

ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ : ೨

ಮುಹಮ್ಮದ ಕಾಸೀಮ ಫರಿಶ್ತಾ ವಿರಚಿತ
ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ : ಭಾಗ-೨

ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ|| ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟೆ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ
ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆ, ವಿಜಾಪುರ

ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ : ೨

ಮುಹಮ್ಮದ ಕಾಸೀಮ ಫರಿಶ್ತಾ
ವಿರಚಿತ

ತಾರೀಖಿ-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ
(ಭಾಗ-೨)

ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ : ೨

ಮುಹಮ್ಮದ ಕಾಸೀಮ ಫರಿಶ್ತಾ
ವಿರಚಿತ
ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ
(ಭಾಗ-೨)

ಅನುವಾದಕರು
ಹಸನ್ ನಯೀಮ್ ಸುರಕೋಡ
ಎಂ.ಎನ್. ನದಾಫ

ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ. ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ
ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆ, ಬಿಜಾಪುರ

Taarikh-e-Farishta (Part-2) : Persian work by Md. Kasim Farishta
Kannada translation by Hassan Nayeem Surkod, M.N.Nadaf

Published by : **Dr. P.G.Halakatti Research Centre,**
B.L.D.E. Association, Bijapur, Karnataka

Edition : **2014**

Pages : **xxiv + 748 = 772**

Copies : **1000**

Price : **Rs. 350.00**

Typeset : **Dr. P. G. Halakatti Research Centre, Bijapur**

Printed : **Print Point, Bengaluru. Mob : 97390 67359**

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಆರ್ಥಿಕ
ಅನುದಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ (ಭಾಗ-೨) : ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕಾಸೀಮ್ ಫರಿಶ್ತಾ ವಿರಚಿತ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಕೃತಿ.
ಅನುವಾದಕರು : ಹಸನ್ ನಯೀಮ್ ಸುರಕೋಡ, ಎಂ.ಎನ್. ನದಾಫ್

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ.ಫ.ಗು.ಹಳಕಟ್ಟೆ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ,
ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆ, ಬಿಜಾಪುರ

ಹಕ್ಕುಗಳು : ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಆವೃತ್ತಿ : ಪ್ರಥಮ ೨೦೧೪

ಪುಟಗಳು : **xxiv + ೭೪೮ = ೭೭೨**

ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೩೫೦.೦೦

ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. : ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ. ಫ.ಗು.ಹಳಕಟ್ಟೆ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಬಿಜಾಪುರ

ಮುದ್ರಣ : ಪ್ರಿಂಟ್ ಪಾಯಿಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ಮೊ : ೯೭೩೯೦ ೬೭೩೯೯

*

ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಹಾರಕುಲಕರ್ಣಿ

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಬಿ.ಜಿ. ಮೂಲಿಮನಿ

ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಶ್ರೀ ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ

ಡಾ. ಎಚ್. ಜಿ. ದಡ್ಡಿ

ವಿಶೇಷ ಆಮಂತ್ರಿತ ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿ ಎಸ್. ತಂಬಾಕೆ

ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಮದಭಾವಿ

ಮೌಲಾನಾ ಮಹಬೂಬುರ್ ರಹಮಾನ ಮದನಿ

ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರು

ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಬಿಜಾಪುರ

ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು,

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬಿಜಾಪುರ

*

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತು

ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

ವಿಜಾಪುರದ ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ. ಶಿಕ್ಷಣಸಂಸ್ಥೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿರುವ 'ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ|| ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯೆನಿಸಿವೆ.

ಡಾ|| ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರದು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣಕೇಂದ್ರಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಲ್ಲ, ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು-ಸಾಮಾಜಿಕರನ್ನು 'ಇವ ನಮ್ಮವ, ಇವ ನಮ್ಮವ, ಇವ ನಮ್ಮವ' ಎಂಬ ಆದರ್ಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ, ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ'.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದ ಮೊಗಲರೊಂದಿಗೆ, ದಕ್ಷಿಣದ ವಿಜಯನಗರದವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷ-ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ೧೪೮೯-೧೬೮೬ರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿದ ರಾಜಮನೆತನವಿದು. 'ದಿನೇ ಇಲಾಹಿ' ಖ್ಯಾತಿಯ ಮೊಗಲ್ ಮನೆತನದ ಅಕಬರನಂತೆ 'ದಾದೇ ಇಲಾಹಿ' ಖ್ಯಾತಿಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಮನೆತನದ ಜಗದ್ಗುರು ೨ನೆಯ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಬಾದಶಹನು ಸಮನ್ವಯಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಿರತನಾದುದು ಗಮನಾರ್ಹವೆನಿಸಿದೆ.

ಈ ಮನೆತನದ ಎಂಟು ಜನ ಅರಸರು ಸಾಹಿತಿಗಳು-ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮಿಗಳು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೌಕಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಎರಡೂ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಹಿಂದೂಗಳದು ಪುರಾಣಪ್ರಜ್ಞೆಯಾದರೆ, ಮುಸಲ್ಮಾನರದು ಇತಿಹಾಸಪ್ರಜ್ಞೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ-ಇವರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ಕೃತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜಕೀಯದೊಂದಿಗೆ ಜೀವನದ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುಭಾಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ ಉಳಿದಿದ್ದಿತು. ಈ ದೊಡ್ಡ ಆಕರವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಈವರೆಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರ್ಶಿಯನ್, ದಖನಿ-ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಅರಸರು ಅನ್ಯರೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವುದು. 'ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ|| ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ' ಈ ಯಾವುದೇ ಭಿನ್ನತೆ ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುದಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದವರು ಈ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ಕಾರಜೋಳ ಅವರು. ಈ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಇಂದು ಸಚಿವರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಮಾಶ್ರೀ ಅವರು. ಸಹಕರಿಸಿದವರು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾದರಿ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವ 'ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ|| ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ'ಗಾಗಿ ತ್ರಿಕರಣಪೂರ್ವಕ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವವರು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿ ತಂಬಾಕೆಯವರು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ-ನೆರವುಗಳಿಗೆ, ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಲಹಾಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನೀಡಿದ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದ ಸಲಹಾಮಂಡಳಿಯ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಈ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಡಾ|| ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಭವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾರ್ಯಾಲಯವನ್ನು, ಅಗತ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗವನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಮಣಿಹಕ್ಕೆ ಡಾ|| ಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಲಾರಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಲಭಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಸುಯೋಗವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾದ ಇವರು ಈ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ದುಡಿದ ರೀತಿ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಹಸ್ತಪ್ರತಿ-ಮುದ್ರಿತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸೂಕ್ತ ಅನುವಾದಕರ ಆಯ್ಕೆ, ಅವರಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ಅನುವಾದಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣ-ಪ್ರಕಟಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಇವರು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಡಾ|| ಎಂ.ಎಸ್. ಮದಭಾವಿ ಅವರು ನಿರಪೇಕ್ಷ ಭಾವದಿಂದ ಹಗಲಿರುಳು ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರು ಸಹಕರಿಸಿದ ರೀತಿಯೂ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

■

*

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲಶಾಹಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವರು ಬಿಜಾಪುರ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಆಳಿದರು. ಇಂದಿನ ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಅವರು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಕಾಲ ತಮ್ಮ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಆದಿಲಶಾಹಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಆದಿಲಶಾಹಿಗಳ ರಾಜ್ಯವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೮೯ರಿಂದ ೧೬೮೬ರ ವರೆಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ೮ ಜನ ಬಾದಶಹರು ಆಳಿದರು. ಈ ಬಾದಶಹರುಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವರ್ಣಮಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಧರ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕಾರಣ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಓದುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿರುವ 'ತಾರೀಖ್ ಫರಿಶ್ತಾ' [ಪರ್ಶಿಯನ್] ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕಾಸಿಮ ಫರಿಶ್ತಾ, ಎರಡನೆಯ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಆದಿಲಶಾಹ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೮೦-೧೬೮೬)ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನು. ಅದರಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಜನ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಕವಿಗಳು ಆದಿಲಶಾಹಿ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಅಂದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಇಲ್ಲವೆ ದಖನಿ-ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ.

ನಾಡಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಅನುಸಂಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆದಿಲಶಾಹಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಬಹುಶಃ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೂಲ ಆಕರಗಳು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಚದರಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅವು ಪರ್ಶಿಯನ್, ದಖನಿ-ಉರ್ದು

ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವುದು. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬಿಜಾಪುರ ಆದಿಲಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ 'ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ'.

ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಲಗ್ನವಾಗಿರುವ ಬಿಜಾಪುರ ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ.ಫ.ಗು.ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರವು ಕಳೆದ ದಶಕದಿಂದ ಸಂಶೋಧನಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಡಾ. ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಅವರ ಸಮಗ್ರಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ೧೫ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ೮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹಲವರು ಪದವಿ ಪಡೆಯುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಬಿ.ಪಾಟೀಲ ಅವರ ನಿರಂತರ ಬೆಂಬಲವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯಂತೆ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರವು 'ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ'ಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕಳಿಸಿತು. ಯೋಜನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು, ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಜಿ.ಮೂಲಿಮನಿ, ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ. ಶ್ರೀ ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ. ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಹಾರಕುಲಕರ್ಣಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಎಚ್.ಜಿ.ದಡ್ಡಿ- ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತು.

ದಿನಾಂಕ ೧೨-೨-೨೦೧೨ರಂದು ನಡೆದ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಥಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಹಾರಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು ಈ ಯೋಜನೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು, ಸಂಶೋಧನಕೇಂದ್ರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿ ತಂಬಾಕೆ ಮತ್ತು ಕಾಯದರ್ಶಿ ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್.ಮದಭಾವಿ ಅವರು ಸಮಿತಿಯ ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸದಸ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಯಿತು.

ದಿನಾಂಕ ೧೫-೬-೨೦೧೨ರಂದು ನಡೆದ ಸಮಿತಿಯ ಎರಡನೆಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಶಿಯನ್, ಅರೇಬಿಕ್, ದಖನಿ-ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಮೌಲಾನಾ ಮಹಬೂಬುರ್ ರಹಮಾನ ಮದನಿ ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷ ಆಮಂತ್ರಿತ ಸದಸ್ಯರೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಯೋಜನೆ. ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಆದಿಲಶಾಹಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿತಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆದಿಲಶಾಹಿ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕೆಲವು ಚರಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವು ದೊರೆಯುವ ಸಂಭಾವ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು.

೧. ಮುಹಮ್ಮದ ಕಾಸೀಮ ಫರಿಶ್ತಾ : ತಾರೀಖೆ ಫರಿಶ್ತಾ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಬ್ರಿಗ್ಸ್ [ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೧೯], ಮೂಲ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮುಂಬಯಿ ಅರ್ಕೀವ್ಸ್, ಸಾಲಾರ ಜಂಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.
೨. ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ದೆಹಲವಿ : ಇಬ್ರಾಹಿಮನಾಮಾ [ದಖನಿ].
ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ದಖನಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮುಂಬಯಿ ಅರ್ಕೀವ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸಾತಾರಾದ ಔಂಧ ಅರ್ಕೀವ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿವೆ.
೩. ಅಸದಬೇಗ : ವಾಕಿಯಾತೆ ಅಸದಬೇಗ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಚಾಪ್‌ಮನ್‌ನಿಂದ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ [೧೮ನೇ ಶತ]. ನಂತರ ಪಿ.ಎಂ.ಜೋಶಿ ಅವರಿಂದಲೂ, ಜೊತೆಗೆ ಇಲಿಯಟ್ ಮತ್ತು ಡೌಸನ್ ಸಂಪುಟ ೬ರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗಶಃ ಅನುವಾದ. ಇದರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.
೪. ಕಾಜಿ ನೂರುಲ್ಲಾ : ತಾರೀಖೆ ಅಲಿ ಆದಿಲಶಹ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಮೂಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಮುಂಬಯಿ ಅರ್ಕೀವ್ಸ್, ಇಂಡಿಯಾ ಆಫೀಸ್ ಲಾಯಬ್ರರಿ ಲಂಡನ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಮ್ಯೂಜಿಯಮ್ ಲಾಯಬ್ರರಿ ಲಂಡನ್, ಸಾಲಾರಜಂಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ(ಹೈದರಾಬಾದ್)ಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.
೫. ಜುಹೂರ್ ಬಿನ್ ಜುಹೂರಿ : ಮುಹಮ್ಮದನಾಮಾ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯು ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ಭಾಗಶಃ ಬಿ.ಡಿ. ವರ್ಮಾರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ.
೬. ನುಸ್ತತಿ : ಅಲಿನಾಮಾ [ದಖನಿ].
ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ದುರ್ಲಭ.
೭. ಮೌಲ್ವಿ ಬಶೀರುದ್ದೀನ ಅಹ್ಮದ : ವಾಕಿಯಾತೆ ಮಮಲಿಕತ್ ಬಿಜಾಪುರ [ಉರ್ದು].
ಕರ್ನಾಟಕ ಉರ್ದು ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟ. ಮೂಲಪ್ರತಿ ಸಾಲಾರಜಂಗ ಮ್ಯೂಜಿಯಮ್ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.
೮. ಮುಹಮ್ಮದ ಹಾಶೀಮ ಫುಜೂನಿ: ಫುತುಹತೆ ಆದಿಲಶಾಹಿ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಮುಂಬಯಿ ಅರ್ಕೀವ್ಸ್ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಇಂಡಿಯಾ ಲಾಯಬ್ರರಿ ಲಂಡನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಿವೆ.
೯. ಮೀರ್ ರಫೀಯುದ್ದೀನ ಶಿರಾಜಿ : ತಜ್ಜಿದತುಲ್ ಮುಲೂಕ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಸಾಲಾರಜಂಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯ.

೧೦. ಶೇಖ್ ಜೈನದ್ವೀನ ಅಲ್ ಮಾಬಾರಿ : ತುಹಫತುಲ್ ಮುಜಾಹಿದೀನ [ಅರೇಬಿಕ್].
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

೧೧. ಸೈಯದ ಅಲಿ ಬಿಲಗ್ರಾಮಿ : ತಾರೀಖೆ ದಖನ್ ಳ ಸಂಪುಟಗಳು [ಉರ್ದು].

೧೨. ಸಯ್ಯದ ಮೊಹಿಯುದ್ದೀನ ಪೀರಜಾದಾ: ಅಹವಾಲೆ ಸಲಾತೀನ ಬಿಜಾಪುರ[ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಬ್ರಿಟಿಶ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಲಂಡನ್, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೬೨೨೦.

೧೩. ಫಿತೂರಖಾನ ವಲ್ಲದ ಅಸದಖಾನ ಲ್ಯಾರಿ : ತಾರೀಖೆ ಹಪ್ತಕುರ್ಸೀ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಸಾಲಾರಜಂಗ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಹೈದರಾಬಾದ. ಇಂಡಿಯಾ ಆಫೀಸ ಲಾಯಬ್ರರಿ
ಲಂಡನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯ.

೧೪. ೨ನೆಯ ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಆದಿಲಶಹ : ಕಿತಾಬೆ ನವರಸ [ದಖನಿ].
ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

೧೫. ಮುಹಮ್ಮದ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಜುಬೇರಿ : ರೌಜತುಲ್ ಔಲಿಯಾ ಎ ಬಿಜಾಪುರ
[ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಹೈದರಾಬಾದದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆ
೧೪೮೧೩.

೧೬. ಮುಹಮ್ಮದ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಜುಬೇರಿ : ಬಸಾತೀನೆ ಸಲಾತೀನ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಮರಾಠೀ ಅನುವಾದದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಆಗಿದೆ. ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ
ಸಾಲಾರಜಂಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೈದರಾಬಾದದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.

೧೭. ಮೀರ ಅಹಮದ ಅಲಿಖಾನ : ಗುಲದಸ್ತಾ ಎ ಬಿಜಾಪುರ [ದಖನಿ].
ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಆರ್ಕೀವ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯ. ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೩.

೧೮. ಅಬುಲ ಹಸನ ಕಾದಿರಿ : ಶಾಹಿಪತ್ ಇ ಹುದಾ [ಪರ್ಶಿಯನ್].
ಸಾಲಾರಜಂಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹೈದರಾಬಾದದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯ.

೧೯. ಆದಿಲಶಾಹಿಕಾಲದ ಫರ್ಮಾನುಗಳು ಮತ್ತು ಸನದುಗಳು : ಭಾರತ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕ
ಮಂಡಳ ಪುಣೆ, ಬಿಜಾಪುರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.

ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಶೋಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲಾಯಿತು. ಸಾಲಾರಜಂಗ
ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಆರ್ಕೀವ್ ಹೈದರಾಬಾದ, ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ
ಇಲಾಖೆ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಗೋಳಗುಮ್ಮಟ ಬಿಜಾಪುರ- ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿನ
ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ದೊರೆತವು.

೧. ಕಾಜಿ ನೂರುಲ್ಲಾ : ತಾರೀಖೆ ಅಲಿ ಆದಿಲಶಹ [ಪರ್ಶಿಯನ್]

೨. ಮೀರ್ ರಫೀಯುದ್ದೀನ ಶಿರಾಜಿ : ತಜ್ಜಿದತುಲ್ ಮುಲೂಕ [ಪರ್ಶಿಯನ್]
೩. ಫಿತೂರಖಾನ ವಲ್ಲದ ಅಸದಖಾನ ಲ್ಯಾರಿ : ತಾರೀಖೆ ಹಪ್ತಕುರ್ಸೀ [ಪರ್ಶಿಯನ್]
೪. ಮೀರ ಅಹಮದ ಅಲಿಖಾನ : ಗುಲದಸ್ತಾ ಎ ಬಿಜಾಪುರ [ದಖನಿ]
೫. ಜುಹೂರ್ ಬಿನ್ ಜುಹೂರಿ : ಮುಹಮ್ಮದನಾಮಾ [ಪರ್ಶಿಯನ್]

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಫರಿಶ್ತಾನ ತಾರೀಖೆ ಫರಿಶ್ತಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಅನುವಾದಗಳು, ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ದೇಹಲವಿಯ ಇಬ್ರಾಹೀಮನಾಮಾದ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಅನುವಾದಗಳು, ಕವಿ ನುಸ್ತತಿಯ ಅಲಿನಾಮಾ, ಈಶ್ವರದಾಸ ನಗರ್‌ನ ಫುತೂಹತ್ ಅಲಂಗೀರ ಕೃತಿಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ನೂರಾರು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಅನುವಾದದ ಆದಿಲಶಾಹಿ ಫರ್ಮಾನುಗಳು ದೊರೆತವು. ಉಳಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅನುವಾದ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪರ್ಶಿಯನ್, ದಖನಿ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

೧. ಮೌಲಾನಾ ಮಹಬೂಬುರ್ ರಹಮಾನ ಮದನಿ, ಬಿಜಾಪುರ.
೨. ಶ್ರೀ ಬಿ. ಜಯಾಚಾರ್ಯ, ಯಾದಗಿರಿ.
೩. ಶ್ರೀಮತಿ ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್, ಹಾಸನ.
೪. ಡಾ. ಅಬ್ದುಲ್ ಹಮೀದ, ತಿಪಟೂರು.
೫. ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎನ್ ನದಾಫ, ಬಿಜಾಪುರ
೬. ಪ್ರೊ. ವಸಂತ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಗುಲಬರ್ಗಾ.
೭. ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಾ ಮಣ್ಣೂರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ.
೮. ಡಾ. ಅಮೀರುದ್ದೀನ್ ಖಾಜಿ, ಬಿಜಾಪುರ.
೯. ಶ್ರೀ ಹಸನ ನಯೀಮ ಸುರಕೋಡ, ರಾಮದುರ್ಗ.
೧೦. ಡಾ. ಬಿ ರಘೋತ್ತಮರಾವ ದೇಸಾಯಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
೧೧. ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾ ಗುಮಾಸ್ತೆ, ಬಿಜಾಪುರ
೧೨. ಡಾ. ಆರ್.ಕೆ. ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಬಿಜಾಪುರ

ಇವರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ ೬ ಅನುವಾದ ಸಂಪುಟಗಳು ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ.

೧. ತಾರೀಖೆ ಫರಿಶ್ತಾ: ೪ ಸಂಪುಟಗಳು.

೨. ಬಸಾತೀನೆ ಸಲಾತೀನ: ೫ನೆಯ ಸಂಪುಟ.

೩. ಇಬ್ರಾಹೀಮ ನಾಮಾ [ದಖಿನಿ], ಗುಲದಸ್ತಾಯೆ ಬಿಜಾಪುರ [ದಖಿನಿ], ತಾರೀಖೆ ಹಪ್ತಕುರ್ಸಿ [ಪರ್ಶಿಯನ್], ಫುತುಹತೆ ಅಲಂಗೀರ (ಭಾಗಶಃ) [ಪರ್ಶಿಯನ್]-ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ೬ನೆಯ ಸಂಪುಟ.

ಹೀಗೆ ೬ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಪುಟಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದವುಗಳ ಅನುವಾದಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಶೋಧಕಾರ್ಯ ಮುನ್ನಡೆದಿದೆ. ಈ ೬ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಅನುವಾದಕರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

‘ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ’ಗೆ ಅನುದಾನ ನೀಡಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ, ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸಂಪುಟಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂದಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿ ಕಳಸದ, ಇಂದಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಿತ್ವಿಕ್ ರಂಜನ್ ಪಾಂಡೆ ಅವರನ್ನು, ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಡಾ. ಸೋಮಶೇಖರ ವಾಲಿ, ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಡಾ.ಫ.ಗು.ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್.ಮದಭಾವಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ ಅವರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಕೆ. ಮಕಾಳಿ ಹಾಗೂ ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಿಂಟ್ ಪಾಯಿಂಟ್‌ನ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಸಿ. ಪಾಟೀಲ (ಹೆಬ್ಬಾಳ) ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.

*

ನಿರ್ದೇಶಕರ ಮಾತು

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಲಾರಕುಲಕರ್ಣಿ

‘ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ’, ‘ಗುಲ್ಮನ್-ಎ-ಇಬ್ರಾಹಿಮಿ’, ‘ನವರಸನಾಮಾ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದವನು, ಮುಲ್ಲಾ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕಾಸೀಮ್ ಹಿಂದುಶಾಹ ಫರಿಶ್ತಾ. ಫರಿಶ್ತಾ ಎಂಬುದು ಅವನ ಕಾವ್ಯನಾಮ, ಹಿಂದುಶಾಹ ಎಂದರೇನು? ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಾಸ್ತಿಯನ್ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಅಸ್ತರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೫೭೦ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಗುಲಾಮ್ ಅಲಿ ಹಿಂದುಶಾಹ. ಅವನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ತಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಫರಿಶ್ತಾನೇ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಹಮದನಗರದ ಮುರ್ತುಜಾ ನಿಜಾಮಶಾಹನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮೀರಾನ್ ಹುಸೇನನಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಿಕ್ಕ ಫರಿಶ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದನು.

ಫರಿಶ್ತಾ ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗಲೇ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಏಕಾಂಗಿಯಾದ ಅವನು ಎಳವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜಾಮನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದನು. ಆತನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಮುರ್ತುಜಾ ನಿಜಾಮಶಾಹನ ರಹಸ್ಯ ಸಲಹೆಗಾರನಾದನಲ್ಲದೆ, ಗುಪ್ತಚಾರ ದಳದ ಹಾಗೂ ಅಂಗರಕ್ಷಕರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮೀರಾನ್ ಹುಸೇನನ ಕೊಲೆಯಾದ ನಂತರ ಫರಿಶ್ತಾ ಅಹಮದನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕ್ರಿ.ಶ. ಸು. ೧೫೮೯ರಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಅದು ಎರಡನೆಯ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಆದಿಲಶಹನ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ದಿಲಾವರಖಾನನು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬಾದಶಹನ ಸಮವಯಸ್ಕನಾಗಿದ್ದ ಫರಿಶ್ತಾನನ್ನು ಆಸ್ಥಾನದಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಿಲಾವರಖಾನನು ಇಬ್ರಾಹಿಮನಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದನು. ಶಾಹದುರ್ಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರದ ಪರವಾಗಿ ಫರಿಶ್ತಾ ಹೋರಾಡಿದನು. ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಿಲಾವರಖಾನನನ್ನು ಆಡಳಿತದಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆದಾಗ ಫರಿಶ್ತಾ ಸೇನಾಪತಿ ಜಮಾಲಖಾನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕು, ಅಹಮದನಗರದ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾಯಿತು. ತುಸು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೋ ಪಾರಾಗಿ ಶಿರಾಜದ ಇನಾಯತಖಾನನ ಮುಖಾಂತರ ಕ್ರಿ.ಶ. ಸು. ೧೫೯೩ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಫರಿಶ್ತಾ ಬರೆದ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ 'ಇಖ್ತಿಯಾರಾತೆ ಕಾಸಿಮಿ' [ಕಾಸೀಮನ ಸಂಗ್ರಹ] ಎಂಬ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಮೂಲತಃ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾದ ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯನಾಗಿರಬೇಕು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಜೊತೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ರಾಜಕೀಯದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಎರಡನೆಯ ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಆದಿಲಶಹನು ಸ್ವತಃ ವಿದ್ವಾಂಸನಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಫರಿಶ್ತಾನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು, 'ರೈದತ್-ಅಲ್-ಸಫಾ' ಎಂಬ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, "ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಈ ವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದಿಲ್ಲವೆಂದು" ಹೇಳಿದನು. ನಿಜಾಮುದ್ದೀನನು ಬರೆದಿರುವ ಇದು ತುಂಬ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಇತಿಹಾಸವು ತಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ -ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬಂದು ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿದಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗಿನ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಕಾಲಿಟ್ಟ ಮುಸ್ಲಿಮನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ವರೆಗಿನ [ತನ್ನ ಕಾಲದ ವರೆಗಿನ] ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸವಿವರ ಚರಿತ್ರೆ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಆಧಾರಗಳಿರಬೇಕೆಂದೂ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಅದು ಮುಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಫರಿಶ್ತಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆತನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೯೪ರಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಡ್ಯಾನಿಯಲ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮದುವೆಯ ನಿಶ್ಚಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಧು ಬೇಗಂ ಸುಲ್ತಾನಾಳನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ಅಹ್ಮದನಗರದ ವರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಮುಂಗಿ ಪೈರಣದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲೂ ಅವನು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಬುರ್ಹಾನಪುರದ ವರೆಗೂ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೦೬ರಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ ಬಾದಶಹ ಜಹಾಂಗೀರನ

ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಬಿಜಾಪುರದ ಪರವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದನು, ಲಾಹೋರದ ಹತ್ತಿರ ಜಹಾಂಗೀರನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದನು.

ಫರಿಶ್ತಾ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೧೨ರ ವರೆಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಬಿಜಾಪುರ ಇತಿಹಾಸದ ಘಟನೆಗಳ ವಿವರ ಮಾತ್ರ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೯೬ರ ವರೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಫರಿಶ್ತಾ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೧೨ರಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು, ಅವನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಬ್ರಿಗ್ಸ್ ಊಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸ ಎಂ.ಜಿ.ಮೊಹಲ್ ಎಂಬವನು ಫರಿಶ್ತಾ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೨೩ರ ಮೊದಲು ಸತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಫರಿಶ್ತಾ, ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ 'ಗುಲ್ಯನ್-ಎ-ಇಬ್ರಾಹಿಮಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ನವರಸ ನಾಮಾ' ಎಂದು ಕರೆದನು. ಮೊದಲನೆಯದು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತ ಎರಡನೆಯ ಇಬ್ರಾಹೀಮನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅನಂತರದ್ದು ಇಬ್ರಾಹೀಮನ ಪ್ರಿಯವಿಷಯವಾದ 'ನವರಸ'ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಫರಿಶ್ತಾನ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು 'ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ' ಎಂದೇ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೦೬ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತ ಎರಡನೆಯ ಇಬ್ರಾಹೀಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನಾದರೂ, ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಆತನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

'ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ' ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾರೋಪಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ೧೨ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತೀಯರ ಹಿಂದೂ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ಚರಿತ್ರೆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆಗಮನದ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ಸುಮಾರು ೨೫ ವಿವಿಧ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಆತನೇ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಚರಿತ್ರೆಯಾದ ಇದರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಯಾವ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಅವನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅವನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಶಾಹ, ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್, ಮಲ್ಲೂ, ಮೊದಲ ಇಬ್ರಾಹೀಮ, ಮೊದಲ ಅಲಿ, ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯ ಇಬ್ರಾಹೀಮ ಆದಿಲಶಹನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ತಪಶೀಲನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ವರುಷಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತುಸು ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿರಬಹುದಾದರೂ, ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲಶಾಹಿಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಫರಿಶ್ತಾನಷ್ಟು ಖಚಿತವಾಗಿ ಯಾರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಅಹ್ಮದನಗರ ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ

ಇದ್ದವನಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಮೊಗಲ ಸಾಮ್ರಾಟ ಜಹಾಂಗೀರನನ್ನು ಮುಖಿತಃ ಕಂಡವನಾದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೭೦ರಿಂದ ೧೬೧೨ರ ವರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆತ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಫರಿಶ್ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅವನ ಗ್ರಂಥದ ಭಾಷೆ ಸರಳ ಹಾಗೂ ವರ್ಣನಾರಹಿತ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆ ಆಗಿದೆ. ಅದು ಪೂರ್ವಗ್ರಹದೋಷ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನ್ನು ಕೂಡ ಅತಿರಂಜಿತವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆತನ ಕುರಿತಾಗಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಅಸಂತೋಷಕರ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಮುಸ್ಲಿಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಇತರ ಮತಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಉಳಿದ ಮುಸ್ಲಿಮ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗಿಂತ ಸಂಯಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನವರ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ತೆಗೆವಲ್ಲಿಯೂ ಅಪರೂಪದ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ, ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅನುವಾದ

‘ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫರಿಶ್ತಾ’ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಲು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ನಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ೩ ಪ್ರತಿಗಳು ಇದ್ದವು. ೧. ಸಾಲಾರಜಂಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ೨. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೨೯ರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಬ್ರಿಗ್ಸ್‌ನಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಿ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳು, ೩. ಅಬ್ದುಲ್ ಹೈ ಖ್ವಾಜಾ ಅವರಿಂದ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಬಂಡಾದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಎರಡು ಬೃಹತ್ ಸಂಪುಟಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಪ್ರತಿಗಳೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳು. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಬ್ರಿಗ್ಸ್‌ನ ಅನುವಾದವೇನೋ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂಬ ದೂರು ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಲಾರಜಂಗ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಿಂದಲೇ ಅನುವಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ, ಸುಮಾರು ೨೦೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಬೃಹತ್ತಾದ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಈ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಡುವವರು ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಲು ವಿದ್ವಾಂಸರು ದೊರೆತ ಕಾರಣ ಅಬ್ದುಲ್ ಹೈ ಖ್ವಾಜಾ ಅವರ ಉರ್ದು ಅನುವಾದವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ನಾಡಿನ ಸುಮಾರು ಒಂಬತ್ತು ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಂಚಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು:

ಸಂಪುಟ ೧. ಶ್ರೀ ಬಿ ಜಯಾಚಾರ್ಯ. ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್. ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು, ಹಾಸನ.

ಸಂಪುಟ ೨. ಡಾ. ಅಬ್ದುಲ್ ಹಮೀದ, ತಿಪಟೂರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎನ್. ನದಾಫ, ಬಿಜಾಪುರ.

ಸಂಪುಟ ೩. ಪ್ರೊ. ವಸಂತ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಾ ಮಣ್ಣೂರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಡಾ. ಅಮೀರುದ್ದೀನ್ ಖಾಜಿ, ಬಿಜಾಪುರ.

ಸಂಪುಟ ೪. ಶ್ರೀ ಹಸನ ನಯೀಮ ಸುರಕೋಡ, ರಾಮದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಡಾ. ರಘೋತ್ತಮರಾವ ದೇಸಾಯಿ, ಐಎಫ್‌ಎಸ್ [ನಿವೃತ್ತ], ಬೆಂಗಳೂರು.

ಇವರಿಂದ ಅನುವಾದವಾಗಿ ಬಂದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದದೊಂದಿಗೆ, ಅನಂತರ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ೪ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ೯ ಜನರಿಂದ ಬಂದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ, ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್.ಮದಭಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಡಾ. ಎಸ್.ಕೆ. ಕೊಪ್ಪ, ಇಂಡಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಾ ಮಣ್ಣೂರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಅವರು ತುಂಬ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವರು ಮೌಲಾನಾ ಮಹಿಬೂಬುರ್ ರಹಮಾನ ಮದನಿ. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ. ಹೀಗೆ ನೆರವಾದ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ, ಮುನ್ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ, ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

■

*

ಪರಿವಿಡಿ

೧. ತುಘಲಖಿ ವಂಶ	೧-೧೧೪
೨. ಸಾದಾತ್ ವಂಶ	೧೧೫-೧೫೪
೩. ಲೋಧಿ ವಂಶ	೧೫೫-೨೧೨
೪. ಮೊಗಲ ಸುಲ್ತಾನ್‌ರು	೨೧೩-೩೦೮
೫. ಆಫ್ಘಾನರ ಆಡಳಿತ	೩೦೯-೩೬೦
೬. ಮತ್ತೆ ಮೊಗಲರ ಆಗಮನ	೩೬೧-೪೬೦
೭. ಡೆಕ್ಕನದ-ಅರಸರು	೪೬೧-೭೪೮

■

I. ತುಘಲಖಿ ವಂಶ

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧

ಸುಲ್ತಾನ್ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖಿ ಶಾಹ

ಭಾರತದ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತುಘಲಖಿ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ವಂಶದ ಪೂರ್ವಜರ ಜೀವನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹನು ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಫರಿಶ್ತಾನನ್ನು ದೊರೆ ನೂರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಹಾಂಗೀರನ ಆರಂಭದ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಹೋರಗೆ ಕಳಿಸಿದಾಗ ಅವನು ರಾಜ ಮನೆತನದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಂದ ತುಘಲಖಿ ವಂಶದ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಯಾವುದೇ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಹ ತುಘಲಖಿ ವಂಶದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಹ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಮಲಿಕ್‌ನು ಸುಲ್ತಾನ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ಬಲ್ಬನ್‌ನ ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖಿ ಅವನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮಲಿಕ್ ತುಘಲಖಿ ಭಟ್ ಮನೆತನದೊಂದಿಗೆ ನೆಂಟಸ್ತಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದೇ ಮನೆತನದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಅವಳು ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

‘ತುಘಲಖಿ’ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ:

‘ಮುಲಹಿಕಾತ್ ನಾಸಿರಿ’ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿರುವಂತೆ ‘ತುಘಲಖಿ’ ತುರ್ಕಿ ಪದ ‘ಕುತಲಘ್’ದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯರು ಅದನ್ನು ಎರ್ರಾಬಿರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿ ತಿರುಚಿ ತುಘಲಖಿ ಎಂದು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು ಎನ್ನುವುದೇ ಸೂಕ್ತ. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಈ ಪದವನ್ನು ‘ಕತ್ಲು’ ಎಂದು ಉಚ್ಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನು ಖುಸ್ರೋಖಾ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯ ಇತರ ಕೊಲೆಗಾರರನ್ನು ಕೊಂದು ತಾನೇ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದನು. ಭಾರತ (ಅದು ಅಂತಃಕಲಹಗಳಿಂದಾಗಿ ನಿರ್ವಿಣ್ಣವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು)ದಲ್ಲಿ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ತನ್ನ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಜೀವ ತುಂಬಿದ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಹೃನ್ಮಮನಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ರೀತಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ದೈವಭೀರು, ಸಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಅವನ ಜಾಯಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಜಾಣ್ಮೆ ಮತ್ತು ವಿವೇಕ ಅವನೊಳಗೆ ಬತ್ತಲಾರದ ಸೆಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಪಾಲನೆ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಐದೂ ಹೊತ್ತಿನ ನಮಾಜನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಿದ್ದ. ಪ್ರಜಾ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಹವಾಲು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಇತರ ಅರಸರಂತೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾಗಬಯಸಿದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮ ಸೇವಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ.

ಅಲಾಯಿ ಮನೆತನದ ಹಿಂದುಳಿದವರನ್ನೂ ಗೌರವಿಸುವುದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಕುತಬುದ್ದೀನನ ಮಡದಿ ಮರುಮದುವೆಯನ್ನು ಇದ್ದತ್ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿದ್ದವರಿಗೆ ಸಹ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದ.

ಜಾಗೀರುಗಳು ಮತ್ತು ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ್ದು:

ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಜೌನಾನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ 'ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ'ನ ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಇತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 'ಬಹ್ರಾಮ್‌ಖಾನ', 'ಜಫರ್‌ಖಾನ', 'ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ' ಮತ್ತು 'ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ತನ್ನ ಸಾಕುಮಗನಿಗೆ 'ತಾತಾರ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದು ಮತ್ತು ಜಫರಾಬಾದ್‌ಅನ್ನು ಜಾಗೀರಾಗಿ ನೀಡಿದ. ತನ್ನ ಸಾಕು ಸೋದರ ಬಹ್ರಾಮ್‌ ಅಬಿಯಾನಿಗೆ 'ಕಿಶ್ಲುಖಾನ' ಬಿರುದು ಮತ್ತು ಮುಲ್ತಾನನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಮಲಿಕ್ ಅಸದುದ್ದೀನನಿಗೆ ಬಾರಬಕ್‌ನ ಜಾಗೀರು ನೀಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನನನ್ನು ಆರಿಫ್ ಮುಮಾಲಿಕ್ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸಮಾನಾಅನ್ನು ಜಾಗೀರಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಶಾದಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನ

ಸೋದರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ದೇವಗಡದ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಕಾಜಿ ಸದರುದ್ದೀನನನ್ನು 'ಸದರ್ ಜಹಾನ್' ಎಂದೂ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಕಾಜಿಯ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಜಿ ಸಮಾವುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ. ಗುಜರಾತನ ನಾಯಬ ಆರಿಜ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್ ಎಂದು ತಾಜುದ್ದೀನ ಜಾಫರನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಅವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಜಾಣ್ಮೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ಮರೆಯಲಾಗದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಅವನು ಹುದ್ದೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದಕ್ಷತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು.

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ಬಳಿ ವಿಜಯವೃತ್ತಾಂತ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಸಂತೋಷಕೂಟ, ಮದುವೆ, ಮಗುವಿನ ಜನನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸುದ್ದಿಗಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನು ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಧರ್ಮಗುರುಗಳು, ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ, ಶಾಹೀ ಮಾನಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ವಿರಕ್ತ ಫಕೀರರು ಮತ್ತು ದರ್ವೇಶರ ಕೇವಲ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ದುರವಸ್ಥೆ ಒದಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಮೊಘಲರ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಡೆದ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ್‌ರು ಭಾರತದತ್ತ ಹೊರಳಿಯೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ತುಘಲಖಾಬಾದನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಗಗನಚುಂಬಿ ಮಹಲುಗಳು ಅವನ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಅವನಿಗೆ ಮದ್ಯಪಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ತೀವ್ರ ದ್ವೇಷವಿತ್ತು. ಮದ್ಯಪಾನವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮನೆತನದವರು, ಗುಲಾಮರು ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಸೇವಕರ ಜೊತೆ ಅವನ ವ್ಯವಹಾರ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಖಾನರ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅಲಾಯಿ ಅಮೀರರನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ. 'ಬಸಾ ತೈನ್ ಅನ್ಸ್' - ಫರಿಶ್ತಾ ಅದರ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ - ಗ್ರಂಥದ ಲೇಖಕ ಮಲಿಕ್ ಇಖ್ತಿಯಾರುದ್ದೀನಗೆ ಮನ್ಸಬ್ ಇನ್ಮಾ ಹುದ್ದೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಹಿಂದಿನ ಅರಸರ ಆಪ್ತರು ಮತ್ತು ರಾಜಸಭಾಸದಸ್ಯರು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಖತೀರ್, ಮಲಿಕ್ ಅನ್ವರ್ ಜುನ್ಯೈದಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಮೆಹದಿಗೆ ಶಾಹೀ ಮಾನ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡಿದ ಮತ್ತು ಆ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನರಾಗುವ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಹಿಂದಿನ ಅರಸರು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದ ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಕುರಿತು

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ಆ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಮೀರರನ್ನು ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಮೀರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆಜ್ಞೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಏರುಪೇರು ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸಂಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಖುಸ್ರೋಖಾನ ಅಲಾಯಿ ಖಜಾನೆಗಳಿಂದ ಅಪಾರ ಹಣವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಯವಾಗಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆದ. ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂದಾಯವಾಗಬೇಕಿದ್ದ ರಕಮು ಬಾಕಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಎಂದೂ ಬಲವಂತ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆಸಗದಂತೆ ನೌಕರಶಾಹಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದ.

ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮೇಲೆ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನನ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಕಾರಣಗಳು ದಾಳಿ:

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷವೇ ವಾರಂಗಲ್‌ನ ರಾಜ ಲದರದೇವ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ದೇವಗಢದಲ್ಲಿ ಸಹ ಆಡಳಿತ ಕುಸಿದಿತ್ತು. ಅರಸ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಹಳೆಯ ಸಂಗಾತಿಗಳ ಜೊತೆ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನನನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಚಂದೇರಿ, ಬದಾಯೂಂ ಮತ್ತು ಮಾಲವಾದ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಪಾರ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ತೆಲಂಗಾಣಾದತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗೆ ಮುಂದಾದ. ಲದರದೇವನೇನೂ ಹೇಡಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಹ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನನ ಜೊತೆ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಸೆಣಸಾಡಿಸಿದ. ಭೀಕರ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ರಾಜನು ತನ್ನ ಯುದ್ಧ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ದೆಹಲಿಯ ಸೇನೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸೋಲುಗಳಿಗೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಆದರೆ ಲದರದೇವನ ಈ ಯುದ್ಧವೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ವಾರಂಗಲ್ ಕೋಟೆ ಸೇರಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ರಾಜ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಭೇದ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಳುಕಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವತ್ತೂ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ವಿನಾಕಾರಣ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಗ್ಗೊಲೆಯಾಗತೊಡಗಿತು.

ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಅನ್ಯಥಾ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೆಡೆ ಕನ್ನ ಕೊರೆಯಲು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಆಕ್ರಮಣ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಆಗ ರಾಜನಿಗೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ವಾರಂಗಲ್ ಕೋಟೆ ತನ್ನ ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತಲೇ ಅವನು ಮೂರನೆಯ ಉಪಾಯ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ. ಆದರೆ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಈ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ವಾರಂಗಲ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಕೋಟೆಯ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ವಾತಾವರಣ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಯಿತು. ಮಾಲಿನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು ಹಬ್ಬಿದವು. ಅಸಂಖ್ಯ ಕುದುರೆ, ಆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈನಿಕರು ಆ ಪಿಡುಗಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು.

ವದಂತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ:

ಸೈನಿಕರು ಈ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಎದೆಗುಂದಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಹತಾಶೆಯಿಂದ ಭಯಂಕರ ಸುದ್ದಿಗಳು ಮತ್ತು ವದಂತಿಗಳು ಹರಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮಾರ್ಗ ಬಂದ್ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸತತ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನಿಂದ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅಂಚೆಯಂತೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ವಾರಕ್ಕೆರಡು ಸಲ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಅಂಚೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನನ ಧರ್ಮಗುರು ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ದಮಿಶ್ಕಿ ಮತ್ತು ಒಬೇದ್ ಶಾಯರ್ (ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವನ ದರ್ಬಾರ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು) ಅವರು, ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ತುಘಲಖ ನಿಧನನಾದನು, ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಹ ಮತ್ತು ಪಿತೂರಿ ಭುಗಿಲೆದ್ದಿವೆ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಬೇರೆ ಅರಸನೊಬ್ಬ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದರು. ಈ ದುರುದ್ದೇಶದ ಅಮೀರರು ಇದರಲ್ಲೇ ಸಮಾಧಾನ ಕಂಡರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸೇನಾ ದಂಡನಾಯಕರಾದ ಮಲಿಕ್ ತೈಮೂರ್, ಮಲಿಕ್ ಗುಲ್ ಆಫ್ಘಾನ, ಮಲಿಕ್ ಕಾಫುರ ಮೆಹರದಾದ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ತಗೀನ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಸಹ ತನ್ನ ಇಂಗಿತಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ ಹರಡಿದ್ದು ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಹೊರಗಿನ ಸಲಹೆಗಾರರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಗೆ ಮತ್ತು ಅಸೂಯೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಬಯಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಜನ ಅಮೀರರು ಆ ಭಯಂಕರ ಮಾತು ಕೇಳಿ

ದಿಜ್ಞಾಡರಾದರು. ಇಡೀ ಇಸ್ಲಾಮೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಭಯ ಮತ್ತು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಜೀವ ಭಯ ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪರಾರಿಯ ದಾರಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಸೇನೆಯ ಅಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ. ಮರಳಿ ದೇವಗಡಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇತ್ತ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದವರು ಮುಕ್ತರಾದರು. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟತೊಡಗಿದರು. ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೊಂದರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅಂಚೆ -ಅದಕ್ಕೆ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದ 'ಆಲಾಗ್'- ಬಂತು. ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನ್ ಮೂಲಕ ಅರಸನ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ವರ್ತಮಾನದ ಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಚಿದರಿ ಹೋಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ದೇವಗಡ ಆಗಮಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸರದಾರರು ಒಟ್ಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರ ಅಂತ್ಯ ಸಹ ತುಂಬ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಕಲ ಸರಕು ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಹಿಂದುಗಳ ಕೈ ಸೇರಿದವು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವದ ಆಶೆಯನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಮಲಿಕ್ ತೈಮೂರ ತೆಲಂಗಾಣಾ ತಲುಪಿದ. ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಮರಣವಪ್ಪಿದ. ತಗೀನನನ್ನು ಮರಾಠಾವಾಡಾದ ಹಿಂದೂಗಳು ಕೊಂದರು. ಅವನ ಚರ್ಮವನ್ನು ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಮಲಿಕ್ ಗುಲ್ ಆಫ್ಘಾನ, ಒಬೇದ್‌ಶಾಹ, ಮಲಿಕ್ ಕಾಫುರ ಮತ್ತಿತರ ಬಂಡುಕೋರ ಸರದಾರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಆ ಸರದಾರರನ್ನು ಸೆರೆಯಾಳುಗಳಾಗಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ಅವರನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಹೂಳಿಬಿಟ್ಟ. ಅವರ ಉದ್ಧಟತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ನೀಡಿದ. ಅವರ ವಾರಸುದಾರರನ್ನು ಆನೆ ಕಾಲಲ್ಲಿ ತುಳಿಸಿದ. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ ದಾಳಿ ಮತ್ತು ಗೆಲುವು:

ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದೇವಗಡ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ವಾರಂಗಲ್ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದ. ಮೊದಲು ತೆಲಂಗಾಣಾ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿನ ವಾರಂಗಲ್ ರಾಜನ ಆಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀದರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿನ ಇತರ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಸಹ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಕೋಟೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಅಮೀರರ ಕೈಗೆ ನೀಡಿದ. ದಾರಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಿ ತಾನು ಅಪಾರ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ವಾರಂಗಲ್ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲೇ ವಾರಂಗಲ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸೇಡಿನ ಮನೋಭಾವದಿಂದ

ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಲದರದೇವನನ್ನು ಅವನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಡದಿ ಜೊತೆ ಬಂಧಿಸಿದ. ರಾಜನ ಪರ್ವತದಂತಹ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ಕದರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ನಾಯಬ್ ಆರಿಜ್ ಮುಲ್ಕ್ ಖ್ವಾಜಾ ಹಾಜಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ತೆಲಂಗಾಣಾ ವಿಜಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ರವಾನಿಸಿದ. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ತೆಲಂಗಾಣಾ ವಿಜಯವನ್ನು ಬಹಳ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ದೀಪೋತ್ಸವವಾಯಿತು. ಇಡೀ ನಗರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ನಂಬಿಕಸ್ಥ ಅಮೀರರ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ವಾರಂಗಲ್‌ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬಸಲಾಯಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನಪುರ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ತಾನು ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಜಾಜನಗರ್ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜನಿಂದಲೂ ಕಾಣಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಂದೆಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಅನಂತರ ತಾನು ವಾರಂಗಲ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಸುಧಾರಿಸಿ ವಾಪಸು ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಲಖನೌತಿ ಮತ್ತು ಸುನಾರಗಾಂವನ ಬಂಡಾಯಗಳು:

ಹಿಜರಿ ೭೪೫ರಲ್ಲಿ ಲಖನೌತಿ ಮತ್ತು ಸುನಾರಗಾಂವನ ನಿವಾಸಿಗಳು ದೆಹಲಿಗೆ ಒಂದು ಮನವಿ ರವಾನಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅರುಹಿದರು. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನು ಉಲೂಗ್‌ಖಾನನನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಅರಸ ತಿರಹಟ್ ತಲುಪಿದ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ಬಲ್ಖನ್‌ನ ಮಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿರಾಜುದ್ದೀನ ಲಖನೌತಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಶಾಂತಿಯುತ ಮತ್ತು ಸಶಸ್ತ್ರ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲಾಯಿ ಮನೆತನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಏಕಾಂತದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ತುಘಲಖನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಲ್ಲಿತ್ತು? ಅವನು ನೆನಪಿನ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ತನ್ನ ಸಾಕು ಮಗ ತಾತಾರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸುನಾರಗಾಂವದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ಹಿಂದಿನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮತ್ತು ಜಾಗೀರುದಾರ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ (ಅವನು ಅಲಾಯಿ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುನಾರಗಾಂವನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಯಾವತ್ತೂ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ಕಡು ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ)ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ನಾಸೀರುದ್ದೀನ ಬುಗಾಖಾನನಿಗೆ ಛತ್ರ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಲಖನೌತಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸುನಾರಗಾಂವನ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಲದ ಆಡಳಿತದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಸಹ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ.

ತಿರಹಟ್ ಕೋಟೆಯ ಕೈವಶ:

‘ಫುತೂಹ ಅಲಸಲಾತೀನ’ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ ವಾಪಸಾತಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನು ಮತ್ತೆ ತಿರಹಟ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟ. ಅರಸನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜ ಕಾಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಅರಸನೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಇದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಅದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇಡೀ ಕಾಡು ಬಟ್ಟಂ ಬಯಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಂತರ ಅರಸ ತಿರಹಟ್ ಕೋಟೆ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆ ಸುತ್ತ ಏಳು ಕಂದಕಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅರಸ ಆಗಲೂ ಕಂಗಡಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆ ಸಮೀಪಿಸಲು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಕಿರಿದಾದ ಮಾರ್ಗ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಎರಡು ಮೂರು ವಾರಗಳಲ್ಲೇ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ರಾಜನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ತಿರಹಟ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಲಿಕ್ ತಲೀಗಾನ ಮಗ ಅಹಮದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಕೆಲವು ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ ನಂತರ ಸೇನೆಯನ್ನು ದಾರಿ ಮಧ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವತಃ ತಾನು ರಾಜಧಾನಿಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ. ಸಾವು ತನ್ನನ್ನು ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನ ಅರಿವಿಗೇ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖನ ಅಂತ್ಯ :

ತನ್ನ ತಂದೆ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಆಫ್ಘಾನಪುರದ ಬಳಿ ಒಂದು ಮಹಲು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ತನ್ನ ತಂದೆ ಇದೇ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಲಿ ಎಂದು ಅವನು ಬಯಸಿದ್ದ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಆಗಮನದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅಲಂಕಾರ ಆಗಬೇಕು. ವಿಧ ವಿಧದ ಸಂತೋಷದಾಯಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಅಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನ ತಂದೆ ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ್ದ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖ ಆಫ್ಘಾನಪುರ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ಆ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನೆಂದು ಕೇಳಿದ. ಮಗನ ಆ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೇಂದು ಅದೇ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ತುಘಲಖಾಬಾದಕ್ಕೆ ಅವನ ಆಗಮನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ನಗರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಮರುದಿನ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಅರಸನಿಗೆ ವಂದಿಸಲು ಆಗಮಿಸಿದ. ಅರಸ ಸ್ವಾಗತಕಾರರ ಜೊತೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಊಟ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅರಸ ಖಿಲಾಫತ್ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹಾಜರಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಭಾವಿಸಿದರು.

ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈ ತೊಳೆಯದೆ ಹೊರಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಸಹ ಆನೆಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಸರಂಜಾಮಿನ ಶಾಹೀ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಬಂದ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಸನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲು ತಂದಿದ್ದ. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಹೊರ ಬರುತ್ತಲೇ ಆ ಕೋಣೆಯ ಸೂರು ಕುಸಿದುಬಿತ್ತು. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಆಘಾತಗೊಂಡು ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾವಿನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ಸಾವಿಗೆ ಅವನ ಮಗ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಈ ಭವ್ಯ ಮಹಲು ನಿರ್ಮಿಸಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಜೀವ ತೆಗೆದ ಎನ್ನುವ ಆರೋಪ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರುಜುವಾತಾಗಲಾರದು. ಸೂರು ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆನೆಗಳು ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದಾಗ ಅದು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ಕುಸಿಯಿತು ಎಂದು ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರ ಪ್ರಕಾರ, ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಮಹಲ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು ಅವನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಕಾಲದ ಗೌರವಾರ್ಹ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖಿ (ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ)ನ ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದ ಬರ್ನಿ ಇದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಇತಿಹಾಸ ಲೇಖಕ ಫರಿಶ್ತಾನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಉಲೂಗ್‌ಖಾನನನ್ನು ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ತನ್ನ ತಂದೆ ಜೊತೆ ಊಟದ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಜರಿದ್ದ. ಅವನು ಹೊರ ಬರುತ್ತಲೇ ಸೂರು ಕುಸಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಅರಸ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುವುದು ಒಂದು ಪವಾಡವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಿತು? ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ಈ ಮಹಲನ್ನು ಮಾಯ ಮಾಟದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವನು ಹೊರ ಬರುತ್ತಲೇ ಅದು ಕುಸಿದದ್ದು ಆ ಮಾಟದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸದರ್ ಜಹಾಂ ಗುಜರಾತಿ ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಂದಹಾರಿ ಪ್ರಕಾರ ಅರಸ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಕೈ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಸಿಡಿಲು ಎರಗಿತು. ಸೂರು ಕುಸಿದು ಅರಸನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಕಂದಹಾರಿಯ ಬಣ್ಣನೆ ಸರಿ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಾಗದ್ದನ್ನು ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ.

ಅರಸನ ಮರಣ ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಅವನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕೆಲ ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ. ಅಲಾಯಿ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರ

ತಿನಗಾ^೨ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಮೀರ ಖುಸ್ರೋ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖ ಹಾಗೂ ಸಂತುಷ್ಟ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಿದ. ಅವನು 'ತುಘಲಖನಾಮಾ' ಇದೇ ಅರಸನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದ. ಅದು ಈಗ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಮಹಿಳೆಯ ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಕಾಯಬೇಕಾದ ಕಾಲಾವಧಿ. ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಅಥವಾ ಮೂರು ಸಲ ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗುವವರೆಗೆ, ವಿಧವೆಯಾದರೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಹತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಹೆರಿಗೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅವಳ ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. (ಅನುವಾದಕ)

೨ ಅರ್ಧ ಆಣೆ. (ಅನುವಾದಕ)

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಹಮ್ಮದಶಾಹ ತುಘಲಖ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಸಾವಿನ ಶೋಕವನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಗ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದ ನಂತರ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಶುಭ ಸಂತಸದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಉಲೂಗ್‌ಖಾನ ತನ್ನನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ನಂತರ ಪೂರ್ತಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ತುಘಲಖಾಬಾದದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸಡಗರದಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಕಿನ್ನರಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಂತಿತ್ತು. ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಫಿಗಳ ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಹೇರಲಾಗಿತ್ತು. ಅಮೀರರು ಅರಸನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲು ಹಚ್ಚಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಫಿಗಳನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ನಿವಾಳಿಸಿ ಗಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸನಿಗೆ ನಿವಾಳಿಸಿ ಅದೆಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಫಿಗಳನ್ನು ಎಸೆಯಲಾಯಿತೆಂದರೆ ಫಕೀರರು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಎನ್ನುವ ಪ್ರತೀತಿ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಹಮ್ಮದಶಾಹನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ಬಹಳ ಧೀಮಂತ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಹಣದಿಂದ ಕೊಂಡ ತನ್ನ ಗುಲಾಮರಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಸಹ ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಅರಸನೂ

ಫಿರೌನ್‌ನಂತೆ ತಾನೇ ದೇವರು ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ತುಂಬ ಉದಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಒಬ್ಬ ಮಾಮೂಲಿ ಫಕೀರನಿಗೆ ತನ್ನ ಖಜಾನೆಯನ್ನೇ ದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೇನೂ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾತಿಮನ ಔದಾರ್ಯ ಅವನೆದುರು ಕಟ್ಟುಕತೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಉದಾರಿಯಾಗಿ ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತ, ಮೇಲು ಕೀಳು, ನನ್ನವರು ಪರಕೀಯರು ಎನ್ನುವ ಭೇದವೇನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹದ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗೀರುಗಳ ಹಂಚಿಕೆ:

ಮುಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖಿ ತಾತಾರಖಾನನಿಗೆ 'ಬಹ್ರಾಮಖಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಅವನು ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಸಾಕು ಸೋದರ ಹಾಗೂ ಸುನಾರಗಾಂವದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ನೂರು ಸಾಕು ಆನೆಗಳು, ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳು, ಒಂದು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಫಿ, ಛತ್ರ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸುನಾರಗಾಂವ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಲದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಪಾರ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಮಲಿಕ್ ಸಂಜರ್ ಬದಖಾನನಿಗೆ ೮೦ ಲಕ್ಷ, ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ಮಲೂಕ್ ಇಮಾದುದ್ದೀನ್ ರೆಹಾನಿಗೆ ೭೦ ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಗುರುವಾಗಿದ್ದ ಮೌಲಾನಾ ಅಸದುದ್ದೀನ್ ೪೦ ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ ಒಂದೇ ಸಲ ಕೊಡಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ನಿದಾ ಮೌಲಾನಾ ಸಿರಾಜುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾಜಿ ಗಜನೈನ್‌ಗೆ ಸಹ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಮೀರಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆ ನಂತರ ತಿನಗಾ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯವಾಗಿತ್ತು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾಮ್ರವೂ ಬೆರೆತಿರುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೌಲ್ಯ ಹದಿನಾರು ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂದು ಬಕ್ಷಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರೇಮ:

ಮುಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖಿನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರಾಕ್, ಖುರಾಸಾನ್, ಮಾದರ್‌ಅನ್ನಹರ್, ತುರ್ಕಸ್ತಾನ್, ರೋಮ ಮತ್ತು ಅರಬಸ್ತಾನದಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಪಂಡಿತರು, ತಜ್ಞರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಭಾವಗ್ರಸ್ತ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ನೆರವು ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆ ಕೋರಿ ಬಂದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಮೀರಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಧವೆಯರು, ದುರ್ಬಲರು, ದೀನರು ಮತ್ತು ಫಕೀರರಿಗೂ ಅವನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಪೈಕಿ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಹೋಗಬಯಸದವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಬಯಸುವವರಿಗೆ ದರಬಾರಿನಿಂದ ಅನುದಾನ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖಿ ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯ

ಮತ್ತು ಮೋಡಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಫಾರ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗದ್ಯ ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕವಿಗಳಿಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಎಂಥ ಸುಂದರ ಹಸ್ತಲಿಪಿಕಾರನಾಗಿದ್ದನೆಂದರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾತಿಬ್‌ರು ಅವನ ಸುಂದರ ಬರಹಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಯಾರೂ ಸಾಟಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾಣ್ಮೆ, ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ಅರಸರಲ್ಲೇ ಮಿಗಿಲಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಗುಣಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಎಂಥದ್ದೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯವನೋ ಕೆಟ್ಟವನೋ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಹೇಗಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಯಾಚಕನ ಮುಖ ನೋಡಿ ಅವನ ಮನದಾಳದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾಚಕನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಅರಸನ ಊಹೆ ನಿಜವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಅವನು ಎಂದೂ ಮರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬರಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ಇತಿಹಾಸಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಶಾಹನಾಮಾದ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳು, ಅಬುಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ಹಮ್ಜಾನ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ಕಂಠಪಾಠವಾಗಿದ್ದವು. ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ವೈದ್ಯ, ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಸಹ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅವನು ಆ ಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೈಪುಣ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ರೋಗಿಗಳ ರೋಗ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಾಗ ವೈದ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಮಧ್ಯೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಒಡನಾಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಗಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದ್ ಮುಂತಕಿ, ಒಬೇದ್ ಶಾಯರ್, ನಜಮುದ್ದೀನ ಇಂತಿಶಾರ ಮತ್ತು ಅಲೀಮುದ್ದೀನ ಶೀರಾಜಿ ಮುಂತಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಹಕೀಮ್‌ರು ಮತ್ತು ವೈದ್ಯರಿದ್ದರು. ಲೇಖಕ ಫರಿಶ್ತಾನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಶಾಯರ್ ಒಬೇದ್ ಎಂದರೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತನಾದ ಒಬೇದ್ ಶಾಯರ್ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೆ ಒಬೇದ್ ಆಗಿದ್ದ.

ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖನಿಗೆ ಉದ್ಧರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಸ್ಲಾಮಿ ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಆಕರಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಬೀಳುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಅವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕರ ಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯ ಬೌದ್ಧಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ಯಾವತ್ತೂ

ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಫಾರ್ಸಿಯ ಉತ್ತಮ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದ. ಪುರಾತನ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ಶೇರ್‌ಗೆ ಹಾರ್ದಿಕ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ತುಂಬ ಶೂರನೂ ಧೀರನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವತ್ತೂ ಆಕ್ರಮಣದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಬದುಕಿನ ಬಹುಭಾಗ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅವನನ್ನು 'ಅಜಾಯಬ್ ಅಲ್‌ಖಿಲ್ವತಾತ್' (ಏಕಾಂತದ ಒಗಟು) ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತು ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ ಇದೆ. ಅವನ ಬದುಕಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವನು ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರವಾದಿ ಪಟ್ಟವೂ ಲಭಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹಾತೊರೆದಿದ್ದ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವುದು ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಿಷಿದ್ಧ ವಿಷಯಗಳತ್ತ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಒಲವು ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ವಿನಾಕಾರಣ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆಸಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತಪ್ಪೇನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನೆದುರು ಮಾನವೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶರಅ ಸಹ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಜಾಯಮಾನದ ಎಡಬಿಡಂಗಿತನದ ಎಂಥ ಅವಸ್ಥೆ ಇತ್ತೆಂದರೆ ಜೀವದಾನ ಮತ್ತು ದಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಾತಿಮ್ ಮತ್ತು ಮುಯಿನ್‌ಗಿಂತ ಅವನು ಮುಂದಿದ್ದರೆ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮೀರಿಸುವವರಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾದಾತರು, ಸೂಫಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಂದರರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರು ಅವನ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದೆ ವಾರವೂ ಕಳೆದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ತನ್ನ ಆಡಳಿತದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮನಸೋಇಚ್ಛೆ ಹುದ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಕಕ್ಕನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜನನ್ನು ಬಾರಬಕ್‌ನ ಸಹಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹ ನಾಸೀರುದ್ದೀನನ ಮರಣಾನಂತರ ಮಲಿಕ್ ಬೇದಾರ್ ಖಿಲ್ಜಿಗೆ 'ಕದರ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಲಖನೌತಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ವಕೀಲದಾರಿಯ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಗುರು ಕುತ್ಲಘಖಾನನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಅವನು ಕುರ್‌ಆನ್ ಶರೀಫನ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ, ಕೆಲವು ಫಾರ್ಸಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಓದಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಮಕ್ತೂಲ್‌ನಿಗೆ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ವಜೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಹಮದ್ ಅಯಾಜನನ್ನು ಗುಜರಾತನ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಬಿರುದನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಮಕಬೂಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ 'ಖಾಂಜಹಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ

ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತನ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಜಾಗೀರದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಕುತ್ಲಘಖಾನನ ಮಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ 'ಅಲಿಪ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಇಫ್ತೆಖಾರ್ ಉಪಾಧಿಯೊಂದಿಗೆ ನವಸಾರಿಯ ಸೂಬೆದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಮೊಗಲರ ದಾಳಿ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ತನ್ನ ಆಡಳಿತದ ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಾಲಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸನಿದ್ದ. ನರ್ಮಾ ಖಾನ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಅವನು ದಾವೂದಖಾನನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಲದ ಶೂರನೂ ಧೀರನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನ ಔದಾರ್ಯವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ. ಹಿಜರಿ ೭೨೨ರಲ್ಲಿ ಆ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಅರಸ ಲಮ್ಗಾನ್ ಮತ್ತು ಮುಲ್ತಾನ್‌ದಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೆಹಲಿ ದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಅನೇಕ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹವಾಲಿ ನಗರವನ್ನು ಸೇನಾ ಶಿಬಿರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಯವಿನಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ. ತನ್ನ ಅಮೀರರ ಮೂಲಕ ನಗದು, ವಜ್ರ ವೈಢೂರ್ಯಗಳು, ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಈ ತಂತ್ರದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದ. ತರ್ಮಾ ಖಾನ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗುಜರಾತ ನಗರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುಜರಾತ ಅನ್ನು ಮನಸೋ ಇಚ್ಛೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿದ. ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಸಂಖ್ಯ ಕೈದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಧ್ ಮತ್ತು ಮುಲ್ತಾನ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ತುರ್ಮಾ ಶೀರೀನದ ಆ ದಾಳಿಯ ನಂತರ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸೇನೆಯ ತರಬೇತಿಯತ್ತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಅವನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದ. ಧೂರಸಮಂದರ್, ಕಂಪಲಾ, ವಾರಂಗಲ್, ಲಖನೌತಿ, ಹಬೀಬಗಾಂವ, ಸುನಾರಗಾಂವ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಭದ್ರ ಮತ್ತು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಮಾನ್ ನದಿಯವರೆಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ. ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಂತಗಳ ರಾಜರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಶರಣಾಗತರಾದರು ಹಾಗೂ ತುಘಲಖನ ಮಾಂಡಲೀಕರಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಿಗದಿತ ರಕಮನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ

ಸಲ್ಲಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅರಸನ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ದಿವಾನಿ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಪೈಸೆಯನ್ನೂ ಅಫರಾತಫರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಕಮನ್ನು ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರಸನ ಅಧೀನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳ ರಾಜರು, ಚೌಧರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಮೀನದಾರರು ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿ ನಿಗದಿತ ರಕಮನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ತುಘಲಖಾನ ಅಹರ್ನಿಶಿ ದಾನಧರ್ಮದ ನಂತರವೂ ಖಜಾನೆ ಬರಿದಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ಕಾಲದವರೆಗೆಯಂತೂ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂಥದಿತ್ತೆಂದರೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಿನ ಪ್ರವಾಹವೇ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿತ್ತೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅನಂತರ ಖಜಾನೆಗೆ ಅಭಾವ ಬಂತು. ಸೇನೆಯು ಸಂಖ್ಯೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗತೊಡಗಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಲೆದೋರತೊಡಗಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖಾನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯ ಮಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ ವ್ಯಾಪಕ ಅರಾಜಕತೆ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಗುಜರಾತ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತವೂ ರಾಜ್ಯದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು:

- (೧) ದೋಷಾದ ಮಧ್ಯ ಅತಿಯಾದ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- (೨) ಬಂಗಾರ ಹಾಗೂ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ತಾಮ್ರ ಹಾಗೂ ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದವು.
- (೩) ಅಲಾಯಿ ಖಜಾನೆ ಬರಿದಾಗಲು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಖುರಾಸಾನ್ ಮತ್ತು ಮಾದರ್‌ಅನ್ನಹಾರ್ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.
- (೪) ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತಕ್ಕಾಗಿ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖಾನ ತನ್ನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಖುಸ್ರೊ ಮಲಿಕ್‌ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ.
- (೫) ಧರ್ಮದ ಭೇದಭಾವವೆಣಿಸದೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಈ ಕಾರಣಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಹೀಗಿದೆ:

ಅತಿಯಾದ ಕಂದಾಯ:

ಕಂದಾಯವನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಕುರಿತು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ

ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಕೆಲವು ಆದರ್ಶದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡ. ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ದೋಷಬಾದ ಮಧ್ಯದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹತ್ತರಿಂದ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತರಿಂದ ನಾಲ್ವತ್ತಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದ. ಈ ಅತಿರೇಕದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯದ ಭಾವನೆಗಳು ಮೂಡಿದವು. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ದೇವರ ವಕ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಬಿತ್ತು. ಮಳೆ ಅದೆಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಬಿತ್ತೆಂದರೆ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬರ ಬಿತ್ತು. ಬರದಿಂದಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲ ಕಚ್ಚಿದವು. ಸೇನಾ ಪಡೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಂಡಿತು.

ಖಜಾನೆಯ ದುರ್ದೈವಿ:

ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುವ ಮೂಲ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನಿಗೆ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರನಂತೆ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಗೀಳು ಸಪ್ತ ದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಮೆರೆಯುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಮೊಳೆಯಿತು. ದೆಹಲಿಯ ಪ್ರಸಕ್ತ ಖಜಾನೆ ವ್ಯರ್ಥ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಾಲುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಕನಸನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ. ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಪತನ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಶದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕಿದ. ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಯಸಿದನೆಂದರೆ ಖಜಾನೆ ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡತೊಡಗಿತು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದ. ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ: ತಾನು ಚೀನಾವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಹಣ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಚೀನಾದ ನಾಣ್ಯದ ಹೆಸರು ಜಾವ್. ಅದು ಕಾಗದದ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ತುಣುಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಚೀನಾದ ದೊರೆಗಳ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚೀನಾದ ಜನ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕಾಗದದ ಹಣವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಿಂದೂಗಳು ಅಪಾರ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆಯನ್ನು ಟಂಕಸಾಲೆಗೆ ತರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಟಂಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸರಕು ಸಾಮಾನುಗಳು ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸರಕುಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಬಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಮಾರತೊಡಗಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರೂ ಶಾಹೀ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೂಬಹೂ ನಕಲು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಟಂಕಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ದೂರ ದೂರದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಜನ

ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ದಂಗೆ ಏಳತೊಡಗಿದರು. ಈ ದಂಗೆ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ರಾಜಧಾನಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕವಡೆ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿಗೂ ಖರೀದಿಸದಾದರು.

ಅರಸ ಈ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿಯಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಂಗಾರು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಪೂರೈಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಅವನು ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡುವರು ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅರಸ ಈ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಅರಸನ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಯಿತು. ಜನ ಚೀಲ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಈ ವಿನಿಮಯದಿಂದಂತೂ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತರಾದರು. ಆದರೆ ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆ ಮಾತ್ರ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಗುದಾಮು ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಖಜಾನೆಯ ದುರವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಭಾವ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೇಲೆ ಆಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ದೇಶ ದಿವಾಳಿಯೆದ್ದಿತು.

ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಗೀಳು:

ಅರಸನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಗುಂಗು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಅದರ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ಏನೆಂದರೆ ಅಮೀರ ನೌರೋಜ್ (ತುರ್ಮಾ ಶೀರೀಂಖಾನನ ಅಳಿಯ. ಅವನು ಚುಗ್ತಾಯಿ ವಂಶದ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದ) ಅನೇಕ ಅಮೀರ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ಇರಾನ ಮತ್ತು ಖುರಾಸಾನದ ಕೆಲವು ರಾಜಕುಮಾರರು, ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶದಿಂದ ರೋಸಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅರಸನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಶುರುವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಇರಾನ ಮತ್ತು ತುರಾನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹು ಸುಲಭ ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಈ ಇರಾನಿ ಮತ್ತು ಖುರಾಸಾನಿ ಅಮೀರರು, ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಬಹುಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಮಾನ ಸನ್ಮಾನಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸತೊಡಗಿದ. ಕಾರಣ ಅವರು ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳಬಾರದೆನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಗಡಿ ಪ್ರಾಂತದ

ಸೈನಿಕರಲ್ಲದೆ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ. ಈ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕುದುರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಸಲವಂತೂ ಈ ಹೊಸ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಬಳ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ಈ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತೋ ಅದು ಈಡೇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಂಡು ಬರದಾಯಿತು. ಈ ಸೇವಕರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಲೂಟಿ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತು ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಸೈನಿಕರ ಲೆಕ್ಕ ಚುಕ್ತಾ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಯಿತು. ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ಭಾರದಿಂದಾಗಿ ಖಜಾನೆ ಬರಿದಾಗತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಇನ್ನೂ ಒಂದೇ ವರ್ಷ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಶಿಸ್ತು ತಲೆದೋರಿತು. ಸೇನಾ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಸಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದ ಆಕ್ರಮಣದ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಅರಸ ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಅದರ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ: ಅವನಿಗೆ ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಹಿಮಾಚಲ (ಅದು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾದ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದೆ)ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೀಳು ಹತ್ತಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಖುಸ್ರೊ ಮಲಿಕ್‌ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಿಜರಿ ಲಿಖ್ತಿರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅನುಭವಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು, ದರಬಾರಿ ಅಮೀರ್‌ರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಅರಸನು ಖುಸ್ರೊ ಮಲಿಕ್‌ನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಿವಿ ಮಾತು ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ: ಮೊದಲು ಹಿಮಾಚಲ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು, ಈ ಕೋಟೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು, ಅದಾದ ನಂತರ ಚೀನಾದ ಗಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅದರ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಭೇದ್ಯ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು, ಅಲ್ಲೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ರವಾನಿಸಬೇಕು. ಈ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬರುವವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕು. ಅರಸನ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ನೆರವು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಲುಪುವುದು. ಆಗ ಗಡಿಯಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಚೀನಾ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಭಾರತದ ಯಾವ ಅರಸನೂ ಚೀನಾವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು

ಆಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖನ ಸಂಕಲ್ಪ ದೃಢವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಖುಸ್ರೋ ಮಲಿಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತರು. ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ ತಲುಪಿದರು. ಖುಸ್ರೋ ಮಲಿಕ್ ಅರಸನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾದ. ಅನೇಕ ಕಡೆ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಇರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಖುಸ್ರೋ ಮಲಿಕ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಚೀನಾ ಗಡಿ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಚೀನಾದ ಸರದಾರರ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆ, ಆಡ್ಯತೆ ವರ್ಚಸ್ಸು, ನಗರದ ಕೋಟೆಗಳ ಎತ್ತರ, ರಸ್ತೆಗಳ ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಹೋರಾಟ ಮಾಡದೆಯೇ ವಾಪಸು ಹೋಗುವುದೇ ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ.

ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳ ದಾಳಿ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಳೆಗಾಲ ಆರಂಭವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಯಾವ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಗಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರೋ ಅವು ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಸ್ಲಾಮಿ ಸೇನೆಗೆ ವಾಪಸು ಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸ ಬೇಕಾಯಿತು. ದಿಜ್ಮೂಢರಾಗಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು ಪರ್ವತದ ಸರಗಿನ ಆಸರೆಯೊಂದಿಗೆ ದಾರಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಅವರು ಇಸ್ಲಾಮೀ ಸೇನೆಯ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಮೋಜೆಂದರೆ ಅಭಾವದ ಸಮಸ್ಯೆ ಭುಗಿಲೆದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳಿಗೆ ಮೇರೆ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಒಂದು ವಾರದ ಕಾಲ ಹರ ಸಾಹಸಪಟ್ಟ ನಂತರ ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹದ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಇಸ್ಲಾಮೀ ಸೇನೆ ಯುದ್ಧದ ಸಂಕಲ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗಿನ ಮೈದಾನ ತಲುಪಿತು. ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಪೂರ್ವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಸೈನಿಕರು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ತಳ ಊರಿದರು. ಆದರೆ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳು ಇನ್ನೂ ದೂರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ಪ್ರವಾಹ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ಘೋರವಾಗಿ ಬೆಂಬತ್ತಿತೆಂದರೆ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಸವಾರರಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಾಗಲೀ ಈಜುವುದಾಗಲೀ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಇಡೀ ಸೇನೆ ಸತತ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಂದ ಹಸಿದು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಪರಲೋಕದ ಪಯಣಿಗರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಸೇನೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಬದುಕುಳಿದರು. ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದರು.

ದೆಹಲಿಯ ಪತನ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಶ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮತ್ತು ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆ ಹಿಂದಿನ ಘಟನಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಇದೀಗ ದೆಹಲಿಯ ಪತನ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಶವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಂಡಾಯಗಳು:

ಮಲಿಕ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನನ ದಂಗೆ:

ಅವನು ತುಘಲಖನ ಕಕ್ಕನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಬಿರುದು ಗರಶಾಸಪ್ ಎಂದಿತ್ತು. ಅವನು ತುಘಲಖನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರ ಮತ್ತು ದಕನನ ಸೂಬೇದಾರರ ಪೈಕಿ ಸಾಗರ^೨ ಪ್ರಾಂತದ ಜಹಾಗೀರದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಒಂದೆಡೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವನು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ಆಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಹಂಬಲ ಅವನನ್ನು ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಗರಶಾಸಪ್ ತನ್ನ ಸಾಗರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದ. ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಯಾಶಾಲಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ತಾನು ತುಘಲಖನ ರಾಜಕೀಯ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದ. ದಕನನ ಇತರ ಅಮೀರರನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಮನಸ್ಕರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ದೇಶದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅವನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯದ ಅಮೀರರು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಅಧಿಕಾರ ದಾಂಗುಡಿ ಇಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಆ ಅಮೀರರು ಮಂದು ಮತ್ತು ಸಾದಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನು ಮಲಿಕ್ ಗರಶಾಸಪನ ದಂಗೆಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಇಡೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಹ ಎದೆಗುಂದದೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನೊಂದಿಗೆ ಸೇನಾಸಾಟ ಶುರು ಮಾಡಿದ. ಯುದ್ಧದ ಮಧ್ಯೆ ಮಲಿಕ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನನ ಒಬ್ಬ ಸೇನಾ ಸರದಾರ ಖಿಜರ್ ಬಹ್ರಾಮನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ತನ್ನ ಆಡಳಿತಗಾರನ ವಿರೋಧಿಯಾದ. ಖಿಜರ್ ಬಹ್ರಾಮ್ ವಿರೋಧಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಇಡೀ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಸೇನೆಗೆ ಆ ಸರದಾರನ ಬಂಡಾಯದಿಂದ ತುಂಬ ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಗರಶಾಸಪನ ಜಂಘಾಬಲ ಉಡುಗಿತು. ಅವನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ದೇವಗಢ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ

ಪಡೆದ. ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲು ಸಾಗರದತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಸಾಗರದಿಂದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳುಮರಿಯೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರ ಕಂಪಲ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜ ಅವನ ಬೆಂಬಲಿಗನಾಗಿದ್ದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಸಹ ದೌಲತಾಬಾದ್ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕಂಪಲ ಕಳಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಗರಶಾಸಪ್‌ನನ್ನು ಎರಡು ಸಲ ಸೋಲಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮೂರನೆಯ ಸಲ ಅವನಿಗೆ ದೇವಗಢದಿಂದ ನೆರವು ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸಿದ. ಕಂಪಲದ ರಾಜನನ್ನು ಸಹ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಗರಶಾಸಪ್ ಬಲಾಲದೇವನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಅವನ ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತುಂಬ ಭಯಭೀತನಾದ. ಅವನು ಗರಶಾಸಪ್‌ನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಅವನು ಅರಸನಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಗರಶಾಸಪ್‌ನನ್ನು ಕೈದಿಯಾಗಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನು “ಈ ಬಂಡುಕೋರನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಅದರಲ್ಲಿ ತವುಡು ತುಂಬ ಬೇಕು. ನಗರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವನ ಸುದ್ದಿ ಹರಡಬೇಕು. ಶಾಹೀ ಸೈನಿಕರು, ಬಂಡುಕೋರರು ಮತ್ತು ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಇದೇ ಪಾಡು ಒದಗಲಿದೆ ಎಂದು ಡಂಗುರ ಸಾರಬೇಕು.” ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಬದಲಾವಣೆ:

ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅರಸನಿಗೆ ಏಕಾವಕಿ ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇಡೀ ಭಾರತ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಬಂಡೇಳತೊಡಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಸ್ಥಳ ಅರಸನ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರಬಹುದು. ಆ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಧಾನಿ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವಿರಬೇಕು. ವೃತ್ತದ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳು ಕೇಂದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅದರ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿದ ವಿಶೇಷ ತಂತ್ರವೇನೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ಅರಸನಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವಶ್ಯವಾದದ್ದೇನೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೊಸ ವಿದ್ಯಮಾನ ಕುರಿತ ಸುದ್ದಿ ಅರಸನಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಸಿಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ವಿದ್ಯಮಾನ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಅದರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಜಾಣ ಅಮೀರರು ಉಜ್ಜೈನ್‌ಅನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಆ ವರ್ಗದ ವಾದವೇನೆಂದರೆ ಉಜ್ಜೈನ್ ನಗರವು ಭಾರತದ ಉದ್ದಗಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ

ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಅರಸ ಬಿಕ್ರಮಜೀತ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಜ್ಜೈನ್‌ಅನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಅರಸನ ಒಲವು ದೇವಗಢದ ಕಡೆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕೆಲವು ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಅದನ್ನೇ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅರಸ ಮೊದಲೇ ದೇವಗಢದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಮೀರರ ಸಲಹೆ ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವನು ಒಂದು ಫರ್ಮಾನ್ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಇಜಿಪ್ತ ಸಹ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಮುದುಕರು ಮತ್ತು ಯುವಕರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರು ದೇವಗಢಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬಡವರು ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣದ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲಾಗದವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಹಣ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ದೆಹಲಿಯಿಂದ ದೇವಗಢವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹುಕುಮ್ ಜಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ನೆರಳು ನೀಡುವ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕು. ಕಾರಣ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಆ ಮರಗಳ ನೆರಳಿನಡಿ ಸುಖಕರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಹುದು. ದೇವಗಢವನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ದೇವಗಢದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂದಕ ತೋಡಿಸಿ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಘಟ್ಟ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೋರಾ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಹೊಜುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಂದರ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಜಧಾನಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆಯಿಂದ ಜನರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯೂ ಬದಲಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದ ಸೇನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಶಿಸ್ತು ತಲೆದೋರಿತು. ಇದೇ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಖ್ವಾಜಾ ದೆಹಲವಿ ನಿಧನನಾದ. ಅವನನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲೇ ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆ ನಗರದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಗರವೂ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹವಾಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಉತ್ತಮ ನಗರ ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಇರಾನ ಮತ್ತು ತುರಾನದಿಂದ ದೂರ ಆಗಿರುವುದು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಗರಶಾಸಪನ ಬಂಡಾಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದ. ಇತ್ತ ದೆಹಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ದೇವಗಢಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆಗ ಅರಸ ಕಂದಹಾನಾ¹ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬಯಸಿದ.

ಕಂದಹಾನಾ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ನಾಕ ನಾಯಕನೆಂಬ ಸರದಾರನೊಬ್ಬ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು. ತುಘಲಖನಂಥ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತ

ಅವನು ಎಂಥ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದನೆಂದರೆ ಮಿತ್ರರು ಶತ್ರುಗಳೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಕಂದಹಾನಾ ಕೋಟೆ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸುಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಭೇದ್ಯವಾಗುಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಗಗನಚುಂಬಿ ಬುರುಜಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಸಹಜವೆನಿಸದು. ಉನ್ನತ ಸ್ತರದ ಮತ್ತು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಅರಸನಿಗೂ ಈ ಗಗನಚುಂಬಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಸತತ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಅದೆಷ್ಟು ತೊಡಗಿಕೊಂಡನೆಂದರೆ ನಾಕ ನಾಯಕ ಅವನ ಶಾಹೀ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ. ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಜೀವದಾನದ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅರಸನ ದರಬಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಅರಸ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಹೊರಟ. ಅತ್ಯಂತ ಐಷಾರಾಮದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕತೊಡಗಿದ.

ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾನ ಬಂಡಾಯ:

ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ ಹಾಗೂ ಮುಲ್ತಾನ್ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅರಸನಾಗುವ ಆಸೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತ್ತು. ಅವನ ಬಂಡಾಯ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅರಸ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಅನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಾಗಿ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಾಯಂ ಆಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಈ ಫರ್ಮಾನ ಅನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಲಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮೊಗಲನು ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಕರೆ ತರಲು ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಮೊಗಲ ಸಮುದಾಯದ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ ಅವನು ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅರಸನ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕುರಿತ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾನ ಅಳಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ದಿವಾನಖಾನೆಯತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅಲಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, “ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪರಿವಾರದವರೊಂದಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ? ನೀವು ಅರಸನಿಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ಬಂಡೇಳ ಬಯಸುತ್ತೀರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವನ ಅಳಿಯ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ನೀನು ಬೈಯುವುದೇಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅಲಿಯ ಉತ್ತರ “ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನೀವು ಬೈಗುಳಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದೀರಿ.

ಏಕೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಅರಸನ ಫರ್ಮಾನ್ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಗೌರವವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಬಂತು. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯಿತು. ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾನ ಅಳಿಯನ ಕೂದಲಿಗೆ ಅಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿದ. ಹೊಡೆದಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಅವನು ಅಲಿಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿದ. ಒಬ್ಬ ಮುಲ್ತಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲಿಯ ರುಂಡವನ್ನು ಮುಂಡದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಈ ಕೊಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾ ಶಾಹೀ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿದ. ತನ್ನ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಹೀ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ.

ಅರಸ ಅವನ ಬಂಡಾಯದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಖುದ್ದಾಗಿ ತಾನು ಶೀಘ್ರವೇ ಪಂಜಾಬ ಮತ್ತು ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಬಂಡಾಯದ ಕಿಚ್ಚು ತಣ್ಣಗಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಇತ್ತ ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾ ಸಹ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮನುಷ್ಯರ ರಕ್ತ ಹರಿಯಿತು. ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಅಮಾಯಕರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾ ಸಹ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿತ. ಅವನು ಸೋತು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅರಸನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಶೇಖ್ ರುಕನುದ್ದೀನ ಮುಲ್ತಾನ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ದಯೆ ತೋರಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ಅವನ ಕೋರಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ತನ್ನ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ಕವಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬಹ್ರಾಮ್ ಅಬಿಯಾನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದ ಜನರ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಬಹ್ರಾಮ್‌ನ ದಂಗೆಯನ್ನು ದಮನಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ದೌಲತಾಬಾದ್ ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ವಿಶೇಷ ಶಾಹೀ ಗಮನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಸತತ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮಖ್ಸೂಮಾ ಜಹಾಂ‌ನನ್ನು ಅಮೀರ್‌ರು, ಸೈನಿಕರು, ಅಂತಃಪುರ ಮತ್ತು ಮಹಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜೊತೆ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ದೌಲತಾಬಾದ್ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಸನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಹವಾಮಾನ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಒಗ್ಗಲಾರದು ಎನ್ನುವ ಕುರಿತು ಯೋಚನೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಿಂದು ಮಂದೆ ನೋಡದೆ ಎಲ್ಲರೂ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಇತ್ತ ದೆಹಲಿ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸದ್ದಿನ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ದನಿ ಕಿವಿ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದೋಆಬಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ:

ಅದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ದೋಆಬಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಬಲವಂತದಿಂದ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕಂಗೆಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳು, ಹೊಲಗಳು ಮತ್ತು ಕಣಜಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ತಮ್ಮ ದನಕರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿನತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು. ನಿರ್ಜನ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕತೊಡಗಿದರು. ದೋಆಬಾ ಬಯಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಈ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಅರಸ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ನೋಡಿದ. ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದ. ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದವರ ಪೈಕಿ ಯಾರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕರೆ ತಕ್ಷಣ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ದೋಆಬಾ ಬಯಲಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಜನ ಮತ್ತು ಕಾಡಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬಯಸಿದರು. ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸೈನಿಕರ ಪರಿವಾರದವರು ಇದ್ದರೋ ಅವರು ಚಿಂತಿತರಾದರು.

ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯ ಹವ್ಯಾಸ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಅರಸನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ದಾಖಲಾಗಲಾರವು. ಇವನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಕರಾಳವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯ ವಿಚಿತ್ರ ನಡವಳಿಕೆಯ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಅರಸ ಅದೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾಡು ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವನು ಸಾವಿರಾರು ಮನುಷ್ಯರ ರಕ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಣ ಮತ್ತು ಭರ್ಚಿಗಳ ದಾಹ ತಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ನಂತರ ಹಾಗೆ ಕೊಲೆಯಾದವರೆಲ್ಲರ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೋಟೆಯ ತೋರಣವಾಗಿ ತೂಗು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಇದರಿಂದಲೂ ಅವನಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕ್ರೌರ್ಯ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಅವನು ಕನೌಜ್ ತಲುಪಿದ. ಕನೌಜ್‌ನ ಗಡಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಹೂಬಾವರೆಗೆ ಕೊಲೆಸುಲಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಕ್ತಪಾತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ಅಮಾಯಕರ ರಕ್ತವನ್ನು ನೀರಿನಂತೆ ಹರಿಸಿದ.

ಫಖರುದ್ದೀನನ ಬಂಡಾಯ:

ಇತ್ತ ಲಖನೌತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಂಡಾಯದ ದಳ್ಳುರಿ ಭುಗಿಲೆದ್ದಿತು. ಬಹ್ರಾಮ್‌ಖಾನನ ನಂತರ ಕದರಖಾನನ ಸೇವಕ ಬಂಡೆದ್ದ. ಅವನ ಹೆಸರು ಮಲಿಕ್ ಫಖರುದ್ದೀನ ಎಂದಿತ್ತು. ಅವನು ಕದರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ. ಸ್ವತಃ ಅವನು ಲಖನೌತಿಯ

ಖಜಾನೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಇನ್ನೂ ಅರಸನ ಕೈಗಳು ಲಖನೌತಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ತದಿಂದ ರಂಗೇಳತೊಡಗಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೈಯದ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಖರೀತಾದಾರನ ಮಗ ಸೈಯದ್ ಹುಸೇನ್ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅಮೀರರನ್ನು ಕೊಂದು ತಾನು ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಮಲಬಾರ್‌ದಿಂದ ಬಂತು. ಅರಸ ಲಖನೌತಿಯ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ದಮನಿಸುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದ. ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೈಯದ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಖರೀತಾದಾರ್ ಮತ್ತು ಸೈಯದ್ ಹುಸೇನ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ನಂತರ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಿಜರಿ ಒಳಿರಲ್ಲಿ ಮಲಬಾರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಅರಸ ದೇವಗಢ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಿಂದ ಕರ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಎಷ್ಟೋ ಬಡವರು ಆ ಅತಿರೇಕದಿಂದ ರೋಸಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇಲ್ಲೂ ಕಂದಾಯದ ರಕಮನ್ನು ಮಿತಿ ಮೀರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ದಯಿ, ಕ್ರೂರ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಾಚಾರಿ ಗುಮಾಸ್ತರನ್ನು ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಗೆ ನೇಮಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದುವರಿದು ಅರಸ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ತಾನು ಸೈಯದ್ ಹುಸೇನ್‌ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಲಬಾರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮಲಬಾರ್‌ದ ಪ್ರಯಾಣ ಕೈಗೊಂಡ. ಮೊದಲು ವಾರಂಗಲ್ ತಲುಪಿದ. ವಾರಂಗಲ್‌ಗೆ ಅರಸ ಆಗಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ದಿನ ಮೊದಲೇ ರೋಗ ಹರಡಿತ್ತು. ರೋಗ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರತೊಡಗಿತು. ಅನೇಕ ಶೂರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರ್‌ರು ಈ ಪಿಡುಗಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಸ್ವತಃ ಅರಸನ ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ. ಮಲಿಕ್ ನಾಯಬ್ ಮತ್ತು ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ರನ್ನು ವಾರಂಗಲ್‌ನಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿದ. ತಾನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ.

ಅರಸ ಬಟೇರ್ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವನು ವಿಪರೀತ ಹಲ್ಲು ನೋವಿನಿಂದ ಬಳತೊಡಗಿದ. ಒಂದು ಹಲ್ಲು ಸಹ ಉದುರಿತು. ಹಲ್ಲನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಂಬಜ್ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅದು ಇಂದು ಸಹ 'ಗುಂಬದ್ ವ ನಿದಾನ್ ತುಫಲಖಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅದಾದ ನಂತರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಪಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ತನ್ನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಪಟನ್‌ದ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಶಹಾಬ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನ ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಬೀದರ್‌ನ ಸೂಬೇದಾರಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಬೀದರ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕೋಟಿ ತಿನಗಾಗಳಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಶಹಾಬ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತನ್ನ ಗುರು ಕುತ್ಲಗಖಾನನಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಮರಾಠಾವಾಡಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಇತ್ತ

ಶಾಹು ಆಘ್ರಾನ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ನಿರಂತರ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ತಾನು ಗುಣಮುಖನಾಗುವವರೆಗೆ ಕಾಯಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಸವಾರನಾಗಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟ. ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರಬಯಸುವವರು ಇರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಇರುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವರು ಅರಸನ ಜೊತೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಡಂಗುರ ಸಾರಲಾಯಿತು.

ನಿರ್ಜನತೆ ಮತ್ತು ವಿನಾಶದ ಹಾಹಾಕಾರ:

ಡಂಗುರ ಸಾರಿದ ತಕ್ಷಣ ಕೆಲವರು ಅರಸನ ಜೊತೆಗೇ ಹೊರಟರು. ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿಗೆ ಮರಾಠಾವಾಡಾ ಎಷ್ಟು ಇಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲೇ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಮಾಲವಾ ಮತ್ತು ದಾರಿಗುಂಟ ಇದ್ದ ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಜನ ಮತ್ತು ಹಾಳಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ. ಮಳೆಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬರ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಚೌಕಿಗಳ ಪೇದೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಿತ್ತುಹಾಕಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಅವನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇನ್ನೂ ಭೀಕರವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ನಿರ್ಜನತೆ ಮತ್ತು ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭಾವ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿದ್ದವು. ಬರದ ಹಾವಳಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹದಿನೇಳು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಒಂದು ಸೇರು ಧಾನ್ಯ ಸಹ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಸಾಯತೊಡಗಿದ್ದವು.

ರಾಜ್ಯದ ಈ ವಿನಾಶ ಕಂಡು ಅರಸ ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಇತ್ತ ಹರಿಸಿದ. ಖಡ್ಗ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಒರೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ಮನುಷ್ಯಕುಲದ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಹಣ ನೀಡಿದ. ಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿ ನೇಗಿಲು ಹಿಡಿಯಲು ರೈತರಿಗೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಜನರು ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ದೊರೆತಿದ್ದ ತಕಾವಿಯೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಜೀವನದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಳೆ ಆಗಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬರ ದೇಶವನ್ನು ಜರ್ಜರಿತಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಲುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಅರಸನ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಖಿಲಾಫತನ ಕೇಂದ್ರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮೂರ್ತ ಮತ್ತು ಅಮೂರ್ತ ದೇವರ ಖಡ್ಗಗಳು ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದಿದ್ದವು. ಇಡೀ ದೇಶ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ

ತುತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಲ್ತಾನ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಹ ಮನುಷ್ಯ ರಕ್ತದ ದಾಹ ಹೇಳ ತೀರದಾಯಿತು. ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನು ಶಾಹು ಆಫ್ಘಾನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಕವಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಿ ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅರಸ ದೆಹಲಿಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಅವನ ತಾಯಿ-ಅವಳ ಬಿರುದು ಮಖ್ದೂಮಾ ಜಹಾನ ಎಂದಿತ್ತು - ನಿಧನ ಹೊಂದಿದಳು ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವಳ ಬಲದಿಂದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅರಸ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ನಿಧನದಿಂದ ತುಂಬ ದುಃಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ಅವನು ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಶೋಕಾಚರಣೆಯನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ಮುಲ್ತಾನ್ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಅರಸನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಶಾಹು ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಆ ಮೂಲಕ 'ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತುಂಬ ಖೇದವೆನಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಮುಲ್ತಾನ್ ತೊರೆದು ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗಾಗಿ ಅರಸ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಮರಳಿ ಹೊರಟ. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ದಯನೀಯವೆನಿಸಿತು. ಇಡೀ ನಗರ ಪಿಡುಗಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬರ ತೀವ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ರಕ್ತ ಹೀರಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಹಸಿವು ನೀಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅರಸ ಔದಾರ್ಯದ ಹೊಳೆ ಹರಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ. ಆದರೂ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಲಿಲ್ಲ.

ಸಮಾನಾದ ಬಂಡಾಯ:

ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ, ಬರ ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಶಾಹೀ ಶಕ್ತಿ ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಅವತಾರ ತಾಳಿತು. ಅರಸ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರಕ್ತಪಿಪಾಸುವಾದ. ಅಸಂಖ್ಯ ಜನ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುನಾಮ್ ಮತ್ತು ಸಮಾನಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಂಡೆದ್ದರು. ನಗರ ತೊರೆದು ನಿರ್ಜನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಶಾಹೀ ಕಂದಾಯ ಕೊಡುವುದನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಅರಸ ಅವರನ್ನು ಸರಿ ದಾರಿಗೆ ತರಲು ಹರ ಸಾಹಸಪಟ್ಟ. ಶೀಘ್ರವೇ ಅವರ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು - ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಂಡಲ್ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು - ಕೆಡವಲು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಅವನು ಆ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪೀಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವರು ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು. ಕಡೆಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಆ ಜನರ ಸರದಾರರಿಗೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಲಿಕ್ ಜಿಂದರ್‌ನ ಬಂಡಾಯ:

ಖುಖರ್‌ರ ಸರದಾರ ಮಲಿಕ್ ಜಿಂದರ್ ಹಿಜರಿ ೭೪೨ರಲ್ಲಿ ಬಂಡೆದ್ದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ತಾತಾರಖಾನನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ. ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅರಸನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಂಡಾಯ ದಮನಿಸಲು ಕಳಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಖುಖರ್‌ರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿ ಆ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ದಮನಿಸಿದ. ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿತು.

ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಉಡುಗೊರೆ -ಹಿ.೭೪೪:

ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಿಲೀಫಾನ ದರಬಾರಿನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪತ್ರ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಸೆ ತುಂಬ ದಿನಗಳಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನಲ್ಲಿ ಗರಿಗೆದರಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಿಲೀಫಾನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುವುದು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರ ಸುಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಅಂಗವಾಗಿ ಇಜಿಪ್ತನ ಅರಸ ಅಬ್ಬಾಸಿ ಮನೆತನದ ಒಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಕಮಾಲ್ ಅಲಮಲಿಕನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಅರಸನು ಆ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಖಿಲೀಫಾನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನಿಷ್ಠೆ ಸೂಚಿಸಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹೀ ನಾಣ್ಯದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದೇ ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಿಲೀಫಾನ ಹೆಸರನ್ನು ಟಂಕಿಸಿದ. ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತು ಈದ್ ನಮಾಜ್‌ಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾರಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಸತತ ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಅನುಮತಿ ಪತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂದೇಶ ವಾಹಕರು ಮನವಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಹಿಜರಿ ೭೪೪ರಲ್ಲಿ ಹಾಜಿ ಸೈಯದ್ ಹುರೇರಾ ಖಿಲೀಫಾನ ದೂತನ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಉಡುಗೊರೆಯೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವರನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರಸ ತನ್ನ ಉಲಮಾಗಳು, ಶೇಖರು, ಮತ್ತು ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಐದಾರು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ಹೋದ. ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಂಡ, ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಹಾಜಿ ಸೈಯದ್ ಹುರೇರಾನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ತುಸು ದೂರ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಇಡೀ ನಗರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲಂಕಾರದ ನಂತರ ತಲೆ ಮೇಲಿಂದ ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಇಳಿಸಿದ. ನಂತರ ಅಶ್ರಫಿಗಳನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಲಾಯಿತು. ಶುಕ್ರವಾರದ ಮತ್ತು ಈದ್‌ನ ನಮಾಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಖಿಲೀಫಾನ ಹೆಸರನ್ನೂ ದೆಹಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಅರಸರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಖುತಬ್‌ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುವ ದುಆನಾಮಾದಿಂದ ತೆಗೆದು

ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಗ್ದಾದ್‌ನ ಖಿಲೀಫಾನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಎಲ್ಲ ಹೊನ್ನಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಸೀದಿಗಳಲ್ಲಿನ ಮಿಂಬರ್ (ಪ್ರವಚನ ಪೀಠ) ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಾಗ್ದಾದ್‌ನ ಖಿಲೀಫಾನ ಹೆಸರನ್ನು ನಮೂದಿಸಲಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕೈ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹಮಯ ಮನವಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಶುಭ್ರ ಮುತ್ತನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಹಾಜಿ ರಜಬ್‌ನ ಮೂಲಕ ಖಿಲೀಫಾನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳ ಸರದಾರ ಮಲಿಕ್ ಕಬೀರ್‌ನಿಗೆ ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಿಲೀಫಾನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಕಬೂಲ್ ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅವನು ತುಂಬ ಶೂರ, ಗುಣವಂತ, ಧರ್ಮಭೀರು ಮತ್ತು ಧೀರನೂ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನೂ ಆಗಿದ್ದ.

ಕಿಶ್ನಾ ನಾಯಕನ ಬಂಡಾಯ:

ಅರಸ ಈ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿ ಸಂತಸಭರಿತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಿಶ್ನಾ ನಾಯಕನ ಬಂಡಾಯ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಲದರದೇವನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ವಾರಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಲಶಾಲಿ ರಾಜ ಬಳ್ಳಾಲನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿದ. “ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮುಸಲ್ಮಾನೇತರರನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಾವೂ ಸುಮ್ಮನಿರಕೂಡದು. ರಕ್ಷಣೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಒಂದು ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಬಳ್ಳಾಲದೇವನು ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ. ಆ ಕುರಿತು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಿದ. ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯದ ನಂತರ, ಬಳ್ಳಾಲದೇವ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮಾಂಡಲೀಕರನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಬರು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕದನ ನಡೆಯಬೇಕು, ಮಲಬಾರ, ಧೂರಸಮಂದರ್ ಮತ್ತು ಕಂಪಲನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಶದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೇ ಕಿಶ್ನಾ ನಾಯಕ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆಯಬೇಕು ಹಾಗೂ ವಾರಂಗಲ್ ಅನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ತಾನು ಅದರ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಬಳ್ಳಾಲದೇವ ಪರ್ವತದ ಗಡಿ ಬಳಿ ತನ್ನ ಮಗ ಭಜನರಾಯನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದುರ್ಗಮವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಗರವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಭಜನನಗರ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಆ ಪದ ‘ಬಿಜಾನಗರ’ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಬಳ್ಳಾಲದೇವ ಕಿಶ್ನಾ ನಾಯಕನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಅಸಂಖ್ಯ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಪೇದೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ಮೊದಲು ವಾರಂಗಲ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಇಲ್ಲಿನ ಮಂತ್ರಿ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಬಳ್ಳಾಲದೇವ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಿಶ್ನಾ ನಾಯಕನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ. ಯಾವತ್ತೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರಸರಿಗೆ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಲಬಾರ ಮತ್ತು ಧುರಸಮಂದರನ ರಾಜರನ್ನು ದೆಹಲಿ ದೊರೆಯ ಸರದಾರರ ಆಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರರನ್ನಾಗಿಸಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪಿತೂರಿ ಸಂಚುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ರಾಜಗಢ ಹೊರತಾಗಿ ದೂರ ದೂರದ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತವೂ ಅರಸನ ವಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅರಸ ತುಘಲಖ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಗಮನಿಸಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ ಆಕ್ರೋಶಭರಿತನಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಭಯಭೀತರಾಗುವಂಥ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸತೊಡಗಿದ. ಅರಸನ ಆಕ್ರೋಶ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮನಸ್ಸು ಅರಸನ ಬಗ್ಗೆ ಕಲ್ಲಾಯಿತು. ಹೊಸ ಸಂಚುಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮತೊಡಗಿದವು.

ಮಳೆಯಾಗದ್ದರಿಂದ ಎಂದಿನಂತೆ ಬರದ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅರಸನ ಸಕಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾದವು. ನಗರದ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ತೆರದು ಬಿಡಬೇಕು, ಬಲವಂತದಿಂದ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿದ್ದವರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಬರ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿಯೂ ಬದುಕುವ ಛಲ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂಗಾಲ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಸ್ವತಃ ಅರಸನೂ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದಿಂದ ದಿಜ್ಞಾಥನಾದ. ಬರವನ್ನು ಅವನು ದೈವೀ ಪ್ರಕೋಪವಾಗಿದ್ದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವನೇ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ, ಪಟಿಯಾಲಿ ಮತ್ತು ಕಂಪಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಗಂಗೆಯ ದಡ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲೇ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಜನರಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕದವಾರಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಕಡಹ್ ಮತ್ತು ಅವಧದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಂತರ ಕದವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ತುಸು ಅಗ್ಗವಾಯಿತು. ಸೂಬೇದಾರ ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ (ಅವನು ಜಫರಾಬಾದ ಮತ್ತು ಅವಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೋದರರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ) ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ, ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಇತರ ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದವಾರಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅರಸ ಕದವಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಲಕ್ಷ ಮೌಲ್ಯದ ಸರಕನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅರಸನು ಐನ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸದ್ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ. ಅವನ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಮಹಾಪೂರವನ್ನೇ ಹರಿಸಿದ. ಅರಸ ಕದವಾರಿಯಲ್ಲಿ

ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಲಹಗಳು ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹು ಬೇಗ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಯಿತು.

ನಿಜಾಮ್ ಮಾಯೀನನ ದಂಗೆ:

ಮೊದಲ ದಂಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಮಾಯೀನನದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಕಥಹ್‌ದಲ್ಲಿ ಭುಗಿಲೆದ್ದಿತ್ತು. ನಿಜಾಮ್ ಮಾಯೀನ ಒಬ್ಬ ನೀಚ ಮತ್ತು ದುರುಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಅರಸನ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಿಜರಿ ೭೪೫ರಲ್ಲಿ ಬಂಡೆದ್ದ. ತನ್ನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನನ್ನು ಅರಸ ಎಂದು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅರಸ ಈ ಸಂಚನ್ನು ದಮನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನೇ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿದ. ಅವನ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ಸೋದರಿ ಪುತ್ರಿಯ ಗಂಡ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ನಿಜಾಮಿಯನ್ನು ಆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ನಿಜಾಮ್ ಮಾಯೀನ್, ಅವನ ಸಹಚರರು ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ಘೋರ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದ. ಈ ದಂಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಯಿತು.

ದಕನನ ಬಂಡಾಯ:

ಎರಡನೆಯ ದಂಗೆ ದಕನನಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿತು. ಅದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ: ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನುಸ್ರುತ್‌ಖಾನ ಬೀದರನ್ನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಗದಿತ ರಕಮನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಜಮೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ಉಳಿದ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬಂಡೆದ್ದು ಬೀದರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ದೇವಗಢದ ಸರದಾರನಿಗೆ ನುಸ್ರುತ್‌ಖಾನನ ಶಿರಚ್ಛೇದದ ಹುಕುಮು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ಇತರ ಶಾಹೀ ಅಮೀರರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕುತ್ಲಘ್‌ಖಾನ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ನುಸ್ರುತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ.

ಅಲಿ ಶಾಹನ ಬಂಡಾಯ:

ನುಸ್ರುತ್‌ಖಾನನ ಬಂಡಾಯ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಅರಸರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ, ಜಫರ್‌ಅಲಿಖಾನ ಅಲಾಯಿಯ ಸೋದರ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಅಲಿ ಶಾಹ ಶಾಹೀ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಗುಲಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ. ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಶಾಹೀ

ಅಧಿಕಾರಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಅಮೀರರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಸನ್ ಗಂಗೂ ಸಹ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಹಿಜರಿ ೭೪೬ರಲ್ಲಿ ಯಾವದೋ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮೆಹರೈನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಬೀದರನತ್ತ ಹೊರಟ. ನಾಯಬ್ ಸದರ್‌ನನ್ನೂ ತನ್ನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟ. ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅರಸನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಅವನು ಅಲಿ ಶಾಹನನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಕುತ್ಲಘಖಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅಲಿ ಶಾಹ ಕುತ್ಲಘಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ನಂತರ ಸೋತು ಬೀದರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಕುತ್ಲಘಖಾನ ಶರತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಒಡಂಬಡಿಕೆ ನಂತರ ಅಲಿ ಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ತಂದು ಕದಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸಿದ. ಅರಸ ಅಲಿ ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಬೆಂಬಲಿಗ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಗಡಿಪಾರು ಮಾಡಿ ಗರಫಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅರಸನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಗಜನಿಯ ರಕ್ತಪಿಪಾಸು ಅಮೀರನೊಂದಿಗೆ ಬಾಸಾರ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸನು ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿ ವಾರಂಗಲ್ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಶ್ರೇಯ ಅವನಿಗೇ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಬಯಸಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಅರಸನ ನೆಚ್ಚಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅರಸ ವಾರಂಗಲ್ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸಬಯಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ದೇವಗಢದಿಂದ ಕುತ್ಲಘಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ.

ಅರಸನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭ್ರಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿದವು. ಅರಸ ತನ್ನ ಗುರು ಕುತ್ಲಘಖಾನನನ್ನು ಏಕೆ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವನೇ ದಕನ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಬಂಡಾಯಗಳನ್ನು ದಮನಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದ. ದೂರ ದೂರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸುವುದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಪ್ರಾಯ: ಅರಸನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅವನನ್ನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸೇನಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಅವನನ್ನು ವೈರಿಗಳ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತುರುಕಬಯಸಿದ್ದ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲ ದಿನ ಮೊದಲು ಅರಸನು ಗುಮಾಸ್ತರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ವಂಚನೆಯ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಬಂಧಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ನೈಪುಣ್ಯ ಮೆರೆದಿದ್ದ. ಆ ತಂಡ ತಮಗೆ ಅಜೀರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿತು. ಅವಧ ಮತ್ತು ಜಫರಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕತೊಡಗಿತ್ತು.

ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನ ಬಂಡಾಯ:

ಶಾಹೀ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷದ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿದೆ ಎಂದು ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನಿಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಂಡೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನಿಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬಂಡುಕೋರನಾಗುವ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ತೋರಿಕೆಗೆ ಅರಸನೆದುರು ವಿಧೇಯನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸೋದರರನ್ನು ಅವಧ ಮತ್ತು ಜಫರಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಆ ಸೈನ್ಯ ಇನ್ನೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ ಸರಕರದಾರಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸೋದರರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಸೋದರರು ಅವಸರದಿಂದ ಸರಕರದಾರಿ ತಲುಪಿದರು. ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸನ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅರಸ ಆ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದ. ಅಮ್ರೋಹ, ಸಮಾನಾ, ಕೌಲ್ ಮತ್ತು ಹರಾನ್‌ದಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಸೇನೆ ಕರೆಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಸಹ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖ ಸೇನೆಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಇತ್ತ ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರರು ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದರು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಅರಸನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಂಡುಕೋರ ಅಮೀರರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಾಗಿತ್ತು. ಕನೌಜ್‌ನ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ. ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರರು ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಎದುರಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಥರ ಥರ ನಡುಗಿದರು. ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಹೋರಾಟದ ನಂತರ ಪರಾರಿಯಾದರು. ಐನ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಜೀವಂತ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಒಬ್ಬ ಸೋದರ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ಶಹರುಲ್ಲಾಹ್ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸೋದರ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅವನು ಅಸು ನೀಗಿದ. ಬಂಡೆದ್ದವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನಿಕರು ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ನಗದು ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದರು. ಉಳಿದವರು ನದಿ ದಾಟಿ ಆಚೆ ದಡ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಶಾಹೀ ಪ್ರಕೋಪಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಐನ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ ಸ್ವಭಾವತಃ ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸುವವನಲ್ಲ. ವೈರ ಮತ್ತು ಕಲಹವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವವನಲ್ಲ ಅಥವಾ ಬೆಳೆಸುವವನಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಸ ಅನಂತರ ಹೇಳಿದ. ಅವನಿಂದ ಆದ ಪ್ರಮಾದವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅವನನ್ನು ದರಬಾರಿಗೆ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಾಹೀ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಬಹುತೇಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿದ. ದಂಡನಾಯಕ ಮಸೂದ್ ಗಾಜಿಯ ಸಮಾಧಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ. ಮಸೂದ್

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಗಜನವಿಯ ಸೋದರ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಮಕ್ಕಳ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರಿಂದ ಹತನಾಗಿದ್ದ. ಅರಸ ದಂಡನಾಯಕನ ಸಮಾಧಿ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದ. ಮಸೂದಿ ಖಾನ್‌ಕಾಹ್ ಆಶ್ರಮದ ಮುಜಾವರರಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದ.

ಅರಸ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಬಹ್ರೈಚ್‌ದಿಂದ ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಐನ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಲಖನೌತಿ ತಲುಪದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಶಾಹೀ ಪ್ರಕೋಪ ಮತ್ತು ಬರದ ಹಾವಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೆಲೆಸಿದ್ದವರು, ಅವಧ ಹಾಗೂ ಜಫರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದವರನ್ನು ಅವರ ಮೂಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು ಸಹ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಯುದ್ಧ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿ ಅರಸ ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ತನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಸಹ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹಾಜಿ ರಜಬ್ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಅಸ್‌ಶೇಖ್ ಇಜಿಪ್ತಿನಿಂದ ರಾಜಧ್ವಜದೊಂದಿಗೆ ಅರಸನಿಗೆ ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಫರ್ಮಾನು ತಂದರು. ಅರಸನು ದರಬಾರ ಮತ್ತು ನಗರದ ಅನೇಕ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರೇಳು ಹರದಾರಿ ಹೋದ. ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಫರ್ಮಾನನ್ನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ. ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನವರೆಗೆ ನಡೆದು ಬಂದ. ಬಾಗ್ದಾದ್‌ನ ಖಿಲೀಫಾ ಕಳಿಸಿದ್ದ ಹದಿಸ್‌ ಗ್ರಂಥ, ಮಶಾರಿಕ್, ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಕುರ್‌ಆನ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಫರ್ಮಾನನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ ಖಿಲೀಫಾನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಅರಸ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹುಕುಮನ್ನು ಖಿಲೀಫನದ್ದೆಂದು ಸಾರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಫರ್ಮಾನಿನಲ್ಲಿ 'ಬಾಗ್ದಾದ್‌ನ ಅಮೀರುಲ ಮೋಮಿನೈನ್‌ನ ಪರ್ಮಾನ ಏನೆಂದರೆ'ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶೇಖ್ ಅಸ್‌ಶೇಖ್ ಬಸ್ತಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೇ ಖಿಲೀಫಾನಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಖಿಲೀಫಾನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಖಿಲೀಫಾ ಅಬ್ಬಾಸಿಯ ವಂಶದ ರಾಜಕುಮಾರ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅರಸ ಅವನನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಾಲಮ್ ಗ್ರಾಮದವರಗೆ ಹೋದ. ಎರಡು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ, ಒಂದು ಪರಗಣೆ, ಒಂದು ಶಾಹೀ ಮಹಲು ಮತ್ತು ತೋಟಗಳ ಆದಾಯವನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರಾಜಕುಮಾರ ಅರಸನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅರಸ ತಕ್ಷಣ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಪಕ್ಕ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಕುತ್ಲಘಖಾನನ ಪದಚ್ಯುತಿ:

ಅರಸ ಶಾಹೀ ದೂತನ ಆಗಮನದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿ ಮನದುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮರಾಠಾವಾಡಾ ಪ್ರಾಂತದ ವಿನಾಶದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಕುತ್ಲಘಖಾನನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಅವನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರ ವಸೂಲಿಯ ಅವಸ್ಥೆ ಎಂತಹದಿತ್ತೆಂದರೆ ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸ ಆ ವದಂತಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕುತ್ಲಘಖಾನನನ್ನು ಅವನ ಸೋದರರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಬಳಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಕುತ್ಲಘಖಾನ ನ್ಯಾಯಪರತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಬೇದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಸೋದರ ಮೌಲಾನಾ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ - ಅವನ ಬಿರುದು ಆಲಿಮ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ ಎಂದಿತ್ತು - ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ. ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಕುಮುಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕುತ್ಲಘಖಾನ ಹೌಜು ನಿರ್ಮಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ. ಅದು ಇಂದಿಗೂ 'ಕುತ್ತು ಹೌಜ್' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಈ ಹೌಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸೋದರನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ದಾರಿ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ನಗದು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿಸಾರಾಗಡದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ಈ ಕೋಟೆಯ ಅರ್ಥ ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತ ಕೋಟೆ. ಈ ಕೋಟೆ ಪರ್ವತದ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗ ಪರ್ವತವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಗಾರೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ದೌಲತಾಬಾದ್ ಎನ್ನುವುದು ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಖಿಲೀಫಾನಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾದಾಗ ಅರಸ ಶರಾದ (ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ) ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವಿವೇಕದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಹ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಖಿಲಾಫತ್‌ದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾಗುವುದು ತನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಭಾವಿಸತೊಡಗಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಕುತ್ಲಘಖಾನನ ಆಗಮನದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗತೊಡಗಿತು. ದಕನಅನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅಮೀರನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಅಮೀರನನ್ನು ಶೇಕದಾರ್ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಆ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಶೂರ ಹಾಗೂ ಧೀರ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಇಮಾದ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನನ್ನು ದಕನನ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ

ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಮೀರ್ ಅಲಮು ಮಾಲಿಕ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಬುಗ್ರಾನಂಥ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರ್‌ರನ್ನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅರಸ ಏಳು ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದಕನನ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ನೀಡಿದ. ಇತರ ಪರಗಣೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನೂ ಅದೇ ಅಮೀರರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಆಲಿಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್‌ಕನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ದಕನನ ಜನತೆಗೆ ಶಾಂತಿ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕುತ್ಲಘಾನನ ಪದಚ್ಯುತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ದಕನನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪೈಕಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ನಾಶವಾದವು. ಉಳಿದವರು ಬಂಡುಕೋರರಾಗಿ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ದೇಶದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು.

ಅದೇ ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್ ಎಂಬ ನೀಚ ಹಾಗೂ ದುರುಳ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಲ್ವಾದ ಸರದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಮಾಳವಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ದಂಗೆಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಶತಾಶ್ವರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಸ ಅವನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಅಮೀರರ ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಮನಿಸಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ತಮ್ಮ ಗತ್ತು ಮತ್ತು ಠೀವಿಯಿಂದ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸಹ ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅರಸ ದಕನ ಮತ್ತು ಮಾಳವದ ದುರಾಡಳಿತ ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ನಂತರ ಸರ್‌ಕದದಾರಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅದಾದ ನಂತರ ದೇಶದ ಕೃಷಿಯ ದೋಷಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ತುಂಬ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾದ. ಅವನು ದೇಶವನ್ನು ಹಸಿರುಮಯಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಎಷ್ಟೋ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಿದ. ಆ ಕಾನೂನುಗಳು 'ಅಸ್ಲೂಬ್' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ 'ಅಮೀರ್ ಕೋರ್ಟ್' ಎನ್ನುವ ಉಪಾಧಿ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಅಮೀರ್‌ಕೋಟೆಯ ಕಾನೂನುಗಳು:

ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಈ ಕಾನೂನಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದು ಕಾನೂನು ಎಂಥದ್ದಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಘಟಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಒಂದು ಶರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕೊಡಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಭೂಮಿ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ಆ ಶರತ್ತು. ಭೂಮಿ ಫಲವತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇಳುವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳುವರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸೇವೆಯ ಜಾರಿಗಾಗಿ ನೂರು ಜನ

ಶೇಕದಾರ್ (ಆಡಳಿತಗಾರ)ರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರ ಗಮನ ಕೃಷಿಯತ್ತ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಬಡವರಲ್ಲದೆ ಉಂಡುಟ್ಟು ಸುಖವಾಗಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸಹ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾದರು. ಈ ಆಶಾವಾದಿ ಸಮುದಾಯ ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ತಕಾವಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅರಸನ ವಿಜಾನೆಯಿಂದ ಹಣ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಹೀ ಸಹಾಯದ ಬಹುತೇಕ ಪಾಲು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ದಯೆ ಹಾಗೂ ಕರುಣೆಯ ನಂತರ ಶಾಹೀ ಪ್ರಕೋಪ ಭುಗಿಲೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ವಿಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅದೇ ಪ್ರಕೋಪವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ತಿನಗಾ ವಿಚಾರಗಿತ್ತು - ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ. ಅರಸ ರಾಣೆಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟಿರದಿದ್ದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಕೃಷಿಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದ ಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ಮಗುವೂ ಬದುಕುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ಬರ ಬಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಸಲ ಮೂರು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಬರ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಜನರಿಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಡೆಗೆ ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್ ಅರಸನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಧಾರಾ ತಲುಪಿದ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳನ್ನು ದಮನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್ ಒಂದು ದಿನ ಶತಾಶ್ವರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ಸರದಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ ಅನಂತರ ಈ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಅಯೋಗ್ಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಈ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅರಸನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅರಸನು ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್‌ನ ಈ ಹೇಡಿತನದ ಕೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಶಾಹೀ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡಿದ, ವಿಶೇಷ ಕುದುರೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ.

ಅಜೀಜ್‌ನಿಗೆ ಅರಸನೇ ಸನ್ಮಾನ, ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮಾನ ನೀಡಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಅಮೀರ್‌ರು ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್‌ನ ಸೇವಾನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ. ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್‌ನ ಈ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಅರಸನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ದುರುಳರು ಮತ್ತು ನೀಚರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿತು. ಅವನು ಅವರ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದ. ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸಲು

ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹಿಂಜರಿಯದ ನೀಚರು ಈಗ ಅರಸನ ವಿಶೇಷ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಪಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕವಾಗತೊಡಗಿದರು. ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಮೀರರಿಗಿಂತ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಬಖಿಯಾನ ಗಾಯಕನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಗುಜರಾತ, ಮುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಬದಾಯೂನ ಅಮೀರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೇ ಮಾಲಿಯಂಥ ದುಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವದ ಬೇರೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯದ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಇಂಥವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಅರಸನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಲಭಿಸಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಫಿರೋಜ್ ಹಜ್ಜಾಮ್, ಮೀಕಾನಾ ಬಿನಾಯಿ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಬಾಬು ಬಾಬಕ್ ಜುಲಾಹಾ. ಇವರ ಹೊರತಾಗಿ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಮಕಬಲ ಎಂಬ ಗುಲಾಮನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ನೋಟ ಮತ್ತು ಗುಣ ಎರಡರಲ್ಲೂ ತನ್ನಂಥವರ ತಂಡದ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ದುಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ದುರುಳರ ಪೋಷಣೆಗೆ ಅರಸ ನೀಡುವ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ಏನೆಂದರೆ ಸಭ್ಯ ಅಮೀರರು ಅವನ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಅರಸ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಆಜ್ಞೆಗಳು ಅವನ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ವಿನಾಕಾರಣ ಹತ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ದೇಶದ ವಿನಾಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಮೀರರು ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಆ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಸ ಅವರ ಅದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸಂಶಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರ ಪೋಷಣೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬೇರುಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ಸಭ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು. ನೀಚರ ಜಾಯಮಾನವೇ ದಾಸ್ಯದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸನ ಹುಕುಮನ್ನು ದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪಾಲಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್‌ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ದೇಶದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಮಾತುಗಳು ಅನುರಣಿಸತೊಡಗುತ್ತಲೇ ದೇಶದ ಶತಾಶ್ವರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪಿತ್ಥ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಅವರು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದರು.

ಅದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಂಜಹಾನ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಮಕಬಲ ಗುಜರಾತನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಅವನು ಪ್ರಾಂತದ ಎಲ್ಲ ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತನ ಕುದುರೆ ಲಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇವಿ ಮತ್ತು ಬರದವಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಶತಾಶ್ವರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವನ ನಗದು ಮತ್ತು

ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚಿಕೊಂಡರು. ಖಾಂಜಹಾನ ಇದೇ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಹರವಾಲಾ ತಲುಪಿದ. ಅರಸ ಇವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಅವನು ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಭರದಿಂದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ರಚಿಸಿದ ಜಿಯಾ ಬರ್ನಿ ಮೂಲಕ ಕುತ್ಲಘಖಾನ, ಡಬವಿ ಮತ್ತು ಬರದವಾದ ದಂಗೆಗಳನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಅರಸ ತಕ್ಷಣ ಆಗಮಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅರಸನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಂದಿದೆಯೆಂದರೆ ತಾನು ಅದನ್ನು ಸುಲಭಾಗಿ ದಮನಿಸಿ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಬಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅರಸ ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ತೆರಳಿದರೆ ಅನೇಕ ಸುಪ್ತ ಪಿತೂರಿಗಳು ಭುಗಿಲೇಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಆತಂಕವೂ ಇತ್ತು.

ಅರಸ ಕುತ್ಲಘಖಾನನ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕಕ್ಕನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ಖಾನ ಜಹಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಕಬೀರನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ. ಹಿಜರಿ ೭೪೭ರಲ್ಲಿ ಅವನೇ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಸುಲ್ತಾನಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಅದು ನಗರದಿಂದ ಹದಿನೈದು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಇತ್ತು. ಕಾರಣ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯ ಶಾಹೀ ಧ್ವಜದಡಿ ಜಮಾವಣೆಯಾಗಿ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪದ ಹೋರಾಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್‌ನಿಂದ ಒಂದು ಮನವಿ ಬಂತು. ಆ ಮೂಲಕ, ಶತಾಶ್ವರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರು ಯಾವತ್ತೂ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಜಾಯಮಾನದವರಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಃ ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸನಿಹದಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಧಾರದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಬಂಡಾಯದ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಈ ಬರಹ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದ. ಅಜೀಜ್ ಹಮ್ಮಾರ್‌ನಿಗೆ ಸಮರಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತು ಇಷ್ಟೊಂದು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಮರ ಕಲೆಯ ಅರಿವು ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಎಲ್ಲವೂ ಅರಸನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಬಹು ಬೇಗ ಅವನ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಲೂಬಹುದು ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ. ಅರಸನ ಊಹೆ ತಪ್ಪೆಂದು ಸಾಬೀತಾಗಲಿಲ್ಲ. ದಂಗೆಕೋರರೆದುರು ಅವನು ದಿಜ್ಞಾಡನಾದ. ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಕುದುರೆ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟ. ವೈರಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಂಧಿಸಿ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದರು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ರಾಜಕೀಯ:

ಅರಸ ಸುಲ್ತಾನಪುರದಿಂದ ಹೊರಟ. ಪ್ರಯಾಣದ ಮಧ್ಯೆ ಅವನು ಒಂದು

ದಿನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳು ಅರಸನ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಭುಗಿಲೇಳುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜಿಯಾ ಬರ್ನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಮುಂದುವರಿದು ಅವನು “ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಇಡಲಾರೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನಂತರ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಬರ್ನಿಗೆ “ನೀನು ಇತಿಹಾಸದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿರುವಿ. ಯಾವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರಸನ ರಾಜಕೀಯವು ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅಲ್ಲಮಾ ಬರ್ನಿ “ತಾರೀಖ್ ಕಸರವಿ’ಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ ಅರಸನಿಗೆ ಏಳು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಕುತಂತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಏಳು ಅಪರಾಧಗಳು ಕೆಳ ಕಂಡಂತಿವೆ:

- (೧) ಸತ್ಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಮುಖನಾಗುವುದು (ಧರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗಿಯಾಗುವುದು.)
- (೨) ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿನಾಕಾರಣ ರಕ್ತ ಹರಿಸುವುದು.
- (೩) ವಿವಾಹಿತ ಪುರುಷನ ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು.
- (೪) ಅರಸ ಕಾಲದ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆಯೇಳುವುದು.
- (೫) ಯಾವದೇ ದಂಗೆ ಅಥವಾ ಬಂಡಾಯದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಗಲಭೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದು.
- (೬) ಪ್ರಜೆಗಳು ದಂಗೆಯೆದ್ದ ಬಂಡುಕೋರರ ಬೆಂಬಲಿಗರಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡುವುದು.
- (೭) ಅರಸ ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ವಿಮುಖನಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಜಾರಿ ಮಾಡದಿರುವುದು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ “ಸಹೀಹ್ ಹದಿಸ್” ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಯಾವ ಅಪರಾಧಗಳು ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತವೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಮಾ ಬರ್ನಿ “ಮೊದಲ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹದಿಸ್‌ಗಳಿವೆ. ಧರ್ಮವಿಮುಖತೆ, ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮತ್ತು ಕೊಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಫಿಕಾ (ಇಸ್ಲಾಮೀ ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ)ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಹದಿಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ದೇಶದ ಹಿತ ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ಸುಧಾರಣೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರಸರಿಗಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ “ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಡತೆ ದುರ್ನಡತೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾಲ

ಕಳೆದಂತೆ ಅರಸ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ರಕ್ತದಿಂದ ಹೋಳಿಯಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಅಂತ್ಯ ಹೇಗಾಗುವದೆಂದರೆ ಒಂದೋ ಪ್ರಜೆಗಳು ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇದೇ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಜಾಣ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಇಲ್ಲ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಅರಸ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಮತ್ತು ರಂಜಿಸುವ ಕತೆ ಕೇಳುತ್ತ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದ. ಗುಜರಾತ ಸಮೀಪ ಅಬುಗಢ ಪರ್ವತ ತಲುಪಿದ. ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರ್ ಮುಆಜುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ದಂಗೆಕೋರರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ಮುಆಜುದ್ದೀನ್ ಢಬವಿಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಸಹ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಬಂಡುಕೋರರು ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ರಕ್ತಪಾತ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಅಮೀರ್‌ರು ಜಯಶಾಲಿಯಾದರು. ಬಂಡುಕೋರರು ಸೋತು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಅರಸ ಅಬುಗಢದಿಂದ ಮರಳಿ ಮತ್ತೆ ಭರೂಚ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲೇ ಅವನು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಕಬೂಲ್ ಮತ್ತು ವಜೀರ್ ಅಲಮುಲ್ಕ್ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ನರ್ಮದಾ ನದಿ ದಂಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಳಷ್ಟು ದಂಗೆಕೋರರನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಅವರ ಸಲಹೆಗಾರರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ದಂಗೆಕೋರ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಉಳಿದವರು ಬಲಕಾನಾದ ರಾಜ ಮಾನದೇವನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿದರು. ಆದರೆ ಮಾನದೇವ ಅರಸನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಆ ಅಮೀರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ವಿಣ್ಣಗೊಳಿಸಿದ, ಅಸಹಾಯಕರನ್ನಾಗಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಗುಜರಾತನಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ದಳುಕು ನಂದಿತು. ಇಮಾದ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ್ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಭರೂಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಅವನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದೆ ಉಳಿದವರು ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಅಲೆಯತೊಡಗಿದರು. ಅರಸ ಸಹ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಭರೂಚ್‌ನಲ್ಲೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಗುಜರಾತಿನ ಇತರ ನಗರಗಳ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ, ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ, ಬಲವಂತದಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಜಮೆ ಮಾಡಿದ. ಗುಜರಾತಿನ ಜನರ ಪೈಕಿ ಯಾರ ಬಗ್ಗೆಯಾದರೂ ಬಂಡಾಯದ ಸಂಶಯ ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು.

ಇನ್ನೂ ದಂಗೆಗಳ ದಳುಕು ತಣ್ಣಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭೀಕರವಾದ

ಇನ್ನೊಂದು ಸುಪ್ತ ದಂಗೆ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಮಜ್ದುದ್ದೀನ್ ಎಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಜೈನುದ್ದೀನ್ ಜಿಂದ್ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಕೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರುಕ್ನುದ್ದೀನ್ ಥಾನೇಸರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಒಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರು - ಅವರು ಆ ಕಾಲದ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರೇ ಅಗಿದ್ದರೂ - ಮತ್ತಿತರರನ್ನು ಸಹ ಬಂಧಿಸಿ ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ನರಕವನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಆದರೆ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರ ಸಾದರಪಡಿಸಿ ನಂತರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡತೊಡಗಿದ. ಈಗ ಎಲ್ಲ ದಂಗೆಕೋರರನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನೆದುರು ಕೊಲೆ ಮಾಡುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣಿಸದಾಗಿತ್ತು. ಮಜ್ದುದ್ದೀನ್ ಮುಂತಾದವರ ನಂತರ ಅರಸನು ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೊನ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಾಗಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಅಲಿ ಅಫ್ಘರ್ ಜಾಮದಾರ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಲಾಚೀನ್‌ರನ್ನು ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಕುತ್ಲಘಖಾನನ ಸೋದರ ಆಲಿಮ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಹದಿನೈದು ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲಿ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ರ ಜೊತೆಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಆಲಿಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ರಾಯಚೂರ, ಮುದಗಲ್, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಗಂಗಾವತಿ, ಗಂಜವತಿ, ಅಬಯಾಗ್, ದೊಡ್ಡ ರಾಮಗೀರ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರಗಳ ಅಮೀರರನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅಧೀನ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಅಮೀರರಿಗೆ ಅರಸನ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಳು, ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಭಯಭೀತನಾಗಿದ್ದ.

ಆಲಿಮ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನು ಅಲಿ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್ ಲಾಚೀನ್‌ರನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರನ್ನು ಕರೆ ತರಲು ಕಳಿಸಿದ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರು ನಸೀರುದ್ದೀನ ತಬಲ್ಚಿ, ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್ ಹಾಜಬ್, ಹಿಸ್ಸಾಮುದ್ದೀನ್, ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್ ಮಿಖ್ ಮತ್ತು ಹಸನ್ ಗಂಗೂ ಮುಂತಾದ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರನ್ನು ಗುಲಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಜತೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದೌಲತಾಬಾದ್ ಕಡೆ ಹೊರಟರು. ಈ ತಂಡ ಮಾನಿಕ್ ಯುಂಜ್ ಕಣಿವೆ - ಅದು ಕುಂಜ್ ಮತ್ತು ದವನ್ ನಡುವೆ ಇದೆ - ತಲುಪಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರು ಒಂದು ಸಮಾಲೋಚನಾ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಅರಸ ಆವ್ಹಾನಿಸಿರುವುದೇ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ತಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿ ಮೇಕೆಗಳಂತೆ ಕಟುಕನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ

ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದೆಂತಹ ಜಾಣತನ ಎಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಹೊರಟು ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬಂಡುಕೋರರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಶಾಹೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಹಮದ್ ಲಾಚೀನ್‌ನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡರು. ಮಲಿಕ್ ಅಲಿ ಜಾಮದಾರ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ರಾಮಗೀರ ತಲುಪಿದ. ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರು ತಕ್ಷಣವೇ ವಾಪಸು ಹೊರಟು ಬಂದರು. ಬಂದವರೇ ದೌಲತಾಬಾದ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲ ಖಜಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಕರು ಅವರ ಸೊತ್ತಾದರು. ಆಲಿಮ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾರು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತರ ಶಾಹೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ರುಕನುದ್ದೀನ್ ಥಾನೇಸರಿಯ ಮಗನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖನ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಭಯಪಡದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಸುಲ್ತಾನಿಯ ಪ್ರಕೋಪ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುಜರಾತಿನ ಇತರ ಅಮೀರರು ತಮ್ಮ ದಕನಿ ಸೋದರರ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ವರ್ತನೆ ಕುರಿತ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಹೊರ ಬಂದರು. ಅವರ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಬಹಳ ಜಾಣ, ಶೂರ ಹಾಗೂ ಧೀರನಾಗಿದ್ದ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮಿಖ್‌ನನ್ನು ತಮ್ಮ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಸೀರುದ್ದೀನ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಎಂಬ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ತಮ್ಮ ಅರಸನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಗೊತ್ತಾದವು. ಅವನು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಬಂಡಾಯದ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ದಕನನತ್ತ ಹೊರಟ.

ಅದೇ ವರ್ಷ ಅವನು ಭರೋಚ್‌ದಿಂದ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಮೀರರು ಸಹ ಮುಖಾಮುಖಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆ ಅಮೀರರು ಅರಸನ ಸೇನೆ ವಿರುದ್ಧ ಎಷ್ಟು ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಮೆರೆದರೆಂದರೆ ಅರಸನ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲದ ಸೇನೆ ಚೆದರಿ ಹೋಯಿತು. ಅರಸನಿಗೂ ಆಘಾತ ಆಗುವ ಸಮಯ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಮೀರರ ಸೇನೆಯ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿ ಅಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ಈ ಅಮೀರನ ಹತ್ಯೆಯಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲೆ ದಟ್ಟವಾಯಿತು. ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೋ ಅತ್ತ ದೌಡಾಯಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಣರಂಗದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲೇ ಡೇರೆ ಹೂಡಿದ. ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಮಾಲೋಚನಾ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದರು. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮಿಖ್ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿಯೊಂದಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಅಮೀರರು ಗುಲಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಬೇಕು, ಮೊಹಮ್ಮದ್

ತುಘಲಖ್ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಬಂದು ದಕನ ಸೀಮೆ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ತಾವೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ವಯ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಧಾರಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ- ಅಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಲಭ್ಯವಿದ್ದವು - ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಉಳಿದ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಸನ್ ಗಂಗೂಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಮೀರ್‌ರಿಂದ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಇಮಾದ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ್ ಸುಲ್ತಾನಪುರ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯದ ಉಳಿದ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ್ದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಅವನನ್ನು ಇತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರ ಜೊತೆ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಗುಲಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ತಾನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಖಾಸಗಿ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಕೆಲವು ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಅಮೀರ್ ನೌರೋಜ್ ಗುರ್ಗ್ಯನ್‌ನ ಜೊತೆಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರ ಮೂಲಕ ವಿಜಯವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಜನರಿಗಾಗಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ವಿಜಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಯ ಮಿಂಬರ್ ಮೇಲಿಂದ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇಡೀ ನಗರ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

ಧಾರಾ ಕೋಟೆಗೆ ದಾಳಿ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಧಾರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಪೇದೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಧಾರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕದನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಸತತ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ರಕ್ತದ ಹೊಳೆ ಹರಿಯಿತು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲೇ ಸಫದರ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕ್ ಹೆಸರಿನ ಮಲಿಕ್ ತುಗಿ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ, ಅವನೇ ಅಹಮದ್ ಅಯಾಜ್ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅದೇ ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಗುಜರಾತಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಮುಜಫ್ಫರ್ ನಾಯಬ್ ಶೇಖ್ ಮುಆಜುದ್ದೀನನ್ನು ಕೊಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಕಂಪಾಯತ್‌ಅನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳುಗೆಡವಿ ಭರೂಚ ಕೋಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅರಸನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ತುಂಬ ಚಿಂತಿತನಾದ. ಅರಸನು ಖುದಾವಂದಜಾದಾ ಅಕ್ವಾಮುದ್ದೀನನನ್ನು ಶೇಖ್ ಬುರ್ಹಾನುದ್ದೀನ್ ಬಿಲ್ಲರಾಮಿ ಮತ್ತು ಜಹೀರ್ ಅಲ್‌ಜೀವಶ್‌ರಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರ

ಜೊತೆ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ತಾನು ಶೀಘ್ರವೇ ಗುಜರಾತಿನತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಇತರರನ್ನೂ ಅರಸ ತನ್ನ ಜೊತೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ದಕನನ ಜನ ಅರಸನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಕೆಲವು ಆನೆಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ದೋಚಿಕೊಂಡು ಅರಸನ ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಂದರು. ಅರಸ ನರ್ಮದಾ ದಾಟಿ ಭರೋಚಿಗೆ ಹೋದ. ಅರಸ ಭರೋಚಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ತುಗಿ ಭರೋಚದಿಂದ ಕಂಪಾಯತ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಅರಸ ಮಲಿಕ್ ಯೂಸುಫ್ ಬಕ್ರಾನನ್ನು ಅವನ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ.

ಕಂಪಾಯತ್ ಬಳಿಯೇ ಬಕ್ರಾ ಮತ್ತು ತುಗಿಯ ನಡುವೆ ಕದನವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಯೂಸುಫ್ ಇತರ ಸನ್ನಡತೆಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ. ಯೂಸುಫ್‌ನ ಬದುಕಿ ಉಳಿದ ಸೈನಿಕರು ಹೋಗಿ ಅರಸನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ತುಗಿಯ ಬಂಡಾಯ ದಿನೇ ದಿನೇ ದಾಂಗುಡಿ ಇಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವನು ಮುಅಜುದ್ದೀನ್ ನಯ್ಯರಾ, ಅವನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ತಂದು ತನ್ನ ಖಡ್ಗದ ದಾಹವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿದ. ಅರಸ ಈ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ಕಂಪಾಯತ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ತುಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಇಂದು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಅಸಾವಲ್‌ನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅರಸನೂ ಅವನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ. ಶೀಘ್ರವೇ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ತಲುಪಿದ. ತುಗಿ ಮತ್ತೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ತೊರೆದು ನಹರೂಲಾದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಭಾರಿ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಅರಸ ಇಡೀ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ತುಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ನಹರೂಲಾದಿಂದ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ಗಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾನೆ, ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೇ ಅಸಾವಲ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಕಡಿ ತಲುಪಿದ. ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ತುಗಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಅಮಲಿನಿಂದ ಮತ್ತೇರಿದವರಂತೆ ಅರಸನ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು. ಆದರೆ ಕಟಿಬದ್ಧ ಸೈನಿಕರ ಆನೆಗಳು ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅಸಹಾಯಕರಾದರು. ಕೊನೆಗೆ ಸೋತು ಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಗಿಡಗಂಟಿಗಳ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕವೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡೇ ನಹರೂಲಾ ತಲುಪಿದರು. ಈ ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ಬದುಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರು ಅರಸನ ಹುಕುಮಿನನ್ವಯ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಯೂಸುಫ್ ಬಕ್ರಾನ ಮಗನನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಯೂಸುಫ್‌ನು ಬಂಧುಕೋರರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಕಳಿಸಿದ. ಈ ರೀತಿ ಯೂಸುಫ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನವೇ ಹಿಡಿಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಒಂದೆಡೆ ತಂಗಿದ. ತುಗಿಗೆ ಹಠಾತ್ತನೇ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರು

ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ನಹರೂಲಾದಿಂದ ಮಜ್ಜ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಕಚ್ಚ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಂಠನತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಸಹ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ನಹರೂಲಾ ತಲುಪಿದ. ಸಹಂಗ್ ಹೌಜ್ ಬಳಿ ಶಾಹೀ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಲಾಯಿತು. ಗುಜರಾತನ್ನು ಹಸಿರುಮಯಗೊಳಿಸಿ ಸುಂದರವಾಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ.

ಗುಜರಾತ ಪ್ರಾಂತನ ಎಲ್ಲ ಆಡಳಿತಗಾರರು, ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಅರಸನ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಹೀ ಉಡುಗೊರೆಯಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ ಗುಜರಾತನ ದುರವಸ್ಥೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೂರಾಯಿತು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಭಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ತಮ್ಮ ಸರದಾರನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮತ್ತು ರಾಣಾ ಮಂಡಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ತುಗಿಯ ಕೆಲವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯೋಧರ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಸಹ ಆ ರಾಜ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅರಸನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಗುರಾತಿನ ದಂಗೆಗಳನ್ನು ದಮನಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಅರಸನಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಿದರಿ ಹೋಗಿದ್ದ ದಕನನ ಸರದಾರರು ಮತ್ತೆ ಹಸನ್ ಗಂಗೂನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಬಂಡಾಯದ ದಳ್ಳುರಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಸಲಹೆಗಾರ ಇಮಾದ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಖುದಾವಂದ್‌ಜಾದಾ ಅಕ್ಬಾಮುದ್ದೀನ್, ಮಲಿಕ್ ಜೌಹರ್ ಮತ್ತು ಜಹೀರ್ ಅಲ್‌ಜೀವಶ್ ಮುಂತಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಗಾಲಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಮಾಲವಾದತ್ತ ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮಿಖ್ ಸಹ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಆ ಅಮೀರರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆಡಳಿತದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ನೀಡಿದ. ಶತಾಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸರದಾರರು ಹಸನ್ ಗಂಗೂನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ದಕನನ ಅರಸ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅರಸ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕಂಗೆಟ್ಟ. ಇದು ನಹರೂಲಾದಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಕ್ರೂರ ಕೈಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ತದಿಂದ ಹೋಳಿ ಆಡುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರದ ಪ್ರತಿಫಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವನು ಮನಗಂಡ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ಕೆಲ ದಿನ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಅದರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದ. ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್, ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ, ಮಲಿಕ್ ಗುರ್ನೈನ್, ಸದರ್ ಜಹಾನ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ರಫೀ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಅವರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಸನ್ ಗಂಗೂನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಹಸನ್ ಗಂಗೂ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯನ್ನು

ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ದಕನನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಸುದ್ದಿಗಳು ಅರಸನನ್ನು ಭಯಭೀತನನ್ನಾಗಿಸಿದವು. ಈ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಮೀರರನ್ನು ಕಳಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ. ಗುಜರಾತಿನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಕರ್ನಾಲ್‌ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ತಾನೇ ಹಸನ್ ಗಂಗೂನನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಇದ್ದ. ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಸೇನೆಯನ್ನು ಶಿಸ್ತಿಗೊಳಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷ ಕರ್ನಾಲ್‌ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಕರ್ನಾಲ್‌ನ ಮುಖಿಯಾಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದರು. ಕಚ್ಛ್‌ನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಕಂಕಾರದೇವ ಅರಸನ ಮಾಂಡಲೀಕನಾದ. ಅವನು ಶಾಹೀ ಕೃಪಾ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಕರ್ನಾಲ್ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆಸುಪಾಸಿನ ರಾಜರನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲೀಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಆ ಕಾಲದ ಬೇರೆ ಯಾವ ರಾಜನೂ ಕರ್ನಾಲ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನಿಗೆ ಸಹ ರಾಜನ ವಿಧೇಯತೆಯೇ ಸಾಕೆನಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ದಿನ “ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರೋಗಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಒಂದು ರೋಗ ಗುಣಪಡಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ರೋಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.” ಎಂದು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಅಲ್ಲಮಾ ಜಿಯಾವುದ್ದೀನ್ ಬರ್ನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಮೌಲಾನಾ ಬರ್ನಿ ಹಲವಾರು ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ಅವನಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ. ಬರ್ನಿ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ: “ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ರಾಜನನ್ನು ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳು ದ್ವೇಷಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬಂಡಾಯಗಳು ಭುಗಿಲೆದ್ದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ತೆರೆದಿರುವ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಅಥವಾ ಮಗನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವುದು. ಪಟ್ಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷದ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವನು ಕೈ ಹಾಕಕೂಡದು.” ಅರಸ ಜಿಯಾ ಬರ್ನಿಗೆ ಹೇಳಿದ “ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನನಗೆ ಪುತ್ರನಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ನಾನು ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ದೂರ ಇರಲಾರೆ. ಏನೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ.”

ನಿನಗೆ ಬೇಕಾಗಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಆಗುವುದು ಆಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕವಂದಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರಸ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ. ಅದು ಕರ್ನಾಲ್‌ದಿಂದ ಐದು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅರಸ ಕವಂದಲ್ ತಲುಪುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಲಿಕ್ ಕಬೀರ್ ನಿಧನನಾದ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿ ಇಮಾದ್ ಅಲ ಮುಲ್ಕರನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಮಖ್ಸೂಮ್‌ಜಾದಾ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇತರ ರಾಜ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ಕವಂದಲ್ ತಲುಪಿದ. ದೆಹಲಿಯ ಅಮೀರರು ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮಿನೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅವನು ದಕನನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ ದಿಪಾಲಪುರ, ಮುಲ್ತಾನ್, ಅಚ್ಫ, ಸಿವಸ್ತಾನ್‌ದಿಂದ ನೌಕೆಗಳನ್ನು ರಟ್ಟಾ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ. ಕರ್ನಾಲ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನದಿ ದಂಡೆ ತಲುಪಿದ. ತುಗಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅಮೀರ ಫರ್ಗನ್ ಐದು ಸಾವಿರ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರ ದಂಡನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಖನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲೂನ್ ಬಹಾದುರನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಶಾಹೀ ಕೃಪೆ ಆಯಿತು. ತುಗಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದ ಸುಮ್ರೋನ ಸೇನೆಯ ಮನವೊಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಟ್ಟಾಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅರಸ ಇನ್ನೂ ಮೂವತ್ತೈದು ಹರದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಶೂರಾ^{೧೪}ದ ದಿನ ಬಂತು. ಅರಸ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ರೋಜಾ (ಉಪವಾಸ) ಆಚರಿಸಿದ. ಉಪವಾಸ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೀನು ತಿಂದ. ಹಳೆಯ ರೋಗ ಮರುಕಳಿಸಿತು. ಅರಸ ಜ್ವರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನೌಕೆ ಹತ್ತಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ರಟ್ಟಾ ಇನ್ನೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಇತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಪ್ರಯಾಣ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. ರೋಗ ಬರುಬರುತ್ತ ಉಲ್ಪಣಿಸಿತು. ಜ್ವರದ ತಾಪದಿಂದ ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಂಕಟ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಅದು ಯಾವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ೨೧ ಮೊಹರ್ರಮ್ ೭೫೨ರ (ಹಿ) ಅವನ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ದಿನವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನಂಥ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ, ಭಯಂಕರ ಮತ್ತು ವೈಭವಾಡಂಬರದ ಅರಸ ಇನ್ನಿಲ್ಲವಾದ. ಅವನು ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಶೇರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು ಕವಿತೆಯನ್ನು.

ಈ ಜಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳದೆನು.

ಏನೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ, ಮತ್ತು

ಉನ್ನತ ಕುದುರೆಯ ಏರಿದೆ ಗರಿಷ್ಠ

ಮೌಲ್ಯದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದೆ.

ಹೀಗೆ ನಾನು ಜಗದ ರುಚಿಯನ್ನು ಕಂಡೆ
ಕೊನೆಗೆ ನಾನು ಸಾವಿನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದೆ.

ಈ ಅರಸ ೨೭ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

- ೩ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ. (ಅನುವಾದಕ)
- ೪ ಕೈ ಬರಹ ಮಾಡುವವರು. (ಅನುವಾದಕ)
- ೫ ಸಾಗರ್ ಗುಲಬರ್ಗಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ.
- ೬ ಪೂಣೆ ಬಳಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳ.
- ೭ ನಮಾಜ್ ನಂತರ ಇಮಾಮ್ ನೀಡುವ ಪ್ರವಚನ. (ಅನುವಾದಕ)
- ೮ ಪ್ರವಾದಿಯ ನಡೆ ನುಡಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. (ಅನುವಾದಕ)
- ೯ 'ಕೋಟಿ' ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿಗೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 'ಅಮೀರ್ ಕೋಟಿ' ಎಂದರೆ ವಸತಿಗಳ ರಾಜ.
- ೧೦ ಈ ಸ್ಥಳದ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರು 'ಥಬವಿ' ಎಂದಿದೆ.
- ೧೧ ಇಮಾಮ್ ಬುಖಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರವಾದಿಯ ಹದಿಸ್(ನಡೆನುಡಿ)ಗಳ ಗ್ರಂಥ.
- ೧೨ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರು 'ಕಡಿ' ಎಂದಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ೪೫ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.
- ೧೩ ಕರ್ನಾಲ್ ಎನ್ನುವುದು ಇಂದಿನ ಜುನಾಗಢ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.
- ೧೪ ಮೊಹರ್ರಮ್ ತಿಂಗಳ ಹತ್ತನೆಯ ತಾರೀಖು. ಪ್ರವಾದಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ ಇಮಾಮ್ ಹುಸೇನ್ ಹುತಾತ್ಮನಾದ ದಿನ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೩

ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ತುಘಲಖ

ರಾಜಕೀಯ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಕಕ್ಕನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನೇ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಸಹ ಯೋಚಿಸಿದ್ದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸಾರೆ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಅರಸನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅರಸನ ಊಹೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ತಾನೇ ಘೋಷಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ ತೀರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆದರೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಇತರ ಹಿತೈಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕದನಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅವರು ಕಜ್ಜನದಿಂದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಲಿದ್ದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲೂನ ಬಹಾದುರ, ಅವನ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಿಡಾರ ಹೂಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಕಜ್ಜನ್ ಯೋಧರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅಪನಂಬಿಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸನ ಸೇನೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವರು ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದುವೇ ಸೂಕ್ತ ನಡೆಯಾದೀತು ಎಂದು ಈ ಸಂಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸರದಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಲಾಯಿತು.

ನೌರೋಜ ಗುರ್ಗಿನನ ಬಂಡಾಯ:

ಅಲ್ತೂನ್ ಬಹಾದುರ ಸಹ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಐದು ಹರದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮುಬಶ್ಶರ್ ಬಿನ್ ಖಾನನ ಅಳಿಯ ಆಸ್ಥಾನದ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ತೂನ್ ಬಹಾದುರನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬಂಡಾಯ ಹಾಗೂ ದಾಳಿಯ ಗೀಳು ಹತ್ತಿತ್ತು. “ಭಾರತೀಯ ಆಳರಸರು ಈಗ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯ ಮದುಮಗನಿಲ್ಲದ ನಿಬ್ಬಣದಂತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅರಸ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಳೆ ದೆಹಲಿಯ ಸೈನ್ಯ ದಾಳಿಗೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾದೊಡನೆ ನಾವು ಸರ್ಕಾರೀ ಖಜಾನೆ ತಲುಪಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ನಗದು ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದುವೇ ಯೋಧರ ಶೌರ್ಯ.” ಎಂದು ಅವನು ಅಲ್ತೂನ್ ಬಹಾದುರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಅಲ್ತೂನ್ ಅವನ ವಂಚನೆಯ ಮಾತಿಗೆ ದನಿಗೂಡಿಸಿದ. ಮರುದಿನ ಆಳರಸರಿಲ್ಲದ ಸೈನ್ಯ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಲೇ ಮೊದಲೇ ಹೆಣೆದ ತಂತ್ರದಂತೆ ಅಲ್ತೂನ್ ಮತ್ತು ನೌರೋಜ್ ಅರಸನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು. ಒಂಟೆ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ್ದ ಖಜಾನೆಯ ಕೆಲವು ಸಂದೂಕುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅನೇಕ ದಾಸಿಯರು ಮತ್ತು ಗುಲಾಮರನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ರಕ್ತಪಾತ ಮತ್ತು ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ಎಸಗಲು ಎಳ್ಳೆಷ್ಟೂ ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ತುಘಲಖನ ಸರದಾರರು ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆ ಹಾಗೂ ತವಕ ತಲ್ಲಣಗಳಲ್ಲೇ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿವಾನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಶಿವಸ್ತಾನ್‌ವನ್ನು ಹೇಗೋ ತಲುಪಿದರು. ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಈ ಸೇನಾ ತುಕಡಿ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು. ಖಜಾನೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅದೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೆಂದರೆ ಊಟ ನಿದ್ರೆಯ ಪರಿವೆಯೇ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರು ದಿನ ಮಖಿದೂಮಜಾದಾ ಅಬ್ಬಾಸಿ, ಶೇಖ್ ನಸೀರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಚರಾಗ್ ಮತ್ತಿತರ ಮತ ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಸೂಫಿ ಸಂತರು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಂದು ವರ್ಗ ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್ ಬಾರಬಕ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಯಿತು.

ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಖನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ತುಘಲಖನನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದ ಎಂದು ಈ ಗೌರವಾನ್ವಿತರು ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನ್ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳಿಗೆ

ಅಡಚಣೆ ಬರಕೂಡದು ಮತ್ತು ಅರಸನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಪಟ್ಟವೇರಿ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ; ಅಂದಾಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿ ನೆಲೆಸಬಲ್ಲದು ಎಂದರು. ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಖ್ ಮಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಕಾಬಾ ದರ್ಶನದ ಸಂಕಲ್ಪ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ. ಅವನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ ಎಂದ. ಆದರೆ ಮತಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನ ಅರಸನಿಗೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದಾಯಿತು.

೨೩ ಮೊಹರ್ರಂ ಹಿಜರಿ ೭೫೨ರಂದು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಮತಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒತ್ತಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರಸ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷದವನಿದ್ದ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಮೊದಲ ದಿನವೇ ಅರಸನು ರಟ್ಟಾದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ದೇವರ ಮಕ್ಕಳ(ಗುಲಾಮರು)ನ್ನು ಬೆಲೆ ತೆತ್ತು ಖರೀದಿಸಿದ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಮೂರನೇ ದಿನ ತುಂಬ ವೈಭವಾಡಂಬರದೊಂದಿಗೆ ಸವಾರನಾಗಿ ನಗರದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ರಟ್ಟಾದ ಬಂಡುಕೋರರು ಅರಸನ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಹಲ್ಲೆಗಳಿಗಿಲ್ಲದೇ ಅರಸನ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಅಮೀರ್ ನೌರೋಜ್ ಮತ್ತು ಅಲ್ತೂನ್ ಬಹಾದೂರ್ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ತುಗ್ಗಿಯ ಗೌರವಾನ್ವಿತರಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಕದನದ ಕಹಳೆಯೂದಿದ್ದ ರಟ್ಟಾದ ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅರಿವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯದಿರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತವೆನಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಲಭಿಸಿತು. ಅರಸನು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿವಸ್ತಾನ್ ಖುಖರ್ ತಲುಪಿದ. ಫಕೀರರು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ, ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಖುಖರ್‌ನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸಹ ಅರಸನ ಅನುಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಫಿರೋಜ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಹಿಂದಿನ ಅರಸರ ಎಲ್ಲ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಕಂದಹಾರ, ಸೈಸ್ತಾನ, ಖುರಾಸಾನ, ಇರಾಕ್, ಇಜಿಪ್ತ ಮತ್ತು ಬಾಗ್ದಾದ್‌ದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ದರಬಾರದಿಂದ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಕೋರಿ ಬಂದಿದ್ದವರಿಗೆ ಅರಸ ಅವರವರ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ದಾನ ನೀಡಿ ಅವರ

ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ವಾಪಸು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬಂಡುಕೋರ ತುಗ್ಗಿಗಳಾದ ಖುದಾವಂದ್ ಇಮಾದ್ ಅಲಮುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್‌ಅಲಿ ಗೋರಿಯನ್ನು ಶಿರಚ್ಛೇದಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಅಚ್ಛಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಅಲ್ಲಿನ ಮತ ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶಾಹ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಮಾವ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ೯೦ ವರ್ಷದ ವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ಆರು ವರ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನೆತನದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಸ್ವಂತ ಪುತ್ರನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದ್ದ. ನಗರದ ಪ್ರಮುಖರು ಮತ್ತು ನಾಯಕರನ್ನು ತನ್ನ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತನಗಾಗಿ ಸಹಾಯಕರ ಒಂದು ದಕ್ಷ ಪಡೆಯನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ಅವನ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಹುಚ್ಚು ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದೂ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಭ್ರಾಂತಿಗೀಡಾಗುತ್ತಾನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿಸಿ ಆನೆಯ ಕೊತವಾಲನ ಮೂಲಕ ದೆಹಲಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಜೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವಂಥ ಇಂಥ ಉದ್ಧಟತನದ ಕೃತ್ಯವೆಸಗಕೂಡದು ಎಂದು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅರಸ ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿ ದೀಪಾಲಪುರದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ದೀಪಾಲಪುರದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಹಂತ ತಲುಪಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತ ಜೋಧಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಶೇಖ್ ಅಲಇಸ್ಲಾಂ ಖ್ವಾಜಾ ಫರೀದುದ್ದೀನ್ ಶಕರಗಂಜ್‌ನ ಸಮಾಧಿ ಚುಂಬಿಸಿ ಧನ್ಯನಾದ. ಬಾಬಾನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಕರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆ, ಕಾಣಿಕೆಗಳು, ರಾಜ ಮರ್ಯಾದೆ ಮತ್ತಿತರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಜೋಧಪುರದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಜನಪ್ರಿಯ ಮಂತ್ರಿ ಇಮಾದ್ ಅಲಮುಲ್ಕ ತನ್ನ ಜಾಗೀರನ್ನು ನೀಡಿ ಅರಸನ ಕೈಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ.

ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಇಮಾದ್ ಅಲಮುಲ್ಕನಿಗೆ ರತ್ನಖಚಿತ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ, ವಜೀರನ ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು 'ಜಾನ್ ಜಹಾನ' ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅವನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಅರಸ ಹಾನಸಿಯ ಸರಹದ್ದಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಸೈಯದ್ ಅಹಮದ್ ಅಯಾಜ್ ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸದಸ್ಯರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: ಸೈಯದ್ ಜಲಾಲ್ ತಿರ್ಮಜಿ, ಮಲಿಕ್ ಹಮೀದುದ್ದೀನ್ ಕಚ್ಛಿ, ಮೌಲಾನಾ ನಜಮುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ದಾವೂದ್‌ಖಾನ ಖಾನಾಜಾದ್ ಮುಂತಾದವರು. ಹಾಗೂ ಅರಸನಿಗೆ ಈ ಸಂದೇಶ ಕಳುಹಿಸಿದ: ಆಡಳಿತ ಇಂದಿಗೂ ತುಘಲಖ್ ವಂಶದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ತಾನಾಗಿಯೇ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು

ಕೇವಲ ಸಹಾಯಕನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ ಅದು ಅಪಾರ ಆನಂದೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗಬಲ್ಲದು. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಮಾಂಡಲೀಕರನ್ನು ಬರಹೇಳಿದ. “ನಿಮಗೆ ಅರಸನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಸದಾ ಲಭ್ಯವಿತ್ತು. ನಿಮಗೆ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಗುಟ್ಟುಗಳು ಗೊತ್ತಿವೆ. ಅರಸ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಾನು ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠಾವಂತನಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಬೇಕೆ? ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ. ಅರಸನಿಗೆ ಪುತ್ರನಿಲ್ಲ. ವಾರಸುದಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೃತ್ಯುಪತ್ರ-ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖ್ ನಸೀರುದ್ದೀನ್ ಚರಾಗ್ ದೆಹಲವಿ, ಮೌಲಾನಾ ಕಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಸಮಾನಾ ಮತ್ತು ಮೌಲಾನಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಬಾಖರ್ಜಿ ಅವರಂಥ ಆ ಕಾಲದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಹಾಜರಿದ್ದರು. ಅರಸ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಮಹನೀಯರೊಂದಿಗೆ ಸಹ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ. ಕಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ: ಯಾರ ಕೈಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪ ಆರಂಭವಾಗಿದೆಯೋ ಅವನೇ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಗ್ರಂಥಕರ್ತ ಫರಿಶ್ತಾನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಮತಪಂಡಿತರ ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಯಾವ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಅವನೇ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅರಸನ ಪುತ್ರನಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾರಣ ಮತ ಪಂಡಿತರು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ಗೆ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕುರಿತು ಚಕಾರವೆತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೆಯೇ ಒಂದು ವಿಷಯವೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ ಬಿದ್ದಂತೆ.

ವಾರಸುದಾರಿಕೆ ಕುರಿತ ತೀರ್ಮಾನ:

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ತುಘಲಖ್‌ನು ಅಹಮದ್ ಅಯಾಜ್‌ನ ದೂತರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಸೇವಕರ ತಂಡದಿಂದ ದಾವೂದ್‌ಖಾನಜಾದಾ ಹಾಗೂ ಮೌಲಾನಾಜಾದಾರನ್ನು ಭೀಮಾರಿ ಹಾಕಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ತಾನು ಈ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ದಾವೂದ್‌ಖಾನಜಾದಾನ ನಂತರ ಮಲಿಕ್ ನತ್ಥೂ ಹಾಜಬ್ ಮತ್ತು ಹಸನ್ ಮುಲ್ತಾನಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ಸರದಾರರು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ಆಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವನಿಂದ ಹಣ ವಸೂಲು

ಸಹ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಬಳಿ ಬಂದು ಅವನ ಆಸ್ಥಾನಿಕರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತುಗ್ಗಿಯ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಕೊಲೆಯ ಸುದ್ದಿ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ದಳ್ಳುರಿಯಂತೆ ಹಬ್ಬಿತು.

ಫತೆಹಖಾನನ ಜನನ:

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ವಾರಸುದಾರ ಜನ್ಮ ತಳೆದಿದ್ದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಫತೆಹಖಾನನ ಜನನ ಅರಸನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಅವನು ತಲೆ ಎತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ಈ ನಡೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ತುಂಬ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ಅರಸನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಅವನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಅಶ್ರಫುಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಹಾಗೂ ಮಲಿಕ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾರನ್ನು ತನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅರಸ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಪೇಟವನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅರಸನು ಅವನನ್ನು ಹಾನಸಿಯ ಕೊತವಾಲನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ, ಒಬ್ಬ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ಗಡಿಪಾರು ಮಾಡಿ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಬತಾಮಿಯನ್ನು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿಸಿದ.

ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಹಿಜರಿ ೭೫೨ರ ರಜಬ್ ೨ರಂದು ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿದ. ಅವನೊಬ್ಬ ಯಶಸ್ವಿ ಅರಸನಂತೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯ ನೀತಿ ಅವನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಈಡೇರಿದವು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಅರಸ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಅರ್ಹತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹುದ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಶೇಖ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನ್ ಝಕರಿಯಾನ ಪುತ್ರ ಶೇಖ್ ಸದರುದ್ದೀನನಿಗೆ 'ಶೇಖ್ ಅಲ್ ಇಸ್ಲಾಂ' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಮುದಾವಂದ್‌ಜಾದಾ ಕವಾಮುದ್ದೀನ್‌ಗೆ 'ಮುದಾವಂದ ಖಾಲಿ' ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಹುದ್ದೆ ಕೊಟ್ಟ. ಸೈಫ್ ಅಲಮುಲ್ಕಿಗೆ ಬೇಟೆ ತಾಣದ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮುದಾವಂದ್‌ಜಾದಾ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕನನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋರಿ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು 'ಮುದಾವಂದ್‌ಜಾದಾ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಬ್ಬಾಸಿ ಅರಸು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸರದಾರರಿಗೆ 'ಮಖದೂಮ್‌ಜಾದಾ' ಬಿರುದು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಐನ್ ಅಲಮುಲ್ಕನನ್ನು 'ಮುಶ್ರಫ್ ದೀವಾನ್' (ದರಬಾರ್‌ನ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥ) ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಲಿಕ್ ಹುಸೇನ್‌ಗೆ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಪರಿಶೀಲಕನ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ಒಳಿತಿರ ಸಫರ್ ಖಿರಂದು ಅರಸ ಸರ್‌ಮೋರ್ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಈ ಪ್ರಯಾಣ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬರೀ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಸರ್‌ಮೋರ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಅನೇಕ ಜಮೀನುದಾರರು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅವನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನ ಜನನ:

ಇದೇ ವರ್ಷ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೨ ಸೋಮವಾರ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಶಹಜಾದಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಜನಿಸಿದ. ವೈಭವ ಮತ್ತು ಸಂತಸದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಸಂತೋಷಕೂಟಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ಒಳಿತಿರಲ್ಲಿ ಅರಸನು ಕಲಾನೂರ ಕಾಡಿನ ಕಣಿವೆ ತಲುಪಿದ. ಸರಸ್ವತಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ಒಳಿತಿರ ಶವ್ವಾಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿ ದೆಹಲಿ ತೊರೆದು ತಾನು ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್‌ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಲಖನೌತಿಯತ್ತ ನಡೆದ.

ದಂಡಯಾತ್ರೆಗಳು:

ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಿಸಿದ್ದ. ಬನಾರಸ್‌ವರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದ. ಅರಸ ಗೋರಖಪುರ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜ ಉದಯಸಿಂಗ್ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಎರಡು ಆನೆಯ ಸರಪಳಿ ಮತ್ತಿತರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ. ರಾಯ್ ಕಪೂರ್ ಸಹ ಇತರ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಇಬ್ಬರೂ ಮಾಂಡಲೀಕರು ಅರಸನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಲಖನೌತಿಯ ಕದನಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಪಂಡೂಹದ ಸರಹದ್ದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಆ ಪಟ್ಟಣ ಬಂಗಾಳದ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್ ಅರಸನ ಆಗಮನದಿಂದ ತುಂಬ ಭಯಭೀತನಾದ. ಪಂಡೂಹ ತೊರೆದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದ. ಆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕಿದಾಲಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿದಾಲಾದ ಒಂದೆಡೆ ಕಾಡು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ನೀರಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶ ತನ್ನ ದುರ್ಗಮತೆಯಿಂದಾಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತು. ಅರಸ ಪಂಡೂಹದ ಜನತೆಯನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಎಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ರಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲನ ಒರಂದು ಕಿದಾಲಾ ತಲುಪಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗೆ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಘೋರ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ರಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲನ ಒರಂದು

ಅರಸನ ಸೈನ್ಯ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿತು. ಶಿನೆಯ ರಬಿಯಲ ಅವ್ವಲದಂದು ಅರಸ ತನ್ನ ಸೇನಾ ನೆಲೆ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಗಲೀಜಿನಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋಗಿ ಬೇರೆ ನೆಲೆಯ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ. ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್, ಅರಸ ಮರಳಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಕಿರುಕುಳ ಉಂಟು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಒಂದಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರ ನಡೆಗಳ ನಂತರ ಮರಳಿ ಕೋಟೆ ಸೇರಿದ. ಇಲಿಯಾಸ್‌ನ ಉಳಿ ಆನೆಗಳು, ಛತ್ರ ಚಾಮರ ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಇತರ ಸಾಧನಗಳು ಅರಸನ ವಶವಾದವು. ಹಾಜಿಯ ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ವಿಜಯೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಲಖನೌತಿಯ ಸೈನಿಕರ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ.

ಅದು ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಜಡಿಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಅರಸ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ವೈರಿಯ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಜಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಈ ವರ್ಷ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಸಂತೃಪ್ತನಾದ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ವೈರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಬಹುದೆಂದು ಅಂದುಕೊಂಡ. ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ.

ಹಿಜರಿ ೭೫೫ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ದೆಹಲಿ ಸಮೀಪ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಶಾಬಾನ್ ೭ರಂದು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅವನು ಸತ್ಲಜ್ ನದಿಗೆ ಕಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಕಾಲುವೆ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಉಳಿ ಹರದಾರಿ ದೂರ ಇರುವ ಝಝುರ್ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಕಾಲುವೆ ಹಾಗೂ ೭೫೭ರಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ನದಿಯಿಂದ ಸರ್‌ಮೋರಿ ಕಾಡು ಮತ್ತು ಬಂದವಿ ಕಡೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಕಾಲುವೆ ತೋಡಿಸಿದ. ಈ ಉಪಕಾಲುವೆ ಜೊತೆಗೆ ಏಳು ಉಪಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಕಾಲುವೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಹಾನಸಿವರೆಗೆ ತಂದ. ಹಾನಸಿಯಿಂದ ಈ ಅಂತರ್‌ಕಾಲುವೆ ತಂದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭದ್ರ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಅರಸನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಕೋಟೆ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕೋಟೆ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಕೆರೆ ತೋಡಲಾಯಿತು. ಅದು ಇದೇ ಕಾಲುವೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಯಾವತ್ತೂ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಫಾಘರಾದಿಂದ ಒಂದು ಕಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅದು ಸರಸ್ವತಿ ಕಾಲುವೆ ಮೂಲಕ ಹಾದು ಸರಕಥಾ ಕಾಲುವೆ ಸೇರಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಫಿರೋಜಾಬಾದ್'

ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಯಮುನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಲೀಫ್‌ರ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವದ ಆದೇಶ:

ಹಿಜರಿ ೭೫೭ರ ಜಿಲ್ಲಾ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾಹ್‌ನಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಇಜಿಪ್ತಿನ ದೊರೆ ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಲೀಫಾ ಅಬುಬಕರ ಬಿನ್ ಅಬಿ ರಬೀ ಬಿನ್ ಅಬಿಲ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನಿಂದ ಉಡುಪು ಕಾಣಿಕೆ, ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಆದೇಶ ಅರಸನಿಗೆ ಬಂತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಜಿಪ್ತಿನ ದೊರೆ ದಖನ್‌ನ ಬಹಮನೀ ಅರಸನಿಂದ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಹೆಸರಿನ ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್ ಲಖನೌತಿ ರಾಜನ ಮನವಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗದುಕೊಂಡು ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಈ ಮನವಿಯಲ್ಲಿ ಲಖನೌತಿ ರಾಜ ರಾಜಿ ಸಂಧಾನದ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದ. ಅರಸನು ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್‌ನ ಮನವಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ದಖನ್ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳ ಅರಸರು ದೆಹಲಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಕೇವಲ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಉಳಿಯಿತು. ೭೫೭ರಲ್ಲಿ ಸುನಾರ್‌ಗಾಂವ್‌ದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಜಫರ್‌ಖಾನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ. ೭೫೯ರಲ್ಲಿ ಲಖನೌತಿ ರಾಜ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಕೆಲವು ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಅರಸನ ದರಬಾರಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ದೂತರ ಮೂಲಕ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಉಡುಗೊರೆ, ಕಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್‌ಗೆ ತುರ್ಕಿ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಈ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಾಗಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹಾಜಿ ಇಲಿಯಾಸ್‌ನ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಬಂತು. ಜೊತೆಗೇ ಅವನ ಬದಲಿಗೆ ಅವನ ಪುತ್ರ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆನ್ನುವುದೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನನ್ನೇ ಲಖನೌತಿಯ ರಾಜನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ಕುದುರೆಗಳನ್ನಂತೂ ಬಿಹಾರ್ ಸೇನೆಗೆ ಅದರ ಸೇವೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರಸನ ದರಬಾರಿಗೆ ಮರಳಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅರಸ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಬೇಟೆಯ ತಾಣದಲ್ಲೇ ಮೊಗಲರ ಒಂದು ತಂಡ ದೀಪಾಲಪುರ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅರಸ ಮಲಿಕ್ ಕಬೂಲ್‌ನನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ನಿಗದಿತ ಸ್ಥಳ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮೊಗಲರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ಹಾಳುಗಡವಿ ವಾಪಸು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಹಿಜರಿ ೭೬೦ರಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಖಾನ-ಜಹಾಂನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿ

ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ದೆಹಲಿ ತೊರೆದು ಲಖನೌತಿಗೆ ಹೊರಟ. ತಾತಾರಖಾನ ಆ ಕಾಲದ ಗಜನ್ ಪ್ರಾಂತದ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಅರಸ ಜಫರಾಬಾದ್ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಮಳೆಗಾಲ ಶುರುವಾಯಿತು. ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಮೊದಲು ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಬತಾಮಿ ಇಜಿಪ್ತನ ಅರಸನ ವಸ್ತ್ರದ ಉಡುಗೊರೆಯೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಅರಸ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾಗೆ ಆಜಂ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಇನ್ನೂ ಜಫರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದಾಗಲೇ ಲಖನೌತಿಯ ರಾಜ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ. ಸಂದೇಶವಾಹಕನು ಐದು ಆನೆಯ ಸರಪಳಿ ಮತ್ತಿತರ ಉಡುಗೊರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನನ ಈ ಉಡುಗೊರೆಗಳಿಂದ ಅರಸ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಅರಸ ಲಖನೌತಿಯತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಫತೆಹಖಾನನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ:

ಅರಸ ತನ್ನ ಸುಪುತ್ರ ಫತೆಹಖಾನಗೆ ಕೆಂಪು ಪರದೆಯ ಡೇರೆ ಹಾಗೂ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ. ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ, ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಗಜವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಾಠಶಾಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ನೆಲಹಾಸು, ಕೆಂಪು ಭತ್ತ ಮತ್ತಿತರ ರಾಜ ಮನೆತನದ ಸಕಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಸೇವಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ವಿನೀತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರನ್ನು ಅರಸ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಫತೆಹಖಾನ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವನು ಆಟ ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಹಗಲು ಹತ್ತು ಗಂಟೆವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆಯಿಂದ ತಡ ರಾತ್ರಿ ತನಕ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಚುರುಕು ಮತ್ತು ಸವಾರಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಚಾಲಾಕು ಇದ್ದ. ಕಠಿಣ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವನ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜಕುಮಾರನ ಸಂಯಮ ಮತ್ತು ಸಹನೆ ಅನನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಅವನು ರಾಜಮಹಲಿನತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ತನ್ನ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಗ ಸುನಾರಗಾಂವದಿಂದ ಸರಕು ಸಾಮಾನು ಖರೀದಿಸಿ ತರತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಅವರ ಮಾಲನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರೆಂದೂ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ

ರಾಜನ ದಂಡನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರೆಂದೂ ಆದರೆ ಸೈನಿಕರು ಅವರನ್ನು ಗೂಢಚಾರರೆಂದು ಬಂಧಿಸಿದರೆಂದೂ ದೂರಿದಳು. ಮುದುಕಿ ತನ್ನ ಗೋಳಿನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಜಕುಮಾರನ ಗಮನ ಸೆಳೆದಳು. ತನ್ನ ಫಿರ್ಯಾದಿಗೆ ಸಮರ್ಥನೆಯಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ಮುದುಕಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಸಾಕ್ಷಿದಾರರೇನೋ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಇದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಳಿ ಕರೆ ತರಲು ತುಂಬ ಸಮಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕಾಣುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವೃದ್ಧೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ರಾಜಕುಮಾರ ನಕ್ಕ. ಅವಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೇಳಿದ. ತಾನು ಅಲ್ಲೇ ಕಾಯುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ. ಮುದುಕಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ರಕ್ಷಕ ಹಾಗೂ ಸಿಂಹಾಸನದ ವಾರಸುದಾರ ಬಿರುಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕಾರುವ ಬಯಲಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಇದ್ದ. ಜನ ಒಂದು ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಪದೆ ಪದೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡರು. 'ಮುದುಕಿ ಇದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರಲಿದ್ದಾಳೆ, ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಜಾಗೆಯಿಂದ ಕದಲುವುದೆಂದರೆ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತು ನಡೆಸಿ ಕೊಡದಿರುವುದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕಳಂಕ ಹತ್ತುತ್ತದೆ.' ಎಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಅಂತೂ ರಾಜಕುಮಾರ ಅದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟ. ಮುದುಕಿ ತನ್ನ ಸಾಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಜರಾದಳು. ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಸಾಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಮುದುಕಿಯ ಫಿರ್ಯಾದಿಯ ನೈಜತೆ ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುದುಕಿ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ.

ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸುತ್ತಲೇ ಅರಸ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಅರಸ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಕಾದ. ತುಂಬ ಸಮಯದ ನಂತರ ಅರಸನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುದುಕಿಯ ಕತೆಯನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ. ಮುದುಕಿಯ ಗಂಡ ಹಾಗೂ ಮಗನಿಗೆ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ. ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಮಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ. ಬೆಳಗಿನ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಊಟವನ್ನು ಅವನು ಅಪರಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಾಡಿದ.

ಫಿರೋಜಶಾಹ್ ಜಫರಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಪಿಂಡೋಹ್ ತಲುಪಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಸಹ ತಂದೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ. ಇಕದಾಲಾದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ. ಅರಸ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಳಲ ಆನೆ ಮತ್ತಿತರ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸಂಧಾನದ ಇಚ್ಛೆ

ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಅರಸ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಜೊತೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಕದಾಲಾದಿಂದ ಜೌನಪುರದತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಎರಡನೆಯ ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲೇ ಕಳೆದ. ಜೌನಪುರದಿಂದ ಅರಸ ಜಾಜಂಗರ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಂಕರಾ ತಲುಪಿದ. ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತಗಾರ ರಾಜಾ ಸರುಮನ್ ಹೆದರಿ ಪಲಾಯನಗೈದ. ತುಂಬ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಿ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆ ನಿಂತ. ರಾಜನ ಪುತ್ರಿ ಶುಕರ್‌ಖಾತೂನ್‌ಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಅವಳನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಸುಂದರಿ ನದಿ ದಾಟಿ ಜಾಜಂಗರ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿ ಬನಾರಸ್ ತಲುಪಿದ. ರಾಜಾ ಜಾಜಂಗರ್ ತೆಲಂಗಾಣಾದತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಅರಸ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ನಬೀರಠಾನನ ರಾಜಧಾನಿ ಮೂಲಕ ಹೊರಟ. ಅವನು ೩೭ ಆನೆಗಳಲ್ಲದೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ. ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪದ್ಮಾವನಿ ತಲುಪಿದ. ಈ ಕಾಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆನೆಗಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅರಸ ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆನೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದ. ೩೩ ಆನೆಗಳನ್ನು ಜೀವಂತ ಹಿಡಿದ. ಹಿಜರಿ ೭೬೩ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಸಕ್ಷೇಮ ಮರಳಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದ. ರಾಜಧಾನಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಪಿದೌರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ಹರಿದು ಸತಲಜ್ ನದಿ ಸೇರುವುದನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸರಸ್ವತಿ ನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಪನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದನ್ನು 'ಸಲೀಮ್' (ಅದರ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು 'ಸಲೀಮಾ' ಎಂದಿತ್ತು) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ ಮತ್ತು ಸಲೀಮಾ ಉಪನದಿಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿನ ನೀರು ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಸರ್‌ಹಿಂದ್ ಹಾಗೂ ಮನ್ಸೂರಪುರವನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಸಮಾನಾವರೆಗೂ ತಲುಪಬಹುದು. ಅರಸ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಪಿದೌರದತ್ತ ಹೊರಟ. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡೆಯನ್ನು ಅಗೆದು ಈ ನದಿ ಹಾಗೂ ಉಪನದಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿ ಅಗೆಯುವ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ತಕ್ಷಣ ಈ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದರೊಳಗೆ ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಮೂಳೆಗಳಿದ್ದವು. ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಗಳ ಮೂಳೆಗಳು ಮೂರು ಗಜ ಉದ್ದವಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮೂಳೆಗಳು ಕಲ್ಲಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ಮೂಳೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅರಸ ಸಮಾನಾ ಅನ್ನು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ. ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಚದರ ಹರದಾರಿ ಸೇರಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಜಿಯಾವುದ್ದೀನ್ ಅಬು ರಜಾ ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ದಲ್ಲಿ ಅರಸ ಒಂದು ಹೊಸ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಅದನ್ನು

ಫಿರೋಜಪುರ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ನಗರಕೋಟೆಗೆ ತೆರಳಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ನಗರಕೋಟೆ ಕಣಿವೆ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಕಣಿವೆ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಜನ ಅವನ ಸೇವೆಗೆಂದು ಹಿಮದೊಂದಿಗೆ ಹಾಜರಾದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಅರಸನಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಕಾಲದ ಒಂದು ಘಟನೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಒಡೆಯ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಜನ ಅವನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹಿಮದ ಶರಬತ್ತನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಆದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತನಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ಅವನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶರಬತ್ತು ಕುಡಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಢ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇತ್ತು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಖ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಆನೆ ಮತ್ತು ಒಂಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೇರಿಕೊಂಡು ತರಲಾದ ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಶರಬತ್ತು ತಯಾರಿಸಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಹಿಮದಿಂದ ತಂಪಾಗಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಒಂದಷ್ಟು ಕಾಲ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ನಗರಕೋಟೆದ ರಾಜಾ ತನ್ನ ದರಬಾರಿನವರೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅರಸ ಅವನ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಹಾಗೂ ಕರುಣೆಯ ಸುರಿಮಳೆಗೈದ. ನಗರಕೋಟೆಯನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ 'ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಜೂಕರನೈನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೌಶಾಬಾನ ಪ್ರತಿಮೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಈಗ ಅದೇ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಗರದೆಲ್ಲೆಡೆ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮುನ್ನೂರು ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದು ಆ ಮಂದಿರವನ್ನು 'ಜ್ವಾಲಾಮುಕ್ತಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಸಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಎಜಾಬುದ್ದೀನ್ ಖಾಲಿದ್‌ಸಾನಿ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಜೋತಿಷದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಫಾರ್ಸಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಈ ಬರಹವನ್ನು 'ದಲಾಯಲ್-ಎ-ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ' ಎಂದು ಕರೆದ. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥವೆನ್ನುವುದನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರಸ ನಗರಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ನೆನಪನ್ನು ಮರುಕಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ, ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೊಠಳಲ್ಲಿ ನೇತು ಹಾಕಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಂಡುಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದೇ ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ನೌಶಾಬಾನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ(ಅರ್ಧಾಣೆ ನಾಣ್ಯ)ಗಳೊಂದಿಗೆ ಮದೀನಾ ಮುನವ್ವರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರವಾದಿಯ ಮದೀನಾದ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಯಾತ್ರಿಕರು ಅದನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಹಣವನ್ನು ಮದೀನಾದ ಬಡವರು, ಫಕೀರರು ಹಾಗೂ ಅನಾಥರಲ್ಲಿ ಹಂಚಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವನ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ನಗರಕೋಟವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಫತೆಹಪುರ ವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಟ್ಟಾದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಯಾವತ್ತೂ ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠಾವಂತನಾಗಿದ್ದ ಜಾಮ್ ಮಾಲಿ ಬಿನ್ ಜಾಮ್ ಗಜರಾ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಂಡುಕೋರನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದ. ಕೆಲ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಅರಸ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಮೇವು ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟವಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ಅರಸ ಮುತ್ತಿಗೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ. ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ಗುಜರಾತನಲ್ಲೇ ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಳೆದ. ಮಳೆಗಾಲ ಕೊನೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಅರಸ ಜಫರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಗುಜರಾತಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ತಾನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ರಟ್ಟಾ ತಲುಪಿದ. ಜಾಮ್ ಮಾಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಸಲ ಅರಸನ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದನೆಂದರೆ ಕಡೆಗೂ ಅವನು ದರಬಾರಿನ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಜಾಮ್ ಮಾಲಿ ಮತ್ತವನ ಸಹಚರರನ್ನೆಲ್ಲ ದೆಹಲಿಗೆ ಕರೆ ತಂದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅವನು ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿದ. ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ ರಟ್ಟಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ೭೭೪ರಲ್ಲಿ ಮಕಬೂಲ್‌ಖಾನ ನಿಧನನಾದ. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ 'ಖಾನ ಜಹಾನ' ಬಿರುದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ. ಹಿಜರಿ ೭೭೫ರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಜಫರ್‌ಖಾನ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಅವನ ಮಗ ಅಕಬರ್ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನಿಗೂ ಜಫರ್‌ಖಾನನ ಬಿರುದು ಲಭಿಸಿತು. ಹಿಜರಿ ೭೭೬ರ ಸಫರ್ ತಿಂಗಳ ೧೨ರಂದು ಅರಸನ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರ ರಾಜಕುಮಾರ ಫತೆಹಖಾನ ನಿಧನನಾದ. ಇದರಿಂದ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನಿಗೆ ಎಂತಹ ಆಘಾತವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅರಸನಿಗೆ ತನ್ನ ಅರ್ಹ ವಾರಸುದಾರನ ನಿಧನದಿಂದ ತೀವ್ರ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನು ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾದ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಹನೆಯ ವಿನಾ ಗತ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರಸ ಸಹ ಇದು ವಿಧಿ ಲಿಖಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದ. ಪುತ್ರನನ್ನು ಅರಸು ಮನೆತನದ

ಕಬ್ರಸ್ತಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ದಫನ್ ಮಾಡಿದ. ಈ ದುಃಖ ಅವನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯಭಾರದತ್ತ ಗಮನ ನೀಡದಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಅರಸ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಆಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸರದಾರರು ಅವನಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದು ಹಾಗೂ ಮಾಂಡಲೀಕರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಅರಸ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ರಾಜ್ಯಭಾರದೆಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ದುಃಖ ಶಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡತೊಡಗಿದ. ನವದೆಹಲಿಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭಯಾರಣ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಬೇಟೆಯ ತಾಣವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಬೇಟೆಯ ತಾಣದ ಕೆಲವು ಕುರುಹುಗಳು ಇನ್ನೂ ತನಕ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ನೆನಪನ್ನು ತಾಜಾಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹಿಜರಿ ೭೭೮ರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಚುರುಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ದಮಗಾನಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಈ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನಾನು ನೂರು ಆನೆ, ೪೦ ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾಿ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಆಫ್ರಿಕನ್ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಗುಲಾಮರು, ಎರಡು ನೂರು ಅರಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಇರಾಕೀ ಕುದುರೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ- ನಿಗದಿತ ಕಂದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅವನು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಗಫ್ಫರಖಾನನ ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುವ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಅಬು ರಜಾ, ದಮಗಾನಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಿದ್ಧನಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗುವುದು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸುಬೇದಾರಿಯನ್ನು ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ದಮಗಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಅರಸ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಅರಸ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನು ದಮಗಾನಿಗೆ ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಒಂದು ಪೇಟಾ, ಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಗುಜರಾತಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಆದರೆ ದಮಗಾನಿ ತಾನೇ ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನು ಬಂಡೇಳಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಗುಜರಾತ್‌ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಹ ಅವನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರು, ಕಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಕೈತೊಳೆಯತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ದಮಗಾನಿಯ ಶಿರಚ್ಛೇದ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ಬಾದಶಾಹ್‌ನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದರು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಏಕೈಕ ಶಿರಚ್ಛೇದದ ಪ್ರಕರಣವಾಗಿತ್ತು. ದಮಗಾನಿಯ

ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಅರಸ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಸರದಾರ ಮಲಿಕ್ ಮುಘ್ರಿಹ್‌ಗೆ ಫರಹತ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗುಜರಾತಿನ ಸುಬೇದಾರಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಗಡಿನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಕಡಹ್, ಮಹೋಬಾ ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಸುಲೇಮಾನಿ ಬಿನ್ ಮಲಿಕ್ ಮರ್ದಾನ್ ದೌಲತ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬಡೋದಾ, ಸುಗದಿಯಾ ಹಾಗೂ ಕೌಲ್‌ನ ಸುಬೇದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಸ್ಸಾಂ ಅಲಮುಲ್ಕನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಇದೇ ರೀತಿ ಜೌನಪುರ ಮತ್ತು ಜಫರಾಬಾದ್‌ಅನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಬಹರೋಜ್‌ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ನಸರುಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ವಲದ್ ಮಲಿಕ್ ಮರ್ದಾನ್ ದೌಲತ್‌ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಪಂಜಾಬ್‌ದಿಂದ ಕಾಬುಲ್‌ನ ಗಡಿವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆ ತನಕ ಯಾವ ಗುಲಾಮನೂ ತನ್ನ ಒಡೆಯನ ವಿರುದ್ಧ ತಲೆ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಹಿಜರಿ ೭೭೯ರಲ್ಲಿ ಇಟಾವಾ ಪರಗಣಾದ ಮುಖಿಯಾಗಳು ಹಾಗೂ ಚೌಧರಿಗಳು ಬಂಡೆದ್ದರು. ಅರಸ ಈ ಬಂಡುಕೋರರಿಂದಾಗಿ ತುಂಬ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ. ಇವರ ಸದ್ಗಡಗಿಸಲು ಅವನೇ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಈ ಬಂಡುಕೋರರು ಸಹ ಅರಸನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅರಸನ ಪೌರುಷದ ಮುಂದೆ ಅವರ ಆಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸೋತು ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಪೈಕಿ ಅನೇಕರನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಲಾಯಿತು. ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಯಂಕೃತ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಅರಸ ಇಟಾವಾ, ಅಖಿಲ್, ನೀಲಾಯಿಯಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಕೋಟೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಶಾಲಿ ಸರದಾರರಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಸ್ವತಃ ತಾನು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ. ಹಿಜರಿ ೭೮೧ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಸಮಾನಾದತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಶಾಹ್ ಖಾನ ಜಹಾನ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಅರಸನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ಅರಸ ಸಮಾನಾದಿಂದ ಹೊರಟು ಅಂಬಾಲಾ ಮತ್ತು ಶಹಾಬಾದ್ ಮೂಲಕ ಹಾಯ್ದು ಸಹರಾನಪುರದ ಕಾಡಿನ ಅಂಚನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಸರಮುರ್ ಮತ್ತು ಆಸುಪಾಸಿನ ಇತರ ರಾಜರಿಂದ ಸಹ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಾಯೂನಿನ ರಾಜನಾದ ಸೈಯದ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಂಡಾರದ ಚೌಧರಿ ಖರ್ಕೂ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೋದರರಾದ ಸೈಯದ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಸೈಯದ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮೂವರನ್ನೂ ತನ್ನ ಅತಿಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದೇ ನೆಪದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಿದ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು.

ಅರಸನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆತೊಡನೆ ಅವನು ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ಆಕ್ರೋಶದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದಾಯೂನಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಹಿಜರಿ ೭೮೨ರಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯ ಕಂಡರ ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ಯೋಧರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದರು. ಪಟ್ಟಣದ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಲಾಯಿತು. ಅದೆಷ್ಟು ಹಿಂದೂಗಳು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದರೆ ಪ್ರವಾದಿಯ ಆ ವಂಶಜರ ಆತ್ಮಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಂತ್ವಾನ ನೀಡತೊಡಗಿದವು. ಖರ್ಕೂ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಕುಮಾಯೂನದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಸೈನಿಕರು ಅವನ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರೂ ಸೇನೆಯ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನಂತೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಹಿಂದೂಗಳು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಖರ್ಕೂ ಕಾಡಿನ ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದರೆ ಅವನು ಜೀವಂತವಿದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೆ ಸತ್ತು ಹೋದನೋ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು.

ಮಳೆಗಾಲವೂ ಸಮೀಪಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಅರಸ ಮರಳಿ ಹೋಗುವ ಕುರಿತು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ಹೊರಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಲಿಕ್ ದಾವೂದ್ ಅಫಗಾನನನ್ನು ಸಂಭಲ್ದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿದ. ಅವನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಖಟರಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕಿವಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದ. ಸ್ವತಃ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಹಿಜರಿ ೭೮೭ರವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಸಂಭಲ್ಗೆ ಬರತೊಡಗಿದ. ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಪಾಳುಗಡಹುವುದರಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ದಾವೂದ್ ಏನಾದರೂ ಬಾಕಿ ಉಳಿಸಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅರಸ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಅರಸನ ಆ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೂ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಪಟ್ಟಣದ ನಿವಾಸಿಗಳು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಮಲಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೂವರು ಸೈಯದ್‌ರ (ಪೈಗಂಬರರ ವಂಶಜರು) ಸಾವು ಸಾವಿರಾರು ಹಿಂದೂಗಳ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬದಾಯೂನ್‌ದಿಂದ ಏಳು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮೌಜ ಬಸೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ಅದೇ ವರ್ಷ ಒಂದು ಭದ್ರ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಫಿರೋಜ್‌ಪುರ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಅದನ್ನು 'ಆಖಿರಪುರ' ಎಂದು ಕರೆಯತೊಡಗಿದರು. ಅದು ಎಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಅರಸ ಮುಂದೆ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸುವುದನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಜನ ಬಯಸಿದ್ದೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಜನ ಇಂದಿಗೂ ಅದನ್ನು ಆಖಿರಪುರ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅರಸನಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ನಿಶ್ಚಿತಿಯ ಅರಿವಾಗತೊಡಗಿತು. ಖಾನ ಜಹಾನ ಮಾಂಡಲೀಕನ

ಬದಲಾಗಿ ಅರಸನ ಹುದ್ದೆಗೇರಿದ. ಕಾರಣ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಶುರುವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಸ ಅಲ್ಲಗಳೆಯದಾದ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಹಿಜರಿ ೭೮೯ರಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ, ಜಫರ್‌ಖಾನ, ಸಮಾವುದ್ದೀನ, ಮಲಿಕ ಯಾಕೂಬ, ಮಲಿಕ ಕಮಾಲ್ ಮುಂತಾದ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಅರಸನ ಬಗ್ಗೆ ದುಷ್ಟ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು ಅರಸನ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದ. ಅರಸ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೂ ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಕೆಲವು ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಿದೆಯೆಂದು ಖಾನ ಜಹಾನ ಜಫರ್‌ಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಚು ರೂಪಿಸತೊಡಗಿದ. ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಅವನ ಕುತಂತ್ರದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ನಿವಾಸದ ಸುತ್ತ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯೋಧರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡ.

ಖಾನ ಜಹಾನ ಅವನನ್ನು ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲು ಹೇಳಬಯಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಖಾನ ಜಹಾನನ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಲು ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವತಃ ರಾಜಕುಮಾರ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಸವಾರನಾಗಿ ಹೊರಟ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗೆ ಪರದೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಕಾರಣ ರಾಜಕುಮಾರನ ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಬೇಗಮ್‌ಗಳು ರಾಜ ಮಹಲುಗಳಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ದರಬಾರದ ಮೂಲಕ ಹಾಯ್ದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ರಾಜಮಹಲಿನೊಳಗೆ ಹೋಯಿತು. ಬೇಗಮ್‌ಗಳು ರಾಜಕುಮಾರ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ತುಂಬ ಭಯಭೀತರಾದರು. ಅರಚಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ರಾಜಕುಮಾರ ತನ್ನ ದುರುದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಸದುದ್ದೇಶವುಳ್ಳ ರಾಜಕುಮಾರ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನೇರವಾಗಿ ಅರಸನ ಮಹಲಿನೊಳಗೆ ಹೋದ. ಅದೇ ರೀತಿ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತನಾಗಿಯೇ ಅರಸನೆದುರು ಹಾಜರಾದ. ತಂದೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಎರಗಿದ. ಅರಸ ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಾಳಲಿ ಎಂದು ಖಾನ ಜಹಾನ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವನು ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ. ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಯಾವ ಮಗನೇ ಆಗಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದಿಲ್ಲ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವನಾದರೂ ನಾಲಾಯಕ್ ಮಗ ಇಂಥ ದುಷ್ಟತ್ಯವೆಸಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಯೌವನದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲ ಪಡೆದಿರಲಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಹಿತೈಷಿಗಳು ದಾರಿ ಮಧ್ಯೆ ತೊಡಕಾಗದಿರಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿ ಭಾರತದ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಖಾನ ಜಹಾನನ ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು

ಅವನು ಸ್ವಪ್ನಪಡಿಸಿದ. ಅರಸ ಪುತ್ರನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿದ. ಅವನು ಬಯಸುವಂತೆ ಖಾನ ಜಹಾನನನ್ನು ಕೊಂದು ಜಫರಖಾನನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಿದ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ:

ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ ಎಲ್ಲ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ. ರಾಜನ ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಗುಲಾಮರೊಂದಿಗೆ ಖಾನ ಜಹಾನನ ನಿವಾಸದ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಖಾನ ಜಹಾನನಿಗೆ ಈ ಮುತ್ತಿಗೆ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅವನು ಜಫರಖಾನನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಕೆಲವೇ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರ ಬಂದ. ಎದುರಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದ. ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ತುಂಬ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾದ. ಮತ್ತೆ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ತಿಸಿದ. ನಿವಾಸದ ಮತ್ತೊಂದು ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಮೇವಾತ್ ಸೇರಿದ ಹಾಗೂ ಕೋಕಾ ಚೌಹಾನನ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಅವನ ಮನೆಯನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿದ. ಅವನ ಸಹಚರರು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ. ದುರಾಸೆಯ ಮನೋಭಾವದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಮಾರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳುಗಡವಿದ. ನಂತರ ತಂದೆಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಾನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಅರಸ ಈಗ ತುಂಬ ದುರ್ಬಲ ಹಾಗೂ ವಯೋವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಾನನಿಗೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ತನ್ನ ನಿವಾಸ ಸೇರಿ ದೇವರ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಿಜರಿ ೭೮೯ರ ಶಾಬಾನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ ಶುಕ್ರವಾರದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅರಸರ ಸಫಲತೆಗಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರ ಹೆಸರಲ್ಲೂ ಪ್ರವಚನ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಎಂದಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಯಾಕೂಬ್ ಅಖ್ತರ್‌ಬೇಗ್‌ನಿಗೆ ಸಿಕಂದರ್ ಖಾನ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗುಜರಾತಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಲಿಕ್ ರಾಜೂನಿಗೆ ಬಹಾದುರಖಾನ ಎಂಬ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಹಾಗೂ ಕಮಾಲ್ ಉಮರ್‌ಗೆ ಮುಘ್ನಿ ಅಲಮುಲ್ಕ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಮಲಿಕ್

ಯಾಕೂಬ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಮೇವಾತ್ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ಖಾನ ಜಹಾನನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದ ಕೋಕಾ ಚೌಹಾನ ಭಯಭೀತನಾದ. ರಾಜನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನು ಖಾನ ಜಹಾನನನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಬೇಡಿ ಹಾಕಿ ಯಾಕೂಬ್‌ಖಾನನೆದುರು ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಯಾಕೂಬ್, ಖಾನ ಜಹಾನನನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಚೆಂಡಾಡಿದ. ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ತಾನು ಗುಜರಾತಿನತ್ತ ಹೊರಟ. ಹಿಜರಿ ೭೮೯ರಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಸರಮೂರ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಫರಹತ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರಾನ್ ಸದಾ ಸೇರಿ ಬಂಡಾಯದ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಮಲಿಕ್ ಯಾಕೂಬ್ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕಾಲದ ಏಳು ಬೀಳಿನ ಅರಿವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಗುಜರಾತಿನ ಬಂಡಾಯಗಳತ್ತ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಐಷಾರಾಮದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸತೊಡಗಿದ. ಪರಿಣಾಮದ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದ ಅರಸ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹಳೆಯ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಆಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ತುಂಬ ಅವಮಾನಿಸಿ ಅನಾಮಿಕರಾಗಿದ್ದ ಹೊಸ ತರುಣರನ್ನು ಆಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಆಪ್ತ ಸಲಹೆಗಾರರಿಗೂ ಅರಸನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳು ಬೇಸರ ಉಂಟು ಮಾಡಿದವು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಮಲಿಕ್ ಯಾಕೂಬನ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆದು ೫೦ ದಿನಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದವೇನೋ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೋದರನ ಪುತ್ರರಾದ ಮಲಿಕ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಕಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಗುಲಾಮರನ್ನು- 'ತಾರೀಖ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹಿ' ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸಕಾರನ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆಗಿತ್ತು- ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಬಂಡಾಯದ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ಜಹೀರುದ್ದೀನ್ ಲಾಹಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಜಹೀರುದ್ದೀನ್ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ ಸೈನ್ಯ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಗುಲಾಮರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ತೂರತೊಡಗಿದರು. ಜಹೀರುದ್ದೀನ್ ಗಾಯಗೊಂಡು ಮರಳಿ ಬಂದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಇಡೀ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಹಣಾಹಣಿ ಹಾಗೂ ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ಅತ್ತ ಶಾಹೀ ಗುಲಾಮರು ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಲು ಧಾವಿಸಿ ಹೋದರು. ಗುಲಾಮರು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಶರಣಾದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್

ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿ ಹರಿಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರವೂ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದವರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಗುಲಾಮರು ಜಾಣತನ ಮೆರೆದರು. ಅರಸನನ್ನು ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರ ತಂದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಕರೆ ತಂದರು. ಶಾಹೀ ಮಾವುತರಿಗೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹೀ ಛತ್ರ ಚಾಮರಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಅರಸ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ವಿರುದ್ಧ ತಾನೇ ಮುದ್ದಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದನೇನೋ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲ ಮಾವುತರು ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತೊರೆದು ಅರಸನತ್ತ ಧಾವಿಸಿ ಹೋದರು.

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಸೋಲು:

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ. ಸರ್‌ಮೋರ್‌ನ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತು.

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವ:

ಅರಸನ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೀಡಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಗುಲಾಮರ ಅನುಚಿತ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಫತೆಹಖಾನನ ಪುತ್ರ ಅರ್ಜುಮಂದ್ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ಗುಲಾಮರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಳಿಯ ಅಮೀರ್ ಸೈಯದ್ ಹಸನ್, ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗನಾಗಿದ್ದ. ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಆದೇಶವೆಂದರೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಕೊಲೆಗೈಯಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಬಲಗೈಯಾಗಿದ್ದ- ಅಂದರೆ ಸಮಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಲಿಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ತನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ತರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸಮಾನಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಸರದಾರರಲ್ಲೇ ಉನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ಶಹ್ ಮುಷ್ ದಿಲ್‌ನನ್ನು ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಅವಸಾನ:

ಹಿಜರಿ ೭೯೯ರ ರಮಜಾನ ತಿಂಗಳ ೧೩ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ತುಘಲಖ್ ಸುಮಾರು ೯೦ರ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದ. ಆ ಅರಸ ೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಾಗಿದ್ದ. ನ್ಯಾಯ ಅವನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅಂಗವಾಗಿತ್ತು. ದಯೆ ಹಾಗೂ ಹೃದಯವೈಶಾಲ್ಯ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಗುಣವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹಾಗೂ

ಯೋಧರು ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಅವನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು. ಅವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ವಿಜಯಗಳು :

ಅರಸನೇ ಬರೆದಿದ್ದ ಘಟನಾವಳಿಗಳು 'ಫುತುಹಾತ್-ಎ-ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವನು ಅಫ್ಘಾನ್‌ರ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿದ ಮೊದಲ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ- ಅಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂರು ಯೋಧರ ಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಸಾವಿರ ಯೋಧರ ಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಬಡ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಗಡಿ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಹ ಅವರನ್ನೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಅಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರ ಪೈಕಿ ಯಾರೂ ಈ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರಸ ೩೮ ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ೯ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಅವಸಾನ ಆ ದೊರೆಯ ಆಡಳಿತದ ಅವಸಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಮಹಾ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಾಮಾ ಜಿಯಾ ಬರನಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇದೇ ಅರಸನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ. ಇದೇ ಅರಸನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 'ಅನೇಕ ಕಾನೂನು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜನತೆ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿದ್ದರು. ಈ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನಗಳ ಪೈಕಿ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಮರೆಯಲಾಗದಂಥವಾಗಿವೆ.

ಮೊದಲ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನ:

ಅರಸ ಆಡಳಿತದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಗವಾದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಬಿಟ್ಟ. ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತ ಪ್ರಜೆ ಅಥವಾ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಧೀಮಂತ ಅರಸನು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ್ದ ರಾಜಕಾರಣದ ಕಳಂಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಔದಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೃದಯಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಿಂದ ತೊಡೆದುಹಾಕಿದ. ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಅವನು ಕೇವಲ ಅರಸನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬ ಪೋಷಕನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ಅವನ ಪ್ರಶಂಸಕರಾಗಿದ್ದರು. ಹಿರಿ ಕಿರಿಯರೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎರಡನೆಯ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನ :

ಅರಸ ಪ್ರಜೆಗಳ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಯಾರ ದೂರು ಇಲ್ಲವೆ ಚಾಡಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನದಿಂದಾಗಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ತನ್ನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಕ್ಕೇರಿತು.

ಮೂರನೆಯ ಆಡಳಿತ ವಿಧಾನ:

ಅರಸ ಯಾವತ್ತೂ ದೈವಭೀರು, ದಯಾಳು ಹಾಗೂ ನೀತಿವಂತ ಜನರನ್ನೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಎಂದೂ ದುರ್ನಡತೆಯ ದುರುಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಆಡಳಿತಗಾರನ ಹುದ್ದೆ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅರಸನೇ ಪರೋಪಕಾರದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರರಲ್ಲೂ ಅವನ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತಿವೆ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹನ ದಾನಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಔದಾರ್ಯ ಇತರ ಅರಸರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರ ಅರಸ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥ 'ಫುತೂಹಾತ್-ಎ-ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ'ಯ ಸಮಗ್ರ ಬರಹವನ್ನು ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ನ ಮಸೀದಿಯ ಎಂಟೂ ಗುಂಬಜಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿಸಿದ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಎಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರಸನ ಬರಹ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳ ರಾಜನಿದ್ದಂತೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಬರಹವನ್ನು ಪ್ರಸಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಧೀಮಂತ ಹಾಗೂ ದಯಾಳು ಅರಸನ ಸನ್ನಡತೆ ಮತ್ತು ಗುಣಗ್ರಾಹಿತ್ವ ಓದುಗರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ.

ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿಯ ದತ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಉಯಿಲಿನ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೂ ಶಿಕ್ಷೆ ತುಂಬ ಕಠೋರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾನೆ: ಅಮಾಯಕರ ಹತ್ಯೆ ಮತ್ತಿತರ ಭಯಂಕರ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುವುದು-ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೂಗು, ಕಿವಿ, ಕೈ, ಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸುವುದು, ಕಣ್ಣು ಕೀಳುವುದು, ಎಲುವುಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಳುಗಳಿಂದ ಮುರಿಯುವುದು, ಸಜೀವ ದಹನ ಮಾಡುವುದು, ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಜಡೆಯುವುದು, ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುವುದು, ಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವುದು, ದೇಹವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿಸುವುದು. ಅಥವಾ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಭಯಾವಹ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ಸುಲಭ ಕೃತ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ನನಗೆ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಜಗದೊಡೆಯನು ಇವೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಹಿಂದಿನ ಅರಸರ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಕ್ಷಮಾಶೀಲತೆಯಿಂದ ಭಾರತ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಆಡಳಿತದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ನಂತರ ಇದು ನಿಲುಗಡೆಗೆ ಬಂತು. ಪ್ರಜೆಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ನೆನಪೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ನಾನು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ಪೂರ್ವಜ ಅರಸರ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಉಳಿಯಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವರ ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯಲಿ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಆದಾಯದ ಬಹುತೇಕ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಂದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ರಾಜನ ಬಖಾನದಾರಕ್ಕೆ ಜಮಾ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹುಲ್ಲು ಮಾರಾಟ, ಹೂ ಮಾರಾಟ, ನೀಲಗಿರಿ, ಮೀನು ಮಾರಾಟ, ಅರಳೆ ಹಿಂಜುವಿಕೆ, ಹಗ್ಗ ಮಾರಾಟ, ಹುರಿಗಡಲೆ ಮಾರಾಟ, ಹೆಂಡದ ಮಾರಾಟ, ಠಾಣೆ ಹಾಗೂ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೀಲನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ನಾನು ಈ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳ ಆದಾಯ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಪ್ರವಾದಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಪತ್ತು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ ಬಖಾನದಾರ ಸೇರುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸಮರಾಜ್ವಿತ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕಾಲು ಭಾಗ ಯೋಧರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ಅರಸನ ಬಖಾನದಾರ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಶರಿಯಾ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವಾಗಿರುವಂತೆ ಐದನೆಯ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ಬಖಾನದಾರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲನ್ನು ಯೋಧರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸುವುದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಧರ್ಮಲಂಡರು, ವಚನಭ್ರಷ್ಟರು, ನಾಸ್ತಿಕರು, ಕಾಫಿರರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸುವವರನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲಾಯಿತು. ದೇವರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುವ ಪಂಥಗಳ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪುರುಷರು ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುವುದು ಮಾಮೂಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನಾನು ಈ ಎಲ್ಲ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಗೌಜು ಗದ್ದಲ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಜನಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ದೇವಾಲಯಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಅರಸರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಮಸೀದಿಗಳು, ಖಾನ್‌ಕಾಹ್‌ಗಳು, ಮದರಸಾಗಳು, ಬಾವಿಗಳು, ಸೇತುವೆಗಳು, ಸಮಾಧಿಗಳು ತುಂಬ ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ನನ್ನ ಒಡೆಯ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯದ ಚದುರಂಗದಾಟದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಯಾವ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದನೋ ನಾನು ಆ ಅಂಗವಿಕಲರ ವಾರಸುದಾರರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವರಿಗೆ ಪಿಂಚಣಿ, ಸವಲತ್ತು ಹಾಗೂ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಂದ ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ನಗರದ ಗಣ್ಯರು ಮತ್ತು ಮುಖಂಡರ ಸಹಿ ಹಾಕಿಸಿ ಎಲ್ಲ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಗೋರಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ದರವೇಶ್ ಅಥವಾ ವೈರಾಗಿ ಘೋರ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸೈನಿಕರು ಅಥವಾ ಸರದಾರರು ಮುಪ್ಪಿನಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅವೇ ತಪ್ಪುಗಳ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಪಿಂಚಣಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಾರಣ ಅವರು ಜೀವನೋಪಾಯದ ಚಿಂತೆಗೀಡಾಗದೆ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ದೇವರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವಂತಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ನಂತರ ಅರಸ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ- ನನಗೆ ಎರಡು ಸಲ ವಿಷ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದೈವಭೀರುವಿನ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆದು ವಿಷದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕುಡಿದೆ. ಆದರೆ ದೇವರು ವಿಷ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರದಂತೆ ಮಾಡಿದ. ನಾನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದೆ. 'ತಾರೀಖ್-ಎ-ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ'ಯ ಎಲ್ಲ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹನೇ ಬರೆದುಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಫರಿಶ್ತಾ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಹೃದಯವಂತ ಅರಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮಹಲುಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ:

೧. ಸೆರೆಮನೆಗಳು - ೫೦
೨. ಮಸೀದಿಗಳು - ೪೦
೩. ಮದರಸಾಗಳು - ೩೦
೪. ಖಾನ್‌ಕಾಹ್‌ಗಳು - ೨೦
೫. ಮಹಲು ಮತ್ತು ರಾಜನಿವಾಸಗಳು - ೧೦೦
೬. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು - ೫

೭. ಸಮಾಧಿಗಳು - ೧೦೦

೮. ಸ್ನಾನ ಗೃಹಗಳು - ೧೦

೯. ಬಾವಿಗಳು - ೧೫೦

೧೦. ಸೇತುವೆಗಳು - ೧೦೦

ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಜನತೆಯ ಉಪಯೋಗ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದತ್ತಿಯ ದಸ್ತಾವೇಜನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅದರ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೧ ಒಂದು ತಿನಗಾ=ಅರ್ಧಾಣೆ -(ಅನುವಾದಕ)

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೪

ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ ಬಿನ ಫತೆಹಖಾನ್

ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಫಿರೋಜ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರಿದ. ತನ್ನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ. ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದ. ಮಲಿಕ್ ತಾಜುದ್ದೀನ್ ಪಹರೆದಾರ್‌ನ ಪುತ್ರ ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್‌ಅಲಿ ಖಾನ್ ಜಹಾಂ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ. 'ವಜೀರ್ ಅಲಮುಲ್ಕ್' ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತಿರ್ಮಜಿಯನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಫರಹತ್ ಅಲಮುಲ್ಕನನ್ನು ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಗುಜರಾತನ ಸುಬೇದಾರ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಯಿತು. ತುಘಲಕ್‌ಶಾಹ ಖಾನ್ ಜಹಾನ್ ಹಾಗೂ ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್‌ರನ್ನು ಒಂದು ಭಾರಿ ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಕಳುಹಿಸಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಸರಮೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಸೈನ್ಯ ಬರುವ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ. ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ವೈರಿಯಿಂದ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡು ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಂಬಿ ಕಿತ್ತ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಅಲೆದಾಡಿದ. ಅದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ನಗರಕೋಟದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ನಗರಕೋಟದ ಕೋಟೆ ತುಂಬ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿತು. ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಯಿತು.

ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ :

ಯೌವನದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ ಐಷಾರಾಮದ ಜೀವನ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ.

ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಯ ಪರಿವೆಯೇ ಅವನಿಗಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ ಹಬ್ಬಿತು. ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸೋದರ ಸಾಲಾರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅವನ ಸ್ವಂತ ಕಕ್ಕನ ಮಗ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಹೆದರಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ಬಂಡೆದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಆಸ್ಥಾನಿಕರ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದ್ದ ಗುಲಾಮರು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಈ ತಂಡ ಇಡಿಯಾಗಿ ದೀವಾನ್‌ಖಾನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಆ ಜನ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಅಮೀರ್-ಅಲ್ ಉಮ್ರಾ ಮಲಿಕ್ ಮುಬಾರಕ್ ಕಬೀರ್‌ನನ್ನು ಹತ್ಯೆಗೈದರು. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಈ ಸಂಚಿನ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅವನು ಯಮುನೆಯ ದಡಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿದ್ದ ದ್ವಾರದಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದ. ಮಲಿಕ್ ರುಕನುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್ ಪರಾರಿಯಾದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಗುಲಾಮರ ಒಂದು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಖಾನ ಜಹಾನ ಹಾಗೂ ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್‌ರ ಶಿರಚ್ಛೇದ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಹಿಜರಿ ೭೯೧ರ ಸಫರ್ ತಿಂಗಳ ೨೧ರಂದು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ೫೫ ತಿಂಗಳು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೫

ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ ಬಿನ್ ಜಫರಖಾನ ಬಿನ್ ಫಿರೋಜಶಾಹ ತುಘಲಖ

ಅರಸು ಮನೆತನದ ಜನ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಸ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಮಲಿಕ್ ರುಕನುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ನಾಯಬ್ ವಜೀರ್(ಸಹಾಯಕ ಮಂತ್ರಿ)ನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಮಲಿಕ್ ರುಕನುದ್ದೀನ್ ಇಡೀ ದರಬಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಸಹ ಕೊಂದು ತುಘಲಖ್‌ಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಗೋರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿರನಿದ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹಗೆ ಇವನ ದುರುದ್ದೇಶದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ರುಕನುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅರಸ ರುಕನುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಬೆಂಬಲಿಗರ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಈ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಅಬೂಬಕರ್‌ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಬಲ ನೀಡಿತು. ಆದರೆ ಅರಸನ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದಾಗಿ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾದ ಸರದಾರರು ಬಂಡೆದ್ದರು. ಆ ಸರದಾರರು ಅಬೂಬಕರ್‌ನ ವಿಧೇಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲಿಕ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಹ್ ಖುಶ್‌ದಿಲ್‌ನನ್ನು ಕೊಂದರು. ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ನಗರಕೋಟ್‌ನ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಪಲಾಯನಗೈದ ಅರಸನನ್ನು ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಾಲಂಧರ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಮಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ದೆಹಲಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಸೋಲಿನ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಕಡೆಗೂ ಒಮ್ಮೆ ವೈರಿಯನ್ನು ಮಣಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೭೯೨ರ ಜಿಲ್‌ಹಜ್ ತಿಂಗಳ ೨೦ರಂದು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಕೊಂದು ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಸಾಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಗಳ ವಿವರವಾದ ವರ್ಣನೆ ಅವನವೇ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ ಒಂದು ವರ್ಷ ಆರು ತಿಂಗಳು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೬

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ ಮೊಹಮ್ಮದ ಬಿನ ಸುಲ್ತಾನ ಫಿರೋಜಶಾಹ ಬಾರಬಕ (ತುಘಲಖ)

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಇವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಲ ಹಿಜರಿ ೭೮೯ ಶಾಬಾನ್ ೬ರಂದು ಗದ್ದುಗೆ ಏರಿದ್ದ. ಸರದಾರರು ಮಲಿಕ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಹ್ ಖುಶ್ ದಿಲ್‌ನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವನು ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸಮಾನಾ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಸರದಾರರಿಂದ ತನ್ನ ಆಡಳಿತದ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದರೊಂದಿಗೇ ದೆಹಲಿಯ ಸರದಾರರು ಸಹ ಅಬೂಬಕರ್‌ನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆ ಅವನ ಬಳಿ ಹಾಜರಾಯಿತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಶಾಹ್ ಸಮಾನಾದಿಂದ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾದರು. ಹಿಜರಿ ೭೦೨ರ ರಬೀಅಲ್‌ಆಖರ್ ೫ರಂದು ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ದೆಹಲಿಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಕಸರ್ ಜಹಾನನುಮಾದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟರು. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ೨ನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅಪ್ಪಲ್‌ದಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಡೇರೆ ಹೊಡೆದ. ಯುದ್ಧದ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ನಾಹರ್‌ನ ಆಗಮನದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಧೈರ್ಯ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ನಾಹರ್‌ನ ಆಗಮನದ ಒಂದು ದಿನದ ನಂತರ ಶಾಹ್ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು

ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ನಡುವಣ ಪುತ್ರ ಹುಮಾಯೂನಖಾನನನ್ನು ಜಿಯಾವುಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಅಬು ರಜಾ, ರಾಯ್ ಕಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಹಾಗೂ ರಾಯ್ ಖಿಲಜಿ ಬಹಿಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಜಾಲೀಸರ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿ ಗುಲಾಮರು ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆತನಕ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ವಂಚಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಅವರ ಒಂದು ಸೇನೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಂಡರೆ ಅವನ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ತಕ್ಷಣ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮರ ಒಂದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹದ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು. ಅತ್ತ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಂದಾಯ, ಕರ ಕೊಡಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಗಜಶಾಲೆಯ ಕೊತವಾಲನಾಗಿದ್ದ ಸರವರ್‌ಜಹಾಂ, ಮುಲ್ತಾನ್‌ದ ಅರಸ ಮಲಿಕ್ ನಸೀರುಲ್ ಮುಲ್ಕ್, ಬಿಹಾರ್‌ನ ಖ್ವಾಸ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ರಾಯ್ ಸರವರ್ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಅವನ ಬಳಿ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆಗೊಂಡಿತು.

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮಲಿಕ್ ಸರವರ್‌ಗೆ ಮಂತ್ರಿ ಪಟ್ಟ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಖಾನ ಜಹಾನ ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ನಸರುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಸರದಾರರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ 'ಖಿಜರ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಖ್ವಾಸ್‌ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ಗೆ ಖ್ವಾಸ್ ಜಹಾಂ ಬಿರುದು ಲಭಿಸಿತು. ರಾಯ್(ರಾಜ) ಸರವರ್‌ಗೆ 'ರಾಯ-ಎ-ರಾಯಾನ' (ರಾಜಾಧಿರಾಜ) ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಖುಶಿಪಡಿಸಿದ. ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಜನಪ್ರಿಯ ಸರದಾರರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿಸಿ ಅವನು ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತರಬೇತು ಮಾಡಿ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ಕಂದನಿ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಉಭಯ ಪಕ್ಷದವರು ರಕ್ತದ ಓಕುಳಿಯಾಡಿದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಭಾಗ್ಯ ಇನ್ನೂ ಡೋಲಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಬೂಬಕರ್ ವಿಜಯಿಯಾದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಜಾಲೀಸರ್‌ಗೆ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಯೋಧರು ಅವನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಪಡಿಸಿ ಜಯಭೇರಿ ಬಾರಿಸುತ್ತ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಹುಮಾಯೂನಖಾನ:

ಹುಮಾಯೂನಖಾನ ತನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಪರಸ್ಪರ ಹಣಾಹಣಿಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಸಮಾನಾದಿಂದ ಹೊರಟು ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ದೆಹಲಿಯ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ನಗರಗಳನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ, ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನಖಾನ ಸೋತು ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯ ಪದೇ ಪದೇ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಕಲಹಗಳ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವವರು ರಾಜಧಾನಿಯ ಸರದಾರರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಚು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್ ಸಿಂಹಾಸನ ತೊರೆದು ವೈರಿಗಳ ಬೆನ್ನಟ್ಟುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಈ ಸಲ ಮಾತ್ರ ಹುಮಾಯೂನಖಾನ ಪಲಾಯನಗೈದದ್ದು ಅವನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಸರದಾರರ ಸಲಹೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ದೆಹಲಿ ನಗರದಿಂದ ಕೆಲವು ಹರದಾರಿಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟ. ಅರಸ ಇನ್ನೂ ಜಾಲೀಸರ್‌ಗೆ ಹೊರಡುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೊತವಾಲರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜಾಲೀಸರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವತಃ ತಾನು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಹಣಾಹಣಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ದೆಹಲಿ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರದೆ ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಯೋಧರು ಅವನನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಬದಾಯೂಂ ಅಗಸಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಹುಮಾಯೂನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅವನು ಜಯಶಾಲಿಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನೂ ಅದೇ ದಿನ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಕಾವಲಿಗಿದ್ದ ಬಹಾವುದ್ದೀನ್ ಖನಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಸಾಗಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಅಬೂಬಕರ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೌಜ್ ಖ್ವಾಸಾ ದ್ವಾರದ ಮೂಲಕ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಜಾಲೀಸರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಅನೇಕ ಸರದಾರರು, ಅಂದರೆ ಖಿಲೀಲ್‌ಖಾನ ಅಮೀರ್ ಬಾರಬಕ್, ಅರಸನ ಸೋದರಳಿಯ ಆದಂ ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್‌ಖಾನ ಮುಂತಾದವರು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಯಾದರು.

ಅದೇ ವರ್ಷ ರಮಜಾನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಗುಲಾಮರ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಎನ್ನುವ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಸುಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದವನು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದ. ಶಾಹೀಗುಲಾಮರ ಒಂದು ಸೇನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಗೆ ಒಂದು ಸ್ನೇಹಭರಿತ ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಅವನನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ದೇಶದ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಪ್ರದೇಶ ತನಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ಹಾಗೂ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಿದೆ ಹಾಗೂ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನ ತೊರೆದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಕೆಲವು ಬೆಂಬಲಿಗರೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿ ತೊರೆದು ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್‌ನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಲು ಮೇವಾತ್‌ಗೆ ಧಾವಿಸಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ ಶಾಹೀನ್ ಸಫದರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಬಹರಿಯನ್ನು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಅದೇ ವರ್ಷ ರಮಜಾನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ. ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ವಜೀರ್ ಮುಮಾಲಿಕ್ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಶಾಹೀ ಗುಲಾಮರಿಂದ ಆನೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಆನೆಪಾಲಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಇದರಿಂದ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಗುಲಾಮರು ತುಂಬ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅಬೂಬಕರ್‌ನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಆಡಳಿತದ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಳಿದ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಗುಲಾಮರು ಮೂರು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ದೆಹಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಆಸ್ತಪಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಗರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು ಎಂದು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಆದೇಶ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೇಳಿಕೆ. ಗುಲಾಮರ ಒಂದು ಸಮೂಹವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಗುಲಾಮರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಗಣ್ಯರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಈ ಸ್ವಯಂ ರೂಪಿತ ಗಣ್ಯರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನೆಂದರೆ ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಜನ ಅರಸನಂತೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸದಾದರು. ಅವರು ಬಂಗಾಲಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪೂರವಿಯರಂತೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಈ ಕೃತ್ರಿಮ ಗಣ್ಯರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದು ಯಾವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತೆಂದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಗಣ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪೂರವೀ ಭಾಷೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಶಾಹೀ ಅತಿರೇಕಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು.

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಆಡಳಿತ:

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕ

ಪಕ್ಕದಿಂದ ಸೈನ್ಯ ತರಿಸಿಕೊಂಡ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗ ಹುಮಾಯೂನಖಾನ ಸಹ ಸಮಾನಾದಿಂದ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ನಾಸೀರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಮಗನ ಆಗಮನದಿಂದ ಬಲ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವನು ಅಬೂಬಕರ್‌ನನ್ನು ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕಿಸಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ನನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಹುಮಾಯೂನಖಾನನನ್ನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಗಣ್ಯರು-ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ, ಆದಿಲ್‌ಖಾನ, ರಾಯ್ ಕಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ರಾಯ್ ಖಿಲಜಿ ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನನ ಯೋಧರು ಕೋಟಲಾ ತಲುಪಿದರು. ಹಿಜರಿ ೭೯೩ರ ಮೊಹರ್ರಂ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಬಹಾದುರ ನಾಹರ ಮತ್ತು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹೀ ಗುಲಾಮರ ನೆರವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ದಾಳಿಯಿಂದ ಹುಮಾಯೂನನ ಯೋಧರು ಗಾಯಾಳುಗಳಾದರು. ರಾಜಕುಮಾರ ಧೃತಿಗೆಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಬೂಬಕರ್‌ಗೆ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನಗೂ ತಕ್ಷಣ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂತು. ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರನ ನೆರವಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್ ಕೆಲ ಕಾಲ ಸೆಣಸಾಡಿದ. ಆದರೆ ತಕ್ಷಣ ಕೋಟಲಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ನಾಸೀರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಮೇವಾತ್ ತಲುಪಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್‌ಗೆ ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಹೊರತಾಗಿ ಗತ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇವಕರು ಹಾಗೂ ಒಡೆಯ ಬಹು ಬೇಗ ಅಬೂಬಕರ್‌ಶಾಹ್‌ನೆದುರು ಹಾಜರಾದರು. ನಾಸೀರುದ್ದೀನ್ ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್‌ನನ್ನಂತೂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಅಬೂಬಕರ್‌ನನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕುಂಡಿಗೆ ಬಂದ. ಈ ಮೊದಲು ತಾನು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಮೇವಾತ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಿದ. ಅಬೂಬಕರ್‌ನ ಸಾವು ಸೆರೆವಾಸದಲ್ಲೇ ಸಂಭವಿಸಿತು. ನಾಸೀರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದ. ಗುಜರಾತ್‌ನ ಸುಬೇದಾರ್ ಫರಹತ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅರಸ ಫರಹತ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬದಲಿಗೆ ಜಫರಖಾನನನ್ನು ಗುಜರಾತನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ನಾಸೀರುದ್ದೀನ್ ಜಫರಖಾನನನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನೆನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಗುಜರಾತಿನ ಅರಸರ ವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುವುದು.

ಹಿಜರಿ ೭೯೪ರಲ್ಲಿ ರಾಯ್ ನರಸಿಂಗ್, ಸರದಾಧೂನ ರಾತೋಡ್ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೂರ ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಂಸೂರ್‌ನ ಚೌಧರಿ ಬೀರ್ ಬಹಾನ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದರು. ನಾಸೀರುದ್ದೀನ್ ಅವರ ಬಂಡಾಯದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಬಂಡುಕೋರರ ಮುಂದಾಳು ನರಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ. ಅವನು ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ, ಸೆಣಸಾಡಿದ. ಮತ್ತೆ ಅವನ ಸೈನ್ಯ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡಿತು. ದಯೆ ಹಾಗೂ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಸಂಧಾನದ

ನಂತರ ಅವನು ನಾಸಿರ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಟಾವಾದ ಚೌಧರಿಯು ತುಲಾರಮನ ಆಸುಪಾಸಿನ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅರಸ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ದಮನಿಸಲು ತಾನೇ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಇಟಾವಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ ಕನೌಜ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಾಲೀಸರ್ ತಲುಪಿದ. ಅರಸ ಜಾಲೀಸರ್‌ನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತನಗೆ ಶುಭಕಾರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಅರಸ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಅದನ್ನು 'ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಬಹು ಬೇಗನೆ ಅವನು ತನ್ನ ದುರಾಸೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ದಾಹದಿಂದಾಗಿ ಲಾಹೋರಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಅರಸ ತಕ್ಷಣ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಆ ಘಟನೆ ನಡೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದ. ಮೊದಲಿನಿಂದ ಅವನ ವೈರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಹಾಜು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಸೋದರಳಿಯ ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನೀಡಿ ಅರಸ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅರಸ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಭಯಭೀತನಾಗಿದ್ದ. ಆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿ ಪಟ್ಟ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಈಗ ಅರಸನ ಬಲಗೈ ಬಂಟನಾದ. ನಂತರ ಅರಸನಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯನಾದ. ಅವನಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಹಿಜರಿ ೭೯೫ರಲ್ಲಿ ಸರದಾರ ಧನ ರಾಠೋಡ ಹಾಗೂ ಬೀರಭಾನ್ ಮತ್ತೆ ಬಂಡೆದ್ದರು. ಅರಸನ ಆಪ್ತ ಶಾಹೀ ಆದೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್‌ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬಂಡುಕೋರರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಕಲಹವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಪಸಾದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಹಿಜರಿ ೭೯೫ರ ಶವ್ವಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೇವಾತ್‌ನ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡ. ಮೇವಾತ್‌ಅನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಮೇಲೆ ದೂರ ಸಾಗಿದ. ಜಾಲೀಸರ್ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ತೀವ್ರ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ. ಈ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ, ನಾಹರ್ ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅನಾರೋಗ್ಯವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೇ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಜಾಲೀಸರ್‌ನಿಂದ ಮೇವಾತ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಕೋಟಲಾ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್ ಏರಿ ಬಂದ. ನಾಸಿರ್ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡ. ಮೊದಲಿಗೆ ಅವನು ಕೋಟಲಾ

ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಲಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಂತರ ಪಂಛೇರ್‌ಗೆ ಪಲಾಯನಗೈದ.

ತಾನು ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತೆ ಜಾಲೀಸರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ೧ನೆಯ ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೭೯೬ರಂದು ಶೇಖಾ ಖುಖರ್‌ನನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಲಾಹೋರ್ ಕೊಟೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಆಗ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಹುಮಾಯೂನಖಾನಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಅಂತ್ಯ:

ಪುತ್ರ ಇನ್ನೂ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಪರಲೋಕ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟ. ಅವನ ಅನಾರೋಗ್ಯ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಶಕ್ತನಾಗುತ್ತಲಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೆ ೧೭ನೆಯ ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೭೯೬ರಂದು ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಯಾದ. ಅವನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಸಹ ಹೌಜ್‌ಖ್ವಾಸ್‌ನ ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೇ ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇನ್ನಾಲಿಲ್ಲಾಹಿ ವ ಇನ್ನಾ ಇಲೈಹಿ ರಾಜಿವೂನ್^೨. ಈ ಅರಸ ಆರು ವರ್ಷ ಏಳು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- ೨ 'ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನಾವು ಅಲ್ಲಹ್‌ನಿಗಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಅವನೆಡೆಗೇ ಮರಳುವವರು'; ಇವು ಮರಣ ಅಥವಾ ದುಃಖ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳುವ ಪದಗಳು-ಅನುವಾದಕ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೭

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಬಿನ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಹುಮಾಯೂನಖಾನ ೧೯ನೆಯ ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೭೯೬ರಂದು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ತನ್ನನ್ನು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸರದಾರರನ್ನು ಅವರವರ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಅವನು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸಹ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಕಾಯಿಲೆ ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ರೋಗ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನು ಸಹ ಹೌಜ್‌ಖ್ವಾಸ್‌ನ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತನ ಬಳಿಯೇ ತನ್ನ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಅವನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಹದಿನೈದು ದಿನ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೮

**ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಬಿನ್
ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್**

ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯ ವಿವಾದ ಮುಂದೂಡಲ್ಪಡುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನ ಬರಿದಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದವು. ಕೊನೆಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಿರಿಯ ಪುತ್ರ ಮೆಹಮೂದ್‌ನನ್ನು ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸರದಾರರು ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಅವನಿಗೂ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಅವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ. ಮುಕರ್ರಿಬ ಖಾನ (ಅರಸನ ಆಪ್ತ)ನಿಗೆ ಮುಕರ್ರಿಬ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್ ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ನೀಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ಹಾಗೂ ಸರದಾರರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದೌಲತಖಾನನನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮುನ್ಶಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸಾದತಖಾನ ಬಾರಬಕಿಯನ್ನು ಅವನ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾರಂಗಖಾನನನ್ನು ದೀಪಾಲಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಪಿತೂರಿಗಾರರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಪ್ಲವ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯದ ದೃಢತೆ ಮತ್ತು ಬಲ ಕುಗ್ಗತೊಡಗಿತ್ತು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆ ಹಬ್ಬತೊಡಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕನಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಲಹಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂರ್ವದ ಹಿಂದೂಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಂಡುಕೋರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದರು.

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ 'ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್‌ಶರಕ್'

(ಪೂರ್ವದ ಸುಲ್ತಾನ್) ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ೨೦ ಆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಕನೌಜ್ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ್‌ದ ಹಿಂದೂಗಳ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಕಳಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ರಾಜ್ಯದ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಜೌನಪುರದವರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಬಂಗಾಲದ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಂದ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಆನೆಗಳನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿದ. ದೀಪಾಲಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸಾರಂಗಖಾನ ಮುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಜಮಾಯಿಸಿದ. ಶೇಖಾ ಖುಖರ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋದ. ಶೇಖಾ ಖುಖರ್ ಸಹ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಅಜುಧನ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟ. ಲಾಹೋರದಿಂದ ೨೦ ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಘೋರ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವು. ಅದು ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು. ಖುಖರ್‌ಗೆ ದಯನೀಯ ಸೋಲಾಯಿತು. ಅವನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಂಬಿ ಕಿತ್ತ. ಖುಖರ್ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಜಮ್ಮೂ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಸಾರಂಗಖಾನ ಲಾಹೋರಿನ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಆದಿಲ್‌ಖಾನಗೆ ವಹಿಸಿ ಅವನು ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ವಾಪಸಾದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ತನ್ನ ಆಪ್ತನನ್ನು ನೂರು ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ತಾನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಹಾಗೂ ಬಯಾನಾದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ.

ಸಾದತ್‌ಖಾನ ಬಾರಬಕ್ ಅರಸನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ್ದ. ಅರಸ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ, ಮಲಿಕ್ ರಾಜೂ, ಮಲ್ಲುಖಾನ, ಸಾರಂಗಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ವಿಹಾರವಾಲಾ ಸಾದತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು. ಸಾದತ್‌ಖಾನ ಅವರ ಸಂಚನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಮಲ್ಲುಖಾನ ಅವನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೆಹಲಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಈ ಕಲಹದ ನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸಾದ. ಅರಸನ ಆಪ್ತ ಅರಸನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಆದರೆ ಶಾಹೀ ದರಬಾರ್‌ನ ವಾತಾವರಣ ತನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ತುಂಬ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದ. ಮಲ್ಲುಖಾನನಂಥ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬಂಡುಕೋರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟ. ಅರಸನ ಆಪ್ತ ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದ. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಹಣಾಹಣಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಂತರಿಕ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಖಿಡ್ಗಗಳು ಝುಳಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದೆಲ್ಲ ಕಲಹ ಸಾದತ್‌ಖಾನನಿಂದಾಗಿ ಭುಗಿಲೆದ್ದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನಿಕರು

ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಗರ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹಿಜರಿ ೭೯೭ರಲ್ಲಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮುಕರ್ರಬ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಮುಕರ್ರಬ್‌ಖಾನ ಮರು ದಿನವೇ ನಗರದೊಳಗೆ ಒಂದು ಭಾರಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಸಾದತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಅರಸನ ಆಪ್ತನಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಅವನು ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಮಳೆಗಾಲ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ದೆಹಲಿ ಕೋಟೆ ತುಂಬ ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಸಾದತ್‌ಖಾನ ನಗರದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ಬೃಹತ್ ದಂಡು ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಸಾದತ್‌ಖಾನ ಇತರ ಸರದಾರರ ನೆರವಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಲಹೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ನುಸ್ರುತ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಫತಹಖಾನ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಫಿರೋಜ್ ತುಘಲಖನನ್ನು ಮೇವಾತ್‌ನಿಂದ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ಗೆ ಕರೆಸಲಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ನುಸ್ರುತ್‌ಶಾಹ್ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ತಮ್ಮ ಅರಸ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಯಿತು.

ನುಸ್ರುತ್‌ಶಾಹ್:

ಸಾದತ್‌ಖಾನ ಅರಸನನ್ನು ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಭಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದ. ಸಾದತ್‌ಖಾನನ ಈ ತರಹದ ಸ್ವಾಧೀನ ಹಾಗೂ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದಾಗಿ ಇತರ ಸರದಾರರು, ಆಡಳಿತಗಾರರು ಹಾಗೂ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹಿಯ ಗುಲಾಮರು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಅವರು ಆನೆಪಾಲಕರನ್ನೂ ಸಾದತ್‌ಖಾನನ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಗುಲಾಮರು ಅರಸ ನುಸ್ರುತ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನೂ ಸಾದತ್‌ಖಾನನ ವಿರೋಧಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಅವನನ್ನು ಈ ಜನ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸಾದತ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಸಾದತ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಈ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಸುಳಿವೇ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹೋರಾಡುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ನುಸ್ರುತ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಅವಸಾನವನ್ನು ತಾನೇ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸಾದತ್‌ಖಾನ ಅರಸನ ಆಪ್ತನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಅವನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ನ ಸರದಾರರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನುಸ್ರುತ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಧೇಯತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅನೇಕ ನಗರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಈ ಕಲಹವು ದೆಹಲಿಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಇಬ್ಬರು ಅರಸರನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಈ ರೀತಿ ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಡೆಯಿತು.

ಈರ್ವರು ಅರಸರ ಆಡಳಿತ:

ಈಗ ಸರದಾರರು ಸಹ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ತಾತಾರ್‌ಖಾನ

ಗುಜರಾತಿ, ಶಿಹಾಬ್ ನಾಸಿರ್ ಮತ್ತು ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ ಬಲ್ವಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೆಲವರು ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್ ಜೊತೆಗಿದ್ದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗರಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಆಪ್ತ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಾತಿಗಳಿದ್ದರು. ಸೀಹರಿಯ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಮಲ್ಲುಖಾನ, ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್ ಈ ಈರ್ವರೂ ಅರಸರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಪರಿಣಾಮದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇತ್ತ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪಟ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷ ನಡೆಸಿದ್ದವು. ಒಮ್ಮೆ ಫಿರೋಜಾಬಾದಿನ ಸೈನ್ಯ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ದೆಹಲಿಯ ಯೋಧರು ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತೆಂದರೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಈ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಗ್ಗೊಲೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೀಪಾಲಪುರ ಮತ್ತು ಮುಲ್ತಾನಿನ ರಾಜರಾದ ಸಾರಂಗಖಾನ ಮತ್ತು ಖಿಜರ್‌ಖಾನರಲ್ಲಿ ಹಿಜರಿ ೭೯೭ರಲ್ಲಿ ವೈರ ಬೆಳೆಯಿತು. ಪರಸ್ಪರರ ನಡುವೆ ಭೀಕರ ಕಾಳಗಗಳಾದವು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾರಂಗಖಾನನಿಗೆ ಜಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮುಲ್ತಾನ್ ಸಹ ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಹಿಜರಿ ೭೯೦ರಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗಖಾನ ಸಮಾನಾದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸುಬೇದಾರ ಆಲಿಖಾನನನ್ನು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ತಾನೇ ಸಮಾನಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ.

ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಪಾನಿಪತ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ಸುಬೇದಾರ ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಇಲಿಯಾಸ್‌ನನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿಸಿ ಸಾರಂಗಖಾನಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೮೦೦ರ ಮೊಹರ್ರಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಸಾರಂಗಖಾನ ಪರಾಜಿತನಾದ. ಅನಂತರ ಅವನು ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಮೀರ ತೈಮೂರ್‌ನ ರಾಜಕುಮಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಿಂಧು ನದಿಯ ಸೇತುವೆಗೆ ನಾವೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸೇತುವೆ ದಾಟಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಓಟ್‌ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನ ತಕ್ಷಣ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ತಾಜುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಸರದಾರರನ್ನು ಓಟ್‌ದ ರಾಜನ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮಿರ್ಜಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಗೆ ಅವರ ಆಗಮನದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಬಿಯಾಸ್ ನದಿಯ ದಂಡೆ ತಲುಪಿ ಹಠಾತ್ತನೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಅವರ ಸೈನ್ಯ ಚೆದರಿ ಹೋಯಿತು. ಅವನ ಅನೇಕ ಯೋಧರ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಅನೇಕರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಮಲಿಕ್ ತಾಜುದ್ದೀನ್‌ನಂತೂ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಕೋಟೆ ಸೇರಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತಾಜುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಮುಲ್ತಾನ್ ತಲುಪಿದ. ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನ ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಾನು? ತಿನ್ನುವ ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಶುರುವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದ. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಗೆ ಶರಣಾದ. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಎಲ್ಲ ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ, ಮುಲ್ತಾನ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನ ಬಹು ಬೇಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಮುಲ್ತಾನ್‌ಅನ್ನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮುಕರ್ರಬ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್ ನಡುವೆ ವಿರಸ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಬದಲಾಗಿ ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಖ್ವಾಜಾ ಕುತಬುದ್ದೀನ್ ಬಖ್ತಿಯಾರ್‌ರ ಸಮಾಧಿಯ ಬಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮೈತ್ರಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಇದಾದ ನಂತರ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಯೋಧರ ಜೊತೆಗೇ ಜಹಾಂನುಮಾನ ಕೋಟೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅರಸನ ಆಪ್ತ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್ ಹಳೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದರು. ಈ ಮೈತ್ರಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯ ದಿನವೇ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಿರೋಧಿಯಾದ. ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಬರಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ. ಇಕಬಾಲ್ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಅವನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ, ಯೋಧರು ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್ ಪಾನಿಪತ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಅರಸನ ಆಪ್ತನ ಕೊಲೆ:

ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ಅನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಜೊತೆಗೇ ಅವನು ಮತ್ತು ಅರಸನ ಆಪ್ತನ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆಯೂ ನಡೆಯಿತು. ಸತತ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಅರಸ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವರ ತಿಕ್ಕಾಟವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ವಿಧೇಯತೆಯ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದು ದಿನ ಅರಸನ ಆಪ್ತನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅವನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಕೃತ್ಯ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮೇಲೆ ಸಹ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ತನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಾತಾರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲು ಪಾನಿಪತ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಅತ್ತ ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಹಾಗೂ ಯೋಧರನ್ನು ಪಾನಿಪತ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಪಲಾಯನಗೈದು ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ.

ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸಾದ. ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾದ. ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಅವನು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆ ಜಫರ್‌ಖಾನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದ. ಅನಂತರ ಕೆಲವೇ ದಿನ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಆಕ್ರಮಣದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ದಾಳಿ-ಹಿಜರಿ ೮೦೦:

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಲಹಗಳು ಮತ್ತು ಪಿತೂರಿಗಳು ತಾರಕಕ್ಕೇರಿವೆ ಎಂದು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ಭಾರತವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಬಹು ಬೇಗನೆ ಸಿಂಧುನದಿ ದಾಟಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಜಲಾಲಿ (ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮಂಗ ಬರನಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳ ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು) ದಡದಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹೊಡೆದ. ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಜಮೀನುದಾರರು ಸಾಹೇಬ್-ಎ-ಕಿರಾನ್ (ಮಹಾ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ)ನ ಸೇವೆಗೆ ಮುಂದಾದರು. ಶಿಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಭೀತ್ ನದಿಯ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ತನ್ನ ನಗರಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ. ತೈಮೂರ್ ವಂಶದ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೂಲಿಯಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ. ಇತ್ತ ಮಿರ್ಜಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ತೈಮೂರಿ ರಾಜಕುಮಾರನ ನಂತರ ಶಿಹಾಬ್ ಮುಬಾರಕ್‌ನು ಮಿರ್ಜಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸೇವಕನಾದ. ಮಿರ್ಜಾ ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರ ಕೃಪೆ ತೋರಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ವಂಚನೆ ಮಾಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಅವನಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಶೇಖ್ ನೂರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಯೋಧರ ಪಡೆಯನ್ನು ಸಹ ಕಳಿಸಿದ. ವಿಧೇಯನಾಗಿರಲು ಶಿಹಾಬ್‌ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೋಟೆ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ಅವನು ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಒಂದು ಆಳವಾದ ಕಂದಕ ತೋಡಿಸಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ನದಿ ನೀರನ್ನು ಹರಿಸಿದ. ಶೇಖ್ ನೂರುದ್ದೀನ್ ಮೊದಲೇ ಬಂದು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ. ದೊರೆಯ ಇಚ್ಛೆ ಅವನನ್ನು ಹಠಾತ್ತನೆ ಮುಗಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಸಫಲನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ರಕ್ತಪಾತ ಮಿತಿ ಮೀರಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಶಿಹಾಬ್ ಪರಾಜಿತನಾದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ನಾವೆ ಹತ್ತಿ ಪರಾರಿಯಾದ. ಅಮೀರ್ ನೂರುದ್ದೀನ್ ಸಹ ಅವನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಮುಂದುವರಿದ. ಅತ್ತ

ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಅಮೀರ್ ನೂರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ನಂತರ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಚಿನಾಬ್ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮದ ತಾಣವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಗನಚುಂಬಿ ಕೋಟೆ ಕಂಡಿತು. ಅದರ ಹೆಸರು ತಿಲಹಣ್ ಕೋಟೆ ಎಂದಿತ್ತು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಕಾಲುವೆ ಮೇಲೆ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ಸೇನೆ ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ತಿಲಬನಾ ಬಯಲು ಸೇರಿತು. ಅಲ್ಲೇ ಡೇರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಲಾಯಿತು. ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆ ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ತೈಮೂರ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ನಗರವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲೇ ಆಹಾರ, ಧನ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತು ಕಂಡರೆ ಅದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಶಹನವಾದ ಬಳಿ ಬಂದು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿತು. ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಾಕಷ್ಟಿತ್ತು. ಸೇನೆ ತನ್ನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಖರೀದಿಸಿತು. ಉಳಿದ ಕಣಜಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಡಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಅಪರಾಧವೇನೆಂದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋದಾಗ ಅವರು ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮೀರ್ ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಶೇಖ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜನರ ಮನೆ ಮನೆ ಹೊಕ್ಕು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯ ಎಂಥ ದೃಶ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾರವು. ಕೇವಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಪ್ರವಾದಿ ವಂಶಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ದಳ್ಳುರಿಯಿಂದ ಬಚಾವಾಗಿದ್ದರು.

ಮರು ದಿನ ಬಿಯಾಸ್ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೇನೆ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬಿಯಾಸ್‌ದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ಮುಲ್ತಾನ್‌ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಭಾರಿ ಮಳೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದವು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ವೈರಿಗಳು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಬಂದು ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಸರಕು ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗತೊಡಗಿದರು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ತುಂಬ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದ. ತನ್ನ ಪದಾತಿ ದಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಬಿಯಾಸ್ ನದಿ ದಡದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಸಫರ್ ತಿಂಗಳ ೧೪ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಭಾರತದಿಂದ ತನಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಅಮೀರ್‌ನೆದುರು ಇರಿಸಿದ. ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಿದನು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಸಹ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಿದನು.

ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಭಟಿಂಜದ ರಾಜನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತೈಮೂರ್‌ಗೆ ಆ ರಾಜನ ದಮನ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಅಜುಧನ್ ತಲುಪಿದ. ಅಜುಧನ್‌ನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಭಯಭೀತರಾದರು. ಅನೇಕರು ಭಟಿಂಜದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಅನೇಕರು ನಗರದಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಹಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಶೇಖ್ ಫರೀದುದ್ದೀನ್ ಸಂತನ ಸಮಾಧಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ. ಭಟಿಂಜದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿ ಭಟೀಜ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಈ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದ.

ಭಟೀಜ್ ಕೋಟೆಯ ಕೈವಶ:

ಈ ಕೋಟೆ ತನ್ನ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಯಾವ ವೈರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮೀರ್ ಈ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಥಮ ಮುಸಲ್ಮಾನ್‌ನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಆಗಮನದಿಂದಾಗಿ ಅಜುಧನ್ ಮತ್ತು ದೀಪಾಲಪುರದ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಯ ಮನೆ ಮಾಡಿತು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಜನತೆ ಸಹ ಇದೇ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಲು ಧಾವಿಸಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಟೆ ದೂರ ದೂರದವರೆಗೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗದವರು ಕಂದಕದ ಬಳಿಯೇ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದೊಡನೆ ಅವನು ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗಡೆ ಇದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ. ನಂತರ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಖಿಲಜಿರಾವ್ ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತುಂಬ ಶೂರನೂ ಧೀರನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಹಿಂದೂ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೂರನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ಹೊರ ಬಂದ. ಅವನಿಗೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಪಾರ ಅನುಭವವಿತ್ತು. ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ 'ರಾವ್' ಪದದ ಅರ್ಥವೇ ಶೂರ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಶೌರ್ಯವೇ ಮೈವೆತ್ತಿದಂತಾದ. ಆದರೆ ಪರಾಜಿತನಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ತೈಮೂರ್ ಹಿಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಧೈರ್ಯಗೇಡಲಿಲ್ಲ. ಘೋರ ಕಾಳಗದ ನಂತರ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ನಗರ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಶವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು ಕೈವಶವಾಯಿತು.

ಅದಾದ ನಂತರ ತೈಮೂರ್ ಕೋಟೆಯತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟ. ಅವನು ಕೋಟೆಗೆ ಕನ್ನ ಹಾಕಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಚಂಡೋಲರಾಯ ಭಯಭೀತನಾದ. ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಅರಸನ ಎದುರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ. ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ತೈಮೂರನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿ, ತನಗೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ದಿನದ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಮರುದಿನವೇ ತಾನು

ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಮೀರ್ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಅಭಯ ನೀಡಿದ. ಆದರೆ ರಾಜ ಮರು ದಿನ ಹೊರ ಬಂದ, ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ.

ತೈಮೂರ್ ಅವನ ನಡೆಯಿಂದ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ಕೋಟೆಗೆ ಕನ್ನ ಹಾಕುವ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜನ ಒಳಗಿನಿಂದ ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜುಗಳ ಬಳಿ ಬಂದು ಅಳತೊಡಗಿದರು, ಗೋಳಾಡತೊಡಗಿದರು. ಗೋಗರೆದರು, ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದರು. ಚಂಡೋಲ್‌ರಾಯ್ ಫರೀದ್ ಶಕರ್‌ಗಂಜ್ ಸಂತನ ಸುಪುತ್ರ (ಅವನು ಭಟೀಜ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದ)ನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಅವನ ಜೊತೆಗೂಡಿಯೇ ಅಮೀರ್‌ನೆದುರು ಹೋಗಿ ನಿಂತ. ರಾವ್ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳು, ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಮುನ್ನೂರು ಇರಾಕಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಅಮೀರ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಇವೆಲ್ಲ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೇ ಅಂಗವಸ್ತ್ರದ ಉಡುಗೊರೆ ನೀಡಿದ. ಅಮೀರ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಇಲಾದಾದ್‌ಗೆ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾರಣ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿಂದ ಜನರನ್ನು ಹೊರ ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸೇವಕ ಹುಸೇನ್‌ನನ್ನು ಕೊಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದು. ಆಶ್ರಯ ಕೋರುವವರು ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇರುವ ಪರರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಸಿ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದೆಡೆ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅಮೀರ್‌ನ ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ರಾಯ್ ಚಂಡೋಲ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಪುತ್ರ -ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಬಂಡೆದ್ದರು. ಅಮೀರ್‌ಗೆ ಅವರ ಮನೋಗತ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವನು ರಾಯ್ ಚಂಡೋಲ್‌ನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಕದನ ಶುರುವಾಯಿತು. ನಗರದ ಜನ ಅಮೀರ್‌ನ ಬಳಿ ಬಂದರು. ಜೀವದಾನದ ಅಭಯ ಕೋರಿದರು. ಶೇಖ್ ನೂರುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ಇಲಾದಾದ್ ಅದೆಷ್ಟು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಜಿಝಿಯಾ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದರೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಸರದಾರರೆಲ್ಲ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದರು. ಜನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದರು, ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರು ಹಾಗೂ ತಾವು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಶೂರ ಸಮೂಹವೇ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿತು. ಅಮೀರ್ ಈ ನಗರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಸರಸ್ವತಿ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪಲಾಯನಗೈದಿದ್ದವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಕೊಂದ. ಅವರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸಿದುಕೊಂಡ. ನಂತರ ಫತೆಹಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಈ ನಗರ ಸಹ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನಿಂದ ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ

ತೊಹಿನಾ ಮತ್ತು ಅಹರೂನಿ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಸಹ ನಾಶಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಅಮೀರ್ ಸಾರಿಗೆ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನಂತೂ ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಜಟಾಯಿ ಸಮುದಾಯದ ಡಕಾಯಿತರು ಮತ್ತು ದರೋಡೆಕೋರರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರವಾದಿಯ ವಂಶಸ್ಥರ ಜೊತೆ ಸಭ್ಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ನಂತರ ಸಮಾನಾದಿಂದ ಐದು ಮೈಲು ದೂರದ ಕಥೀಲ್‌ದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಲಹಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ಅರಸನ ಬಳಿ ಸೇರಿದರು.

ಲೋನಿ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸನು ಬತೂರಾಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸೇನೆಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಪಾನಿಪತಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಯೋಧರಿಗೆ ಚಳಿಯ ಕಾರಣ ಜುಬ್ಬಾ ಧರಿಸಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಅನಂತರ ಯಮುನಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮಯಾನ್ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಲೋನಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂಗಳ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಲೋನಿ ಕೋಟೆ ಯಮುನೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಡನ್ ನಡುವೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಹಿಂಡನ್ ತೀರ ಆಳವಾದ ನದಿ. ಅದನ್ನು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ತುಘಲಖ್ ಕಾಲಪಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿ ಲೋನಿಯಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದ. ಲೋನಿಯ ಬಹುತೇಕ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅಗ್ನಿಪೂಜಕರಾಗಿದ್ದರು. ತೈಮೂರ್ ಲೋನಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನದಿಯ ದಡಲ್ಲಿ 'ಜಹಾನ ನುಮಾ'ದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ. ಅಮೀರ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ಜಹಾನನನ್ನು ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯಲು ಕಳಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಏಳು ನೂರು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಜಹಾನನುಮಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದ. ಅಮೀರ ತೈಮೂರ್ ನದಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಮರದ ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮತ್ತು ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಪದಾತಿ ಪಡೆ ಹಾಗೂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಆನೆಗಳ ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಗರದಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸೈಫ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕನನ್ನು ಕೊಂದ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನ್ಯ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾಯಿತು. ಅದರ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ಸೈನಿಕರು ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಬಹಾದುರ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ಇಲಾದಾದ್ ಸಹ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಆ ತೈಮೂರ್ ಸೇನೆಯ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಸೈನಿಕರ ನೆರವಿಗೆ

ರಣಾಂಗಣಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಅವರು ಬೃಹತ್ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡ ತಲುಪಿದರು ಹಾಗೂ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಮಲ್ಲುಖಾನ ಆ ಹಣಾಹಣಿಯಿಂದ ಭಯಭೀತನಾದ. ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅಮೀರ್ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಿದ. ದೆಹಲಿಯ ಜನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆನೆಯ ಬಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ಆ ಆನೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕುಸಿದು ಬಿತ್ತು.

ಅಮೀರ್‌ನು ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಶುಭ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಲೋನಿಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅದು ದೆಹಲಿಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಹ ಅವನ ಇತರ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಸೇರಿದರು. ಸಿಂಧು ನದಿಯ ದಂಡೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಲೋನಿಯ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದವರೆಗಿನ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸರದಾರರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಂದು ಭಾರಿ ಸಂತೋಷಕೂಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲುಖಾನ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹಣಾಹಣಿಗೆ ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ವೈರಿಗಳ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ಗೆ ತಿರುಗಿಬೀಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂದೂಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್, 'ಯಾವ ಸೈನಿಕನೂ ತನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕೈದಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಕೂಡದು ಹಾಗೂ ಬಂಧನದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಅವನ ಶಿರಚ್ಛೇದ ಮಾಡಬೇಕು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸೈನಿಕನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು; ಆ ಸೈನಿಕನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗೆ ಅವನ ಅವಿಧೇಯತೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಡೆಯನಾಗುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಈ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೇ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ಸೈನಿಕರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕ ಹದಿಹರೆಯದ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಕೈದಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇರಿಸಬೇಕು; ಕಾರಣ ಅವರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕಲಹ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬಾರದು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಶಿನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ದಂದು ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನ್ಯ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ಜಮಾವಣೆಗೊಂಡಿತು. ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೈನ್ಯದ ಎದುರು ಒಂದು ಆಳವಾದ ಕಂದಕ ತೋಡಿಸಿದರು, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕಳು ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಗಳ ಕಾಲುಗಳು ಹಾಗೂ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಎಸೆಯಲಾಯಿತು. ಸೈನಿಕರು ರಾತ್ರಿ ಸೇನೆಯ ಕಾವಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೭ನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ದಂದು

ಜೋತಿಷಿಗಳ ವಿರೋಧವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ತನ್ನ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮುಂದಾದ. ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಸಂಗತಿಯ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವರು ನೂರು ಆನೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಮೈದಾನಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ತೈಮೂರ್‌ನ ಯೋಧರ ಶೌರ್ಯದೊಡನೆ ಆನೆಯ ಸೇನೆ ಸಹ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡಿತು, ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟ ಆನೆಗಳು ಬಾಣ ಮತ್ತು ಬರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದವು.

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಸೋಲು:

ವೈರಿಯ ಸೈನಿಕರು ಹೋರಾಡುವ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಈಗ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೇವಕ ಮಲ್ಲುಖಾನ ಸಹ ಧೃತಿಗೆಟ್ಟರು.

ಅವರಿಗೂ ಪಲಾಯನದ ಮಾರ್ಗದ ವಿನಾ ಗತಂತರವಿಲ್ಲವೆನಿಸಿತು. ಪುಟ್ಟ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅವರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ನಗರದ ದ್ವಾರದವರೆಗೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದವರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮರಳಿದ. ತೈಮೂರ್ ಹೌಜ್‌ಖಾಸ್ ಬಳಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲುಖಾನ ಪುಟ್ಟ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಮಲ್ಲುಖಾನ ಬರನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಪಲಾಯನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅಮೀರ್ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಪರಾರಿಯಾದವರ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಮಲ್ಲುಖಾನನ ಪುತ್ರರಾದ ಸೈಫುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಖುದಾದಾದ್ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿದರು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಈಗ ಈದಗಾಹ್ ಮೈದಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಮಹಾನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಜೀವದಾನದ ಅಭಯ ಕೋರಿದರು. ಅಮೀರ್ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಡಿದ. ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಯ ಖುತ್ಬಾ(ಪ್ರವಚನ)ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಮೀರ್‌ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಖುತ್ಬಾ ನೀಡಲಾಯಿತು.

೧೬ನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ದಂದು ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಂಡುಕೋರ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸರದಾರರು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು

ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅವರ ಸಲಹೆಗಳು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದವು. ಎಂದಿನಂತೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಾವೇ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟರು. ಇತ್ತ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಐದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನ ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ತರುವ ಹಾಗೂ ಈ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗರದ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಲಾಟಿಕೋರರು ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರರು ನಗರದಲ್ಲಿನ ನಿಶ್ಶಸ್ತ್ರ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಆದರೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಬಂಡುಕೋರರು ಮತ್ತು ಲಾಟಿಕೋರರು ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಗರದ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಸೈನಿಕರು ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು. ಅವರ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಬಳಿ ಅದೆಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು ಇತ್ತೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಥರ ಥರದ ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ಮಾಣಿಕ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನಿಕರ ಪಾಲಾದವು. ಅರಸನಿಗೆ ಈ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನ ವರದಿಗಳಿವೆ. ಲೇಖಕ ಫರಿಶ್ತಾನ್ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೂಗಳ ಒಂದು ಸಮೂಹ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಆ ಸಮೂಹವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಘಟನಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ತೈಮೂರ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಜನ ಅವರ ಬಲ ಪ್ರಯೋಗ ಹಾಗೂ ಅತಿರೇಕಗಳಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು, ಅವರು ನಗದು ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು, ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದೂ ಬಿಟ್ಟರು; ಅರಸ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದಾಗಿ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಪ್ರವಾದಿ ವಂಶಸ್ಥರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗುರುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಮಿಕ್ಕವರ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಘ್ ಮಾಡಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಹಸಿದ ಹುಲಿಗಳಂತೆ ಹಲ್ಲೆಗಿಳಿದರು ಮತ್ತು ಮನಸಾರೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಬೇರೆ ಯಾವ ಅರಸನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಂದೂ ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಮೀರ್ ೧೨೦ ಆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಾಡು ಮೃಗಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅವು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಇದಾದ ನಂತರ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಖ್ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನ ಮಸೀದಿ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವನು ಸಮರಕಂದ್‌ದಲ್ಲಿ ಇಂತಹದೇ ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಿಸಬಯಸಿದ. ದೆಹಲಿಯಿಂದ

ಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನು ಸಮರಕಂದ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಂತಹದೇ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಭಾರತದಿಂದ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ವಾಪಸಾತಿ:

ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಯಸಿದ. ನಿರ್ಗಮನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗುರುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ತಾನು ನಗರದಿಂದ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಅರಸ ಇನ್ನೂ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿದ್ದ. ಆಗ ರಾಜಾ ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್ ಅವನಿಗೆ ಬಿಳಿ ಆನೆ ಮತ್ತಿತರ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ತನ್ನ ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ಅಧೀನತೆಯನ್ನು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸಿದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಸೈಯದ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ತಿರಮಜಿಯನ್ನು ಅವನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್ ಅವನ ಔದಾರ್ಯದಿಂದಲೇ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೇವೆಯ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇವಾತ್‌ನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಹೊರ ಬಂದ. ಅವನೂ ಅರಸನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ಅರಸ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಪಾನಿಪತ್ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಅಮೀರ್ ಶಾಹ್ ಮಲಿಕ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಸರದಾರರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ಮೇರತ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ಕೋಟೆ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರ ಕೋಟೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಮೀರ್ ಶಾಹ್ ಮೇರತ್ ತಲುಪಿದ. ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವದವರಾಗಿದ್ದು, ಹೀಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಲು ಬಂದವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಆ ಜನರ ಉದ್ಧಟತನ ಕಂಡು ವ್ಯಗ್ರನಾದ. ಅವನು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆಗೆ ಕನ್ನ ಕೊರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಬಹು ಬೇಗನೇ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಗಜ ಸುರಂಗ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇಲಿಯಾಸ್ ಕಟ್ಟಾ ಬೆಂಬಲಿಗ ಹಾಗೂ ಮೌಲಾನಾ ಅಹಮದ್ ಥಾನೀಸರಿಯ ಸುಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮಲಿಕ್ ಸಫಿ ಕಬೀರ್ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಹೋರಾಡಲು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಲು ಸಿದ್ಧವಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಏಣಿ ಮೂಲಕ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿದರು. ಸುರಂಗ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ತೈಮೂರ್‌ನ ಈ ಶೂರ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಜಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಿದರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುರಂಗವೂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಬುರುಜುಗಳನ್ನು ತೋಪಿನಿಂದ ಸ್ಫೋಟಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತೂ ಭಟೇಜ್ ಕೋಟೆಗೆ ಆದ ಗತಿಯೇ ಮೇರತ್ ಕೋಟೆಗೂ ಆಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಧ್ವಂಸಗೊಂಡಿತು. ಇದರಿಂದ ತೈಮೂರ್ ಸೇನೆಯ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ವಿಜೇತರಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸಿತು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಸಿವಾಲಕ್ ಕಾಡಿನತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಆ ಕಾಡಿನ ಸಾಲಿಗುಂಟ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದ ನಗರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ದೋಆಬಾ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ. ಅವರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೆಹಮೂದ್ ಗಜನವಿ ಸಹ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಈ ಜಯದ ನಂತರ ತೈಮೂರ್ ವಾಪಸಾಗಲಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರತನ್ ಎಂಬ ಜಮೀನುದಾರನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಅವನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಜಮ್ಮಾ ತಲುಪುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಜಮ್ಮಾದ ರಾಜ ಸಹ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಆದರೆ ತೈಮೂರ್‌ನ ಪ್ರಭಾವದೊಡನೆ ಅವನ ಆಟ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಅರಸನ ಆವ್ಹಾನದ ಮೇರೆಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ್‌ನಾದ.

ಶೇಖಾ ಖುಖರ್ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ಬಳಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಜೇರತ್ ಖುಖರ್‌ನ್ನು ತೈಮೂರ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದ ಮತ್ತು ತೆಗಳಿದ. ಅವನು ಸಾರಂಗಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದಿದ್ದ. ತೈಮೂರ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಭಾಗ್ಯದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು. ಶೇಖಾ ಖುಖರ್ ಅರಸನ ಕಣ್ಣಿನಿಯಾದ. ಅರಸನ ಕೃಪಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ಇವನ ವಿರುದ್ಧ ತೈಮೂರ್‌ನ ಯಾವ ಒಬ್ಬ ಸರದಾರನೂ ಚಕಾರವೆತ್ತುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶೇಖಾ ಖುಖರ್‌ನ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಬಹು ಬೇಗನೆ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿಯಿತು. ತೈಮೂರ್ ತನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಶೇಖಾ ಖುಖರ್ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಲಾಹೋರ್ ಕೋಟೆಯ ಪ್ರಭು ಆದ. ಅವನು ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಫರಿಶ್ತಾನ ಹಿರಿಯರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಹಿಂದೂಶಾಹ್ (ಅವನು ಅರಸನ ಖಜಾಂಚಿಯಾಗಿದ್ದ) ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮೌಲಾನಾ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಸದರ್ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಎಂದಿನ ಗೌರವಾದರದ ನಡತೆಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ನೀಡಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನ ದುರಹಂಕಾರ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂದರೆ ತೈಮೂರ್ ಪಂಜಾಬ ಮೂಲಕ ಹಾಯ್ದುಹೋದಾಗ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ಗೆ ಇಂತಹ ನಡತೆ ಅಸಹನೀಯವೆನಿಸಿತು. ಅವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಲಾಹೋರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವರು

ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶೇಖಾನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ತೈಮೂರ್ ಅವನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಲಾಹೋರ್, ಪೇಶಾವರ್ ಮತ್ತು ಮುಲ್ತಾನ್‌ದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಖಜರ್‌ಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಕಾಬುಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಮರಕಂದಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಸೀರಿ^೧ ಎರಡೂ ನಗರಗಳು ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ನಿರ್ಜನವಾಗಿದ್ದವು. ನಂತರ ಈ ನಗರಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾದವು. ಬರ ಈ ನಗರಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿತು. ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನ ಮಲ್ಲುಖಾನನಿಗೆ ಹೆದರಿ ದೊಆಬಾದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ ನೋಡಿ ಮೇರತ್ ತಲುಪಿದ. ಆದಿಲ್ ಸಹ ನಾಲ್ಕು ಆನೆ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಮೇರತ್ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಅವನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನೆಲ್ಲ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸವಾರರ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ದೆಹಲಿಯ ಸರ್ವನಾಶವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಶಿಹಾಬ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಹತ್ತು ಆನೆಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಅಲ್ಮಾಸ್‌ಖಾನನ ಮೇವಾತ್‌ದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನನ ಬಳಿ ಬಂದ. ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲುಖಾನರನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಶಿಹಾಬ್‌ಖಾನನನ್ನು ಬರನ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಇತ್ತ ಮಲ್ಲುಖಾನ ದೆಹಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ. ನಗರದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಶಿಹಾಬ್‌ನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಲ್ಲುಖಾನ ಶಿಹಾಬ್‌ನ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಹೊಸ ಶಕ್ತಿ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನುಸ್ತತ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮೇವಾತ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಮಲ್ಲುಖಾನ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನಾದ. ಸೀರಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಈಗ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿತು. ತೈಮೂರ್‌ನಿಂದ ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚೆದರಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ವಾಪಸ್ ಬಂದರು. ಈ ನಿರ್ಜನ ಸ್ಥಳ ಈಗ ಒಂದಷ್ಟು ಜೀವಂತವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು. ನವ ದೆಹಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಮಿಯಾನ್ ದೊಆಬಾವನ್ನು ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಕಬ್ಬಾಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ದೂರವಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕವರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಖಾನ ಆಲಂ ಜಫರ್‌ಖಾನ ಗುಜರಾತಿನ ರಾಜನಾದ. ಮಾಲವಾಅನ್ನು ದಿಲಾವರಖಾನ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಜೌನಪುರ, ಕನೌಜ್, ಅವಧ ಹಾಗೂ ಕಡಹ್ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಶ್ರಫ್ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಲಾಹೋರ್, ಮುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ದೀಪಾಲಪುರದ ರಾಜನಾಗಿ ಖಜರ್‌ಖಾನನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಗಾಲಿಬ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಮಾನಾದ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ

ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬಯಾನಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಅವಹದಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಯಾರಿಗೂ ಯಾರ ಮೇಲೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ.

ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲುಖಾನನ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೮೦೨ರ ಜಮಾದಿಲ ಅವ್ವಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲುಖಾನ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಬಯಾನಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಶಮ್ಸುಖಾನ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡಿ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಖೇರ್^೨ ನತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜನಿಂದ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಶರ್ರಫ್ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ನಿಧನನಾದ ಮತ್ತು ಅವನ ಪುತ್ರ ವಾಸಲ್‌ಖಾನ 'ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್' ಬಿರುದಿನೊಂದಿಗೆ ಸೊಮತ್‌ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮಲ್ಲುಖಾನ ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಶಮ್ಸುಖಾನ (ಬಿಯಾನಾದ ರಾಜ), ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಹಾಗೂ ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್ ಇವರೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್‌ಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅವನು ಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಪಟಿಯಾಲಿ^೩ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಯ್ ಸಮೀರ್ ಮತ್ತಿತರ ಜಮೀನದಾರರು ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾದರು. ಆದರೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಇವರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಮಲ್ಲುಖಾನ ಕನೌಜ್ ತಲುಪಿದ. ಇನ್ನೇನು ಜೌನಪುರ ಮತ್ತು ಲಖನೌ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದ. ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಗಂಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ನಿರಂತರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರವೂ ನದಿ ದಾಟುವ ಧೈರ್ಯ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದ ಯಾರಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಡೇರೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಮರಳಿ ಹೋದವು. ಮಲ್ಲುಖಾನಗೆ ಶಮ್ಸುಖಾನ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ.

ಹಿಜರಿ ೮೦೪ರಲ್ಲಿ ಜಫರ್‌ಖಾನನ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದ ತುಂಬ ಕುಪಿತನಾಗಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್ ಖಾನ ಅವನಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನು ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆದರೆ ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಹೆದರಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕುರಿತು ತಪ್ಪಿಯೂ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅದೇ ವರ್ಷ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಜೌನಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದ. ಅವನ ಸೋದರ ಶಾಹ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಅಧಿಕಾರದ ಸೂತ್ರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್

ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕನೌಜ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಪೂರ್ವದ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ತುಂಬ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ಹಣಾಹಣಿಗಳಿದ. ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಆ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲನು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ನೀಡಿ ತನಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿರಲು ಮುಂದಾಗಬಲ್ಲನು ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನ ಯೋಚನೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ‌ಶಾಹ್ ಬಳಿ ಹೋದ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ‌ಶಾಹ್ ಅವನ ಆಗಮನದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಾಮೂಲಾಗಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದ ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಮರಳಿದ. ಅವನು ಇಬ್ರಾಹಿಂ‌ಶಾಹ್‌ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಕನೌಜ್‌ದಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದ. ತಾನೇ ಕನೌಜ್‌ಅನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಶಾಹ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಜೌನಪುರ್‌ಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ ಹಾಗೂ ಮಲ್ಲು ದೆಹಲಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ.

ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲುಖಾನನ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೭೦೫ರಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲುಖಾನ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ಕೋಟೆ ತೈಮೂರ್‌ನ ಕಾಲದ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ನರಸಿಂಗನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪುತ್ರ ಪರಮದೇವ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಪರಮದೇವನ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ಭದ್ರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಲ್ಲುಖಾನನ ಉದ್ದೇಶ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಅವನು ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ಸಲ ಪರಮದೇವ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದ. ಆದರೆ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಸಲವೂ ಮಲ್ಲುಖಾನ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಹೋದ. ಹಿಜರಿ ೮೦೭ರಲ್ಲಿ ಇಟಾವಾ ಮೇಲೆ ಇಕಬಾಲ್ ಮತ್ತೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಇಟಾವಾದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಯ್ ಸಮೀರು ಮತ್ತು ರಾಯ್ ಝಾಲಾ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಸತತ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಸೆಣಸಾಡಿ ಮರಳಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಮಲ್ಲುಖಾನನ ಧೈರ್ಯ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಅವನು ನಾಸಿರುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದ, ನಾಸಿರುದ್ದೀನನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಕನೌಜ್ ಮೇಲೆ ಅವನು ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಭದ್ರ ಕೋಟೆಯ ಮುಂದೆ ಅವನ ಆಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ವಿಫಲನಾದ. ಹಿಜರಿ ೭೦೭ರ

ಮೊಹರ್ರಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾದ ಕಡೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದ ಅವನ ಗುಲಾಮ ಬಹರಾಮ್‌ಖಾನ್ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗಖಾನನ ಎದುರಾಳಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಸಮಾನಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ. ಅವನು ಸಹ ಮಲ್ಲುಖಾನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಯಭೀತನಾಗಿದ್ದ. ಧೂರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಟ್ಟದ ಕಣಿವೆ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಸೈಯದ್ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಸಂತನ ಮೊಮ್ಮಗ ಅಲೀಮುದ್ದೀನ್ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ. ಬಹರಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮಲ್ಲುಖಾನ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಕಾರಣ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ, ದೆಹಲಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಮಲ್ಲುಖಾನ ತಲವಂಡಿ ತಲುಪಿದ. ರಾಯ್ ದಾವೂದ್, ಕಮಾಲ್ ಬಹಿಶ್ತಿ ಹಾಗೂ ರಾಯ್ ಹಿಬುನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಬಹರಾಮ್‌ಖಾನನಿಂದಲೂ ಅವನಿಗೆ ಅಪಾಯವಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ. ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅಜುಧನ್ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ.

ಖಿಜರ್‌ಖಾನನಿಗೆ ವೈರಿಯ ಆಗಮನದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಪಂಜಾಬ, ಮುಲ್ತಾನ್, ದೀಪಾಲಪುರ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಎದುರಾಳಿಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ೧೯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ದಂದು ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮತ್ತು ವಚನಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ಭೂತ ಬೆಂಬತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ವಿಧಿ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ನೀಡಿತು. ಅವನ ಕುದುರೆ ರಣರಂಗದ ಮಧ್ಯೆದಲ್ಲೇ ಗಾಯಗೊಂಡಿತು. ಅವನು ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಯೋಧರು ಅವನ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಪಡಿಸಿದರು. ಅವನು ಆ ರುಂಡವನ್ನು ಅವನ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಫತೆಹಪುರದಲ್ಲಿ ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ಅಗಸೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಖಿಜರ್ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್‌ನ ಈ ಸಮರ ಕೃತ್ಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿನ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಇಖ್ತಿಯಾರ್‌ಖಾನ ಕೇಳಿದರು. ಈ ಸರದಾರರು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕನೌಜ್‌ದಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಹಿಜರಿ ೮೦೮ರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ ಹಾಗೂ ಸಿಂಹಸನಾರೂಢನಾದ. ಇಕಬಾಲ್‌ಶಾಹಿ ದೆಹಲಿಯ ತೊರೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಪಂಜಾಬ ಮತ್ತು ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಕಾಳಗಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ದೌಲತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಹರಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಇವನು ಸಹ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಪೋಷಿಸಿದ್ದ ಗುಲಾಮರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಬೆಹರಾಮ್‌ಖಾನನ ಮರಣಾನಂತರ ಸಮಾನಾಅನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್

ದೌಲತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಅತ್ತ ಕಳಿಸಿದ. ಇತ್ತ ಅವನೇ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಶಾಹ್‌ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಹಣಾಹಣಿಗಳಿದ. ತೀರ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ತನ್ನ ಎದುರಾಳಿಯ ಕೂದಲನ್ನೂ ಕೊಂಕಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಇನ್ನೂ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕಾಲದ ಸರದಾರರು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅರಸನ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವದ ಆ ವೃತ್ತಾಂತದಿಂದ ತುಂಬ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರ್ಕಿ ಈ ಕತೆ ಕೇಳಿ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಕನೌಜ್ ತಲುಪಿದ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ನಂತರ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಖಾನ ಅಜೀಂ ಜಫರ್‌ಖಾನ ಗುಜರಾತಿ ಮಂದೂನ ರಾಜ ಅಲಿಪ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಮಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನು ಅವನು ಜೌನಪುರ ಮೇಲೆ ಸಹ ದಾಳಿ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಬೈರಮ್‌ಖಾನನ ಕದನ:

ಹಿಜರಿ ೮೧೦ರ ರಜಬ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಹಾಗೂ ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಸಮಾನಾದಿಂದ ಎರಡು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಪರಾಜಿತನಾದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ತಿಸಿದ. ದೌಲತ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಧಾನ ನಡೆದು ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಖಜರ್‌ಖಾನ ಸಮಾನಾದ ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಹಿಜರಿ ೮೧೦ರ ಜಿಲ್ಲಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಖಾನನಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ ಬರನ್‌ನ ರಾಜ ಮಲಿಕ್ ಮೀರ್ ಜಿಯಾ ಮೇಲೆ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರ್ಕಿದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಮೀರ್ ಜಿಯಾ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಆದರೆ ಮೊದಲ ದಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಪರಾಜಿತನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆ ಹೊಕ್ಕು ವೈರಿಯನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ನಂತರ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಸಂಭಲ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಸಂಭಲ್‌ನ ಅರಸ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗದೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಅಸದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಂಭಲ್‌ದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅವನು ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಹಿಜರಿ ೮೧೧ರಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜಪುರ

ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಕವಾಮ್‌ಖಾನ್ ಮೇಲೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮೊದಲಿಗೆ ಕವಾಮ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಮೂಲಕ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಉಡುಗೊರೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಅವನ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಮರಳಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಖಜರ್‌ಖಾನನಿಗೂ ಈ ಘಟನಾವಳಿ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಫತೆಹಬಾದ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಅವನು ವಿಪರೀತ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟ. ದೊಡ್ಡದಾದ ಮಧ್ಯದ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿ ಅವನು ರೋಹತಕ್ ಮೂಲಕ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಅಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಖಜರ್‌ಖಾನನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಖಜರ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮೇವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡು ಫತೆಹಪುರ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಹಿಜರಿ ೮೧೨ರಲ್ಲಿ ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಖಜರ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ದೌಲತ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಶಾಖೀಲಾದ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಯಮುನೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಜಿಜಾರ ಹೂಡಿದ್ದ. ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ದೌಲತ್‌ಖಾನನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಖಜರ್‌ಖಾನ ಸಹ ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಯಮುನೆಯ ದಡ ತಲುಪಿದ.

ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ನ್ಯೂನತೆ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ನೊಂದುಕೊಂಡ. ಖಜರ್‌ಖಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಖಜರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಅವನ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೮೦೨ರಲ್ಲಿ ಖಜರ್‌ಖಾನ ಮಲಿಕ್ ಇದ್ರಿಸ್ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದ. ಅವನನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ರೋಹತಕ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಇದ್ರಿಸ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಆರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಕಂಗೆಟ್ಟು ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಮೂಲಕ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಖಜರ್‌ಖಾನನ ದರಬಾರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನು ವಿಧೇಯನಾಗಿರಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಖಜರ್‌ಖಾನ ರೋಹತಕ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಸಮಾನಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಫತೆಹಪುರ ತಲುಪಿದ. ಹಿಜರಿ ೮೧೪ರಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಇದ್ರಿಸ್ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಬಂದರು. ಅವನ ಕೃಪೆ ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಧನ್ಯರಾದರು. ನಂತರ ಅಕ್ಲೀಂಖಾನ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಅವರ ಆಸ್ತಪಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಮುಂದೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಸೀರಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ

ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಅವನ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಇಖ್ತಿಯಾರ್‌ಖಾನ ಫಿರೋಜಾಬಾದಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಪತನೋನ್ಮುಖ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನಡೆಗೆ ಹೋದ. ಇಖ್ತಿಯಾರ್‌ಖಾನ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಫಿರೋಜಾಬಾದಿಗೆ ಕರೆ ತಂದ. ದೋಆಬಾದ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಹಾರ, ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಮೇವಿನ ಸಾಗಣೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಬಂದ್ ಮಾಡಿಸಿದ. ಆದರೆ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅರಸನಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ಬಾಕಿ ಇತ್ತು.

ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಮರಣ:

ಕ್ಷಾಮದಿಂದಾಗಿ ದೋಆಬಾದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ. ನಂತರ ಫತೆಹಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ರಜಬ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಕಥೀಲ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ. ಬೇಟೆಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ. ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜಿಲ್‌ಕಾದ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲತೊಡಗಿದ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನು ನಿಧನನಾದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಸಾವಿನೊಂದಿಗೇ ಪ್ರಾಯಃ ಶಿಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಗೋರಿಯ ಗುಲಾಮರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕಾಲಘಟ್ಟ ಮುಗಿದಂತಾಯಿತು. ತುರ್ಕಿಯ ಗುಲಾಮರ ಕೈಯಿಂದ ಆಡಳಿತ ಜಾರಿ ಹೋಯಿತು. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಅಪಾರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ. ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಪ್ರಜೆಗಳು ದೌಲತ್‌ಖಾನನನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಹಿಜರಿ ೮೧೬ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಟ್ಟವೇರಿದ.

ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

ಹಿಜರಿ ೮೧೬ರಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಅರಸ ಎಂದು ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಮಲಿಕ್ ಇದ್ರಿಸ್ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನಿಗೆ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದರು. ಅವರು ದೌಲತ್‌ಖಾನನ ಬೆಂಬಲಿಗರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದರು. ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಯಾವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟವೇರಿದ್ದನೋ ಅದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಹನತೀರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ರಾಯ್ ನರಸಿಂಗ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಪಟಿಯಾಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಹಾಬತ್‌ಖಾನ ಬದಾಯೂನಿ ಸಹ ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನ ಸೇವಕನಾದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಶರ್ಕ್ ಕಾಲಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಿರ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ

ಕಾದಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾದರ್‌ಖಾನನ ಬಳಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸೈನ್ಯವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದ. ದೆಹಲಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ವಿಜರ್‌ನಂತೂ ಇಂತಹ ಅವಕಾಶಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಕೈ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸರದಾರರನ್ನು ಜಮಾಯಿಸಿ ಜಿಲ್‌ಹಜ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಹಿಜರಿ ೮೧೬ರಲ್ಲಿ) ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ. ವಿಜರ್‌ಖಾನ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಸೀರಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಈ ಮುತ್ತಿಗೆ ಸತತ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಜನ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ೧೫ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ೮೧೭ರಂದು ಸೀರಿ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ವಿಜರ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಶರಣಾದ. ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು.

ದೌಲತ್‌ಖಾನನ ಮರಣ:

ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿಯೇ ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ವಿಜರ್‌ಖಾನ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- ೨ 'ತಿಲಹಣ'— ಇದು ಬರಹದ ದೋಷ. ಕೋಟೆಯ ನೈಜ ಹೆಸರು 'ತಿಲಬನಾ'. ಅದು ಮುಲ್ತಾನ್‌ದಿಂದ ಸುಮಾರು ೫೦ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.
- ೪ ಸೀರಿಯ ಕೋಟೆ—ಇದು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲಜಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಳೆಯ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಮೂರು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನಗರ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ದೆಹಲಿ ಅಲಾಯಿ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರೂ ಇದೆ.
- ೫ ಸರಿಯಾದ ಶಬ್ದ—ಖೇಡ್.
- ೬ ಪಟಿಯಾಲಿ ಅಥವಾ ಮೋಮಿನಾಬಾದ್ ಗಂಗೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳ.

II. ಸಾದಾತ್ ವಂಶ

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧

ಸೈಯದ್ ಖಜರ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್

ಅಧಿಕಾರ:

“ತಬಕಾತ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹಿ” ಮತ್ತು “ತಾರೀಖಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹಿ” ಎರಡೂ ಗ್ರಂಥಗಳ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಖಜರ್‌ಖಾನ ಗೋರಿ ವಂಶದ ಸಂತತಿಯಾಗಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಮತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಸೈಯದ್ ಸಮುದಾಯದವನಾಗಿದ್ದ. ಖಜರ್‌ಖಾನ ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನನ್ನು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಬಾರಬಕ್‌ನ ಸರದಾರ ಮಲಿಕ್ ಮರ್ದಾನ್ ದೌಲತ್ ತನ್ನ ದತ್ತುಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಲಿಕ್ ಮರ್ದಾನ್ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದ. ಅಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಂತ ಪುತ್ರ ಮಲಿಕ್ ಶೇಖ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಲಿಕ್ ಶೇಖ್ ಬಹು ಬೇಗ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಅರಸನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಸೈಯದ್ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಅವನ ಪುತ್ರ ಖಜರ್‌ಖಾನ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ. ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವಂತೆ ಖಜರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಾರಂಗ್ ಸೋಲಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಮುಲ್ತಾನ್‌ದ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳ ಕಾಲ ಬಂತು. ಆಗ ಖಜರ್‌ಖಾನ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸು, ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿನ ಆಡಳಿತ ದೊರೆಯಿತು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅದೇ ತೈಮೂರ್‌ನಿಗೆ ಅವನ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯತೆ ಅವನಿಗೆ ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಪಟ್ಟ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಜೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನ ವ್ಯವಹಾರ ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು.

ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ವಂಶ ಪರಂಪರೆ:

ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಲೇಖಕರು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ವಂಶ ಮತ್ತು ವಂಶ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಎರಡು ಮೂರು ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಈಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

೧. ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ತಂದೆ ಸೈಯದ್ ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್, ಮರ್ದಾನ್ ದೌಲತ್‌ನ ಬಳಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಸಂತ ಸೈಯದ್ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಬುಖಾರಿ ಮಲಿಕ್ ಮರ್ದಾನ್‌ನ ಬಳಿ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಸಿದ ಚಾಪೆ ಮೇಲೆ ಊಟ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ಸೈಯದ್ ಮಲಿಕ್ ಮರ್ದಾನ್ ತಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ತಂಬಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅತಿಥಿಗಳ ಕೈ ತೊಳೆಸಲು ಬಂದ. ಸಂತ ಮಖ್ದೂಂ ಬುಖಾರಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸೈಯದ್‌ರಿಗೆ ಇಂತಹ ಕೆಲಸ ವಹಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಅಸಭ್ಯತನವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್ ಎಂದೂ ತಾನು ಒಬ್ಬ ಸೈಯದ್ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡವನಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ ಈ ಮಾತು ಒಬ್ಬ ಸಿದ್ಧ ಸಂತ ಹಾಗೂ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸೈಯದ್‌ನಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಸಹ ಸೈಯದ್ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

೨. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದರೆ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಡತೆ ಮತ್ತಿತರ ಗುಣಗಳು ಪೂಜ್ಯ ಪ್ರವಾದಿಯ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸಂಗತಿಯೂ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಸೈಯದ್ ಆಗಿದ್ದನೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಹುದ್ದೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು:

ಖಿಜರ್‌ಖಾನ್ ಮಲಿಕ್ ತೊಹಫಾನಿಗೆ 'ತಾಜ್-ಅಲ್-ಮುಲ್ಕ್' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಸುಲೇಮಾನ್ ತನ್ನ ದತ್ತು ಪುತ್ರ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ಗೆ 'ಅಲಾವಲ್ ಮುಲ್ಕ್' ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಮುಲ್ತಾನ್ ಹಾಗೂ ಫತೆಹಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಇಖ್ತಿಯಾರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮಿಯಾನ್ ದೊಆಬಾದ ದೂತನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಸೈಯದ್ ಆಲಮ್‌ನ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಿ ಬಡ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಧಾನಪುರ, ಬರಿಂದ್ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಇದೇ ರೀತಿ ತನ್ನ

ಇತರ ಹಿತೈಷಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದ. ವಿಜರ್‌ಖಾನ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನು ಯಾವತ್ತೂ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನನ್ನು ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ 'ಶಾಹ್' ಎನ್ನುವ ಉಪಾಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಉನ್ನತ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಅವನು ಬೀಗಲೆತ್ತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಹ್‌ರುಖ್‌ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ನಾಣ್ಯಗಳೂ ಸಹ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ವಿಜರ್‌ಖಾನನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಜರ್‌ಖಾನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾಹ್‌ರುಖ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ವಿಜರ್‌ಖಾನ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅದೇ ವರ್ಷ ತಾಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಕಂಠೀರ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ತಾಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಗಂಗಾ ಹಾಗೂ ಯಮುನಾ ನದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಕಂಠೀರ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ. ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಂಠೀರ್‌ನ ರಾಜಾ ನರಸಿಂಗ್ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಬಂದು ತಾಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ಗೆ ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿ ಅವನಿಗೆ ಶರಣಾದ. ಬದಾಯೂಂದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮುಹಾಬತ್‌ಖಾನ ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ತಾಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಕಂಠೀರ್‌ದಿಂದ ಕಹುಕಂಭಲ್ ಮತ್ತು ಚಿಂದವಾರ್ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಂದ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂದಾಯವಾಗಬೇಕಿದ್ದ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ಜಾಲೀಸರ್ ಅನ್ನು ಸಹ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ವಿಜರ್‌ಶಾಹೀ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ. ಚಿಂದವಾರಾದ ರಜಪೂತರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ. ತಾಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಜಾಲೀಸರ್‌ದಿಂದ ಇಟಾವಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ.

ಜಮಾದಿಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ (ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ವರ್ಷ) ಅವನಿಗೆ ಬೈರಮ್‌ಖಾನನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಒಂದು ಸಮೂಹ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಲಿಕ್ ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರೆನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ದಾವೂದ್‌ನನ್ನು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ದಮನಿಸಲು ರವಾನಿಸಿದ. ತುರ್ಕರು ಸತ್ಲಜ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಕಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಸಹ ಆ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಕಾಡು ನಗರಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಸು ಪಾಸಿನ ಕಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜಮೀನದಾರರು ಸಾಕಷ್ಟು

ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಜೀರಕ್ಖಾನ ಮತ್ತು ದಾವೂದ್‌ಖಾನರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆ ಜನರ ಕೂದಲನ್ನೂ ಕೊಂಕಿಸದಾದರು.

ಹಿಜರಿ ೮೧೯ರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ್ ಗುಜರಾತಿ ನಾಗೂರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ್ ನಾಗೂರ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ್ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಜಾಲೂರ್ ತಲುಪಿದ. ಇಲಿಯಾಸ್‌ಖಾನ ಈ ನವನಗರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ('ಶಹರ್-ಎ-ಉರೂಸ್' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ನಗರವನ್ನು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲಜಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ.) ಅವನು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ರಾಜ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ಅವನು ಜಲೂರ್‌ದಿಂದ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ. ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ರಾಜನಿಂದ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಬಯಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಶಹ್‌ಖಾನ ಒಹದಿಯ ಸೋದರ ಕರೀಮ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್‌ನಿಂದಲೂ ಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ.

ಹಿಜರಿ ೮೨೦ರಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ತುಗಾ ತುರ್ಕ್‌ನ ಬಂಡಾಯದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಮಲಿಕ್ ಸಿದ್ದುನ ಕೊಲೆಗಾರರ ಮುಖಂಡನಾಗಿದ್ದ. ತುಗಾಖಾನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಜೀರಕ್ಖಾನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಜೀರಕ್ಖಾನ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ತುಗಾಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಸರ್‌ಹಿಂದ್ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಮಲಿಕ್ ಕಮಾಲ್‌ದ್ದೀನ್ ಸೆರೆವಾಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡ. ನಂತರ ಅವನು ದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಜೀರಕ್ಖಾನ, ಮಲಿಕ್ ತುಗಾನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಪಾಯಲ್ ತಲುಪಿದ. ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ತುಗಾ ಶರಣಾಗತನಾದ. ಕಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ತುಗಾ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಳಾಗಿ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಬಳಿ ಇಟ್ಟ. ಎಲ್ಲ ಕಲಹ ಹಾಗೂ ಸಂಚುಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದ ಸಿದ್ದುನ ಕೊಲೆಗಾರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಜೀರಕ್ಖಾನ ಜಾಲಂಧರ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತುಗಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಸಮಾನಾದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ವಸೂಲು ಮಾಡದೆಯೇ ಮಲಿಕ್ ತುಗಾನ ಮಗನನ್ನು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಹಿಜರಿ ೮೨೧ರಲ್ಲಿ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ತಾಜ್-ಅಲ್-ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಕಂಠೀರ್‌ನ ರಾಜಾ ರಾಯ್ ನರಸಿಂಗಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾಜ್-ಅಲ್-ಮುಲ್ಕ್ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿದ ಮತ್ತು ನರಸಿಂಗ ತನ್ನ ದೇಶ ತೊರೆದು ಟೋಲ್ಡಾ ಕಾಡಿಗೆ

ನುಗ್ಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಶಾಹೀ ಯೋಧರು ಅವನನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ಸೈನಿಕರ ಪಾಲಾಯಿತು. ಆ ಸೈನಿಕರು ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಡಿನ ತನಕ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅವರು ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಐದನೆಯ ದಿನ ಮರಳಿ ಬಂದರು, ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ತಾಜ್-ಅಲ್-ಮುಲ್ಕ್ ಕಂಠೀರ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದಾಯೂನಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಬದಾಯೂನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮುಹಾಬತ್‌ಖಾನ (ಅವನು ನಾಸಿರುದ್ದೀನ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ) ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಇಟಾವಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ರಾಯ್ ಸಮೀರ ಇಟಾವಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ.

ತಾಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ನಗರವನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ. ಕೊನೆಗೆ ರಾಜ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಇದಾದ ನಂತರ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಕಂಠೀರ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ಮಾಡಿಸುವವರನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಅತ್ತಲೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಕೌಲ್‌ನ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಹಣಿದ. ಮತ್ತೆ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಸಂಭಲ್‌ಅನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಕಡೆಗೆ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ. ಹಿಜರಿ ಲೌರಿರ ಜಿಲ್‌ಕಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರಸ ಬದಾಯೂಂ ತಲುಪಿದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಪಟಿಯಾಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅರಸನ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದಾಗಿ ಮುಹಾಬತ್‌ಖಾನ ಭಯಭೀತನಾದ. ಅವನು ಬದಾಯೂನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಈ ಮುತ್ತಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇತ್ತ ಕವಾಮ್‌ಖಾನ, ಇಖ್ತಿಯಾರ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಮತ್ತಿತರ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹಿ ಆಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅರಸನ ಬಗ್ಗೆ ದುರಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿ ಖಿಜರ್‌ಖಾನಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಈ ಸರದಾರರ ದುರುದ್ದೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡ. ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಲೆನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್ ಲೌರಿರಂದು ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಡದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಆ ಬಂಡುಕೋರ ಸರದಾರರನ್ನು ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಫೀವಾಡ್‌ದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಾರಂಗಖಾನ ಎಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸಾರಂಗ್‌ನಂತೂ ಅಮೀರ ತೈಮೂರ್‌ನ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ, ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಮಲಿಕ್ ಶಹ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಈ ನಕಲಿ ಸಾರಂಗ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ರವಾನಿಸಿದ. ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಕಲಿ ಸಾರಂಗ್ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಪಕ್ಕದ ಕಾಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ.

ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಅವನ ಬೆನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ತುಗಾ, ಅಮೀರ್ ಜಾಲಂಧರಿ, ಸಮಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಖೈರುದ್ದೀನ್ (ಅವನು ದೋಷಬಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ) ಮುಂತಾದವರು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರು.

ನಕಲಿ ಸಾರಂಗ್ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಕಾಲಾವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನ ಮತ್ತೆ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ ಹಾಗೂ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಮಲಿಕ್ ತುಗಾನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಆದರೆ ಮಲಿಕ್ ತುಗಾ ಅವನಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ. ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನೇ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ. ತುಗಾ ಸರ್‌ಹಿಂದ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ. ಪಾಯಲ್ ಮತ್ತು ಮನ್ಸೂರಪುರಾ¹ವರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ, ತುಗಾಖಾನನ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಖೈರುದ್ದೀನ್‌ರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ತುಗಾ ಈ ಸರದಾರರನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು ಸತ್ಲಜ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಶೇಖಾ ಖುಖರ್‌ನ ಸೋದರ ಜೀರತ್ ಖುಖರ್‌ನ ಲೋಹಾನ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಜೀರಕ್‌ಖಾನನನ್ನು ಜಾಲಂಧರ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಖೈರುದ್ದೀನ್ ಹಾಗೆಯೇ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಹಿಜರಿ ಲಿಝರಲ್ಲಿ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಮೇವಾತ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಮೇವಾತ್‌ನ ಅನೇಕ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅನೇಕರು ಕೋಟಲಾ ಬಹಾದುರ ನಾಹರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಆದರೆ ಈ ಬಂಡುಕೋರ ಸರದಾರರು ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ನಿಂತರು. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾಜ್-ಅಲ್-ಮುಲ್ಕ್ ನಿಧನನಾದ. ಅವನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಲಿಕ್-ಅಲ್ ಶರ್ಕ್ ಸಿಕಂದರ್ (ಅವನ ಮಗ) ಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಕೋಟಲಾದಿಂದ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಟಾವಾಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಯ್ ಸಮೀರ್ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಅವನ ಮಗನಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ.

ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಮರಣ:

ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಜೀವನದ ದಿನಗಳು ಸಹ ಮುಗಿದು ಹೋದವು. ಅವನು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದು ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ದಿನ ಎಣಿಸುತ್ತ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ್ದ.

೧೨ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೮೨೨ರಂದು ಅವನು ನಶ್ವರ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಗಿಸಿದ. ಅವನು ಏಳು ವರ್ಷ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಒಂದು ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನು ತುಂಬ ಉದಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನ ಪ್ರಜಾ ವರ್ಗ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಸಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಗರದ ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ಧರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಶೋಕತಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಶೋಕಾಚರಣೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಿಸಿದರು. ಸತತವಾಗಿ ಮೂರು ದಿನ ಅವರು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಶೋಕಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ವಿಜರ್‌ಖಾನ ನಂತರ ಅವನ ಪುತ್ರ ಅಕಬರ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಪಟ್ಟವೇರಿದ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- ೧ ಮಾಘೀವಾಡಾ ಉಧಿಯಾನಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಲಜ್ ನದಿಯ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ.
- ೨ ಪಾಯಲ್ ಪಟಿಯಾಲಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

**ಮುಆಜುದ್ದೀನ್ ಅಬುಲ ಫತೆಹ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ
ಬಿನ್ ಬಿಜರ್‌ಖಾನ**

ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಬಿಜರ್‌ಖಾನ, ಇನ್ನು ನನ್ನ ಅಂತ್ಯ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದೆ, ಇದು ಮಾರಣಾಂತಿಕ ರೋಗ ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ತಂದೆ ತೀರಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ವಿಧಿವಿಧಾನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಆಡಳಿತದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಮುಆಜುದ್ದೀನ್ ಅಬುಲ್ ಫತೆಹ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ಎಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ಉಪಾಧಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ.

ಜಾಗೀರುಗಳು ಮತ್ತು ಹುದ್ದೆಗಳು:

ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗುರುಗಳನ್ನು ಅವರ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಅವರ ಜಾಗೀರುಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜಧನ ಎಂದಿನಂತೆ ಉಳಿದವು. ಅನೇಕರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಮಲಿಕ್ ಬದ್ರನ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಫಿರೋಜಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಹಾಂಸಿಯ ಸುಬೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಹಿಜರಿ ಲೌಖಿರ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಅರಸ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ರಟ್ನನನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲೀಕನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಳಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಬರುವಾಗ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡ. ಇತ್ತ ತನ್ನ ಸೋದರ ಶೇಖಾ ಮಿಖಿರ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ತನ್ನ ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡನಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಬಲ ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜೀರತ್ ಮಿಖಿರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಅವನನ್ನು ಜೀವಂತ ಬಂಧಿಸಿದ್ದ. ಅವನು

ಅಪಾರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಬಳಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನ ಶಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಗಿ ಹುಳವಾಗಿ ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಅವನು ಮಲಿಕ್ ತುಗಾ (ಅವನು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಭಯದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ)ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಯ ಪಟ್ಟ ನೀಡಿ ಸರದಾರರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಈ ರೀತಿ ಜೀರತ್ ಪಂಜಾಬಿನೊಳಗಿನ ಲಾಹೋರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಜೀರತ್ ಲಾಹೋರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಸಲ್ಲಜ್ ನದಿ ದಾಟಿದ. ರಾಯ್ ಕಮಾಲ್‌ನ ಜಾಗೀರಾಗಿದ್ದ ತಲವಂಡಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ. ತಲವಂಡಿಯ ಜಮೀನುದಾರ ನಗರ ತೊರೆದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಯಮುನಾ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಜೀರತ್ ಲುಧಿಯಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಲುಧಿಯಾನಾದ ಮೇಲಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಟ. ಅವನು ಸಲ್ಲಜ್ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡ ಸೇರಿ ಜಾಲಂಧರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಮೊದಲು ಕೋಟೆ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟ. ಅನಂತರ ಜೀರತ್‌ನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಜೀರತ್ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಸಂಧಾನದ ವಿಚಾರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ. ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಜಾಲಂಧರ್ ಅನ್ನು ತುಗಾನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ತುಗಾನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಈವರೂ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದರು. ೨ನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೮೨೪ರಂದು ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಜೀರತ್‌ನ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಮೂರು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಜೀರತ್ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಜೀವಂತ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಲುಧಿಯಾನಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ೨೦ನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೮೨೪ರಂದು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಸಹ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ.

ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಿಗ್ವಿಜಯ:

ಜೀರತ್‌ನ ಈ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದ ಸುದ್ದಿ ಅರಸನ ಕಿವಿಗೂ ಬಿತ್ತು. ಅದು ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಅರಸ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಅದೇ ವರ್ಷ ರಜಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರ್‌ಹಿಂದ್ ತಲುಪಿದ. ಅರಸನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಜೀರತ್ ಲುಧಿಯಾನಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಜೀರಕ್ ಸಹ ಜೀರತ್‌ನ ಸೆರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ. ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅರಸನನ್ನು ಕಂಡ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಲುಧಿಯಾನಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಜೀರತ್ ಸಲ್ಲಜ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ

ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅರಸನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಎಲ್ಲ ನೌಕೆಗಳು ಜೀರತ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದವು. ನದಿಗೆ ಮಹಾಪೂರ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗುತ್ತಲೇ ಕಬೂಲಪುರದತ್ತ ಹೊರಟು ದಂಡೆಗುಂಟ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಜೀರತ್ ಸಹ ಕಿಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಪೈಪೋಟಿಗಳಿದ್ದು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಿನ ಖುಖರ್ ಸೈನ್ಯ ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ೧೧ನೆಯ ಶವ್ವಾಲ್ ಲಿ೨೪ರಂದು ವಜೀರ್ ಅಲ್ ಮುಮಾಲಿಕ್ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ತೊಹಫಾ, ಜೀರಕ್‌ಖಾನ, ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್ ಹಾಗೂ ಮಲಿಕ್ ಕಾಲೂ ಮುಂತಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಸರದಾರರಿಗೆ ನದಿ ದಾಟಲು ಅರಸ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಅವರು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಆರು ಆನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ದರು. ನದಿ ದಾಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ನೀರಿನ ಆಳವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ನದಿ ದಾಟಿದರು. ಅರಸ ಸಹ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜೀರತ್‌ನ ಧೈರ್ಯ ಕೈ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅವನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಂಬಿ ಕಿತ್ತ. ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯ ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿತು. ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಜೀರತ್ ಸಂತ್ರಸ್ತರಂತೆ ಚಿನಾಬ್ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ.

ಜಮ್ಮೂನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಭೀಮನು ಜೀರತ್‌ನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯ ಜೀರತ್‌ನ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಬಾಬನ್ ಬೇಲ್‌ಗೇ ಆಗಮಿಸಿತು. ಜೀರತ್ ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಪರಾರಿಯಾದ. ಈ ಸಲವೂ ಅವನ ಅನೇಕ ಸಂಗಡಿಗರು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಿಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಅವರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಸಹ ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ಲಿ೨೫ರಲ್ಲಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಲಾಹೋರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ಈ ಪಾಳುಬಿದ್ದ ನಗರವನ್ನು ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಶ್ರಫ್ ಅಮೀರ್ ಹಸನ್‌ನನ್ನು ಲಾಹೋರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಲಾಹೋರಿನಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಜೀರತ್‌ಗೆ ಮತ್ತೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಲಾಹೋರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಜೀರತ್ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಮುತ್ತಿಗೆ ಸತತ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಐದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಖುಖರ್‌ರು ಲಾಹೋರ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆ ತೊರೆದು ಜೀರತ್ ಕಾಲಾನೂರ್‌ಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಕಾರಣ ರಾಯ್

ಭೀಮಸಿಂಗ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಯಾವ ಫಲಿತಾಂಶವೂ ಹೊರ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀರತ್ ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಮರಳಿ ಬಂದ. ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದ. ಜೀರತ್ ಬಿಯಾಸ್ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ತೊಹಫಾ ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್‌ನ ನೆರವಿಗೆ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನೂ ಇದೇ ಘಟ್ಟದಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋದ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೀಪಾಲಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲಿಕ್ ರಜಬ್‌ಅಲಿ ಮತ್ತು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಸಹ ಸಿಕಂದರ್‌ನನ್ನು ತೊರೆದು ಬಂದು ಸೇರತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಜೀರತ್‌ಗೆ ಈ ಸರದಾರರನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಲ್ಲಿತ್ತು? ಅವನು ರಣರಂಗ ತೊರೆದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ೧೨ ಶವ್ವಾಲ್ ೮೨೫ರಂದು ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲಾಹೋರಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್ ಅವನನ್ನು ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ರಾವಿ ನದಿಯ ದಡವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ನಂತರ ಕಾಲಾನೂರ್ ತಲುಪಿದ.

ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಜಮ್ಮುದ ಗಡಿ ತಲುಪಿದ. ರಾಜಾ ಭೀಮ ಸಹ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲ ಮಿಖಿರ್‌ರು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅವೆಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಜಾಲಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ದಮನಿಸಿ ಲಾಹೋರಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್ ಜಾಲಂಧರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಬೇಕು, ನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬರಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಂತರ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಆ ನಗರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆದೇಶವನ್ನು ಅರಸ ರವಾನಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೮೨೬ರಲ್ಲಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದ. ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್‌ನನ್ನು ವಜೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್‌ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಹಿಂದೂಗಳ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ತಕ್ಷಣ ಅವನು ಕಂಠೀರ್ ತಲುಪಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಕಂಠೀರ್‌ನ ಮುಖಿಯಾಗಳು ಮತ್ತು ಚೌಧರಿಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದ. ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದು ದಿವಂಗತ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಹೋರಾಡಿದ್ದ ಬದಾಯೂನನ ಸರದಾರ ಮುಹಾಬತ್‌ಖಾನ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನೆದುರು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡದಾದ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಅವನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಅರಸನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ರಾಠೋಡ

ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಅನೇಕ ರಾಠೋಡರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಈ ಮೊದಲು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದ ಇಟಾವಾದ ರಾಜ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಗಂಗೆಯ ದಡದ ಮೂಲಕ ಇಟಾ ತಲುಪಿದ. ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯ ರಾಜನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಅವರಂತೂ ರಾಜನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಟಾವಾ ತಲುಪಿದ ಸೈನಿಕರು ಇಟಾವಾ ಅನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಲು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ರಾಜಾ ರಜಪೂತರ ದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆ ಹೊಕ್ಕ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ರಾಜಾ ಬಹು ಬೇಗ ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ. ಅವನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಮೂಲಕ ರಾಜನ ದರಬಾರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಇದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಆರಿಜ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಕ್ಷಗಿರಿಯ ಹುದ್ದೆಗೆ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಇದೇ ವರ್ಷ ಜೇರತ್ ಹಾಗೂ ರಾಯ್ ಭೀಮರ ನಡುವೆ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ರಾಜ ರಣರಂಗದಲ್ಲೇ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ಜೇರತ್‌ಗೆ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ದೊರೆಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಜೇರತ್‌ನ ಬಳಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಖುಖರ್‌ರ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆಗೊಂಡಿತು. ಅವನು ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ದೀಪಾಲಪುರ ಹಾಗೂ ಲಾಹೋರಿನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ, ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ. ಈ ರೀತಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದಂಡನ್ನು ಕಬಳಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ತೊಹಫಾ ಜೇರತ್‌ನನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಚಿನಾಬ್ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಆದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಜೇರತ್ ಖುಖರ್‌ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜಾನೆಯ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಅವನಿಗೆ ಶಾಹ್‌ರುಖನ ದರಗಾಹ್‌ದ ಒಬ್ಬ ಸರದಾರನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಕಾಬುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಹೆಸರು ಶೇಖ್‌ಅಲಿ ಎಂದಿತ್ತು. ಜೇರತ್ ಭಖರ್, ಶಿವಸ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ರಟ್ಟಾ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯಲು ಕಾಬುಲಿ ಸರದಾರನ ಮನವೊಲಿಸಿದ. ಜೇರತ್‌ನ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಗಲಭೆ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ದಳ್ಳುರಿ ಹಬ್ಬಿಸಿ ಅರಸನನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೀಡು ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮನದಾಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಇತ್ತ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ಅಲಿ ಕಾಬುಲಿಯ ದಾಳಿಯ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್‌ನನ್ನು ಭಖರ್, ಮುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಶಿವಸ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ರವಾನಿಸಿದ.

ತೈಮೂರ್‌ನ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಲ್ತಾನ್ ಕೋಟೆ ತುಂಬ ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಮೊಗಲರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ-ಅವನ ಹೆಸರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹೊಶಂಗ್ ಎಂದಿತ್ತು-ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ನಗರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ. ಅರಸ ಬಯಾನಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ. ಆಗ ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ ಅಮೀರ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಕಕ್ಕ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ನಗರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದು ಕಾಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು.

ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ಇವನ ಬೆನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅರಸ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್‌ಖಾನ ನಡುವೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದ ಮೂಲಕ ಮಾತುಕತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅಮೀರ್‌ಖಾನ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಅರಸ ಅವನ ವಿಧೇಯತೆಯ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಬಯಾನಾದಿಂದ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹೊಶಂಗ್ ಚಂಬಲ್ ನದಿ ಕಣಿವೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಶೀಘ್ರವೇ ಅವನ ಸೈನ್ಯದ ಸರದಾರರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹೊಶಂಗ್‌ನ ಸೈನ್ಯದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅನೇಕರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹೊಶಂಗ್ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬಯಸಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಬಹು ಮೂಲ್ಯ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಹೊಶಂಗ್ ನಂತರ ಧಾರ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಚಂಬಲ್ ದಡದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಹಳೆಯ ನಿಯಮದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ.

ಹಿಜರಿ ೮೨೯ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಕಂಠೀರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಕಂಠೀರ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ರಾಜಾ ನರಸಿಂಗ್ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿರಲು ಮತ್ತು ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿರಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಅವನು ನಿಗದಿತ ಕಂದಾಯ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಂದಾಯದ ರಕಮನ್ನು ಸಂದಾಯ ಮಾಡುತ್ತಲೇ

ಅವನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಮತ್ತೆ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಅಲ್ಲಿನ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ದಮನಿಸಿದ. ನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೇವಾತ್‌ದ ಜನ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ಮೇವಾತ್‌ಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವನೇ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ. ಮೇವಾತ್‌ದ ಜನ ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡನ್ನು ತೊರೆದು ಕೂಹ್‌ಚೆಹರಾ^೧ದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಮೇವಿನ ಕೊರತೆ ಇತ್ತು ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವೈರಿಯ ಕೋಟೆ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಮುತ್ತಿಗೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವೆನಿಸಿತು. ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸರದಾರರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಐಷಾರಾಮದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕತೊಡಗಿದ.

ಮೇವಾತ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೮೨೯ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮೇವಾತ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬಹಾದುರ್ ನಾಹರ್‌ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಜಲ್ಲು ಮತ್ತು ಕದ್ದು ತಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ವಾರ್‌ದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅವರುಶಾಹೀಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆಶಾಹೀಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೋತು ಅರಸನೆದುರು ಹಾಜರಾದರು. ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದರು. ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬಯಸಿದರು. ಅರಸನಿಗೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ತಿಳಿಯಿತು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಂದಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಮತ್ತೆ ಮೇವಾತ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ಬಂಡುಕೋರರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ಮುಂದುವರಿದ. ಬಯಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಅಮೀರ್‌ಖಾನ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನ ಸೋದರ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಕಾಡಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅರಸನ ಸೈನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ. ಯುದ್ಧದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನನ ಅನೇಕ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಶರಣಾಗತನಾಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಗತ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತುಂಬ ವಿನೀತನಾಗಿ ಅರಸನೆದುರು ಹಾಜರಾದ. ಕುದುರೆಗಳು, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ. ಅರಸ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿಂದ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊರತಂದು ಅವರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಮುಕ್ತಿಲ್‌ಖಾನನನ್ನು ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಖೈರುದ್ದೀನ್ ತೊಹಫಾನಿಗೆ

ಸಿಕ್ರಿಯ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಫತೆಹಪುರ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಅವನು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಬಂದ.

ಅವನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ರಾಜನಿಂದ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ನಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಮಲಿಕ್ ರಜಬ್ ನಾದಿರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ನನ್ನು ಫಿರೋಜಾ ಕೋಟೆಯು ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ 'ಜಹಾನನುಮಾ' ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಇರಿಸಿ ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ತುಂಬ ಅವಸರಪಟ್ಟ. ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಮೇವಾತ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜನರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿದ. ಇತ್ತ ಮುಕ್ತಿಲ್‌ಖಾನ ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾಸಿರುದ್ದೀನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಛಾವನ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನೆನ್ನುವುದು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಬಯಾನಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನಗರದ ಜಮೀನದಾರರ ನೆರವಿನಿಂದ ನಗರವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಮಲಿಕ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನಿಂದ ಜೀವ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೋರಿದ. ಅವನು ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ. ನಂತರ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್, ಮಲಿಕ್ ಮುಬಾರಿಜ್‌ನನ್ನು ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಮಲಿಕ್ ಮುಬಾರಿಜ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ನಗರ ಮಲಿಕ್ ಮುಬಾರಿಜ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನಂತರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರೀಫ್‌ನ ಬಳಿ ಓಡಿ ಹೋದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಲಪಿ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದ. ಕಾಲಪಿಯ ಸರದಾರ ಕಾದಿರಶಾಹ್ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನಿಂದ ನೆರವು ಕೋರಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಬಯಾನಾ ವಶಪಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಧಾವಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರೀಫ್‌ನ ಸೈನ್ಯ ಬಹುಗಾಂವ್ ಅನ್ನು ಜಾಲಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಬದಾಯೂಂದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ನಗರವೆನಿಸಿದ್ದ ಹಮರತೋಲಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ

ಅತ್ತಲಿಯತ್ತ ನಡೆದ. ಮುಖ್ಲಿಸ್‌ಖಾನ (ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಸೋದರ) ಇಟಾವಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅತ್ತಲಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಅರಸ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಮುಖ್ಲಿಸ್‌ಖಾನನನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯಲು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮುಖ್ಲಿಸ್‌ಖಾನನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿತ್ತು? ತಕ್ಷಣವೇ ಹಿಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ತನ್ನ ಅರಸನ ಬಳಿ ಮರಳಿ ಹೋದ.

ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರ್ಕಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ನಂತರ ಬುರ್ಹಾನಾಬಾದ್ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ಅತ್ತಲಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ಮಾಲಿ ಕೋಟಾ ಗ್ರಾಮದತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ‌ಶಾಹ್ ಶಾಹೀ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಾಲ್ದೆಗೆದ. ಹಿಜರಿ ಲಿಂಗಿರಲ್ಲಿ ರಾಪರಿ ಗ್ರಾಮದತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಬಯಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಕಂಠರ್ ನದಿಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಆ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಚಿಂದವಾರ್‌ದ ಬಳಿ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರ್ಕಿಯ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಐದು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಆಳವಾದ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿದವು. ಸತತವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಹಣಾಹಣಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೈನ್ಯ ಪ್ರತಿ ದಿನ ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸೈನಿಕರು ವೈರಿಯನ್ನು ಕಂಗೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ೭ ಜಮಾದಿಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ಲಿಂಗಿರಂದು ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರ್ಕಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಇತ್ತ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ತನ್ನ ಸರದಾರರಾದ ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್, ಖಾನ ಆಜಂ ಬಿನ್ ಫತೆಹ್ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಗುಜರಾತಿ, ಜೀರಕ್‌ಖಾನ, ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ, ಫಿರೋಜ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಚಮನ್, ಮಲಿಕ್ ಕಾಲೂ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಮುಕ್ಬಿಲ್‌ಖಾನ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್ ಮತ್ತು ವಜೀರ್-ಎ-ಸೈಯದ್ ಸಾಲಿನ ಅವರ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಶರ್ಕಿಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆದುರಿಸಲು ಕಳಿಸಿದ. ಎರಡೂ ಪಾಳೆಯದ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ರಕ್ತಪಾತವಾಗತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಯುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಂತ ತಲುಪದ್ದರಿಂದ ಯುದ್ಧವಿರಾಮ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಮರು ದಿನ ಲನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಆಖಿರ್‌ದಂದು ಮತ್ತೆ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿ ರಣರಂಗ ತೊರೆದು ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ತಲಖಾಟದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ರಾಜನಿಂದ ಉಡುಗೊರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಯಾನಾಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಇನ್ನೂ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಒಹದಿ ತುಂಬ ಭಯಭೀತನಾದ. ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರೀಫಿಯಿಂದಲೂ ನೆರವು ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ಅರಸನ ಎದುರು ತಲೆ ಬಾಗಿದ. ಜೀವದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೋರಿದ. ಅರಸ ಅವನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ನೀಡಿದ. ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಇಷ್ಟವಿದ್ದೆಡೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅವನು ಮೇವಾತ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಬಯಾನಾ ನಗರ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಅರಸನು ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್‌ನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ೧೫ ಶಾಬಾನ್ ಲಿ೨೧ರಂದು ಜಯಭೇರಿ ಬಾರಿಸಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಮಲಿಕ್ ಫದವಿಯ ಬಂಧನ:

ಲಿ೨೧ರ ಶವ್ವಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರಸ ಫದವಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಶರೀಫಿಯ ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್ ವಜೀರ್‌ನನ್ನು ಮೇವಾತ್‌ನ ಜಾಗೀರಿನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಈ ನಗರದ ಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಫದವಿಯ ಸೋದರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ಖಾನ, ಅಹಮದ್‌ಖಾನ, ಮಲಿಕ್ ಫಖರುದ್ದೀನ್ ಇಂದೂರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಮಲಿಕ್ ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಜಿಲ್‌ಕಾದ್‌ನ ೬ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದದ್ದು: ಹಸರತ್ ಕಾಲಾನೂರ್‌ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ; ಲಾಹೋರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸಿಕಂದರ್ ತೊಹಫಾ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ; ಆದರೆ ಪರಾಭವಗೊಂಡ; ಲಾಹೋರಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ; ಹಸರತ್ ಬಿಯಾಸ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಜಾಲಂಧರ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಕೋಟೆ ಕೈವಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಿಕಾಪಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದ. ಅನೇಕ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಕಾಲಾನೂರಿಗೆ ಮರಳಿದ. ಈ ವೃತ್ತಾಂತ ಕೇಳಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಸಮಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ ಜೀರಕ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ಸರದಾರನಾದ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್‌ಗೆ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ನೆರವು ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಕಾಲಾನೂರ್‌ನ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಲೂಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಜನಿಂದ ಮರಳಿ ಪಡೆದ. ನಂತರ ಲಾಹೋರಿಗೆ ವಾಪಸಾದ.

ಹಿಜರಿ ಲಿ೨೨ರಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲಿಕ್ ರಜಬ್ ನಾದಿರಿ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ಕಲಹವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ತಲಖಾಟಿಗೆ ಹೊರಟ. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜ

ರಾಯ್ ತಲಖಾಟ್ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ತಲಖಾಟನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ. ಅನೇಕ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ರಾಹರಿಗೆ ಬಂದ. ಹುಸೇನ್‌ಖಾನನ ಮಗನಿಂದ ರಾಹರಿಯ ಪಾರುಪತ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಮಲಿಕ್ ಹಮ್ಜಾನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೈಯದುಸ್ಸುದಾತ್ ಸೈಯದ್ ಸಾಲಿನ ವಿಧಿವಶನಾದ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೈಯದ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಶುಜಾ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಸೈಯದುಸ್ಸುದಾತ್ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು ವಿವಾದಾತೀತವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್‌ವರ್ಕ್‌ಗಳ ಕಾಲ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ. ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವಿತ್ತು. ಸೈಯದ್ ಸಾಲಿನ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ¹ದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ. ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಅಲ್ಲದೆ ಅಮ್ರೋಹ, ಸರಸತಿ ಮತ್ತು ದೋಆಬಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತಗಳು ಅವನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದವು. ಈ ದಿವಂಗತ ಮಹಾನುಭಾವನಿಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಗೀಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅರಸ ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಹೀ ಸವಲತ್ತು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಅರಸನಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೈಯದ್ ಸಾಹೇಬರು ಒಬ್ಬ ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮನಾದ ಫೌಲಾದ್‌ನನ್ನು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೋಟೆಗೆ ರವಾನಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ನೀಡಿದರು. ಪ್ರಾಯಃ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಈ ಫೌಲಾದ್‌ನ ಕಲಹ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸುವನೆಂದು ಮತ್ತು ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಬಂಡೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ್ದರು.

ಅರಸನಿಗೆ ಅವರ ದುರುದ್ದೇಶ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೈಯದ್ ಸಾಲಿಮ್‌ನ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಫೌಲಾದ್‌ನ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಮಲಿಕ್ ಯುಸುಫ ರಾಯ್ ಭೂಭಿಯನ್ನು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಫೌಲಾದ್ ಸಂಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮುಂದಿಟ್ಟ. ಸೈನಿಕರು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅವನು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹೀ ಸೈನಿಕರು ಅನುಭವಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆದುರು ಅವನ ಆಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಫೌಲಾದ್ ಎರಡನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಮತ್ತೆ ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ತೋಪು ಮತ್ತು ತಫಂಗ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯದ

ಜಂಘಾಬಲ ಉಡುಗಿತು. ಸೈನ್ಯ ಚಿದರಿ ಹೋಯಿತು. ಸೈನಿಕರು ಸರಸ್ವತಿ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಫೌಲಾದ್‌ನ ಸೈನ್ಯವು ವೃದ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅದರ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಮಾಡಿದ. ಸ್ವತಃ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಹೋದ. ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅರಸನ ಬಳಿ ಸೇರಿದರು. ಮುಲ್ತಾನದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಇಮಾದ್‌ಖಾನ ಸಹ ಆದೇಶ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅರಸನ ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿ ಹೋದ. ಅರಸ ಮೊದಲು ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೋಟೆಗೆ ಕೆಲವು ಸರದಾರರನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಅವರು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ತನಗೆ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದು ಅವನು ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ತಾನು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಅರಸನ ಸೇವಕನಾಗಿ ಬಿಡುವುದಾಗಿ ಫೌಲಾದ್ ತಿಳಿಸಿದ.

ಈಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಅರಸ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ ಅಥವಾ ಫೌಲಾದ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಮರು ದಿನ ಫೌಲಾದ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೇವಕನಾಗುವ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತುಂಬ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಶಿಫಾರಸನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಇತರರಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಠ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಸಗಿದ ಕುಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಕೆಲವು ಗೂಢಚಾರರು ಫೌಲಾದ್‌ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಈ ಸಂದೇಶದಿಂದ ಫೌಲಾದ್‌ನ ರಕ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ತನ್ನ ಆಕ್ರಮಣದ ಬಗ್ಗೆ ಲಜ್ಜಿತನಾದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವನ ಬಳಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳು ಇದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹೇಡಿಯಂತೆ ಮರಳಿ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರಸ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ, ಲೋಧಿ ಕಾಲಿಖಾನ, ರಾಯ್ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸ್ವತಃ ಅವನೂ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸರದಾರರನ್ನು ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಈ ಸರದಾರರು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇನ್ನೇನು ಯಶಸ್ಸು ಲಭಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಫೌಲಾದ್ ನಿರ್ವಣ್ಣನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನು ಕಂಗೆಟ್ಟು

ಈ ಪೇಚಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಕಾಬುಲ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆಯುವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಉಪಾಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ಹಿತೈಷಿಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿದಷ್ಟು ಹಣ ನೀಡುವ ಆಶ್ವಾಸನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಬುಲಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಮೊದಲೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಚನಪಾಲನೆಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸದೆ ಶಾಹ್‌ರುಖ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಭ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಕಾಬುಲಿನಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಖುಖರ್‌ರ ಸೈನ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಿತು. ಅವನು ಬಿಯಾಸ್ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಸರದಾರರ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದ. ಮುಂದುವರಿದು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಸರದಾರರಿಗೆ ಅವನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವರು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ವಿಚಾರ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರು. ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಫೌಲಾದ್ ಹೊರ ಬಂದ. ಎರಡು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ (ಅರ್ಧ ಆಣೆ) ಬಂಗಾರವನ್ನು ಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನೂ ಅವನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಅವನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಭದ್ರಪಡಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದ.

ಸತ್ಲಜ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದ. ಫೌಲಾದ್ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತ ನೂರು ಪಟ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಲೂಟಿ ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ತನ್ನ ಹಸಿದ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿ ಲಾಹೋರಿನತ್ತ ಮುಂದುವರಿದ. ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ತನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ರಕಮನ್ನು ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಅಲಿಗೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಆ ಭೀಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡ. ಶೇಖ್ ಅಲಿ ಲಾಹೋರಿನಿಂದ ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುತ್ತ ನಡೆದ. ಅವನಿಂದ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಮಾಯಕ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರು ಕೊಲೆಯಾದರು. ಅವನು ಅನೇಕರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ದಾಸಿಯರನ್ನಾಗಿ ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಯಾವ ಎದುರಾಳಿಯೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ರಕ್ತಪಾತ, ಹಾಗೂ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಆ ಗಲಭೆಯ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಬಯಸಿದ. ತುಲಂಬಾ² ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ಅಮೀರ್‌ಅಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ವಿರಾಮ ನೀಡಿ ನಂತರ ಖತೀಬಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರಸ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತಕ್ಷಣ ತುಲಂಬಾದಿಂದ ಮುಲ್ತಾನ್ ತಲುಪಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತುಲಂಬಾ ತಲುಪಿದ. ಇತ್ತ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ರಾವಿ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಜೆಹಲನ ನದಿಯ ದಡದ ಸುಪರಿಚಿತ ಪರಗಣಾಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಮುಲ್ತಾನ್‌ದಿಂದ ಹತ್ತು ಹರದಾರಿ

ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಹಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯೆ ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ಘೋರ ಕದನದ ನಂತರ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಪರಾಜಿತನಾದ. ಅವನ ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು. ಕೆಲವರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲೇ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಸ್ವತಃ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಳ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಖೈರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಮರುದಿನ, ಅಂದರೆ ೪ನೆಯ ರಮ್ಜಾನ್‌ದಂದು ಶೇಖ್ ಅಲಿ ಖೈರಾಬಾದ್ ತಲುಪಿದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ನಗರದ ಸೈನಿಕರು ಶೇಖ್ ಅಲಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟೆ ತೊರೆದು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಆ ದಿನ ಶೇಖ್ ಅಲಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು. ಅವನು ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅಮಾಯಕ ಕಾಬುಲಿಯರನ್ನು ಚೆಂಡಾಡತೊಡಗಿದ.

ಫತೆಹಖಾನನ ಮರಣ:

ಈ ಎಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಗಳು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಕಿವಿಗೆ ತಲುಪಿದವು. ಫತೆಹಖಾನ ಬಿನ್ ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಖಾನ ಗುಜರಾತಿಯನ್ನು ಜೀರಕ್‌ಖಾನ, ಗಜಶಾಲೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಲಿಕ್ ಕಾಲೂಖಾನ, ಮಲಿಕ್ ಯುಸುಫ ಕಮಾಲ್ ಹಾಗೂ ಭವರಾಜೆ ಅವರಂಥ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ೨೬ನೆಯ ಶವ್ವಾಲ್‌ದಂದು ಅವರು ಮುಲ್ತಾನ್ ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಅವರ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಕಾಬುಲಿ ಅಮೀರ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡಲು ಅಣಿಯಾದ. ಫತೆಹಖಾನ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ. ಆದರೆ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಸೋತು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು. ಉಳಿದವರು ಜೆಹಲನ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ನಗದು ಎಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಗೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಕಾಬುಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಸೀವರ್ ಕೋಟೆವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದರು. ಶೇಖ್‌ಅಲಿ ತನ್ನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಮುಜಫ್ಫರ್‌ನನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೀವರ್ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇಟ್ಟ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಕಾಬುಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ನೆರವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹೀ ಸರದಾರರೆಲ್ಲ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದರು. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಗ್ಗೆ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನಲ್ಲಿ

ಸಹ ಸಂದೇಹ ಮೂಡಿತು. ಕಾರಣ ಈಗ ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಇತರ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನೂ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ.

ಇತ್ತ ಹಸರತ್ ಸಹ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಜೆಹಲಂ, ರಾವಿ ಹಾಗೂ ಬಿಯಾಸ್ ದಾಟಿ ಜಾಲಂಧರ ತಲುಪಿದ. ಯಾವುದೋ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ಲಾಹೋರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಮರಳಿ ಬಂದ. ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಹಸರತ್‌ನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ರಣರಂಗದಲ್ಲೇ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಕುದುರೆ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಅವನನ್ನು ಜೀವಂತ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅವನ ನಗದು, ಸರಕು, ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಹಸರತ್‌ನ ಕೈಸೇರಿತು. ಅವನು ಲಾಹೋರಿಗೆ ತೆರಳಿ ತಕ್ಷಣ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಹಸರತ್‌ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಶೇಖ್ ಅಲಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವನೂ ಕಾಬುಲದಿಂದ ಹೊರಟು ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಅವನು ತುಲಂಬಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಯುದ್ಧ ಅಥವಾ ಸಂಘರ್ಷ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅನೇಕ ಜನ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಅನೇಕ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಫೌಲಾದ್‌ಖಾನ ಸಹ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ. ರಾಯ್ ಫಿರೋಜ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ರಾಯ್‌ನನ್ನು ಕೊಂದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಗೊತ್ತಾದವು. ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಂಪು ಶಾಹೀ ಡೇರೆಗಳನ್ನು ಲಾಹೋರ ಹಾಗೂ ಮುಲ್ತಾನಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಮಲಿಕ್ ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್‌ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವನನ್ನು ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಮುಲ್ತಾನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಇವನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಹಸರತ್ ಪಾಯೀನ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಸಹ ಕಾಬುಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಫೌಲಾದ್ ಗುಲಾಮ ಸಹ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಈಗ ಅರಸ ಲಾಹೋರ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಆಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಮಲಿಕ್ ಅಶ್ರಫ್ ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕಾನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದ. ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನ ಗುರ್ಗಅಂದಾಜ್‌ಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲ ಕಾಲ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅರಸ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕಾನನ್ನು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬಂಡುಕೋರ ಜಮೀನದಾರರನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಬಯಾನಾ ಮತ್ತು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಮಲಿಕ್ ಅಶ್ರಫ್, ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್, ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಜೇರಕ್‌ಖಾನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರನ್ನು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿ ಅರಸ ಮಾತ್ರ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದ. ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್‌ಹಜ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹಸರತ್ ಮತ್ತೆ ಲಾಹೋರ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಾಹಸಕ್ಕಳಿದ. ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ಶಾಹೀ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಅವನ ಆಟವೇ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಭಯಭೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ನಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತೆ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಸಂಚು ಕಲಹಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಯಸಿದ. ಅವನು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮುಖ್ತಾರ್‌ಬಾಯಿಗಳ ನಿಧನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅವಳ ಅಂತಿಮ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಸೇರಿದ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವನು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ. ಮೇವಾತ್‌ನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಲಾಹೋರ ಮತ್ತು ಜಾಲಂಧರದ ಸೂಬೇದಾರಿಯಿಂದ ವಜಾಗೊಳಿಸಿ ಇಲಾಹಾಬಾದ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಲಾಹೋರನ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಸರತ್ ಮತ್ತೆ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ನುಸ್ತತ್‌ಖಾನನಿಂದ ಜಾಲಂಧರನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡ. ಇದಾದ ನಂತರ ಇಲಾಹಾಬಾದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಅವನು ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ. ಆಗ ಹಸರತ್‌ನ ಈ ದುಸ್ಸಾಹಸದಿಂದಾಗಿ ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸಂಚುಗಳು ಜಾಗೃತಗೊಂಡವು. ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಇತ್ತ ಮೇವಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ನಿಂದ ಕರ ಬಾಕಿ ರಕಮು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ.

ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ನ ದಾಳಿ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ನ ದಾಳಿಯ ಸುದ್ದಿ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿ ಬಂತು. ಇವನು ಕಾಬುಲಿ ಅಮೀರ್ ಫೌಲಾದ್‌ಖಾನನ ನೆರವಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಹಾಗಾಗಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಂಜಾಬಿನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಈ ಸರದಾರರನ್ನು ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟರು. ಲಾಹೋರನತ್ತ ತೆರಳಿದರು. ಇತ್ತ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹನ ಪರವಾಗಿ ಲಾಹೋರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿದ್ದ

ಮಲಿಕ್ ಯುಸುಫ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ರಿಗೆ ನಗರದ ಜನರ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವರು ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ನಗರ ತೊರೆದು ಲಾಹೋರನಿಂದ ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಶೇಖ್ ಅಮೀರ್ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಕಾಬುಲಿ ಸೈನಿಕರು ಅನೇಕ ಶಾಹೀ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಅನೇಕರನ್ನು ಕೈದಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಲಾಹೋರ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿ ಮಿತಿ ಮೀರಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದ. ಲಾಹೋರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ದುರಸ್ತಿ ಅವಶ್ಯವಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿ ಅವನು ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಈ ಮೊದಲೇ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಯುಸುಫ್ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದು ದೀಪಾಲಪುರ ತೊರೆಯಬಯಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಅವರನ್ನು ತಡೆದ. ಸರ್‌ಹಿಂದಾದಿಂದ ತನ್ನ ಸೋದರ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸರದಾರರ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಸೋಲಿನ ಬಿಸಿ ತಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ದೀಪಾಲಪುರದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ದೀಪಾಲಪುರ ಮತ್ತು ಲಾಹೋರಿನ ಮಧ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಬ್ಬಾಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸ ತಲವಂಡಿ ತಲುಪಿದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾಂ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾದಿಂದ ಬಂದು ಶಾಹೀಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಇತರ ಸರದಾರರು ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಅರಸ ಶರ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಜೆಹಲಂ ನದಿ ದಾಟಿ ಸೀವರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೋದರ ಪುತ್ರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಮಾತ್ರ ಕಾಬುಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ತನಗೆ ಜೀವದಾನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಸರತ್‌ಗೆ ಅಪಾರ ಮೊತ್ತ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ತೊಹಫಾನಿಗೆ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಶಮ್ಸುಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿ ದೀಪಾಲಪುರ, ಜಾಲಂಧರ ಮತ್ತು ಲಾಹೋರನ ಆಡಳಿತಗಾರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಶಮ್ಸುಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಲಾಹೋರ ಪ್ರವೇಶಿದ. ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಅವನಿಗೆ ಶರಣಾದರು. ಶೇಖ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಶಮ್ಸುಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವನು ಕಾಬುಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅರಸ ತುಲಂಬಾ ದಂಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ರಾವಿ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಎಲ್ಲೋರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮುಜಫ್ಫರಖಾಂ ವೈರಿಯ ದಾಳಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದ. ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗಳು

ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಮೊತ್ತದ ರಕಮನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸೀವಾರ್‌ದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಅರಸ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ದೀಪಾಲಪುರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ತನ್ನ ದರಬಾರಿನ ಕೆಲವು ಆಪ್ತರೊಂದಿಗೆ ಮುಲ್ತಾನಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಸಂತನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅವನು ಪಂಜಾಬ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ದೀಪಾಲಪುರ ಹೋಬಳಿಯನ್ನು ಶಮ್ಸುಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಅಶ್ರಾಫ್ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆ ಎರಡನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಸರವರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಅಳವಿನದಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅರಸನಿಗೆ ಸರವರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ಅಶ್ರಾಫ್ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಕಮಾಲ್‌ದೀನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿ, ಇನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಲಹ ಮತ್ತು ಘರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ದಮನಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಕಮಾಲ್‌ದೀನ್ ತುಂಬ ಗಂಭೀರ, ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಂತ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನಾಗಿ ಅವನು ಅಪಾರ ವರ್ಚಸ್ಸು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ತನ್ನ ಹುದ್ದೆ ತೀರ ಕೆಳಗಿನದು ಎಂದು ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು. ಜಾಗೀರುಗಳಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ತುಂಬ ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ. ಬಂಡಾಯ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಕಾಂಕು ಖಿತರಿಯ ಮಗ ಸದರಾನ್ ಮತ್ತು ಗಂಜೂ ಖಿತರಿಯ ಮಗ ಸಿದ್ಧಪಾಲರನ್ನು ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಲು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಜೊತೆಗೆ ಆಪ್ತ ರಕ್ಷಕ ಕಾಜಿ ಅಬ್ದುಸ್ಸದರ್ ಮತ್ತು ಸೇನಾ ಸಹಾಯಕ ಲೆಕ್ಕಿಗ ಮೀರಾಂ ಸದ್ರ್ ಅವರನ್ನೂ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿಸಿ ತನ್ನ ಸಹವರ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಇವರೆಲ್ಲ ಅರಸನ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಬಂಡೇಳಲು ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದರು.

ಮುಬಾರಕಾಬಾದ್‌ಗೆ ಅಡಿಗಲ್ಲು:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹಿಜರಿ ಲಿಖ್ತಿರ ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ನ ೧೭ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಒಂದು ನವ ನಗರಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಲ್ಲು ಹಾಕಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಬಾರಕಾಬಾದ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಜನರನ್ನು ತನಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರಸನ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾದ ವಿಜಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಫೌಲಾದ್ ಗುಲಾಮನ ರುಂಡವನ್ನು ಹಾಜರುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ

ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅರಸ ಮುಬಾರಕಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರ್ಕಿ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹೊಶಂಗ್ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಲಪಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಲು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಯುದ್ಧ ಘೋಷಣೆಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಶಾಹೀ ಧ್ವಜವನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣದಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಫರ್ಮಾನ್ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಬೇಕಾದವು. ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ವ್ಯವಹಾರ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಜಾಗೀರುಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅರಸ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರವರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಗ್ಗೆ ಸಹ ಅರಸನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇತ್ತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಿರಾಳತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸ ವಾಯುವಿಹಾರ, ಮನೋರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕೊಲೆ :

೯ ರಜಬ್ ೮೩೩ರಂದು ಅರಸ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ದರಬಾರಿನ ಕೆಲವು ಆಪ್ತರೊಂದಿಗೆ ಮುಬಾರಕಾಬಾದ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಕಟ್ಟಡಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸದ ನಂತರ ಶುಕ್ರವಾರದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗತೊಡಗಿದ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನ ಉಪ್ಪು ಉಂಡ ಗುಲಾಮರು ನಮಾಝ್‌ಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ ಮೀರಾನ ಸದರ್, ಕಾಜಿ ಅಬ್ದುಸ್ಸದರ್ ಹಾಗೂ ಕಾನಕೂನ ಮಗ ಸದರಾನ್ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಹಿಂದೂಗಳ ಒಂದು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಮೀರಾನ ಸದರ್ ಮತ್ತು ಕಾಜಿ ಅಬ್ದುಸ್ಸದರ್ ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ಕೆಲವು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸದರಾನ್ ಹೊರಗೇ ಉಳಿದ. ಕಾರಣ ಯಾರೂ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅರಸ ಈ ಜನರು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಇವರು ಅರಸನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಸಿದ್ಧಪಾಲ ಖಡ್ಗ ಹಿರಿದು ಬೀಸಿದ. ಅರಸನ ತಲೆಗೆ ಆಳವಾದ ಗಾಯವಾಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೇ ಇತರ ಸಹವರ್ತಿಗಳು ಅರಸನ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಅರಸ ಹುತಾತ್ಮನಾದ. ಆ ದುಷ್ಟರ ಸಮೂಹ ಒಬ್ಬ ಮುತ್ತದ್ದಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರ ಅರಸನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿತು. ಮೀರಾನ ಸದರ್‌ನ ಭಂಡ ಧೈರ್ಯವೆಂಥದ್ದೆಂದರೆ ಅರಸನ ರಕ್ತಸಿಕ್ತ ಶವ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿ ಹೋದ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ

ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಂತೂ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ರೂಪಿಸಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಸಫಲ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ೧೩ ವರ್ಷ, ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಮತ್ತು ೧೬ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತದ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಬಿರು ನುಡಿ ಆಡಿದವನಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ಬೈದವನಲ್ಲ. ಅನೈತಿಕತೆಯಿಂದ ಬಹು ದೂರ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸರದಾರರಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. 'ತಾರೀಖ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹಿ' ಇದೇ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೩. ಆರಿಜ್ ಹಾಗೂ ಬಕ್ಷಿ -ಈ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ಸೈನ್ಯದ ಲೆಕ್ಕಿಗ. ಆದರೆ ಈ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಸ್ವತಃ ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.
- ೪ ಬಹುತೇಕ ಇದು ಫಿರೋಜ್‌ಪುರ ಕಾಡನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೇವಾತ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ವಾರ್‌ದಿಂದ ೫೦-೬೦ ಮೈಲು ದೂರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿದೆ.
- ೫ ಪತರ್‌ಹಿಂದಾ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲೆಡೆ 'ಬರಿಂಡಾ' ಬದಲಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.
- ೬ ತೋಪು ಮತ್ತು ತಫಂಗ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ೯ನೆಯ ಹಿಜರಿ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಳಕೆ ಕಲ್ಪನಾತೀತವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು?
- ೭ ಇಲ್ಲಿ ತುಲಂಬಾ ಬದಲಿಗೆ ತಲಂಬಾ ಆಗಬೇಕು.
- ೮ ಇಲ್ಲಿ 'ಶೋರ್' ಶಬ್ದದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಅದರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳ ಶೋರ್‌ಕೋಟ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇದು ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳ ಝುಂಗ್ ಬಳಿ ಇದೆ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೩

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಬಿನ್ ಫರೀದ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಖಜರ್‌ಖಾನ

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ದೇಶ ಅರಸನ ವಿನಾ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ಹುತಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಲೇ ಅದೇ ದಿನ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ. ಸರದಾರ್ ಅಲಮುಲ್ಕನಂಥ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕರು ಅಮೀರ್‌ಗೆ ಖಾಂ ಜಹಾಂ ಬಿರುದು ನೀಡಿದರು. ಅವನನ್ನು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆ, ಗಜಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರ್‌ದ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದಾದ ನಂತರ ಸರದಾರ್ ಅಲಮುಲ್ಕ ಹಳೆಯ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸರದಾರರನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಅವರ ಬದಲಿಗೆ ಹೊಸ ಸರದಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ನಂತರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನನ್ನೂ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ಬಳಿ ಚಿರ ನಿದ್ರೆಗೆ ತಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ತಾನು ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದ. ಶಾಹೀ ಡೇರೆಯ ಬಳಿ ಕಮಾಲ್ ಅಲಮುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹನ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸರದಾರರು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯರಾದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಒಡೆಯನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಲೆ ಏಳತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅಮಾಯಕ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹನ ಕೊಲೆಗೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು.

ಸರದಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಇತ್ತ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ.

ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕೊಲೆಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಪಾಲ ಮತ್ತು ಸಿದಾರನರನ್ನು ಬಯಾನಾ, ನಾರನೋಲ, ಅಮ್ರೋಹ, ಕುಹರಾಂ ಮತ್ತಿತರ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಮೀರಾಂ ಸದರ್‌ಗೆ ಮುಯಿನಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಜಾಗೀರು ನೀಡಿದ. ಸೈಯದ್ ಸಾಲಿಮ್‌ನ ಮಗನಿಗೆ ಖಾನ ಆಜನ ಸೈಯದ್‌ಖಾನ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿದ, ಸರವರ್‌ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಂತ್ಯಪ್ತನಾಗಿರಲಿ ಎಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ಫಲವತ್ತಾದ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಿಂದನೀಯ ಕೃತ್ಯವೆಂದರೆ ಅನೇಕರನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಲೆಗೈದದ್ದು. ಅವರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಗುಲಾಮ ರಾನೂಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ.

ರಾನೂಶಾಹ್ ಮೊಹರ್ರಂನ ೧೨ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಸಮಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಯುಸುಫ್‌ಖಾನ ಒಹದಿಗೆ ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಶೀಘ್ರವೇ ಸಮಾನಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ರಾನೂಶಾಹ್‌ನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಾಯೂಂನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲಿಕ್ ಚಮನ್, ಸಂಭಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲಿಕ್ ಇಲಾದಾದ್ ಲೋಧಿ, ಮಲಿಕ್ ಅಮೀರ್‌ಅಲಿ ಗುಜರಾತಿ ಹಾಗೂ ಕಂಕ್ ತುರ್ಕ್ ಬಚ್ಚಾ ಮುಂತಾದವರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ಬಂಡಾಯದ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಸರವರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನು ಖಾಂ ಆಜಂ ಸೈಯದ್‌ಖಾನ, ಸದಾರನ್ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮಗ ಯುಸುಫನನ್ನು ಕಮಾಲ್‌ಅಲ್ ಮಲಿಕ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸರದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನ ಮಗ ಯುಸುಫ ಹಾಗೂ ಸಿದಾರನ್‌ರನ್ನು ಕೊಂದು ಒಡೆಯನ ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಮಾಲ್‌ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಇಲಾದಾದ್‌ಗೆ ಮಲಿಕ್ ಕಮಾಲ್‌ನ ಉದ್ದೇಶ ತಿಳಿಯಿತು. ಅಹಾರ್‌ದಲ್ಲೇ ಅವನು ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಮಲಿಕ್ ಸರವರ್‌ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೂ ಕಮಾಲ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್‌ನ ಇಂಗಿತ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಗುಲಾಮ ಮಲಿಕ್ ಹೋಶಿಯಾರ್‌ನನ್ನು ಕಮಾಲ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್‌ನ ಬಳಿ ನೆರವಿನ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಹೋಶಿಯಾರ್ ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಯುಸುಫ್‌ನಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಲಿಕ್ ಚಮನ್‌ನು ಮಲಿಕ್ ಇಲಾದಾದ್ ಬಳಿ ಹೋದ. ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಿದ್ದ ಸದಾರನ್ ಮತ್ತು ಹೋಶಿಯಾರ್ ಇಬ್ಬರೂ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ

ದೆಹಲಿಗೆ ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್‌ನಿಗೆ ಅವರು ಪರಾರಿಯಾದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಮಲಿಕ್ ಇಲಾದಾದ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಚಮನ್‌ರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ವಿಧೇಯ ಸರದಾರರು ತಕ್ಷಣವೇ ಹಾಜರಾದರು. ಇವರ ಹೊರತಾಗಿ ಇತರ ವಿಧೇಯ ಸರದಾರರು ಸಹ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ ಕಮಾಲ್ ಬಳಿ ಜಮಾಯಿಸಿದರು. ಒಂದನೆಯ ರಮಜಾನ್‌ದಂದು ಕಮಾಲ್ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಖಾನ ಜಹಾನ ಮಲಿಕ್ ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸೀರಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಸತತ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆದರೆ ಆಸುಪಾಸಿನ ಸರದಾರರು ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್ ಬಳಿ ಜಮಾಯಿಸಿದರು. ಸೇನೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೋಟೆಯ ಒಳಗಿನ ಜನರ ಮೇಲೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿತು. ಇತ್ತ ಅರಸ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹದ ಘೋರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿದ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್‌ನನ್ನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕು ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಒಂದು ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಎದುರು ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್‌ನಿಗೆ ಅರಸನ ಇರಾದೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನೇ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಮುಂದಾದ.

ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುತ್ಕಂನ ಕೊಲೆ:

ಹಿಜರಿ ಲಿಖೀರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಲೆನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಮೀರಾಂ ಸದರ್‌ನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತಿತರ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಅರಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಶಾಹೀ ಡೇರೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕ. ಆದರೆ ಅರಸ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನಂತೆ ಎಂದೂ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಂಗ ರಕ್ಷಕರನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಅರಸನ ದರಬಾರಿನವರು ಮುಂದಾದರು. ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನವರಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ದರಬಾರಿನವರು ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಮೀರಾಂ ಸದರ್‌ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅವರ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದರು. ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಇತರ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಈ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕೊಲೆಯ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದು ಕೂತರು.

ಅರಸ ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್‌ನಿಗೆ ಈ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್

ಮತ್ತು ಬದಾಯೂಂನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮೂಲಕ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಇತ್ತ ಸಿದ್ಧಪಾಲ ತನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರವಿದೆ ಎಂದು ಹಿಂದೂ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ದಳುರಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ವೈರಿಯನ್ನೆದುರಿಸಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿದ. ಅನಂತರ ಹೋರಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಮುಂದೆ ಹುತಾತ್ಮ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸಮಾಧಿ ಬಳಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಹೋಶಿಯಾರ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಮುಬಾರಕ್ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಸಹ ಮಾಣಿಕ್ಯ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ವಧಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸರವರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಇತರ ಹಿತೈಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯದ ಧ್ವಜ ಹಾರಿಸಿದರು. ಹೊಡೆದಾಟ ಬಡಿದಾಟಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಬಗ್ಗಾದಿ ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ಇತರ ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಅರಸ ಆಜ್ಞೆ ಜಾರಿಮಾಡಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ತಮ್ಮ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹ ಪಿತೂರಿಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ವೈರಿಗಳನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅರಸನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಕಮಾಲ್ ಅಲ್ ಮಲಿಕ್‌ನಿಗೆ 'ಕಮಾಲ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಲಿಕ್ ಚಮನ್‌ಗೆ 'ಗಾಜಿ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್' ಬಿರುದು ಲಭಿಸಿತು. ಮಲಿಕ್ ಇಲಾದಾದ್ ಲೋಧಿ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಬಿರುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಸೋದರನಿಗೆ 'ದರಿಯಾಖಾಂ' ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ.

ಜಾಗೀರುಗಳು ಮತ್ತು ಹುದ್ದೆಗಳು:

ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ಗೆ 'ಮಜಲಿಸ್-ಎ-ಆಲಿ' ಬಿರುದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸಮವಯಸ್ಕರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಂಡ. ಹಾಜಿ ಸಂದಲಿ ಅಲ್‌ಮಶಹೂರ್ ಬ-ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾಂನನ್ನು ನಗರದ ಕೊತವಾಲ್‌ನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಮಾಲೀಕನಾದ. ಹೀಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ದೆಹಲಿಯ ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ವಾಯುವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುಲ್ತಾನ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ಅದು ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್ ತಿಂಗಳು. ಅರಸ ಮುಬಾರಕ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಆಗಮಿಸಲು ಮೀನಮೇಷ ಎಣಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಜರಾದರು. ಸೈನ್ಯದ ಕೆಲವು ಸರದಾರರು-

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಯುಸುಫ್‌ಖಾನ ಒಹದಿ, ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಮುಂತಾದವರು ಅರಸನ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಅರಸ ಅವರಿಗೆ ಶಾಹೀ ಅಂಗವಸ್ತ್ರಗಳ ಉಡುಗೊರೆ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ನಂತರ ಅರಸ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಇದರಲ್ಲೇ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಂತದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ರಾಜನೀತಿಜ್ಞ ಸರದಾರನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ.

ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ:

ಹಿಜರಿ ೮೪೦ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಸಮಾನಾ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಹಸರತ್ ಖುಖರ್‌ನ ಪ್ರಾಂತದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದ. ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಅನಂತರ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಐಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟನೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿವೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ಸರದಾರರ ಮೇಲೆ ತೀರ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಸುಲ್ತಾನಶಾಹ್ ಮಲ್ಕುಬ್ ಬ-ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನೆಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಈ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ. ದೀಪಾಲಪುರ ಮತ್ತು ಲಾಹೋರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಾನಿಪತ್‌ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅರಸನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೇರಿದ. ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಅವನ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಹಣಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನ ಸೋತು ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಹಿಸ್ಸಾಮುದ್ದೀನ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದರೆ ನಾನು ಶಾಹೀ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಬೇರೆಯವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಉಪಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಸರದಾರರು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನ ಬಲ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ಜಮೀನದಾರರು ನಿಗದಿತ ಕರ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಇತ್ತ ಅರಸನು ಪಿತೂರಿಗಾರರು ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅಲಕ್ಷ್ಯದ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು. ವಿಷಕಾರಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವು. ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಶರ್ಕ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಆಕ್ರಮಣ:

ಹಿಜರಿ ೮೪೪ರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಾಲವಿ ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣದ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿದ. ಅದನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಲು ನಗರದಿಂದ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್‌ಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಬಳಿ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ನೆರವಿಗಾಗಿ ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಶಸ್ತ್ರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸಾಕಷ್ಟು ನೆರವು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವನು ಖುದ್ದಾಗಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವನು ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ತನ್ನ ಸರದಾರರನ್ನು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ ಹಾಗೂ ಆಫ್ಘಾನ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರ ಸೇನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಅರಸ ಖುದ್ದಾಗಿ ಹಣಾಹಣಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಹ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಕದರ್‌ಖಾನರನ್ನು ವೈರಿಯನ್ನೆದುರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಜೆವರೆಗೆ ಹಣಾಹಣಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಬಹ್ಲೂಲ್ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸೈರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ವೈರಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರಲು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಕನಸು ಕಂಡ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದಶಾಹ್ ಗುಜರಾತಿ ಸಿಂಧನತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ. ಆ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಅಪಖ್ಯಾತಿಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂಧಾನದ ಮಾತು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳದಾಯಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಅರಸ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಅರಸನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗದ ನಿದರ್ಶನವೆನಿಸುವಂಥ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದ. ಅವನು ಯಾವುದೇ ಸರದಾರನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸದೆ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಃ ವೈರ್ಯ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದನೇ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸಂಧಾನದ ಮಾತು ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿ ಎಂದು ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್‌ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಸ್ವತಃ ತಾನು ರಣರಂಗದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಅರಸನ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ನ್ಯೂನತೆಯಿಂದಾಗಿ ತುಂಬ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡ. ವೈರಿಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಅವನು ಅನೇಕರನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಅಂತೂ ಹೀಗೆ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸಿತು. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಂತೆ ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಅವನಿಗೆ 'ಖಾನ್ ಖಾನಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅರಸನ ಸಂಧಾನದ ಈ ಮನವಿಯೇ ಅವನ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್ ಬಗ್ಗೆ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರವಾದರ ಉಳಿಯದಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್ ಸಮಾನಾದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನನ್ನು ದೀಪಾಲಪುರ ಮತ್ತು ಲಾಹೋರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಹಸರತ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈಯಬೇಕು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲಾಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಫ್ಘಾನರು ಅವನ ಬಳಿ ಜಮಾಯಿಸಿದರು. ಹಸರತ್ ಸಹ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಹಿತೈಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ದೆಹಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ. ಈ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ತಲೆಯಲ್ಲೂ ಸುಲ್ತಾನಶಹಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಗೀಳು ಮನೆ ಮಾಡಿತು. ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಲು ದೆಹಲಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಈ ನಗರವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಈ ಆಕ್ರಮಣ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಯಿತು. ಅರಸನ ಆಡಳಿತ ದುರ್ಬಲವಾಗತೊಡಗಿತು. ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ನಿಷ್ಕಾವಂತ ಹಿತೈಷಿ ಸರದಾರರು ಸಹ ಅರಸನ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗತೊಡಗಿದರು. ಬಯಾನಾದ ಜಮೀನದಾರರು ಬಂಡುಖೋರರಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದರು.

ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್‌ನ ಮರಣ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್ ತೀವ್ರ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲತೊಡಗಿದ. ಹಿಜರಿ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಅವನು ಇಹಲೋಕದ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಗಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನ ಮಗ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಪಟ್ಟವೇರಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೯ ಇದು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಕಚೇರಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

೧೦ ಅಹಾರ್ ಬುಲಂದ್‌ಶಹರ್ ಬಳಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹೋಬಳಿ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೪

ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಅವನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲ ಸರದಾರರು ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ದರಬಾರಿಗೆ ಹಾಜರಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಸ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಜೌನಪುರದ ಅರಸ ದೆಹಲಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಆಗ ಬಯಾನಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮರಳಿ ಬಂದ. ವಜೀರ್ ಅಲ್ ಮುಮಾಲಿಕ್ ಹಿಸ್ಸಾಮುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಅವನ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ವದಂತಿಯೊಂದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದೂಡುವುದು ಶಾಹೀ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಎಂದು ಅವನು ಅರಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಅವನಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿಯೂ ಬಿಟ್ಟ. ಆದರೆ ಅವನ ಈ ನಡೆಯಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ನ್ಯೂನತೆಯಳ್ಳವನೂ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಕುರಿತು ಅಜ್ಞನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಪ್ರಜೆಗಳು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು:

ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬದಾಯೂಂದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಹಿಡಿಸಿತು. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅವನು ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದು ಬದಾಯೂಂನ ವಾತಾವರಣ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿಯೂಬಿಟ್ಟ. ಜೊತೆಗೇ ಇದ್ದ ಮಂತ್ರಿ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾಂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅವನನ್ನು ತಡೆದ ಹಾಗೂ ಕಿವಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬದಾಯೂಂನ ವಿಚಾರ ದೂರ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮುಗ್ಧರಂತೆ

ಬದಾಯೂಂ ಎಂದು ಜಪಿಸತೊಡಗಿದ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಗ ಆಂತರಿಕ ಕಲಹಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಪರೀತ ಅರಾಜಕತೆ ಹರಡಿತ್ತು. ಡೆಕನ, ಗುಜರಾತ, ಮಾಲವಾ, ಬಂಗಾಲ ಒಟ್ಟಾರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಆಡಳಿತಗಾರರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಪಂಜಾಬ, ದೀಪಾಲಪುರ, ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಾನಿಪತವರೆಗಂತೂ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಆಡಳಿತವಿತ್ತು. ಸಂಭಲಪುರವನ್ನು ದರಿಯಾಖಾನ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ತುರ್ಕ್ ಬಚ್ಚಾ ಈಸಾ ಕೌಲ್‌ಅನ್ನು ತನ್ನ ಕಬ್ಜಾಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ಮೇವಾತಿ ಮೆಹರೋಲಿಯಿಂದ ಸರಾಯ್ ಲಾಡೂ (ಅದು ದೆಹಲಿಗೆ ತುಂಬ ಸಮೀಪವಿತ್ತು)ವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದ್ದ. ರಾಬ್ಡಿಯಿಂದ ಭೋಯಿಗಾಂವ್ ಹೋಬಳಿವರೆಗೆ ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಆಫ್ಘಾನಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದ. ಕೆಪ್ಪಲ್ ಪಟಿಯಾಲಿಯನ್ನು ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ ಹಾಗೂ ಬಯಾನಾಅನ್ನು ದಾವೂದ್‌ಖಾನ ಒಹದಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದೆಹಲಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಳಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅವನ ಆಡಳಿತ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ್ದ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಅಲಾಯಿ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲೂ ತನ್ನ ನಡೆಯನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಬಂಡುಖೋರನಾಗಿ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಆಕ್ರಮಣ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಕ್ರಮಗಳು:

ಈಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯನ್ನು ಸದೃಢ ಹಾಗೂ ಸುಭದ್ರಗೊಳಿಸುವತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಕುತಬ್‌ಖಾನ, ಈಸಾಖಾನ ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಸರದಾರರು ಅರಸನ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಹದಗೆಡುವುದನ್ನೇ ನೋಡಬಯಸಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು; ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ವಿವೇಕ ಹಾಗೂ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಈ ಸರದಾರರನ್ನು ನಂಬಿದ. ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಬದಾಯೂಂಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ತನ್ನ ಬಹು ದಿನಗಳ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾಂ ಈ ಸಲವೂ ಎಂದಿನಂತೆ ದೆಹಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಅದನ್ನು ಬದಾಯೂಂಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅರಸ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾಂ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಅರಸ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನಿಂದ ದೂರಾದ. ಅವನ ಮಡದಿಯ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಕೊತವಾಲ್‌ನನ್ನಾಗಿ

ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಅಮೀರ ದೀವಾನ್‌ನನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಬದಾಯೂಂಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಭಾವಮೈದುನರಲ್ಲಿ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಕದನದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಸಾಮ್‌ಖಾನ ಪ್ರತೀಕಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಗೈದ. ಅರಸ ಐಷಾರಾಮದ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಈ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕುತಬ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ ಇಬ್ಬರೂ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ವಿರೋಧಿಗಳಾದರು. ಪ್ರತಾಪನ ವೈರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ತಂದೆ ಪ್ರತಾಪನ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ ಅವನ ಮಡದಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರ ಸೇರಿಸಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಗನ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ್ದ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅರಸನೆದುರು ಹಾಜರಾದರು. 'ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದರೆ ನಾವು ೪೦ ಲಕ್ಷ ವರಮಾನದ ಪರಗಣಾ ಅನ್ನು ಅರಸನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತೇವೆ.' ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, 'ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.' ಎಂದು ಸಹ ಸೇರಿಸಿದರು. ಅರಸನಿಗೆ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಂತೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಕೊಲೆಗೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಸೋದರರು ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳು ಕುಪಿತರಾದರು. ಎಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಅವರು ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಕಾವಲಿಗೆ ಇದ್ದ ಜಮಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಅವನು ಪಲಾಯನಗೈದದ್ದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅವನ ಮನೆಯ ತನಕ ಹೋದ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಕದನವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಜಮಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಬಾಣ ತಗುಲಿತು. ಅವನು ಗಾಯಗೊಂಡ. ಆದರೆ ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಶಾಹೀ ಅಂತಃಪುರ ಹೊಕ್ಕ. ಶಾಹೀ ಬೇಗಮ್‌ರು ಮತ್ತಿತರರನ್ನು ಶಾಹೀ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಿದ. ತುಂಬ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನೆಲ್ಲ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅರಸನಿಗೆ ಏನೂ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಳೆಯ ನೆಪ ನೀಡಿ ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ಒಂದು ಸದವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶರ್ಕ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಸಂಬಂಧಿಕನಾಗಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಖಿಲ್ಜಿ ತುಂಬ ದೂರ ಇದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಅರಸನನ್ನಾಗಿಸುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಸಮೀಪವಿದ್ದವರ ಪೈಕಿ ಮಲಿಕ್

ಬಹುಲ್‌ಲೋಧಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ. ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾಗಲು ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಮಲಿಕ್ ಬಹುಲ್‌ಲೋಧಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಗೆ ಅರಸನನ್ನಾಗಿಸಿ ಅಧಿಕಾರದ ಸೂತ್ರ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ತಾನು ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅರಸನಾಗಲು ಬರತೊಡಗಿದ್ದ. ಅವನು ಬಹು ಬೇಗ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಬಹುಲ್ ನಂತರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಅವನು ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗದಂತೆ ದೂರವಿರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹುಲ್‌ಲೋಧಿ ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನ್ ಎಂದು ತಾನೇ ಘೋಷಿಸಿದ. ಬಹುಲ್‌ಲೋಧಿ ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ.

ದೀಪಾಲಪುರದ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹಿಜರಿ ೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ಮಗ ಖ್ವಾಜಾ ಬಾಯಜೀದಿಯನ್ನು ಸರದಾರರ ಒಂದು ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ಅವನು ಕಾಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ. 'ನಾನು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಹಮೀದಖಾನನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿದ್ದೇನೆ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರವಚನದಿಂದ ತೆಗೆಸಿಲ್ಲ.' ಎಂದು ಬಹುಲ್‌ಲೋಧಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್, 'ನನ್ನ ತಂದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮಗ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದ ಹಾಗೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನ ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಅಪಾರ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಹುಲ್‌ಲೋಧಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಬದಾಯೂಂನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲೇ ಅವನು ಸಂತೃಪ್ತನಾದ. ಹೀಗೆ ಬಹುಲ್‌ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾದ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದುವೇ ಅವನ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಬದಾಯೂಂನದಲ್ಲಿ ಅನಾಮಧೇಯನಂತೆ ಬದುಕಿದ.

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಮರಣ:

ಹಿಜರಿ ೮೮೩ರಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಮೃತಪಟ್ಟ. ಅವನು ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ಸುಮಾರು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ. ೧೮ ವರ್ಷ ಬದಾಯೂಂನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ.

III.ಲೋಧಿ ವಂಶ

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧

ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ

ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಿ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ೧೭೨೦ರಂದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಅವನು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರವಚನದಿಂದ ತೆಗೆಸಿ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ.

ಈ ವಂಶದ ವಾಸ್ತವವೇನೆಂದರೆ ಲೋಧಿ ಶಾಖೆಯ ಅನೇಕ ಆಫ್ಘಾನಿ ತಂಡಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದೇ ಆಫ್ಘಾನಿ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಬೆಹ್ರಾಮ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೂ ಅವನು ಬೆಹ್ರಾಮ್ ಲೋಧಿಯ ತಾತ. ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರನಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಮುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಾರಬಕ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟ. ಮಲಿಕ್ ಬೆಹ್ರಾಮ್‌ನು ಮಲಿಕ್ ದೌಲತ್ (ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ)ನ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಿದ. ಬೆಹ್ರಾಮ್‌ಗೆ ದೇವರು ಐವರು ಪುತ್ರರನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: ಮಲಿಕ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹ್, ಮಲಿಕ್ ಕಾಲಾ, ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್, ಮಲಿಕ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಾಗೂ ಮಲಿಕ್ ಖ್ವಾಜಾ. ಈ ಐದೂ ಜನ ಸೋದರರು ತಂದೆಯ ಮರಣಾನಂತರವೂ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ. ಮಲಿಕ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹ್ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಸೇವಕನಾಗಿ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ಒಂದು ಶಾಖೆಯ ಸರದಾರನಾದ. ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಖಿಜರ್‌ಖಾಂ ಮತ್ತು ಇಕಬಾಲ್ ಮಲೂಕಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲು ಇಕಬಾಲ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಹರನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಇಕಬಾಲ್‌ನ ಪತನ ಆರಂಭವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಂದ ಹತನಾದ. ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹ್ ಖಿಜರ್‌ಖಾಂನ ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಎನ್ನುವ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ. ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಬೆಹ್ರಾಮ್ ಲೋಧಿಯ ಉಳಿದ

ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ಸೋದರನ ಬಳಿ ಇರತೊಡಗಿದರು. ಮಲಿಕ್ ಕಾಲಾ ಬೆಹ್‌ಲೂಲ್‌ನ ತಂದೆ ತನ್ನ ಸೋದರನ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯಿಂದಾಗಿ ದೌರಾಲಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಮಲಿಕ್ ಕಾಲಾನ ಸೋದರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್‌ಲೂಲ್‌ನ ತಾಯಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮನೆ ಕುಸಿದು ಬಿತ್ತು. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವಿ ಮಹಿಳೆ ಮನೆಯ ಅವಶೇಷಗಳಡಿ ಸಿಕ್ಕು ಸತ್ತು ಹೋದಳು. ಮಗುವಿನ ಜನನದ ಸಮಯ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಗೆದು ಮಗುವನ್ನು ಶೀಘ್ರವೇ ಹೊರ ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು. ಇದೇ ಮಗು ಬಹ್‌ಲೂಲ್ ಆಗಿದ್ದ. ಇವನ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗತೊಡಗಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಮಲಿಕ್ ಕಾಲಾ ಮತ್ತು ನಿಯಾಜಿ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ನಡುವೆ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಕಾಲಾ ಹತನಾದ. ಆಗ ಮಲೂ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಕ್ಕನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಲ್ಲೇ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ. ಅವನ ಶೌರ್ಯದ ಕೃತ್ಯಗಳು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಲೇ ಕಕ್ಕ ತನ್ನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಅಳಿಯನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸತೊಡಗಿದ.

ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಅಧಿಕಾರ:

ಇಸ್ಲಾಂಖಾನ ಕ್ರಮೇಣ ಅದೆಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾದರು. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ ಅವನು ಮರಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಲಿಕ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಯಿಲು ಮಾಡಿದ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದವರ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾದವು. ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಮರಣಪತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರು ಹಾಗೂ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಹಿತೈಷಿಗಳಾದರು. ಅನೇಕರು ಫಿರೋಜ್‌ಖಾಂ(ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾಂನ ಸೋದರ)ನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿದರು. ಈ ಮೂವರು ವಾರಸುದಾರರ ಪೈಕಿ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನನ್ನೇ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ಉತ್ತಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಸಾಬೀತಾದ. ಅವನು ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್ ಕುತುಬ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದ. ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಅದೇ ಕಲಹದಿಂದಾಗಿ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಸೇರಲು ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ದರಬಾರಿನ ಸರದಾರರ ಮೂಲಕ, ಸರ್‌ಹಿಂದ್ ಆಫ್ಘಾನಿ ಪಠಾಣರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಅದರ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ತೊಹಫಾನನ್ನು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುತುಬ್‌ಖಾನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸರ್‌ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರ್ ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು, ಅವರು ಬಂಡೆದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ದಿಂದ ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಹಸರತ್ ಖುಖರ್‌ನಿಗೂ ಇದೇ ತರಹದ ಆದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ್ದ. ಆಫ್ಘಾನ್‌ರಿಗೆ ಈ ಘಟನಾವಳಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಕಾಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಹಸರತ್ ಖುಖರ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ತೊಹಫಾ, ನೀವು ಹೀಗೆ ಭಯಭೀತರಾಗಿ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಅಲೆಯುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಅಪರಾಧ ಎಸಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದರು. ಆಫ್ಘಾನರು ಇದನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಮಲಿಕ್ ತೊಹಫಾ ಮತ್ತು ಹಸರತ್ ಖುಖರ್ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಮಗ ಶಾಹೀನ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ರನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇರಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರಾದ ಹಸರತ್ ಖುಖರ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್ ಮತ್ತು ಹಸರತ್‌ರು ಮಲಿಕ್ ಕುತುಬ್‌ಖಾನನ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದಾಗಿ ವಚನಭ್ರಷ್ಟರಾದರು. ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್‌ನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇತರ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಶಾಹೀನ್‌ಖಾನ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಆಫ್ಘಾನರ ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾಹೀನ್‌ಖಾನನ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಬದುಕಿ ಉಳಿದವರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಫಿರೋಜ್‌ಖಾನ, ಹಸರತ್ ಖುಖರ್‌ಗೆ ಸತ್ತವರ ರುಂಡಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅದು ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಎಂದರೆ ಫಿರೋಜ್‌ನ ದೃಷ್ಟಿ ತನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ನಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಾಹೀನ್ ತನ್ನ ಮಗ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಸರತ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾರೆನ್ನುವುದು ತನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಆಗ ಹಸರತ್‌ನ ಸೇವಕರು ಈ ಯುವಕ ತುಂಬ ಶೂರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಫಿರೋಜ್‌ಖಾನ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಹಸರತ್ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಆಗ ಫಿರೋಜ್, “ಇವನು ನನ್ನ ಮಗ. ಇವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಃ ಹೇಡಿತನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರಬಹುದೇನೋ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ನನ್ನ ಮಗ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದನೆನ್ನುವುದು ಈಗ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ನನ್ನ ಮಗ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾಚಿಕೆ ಎನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. “ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಈ

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದಿನ ಈ ಅಮಾಯಕರ ಕೊಲೆಯ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.” ಎಂದು ಅವನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ. ಸರ್‌ಹಿಂದ್ ಅನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಅವನು ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಹಸರತ್‌ನ ನಿರ್ಗಮನದ ನಂತರ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳಿಂದ ಹಣ ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆದು ಆಫ್ಘಾನರಿಗೆ ವಿತರಿಸಿದ. ಅವನು ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮತ್ತು ದರೋಡೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಘಲರು ಮತ್ತು ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ಹಲವಾರು ತಂಡಗಳು ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಜೊತೆಗೂಡಿದವು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಲಿಕ್ ಫಿರೋಜ್ ಸಹ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಕುತುಬ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕುಕೃತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಶ್ಚತ್ತಾಪಪಟ್ಟ. ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಈ ಸಲ ವಜೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಮಾಲಿಕ್ ಹಿಸಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು, ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಉಪಟಳವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ಕಳಿಸಿದ. ಖಿಜ್ರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಶಾಹಪುರದ ನಡುವಣ ಮೋಜಾ ಗಡದಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ. ಹಿಸಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೋಬಲವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡ. ಇದು ಅವನ ಬದುಕಿನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಘಟನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಕಕ್ಕ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಮಾನಾದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೃದಯಶ್ರೀಮಂತ ಸೂಫಿ ಸಂತನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಆ ದರವೇಶನೆದುರು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ದೇವ ವ್ಯಾಮೋಹದಲ್ಲಿ ಉನ್ಮತ್ತನಾದ ಸಂತನು ಕೇಳಿದ: ‘ದೆಹಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ಸಾವಿರ ತಿನಗಾ ನೀಡಿ ಖರೀದಿಸಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಾನೆಯೇ?’ ಆಗ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಆರು ನೂರು ತಿನಗಾಅನ್ನು ಜೇಬಿನೊಳಗಿಂದ ತೆಗೆದು ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಇಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಇನ್ನೇನಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಬೈರಾಗಿ ಅವನ ಈ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. “ಇನ್ನು ಹೋಗು. ದೆಹಲಿಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆ.” ಎಂದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅವನನ್ನು ಗೇಲಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಗ “ನನ್ನ ಸೇವೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ವೃಥಾವಾಗದು. ದರವೇಶನ ಮಾತು ನಿಜವಾದರೆ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳು ಕೌಡಿಯ ಬೆಲೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ನಿಜ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಫಕಿರ್‌ನಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದೂ ಒಂದು ಸುಕೃತ್ಯವೇ.” ಎಂದು ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಮಾರುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ. ಮಲಿಕ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ತನ್ನ ಸೋದರರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರ ನೆರವಿನಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆ ಕಟ್ಟಿದ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತ ಪಾನಿಪತ್‌ವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ತನ್ನ ವೈರಿ

ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಪರಾಜಿತಗೊಳಿಸಿದ. ತನ್ನ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಾವನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆಂದು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಆ ಮೂಲಕ, “ನಾನು ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಇದ್ದೇನೆ. ದೊರೆ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಮಂತ್ರಿಯ ಹುದ್ದೆ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನನಗೆ ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಇರಲಾರದು.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಇತ್ತ ಹಿಸ್ಸಾಮ್‌ಖಾನನ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ದೊರೆಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ ಹಾಗೂ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲೇ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸತೊಡಗಿದ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವನ ಬಲ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಮಂದೂನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಲೋಧಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಆಫ್ಘಾನ್ ಮತ್ತು ಮೊಘಲರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ. ವೈರಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿಯೇ ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟ. ‘ಖಾನ ಖಾನಾನ’ ಬಿರುದಿನೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದ. ಅವನು ತನ್ನ ಬಲ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಅರಸನ ಆದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಲಾಹೋರ, ದೀಪಾಲಪುರ, ಸಾನಮ್ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಪರಗಣಾಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನು ಅರಸನತ್ತಲೂ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟ. ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ಗೆ ಒಂದು ತನ್ನ ಬಲ ವರ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಖುತಬಾ (ಪ್ರವಚನ) ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಕೂಡ ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ದೆಹಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಮುಂದೂಡಿದ. ಇತ್ತ ದೊರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಪಟ್ಟದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಆದ. ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವಂತೆ ಮುಂದೆ ಹಮೀದಖಾನ ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿಶಿರಲ್ಲಿ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬಹ್ಲೋಲಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಉಪಾಧಿಯೊಂದಿಗೆ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಖ್ವಾಜಾ ಬಾಯಜೀದ್ ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ. ಅವನು ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆಯಾದ.

ಅವನ ನಂತರ ಯಾಕೂಬ್‌ಖಾನ, ಫತೆಹ್‌ಖಾನ, ಮೂಸಾಖಾನ, ಜಲಾಲ್‌ಖಾನ. ಈ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ನಂತರ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಖಾನ ಜಹಾನ ಲೋಧಿ, ದರಿಯಾಖಾನ, ತಾತಾರ್‌ಖಾನನ ಮಗ

ದರಿಯಾಖಾನ, ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಯುಸುಫ್‌ಖಾನ ಇವರೆಲ್ಲ ಅರಸು ಮನೆತನದ ಆಪ್ತರು. ಉಮರ್‌ಖಾನ ಶರವಾನಿ, ಹುಸೇನಖಾನನ ಮಗ ಕುತುಬ್‌ಖಾನ, ಆಫ್ಘಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮೇವಾತಿ, ಯುಸುಫ್‌ಖಾನ ಜಲವಾನಿ, ಅಲಿ ಖಾನ ತುರ್ಕ್ ಬಚ್ಚಾ, ಶೇಖ ಅಬು ಸಯೀದ್ ಕರ್ಮಲಿ, ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ನೀಸ್ತಾನಿ, ಖಾನ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿ, ಖಾನ ಖಾನಾನ ಲೋಹಾನಿ, ಶಮ್ಸೇರ್‌ಖಾನ, ಅಸದ್‌ಖಾನನ ಮಗ ವಜೀರ್‌ಖಾನ, ಶೇಖ ಅಹಮದ್ ಶರ್ವಾನಿ, ನಿಹಂಗ್‌ಖಾನ, ಲಶ್ಕರ್‌ಖಾನ, ಶಿಹಾಬಖಾನ ದಬೀರ್, ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನ ಮಹನಾ, ರಸ್ತಖಾನ, ಗಾಜಿಖಾನನ ಮಗ ಜುನಾಖಾನ, ಖಾನ ಜಹಾಂನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಚಮನ್, ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್, ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ, ಮಿಯಾನ ಫರೀದ ಕರ್ತಬಿ, ಶೇಖ ಜಮಾಲ, ಶೇಖ ಉಸ್ತಾನ. ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ, ರಾಯ ಲಖಿಮನ್ ಮತ್ತು ರಾಯ್ ಕರನ್ ಈ ಎಲ್ಲ ಒಳ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸುಪರಿಚಿತ ಸರದಾರರು ಹಾಜರಿದ್ದರು. ಆ ಪೈಕಿ ಅನೇಕರು ಅರಸನ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗಿದ್ದ. ಕಾರಣ ಅವನ ಬಲ ವೃದ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಸಹ ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಜೊತೆ ಸಭ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಹಿತ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದೇ ಸೂಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಇವನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಒಂದು ದಿನ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಕೆಲವು ಸಂಗಡಿರೊಂದಿಗೆ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಮನೆಗೆ ಹೋದ. ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಎದುರು ಹುಡುಗಾಟ ಮಾಡಬೇಕು; ಅವನು ಈ ಸಮುದಾಯ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ಹಾಗೂ ಹೊಣೆಗೇಡಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅಪನಂಬಿಕೆ ಆಗಲಾರದು-ಹೀಗೆ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರಿಗೆ ಕಿವಿ ಮಾತು ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಆಫ್ಘಾನಿ ತಂಡ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿತು. ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆಯೇ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರಂತೂ ತಮ್ಮ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ತಲೆ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಇದ್ದ ಮಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಯಾರಾದರೂ ಕದ್ದು ಒಯ್ಯದಿರಲಿ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಹೇಳಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ, 'ನಿಮ್ಮ ನೆಲ ಹಾಸು ವಿಭಿನ್ನ ಬಣ್ಣಗಳ ಹೂಗಳ ಗುಚ್ಛ. ನಮಗೆ ಈ ಕಂಬಳಿಯ ಒಂದು ತುಣುಕು ನೀಡಿದರೆ ನಾವು ಅದರಿಂದ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಣ ಖಾನ್‌ಸಾಹೇಬರಂತಹ ವೈಭವವುಳ್ಳ ಮಾಲಿಕನ ಬಳಿ ನಾವು ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.' ಎಂದು ಈ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಹೇಳಿದರು.

ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ತಯಾರಿಸಲು ನಾವು ನಿಮಗೆ ಚೆನ್ನದ ಸರಿಗೆಗಳಿಂದ ನೆಯ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಲೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅವರು ಅತ್ತರ್‌ನ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂಬೂಲ್‌ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದರು. ಅತ್ತರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಅರಳೆಯಿಂದ ಎಲೆ ಮೇಲೆ ಸವರಿ ಮೆಲ್ಲತೊಡಗಿದರು. ಅನೇಕರು ಎಲೆಗೆ ಸವರಿದ ಸುಣ್ಣ ರುಡಿಸದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮೆಲ್ಲತೊಡಗಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸುಣ್ಣ ಒರೆಸಿ ತಿನ್ನತೊಡಗಿದರು. ಬಾಯಿಗೆ ಸುಣ್ಣ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯತೊಡಗುತ್ತಲೇ ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಅಳತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಕುಣಿದಾಟ ಮತ್ತು ಮೌನ ಕಂಡು ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ನಗತೊಡಗಿದ. “ಈ ಜನಾಂಗವಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ತಿಳಿಗೇಡಿಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಈ ಜನ ಹೀಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.” ಎಂದ ಹಮೀದ್‌ಖಾನ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹ್ಲೂಲ್, “ಇವರು ಅನಾಗರಿಕರು. ಇವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಆರಾಮವಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದು.” ಎಂದ.

ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಬಂಧನ:

ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಕೆಲ ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಬಹ್ಲೂಲ್ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಮನೆಗೆ ಹೋದ. ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ನಿಯಮದಂತೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನಂತೂ ಒಳಗೆ ಹೋದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಮೊದಲೇ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಅವರು ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬಹ್ಲೂಲ್‌ಗೆ ಬೈಯತೊಡಗಿದರು. “ಬಹ್ಲೂಲ್ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನಂತೆಯೇ ನಾವೂ ಸೇವಕರೇ. ಅವನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಅದೇ ತೆರನಾದ ಹಕ್ಕು ಇರಬೇಕು. ಆಗ ನಾವೂ ಹಮೀದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಸಲಾಂ ಮಾಡಿ ಬರಬಹುದು, ನಾವೂ ಅವನ ಕೈಪಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬಹುದು.” ಎನ್ನುತ್ತ ದ್ವಾರಪಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಹೊಡೆದಾಟ ಬಡಿದಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ದನಿ ಕೇಳಿದ ಹಮೀದ್‌ಖಾಂ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬರಗೊಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಆಜ್ಞೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಹಮೀದ್‌ಖಾಂನಿಗೆ ಸಲಾಂ ಮಾಡಿ ಅವನ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಕ್ಷಕನ ಬಳಿ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಈಗ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡಿದ. ಸರಪಳಿ ತೆಗೆದು ಹಮೀದ್‌ಖಾನನೆದುರು ಇರಿಸಿದ. “ಈಗ ನೀನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದೇ ವಿಹಿತ. ನಿನಗೆ ಜೀವ ದಾನ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಷ್ಟೇ, ನಾವು ಯಾವತ್ತೂ ನಿನಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದವರು.” ಎಂದ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ನಂತರ ಮಲಿಕ್

ಬಹ್ಲೂಲ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದ.

ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು:

ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿತಿರಲ್ಲಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ದೆಹಲಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಬಾಯಜೀದ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಜೊತೆ ಇತರ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ಅವನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಪಂಜಾಬಿನ ಲಾಹೋರಿನ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಅನೇಕ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಜೌನಪುರದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನನ್ನು ಆವ್ಹಾನಿಸಿದರು. ಅವನು ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿತಿರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಬಾಯಜೀದ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಸಹ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ದೀಪಾಲಪುರದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹದಿನೈದು ಹರದಾರಿ ದೂರದ ಬೈರಾಹ್ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ.

ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಸೈನಿಕರು ಮೆಹಮೂದ್ ಶರ್ಟಿಯ ಆಕಳು, ಒಂಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದರು. ಮೆಹಮೂದ್ ಶರ್ಟಿ ಫತೆಹ್‌ಖಾನ ಬರದಿಯನ್ನು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ, ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತು ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೈರಿಯ ಆನೆಯನ್ನು ಶರವೇಗದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಫ್ಘಾನರ ಸೇನೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ದರಿಯಾಖಾನ ಲೋಧಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ, “ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಸೋದರಿಯರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ನೀನು ವೈರಿಯ ಪರವಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ದೂಷಿಸಿದ. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದರಿಯಾಖಾನ ಲಜ್ಜಿತನಾದ. ತನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ್ದರೆ ತಾನು ರಣರಂಗವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ತಾನು ಕುತುಬ್‌ಖಾನನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ದರಿಯಾಖಾನ ಫತೆಹ್‌ಖಾನನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ. ಅವನು ಬೇರ್ಪಡುತ್ತಲೇ ದರಿಯಾಖಾನ ವೈರಿಗಳಿಂದ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ. ಫತೆಹ್‌ಖಾನ ಎಂದೋ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಯ್ ಕರನ್‌ನ ಸೋದರ ಭೂರಾಖಾನನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಯ್ ಕರನ್‌ಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಫತೆಹ್‌ಖಾನನ

ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಫತೆಹ್‌ಖಾನ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಜಂಘಾಬಲ ಉಡುಗಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಹೇಡಿಯಂತೆ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು:

ಈ ಗೆಲುವು ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಿತು. ಅವನು ಇತರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮೇವಾತ್‌ನತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದ. ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ಮೇವಾತಿ ಇವನನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಅವನಿಂದ ಕೇವಲ ಏಳು ಪರಗಣಾಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಪರಗಣಾಗಳನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಬರನ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಸಂಭಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ದರಿಯಾಖಾನ ಅವನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಅವನಿಗೆ ಏಳು ಆನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ನಂತರ ಕೌಲ್ ತಲುಪಿದ. ಈಸಾಖಾನನನ್ನು ಕೌಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಬುರ್‌ಹಾನಾಬಾದ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಸಿಲ್ಹಟ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೋಹಾನಿ ಅವನ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬಾಗಿದ. ಮುಂದೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಭವೀಂ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ದೊರೆ ರಾಬ್ರಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ಆಫ್ಘಾನ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ದೊರೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಖಾಂ ಜಹಾಂ ಕುತುಬ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ದೊರೆಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ದೊರೆ ರಾಬ್ರಿಯ ಜಾಗೀರನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ.

ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಇಟಾವಾ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸಹ ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜುನಾಂಖಾಂ ಅರಸನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಮುಂದೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಅವನು ಇಟಾವಾದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಮೊದಲ ದಿನವೇ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಂಧಾನವೇರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಅರಸನಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮೇಲೆ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು, ಜೌನಪುರದ ರಾಜ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಶರ್ಕಿಯ ಒಡೆತನದ್ದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಏಳು ಆನೆಗಳನ್ನು

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಜುನಾಖಾನ ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ಅನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೂ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ಅನ್ನು ಶೀಘ್ರವೇ ತೆರವುಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಜುನಾಖಾನನಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಜುನಾಖಾನ ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರಿಂದ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಅವನ ಸೊಕ್ಕು ಮುರಿದ. ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರಾಯ್ ಕರನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ.

ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಶರ್ಕಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಅವನು ತುಂಬ ಲಜ್ಜಿತನಾದ. ಅವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಕುತುಬ್‌ಖಾಂ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ದರಿಯಾಖಾನ ಲೋಧಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕುತುಬ್‌ಖಾನನ ಕುದುರೆ ಎಡವಿತು ಹಾಗೂ ಅದು ಮುಗ್ಗರಿಸಿತು. ವೈರಿ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ನಂತರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ ರಾಯ್ ಕರನ್‌ನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲಿ ಹಾಗೂ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲಖಾನ, ರಾಜಕುಮಾರ ಸಿಕಂದರ್ ಮತ್ತು ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ್ ಶರ್ಕಿ ನಿಧನನಾದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಅವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್‌ನ ತಾಯಿಯ ಸನ್ನಡತೆ ಮತ್ತು ಉಪಾಯಗಳು ಕಲಹಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದವು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು ಹಾಗೂ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಅವನ ಕಬ್ಜಾ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಶರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನವಾಗಿತ್ತು.

ಜೌನಪುರ ಪ್ರಯಾಣ:

ಈ ಸಂಧಾನದ ನಂತರ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ್ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಹೋದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಕುತುಬ್‌ಖಾನನ ಸೋದರಿ “ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನನ್ನ ಸೋದರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೋ ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನಿನಗೆ ಉಣ್ಣುವುದು ತಿನ್ನುವುದು ಹರಾಮ್ ಆಗಲಿ.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದಳು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೇಲೆ ಅದು ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಮಧ್ಯೆದಲ್ಲೇ

ಅವನು ಪ್ರಯಾಣದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಜೌನಪುರದತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಮೊದಲು ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಈ ಮೊದಲು ತನಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿರಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜುನಾಖಾನನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಇತ್ತ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಶಾಹ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಸರಸ್ವತಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಶರ್ಕಿಯ ತಮ್ಮ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಂದ ದೂರಾದ. ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ಅವನು ಭೂ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕನೌಜ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ಗೆ ಈ ಘಟನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ತನ್ನ ಸೋದರ ಹುಸೇನಖಾನನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮೇಲೆ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಸೇನೆ ಎರಗಿತು. ಜಲಾಲಖಾನನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ದೇವರ ಈ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಕುತುಬ್‌ಖಾನನ ಬದಲಿಗೆ ಜಲಾಲಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಕೈದಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜೌನಪುರದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹುಸೇನಖಾನನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಸನೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆಯಕೂಡದು ಎಂದು ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಸಂಧಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹುಸೇನ್‌ಖಾನನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜಮೀನುದಾರನಾಗಿದ್ದ ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ. ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಶರ್ಕಿ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಆಗಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಮತ್ತು ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ನಡುವೆ ಮೈತ್ರಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯಿಂದ ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಈ ಮೈತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಸಂಧಾನದ ನಂತರ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಹಮೀದಖಾನನನ್ನು ಏಳು ತಿಂಗಳ ನಿರಂತರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲಖಾನನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಬಳಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗಮನ :

ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಸಂಧಾನದ ಕಾಲ ಮಿತಿ ಮುಗಿಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್

ಬಹುಲ್ ಶಮ್ಸಾಬಾದ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಜುನಾಖಾನನಿಂದ ನಗರವನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡು ರಾಯ್ ಕರನ್‌ನನ್ನು ಅದರ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪನ ಮಗ ನರಸಿಂಗ್ ಅರಸನ ಸೇವೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದ. ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ್ ದರಿಯಾಖಾನನಿಂದ ಆಗ ಮುಖಂಡತ್ವದ ಸಂಕೇತವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಈಗ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಕುತುಬಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪನ ಮಗ ನರಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ. ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಖಾನ ಜಹಾಂ ಆಫ್ಘಾನನ ಮಗ ಕುತುಬಖಾನ, ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ರಾಯ್ ಪ್ರತಾಪ ತುಂಬ ದುಃಖಿತಪ್ಪರಾದರು. ಶಾಹ ಹುಸೇನ್ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಬಹುಲ್‌ಗೆ ವೈರಿಯನ್ನೆದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹುಲ್‌ನು ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಬಂಡಾಯ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿನ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಕುತುಬಖಾನ ಮತ್ತು ಖಾನ ಜಹಾಂನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಕಾರಣ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಬಿಗಡಾಯಿಸದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ಶರ್ಕಿ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಬೆಟ್ಟದಂತಹ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಛಿಂದವಾಡಾ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಸತತ ಏಳು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಕೊಲೆ ಮತ್ತು ರಕ್ತಪಾತ ತಾರಕಕ್ಕೇರಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ಮೇವಾತಿ ಮತ್ತು ಕೌಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ರುಸ್ತುಮ್‌ಖಾಂ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ತಾತಾರಖಾನ ಲೋಧಿಯು ಬಹುಲ್‌ನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ. ಯುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನಿಲ್ಲುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಭಯಭೀತನಾದ. ಆದರೆ ಸರದಾರರು ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇಬ್ಬರೂ ಅರಸರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದೊಂದಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ನಷ್ಟ ಉಂಟು ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಕರಾರಿನನ್ವಯ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಧಿಯ ಕಾಲಾವಧಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಹುಸೇನ್‌ಶಾಹ್ ಇಟಾವಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬಹುಲ್ ಲೋಧಿಯ ಸಂಬಂಧಿಕನಾಗಿದ್ದ ನಗರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಗೆ ಏನೋ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ. ಅವನು ಎದುರು ಮಾತನಾಡದೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಕ್ರಮೇಣ ಅವನು ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ್ ಮೇವಾತಿ ಮತ್ತು ಕೌಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ರುಸ್ತುಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಹ ತನ್ನ ಪರ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಅಹಮದಖಾನ

ಹಲವಾನಿ ಮೇಲೂ ಹುಸೇನಶಾಹ್‌ನ ಎಂತಹ ಮೋಡಿ ಆಯಿತೆಂದರೆ ಬಯಾನಾದಲ್ಲಿ ಹುಸೇನಶಾಹ್ ಶರ್ಕಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಈ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಹುಸೇನಶಾಹ್ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇಟಾವಾದಿಂದ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಇಂತಹ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ವೈರಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ತಕ್ಷಣ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ತಹವಾಡ್ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಈ ಹಣಾಹಣಿ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಖಾನ ಜಹಾನ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿ ಮತ್ತೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಸಹ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಸಂಖ್ಯಾರಾದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಲ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆದವು. ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ಸಂಧಾನ ನಡೆಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಇಟಾವಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಹಾಗೂ ಬಹ್ಲೂಲ್ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ.

ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ತಾಯಿಯ ನಿಧನ:

ಇದೇ ಘರ್ಷಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ತಾಯಿ ಬೀಬೀ ರಾಜಿ ಇಟಾವಾದಲ್ಲೇ ನಿಧನಳಾದಳು. ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮತ್ತು ಕುತುಬಖಾನ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಲು ಹುಸೇನಶಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಆಗ ಕುತುಬಖಾನ ಲೋಧಿಯು ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಹದ್ದು ಮೀರಿದಂತೆ ಕಂಡ. ಅವನ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡುತ್ತ, 'ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ? ಅವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಸೇವಕರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನಿಲ್ಲ.' ಎಂದು ನುಡಿದ. ತನ್ನ ಕುರಿತಂತೆ ಅವನು 'ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ವರ್ಚಸ್ಸು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ವೃದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ನನಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಇರಲಾರದು.' ಎಂದ. ಕುತುಬಖಾನ ಇದೇ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹುಸೇನಶಾಹ್‌ನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಅವನು ಬಹ್ಲೂಲ್‌ಗೆ, ನಾನು ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ನಡೆಗಳಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಂದ ಪಾರಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮದ ವೈರಿಯಾಗಿದ್ದು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಸಹ ಕಿವಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ವಿಜರಖಾನನ ಮೊಮ್ಮಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಬದಾಯೂಂದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಇಟಾವಾದಿಂದ ಬದಾಯೂಂಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಬದಾಯೂಂನ ಆಡಳಿತ ಕಸಿದುಕೊಂಡ. ಅದಾದ

ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಸಂಬಲ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಸಂಬಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮುಬಾರಕಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸೂರೆ ಮಾಡಿದ. ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ನಡೆದ. ಹಿಜರಿ ಲಘಿರಲ್ಲಿ ಹುಸೇನ್ ಶಾಹ್ ಗುಜರ್‌ಕಚ್ಛನ ಸಮೀಪ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಖಾನ ಜಹಾನನ ಮಗ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮೇರಕ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಸಿದವು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಸೇನೆ ಅಪಾರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕರಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹ್ ಲೋಧಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. 'ನಾನು ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ. . . ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ರಾಜಿ ಬೀಬಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪಕಾರವಾಗಿದೆ. ಬಂಧನದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ನನಗೆ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಕೃಪೆ ತೋರಿದ್ದಳು. ಈಗ ನೀನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಮರಳಿ ಹೋಗಿ ಸಮಯ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಎದುರು ನೋಡುವುದೇ ವಿಹಿತ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಈಚೆ ದಡದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ದಡದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ವಶದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.' ಎಂದು ಆ ಮೂಲಕ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಅಂತೂ ಈ ಶರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ರಾಜಿಯಾದರು. ಪರಸ್ಪರ ವೈಮನಸ್ಸು ದೂರಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿ ಈ ಮೈತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಿಸಿದ. ತನ್ನ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಇದುವೇ ಸದವಕಾಶವೆಂದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್‌ನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಒಂಟೆ ಮೂಲಕ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಪಾರ ಧನ ಕನಕಾದಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ವತ್ತರಷ್ಟಿದ್ದ ಹುಸೇನ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸರದಾರರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕುತಲಫಖಾನ ಮತ್ತು ಉಪವಕ್ತಾರ ಮಲಿಕ್ ಬಧು ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು. ಕುತಲಫಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕುತುಬಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ಸುಲ್ತಾನ್ ಲೋಧಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಹುಸೇನ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಹಲವಾರು ಪರಗಣಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಕಂಪಲ್, ಶಮ್ಸಾಬಾದ್, ಸೀಕಟ್, ಮಾರಬರಾ, ಜಾಲೀಸರ್‌ಅನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಾನೇ ಆಡಳಿತಗಾರರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ.

ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರೆ ಅವನು ಸೋಲೊಪ್ಪುವವನಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಹುಸೇನ್‌ಶಾಹ್ ಮನಗಂಡ. ತಕ್ಷಣ ಅವನೇ

ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ರಾಮ್ ಪಂಛೀರಾದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದೂಡಿದ. ವೈರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತೆ ರಾಜೀ ಸಂಧಾನ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಧೂಪಾ ಹೋಬಳಿಯನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಗಡಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಹುಸೇನ್‌ಶಾಹ್ ರಾಬ್ರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಹಾಗೂ ಬಹ್ಲೂಲ್ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸನಿಯಾರನ್ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್‌ಗೆ ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ಸೋಲಾಯಿತು. ಅಪಾರ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಪಾಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಸೇನೆಗೆ ಬಲ ಬಂದಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ರಾಬ್ರಿಯತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಧೂಪಾದಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಖಾನ ಜಹಾನನ ಮರಣ ವಾರ್ತೆ ಬಂತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಖಾನ ಜಹಾನ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ತಂದೆಯ ಹುದ್ದೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲೂ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಪ್ರಯಾಣ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜ ತುಂಬ ಮಾನವೀಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಎಷ್ಟೋ ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ ನಗದು, ಡೇರೆಗಳು, ಗುಡಾರಗಳು, ಆನೆಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಹುಸೇನ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಹೀಗೆ ಅವನ ಹಿತೈಷಿಯಾದ. ಕಾಲಪಿವರೆಗೆ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ. ಇತ್ತ ಇದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಉಮಾದಾ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ತಮ್ಮ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಮತ್ತು ಹೈಬತ್ ಉರ್ಫ್ ಕರಕರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಉಮಾದಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಸತತ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಕಡೆಗೆ ಅವರು ಜೀವದಾನ ಕೋರಿದರು. ಉಮಾದಾಅನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಉಮಾದಾಅನ್ನು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಲೋಹಾನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಹಾಗೂ ಇಟಾವಾದ ರಾಯ್‌ಗೆ ಕೆಲವು ಪರಗಣಾಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ. ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಎದುರಾಗದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹುಸೇನ್‌ಶಾಹ್ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಕಾಲಪಿ ಹತ್ತಿರದ ರಾಗಾನೂಂ ತಲುಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಸಹ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಯಮುನಾ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಯುದ್ಧದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಥೀರಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ

ರಾಯ್ ತಿಲೋಕಚಂದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಲೋಧಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ದಾರಿ ಮೂಲಕ ನೀರು ಕಡಿಮೆ ಆಳವಿದ್ದ ಕಡೆಯಿಂದ ನದಿ ದಾಟಿಸಿದ. ಈಗ ಹುಸೇನಶಾಹ್ಗೆ ಈ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ತುಂಬ ಭಯಭೀತನಾದ. ಜೌನಪುರದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ರಟ್ಟಾದ ರಾಜ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್‌ನ್ನು ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಹಲವು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅತ್ಯಂತ ಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಜೌನಪುರದವರೆಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಇತ್ತ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಅವನನ್ನು ಜೌನಪುರದವರೆಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಭರಾಯಿಚ್ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕನೌಜ್ ತಲುಪಿದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಸಹ ಕನೌಜ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ರೆಹತ್^೧ ದಡದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಸೇನೆಗಳ ನಡುವೆ ಭೀಕರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಪರಾಜಿತನಾಗುವುದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶಾಹ್‌ನ ಅದೃಷ್ಟ ಎನ್ನುವಂತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಸೋತುಬಿಟ್ಟ. ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಲೋಧಿಯ ವಶವಾಯಿತು. ಅವನ ಮಡದಿ ಖುತರಾ (ಅವಳು ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಮಗಳು)ಳನ್ನು ವೈರಿಗಳು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಆ ಮಹಿಳೆಯ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ರಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಈ ಕಾಳಗದ ನಂತರ ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ಕಾಲಾವಧಿಯಿಂದ ದೆಹಲಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಜೌನಪುರವನ್ನು ಮತ್ತೆ ದೆಹಲಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುವ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ. ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ನಗರವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮುಬಾರಕಖಾನ ಲೊಹಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕುತುಬಖಾನ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸರದಾರರನ್ನು ಮರ್ರೋಲಿ^೨ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಬದಾಯೂನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಸಂದರ್ಭ ನೋಡಿದವನೇ ಮತ್ತೆ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ಸರದಾರರು ಅವನನ್ನು ನಗುಮೊಗದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಜೌನಪುರದಿಂದ ಮರ್ರೌಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಕುತುಬಖಾನನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯಿಂದ ನೆರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವರೆಗೆ ಅವರು ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಹಿತೈಷಿಗಳೆಂದು ಜಪಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ವರದಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತ ಹಲ್ದಿ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ಕುತುಬಖಾನನ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ.

ಕೆಲ ದಿನ ಅವನು ಶೋಕಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ. ಅನಂತರ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿಯನ್ನು ಬಹು ದೂರದವರೆಗೆ

ಓಡಿಸಿದ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜೌನಪುರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಮಗ ಬಾರಬಕ್‌ನನ್ನು ಶರ್ಕಿ ಅರಸು ಮನೆತನದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದ. ಅವನು ಕಾಲಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಕಾಲಪಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಬಾಯಜೀದ್‌ನ ಮಗ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ಖ್ವಾಜಾ ಅಜೀಮ್ ಹುಮಾಯೂನ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಛಿಂದವಾರಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಧೂಲಪುರ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಜ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಹಲವು ಮಣ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ತಾನೂ ಅವನ ಮಾಂಡಲೀಕರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಇಲಾಪುರ ತಲುಪಿದ. ಈ ನಗರ ರಣತಂಭೂರ್ ಸಮೀಪ ಇದೆ. ಈ ನಗರವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ. ಸಫಲ ಅರಸನಂತೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಈಗ ಅವನು ತುಂಬ ವಯೋವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಿದ. ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತವನ್ನಂತೂ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ರಾಗಪುರದ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಆಲಮ್‌ಖಾನಗೆ ನೀಡಿದ. ಭರಾಯಿಚ್‌ಅನ್ನು ಸೋದರಳಿಯ ಶೇಖ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕರ್ಮಲಿ ಉರ್ಘ್ ಕಾಲಾ ಪಹಾಡ್‌ಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಲಖನೌ ಹಾಗೂ ಕಾಲಪಿಯನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಅಜೀಮ್ ಹುಮಾಯೂನ್‌ನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಇವನ ತಂದೆ ಖ್ವಾಜಾ ಬಾಯಜೀದ್‌ಖಾನ ಕೆಲ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನಿಂದ ಹತನಾಗಿದ್ದ. ಬದಾಯೂನದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯ ಖಾನ್ ಜಹಾನನಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ. ದೋಬಾದ ಮಧ್ಯದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ಉರ್ಘ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಕೆಲ ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜನಿಂದ ಎಂಬತ್ತು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದ. ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅದೇ ರಾಜನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಇಟಾವಾ ಅನ್ನು ಸಾಕೇತ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಕಾಯಿಲೆ:

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಆಜಮ್‌ಖಾನ ಹುಮಾಯೂನ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಸರದಾರರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಈ ಸರದಾರರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಷ್ಟು ತಾಕತ್ತು ಈಗ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಕರೆ ತರಲು ಅನೇಕ ದೂತರು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಮರಖಾನ ಶರವಾನಿ ಪ್ರಧಾನ ಮುಖ್ಯಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅರಸನ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಎಲ್ಲ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ

ಅವನ ಮೇಲಿತ್ತು. ಅವನು ಆ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ತಾಯಿ ಸಹ ಅರಸನ ಸಹಪಯಣಿಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿ ಅರಸ ಮತ್ತು ಸರದಾರರು ಅವನನ್ನು ಗೃಹಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವನ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಉಮರಖಾನನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದೂಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಈ ಸಂದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಹೋಗಲು ತಡ ಮಾಡಿದ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ 'ನಿನಗೆ ಬರುವ ಮನಸ್ಸಿರದಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಈ ಆದೇಶದಿಂದ ಭಯಭೀತನಾದ. ಅವನು ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ವಿರೋಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸದ್ಯ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕುತಲಫಖಾನ ಆಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದ. ಶಾಹೀ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗೆ ಪರದೆ ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೆಲ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತಡ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಅವನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದ.

ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಮರಣ:

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರಸ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಕಾಯಿಲೆ ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ರ್‌ಗಳರಲ್ಲಿ ಸಾಕೇತ್‌ನ ಸಮೀಪದ ಭದಾವನಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ವರ್ಷ, ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಹಾಗೂ ಏಳು ದಿನ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ. ಅವನ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳು ವರ್ಣನಾತೀತವಾಗಿವೆ. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಶರಿಯಾದ ಕಟ್ಟಾ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಫಕೀರರು ಮತ್ತು ದರವೇಶರಂತಹವರ ಸೇವೆಗೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರ ಸಂಗದಲ್ಲೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಆಫ್ಘಾನ್ ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಭ್ಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಅವರ ಜೊತೆಗೇ ಯಾವತ್ತೂ ನೆಲದ ಮೇಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ದೆಹಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ದೊರಕಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಅರಸರ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿ ವಿತರಿಸಿದ್ದ. ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಪಾಲನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ತನ್ನ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಂದೂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷ ಕುದುರೆ ಲಾಯದ ಶಾಹೀ ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನು ಎಂದೂ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನನಗೆ ಅರಸು ಮನೆತನದ ಹೆಸರು ಸಾಕು ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮೊಘಲ ಸೈನಿಕರ ಶೌರ್ಯದ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಭರವಸೆ ಇತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೊಘಲ ರಾಜಕುಮಾರರು, ಅರಸರು ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಶೂರ ಯುವಕನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಕು ಅವನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಭ್ಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಅರಸ ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷ, ಶೂರ ಹಾಗೂ ಧೀರನಾಗಿದ್ದ. ಲೋಕ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದ. ಎಂದೂ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವತ್ತೂ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಕಳೆದ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- ೧೧ ತಹವಾಡಾ ಪದ ಬರವಣಿಗೆ ದೋಷವಾಗಿದೆ. 'ಮುಂತಖಬ್ ಅಲ್‌ತವಾರಿಖ್'ದಲ್ಲಿ 'ಭತವಾಡಾ' ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ೧೨ ಮೇರಕ್-ಇದು ಬರಹದ ದೋಷ. ಇಲ್ಲಿ ನೈಜ ಪದ 'ಮೇರತ್' ಎಂದಾಗಬೇಕು.
- ೧೩ 'ರೆಹತ್' ಪದವೇ ತಪ್ಪಾಗಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅದು 'ಆಬ್ ರೆಹಬ್' ಎಂದಾಗಬೇಕು. ಅದು ಕಾಳಿ ನದಿಯ ಹೆಸರು. ಅದು ಕನೌಜ್ ಬಳಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.
- ೧೪ ಈ ಹೆಸರಿನ ಯಾವ ಗ್ರಾಮವೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಮಹೌಲಿ' ಮತ್ತು 'ಮಜೌಲಿ' ಹೆಸರಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿದ್ದವು.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

ಸುಲ್ತಾನ ಆದಿಲ್ ನಿಜಾಮಖಾನ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಮರಣಾನಂತರ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯ ಆಯ್ಕೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಅನೇಕ ಜನ ದಿವಂಗತ ಅರಸನ ಮೊಮ್ಮಗ ಹುಮಾಯೂನ ಆಜಮ್‌ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು. ಇನ್ನು ಅನೇಕರು ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಬಾರಬಕ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಜೇಬಾ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ತಾಯಿ, 'ನನ್ನ ಮಗ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಅವನ ನಡವಳಿಕೆ ಯಾವತ್ತೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದು.' ಎಂದು ವಾದಿಸಿದಳು. ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಕಕ್ಕನ ಮಗ ಈಸಾಖಾನ ಅತ್ಯಂತ ಅವಾಚ್ಯವಾಗಿ ಬೈಯ್ದು, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಮಗ ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದ. ಖಾನ್ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ, 'ನಿನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಅರಸ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದು ಇಂದೆಯೇ ಅವರ ಮಡದಿ ಮತ್ತು ಮಗನನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೀಯಾಳಿಸುವುದೇ? ಇದು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ.' ಎಂದು ಗದರಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಈಸಾಖಾನ, 'ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಒಬ್ಬ ನೌಕರನಿಗಿಂತ ಹೇಚ್ಚೇನಲ್ಲ. ನೀವು ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಬೇಡಿರಿ.' ಎಂದ. ಖಾನ್ ಖಾನಾನನಿಗೆ ಪಿಠ್ ನೆತ್ತಿಗೆರೆತು. 'ನಾನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರ ನೌಕರನಲ್ಲ ಎಂದವನೇ ಅವನು ಸಭೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಸಹಮನಸ್ಕ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಶವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಲಾಲಿ^೧ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಜೊತೆಗೂಡಿ

ಬಿಯಾಸ್ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್ ಮಹಲು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಶವವನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸ್ವತಃ ಅವನು ಈಸಾಖಾನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಈಸಾಖಾನ ಅವನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾದ. ಆದರೆ ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅವನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅವನು ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ಅವನು ಸಹ ನೈತಿಕತೆಯೇ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆಫ್ಘಾನ್ ಜೊತೆ ಸಭ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸೋದರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅರಸ ದರಬಾರಿನ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಆರು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು: ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ, ಜಲಾಲಖಾನ, ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನ, ಹುಸೇನಖಾನ, ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನಖಾನ.

ರಾಜ್ಯದ ಸರದಾರರು:

ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ೫೩ ಜನ ಸರದಾರರಿದ್ದರು. ಅವರ ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ: ಖಾನ ಜಹಾನ ಲೋಧಿ, ಖಾನ ಜಹಾನ ಬಿನ್ ಖಾನ್ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿಯ ಮಗ ಅಹಮದ್‌ಖಾನ, ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಕರ್ಮಲಿ, ಖಾನ್ ಖಾನಾನ ಲೊಹಾನಿ, ಆಜಮ್‌ಖಾನ ಶರವಾನಿ, ಬಿಹಾರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೊಹಾನಿಯ ಮಗ ದರಿಯಾಖಾನ, ಆಲಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಜಲಾಲಖಾನ, ಕಾಲಪಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಶೇರ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಮೂಹಿ, ಖಿಲೀಲಖಾನ ಲೋಧಿ, ಇಟಾವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹಕೀಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಶರವಾನಿ, ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಲೋಧಿ, ಬಾಬುಖಾನ ಶರವಾನಿ, ಹುಸೇನಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ, ಸಹಾರನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ದ್ವಿತೀಯ ಖಾನ್ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿಯ ಮಗ ಸುಲೇಮಾನ್‌ಖಾನ, ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಸಯೀದ್‌ಖಾನ, ಖಾನ ಕರ್ಮಲಿಯ ಮಗ ಹಾಗೂ ಕಾಲಾ ಪಹಾಡ್ ಎನ್ನುವ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಅಹಮದ್‌ಖಾನ, ಶೇಖ್ ಜಮಾಲ್ ವಲ್ದ ಉಸ್ಮಾನ್ ಕರ್ಮಲಿ, ಲೋಧಿ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನ ಲೊಹಾನಿ, ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ, ಉಸ್ಮಾನ್‌ಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ, ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಶೇಖ್‌ಜಾನ, ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಕರ್ಮಲಿ, ಆದಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಆದಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಸೋದರ ಹುಸೇನಖಾನ, ಕಬೀರಖಾನ ಲೋಧಿ, ಮುಕ್ಬರಖಾನ ಲೋಧಿ, ಗಾಜಿಖಾನ ಲೋಧಿ, ಪಂಜಾರಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ತಾತಾರಖಾನ, ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ಮಿಯಾನ ಚಮನ್ ಕಂಬೂಹ್, ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ಮುಜ್ರದುದ್ದೀನ್, ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ಶೇಖ್

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್, ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ಶೇಖ್ ಉಮರ್, ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ತಾಹಿರ್ ಕಾಬುಲಿಯ ಮಗ ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ಕಾಜಿ ಅಬ್ದುಲ್ ವಾಹಿದ್, ಖ್ವಾಸ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಭೂರಾಖಾನ, ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ಶೇಖ್ ಉಸ್ಮಾನ್, ಹಿಜಾಬೆ ಖಾಸ್ ಶೇಖ್ ಸಿದ್ದೀಕ್, ಖ್ವಾಜಾ ನಸ್ರುಲ್ಲಾಹ್, ಬಾದಿ ಗ್ರಾಮದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮುಬಾರಕ್ ಇಕಬಾಲ್, ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆ ಕವಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಮಗ ಅಸ್ಗರ್‌ಖಾನ, ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಸೋದರ ಶೇರಖಾನ, ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಕಂವಲ್, ಅಜೀಜ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೊಹಾನಿ, ಆಲಮ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಕಬೀರ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಜಹೀರ್‌ಖಾನ ಲೊಹಾನಿ, ಉಮರಖಾನ ಶೇರವಾನಿ ಹಾಗೂ ಸುನಾರಖಾನ ಜಲವಾನಿ.

ಜಾಗೀರುಗಳು ಹಾಗೂ ಹುದ್ದೆಗಳು:

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ನಂತರ ಕೆಲವೇ ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ರಾಬ್ರಿಯತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಆಲಮ್‌ಖಾನ ಕೆಲ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಚಿಂದವಾಡಾದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕಡೆಗೆ ಚಿಂದವಾಡಾದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದು ಈಸಾಖಾನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಪಟಿಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ರಾಬ್ರಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಖಾನ್ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವನು ಇಟಾವಾಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಇಲ್ಲಿ ಅರಸ ಪೂರ್ತಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿರುದು ಹೊಂದಿದ್ದ ಆಲಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ್‌ನಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಅವನನ್ನು ಇಟಾವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ.

ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು:

ಅದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಇಟಾವಾದಿಂದ ಪಟಿಯಾಲಿಗೆ ಹೋದ. ಇತ್ತ ಈಸಾಖಾನ ಪಟಿಯಾಲಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯನ್ನೆದುರಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಈಸಾಖಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಬಲವಾದ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಆಘಾತ ಅವನ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ದೂತನ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ಅರಸನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಈ ಮೊದಲು ಬಾರಬಕ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಲೆಕ್ಕಿಗ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಗೀಲಾನ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಅವನಿಗೆ ಪಟಿಯಾಲಿಯ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಬಾರಬಕ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಅರಸ ಅವನ ಮೇಲೆ

ಎರಿ ಹೋದ. ಅರಸ ಸಹ ಕಾಲಾ ಪಹಾಡ್ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಕನೌಜ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಕಾಲಾ ಪಹಾಡ್ ಸಹ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಸೇನೆಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ. ಅವನು ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಸೇನೆಯ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಅರಸನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತರಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿದ. ತುಂಬ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ಕಾಲಾ ಪಹಾಡ್‌ನ ಕೈ ಕುಲುಕಿದ. 'ನೀವು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದೀರಿ. ನನ್ನನ್ನು ಸಹ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.' ಎಂದ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಾಲಾ ಪಹಾಡ್ ತುಂಬ ಲಜ್ಜಿತನಾದ. 'ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನಿಮಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಮುಡುಪಾಗಿರಿಸುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲಾರೆ.' ಎಂದ. ತನಗೊಂದು ಕುದುರೆ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಬಾರಬಕ್ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಯಸಿದ್ದ. ಅವನು ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಾರಬಕ್ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಬದಾಯೂನನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುಬಾರಕ್‌ನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಬಾರಬಕ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಬದಾಯೂನಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಬಾರಬಕ್‌ಶಾಹ್ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅರಸನಿಗೆ ಶರಣಾದ. ಅವನಿಗೆ ಸೇವೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಅರಸ ಅವನನ್ನು ತುಂಬ ನಮ್ರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಗೌರವದಿಂದ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆ ತಂದ. ಅವನಿಗೆ ಜೌನಪುರದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಕಿ ಇನ್ನೂ ಬಿಹಾರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಆಡಳಿತಗಾರರನ್ನು ಜೌನಪುರದ ಆಸುಪಾಸಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಕೆಲವನ್ನು ಬಾರಬಕ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಜೌನಪುರದ ಹಲವು ಪರಗಣಾಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಜೌನಪುರದಿಂದ ಕಾಲಪಿಗೆ ಹೊರಟ. ಕಾಲಪಿಯ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಅರಸ ಕಾಲಪಿಯಿಂದ ಝತರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಝತರಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ತಾತಾರಖಾನ ತುಂಬ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅರಸ ಝತರಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವನ ವಶದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿದ. ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ವಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕರ್ಮಲಿಯನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ರಾಜ ಮಾನಸಿಂಗ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ರಾಜ ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರು ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಬಯಾನಾವರೆಗೆ ಅರಸನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋದ. ಬಯಾನಾದ ದೊರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಫ್ ಸಹ ಸನ್ನಡತೆಯ ನಿದರ್ಶನ ನೀಡಿದ. ಶರ್ಫ್ ಅರಸನ ಕೃಪಾ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ

ಪಾತ್ರನಾದ ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ತೋರಿದ. ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಫ್‌ನಿಗೆ ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಜಾಯಸಾ, ಚಿಂದವಾಡಾ, ಮಾರಹರಾ, ಸಲೀಕಟ್‌ನ ಜಾಗೀರುಗಳು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಫ್‌ಖಾನ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಉಮರಖಾನ ಶೇರವಾನಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡ. ಕಾರಣ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಖಜಾನೆಯ ಬೀಗದ ಕೈಗಳನ್ನು ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಯಾನಾ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಫ್ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸಿದ. ಅವನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ.

ಅರಸ ಈ ವಚನ ಭ್ರಷ್ಟತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಫ್‌ನ ಲೆಕ್ಕಿಗ ಹಾಗೂ ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದವನು ಹೈಬತ್‌ಖಾನ ಜಲವಾನಿ. ಆದರೆ ಅವನು ಬಂಡೆದ್ದ ಹಾಗೂ ಆಗ್ರಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಅರಸನಿಗೆ ಇದು ತುಂಬ ಅಸಹನೀಯವೆನಿಸಿತು. ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸರದಾರರನ್ನು ಉಳಿಸಿದ. ತಾನು ಬಯಾನಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಜನರನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದ. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶರ್ಫ್ ಸಹ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದ. ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಬಯಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೮೯೭ರಲ್ಲಿ ಬಯಾನಾಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಖಾನ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ರಾಯ್ ಭಲದರ್ ಸಿಕಂದರ್‌ಗೆ ತುಂಬ ಹೆದರಿದ. ಅವನು ವಿಲಾಸ ವೈಭವದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಪಟನಾದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆದರೆ ಅರಸ ಅವನ ಎಲ್ಲ ನಗ ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಲಾಸ ವೈಭವದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಟೀನಾದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಮುಬಾರಕಖಾನನ ಸೋದರ ಶೇರಖಾನನ ಮಡದಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ. ನಂತರ ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ. ಕಳ್ಳರು, ದರೋಡೆಕೋರರು ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರರ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದ್ದ ದೇವತಾರಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ. ಹಲವು ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು, ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಕೆಲವರು ವಜೀರಾಬಾದ್‌ಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಿಗೂ ನುಗ್ಗಿದ. ವಜೀರಾಬಾದ್‌ನವರನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಿ ಶಮ್ಸಾಬಾದ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಉಳಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಹಿಜರಿ ೯೦೦ರಲ್ಲಿ ರಾಯ್ ಭಲದರ್‌ನ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಟನಾಕ್ಕೆ ಹೋದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ

ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಸಹ ಸಂಹರಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಖಾರನ್ ಮತ್ತು ಖಾನಿಗೆ ಹೊರಟ. ಭಲದರ್‌ನ ಮಗ ನರಸಿಂಗ್ ರಾಯ್ ಅರಸನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ಸೋತು ಪಟನಾಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಸಹ ಪಟನಾದತ್ತ ಹೊರಟ. ರಾಯ್ ಭಲದರ್ ಸರ್‌ಕಚ್ಚಿಗೆ ಹೊರಟ. ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಅವನು ಮೃತಪಟ್ಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಪಟನಾದ ಸಮೀಪದ ಕಚ್ಚಾದಿಂದ ಶಹದೀವರ್‌ದೇಡೆ ಹೊರಟ. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳು ಗಗನಕ್ಕೇರತೊಡಗಿದ್ದವು. ಕಸಕಸೆ, ಅಫೀಮು, ತುಪ್ಪ, ಉಪ್ಪು ದುರ್ಲಭವಾಗಿದ್ದವು. ಅರಸ ಇಲ್ಲಿಂದ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಕುದುರೆಗಳು ಪ್ರಯಾಣದಿಂದಾಗಿ ತುಂಬ ದಣಿದಿದ್ದವು. ಯಾರ ಬಳಿ ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳಿದ್ದವೋ ಆ ಪೈಕಿ ಒಂಬತ್ತು ಸತ್ತು ಹೋದವು. ಭಲದರ್‌ನ ಮಗ ಲಕಮಚಂದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ, ಅಶ್ವ ಬಲವೇ ನಾಶವಾಗಿದೆ; ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ತಕ್ಷಣ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿಹಾರದಿಂದ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟ.

ಇತ್ತ ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಹ ಕನತತ್ ಕಣಿವೆ ಮೂಲಕ ಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ದಾಟಿ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಬನಾರಸ್‌ದಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಿ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸೆಣಸಾಡಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಖಾನ್ ಖಾನಾನನನ್ನು ರಾಯ್ ಭಲದರ್‌ನ ಮಗ ಸಾಲಿಬಾಹನ್^೧ ಬಳಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನೇ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ಸಾಲಿಬಾಹನ್ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಭೇಟಿಯಾದ. ಘೋರ ಕದನ ಹಾಗೂ ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಪರಾಜಿತನಾದ. ಪಟನಾದೇಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಹೊರಟಿದ್ದ. ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿ ಬಿಹಾರಿಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅರಸ ಸಹ ಒಂಬತ್ತು ದಿನ ಕಾದು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ. ನಂತರ ಬಿಹಾರದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಹುಸೇನ್ ಶರ್ಕಿಗೆ ಅರಸನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಮಲಿಕ್ ಖಿಂದೂನನ್ನು ಬಿಹಾರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿ ತಾನು ಲಖನೌತಿಯ ವಲಯದ ಖಲಗಾಂವ್^೨ದತ್ತ ನಡೆದ.

ಬಂಗಾಲದ ಅರಸ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಅವನಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಾಗತ ಕೋರಿದ. ಅವನಿಗೆ ಐಷಾರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಅವನು

ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕನಸು ಕಾಣುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಬದುಕನ್ನು ಐಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ. ಶರ್ಕಿ ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಜೌನಪುರದ ಅರಸುಮನೆತನದ ಪರಂಪರೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಅರಸ ಸಿಕಂದರ್ ದೇವಬಾಡಾದಿಂದ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಖಿಂದೂ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದ. ಮಲಿಕ್ ಖಿಂದೂ ಹೆದರಿ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಬಿಹಾರದ ಆಡಳಿತ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಕೈಗೆ ಬಂದಿತು. ಅರಸ ಸರದಾರರ ಒಂದು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೊಹಬ್ಬತಖಾನನನ್ನು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ದರವೇಶಪುರ ತಲುಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಖಾನ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿಯ ಮಗ ಖಾನ ಜಹಾಂನನ್ನು ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ತಿರ್ಹಟ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಜ ತುಂಬ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಅರಸನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಹಲವು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ. ಅರಸ ಕಾಣಿಕೆಯ ರಕಮನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೊಹಾನಿಯನ್ನು ತಿರ್ಹಟ್‌ನಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ತಾನು ದರವೇಶಪುರನತ್ತ ನಡೆದ. ಖಾನ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿಯ ಮಗ ಖಾನ ಜಹಾಂನ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಅರಸ ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಖುಸ್ರೋಖಾನನಿಗೆ 'ಹುಮಾಯೂನ ಆಜಂ' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಹಾರದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸೂಫಿ ಸಂತ ಶೇಖ್ ಶಫುದ್ದೀನ್ ಮುನೀರಿಯ ಸಮಾಧಿ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಫಕೀರರು ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ದಾನ, ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿ ಮತ್ತೆ ದರವೇಶಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಬಂಗಾಲ ಅರಸನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಬಂಗಾಲದ ದೊರೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಸೇನೆ ಬಿಹಾರದ ಸಮೀಪದ ಕುತಲಘ್‌ಪುರ ತಲುಪಿತು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ಮಗ ದಾನಿಯಲ್‌ನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಸಹ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾಂ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾಂ ಲೊಹಾನಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಬಾಡಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉಭಯತರು ಪರಸ್ಪರ ಹಣಾಹಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆದರೆ ಯಾವ ಸೇನೆಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಹಾನಿ ಮಾಡಕೂಡದು ಮತ್ತು ಯಾರೂ ವೈರಿಯ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಶರತ್ತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾಂ ಲೊಹಾನಿ ಮರಳಿ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಬಿಹಾರದ ಸಮೀಪದ ಪಟನಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೊಹಾನಿ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಸಹ ಕುತಲಘ್‌ಪುರದಿಂದ ದರವೇಶಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಇಲ್ಲೇ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮಗ ಆಜಂ

ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನ ಮಗ ದರಿಯಾಖಾನನಿಗೆ ಬಿಹಾರದ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರಸನಿಗೆ ಆಹಾರದ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹದ ಮೇಲಿನ ಜಕಾತನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಇಡೀ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹದ ಮೇಲಿನ ಜಕಾತ್ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ಸಾರನ್ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಜಮೀನುದಾರರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಗಣಾಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದು ಲೋಧಿ ಸರದಾರರಿಗೆ ಕೊಡ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಅವನು ಮಛಲಿಗಢ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಇಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಅರಸ ಶಾಲಿಬಾಹನನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗ ಬಯಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಶಾಲಿಬಾಹನ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅರಸನಿಗೆ ಇದು ಅಸಹನೀಯವೆನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಟನಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಅದರ ನೆಲೆಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಸಹ ಕಾಣದಾದವು. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯಿಂದ ಸರ್ವನಾಶವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಭೇದ್ಯ ಕೋಟೆ ಎನಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅರಸರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಬಾಂದುಗರಬಾಾದ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಯುವಕ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೋಟೆಯ ಭದ್ರತೆ ಅರಸನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಯಿತು. ಅರಸ ಇದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅರಸ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ನಂತರ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನ ಮೋಜಿಯ ಲೆಕ್ಕ ತಪಾಸಣೆ ಪ್ರಕರಣ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಬಾರಬಕ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನುಂಗಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಯಾವುದೋ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅರಸ ಅವನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಕಂದಾಯದ ಎಲ್ಲ ರಕಮನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಈ ಆದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರು ತುಂಬ ವ್ಯಗ್ರರಾದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಯೋಗಾಯೋಗವೆನ್ನುವಂತೆ ಚೌಗಾನ್‌ಬಾಜಿ ಗೆಂದು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೈಬತ್‌ಖಾನನ ದೊಣ್ಣೆಗೆ ದರಿಯಾಖಾನನ ಮಗ ಸುಲೇಮಾನ್‌ಖಾನನ ದೊಣ್ಣೆ ಬಡಿಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನ ತಲೆಗೆ ಬಲವಾದ ಏಟು ಬಿತ್ತು. ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರ ಮಧ್ಯೆ ಭಾರಿ ಜಗಳ

ನಡೆಯಿತು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ವೈರ ಬೆಳೆಯಿತು. ವಿಜರ್ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೈಬತಖಾನನ ತಲೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ದೊಣ್ಣೆ ಬೀಸಿದ. ಅವನ ಈ ಕೃತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಭಾರಿ ಗದ್ದಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಖಾನ ಖಾನಾನ ಹೈಬತಖಾನನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆ ತಂದರು. ಅರಸ ಸಹ ಮೈದಾನದಿಂದ ಮಹಲಿಗೆ ಹೊರಟ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅರಸ ಮತ್ತೆ ಚೌಗಾನ್‌ಬಾಜಿಗೆ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೈಬತಖಾನನ ಸಂಬಂಧಿಕ ಶಮ್ಸ್‌ಖಾನ ಆಕ್ರೋಶಭರಿತನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ವಿಜರ್‌ಖಾನನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನ ತಲೆಗೆ ಚೌಗಾನ್‌ದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಬಾರಿಸಿದ. ಅರಸ ಸಹ ದಿಜ್ಮೂಢನಾದ. ಶಮ್ಸ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಾರಿಸಿ ಒದ್ದು ಮತ್ತೆ ಮಹಲಿಗೆ ಮರಳಿದ. ಈ ಅಹಿತಕರ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಅರಸ ತನ್ನ ಸರದಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ. ಅವನು ಯಾವ ಆಸ್ಥಾನಿಕರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಗರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದನೋ ಅವರನ್ನು ಕಾವಲಿಗಿರಿಸಿದ. ಹೀಗಾಗಿ ಸರದಾರರು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ಕಾವಲು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೈಬತ್‌ಖಾನ ಶರವಾನಿ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಫತೆಹಖಾನನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿ 'ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಮ್ಮ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನಾಯಕನೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಬಯಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ನೀವು ಬಯಸಿದರೆ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು.' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ರಾಜಕುಮಾರ ಫತೆಹಖಾನ ತಾಹಿರ್ ಕಾಬುಲಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ. 'ಇವರು ಅವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ಅವಿವೇಕಿ ಸರದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಈ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ಗೆ ತಿಳಿಸು.' ಎಂದು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಫತೆಹಖಾನ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಈ ದುರುಳ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಿ ಹಲವು ವಿಧದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದ.

ಸಂಭಲ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ:

ಹಿಜರಿ ೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಸಂಭಲ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಲ್ಲಿ ಚೌಗಾನ್‌ಬಾಜಿ, ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಳೆದ. ಇಲ್ಲೇ ಅರಸನಿಗೆ ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆ ಅಸ್ಕರ್ ಚರಿತ್ರಹೀನನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ದುರ್ನಡತೆಯವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ಮಾಚಿವಾಡಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಖವಾಸಖಾನನಿಗೆ, 'ನೀನು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಅಸ್ಕರ್‌ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ನನ್ನೆದುರು ಹಾಜರುಪಡಿಸಬೇಕು.' ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಆದರೆ ಖವಾಸಖಾನ ದೆಹಲಿ ತಲುಪುವುದಕ್ಕೆ

ಮೊದಲೇ ಅಸ್ಕರ್ ಹಿಜರಿ ೯೦೭ರಂದು ಶನಿವಾರ ರಾತ್ರಿ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಸಂಬಲ್‌ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಖವಾಸಖಾನ ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಆಳ್ವಿಕೆ ಶುರು ಮಾಡಿದ. ಇದೇ ಕಾಲದ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಯೋಧನ್ ಎನ್ನುವ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಕಾತೀನ್ ಎಂಬ ಹೋಬಳಿಯ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಧರ್ಮ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೂ ಸತ್ಯದ ಮಾರ್ಗದ್ದು ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನನೆದುರು ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಹೇಳಿಕೆ ಇಡೀ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅನುರಣಿಸಿತು. ಕಾಜಿ ಪ್ಯಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಬದರ್ ಪರಸ್ಪರರ ವಿರುದ್ಧ ಫತವಾ ಹೊರಡಿಸಿದರು. ಇವರು ಲಖನೌತಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಲಖನೌತಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂಂ ಬಿನ್ ಖ್ವಾಜಾ ಬಾಯಜೀದ್ ಆ ಶೇಖ್ ಮತ್ತು ಕಾಜಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆ ಹಿಂದೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅವನು ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತಪಂಡಿತರನ್ನು ತನ್ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: ಮಿಯಾನ ಕಾದರ ಬಿನ್ ಖ್ವಾಜಾ ಶೇಖ್, ಮಿಯಾನ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಬಿನ್ ಅಲ್ಲಾಹ್‌ದಾದ್ ತಿಲ್ಲತಿ, ಸೈಯದ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ಸಯೀದಖಾನ ದೆಹಲವಿ, ಮುಲ್ಲಾ ಕುತಬುದ್ದೀನ್ ಹಾಗೂ ಮುಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಾಹ್‌ದಾದ್ ಸಾಲೆಹ್ ಸರ್‌ಹಿಂದಿ, ಸೈಯದ್ ಅಮಾನ್, ಸೈಯದ್ ಮಾಹಾನ್, ಸೈಯದ್ ಅಹಸನ್ ಕನೌಜಿ, ಮಜಕೂರ್ ಅಲ್‌ಸದರ್ ಉಲಮಾಗಳಲ್ಲದೆ ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನ ಉಲಮಾ ಮತ್ತು ಫುಜಲಾ- ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸದರುದ್ದೀನ್ ಕನೌಜಿ, ಫತೆಹಪುರ ಸಿಕ್ರಿಯ ನಿವಾಸಿ ಮಿಯಾನ ಅಬ್ದುರ್ರಹಮಾನ್ ಹಾಗೂ ಮಿಯಾನ ಅಜೀಜುಲ್ಲಾಹ್ ಸಂಭಲಿ ಮುಂತಾದವರು. ಅವರು ಅರಸನ ಆಪ್ತ ವಲಯದವರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಚರ್ಚಾಕೂಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಯೋಧನ್‌ನನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯಗೊಳಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಮರಣ ದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಎಲ್ಲ ಉಲಮಾಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಆದದ್ದು ಹೀಗೆಯೇ. ಯೋಧನ್ ಮುಸಲ್ಮಾನನಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಉಲಮಾಗಳು ಸಹ ಇದೇ ಫತವಾ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದರು. ಅರಸ ಎಲ್ಲ ಉಲಮಾಗಳ ಮೇಲೆ ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಮಾಡಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಮರಳಿ ಹೋದರು.

ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನ ಮರಣ:

ಖವಾಸಖಾನ ತನ್ನ ಮಗ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನನನ್ನು ಶಾಹೀ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಲಖನೌತಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ತಾನು ಅರಸನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ

ಹಾಜರಾದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸಯೀದ್ ಖಾನ ಶೇರವಾನಿ ಸಹ ಲಾಹೋರ್‌ನಿಂದ ಶಾಹೀ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನನ್ನೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಖುಶಿಪಡಿಸಿದ. ಈ ಶೇರವಾನಿ ಸಹ ಕೇಡಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ತಾತಾರಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶಾಹ್ ಲೋಧಿ ಮುಂತಾದ ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಗುಜರಾತಿನ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಾಥರಂತೆ ಬದುಕಲು ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ, ಅಂದರೆ ಹಿಜರಿ ೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ರಾಜ ರಾಯ್ ಮಾನಸಿಂಗ್ ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ನಿಹಾಲ್‌ಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲು ಕಳಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ಖುಶಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮರಳಿಸಿದ. ನಂತರ ಅರಸ ರಾಜನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿಯೂ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಖಾನ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ಕೆಲ ಕಾಲದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಹಮದ್ ಮತ್ತು ಸುಲೇಮಾನ್, ಅಂದರೆ ಖಾನ ಖಾನಾನನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಆದರೆ ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಸರಹದ್ದು ಸಹ ದುರ್ಗಮವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ಯುದ್ಧ, ಕಲಹ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯಗಳ ಮೂಲವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ಅರಸ ಅಹಮದ್ ಮತ್ತು ಸುಲೇಮಾನ್‌ರಿಂದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದು ಖವಾಸಖಾನನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬಯಾನಾದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿದ್ದ ಸಫ್ವರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಆಗ್ರಾದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅಹಮದ್ ಮತ್ತು ಸುಲೇಮಾನ್ ಬಯಾನಾದಿಂದ ಸಂಭಲ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಅವರನ್ನು ಶಮ್ಸಾಬಾದ್, ಜಾಲೀಸರ್, ಕಂಪಿಲ್ ಮತ್ತು ಶಾಹ್‌ಆಬಾದ್ ಪರಗಣಾಗಳ ಮಾಲೀಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಮೇವಾತ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಲಮಖಾನ ಹಾಗೂ ಈರಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಖಾನ ಖಾನಾನ- ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಧೂಲಪುರ ಸಮರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು ಹಾಗೂ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆಯ ರಾಯ್ ಬಿನಾಯಕ್ ದೇವ್‌ನಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಆದರೆ ರಾಯ್ ಈ ಸರದಾರರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ಹಾಗೂ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಖ್ವಾಜಾ ಬೀನ್‌ಗೆ ಇದೇ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಹುತಾತ್ಮನ ಪಟ್ಟ ಲಭಿಸಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ತುಕಡಿಗೆ ತುಕಡಿಯೇ ನಿರ್ನಾಮವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಅರಸನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಹಿಜರಿ ೯೦೫ರ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಸಂಭಲ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಧೂಲಪುರದತ್ತ ಮನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅರಸ ವೈರಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಬಿನಾಯಕ್ ದೇವ್ ಅರಸನ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಬಲ ಕಂಡು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕೋಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸ್ವತಃ ತಾನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ದತ್ತ

ಪಲಾಯನಗೈದ. ಆದರೆ ಅವನ ಸಂಬಂಧಿಕರೂ ಸಿಕಂದರನ ಸೇನೆಯನ್ನೆದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಅರಸ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಧನ್ಯವಾದದ ಎರಡು ರಕ್ತಾತ್ ನಮಾಜು ಮಾಡಿದ. ವಿಜಯ ಪತಾಕೆ ಹಾರಿಸಿದ. ಇತ್ತ ಸಿಕಂದರನ ಸೈನಿಕರು ಧೂಲಪುರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಳು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದ ತೋಟಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿದರು. ಸತತ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಧೂಲಪುರವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಅರಸ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಆದಮುಖಾನ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಇನ್ನಿತರ ಸರದಾರರ ಜೊತೆ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಸಂಪಲ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಮೈಯಾ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಆಸಿ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ.

ಅರಸ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ಇವನ ಸೈನಿಕರು ನೀರಿನ ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾದರು. ವಾಂತಿ ಭೇದಿ ಮತ್ತು ಪ್ಲೇಗ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ರಾಜನೂ ಶರಣಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಸಂಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಜೊತೆಗೆ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದು ರಾಜನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಸಯೀದ್‌ಖಾನ, ಬಾಬುಖಾನ ಹಾಗೂ ರಾಯ್ ಕನಬಸಾರನ್ನು ಅರಸ ಹೊರಹಾಕಿದ. ತನ್ನ ಮಗ ಬಿಕ್ರಮಜೀತನನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಇವನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ವಾಪಸ್ ಬಂದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಧೂಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ಇಲ್ಲಿ ಬಿನಾಯಕ್ ದೇವ್‌ನನ್ನು ಧೂಲಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಇಲ್ಲವೆ ಹಿಂದೂ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಾ ಇನ್ನೂ ತನಕ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಬಯಾನಾದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ನರವರ್ ಮತ್ತು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಟ. ಸೀರಿ ಎಂದೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ದೆಹಲಿಯ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಈಗ ರಾಜಧಾನಿಯೆಂದು ಉಳಿಸಿದ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾ ಅನ್ನು ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿದ. ಅರಸ ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಕಳೆದ. ಹಿಜರಿ ೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕೆ ವಿಜಯದ ಶುಭ ಸಂದೇಶ ನೀಡಿದಾಗ ಅರಸ ಮಂದಯಿಲ್^{೨೨} ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಹೊರಟ. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಧೂಲಪುರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಮತ್ತು ಮಂದರಾಯಿಲ್‌ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಮಂದರಾಯಿಲ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ಮುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೆದರಿ ತಾವಾಗಿಯೇ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅರಸ ಮಂದರಾಯಿಲ್‌ದ ಎಲ್ಲ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ. ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ

ಸರದಾರನ ಕೈಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಧೂಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಧೂಲಪುರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಶೇಖ್ ಫಕರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅರಸ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ. ೨ ಸಫರ್ ೯೧೧(ಹಿಜರಿ)ರ ಭಾನುವಾರದಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಕಂಪ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಇಂತಹ ಭೂಕಂಪ ಸಂಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕಂಪಿಸಿದವು, ಕಟ್ಟಡಗಳು ಕುಸಿದವು ಹಾಗೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಳಯವೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಸತ್ತವರಿಗೆ ಹಶ್(ಪ್ರಳಯದ ನಂತರ ಅವರ ಪಾಪ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯದ ಲೆಕ್ಕದ ದಿನ) ಎನ್ನಿಸಿತು. ಮುಂದೆಂದೆಂದೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಳಯದಂತಹ ಭೂಕಂಪ ಕಾಣ ಸಿಗದು. ಅದೇ ದಿನ ಭಾರತದ ಇತರ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಭೂಕಂಪ ಸಂಭವಿಸಿತು.

ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರ ಸರ್ವನಾಶ:

ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕೆ ಮೂಡಿದ ನಂತರ ಅರಸ ಗ್ವಾಲಿಯರನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಧೂಲಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಚಂಬಲ್ ನದಿಯ ದಡದ ಕೋಖ್ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಇದಾದ ನಂತರ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಹಾಗೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರ ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವರನ್ನು ಹತ್ಯೆಗೈದ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಂದ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚಿದರು. ಇನ್ನು ಬಂಜಾರಾಗಳ ಆಗಮನ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆ ಎನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅರಸನು ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ, ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಹಾಗೂ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಖಾನರನ್ನು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ದೊರಕಿಸಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ರಾಜನು ಆ ಸರದಾರರನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ತಡೆದ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣಾಹಣಿಯ ನಂತರ ರಾಜನಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು. ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಸೇನೆಗೆ ತಲುಪಿತು. ಅರಸ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹನೂರ್ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಸೇನೆಯಿಂದ ಹತ್ತು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ತಲಾಯಾನನ್ನು ಸೇನೆಯ ಕಾವಲಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸೇನೆ ವೈರಿಯತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿತು. ತಲಾಯಾ ಸೇನೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅರಸನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಖಾನ ಜಹಾನ ಬಿನ್ ಖಾನ್ ಖಾನಾನ ಕರ್ಮಲಿಯ ಅಹಮದ್ ಹಾಗೂ ದಾವೂದ್ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳು ಶೌರ್ಯ

ಮೆರೆದರು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಜಪೂತರು ಮಡಿದರು. ಅನೇಕರನ್ನು ಸಿಕಂದರ್ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಅರಸ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೋದರರ ಮೇಲೆ ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸುರಿ ಮಳೆ ಮಾಡಿದ. ದಾವೂದ್‌ಗೆ ಮಲಿಕ್ ದಾವೂದ್ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ. ಇಲ್ಲೇ ಪೂರ್ತಿ ಮಳೆಗಾಲ ಕಳೆಯಿತು. ಹಿಜರಿ ೯೧೨ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಅವದಿತನಗರ^೨ದತ್ತ ಹೊರಟ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಧೂಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಇಮಾದ್‌ಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ ಮತ್ತು ಮುಜಾಹಿದ್‌ಖಾನರನ್ನು ಹಲವು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ನೂರು ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಅವದಿತನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಹಾಜಿಬ್‌ನ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಕಾಜಿ ಅಬ್ದುಲ್‌ವಾಹಿದ್‌ಗೆ ನೀಡಿದ. ಅವನು ಶೇಖ್ ತಾಹಿರ್‌ನ ಮಗ. ಅವನು ಥಾನೇಸರ್‌ನ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಶೇಖ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸಹ ಇದ್ದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನನ ಮರಣಾನಂತರ ಕಾಲಪಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವನ ಮಗ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರಾದ ಭಿಕನ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಹಾಜಿ ಖಾನ ಇವನ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅರಸನು ಕಾಲಪಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನಿಂದ ಹಿಂಪಡೆದು ಫಿರೋಜ್ ಅದಗಾನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಈ ನಗರದ ಆಡಳಿತಗಾರನೆಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಅದಗಾನ್ ಎಂಬ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಇದ್ದು ಅದು ಆಫ್ಘಾನ್‌ರನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಸಿಕಂದರ್ ಅರಸನು ಮುಜಾಹಿದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಧೂಲಪುರದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿದ. ತಾನು ಚಂಬಲ್ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಖವಾಸ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಭಿಕನ್‌ಖಾನ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ಅರಸನು ಅವದಿತನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಠಿಣವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಿಕಂದರ್ ಇದು ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಮಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಹಾಗಾಗಿ ಜೀವ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೇ ಸಿಕಂದರ್ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದ. ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಭಾವಾವೇಶಕ್ಕೊಳಗಾದವರಂತೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸೈನಿಕ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದ. ವಿಜಯ ಸಿಕಂದರ್‌ಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಕಡೆಯ ಗೋಡೆ ಕುಸಿಯಿತು. ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ

ಅರಸನ ಸೇನೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹರಸಾಹಸಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಸಫಲರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ರಜಪೂತರು ಖುದ್ದಾಗಿ ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚತೊಡಗಿದರು. ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲತೊಡಗಿದರು. ಅಸಂಖ್ಯ ರಜಪೂತರು ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಬಾಣ ಬಂದದ್ದೇ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಸಿಕಂದರ್ ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ನಂತರ ನಗರದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಈ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮುಜಾಹಿದ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಭೀಕನ್‌ಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ಹನವಂತ್‌ನ ರಾಜನಿಂದ ಲಂಚ ಪಡೆದು ತಾನು ಅರಸನನ್ನು ಮರಳಿ ಕಳಿಸುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು ಸಿಕಂದರ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಜರಿ ೯೧೨ರಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಿತೈಷಿ ಮುಲ್ಲಾ ಚಮನ್ ಸಾಹಬನನ್ನಂತೂ ಬಂಧಿಸಿ ತಾಜುದ್ದೀನ್ ಕಂಬೂಹ್‌ನ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿದ. ಮುಜಾಹಿದ್‌ಖಾನನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಧೂಲಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ನಂತರ ಅವನು ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಹೊರಟ. ದಾರಿ ತುಂಬ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ದಾರಿಯ ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನೂರಾರು ಮನುಷ್ಯರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದವು. ಹೆಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿದಾಗ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ನೂರು ಆಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಹೂಜಿ ನೀರಿನ ಬೆಲೆ ಹದಿನೈದು ತಿನಗಾ ಆಗಿತ್ತು. ಅರಸ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಧೂಲಪುರದತ್ತ ತಿರುಗಿ ಹೊರಟ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ಇದ್ದು ನಂತರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ. ಮಳೆಗಾಲ ಪೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಿತು.

ನರವರ್ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆ:

ಹಿಜರಿ ೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕೆ ಮೂಡಿದಾಗ ನರವರ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಮೊದಲು ಕಾಲಪಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ, ನರವರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದೂ ಕೋಟೆಯೊಳಗಣ ಜನ ಸಂಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂಧಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಆದೇಶ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನ ನರವರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಅವನ ಬೆನ್ನಲ್ಲೇ ಸ್ವತಃ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಸಹ ಆಗಮಿಸಿದ. ಎರಡನೆ ದಿನ ಕೋಟೆ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಹೊರಟ. ಆಲಾಲ್‌ಖಾನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮೂರು ತುಕಡಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದ. ಒಂದು ತುಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಪದಾತಿ ಸೈನಿಕರು, ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಮೂರನೆಯ ತುಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು -ಹೀಗೆ ಸೇನೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ಅರಸನ ಸಲಾಮಿಗಾಗಿ

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ. ಅರಸನಿಗೆ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನ ಸೇನಾ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಯಿತು. ಈ ಬಲವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಎಂಟು ಹರದಾರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವುಳ್ಳ ನರವರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಸೈನಿಕರು ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಕೇವಲ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರೊಂದಿಗೆ ಶಾಹೀ ಸರದಾರರ ಸಂಚು ನಡೆದಿದೆ, ಅದು ಪ್ರಾಯ: ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ವಿರುದ್ಧ ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಕೆಲವು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರು ಕೋಟೆಯೊಳಗಣ ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದೋ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅರಸ ಮಹಲಿನ ಮಾಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಹೊರಗಿನ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಕಿಂಡಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ತಕ್ಷಣ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಇದು ತನ್ನ ಸರದಾರರ ಸಂಚು ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅರಸ ತಿಳಿದ. ಈ ರೀತಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಂಚಿನ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಇದರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಾಯಿತೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಎರಡು ಫರ್ಮಾನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಒಂದು ಫರ್ಮಾನು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಲೊಹಾನಿ, ಸೀಮಾನಿಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಬಂಧಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆದೇಶವಿತ್ತು. ಮಿಯಾನ ಭೂರಾಖಾನ, ಸಯೀದ್‌ಖಾಂ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಆದಮ್‌ರಿಗೆ ಶೇರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೊಂದು ಆದೇಶವಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಶಾಹೀ ಆದೇಶಗಳನ್ವಯ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿ ಹನವಂತ್‌ಗಢ ಕೋಟೆಗೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸರದಾರರೇ ಸೆರೆಯಾಳುಗಳ ಕಾವಲಿಗೆ ನಿಂತರು. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ನೀರು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದರು. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಅರಸ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ ಅನೇಕ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದ. ಉಲ್ಮಾ, ಖತೀಬ್‌ರು ಮತ್ತು ಮುಘ್ತಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಾಶ್ವತ ನೆಮ್ಮದಿಗಾಗಿ ಮತಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮಾಸಾಶನಗಳನ್ನು ಸಹ ನೀಡಿದ.

ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಆಗಮನ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಾಲವಾದ ದೊರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ನ ಮಗ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್

ತನ್ನ ತಂದೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಬಯಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮಾಲವಾ ಬಳಿಯ ಸೀರಿ^{೨೪} ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ಅರಸ ಅವನಿಗೆ ಶಾಹೀ ವಸ್ತ್ರ ಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಶಾಹೀಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಚಂದೇರಿಯ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ತಾನು ಅವನಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ನೆರವು ನೀಡುವನೆಂದರೆ ಅವನ ತಂದೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಲಾರನು ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ತಲುಪಿಸಿದ. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸರಹದ್ದಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಿಜರಿ ೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ನರವರ್ದಿಂದ ಹೊರಟ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಿಂದ್^{೨೫} ದಡ ತಲುಪಿದ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವನಾದರೂ ವೈರಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ವಶಪಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರೆ ಕೋಟೆ ಕೈವಶವಾಗುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಈ ಯೋಚನೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅರಸ ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದ.

ಈಗ ಅರಸ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ. ನಂತರ ಬಿಹಾರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲಖಾನನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಕುತುಬ್‌ಖಾನನ ಮಡದಿ ನ್ಯಾಮತ್‌ಖಾತೂನ್ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದಳು. ಅರಸ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲೇ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಅವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತರನ್ನಾಗಿಸಿ ಕಾಲಪಿಯ ಜಾಗೀರನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಇದಲ್ಲದೆ ೧೨೦ ಕುದುರೆಗಳು, ೧೫ ಆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಒಂದಷ್ಟು ನಗದು ಹಣ ಕೊಟ್ಟ. ಇದಾದ ನಂತರ ನ್ಯಾಮತ್‌ಖಾತೂನ್ ಜೊತೆಗೇ ಕಾಲಪಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ಅವನಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಸಹ ನೀಡಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೊರಡಬಯಸಿದ. ಅವನು ಬಲಖಾಟ್^{೨೬} ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿಯ ದಂಗೆಕೋರರು ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲೇ, ಲಖನೌತಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ಹಿಂದೂಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಇದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೇರಿದಂತಾಗಿ ಅವನ ಸೋದರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಬರೆದು ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಅಹಮದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಆಗ ಅರಸ ಲಖನೌತಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅಹಮದ್‌ಖಾನನ ನಡುವಣ ಸೋದರ ಸಯೀದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮಾಲವಿಯ ಮಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ತಾತನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ಬಂದು ಆಶ್ರಯ

ಪಡೆದ. ಅರಸ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಚಂದೇರಿಯ ಜಾಗೀರು ನೀಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಮಾಲವಿ ಸೇನೆಯಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ.

ಧೂಲಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ:

ಅರಸ ವಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಮನರಂಜನೆ ಬಯಸಿದ. ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಧೂಲಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಧೂಲಪುರದವರೆಗೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಲವು ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ನಾಗೋರಿ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಅಲಿ ಹಾಗೂ ಅಬುಬಕರ್‌ಖಾನರನ್ನು ಮಣಿಸಿದ. ಇವರ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ತಿಕ್ಕಾಟ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನ ಆಪ್ತರು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ನಾಗೋರಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ನಾಗೋರಿ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ. ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯಂತಹ ಮುತ್ತದ್ದಿ ಹಾಗೂ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅರಸನ ದರ್ಬಾರಿಗೆ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ನಿವೇದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅರಸನನ್ನು ಓಲೈಸಲು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ (ಖುತ್ಬಾ) ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಸನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅರಸನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನ ಮೇಲೆ ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸುರಿ ಮಳೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಶಾಹೀ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿ ತಾನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ, ಮನರಂಜನೆ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಉಲ್ಲಸಿತನಾಗಲು ಕೆಲ ದಿನ ಕಳೆದ. ಮತ್ತೆ ಧೂಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಕರ್ಮಲಿ ಖಾನ್‌ಖಾನಾನನ ಕಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪತ್ರ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹನವಂತಗಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಲೇಮಾನ್ ತಾನು ಅರಸನ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ತೊರೆಯಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅರಸನ ಬಳಿಯೇ ಇರಬಯಸುವುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿದ. ಅವನ ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ತುಂಬ ಕುಪಿತನಾದ. ಅವನು ಆಡಳಿತದ ಸರಹದ್ದಿನಿಂದ ಬಲು ದೂರ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು, ತನ್ನ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಭಾಂಡಾರದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು ಹಾಗೂ ಸೇನಾ ನೆಲೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ತೊರೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಜಾಗೀರಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಬಡಿ ಪರಗಣಾ ಅನ್ನು ಅರಸನ ವತಿಯಿಂದ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಶಾಹೀ ಹುಕುಮಿನನ್ವಯ ಸುಲೇಮಾನ್ ರಬಡಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡ.

ಚಂದೇರಿಯಲ್ಲಿ ಖುತ್ಬಾ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ:

ಬಹಜತ್‌ಖಾಂ ಚಂದೇರಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾತರ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಮಾಲವಾದ ಅರಸರ ಹಿತೈಷಿ ಹಾಗೂ ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಾಲವಿಯ ಸೇನಾ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತುಂಬ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಗಮನಿಸಿದ್ದ. ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಲು ಉಡುಗೊರೆ ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅರಸ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಪಿದಾಹ್ (ಅವನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಅಹಮದ್ ಎಂದಿತ್ತು)ನನ್ನು ಚಂದೇರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವನು ಮತ್ತು ಬಹಜತ್‌ಖಾನ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಚಂದೇರಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ (ಖುತ್ಬಾ) ನೀಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಅರಸ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬಹಜತ್‌ಖಾಂನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಹಿತಚಿಂತನೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಚಂದೇರಿಯ ನಾಲ್ಕೂ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ನೀಡಲಾಗುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಆದೇಶಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಹೀರುಪಡಿಸಿದ. ಈ ರೀತಿ ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆ ಈ ಘಟನೆ ಪ್ರಚುರಗೊಂಡಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸ ಕೆಲವು ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಸಯೀದ್ ಮುಬಾರಕ್ ಲೋಧಿಯ ನಡುವಣ ಮಗ ಶೇಖ್ ಜಮಾಲ್ ಕರ್ಮಲಿ, ರಾಜಾ ಜಕರ್‌ಸೇನ್ ಕಛವಾಹ, ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಚಂದೇರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಸರದಾರರು ಚಂದೇರಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮಾಲವಿಯ ಮಗ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವನ ಹೆಸರಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇತ್ತ ಬಹಜತ್‌ಖಾನ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ತಾನು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅರಸನ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹಾಜರಾದ.

ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರನ್^{೨೬}ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ಸಾರಂಗ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವನು ಹೋಗಿ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ಕರ್ಮಲಿಯ ಸೇನೆಯ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಸಾರಂಗ್ ಹೋದವನೇ ಸಂಚು ರೂಪಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಹೇಗೋ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ಕರ್ಮಲಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲವೇ ಆಪ್ತರೊಂದಿಗೆ ಲಖನೌತಿಯತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಬಂಗಾಲದ ಆಡಳಿತಗಾರ

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಹಿಜರಿ ೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಸಿವಪುರ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಅಲಿಖಾನ ನಾಗೋರಿಯು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಮಾಲವಿಯ ಒಬ್ಬ ಹಿತಚಿಂತಕ ರಟಪುರ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ರಾಜಕುಮಾರ ದೌಲತ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಲು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ. ಅಲಿಖಾನ ರಾಜಕುಮಾರ ದೌಲತ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊದಲು ಅರಸನ ಭೇಟಿಯ ಸದವಕಾಶ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅನಂತರವೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಅಲಿಖಾನನ ಇದೇ ವಿಷಯದ ಪತ್ರ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ಅರಸ ಈ ಸಂದೇಶ ಪಡೆದು ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದ. ಅವನ ಕಡೆಯೇ ಧಾವಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಬಯಾನಾದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಳೆದ. ಇದರ ಜೊತೆಗೇ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧರ್ಮಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೈಯದ್ ನ್ಯಾಮತ್‌ಉಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಹುಸೇನಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಮತ್ತು ದೇವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಈ ಮಹಾಮಹಿಮರು ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಸುವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲೂ ಅವನು ಇದ್ದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಟಪುರ್ ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ಅರಸ ಹಸಿರು ತೋಟಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು ಅರಸನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದರು ಹಾಗೂ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ತಕ್ಷಣ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಸರದಾರರು ಸಕಲ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದರು. ಅವರು ದಂಡುಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಅರಸ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಮಾಡಿದ. ಹಲವು ಆನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ರಟಪುರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಇತ್ತ ದೌಲತ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ನೀಡಕೂಡದು ಎಂದು ಅಲಿಖಾನ ನಾಗೋರಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ್ದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಅರಸನ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅರಸನಿಗೂ ಈ ವಿಷಯ ಬಹು ಬೇಗ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಸಿವಪುರದ ಜಾಗೀರನ್ನು ಅಲಿಖಾನನಿಂದ ಹಿಂಪಡೆದು ಅವನ ಸೋದರ ಅಬುಬಕರ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತನ್ನ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರದಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಅರಸ ಧಾನಗರ್‌^{೨೦} ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಾಡಿ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ರಾಸ್ ಪರಗಣಾಅನ್ನು ಮುಬಾರಕಖಾನನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಂಪಡೆದು ಅದನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಭೀಕನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು

ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದ. ಆಗ್ರಾ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಅರಸ ತನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸದಂತೆ ತನ್ನ ವಿಜಯಗಾಥೆಯ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದ. ಗಡಿ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಅನೇಕ ಸರದಾರರನ್ನು ಆವ್ಹಾನಿಸಿ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ.

ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಮರಣ:

ಅರಸನಿಗೆ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ರೋಗ ತಗುಲಿತು. ಜಗತ್ತು ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಚಿರನಿದ್ರೆಗೆ ತಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ರೋಗ ಉಲ್ಬಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಸಂಕೋಚ ಹಾಗೂ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸ ಯಾರಿಗೂ ತನ್ನ ರೋಗ ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದ. ಪ್ರಜಾ ದರಬಾರನ್ನೂ ನಡೆಸಿದ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರೋಗ ಅದೆಷ್ಟು ಉಲ್ಬಣಿಸಿತೆಂದರೆ ಅರಸನಿಗೆ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ತುತ್ತು ಇಳಿಯದಾಯಿತು, ಉಸಿರಾಡಿಸುವುದೂ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ೨೨ರ ಜೇಲ್ಕಾದ್‌ನ ಏಳನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಅವನು ನಿಧನನಾದ. ಪರಲೋಕದ ಪಯಣಿಗನಾದ.

ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಉತ್ತೇಜ್ಜೆಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವನ ಬಣ್ಣನೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ತನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಏನೇ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ -ಎರಡೂ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳ ಗಣಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ದೂರ ದೂರದವರೆಗೆ ಹರಡಿತ್ತು. ಇವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಲೆ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ದರಬಾರ್ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೂರನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಅರಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಸಂಜೆವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಐದೂ ಹೊತ್ತಿನ ನಮಾಜನ್ನು ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಮೀನುದಾರರು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಡೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅರಸನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರು ಹಾಗೂ ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅರಸನು ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತ, ದುರ್ಬಲ ಬಲಾಢ್ಯ , ಮುದುಕ ಯುವಕರೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವನು ಮಹಾ ದೈವಭೀರು ಆಗಿದ್ದ. ಮಾನವ ಕುಲದ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಹಾಗೂ ಕೃಪೆಯ ಸುರಿ ಮಳೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ದೈಹಿಕ ಕಾಮನೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಸೋದರ ಬಾರಬಕ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಫಕೀರ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಕೈ ನೋಡಿದ ಅವನು 'ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿದೆ' ಎಂದ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಅರಸ ತನ್ನ ಕೈ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಇಬ್ಬರು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಪರಸ್ಪರ ಸೆಣಸಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಂದೂ ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ತೀರ್ಪು ನೀಡಬಾರದು, ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಹಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೀಗಾಗಲಿ -ದೇವರ ಇಚ್ಛೆ ಸಹ ಇದೇ ಆಗಿರಲಿ - ಎನ್ನುವುದು ಸೂಕ್ತವೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಎರಡು ಸಲ ಫಕೀರರು, ಅನಾಥರು ಮತ್ತು ದರವೇಶರ ಪಟ್ಟಿ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ನಂತರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಪಿಂಚಣಿ ಮತ್ತು ದಾನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಪಿಂಚಣಿ ಕೊಡಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಲು ಮತ್ತು ಚಳಿ ತಡೆಯುವ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಫಕೀರರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬಡವರಿಗೆ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಡವರು ಮತ್ತು ಫಕೀರರಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ದರಬಾರಿನ ಯಾವ ಸರದಾರರು ಅಥವಾ ದಬರಬಾರಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದೇವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಹಾಗೂ ದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಬಡವರಿಗೆ ಪಿಂಚಣಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅರಸ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತಸಪಡುತ್ತಿದ್ದ. 'ನೀವು ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನೀವು ವಿಫಲರಾಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂಥವರು ಅರಸನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶರಿಯಾಕ್ಮನುಗುಣವಾಗಿ ದಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಸ ಇಂಥ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಸಂತಸಪಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಶೇಖ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನ್ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ನಿಧನನಾದ ಮೇಲೆ ಜನರು ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಮೊದಲು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿನ ಶೇಖ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹಾಜರಿ ಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಸಿದ್ಧ ಸೂಫಿ ಸಂತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಶೇಖ್ ಬಹಾವುದ್ದೀನ್ 'ನಾನು ನಿನ್ನೆದುರು ಕಿತಾಬೆ ಮೀಜಾನ್ ಓದಲೆ?' ಎಂದವನೇ ಗ್ರಂಥ ತೆರೆದು ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಧರ್ಮಗುರು

‘ಬದ್ ಆಂ ಅಸಅದಕುಲ್ಲಾಹ್ ಫಿದ್ದದೀನ್’ ಎನ್ನುವ ವಾಕ್ಯ ಪಠಿಸಿದ. ಅದರ ಅರ್ಥ ‘ದೇವರು ನಿನಗೆ ಲೋಕ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀತಿವಂತನನ್ನಾಗಿಸಲಿ.’ ಅರಸ ಧರ್ಮಗುರುವಿಗೆ ಆ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಧರ್ಮಗುರು ಅದನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಓದಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ. ಧರ್ಮಗುರುವಿನ ಆ ಮಾತನ್ನು ಶುಭ ಸೂಚಕ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಶರಾದ ಕಟ್ಟಾ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ. ಇವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾಧಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿತ್ತು. ಪ್ರಾಂತದ ಎಲ್ಲ ಮಸೀದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವವರು, ಖತೀಬ್‌ರು (ಪ್ರವಚನ ನೀಡುವವರು) ಮತ್ತು ಕಾರಿ(ಕುರ್ಆನ್ ಪಠಿಸುವವ)ಗಳನ್ನು ಅರಸ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವರಿಗೆ ಪಿಂಚಣಿ ಮತ್ತು ವೇತನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಪೋಷಿಸಿದ. ಇವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗದ ಜನ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸರದಾರರು, ಆಸ್ಥಾನಿಕರು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ಸಹ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯತ್ತ ಒಲವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಬೋಧನೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಇವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಜನ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಕ್ಕ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮರ ಕಲೆ ಸಹ ತುಂಬ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಅರಸನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅನಂತರ ಅವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹುದ್ದೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾರ ಬಳಿ ಕುದುರೆ, ವಾಹನ ಅಥವಾ ಸಾಧನಗಳಿರದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾರಣ ಅವನು ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಂತರಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅರಸ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಕುರಿತು ಹೇಳತೊಡಗಿದಾಗ ಅರಸನಿಗೆ ವಶವಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರೇತವಿರಬಹುದೆ? ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರಬಹುದೆ? ಎಂದು ಅವರು ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೇನೆಯ ತುಕಡಿಯೊಂದು ಸೆಣಸಾಡಲು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಅರಸ ಎರಡು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಜಾರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೇನೆ ಎಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಪ್ರಸ್ತಾವವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಆದೇಶ ಪತ್ರ ಅಪರಾಹ್ನ ಹೊರಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸೇನೆ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅದರಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸನ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ

ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಅಂಚೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಸೈನಿಕ ಹಾಗೂ ಅವನ ಕುದುರೆ ಯಾವತ್ತೂ ರಿಕಾಪುದೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಯಾವ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸರದಾರನಿಗೆ ಅದೇಶ ಪತ್ರ ಜಾರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅವನು ಅದನ್ನು ವೇದಿಕೆ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅರಸನ ಫರಮಾನ್ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಓದಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಮಸೀದಿಯ ವೇದಿಕೆ ಮೇಲಿಂದ ಓದಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಗೌಪ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಫರಮಾನ್‌ನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಓದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಪರಂಪರೆ ಇತ್ತು. ದಿನದ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಬೆಲೆ ಹಾಗೂ ಅರಸನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಓದಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ ಅರಸ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ವರ್ತಿಸಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅರಸ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸುವುದು, ತೀರ್ಪು ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ, ವಿವೇಚನೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಹ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಿಕಂದರನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ:

ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಒಂದು ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಅದೇ ಸೇನೆ ಜೊತೆ ಹೊರಟರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಲೂಟಿ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತು, ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಮಾಣಿಕ್ಯ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಈಗ ಇಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಾದ ವಿವಾದದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಸಲಹೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಲದ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದ ಲೂಟಿ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಅದೃಷ್ಟ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದ. ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ತಲಾ ಒಂದು ಮಾಣಿಕ್ಯವೂ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಇದಿಷ್ಟೇ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿ ಮರಳಿ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಅಣ್ಣ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಲೂಟಿ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸಂಪತ್ತನ್ನು

ಮನೆಗೆ ತಂದೊಡನೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಮಾಣಿಕ್ಯ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಸರಕನ್ನು ತನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಲೂಟಿ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ತೋರಿಸು ಎಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ತಮ್ಮ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸರಕನ್ನು ಅವನ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದಳು. ಅಣ್ಣ ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಣಿಕ್ಯ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೇಳಿದ. ಮಾಣಿಕ್ಯವನ್ನು ಅವನ ತಮ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿರಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು. ಅಣ್ಣ ತುಂಬ ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದಳು. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಅವಳನ್ನೇ ಕಳ್ಳಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆಗ ಹೆಂಡತಿ 'ಸರಿ, ನಾಳೆ ನಿಮಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವೆ.' ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೇ ದೊಡ್ಡ ಕಾಜಿ ಭೂರೆ ಮಿಯಾಂ ಬಳಿ ಹೋದಳು. ಆದರೆ ಭೂರೆ ಮಿಯಾಂ ಸಹ ಅವಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಆ ಮಹಿಳೆ ನಿರಾಶಳಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದಳು. ಅವರು ಕರೆ ತಂದಿದ್ದ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಆ ಮಹಿಳೆ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಸಫಲಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರನ್ನು ದರಬಾರಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿದ. ಮೇಣದಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಸರಿಯಾದ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಮೂವರಿಗೂ ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಅದರ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿದರು. ನೀನೂ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಮಹಿಳೆಗೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಆಗ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಮಹಿಳೆ 'ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲವೋ ಅದರ ನಕ್ಷೆಯೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಮೇಣದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇಳಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಬಿಡಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಹ ಆ ಸೋದರರ ಚಿತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಸುಳ್ಳು ಎನ್ನುವುದು ಅದರಿಂದ ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸ ಆ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಅವರು ನಿಜ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆಯಲಾಗುವುದೆಂದು ಭೂರಾಖಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಕಾದಿದೆ ಎಂದು ಖಾತ್ರಿಯಾದೊಡನೆ ಅವರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅರಸನಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರುಹಿದರು. ಇದಾದ ನಂತರ ತಮ್ಮನಿಗೂ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಹೆದರಿಕೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನೂ ನಿಜವನ್ನೇ ನುಡಿದ. ಹೀಗೆ ಬಡಪಾಯಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಲಾದ ಆರೋಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾದಳು. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಇದೊಂದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿತ್ತು.

ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ:

ಸಿಕಂದರಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಹ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ತುಂಬ ರಸಿಕನಾಗಿದ್ದ. ಮನಸ್ಸು ಕಾವ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿತ್ತು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಪ್ಪಟ ದ್ವಿಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಕಾವ್ಯನಾಮ 'ಗುಲ್ಬಿ' ಎಂದಿತ್ತು. ಶೇಖ್ ಜನಾಬಿ ಕಂಬೂಹ್ ಅವನ ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದ.

ಇದೇ ಅರಸನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ 'ಫರಹಂಗ್ ಸಿಕಂದರಿ' ಮತ್ತಿತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಫರಹಂಗ್ ಸಿಕಂದರಿಯ ಲೇಖಕ ಬರೆದಂತೆ, ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ೨೮ ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ಐದು ತಿಂಗಳು ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- ೧೫ ಇದು ಅಲಿಗಢ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲೂ ಸಹ ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಬಲ್ಬನ್ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಮಸೀದಿ ಸಹ ಇದೆ.
- ೧೬ ಫರಿಶ್ತಾ ಒಂದೆಡೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದೇ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನು ರಾಜ ನಂದ ಅಥವಾ ನಹಂದ್‌ನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ.
- ೧೭ ಭಾಗಲಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಊರು ಇದೆ.
- ೧೮ ಬಾಂದುಗರಬಾ - ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇದು ಬಾಂಧುಗಢ ಆಗಿದ್ದು ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೋಟೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವೂ ಇದೆ.
- ೧೯ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಆಡುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಟ.
- ೨೦ ಇಲ್ಲಿ 'ಈರಿ' ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ 'ರಾಬ್ರಿ' ಎಂದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಆಗಿದೆ.
- ೨೧ 'ಆಯ್'ದ ಅರ್ಥ ಮದಿರೆ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಸು ನದಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು. ಈ ನದಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ದಿಂದ ಮೂರು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.
- ೨೨ ಈಗ ಇದರ ಕುರುಹು ಕಾಣಸಿಗದು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಂಡಲಾಯರ್ ಒಂದು ಆಡಳಿತದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಪ್ರಾಯ: ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ನೈಋತ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಮಂದರಾಯಿಲ್ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಂಡಲಯಾರ್‌ವೇ ಆಗಿತ್ತು.
- ೨೩ ಅವದಿತನಗರ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರಿದು ಹವನತಗಢ ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದೂ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. 'ಮುಂತಖಿಬ್ ಅಲ್‌ತವಾರೀಖ್'ದಲ್ಲಿ

ಇದನ್ನು 'ಅಜಿತಗಢ' ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಸರಿ ಎಂದೂ ತೋರುತ್ತದೆ.

೨೪ ಸೀರಿ ಎನ್ನುವುದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಪೀರಿ. ಅದು ಈಗ ಶಿವಪುರಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

೨೫ ಪೂರ್ವದ ಮಾಲೋರ್‌ನ ನದಿ. ಸರೋಂಜ್ ಸಮೀಪದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಪೀರಿ ಮತ್ತು ನರವರ್‌ದಿಂದ ಹಾದು ಯಮುನಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.

೨೬ 'ಬಲಖಾಟ್'ಗೆ ಬದಲಾಗಿ 'ಪರಹಂಕಾತ್' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು.

೨೭ ಸಾರನ್ ಬಿಹಾರ್‌ದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಜಿಲ್ಲೆ.

೨೮ ಸಿವಪುರದ ಬದಲಾಗಿ ಶಿವಪುರ ಎಂದಾಗಬೇಕು.

೨೯ 'ರಟಪುರ್' ಬದಲಾಗಿ 'ರಣತಂಭೋರ್' ಎಂದಾಗಬೇಕು.

೩೦ ಧಾನಗರ್-ಧನಗರ್ ಅಥವಾ ಬಿಯಾನಾ ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೩

ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಲೋಧಿ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅವನು ತನ್ನ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತನ ರೀತಿನೀತಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ಯಾರೂ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅರಸನ ಸೇವಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅವನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆಫ್ಘಾನಿ ಪಠಾಣನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಪ್ತರು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಈಗ ಸೇವಕರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸಿಕಂದರ್ ಹಾಗೂ ಅವನ ತಂದೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರದಾರರು ಈಗ ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದರು. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಸಂಬದ್ಧ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಜೌನಪುರದವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಜೌನಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್ ಅರಸನಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್ ಈ ಸರದಾರರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಜೌನಪುರ ಮತ್ತು ಕಾಲಪಿಯ ಆಸ್ಥಾನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಾಂತಗಳತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ ಜೌನಪುರದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾದ. ಅವನು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಣ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಹಾಗೂ ಆಪ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ.

ಇತ್ತ ಖಾನ ಜಹಾನ ಲೊಹಾನಿ ರಾಬ್ರಿಯಿಂದ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಬಂದ. ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ತೀರ ಹೊಣೆಗೇಡಿ

ಕೃತ್ಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಅರಸರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದೂ ತಪ್ಪು ಎಂದು ಅವನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಮನಸೋಇಚ್ಛೆ ಟೀಕಿಸಿದ. ಈಗ ಆಸ್ಥಾನಿಕರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದರು. ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ಆಡಳಿತ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಜೌಪುರದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕರೆ ತರಲು ಹೈಬತ್‌ಖಾನ ಗರಕಸ್‌ಅಂದಾಜ್‌ನನ್ನು ದೂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಅರಸ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಅವನು ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ದೆಹಲಿಗೆ ಮರಳುವುದು ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ ಪೂರಿತ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಅದನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಆದರೆ ಹೈಬತ್‌ಖಾನನ ಮೋಸಭರಿತ ಮತ್ತು ಮುಖಸ್ತುತಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಇವನು ತನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದೂಡಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಹೈಬತ್‌ಖಾನ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಶೇಖ್ ಸಯೀದ್ ಕರ್ಮಲಿಯ ಮಗ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕರ್ಮಲಿ, ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹಲವಾನಿಯ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಇಸ್ಮಾಯೀಲ್, ಕಾಜಿ ಮೊಹಿದ್ದೀನ್ ಹಿಜಾಬ್ ಹಾಗೂ ಸಯೀದ್ ಹಿಜಾಬ್ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಈ ಸರದಾರರ ಆಟ ರಾಜಕುಮಾರನೆದುರು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ದೆಹಲಿಗೆ ಬರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಅಹಾಯಕರಾಗಿ ಇವರು ವಾಪಸ್ ಬಂದರು. ಇತ್ತ ಅರಸ ದರಬಾರಿನ ಇತರ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಂತದ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಫರ್ಮಾನ್ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಫರ್ಮಾನ್ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗಣ್ಯರ ಹುದ್ದೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜಕುಮಾರನಿಂದ ದೂರ ಇರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರಕೂಡದೆನ್ನುವುದು ದಾಖಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸವಾರರ ನೇತಾರರಾಗಿದ್ದ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯ ಅನೇಕ ಸರದಾರರು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಿಹಾರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ದರಿಯಾಖಾನ, ಗಾಜಿಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ನಸೀರುದ್ದೀರ್‌ಖಾನ, ಅವಧದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕರ್ಮಲಿ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಶಾಹೀ ಉಡುಪಿನ ಕಾಣಿಕೆ, ಕುದುರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಖಡ್ಗ ಕಠಾರಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಹಾಗೂ ರಹಸ್ಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರ ಸಂತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಈ ಸರದಾರರಿಗೆ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನ್‌ಗಳು ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಇವರೆಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ವಜ್ರ ಮತ್ತು

ರತ್ನಖಚಿತ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ದ್ವಾರ ಮಾಡಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ೧೫ ಜಿಲ್ಹಜ್ ೯೨೨ (ಹಿಜರಿ)ದಂದು ಶಾಹೀ ದೀವಾನ್‌ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಜಾ ದರಬಾರ ನಡೆಸಿದ. ಅದರಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲ ಶಾಹೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನಿಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಪೆ ಹಾಗೂ ಶಾಹೀ ವಸ್ತ್ರ ಉಡುಗೊರೆ, ಖಡ್ಗ, ಕಠಾರಿ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಶಾಹೀ ಆಸ್ಥಾನಿಕರಿಗೆ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ದೀನರು, ಫಕೀರರು, ಅನಾಥರು ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ಸಹ ದಾನ ಹಾಗೂ ಅನುದಾನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ. ಗಣ್ಯರ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಸಂತರು ಮತ್ತು ವಿರಕ್ತ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ ಆಡಳಿತದ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ಬಂಡಾಯ:

ಇತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆ ಮತ್ತು ವೈಭವಾಡಂಬರಗಳಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಅವನ ಪರವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಾನು ಇನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜೌನಪುರದಿಂದ ಕಾಲಪಿಗೆ ಹೋದ. ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಖುಲ್ಲಂ ಖುಲ್ಲಾ ಬಂಡಾಯ ಘೋಷಿಸಿದ. ತನ್ನ ಕೆಲವು ಹಿತೈಷಿಗಳ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಕಾಲಪಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜಮೀನುದಾರರ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ. ಸ್ವತಃ ತನ್ನನ್ನು ಬಾದಶಾಹ್ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಎಂದು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಒಂದು ಮನವಿ ಕಳಿಸಿದ. 'ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋದಿ ವಚನಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ನಾನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಎರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ತಂದೆ ಅಥವಾ ಕಕ್ಕನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಸಹಾಯಕನಾದ ನನಗೆ ನೆರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಿರಿ.' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಇತ್ತ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಲೋಧಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಒಂದಷ್ಟು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ಮೊರೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಒಂದಷ್ಟು ತನ್ನ ವೈರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟ. ಮತ್ತೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್ ನಡುವೆ ಒಂದಷ್ಟು ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಆಯಿತು. ಮೊದಲು ಜೌನಪುರ ಹಾಗೂ

ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ನಗರಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದರು. ಅದಾದ ನಂತರ ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪಯಣವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ ಅವಧದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಸಯೀದ್‌ಖಾನನವರೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ದಾಳಿ ಸಯೀದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವೆನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದ. ಹೋಗಿ ಅರಸನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಲೋಧಿ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಈ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕ ಬಯಸಿದ. ಸರದಾರರ ಸಲಹೆ ಪಡೆದು ತನ್ನ ಬಂದಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೋದರರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನ, ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ, ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ಮುಂತಾದ ಬಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ದೌಲತ್‌ಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಎರಡು ಮಹಲುಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವರ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲ ಹಾಗೂ ಊಟ ಮತ್ತು ವಸತಿಯ ಸಕಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಪ್ರಯಾಣ:

ಈ ಎಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಅರಸ ಗುರುವಾರ ೨೪ನೆಯ ಜಿಲ್‌ಹಜ್ ೯೨೨ (ಹಿಜರಿ)ರಂದು ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಾಂತಗಳತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ. ಆದರೆ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗ ಫತೆಹ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ. ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ರಾಜಧಾನಿ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನು ಅವನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆಂದು ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ವಸ್ತ್ರ ಉಡುಗೊರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕೌಲ್ ಪರಗಣಾದ ಚತುರತೌಲಿಯ ಜಮೀನದಾರ ಜಯಚಂದರ್ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಸೂರಿಯ ಮಗ ಉಮರಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಭಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಜಯಚಂದರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಪರಲೋಕದ ಪಯಣಿಗನ್ನಾಗಿಸಿದ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಭುಗಿಲೆದ್ದ ಈ ಕಲಹವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಿ ಅವನು ಕನೌಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕನೌಜ್‌ಗೆ ಸಮೀಪದ ಇತರ ಸರದಾರರು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಯೀದ್‌ಖಾನ, ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಕರ್ಮಲಿ ಮುಂತಾದವರು ತಾವೂ ಅರಸನ

ಕೃಪಾಪೋಷಿತರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯು ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ಶರವಾನಿ, ಅಹಮದಖಾನ ಲೋಧಿ ಹಾಗೂ ನಸ್ರಖಾನ ಲೋಹಾನಿ ಅವರನ್ನು ಒಂದು ಭಾರಿ ದಂಡು, ಅಶ್ವ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ರವಾನಿಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್ ಇವರು ಒಂದು ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ನ್ಯಾಮತಖಾನ, ಕುತುಬಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಆಪ್ತರು ಮತ್ತು ಹಿತ್ಯೆಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಹಿತ್ಯೆಷಿಗಳಾದ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಬದರುದ್ದೀನ್‌ರನ್ನು ಕಾಲಪಿಯ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅನುಭವಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಒಂದು ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಹೊರಟ.

ಇತ್ತ ಸರದಾರರು ಕಾಲಪಿ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಆಗ ಕಾಲಪಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಾನು ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರಸನ ಪರವಾಗಿ ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ ಆದಮಖಾನ ಆಗ್ರಾ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಆದಮ್ ಹೇಗೆ ಜಲಾಲಖಾನನ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ ಅವನು ಆಗ್ರಾ ಅನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟ. ಮಲಿಕ್ ಆದಮ್‌ನ ನಂತರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಜಲವಾನಿಯ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್, ಕಬೀರಖಾನ ಲೋಧಿ, ಬಹಾದುರಖಾನ ಲೋಹಾನಿ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಸಹ ಭಾರಿ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರ ಆಗಮನದಿಂದ ಮಲಿಕ್ ಆದಮ್‌ನ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಅವನು ಶಾಹೀ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ, ಸಿಂಹಾಸನ ಮತ್ತು ಕಿರೀಟದ ಆಮಿಷಗಳನ್ನು ತೊರೆದರೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲಪಿಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲೇ ಸಂತೃಪ್ತನಾದರೆ ಅರಸ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಅವನ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಮಲಿಕ್ ಆದಮ್ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಈ ಸಂಧಾನವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಅವನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಾಹೀ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಅರಸನ ಬರಬಾರಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸ ಕಾಲಪಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಇಟಾವಾದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದ. ಅರಸ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಇತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಗಾಕಿಯರ್‌ನ ರಾಜನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅರಸ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ನಂತರ ಆಗ್ರಾದ ಆಡಳಿತ ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದ. ಸರದಾರರು ವೈರವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾದರು. ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಅರಸನ ಸೇವಕರಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು.

ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನತ್ತ ಪಯಣ:

ಅರಸನು ಹೈಬತಖಾನ ಗುರ್ಗಾಂಧಾಜ್, ಕರೀಮ್‌ದಾದ್ ತೌಗ್ ಹಾಗೂ ದೌಲತಖಾನ ಅಂದಾರಿಯಾ ಅವರನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಇತ್ತ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಝವ್ ಚಂದೇರಿಯ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನಾಶಾಹಿಯ ವಕೀಲನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಮಾಲವಿಯ ಮೊಮ್ಮಗನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಖಾಜಿ ಹಾಗೂ ವಿಖ್ಯಾತ ಆಸ್ಥಾನಿಕ ಮಿಯಾಂ ಭೂರಾಖಾನನೊಂದಿಗೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇತ್ತ ಮಿಯಾನ ಭೂರಾ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸೇವೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಸಹ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅಲಕ್ಷ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಿಯಾನ ಭೂರಾನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಮಲಿಕ್ ಆದಮ್‌ನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವನ ಬದಲಿಗೆ ಅವನ ಮಗನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುನ್ನಡೆದ.

ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಕಡಹದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಮುನ್ನೂರು ಆನೆಗಳ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಎಂಟು ಸರದಾರರು ಮತ್ತಿತರ ಸೇನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಶರವಾನಿಯ ನೆರವಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಭಯಭೀತನಾದ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿ ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ರಾಜ ಮಾನಸಿಂಗ್ ತುಂಬ ಶೂರನೂ ಧೀರನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈಗ ಅವನು ತೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗ ಬಿಕ್ರಮಜಿತ್ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಕೋಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಸುಂದರ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ. ಅದರ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಆವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾದಲ್‌ಗಢ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದ. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ನಂತರ ಶಾಹೀ ಸೈನಿಕರು ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸುರಂಗ ತೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮದ್ದು ತುಂಬಿ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಒಡೆದರು. ಗೋಡೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಲೇ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಯೋಧರು ಈ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹಸುವಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಗಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹಸುವನ್ನು ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನಿನನ್ವಯ ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಅದನ್ನು

ಅಲ್ಲಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಬಾಗ್ದಾದ್ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅಕಬರ್ ದೊರೆಯ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಆ ಮೂರ್ತಿ ಅಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಂಡಿತ್ತು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ಕೊಲೆ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್ ಮತ್ತೆ ಮಾಲವಿಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ನೊಂದುಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ರಾಜನ ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂಡರ ಒಂದು ತಂಡ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅರಸನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದರು. ಅರಸ ಇವನನ್ನು ಹಾಂಸಿ ಕೋಟೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಜನ ಇವನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದರು. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಾಲದ ಸರದಾರರನ್ನೂ ಶಂಕಿಸತೊಡಗಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಅನೇಕ ಸರದಾರರನ್ನು ಸಹ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬಹು ಬೇಗ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಫತೆಹಖಾನ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಇಸ್ಲಾಮಖಾನ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನ ಎರಡನೆಯ ಮಗನನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ತಂದೆಯ ಬಂಧನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅವನು ಕೆಂಡ ಕಾರಿದ. ಅವನು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಬಂಡೆದ್ದ. ಇಸ್ಲಾಮಖಾನ ತನಫಿಜಾರ್‌ಅನ್ನು ಸಹ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆ ಸಹ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಸುಮಾರ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಸಯೀದ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನರ ಬಂಡಾಯ:

ಅರಸ ಕಡಹ್ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ತಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾಂ ಮತ್ತು ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ಲೋಧಿ ಬಂಡೆದ್ದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಂದ ಹೊರಟು ಲಖನೌ ತಲುಪಿದರು. ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದ ಮೂಲಕ ಮಾತುಕತೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಬಂಡಾಯದ ಬೆಂಕಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಹುಯ್ದರು. ಅರಸ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಆಜಂ ಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಸೋದರ ಅಹಮದ್‌ಖಾನನ ಮೇಲೆ ಶಾಹೀ ಕೃಪಾ ಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿ, ಅವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರನ್ನು ಬಂಡಾಯದ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಸೈನ್ಯ ಕನೌಜ ಬಳಿಯ ಬಾಂಗರ ಮಯೂ ಹೋಬಳಿ ತಲುಪಿತು. ಆಜಂ ಖಾನನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಐದು ಸಾವಿರ ಶಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜಿತ ಆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರಿ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದ್‌ಖಾನನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ.

ಅನೇಕರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ. ನಂತರ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಅರಸ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಈ ದುರ್ಗತಿಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡವಾದ. ನೀವು ಈ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಸಹ ಬಂಡುಕೋರರೆ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಆ ಸರದಾರರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಇನ್ನೊಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ವೈರಿಗಳು ಸಹ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಧರನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದರು. ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಇನ್ನೇನು ಉಭಯ ಸೇನೆಯ ನಡುವೆ ಹಣಾಹಣಿ ಆರಂಭವಾಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಜೂ ಬುಖಾರಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಎರಡೂ ಸೇನೆಗೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿರಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಅರಸ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಸಹ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ವೈರಿಗಳು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅರಸ ಈ ಶರತ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಸರದಾರರು- ಅಂದರೆ ನಸೀರಖಾನ ಲೊಹಾನಿ ಮತ್ತು ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಕರ್ಮಲಿ - ಸಹ ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ನೆರವಿಗೆ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಇತ್ತ ವೈರಿಗಳು ಶಾಹೀ ಬಲ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸುದೈವವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆಯೇ ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ಹೋರಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಒಂದು ಭೀಕರ ಕಾಳಗದ ನಂತರ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡ ಬಂಡುಕೋರರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಇಕಬಾಲ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ಸಯೀದ್‌ಖಾನ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಈ ರೀತಿ ಈ ಬಂಡಾಯ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಅವರ ಎಲ್ಲ ನಗದು ಸಂಪತ್ತು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಇದರ ನಂತರವೂ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರದಾರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೂಡಿದ್ದ ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ದೂರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ವೈಷಮ್ಯ ತೀವ್ರವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅರಸ ಬಂಧಿತ ಸರದಾರರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಜಂಖಾನ ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ಭೂರಾರಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರು ಸೆರೆ ವಾಸದಲ್ಲೇ ಪರಲೋಕ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಸರದಾರರಿಗೆ ಬಲವಾದ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಬಿಹಾರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ದರಿಯಾಖಾನ, ಖಾನ ಜಹಾನ ಲೋಧಿ, ಮಿಯಾಂ ಹಸನ್ ಕರ್ಮಲಿ ಮುರಿತಾದವರು ಅರಸನ ಹಿತಚಿಂತಕರು ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠಾವಂತರಾಗಿರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಅರಸನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಚಂದೇರಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹಸನ್ ಕರ್ಮಲಿಯನ್ನು ಶೇಖ್‌ಜಾದಾಗಳು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕೊಂದು

ಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಘಟನೆ ಸರದಾರರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ನೋಯಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಭಯಭೀತರನ್ನಾಗಿಸಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಅರಸನ ಬಗ್ಗೆ ಹತಾಶರಾದರು.

ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ದರಿಯಾಖಾನ ನಿಧನನಾದ. ಇವನ ಮಗ ಬಹಾದುರಖಾನ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಅರಸನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇತರ ಸರದಾರರೆಲ್ಲ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರ ದಂಡಿನ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ. ಅವನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬಿಹಾರದಿಂದ ಸಂಭಲ್‌ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಒಳಪಟ್ಟವು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗಾಜಿಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ನಸೀರ್‌ಖಾನ ಸಹ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದ. ಎಷ್ಟೋ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಇವನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಶಾಹೀ ಸರದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಇವರೆಲ್ಲ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ಸಲ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ವಿಜಯಿಯಾದ. ಇದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೌಲತಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಗಾಜಿಖಾನ ಲಾಹೋರದಿಂದ ಅರಸನ ಕೃಪೆ ಕೋರಿ ಬಂದ. ಆದರೆ ಅವನ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ವಾಪಸು ಹೋದ. ಆದರೆ ದೌಲತಖಾನನಿಗೆ ಅರಸನ ಆಕ್ರೋಶ ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಬದುಕುಳಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕಾಬುಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾಫಿಯ ಮೊರೆ ಹೋದ. ಅವನು ಭಾರತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ದೌಲತಖಾನನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ದೌಲತಖಾನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಸೋದರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ⁱⁱ ಗೆ ಗೋಗರೆದು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಆಗ ಬಾಬರ್‌ನ ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಅನಂತರ ಹಲವು ಸೇವಕರು, ಆಪ್ತೇಷ್ಟರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಶೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಜಲವಾನಿ ಮತ್ತಿತರ ಲೋಧಿ ಸರದಾರರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ದಂಡು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಕೂಚು ಮಾಡಿತು. ದೆಹಲಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿತು. ಅರಸನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯ ಸುಳಿವು ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ. ಇನ್ನು ಆರು ಹರದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುವುದು ಬಾಕಿ ಇತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಬಹುತೇಕ ಸರದಾರರು ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅವನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಆದರೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಎದೆಗುಂದಲಿಲ್ಲ. ಶಾಹೀ ಡೇರೆಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಸೇನೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದಾಗ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹಠಾತ್ತನೇ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮೊದಲ ದಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಎದುರಾಳಿ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತಿತರ ಯೋಧರು ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಪಂಜಾಬಿನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಹಿಜರಿ ೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಫಿರದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಪಾನಿಪತ್‌ನ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಮುಂದೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿರುವಂತೆ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ತೀವ್ರ ಸೆಣಸಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಬಾಬರ್ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ದೆಹಲಿಯ ಆಡಳಿತ ಮಹಾನ್ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸಂತತಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಯಿತು.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಮರಣ:

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಪಾನಿಪತ್‌ನ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಅಸು ನೀಗಿದ. ಈ ರೀತಿ ಅವನ ವಂಶದ ಚರಿತ್ರೆ ಸಮಾಪ್ತಗೊಂಡಿತು. ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ^೨ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- ೨೧ ಇದು ಫರಿಶ್ತಾನ ತಪ್ಪು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಅಥವಾ ಆಲಿಂಖಾನ -ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಕಕ್ಕನಾಗಿದ್ದ.
- ೨೨ ಹಸ್ತ ಲಿಪಿಕಾರನ ಅಥವಾ ಇತಿಹಾಕಾರನ ತಪ್ಪು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹಿಜರಿ ೯೨೨ರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಹಿಜರಿ ೯೨೨ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿ.

IV. ಮೊಗಲ ಸುಲ್ತಾನ್ರು

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧

ಜಹೀರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಬರ್ ಬಾದಶಾಹ್ ಗಾಜಿ

ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಬು ಸಯೀದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇರಾಕ್‌ನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಡಿದಾಗ ಅವನು ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಾಣಾಕ್ಷತನ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುರಾದ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಉಮರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸೋದರರ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ ನಾಲ್ವರು ಅರಸರಾದರು. ತಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಅರಸರಾದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲಫ್‌ಬೇಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಬುಲ್‌ನ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹಿಸಾರ್-ಕಂದಜ್ ಮತ್ತು ಬದಖುಶಾನಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಉಮರ್ ಶೇಖ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇಂದಜಾನ್ ಮತ್ತು ಫರ್ಗಾನಾ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದ. ಮೊಗಲಿಸ್ತಾನದ ದೊರೆ ಯೂನುಸ್‌ಖಾನ, ಅಲಿಫ್‌ಖಾನ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನ ಉಳಿದ ಸೋದರರನ್ನೂ ತನ್ನ ಅಳಿಯಂದಿರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಬಾಬರ್‌ನ ಜನನ:

ಉಮರ್ ಶೇಖ್ ಮಿರ್ಜಾ ಫರ್ಗಾನಾದ ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠುರ ಮತ್ತು ನೀತಿವಂತ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ನೀತಿಯಿಂದ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ —ಅಂದರೆ ಹಿಜರಿ ಲಲಲರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಡದಿ ಕುತ್ಲಕ್ ನಿಗಾರ್ ಖಾನುಮ್ ಬಿಂತ್ ಯುನುಸಾಖಾನಳಿಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಜನಿಸಿತು. ಈ ಸುವಿಖ್ಯಾತ ಮಹಾಮಹಿಮ

ಮಗನಿಗೆ ತಂದೆ ಬಾಬರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬೇಗ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಜನ್ಮ ದಿನ ಕುರಿತು ಹುಸಾಮಿ ಫರಾಕವಿ ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿದ:

“ಅಂದರ್ ಶಶ್ ಮೊಹರ್ರಮ್‌ಜಾದಾಂ ಶಹ್ ಮುಕರ್ರಮ್. ತಾರೀಖ್ ಮುವಲ್ದಶ್ ಹಮ್ ಶಶ್ ಮುಹರ್ರಮ್.”

‘ಮೊಹರ್ರಂದ ಆರನೆಯ ದಿನ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಿಂದಾಗಿ ಆ ದಿನವು ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿತು’

ಅಬು ಸಯೀದ್ ಮಿರ್ಜಾನ ವಂಶ ಪರಂಪರೆ ಮಹಾನ್ ಅದೃಷ್ಟವಂತ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಗುರ್ಗಾನಿ^೨ಯವರೆಗೂ ಹೀಗಿದೆ: ಅಮೀರ್ ಸಯೀದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಮೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬಿನ್ ಮೀರಾಂ ಶಾಹ್ ಮಿರ್ಜಾಂ ಇಬ್ನಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ (ಮಹಾನ್ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ).

ಹಿಜರಿ ೮೯೯ರ ರಮ್ಜಾನ ಲನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಬರ್‌ನ ತಂದೆ ಪಾರಿವಾಳ ಗೃಹದ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಬಿದ್ದು ಮೃತಪಟ್ಟ. ಬಾಬರ್ ಮಿರ್ಜಾ ೧೨ ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಇಂದಿಜಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು ‘ಜಹೀರುದ್ದೀನ್’ ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದ. ಫರ್ಗಾನಾದ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ.

ಪರಸ್ಪರ ತಿಕ್ಕಾಟ ಮತ್ತು ಕೋಲಾಹಲ:

ಉಮರ್ ಶೇಖ್ ನಿಧನನಾಗುತ್ತಲೇ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹಾಗೂ ಯೂನುಸಖಾನನ ಮಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ (ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಬರ್‌ನ ಸ್ವಂತ ಸೋದರ ಮಾವ ಹಾಗೂ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಬರ್‌ನ ಸ್ವಂತ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ) ಇಬ್ಬರೂ ಹಠಾತ್ತನೆ ಫರ್ಗಾನಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಶೇಖ್ ಉಮರ್ ಯಾವತ್ತು ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಇವರ ದಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ಅವರ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು. ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಅಮೀರ್ ತುಗಾ ಶೆರಮ್, ಪರಸ್ಪರ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಅಪಾಯವಾದೀತು ಎಂದು ಆತಂಕಕ್ಕೀಡಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆವಾರಕಂದ್‌ನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲೇ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಕಾರಣ ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಸರದಾರರು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಂಡೆದ್ದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದರೂ ಈ ಹದಿ ಹರೆಯದ ಅರಸನಿಗೆ ಯಾವ

ಅಪಾಯವಾಗದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇಂದಿಜಾನ್‌ನ ಗಣ್ಯರ ಮನೆತನದವನೂ ಶೇಖ್ ಬುರ್ಡಾನುದ್ದೀನ್ ಬಲಮನಿಯ ವಂಶದ ಕುಡಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಮೌಲಾನಾ ಕಾಜಿ ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಡವೆಂದು ಅಮೀರ್ ಶೇರಮ್‌ಗೆ ಕಿವಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಬರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಇಂದಿಜಾನ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರೂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವೈರಿಯ ದಾಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲನ್ನು ಭದ್ರ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕಿರ್ಗಿಸ್ತಾನ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ ಅಮೀರ್ ಕಾಸಿಂ ಕೋಜೀನ್ ಮತ್ತು ಹುಸೇನ್ ಯಾಕೂಬ್ ಅವರು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮರಳಿದರು ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ದೊರೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ದರಬಾರಿನ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಇಂದಿಜಾನ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಫಕೀರ್ ಹಾಗೂ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾಗಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಖಜಂದ್ ಮತ್ತು ಫರ್ಗಾನಾ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯು ಮೌಲಾನಾ ಹಸನ್ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಹುಸೇನ್‌ರನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾನ ದರಬಾರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಸಹ ರವಾನಿಸಿದ್ದ: ಸ್ವತಃ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇಂದಿಜಾನ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಆಡಳಿತ ನನ್ನ ಸುಪರ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತಾದರೆ ಏನು ನಷ್ಟವಿದೆ? ಏಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ನಾನು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ನಿನಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಮನಸ್ಸು ಈ ಮನವಿಯಿಂದ ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಯಿತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸ ಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಇಂದಿಜಾನ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಇದೇ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ನ ಸಹೃದಯಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ. ಸಮರಕಂದ್‌ನವರ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ರೋಗ ತಗುಲಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಕುದುರೆಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದವು. ಲಾಯಗಳು ಇಡಿಯಾಗಿ ಖಾಲಿಯಾದವು. ಆಗ ಕುದುರೆಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಸೇನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತೀರ ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ಸಮರಕಂದ್‌ನವರ ಸೇನಾಪಡೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ ರಾಜಿ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ದೃಢ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ. ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಅಮೀರ್ ದರವೇಶ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತುಕತೆಗೆ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಪರವಾಗಿ ಹಸನ್ ಯಾಕೂಬ್‌ಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರು ಈದಗಾ ಮೈದಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು ಹಾಗೂ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳೂ ಇತ್ಯರ್ಥವಾದವು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತುಂಬ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಸಮರಕಂದ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಆದರೆ ದೇವರ ಅಣತಿಯಂತೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಅವನು ಪರಲೋಕದ ಪಯಣಿಗನಾದ. ಆಗ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಯೂನುಸ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಅಖಿಸಿ'ಗೆ ಹೋದ. ಇಲ್ಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಸೋದರ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನಲ್ಲಿ ಸೆಣಸಾಡುವ ಧೈರ್ಯ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸರದಾರರಾದ ದರವೇಶ್‌ಅಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಕುಲಿ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಕರ್, ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್‌ಬೇಗ್, ಆಕಾ ಒವೆಸ್ ಲಾಗರಿ, ಮೆಹರ್ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ತುಗಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕಾಸಾನ್ ಗ್ರಾಮದತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಕಾಸಾನ್ ಒವೆಸ್ ಲಾಗರಿಯ ಪರಗಣಾ ಆಗಿತ್ತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಿರಿಯ ಸೋದರ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇಲ್ಲಿಯ ದೊರೆ ಆಗಿದ್ದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರಾದ ನಾಸಿರ್ ಮತ್ತು ಜಹಾಂಗೀರ್ ಕಾಸಾನ್ ಪರಗಣಾಅನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಕ್ಷೇಮವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾಸಾನ್‌ಅನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಖಿಸಿಯತ್ತ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಆದರೆ ಅವನ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏನೂ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ರೋಗವೂ ತಗುಲಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತದತ್ತ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಗರ್ ಮತ್ತು ಖಿತನ್‌ನ ದೊರೆ ಶೇಖ್ ಅಬುಬಕರ್ ಆವಜಕಂದ್‌ನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮನಸೋ ಇಚ್ಛೆ ನಗರವನ್ನು ಮತ್ತು ನಗರದ ಜನರನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಖ್ಯಾತನಾಮ ಹಾಗೂ ಶೂರ ಸರದಾರರು ಮೌಲಾನಾ ಕಾಜಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ಅವರೂ ದಾಳಿಗೆ ತಾಳಲಾರದೆ ಬೇರೆಯವರಂತೆ ಸಂಧಾನ ಮತ್ತು ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅನಂತರ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಫರ್ಗಾನಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಂದಿಜಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹಸನ್ ಯಾಕೂಬನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೦೦ರಲ್ಲಿ ಹಸನ್ ಯಾಕೂಬ್‌ನ ಮಾತು ಮತ್ತು ಅವನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ದಂಗೆ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ಸಂಕೇತಗಳು ಕಂಡು ಬರತೊಡಗಿದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇಂದಜಾನ್‌ನತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ.

ದಂಡಯಾತ್ರೆ:

ಇಂದಿಜಾನ್ ತಲುಪಿದಾಗ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಹಸನ್ ಯಾಕೂಬ್ ಭೇಟಿಗೆ

ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅರಸನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅವನು ಸಮರಕಂದ್‌ದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ. ಅರಸ ಅಮೀರ್ ಕಾಸಿಮ್ ಕೊಜೀನ್‌ನನ್ನು ಹಸನ್ ಯಾಕೂಬ್‌ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅರಸನ ಸೇನೆಯ ತುಕಡಿಯೊಂದು ಹಸನ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಹೋಯಿತು. ಹಸನ್ ಅಖಿಸಿಯ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಠಾತ್ತನೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇವಕನಿಂದಲೇ ಕೊಲೆಯಾದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಶೀರಾ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸಾದಿರ್^೨ ಬಂಡೆದ್ದ. ಬಾನಿಸಕರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮಿರ್ಜಾ ನನ್ನು ಅಶೀರಾಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅವನ ಮೇಲೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಅಶೀರಾ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಕಳೆದ ನಂತರ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತನಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಅರಸ ಅವನ ದುಷ್ಟತ್ವವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅಶೀರಾದಿಂದ ಖಜಂದ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಖಜಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಅಶೀರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅರಸನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಖಜಂದ್‌ದಿಂದ ಅರಸ ಶಾಹರ್ ಖೀಯದತ್ತ ಹೊರಟ. ಕಾರಣ ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅಖಿಸಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದು ಶಾಹಿರ್ ಖೀಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದ. ಮೆಹಮೂದ್ ನಿಂತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ತೋರಿದ. ಅವನೆದುರು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ತುಂಬ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದ. ಅವನ ಮನಸಾರೆ ಆತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮತ್ತೆ ಔರಂದಾನಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ.

ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದದ್ದೇನೆಂದರೆ ಅವನು ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕಾಲ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಅವನ ಬದುಕು ಭಿದ್ರ ವಿಚ್ಛಿದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅದೇ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಅರಾಯಿತಾ^೩ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಪ್ರಾಂತ ಮೊದಲು ಅರಸನ ತಂದೆ ಉಮರ್ ಶೇಖ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪರಸ್ಪರ ತಿಕ್ಕಾಟ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧ ನಡೆದಾಗ ಆ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಶೇಖ್ ಜುನ್ನೈನ್‌ನನ್ನು ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಪ್ರತಿರೋಧ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ನಡೆಯಿತು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆಯೆಂದರೆ ಚಳಿಗಾಲ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಅಭಾವ ತಲೆದೋರಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ. ಇಂದಜಾನ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಆದರೆ ಎಡನೆಯ ವರ್ಷವೇ ಮತ್ತೆ

ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅರಸ ಇಲ್ಲಿ ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಸೋದರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ಮಿರ್ಜಾನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಅವನಿಗೂ ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ತೋಳ್ಬಲದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಅಂದರೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಸಮರಕಂದ್‌ಅನ್ನು ಬಾನಿಸ್ಕರ್‌ನಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಮಧ್ಯೆ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಈ ಕುರಿತು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರೂ ಆಡಳಿತಗಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದರು.

ಸಮರಕಂದ್‌ನವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ:

ಹಿಜರಿ ೯೦೨ರ ವಸಂತ ಋತುವಿನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಮರಕಂದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ತನ್ನ ಸೋದರನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯೂ ಸಮೀಪ ಬಂದ. ಸಮರಕಂದ್‌ನವರು ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಗಳಿಯದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮವಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದು ನಗರದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತರು. ಯೋಗಾಯೋಗವೆನ್ನುವಂತೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಅಲ್ತೂನ್ ಮೊಘಲ ಸಿಕ್ಕ. ಅವನು ಹಲವರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಶೀರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ಶೀಘ್ರವೇ ಸಮರಕಂದ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಅದೇ ದಿನ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಲಾಲ್‌ಬೇಗ್‌ನ ಸೋದರನಾಗಿದ್ದ ಖ್ವಾಜಾ ಮೌಲಾನಾ ಸದರ್‌ಗೆ ಒಂದು ಬಾಣ ತಗುಲಿತು. ಆ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸ ಅದೇ ಬಾಣದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡ. ಸಮರಕಂದ್‌ನವರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು. ಇಬ್ಬರೂ ವೈರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ಇನ್ನೂ ಆ ಯುದ್ಧ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಂತ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎದುರಾಳಿಗೆ ಕರೆ ಬಂದಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಬುಖಾರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾಫಿ ರಣರಂಗದಿಂದ ಬಂದು ಖ್ವಾಜಾ ದೀದಾರ್‌ನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಅದೇ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದು ಚಳಿಗಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಹೊರವಲಯದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಈ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾ ನೆರವು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತುರ್ಕಸ್ತಾನ್‌ದ ದೊರೆ ಶೀಬಾನಿ^೨ಗೆ ಎರಡನೆ ಸಲ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ನೆರವಾಗಲು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಸಿದ್ಧವಾದ. ತುರ್ಕಸ್ತಾನಿ ಸೇನೆ ಖ್ವಾಜಾ ದೀದಾರ್‌ನನ್ನು

ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಅರಸ ಆ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ದಾರಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಮರಕಂದ್ ತಲುಪಿದ. ಆದರೆ ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದ ಬಹು ಬೇಗ ನೊಂದುಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಳಿ ತುರ್ಕಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಆಗ ಬಾನಿಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅತ್ಯಪ್ತನಾದ. ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕಂದಹಾರದ ಅರಸ ಖುಸ್ರೋಖಾನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಆದರೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಸಮರಕಂದ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.

ಸಮರಕಂದ್ ಕೈವಶ:

ಕೊನೆಗೂ ಹಿಜರಿ ೯೦೨ರ ರಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಪಟ್ಟವೇರಿದ. ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ದರಬಾರಿನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಆ ಪೈಕಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ತಂಬಲ್ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಪೆಯ ಸುರಮಳೆ ಮಾಡಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆಯೇ ಸಮರಕಂದ್ ಕೈವಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಮರಾರ್ಜಿತ ಸಂಪತ್ತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಿದ್ದು ಕಡಿಮೆಯೇ. ಸೈನಿಕರು ಈ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅಭಾವ ಎದುರಿಸಿದರು. ಸೈನಿಕರ ತಂಡಗಳು ಎತ್ತಲೋ ಚೆದರಿ ಹೋದವು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮೊಘಲರು ಸೈನಿಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಅವರ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದವನು ಸರದಾರ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಬೇಗ್. ಖಾನ್ ಆಲಿ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಸಹ ತಂಬಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಖಸಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ರೋಜನ್ ಹಸನ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಸನೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಅಖಸಿ ಈಗ ಬಾಬರಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಈ ಸಂದೇಶದಿಂದ ತುಂಬ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡ. ಅವರ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ರೋಜನ್ ಹಸನ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಸಹ ಜಹಾಂಗೀರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಂದಿಜಾನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಗೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಅಲ್ತೂನ್ ಮೊಘಲನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಆದರೆ ವೈರಿಗಳು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಖ್ವಾಜಾ ಮಹಲ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ತುಗಾಯಿ ಮತ್ತು ಮೌಲಾನಾ ಕಾಜಿ ಇಂದಿಜಾನ್‌ಅನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಿ ನಂತರ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಅಶಕ್ತತೆ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ

ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅರಳೆಯ ತುಂಡಿನಿಂದ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಹನಿ ಹನಿಯಾಗಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸ ಈ ರೋಗದಿಂದ ಗುಣಮುಖನಾದ. ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇಂದಿಜಾನ್‌ದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡ. ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಯೋಚನೆ ಬಿಟ್ಟು ಇಂದಿಜಾನ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ ನಿಂತ. ಅರಸನ ರೋಗದ ತೀವ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ತುಗಾಯಿ ಮತ್ತು ಮೌಲಾನಾ ಕಾಜಿ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವೈರಿಯ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ವೈರಿಗಳು ಮೌಲಾನಾ ಕಾಜಿಯನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ವಿಷಯ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆಗ ಇಂದಿಜಾನ್‌ಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹತಾಶನಾದ. ಅಮೀರ್ ಕಾಸಿಮ್ ಕೊಜೀನ್‌ನನ್ನು ತಾಶ್ಕಂದ್ (ತಾಷ್ಕೆಂಟ್)ನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾರಣ ಅವನು ತನಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಇಂದಿಜಾನ್‌ಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಇತ್ತ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಸಹ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ್ದ. ಚೆಲಕಾ ಆಹಿಂಗರಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಇಬ್ಬರೂ ಅರಸರು ಇಂದಿಜಾನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ದೂತ ಸಹ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಜಹಾಂಗೀರ್‌ನ ದೂತರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ದರಬಾರಿನ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಎಂಥ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿದರೆಂದರೆ ಮೆಹಮೂದ್ ತನ್ನ ಸೋದರಳಿಯಂದಿರನ್ನು ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ತಾಶ್ಕಂದ್‌ಗೆ ಹೊರಟುಬಂದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸೇನಾಪಡೆಯೇ ತಿರುಗಿ ಬಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಸೈನ್ಯ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಅರಸ ಖಜಂದ್‌ದಿಂದ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಇರಾಯಿತಾದಿಂದ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ದೋಗಲಾತ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. 'ನನಗೆ ಖಜಂದ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಳಿಗಾಲವನ್ನು ಸಾಗರ್‌ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬಯಸಿದ್ದೇನೆ.' ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದ್ ಹಸನ್ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ. ಇತ್ತ ಸಾಗರ್‌ದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇನೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿತು.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಅರಸನ ಸೇನೆಯೂ ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಶಾಹೀ ಸರದಾರರು ಈಲಾಕ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಕೆಲವು ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅರಸ ಹತಾಶ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಆಗಲೇ ಅಲಿ ದೋಸ್ತನ ದೂತ ಸಾಗರ್‌ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತಸದ ಸುದ್ದಿ ತಂದ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ತುಂಬ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುವುದಾಗಿ ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದ.

ಫರ್ಗನಿಸ್ತಾನ್ ಸದ್ಯ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಘನ ಅರಸ ಇತ್ತ ಆಗಮಿಸಿದರೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಶಾಹೀ ಒಡತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ತಾನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುವುದಾಗಿ ಎಂದು ಅವನು ಸೂಚಿಸಿದ. ಅರಸನ ಪತ್ರ ಫರ್ಗನಿಸ್ತಾನ್ ಕೋಟೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ಫರ್ಗನಿಸ್ತಾನ್ಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ತಗಾಯಿ ಅರಸನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ಅರಸನ ಸೇವೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದ. ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇತರ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅರಸ ಅಮೀರ್ ಕಾಸಿಮ್‌ನನ್ನು ಕೊಹಿಸ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಇಂದಿಜಾನ್‌ನತ್ತ ಕಳಿಸಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸಾರದಾ ಹಾಗೂ ಒವೇಸ್‌ನನ್ನು ಅವಿಸಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಈ ಸರದಾರರ ಪ್ರಯಾಣದ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅರಸನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠಾವಂತರು ಹಾಗೂ ವಿಧೇಯರಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಅರಸನಿಗೆ ತನ್ನ ಈ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇಂದಿಜಾನ್‌ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಹಿತೈಷಿಗಳು ವಿಧೇಯರಾದರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸಾರದಾ ಮತ್ತು ಒವೇಸ್ ಲಾಗರಿ ಈ ಕೋಟೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಒಂದೆರಡು ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಸೇನಾ ನೆರವು ಫರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ರೋಜನ್ ಹಸನ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್‌ರಿಗೆ ಫರ್ಗನಿಸ್ತಾನ್ ಕೈವಶವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಸೇನಾ ನೆರವು ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಾಬರ್‌ನ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ವೈರಿಗಳು ಫರ್ಗನಿಸ್ತಾನದ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಫರ್ಗನಿಸ್ತಾನ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಅವಿಸಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಈ ತಂಡ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಸೇನೆಯ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಘರ್ಷಣೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಸೈನಿಕರು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಕೇವಲ ಐದು ಅಥವಾ ಆರು ಜನ ಬದುಕುಳಿದರು. ರೋಜನ್ ಹಸನ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ತುಂಬ ಭಯಭೀತನಾದ. ತನ್ನ ಸೈನಿಕರೂ ಬಾಬರ್‌ನತ್ತ ಒಲವು ತೋರತೊಡಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಇಂದಿಜಾನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ರೋಜನ್ ಹಸನ್‌ನ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕನಾಗಿದ್ದ ನಾಸಿರಬೇಗ್ ಇಂದಿಜಾನ್‌ನ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ನಾಸಿರಬೇಗ್ ಇಂದಿಜಾನ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಭದ್ರ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಶೌರ್ಯದ ಅರಿವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ಕರೆಯೋಲೆ ಕಳಿಸಿದ. ಆಗ ವೈರಿಗಳು ಅರಸನ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಭಯಭೀತರಾದರು. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ಓರ್ವರನ್ನೂ ಹೊರಟರು.

ರೋಜನ್ ಹಸನ್ ಅಖಿಸಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಇಂದಿಜಾನ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ನಾಸಿರಬೇಗ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದರಬಾರಿನ ಇತರ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತಿತರ ಕೃಪೆಗಳ ಸುರಿ ಮಳೆ ಮಾಡಿದ. ಹಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ವಿರೋಧಿಗಳ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಧಾನಿ ಫರ್ಗಾನಾ ಹಿಜರಿ ೯೦೪ರ ಜಿಲ್ಹಾದಾದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಫರ್ಗಾನಾದಿಂದ ಅಖಿಸಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ರೋಜನ್ ಹಸನ್ ಜೀವ ದಾನ ಪಡೆದು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ. ಹಿಸಾರ್ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಕಾಸಿಮ್ ಅಜ್ಜನನ್ನು ಅಖಿಸಿಯ ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿಸಿದ. ನಂತರ ಇಂದಿಜಾನ್ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ರೋಜನ್ ಹಸನ್‌ನ ಅನೇಕ ನೌಕರರು ಸಹ ಇವನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದರು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. 'ಹಿತ್ಯೆಷಿಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಸೇನಾ ತುಕಡಿಗಳು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿವೆ. ಮೌಲಾನಾ ಕಾಜಿಯಂಥ ನಿಷ್ಠಾವಂತರನ್ನು ಸಹ ಕೊಂದಿವೆ. ಈಗ ಅರಸ ಇವರಿಗೆ ಜೀವದಾನ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತನ್ನಾದರೂ ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬೇಕು.' ಎಂದು ದರಬಾರಿನ ಸದಸ್ಯರು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಈ ಕೋರಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೈನಿಕರ ಸಂಪತ್ತು ರೋಜನ್‌ನ ಯಾವುದೇ ಸೈನಿಕರ ಬಳಿ ಕಂಡದ್ದೇ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಕ್ಷಣ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಬಾಬರ್ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಈ ಆದೇಶದಿಂದ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು ಕೆಂಡ ಕಾರಿದರು. ಇಡೀ ತಂಡವೇ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕಂದ್ಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಇಂದಜಾನ್ ಮೇಲೆ ವೈರಿಗಳ ದಾಳಿ:

ಆಕ್ರೋಶಭರಿತರಾಗಿದ್ದ ಈ ಮೊಗಲರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ನೆದುರು ತಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ಬಾಬರ್‌ನ ವಿರೋಧಿಗಳ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಇಂದಜಾನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಕಾಸಿಮ್ ಕೋಜೀನ್‌ನ್ನು ವೈರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಒಂದು ಭೀಕರ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಅಮೀರ್ ಕಾಸಿಮ್ ಕೋಜೀನ್ ಸೋಲಿನ ರುಚಿ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಅನೇಕ ಸರದಾರರು ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಅನೇಕರು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದರು. ಈ ರೀತಿ ವೈರಿಗಳು ಬಾಬರ್‌ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ ಇಂದಜಾನ್‌ನ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದರು. ಆದರೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಓಶ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದರು. ಹಿಜರಿ ೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಒಂದು ದಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಓಶ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ವೈರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬೇರೆ ದಾರಿ ಮೂಲಕ ಇಂದಿಜಾನಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಿದರು. ಇತ್ತ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಸೈನ್ಯ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಭದ್ರ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು. ಆ ಕೋಟೆಯ ಹೆಸರು ಬಾದವರ್ಧ್ ಎಂದಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್‌ನ ಸೋದರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಖಲೀಲ್ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಖಲೀಲ್ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವ್ಯಯಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅಸಫಲನಾದ. ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಕೋಟೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ತನ್ನ ಕೈದಿಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಖಲೀಲ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನೇಕ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಇಂದಜಾನ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಖಲೀಲ್ ಇಂದಜಾನ್ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಏಣಿ ಮೂಲಕ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಅವನ ಉದ್ದೇಶದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಸಹ ಇಂದಿಜಾನನಿಂದ ಒಂದು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದ. ಆಗ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಬಂದು ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ಇಂದಿಜಾನನಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಸೇನೆಗಳು ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಹರಣ ಮಾಡಿದವು. ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಖೂಬಾನ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ರಕ್ತದ ನದಿಗಳು ಹರಿದವು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದರು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಇಂದಿಜಾನ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಹಮೂದ್‌ನ ಸೇನೆ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಕಾಸಾನ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಚಳಿಯಿಂದ ಮೈಯೊಳಗಿನ ರಕ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದಂತೆಯೇ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿ ಹಿಮವಾಗುವಂಥ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲೇ ಕಾಸಾನ್‌ದತ್ತ ಅರಸ ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದ. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆರವಿನ ಸೈನ್ಯ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಮರಳಿ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇತ್ತ ಮೊಗಲ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರತೊಡಗಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್‌ಗೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಭಯದಿಂದ ಮರಳಿ ಹೋಗಿದ್ದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಿರ್ಭೀತನಾಗಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಸೇನೆಯ ಸಮೀಪ ಬಂದುಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ಹೋರಾಟ ಮಾಡದೇ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕದನ ನಡೆದೇ

ತೀರುವುದೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ಎಷ್ಟು ದಿಜ್ಞಾಡ ಹಾಗೂ ಹತಾಶನಾಗಿದ್ದನೆಂದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಇವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ಪುಶ್ಪಾರ್ ಕೋಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಸಹ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತರೂ ಸಹೃದಯಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ತುಗಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಿಬರ್‌ಆಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಧಾನದ ಮಾತುಕತೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಈ ಸರದಾರರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ, ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಖಜಂದ್ ನದಿಯಿಂದ ಅಖ್ನಿವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇಂದಿಜಾನ್ ಮತ್ತು ಕಂದ್ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅರಸ ಸಮರಕಂದ್‌ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಇಂದಿಜಾನ್‌ಅನ್ನು ಸಹ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಈ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ಮತ್ತು ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಕೈದಿಗಳ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಇಂದಿಜಾನ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಆಡ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ತುಗಾಯಿ ದುರಹಂಕಾರಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನು ಉದ್ಧಟತನವನ್ನೂ ತೋರತೊಡಗಿದ್ದ. ಅರಸನಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡದಯೇ ಅಮೀರ್ ಖಲೀಫಾನನ್ನು ನಗರದಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿದ್ದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸಾರದ್ ಮತ್ತು ಒವೇಸ್ ಲಾಗರಿಯನ್ನು ತುಂಬ ಕ್ರೂರವಾದ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ. ಇವನ ಮೊಮ್ಮಗ ದೋಸ್ತ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶಾಹೀ ರೀತಿ ರಿವಾಜನ್ನೆಲ್ಲ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯು ಅವನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇನೆ ಹಾಗೂ ಬಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುರೀದ್ ತರಖಾನ್:

ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ಮಿರ್ಜಾನ ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುರೀದ್ ತರಖಾನ್ ತನ್ನ ಅರಸನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಗ ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುರೀದ್ ತರಖಾನ್‌ನು ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೋಸ್ಕರ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಾಳಿ ಗೋಪುರ ಕಟ್ಟಿದ. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಸಮರಕಂದ್‌ನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತಂದು

ನಿಲ್ಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ. ಆದರೆ ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಪರಾಭವಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುರೀದ್ ತರಖಾನ್ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಈ ಸಲ ಪರಾಜಯದ ನಂತರ ಮುರೀದ್ ತರಖಾನ್ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಸಮರಕಂದ್ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯ ಸೂಚಿಸಿದ. ಅರಸ ಇದು ಒಂದು ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ನಗರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಖಾನ್ ಸಹ ಸಿಕ್ಕ. ನಂತರ ಅರಸ ಬೇರೆ ಸರದಾರರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಬಹೀ ಕುದ್ದೂಸ್ ಸರಹ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವಿತ್ತು. ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇನೆ ಸಮರಕಂದ್ ಸಮೀಪ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಅರಸನ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಆಗಲಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ. ಇತ್ತ ಎಂಥ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತೆಂದರೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಒಬ್ಬ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಸರದಾರ ಅವನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಸಮರಕಂದ್‌ಗೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಬಹಿಯ ಉದ್ದೇಶದ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಅವನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ತುಗಾಯಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಂಡುಕೋರರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನಂತರ ಅವರು ಬಂದು ಅರಸನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಅರಸನಿಗೆ ಅಲಿ ದೋಸ್ತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಳೆಯ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಸೇವಕರ ಬಗ್ಗೆ ಎಂತೆಂಥ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆಂದರೆ ಅರಸ ಏಕಾಏಕಿ ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ಅರಸ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತರ ವಲಯದಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕಿದ. ನಂತರ ಅಲಿ ದೋಸ್ತ ತನ್ನ ಮಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ದೋಸ್ತನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್‌ನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಆಪ್ತನಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನುವಂತೆ ಅವನು ಬಹು ಬೇಗ ಮೃತಪಟ್ಟ.

ಸಮರಕಂದ್ ಮೇಲೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಪ್ರಭುತ್ವ:

ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಬುಖಾರಾ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಸಮರಕಂದ್ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟ. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ ಸಮರಕಂದ್ ಅನ್ನು ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಅವನು ಕುಶ್ ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಕುಶ್‌ದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹಿಸಾರ್ ತಲುಪಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುರೀದ್‌ಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಇನ್ನು ಸಮರಕಂದ್ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತೋರಿದರು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಮಿಸ್ರೋಶಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಅವರು ಚುಗಾನಿಯಾನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರಸನಿಂದ

ದೂರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಹಲವು ವಿಧದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟು ಮಲಿಕ್ ಖುಸ್ರೋನನ್ನು ಕಂಡು ಸರಮಾಕ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಹಲವು ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಏಲಾಕ್ ತಲುಪಿದ. ಎಷ್ಟೋ ಒಂಟೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕುದುರೆಗಳು ಸತ್ತುಹೋದವು. ಅರಸನ ಹಳೆಯ ಸೇವಕರು ಅವನಿಂದ ದೂರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುಟ್ಟ ಸೇನೆ, ಸುಮಾರು ಎರಡು ನೂರ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸರದಾರರು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ದರಬಾರಿನ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನಾ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು: ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಈಗಾಗಲೇ ಸಮರಕಂದ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಜನಕ್ಕೆ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಪರಿಚಯ ಅಷ್ಟಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಈಗ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಸಮರಕಂದ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಹಾಗೂ ಸಮರಕಂದ್ ಬಾಬರ್‌ನ ಪೂರ್ವಜರ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅವನನ್ನು ನಂಬಬಹುದು; ಅವರು ಮಿತ್ರರಾಗದಿದ್ದರೂ ವೈರಿಗಳಾಗಲಾರರು ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ; ನಂತರ ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ವಿಜಯ ಲಭಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಮತ್ತೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಬಹುದು.

ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಈ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಯುರತ್‌ಖಾನ ತಲುಪಿದ. ನಂತರ ನಗರದ ಜನರಿಗೆ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವರು ನಗರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಒಂದು ಕನಸು ಕಂಡ. ಖ್ವಾಜಾ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಕುದ್ದೂಸ್ ಸಿರಹ್ ಬಾಬರ್‌ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಬಾಬರ್ ಅದ್ಭುತದ ಸ್ವಾಗತ ಕೋರಿದ ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಸಭೆಯ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅವನ ಮುಂದೆ ಎಂತಹ ಭೋಜನದ ವಸ್ತ್ರ ಹಾಸಲಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾ ಸಾಹೇಬನ ಮುಖ ವಿವರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಅವನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನತ್ತ ನೋಡಿದ. ಬಾಬರ್ ಸನ್ನೆ ಮೂಲಕ ಅವನ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಇದು ದಂಡನಾಯಕನ ತಪ್ಪು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಖ್ವಾಜಾ ಅರಸನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ. ಬಾಬರ್‌ನ ಆಸ್ಥಾನದಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋದ. ನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಖ್ವಾಜಾ ಬಾಬರ್‌ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ. ಎಷ್ಟು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡನೆಂದರೆ ಅರಸನ ಕಾಲು ನೆಲದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೇಲಿದ್ದವು. ಕನಸಿನಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಈಗ ಮನದ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿತು ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಸಮರಕಂದ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಆಗುತ್ತಲೇ ಮುಗಕ್ ಸೇತುವೆ ತಲುಪಿದ. ಅರಸ ಎಂಬತ್ತು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಮುಂದೆ

ಕಳಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು ಆಶಿಕಾಂ ಗುಹೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ನಗರದ ಸುತ್ತಲ ಗೋಡೆವರೆಗೆ ಏಣಿ ಇರಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅವರು ಫಿರೋಜ್ ದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಹೋದರು.

ತರಖಾನ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತಿತರ ರಕ್ಷಕರು ದ್ವಾರವನ್ನು ಒಡೆದು ನಗರದೊಳಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಿದರು. ಪಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಎರಡು ನೂರ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಓಣಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಎಚ್ಚರವಿದ್ದವರು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ನಗರಕ್ಕೆ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ನೈಜ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ನಗರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಾಳಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಜನ ಉಜಬೇಕ್‌ರನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದರು.

ಬಾಬರ್‌ನ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರಣಗಳು:

ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಖಾನ್ ವಫಾ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಒಂದು ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಹೊರ ಬಂದ. ಎಲ್ಲ ಉಜಬೇಕ್‌ರು ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದರು. ಇವರೆಲ್ಲ ಖ್ವಾಜಾ ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಬಹಿಯ ನಿವಾಸದಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಹೋಗಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಅವನು ಸುಮಾರು ಏಳೆಂಟು ನೂರು ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ದೀದಾರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಇಡೀ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಶೀಬಾನಿಖಾನನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ. ಶೀಬಾನಿಖಾನ ತಕ್ಷಣ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನೂರ ಐವತ್ತು ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಹಾದ್ವಾರ ತಲುಪಿದ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಲ ಮಿಂಚಿ ಹೋಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹತಾಶ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಅರಸನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಎಲ್ಲರೂ ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೌಲಾನಾ ಸನಾಯಿ ಆಗ ಅರಸನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ದಖನ್‌ಗೆ ಬಂದು ಶಾಹ್ ತಾಹಿರ್‌ನ ಆಪ್ತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ವಿದ್ವತ್ತು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಸಭಾ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಅಬುಲ್ ಬರಕಾತ್ ಸಮರಕಂದಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ 'ವಾಕಿಯಾತ್ ಫಿರ್ದೌಸ್' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ: ಸಮರಕಂದವನ್ನು ಅವನು ಸದ್ದು ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹಿರಾತ್ ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿಯ ಜನರಿಗೆ ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಗೆಲುವುಗಳಲ್ಲಿ

ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅರಸ ತನ್ನ ಗೆಲುವಿಗೆ ಈ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ:

೧. ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬಹಳ ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ.
೨. ಅವನ ಎದುರಾಳಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಅನುಭವಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಲೋಕ ಜ್ಞಾನ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.
೩. ವೈರಿಯ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಮೀರ್ ಅಲಿ ಮೀರ್ ಆಖುರ್‌ನೇ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದ.
೪. ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಮಗ ಬಾಗ್ ಜಾಗಾಂನಲ್ಲಿ ಮದ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಬಾಬ್ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಮುಖ್ಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಮೂವರು ರಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ಅರಸನಂತೆಯೇ ಪಾನಮತ್ತರಾಗಿ ಮೋಜಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು.
೫. ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮೊದಲ ದಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಎದುರಾಳಿ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ ತುಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಸ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದೆ. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಹ ನಾನೊಬ್ಬ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಎದುರಾಳಿ ಅನುಭವಿ ಮನುಷ್ಯ ಶೀಬಾಖಾನ ಆಗಿದ್ದ. ಅರಸನಿಗೆ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಜನರೂ ಸಮರಕಂದ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಜನ ಬಾಬರ್‌ನ ಪರ ನಿಲ್ಲ ಬಯಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನನಿಂದಾಗಿ ಬಾಯಿಂದ ಎರಡು ಮಾತು ಆಡುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಹಾನ್ ಹೋರಾಟಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಾಚಾರಿಗಿಂತಲೂ ತಾನು ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಜಾನ್ ವಫಾ ರಕ್ತ ಪಿಪಾಸು ಉಜಬೇಕ್‌ರ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಬಾಬರ್ ರಕ್ಷಣೆ ವೇಳೆಗೇ ಕೋಟೆ ರಕ್ಷಕರನ್ನು ಕೊಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಜಾನ್ ವಫಾನನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಿದ. ಮೊದಲ ಸಲ ಅರಸ ಸಮರಕಂದ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಅದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಜನರ ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆ ತುಂಬ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಯಾಯಿತು. ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಜಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಬರಹದ ಉದ್ದೇಶ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದಾಗಿದೆಯೇ

ವಿನಾ ಯಾರನ್ನೂ ಹೀಗಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ನಿಜವಾಗಿದ್ದುದು ಲೇಖನಿಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಸ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಫರಿಶ್ತಾನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಗೆ ಸಮರಕಂದ್ ಹೇಗೆ ವಶವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಮಹಾನ್ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಸಾಧಿಸಿದ ಒಂದು ಜಯವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಕುರ್ಶಿ ನಗರವನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಏಕೆಂದರೆ ಎರಡು ನೂರ ನಾಲ್ವತ್ತೈದು ಸವಾರರ ಸೇನೆ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಬಳಿ ಇತ್ತು. ಅವನು ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದ. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹನು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವಾದರದಿಂದಾಗಿ ಆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಯುದ್ಧ ಗೆದ್ದಾಗ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅರಸು ಮನೆತನದವರು ಯಾರೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುರ್ಶಿಯ ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ಸರದಾರರಾದ ಮೀರ್ ಮೂಸಾ ಮತ್ತು ಮೀರ್ ಹುಸೇನ್‌ರೆಲ್ಲ ನಗರದ ಹೊರಗೆ ಇದ್ದರು. ನಗರದಲ್ಲಿ ಮೀರ್ ಮೂಸಾನ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಬೇಗ್ ಇದ್ದ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಕುರ್ಶಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಮಹಾನ್ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮುಕಾನಿ ತನ್ನ ಸಮರಕಂದ್ ವಿಜಯದೊಂದಿಗೆ ಕುರ್ಶಿಯ ವಿಜಯದ ತುಲನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಯ: ಮಹಾನ್ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಅವಹೇಳನವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು.

ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮಗಳು:

ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮುಕಾನಿ ಸಮರಕಂದ್ ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಬುಖಾರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುರೀದಖಾನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಕುರ್ಶಿ^{೧೬} ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಖಜಾರ್ ಅನ್ನು ಉಜಬೇಕ್‌ರಿಂದ ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಇತ್ತ ಅಬುಲ್ ಹಸನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮರ್ದ್ ಮತ್ತು ಕುಶ್‌ದಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಕರಾಕೋಲ್ ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರ ಬಳಿ ತನ್ನ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವರಿಂದ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಮತ್ತೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನನನ್ನು ಮಾದರುನ್ನಹರ್‌ದಿಂದಾಚೆ ದಬ್ಬುವುದಾಗಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಬದಿ ಉಜ್ಜಮಾಂ ಮಿರ್ಜಾ ಹಾಗೂ ಖುಸ್ರೋಖಾನ ಮುಂತಾದವರು ಅರಸನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಗೌರವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಕಳಿಸಿದ ಸಹಾಯ ಶೀಬಾನಿಖಾನನಂಥ ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮುಕಾನಿ ಬಳಸಬಹುದಾದಂತಹದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಸಣ್ಣ ದಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕರಾಕೋಲ್ ಮತ್ತು ಅದರ

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಆಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಅರಸನು ಹಿಜರಿ ೯೦೨ರ ಶವ್ವಾಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಉಳಿದಂತೆ ಎರವಲು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಮರಕಂದ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಕಾರಜರನ್^೧ ಬಳಿ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮಿತಿಮೀರಿ ಸಾಹಸ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದವು. ಆಗ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಬಿನ್ ಯೂನುಸ್‌ಖಾನ ಕಳಿಸಿದ ಎರವಲು ಸೇನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚೆದರಿ ಹೋಯಿತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಬಳಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಅಥವಾ ಹದಿನೈದು ಜನ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಾಗಿಯೇ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ, ಸಮರಕಂದ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದರು.

ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಅನೇಕ ಒಡನಾಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಸಾರಿದ, ಅಬುಲ್ ಕಾಸಿಮ್, ಹೈದರ್ ಕಾಸಿಮ್, ಮೀರ್ ಕಾಸಿಮ್ ಕೋಜೀನ್, ಗದಾಯಿ ರವಿ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಸೋದರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಂತಾದವರು. ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಸಮರಕಂದ್ ಕೋಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಉಲೂಗ್‌ಬೇಗ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮದರಸಾದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ನೆರವು ಅವಶ್ಯವಿದೆಯೋ ಅತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಹಲವು ಸಲ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ಮತ್ತು ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ದಂಡನೊಂದಿಗೆ ಕದನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಫೌಜ್‌ಬೇಗ್, ತವಾಮಾನ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್ ಮತ್ತು ಕುಲ್‌ನಜರ್ ತುಗಾಯಿಯಂಥ ಬಾಬರ್‌ನ ಸರದಾರರು ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯ ಮೆರೆದರು. ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಇದೇ ರೀತಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಮುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಂಗೆಡಿಸಿದ. ಈ ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ರೋಗಗಳು ಹಬ್ಬಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ನಗರದ ಜನ ಅಭಾವದಿಂದ ಕಂಗಾಲಾದರು. ಒಂದೊಂದು ಕಾಳಿಗೂ ಜನ ಪರದಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ತುಪ್ಪ ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳು ತೀರ ಅಪರೂಪವಾದವು. ಭೂಮಿ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಹೆಸರಿಗೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಸಿಗದಾಯಿತು. ಸೈನಿಕರು ಒಣ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಗರಗಸದಿಂದ ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡಿಯನ್ನೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಉತ್ತುಂಗದಲ್ಲಿತ್ತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಖುರಾಸಾನ್, ಕತದರ್, ಬಕಲಾನ್ ಮತ್ತು ಮೊಗಲಿಸ್ತಾನದ ಸರದಾರರ ಬಳಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅವರು ಈ ಮನವಿಗೆ ಓಗೊಡಲಿಲ್ಲ.

ತಾಶಕಂದ್‌ಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹಿಜರಿ ೯೦೭ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಗತ್ತಲ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ನೀರವ ಮೌನ ಕವಿದಿತ್ತು. ಅರಸ ತನ್ನ ಅತಿ ಆಪ್ತನಾದ ಖ್ವಾಜಾ ಅಬುಲ್ ಮಕಾರಮ್ ಜೊತೆ ಸಮರಕಂದ್‌ದಿಂದ ಇಂದಿಜಾನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತಾಶ್ಕಂದ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ನೂರು ಜನ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ಸುಲ್ತಾನ್ ತಂಬಲ್‌ನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಸೋದರನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ತಾಶ್ಕಂದ್ ತಲುಪಿದ. ಯೂನುಸ್‌ಖಾನನ ಮಗ ಮಿಯಾಂಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ್ ಇರಾಯಿತಾ ನಗರವನ್ನು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾರಣ ಅವನು ಅಲ್ಲೇ ಚಳಿಗಾಲ ಕಳೆಯಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಇರಾಯಿತಾದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ತುಂಬ ಮುಗ್ಧನಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇರಾತಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್, ಅವನ ಸೋದರ ಅಹಮದಖಾನ, ಬಾಲಚಾಖಾನ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ನೆರವಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಅವರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಫರ್ಗಾನಾ ಅನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್‌ನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ನಾಮ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಫರ್ಗಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನದೇ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇತ್ತು. ಅವನು ಮೆಲು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಫರ್ಗಾನಾ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದ.

ಮೊಗಲ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್‌ನನ್ನು ಓಶ್‌ನತ್ತ ಓಡಿಸಿದರು. ಓಶ್ ಸಹ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಸನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಓಶ್ ಹಾಗೂ ಫರ್ಗಾನಾ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಇಂದಿಜಾನನತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಪರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟ. ಇಂದಿಜಾನನ ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಇಲ್ಲೇ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರು ಸೆಣಸಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಆದರೆ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಅವನು ಓಶ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್ ತುಂಬ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇಂದಿಜಾನನತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದ. ಇಂದಿಜಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಭೇದ್ಯಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ತಂಬಲ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ

ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಇಂದಿಜಾನನ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು. ಆಗ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನೂ ಶೀಘ್ರವೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಅಖಿಯ ಆಡಳಿತ:

ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಅಖಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಅಖಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇತ್ತ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರು ಇಂದಿಜಾನನ ನೆರೆಹೊರೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಖಿಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ಸೋದರನೊಂದಿಗೆ ಹೊರ ಬಂದ. ಇತರ ಸರದಾರರೂ ಬಂದು ಶಾಮೀಲಾದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಶೀಬಾನಿಖಾನನನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಭೀಕರ ಕಾಳಗ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಪರಾಭವಗೊಂಡನು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರ ಅಹಮದಖಾನ ಇಬ್ಬರೂ ಶೀಬಾನಿಖಾನನಿಂದ ಬಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮೊಗಲಿಸ್ತಾನ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಈ ಯುದ್ಧ ಗೆದ್ದ ಮೇಲೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಬಲ, ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿ ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೆರಿಸಿತು. ಈಗ ತಾಶ್ಕಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನೂ ಅವನೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಶೀಬಾನಿಖಾನನಿಗೆ ಹಳೆಯ ಉಪಕಾರದ ಕೃತ್ಯಗಳು ನೆನಪಾದವು. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರ ಅಹಮದಖಾನರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಮನೆ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಲವು ಬಗೆಯ ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಳಲಿದ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಆಪ್ತ ಸರದಾರರು, 'ಪ್ರಾಯ: ಶೀಬಾನಿಖಾನ ನಿಮಗೆ ವಿಷ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅದುವೇ ಈ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಷಧ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಅಂದಾಗ ವಿಷದ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.' ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಶೀಬಾನಿಖಾನ ತನಗೆ ಎಂತಹ ವಿಷ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಷಧ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಅವನು ಅಂದ: 'ಶೀಬಾನಿಖಾನ ವಿಷ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಷಧ ಸಿಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಎವೆಯಿಕ್ಕುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರನ್ನು ಮೊದಲು ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ. ನಂತರ ಯಾವುದೇ ವಾದ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಕೃತ್ಯ ಅವಮಾನಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆ? ಪ್ರಾಯ: ಇದುವೇ ಹೃನ್ಮಗಳನ್ನು ಛಿದ್ರವಿಚ್ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿದ ಕ್ರೂರ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿಂತೆಯೇ ಹಲವು ಬಗೆಯ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಹೃನ್ಮಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ

ಈ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದ ಸಿಕ್ಕರೆ ತನ್ನಿರಿ. ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸೇವಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ.’

ಅಮೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಕರ್ ಹಾಕಿಮ್ ತಿರ್ಮಜಿ ಭೇಟಿ:

ಅರಸ ಮೊಗಲಿಸ್ತಾನದಿಂದ ಖಜಾರ್ ಮತ್ತು ನಂತರ ಶಾಮಾನ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಜೀತ್ ಅರ್‌ರಜಾಲ್, ಅಂದರೆ ತಿರ್ಮಜ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ತಿರ್ಮಜ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹಾಗೂ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಅಮೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಕರ್‌ನು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಆಗಮನವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ದಯೆಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಅರಸನ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಕರ್ ಎದುರು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ. ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ನಂತರ ಅವನೇ ಅಂದ: ‘ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಲೋಕದ ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೊಂಬೆಯಾಗಿ ವಿಧಿಲಿಖಿತವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆ. ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ವೈರಿಗಳಿಂದ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಘನತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಅಲೆದಾಟದ ಪರಿಣಾಮ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳ ವಿನಾ ಇನ್ನೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೃಷ್ಟದ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದೆ.’ ಅರಸ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಕರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ. ‘ಪ್ರಾಯ: ನಿಮ್ಮ ಉಪದೇಶವೇ ನನಗೆ ಸುಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು. ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀವು ನೀಡುವ ಉಪದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗುವೆ.’ ಎಂದ. ‘ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಸದ್ಯ ಮಾಡರುನ್ನಹರ್‌ವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನದೇ ಕಲಹ ಮತ್ತು ಪಿತೂರಿಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೃನ್ಮಗಳ ನೆಮ್ಮದಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಈಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದೇನೆಂದರೆ ಬೇರೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೀವು ಅದೃಷ್ಟ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.’ ಎಂದು ತುಂಬ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಕರ್ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ.

ಕಾಬುಲ್‌ನ ಪ್ರಯಾಣ:

‘ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಾಬುಲ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಉಪಟಳದಿಂದ ನೀವು ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕು.’ ಈ ಸಲಹೆ ಅರಸನಿಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾಬುಲಿನತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಖುಸ್ರೋ ದೊರೆಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಸನಿಹದಿಂದ ಹಾದು ಹೋದ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಲು ಅರಸ ಖುಸ್ರೋ ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ. ಇತ್ತ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಖುಸ್ರೋ ದೊರೆಯ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ. ಆಗ

ತನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಬಂಡಾಯದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ನಗದು ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಇಬ್ಬರು ಮೂವರೊಂದಿಗೆ ಬದೀ ಉಜ್ಜಮಾ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅಲ್ಲೇ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಮೊದಲು ಖುಸ್ರೋ ದೊರೆಯ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿದ್ದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಮೊಘಲ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈಗ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವಾಯಿತು. ಖುಸ್ರೋ ದೊರೆಯ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಹೇರಿದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಒಂಟೆಗಳು ಸಹ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಪಾಲಾದವು. ದೇವರು ಅವನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಆಡ್ಯತೆ ಮತ್ತು ರಾಜ ವೈಭವದ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ದಯಪಾಲಿಸಿದಾಗ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಕಾಬುಲ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ.

ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ಗರ್ಮ್‌ಸೈರ್‌ನ ದಾಳಿ:

ಅಬು ಸಯೀದ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನ ಉಯಿಲಿನ ಮೇರೆಗೆ ಕಾಬುಲ್ ನಗರ ಉಲೂಗ್‌ಬೇಗ್‌ಮಿರ್ಜಾ‌ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಲಿಗ್‌ಖಾನ ಹಿಜರಿ ೯೦೭ರಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದ. ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಬ್ದುರ್ರಜಾಕ್ ಎನ್ನುವ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ಅವನೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ. ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಹೊಣೆ ಒಬ್ಬ ಮೊಘಲ ಸರದಾರ ಜಕಿಯ ಮೇಲೆ ಇತ್ತು. ಕಾಬುಲ್‌ನ ಸರದಾರರು ಜಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಅವನನ್ನು ಬಕರ್ ಈದಾದಂದೇ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲದಲ್ಲಿ ಕಾಬುಲ್‌ನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ತೀರ ದುರವಸ್ಥೆಗೀಡಾಯಿತು. ಅಮೀರ್ ಜುನ್ನೂರೈನ್ ಕಿರಿಯ ಮಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುಕೀಮ್ ಹಾಕಿಮ್ ಗರ್ಮ್‌ಸೈರ್‌ನ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಸಂತೃಪ್ತ ಯೋಧರ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅಬ್ದುರ್ರಜಾಕ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುಕೀಮ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಬುಲ್ ತೊರೆದು ಮಲ್ಗಾನ್‌ನ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುಕೀಮ್ ಕಾಬುಲ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಉಲೂಗ್‌ಬೇಗ್ ಮಿರ್ಜಾ‌ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ.

ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ಬಾಬರ್‌ನ ದಾಳಿ:

ಎಂದಿನಂತೆ ದೇವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಅರಸ ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಇತ್ತ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುಕೀಮ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಎದುರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ. ಜೀವದಾನ ಕೋರಿದ. ತನ್ನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮರು ಮಾತಾಡದೆ ಅರಸನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಕಾಬುಲ್‌ಅನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಬುಲ್‌ಅನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ.

ಹಿಜರಿ ೯೧೧ರ ಮೊಹರ್ರಮ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ತಾಯಿ ಕುತ್ಲಕ್ ಖಾನುಮ್ ನಿಧನಳಾದಳು. ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ಅದೇ ವರ್ಷ ಒದಗಿದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತೆಂದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರತಿದಿನ ಭೂಕಂಪ ಆಗಿದ್ದು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಗರದ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಎತ್ತರದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಕುಸಿದವು. ಅರಸ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬಯಸಿದ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ಆಯಿತು. ಕಂದಹಾರ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಕಲಾತ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಸಹ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಉರ್ಗವಾಂ ಮತ್ತು ಅವನ ಹಿತೈಷಿಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದ. ಉರ್ಗವಾಂನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳ ನೆರವಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಬದೀ ಉಜ್ಜಮಾನೊಂದಿಗೆ ರಾಜಿ ಸಂಧಾನದ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಅದೇ ವರ್ಷ ಅರಸ ಕಿಶ್ಲಾಕಾತ್ ಮತ್ತು ಹಜಾರಜಾತ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಣೆದು ಖಿಲಾಫತ್ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಗಜನಿಯ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ನಂತರ ಸೋದರನ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ನೆಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಈ ನಡೆ ತುಂಬ ಬೇಸರ ತರಿಸಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೀಗಾದರೆ ಬಂಡುಕೋರರು ಮತ್ತು ದಂಗೆಕೋರರು ತಲೆ ಎತ್ತುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ನೊಂದು ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಹೋದ. ಗಜನಿಯ ಆಸುಪಾಸಿನ ಹಜಾರಜಾತ್ ಮತ್ತು ಅದೀಮಾಕಾತ್ ದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದ. ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಉಳಿದ ದಿನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಬಯಸಿದ.

ಖುರಾಸಾನ್ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹಿಜರಿ ೯೧೨ರ ಮೊಹರ್ರಮ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸ ಕಾಬುಲ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಬಲ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಹೊಣೆಗೇಡಿ ಕೃತ್ಯಗಳಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ಬರ ಹೇಳಿದ. ಅರಸನಿಗೂ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೂ ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಖುರಾಸಾನ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಅಹವಾಲನ್ನು ಸಹ ಕೇಳಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅತ್ತೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಇಹತಿಶಾಮ್‌ನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಜಹಾಂಗೀರ್‌ನನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವವರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಜಹಾಂಗೀರ್

ಮಿರ್ಜಾ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡು ತುಂಭ ಭಯಭೀತನಾದ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವನೂ ಅರಸನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತ. ಖುರಾಸಾನ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಸನನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿದ. ಅರಸ ಇಲ್ಲಿಂದ ನಿಮ್ರೋಜ್ ನಗರ ತಲುಪಿದ. 'ಇಲ್ಲಿ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ನಿಧನನಾದದ್ದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿಯೂ ನಾನು ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮನೆತನದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಖುರಾಸಾನ್‌ದ ಕಡೆಗೇ ಮುಂದುವರಿದೆ; ಆದರೆ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ವಾರಸುದಾರರಿಂದ ಒಬ್ಬರ ನಂತರ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ನನಗೆ ಖುರಾಸಾನ್ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಇತ್ತು.' ಎಂದು ಅರಸ ಬಾಬರ್‌ನಾಮಾದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ತ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಉಜಬೇಕ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಚಪಲ ಶುರುವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಸಮುದಾಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದ ಮರ್ಗಾಬ್‌ನತ್ತ ಅರಸ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಲನೆಯ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ದಂದು ದಂಡು ಪ್ರದೇಶ ತಲುಪಿದ. ಮುಜಫ್ಫರ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹಾಗೂ ಅಬುಲ್ ಹಸನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಕೋರಲು ಬದೀ ಉಜ್ಜಮಾನನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಮುನ್ನಡೆದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಇಬ್ಬರೂ ರಾಜಕುಮಾರರೊಂದಿಗೆ ದಂಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಬದೀ ಉಜ್ಜಮಾನನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ.

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ರಾಜಕುಮಾರರು ಅರಸನಿಗೆ ತುಂಬ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ದಿನಗಳು ಐಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆದವು. ಅದಾದ ನಂತರ ಚಳಿಗಾಲ ಬರುತ್ತಲೇ ಇಬ್ಬರೂ ರಾಜಕುಮಾರರು ಕುಶಲಾಕ್‌ಗೆ ಹೊರಡುವ ನೆಪ ಮಾಡಿ ಹೋದರು. ಮತ್ತೆ ಉಜಬೇಕ್‌ರೊಂದಿಗಿನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ರಾಜಕುಮಾರರ ನಿರ್ಗಮನದ ನಂತರ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಬದೀ ಉಜ್ಜಮಾನನ ಜೊತೆಗೇ ಹಿರಾತ್‌ವರೆಗೆ ಬಂದ. ಚಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಹೊರಟು ಹೋದ. ಹಿಮಪಾತದ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳೂ ಹಿಮಾವೃತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ತುಂಬ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿದ. ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ತಮಾಮ್‌ಹಜಾರಾ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಂಡುಕೋರರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿದ. ನಂತರ ಮುಂದುವರಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಗುರ್ಗಾನಿ ಮತ್ತು ಸನಜರ್ ಬರಲಾಸ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇತರ ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರು ಅರಸನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಕಾಬುಲ್‌ನ ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ಕಲಹದ ಕಿಚ್ಚು ನಿಗಿನಿಗಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಕಾಬುಲ್‌ನ ಜನರಿಗೆ ಶಾಂತಿಯುತ ಮರುಪ್ರಯಾಣದ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯನ್ನು ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಕ್ಕಳು ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕಾಬುಲ್ ಜನತೆಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ

ಅರಸನ ಪತ್ರ ಬಂದು ಅವನ ಶಾಂತಿಯುತ ಮರುಪ್ರಯಾಣದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವರೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಸಂತಸಪಟ್ಟರು. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಈ ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ಹೊಸ ಬಲ ಪಡೆದು ಹೊರ ಬಂದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಕಾಬುಲ್ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಜನರ ತಂಡವು ಅರಸನ ಎದುರು ಹಾಜರಾಯಿತು. ಆ ತಂಡವು ಅರಸನ ಪರವಾಗಿ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯ ಮೆರೆಯಿತು. ಮಿರ್ಜಾ ಹುಸೇನ್ ಗುರ್ಗಾನಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅರಸ ಸೌಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ ಎಂದು ಅರಸ ಅವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಅಂತೂ ಜುನ್ನೊನ್‌ನ ಮಕ್ಕಳ ಬಳಿ ಹೋದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಗುರ್ಗಾನಿ ಫರಾಹಾ ಮತ್ತು ಸಿತಾನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಬದಖ್ಶಾನ ದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಎನ್ನುವ ನಾಮಧೇಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅರಸನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಿರಿಯ ಸೋದರ ಶೀಬಾನಿಖಾನನಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಕಾಬುಲ್ ತಲುಪಿದ್ದ. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಖುರಾಸಾನದಿಂದ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಕೈಗಳಿಂದ ರಕ್ತ ಒಸರುವ ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲತೊಡಗಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ.

ಖಿಲ್ಜಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷ:

ಹಿಜರಿ ೯೧೨ರಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಆಫ್ಘಾನರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ. ಅವರ ತಂಡಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ. ಅವರ ನಗದು ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕೈ ಸೇರಿತು. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕುರಿಗಳು ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳು ಲಭಿಸಿದವು. ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಗುನ್‌ನ ಸರದಾರರು ಉಜಬೇಕ್‌ರ ದಾಳಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ನೆರವಾಗಲು ಬಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಗುನಿ ಕಂದಹಾರ್‌ವನ್ನು ಸಹ ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಗುನ್ ಜನರು ಅರಸನಿಗೆ ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅರಸ ಅವರ ಮನವಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಅರ್ಗುನ್‌ರ ನೆರವಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದ. ಕಲಾತ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟಾಗ ಖಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನ ಕೈಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಅರಸನೂ ಅಷ್ಟೇ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ನಂತರ ಮುನ್ನಡೆದ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಿದ ಅರಸ ಮೆಹಮೂದ್ ಮುಕೀಮ್ ಅರ್ಗುನ್ ಮತ್ತು ಶಾಹ್ ಬೇಗ್ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ, ನೀವು ಬರ ಹೇಳಿದವನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ, ಸೌಜನ್ಯ ಪೋಲಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಶೀಘ್ರವೇ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅರ್ಗುನಿ ಸರದಾರರು ಮೊದಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಹ್ವಾನ ಮತ್ತು ಮನವಿ ಕುರಿತಂತೆ

ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿ ಹೊರ ಬಂದರು. ಖಂಕ್ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಕಂದಹಾರ್ ಬಳಿ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಸೋತು ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸದಿದ್ದರಿಂದ ಶಾಹ್‌ಬೇಗ್ ಯಸಾದಲ್‌^೨ದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುಕೀಮ್ ದಾದರ್‌ನತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದ.

ಕಂದಹಾರ ಕೈವಶ :

ಕಂದಹಾರ್ ಕೋಟೆ ಸಹ ಅರಸನ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಅಮೀರ್ ಜುನ್ಸಾಯ್‌ನ ಅಪಾರ ನಗದು ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು, ವಜ್ರ ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳು ಬಾಬರ್‌ನ ಕೈ ಸೇರಿದವು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯು ಎಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಿದ. ಕಂದಹಾರ್ ಮತ್ತು ಜಮೀನದಾದರಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಕಾಬೂಲ್‌ಗೆ ಮರಳಿದನ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುಕೀಮ್ ಜಮೀನದಾದರ್‌ನಿಂದ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ದಾದರರಿ ನಿವಾಸ ತಲುಪಿದ. ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುಕೀಮ್‌ನ ಅಪಹರಣದಿಂದಾಗಿ ಕಂದಹಾರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅರಸನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅರಸ ಹೀಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ: 'ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ವೈರಿಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ವೈರಿಯನ್ನು ಹತೋಟಿ ಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಸೂಕ್ತ ಶರತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.' ನಾಸಿರ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಕಾಬೂಲ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೇಕೆಂದರೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಬಲವನ್ನು ಭಾರತದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಇತ್ತ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ವರ್ಚಸ್ಸು ತುಂಬ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿತ್ತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬಹುದು ಎನ್ನುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರಸ ರಾಜ್ಯದ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಬದಖ್ಶಾನ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡುವುದಾಗಿತ್ತು ಅಥವಾ ಭಾರತ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬಲದ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಬೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರುವುದೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ ಒಂದೆರಡು ಕ್ಷಣ

ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ದರಬಾರಿನ ಕೆಲವರು ಬದಖಾನ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದರತ್ತ ಅರಸನ ಗಮನ ಸೆಳೆದರು. ಇತ್ತ ಅರಸ ಸಹ ಭಾರತದತ್ತ ಒಲವು ತೋರಿದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ.

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಬಾಬರ್‌ನ ದಾಳಿ:

ಬಾಬರ್ ಭಾರತದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಎಂತಹವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಅರಸನಿಗೆ ತುರಾನ್ ಸಂಗ್ರಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೇ ಅಭಾವದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಕಾಲ ಮುಂದೂಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತೆ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ಕಂದಹಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವೈರಿಗಳ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ಸೋದರನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸುದ್ದಿಗಳು ಅವನ ಕಿವಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ಅವನು ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ಜುನ್ನೊನ್‌ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಖುರಾಸಾನಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮತ್ತೆ ಕಂದಹಾರ್ ಅರ್ಗುನಿಯರ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಹೋದ. ಕಾಬುಲ್ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತೆ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವಂತಾಯಿತು.

ಹುಮಾಯೂನನ ಜನನ:

ಅದೇ ವರ್ಷ, ಅಂದರೆ ಹಿಜರಿ ೯೧೨ರ ಜಿಲ್‌ಕಾದ್ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಖು ಮಂಗಳವಾರದಂದು ಕಾಬುಲ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ ಜನಿಸಿದ. “ಶಾಹ್ ಫಿರೋಜ್ ಬಖ್ತಾ ಶುಧ್ ತಾರೀಖ್”. ಅವನ ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷದ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಿಸ್ತಾ (ಶೇರ್-ಅಂದರೆ ದ್ವಿಪದಿಯ ಒಂದು ಸಾಲು). ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಅರಸ ಮೆಹಮಂದಿ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.

ಅಬ್ದುರ್ರಜಾಕ್‌ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಪಿತೂರಿ:

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖುಸ್ರೋಶಾಹ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತ್ಯಸ್ತರಾಗಿದ್ದ ಬಹಳಷ್ಟು ಮೊಗಲ ಸರದಾರರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಉಲೂಗ್‌ಬೇಗ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಗ ಅಬ್ದುರ್ರಜಾಕ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಅವನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಪಿತೂರಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇತ್ತ ಅರಸನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸೈನಿಕರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಬ್ದುರ್ರಜಾಕ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಕಾಬುಲ್‌ನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಆದರೆ ಕಷ್ಟ ಕೋಟೆಗಳ

ಮಧ್ಯ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಸಂಯಮ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಶೀಘ್ರವೇ ಕಾಬುಲ್ ತಲುಪಿ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಹೇಗೆ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದನೆಂದರೆ ಜನ ಅಫ್ರಾ ಸಯಾಬ್ (ತೂರಾನ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಶೂರ ಅರಸ) ಹಾಗೂ ಇಸ್ಕಂದರ್‌ಯಾರ್ (ಇರಾನ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಅರಸ)ರ ಸಾಹಸಗಾಥೆಗಳನ್ನು ಮರೆತರು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ತನ್ನ ತೋಳ್ಬಲದಿಂದ ಎಂಥ ಪವಾಡ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾನ್ ಶೂರರೂ ಇವನೆದುರು ತಲೆ ಬಾಗುವಂತಾಯಿತು. ಅಲಿ ಶಬ್ ಕೋರ್, ಅಲಿ ಸೀಸ್ತಾನಿ, ನಜರ್ ಬಹಾದುರ್, ಉಜ್ಬೇಕ್ ಯಾಕೂಬ್, ಮುನೀರ್ ಜಂಗ್ ಮತ್ತು ಉಜ್ಬೇಕ್ ಬಹಾದುರ್ ಮುಂತಾದ ವೈರಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶೂರರನ್ನು ಒಬ್ಬರ ನಂತರ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ.

ಈ ಶೂರರ ಕೊಲೆಯಾದ ನಂತರ ವೈರಿಗಳ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅರಸ ಮೀರ್ ಅಬ್ದುರ್ರಜಾಜ್‌ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅರಸ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ನಂತರ ಬಂಡೆದ್ದಾಗ, ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ಕಲಹ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದಾಗ ಅವನನ್ನೂ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಇದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಖುಸ್ರೋಶಾಹ್‌ನ ರಾಜ್ಯವೂ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ಬದಖ್ಶಾನದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಬದಖ್ಶಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಜುಬೇರ್ ಎನ್ನುವವನೊಬ್ಬ ಇದ್ದ. ಅವನ ಬಿರುದು 'ರಾಯಿ' ಎಂದಿತ್ತು. ಅವನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಬಲಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಶೂರನಿದ್ದ. ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಶಾಹ್‌ಬೇಗಮ್‌ಳ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾರಿದ. ಅರಸನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಬದಖ್ಶಾನದತ್ತ ಹೊರಟ. ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ತಾಯಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಬದಖ್ಶಾನದ ಅರಸು ಮನೆತನದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬದಖ್ಶಾನದ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಮೊದಲು ತನ್ನ ಮಗ ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ರಾಯಿ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದಳು. ಅದಾದ ನಂತರ ತಾನೂ ಬದಖ್ಶಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಅಬಾಬಕರ್ ಕಾಶಗರಿಯ ಸೇನೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಶಾಹ್‌ಬೇಗಮ್‌ಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅಬಾಬಕರ್ ಕಾಶಗರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದರು. ಅತ್ತ ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಜುಬೇರ್ ರಾಯಿ ಬಳಿ ಹೋದ. ಜುಬೇರ್ ರಾಯಿ ಅವನ ಜೊತೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿದ. ಕೈದಿಯಂತೆ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ. ಮಿರ್ಜಾನ ಹಳೆಯ ಸೇವಕ ಯೂಸುಫ್‌ಅಲಿ ಕೊಕಲತಾಶ್ ಹದಿನೇಳು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಜುಬೇರ್ ರಾಯಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಬದಖ್ಶಾನದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ.

ಶಾಹ್ ಬೇಗಮ್‌ಳ ಪೂರ್ವಜರು ಅಂದರೆ ಬದಖ್ಶಾನದ ಅರಸರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಿಕಂದರ್ ಫಿಲುಕಸ್(ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ದಿ ಗ್ರೇಟ್)ನ ವಂಶದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಬಾಬರ್ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತಾರ:

ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಹಿಜರಿ ೯೧೪ರಲ್ಲಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಇರಾನ್‌ದ ಶಾಹ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಸಫವಿಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮ ಸಮವಾಗಿತ್ತು. ಉಜಬೇಕಿ ಸೈನಿಕರು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕಜಲಬಾಶಿಯರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಯಾತ ನಿಯಾತಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇರಾನ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಬಾರದು ಎಂದು ಇರಾನ್‌ದ ಶಾಹ್ ಶೀಬಾನಿಖಾನನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಈ ಶೇರ್ ಬರೆದ:

ಸಖ್ಯದ ಹಸ್ತ ಚಾಚಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸಿನ ಇಚ್ಛೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ
ವೈರತ್ವದ ಭಾವ ಬಿಡು ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಪರ್ಯಂತ ದುಃಖ ಪಡುವೆ.

ಈ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಶಾಹ ಸಫವಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆದ: 'ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರೂ ಅರಸರಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವರು ತಾವು ಅರಸರು ಎಂದು ಹಕ್ಕು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಇತರ ಅರಸರಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಕ್ ಖು ನೀಲು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಶುರ್ಕಮಾನರ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವುದು ತಪ್ಪು. ಹಾಂ ನಿಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕೀರ್ತಿ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿರುತ್ತಿತ್ತು - ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತಗಾರ ನಿಮ್ಮ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.' ಈ ಪತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಫಕೀರನ ಕೋಲು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಭಿಕ್ಷಾ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಶಾಹ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಸಫವಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ನಿಮ್ಮ ಬಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಜರ ಆಸ್ತಿ ಇದಿಷ್ಟೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ನೀನೂ ಭಿಕ್ಷಾ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಹದ್ದು ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಧುವಿನ ಆಶೆಪಡೆವವನು
ಖಡ್ಗಧಾರೆಯನ್ನು ಚುಂಬಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ

ಶಾಹ್ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಸಫವಿ ಅದಲ್ಲೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ, ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿ ಯಾರದಂದರೂ ಬಳುವಳಿ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಅದು ಪಿಶದಾದಿಯರಿಂದ ಕಿಯಾನಿಯರವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕಿಯಾನಿಯರಿಂದ ಮನೆ ಮನೆ ಅಲೆದು ಚಂಗೇಜ್‌ಗೆ ದಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನಗೂ ಈ

ಹಿರಿಮೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಶೇರ್ ನನ್ನ ಮಂತ್ರವೂ ಹೌದು:

ಉರೂಸೆ ಮಲಿಕ್ ದರಕಿನಾರ್ ಗೈರ್ ವ ಚಸ್ತ್
ಕೆ ಬೂಸಾ ಬರ್ಲಬ್ ಶಮೈರ್ ಆಬಜಾರ್ ಜಿಂದ್

ಅದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಹೀಗೆ ಬರೆದ: ನಾನು ನಿನ್ನ ರುಂಡ ಹಾರಿಸಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ನೀನು ನನ್ನೆದುರು ಬಂದರೆ ಉಳಿದ ಉತ್ತರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೊಡುವೆ. ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ರಾಟಿ ಮತ್ತು ನೂಲನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರಣ ನೀನು ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸು.

ನಮ್ಮ ದೀರ್ಘ ಜೀವನದ ಅನುಭವವೆಂದರೆ
ಕುಟುಂಬದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು

ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದು ನಂತರ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಶಾಹ್ ಸಫವಿಯೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನ್ ಉಜಬೆಕ್ ಅರಸರನ್ನು ಹೊರದಬ್ಬಿದ. ಮಲರ್ದಾವರೆಗೆ ಅದೇ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸರದಾರರನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲಾಯಿತು. ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಆಗ ಶಾ ಸಫವಿಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಮರ್ದ್ ಕೋಟೆ ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಫವಿ ಶಾಹ್‌ನ ಪತ್ರ ತಲುಪಿದೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದ. ಆದರೆ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸೋಲಿನ ರುಚಿ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಐನೂರು ಆನೆಗಳ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಆನೆ ಮಾವುತರು, ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಸರದಾರರ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರು ಎಂತಹ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳಲು ದಾರಿಯೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಆವರಣ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಕಜಲಬಾಶಿ ಸೈನಿಕರು ಶೀಘ್ರವೇ ಆವರಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಶೀಬಾನಿಖಾನ್‌ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಇಡೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದರು. ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನಿಗೆಬದಖ್ಯಾನದ ಘಟನೆಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಕಂದಜ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಸಮಯ ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿದಲ್ಲ ಆದರೆ ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಆಸ್ತಿಯಾದ ಫರ್ಗಾನಾ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸಹ ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬರೆದಿದ್ದ.

ಶೀಬಾನಿಖಾನ್‌ನ ಖಜಾರ್ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹಿಜರಿ ೯೧೭ರಲ್ಲಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನ್ ತುಂಬ ವೇಗವಾಗಿ ಖಜಾರ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಜೊತೆಗೆ ನದಿ ದಾಟಿ ಖಜಾರ್‌ನ ಹೊರವಲಯ ತಲುಪಿದ. ಇತ್ತ ಉಜಬೇಕ್‌ರು ಖಜಾರ್ ಅನ್ನು ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಯಾವುದರ ಪರಿವೆಯಲ್ಲದೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಕಂದಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ. ಸಮರಕಂದ್‌ನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಅವನ ಸೋದರಿ ಖಾನಜಾದಾಳನ್ನು ಶೀಬಾನಿಖಾನ್ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ. ಅವಳು ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಸೋದರನ ಬಳಿ ಹೋದಳು. ಅರಸ ಅವಳನ್ನು ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯೊಂದಿಗೆ ಮರ್ದಾದಿಂದ ಕಂದಜ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಶಾಹ್ ಸಫವಿಯ ದರಬಾರಿಗೆ ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅರಸನಿಂದ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಖಜಾರ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಈಗ ಕರ್ಶಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ನಕ್ಯಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಮಧ್ಯದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಸೈನ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಮಾವಣೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅರಸ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಗಳಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಬಾಬರ್ ಮೆಹದಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಹಮ್ಮಾ ಸುಲ್ತಾನ್‌ರನ್ನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಯಾಸ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಜಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃಪೆ ತೋರಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಉಜಬೇಕ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಜೀವದ ಹಂಗುದೊರೆದು ಹೋರಾಡಿದ್ದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅಹಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್, ಸೂಫಿ ಅಲಿ, ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ್, ಶಾಹರುಖ್, ಖಾನ್ ಆಫ್‌ಶಾರ್, ಶಾಹ್ ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್ ಸಫವಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಸರದಾರರ ಸೇನಾ ಸಹಾಯದಿಂದ ಖಜಾರ್, ಕಂದಜ್ ಮತ್ತು ಬಕಲಾನ್ ಕೈವಶವಾದ ನಂತರ ಅರಸನಿಗೆ ಸೇರಿದವು. ಈಗ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಬಳಿ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಬುಖಾರಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಜಾನಿ ಬೇಗ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ರಂಥ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉಜಬೇಕ್ ಸರದಾರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ. ಅವರನ್ನು ಬುಖಾರಾದಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಿ ಅವನೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅರಸ ರಜಬ್ ತಿಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬುಖಾರಾದಿಂದ ಸಮರಕಂದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಈಗ ಮೂರನೆ ಸಲ ಸಮರಕಂದದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಸಮರಕಂದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ. ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಕಾಬುಲ್‌ದ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಶಾಹ್ ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್‌ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಶರತ್ ಕಾಲ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು

ಹಾಗೂ ವಸಂತ ಋತು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ತುರ್ಕಸ್ತಾನ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಉಜಬೇಕ್ ಸೇನೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಬಂದಿತು ಹಾಗೂ ಶೀಬಾನಿಖಾನನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಖಾನ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಹಾಗೂ ಜಾನಿ ಬೇಗ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬುಖಾರಾ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಈ ಸರದಾರರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಹಾಗೂ ಅವನೇ ತುಂಬ ಶೀಘ್ರವೇ ಬುಖಾರಾ ತಲುಪಿದ. ಬುಖಾರಾದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲೇ ಸೇನೆಗಳು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಯಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಸೋತ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬುಖಾರಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಆದರೆ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮತ್ತು ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬುಖಾರಾದಿಂದ ಸಮರಕಂದ್, ಮತ್ತೆ ಸಮರಕಂದ್‌ದಿಂದ ಖಿಜಾರ್, ಕೊನೆಗೆ ಶಾದಮಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ.

ಬಲ್ಖ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಜ್ಮುಸ್ಸಾನಿಯ ಬಯಕೆ:

ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಜಲಬಾಶ್ ಸರದಾರ ನಜ್ಮುಸ್ಸಾನಿ ಅಸ್ಥಹಾನಿ ಬಲ್ಖ್‌ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಅವನೂ ನಗರದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಈ ಸರದಾರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ. ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ನಜ್ಮುಸ್ಸಾನಿ ಅಲ್ಲ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಕಿರಾಶ್^{೨೩} ಕೋಟಿ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ವಶದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ಜನರನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಕವಿ ಮೌಲಾನಾ ಹುತಾತ್ಮನಾದ. ಈ ವಿಜಯದ ನಂತರ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಗಜದದಾನ್^{೨೪} ತಲುಪಿದ. ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯ ಬುಖಾರಾದಿಂದ ಅಖ್ವಿದಾನ್‌ಗೆ ಬಸವಳಿದು ಬಂದಿತು. ಅಸ್ಥಹಾನಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಬಯಲಿಗೆ ನುಗ್ಗಿತು. ನಜ್ಮುಸ್ಸಾನಿಯೇ ಕೊಲೆಯಾದ. ಅವನ ಹಲವು ಕಜಲಬಾಶ್ ಸರದಾರರು ಸಹ ಕೊಲೆಯಾದರು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಖಿಜಾರ್ ಮತ್ತು ಶಾದಮಾನ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಜೊತೆಗೇ ಇದ್ದ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರು ಸಹ ಅರಸನಿಗೆ ವಂಚಿಸಿದರು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಅರಸ ಬರಿಗಾಲಲ್ಲೇ ಅರೆಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿಯೇ ಡೇರೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ವೈರಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗದೆ ಅವನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ವೈರಿಗಳು ಸೇನಾ ನೆಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಲೂಟಿ

ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಉಳಿಯುವುದು ಕ್ಷೇಮವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಅರಸ ಗಜನಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಹಿಜರಿ ೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಯೂಸುಫ್ ಜಯಿ ಆಫ್ಘಾನಿಯರ ಆಶ್ರಯ ಹಾಗೂ ನಿವಾಸದ ತಾಣವಾಗಿದ್ದ ಬಿಜೂರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಆಫ್ಘಾನಿಯರು ವಿಧೇಯರಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ಆ ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಕೊಂದು ಅವರ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಲಾಲ್‌ನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ.

ಭಾರತದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಭಾರತದ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂಥದಾಗಿದ್ದಂತೆಂದರೆ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನ ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಭಾರತವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಲೋಧಿಯ ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರು ಅಧಿಕಾರ ಕಬಳಿಸಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಬಲ ವೃದ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಅವರು ಅರಸನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಮತ್ಸರಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಹಜವೇ ಆಗಿದ್ದಂತೆ ಅವರು ಅರಸನಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ವಿಧೇಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಆಫ್ಘಾನಿಯರ ವಿರೋಧ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರದಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಮಟ್ಟ ಕುಸಿಯಿತು ಹಾಗೂ ಅರಾಜಕತೆ ಹರಡಿತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಗೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಸದವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ಸತತ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಐದನೆಯ ಸಲ ಅವನು ಸಫಲನಾದ. ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ.

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಬಾಬರ್‌ನ ದಾಳಿಗಳು

ಮೊದಲ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೨೫ರಲ್ಲಿ ಈಗ ತಹ್ಲಾಬ್ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸಿಂಧು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಂತೆ ಪಯಣಿಸಿದ. ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಜನ ವಿಧೇಯರಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ. ಅನೇಕರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಸಹ ವಿಧಿಸಿದ. ನಂತರ ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿ ಪಂಜಾಬಿನ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪರಗನಾದವರೆಗೆ ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಈ ಮೊದಲು ತೈಮೂರನ ಸಂತತಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಹ ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಲೂಟಿ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಜಯದಿಂದ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಶಾರುಖ್‌ಗಳನ್ನು

ಸೇರಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಂತಗಳು ತೈಮೂರನ ವಂಶದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹಾನ್ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಗುರ್ಗಾನಿ ಅಥವಾ ಅವನ ಸಂತತಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಹರಾ ಪರಗನಾ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಈ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಸಂತತಿಯಾಯಿತು. ಅರಸ ಹಿಂದುಸ್ತಾನ್‌ದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ 'ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ' ಎಂದು ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹುಸೇನ್‌ಬೇಗ್ ತಕಾ¹ನ ಕೈಗೆ ನೀಡಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಖುಖರಿ ಪ್ರಜೆಗಳತ್ತ ಹೊರಟ. ಹಾತಿ ಖುಖರ್ ಪರ್ವಾ²ದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಸೇರಿ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಯ್ದು ಹೋಗಲಾಗದಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಹಾತಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಸರದಾರನಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಹಾತಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ, ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಶವಾಯಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಸಿಂಧ್ ಮತ್ತು ಪರಹದ ನಡುವಣ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಿಂಗನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಎರಡನೆಯ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಅರಸ ಲಾಹೋರ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ನಂತರ ಯೂಸುಫ್ ಜಯಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವ ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ಕಾರಣ ಬಂಡೇಳದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸಾಕಷ್ಟು ಲೂಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿ ಲಾಹೋರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಇನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್ ಕಾಶಗರ್ ಬದಖ್ಶಾನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆಗ ಅರಸ ಲಾಹೋರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಒವೇಸಿ ಬಾನ್ಸರಾಯಿ ಬಿನ್ ಮಂಜೂರ್ ಬಿನ್ ಉಮರ್ ಶೇಖ್ ಬಿನ್ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಗುರ್ಗಾನಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ತಾನು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ

ಮರಳಿದ. ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹ್ ಹೋದನೆಂದು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅರಸ ಅತೀವ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ವಿಜರ್ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಆಫ್ಘಾನಿಯರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಪಾರ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಮೂರನೆಯ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಾರತದತ್ತ ಹೊರಟ. ಈ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಬಂಡುಕೋರರು ಮತ್ತು ದಂಗೆಕೋರ ಆಫ್ಘಾನಿಯರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇದೇ ವರ್ಚಸ್ಸು ಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಅರಸ ಸಿಯಾಲಕೋಟ್ ತಲುಪಿದ. ಸಿಯಾಲಕೋಟ್‌ದ ಜನ ಜೀವದಾನಕ್ಕೆ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ಬಚಾವಾದರು. ನಂತರ ಅರಸನ ಸೇನೆ ಸೈಯದ್‌ಪುರ ಪರಗನಾ ತಲುಪಿತು. ಇಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ದುರದೃಷ್ಟ ಕಾದಿತ್ತು. ಅವರು ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ವಿಪರೀತ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಅವರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾದರು. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ದಾಸಿಯರು ಹಾಗೂ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಅರಸನ ಸೈನ್ಯ ಸೇರಿದರು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಲಭಿಸಿತು. ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅರಸನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ವಿಧೇಯನಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದ ಸೈಯದ್‌ಪುರದ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರ ಚೌಧರಿಯನ್ನು ಸಹ ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮರಳಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅರಸ ಕಂದಹಾರ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಈ ಮುತ್ತಿಗೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಮಿರ್ಜಾಖಾನನ ನಿಧನ ವಾರ್ತೆ ಬಂದಿತು.

ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಬದಖ್ಶಾನದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನ ಕೈಗೆ ನೀಡಿದ. ಗರ್ಮ್‌ಸೈರ್‌ದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕುಮಾರ ತಹಮಾಸಪ್‌ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖುರಾಸಾನದ ಆಡಳಿತವಿತ್ತು ಹಾಗೂ ರಾಜಕುಮಾರನ ಗುರು ಆಗಿದ್ದ ಶಾಹ್ ಬೇಗ್ ಅರವುನ್, ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ಗಿಂತ ತಹಮಾಸಪ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಅಮೀರ್‌ಖಾನ್ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಶಾಹ್‌ಬೇಗ್‌ನಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶ ಕೈ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ

ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅರಸ ಅವನ ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಸತತ ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಶಾಹ್ ಬೇಗ್ ಹೊರ ಬಂದ. ಸಿಂಧ್ ಸಮೀಪದ ಭಕರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಹಿಜರಿ ೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಕಂದಹಾರ್ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರಾಂತಗಳೆಲ್ಲ ಬಾಬರ್ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ದೌಲತಖಾನ ಲೋಧಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದರಬಾರ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ತನ್ನನ್ನು ಬಾಬರ್‌ನ ವಲಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠನೂ ಹಿತೈಷಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಖುಖರೂಂ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ಆರು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಸರದಾರರಾಗಿದ್ದ ನಿಯಾಜಖಾನ, ಮುಬಾರಕಖಾನ ಲೋಧಿ, ಭಿಕನಖಾನ ಲೊಹಾನಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು. ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಅವರು ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಬಹಳ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಒಂದು ಘೋರ ಕದನ ಹಾಗೂ ಭೀಕರ ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರ ಪಂಜಾಬಿನ ಸರದಾರರಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಹರ್ಷೋಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಲಾಹೋರ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಚಂಗೇಜ್‌ರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಸಂತೋಷದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಸಲಾಯಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಇದ್ದು ದೀಪಾಲಪುರದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅರಸ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸಹ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಸಂಖ್ಯ ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬಲೂಚಿಯರ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಲೋಧಿ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದ ದೌಲತಖಾನ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಲಿಖಾನ, ಗಾಜಿಖಾನ ಹಾಗೂ ದಿಲಾವರ್‌ಖಾನ ಜೊತೆಗೆ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ದೌಲತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನಪುರ ಮತ್ತು ಜಾಲಂಧರ್ ಪರಗನಾಗಳ ಸೂಬೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಬಾಬರಿ ಪಾಳೆಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ.

ದೌಲತಖಾನ ಲೋಧಿ:

‘ನಾನು ಪ್ರಾಂತದ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ದೌಲತಖಾನ ಲೋಧಿ, ಹಿಜರಿ ೮೧೪ರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ದೆಹಲಿಯನ್ನಾಳಿದ ಅದೇ ದೋಸ್ತಖಾನ

ಲೋಧಿಯ ವಂಶದವನಾಗಿದ್ದ.' ಎಂದು ಫರಿಶ್ತಾ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಜಲವಾನಿ ಮತ್ತು ಬನಿನ್ ಜಲವಾನಿ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಆಫ್ಘಾನರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ದಂಗೆಯೇಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ದೌಲತಖಾನ ಒಂದು ದಿನ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಹೇಳಿದ. ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ತುಕಡಿ ಕಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಹಣಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಅರಸ ಇನ್ನೇನು ಸೈನ್ಯ ಕಳಿಸುವವನಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಸೋದರ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರು ಅರಸನಿಂದ ದೂರವಿದ್ದಾಗ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅವರು ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಲಿದ್ದರು ಎಂದು ದೌಲತಖಾನನ ಕಿರಿಯ ಮಗ ದಿಲಾವರಖಾನ ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ.

ಅರಸ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ. ಅವನ ಮಾತು ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅರಸ ದೌಲತಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಗಾಜಿಖಾನ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೂ ತಾನು ಸತ್ಲಜ್ ನದಿ ದಾಟಿ ನೌಶೇರಾ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಕೈದಿಗಳ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ದೌಲತಖಾನನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವನ ವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನಪುರವನ್ನು ದೋಸ್ತಖಾನನಿಗೆ ಜಾಗೀರಾಗಿ ಕೊಡಮಾಡಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ಕೈದಿಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಲಾಹೋರ್‌ನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ದಿಲಾವರಖಾನನಿಗೆ 'ಖಾನ ಖಾನಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ದೌಲತಖಾನ ಮತ್ತು ಗಾಜಿಖಾನ ಇಬ್ಬರ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಕೊಡಮಾಡಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಗೆಲೆಯನ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ಸಂಚನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ದಿಂದ ಮರಳಿ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಅಬ್ದುಲ್ ಅಜೀಜ್ ಅಮೀರ ಅಮಿರ್‌ನ್ನು ಲಾಹೋರ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮಿಸ್ರೊ ಕೊಕಲ್ತಾಸ್‌ನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಯಾಲಕೋಟನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ. ದೀಪಾಲಪುರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಾಬಾ ಕುಶ್ಕಾ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ಬಾರಯಾಬ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಲೋಧಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಕಾಲಾನೂರ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಿಂಗ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ದಿಲಾವರ್‌ಖಾನನ ದಸ್ತಗಿರಿ:

ಬಾಬರ್‌ಶಾಹನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ. ತಂದೆ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದಿಲಾವರಖಾನನನ್ನು ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಬಂಧಿಸಿದರು. ನಂತರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಕುಶ್ಕಾ ಮೊಗಲನೊಂದಿಗೆ ಫಿರೋಜಪುರದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದರು. ಬಾಬರ್‌ನ ಆ ಸರದಾರರನ್ನು

ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರು. ಆ ಪೈಕಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಲೋಧಿ ಕಾಬುಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕುಶ್ಕಾ ಮೊಗಲ ಲಾಹೋರ್‌ದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ದೌಲತಖಾನ ಐದು ಸಾವಿರ ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರನ್ನು ಸಿಯಾಲಕೋಟ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಬ್ದುಲ್ ಅಜೀಜ್ ಮೀರ್ ಆಮಿರ್ ಮತ್ತು ಲಾಹೋರ್‌ನ ಇತರ ಸರದಾರರಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕೊಕಲ್ತಾಶ್‌ನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಈ ಸರದಾರರು ದೌಲತಖಾನನನ್ನು ಪರಾಜಿತಗೊಳಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ವಿಜೇತರಾಗಿ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ದೌಲತಖಾನ ಮತ್ತು ಗಾಜಿಖಾನರನ್ನು ಹಣಿಯಲು ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನನ ಸೇನೆ ಆಗಮಿಸಿತು. ಅವನು ಸಿಂಧ್ ಬಳಿಯೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ದೌಲತಖಾನ ಆಗ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ ಲೋಧಿಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಸೇನೆಯ ಹಿಂದೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದಿಂದ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸೇನೆಯ ಇತರ ಸರದಾರರಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯೇ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯ ಕೂಚು ಮಾಡಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿತು. ಸರದಾರರು ಅರಸನಿಗೆ ಇಡೀ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಬುಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಲೋಧಿ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಮನವಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕು, ನಂತರ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿ ನಗರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ವಶವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ದೌಲತಖಾನ ಮತ್ತು ಗಾಜಿಖಾನ ಸಹ ಆ ಮನವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅವರು ಇದರ ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅವರು ಅರಸನ ಬಳಿ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು. ಅವನ ಮೂಲಕ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರು: 'ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಲೋಧಿ ನಮ್ಮ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ದೆಹಲಿಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಳಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ನಮ್ಮ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಕಾರಣ ನಾವು ಅವನನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯ ದೊರೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಮನವಿ. ಈ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳನ್ನು ಬಾಬರ್‌ನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.'

ಈ ಮನವಿಯಲ್ಲಿ ದೌಲತಖಾನ ಮತ್ತು ಗಾಜಿಖಾನ ಹಲವು ಸಲ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು

ದಸ್ತಾವೇಜನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ನಗರದ ಪ್ರಮುಖರು ಮತ್ತು ಕಾಜಿಗಳು ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಮೆಹರ್ ಸದಾಕತ್ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದ್ದ. ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಸಹಿಯನ್ನೂ ಹಾಕಿಸಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕನ ಮೂಲಕ ಅರಸನಿಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಗಾಜಿಖಾನ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತನಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೌರವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ತನ್ನ ಸೋದರರನ್ನು ಕೆಲವು ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಲೋಧಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಅವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೇ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ವೈರಿಯಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಹತಾಶನಾದ. ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಗಾಜಿಖಾನನ ವಚನಭ್ರಷ್ಟತೆ:

ಗಾಜಿಖಾನ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾನೂರ್^{೧೮} ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪಲಾಯನಗೈದು ಲಾಹೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಗಾಜಿಖಾನ ಕಾನೂರ್‌ನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಬೀರ್‌ಸರವರ್^{೧೯}ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಆದರೆ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇನೆಯ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವನು ಮಲೋಟ್^{೨೦}ನತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದ. ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಲೋಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೂ ತಾನು ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಮತ್ತೆಂದೂ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಮತ್ತು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ನಡುವೆ ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಯಿತು. ಅವನು ಅದೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಆದಾಗ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಕಾಬುಲಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ವಸಂತ ಋತುವಿನ ಆನಂದವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಐಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತನಾಗಿದ್ದ.

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಬಾಬರ್‌ನ ಐದನೆಯ ದಾಳಿ:

ಇತ್ತ ಅರಸನನ್ನು ಅಧಿಕಾರದ ಅಮಲು ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣದ ಹಂಬಲ ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಗಾಜಿಖಾನ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇತರ ಆಫ್ಘಾನಿ ಸರದಾರರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದರು ಎನ್ನವುದು ಸಹ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹಿಜರಿ ೯೩೦ರ ಸಫರ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ತಾರೀಖು ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಯಾಕೂಬ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಲಾಹೋರ್‌ನ

ಖಿಜಾಂಚಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಖ್ವಾಜಾ ಹುಸೇನ್ ದಿವಾನ್ ಅವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ ಸಹ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ತಂದೆಯ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಬಾಬರ್‌ನ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಲಾಲ್‌ಬೇಗ್ ಗಜನಿಯಿಂದ ಆಗಮಿಸಿ ಅರಸನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ. ಇವರೆಲ್ಲ ಆಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂತೋಷಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಅರ್ಹರಿಗೆ ಹರ್ಷೋಲ್ಲಾಸದ ನಿಮಿತ್ತ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಹಾಗೂ ಬಿರುದಾವಳಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಗೊಳಿಸಿ ಯಾಕೂಬ್ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೇಂಡಾ ಅನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಖುರಾಸಾನದ ಸರದಾರರು ಸಹ ಗೇಂಡಾದ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಅರಸನ ಜೊತೆಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಹಲವು ಗೇಂಡಾಗಳನ್ನು ಜೀವಂತ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಗೇಂಡಾಗಳನ್ನು ಖಿಡ್ಗ ಮತ್ತು ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು.

ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿದ್ದು:

ಹಿಜರಿ ೯೩೦ರ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ಮೊದಲನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿದ. ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳು- ಪದಾತಿ ಹಾಗೂ ಸವಾರರು, ಮನ್ಸಬದಾರರು ಮತ್ತು ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಖಾಸಗಿ ದಂಡು ಸಜ್ಜಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಭಟ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಸಿಯಾಲಕೋಟ ತಲುಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅರಸ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಾದರದಿಂದ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಹುಸೇನ್ ಸಹ ಅರಸನನ್ನು ಸಿಯಾಲಕೋಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಇತ್ತ ತಮ್ಮನ್ನು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನನ ಆಪ್ತರು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಿಗರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ದೌಲತಖಾನ ಮತ್ತು ಗಾಜಿಖಾನ ಅವರೆಲ್ಲ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಲಾಹೋರ್ ಸಮೀಪ ರಾವಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ದೌಲತಖಾನ ಮತ್ತು ಗಾಜಿಖಾನ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಯುದ್ಧ ಅಥವಾ ಘರ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚದುರಿ ಹೋದರು. ದೌಲತಖಾನ ತನ್ನ ಮಗ ಅಲಿಖಾನನ ಜೊತೆಗೆ ಮಲೋಟ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಗಾಜಿಖಾನ ಪಾಯಾ ಬೆಟ್ಟದ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ

ಮಲೋಟ್‌ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಜೀವದಾನದ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ದೌಲತಖಾನನಿಗೆ ಗತ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ. ಮೊದಲು ದೌಲತಖಾನ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಎರಡು ಖಡ್ಗಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬರತೊಡಗಿದಾಗ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಸೇವಕರು ಅವನ ಸೊಂಟದ ಬದಲಾಗಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಜೋತು ಬಿಟ್ಟರು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅರಸನೆದುರು ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅವಮರ್ಯಾದೆ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೇವಕರು ಅವನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅರಸನೆದುರು ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಅವನಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಅದೆಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅರಸನೆದುರು ಅವನು ಪಿಟ್ಟೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ದುಷ್ಟತ್ಯಗಳು ಕ್ಷಮೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರವೇ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇನೆ ಆಫ್ಘಾನಿಯರ ಮೇಲೆ ಮುಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ನಡೆಸಿದರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ಹೊರಗೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಆಫ್ಘಾನಿಯರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗೌರವವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ ಕುದುರೆಯೇರಿ ಬಂದ. ತನ್ನ ಕೈಯಾರೆ ಕೆಲವು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟ. ಅರಸನ ಬಾಣದಿಂದ ಹುಮಾಯೂನನ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕ ಹತನಾದ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಅರಸನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ನಂತರ ಅವರು ಮರಳಿ ಬಂದರು. ಆಫ್ಘಾನಿಯರ ಪರಿವಾರದವರು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದರು.

ಗಾಜಿಖಾನನ ಗ್ರಂಥಾಲಯ:

ಅರಸ ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಬಹಳಷ್ಟು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಅರಸನ ಕೈ ಸೇರಿದವು. ಆದರೆ ಅರಸನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಭಂಡಾರವೆಂದರೆ ಅದು ಗಾಜಿಖಾನನ ಗ್ರಂಥಾಲಯವಾಗಿತ್ತು. ಗಾಜಿಖಾನನಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಕಾವ್ಯದ ಅವನ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಸುಂದರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಎಷ್ಟೋ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ. ಆಯ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಭಂಡಾರವಿತ್ತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪೈಕಿ ಕೆಲವನ್ನು ತನಗಾಗಿ ಕಾದಿರಿಸಿಕೊಂಡ. ಕೆಲವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ. ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಜಾರ್‌ಗಾಗಿ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ವಿತರಣೆಯ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ದಿನವೇ ಅರಸ ಗಾಜಿಖಾನನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು

ಹೊರಟ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ತನ್ನ ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಸೋದರರ ದುಷ್ಟತ್ವಗಳಿಂದಾಗಿ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ದಿಲಾವರ್‌ಖಾನ ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದ. ಹರಸಾಹಸಪಟ್ಟು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅರಸ ಅವನನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವಾದರದಿಂದ ಕಂಡ. ರಾಜ ಮರ್ಯಾದೆ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಿದ. ಅರಸನ ಪದಾತಿ ದಳದವರು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಜಿಖಾನನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಪದೇ ಪದೇ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಜಿಖಾನ ಈ ನಿರಂತರ ದಾಳಿಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ. ದಾರಿ ಮಧ್ಯೆ ಎಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೌಲತಖಾನ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ.

ಆಗ ಆಫ್ಘಾನರ ಸೇನೆ ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಅರಸರಿಂದ ಹತಾಶವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಯೋಚನೆ ಮೂಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ಭಾರತದತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶಾಹ್ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಶೀರಾಜ್‌ನ ಮೌಲಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಜ್ಜಬ್ ಹಾಗೂ ಲೋಧಿಯ ಖಾನ ಖಾನಾನನ ದೂತನಾಗಿ ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಆ ಮನವಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಅರಸನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅರಸನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢವಾಯಿತು. ಅರಸ ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಖುಖರ್ ದಡ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಫಿರೋಜಾ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಹಮೀದಖಾನ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನ್ಸಾರ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರನ್ನು - ಅಂದರೆ ಕಿಲಾಲಖಾನ, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ದುಲ್ಹಿ, ಜಾನ್‌ಬೇಗ, ಖುಸ್ರೋಬೇಗ್, ಹಿಂದೂಬೇಗ್, ಅಬ್ದುಲ್ ಅಜೀಜ್, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಂಗ್ ಮುಂತಾದವರು ಹಮೀದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಕಳಿಸಿದ. ಹಮೀದ್‌ಖಾನ ಈ ಸರದಾರರನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪಲಾಯನಗೈಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ ವಿಜೇತನಾಗಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅದು ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಥಮ ವಿಜಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಫಿರೋಜಾ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಜಾಲಂಧರದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ.

ಈ ಘಟನೆಯ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರವಷ್ಟೇ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಆಫ್ಘಾನ್ ಜಲವಾನಿ ಎರಡು

ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ದಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಅಪಾರ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಬಾಬರ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗರ ವಲಯ ಸೇರಿದ. ಆಗ ಸೈನ್ಯ ಕಿಶ್ವರ್ ಮತ್ತು ಶಾಹಪುರದ ಮಧ್ಯ ಕೇವಲ ಎರಡು ದಿನಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಅಂತರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆ ಮುನ್ನಡೆಯದಂತೆ ತಡೆಯಲು ದಾವೂದಖಾನ ಮತ್ತು ಹಾತಮಖಾನ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ದೊರೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿಯು ಹುಸೇನ್ ತೈಮೂರ್, ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹದಿ, ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾರನ್ನು ಸೇನೆಯ ಬಲಭಾಗದ ಸರದಾರರಾದ ಜುನೇದ್ ಬರ್ಲಾಸ್ ಮತ್ತು ಹುಸೇನ್ ಬರ್ಲಾಸ್ ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ವೈರಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿದ. ಬೆಳ್ಳಂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವೈರಿಗಳ ಬಳಿ ಸೇನೆ ತಲುಪಿತು. ಘೋರ ಕದನದ ನಂತರ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಹಾತಮಖಾನ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ.

ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿ ಮತ್ತು ಬಹಳ ಎತ್ತರದ ಏಳು ಆನೆಗಳು ಮೊಗಲರಿಗೆ ಲೂಟಿಯ ಸಂಪತ್ತಾಗಿ ದೊರೆತವು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಕೈದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಯಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ. ಈ ಸರದಾರರ ವಿಜಯಶಾಲಿ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ತೋಪು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪದಾತಿಗಳಿಗಾಗಿ ರೋಮನ್‌ರ ವಿಧಾನದಂತೆ ತೋಪು ಸಾಗಣೆಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ಒಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಉಸ್ತಾದ್ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಸೇನೆಯ ಯೋಧರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯುದ್ಧದ ಆನೆಗಳಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸವಾರರಿದ್ದರು. ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಲೋಧಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆ ಅದೇ ರೀತಿ ವಿಫಲವಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದಿತು. ಈ ಘಟನೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅಪಾರ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾನಿಪತ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನೂ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ.

ಪಾನಿಪತ್ ಯುದ್ಧ

ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ:

ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಪಾನಿಪತ್ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದರು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ವೈರಿಯಿಂದ ಆರು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲೇ ಅವನ ಸೇನೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿತು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಅವನೇ ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದ. ಮರು ದಿನ ಹತ್ತನೆಯ^ನ ರಜಬ್‌ದಂದು ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇನೆ ಸಹ ಮುಖಾಮುಖಿಗೆ ಮುಂದಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ, ಖ್ವಾಜಾ ಬೇಗ್, ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ವಂದಿ, ಹಿಂದೂಬೇಗ್, ವಲಿಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಪೀರ್‌ಅಲಿ ಶೀಬಾನಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಫಿರ್ದೌಸ್ ಮಕಾನಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸೇನೆಯ ಬಲಭಾಗದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಮೆಹದಿ ಖ್ವಾಜಾ, ಗಾಜಿಖಾನ, ಅಮೀರ್‌ಚಂದ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬಲಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಹುಸೇನ್ ತೈಮೂರ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಮಿರ್ಜಾ ಮೆಹದಿ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್, ಶಾಹ್ ಮನ್ಸೂರ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸರದಾರರು ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಎಡಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮೀರ್ ಖಲೀಫಾ ತರದಿ ಬೇಗ್, ಮುಹಿಬ್ ಅಲಿ ಖಲೀಫಾ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಿಸ್ರೊ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಅಲಿಖಿಂಗ್ ಖಿಂಗ್‌ಮಿರ್ಜಾ, ಸುಲೇಮಾನ್ ಬಿನ್ ಖಾನ್ ಮಿರ್ಜಾರನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯಲ್ಲಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಬ್ದುಲ್‌ಅಲಿ ಮೀರ್ ಆಮೀರ್‌ಚಂದ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಬಂದೂಕುಧಾರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪಡೆ ಜೊತೆಗೆ ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕರಾಕೋಜಿ ಯೋಧರನ್ನು ಭಾರ ಸಾಗಣೆಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮಲಿಕ್ ಕಾಸಿಮ್‌ನ್ನು ಸೇನೆಯ ಬಲ ಭಾಗದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೆಂದು ಮತ್ತು ಅಲಿ ಬಹಾದುರ್‌ನನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ತ ಈ ಬಗೆಯ ಸೇನಾ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆತ್ತ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಸೇನೆಯೂ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿತು.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಸೋಲು:

ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಲೋಧಿಯ ಸೇನೆ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಚುರುಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬರು ಬರುತ್ತ ಅದರ ಬಲ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶಿಸ್ತು ತಲೆದೋರಿತು. ರಕ್ತಪಾತ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಕೇವಲ ಖಡ್ಗಗಳ ಸದ್ದು ಕೇಳತೊಡಗಿತು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ರಕ್ತದ ಹೊಳೆ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆ ಮತ್ತು ಸುಯೋಗ ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು

ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ತನ್ನ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿದ. ಲೋಧಿಯ ಸೇನೆಯು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈಯಲು ಮುಂದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲೆಗೈಯಲಾಯಿತು. ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡಿಗೆ ಹಿಂಡೇ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಹತ್ಯೆ ಸುದ್ದಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಂಡ ಕಂಡವರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಕಾರಣ ಲೋಧಿಯ ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಮಗ ಎದುರಾದ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮೆಹಂದಿಗಳು ಅಸು ನೀಗಿದರು; ಅದರಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರಂತೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿ ಜೊತೆಗೇ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು ಎನ್ನುವುದು ದೃಢವಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಮಾಯೂನ, ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಲಾಲ್, ಶಾಹ್ ಮನ್ಸೂರ್ ಮತ್ತು ವಲಿ ಖಾಜನ್ ಶೀಘ್ರವೇ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಮೆಹದಿ ಖ್ವಾಜಾ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಜುನ್ಯೆದ್ ಬರ್ಲಾಸ್ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ರಜಬ್ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂಗಳವಾರದಂದು ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಶೇಖ್ ಜೀನ್ ಸದರ್ ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ನೀಡಿದ. ಅರಸ ಇಡೀ ನಗರವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ, ವಿಹಾರ ಹೊರಟ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಸಮಾಧಿ ಬಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ:

೨೨ ರಜಬ್ ಗುರುವಾರದಂದು ಅರಸ ರಾಜಧಾನಿ ಆಗ್ರಾ^{೨೨} ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆ ಇನ್ನೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಆಪ್ತರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು. ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ರಾಜಾ ಬಿಕ್ರಮಜೀತ್‌ನ ಸೇವಕರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ರಾಜಾ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದ್ದ. ರಾಜನ ನೌಕರರು ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅವರು ನಾಲ್ಕುವರಿ ಮಾಸಿ ತೂಕದ ವಜ್ರವನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆ ವಜ್ರ ಅವರಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಮಾಲೋಹಿ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ದೊರೆತಿತ್ತು. ವಜ್ರದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಒಂದು ದಿನದ ಆದಾಯದಷ್ಟು ಅದು ಬೆಲೆ ಬಾಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಮಾಯೂನ ಈ ವಜ್ರವನ್ನು ಬಾಬರ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ

ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಬಾಬರ್ ಹುಮಾಯೂನನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಂತರ ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಮರಳಿಸಿದ. ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದಾದೂ ಗಿರಾನಿ, ಫಿರೋಜ್‌ಖಾನ ಸೂರ್ಮಾ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ತಾಯಿ ಮುಂತಾದವರು ಅರಸನಿಂದ ಶಾಂತಿ ಕೋರಿದರು. ಮುತ್ತಿಗೆಯ ಐದನೆಯ ದಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಾಬರ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ನೀಡಿದರು. ಬಾಬರ್ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥ 'ವಾಕಿಯಾತ್-ಎ-ಬಾಬರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ: ಪ್ರವಾದಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ನ ಮೂವರು ಅರಸರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಈ ದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಗಜನವಿ. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರಿಗೆ ಈ ಅರಸನ ಸಂತತಿ ಭಾರತವನ್ನು ಆಳಿತು. ಎರಡನೆಯವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಘೋರಿ. ಅವನ ಸಾಕು ಮಕ್ಕಳು ತುಂಬ ವೈಭವದಿಂದ ಆಳಿದರು. ಮೂರನೆಯವನು ನಾನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಇಬ್ಬರು ಅರಸರಿಗಿಂತ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಘಜನವಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವನು ಮಾದರಾ, ಅನ್ಹರ್, ಖ್ವಾರಜಮ್ ಮತ್ತು ಮಿರಾಸಾನದ ಅರಸನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಘಜನವಿ ಸೇನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಭಾರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಲಾಢ್ಯ ಅರಸನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಘೋರಿ ಮಿರಾಸಾಂದ ಅರಸನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಸೋದರ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಘೋರಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಘಜನವಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನಂತೆ ಘೋರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅರಾಜಕತೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ನಾನು ಮೊದಲು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಒಂದೂವರೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಯೋಧರು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಸವಾರರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಬದಖ್ಶಾನ, ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತು ಕಂದಹಾರ್‌ದ ಆಡಳಿತ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ನಗರಗಳಿಂದ ಅರ್ಧ ಕಂದಾಯವೂ ನನಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂತಗಳ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಎಂತಹವಿದ್ದವೆಂದರೆ ವೈರಿಗಳು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದುದರಿಂದ ನೆರವು ದುರ್ಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಪಹರಹ್‌ದಿಂದ ಬಿಹಾರವರೆಗೆ ಆಫ್ಘಾನರ ಪ್ರಭುತ್ವವಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಬಲ ಗಮನಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಐದು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಸೈನ್ಯ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯುದ್ಧದ ಆನೆಗಳಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದರೆ ಉಜಬೇಕ್‌ರಂಥ ಬಲಾಢ್ಯ ಎದುರಾಳಿಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ನಾನು ಲೋಧಿಯಂಥ ಬಲಶಾಲಿ ವೈರಿಯನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ದೇವರ ಆಸರೆ ಮತ್ತು ಕೃಪೆ ಫಲ ನೀಡಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನನಗೆ ಜಯ ದೊರೆಯಿತು. ಭಾರತ ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ನಾನು ಇದನ್ನು ಕೇವಲ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದ ಫಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಸಾಫಲ್ಯ ದೇವರ ದಯೆ ಹಾಗೂ ಕೃಪೆಯಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಇದು ನನ್ನ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ.

ಭಾರತದ ಅರಸರ ಖಜಾನೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ:

೨೯ನೆಯ ರಜಬ್‌ದಂದು ಬಾಬರ್ ಭಾರತದ ಅರಸರ ಹುಗಿದಿಟ್ಟ ಖಜಾನೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಮೂರೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನಗದು ಮತ್ತು ಒಂದು ಮೊಹರು ಹಾಕಿದ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಒಂದು ರತ್ನ ಖಚಿತ ಖಡ್ಗ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನಗದು ನೀಡಿದ. ಇದೇ ರೀತಿ ಇತರ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರ ಮಕ್ಕಳು, ಸೈನಿಕರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಇನಾಮು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮರಕಂದ್, ಮಿರಾಸಾನ್, ಕಾಶಗರ್ ಮತ್ತು ಇರಾನನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರಿಗೆ ಬಾಬರ್ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಇನಾಮುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಮಕ್ಕಾ, ಮದೀನಾ, ಕರಬಲಾ, ನಜಫ್, ಮಶಹದ್ ಮತ್ತಿತರ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಫಕೀರರು ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾಬುಲ್‌ನ ಎಲ್ಲ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಶಾಹೀ ಉಡುಗೊರೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಂದು ಶಾಹರುಖಿ ನೀಡಿದ. ಅದರ ತೂಕ ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಿ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಸಮವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಹಳೆಯ ಅರಸರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಫಕೀರ್‌ನ ಸ್ವಭಾವದ ಈ ಅರಸ ಒಂದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತೂರಿ ಬಿಟ್ಟ. ತನ್ನ ಔದಾರ್ಯದ ಮೊಹರನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಿದ.

ಭಾರತೀಯರ ಅವಿಧೇಯತೆ:

ಭಾರತದ ಜನರು ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಭಯಭೀತರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಗೌರವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಾಸಿಮ್‌ಖಾನ ಸಂಭಲ್‌ನಲ್ಲಿ, ಅಲಿಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ ಮೇವಾತ್‌ನಲ್ಲಿ, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜೈತುನ್ ದೀಪಾಲಪುರದಲ್ಲಿ, ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಮುಬಾರಕಖಾನ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ, ಹುಸೇನಖಾನ ಲೊಹಾನಿ ರಾಬ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಕುತುಬಖಾನ ಇಟಾವಾದಲ್ಲಿ, ಆಲಮಖಾನ ಕಾಲಪಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ಬಯಾನಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಿಸತೊಡಗಿದರು. ಗಂಗೆಯ ಆಚೆ ದಡದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಲಾಢ್ಯ ಆಫ್ಘಾನರಾದ ಯಜರಖಾನ ಲೊಹಾನಿ ಮತ್ತು ಮಾರೂಫಖಾನ ಕರ್ಮಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಯ: ಅವರು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ

ವಿಧೇಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಲ ಕೂಡಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಪಾನಿಪತ್ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಅವರು ಬಹಾರ್ಖಾನ ವಲ್ದ್ ದರಿಯಾಖಾನ ಲೋಧಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಅರಸ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಅವರು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕನೌಜ್‌ನಿಂದ ಆಗ್ರಾವರೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆದರು. ಎರಡು ಮೂರು ಹಂತದ ಪ್ರಯಾಣದ ನಂತರ ಒಂದೆಡೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬಲ್ಪನಖಾನ ಜಲವಾನಿ ಬಾಬರ್ ದೊರೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನರು ವಿರೋಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂತೆಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮೇವು ದುರ್ಲಭವಾಯಿತು. ಆ ವರ್ಷ ವಾಡಿಕೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ತಾಪಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಉಷ್ಣತೆಯ ತೀವ್ರತೆ ಮತ್ತು ಬಿಸಿ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರು ಸಾವನ್ನಪ್ಪತೊಡಗಿದರು. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಲಾಲ್ ಮತ್ತಿತರ ಗೌರವಾರ್ಹ ಸರದಾರರು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗುವುದು ಮತ್ತು ಈ ವಿಜಯವನ್ನು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಕ್ಷೇಮವಿದೆ ಎಂದು ಬಾಬರ್‌ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಾಬರ್ ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದ. ಸಾಕಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಚದುರಂಗದ ರಾಜನಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯ ಯೋಜನೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದ. ಅಷ್ಟಾದರೂ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದರು. ಅರಸ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, “ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಇರ ಬಯಸುವವರು ಇರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಹೋಗ ಬಯಸುವವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾಬುಲ್ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬಹುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಭಾರತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಅರಸ ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ್ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಲಾರ ಎನ್ನುವ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪ ಅರ್ಥವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರೂ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರ ಬದಲಿಸಿದರು. ಈ ಸರದಾರರ ಪೈಕಿ ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಲಾಲ್ ಭಾರತದಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದ. ಹಾಗೆಲ್ಲ ವಿಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಮಾನ ಹಾಗೂ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗಲು ಚಡಪಡಿಸಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಬುಲ್ ಹಾಗೂ ಘಜನಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ್‌ಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಹೊರಡುವಾಗ ದೆಹಲಿಯ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲೆ ಈ ಶೇರ್ ಬರೆದ:

ನಾನು ಸುಖರೂಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ನನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ
ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಮುಖ ಕಪ್ಪು ಆಗಲಿ.

ಬಾಬರ್‌ನ ಮುಖಭಾವ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಗಂಡುಗಲಿ ಅರಸ ತನ್ನ ಅಜ್ಜ ತೈಮೂರ್‌ನಂತೆ ಭಾರತವನ್ನು ತೊರೆದು ತನ್ನ ವಂಶದ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಸಂತ್ಯಾಸನಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮೇಲೆ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಮಾಂಡಲಿಕರ ವಲಯದೊಳಗೆ ಬರತೊಡಗಿದರು.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಶೇಖ್ ಫುರನ್ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಮಿಯಾನ್‌ದೋಆಬಾದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಬಾಬರ್ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅಲಿ ಕರ್ಮಲಿ ಮೇವಾತ್‌ದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಬಾಬರ್‌ನ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ನೌಬತ್, ನಗಾರಿ ಮತ್ತಿತರ ವೈಭವ ಸಾರುವ ವಾದ್ಯಗಳ ಸದ್ದಿನ ಮಧ್ಯೆ ತನ್ನ ಸಹಸಭಾಸದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲಿ ಕರ್ಮಲಿ ತನ್ನ ಧಡೂತಿ ದೇಹದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ತಾಂಬೂಲ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ. ಯಾವತ್ತೂ ಬಾಯಿ ಕೆಂಪಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ಖಡ್ಗ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕರ್ಮಲಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲಿ ಕರ್ಮಲಿಯ ನಂತರ ಫಿರೋಜಖಾನ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಬಾಯಜಿದ್ ಕರ್ಮಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅರಸ ಅವರಿಗೆ ಜಾಗೀರುಗಳು ಮತ್ತು ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದಖಾನ ಲೋಧಿ ಹಾಗೂ ಕಾಜಿ ಹಬೀಬ್ ಸಹ ಬಾಬರ್‌ನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಜಾಗೀರು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಸರದಾರರು ನಿಷ್ಠಾವಂತರಾದದ್ದರಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒಂದಷ್ಟು ಸುಧಾರಿಸಿತು. ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಪರಗಣೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳು ಅರಸನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮುಯಿನ್‌ಖಾನ ಆಫ್ಘಾನ ಸಂಬಲ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕಾಸಿಮ್ ಸಂಬಲ್ ತನ್ನ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಬಾಬರ್‌ನು ಮಿರ್ಜಾ ಮೆಹದಿ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್‌ನನ್ನು ಕಾಸಿಮ್‌ನ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಮೆಹದಿ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಬಬನ್‌ನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸಂಬಲ್‌ನಿಂದ ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಿದ. ಕಾಸಿಮ್ ಸಂಬಲ್ ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೊಕಲ್ತಾಶ್‌ಗೆ ನೀಡಿದ. ತಾನು ಬಾಬರ್‌ನ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಬಾಬರ್ ಸಂಬಲ್‌ಅನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವದ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಕಳಿಸಿದ.

ಹುಮಾಯೂನನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹುಮಾಯೂನ ಕನೌಜ್‌ನ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟಿದ್ದ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಹೋರಾಟ ಅಥವಾ ಕಾದಾಟವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಜೌನಪುರದತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಈ ಆಫ್ಘಾನ್ ಸರದಾರರ ಪೈಕಿ ಫತೆಹಖಾನ ಶೀರವಾನಿ

ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಶೀರವಾನಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಮೆಹದಿ ಖ್ವಾಜಾನ ಜೊತೆಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅರಸ ಫತೆಹಖಾನನ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ದಯಾಮಯಿಯಾದ. ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಕೂಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಉಡುಪನ್ನು ನೀಡಿದ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಜಾಗೀರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಬಾಬರ್‌ನ ಈ ದಯಾಮಯ ವರ್ತನೆ ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಅವರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠರಾದರು. ರಾನಾ ಸಾಂಗಾನಿಗೆ ಹೆದರಿದ್ದ ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹಾಕಿಮ್‌ಖಾನ ಸಹ ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾದ. ಬಾಬರ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಅರಸ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಬಾಬಾ ಕುಲಿಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಕಿತಾ ಬರೆದು ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಿದ:

ತುರ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಬೇಡ
ತುರ್ಕರ ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿವೆ.
ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ
ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾದೀತೆಂದು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ

ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನನ ದಂಗೆ:

ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ವಿಧೇಯನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಬಾಬಾ ಕುಲಿಬೇಗನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆ ಸೇರಿದ. ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವನು ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸದವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆಗ ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಉದ್ಧಟತನಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಬಾಬರನ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಅರಸ ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅರಸನ ಸರದಾರರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ತಾನೇ ಅರಸನ ಸೇವೆಗೆ ನಿಂತ. ಅವನಿಗೆ ಮಿಯಾನ್ ದೋಆಬಾದ ಕಂದಾಯದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾದ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ಪುರಾತನ ರಾಜಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಮನಕಟ್‌ರಾಯ್ ಖಾನ ಜಹಾನ ಎನ್ನುವ ಒಬ್ಬ ಬಂಡುಕೋರನ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ತಾತಾರಖಾನನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ತಾತಾರಖಾನ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಜಮೀನದಾರರ ಬಂಡುಕೋರ ನಡಾವಳಿ ಕಂಡು ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಲು ಒಪ್ಪಿದ. ಬಾಬರ್‌ನಿಂದ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿದ.

ಅರಸನ ಸರದಾರರ ವಶಕ್ಕೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಬಾಬರ್ ರಹೀಮ್‌ದಾದ್ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಫುರನ್‌ರನ್ನು ತಾತಾರನ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಸರದಾರರು ತಾತಾರಖಾನನನ್ನು ಮನಕಟ್‌ರಾಯನಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ. ನಂತರ ತಾತಾರಖಾನ ವಚನಭ್ರಷ್ಟನಾದ. ಶಾಹೀ ಸರದಾರರಿಗೆ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ.

ಶೇಖ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಗೌಸ್ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಚೇತನವಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಶಿಷ್ಯಂದಿರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಡೆಯೇ ಇತ್ತು. ರಹೀಮ್‌ದಾದ್ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ತಾತಾರ ಖಾನನ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆ ಹರಿಯುವುದು ಎಂದು ಅವನು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಶೇಖ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಮನಕಟ್‌ರಾಯ್‌ನ ಸರದಾರರಿಂದಾಗಿ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದು ಅಪ್ಪಣೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ರಹೀಮ್‌ದಾದ್ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು; ಸೇನೆ ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೇ ಇರಬೇಕು; ಅವನ ಮನವಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ತಾತಾರಖಾನನಿಗೆ ಅವನು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ತಾತಾರಖಾನ ರಹೀಮ್‌ದಾದ್‌ನ ಮನವಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದ. ರಹೀಮ್‌ದಾದ್ ಕೆಲವು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ತಾತಾರಖಾನನ ಕೋರಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾರಣ ಅವನು ರಹೀಮ್‌ದಾದ್‌ನ ಆಪ್ತರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಕರೆ ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ತಾತಾರಖಾನನಿಗೆ ಅಹಂಕಾರದ ಅಮಲೇರಿತ್ತು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಚಾಣಾಕ್ಷತನವನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದ. ಅತ್ಯಂತ ಅಲಕ್ಷದಿಂದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ. ಕೋಟೆಯ ಬಹುತೇಕ ಕಾವಲುಗಾರರು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಶೇಖ್‌ನ ಶಿಷ್ಯಂದಿರಾಗಿದ್ದರು. ರಹೀಮ್‌ದಾದ್‌ನ ಪದಾತಿಗಳು ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರುವ ನೆಪದಿಂದ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಕೋಟೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕರೆ ತಂದರು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ತಾತಾರಖಾನನಿಗೆ ವಾಸ್ತವದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಮೌನದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದ. ಸರದಾರರ ವಲಯ ಸೇರಿದ. ಅವನು ಅರಸನಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪಡೆದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜೈತುನ್ ಸಹ ಧೂಲಪುರದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಹಮೀದ್‌ಖಾನ, ಸಾರಂಗ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಆಫ್ಘಾನ್ ಸರದಾರರು ಫಿರೋಜಾ ಕೋಟೆಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಹುಸೇನ್ ತೈಮೂರ್ ಸುಲ್ತಾನ್

ಮತ್ತು ಅಬುಲ್ ಫತೆಹ್ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಕೋಟೆ ಹೊಕ್ಕು ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದರು.

ವಿಷ ಪ್ರಾಶನದ ಪ್ರಸಂಗ:

ಇರಾಕ್‌ನ ಪ್ರಭು ಶಾಹ್ ತುಹಮಾಸಪ್ ಸಫವಿಯ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಬುಲ್‌ನ ರಾಯಭಾರಿ ಹಿಜರಿ ೯೩೨ರಲ್ಲಿ ಸುಲೇಮಾನ್ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಜೊತೆಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅವನು ಹಲವು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಇರಾನದಿಂದ ತಂದಿದ್ದ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ದಾಸಿ ಕನ್ಯೆಯರಿದ್ದರು. ಅರಸ ಇವರಿಗೆ ಮಾರು ಹೋದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಕಬಳಿಸಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಆಪ್ತಳಾಗಿದ್ದ ಅರಸ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ತಾಯಿ ಅಹಮದ್ ಚಾಶನಿಗೀರ್ ಮತ್ತಿತರ ಬಾಣಸಿಗರು (ಅವರು ನಿಜಕ್ಕೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದರು) ಸೇರಿ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಅರಸನಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಮೊಲದ ಮಾಂಸದ ಪಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ ಬೆರೆಸಲಾಯಿತು. ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅರಸನ ಎದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ಊಟ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಪದೇ ಪದೇ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ವಿಷ ಹೊರ ಹಾಕಿದ. ಈ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರಾದ. ಘಟನೆಯ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಚಾಶನಿಗೀರ್ ಮತ್ತು ಬಾಣಸಿಗ ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟರು. ಅಡುಗೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದರ ಒಂದಷ್ಟು ತುತ್ತು ಒಂದು ನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಲೇ ನಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಊದಿಕೊಂಡಿತು. ಬಡಪಾಯಿ ನಾಯಿ ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಸೇವಕರು ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿಂದರು. ತುಂಬ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಬಡಪಾಯಿಗಳು ಬದುಕುಳಿದರು. ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ಚಾಶನಿಗೀರನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಮಗನನ್ನು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ ಜೌನಪುರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ನಗರವನ್ನು ಖುಬೀದರ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅವನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ರಾಜಕುಮಾರ ಕಾಲಪಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಕಾಲಪಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಲಮ್‌ಖಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ನಂತರ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆಲಮ್‌ಖಾನ ಅರಸನ ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ.

ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾ:

ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಾಢ್ಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮೀ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ರಾಜ ಮೇವಾತ್‌ನ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಐಬಕ್‌ನಿಂದ ನಾಮಾವಶೇಷರಾಗಿದ್ದ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಅಜಮೇರ್‌ದ ರಾಜರು ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾನ ವಂಶದವರಾಗಿದ್ದರು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಲೆಮಾರಿನ ನಂತರ ಅವರ ವಂಶಾವಳಿ ಪರಸ್ಪರ ಬೆರೆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬಾಬರ್‌ನ ದಾಳಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರಜಪೂತರು ರಾಣಾನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಬಾಬರ್‌ನ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಇನ್ನೂ ಅವನ ವಿಧೇಯರ ವಲಯ ಸೇರಿರದಿದ್ದ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಸರದಾರರು ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾನ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಮಗನೂ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ರಾಣಾನೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಾರವಾಡದ ಪರಮದೇವ್, ನರಸಿಂಗಿದೇವ್, ಮೇದಿನಿರಾಯ್, ರಾಜಾ ಚಂದೇರಿರಾವಲದೇವ್ ವಲ್ಡ್ ದಾರಸಿಂಗ್, ಡೋಂಗರಪುರದ ರಾಜ ರಾಯ್ ಚಂದರ್‌ಭಾನ್ ಚೌಹಾಣ, ಮಾಣಿಕ್‌ಚಂದ್ ಚೌಹಾಣ ಹಾಗೂ ರಾಯ್ ದಿಲಿಪ್ ಮುಂತಾವದವರೆಲ್ಲ ಐವತ್ತು ಅಥವಾ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಹಸನ್‌ಖಾನ ಮೇವಾತಿ ಸಹ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾನ ನೆರವಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಸೇರಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಬರ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಮತ್ತು ಭಾರತವನ್ನು ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಆಗ್ರಾದತ್ತ ನುಗ್ಗಿದರು.

ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಬಾಬರ್‌ನ ನಿರ್ಗಮನ:

ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಹಲವು ಭಾರತೀಯ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ತರಹದ ಸರದಾರರನ್ನು ಗಡಿ ಪ್ರಾಂತಗಳ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಕಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. ತಾನು ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆ ತಂದಿದ್ದ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಭಾರತೀಯ ಸರದಾರರು— ಅಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಕಮಾಲಖಾನ, ಜಲಾಲಖಾನ, ಅಲಿ ಕರ್ಮಲಿಖಾನ ಮತ್ತು ಬಯಾನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್‌ಖಾನರ ಜೊತೆಗೆ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಹೊರಟ.

ಬಾಬರ್ ಬಯಾನಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಕಾನೂಹ್ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವನು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಮದ್ಯ ಪಾನ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಬರ್ ಅವನನ್ನು ಶಾಹೀ ಮಹಲ್‌ಗೆ ಬರ ಹೇಳಿದ. ತಾನೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಒಂದು

ಬಟ್ಟಲು ಮದ್ಯ ತುಂಬಿ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಬಯಾನಾದ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಶಾಹೀ ಸೇನಾ ತುಕಡಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಹಾಗೂ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಮರಳಿತು. ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದವರೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕಾದಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ವೈರಿಗಳಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆರೋಪಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಭಯಭೀತರಾದರು. ಹೈಬತ್‌ಖಾನ ನಿಯಾಜಿ ಸಂಭಲ್ ಪ್ರದೇಶದತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದ.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಜಾಣ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿ ಜೋತಿಷಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶರೀಫ್ ಎನ್ನುವವನಿದ್ದ. ಜನ ಅವನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯನ್ನು ಬಹಳ ನಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಯ ಮತ್ತು ಆತಂಕ ಹರಡಿತ್ತು. ಮಂಗಳಗ್ರಹ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಅತ್ತ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಎದುರಾಳಿಯಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಆ ಜೋತಿಷಿ ಹೇಳಿದ್ದ. ಅರಸ ತನ್ನ ಸಮಾಲೋಚನ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿದ. ಈಗ ವೈರಿಯ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಲ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅರಸ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಸರದಾರರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ತಾನು ಪಂಜಾಬದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದು ಹಾಗೂ ದೈವೀ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಎದುರು ನೋಡುವುದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಬಹುತೇಕ ರಾಜಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಮದ್ಯಪಾನ ವರ್ಜನೆ:

ಬಾಬರ್ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ. ಅಪಾರ ಸಂಕೋಚ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆ ನಂತರ ಹೇಳಿದ “ನನ್ನ ಈ ಹೇಡಿತನ ಮತ್ತು ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಕಂಡು ಇಸ್ಲಾಮೀ ಜಗತ್ತಿನ ಅರಸರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಏನೆಂದಾರು? ಇವನು ಜೀವ ಭಯದಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದೇಶವನ್ನು ತಾನೇ ಕೈಯಾರೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಹುತಾತ್ಮನ ಪಟ್ಟ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದವರು ಬಾಬರ್‌ನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಭರಿತ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಜಿಹಾದ್ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಅರಸನ ಈ ಭಾಷಣ ಎಂಥ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಹಾಗೂ “ಹುತಾತ್ಮನ ಪಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾಗ್ಯವಿದೆ? ಕೊಂದರೆ ವೀರಾಗ್ರಣಿ ಮಡಿದರೆ ಹುತಾತ್ಮ ಎನ್ನುವ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಎಂದೂ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲಾರೆವು ಎಂದು ನಾವು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಮಾಡಿ ಮಾತು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.”ಎಂದರು. ಇದಾದ ನಂತರ ಸರದಾರರು ಅರಸನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಮಧ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಳೆಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಧ್ಯಪಾನ ಮತ್ತಿತರ ನಿಷಿದ್ಧ ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಗಡ್ಡ ಬೋಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಪದಕಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಮತ್ತು ಈ ಸಂಬಂಧ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಫರ್ಮಾನ್ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ.

ಜಮಾದಿಲ್‌ಆಖಿರ್ ಒಂಬತ್ತನೆ ತಾರೀಖು ಮಂಗಳವಾರ- ಅಂದು ಇರಾನಿಯರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬದ ದಿನವಾಗಿತ್ತು- ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ರೋಮನ್‌ರ ಯುದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಮದ್ದಿನ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಸೇನೆಯ ಮುಂದೆ ಓಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮೂರು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದ ವೈರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬಾಬರ್ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಒಂದು ಹರದಾರಿ ಅಂತರ ಕ್ರಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅರಸ ದಾರಿ ಮಧ್ಯ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಕಾಸಿಮ್ ಮತ್ತು ಬಾಬಾ ಕುಸ್ನಾ ಮೊಗಲನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಯೋಧರು ವೈರಿ ಗೂಢಚಾರರ ತಂಡವನ್ನು ಬಲು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಹಣಿದು ಓಡಿಸಿದರು. ಜಮಾದಿಲ್‌ಆಖಿರ್ ೧೨ರಂದು ಬಾಬರ್ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದಲೂ ಕೂಚು ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಬಯಾನಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಕಾನೊಹ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ ಸೇನೆಯ ಬಿಡಾರ ಹೂಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಇನ್ನೂ ಬಿಡಾರ ಹೂಡುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೈರಿ ಸೈನಿಕರು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳಂತೆ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಎದುರುಗಡೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರು.

ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ:

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶರೀಫ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಂತೆ ಬಾಬರ್‌ನನ್ನು ತಡೆದ. ತನ್ನ ಸಲಹೆಗೆ ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡಿದ. ಆದರೆ ಬಾಬರ್ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸೇನೆಯನ್ನು ಪಾನಿಪತ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಬಾಬರ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಸರದಾರರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನೂ ಭಾರತದ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದೂ ಜಾತಿಯ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವರು ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಲು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಸೇನೆಯ ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವ, ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಕೊಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದರು.

ಬಾಬರಿ ಸೇನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್‌ಅಲಿ ಖಲೀಫಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ. ಸೇನೆಯನ್ನು ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಅರಸನ ಸ್ಥಾನ ಕೌಲ್^{೩೩}ದಲ್ಲಿ, ಕೌಲ್‌ನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಸೇನ್ ತೈಮೂರ್ ಸುಲ್ತಾನ್, ಸುಲೇಮಾನ್ ಶಾಹ್, ಖ್ವಾಜಾ ದೋಸ್ತಖಾಜನ್, ಯೂನುಸ್‌ಅಲಿ ಬೇಗ್, ಶಾಹ್ ಮನ್ಸೂರ್ ಬರ್ಲಾಸ್, ದರ್ವೇಶ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಾರಬಾನ್, ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಕುತುಬ್ ದಾರ್ ಮತ್ತು ದೋಸ್ತ ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಕೌಲ್‌ನ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಆಲಮ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ, ಶೇಖ್ ಜೈನ್ ಸದರ್, ಮುಹಿಬ್‌ಅಲಿ, ತರದಿಬೇಗ್ ಶೇರಾಂಗನ್, ಆರಾಯಿಶ್‌ಖಾನ, ಖ್ವಾಜಾ ಹಸನ್ ದೀವಾನ್ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಬಲಭಾಗದ ಸೇನೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನನ ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇಖ್ ಕಾಸಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಸುಲ್ತಾನ್, ಅಹಮದ್ ಯೂಸುಫ್, ಹಿಂದೂಬೇಗ್, ಖುಸ್ರೊ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್, ಮಲಿಕ್ ಕಾಸಿಮ್, ಬಾಬಾ ಕುಸಕಾ ಮೊಗಲ, ಕವಾಮ್‌ಬೇಗ್ ವಲ್ದ್ ಶಾ ವಲಿಖಾನ, ಮಿರ್ಜಾ ಕಿಬ್ರ್ ಅಲಿ, ಪೀರ್ ಕುಲಿ ಶೀಬಾನಿ, ಖ್ವಾಜಾ ಪಹಲವಾನ್ ಬದ್‌ಖಿಶಿ, ಅಬ್ದುಲ್ ಶಕೂರ್, ಇರಾಕ್ ರಾಯಭಾರಿ ಸುಲೇಮಾನ್ ಆಕಾ, ಸೀಸ್ತಾನ್‌ದ ರಾಯಭಾರಿ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನರನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಬಲ ಭಾಗದ ಸೇನೆಯ ಎಡಕ್ಕೆ ಮೀರ್ ಶಾಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್, ಖ್ವಾಜಗಿ ಅಸದ್ ಸರಜಾಮದಾಲಾ, ಖಾನ್‌ಖಾನಾನ ವಲ್ದ್ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿ, ಮಲಿಕ್ ದಾವೂದ್ ಗಿರಾನಿ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಫುರನ್ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡಲು, ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾದ. ಸೇನೆಯ ಬಲ ಭಾಗದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಸೈಯದ್ ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಸೈಯದ್ ಖ್ವಾಜಾನ ಎಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಬಲಕ್ಕೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಆದಿಲ್ ಸುಲ್ತಾನ್, ಆಮಿರ್‌ದ ಸರದಾರ ಅಬ್ದುಲ್ ಅಜೀಜ್, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿಖಿಂಗ ಖಿಂಗ್, ಕುತ್ಲಕ್ ಕದಮ್, ಅಮೀರ್ ಖಾನ್ ಮಿರ್ಜಾಯಿ ಮೊಗಲ, ಜಾನ್ ಬೇಗ್ ಆನಕಾ, ಜಲಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಕಮಾಲ್‌ಖಾನ (ಅರಸ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಸಂತಾನ)ಅಲಿಖಾನ ಶೇಖ್‌ಜಾದಾ ಕರ್ಮಲಿ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ಬಿಯಾನವಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ತರದಿ ಬೇಗ್, ಶೇಖ್ ಮೌಜ್ ಬೇಗ್ ಆನಕಾ ಮತ್ತು ರುಸ್ತುಮ್‌ಖಾನ ಮೂವರೂ ಯೋಧರನ್ನು ಒಂದು ತಂಡದೊಂದಿಗೆ

ಬಲಭಾಗದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪಡೆಯ ರಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬಲಭಾಗದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರದಾರರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಸೇನೆಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಡಂಗುರ ಸಾರುವವರು ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಲು ನಿಂತುಕೊಂಡ.

ಯುದ್ಧದ ಆರಂಭ:

ದಿನದ ಒಂದು ಪ್ರಹರ ಮತ್ತು ಎರಡು ಕ್ಷಣ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಹಣಾಹಣಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳ ವೈಭವ - ಅದ್ದೂರಿ ಮತ್ತು ವರ್ಚಸ್ಸು - ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಹಿಂದೂಗಳು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಬಲಭಾಗದ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದರು. ಖುಸ್ರೋ ಕೊಕಲ್ತಾಶ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಕಾಸಿಮ್ ಮೇಲೆ ಮುಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಹುಸೇನ್ ತೈಮೂರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಬಲ ಭಾಗದ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಅವರ ಸೇನೆಯ ಹಿಂಚೂಣಿವರೆಗೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ರಣರಂಗ ಒಲಿಯಿತು.

ಹಿಂದೂಗಳ ಸೋಲು:

ಇದಾದ ನಂತರ ಬಾಬರ್ ಮೊಗಲರ ವಿಧಾನದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಯಾವ ಕಡೆ ಸಹಾಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತೋ ಅತ್ತ ಸೈನ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಕ್ರಿಯಶೀಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉಸ್ತಾದ್ ಅಲಿ ಕುಲಿ ರೂಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ತಜ್ಞರು ಸಿಡಿ ಮದ್ದು ಮತ್ತು ಮದ್ದಿನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಯುದ್ಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹಗಲು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆವರೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಭಾರತೀಯ ಯೋಧರು ಸಹ ತುಂಬ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದರು. ವೈರಿಯ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಬಾಬರ್ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ತುಕಡಿಯೊಂದಿಗೆ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ಘೋರವಾದ ಭೀಕರ ಕದನದ ನಂತರ ಹಿಂದೂಗಳು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಅವರ ಸೇನೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಹುಸೇನ್ ಖಾನ ಮೇವಾತಿಯ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತರು ಎರಡು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವನು ಒಂದು ಭರ್ಚಿಯಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ಅಸು ನೀಗಿದ. ರಾಯ್ ರಾವಲದೇವ್, ಚಂದರಭಾನ್ ಚೌಹಾಣ, ಮಾಣಿಕಚಂದರ್ ಚೌಹಾಣ ಮತ್ತು ಕರಮಸಿಂಗ್ ರಜಪೂತ್‌ರ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅವರೆಲ್ಲ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದರು.

ವೈರಿಗಳ ರುಂಡದಿಂದ ಮೀನಾರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ:

ತನ್ನ ಬಲ ಮತ್ತು ದುರಹಂಕಾರದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆಯುತ್ತ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ್ದ ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾ ಹರಸಾಹಸ ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪಲಾಯನಗೈದ. ಈ ಅಮೋಘ ಹಾಗೂ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ವಿಜಯದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಬರ್‌ನನ್ನು 'ಗಾಜಿ' (ವೀರಾಗ್ರಣಿ) ಎಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು. 'ಇಸ್ಲಾಮಿ ಅರಸನ ವಿಜಯ'ದಿಂದ ಆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಯುದ್ಧದ ಚರಿತ್ರೆ ದಾಖಲಾಯಿತು. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿ ಬೆಟ್ಟದ ನೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳ ರುಂಡದಿಂದ ಮೀನಾರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಾಬರ್ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಜೋತಿಷಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶರೀಫ್‌ನ ಮೂರ್ಖತನ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳು ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಬರ್ ಅವನನ್ನು ಶಪಿಸಿದ ಮತ್ತು ತೆಗಳಿದ. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ತಿನಗಾ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿ ತನ್ನ ಗೆದ್ದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊರ ದಬ್ಬಿದ.

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಿಂಕ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಮಲಿಕ್ ಕೊರ್ಚಿ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಫುರನ್ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಇಲಿಯಾಸಖಾನನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಮಿಯಾನ ದೋಆಬಾ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಿದ್ದ. ಈ ಸರದಾರರು ಇಲಿಯಾಸನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದರು. ನಂತರ ಮೇವಾತ್‌ಅನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುನ್ನಡೆದರು. ಮಾಹಿರಖಾನ ವಲ್ಡ್ ಹಸನಖಾನ ಮೇವಾತಿ ತಾನು ಅರಸನ ನಿಷ್ಠಾವಂತರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗುವುದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನಗರವನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಬಾಬರ್ ಮೇವಾತ್ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹುಸೇನ್ ತೈಮೂರ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಮೇವಾತ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಬಂಡುಕೋರರ ದಮನ:

ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಮರಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಾಬರ್ ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತು ಬದಖ್ಶಾನನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಬಲ್ಖ್‌ಅನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಲಿ ಖಿಂಕ್ ಖಿಂಕ್‌ನನ್ನು ಚಂದರವಾರ್, ರಾಬ್ರಿ ಮತ್ತು ಇಟಾವಾದ ಬಂಡುಕೋರರು ಮತ್ತು ದಂಗೆಕೋರರನ್ನು - ಅಂದರೆ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ, ದರಿಯಾಖಾನ ಮತ್ತು ಕುತುಬಖಾನರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಹುಸೇನ್‌ಖಾನನಂತೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆಯೇ ಪರಾರಿಯಾದ. ಯಮುನಾ ನದಿ ದಾಟಲೆತ್ತಿದಾಗ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದ. ದರಿಯಾಖಾನ ಕಾಡಿನತ್ತ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಂಡಲೆದ. ಬಬ್ಬನ್ ಆಫ್ಘಾನ್‌ನನ್ನು

ಹಣಿಯಲು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕನೌಜ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆದರೆ ದಂಗೆಕೋರ ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರ ಆಫ್ಘಾನ್ ಕನೌಜ್‌ದಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದ.

ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ:

ಹಿಜರಿ ೯೪೨ರ ಜಿಲ್‌ಹಜ್ ೯ರಂದು ಅರಸ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಗೆಂದು ಕೌಲ್ ಮತ್ತು ಸಂಬಲ್‌ದತ್ತ ನಡೆದ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯ ನಂತರ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಬಾಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಜ್ವರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಗುಣಮುಖನಾದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಚಂದೇರಿಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಕಾರಣ ಅವನು ಮೇದನಿ ರಾಯ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯಬೇಕಿತ್ತು. ಮೇದನಿ ರಾಯ್‌ನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಇತರ ರಜಪೂತರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೇನೆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿತು. ಎರಡನೆಯ ದಿನವೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಸಾವಿರ ರಜಪೂತರ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಿಂದೂಗಳ ಒಂದು ಸಮೂಹ ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದ ಮೇದನಿಯ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಹಿಂದೂಗಳು ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕದನ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಗಂಡಾಂತರದಿಂದ ಬಚಾವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ರಜಪೂತರು ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಕತ್ತಿ ಹಿರಿದು ತಮ್ಮ ರುಂಡ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮೇದನಿ ರಾಯ್‌ಗೂ ಇದೇ ಗತಿ ಒದಗಿತು. ಹೀಗೆ ಅರಕ್ ಕೋಟೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಶವಾಯಿತು.

ಮೇದನಿ ರಾಯ್ ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದೇರಿ, ಸಾರಂಗಪುರ, ರಣತಂಭೋರ ಮತ್ತು ರಾಮಸೇನ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಕುದುರೆ ಲಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದ. ಆ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಸಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಬಾಬರ್ ಆ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ. ಶೇಖ್ ಜೈನ್ ಸದರ್ ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿದ. ಬಾಬರ್ ಮಸೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುವಜ್ಜನ್ (ನಮಾಜ್‌ಗೆ ಕರೆ ಕೊಡುವವ) ಮತ್ತು ಕಸ ಗೂಡಿಸುವವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅವರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಅನುದಾನ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಾಬರ್ ಗೆದ್ದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಪತಾಕೆ ಹಾರಿಸಿದ. ಶೇಖ್ ಜೈನ್ ಸದರ್ ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು 'ಫತೆಹ್ ದಾರುಲ್ ಹರಬ್'ನಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ:

ಬಾಬರ್ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದೇರಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅದರ ಹಿಂದಿನ ವಾರಸುದಾರ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ್ ಬಿನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಪೂರ್ವದ ಆಫ್ಘಾನರ ಬಂಡಾಯದ ದಮನ:

ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ಆಫ್ಘಾನರ ಬಂಡಾಯ ದಮನಿಸಲು ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸರದಾರರ ತಂಡ ವೈರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ವಿನಾ ಕಾರಣ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಪರಾಭವಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಾಬರ್‌ಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಬಾಬರ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಕನೌಜ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ರಾಬ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಲುಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಸರದಾರರು ಸಹ ಅರಸನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರು. ಬಾಬರ್ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಂಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ವತ್ತು ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಹರಿ ಬಿಟ್ಟ. ಹುಸೇನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ತೈಮೂರ್ ನದಿ ದಾಟತೊಡಗಿದ. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಹುಸೇನ್ ತೈಮೂರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಹಾಗೂ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿಸಿದ. ಅವರ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಬರ್‌ನ ವಶವಾದರು. ಅವರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಗಂಗೆಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಮರಳಿದ.

ಬಾಬರ್‌ನ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಪ್ರಯಾಣ:

ಬಾಬರ್‌ನು ಬಲ್ಖದಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಮಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬಿನ್ ಬದೀಲುಜ್ಜಮಾ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಅಕಬರಾಬಾದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಹಿಜರಿ ೯೩೫ರ ಮೊಹರ್ರಮ್ ಐದರಂದು ಬಲು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆ, ಸಂಗಿ ಹಾಥಿ, ಬಿಕ್ರಮಜಿತ್ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಂಗ್‌ರ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಹಾಳಾದ ಹಾಗೂ ಭಣಗುಡುವ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಉದ್ಯಾನ ಮತ್ತು ರಫೀಮ್‌ದಾದ್ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಈ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅಪರೂಪದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಗುಲಾಬಿ ಹೂ ಬಾಬರ್‌ಗೆ ನೋಡಲು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಗಿಡದ ಒಂದು ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಆಗ್ರಾದಲ್ಲೂ ನೆಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳು ಶೇಫತಾಲು (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು) ಬಣ್ಣದವಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಕೆಂಡದಂತಹ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಹೂ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಬರ್ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಮಸೀದಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ. ಪದೇ ಪದೇ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ದುಷ್ಟತ್ವಗಳ ಕ್ಷಮೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ಅನಾರೋಗ್ಯ:

‘ವಾಕಿಯಾತ್ ಬಾಬರಿ’ಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಬಾಬರ್ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ: “ಹಿಜರಿ ೯೩೭ರ ಸಫರ್ ೨೦ರಂದು ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜ್ವರವಿತ್ತೆಂದರೆ ನಾನು ಶುಕ್ರವಾರದ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಪೂರೈಸಿದೆ. ಅನಂತರ ಮೂರನೆಯ ದಿನ, ಅಂದರೆ ಭಾನುವಾರ ಸನಗೆ ನೆಗಡಿಯಾಗಿ ಜ್ವರ ಬಂತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಖ್ವಾಜಾ ಒಬೇದುಲ್ಲಾಹ್ ಇಹರಾರ್‌ನ ಪುಸ್ತಿಕೆ 'ದಿಲ್ದಿಯ'ಅನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಈ ಸೇವೆಗೆ ಶೇಖರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ನಾನು ಸದ್ಯದ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಗುಣಮುಖನಾಗುತ್ತೇನೆ - 'ಕಸೀದಾ ಬರ್ದಾ'ದ ಲೇಖಕ ತನ್ನ ದೀರ್ಘ ನಜ್ಮ (ಪರ್ಶಿಯನ್ ಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ)ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ತನ್ನ ರೋಗದಿಂದ ಗುಣಮುಖನಾದಂತೆಯೇ - ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ನಾನು ಆ ಪುಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೌಲಾನಾ ಜಾಮಿಯ ಸಬಹಾದ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ - ಅಂದರೆ ಬಹ್ ರಮಲ್ ಮುಸದ್ದಸ್ ಮಜನೂನ್‌ದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದೆ."

ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷಕೂಟ:

ನನ್ನ ಜಾಯಮಾನ ಎಂಥದ್ದೆಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಬೇನೆ ನನಗೆ ಸೇರಿತೆಂದರೆ ಅದು ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಹೀಗಾಯಿತು. ನಾನು ಎಂಟನೆಯ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ದಂದು ಗುಣಮುಖನಾದೆ. ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ತಲೆ ಬಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಈ ಸಂತಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹಶ್ತ್ ಬಹಶ್ತ್ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಸಂತೋಷಕೂಟದಲ್ಲಿ ಆಸುಪಾಸಿನ ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್, ಉಜಬೇಕ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ರಾಯಭಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ತಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಇವರಲ್ಲದೆ ದಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಇತರರಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿದೆ.

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥ 'ಹಬೀಬ್ ಅಸ್ಸೈರ್'ನ ಲೇಖಕ ಅಖುಂದ್ ಮೀರ್, ಮೌಲಾನಾ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಮುಆಮಾಯಿ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಕಾನೂನಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಿರಾತ್‌ದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಸಹ ಈ ಸಂತೋಷಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಬಾಬರ್ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅರಸನಲ್ಲದೆ ಗಣ್ಯರು, ಸರದಾರರು ಮುಂತಾದವರು ಸಹ ಮನಸಾರೆ ಸಂತೋಷದ ಭೈರಕ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಅದೇ ವರ್ಷ ಮುಲ್ತಾನ್‌ದಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರ ಅಸ್ಕರಿ ಬಾಬರ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನು ಮಲಿಕ್ ನುಸ್ತತ್‌ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವವನಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ನುಸ್ತತ್ ತನ್ನ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಅರಸನ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಲು ತನ್ನ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದ. ಅದೇ ವರ್ಷ - ಅಂದರೆ ೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಅಹಮದ್‌ನಗರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್ ಶಾಹ್ ಬಹ್ರಿ ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಅವನ ಹಿಂದಿನ

ಮತ್ತು ಪ್ರಸಕ್ತ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳಿಗಾಗಿ, ಸಾಧನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆಯ ಪತ್ರ ರವಾನಿಸಿದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಬಿಹಾರ್‌ನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮುಲ್ತಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ಬಲೂಚಿಗಳು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಬಾಬರ್‌ಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು.

ಬಿಹಾರ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣ:

ಬಾಬರ್ ಮುಲ್ತಾನ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಕೆಲ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮುಂದೂಡಿದ. ಬಿಹಾರ್ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಅವನು ಕಡಾಹ್ ತಲುಪಿದಾಗ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಶಾಹ್ ಶರ್ಕಿ ಅರಸನಿಗೆ ಮನದುಂಬಿ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅರಸನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ಬಾಬರ್ ಬಿಹಾರ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಯಾಣದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಬಳಿ ತಲುಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ತನ್ನ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪಲಾಯನಗೈದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೈನ್ಯ ಕಟ್ಟಿದರು. ಯುದ್ಧದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಜಮಾಯಿಸಿದರು.

ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ಪಲಾಯನ:

ಬಾಬರ್ ರಾಜಕುಮಾರ ಅಸ್ಕರಿಯನ್ನು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಜರ್‌ಬೇದಿಯತ್ತ ರವಾನಿಸಿದ. ಕಾರಣ ರಾಜಕುಮಾರ ನದಿ ದಾಟಿ ವೈರಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಬಾಬರ್ ಸಹ ನದಿ ದಾಟುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಹುಸೇನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ತೈಮೂರ್ ಮತ್ತು ತುಖ್ತಾ ತುಗಾಖಾನ ೬೦-೭೦ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಗಂಗಾ ದಾಟಿ ವೈರಿಯೆದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ಜಂಘಾ ಬಲ ಉಡುಗಿತು. ಅವರು ಎದೆಗುಂದಿದರು. ಅವರು ಪಲಾಯನವೇ ಕ್ಷೇಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಶೇಖ್ ಯಾಹ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಯ ಸಂದರ್ಶನ:

ನುಸ್ರುತ್ ಶಾಹ್ ಅರಸನ ಮಾಂಡಲೀಕರ ವಲಯ ಸೇರಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ದಂಗೆಯನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಕಂಕಣಬದ್ಧನಾದ. ಅದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಫ್ಘಾನ್‌ರ ತಂಡದತ್ತ ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜುನೀದರ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿ ಮುಂದುವರಿದ. ಬಾಬರ್ ಮುನೀರ್ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಶೇಖ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್

ಮುನೀರಿಯ ತಂದೆ ಹಜರತ್ ಶೇಖ್ ಸಮಾಧಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಬದ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್‌ನ ದಾಳಿ:

ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಬರ್ ಬದ್‌ಖಾನದಿಂದ ರಾಜಕುವಾರ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಹುಮಾಯೂನ ಬದ್‌ಖಾನದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಅವನು ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆವರಕಂದ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಬದ್‌ಖಾನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಯಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್ ಮೊದಲು ಮಿರ್ಜಾ ಹೈದರ್‌ನನ್ನು ದೊಗಲಾತ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಹೋದ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಡಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್‌ಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದ ಬದ್‌ಖಾನದ ಜನ ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಯೀದ್ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದ. ಅವನು ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಧ್ವಂಸಕಾರಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗತೊಡಗಿದ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದ.

ಸುಲೇಮನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬದ್‌ಖಾನದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ನೇಮಕ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್‌ನ ವಾಪಸಾತಿಯ ಸುದ್ದಿ ಇನ್ನೂ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್ ಬದ್‌ಖಾನದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಿರ್ಜಾಖಾನನ ಮಗ ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲೇಮಾನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಯೀದ್‌ನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ: “ನೀನು ಹೀಗೆ ತಿರುಗಿ ಬೀಳಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಅನೇಕ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿವೆ. ಜಿಂದಾಲ ಬದ್‌ಖಾನದ ಆಡಳಿತಗಾರ ನಾಗಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಬದ್‌ಖಾನದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಗುವಂತೆಯೇ ನೀನು ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬದ್‌ಖಾನ ತಲುಪಿದಾಗ ವೈರಿ ಸೇನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ರಣರಂಗ ಬಿಕೋ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಬದ್‌ಖಾನದ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಹಿಂದಾಲ ಮರಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬದ್‌ಖಾನದ ಆಡಳಿತ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಸುಲೇಮಾನ್

ಮಿರ್ಜಾನ ಸಂತಾನದಲ್ಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅವರ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು.

ಬಾಬರನ ಮರಣ:

ಹಿಜರಿ ೯೩೬ರ ರಜಬ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ. ಅವನ ಈ ರೋಗ ದಿನೇ ದಿನೇ ಉಲ್ಬಣಿಸುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ವೈದ್ಯರಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅದು ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರೋಗ ಬಲಿಯತೊಡಗಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಬಾಬರ್ ಜೀವನದಿಂದ ಹತಾಶಗೊಂಡ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ ಲಂಜರ್ ಕೋಟೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅರಸ ಅವನಿಗೆ ಮರಳಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ೫ ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೯೩೭ (ಹಿ)ದಂದು ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಅವನ ಮೃತ್ಯು ಪತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಸಾಗಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದಿಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ನಡತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವ:

'ಬಹಿಶ್ತ್ ರೋಜಿ ಬಾದ್'ದಿಂದ ಬಾಬರ್‌ನ ಮರಣ ವರ್ಷದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಬಾಬರ್ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅವನು ೩೮ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ. ಔದಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಅನುಕಂಪ ಅವನ ಸ್ವಭಾವದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವನಿಗೆ ಮೋಸ ಹಾಗೂ ವಂಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅವನ ಜೀವ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮಾನವ ಪ್ರೇಮಿ ಅರಸ ಅವರನ್ನು ಮಣಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆ ಬಹುಮಾನಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದ. ಬಾಬರ್ ಹನಫಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದವ ಹಾಗೂ ಮುಜ್ತಹಿದ್ (ಕುರ್ಆನ್ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆ ಹರಿಸುವವ) ಆಗಿದ್ದ. ಅವನು ಎಂದೂ ನಮಾಜ ಮಾಡದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಅವನು ರೋಜಾ (ಉಪವಾಸ) ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಸಂಗೀತ, ಕಾವ್ಯ, ಸುಂದರ ಕೈ ಬರಹ ಮತ್ತು ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರ ಪರಿಣತಿ ಇತ್ತು. ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನಿಖರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಆ ಭಾಷೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವನ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಅಕಬರ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಬೈರಮಖಾನನ ಮಗ ಖಾನ್‌ಖಾನಾನ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತುರ್ಕಿಯಿಂದ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ. ಇಂದಿಗೂ ಅದು ಒಂದು ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಬಾಬರ್ ಮುಖಚರ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ನೋಟಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಕ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ. ಹಿತವಾದ ಮಾತು ಮತ್ತು ನಗುಮೊಗ ಅವನ ಚೆಲುವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನನ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಶೇಖ್ ಜೈನ್ ಸದರ್ ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ 'ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಎಷ್ಟು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಉತ್ತರವಾಗಿ 'ಇಂದಿಗೆ ಏಳು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ನಾನು ನಾಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷದವನಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಎರಡು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ವಯಸ್ಸು ನಾಲ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಸಹ ನಾನು ನಾಲ್ವತ್ತರವನು.' ಎಂದ. ತಕ್ಷಣ ಶೇಖ್ ಸದರ್‌ನ ಮೂಲ ತಾತ್ಪರ್ಯ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ತುಂಬ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ.

ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರತೆ:

ಬಾಬರ್‌ನ ನ್ಯಾಯಪರತೆ ಸಹ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ನ್ಯಾಯದ ಸ್ತರ ಎಂಥದ್ದಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಇಂದಿಜಾನ ನಗರದಲ್ಲಿ ಖತಾ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಒಂದು ತಂಡ ಆಗಮಿಸಿತು. ಆ ತಂಡದ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಎರಗಿತು. ಇಬ್ಬರನ್ನುಳಿದು ತಂಡದ ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲ ಕಾಲನಿಗೆ ತುತ್ತಾದರು. ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಿಗೆ ಆ ತಂಡದ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಆಗ ಆ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗೆ ಯಾರೂ ವಾರಸುದಾರರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಾಬರ್ ಆ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಬಳಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ. ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಜನರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಮೃತರ ವಾರಸುದಾರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಆ ನೇರ ವಾರಸುದಾರರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅವನ ಬಳಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ.

ವಿಲಾಸಪ್ರಿಯತೆ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯಾರಾಧನೆ:

ಬಾಬರ್‌ನ ಇಡೀ ಜೀವನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. ಅದರ ಬಹುತೇಕ ಭಾಗ ಹೋರಾಟದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಐಷಾರಾಮಕ್ಕೆ ವಿಮುಖನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸುರಸುಂದರಿಯರು ತುಂಬಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಬುಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸಮಾನ ಹಸಿರುಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಹೊಂಡ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧ ಮದ್ಯ ತುಂಬಿಸಿದ. ಈ ಹೊಂಡದ ಬಳಿ ರಸಿಕರೂ ಜಾಣರೂ ಆಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ

ಜೊತೆ ಅವನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮೋಜು ವಿಲಾಸದ ಬೈರಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಈ ಹೊಂಡದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಶೇರ್ ಕೆತ್ತಿಸಿದ್ದ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ:

ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬದ ದಿನ (ನೌರೋಜ) ಹಾಗೂ ವಸಂತ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿವರೊಡನೆ ಮದ್ಯಸೇವಿಸುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬಾಬರ್ ಮಾಡುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲೇ ಮಾಡು, ಮತ್ತೆ ಈ ಜವನ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರಸನ ಪ್ರಯಾಣ ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಬಾಬರ್‌ನ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಅವನು ನೂರು ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಹಗ್ಗ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಗ್ಗ ನಾಲ್ವತ್ತು ಗಜದಷ್ಟಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಜ ಒಂಬತ್ತು ಗೇಣು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಬರ್‌ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಗೆ ಮೊದಲು ಸಿಕಂದರಿ ಗಜ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಾಬರ್ ಅದನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ಬಾಬರಿ ಗಜವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ. ನಂತರ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಬಾಬರಿ ಗಜ ಜಹಾಂಗೀರ್‌ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯ ಆರಂಭ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಬಾಬರ್‌ನ ವಂಶ:

ಈಗ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತ ಛಿದ್ರವಿಚ್ಛಿದ್ರಗೊಂಡು ಮೊಗಲರ ವಶವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ನ ವಂಶದ ಜಾಯಮಾನ ಕುರಿತು ಒಂದಷ್ಟು ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಚಂಗೇಜ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಬೇವಕಾ ಬಿನ್ ಬಹಾದುರನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಚಂಗೇಜ್ ತನ್ನ ಜೀವಿತದಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕೂ ಮಂದಿಗೆ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದ. ನಾಲ್ಕು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದ. ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ತುರಾ' ಎನ್ನುವ ಕಾನೂನನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದ. ಕಾರಣ ಅದರಿಂದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಆ ನಾಲ್ಕೂ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು ಇಂತಿವೆ: (೧) ಅವಕತಾಯಿ ಕಾಳನ, (೨) ಚುಗ್ತಾಯಿಖಾನ, (೩) ಜುಜಿಖಾನ ಮತ್ತು (೪) ತವಲಿಖಾನ.

ಅವಕತಾಯಿ ಕಾಳನ:

ಅವಕತಾಯಿ ಕಾಳನ ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಚಂಗೇಜ್‌ಖಾನನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸನ್ನಡತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠುರತೆಯಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಸೋದರರಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾಗಿದ್ದ. ಚಂಗೇಜ್‌ನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಅವನೇ ತಂದೆಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಚಂಗೇಜ್ ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಾದ ಕಾರಾಕೋರಮ್ ಮತ್ತು ಕಲೋರಾನ್‌ನ

ದೊರೆಯಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದ. ಈ ದೊರೆಗೆ ಮದ್ಯಪಾನದ ಗೀಳಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ದಾಸನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಹಿಜರಿ ೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೃತಪಟ್ಟ.

ಚುಗ್ತಾಯಿಖಾನ:

ಚುಗ್ತಾಯಿಖಾನ ಚಂಗೇಜ್‌ಖಾನನ ಮಧ್ಯದ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉಯಿಲಿನ ಮೇರೆಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವಕತಾಯಿ ಕಾಳಂ ಸಹ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಗೌರವಾದರ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗ ಕೇವಕ್‌ನನ್ನು ಚುಗ್ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ. ಚಂಗೇಜ್‌ನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಚುಗ್ತಾಯಿಖಾನನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾದರ್‌ಅನ್ನಹರ್, ತುರ್ಕಸ್ತಾನ್, ಬಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಬದಖ್ಶಾನ್ ಆಡಳಿತ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಅರಸನ ದರ್ಪ ರೀತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ 'ತುರಾ' (ಚಂಗೇಜ್‌ಖಾನ ರಚಿಸಿದ ಕಾನೂನು) ವಿಷಯವಾಗಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೊಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋದರರಿಗಿಂತ ಮುಂದಿದ್ದ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಐದನೆಯ ತಾತ ಕರಾಚಾರನೂಯಾಂ, ಚಂಗೇಜ್‌ನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಚುಗ್ತಾಯಿಖಾನನ ಸರದಾರರ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ.

ಚುಗ್ತಾಯಿಖಾನನಿಗೆ ವಿಹಾರ ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಭೋಗ ವಿಲಾಸದ ಭಾರಿ ಗೀಳಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ಸದಾ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರಾಚಾರನೂಯಾಂನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತೀರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು, ರಾಜ್ಯದ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಚುಗ್ತಾಯಿ ವಂಶದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಜೂಜಿಖಾನ:

ಜೂಜಿಖಾನ ಚಂಗೇಜ್‌ಖಾನನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಕುಬಚಾಕ್, ಕೂವಾರ್ಜಮ್, ಖಜರ್, ಬಲ್ಗಾರ್, ಸಕ್ಮೇನ್, ಆಲಾನ್, ಮಾಸ್, ಓಸ್ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಜೂಜಿಖಾನ, ಅವಕತಾಯಿ ಕಾಳಂ ಮತ್ತು ಚುಗ್ತಾಯಿಖಾನ ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮೂವರಲ್ಲೂ ತುಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದವು. ಚುಗ್ತಾಮಿ ಮತ್ತು ಅವಕತಾಯಿ ಜೂಜಿಯ ವಂಶವನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಬೊರಹಿಯಾ ಕುಚೀನ್ ಎಂದಿತ್ತು. ಅವಳು ಇಜಿಪ್ತ ದೊರೆಯ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಜೂಜಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಾವಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲು ಹಿಜರಿ ೬೨೪ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟಿದ್ದ.

ಕುಬಚಾಕ್‌ದ ಏಳನೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಉಜಬೇಕ್‌ಖಾನ ಇದೇ ಜೂಜಿಖಾನನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಈ ಅರಸ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠುರ, ನೀತಿವಂತ ಮತ್ತು ದೈವಭೀರು ಮುಸಲ್ಮಾನನಾಗಿದ್ದ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯ ಇದೇ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಅರಸನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅವನೇ ಕುಬಚಾಕ್‌ದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ.

ತವಲಿಖಾನ:

ಚಂಗೇಜಿಖಾನನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಿರಿಯ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸತ್ಯವಂತ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ. ಅವಕತಾಯಿಯ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಖತಾ ಪ್ರಾಂತದ ದಂಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಜರಿ ೯೨೮ರಲ್ಲಿ ಅವನ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು. ತವಲಿಖಾನನ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಕುಬ್ಲಾಕಾಆನ್ ಖತಾ ಪ್ರಾಂತದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಈ ಅರಸ ಖಾನ್ ಬಾಲಿಗ್ ಎಂಬ ನಗರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಂದರು ಜೈತುನ್‌ದಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಲುವೆ ತೋಡಿಸಿದ. ಈ ಕಾಲುವೆ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನಗಳ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಖಾನ್ ಬಾಲಿಗ್‌ದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತವಲಿಖಾನನ ಎರಡನೆಯ ಮಗ ಹಲಾಕುಖಾನ ಮಂಕುಕಾಆನ್‌ನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಇರಾನಿನ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ.

ಚಂಗೇಜಿಖಾನನ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ವಂಶಾವಳಿ ಕುರಾಚಾರ್‌ನೂಯಾಂವರೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ: ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಬಿನ್ ಅಮೀರ್ ತುರ್ಗಾಯಿ ಬಿನ್ ಅಮೀರ್ ಹರಕಲ್ ಬಿನ್ ಅಮೀರ್ ಅಲಂಕೀಜ್ ಬಹಾದುರ್ ಬಿನ್ ಆಂಚಲ್ ನೂಯಾಂ ಬಿನ್ ಕುರಾಚಾರ್‌ನೂಯಾಂ. ಕುರಾಚಾರ್‌ನೂಯಾಂನ ವಂಶಾವಳಿ ಇಲಾಂಕುವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ: ಕುರಾಚಾರ್‌ನೂಯಾಂ ಬಿನ್ ಸೊಗೊಂಜಿ ಬಿನ್ ಅಮೀರ್ ಅಬಜಿ ಬರ್ಲಾಸ್ ಬಿನ್ ಇರವಿ ಬರ್ಲಾಸ್ ಬಿನ್ ಕಾಜುಲಿ ಬಹಾದುರ್ ಬಿನ್ ತುವಮನಾಯಿಖಾನ ಬಿನ್ ಬಾನಿಕರ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಕೈದುಖಾನ ಬಿನ್ ತೌಶೀನ್ ಬಿನ್ ಬುಕಾಯಿ ಬಿನ್ ಬು ಜಂಜೀರ್ ಬಿನ್ ಇಲಾಂಕು. ಇಲಾಂಕುನ ತಾಯಿ ಬಹರಾಮ್ ಚೌಬೀನಾನ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಬಹರಾಮ್ ಚೌಬೀನಾ ಯಲ್ದುಜ್‌ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಯಲ್ದುಜ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ. ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವಂತೆ ಚಂಗೇಜಿಖಾನನ ವಂಶಾವಳಿ ಸಹ ಬುಜಂಜೀರ್‌ವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. (೧) ಮಿರ್ಜಾ ಜಹಾಂಗೀರ್. ಅವನು ತಂದೆಯ ಜೀವಿತದಲ್ಲೇ ಸಮರಕಂದ್‌ದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟ. (೨) ಹಿರಾತ್‌ದ ದೊರೆ ಶಾಹ್‌ರುಖ್, (೩) ಇಂದಿಜಾನನ ದೊರೆ ಮಿರ್ಜಾ ಉಮರ್ ಶೇಖ್ (೪) ಹಲಾಕುಖಾನದ ದೊರೆ ಮಿರ್ಜಾ ಮೀರಾನ ಶಾಹ್.

ತೈಮೂರ್‌ನ ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿಂದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತೈಮೂರ್ ಮನೆತನಗಳಾದವು. ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಸೋದರರು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಆಳ್ವಿಕೆ ನೆಡಸಿದರು. ಇಂದು ಈ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನೆತನ ಮೀರಾಂಶಾಹಿ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತ, ಕಾಬುಲ್, ಗಜನಿ, ಕಂದಹಾರ್, ಗೋರ್ ಮತ್ತು ಬಾಮಿಯಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮನೆತನದ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

- ೧ ಹಿಸಾರ್ (ಸಂತೃಪ್ತ ಪ್ರದೇಶ)-ಇದು ಸಮರ್‌ಕಂದ್‌ದಿಂದ ಎರಡೂವರೆ ಮೈಲು ನೈರುತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.
- ೨ ಫರ್ಗಾನಾ ತುರ್ಕಸ್ತಾನ್‌ದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗ.
- ೩ ಗುರ್ಗಾಂ-ಈ ಪದವನ್ನು 'ಶ್ರೀಮಂತ' ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾಹೀ ಅಳಿಯಂದಿರನ್ನು ಈ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್ ಅಮೀರ್ ಕರಗನ್‌ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಈ ಬಿರುದು ಲಭಿಸಿತು.
- ೪ ಅಖಿಸಿ ಫರ್ಗಾನಾದ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರ. ಇಂದಿಜಾನ್‌ದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿದೆ.
- ೫ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸಾರೂ.
- ೬ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರು 'ಇರಾತಾ'. ಅದು ಖಜಂದರ್ ಮತ್ತು ಜರ್ಫಿಶಾಂ (ಸಮರಕಂದ್) ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರವಾಗಿತ್ತು.
- ೭ ಉಜಬೇಕ್‌ನ ಉರಾಲ್ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಖಿರಜ್ ಸಾಗರದ ನಡುವೆ ಮೊಘಲರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಶೀಬಾನಿಖಾನ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸ ಆಗಿ ಹೋದ. ಅವನು ಖ್ವಾರಜುಮ್, ಫರ್ಗಾನಾ, ಮಿರಾಸಾನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. (ನೋಡಿರಿ: ಮೊಹಮ್ಮದ್ ರಹೀಂ ದೆಹಲವಿಯ 'ಶೀಬಾನಿಖಾನ'.)
- ೮ ಈ ಸ್ಥಳ ಖಜಂದ್ ಹಾಗೂ ತಾಶ್ಕಂದ್‌ನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.
- ೯ ಇದು ಫರ್ಗಾನಾದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿದೆ.
- ೧೦ ಸರದಾರರು ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಸ್ಥಳ.
- ೧೧ ಈ ಹೆಸರು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಇದು 'ಮರ್ನಿಯಾನ್' ಎಂದಾಗಬೇಕು.
- ೧೨ ಓಶ್ ಒಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಅಂದು ಇಂದಿಜಾನ್‌ದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.
- ೧೩ ಬಾವರ್ಡ್ ಫರ್ಗಾನಾದ ಒಂದು ಕೋಟೆ. ಈಗ ಅದರ ಕುರುಹು ಇಲ್ಲ.
- ೧೪ ಈ ನಗರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇದು ನಿಖರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗದು.

೧೫ ಕುಶ್, ಹಿಸಾರ್ ಮತ್ತು ಚುಗಾನಿಯಾಂ

೧೬ ಸಮರಕಂದ್‌ನ ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎಂಬತ್ತು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಶ್ ಮತ್ತು ಖಜಾರ್ ನಗರಗಳಿವೆ.

೧೭ ಕಾರಜನ್ ಮರ್ದಾದಿಂದ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ಮೈಲು ದೂರ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.

೧೮ ಗರ್ಮ್‌ಸೈರ್ (ಗರ್ಮ್ ಸೀಲ್) ಪ್ರಸಕ್ತ ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ್‌ನ ಒಂದು ನೈಋತ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ. ಅದು ಹಲಮಂದ್ ನದಿಯ ಉತ್ತರ ದಡದಲ್ಲಿದೆ.

೧೯ ಕಿಶ್ಲಾಕಾತ್ ಹಜಾರಾತ್ ಎಂದರೆ ಹಜಾರಿಸ್ತಾನ್‌ನ ಕೆಳಗಿನ ಬಯಲು.

೨೦ ಬೆಟ್ಟದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅದೀಕಾತ್ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

೨೧ 'ಯಸಾದಲ್' ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪು. ಶಾಲ್ ಅಥವಾ ಶಾದಲ್ ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಕ್ಷೇಟಾದ ಮೂಲ ಹೆಸರು.

೨೨ ಸಂಗ್ಹಾರ್-(ಸಿಂಹಗಢ) ಡೇರಾ ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್‌ಖಾಂದಿಂದ ೬೦-೭೦ ಮೈಲು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕಂದಹಾರ್‌ನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೨೩ ಕಿರಾಶ್ ಅಥವಾ ಕಿರಾಸ್ ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪು. ಅದು ಕಿಶ್ ಎಂದಾಗಬೇಕು.

೨೪ ಸಮರಕಂದ್‌ದಿಂದ ಅಜಮಾಸು ಎರಡು ನೂರು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಯವ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕೋಟೆ.

೨೫ ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಶಾಹರುಖ್‌ನ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯ.

೨೬ ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದ ಬೇರೆ ಮಗು.

೨೭ ಪರ್ವಲಾ ಕೋಟೆ ಸಿಂಧ್ ಸಾಗರ್‌ದ ದೊಳಬಾದಲ್ಲಿದೆ.

೨೮ ಕಾನೂರ್ ಗುರುದಾಸಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಊರು.

೨೯ ಬೀರ್‌ಸರವರ್ ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪು. ಪಿಸರವರ್ ಸಿಯಾಲಕೋಟ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.

೩೦ ಮಲೋಟ್ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆ ಹೊಶಿಯಾರಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು.

೩೧ ಎಷ್ಟೋ ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಚರಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಯುದ್ಧ ಶುಕ್ರವಾರ ಎಂಟನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ನಡೆಯಿತು. ಬಾಬರ್‌ನ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಅವನ ಸೇನೆ ವೈರಿಯ ಸೇನೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಪಾಲಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಬಳಿ ಏಳು ನೂರು ಪುಟ್ಟ ತೋಪುಗಳಿದ್ದವು.ಅದರ ಅವಶೇಷಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಬೆಟ್ಟದ ಜಿಲ್ಲೆ ಜೆಹಲಮದಲ್ಲಿದೆ.

೩೨ ಸುಲ್ತಾನ್ ಲೋಧಿಯ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಆಗ್ರಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಪದೇ ಪದೇ ಯುದ್ಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಳೆಯ ದೆಹಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಧ್ವಂಸಗೊಂಡಿದ್ದವು.

೩೩ ಅರಸನ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕೌಲ್ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

ನಸೀರುದ್ದೀನ್ ಹುಮಾಯೂನ

ಹುಮಾಯೂನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ನಸೀರುದ್ದೀನ್ ಹುಮಾಯೂನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮನಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಐಷಾರಾಮದ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅವನು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೈಪುಣ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಪಂಚಭೂತಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಶದ ವಿಭಿನ್ನ ಆಕಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ತರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿದ್ದ. ಈ ಚಿತ್ರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬಣ್ಣ ತುಂಬಿದ್ದ. ಆಕಾಶದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅವನು ಇಡೀ ವಾರದ ಸಭೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೊದಲ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೂತರು, ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮತ್ತು ಸಂದೇಶವಾಹಕರ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯ ಸಭೆ ಬುಧ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಕಾರರು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸೇರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಏಳು ಬಣ್ಣಗಳೊಳಗಿಂದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರು ಅದೇ ಸಭೆಯ ಬಣ್ಣದ ಉಡುಪು ತೊಟ್ಟು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಅರಸ ಒಂದೊಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಅವನ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಸಭಿಕರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಅಪಾರ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯದ ವೀರನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ನತ್ ಆಶಿಯಾನಿ'^{೨೪} (ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿ) ಬಿರುದಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಾಬರ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಹುಮಾಯೂನನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯ

ಹಾಗೂ ಪ್ರವಚನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನನ ಸೋದರ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ನೆಪದಿಂದ ಭಾರತದತ್ತ ಹೊರಟು ಬಂದ. ಅವನ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಪಂಜಾಬ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಹುಮಾಯೂನನ ಸೌಹಾರ್ದಪ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಈ ದುರುದ್ದೇಶವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿತು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮೊದಲೇ ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತು ಕಂದಹಾರ್‌ದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನ ಪಂಜಾಬ, ಪೇಶಾವರ್ ಮತ್ತು ತುಗಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದ ಆದೇಶವನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಮೇವಾತ್ ಮತ್ತು ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಸಂಭಲ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೧೮ರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಬಬ್ಬನ್ ಆಫ್ಘಾನ್‌ನ ನೆರವಿಗೆಂದು ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜೌನಪುರ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿದ್ದ. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡ. ರಾಜಾ ಕಾಲಿಂಜರ್‌ನಿಂದ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೌನಪುರ್‌ಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನನ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಆಫ್ಘಾನರ ಸೈನ್ಯದ ನಡುವೆ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಫ್ಘಾನರಿಗೆ ಹೀನಾಯ ಸೋಲಾಯಿತು. ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಹುಮಾಯೂನ ಇಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜುನೇದ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿದ. ತಾನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿ ಹುಮಾಯೂನ ಭಾರಿ ವಿಜಯೋತ್ಸವವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ಬಖ್ವಿಯ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ ಜರತಾರಿ ಮತ್ತು ರತ್ನಖಚಿತ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸಮಾರಂಭ ಮುಗಿಸಿದ ಹುಮಾಯೂನ ಒಬ್ಬ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಶೇರಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನಿಂದ ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮರಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ಶೇರಖಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮರಳಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಈ ಉತ್ತರ ಪಡೆದ ಹುಮಾಯೂನ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಗುಜರಾತಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ಕಲಹ ಮಿತಿ ಮೀರಿತ್ತು. ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಶೇರಖಾನನ ವಶದಲ್ಲೇ ಬಿಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಹುಮಾಯೂನ ಭಾವಿಸಿದ. ಅರಸ ಸೂಕ್ತ ಶರತ್ತುಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಶೇರಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ.

ಅವನು ಇನ್ನೂ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪರವಾಗಿ ಅರಸನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶೇರಖಾನನ ಮಗ ಕುತುಬ್‌ಖಾನ ಸೇನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ. ಚಟಾರ್‌ದತ್ತ ಪರಾರಿಯಾದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮೊಮ್ಮಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಈ ಸಂಚಿನ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಈ ಸಲ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ. ಕುರ್‌ಆನ್ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ತರಹದ ದ್ರೋಹವೆಸಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಆಶ್ವಾಸನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಆದರೆ ಈ ದುರುಳನಿಗೆ ದಂಗೆ, ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನನ ಗಲಭೆಕೋರ ಮನಸ್ಸು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಒಲವು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಈ ಸಲ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಬೇಗ್ ಚುಗ್ತಾಯಿಯ ಮಗನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿಡಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹಾಗೂ ನಖ್ಸಿತ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಸುವಿಖ್ಯಾತ ದಳವಾಯಿ ಹಾಗೂ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನನಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಪಿತೂರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಹವರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಮೀಟಲು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತೋ ಅವನು ನಖ್ಸಿತ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನನ್ನೇನೋ ಕುರುಡನನ್ನಾಗಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾ ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಂಚು ಮಾಡಿ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದ. ಗುಜರಾತ್‌ನತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಕೃತ್ರಿಮ ಕುರುಡನಾಗಿದ್ದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಹ ಕೋಟೆಯ ಕಾವಲುಗಾರರ ಒಂದು ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಸಂಚು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಲಿಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಶಾಹ್ ಮಿರ್ಜಾರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕನೌಜ್‌ದತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕನೌಜ್‌ನ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಮೊಗಲ ಹಾಗೂ ರಜಪೂತ್‌ರ ಸರದಾರರನಾದ. ಹುಮಾಯೂನ ಮೊದಲು ತನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಹಾಗೂ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಬರ ಹೇಳಿದ. ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಶಾಹೀ ಆದೇಶವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಬದಲಾಗಿ ದುರಹಂಕಾರದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ

ಅರಸನ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ನಿಂದನೆಯಾಗುವಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಬಿಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನ ಇಂಥ ಉದ್ಧಟನೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಂಗೆಕೋರತನ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ ಚಿತ್ತೋರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿ ರಾಣಾ ಬಿಕ್ರಮಜಿತ್‌ನಿಂದ ನೆರವು ಕೋರಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಹುಮಾಯೂನ ರಾಣಾನ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರಟ. ಅವನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ನಡೆದವೆಂದರೆ ಅವನು ಎರಡು ವಾರ ಕಾಲ ಗ್ವಾಲಿಯರನಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಮರಳಿ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ರಾಣಾ ಬಿಕ್ರಮಜಿತ್ ಹುಮಾಯೂನನ ನೆರವು ದೊರೆಯದೆ ಹತಾಶನಾದಾಗ ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ರತ್ನ ಖಚಿತ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಮಂದು ಮತ್ತು ಚಿತ್ತೋರ್ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾಂ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಗೌರವಿಸತೊಡಗಿದ. ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರದಿಂದ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಮಗ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ದೆಹಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನಸು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದ.

ಹುಮಾಯೂನ ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ವಲ್ದ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಆಫ್ಘಾನರ ಸರದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಾನಾಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ನಗರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆಗ್ರಾದವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಆಫ್ಘಾನರ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರ ಒಂದು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಿರ್ಜಾ ಜಿಂದಾಲನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ತಾತಾರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಮೊಗಲ ಸೇನೆಯ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ವೈರಿಯ ಸೇನೆ ಚೆದರಿ ಹೋಯಿತು. ತಾತಾರ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ಹೊರತಾಗಿ ಅನ್ಯ ದಾರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಮಿರ್ಜಾ ಜಿಂದಾಲನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಮುಂದಾದ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ಆಯಿತು. ಹಿಂದಾಲ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಅಸು ನೀಗಿದ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬಯಾನಾಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಚಿತ್ತೋರ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣದ ನಿರ್ಧಾರ:

ಹಿಜರಿ ೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರಶಾಹ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಿತ್ತೋರ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರವಾನಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಮುಂಜಾಗ್ರತಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಮುನಾ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಭೇದ್ಯ ಕೋಟೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ 'ದೀನ್ ಪನಾಹ್' (ಧರ್ಮದಾಸರೆ) ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಈ ಕೋಟೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಂತರ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರನನ್ನು ಅದರ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಸಾರಂಗಪುರದತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಸಾರಂಗಪುರ ಬಹಾದುರಶಾಹ್ ಗುಜರಾತಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಹುಮಾಯೂನ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಎರಡು ಶೇರ್‌ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬಹಾದುರಶಾಹನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ:

ಚಿತ್ತೇರ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೇ, ನೀನು
ಅಲ್ಲಯ ಕಾಫಿರರನ್ನು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀ, ಒಬ್ಬ
ಪ್ರಭು ಬಾದಶಾಹನು ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು
ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ, ನೀನು ಚಿತ್ತೋರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ವಿನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿ ?

ಬಹಾದುರಶಾಹ್ ಸಹ ಇದೇ ರೀತಿ ಇದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ:
ನಾನು ಜಿತ್ತೇಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆ
ಕಾಫಿರರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು
ಚಿತ್ತೋರನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವವರನು ಹೇಗೆ
ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು

ಬಹಾದುರಶಾಹ ಈ ನಿರ್ಮಮ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ದರಬಾರ್‌ನ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಕುರಿತು ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಮಾಯೂನ ಒಬ್ಬ ಬಲಾಢ್ಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದು ಅವನಿಂದ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅನಂತರ ಚಿತ್ತೋರ್ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದರಾಯಿತು ಎಂದು ಬಹುತೇಕ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: 'ಹುಮಾಯೂನ ಬಹಳ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಶರಿಯತ್‌ಗೆ ಬದ್ಧನಾದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಕಾಫಿರರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಎಂದೂ ಗುರಿಯಾಗಲಾರ ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನೇತರರ ಪರವಾಗಿ ಅವನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರಲಾರ; ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮೊದಲು ಕಾಫಿರರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು; ಕೆಲ ಕಾಲದಿಂದ ನಾವು ಹಾಕಿರುವ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ

ನಂತರವೇ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವುದು ಸೂಕ್ತ.' ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅವನು ಸಾರಂಗಪುರದಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ತಬ್ಧಗೊಳಿಸಿದ.

ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಹುಮಾಯೂನ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ:

ಹುಮಾಯೂನ ಮಂದೂದ ಎತ್ತರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ಹೋದ. ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ ಜಾಪಾನೀರ್‌ದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತರಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಗೆ ತಂದ. ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದ. ಅರಸ ಜಾಪಾನೀರ್‌ನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಬರ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಮತ್ತೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕಛಾಯತ್‌ಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಯೂರಿದ. ಅರಸನೂ ಇತ್ತ ಹೊರಟು ಬಂದ.

ಅರಸ ಈ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತುಂಬ ಕೆರಳಿದ. ದೀವ್ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುಜರಾತಿಯರ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಖಜಾನೆಗಳು ಜಾಪಾನೀರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೇ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯ ಗುಜರಾತಿ ಅಧಿಪತಿ ಇಖ್ತಿಯಾರ್‌ಖಾನ ತುಂಬ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸರಕು ಸಾಮಾನು ಇತ್ತೆಂದರೆ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಅದು ಸಾಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೋಟೆಯ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಕಾಡಿನ ದಾರಿಯ ಮೂಲಕ ಜಮೀನುದಾರರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಎಣ್ಣೆ-ಬೆಣ್ಣೆ, ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಮೇವನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಹುಮಾಯೂನ ಕೋಟೆ ಬಳಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಿಂದ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಜನರ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅವರು ಸೇನೆಯ ಯೋಧರನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಭೀತರಾದರು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಅರಸ ಅವರ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಧರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಸೈನಿಕರು ಕೆಲವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ತಂದರು. ಕೋಟೆ ರಕ್ಷಕನ ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾಯಿತು. ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಆ ಸ್ಥಳದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸಾರಾಸಾರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದ.

ಗುಜರಾತಿಯರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

ಹುಮಾಯೂಂ ಬೆಹಾದುರಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಮುನ್ನುಗುತ್ತಲೇ ನಡೆದಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಬಹಾದುರಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಎಂದು ಸದರ್ ಜಹಾನ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನ ಶೂರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಗುಜರಾತಿಯರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸದರ್ ಜಹಾನ ಬಹಾದುರಶಾಹನ ಗುರಾಣಿಯಾಗಿ ಎಂಥ ಶೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ಕಾದಾಡಿದನೆಂದರೆ ಅವನ ಪ್ರಭು ರಣರಂಗದಿಂದ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದ. ಈ ಹಣಾಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನ ಸಹ ಸದರ್ ಜಹಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಗಾಯಾಳುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಪರಾರಿಯಾದನೆಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಹಾದುರಶಾಹನ ಬೆನ್ನಟ್ಟುವಿಕೆ :

ಹುಮಾಯೂನ ಮಂದೂನ ಗಗನಚುಂಬಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬಹಾದುರಶಾಹನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಬಹಾದುರಶಾಹ ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಜಾಪಾನೀರ್‌ದಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಹಣವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ತಂದು ಇತರಿಸಿದ. ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಹಮದಾಬಾದನತ್ತ ಪರಾರಿಯಾದ. ಅರಸನು ಜಾಪಾನೀರ್‌ಅನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿ ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಬಿರ್ಲಾಸ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅನಂತರ ಅಹಮದಾಬಾದ್ನ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದ. ಬಹಾದುರಶಾಹನು ಬಹಾದುರಶಾಹನ ಬೆನ್ನಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕಚಾಯಿಯತ ತಲುಪಿದ. ಬಹಾದುರಶಾಹ ಸಹ ಅತ್ತ ಹೊರಟ.

ಬಹಾದುರಶಾಹ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ತೀರ ಕಂಗೆಟ್ಟ. ದೀವ್ ದ್ವೀಪ ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಹುಮಾಯೂನ ಸಹ ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡ. ಬಹಾದುರಶಾಹ ಪರಾರಿಯಾದ ದಿನದಂದೇ ಕಂಪಾಯತ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ತಂಗಿದ. ಗುಜರಾತಿಯರ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಹಣ ಜಾಪಾನೀರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಪಡೆದ. ನಂತರ ಆ ಕಡೆಗೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯ ಗುಜರಾತಿ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಬಹಳ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ. ವೈರಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೋಟೆಯ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಹುಮಾಯೂನ ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಕೋಟೆಯತ್ತ ನುಗ್ಗತೊಡಗಿತ್ತು.

ಅವರು ಸೇನೆಯ ಯೋಧರನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಅರಸನು ಅವರನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ರವಾನಿಸಿದ. ಸೈನಿಕರು ಕೆಲವರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಕರ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಯಿತು. ಅರಸ ಖುದ್ದಾಗಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ತಲುಪಿದ್ದ ಜಾಗೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ. ಅರಸ ಆ ಜಾಗೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ನಂತರ ಸಾಕಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ವಾಪಸು ಕರೆತಂದ.

ಕೋಟೆ ವಶಕ್ಕೆ:

ಅರಸ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಖೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಸಿದ. ತಿಂಗಳ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನೇ ಮುನ್ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಜಡಿಯಲಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಜನ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಹುಮಾಯೂನನ ತಂತ್ರಗಳ ಅರಿವೇ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ - ಅವರಲ್ಲಿ ಶೂರ ಬೈರಮಖಾನ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಗಿದ್ದ - ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಏರಿದರು. ಅದಾದ ನಂತರ ಅರಸನೂ ಸವಾರನಾಗಿ ಹೊರಟ. ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಜನ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ತಲುಪಿದ್ದರು. ಈ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಸೈನ್ಯ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು. ಹುಮಾಯೂನನ ಸಹಜ ಶೌರ್ಯದ ನಿದರ್ಶನ ಬೇರೆ ಅರಸರ ಶೌರ್ಯದ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದೇ ವಿರಳವಾಗಿತ್ತು. ಆಕಾಶ ಭೇದಿಸುವಂತೆ ಅಲ್ಲಾಹು ಅಕಬರ್ ಘೋಷಣೆಮಾಡಿ ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಗಗನಚುಂಬಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ವಿಜಯ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಘಟನೆ ಎನಿಸಿತು. ಮೌಸಿಯಾ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಇಖ್ತಿಯಾರಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಪಕ್ಷದವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇಖ್ತಿಯಾರಖಾನ ಸಹ ಎದೆಗುಂದಿದ. ಜೀವದಾನದ ಕೋರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಇಖ್ತಿಯಾರಖಾನ ಗುಜರಾತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗಾಗಿ ವಿಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಮಾಯೂನ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ. ತನ್ನ ಆಪ್ತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಗುಜರಾತಿನ ಅರಸರ ವಿಜಾನೆಯನ್ನು ಚುಗ್ತಾಯಿಯರ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ವಿಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದ ರೋಮನ್, ಬ್ರಿಟಿಷ್, ಖಿತಾ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಬಟ್ಟೆ, ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮರಳಿಸಲಾಯಿತು. ಬಹಾದುರಶಾಹ ದೀವ್ ದ್ವೀಪ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಹತನಾದ ಚಂಗೇಸಖಾನನ ತಂದೆ ಇಮಾದ್ ಅಲ್-ಮುಲ್ಕ್ ಚರಕಸ್‌ನನ್ನು

ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತಿತರ ಕರಗಳ ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆಗಾಗಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ. ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನೂ ವಸೂಲು ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ದಿನೇ ದಿನೇ ಬಲವರ್ಧನೆಯಾಗ ತೊಡಗಿತು.

ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಕೈವಶ:

ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಹುಮಾಯೂನ ಜಾಪಾನೀರ್ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಣ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತರದಿ ಬೇಗ್ ಮೊಗಲನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ್ ಕೋಟೆಯ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸೇನೆಯ ಮುಂಚೂಣಿಯ ದಳಪತಿ ಮಿರ್ಜಾ ಅಸ್ಕರಿ ಮತ್ತು ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಅರಸ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಂಥ ಸುಂದರ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಿರ್ಜಾ ಅಸ್ಕರಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಗುಜರಾತ್‌ಅನ್ನು ಸರದಾರರಿಗೆ ಜಾಗೀರುಗಳಾಗಿ ವಿತರಿಸಿದ.

ಬುರಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ನಿರ್ಗಮನ:

ಗುಜರಾತ್‌ನ ನಂತರ ಹುಮಾಯೂನ ಬುರಹಾನಪುರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದುವರಿದ. ಬುರಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್ ಶಾಹ್ ಮತ್ತು ಇಮಾದ್‌ಶಾಹ್ ಮುಂತಾದ ದಕನ (ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ)ನ ರಾಜರು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಬೇಟೆ ತಾಣವಾಗಕೂಡದು ಎಂದು ಕೋರಿದರು. ಈ ಅರಸರ ಮನವಿಗಳು ಇನ್ನೂ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೇರಶಾಹ್‌ನ ಬಂಡಾಯದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅರಸ ಬುರಹಾನಪುರದ ಸಮೀಪ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸನ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ 'ಹಬೀಬ್ ಅಸ್ಸೈರ್' ಗ್ರಂಥದ ಲೇಖಕ ಭೇದಿಯಿಂದಾಗಿ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಅವನ ಮೃತ್ಯು ಪತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಹಜರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಬೂಬೆ ಇಲಾಹಿ ಮತ್ತು ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋನ ಘೋರಿ ಬಳಿ ಅವನನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಇಮಾದ್ ಅಲಿಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಪಟನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಗ ಮತ್ತು ಭರೋಚ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಕಾಸಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಅರಸರ ಪರವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು

ವೈರಿಯ ದಾಳಿಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಆಕಸ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಮದ್ಯದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದ. ಅವನು ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 'ನಾನು ದೇವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದ. ಮೆಹದಿ ಕಾಸಿಮ್‌ನ ಸೋದರ ಗಜನ್ಘರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕೊಕಾ ಮೆಲ್ಲನೆ 'ಹೌದು. ದೇವರು ಅಲ್ಲ' ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಉಲಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದವರು ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟರು. ಮಿರ್ಜಾ ಬೇಗ್ ತನ್ನ ಸಭಿಕರು ನಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಗಜನ್ಘರ್‌ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಕೊಕಾ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ದೀವ್ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹಾದುರಶಾಹನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಅವನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ. "ನಾನು ಮೊಗಲರನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಅವರು ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ವೈರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವರು ನಗರದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರು ಬರಿ ನೆಪ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡಬಹುದು. ಮೊಗಲರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡು. ಅವರು ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದರೆ ನೀನು ನನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸು." ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಬಹಾದುರಶಾಹ ಸೂರತ್‌ದ ಜಮೀನದಾರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಮೀರ್ ಹಿಂದೂಬೇಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬೇಗ್‌ನಿಗೆ, "ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಮಾಡು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಿಸು. ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕೃಪೆ ಮತ್ತು ಉಡುಗೊರೆ ಬಯಸುವ ಯೋಧರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಾರೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಪ್ರಾಯಃ ಮಿರ್ಜಾ ಅಸ್ಕರಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಿರ್ಜಾ ಆಗ ಆ ಮಾತನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತನ್ನ ಸಲಹೆಗಾರನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ದರಬಾರಿನ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಅಸಾದಲ್‌ನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮತ್ತು ಸರಕೇಚ್‌ನ ಮುಂದೆ ಅವನ ಸೇನೆಯ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿತು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಿರ್ಜಾನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೋಪು ಸ್ಫೋಟಿಸಿತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬಹಾದುರಶಾಹ್‌ನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಯಿತು. ಬಹಾದುರಶಾಹ್‌ನ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಅವನು ಗಜನ್ಘರ್ ಕೊಕಾನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನೆದುರು ಹಾಜರುಪಡಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಸೇನೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗುವವರೆಗೆ ತನಗೆ ಜೀವದಾನ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಗಜನ್ಘರ್ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಿರ್ಜಾ ಇಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ ಎಂದ. ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಆವರಿಸಿತು. ಜಾಪಾನೀರ್‌ದಲ್ಲಿನ ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ

ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಿರ್ಜಾ ಜಾಪಾನೀರ್ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಗುಜರಾತಿನ ಮಾಜಿ ಆಡಳಿತಗಾರ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ನಂತರ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅವನ ಸೋದರನ ಮಗ ತರದಿಬೇಗ್‌ನಿಗೆ ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನ ಮನದ ಇಂಗಿತ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ತರದಿಬೇಗ್ ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಫಲನಾಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಹತಾಶನಾಗಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಯುದ್ಧೋಪಕರಣ ಮತ್ತು ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾಯಿಸತೊಡಗಿದ. ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿ ದೊಡ್ಡ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕದಿರಲಿ ಎಂದು ಹುಮಾಯೂನನು ಮಾಂಡೂವಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಆಗ್ರಾದತ್ತ ನಡೆದ.

ಅರಸ ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥದ ದುರುದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ದುರುಳ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟು ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಗ, ಕಾಸಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ತಾನು ಗುಜರಾತದ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದದ್ದರಿಂದ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಾನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದುದಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡ. ಹುಮಾಯೂನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ತರದಿಬೇಗ್ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಜಾಪಾನೀರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅವನು ಅರಸನ ಬಳಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಮಾಲವಾ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತ್ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಅಪಾರ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳ ನಂತರ ಕೈವಶವಾಗಿದ್ದವು. ಅವು ಈಗ ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದವು. ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಹಿರಿಮೆಗೂ ಕುಂದುಂಟಾಯಿತು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಫೀಮಿನ ಅತಿಯಾದ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅರಸನ ಏಕಾಂಗಿತನ ತುಂಬ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಅರಸನ ಇಂಥ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವೈರಿಗಳು ಮೈ ಕೊಡಹಿ ಎದ್ದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಜುನೇದ್ ಬರ್ಲಾಸ್ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಅವನು ಬಲಿಷ್ಠ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಪೂರ್ವದ ಎಲ್ಲ ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಖಿಡ್ಗ ಮತ್ತು ನಯವಾದ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ದಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಜುನೇದ್ ಬರ್ಲಾಸ್ ಹಿಜರಿ ಲೆಳಸಿರಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದ.

ಶೇರಖಾನ:

ಶೇರಖಾನ (ಪೂರ್ವದ ಆಫ್ಘಾನರ ಸರದಾರ) ಅಪಾರ ಘನತೆ ಗೌರವ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ. ವಿಪರೀತ ಉದ್ಧಟತನ ತೋರಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಸ್ವತಃ ಹುಮಾಯೂನ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ೮

ಸಫರ್ ೯೪೪ (ಹಿ)ರಂದು ಅವನು ಜೌನಪುರದತ್ತ ಹೊರಟ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶೇರಖಾನ ಬಂಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನ ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆ ಬಳಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಗಾಜಿಖಾನ ಸೂರ್ ಅರಸನಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದ. ಪೂರ್ತಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಹುಮಾಯೂನ ರೂಮಿಖಾನನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಚಟಾರ್ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ರೂಮಿಖಾನ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಗುಜರಾತಿಯ ಸಖ್ಯೆ ತೊರೆದು ಹುಮಾಯೂನನ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದ. ಅವನು ಕೋಟೆಯ ಸಮಗ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ. ಕೋಟೆ ಮೂರು ಕಡೆಯಿಂದ ಒಣ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಎಷ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಉದ್ದೇಶ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಈಡೇರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬದಿಗೆ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಂಡೆ ಇತ್ತು. ರೂಮಿಖಾನ ಇದೇ ಬದಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ. ಒಂದು ಬೃಹತ್ ನೌಕೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಯಿ ಏರಿಸತೊಡಗಿದ. ಈ ನೌಕೆ ಭಾರ ಎತ್ತದಾದಾಗ ಅದರ ಆಚೆ ಈಚೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಹಾಯಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಎತ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಹಾಯಿ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ತಾಗಿತು. ಈ ತಂತ್ರದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅರಸ ರೂಮಿಖಾನನಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಪ್ರತಿಫಲ ನೀಡಿದ.

ಬಂಗಾಲ ಕಡೆಗೆ ಪಯಣ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬಂಗಾಲದ ದೊರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನು ಜಲಾಲಖಾನ ವಲ್ದ್ ಶೇರಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಕದನದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಬಂಗಾಲ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಅವನು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಖಾನ ಎಷ್ಟು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂದರೆ ಹುಮಾಯೂನ ಹಿಜರಿ ೯೪೫ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗ ಜಲಾಲಖಾನನನ್ನು ಖವಾಸ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಗಡಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಗಡಿ ಬಂಗಾಲದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಬಂಗಾಲ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ ಪ್ರಾಂತಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಗಡಿಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಭಯಂಕರ ಕಾಡು ಹಬ್ಬಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಗಂಗಾ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ದಡದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಮಾಯೂನ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಜಹಾಂಗೀರ್‌ಬೇಗ್ ಮೊಗಲನನ್ನು ಗಡಿಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಮತ್ತು

ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಹಗಳನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಕಳಿಸಿದ. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಬೇಗ್ ಗಡಿ ತಲುಪಿದ. ಅದೇ ದಿನ ಜಲಾಲಖಾನ ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನ ಅವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಜಹಾಂಗೀರ್ ಬೇಗ್ ಗಾಯಾಳಾಗಿ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಶೀಘ್ರವೇ ಗಡಿ ತಲುಪಿದ.

ಜಲಾಲಖಾನ ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನ ದಾಳಿಯ ಆಘಾತ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಕೌರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಗಡಿಯಿಂದ ಮರಳಿದ. ಶೇರಖಾನ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ತುಂಬ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಕೌರ್ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಲದ ದೊರೆಗಳ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಖಿಂದಾ ಬೆಟ್ಟಗಳತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳ ಕೌರ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ವಿಜಯದ ನಂತರ ಅದರ ಅನಾಕರ್ಷಕ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜನ್ನತಾಬಾದ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಮಾನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಒಂಟೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದವು. ಸೈನಿಕರೂ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ವಿಲಕ್ಷಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಣವಾಯಿತು.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ವಿಮುಖನಾದ. ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಿಯಾದ. ಶೇಖ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಹುಮಾಯೂನನ ಧರ್ಮಗುರು ಆಗಿದ್ದ. ಅವನು ಆಫ್ಘಾನರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಇದೇ ಕೃತ್ಯ ಎಸಗಿದ್ದ. ನಂತರ ಅಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಮುಂದೆ ದೆಹಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ.

ಅರಸನಿಗೆ ಹಿಂದಾಲ್‌ನ ಉದ್ಧಟತನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬಲು ಆಘಾತ ಹಾಗೂ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಬಂಗಾಲದ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮೊಗಲ ಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಬೇಗ್‌ರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅರಸ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರಶಾಹ್ ಗುಜರಾತಿಯ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಸಿಂಧ್ ಮತ್ತು ಲಾಹೋರ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ.

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಅರಸನಾಗುವ ಕನಸು:

ಶೇರಶಾಹ ಆಫ್ಘಾನನು ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ವೈರ ಹಾಗೂ ಚುಗ್ತಾಯಿಯ ಸೈನ್ಯದ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ರೊಹತಾಸ್‌ನಿಂದ ಹೊರಟ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಚೌಸಾ ತಲುಪಿತು. ಶೇರಶಾಹ ಪೂರ್ತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಅರಸನಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅವನ ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತ ಅಥವಾ ಈ ಮಧ್ಯೆ ತಾನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನೊಡ್ಡಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಅರಸ ಈ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಆಳುವ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ. ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಸಹ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಫಖರುದ್ದೀನ್ ಕೊತವಾಲ್ ಕೋಟೆ ಹೊರಗೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಬಳಿ ಬಂದ. ನಾನು ನನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಲಾರೆ, ಇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ನೀವು ಮೊದಲು ಮೊಗಲ ಖಿಲಾಫತ್‌ದ ಕೇಂದ್ರ ಆಗ್ರಾಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ದೆಹಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ವಶವಾಗುವುದು ಎಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನ್‌ಗೆ ಕೊತವಾಲ್‌ನ ಈ ಮಾತು ಸರಿ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ್‌ನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಆಗ್ರಾ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ಅದೇಕೋ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಐದು ಸಾವಿರ ಯೋಧರು ಮತ್ತು ಮುನ್ನೂರು ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಪರ್ ತಲುಪಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಆಗ್ರಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತನ್ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ. ಇದರಿಂದ ಹುಮಾಯೂನನ ಚಿಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಪತ್ರ ಬರೆದ. “ಈ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಶೇರಖಾನ ಎಲ್ಲ ಬಲ ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮಿನೊಂದಿಗೆ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೋದರರು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಶೇರಖಾನನನ್ನು ಓಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಅಪಾರ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿ ಗಳಿಸಿರುವ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತ ಈ ರೀತಿ ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಬಾರದು ಮತ್ತು ಚುಗ್ತಾಯಿ ಮನೆತನದ ಅಂತ್ಯವಾಗಬಾರದು. ವೈರಿಗಳನ್ನು ದಮನಿಸಿದ ನಂತರ ನಾವು ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ನಾನು ಸಹೋದರರಾದ ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರೆ ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನನ ಮಾತುಗಳು ದುರ್ದೈವಿ ಮಿರ್ಜಾನ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ಶೇರಖಾನ

ಅರಸನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಒಳಿತಾಗಬಲ್ಲದು ಹಾಗೂ ಅದು ನಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಶುಭ ಸಂದೇಶವಾಗಬಲ್ಲದು, ಹುಮಾಯೂನನ ನೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ನಾವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಶೇರಖಾನನನ್ನು ಮಣಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ನಂತರ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಶಾಂತಿ ಸೌಹಾರ್ದದೊಂದಿಗೆ ಇಡೀ ಭಾರತವನ್ನು ಆಳಬಹುದು ಎನ್ನತೊಡಗಿದರು.

ಸಂಧಾನದ ಮಾತುಕತೆ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶೇರ್‌ಶಹಾಹ್ ತಾನು ಸಾಕಿದ್ದ ಖಿಲೀಲ್ ದರವೇಶ್‌ನನ್ನು ಕುಟಿಲೋಪಾಯದಿಂದ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನದ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು 'ರೊಹತಾಸ್ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಲ ಮೇಲೆ ಶೇರ್‌ಶಹನ ವಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಅವನು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಮುಂದಿಡಕೂಡದು. ಜೊತೆಗೆ ಶೇರ್‌ಶಾಹೀ ಆಕ್ರಮಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಎನ್ನುವ ಶರತ್ತು ಇರುತ್ತದೆ.' ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದ. ಶೇರ್‌ಶಹ ಈ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಕುರ್‌ಆನ್‌ನನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಶರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ. ಈ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣದ ನಂತರ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿ ಎನಿಸಿತು.

ವಚನ ಭ್ರಷ್ಟತೆ:

ಮರು ದಿನ (ಹಿಜರಿ ೯೪೬ರಲ್ಲಿ) ಶೇರಖಾನ ಮೊಗಲ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಹಠಾತ್ತನೇ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹೀಸೇನೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಗೇ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಫ್ಘಾನರ ಸೇನೆ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿತು. ಶೇರಖಾನ ನೌಕೆಗಳು ನದಿಯ ಯಾವ ಯಾವ ದಡಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಗರು ಹಾಕಿ ನಿಂತಿದ್ದವೋ ಆ ದಡಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಬಂದ್ ಮಾಡಿದ. ಈ ಸಂಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಭೇದವೆಣಿಸದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಫ್ಘಾನರ ದಾಳಿಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಗಂಗಾ ನದಿ ದಡ ತಲುಪಿತು. ಸ್ವಯಂಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ನೀರಿಗೆ ಧುಮುಕಿದ. ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯರ ಹೊರತಾಗಿ ಏಳೆಂಟು ಸಾವಿರ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಜಮಾನ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ನದಿಯ ಬಯಲು ಪ್ರಳಯದ ದೃಶ್ಯದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಸನೂ ನೀರಿಗೆ ಧುಮುಕಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚರ್ಮದ ಚೀಲದ ಆಸರೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ದಡ ಸೇರಿಸಿದ. ಈ ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರಾದ ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟ. ಚರ್ಮದ ಚೀಲದ ಮೇಲೆ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಆಗ್ರಾ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ನಿಜಾಮ್‌ನಿಗೆ ಅರ್ಧ

ದಿನದ ಅರಸನನ್ನಾಗಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ನಿಜಾಮ್ ಅರ್ಧ ದಿನವಷ್ಟೇ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡ ಮಾಡಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಬದುಕುಳಿದ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ ಹೇಗೋ ನದಿ ದಾಟಿ ಬಂದು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಅಳಿದುಳಿದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಹುಮಾಯೂನ ಆಗ್ರಾ ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಅಲ್ವಾರ್‌ದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆಫ್ಘಾನರ ದಾಳಿಯಿಂದ ಅಲ್ವಾರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಒಂದೆಡೆ ಇರುವ ಭಾಗ್ಯ ಒದಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಟನತನಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಜಹಾಂಗೀರ್‌ಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಹ ಬಂಗಾಲದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಬಂಡುಕೋರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಬೇಗ್ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕನೌಜ್‌ನಿಂದ ಬಂದ. ಇವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಓಡಿ ಬಂದರು. ಇವರೆಲ್ಲ ಆಗಮಿಸಿದ ನಂತರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಯಿತು.

ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂತನಕ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ದ್ವೇಷದ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಸಮಾಲೋಚನೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ವೈರ ಮತ್ತು ದ್ರೋಹ ಸಾಧಿಸಲು ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅರಸನಿಂದ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೋಗಲು ಹುಮಾಯೂನನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ. ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸೇನೆಯ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಲಾಂಬೇಗ್ ಹುಮಾಯೂನನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಕಾಬೂಲ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಮತ್ತೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನೊಂದಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದಿದ್ದ. ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಶೇರಖಾನ ಆಫ್ಘಾನನನ್ನು ಮಣಿಸದಿದ್ದರೆ ಈ ಸಲ ಅವನು ನಮಗೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸನ ಮಾತು ಸಹ ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನೆಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು.

ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅನಿಯಮಿತ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಮತ್ತು ಊಟದ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಏಕಾಏಕಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅದು ಮನೋರೋಗವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ತನ್ನ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ತನಗೆ ವಿಷಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಆ ವಿಷವೇ ತನ್ನನ್ನು ರೋಗಸ್ತನನ್ನಾಗಿಸಿದೆ ಎಂದು ಅವನು

ಭಾವಿಸಿದ. ಇದೇ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಮರಳಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಠ ಹಿಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವನ ಬಲಿಷ್ಠ ಪಡೆ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಶರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನ ಅವನ ಮನವಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿನಿಂದ ದಾಳಿಯ ವಿರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬಹುದೆನ್ನುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಲಾಂಬೇಗನನ್ನು ತನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಬಹುತೇಕ ಸೈನಿಕರು ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಳಚಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಈ ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯ ರಾಜಕುಮಾರ ಇಂಥ ಗಂಭೀರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ತಳಮಳ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದನೆಂದರೆ ಆಫ್ಘಾನರ ಭೀತಿಗೆ ತತ್ತರಿಸಿದ್ದ ಹುಮಾಯೂನನ ಬಹುತೇಕ ಸೈನಿಕರು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಯೋಧರ ಪೈಕಿ ಮಿರ್ಜಾ ಸದರ್ ದೊಗಲಾತ್ ಹುಮಾಯೂನನ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ. ಶಾಹೀ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಆಪ್ತನಾದ. ಮಿರ್ಜಾ ಸದರ್ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾಳಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಳಿದ.

ಸೋದರರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಒಡಕು ಕಂಡ ಮೇಲೆ ಶೇರಖಾನ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟ. ತನ್ನ ಮಗ ಕುತುಬಖಾನನಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಡೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗಂಗೆಯ ಆಚೆ ದಡಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ರೀತಿ ಆಚೆ ದಡದ ನಗರಗಳೂ ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಹುಮಾಯೂನ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕಾಸಿಮ್ ಹುಸೇನ್‌ನನ್ನು ಯಾದಗಾರ್ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ.

ಸೇನೆಯ ಬಲಹೀನತೆ:

ಕಾಲಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಫೋರ ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರ ಮೊಗಲರಿಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ಕುತುಬಖಾನ ಮತ್ತು ಅನೇಕರು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹತರಾದರು. ಕಾಸಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಕೊಲೆಯಾದ ಸರದಾರನ ರುಂಡವನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಶೇರಖಾನನ ದಂಗೆಕೋರತನವನ್ನು ದಮನಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಹೊರಟ. ಕನೌಜ್ ಬಳಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಆಚೆ ಶೇರಖಾನನ ಸೇನೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟ. ಶೇರಖಾನನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಧರಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್

ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಅವಿಧೇಯರಾದರು. ಸೇನೆ ತೊರೆದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಣೆಗೆ ಕಳಂಕದ ತಿಲಕ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ಪಲಾಯನದಿಂದಾಗಿ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ತಳಮಳ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಸೇನೆ ತೊರೆದರು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮರೆತಿರದಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಪಲಾಯನದ ಪಾಠ ಕಲಿತಿದ್ದ ಹುಮಾಯೂನನ ಸೈನಿಕರು ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇತ್ತ ಸೇನೆಯ ಈ ಪಾಡಾದರೆ ಅತ್ತ ಮಳೆಗಾಲ ಆಗಮಿಸಿತು. ಸುಲ್ತಾನಿ ಸೇನಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೊಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಡೇರೆಗಳು ಹುಲ್ಲಿನಂತೆ ತೇಲಿ ಹೋದವು. ಈ ಸ್ಥಳ ತೊರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ೯೪೭ರ ಆಶೂರಾ (ಮೊಹರ್ರಮ್ ತಿಂಗಳ ಹತ್ತನೆಯ ದಿನ)ದ ದಿನವನ್ನು ನಿರ್ಗಮನಕ್ಕೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಹುಮಾಯೂನನ ಪಲಾಯನ:

ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಕದಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೇರಖಾನ ದಾಳಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಶೇರಖಾನ ಈ ಸಲವೂ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ಈ ಸಲ ಎಲ್ಲರೂ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಗಂಗೆಯ ದಡ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಮೈಲು ದೂರವಿತ್ತು. ಈ ಜನ ವೈರಿಗಳು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುವರೆಂದು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಉಸಿರು ಬಿಡದೆ ನದಿಗೆ ಹಾರಿದರು. ಇನ್ನೂ ಬದುಕುಳಿದವರು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡ ಸೇರಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಬಳಿ ಬಂದರು. ಅನಂತರ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದರು. ವೈರಿ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಆಗ್ರಾ ತೊರೆದು ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿದರು. ಹಿಜರಿ ೯೪೭ರ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ನ ಚಂದ್ರದರ್ಶನದ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ ಚುಗ್ತಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸರದಾರರು ಲಾಹೋರ್‌ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಶೇರಖಾಹ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅವರನ್ನು ತಳ ಊರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಶೇರಖಾಹ ಸುಲ್ತಾನಪುರ ದಾಟಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಅರಸ ರಜಬ್ ತಿಂಗಳ ಚಂದ್ರದರ್ಶನದ ರಾತ್ರಿ ಲಾಹೋರ್ ನದಿ ದಾಟಿ ರಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಭಕರ್‌ದತ್ತ ತೆರಳಿದ. ದಾರಿ ಮಧ್ಯ ಲಹರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕುದುರೆಯೊಂದಿಗೆ ರಟ್ಟದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಶಾಹ್ ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದ. ಹುಮಾಯೂನನ ಉದ್ದೇಶ ಶಾಹ್ ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ಗುಜರಾತ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಮಿರ್ಜಾ ಶಾಹ್ ಹುಸೇನ್ ಐದು ತಿಂಗಳು ನೆಪ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲೇ ಕಳೆದ. ಈ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಮೀನಮೇಷದಿಂದಾಗಿ ಶಾಹೀ ಸೈನಿಕರು ಅರಸನನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋದರು. ಮಿರ್ಜಾ ಹಿಂದಾಲ್ ಸಹ ಸಂಗ ತೊರೆದು ಕಂದಹಾರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಅವನು ಹೊರಟು

ಹೋದದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕಂದಹಾರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಕುರಾಚಾಖಾನ ಅವನ ನೆರವು ಕೋರಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಇದೇ ಸಂಕಷ್ಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾದಗಾರ್ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ಸಂಗ ತೊರೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಭಕ್ತರಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಅರಸ ಸಹವಾನ್‌ದತ್ತ ಹೊರಡುವುದಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಯಾದಗಾರ್ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹೋರಾಡದೇ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡ.

ಸಹವಾನ್‌ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ:

ಅರಸ ಸಹವಾನ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಏಳು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್ ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನೆರವಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದ. ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಮೇವಿನ ಅಭಾವ ತಲೆದೋರಿತು. ಸೈನಿಕರು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಸಿವು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೋಟೆ ವಶವಾಗುವುದು ನಿನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹುಮಾಯೂನ ಯಾದಗಾರ್ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್‌ನು ಯಾದಗಾರ್‌ನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಮುಂದಿಟ್ಟ. ಜೊತೆಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಆಮಿಷ ಒಡ್ಡಿದ. ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅರಸ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಬಲೆಗೆ ಕೆಡವಿಕೊಂಡು ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್ ಸಂತೃಪ್ತನಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಅನಂತರ ಭಕ್ತರಗೆ ವಾಪಸು ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ನೌಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಮಿರ್ಜಾ ರಟ್ಟದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಚಿಸಿದ. ಅವರು ದೂರ ಸರಿದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಂಡಾಯ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಈ ರೀತಿ ಅರಸ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ವಿನಾಕಾರಣ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ನೌಕೆಗಳನ್ನು ನದಿಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಗೆ ತಂದರು. ಹುಮಾಯೂನ ನದಿ ದಾಟಿ ದಡ ಸೇರಿದ. ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಆದರೆ ಈ ದೇವ ಮಾನವನಂಥ ಅರಸ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಅರಸನ ಈ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಹಿಷ್ಣುತೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ದುರುಳ ನಾಸಿರ್ ಶಾಹನು ಅರಗೂನ್ ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸತೊಡಗಿದ. ತನ್ನ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶಾಹೀ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ.

ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸವಾರನಾಗಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನಾಸಿರ್‌ನನ್ನು ದೂರವಿಡಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಒಂದು ತಂಡ ಮಿರ್ಜಾ‌ನನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತ ವಾಪಸು ಕಳಿಸಿತು.

ರಾಜಾ ಮಾಲದೇವನ ದುರುದ್ದೇಶ:

ಸೈನಿಕರು ದಿನೇ ದಿನೇ ಸೇನೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವರೂ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇನ್ನಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವ ಅಪಾಯವಿದ್ದುದನ್ನು ಹುಮಾಯೂನ ಗಮನಿಸಿದ. ಅವನು ಜಯಸಲ್ಮೇರ್‌ದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋಗಬಯಸಿದ. ಹಿಂದೂ ರಾಜರಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಮಾಲದೇವ್ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಾಢ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಅರಸ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಭಾರತವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವುದಾಗಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ರಾಜಾ ಮಾಲದೇವ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿ ಕಳಿಸಿ ಅರಸನನ್ನು ತಡೆದ. ಹುಮಾಯೂನ ಈ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಹಣೆದು ಅಟ್ಟಿದ. ಅವನೇ ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಸೀಮೆ ತಲುಪಿದ. ಅರಸ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಮಾಲದೇವ್‌ಗೆ ಹುಮಾಯೂನನ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಅರಿವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಅದೇಕೆ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಆವ್ಹಾನಿಸಿದೆ ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೇ ವಿಷಾದಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಶೇರಶಾಹನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅವನ ವಿಶ್ವಾಸ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹುಮಾಯೂನನ ಗುಮಾಸ್ತನಾಗಿದ್ದ ಮಾಲದೇವ್‌ನ ನೌಕರನೊಬ್ಬ ಅವನಿಗೆ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಅರುಹಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅಮರಕೋಟ್‌ಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಕುದುರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಸ್ತಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ತಜದಿಬೇಗ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ಕುದುರೆ ಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ತಜದಿಬೇಗ್ ತೀರ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ, ದ್ರೋಹವೆಸಗತೊಡಗಿದ. ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಸೇನೆ ತನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಶೀಘ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಂಟೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಸ್ವತಃ ನದೀಮ್ ಕೋಕಾ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದ. ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸಿ ಕೂರಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಒಂಟೆ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ.

ಈ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿತ್ತು. ನೀರು ಎಲ್ಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತಲೇ

ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜನ ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲತೊಡಗಿದರು. ಕರ್ಬಲಾದ ದೃಶ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಗಳು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸರದಾರರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಬರಲು ಹುಮಾಯೂನ ಆದೇಶಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಅವನು ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಈ ಸರದಾರರು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದರು. ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಹಿಂದೂಗಳ ಸೇನೆ ದೂರದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿತು. ಶಾಹೀ ಆದೇಶ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಶೇಖ್ ಅಲಿ ಮುಂತಾದವರು - ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ - ಕಲಮಾ-ಎ-ಶಹಾದತ್ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದರು ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದರು. ಯೋಗಾಯೋಗವೆನ್ನುವಂತೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮೊದಲ ಬಾಣ ಹಿಂದೂ ಸರದಾರನಿಗೆ ತಗುಲಿತು. ಅವನು ಕುದುರೆ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ. ಅವನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದು ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಉಳಿದ ಸೇನೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಒಂಟೆಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅರಸ ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಒಂದು ಬಾವಿ ಬಳಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ್ದ ಸರದಾರರೂ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಅರಸನ ಚಿಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೂಚು ಮಾಡಿದ. ಮೂರು ಕಡೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದರೂ ನೀರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನೀರಡಿಕೆಯ ತೀವ್ರತೆ ಜನರಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವೆನಿಸಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ತಂಡ ಒಂದು ಬಾವಿ ಬಳಿ ತಂಗಿತು. ಈ ಬಾವಿ ತುಂಬ ಆಳವಾಗಿತ್ತು. ಏತವನ್ನು ಬಾವಿಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತುತ್ತಲೇ ಡೋಲು ಬಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಮೊಟ್ಟೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಎತ್ತುಗಳು ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ನಿಲ್ಲಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ನೀರಡಿಕೆ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಸಲ ಐದು ಹತ್ತು ಜನ ಏತದ ಮೊಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಮುಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಹಗ್ಗ ಹರಿದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊಟ್ಟೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸೈನಿಕರ ಅರಚಾಟ ಕೂಗಾಟ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವರು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಾವಿಗೇ ಹಾರಿದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಉಳಿದವರು ಮರು ದಿನ ಹೊರಟು ಒಂದು ಕಾಲುವೆ ಬಳಿ ನಿಂತರು. ಒಂಟೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅವು ನೀರು ಕುಡಿದವು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಊದಿಕೊಂಡವು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವು ಸತ್ತು ಹೋದವು. ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಹುಮಾಯೂನ ಅಮರಕೋಟ ತಲುಪಿದ.

ಅಮರಕೋಟ್‌ನ ರಾಜ ರಾಣಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಣಾ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ತೋರಿದ. ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಂತೂ ಒಮ್ಮೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ದೊರೆಯಿತು.

ಅಕಬರ್‌ನ ಜನನ:

ಇದೇ ಅಮರಕೋಟದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ರಜಬ್ ೯೪೯ರಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಕಬರ್ ಹಮೀದಾಬಾನು ಬೇಗಮ್‌ಳ ಉದರದಿಂದ ಜನಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಮಗನ ಹುಟ್ಟಿಗಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ. ಸಂತೋಷಕೂಟದ ನಂತರ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಅಮರಕೋಟದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ. ತಾನು ಅಮರಕೋಟದ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ತೆರಳಿದ. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಸೈನಿಕರು ತನ್ನನ್ನು ತೊರೆದರು. ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಾಳಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುನಾಮಖಾನ ಸಹ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸೇನೆಯ ವಿಖ್ಯಾತ ಯೋಧ ಅಮೀರ್ ಶೇಖ್ ಇದೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾಹ್ ಅರಗೂನ್‌ನ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಹತನಾದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಂದಹಾರದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬೈರಮಖಾನ ಸಹ ಗುಜರಾತದಿಂದ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಂದಹಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಂದ ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅಸ್ಕರ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹ್ ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್ “ಅರಸ ಈಗ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕಿದ್ದರೆ ಇದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿ ಹುಮಾಯೂನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ತಕ್ಷಣ ಬೇಗಮ್‌ಳನ್ನು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಸೆಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಯೋಧರ ಜೊತೆ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಖುರಾಸಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬೈರಮಖಾನ ಸಹ ಇದ್ದ.

ಮಿರ್ಜಾ ನತದೃಷ್ಟ ಸೇನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಅವನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಶಾಹೀ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಂದಹಾರ್‌ಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

ಸೀತಾನದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನ:

ಅರಸನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೋದರರಿಂದಾಗಿ ಯಾವದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತ ಸೀತಾನ್‌ದ ಸೀಮೆ ತಲುಪಿದ. ಸೈಯದ್ ಅಹಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಾಮಿಲು ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಸೈಯದ್ ಅಹಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಾಹ್ ತಹ್ಮಾಸಪ್‌ನ ಪರವಾಗಿ ಸೀಸ್ತಾನ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ.

ಸೈಯದ್ ಶಾಮಿಲು ಕೆಲ ದಿನ ಅರಸನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಉಳಿಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ. ತನ್ನ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದಾಸಿಯರಂತೆ ಬೇಗಮ್‌ಳ ಸೇವೆಗೆ ಇರಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸರಕು ಮತ್ತು ನಗದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಸೈಯದ್ ಶಾಮಿಲುಗೆ ಮರಳಿಸಿದ. ನಂತರ ಅವನು ಹೆರಾತ್ ತಲುಪಿದ.

ಹಿರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗಮನ :

ಹಿರಾತ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಶಾಹ್‌ನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತನ್ನ ಗುರು ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ತಕಲುನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಪಾರ ಗೌರವಾದರ ಮತ್ತು ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನೆಂದರೆ ಶಾಹ್‌ನ ಭೇಟಿಯವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಕೊರತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆ ನಂತರ ಹುತಾತ್ಮರ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ ತಲುಪಿದ. ಇಮಾಮ್ ರಜಾನ ಸಮಾಧಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪುನೀತನಾದ. ನಂತರ ಅವನು ಹುತಾತ್ಮರ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆದ. ಕಜದೀನ್ ನಗರದವರೆಗೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇರಾಕ್‌ನ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಗಣ್ಯರು ಸ್ವಾಗತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇರಾನಿನ ಅರಸನ ವತಿಯಿಂದ ಆಹ್ವಾನ ಮತ್ತು ಆತಿಥ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಕಜದೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಬೈರಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಶಾಹ್ ತಹ್ಮಾಸಪ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೨೪ ಆದರೆ ಈ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ 'ಹುಮಾಯೂನ'ಅನ್ನೇ ಬಳಸಲಾಗುವುದು. 'ಜನ್ನತ್ ಆಶಿಯಾನಿ' ಅಪಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

V. ಆಫ್ಲಾನರ ಆಡಳಿತ

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧

ಶೇರ್‌ಶಾಹ ಆಫ್ಘಾನ ಬಿನ ಹಸನ ಸೂರಿ

ಶೇರ್‌ಶಾಹನ ಹೆಸರು ಫರೀದ್‌ಖಾನ ಎಂದಿತ್ತು. ಹಸನ್‌ಖಾನ ಆಫ್ಘಾನಾಂರೂಹ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಸನ್ ಸೂರ್‌ನ ತಂದೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಕೆಲಸದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಆಫ್ಘಾನರ ಮಸ್ಕನ್‌ರೂಹ್‌ನ ಪರಿಚಯ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಉದ್ದಳತೆಯಲ್ಲಿ ಬಜೂರ್‌ನಗರದ ಪರಿಸರದಿಂದ ಬಕರ್‌ನ ಪರಿಸರದವರೆಗೆ ಅಗಲಳತೆಯಲ್ಲಿ ಹಸನ್ ಅಬ್ದಾಲ್‌ದಿಂದ ಕಾಬುಲ್‌ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಫ್ಘಾನರ ವಿಭಿನ್ನ ಪಂಗಡಗಳು ವಾಸವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹೆಸರು ಸೂರ್ ಎಂದಿದೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಫೋರಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ರ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಫೋರಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸೂರಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತನಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಆಫ್ಘಾನರ ಜೊತೆ ನೆಲೆಸಿದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಆಫ್ಘಾನ ಸರದಾರನಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸೂರಿಯ ವಂಶಾವಳಿ ಪತ್ತೆಯಾಯಿತು. ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೇರೆ ವಂಶದವರಿಗೆ ಕನ್ಯೆ ಕೊಡುವ ರಿವಾಜಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಈ ಆಫ್ಘಾನ ಸರದಾರ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸೂರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಆಫ್ಘಾನ ಮಡದಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತಾನ ಸೂರಿ ಆಫ್ಘಾನರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸೂರಿ ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಆಫ್ಘಾನ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ:

ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ನೌಕರಿಗಾಗಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಒಬ್ಬ ಲೋಧಿ ಸರದಾರನ ಬಳಿ

ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಕೆಲ ದಿನ ಫಿರೋಜಪುರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೆಲ ದಿನ ನಾರನೂಲ್ ಪರಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ. ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿಯ ನಂತರ ಸಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಅರಸನಾದ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರ ಜಮಾಲಖಾನ ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ. ಜಮಾಲ್ ತನ್ನ ಹಳೆಯ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದ ಹಸನ್ ಬಿನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸೂರಿಯನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡ. ರೊಹತಾಸ್‌ನ ನೆರೆಯ ಸಹರಾಮಪುರ ಮತ್ತು ಖವಾಸಪುರಗಳನ್ನು ಟಾಂಡಾ ಹಸನ್‌ನಿಗೆ ಜಾಗೀರುಗಳಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಐದು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸರದಾರ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಹಸನ್‌ನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಫರೀದ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಆಫ್ಘಾನ ಮಡದಿಯ ಉದರದಿಂದ ಜನಿಸಿದರು. ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಹಸನ್‌ನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಹಸನ್‌ಗೆ ಫರೀದ್‌ನ ತಾಯಿ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಫರೀದ್ ಇತರ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರಗೊಂಡ ಫರೀದ್ ಜಲಾಲಖಾನನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಫರೀದ್‌ನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅವನನ್ನು ರಮಿಸಿ ವಾಪಸು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಸನ್ ಜಮಾಲಖಾನನಿಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಜಮಾಲ್‌ಗೆ ತುಂಬ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಫರೀದ್ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ಸಹರಾಮಪುರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೌನಪುರದಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಎನ್ನತೊಡಗಿದ. ಫರೀದ್ ಕೆಲ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಜೌನಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ. ಆ ಕಾಲದ ‘ದರ್ಸ್ ಗುಲಿಸ್ತಾನ’, ‘ಬೂಸ್ತಾನ’, ಮತ್ತು ‘ಸಿಕಂದರ್‌ನಾಮಾ’ ಓದಿ ನಂತರ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ. ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನು ನೈಪುಣ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದ. ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹಸನ್ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಸೂರಿ ವಂಶದ ಇತರರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗನ ನಡುವೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಫರೀದ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಜಾಗೀರಿನ ಅಧಿಕಾರಿ:

ಫರೀದ್ ಹೊರಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ “ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ದಳಪತಿಗಳ ನ್ಯಾಯದಾನವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಜಾಗೀರಿನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದಾದರೆ ನಾನು ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅದೆಷ್ಟೋ ನೌಕರರು ನಿನ್ನ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದು ಅವರು ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದ. ಫರೀದ್ ಈ ತರಹದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೊಂಡ.

ಜಾಗೀರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಮಿತವ್ಯಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಪ್ರಿಯರೊಂದಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ. ಅನೇಕ ದಂಗೆಕೋರ ಮತ್ತು ಉದ್ಧಟ ಚೌಧರಿಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲು ತನ್ನ ನೌಕರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ. ನೌಕರರು “ಸೇನೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಇದೆ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹು ದೂರ ಸೇನಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ನೇಮಕಗೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಪುನರಾಗಮನದವರೆಗೆ ಸಂಯಮ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಒಕ್ಕೂರಲಿನಿಂದ ಹೇಳಿದರು. “ಎರಡು ನೂರು ಏಣಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.” ಎಂದು ಫರೀದ್ ಆದೇಶ ಮಾಡಿದ.

ಫರೀದ್ ಪ್ರತಿ ಹೋಬಳಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಂದ ಒಂದು ಕುದುರೆ ಎರವಲು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಪದಾತಿ ಯೋಧರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ. ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನಾಮು ನೀಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ. ಅವರನ್ನು ಎರವಲು ತಂದ ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸಿದ. ನಂತರ ಬಂಡುಕೋರ ಜಮೀನುದಾರರ ವಾಸಸ್ಥಳ ತಲುಪಿದ. ಅವರ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಸೈನಿಕರನ್ನು, ಯೋಧರನ್ನು ಕಾವಲಿರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿಯ ಹಚ್ಚಿದ. ನಂತರ ಬಂಡುಕೋರ ಜಮೀನುದಾರರ ಕೋಟೆಗೆ ಲಗ್ಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆ ಭೇದಿಸಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದ. ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದ. ಬಹಳಷ್ಟು ಬಂಡುಕೋರರ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಅನೇಕರು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಫರೀದ್‌ನ ಛಾಪು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ಅವನ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಉದ್ಧಟರು ಅವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯರಾದರು. ಕಂದಾಯವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂದಾಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಜಾಗೀರಿನ ಎಲ್ಲ ಪರಗಣೆಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾದವು. ಈ ರೀತಿ ಫರೀದ್‌ನಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಬಲ ಬಂದಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿಖ್ಯಾತನಾದ.

ಹಸನ್‌ನ ರಸಿಕತೆ:

ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಹಸನ್ ಜಾಗೀರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ಫರೀದ್‌ನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಸರದಾರಗಿರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತುಂಬ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಮಗನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ. ಹಸನ್ ಜೊತೆ ಒಬ್ಬ ದಾಸಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳಿಂದ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಹಸನ್ ಈ ದಾಸಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗಿದ್ದ. “ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಗಣೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ್ದೆ. ಈಗ ಹೇಗೂ ಅವರು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಈಡೇರಿಸಬೇಕು.”

ಎಂದು ಅವಳು ಹಸನ್‌ಗೆ ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದಳು. ಫರೀದ್ ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದು ಅವನು ತುಂಬ ಸಭ್ಯ ಆಗಿದ್ದ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಮನವಿಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ. ಫರೀದ್‌ಗೆ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಹಸನ್ ಜಾಗೀರನ್ನು ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. “ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ನೀನು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅನುಭವಿಯಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಸೋದರರು ಸಹ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ನನ್ನ ನಂತರ ನನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ನೀನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರೂ ಆಗುವುದು ಸಾಧ್ಯ?” ಎಂದು ಹಸನ್ ಫರೀದ್‌ನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಈ ರೀತಿ ಪರಗಣೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ರ ವಶವಾಯಿತು.

ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಫರೀದ್‌ನ ವಾಸ:

ಫರೀದ್ ನೊಂದು ತನ್ನ ಸೋದರ ನಿಜಾಮಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಳಪತಿ ದೌಲತಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ. ಫರೀದ್ ಕೆಲ ಕಾಲ ಲೋಧಿ ದಳಪತಿಯ ಬಳಿ ಇದ್ದ. ತನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ. ಒಂದು ದಿನ ದೌಲತಖಾನ ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ. ಫರೀದ್ “ನನ್ನ ತಂದೆ ಒಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ದಾಸಿಯ ಮೋಹ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಮಹಿಳೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದರೆ ಜಾಗೀರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಸೈನಿಕರು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಜಾಗೀರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರು ಸೋದರರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರು ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಐದು ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಅರಸನಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.” ಎಂದು ದೌಲತಖಾನನಿಗೆ ಅರುಹಿದ. ದೌಲತಖಾನ ಒಂದು ದಿನ ಫರೀದ್‌ನ ಮನವಿಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ. “ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದೂರುವ ಇವನೆಂಥ ಹುಟ್ಟಾ ದುಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವವನು, ಅಲ್ಲವೆ” ಎಂದು ಅರಸ ಕೇಳಿದ. ದೌಲತಖಾನ ಫರೀದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಅರಸನ ಉತ್ತರ ತಿಳಿಸಿದ. “ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಿದ. ದೌಲತಖಾನ ಅವನ ಸಮಾಧಾನ ಮತ್ತು ಸಾಂತ್ವನಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ದಿನ ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಈ ಜಾಣ ಆಫ್ಘಾನ ತನ್ನ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಮನೆ ಮಾಡಿದ. ದೌಲತಖಾನ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಫರೀದ್‌ನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಫರೀದ್‌ನ ತಂದೆ ಹಸನ್ ಸೂರಿ ನಿಧನನಾದಾಗ ದೌಲತಖಾನ ಅವನ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಹಸನ್‌ಖಾನನ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ಫರೀದ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್‌ನ ಹೆಸರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ.

ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ:

ಫರೀದ್ ಸಹ್ರಾಮಪುರ, ಖವಾಸಪುರ ಮತ್ತು ಟಾಂಡಾದ ಆಡಳಿತದ ಫರ್ಮಾನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಾಗೀರಿಗೆ ಹೋದ. ಸುಲೇಮಾನ್ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಜೌನಪುರ ಪರಗಣೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಸೂರ್‌ನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅವನಿಗೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಹದಿನೈದು ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು “ಬಾಬರ್ ದೊರೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದಾನೆ. ಶೀಘ್ರವೇ ಮೊಗಲರು ಮತ್ತು ಆಫಘಾನರ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಸುಲೇಮಾನ್‌ಗೆ ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಲೇಮಾನ್ “ನಾನು ಕಾಯಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸೇವಕರು ದಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.” ಎಂದ. ದೌಲತಖಾನ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಫರೀದ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಚಿಸಿದ. ಫರೀದ್ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದ: “ತಂದೆಯ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನದೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ನಗರದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಆಡಳಿತಗಾರರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಒರೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗದು. ಸುಲೇಮಾನ್‌ನ ಉದ್ದೇಶ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.”

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಸೂರ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸಿದ. “ನೀನು ತಾಳು. ನಾನು ನನ್ನ ಬಲದಿಂದ ನಿನಗೆ ಫರೀದ್‌ನಿಂದ ಆಡಳಿತ ಕಸಿದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದ. ಫರೀದ್‌ಗೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸಹ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ. ಅವನು ಬಾಬರ್ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ನಿರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದ್ದ. ಅಂತೂ ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬಾಬರ್‌ನ ವಿಜಯದ ಸುದ್ದಿ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಹಬ್ಬಿತು. ಫರೀದ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ತುಂಬ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದ. ಅವನು ಬಹಾದುರಖಾನ ವಲ್ದ ದರಿಯಾಖಾನ ಲೋಹಾನಿ ಬಳಿ ಹೋದ. ಬಹಾದುರಖಾನ ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬಿಹಾರ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಿರುದು ಧರಿಸಿ ಬಿಹಾರದ ಅರಸನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಫರೀದ್ ಅವನ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ನಗರದಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ. ಹಠಾತ್ತನೆ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಂಹ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಫರೀದ್ ಸಿಂಹದೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡಿದ. ಅದನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಫರೀದ್‌ನಿಗೆ ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿದ. ಅವನಿಗೆ ‘ಶೇರಖಾನ’ (ಸಿಂಹ ಪ್ರಭು) ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಶೇರಖಾನ

ಕ್ರಮೇಣ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಸ್ವಭಾವ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನಗೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ್‌ನು ಶೇರಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಮಗ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಶೇರಖಾನ ರಜೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ಬಂದ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ರಜೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು.

ಶೇರಖಾನನ ವಿರೋಧ:

ಒಂದು ದಿನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶೇರಖಾನ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದ. “ಇವನು ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲ. ಅವನು ಇನ್ನೂ ತನಕ ವಾಪಸು ಬಂದಿಲ್ಲ.” ಎಂದ. ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಆ ಸಂದರ್ಭ ಒಂದು ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ “ಶೇರಖಾನ ಮಹಾ ಮೋಸಗಾರ ಹಾಗೂ ರಕ್ಕ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ ಬಿನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿಯ ಆಗಮನದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಈ ಥರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ, ಅರಸನನ್ನು ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಸಿದನು. ಅರಸ ಈಗ ಶೇರಖಾನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಖಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ “ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವ ದಾರಿಯೆಂದರೆ ಅವನ ಜಾಗೀರನ್ನು ಅವನ ಸೋದರ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನಿಗೆ ಕೊಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸುಲೇಮಾನ್ ತನ್ನ ತಂದೆ ಹಸನಖಾನನ ಜೀವಿತದಲ್ಲೇ ಅವನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಪಲಾಯನಗೈದು ನನ್ನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.” ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ ಶೇರಖಾನ್‌ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ ಯಾವ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಈ ವಿವಾದ ಬಗೆ ಹರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಜಾಗೀರನ್ನು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಸೋದರರಿಗೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಸೂರಿ ಹೇಳಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನ ಸಂದೇಶ ಮತ್ತು ಶೇರಖಾನನ ಉತ್ತರ:

ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಸೂರಿ ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಸಾದಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮನನ್ನು ಒಂದು ಸಂದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಶೇರಖಾನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಆ ಮೂಲಕ “ನಿನ್ನ ಸೋದರರಾದ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಬಳಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಿನಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪಾಲನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಶೇರಖಾನ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ: “ಈ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಯಾರ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ.

ಇದು ಭಾರತ ದೇಶ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾಗೀರನ್ನು ಅರಸ ಯಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೋ ಅದು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮೃತನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಅವನ ವಾರಸುದಾರರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಾರಸುದಾರರಲ್ಲಿ ಸರದಾರಗಿರಿಗೆ ಅರ್ಹನಾದವನಿಗೆ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಸಹ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಲೋಧಿಯ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಸಹ್ರಾಮ, ಖವಾಸಪುರ ಹಾಗೂ ಟಾಂಡಾ ಮೇಲೆ ಕಬ್ಬಾ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.” ಗುಲಾಮ ಸಾದಿ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಶೇರಖಾನನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನಿಗೆ ಪಿತ್ಥ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. “ನನ್ನ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಖಡ್ಗದ ಬಲದಿಂದ ಜಾಗೀರನ್ನು ಶೇರಖಾನನಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಸೇನೆಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಹ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ವಾಪಸು ಬರಬೇಕು.” ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಯೋಗಾಯೋಗವೆನ್ನುವಂತೆ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಸುಖ್ ಎನ್ನುವ ಗುಲಾಮ ಶೇರಖಾನನ ಪರವಾಗಿ ಖವಾಸಪುರ ಮತ್ತು ಟಾಂಡಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ವೈರಿಯ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನ್ಯೂನತೆ ಇರಕೂಡದು ಎಂದು ಶೇರಖಾನ ಮಲಿಕ್ ಸುಖ್‌ಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಸಾದಿ ಗುಲಾಮ ಮುಂತಾದವರು ಖವಾಸಪುರದ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಮಲಿಕ್ ಸುಖ್ ಅವರನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ಅವನು ಅಸು ನೀಗಿದ. ಶೇರಖಾನನ ಸೇನೆ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿ ಖವಾಸಪುರಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದಿತು. ಅವರನ್ನೆದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಶೇರಖಾನನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬಯಸಿದ. ಮತ್ತೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಅನೇಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದು ಅವನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮನವಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನನಗೆ ನೋಯಿಸಲಾರನು ಎಂದು ಶೇರಖಾನ ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ವಿವೇಕದ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಿ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜುನೈದ್ ಬರ್ಲಾಸ್ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ.

ಜುನೈದ್ ಬರ್ಲಾಸ್ ಬಾಬರ್‌ನ ಪರವಾಗಿ ಕಡಹ್ ಮಾಂಕಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಶೇರಖಾನನ ತಮ್ಮ ನಿಜಾಮ್ ಅಣ್ಣನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ. ಅಂತೂ ಶೇರಖಾನ ಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂದೇಶ, ಚೌಕಾಸಿ ಮತ್ತು ಶರತ್ತಿನ ನಂತರ ಜುನೈದ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ನ ಸೇವೆಗೆ ಹಾಜರಾದ. ಕಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಈ ರೀತಿ ಅವನ ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಶೇರಖಾನ ಕಡಹ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಂದ ಸೇನೆಯ

ನೆರವು ಪಡೆದ. ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಸೂರ್ ಶೇರಖಾನನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ರೊಹತಾಸ್‌ನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಪರಗಣೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಜೌನಪುರ ಮತ್ತು ನೆರೆ ಹೊರೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ತನ್ನ ಬೆಂಬಲಿಗರಿಗೆ ಹೈತ್ವರ್ವಕ ಆದರ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಅವರ ಮೂಲಕ ಸುಲ್ತಾನ್ ಜುನೇದ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ನಿಗೂ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ದಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಸೂರ್‌ನಿಗೂ “ನನಗೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ನೀನು ನನ್ನ ಕಕ್ಕನ ಸಮಾನನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ವಾಪಸು ಆಗಮಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಬಿನ್ನಹ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಖಾಸಗಿ ಪರಗಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಜಾಗೀರು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಕು.” ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಸೂರ್ ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾದ. ಈಗ ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದ. ಹಾಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ನಿಜಾನನಿಗೆ ಪರಗಣೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ಸೇವೆಗೆಂದು ಕಡಹಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅದೇಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಾಬರ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅವನು ಶೇರಖಾನನನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ಶೇರಖಾನ್ ಬಾಬರ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಹಿತೈಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಚಂದೇರಿಯ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲೂ ಶೇರಖಾನ ಅರಸನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ. ಕೆಲವು ದಿನ ಅವನು ಅರಸನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ಅವನು ಮೊಗಲರ ರೀತಿರಿವಾಜು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಮೊಗಲರನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ತೊಲಗಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವೆಂದು ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೆ ಏನು ಎಂದು ಒಡನಾಡಿಗಳು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಉತ್ತರಿಸಿದ: “ಈ ವಂಶದ ಅರಸ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಗಮನ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಅವರು ಲಂಚ ಪಡೆದು ಶಾಹೀ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಫ್ಘಾನಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ದುರಭ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ನಾವು ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವೈರಿಗಳಾಗುತ್ತೇವೆ. ನನಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ಒಲಿದರೆ ನಾನು ಆಫ್ಘಾನರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದ್ವೇಷವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪೂರೈಸಬಲ್ಲೆ.”

ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವನ ಗೆಳೆಯರು ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಬಾಬರ್‌ನ ಜೊತೆಗೆ ಊಟದ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಮೀನಿನ ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಶೇರಖಾನನ ಎದುರೂ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿನ್ನಲಾಗದು ಎಂದುಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೂರಿ ಆಫ್ಘಾನ ಮೀನನ್ನು ರೊಟ್ಟಿ ಮೇಲಿರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಚೂರಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೂ ತಿನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅರಸ ಈ ಸಾಹಸವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಪಠಾಣ ಇಂದು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವನು ಪ್ರಧಾನ ಸರದಾರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಸೂರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಶೇರಖಾನ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರಸನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಮಾತು ಶೇರಖಾನನ ಜಾಣ್ಮೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸಿತ್ತು. ಅವನೂ ಅರಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಸರದಾರನ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿದ್ದ. ಅರಸ ತನ್ನನ್ನು ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದನೆನ್ನುವುದನ್ನು ಶೇರಖಾನ ಅರಿತುಕೊಂಡ. ಅವನು ಮೊದಲೇ ಗುಮಾನಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಶಾಹೀಸೇನೆಯಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಜಾಗೀರು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಚಂದೇರಿಯ ಸುಲ್ತಾನ್ ಜುನೇದ್ ಬರ್ಲಾಸ್‌ನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದ. “ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಸೂರಿ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಕಿವಿಯೂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನನ್ನ ಜಾಗೀರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ರಜೆ ಕೂಡ ಪಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇನ್ನೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಮೊಗಲರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ನಿಜಾಮ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಶೇರಖಾನನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ತೋರಿದ. ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲ್‌ನ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಲಭಿಸಿತು. ದೈವೇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ನಿಧನನಾದ. ಅವನ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗ ತಂದೆಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ.

ಶೇರಖಾನನ ಅಧಿಕಾರ:

ಜಲಾಲಖಾನನ ತಾಯಿ ಲಾಡು ಮಲಿಕಾ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಶೇರಖಾನನ ಸಹಕಾರದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸತೊಡಗಿದಳು. ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಜಲಾಲಖಾನನ ತಾಯಿ ನಿಧನಳಾದಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಬಿಹಾರದ ಆಡಳಿತ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೇರಖಾನನ ಕೈಗೆ ಬಂದಿತು. ಬಂಗಾಲದ ಅರಸನ ಒಬ್ಬ

ದಳಪತಿ ಮಖ್ಛಿಮ್ ಆಲಮ್ ಹಾಜಿಪುರ ಶೇರಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಸಲಿಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ. ಬಂಗಾಲದ ಅರಸ ಮಖ್ಛಿಮ್ ಆಲಮ್‌ನ ಈ ನಡೆಯಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕುಪಿತನಾದ. ಮೊಂಗೀರ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಕುತಬಖಾನನನ್ನು ಬಿಹಾರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮಖ್ಛಿಮ್ ಆಲಮ್‌ನ ಜೊತೆಗೆ ಶೇರಖಾನನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸಂಧಾನವಾಗಲೆಂದು ಶೇರಖಾನ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಹಾಗೂ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದ. ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ.

ಬಂಗಾಲದ ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ:

ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಘೋರ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಪಾರ ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರ ಕುತಬಖಾನ ಹತನಾದ. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ವೈರಿಯ ಆನೆಗಳು, ಖಜಾನೆ ಮತ್ತಿತರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಶೇರಖಾನನ ವಶವಾದವು. ಅವನು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನಾದ. ಅವನ ಈ ವೈಭವದಿಂದ ಲೊಹಾನಿ ಪಠಾಣರು ಮತ್ತರ ಪಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಇವನ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆಯಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಂಶದವನೇ ಆಗಿದ್ದ ಜಲಾಲಖಾನನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಜಲಾಲಖಾನನ ಸೇವಕರು ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯ ಅರುಹಿದರು. ಶೇರಖಾನ “ನಿನ್ನ ದಳಪತಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಅಸೂಯೆಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಖ್ಯೆ ತೊರೆಯುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಜಲಾಲಖಾನ ಎಂದ “ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ.” ಅದಕ್ಕೆ ಶೇರಖಾನ್ “ದಳಪತಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ಗುಂಪಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸು. ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ಭೂ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲು ಪರಗಣೆಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸು. ಎರಡನೆಯ ತಂಡವನ್ನು ಬಂಗಾಲದ ದೊರೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಎಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ ಲೊಹಾನಿ ಪಠಾಣರು ಇವನ ಉಸಾಬರಿಗೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಬಂಗಾಲಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಬೇಕು, ಅವನನ್ನು ಬಿಹಾರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಲೊಹಾನಿ ಪಠಾಣರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊಗಲರನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬಿಹಾರ ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಬಳಿ ಹೋದರು.

ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಸೋಲು:

ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ್‌ನು ಕುತಬಖಾನನ ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶೇರಖಾನನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಶೇರಖಾನ ಮಣ್ಣಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಕೋಟೆ ಸೇರಿದ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ವೈರಿ ಜೊತೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸತೊಡಗಿದ. ಅದೂ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಎಂದರೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ತನ್ನ ಅರಸನಿಂದ ನೆರವು ಕೋರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಇದು ಸಹ ತಿಳಿಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಬಂಗಾಲಿ ಸೈನಿಕರು ಸಹ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಅವರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಪದಾತಿಗಳು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದರು. ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ವೈರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ಆಯ್ದು ಅದನ್ನು ದಿನ್ನೆ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಸಿದ. ಮುಂದಿದ್ದ ಸೈನಿಕರಿಗೆ “ನೀವು ವೈರಿ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಸುರಿ ಮಳೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ವೈರಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲಿ ಎಂದು ಅವರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಂಬಿ ಕೀಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡವರು ತಮ್ಮ ತೋಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಬೀಳಬೇಕು.” ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ. ಅಂತೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬಂಗಾಲಿ ಸೈನಿಕರು ಶೇರಖಾನನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಅವರು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೈನಿಕರ ದಾಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದರು. ಸೇನೆಯ ಆ ತುಕಡಿ ಹಠಾತ್ತನೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಸಹ ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಮಡಿದ. ಜಲಾಲ್‌ಖಾನ ರಣರಂಗದಿಂದ ಅರೆಜೀವವಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ನೇರವಾಗಿ ಬಂಗಾಲ ತಲುಪಿದ. ಬಂಗಾಲಿಯರ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳು ಶೇರಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಹೀಗೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಲ ಬಂದಿತು.

ಲಾಡು ಮಲಿಕಾ:

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ, ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಪರವಾಗಿ ತಾಜಖಾನ ಎನ್ನುವ ಒಬ್ಬ ದಳಪತಿ ಚಿಟಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಲಾಡು ಎಂಬ ಬೇಗಮ್ ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈ ಮಹಿಳೆ ಬಂಜೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಾಜಖಾನ ಅವಳನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಬೇರೆ ಬೇಗಮ್‌ರ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದ ಅವನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಲಾಡು ಮಲಿಕಾ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ತಾಜಖಾನನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಲಾಡು ಮಲಿಕಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕಾ ತೀವ್ರವಾಗಿ

ಗಾಯಗೊಂಡಳು. ಮಲಿಕಾಳ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತೆಂದು ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ತಾಜ್‌ಖಾನ ಸಹ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ತಂದೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಮಗ ತಾಜ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ನಾಲಾಯಕ್ ಮಗ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ. ತಾಜ್‌ಖಾನ ತಣ್ಣಗಾದ. ಅವನು ಮೃತಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೋಟೆ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶೇರಖಾನ (ಅವನು ಅವರ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ)ನಿಗೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಲಾಡು ಮಲಿಕಾಳ ಮಾವ ಮೀರ್ ಅಹಮದ್ ತುರ್ಕಮಾನ್‌ನ ಪರವಾಗಿ ತಾಜ್‌ಖಾನನ ನಾಲಾಯಕ್ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಮೀರ್ ಅಹಮದ್ ತುರ್ಕಮಾನ್ ತಾಜ್‌ಖಾನನ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದ. ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರದ ನಂತರ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ, ಶೇರಖಾನ ಲಾಡು ಮಲಿಕಾಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಶೇರಖಾನ ಮಲಿಕಾಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಹೀಗೆ ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ಗುಪ್ತನಿಧಿಗಳೆಲ್ಲ ಶೇರಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶಾಹ್ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಿಕಂದರ್ ಲೋಧಿ ಬಾಬರ್‌ನ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಜರ್ಜರಿತನಾಗಿ ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ರಾಣಾ ಸಾಂಗಾ, ಹಸನಖಾನ ಮೇವಾತಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಇತರ ಜಮೀನದಾರರೊಂದಿಗೆ ಬಾಬರ್‌ನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಜಾಲ್ವಾ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಸೋತು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಈಗಾಗಲೇ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ, ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಹೈಬತ್‌ಪುರದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ದಿನ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಟನಾದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಲೋಧಿ ಪಠಾಣರ ಒಂದು ತಂಡ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ತಕ್ಷಣ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಟನಾದ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಪಟನಾದಿಂದ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿಹಾರ್ ತಲುಪಿದ. ಆಫ್ಘಾನರು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಶೇರಖಾನ ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ಜಪಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಳಪತಿಗಳು ಬಿಹಾರನ್ನು ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶೇರಖಾನನ ಪಾಲಿಗೂ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ತುಣುಕು ಬಂದಿತು. ಲೋಧಿ ದಳಪತಿಗಳು ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಜೌನಪುರವನ್ನು ಮೊಗಲರಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಇಡೀ ಬಿಹಾರನ್ನು

ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶೇರಖಾನ ಈ ಸಂಬಂಧ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಂದ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಪಡೆದ. ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಲೋಧಿ ಜೌನಪುರವನ್ನು ಮೊಗಲರಿಂದ ವಾಪಸು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಅವನು ಶೇರಖಾನನನ್ನೂ ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ. ನಾನು ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅರಸನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಶೇರಖಾನ ನೆಪ ಹೇಳಿದ. “ಶೇರಖಾನ ಬಲು ಮೋಸಗಾರ ಹಾಗೂ ಕುಂಟು ನೆಪ ಹೇಳುವವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕು” ಎಂದು ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಳಪತಿಗಳು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೌನಪುರದತ್ತ ಹೊರಟ. ಹುಮಾಯೂನನ ಜೌನಪುರದ ದಳಪತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಗರ ತೊರೆದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಜೌನಪುರ ಆಫ್ಘಾನರ ವಶವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮಾಂಕಪುರವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶ ಅವರ ಆಡುಂಬೊಲವಾಯಿತು.

ಹುಮಾಯೂನನ ವಿಜಯ:

ಈ ದಾಳಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಲಿಂಜರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ. ಆಫ್ಘಾನರ ಮೇಲೈಯ ಸುದ್ದಿ ಅವನಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜೌನಪುರದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಬಬನ್ ಆಫ್ಘಾನ ಮತ್ತು ಬಾಯಜಿದ್ ಹುಮಾಯೂನ ಜೊತೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಶೇರಖಾನ ಈ ಇಬ್ಬರ ದಳಪತಿ ಮತ್ತು ಸರದಾರಗಿರಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಮೀರಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವನು ಮೊಗಲರ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮೊಗಲರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಳಪತಿ ಮತ್ತು ಸೇನೆಯ ದಂಡನಾಯಕ ಮಂದುಬೇಗ್‌ನಿಗೆ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಪತ್ರ ಬರೆದ. “ನಾನು ಬಾಬರ್‌ನ ಉಪ್ಪು ಉಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇ ನೋಡುತ್ತಿರು. ಆಫ್ಘಾನರು ನನ್ನಿಂದಾಗಿಯೇ ಪರಾಭವಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯುದ್ಧದ ದಿನದಂದು ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಫ್ಘಾನ ಸೇನೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಲೋಧಿ ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ಪಟನಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅಜ್ಞಾತ ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಡಿಸಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಲ್ಲೇ ಅವನು ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ.

ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಹುಮಾಯೂನನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಈ ವಿಜಯದ ನಂತರ ಹುಮಾಯೂನ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅಮೀರ್

ಮಂದುಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಶೇರಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಶೇರಖಾನ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಮಂದುಬೇಗ್ ವಿಫಲನಾಗಿ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಹುಮಾಯೂನ ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದಳಪತಿಗಳ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ತನಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಶೇರಖಾನ ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. “ನಾನು ಬಾಬರ್‌ನ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ನೆರವಿನಿಂದ ಈ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆಫ್ಘಾನರು ಮತ್ತು ಬಾಯಜಿದ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಅರಸನ ಗೆಲುವಿಗೆ ನಾನೇ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅರಸ ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇರಗೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಮಗ ಕುತಬಖಾನನನ್ನು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸೇವೆಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹುಮಾಯೂನ ಬಹಾದುರಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದ. ಒಂದು ಯುಕ್ತಿಯಾಗಿ ಶೇರಖಾನನ ಮನವಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಮಗ ಕುತಬಖಾನನನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಸಹಾಯಕ ಈಸಾಖಾನ ಹಾಜಬನೊಂದಿಗೆ ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ.

ಗುಜರಾತ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಅರಸ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಕುತಬಖಾನ ಐದು ನೂರು ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲ ದಿನ ಹುಮಾಯೂನನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ. ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಶೇರಖಾನನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶೇರಖಾನ ಬಿಹಾರನ್ನು ವೈರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರರಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದ. ಅನಂತರ ಬಂಗಾಲ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬಂಗಾಲದ ದಳಪತಿಗಳು ಗಡಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶೇರಖಾನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ವಿಜಯ ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಬಂಗಾಲ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಬಂಗಾಲಿ ಶೇರಶಾಹನೆದುರು ಕಾಲ್ನಾರಿ ನಿಲ್ಲದಾದ. ಅವನು ಕೌರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶೇರಖಾನ ಮುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಆದರೆ ಬಿಹಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಮೀನದಾರ ಗಲಭೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅವನು ಖಿವಾಸಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ದಳಪತಿಗಳನ್ನು ಬಂಗಾಲ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟ. ಅವನೇ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಶೇರಖಾನ ಬಿಹಾರ್‌ನ ಸಂಚು ಮತ್ತು ಗಲಭೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಬಿಡುವಾದ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಶೇರಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಗಾಯಗೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಈ ರೀತಿ ಬಂಗಾಲ ಶೇರಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಶೇರಖಾನನ ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಹುಮಾಯೂನ ಗುಜರಾತಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮುಗಿಸಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅರಸ ಶೇರಖಾನನ್ನು ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಚಟಾರ್‌ಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನ, ಗಾಜಿಖಾನ ಸೂರಿ ಮತ್ತಿತರ ಆಫ್ಘಾನಿ ಅಮೀರ್‌ರನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಚಹಾರ್‌ಖಂಡನ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಿತ್ತು. ಶಾಹೀ ತೋಪುಖಾನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ರೂಮಿಖಾನ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಏಣಿ ಹಾಕಿ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ. ಕೋಟೆ ಹುಮಾಯೂನನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಶೇರಖಾನನಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಹುಮಾಯೂನ ದೌಲತ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಶೇರಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ತೆರಳಿದ. ಶೇರಖಾನ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಖವಾಸಖಾನ ಮತ್ತು ಜಲಾಲಖಾನರನ್ನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಗಡಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬಂಗಾಲದ ಸೀಮೆಯತ್ತ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಕುಲಿ ಬೇಗ್ ಮತ್ತಿತರ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಖವಾಸಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಮೊಗಲ ಸರದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದರು. ಅವರನ್ನು ಮಣಿಸಿದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸೇನೆ ಕಳಿಸಿದ. ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ತಾನೂ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಗಡಿ ವಶವಾಯಿತು. ಜಲಾಲ್‌ಖಾನ ಗಡಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದುವರಿದ. ಶೇರಖಾನ ಕೌರ್ ನಗರವನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ಚಹಾರ್‌ಖಂಡದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ರೋಹತಾಸ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಶೇರಖಾನನ ಉದ್ದೇಶವೇನಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಈ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ನೆಮ್ಮದಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ.

ರೋಹತಾಸ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟಕರವೆಂದು ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವನು ರಾಜನಿಗೆ ಮೋಸ ಮತ್ತು ವಂಚನೆ ಮಾಡಿ ಕೋಟೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ರಾಜಾ ಹರಕಿಶನ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. “ನನ್ನ ಬಳಿ ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯ ಜಮಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಬಿಹಾರ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಬಹಳ ಸಣ್ಣದು. ಬಂಗಾಲನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊಗಲರದೇ

ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮೈತ್ರಿ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಮನವಿಯಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ನಾನು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ರಾಜ ಶೇರಖಾನನ ಈ ಮನವಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಶೇರಖಾನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಾಚಾಳಿ ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಜನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಆ ಮೂಲಕ “ನಾನು ನನ್ನ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೋಟೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲ ಕೋಟೆ ವಶವಾಗುವುದಿದ್ದರೆ ನಾನು ವಾಪಸು ಬಂದು ಈ ಉಪಕಾರ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ದುರ್ಘಟನೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪರಿವಾರದವರು ಮತ್ತು ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವುದು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದು. ನನ್ನ ಹಳೆಯ ವೈರಿಗಳಾದ ಮೊಗಲರು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನಗೆ ಬೇಡವಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಹರಕಿಶೋರ್‌ನಂತೂ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಶೇರಖಾನನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ.

ಶೇರಖಾನ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಸಿದ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪರದೆ ಹಾಕಿ (ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಹಾಕಿರುವಂತೆ) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಐದು ನೂರು ಸವಾರರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉಡುಪನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೈನುಗಳನ್ನು ಅವರ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಲಾಯಿತು. ಖಡ್ಗದ ಬದಲಿಗೆ ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ರೊಹತಾಸ್ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಕಳಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಕೆಲವು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಖ್ವಾಜಾ ಸರಾ ಅವರ ಜತೆಗಿದ್ದ. ರಾಜ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೇವಕರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಿರಾಳವಾದರು. ಯಾವುದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ತಮ್ಮದೇ ಎಂದು ಅವಸರದಿಂದ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ರಾಜ ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜ ಮಹಿಳೆಯರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅನುಭವಿ ಸೈನಿಕರು ಹಠಾತ್ತನೆ ಖಡ್ಗ ಹಿರಿದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದರು. ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳಂತೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಶರ್ಫಿಗಳನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ಕಿತ್ತೆಸೆದರು. ತಮ್ಮ ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಅವರು ಕೋಟೆಯ ದ್ವಾರದತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ದಡ್ಡ ರಾಜ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಅವರ ದಾಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮತ್ತು ಸದ್ದಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ

ಶೇರಖಾನ ಕೋಟೆ ದ್ವಾರ ತಲುಪಿದ. ಅವನೆದುರು ಕೋಟೆ ದ್ವಾರ ತೆರೆದೇ ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ. ರಾಜಾ ಹರಕಿಶನ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಕೆಲ ಕಾಲ ಹೋರಾಡಿದರು. ಈಗಾಗಲೇ ಬಾಣ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊರ ನುಗ್ಗಿದೆಯೆಂದು ಖಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಹಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಾರಿಯಾದರು. ಈ ರೀತಿ ರೊಹತಾಸ್‌ನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನನ್ಯ ಕೋಟೆ ಖಜಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಗುಪ್ತನಿಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಶೇರಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ರೊಹತಾಸ್ ಕೋಟೆ:

ರೊಹತಾಸ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೋಟೆ ಭದ್ರತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಸದೃಶವಾಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯಾಗಲಾರದು. ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಬೃಹತ್ತಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೂ ರೊಹತಾಸ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಕೋಟೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗದು ಎಂದು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಲೇಖಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೋಟೆ ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತಗಳುಳ್ಳ ಬಿಹಾರ ಪ್ರಾಂತದ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿದೆ. ಉದ್ದಗಲದಲ್ಲಿ ಐದು ಹರದಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಪರ್ವತದ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೋಟೆಯ ದ್ವಾರದವರೆಗೂ ಒಂದು ಹರದಾರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ದಾರಿ ಇದೆ. ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ ನೀರಿನ ಸೆಲೆಗಳಿವೆ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಬಾವಿ ತೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಎರಡು ಗಜ ಆಳದಿಂದ ಸಿಹಿ ನೀರು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಯಾರೇ ಈ ಕೋಟೆ ನೋಡಿರಲಿ ಅವನು ಮಾತ್ರ ದೇವರ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಸಿದ್ದಾನೆ. ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಮೊದಲು ಯಾವ ಅರಸನೂ ಈ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ಬಲದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಈ ಕೋಟೆ ದೊರಕಿತು.

ಆಫ್ಘಾನರ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಲಖನೌತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾದ ಕೌರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಆರಾಮದಿಂದ ಜೀವನ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಆಗ್ರಾ ಮತ್ತು ಮೇವಾತನಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಭುಗಿಲೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪ್ರವಚನ ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಹುಮಾಯೂನ ಜಹಾಂಗೀರ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಐದು ಸಾವಿರ ಆಯ್ದ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕೌರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಹೊರಟ. ಮಳೆಯ ಅಬ್ಬರ, ಕೆಸರು ಮತ್ತು ಗಲೀಜಿನಿಂದಾಗಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಹಾಹಾಕಾರ ತಲೆದೋರಿತು.

ಶೇರಖಾನ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಾಭ ಪಡೆದ. ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದ. ಅವನು ಜೌಸಾದ ಸಮೀಪ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟ. ತನ್ನ ಸೇನೆ ಸುತ್ತ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ ರಚಿಸಿ ನಿರಾಳವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಗುರು ಶೇಖ್ ಖಲೀಲ್‌ನನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಜೊತೆಗೆ “ನಾನು ಬಿಹಾರದಿಂದ ಗಡಿಯವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಅರಸನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ.

ಕೊನೆಗೆ ಸಂಧಾನದ ಶರತ್ತುಗಳು ತೀರ್ಮಾನವಾದ ನಂತರ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ವೈರಿಯಿಂದ ನಿರ್ಭೀತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಜೌಸಾ ನದಿಯ ಮೇಲೆ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ದಡ ಸೇರುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹುಮಾಯೂನನ ಸೇನೆ ಎದುರಾಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಶೇರಖಾನ ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ (ಹಿಜರಿ ೯೪೬) ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಪರ್ವತ ಸದೃಶ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆಗೆ ವ್ಯೂಹ ರಚನೆಗೂ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಹುಮಾಯೂನ ಪರಾಭವಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ಅವನು ತುಂಬ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಶೇರಖಾನ ಬಂಗಾಲಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಜಹಾಂಗೀರ್ ಕುಲಿ ಬೇಗ್ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಶೇರಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ಅವನ ಪಾಳೆಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಅಭಾವವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶೇರಖಾನನಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಶೇರಖಾನನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ:

ಈಗ ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಜೊತೆಗೆ ‘ಶೇರಶಾಹ’ ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದ. ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಗಂಡಾಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ತಮ್ಮವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನನ್ನು ತೊರೆದು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಚುಗ್ತಾಯಿ ಅಮೀರ್‌ರು ಹುಮಾಯೂನ ತುರ್ಕಮಾನಿ ಶಿಯಾಗಳನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಅರಸನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹುಮಾಯೂನ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಕನೌಜ್‌ಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ. ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಗಲರ ಸೇನೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆಫ್ಘಾನರು ಐವತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟಿದ್ದರು. ೧೦ ಮೊಹರ್ರಮ್ ೯೪೭ (ಹಿ)ರಂದು ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು

ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಎತ್ತರದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದರು. ಶೇರಶಾಹ ಹಠಾತ್ತನೇ ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಂಡ. ವ್ಯೂಹ ರಚನೆ ಮಾಡಿದವನೇ ಎದುರಿಗೆ ಧುತ್ತೆಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ಮೊಗಲರು ಹೋರಾಡದೆ ಸೋಲೊಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಹುಮಾಯೂನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನದಿಗೆ ಇಳಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆಚೆ ದಡ ಸೇರಿದ. ನಂತರ ಲಾಹೋರ್‌ದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಶೇರಶಾಹ ಲಾಹೋರ್‌ವರೆಗೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಸಿಂಧ್ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದ. ಶೇರಶಾಹ ಖುಶಾಬ್‌ವರೆಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೋಜಾಯಿ ಬಲೂಚ್‌ರ ಸರದಾರರಾದ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನ, ಗಾಜಿಖಾನ, ಫತೆಹ್‌ಖಾನ ಬಲೂಚ್‌ ಶೇರಶಾಹನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಶೇರಶಾಹ ನಂದನಾ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಬಾಲಿಗಾತ್ ಪರ್ವತದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ರೊಹತಾಸ್ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ. ತನ್ನ ಗುಲಾಮ ಖವಾಸಖಾನನಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ದಕ್ಕಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಅಮೀರ್ ಅಲ್ ಉಮ್ರಾ (ಸರದಾರರ ಸರದಾರ)ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮೆಹ್ರೂಸಾ ಪ್ರಾಂತದ ಹತ್ತನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಜಾಗೀರಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಖವಾಸಖಾನನ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯ ಶೇರಶಾಹನ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಶೇರಶಾಹ ಖವಾಸಖಾನನನ್ನು ಹೈಬತಖಾನ ನಿಯಾಜಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಮಾತ್ರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಶೇರಶಾಹನ ಪರವಾಗಿ ಬಂಗಾಲದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ಶೇರವಾನಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಬಂಗಾಲಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ರಾಜ ವೈಭವ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರದ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವನನ್ನು ಹಣಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಶೇರಶಾಹ ಬಂಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಶೇರಶಾಹ ಆಗಮಿಸಿದೊಡನೆ ಖಿಜರಖಾನ ಶೇರವಾನಿ ಅವನನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದ. ಶೇರಶಾಹ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬಂಗಾಲವನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟ. ಹೀಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಜಿ ಫಸೀಹ್ ಎಂದೇ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ಕಡಹ್‌ದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸ ಕಾಜಿ ಫಜಲ್‌ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಅಮೀನ್ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ನೈಜ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಮಾಲವಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಶೇರಶಾಹ ಮಾಲವಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಈ ಮೊದಲು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದ

ಶೇರಶಾಹನ ದಳಪತಿ ಶುಜಾಅತಖಾನ ಆಘ್ಲಾನ ಹುಮಾಯೂನನ ಕಿಲ್ಲೇದಾರ ಅಬುಲ್ ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಹೊರ ದಬ್ಬಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಶೇರಶಾಹ ಮಾಲವಾದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲ್ಲುಖಾನ ವಿಲ್ಲಿ ಅರಸರ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಸಂಧಾನ ಬಯಸಿ ಕರೆಯದಲೇ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮಲ್ಲುಖಾನ ಅದೆಷ್ಟು ಭಯಭೀತನಾದನೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಶೇರಶಾಹ ಹಾಜಿಖಾನನನ್ನು ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಶುಜಾಅತಖಾನನನ್ನು ಸಿವದಾಸ್‌ನ ಜಾಗೀರು ನೀಡಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ರಣತಂಭೋರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ.

ಶೇರಶಾಹನ ನಿರ್ಗಮನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲುಖಾನ ತಲುಪಿದ. ಹಾಜಿಖಾನ ಹಾಗೂ ಶುಜಾಅತ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡಿದ. ಆದರೆ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಈ ವಿಜಯದ ಕೀರ್ತಿ ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನನಿಗೆ ಸಂದಿತು. ಶೇರಶಾಹ ಹಾಜಿಖಾನನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಶುಜಾಅತ್‌ನನ್ನು ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ.

ಶೇರಶಾಹ ರಣತಂಭೋರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ನಂತರ ವಾಕ್‌ಪಟುಗಳು ಮತ್ತು ವಾಚಾಳಿಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್ ಲೋಧಿಯ ಗುಮಾಸ್ತರ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ.

ಶೇರಶಾಹ ರಣತಂಭೋರ್‌ದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲುಖಾನ ಹೋರಾಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ. ತಕ್ಷಣ ಈ ಸಾಲು ರಚಿಸಿದ:

ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಲ್ಲೂ ಗುಲಾಮನೊಬ್ಬ ಏನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ?
 ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್‌ಹೈ ವಲ್ದ್ ಶೇಖ್ ಜಮಾಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಲು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ:
 ಹಜರತ್ ಮಹಮ್ಮದರ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗುಲಾಮರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು
 ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ

ಮುಲ್ತಾನ್ ಕೈವಶ:

ಶೇರಶಾಹ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಸೇನೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಹೈಬತಖಾನನಿಗೆ ಮುಲ್ತಾನ್‌ಅನ್ನು ಬಲೂಚಿಯರಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಹೈಬತ್‌ಖಾನ ಫತೆಹಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡಿದ. ಮುಲ್ತಾನ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶೇರಶಾಹನ

ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ. ಶೇರಶಾಹ ಹೈಬತಖಾನನಿಗೆ 'ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ್' ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ.

ಪೂರನಮಲ್‌ನ ಬಂಡಾಯ:

ಹಿಜರಿ ೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಪೂರನಮಲ್ ವಲ್ದಿ ರಾಜಾ ಸಲ್ಫದಿ ಪೂರಮಿಯಾ ರಾಯಸೀನ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಹಂಗುದೊರೆದು ಬಂಡೆದ್ದ. ಪೂರನಮಲ್ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರ ಸೇರಿಸಿದ್ದ. ಈ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಮಹಿಳೆಯರು ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾಯನ ವೃತ್ತಿಯವರಾಗಿದ್ದರು. ಶೇರಶಾಹ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದೊಡನೆ ತೀರ ಕುಪಿತನಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ರಾಯಸೀನ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಮುತ್ತಿಗೆ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರಿಂದ ಶೇರಶಾಹ ಸಂಧಾನ ಕುರಿತು ಮಾತುಕತೆ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಪೂರನಮಲ್‌ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ. ಪೂರನಮಲ್ ತನ್ನ ಪರಿವಾರ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರಜಪೂತರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆ ಹೊರಗೆ ಒಂದೆಡೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಆ ಕಾಲದ ಉಲಮಾಗಳ ಪೈಕಿ ಮಿರ್ಜಾ ರಫೀವುದ್ದೀನ್ ಸಾಹೇಬ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ನಂತರವೂ ಪೂರನಮಲ್‌ನ ಹತ್ಯೆಯ ಫತವಾ ನೀಡಿದ. ಶೇರಶಾಹ ತನ್ನ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ರಾಜನೆದುರು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿತು. ರಜಪೂತರು ಅದೆಷ್ಟು ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದರೆಂದರೆ ರುಸ್ತುಮ್ ಮತ್ತು ಸೊಹ್ರಾಬ್‌ರ ಕತೆಗಳು ಸಹ ಇವರ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಹಸದ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಆಟವೆನಿಸತೊಡಗಿದವು. ಬಾಣಗಳು, ಖಡ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಪತಂಗಗಳಂತೆ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಯಿತು.

ಮಾರವಾಡ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಶೇರಶಾಹ ಕದನ ಮುಗಿಸಿ ಕೆಲ ತಿಂಗಳು ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನವೀನತಮಯವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ. ನಂತರ ಮಾರವಾಡ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೋಟೆ ಸೇರುತ್ತಲಿದ್ದ. ಕಂದಕಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸುತ್ತ ಹೋದ. ಹೀಗೆ ಮುಂಜಾಗೃತೆ ಮತ್ತು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ಅವನು ಮರುಭೂಮಿ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಯಿತು. ಚಾಣಾಕ್ಷ ಅರಸ ಚೇಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಸುಕು ತುಂಬಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಚೇಲಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಇರಿಸಿ ಕೋಟೆಯಂತೆಯೇ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಶೇರಶಾಹನ ಮೊದಲ ದಾಳಿ ನಾಗೋರ್ ಮತ್ತು ಜೋಧರನ ರಾಜ ಮಾಲದೇವ್ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಿತು. ರಾಜ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಭವಾಡಂಬರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ

ಭಾರತೀಯ ರಾಜರಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ. ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರಜಪೂತರು ರಾಜನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜಮಾಯಿಸಿದರು. ರಾಜ ತನ್ನ ಸೊದರರೊಂದಿಗೆ ಅಜಮೀರ್ ಬಳಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮುನ್ನುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಶೇರಶಾಹನಿಗೆ ರಾಜನ ಸೇನೆಯ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಖೇದವಾಯಿತು.

ಖೊಟ್ಟಿ ಪತ್ರಗಳು:

ರಾಜಾ ಮಾಲದೇವ್ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯಿಂದ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಅರಸರನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿದ್ದ. ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೀಡಾಗಿದ್ದ ಅರಸರು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶೇರಶಾಹ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಶೇರಶಾಹನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಅರಸರು ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರದಾರರ ಶೇರಶಾಹನಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಅದರ ವಿಷಯ ಹೀಗಿತ್ತು: “ನಾವು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಮಾಲದೇವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಒಂದು ಬಗೆಯ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ರಾಜನ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ತಮ್ಮಂಥ ಅರಸ ಈ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದು ದೇವರ ಕೃಪೆಯೇ ಸರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸೇನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಲದೇವ್‌ನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಮಗೆ ನೆರವಾಗುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ.” ಈ ಪತ್ರಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕನಗುಣವಾಗಿ ಶೇರಶಾಹ ಉತ್ತರ ಸಹ ಅರಸನ ಪರವಾಗಿ ಅದೇ ರೀತಿ ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ವಿಷಯ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ನಾನು ಮಾಲದೇವ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಟ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶ ನಿಮಗೆ ನೀಡಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಹನೆ ಮತ್ತು ಸಂಯಮದಿಂದ ನನಗೆ ನೀವು ಸಹಕಾರ ನೀಡಬೇಕು.”

ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಸಂಕಟ:

ಈ ಖೊಟ್ಟಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಮಾಲದೇವ್‌ನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜನಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಜಮೀನುದಾರರು ಮತ್ತು ಸರದಾರ ಭಯವಿತ್ತು. ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನ ಜಂಘಾಬಲವೇ ಉಡುಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಿಡಾರಗಳ ನಂತರವೂ ಅವನು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ರಾಜನ ಕಣ್ವೈಯಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸರದಾರ ತನ್ನ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಗಣ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ರಾಜನಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಆ ಖೊಟ್ಟಿ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪತ್ರ ಕಣ್ವೈಯಾನಿಗೆ ಬರೆದುದಾಗಿತ್ತು.

ರಾಜನ ಸಂದೇಹ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಒಂದು ತಂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಇವನು ತನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನ ಭ್ರಮೆ ಇನ್ನೂ ಗಾಢವಾಯಿತು. ಅವನು ಮರುಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಕನ್ವೆಯಾ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಅವನ ಮನವೊಲಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದೂ ಸರದಾರರಿಗೂ ಆ ಪತ್ರಗಳ ವಾಸ್ತವತೆಯ ಅರಿವಾಯಿತು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹದ ಅಪರಾಧವು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಅಕ್ಷಮ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಜಪೂತರು ಮುಸಲ್ಮಾನರಂತೆಯೇ ಅದನ್ನು ತುಂಬ ಅಗೌರವದ ವಿಷಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ನಿರ್ಧಾರದ ನಂತರ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಮಾಲದೇವ್ ತನ್ನ ದೂರದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಹೊರಟಾಗ ಕನ್ವೆಯಾ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ರಾಜನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು. ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ್ದ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಶೇರಶಾಹನ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಹಠಾತ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ವೈರಿಯತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಈ ಸರದಾರರು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದರು. ರಾತ್ರಿ ಬದಲಾಗಿ ಅವರು ಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಶೇರಶಾಹನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಈ ಹಿಂದೂ ಸರದಾರರು ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲದ ಆಫ್ಘಾನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎರಗಿದರು. ಆಫ್ಘಾನರ ವ್ಯೂಹ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸಿದರು. ಶೇರಶಾಹ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ನೈಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಜಲಾಲಖಾನ ಜಲವಾನಿ ಎಂಬ ಆಫ್ಘಾನ ಸರದಾರ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಜಲವಾನಿ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದವನೇ ರಜಪೂತರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಅವರನ್ನು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲು ಮಾಡಿದ. ಕನ್ವೆಯಾ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಶೇರಶಾಹನಿಗೆ ಸೋಲಿನ ನಂತರ ವಿಜಯ ಒಲಿಯಿತು. “ಅಬ್ಬಾ! ನನ್ನ ಸುದೈವ. ಒಂದು ಹಿಡಿ ಸಜ್ಜೆಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ!” ಎಂದ ಶೇರಶಾಹ. ವಾಸ್ತವವೇನೆಂದರೆ ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮರುಭೂಮಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಜ್ಜೆ ಜೋಳದ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಗೋದಿ, ಭತ್ತ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಕಬ್ಬು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಮುಂತಾದವು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಜ್ಜೆ ಬೆಳೆಯ ಹೊಲಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮಾಲದೇವನಿಗೂ ತನ್ನ ಅಮಾಯಕ ಸರದಾರರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಹಾಗೂ ಆಫ್ಘಾನರ ಮೋಸ ವಂಚನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಜೋಧಪುರ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶಗಳತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಶೇರಶಾಹ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ತೂರ ಕೋಟೆಯತ್ತ ತೆರಳಿದ.

ಕಾಲಿಂಜರ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಚಿತ್ತೂರನ್ನು ಸಂಧಾನ ಮತ್ತು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವನು ರಣತಂಭೋರ್ ತಲುಪಿದ. ಶೇರಶಾಹ ರಣತಂಭೋರ್‌ನ್ನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಜಾಗೀರಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮಗ ಆದಿಲಖಾನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಶೇರಶಾಹ ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಅಭೇದ್ಯ ಕೋಟೆಯ ಕಾಲಿಂಜರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿ ಪೂರನಮಲ್‌ನಿಗೆ ಆಫ್ಘಾನರ ವಚನಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ಅರಿವಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾಜ ವಿಧೇಯನಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ. ಶೇರಶಾಹ ಕೋಟೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಅರಸ ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಮದ್ದಿನ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಡಬ್ಬಿ ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಗೆ ತಾಗಿ ಬುಡಮೇಲಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಡಬ್ಬಿಗಳ ಮಧ್ಯ ಬಂದು ಬಿತ್ತು. ಅದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಡಬ್ಬಿಗಳಿಗೂ ಬೆಂಕಿ ತಗುಲಿತು. ಶೇರಖಾನ ತನ್ನ ಗುರು ಶೇಖ್ ಖಲೀಲಖಾನ, ತನ್ನ ಸೇವಕ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸ ದರಿಯಾಖಾನ ಶೇರವಾನಿ ಜೊತೆಗೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದರು. ಶೇರಶಾಹ ಅದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಣರಂಗ ತಲುಪಿದ. ಮೂರ್ಛೆ ಆವರಿಸಿತು. ಸರಿಯಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇನೆಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಆಪ್ತ ಸರದಾರರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಅದೇ ದಿನ ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ (ಹಿಜರಿ ೯೫೪ರ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ನ ಹನ್ನೆರಡು) ಶೇರಶಾಹ ಕೋಟೆ ಕೈವಶವಾದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಳ್ಳೊಂಡ. ಶೇರಶಾಹ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಅನುಭವಿಸಿದ. ಐದು ವರ್ಷ ಇಡೀ ಭಾರತವನ್ನು ಆಳಿದ. ಶೇರಶಾಹ ಬಹಳ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಮುತ್ತದ್ವಿಯಾಗಿದ್ದ. ಈ ಅರಸ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗಳ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸೋನಾರಗಾಂವ ಮತ್ತು ಸಿಂಧು ನದಿಯವರೆಗೆ ಹದಿನೈದು ಮೈಲು ಪಕ್ಕಾ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹರದಾರಿಗೊಂದು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರ, ಒಂದು ಬಾವಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪಕ್ಕಾ ಮಸೀದಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಮಸೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಮಾಮ್, ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಮುಅಜ್ಜನ್‌ರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಅನುದಾನ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾಗಿಲುಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ತೊಂದರೆಯಾಗದಿರಲೆಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಒಂದು ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧ ಊಸರಕು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇದೇ ತರಹ ಇನ್ನೊಂದು

ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯ ಎರಡು ಕುದುರೆಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ಹಾಜರಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಿಂಧ್ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಲದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಅರಸನಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಖರನಿ, ನೀರಲು ಮತ್ತಿತರ ಫಲ ನೀಡುವ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅವುಗಳ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸುಖಕರವಾಗಿ ಪ್ರಾಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಮಂದುತನಕ ಮುನ್ನೂರು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ಫಲ ಕೊಡುವ ಮರಗಳನ್ನು ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಬೆಳೆಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರವಾಸಿಮಂದಿರ, ಮಸೀದಿ ಮತ್ತು ಬಾವಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಶೇರಶಾಹನ ಆಡಳಿತಾವಧಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಲೆ ದಿಂಬಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇಅಲ್ಲ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ರೊಕ್ಕ ರೂಪಾಯಿಯ ಗಂಟನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಕಾವಲುಗಾರನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೇರಶಾಹ ಯಾವಾಗಾದರೂ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಕೂದಲು ಕಂಡರೆ “ಸಂಪತ್ತು ಬಾಳ ಸಂಜೆಯಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಸಖ್ಯ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ್ತೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಶೇರಶಾಹ ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿನೋದಪೂರ್ಣ ಶೇರ್ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಉಂಗುರದ ಮೇಲೆ ಈ ಸಜಅ (ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರ) ಕೆತ್ತಲಾಗಿತ್ತು:

ಬಾದಶಾಹ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಾಹ ಎಂದೂ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಶಾಶ್ವತ

ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಅವನ ಮರಣದ ತಾರೀಖನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ:

ಶೇರಶಾಹನ ಭಯದಿಂದ ಹುಲಿ (ಶೇರ್) ಮತ್ತು

ಕುರಿಗಳು ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು

ಅವನು ಸತ್ತು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ದಿನಾಂಕವು

‘ಆತಿಶ್ ಮುರ್ದ’ (ಬೆಂಕಿ ಸತ್ತಿತ್ತು) ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಬಿನ್ ಶೇರಶಾಹ ಸೂರಿ

ಶೇರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಆದಿಲಖಾನ ರಣತಂಭೋರ್‌ನ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಕಿರಿಯ ಮಗ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನ ಪಟನಾದ ಸಮೀಪ ರೇವನ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ. ಆದಿಲಖಾನ ದೂರಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸರದಾರರು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಐದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಾಲಖಾನ ಶಾಹೀ ಸೇನಾಶಿಬಿರ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಈಸಾಖಾನ ಹಾಜಬ್ ಮತ್ತಿತರರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಹದಿನೈದನೆಯ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ೯೫೨ರಂದು ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ಜಲಾಲಖಾನ 'ಇಸ್ಲಾಂಖಾನ' ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದ. ಆದರೆ ಗಣ್ಯರು ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಬದಲಾಗಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರೇ ನಲಿದಾಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇದೇ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಸುಪರಿಚಿತನಾದ. ಸಲೀಮ್ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾಗಿ ಅಣ್ಣ ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲಕ ಹೀಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ: "ನೀನು ದಿವಂಗತ ಅರಸನಿಂದ ಬಹಳ ದೂರ ಇದ್ದೆ ಮತ್ತು ನಾನು ತುಂಬ ಸನಿಹದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಬರುವವರೆಗೆ ದಂಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಚುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಯೋಧರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದೇನೆ." ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಈ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕಾಲಿಂಜರ್‌ದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಅವನು ಕೌರ್ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದಾಗ ಖವಾಸಖಾನ ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿನಿಂದ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಸರದಾರರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅರಸ ಎಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ

ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ಪತ್ರ ರವಾನಿಸಿದ. ಇದರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟ. ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ.

ಆದಿಲ್‌ಶಾಹ್ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸರದಾರರಾದ ಕುತಬಖಾನ ನಾಯಬ್, ಈಸಾಖಾನ ನಿಯಾಜಿ, ಖಿವಾಸಖಾನ ಮತ್ತು ಜಲಾಖಾನ ಜಲವಾನಿಗೆ ತನ್ನ ಬರವಿನ ಕುರಿತು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ. “ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಸರದಾರರು ನನಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರೆ ನನಗೆ ಬರಲು ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೂ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಸರದಾರರನ್ನು ಆದಿಲಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರು ಆದಿಲಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿ, ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯಲ್ಲೇ ಅವನು ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜಾಗೀರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಬಹುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಆದಿಲಖಾನ ಅವರ ಜೊತೆ ಆಗ್ರಾವರೆಗೆ ಬಂದ. ಆದಿಲಖಾನ ಈಗ ಫತೆಹಪುರ ಎಂದು ಸುಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ ಸೀಕ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಬೇಟೆ ತಾಣದಲ್ಲಿದ್ದ. ಅವನು ಈ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳಿದ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರ ಭೇಟಿ ಆಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಇಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಆದಿಲಖಾನ :

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಅಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಇರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ. ಆದರೆ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಈ ಆದೇಶದಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರ ಒಂದು ತಂಡ ಜಮಾಯಿಸಿತು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಮೃದುವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತ “ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಆಫ್ಘಾನರ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಅವರ ಸರದಾರರಾಗುತ್ತಿ. ಈ ಬಂಡುಕೋರ ಸಮುದಾಯದ ಸರದಾರರ ಹೊಣೆ ನಿನ್ನದು. ನಿನ್ನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆದಿಲಖಾನನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅವನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ. ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಆದಿಲಖಾನ ವಿಲಾಸಿ ಹಾಗೂ ಐಷಾರಾಮ ಬಯಸುವವನಾಗಿದ್ದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕುತಂತ್ರ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಶಾಹೀ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ. ಆದಿಲ್ ಮೊದಲು ಸಲಾಂ ಮಾಡಿದ. ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಸರದಾರರು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷ ತೆಗೆಯುವ ರಿವಾಜು ಪೂರೈಸಿದರು. ಈ ಮೆಹಫಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ

ಕುತಬಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಹಾಜರಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಂದ ಆಣೆ ಸೂರೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಕರೆ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯ ನಂತರ ಬೀಳ್ಕೊಡುವಾಗ ಬಯಾನಾ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ಜಾಗೀರಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಅವರು ಅರಸನಿಗೆ ವಿನಂತಿಸಿದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಿದ. ಅವನು ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ಈಸಾಖಾನ ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನರೊಂದಿಗೆ ಬಯಾನಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ.

ಆದಿಲಖಾನನ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಆದೇಶ:

ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ತನಗೆ ಆತ್ಮೀಯನಾಗಿದ್ದ ಸಲೀಮ್‌ನು ಗಾಜಿ ಮಹಲಿ ಎಂಬ ಸರದಾರನನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಬೇಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಆದಿಲಖಾನನನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆ ಹಾಕಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮುಂದೆ ಹಾಜರು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಖವಾಸಖಾನನ ಬಂಡಾಯ:

ಆದಿಲಖಾನ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಮೇವಾತ್‌ನ ಖವಾಸಖಾನನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅವನಿಗೆ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಚನಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಖವಾಸಖಾನನಿಗೆ ಆದಿಲಖಾನನ ಅವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಮರುಕಪಟ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಾಜಿ ಮಹಲಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಅದೇ ಬೇಡಿ ತೊಡಿಸಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯ ಘೋಷಿಸಿದ. ಖವಾಸಖಾನ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಜಮಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರದಾರರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ತೆರಳಿದ.

ಕುತಬಖಾನ ನಾಯಬ್ ಮತ್ತು ಈಸಾಖಾನ ನಿಯಾಜಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಂದ ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ರಾತ್ರಿ ಕಡೆಯ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಬೇಕು. ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವ ಅಡೆ ತಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ಆದಿಲಖಾನನ ಜೊತೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂಬ ತಂತ್ರ ಸೂಚಿಸಿದ. ಆದಿಲಖಾನ ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಸೀಕ್ರಿ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದರು. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಬ್ಬ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಂತ ಶೇಖ್ ಸಲೀಮ್‌ನ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹೋದರು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಶಬೆ ಬರಾತ್^{೩೫} ಆಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಖವಾಸಖಾನನಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ನಮಾಜು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಾಯಿತು. ಅವರು ರಾತ್ರಿಯ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಹರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೂ ಅವರ ಆಗಮನದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಅವನು ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ಕುತಬಖಾನ ನಾಯಬ್, ಈಸಾಖಾನ ನಿಯಾಜಿ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ

“ನನ್ನಿಂದ ಆದಿಲಖಾನನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಚನಭ್ರಷ್ಟತೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಖವಾಸಖಾನ ಮತ್ತು ಈಸಾಖಾನ ನನಗೆ ಏಕೆ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ? ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾನು ದುರುದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ.” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಸಲೀಮ್ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕುತಬಖಾನ “ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸಮಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದೇನಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಕಲಹವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದ.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರ:

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಆದಿಲಖಾನನತ್ತ ಒಲಿದಿದ್ದ ಕುತಬಖಾನ ನಾಯಬ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರನ್ನು ಸಂಧಾನದ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಅವನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಂತರ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸಮಗ್ರ ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಲು ಅವನು ಚಟಾರ್ ಕೋಟೆಗೆ ತೆರಳುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಈಸಾಖಾನ ಈ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಕೂಡದೆಂದು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ತಡೆದ. “ನಿನಗೆ ಇತರರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರದಿದ್ದರೆ ಈ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕರ್ಮಲಿ ಆಫ್ಘಾನರಲ್ಲಿ ಸಹ ನಿನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲವೇ? ಅವರು ನೀನು ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಉಪ್ಪು ಉಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲೂರಿ ನಿಲ್ಲುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೀಯ ಎನ್ನುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ನಿನ್ನ ಸರದಾರರು ನಿನಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಎದುರಾಳಿ ಬಳಿ ಕಳಿಸುವುದು ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೂ ಗಮನದಲ್ಲಿರಲಿ. ಸ್ವತಃ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗಿಂತ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವುದು ಮತ್ತು ಕಾಲೂರಿ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವೈರಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಲಾರ.” ಎಂದು ಕಿವಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದ.

ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿ ಎನಿಸಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ದೃಢತೆ ಬಂದಿತು. ತಾನು ಆದಿಲಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಸರದಾರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. “ನಾನೇ ಕೈಯಾರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ವೈರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾರೆ. ಅವರು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬಹುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಆದಿಲಖಾನನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟವರು

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರ ಬದಲಿಸಿದರು. ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಬೆಂಬಲಿಗರಾದರು.

ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮ:

ಆಗ್ರಾ ಬಳಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಅದೃಷ್ಟ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಒಲಿಯಿತು. ಖವಾಸಖಾನ ಮತ್ತು ಆದಿಲಖಾನನ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಕು ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈಸಾಖಾನ ನಿಯಾಜಿ ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನ ಮೇವಾತ್‌ನತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಆದಿಲಖಾನ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಪಟನಾದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅನಂತರ ಆದಿಲಖಾನ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆ ಮರೆಗೆ ಸರಿದು ಹೋದನೆಂದರೆ ಅವನು ಎಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಅಂತ್ಯವೇನಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಈಸಾಖಾನ ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಸೇನೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಫಿರೋಜಪುರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಯಿತು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆ ಪರಾಭವಗೊಂಡಿತು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸೇನೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಈಸಾಖಾನ ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನರಿಗೆ ಈ ಹೊಸ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕುಮಾಯೂಂ ಪರ್ವತದತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಕುತಬಖಾನ ನಾಯಬ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರನ್ನು ಅತ್ತ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕುತಬಖಾನ ಕುಮಾಯೂಂ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟು ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ವತಃ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಚಟಾರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ.

ಜಲಾಲ್‌ಖಾನನ ಕೊಲೆ:

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸ ಜಲಾಖಾನ ಜಲವಾನಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ. ಅವರು ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿದ. ಸಲೀಮ್ ಚಟಾರ್‌ಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ಕುತಬಖಾನನ ಬಂಧನ:

ಕುತಬಖಾನ ಸಹ ಆದಿಲಖಾನನನ್ನು ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಹೆದರಿಕೆ ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಕುತಬಖಾನ ಈ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾಯೂಂ ಪರ್ವತದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಲಾಹೋರ್‌ನ ಹೈಬತಖಾನ ನಿಯಾಜಿಯು ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಕುತಬಖಾನನನ್ನು ಹಾಜರುಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೈಬತಖಾನನಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸಿದ.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಕುತಬಖಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಲೀಮ್‌ನ ಭಾವ ಶಹಬಾಜಖಾನ ಲೊಹಾನಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಅವರನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ನಂತರ ಅವನು ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದ. ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನನಂತೂ ಹಾಜರಾದ. ಆದರೆ ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ವಿಳಂಬ ಮಾಡಿದ. ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮರಳಿ ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸಲೀಮ್ ಖುದ್ದಾಗಿ ರೊಹತಾಸ್‌ನ ಖಜಾನೆ ತರಲು ತೆರಳಿದ. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನನ ಸೋದರ ಸಯೀದಖಾನ ಯಾವತ್ತೂ ಅರಸನ ಜೊತೆಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ವಾಪಸು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ಜಮಾವಣೆಯಾಗಲು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ನಂತರ ದೆಹಲಿಯತ್ತ ಹೊರಟ.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಲಾಹೋರ್‌ನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ:

ನಗರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹುಮಾಯೂನ ದೊರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕಾ ಕೋಟೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಆದೇಶಿಸಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿತು. ಶುಜಾಅತ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಕೆಲವು ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಅನಂತರ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಲಾಹೋರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ.

ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನನ ದಂಗೆ:

ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಅರಸನ ವಿರೋಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಂಜಾಬಿ ಸೇನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರಸನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಈ ಸೈನ್ಯ ಅರಸನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕಿಂತ ದುಪ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಖವಾಸಖಾನ ಸಹ ಅವನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ. ಅಂಬಾಲಾ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ, ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನು ನಿಯಾಜಿಯರ ಸೇನೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಲೇ ಕುದುರೆ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದ, ಕೆಲವು ಆಸ್ಥಾನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಎದುರಾಳಿಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದ. ಅವರು ಒಂದು ದಿಣ್ಣೆ ಏರಿದರು. ಅರಸ ವೈರಿಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಬಂಡುಕೋರರು ಬದುಕುಳಿಯುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ತಾಳಲಾರೆ.” ಎಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೇನೆಗೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಲು ಆದೇಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹೋರಾಟಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ರಾತ್ರಿ ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ, ಅವನ ಸೋದರರು ಮತ್ತು ಖವಾಸಖಾನರ ನಡುವೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಯಿತು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೆ

ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಆದಿಲಖಾನನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವನನ್ನು ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಖವಾಸಖಾನ ಹೇಳಿದ. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರರು “ರಾಜ್ಯ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಖಡ್ಗದ ಬಲದಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.” ಎಂದರು. ಇಂಥ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಿಜಯ:

ಮರು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಯುದ್ಧ ಶುರುವಾಯಿತು. ಖವಾಸಖಾನ ಹೋರಾಡದೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಂಚಿ ಕಿತ್ತ. ನಿಯಾಜಿಯರು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಯಾವತ್ತೂ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಅಪಕೀರ್ತಿಯೇ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯೇ. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲಿದ್ದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ದೇವರ ದಯೆ ತೋರಿದ. ವಿಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗದ ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನನ ಸೋದರ ಸಯೀದ್‌ಖಾನ ಹತ್ತು ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಭಿನಂದಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಆನೆ ಮಾವುತ ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಭಲ್ಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಸಯೀದ್‌ಖಾನ ಆನೆಗಳ ಆವರಣ ಮತ್ತು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಖಾಸಗಿ ಸೇನೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಲಗಡೆ ನುಗ್ಗಿದ. ರಣರಂಗದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋದ. ನಿಯಾಜಿಯರು ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಧನಕೋಟದ ಜೋಧನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ತನ್ನ ತಂದೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ರೊಹತಾಸ್ ಕೋಟೆ ತನಕ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ನಂತರ ನಿಯಾಜಿಯರನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಅವನು ಒವೇಸ್ ಶೀರಾನಿಯನ್ನು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸಲೀಮ್ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ತಲುಪಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿನ ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮುಂದೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನ ಉಸ್ಮಾನ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈ ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ದಾರಿ ಮಧ್ಯೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಕಾಲಾವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದ. ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಉಸ್ಮಾನ್ ಹಠಾತ್ತನೇ ಅವನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನ ಗಾಯಗೊಂಡು ತನ್ನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ. ಉಸ್ಮಾನ್ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ಊಹೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮುಂದು ತನಕ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಶುಜಾಅತ್

ಬಾಂಸವಾಡಾ ತಲುಪಿದ. ಅರಸ ಈಸಾಖಾನನನ್ನು ಉಜ್ಜೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮರಳಿ ಬಂದ. ಹಿಜರಿ ೯೫೪ರ ಒಂದು ಘಟನೆ ಇದು.

ಖ್ವಾಜಾ ಒವೇಸ್ ಶೀರವಾನಿ ಧನಕೋಟದಲ್ಲಿ ನಿಯಾಜಿಯರೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆದರೆ ಅವನು ಸೋತ. ಅವನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋದ. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ನೌಶೇರಾವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ.

ನಿಯಾಜಿಯರು ಮತ್ತು ಖೋಖರ್‌ರಿಗೆ ಸೋಲು:

ಸಲೀಮ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ನಿಯಾಜಿಯರನ್ನು ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ನೌಶೇರಾದಿಂದ ಮರಳಿದ. ಧನಕೋಟೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸೇನೆ ಸಂಬಲಾ ಸಮೀಪ ಬಂತು. ನಿಯಾಜಿಯರು ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡಿದರು. ಜಯ ಅರಸನ ಸೇನೆಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನನ ತಾಯಿ, ಮಡದಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ನಿಯಾಜಿಯರು ಖೋಖರ್‌ರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಬಳಿ ಒಂದು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸೈನ್ಯ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ. ನಿಯಾಜಿಯರ ಕಲಹ ದಮನಿಸಲು ತಾನೇ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅರಸ ಮತ್ತು ಖೋಖರ್‌ರ ನಡುವೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅರಸನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮಾನಕೋಟ್ ಬೆಟ್ಟ ಏರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡ. ವೈರಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ. ಅರಸ ವೈರಿಯ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ. ಆ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಅರಸ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನನಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೆ ಖೋಖರ್‌ರು ಪರಾಭವ ಗೊಂಡರು. ಅವರ ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ನಾಮವಾಯಿತು. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಶ್ಮೀರ್ ತಲುಪಿದ. ಕಾಶ್ಮೀರ ಅರಸ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗಾಗಿ ನಿಯಾಜಿಯರಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾದ. ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೋದರ ಸಯೀದ್ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರು. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಅರಸ ಅವರ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ನಿಯಾಜಿಯರನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವಾಪಸು ಹೊರಟ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹುಮಾಯೂನನಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಗಮನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಅವನಿಂದ ದೂರಾದ. ಶಿವಾಲಕ್ ಬೆಟ್ಟದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಖೋಖರ್‌ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದ.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಲಾಹೋರ್ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹುಮಾಯೂನ ಸಿಂಧು ನದಿವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ, ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸೂರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವನು ಆಗ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಜಿಗಣೆಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ರಕ್ತ ಹರಿಸತೊಡಗಿದ್ದ. ಅವನು ತಕ್ಷಣ ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ಮೊದಲ ದಿನ ಅರಸ ಮೂರು ಹರದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿದ. ತೋಪುಖಾನೆಗಳು ಸಹ ಅವನ ಜೊತೆಗಿದ್ದವು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡಿ ಎಳೆಯುವ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಗಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿದ್ದ. ಪದಾತಿಗಳು ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಒಂದೊಂದು ತೋಪುಖಾನೆಯನ್ನು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳು ಎಳೆಯತೊಡಗಿದರು. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಲಾಹೋರ್‌ದತ್ತ ತೆರಳಿದ.

ಹುಮಾಯೂನ ಅರಸ ಆಗಮಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ನದಿ ದಂಡೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ.

ದಂಗೆಕೋರರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

ಒಂದು ದಿನ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಅಂತರಿ ಬಳಿ ಬೇಟೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಂಗೆಕೋರರ ಒಂದು ತಂಡ ವಿರೋಧಿಗಳ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿತ್ತು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅರಸ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ. ದಂಗೆಕೋರರು ನಿಂತಲ್ಲೇ ನಿಂತರು. ಈ ಘಟನೆ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ಆ ದಂಗೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಬಹಾವುದ್ದೀನ್, ಮೆಹಮೂದ್ ಮತ್ತು ಮದಾರ್ ಈ ಮೂರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ದಲ್ಲೇ ಉಳಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಭಾವಿಯಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಲ್ಲವೆ ಕೊಂದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ.

ಖವಾಸಖಾನನ ಕೊಲೆ:

ತುಂಬ ಉದಾರಿ ಹಾಗೂ ಶೂರನಾಗಿದ್ದ ಖವಾಸಖಾನ ಅರಸನ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಭಯಭೀತನಾದ. ಅವನು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಡಲೆಯತೊಡಗಿದ್ದ. ಖವಾಸಖಾನ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದ.

ಹಿಜರಿ ೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಸಂಭಲ್‌ನ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರ ತಾಜಖಾನ ಕರ್ನಿ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿ ಬಂದ. ತಾಜಖಾನ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆಜ್ಞೆ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ. ಖವಾಸಖಾನನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಜನ ಖವಾಸಖಾನನ ಮೃತದೇಹ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡಿದರು. ಭಾರತದ ಜನ ಅವನನ್ನು ಸಂತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಖವಾಸಖಾನ ಸಂತ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ. ಖವಾಸಖಾನನ ಮರಣ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಶುಭಸೂಚಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಿಜರಿ ೯೬೦ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕುಂಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕುರ ಎದ್ದಿತು. ಅರಸ ನೋವಿನ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನರ ಕತ್ತಿರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅವನು ನಿವಾಸದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ತಣ್ಣನೆ ಗಾಳಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಮೃತಪಟ್ಟ. ಈ ಅರಸ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ.

ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ:

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸಿಂಧ್‌ದಿಂದ ಬಂಗಾಲವರೆಗೆ ಶೇರಶಾಹ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಶೇರಶಾಹನ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಿದ್ಧ ಊಟ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ್ ಗುಜರಾತಿ ಮತ್ತು ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹ್ರಿ ಸಹ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು. ಇತಿಹಾಕಾರ ಫರಿಶ್ತಾನ ತಂದೆ ಈ ಮೂರೂ ಅರಸರು ಒಂದೇ ವರ್ಷ ಮೃತಪಟ್ಟ ಘಟನೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು 'ತಾರೀಖ್ ಜವಾಲ್ ಮುಸರವಾಂ'ದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದ.

ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಯ ಪ್ರಸಂಗ:

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿದಾಗಿದೆ. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಯ ತಂದೆ ಶೇಖ್ ಹಸನ್‌ನು ಶೇಖ್ ಸಲೀಮ್ ಚಿತ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಆಗಿದ್ದ. ಶೇಖ್ ಹಸನ್ ಬಯಾನಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಜನರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಶೇಖ್ ಹಸನ್ ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಹಾಗೂ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದ್ದ ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಶೇಖ್ ಹಸನ್ ಎದುರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಣೆಯಿರಿಸಿದ. ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜನರನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನಾಗಿಸತೊಡಗಿದ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಶೇಖ್ ಸಲೀಮ್ ಚಿತ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ನಿಯಾಜಿ ಆಫ್ಘಾನ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಕ್ಕಾದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದು ಮೆಹದಿ^{೨೬} ಪಂಥ ಸೇರಿ ಬಿಟ್ಟ. ಈ ಪಂಥದ ಜನರು ಇಸ್ಲಾಮೀ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸೈಯದ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್

ಜೌನಪುರಿಯನ್ನು ಮೆಹದಿ ಮೌವೂದ್ ಎಂದು ನಂಬಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಮೆಹದಿ ಆಫ್ಘಾನ ಸಹ ಬಯಾನಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಗೆ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಆಫ್ಘಾನನ ವಿಧಾನಗಳು ಹಿಡಿಸಿದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಇರತೊಡಗಿದ.

ಈ ಸಂಬಂಧ ಅದೆಷ್ಟು ಗಾಢವಾಯಿತೆಂದರೆ ಶೇಖ್ ತಂದೆ ತಾತರ ಭಾವನೆ ತೊರೆದು ಮೆಹದವಿ ವಿಧಿ ವಿಧಾನ ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟ. ಮೆಹದವಿ ಪಂಥದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ನಗರದ ಹೊರಗೆ ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಹ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಹಂಗು ತೊರೆದು ಬದುಕತೊಡಗಿದರು. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಪ್ರತಿ ನಮಾಜಿನ ನಂತರ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಕುರ್‌ಆನ್‌ನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದರೆ ಕೇಳುಗರು ಲೋಕದ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಮೆಹದಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೌಕಿಕವಾದುದೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಪಪಟ್ಟು ಸೈಯದ್ ಜೌನಪುರಿಯ ನಾಮ ಜಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಆದಾಯದ ಹತ್ತನೆಯ ಪಾಲನ್ನು ದೇವರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಎಷ್ಟು ಕಾಣ ಸಿಗತೊಡಗಿದವೆಂದರೆ ತಂದೆ ಮಗನಿಂದ, ಸೋದರ ಸೋದರನಿಂದ ಮತ್ತು ಮಡದಿ ಪತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ವೈರಾಗ್ಯದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿರತೊಡಗಿದರು. ಉಡುಗೊರೆ ಮತ್ತು ನಗದು ಕಾಣಿಕೆ ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಏನೂ ಬರದಿದ್ದರೆ ಎರೆಡು ಮೂರು ದಿನ ಇಡೀ ತಂಡ ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ದೂರುವ ಮಾತೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇಡೀ ದಿನ ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲಾಯಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅನುಯಾಯಿ ತನ್ನ ಬಳಿ ಖಡ್ಗ, ಗುರಾಣಿ ಮತ್ತು ಕಠಾರಿ ಯಾವತ್ತೂ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆಯೇ ಅವರು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶರಆದ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತನಾಡುವುದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮೃದುವಾಗಿ ತಿಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಯಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ನಗರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಜನ ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಯಾರೂ ಮೆಹದಿಯರನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸಾಹಸಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಯ ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಭುಗಿಲೇಳುವಂತಹದ್ದೇನಾದರೂ ಘಟಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ನಿಯಾಜಿಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು

ಅಲಾಯಿಗೆ ಮಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಮುನ್ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತು ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಇವರು ಜೋಧಪುರ ಬಳಿಯ ಖವಾಸಪುರ ಹೋಬಳಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಖವಾಸಖಾನ ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರ ಶೇಖ್‌ನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಬಳಗ ಸೇರಿದ. ಶೀಘ್ರವೇ ಈ ಪಂಥದ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮಗಳ ಅರಿವಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಯಿಂದ ದೂರಾದ. ಶೇಖ್ ಖವಾಸಖಾನನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಖವಾಸ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಅವನ ಸಹವಾಸ ತೊರೆದು ಜೋಧಪುರ ಸೀಮೆ ದಾಟಿ ಹೋದ.

ಶೇಖ್ ಮಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮರಳಿ ಬಯಾನಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸನ ಅಣತಿಯಂತೆ ಶೇಖ್ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನು ದರಬಾರಿನ ವಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಶರಆದ ಪ್ರಕಾರ 'ಅಸ್ಸಲಾಮು ಅಲೈಕುಮ್' ಎಂದಿದ್ದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಉತ್ತರವಾಗಿ 'ವಲೈಕುಮ್ ಅಸ್ಸಲಾಮ್' ಎಂದ. ಅಲಾಯಿಯ ಈ ತರಹದ ವರ್ತನೆ ದರಬಾರಿನವರಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮುಲ್ಲಾ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಖ್ಸೂಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ. ಹತ್ಯೆಯ ಫತವಾ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮಿರ್ಜಾ ರಫೀವುದ್ದೀನ್ ಆಂಜು, ಜಲಾಲ್ ಲಹೀಂ ದಾನಿಶಮಂದ್, ಅಬುಲ್ ಫತೆಹ್ ಥಾನೇಸರಿ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಲದ ಇತರ ಮುಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಅವರ ಮುಂದೆ ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿ ಏರ್ಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಯಾರನ್ನೂ ತನ್ನ ವಾದ ಮಂಡನೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ, ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಎದುರು ನಿರುತ್ತರನಾದ. ಈ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಕುರ್‌ಆನ್‌ನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಮೊರೆ ಹೋದ. ಕುರ್‌ಆನ್‌ನ ವಚನಗಳ ತರ್ಜುಮೆಯನ್ನು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಗೆ “ಓ ದೇವರ ದಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಖೊಟ್ಟಿ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಜನರನ್ನು ನಿಷಿದ್ಧ ಕೃತ್ಯವೆಸಗುವುದನ್ನು ತಡೆದಿದ್ದೀಯೆ.

ಇಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಅನುಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಮಾನವರು ದುಷ್ಟತ್ವ ಎಸಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು.” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಅರಸನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅರಸ ಮಖ್ದೂಮ್ ಅಲ್‌ನ ಫತವಾ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶೇಖ್‌ನನ್ನು ದಖನ್‌ನ ಸೀಮೆಯ ಹಿಂದಿಯಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಯ ಖ್ಯಾತಿ:

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸುವಿಖ್ಯಾತ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದಿಯಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ನಿಯಾಜಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೇನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಶೇಖ್‌ನಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು. ಮಖ್ದೂಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲಾಯಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕರೆಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಲ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನಪುರಿ ಹೀಗೆ ವಾದ ಮಂಡಿಸಿದ: “ಶೇಖ್ ತಾನೇ ಮೆಹದಿ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮೆಹದಿ ಇಡೀ ಲೋಕದ ಅರಸನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಡೀ ಸೇನೆ ಈ ಫಕೀರನಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಅನೇಕ ಆಪ್ತರು ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಅವನ ಧರ್ಮ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.” ಈ ಸಲವೂ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮಖ್ದೂಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿಯನ್ನು ಶೇಖ್ ಬುರ್ರಾ ತಬೀಬ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ತುಂಬ ಜ್ಞಾನಿ ಸಂತನಾಗಿದ್ದ. ಶೇರಶಾಹ ಅವನ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅನುಯಾಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಶೇಖ್‌ನ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನೀಡಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಶೇಖ್‌ನ ಅಣತಿಯಂತೆ ಅಲಾಯಿ ಜೊತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಅಲಾಯಿಯನ್ನು ಶೇಖ್ ಬುರ್ರಾನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದ.

ಅಲಾಯಿಯ ಹತ್ಯೆ:

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಮಾನಕೋಟ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸತೊಡಗಿದ. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿನ ಶೇಖ್ ಬುರ್ರಾ ಬಳಿ ಹೋದ. ಶೇಖ್ ಬುರ್ರಾ ಸಹ ಮಖ್ದೂಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಿಚಾರದಂತೆಯೇ ಫತವಾ ಬರೆದು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗ್ ಪಿಡುಗು ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಶೇಖ್ ಅಲಾಯಿ ಈ ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ಗಾಯವಾಯಿತು. ಒಂದು ಬೆರಳಿನ ಗಾತ್ರದ ಬತ್ತಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಸಾಲದೆನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಯಾಣದ ದಣಿವು ಶೇಖ್

ಅಲಾಯಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ನಿತ್ರಾಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶೇಖ್ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. “ಈಗಲಾದರೂ ನಾನು ಮೆಹದಿ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳು. ನಿನಗಿನ್ನೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ.” ಎಂದು ಅರಸ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. ಅಲಾಯಿ ಅರಸನ ಮಾತು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ನಿರಾಶನಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಲಾಯಿಗೆ ಕೆಲವು ಚಾಟಿ ಏಟು ಕೊಡಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಅಲಾಯಿ ಮೂರನೆಯ ಚಾಟಿಗೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ. ಅಲಾಯಿಯ ಪ್ರಸಂಗ ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಜಾಕಿರುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಅಲಾಯಿಯ ಮರಣದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮತ್ತು ಹತ್ಯೆ:

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನ ಮಗ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರ ಒಟ್ಟಾಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗಿ ಪೂರ್ತಿ ಮೂರು ದಿನವೂ ಕಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನ ವಲ್ದ್ ನಿಜಾಮ್‌ಖಾನ ಸೂರ್ ತನ್ನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನೇ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ಅವನು ಶೇರಶಾಹನ ಸೋದರ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಶಾಹ್‌ನ ಕಕ್ಕನ ಮಗ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿಯ ಸೋದರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಆದಿಲ್ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಬಖ್ಷಿ ‘ತಾರೀಖೆ ಅಕಬರಿ’ಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ: “ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಮಡದಿ ಬೀಬೀಬಾನಿಗೆ ಹಲವು ಸಲ ‘ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಸೋದರ ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನನನ್ನು ಅಡ್ಡ ಬರದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡು. ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನ ನಿನ್ನ ಮಗನ ದಾರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೋ. ಸೋದರನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ಮಗನ ಆಸೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ.

ಅದಕ್ಕೆ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮಡದಿ ಅಂದಳು: “ನನ್ನ ಸೋದರ ಐಷಾರಾಮಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸಂಗೀತದಲ್ಲೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಭ್ರಮೆ ಸಹ ಇಲ್ಲ.”

ಸಲೀಮ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಡದಿಗೆ ಹಲವು ಸಲ ದೂಷಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಲೀಮ್ ನಿಧನನಾದ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮುಬಾರಿಜ್ ತನ್ನ ಬೆಂಬಲಿಗರೊಂದಿಗೆ ಮಹಲಿನೊಳಗೆ ಹೋದ. ಫಿರೋಜ್‌ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲತೊಡಗಿದ.

ಸೋದರಿ ಧೈರ್ಯ ತೋರಿದಳು ಹಾಗೂ ಸೋದರನಿಗೆ ಮಗನ ಜೀವ ಉಳಿಸಲು ಕೋರಿದಳು. “ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನಾನು ಅವನನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿರದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದಳು. ಆದರೆ ಮುಬಾರಿಜ್‌ನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನಿರಪರಾಧಿ ಯುವಕನನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೨೫. ಶಾಬಾನ್ ತಿಂಗಳ ೧೪ ಮತ್ತು ೧೫ನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ಮಧ್ಯ ಬರುವ ರಾತ್ರಿ. ಅಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಯುಷ್ಯದ ತೀರ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಜೀವನಾಧಾರ ವಿತರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. (ಅನುವಾದಕ)
೨೬. ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಪಂಥದ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಲೋಕಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಇಮಾಮ್ (ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕ).-ಅನುವಾದಕ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೩

ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ್ ಆದಿಲ

ಮುಬಾರಿಜ್‌ಖಾನ ಆಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ಬಾಹ್ಯ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ಅವನು 'ಆದಿಲ್' ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸಿದ. ಜನರು ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿನ ಅಲೀಫ್ (ಉರ್ದು ಮೊದಲ ಮೂಲಾಕ್ಷರ) ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವನನ್ನು ಅದಿಲಿ ಎನ್ನತೊಡಗಿದರು. ಅದಲಿ ತನ್ನ ಅದಕ್ಷತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಧಮರೆನ್ನಬಹುದಾದ ಜನರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ. ಆಡಳಿತದ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೇಮೂ ಎಂಬ ಹಿಂದೂ ಇದ್ದ. ಅವನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಬನಿಯಾ ಆಗಿದ್ದ. ರೇವಡಿ ಗ್ರಾಮದ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಅವನನ್ನು ಹೊಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಜಾರದ ಕೊತವಾಲ್‌ನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅದಲಿ ಬಾಜಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಮೂನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ವಿಲಾಸ ಮತ್ತು ಮದ್ಯಪಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದ. ಅದಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ತುಘಲಕ್‌ನ ದಾನಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಔದಾರ್ಯದ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ. ಆ ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅರಸ ತುಘಲಕ್‌ನನ್ನು ಅನುಕರಿಸಬಯಸಿದ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಖಜಾನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಬಿಟ್ಟ. ಸಂಪತ್ತು ಸೂರೆಗೈಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ.

ಅದಲಿ ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಹೊರಟನೆಂದರೆ ಕೊಹತಾ ಬಾಸಿ^೩ಯನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಬಾಣ ಎಲ್ಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಯಾರ ಕೈ ಸೇರಿದರೂ ಅದನ್ನು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಪಡೆದು ಬಾಣ ವಾಪಸು ಅರಸನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಶೇರಶಾಹ ಮತ್ತು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಕೂಡಿಟ್ಟ ರೂಪಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಲ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಪೋಲಾದವು.

ವಿನೋದಪ್ರಿಯ ಆಫ್ಘಾನರು ಅರಸನ ಮೂರ್ಖ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು

‘ಅಂಧಲಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಡನನ್ನು ‘ಅಂಧಲಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಮೂ ಬನಿಯಾ ಅಪಾರ ಅಧಿಕಾರ ಕಬಳಿಸಿದ. ಆಫ್ಘಾನ ಸರದಾರರು ಅರಸನ ಅಸಹ್ಯ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ವಿರೋಧಿಗಳಾದರು. ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತಣ್ಣಗಿದ್ದ ದಂಗೆಗಳು ಭುಗಿಲ್ಲೆದ್ದವು. ಅನೇಕ ಸರದಾರರು ಅರಸನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ವಿಧೇಯರಾಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಶಾಹೀ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಿವೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಲಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವಾದರ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಯವಾಯಿತು. ವೈಭವಾಡಂಬರ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿದ್ದವು.

ಪ್ರಜಾ ದರಬಾರ:

ಒಂದು ದಿನ ಅದಲಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ ಕೋಟೆಯ ದೀವಾನ್‌ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾ ದರಬಾರ ನಡೆಸಿದ. ಎಲ್ಲ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರು ಹಾಜರಿದ್ದರು. ಅದಲಿ ಸರದಾರರಿಗೆ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸ “ಕನೌಜ್ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಕರ್ಮಲಿಯ ಜಾಗೀರಿನಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಸರ್‌ಮಸ್ತಖಾನ ಶೀರಾನಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು.” ಎಂದ. ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರು ಸನ್ಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು. ಸಿಕಂದರಖಾನ ವಲ್ಡ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಕರ್ಮಲಿ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಶೂರ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಶೀರ್ವಾನಿಯರಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಬೇರೆ ದನಿಗಳೂ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬಂದವು. ಸಿಕಂದರ್‌ನ ತಂದೆ ಆಗ ನಿಶ್ಚಿತ ಹಾಗೂ ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾದ. ಅವನು ಮಗನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮಗ ಸಂಯಮ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ತಂದೆಗೆ “ಒಮ್ಮೆ ನೀನು ಶೇರಶಾಹನಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಶಿಫಾರಸಿನಿಂದ ಬದುಕುಳಿದೆ. ಈಗ ಸೂರಿಗಳು ನಿನ್ನ ಅವನತಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಶ ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.” ಎಂದ.

ಸರ್‌ಮಸ್ತಖಾನ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇರಿಸಿ “ಮಗು, ಈ ಧಿಮಾಕು ಮತ್ತು ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಏನರ್ಥ?” ಎಂದ. ಅವನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಬಂಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಸರ್‌ಮಸ್ತಖಾನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಸರ್‌ಮಸ್ತಖಾನ ಉದ್ದೇಶ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಇತರ ಕೆಲವು ಆಸ್ಥಾನಿಕರು ಸಿಕಂದರಖಾನನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಅವರೂ ಸಿಕಂದರನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡರು. ಅದಲಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಸರಪಳಿ ಬಿಗಿದ.

ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಆರ್ಭಟ:

ದೀವಾನ್‌ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ಸರದಾರರು ಖಡ್ಗಗಳನ್ನೆಸೆದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕೆಲ ಕಾಲ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿದ. ಅವನು ನುಗ್ಗಿದ ಕಡೆಯ ಜನರನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಲಿಯ ಭಾವ ಮತ್ತು ಶೇರಶಾಹನ ಕಣ್ಣಿನ ಮೊಮ್ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವರು ಖಡ್ಗಗಳಿಂದ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ದೇಹವನ್ನು ತುಣುಕು ತುಣುಕು ಮಾಡಿದರು. ದೌಲತಖಾನ ಲೊಹಾನಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ್ ಕರ್ಮಲಿಯನ್ನೂ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ.

ಆದಿಲ್ ಮತ್ತು ತಾಜಖಾನರ ನಡುವೆ ಕದನ:

ಅದೇ ದಿನ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರ ತಾಜಖಾನ ಕರಾನಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ನ ದೀವಾನ್‌ಖಾನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಅವನಿಗೆ ಶಾಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕರ್ಮಲಿ ಎದುರಾದ. ಕರ್ಮಲಿ ತಾಜಖಾನನ ಕುಶಲ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ತಾಜಖಾನ : “ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪೂರ್ತಿ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿದೆ. ನಾನು ಈ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೂ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಶಾಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತಾಜಖಾನನ ಹಿತವಚನವನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದು ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ತಾಜಖಾನ ಬಂಗಾಲದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅದಲಿ ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಅವನ ಹಿಂದೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಛಪರಾಮಪುರದ ಸಮೀಪ ಉಭಯತರ ನಡುವೆ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಸ್ಥಳ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ನಾಲ್ವತ್ತು ಹರದಾರಿ ಮತ್ತು ಕನೌಜ್‌ದಿಂದ ಮೂವತ್ತು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಜಖಾನ ಚಟಾರ್‌ದತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅದಲಿಯ ಆಪ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅವರಿಂದ ನಗದು, ಸರಕು ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ. ತಾಜಖಾನ ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಪರಗಣೆಗಳಿಂದ ಒಂದು ಆನೆಗಳ ಮಂಡಲ (ನೂರು ಆನೆಗಳು) ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಕನಾರಗಂಘದ ಅನೇಕ ನಗರಗಳು, ಟಾಂಡಾ ಮತ್ತು ಖವಾಸಪುರದ ಆಡಳಿಗಾರರಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೋದರರಾದ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಇಲಿಯಾಸ್‌ರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಅನಂತರ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದ.

ಅದಲಿ ಕರಾನಿಯರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಹೇಮೂ ಬಕಾಲ(ಬನಿಯಾ) “ಆನೆಗಳ ಒಂದು ಮಂಡಲ ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ನದಿ ದಾಟಿ ಕರಾನಿಯರ ಮೇಲೆ

ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸುವೆ.” ಎಂದು ಅದಲಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಅದಲಿ ಹೇಮೂನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ. ಮುಂದೆ ಹೇಮೂ ನದಿ ದಾಟಿದ. ವೈರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲ್ಗೈ ಸಾಧಿಸಿದ.

ಈಸಾಖಾನ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಂಖಾನರ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ:

ತನ್ನ ಭಾವ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅದಲಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಸೂರ್ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಅಧಿಕಾರ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದಲಿಯ ಸೋದರಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಚಟಾರ್‌ದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ತಂದೆ ಗಾಜಿಖಾನನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅದಲಿ ಈಸಾಖಾನ ನಿಯಾಜಿಯನ್ನು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಹಿಂದೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನು ಕಾಲಪಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಈಸಾಖಾನ ಪರಾಭವಗೊಂಡ.

ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಅಧಿಕಾರ :

ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಸೂರ್ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಖಿಲಾಫತ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಆಗ್ರಾವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಜಾಲಾಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ. ಬಹುತೇಕ ನಗರಗಳು ವಶವಾದವು. ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಲ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಅದಲಿ ಕರನಿಯರ ವಿಚಾರ ಕೈ ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಚಟಾರ್‌ದಿಂದ ಹೊರಟು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ. ಅದಲಿ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಡ ತಲುಪಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಅರಸನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. “ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ, ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಶೀರಾನಿ, ಆಜಮ್ ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ಇತರ ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರೆ ನಾನು ಅವರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮಾಂಡಲೀಕನಾಗುವೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದಲಿ ತನ್ನ ತಿಳಿಗೇಡಿತನದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಅದಲಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ. ಅರಸನಿಗೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಅದಲಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾದ ವಿಚಾರ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಚಟಾರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಇಬ್ರಾಹಿಮನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಸೂರ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್‌ನಿಂದ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಂಜಾಬದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಮ್ ಅಹಮದ್‌ಖಾನ ಸೂರ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನನ ಬಲ, ವೈಭವಾಡಂಬರ ಮತ್ತು ಅದಲಿಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಇವನೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮನಂತೆ ಅದಲಿಯ ಭಾವ ಮತ್ತು ಶೇರಶಾಹನ ಕಕ್ಕನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನಿಗೂ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುವ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹನ ಸರದಾರರಾಗಿದ್ದ ಹೈಬತಖಾನ ಮತ್ತು ತಾತಾರಖಾನರನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸ್ವತಃ ಅವನು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ಆಗ್ರಾದತ್ತ ತೆರಳಿದ. ಅವನು ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಹತ್ತು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಫರಾಹ್‌ದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್ ಸಹ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಲು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದ. ಇವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರು ಖ್ಯಾತನಾಮರಾಗಿದ್ದ ಸರದಾರರಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಇದ್ದರು. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ವೈರಿಯ ಬಲ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಆಗಮನದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್‌ಗೆ ತನ್ನ ಸೇನಾ ಸರಂಜಾಮು ವಿಷಯವಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರವಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವನು ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಸ್ವಾಗತ ಮತ್ತು ಆತಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸೇನೆ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಸೋಲು ಮತ್ತು ಪಲಾಯನ:

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ಧ್ವಜವನ್ನು ಸರದಾರರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ಅನುಭವಿ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಅಡಗುದಾಣದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್ ಮೊದಲ ದಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಪಂಜಾಬಿನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಚಿದರಿಸಿದ. ಸೈನಿಕರು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಅದೊಂದು ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಡಗುದಾಣದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲೇ ವೈರಿಯನ್ನು ಮಣಿಸಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಸಂಬಲ್ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ವಿಜೇತನಾಗಿ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಹುಮಾಯೂನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಬಲ್‌ದಿಂದ ಕಾಲಪಿ ತಲುಪಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅದಲಿ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಹೇಮೂ ಬಕಾಲನನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಪರ್ವತಾಕಾರದ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತೋಪುಖಾನೆ ಜೊತೆಗೆ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಬಯಾನಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಹೇಮೂ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕಾಲಪಿ ಸಮೀಪ ಅವನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಅವನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್ ತನ್ನ ತಂದೆ ಬಳಿ ಬಯಾನಾಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹೇಮೂ ಸಹ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ಬಯಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ.

ಬಂಗಾಲದ ಅರಸನ ಬಂಡಾಯ:

ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲದ ಅರಸ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಸೂರ್ ಬಂಡೆದ್ದು ಚಟಾರ್, ಜೌನಪುರ ಮತ್ತು ಕಾಲಪಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅದರಿಂದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ವಾಪಸು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಹೇಮೂ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡು ಚಟಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್ ಹೇಮೂನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಆದರೆ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಆರು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಂದಾಘರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ವಾಪಸು ತಂದೆಯ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಪಟನಾ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ರಾಮಚಂದ್ರನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಅವನಿಂದ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದ.

ರಾಜಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬಂಧಿತ ವೈರಿಯನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಂತೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವನ ಎದುರು ನಿಂತುಕೊಂಡ.

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಬಯಾನಾದ ಆಫ್ಘಾನ (ಅವರು ರಾಯಸೀನ್ ಬಳಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು)ರೊಂದಿಗೆ ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಬಾಜ್ ಬಹಾದುರನ ಕಲಹ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಆಫ್ಘಾನರು ರಾಜಾ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಬಳಿ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಅವನ ಮೂಲಕ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಸ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಅವರು ವಿಲಾತ್‌ಕದಾದ ರಾಣಿ ದುರ್ಗಾವತಿಯಿಂದ ನೆರವು ಕೋರಿದರು. ರಾಣಿ ಅವರ ಮನವಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಹೊರಟಳು. ಬಾಜಬಹಾದುರನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಆಫ್ಘಾನರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಜಬಹಾದುರ ಸಹ ರಾಣಿ ಬಳಿ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವಳು ಆಫ್ಘಾನರಿಗೆ ನೆರವಾಗದಂತೆ ತಡೆದ. ರಾಣಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ವಾಪಸು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಮಾಲವಾದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಶಾಹ್ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಂಗಾಲದ ಗಡಿ ನಗರ ಒಡಿಸಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಜೀವನದ ದಿನಗಳನ್ನು

ಕಳೆಯಿತೊಡಗಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಸುಲೇಮಾನ್ ಕರಾನಿ ಒಡಿಸಾಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಇಬ್ರಾಹಿಮಶಾಹನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

ಹೇಮು ಬಕಾಲ್ ಚಟಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದಲಿ ಬಳಿ ಇದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಅದಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಧ್ವಂಸ ಹಾಗೂ ವಿನಾಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಫ್ಘಾನರ ಛಲ ಮತ್ತು ಅವಿವೇಕ ಅವರನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾವನ್ನು ವೈರಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಅದಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಂಡೆದಿದ್ದ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಕೌರಿಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಕಾಲಪಿಯಿಂದ ಹದಿನೈದು ಹರದಾರಿ ದೂರದ ಚತರಕಾ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಯಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಕೌರಿಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ. ಅದಲಿ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಚಟಾರ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವೈರಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹುಮಾಯೂನ ನಿಧನನಾದ. ದೆಹಲಿ, ಆಗ್ರಾ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬನ್ನು ಮೊಗಲರಿಂದ ಮರಳಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅದಲಿ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಐದು ನೂರು ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಮೂನನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಆಫ್ಘಾನರ ಪರಸ್ಪರ ವೈರದಿಂದಾಗಿ ಅದಲಿ ಚಟಾರ್‌ದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗದಾದ. ಹೇಮೂ ಆಗ್ರಾ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರಿಗೆ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹೇಮೂ ಆಗ್ರಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಅದನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟ.

ದೆಹಲಿಯ ಅರಸ ತರಜಿಬೇಗ್ ಹೇಮೂನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ. ಆದರೆ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಹೇಮೂ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಸಹ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಪಂಜಾಬಿನತ್ತ ಹೊರಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಿದ್ಧತೆ ಆರಂಭಿಸಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಸಿದ್ಧತೆ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅಕಬರ್‌ನ ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದ ಬೈರಮಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದ. ಖಾನ ಜಮಾಂ ಮೊಗಲನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ಅರಸನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ. ಹೇಮೂ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಬಲು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಖಾನ ಜಮಾಂನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಪಾನಿಪತ್ ಬಳಿ ಹೇಮೂ

ಆನೆ ಏರಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಹೇಮೂನ ಪ್ರಬಲ ಆಕ್ರಮಣ ಮೊಗಲರ ಸೇನೆಯ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವ, ಬಲಪಾರ್ಶ್ವ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಪಡೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಗೆಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಕಬರ್‌ನ ಕೀರ್ತಿ ಫಲಪ್ರದವಾಯಿತು. ಆಫ್ಘಾನರ ಸೇನೆ ವೈರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮೊಗಲರ ಒಂದು ತುಕಡಿ ಹೇಮೂ ಬಕಾಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ಹೇಮೂ ಬಕಾಲ್‌ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅವನ ಆನೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಅಕಬರ್‌ನ ಬಳಿ ಒಯ್ದರು. ಹೇಮೂ ಬಕಾಲನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನ ಹತ್ಯೆ ನಂತರ ಅದಲಿಯ ಬಲ ಕುಂದಿತು. ಅವನು ನಗಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪಮಾನಿತನಾಗಿ ಹೋದ. ಈ ರೀತಿ ಆಫ್ಘಾನರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು.

ಖಿಜರ್‌ಖಾನನ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಆದಿಲ್‌ನ ಹತ್ಯೆ:

ಖಿಜರ್‌ಖಾನ ವಲ್ಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಕೌರಿಯಾ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಒಂದು ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಪೂರ್ವದ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನನ್ನು ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹ್ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ. ನಂತರ ಅವನು ಅದಲಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಭಯಂಕರ ಕದನದ ನಂತರ ಅದಲಿ ಹತನಾದ. ಈ ರೀತಿ ಅವನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಎರಡೂ ಕೊನೆಗೊಂಡವು.

■

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೨೭ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಾಣ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತೊಲಿ ಬಂಗಾರ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೪

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ಸಂತೋಷಕೂಟಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಅವನು ರಾಜಸಭಾಸದಸ್ಯರು ಸರದಾರರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಅವನು ಅವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ “ನಾನೂ ನಿಮ್ಮವರಲ್ಲೊಬ್ಬ. ನಾನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವ ಅಥವಾ ಉತ್ತಮನಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಬಹ್ಲೂಲ್ ಲೋಧಿ ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ತಂದ ಹಾಗೂ ಶೇರಶಾಹ ಅಪಾರ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆ ಎದುರಿಸಿ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಹೀಗೆ ಸೂರಿ ವಂಶದ ಹೆಸರನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿಸಿದ. ಈಗ ಹುಮಾಯೂನ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾಲದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಇಂತಹ ಎದುರಾಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನರಾಗಿರಬಾರದು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾತಂಕರಾಗಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈಗ ನೀವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನನ್ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಾದರೆ ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಮತ್ಸರ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ. ಪರಸ್ಪರ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿರಿ. ಕಾರಣ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಫಲವಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಭವ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು. ನಾನು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಅನರ್ಹನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಹುದ್ದೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರಿ. ನಾನೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಅವನ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಆಫ್ಘಾನ ಸರದಾರರು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಭಾಷಣ ಆಲಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ “ಶೇರಶಾಹನ ಕಕ್ಕನ ವಂಶದ ಕುಡಿಯಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಸನೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತೇವೆ.” ಎಂದು ಸಾರಿದರು. ನಂತರ ಆಫ್ಘಾನರು ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಕುರ್‌ಆನ್ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ನಾವು ಎಂದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆಫ್ಘಾನರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ:

ಈ ಆಣೆಪ್ರಮಾಣದ ನಂತರ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹುದ್ದೆಗಳು, ಬಿರುದುಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗೀರುಗಳ ವಿತರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಫ್ಘಾನರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹುಮಾಯೂನ ಪಂಜಾಬಿನತ್ತ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಸಹ ಇನ್ನೊಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ. ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ರೊಹತಾಸ್ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿನಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊಗಲರು ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿ ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ದಮನಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಥವಾ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆಫ್ಘಾನ ಮತ್ತು ರಜಪೂತ ಯೋಧರನ್ನು ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಹೈಬತಖಾನರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲರನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಕಳಿಸಿದ. ಆಫ್ಘಾನರು ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಸೋತರು. ಅವರು ಆನೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಓಡಿದರೆಂದರೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಆಫ್ಘಾನರ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನಗಳ ಅರಿವಿದ್ದರೂ ಅದೇ ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಹಿಜರಿ ಫೌಜರಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಅಕಬರ್‌ನೊಂದಿಗಿದ್ದ ಬೈರಮಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆಫ್ಘಾನರು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಶಿವಾಲಿಕ್ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ.

ಸಿಕಂದರ್‌ನ ಮರಣ:

ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾ ಎರಡೂ ನಗರಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಮಾಯೂನನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಭಾರತ ದೇಶ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಮೃದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು. ಬೈರಮಖಾನನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಶಿವಾಲಿಕ್ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಬಂಗಾಲದತ್ತ ಹೋದ. ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಆಳಿದ. ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಅವನು ಮೃತಪಟ್ಟ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹನ ನಂತರ ತಾಜ್‌ಖಾನ ಬಂಗಾಲದ ಅರಸನಾದ.

■

VI. ಮತ್ತೆ ಮೊಗಲರ ಆಗಮನ

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧

ನಸೀರುದ್ದೀನ್ ಹುಮಾಯೂನನ ಆಗಮನ ಮತ್ತು ಪುನಃ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಳ್ವಿಕೆ

ಈ ಮೊದಲು ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ ಬೈರಮಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಕಜ್‌ದೀಂದಿಂದ ಪೀಲಾಕ್ ಕೀದಾರ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಅಭರಾ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನಿಯಾದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. (ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪೀಲಾಕ್ ಎಂದರೆ ತಂಪಾದ ಮತ್ತು ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರು ಬೇಸಿಗೆ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ.) ಬೈರಮಖಾನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ತಂದ. ಆ ಮೂಲಕ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇರಾಕ್ ತಲುಪಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಮತ್ತು ಭೇಟಿಗೆ ಕಾತರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹುಮಾಯೂನ ಕಜ್‌ದೀಂದಿಂದ ಹೊರಟ. ಹಿಜರಿ ೯೫೧ರ ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್ ತಹ್ಮಾಸಪ್ ಸಫವಿ ಮತ್ತು ಹುಮಾಯೂನರ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು. ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್ ಈ ಘನವಂತ ಅತಿಥಿಯ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ರಾಜಾತೀರ್ಥ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಮಾತುಕತೆಯ ಮಧ್ಯೆ ತಹ್ಮಾಸಪ್ “ನಿನ್ನಂಥ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ದುರ್ಬಲ ಎದುರಾಳಿಗಳು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. “ಸೋದರರ ದ್ವೇಷ.” ಎಂದ ಹುಮಾಯೂನ. ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್ “ನೀನು ನಿನ್ನ ಸೋದರರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಂತರ ಊಟಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರ ಹಾಸಲಾಯಿತು. ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್‌ನ ಸೋದರ ಬಹರಾಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನೂ ಬಂದ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೈ ತೊಳೆಸತೊಡಗಿದ. ನೌಕರರಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಇರಾನಿನ ಶಾಹ್ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ “ಸೋದರರನ್ನು ಹೀಗೆ ಇರಿಸಬೇಕು.” ಎಂದ. ಬಹರಾಮ್ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರನಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಮಾಯೂನ ಇರಾನ್‌ನಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಅವನ ವೈರಿಯಂತೆ ಇದ್ದ. ಬಹರಾಮ್

ಮಿರ್ಜಾ ಇರಾನ್ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ತನ್ನ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ತನಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲ ದ್ವೇಷದ ಭಾವನೆ ಬಿತ್ತತೊಡಗಿದ. ಪ್ರಮಾಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹನಿಗೆ “ಭಾರತದಂಥ ನೆರೆ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ತೈಮೂರನ ಸಂತತಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆ ಅಕ್ರಮವಾದದ್ದು” ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ತಹ್ಮಾಸಪ್ ಹುಮಾಯೂನನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉಲ್ಟಾಸಿತಗೊಳಿಸಲು ಮೂರು ಸಲ ಪೀಲಾಕ್ ಕೀದಾರ್ ಮಧ್ಯ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲ ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್ ಮೊದಲು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಬೇಟೆ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ನಂತರ ಬೈರಮಖಾನನ ಸರದಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೈರಮಖಾನನ ನಂತರ ಬಹರಾಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಸರದಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ವೇಗದ ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಬೇಟೆ ಪ್ರಾಣಿ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಖಿಡ್ಗ ಮತ್ತು ಚಾಕುವಿನಿಂದ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಟೆ ತಾಣವನ್ನು ರಕ್ತಸಿಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್ ಪೀಲಾಕ್‌ದಿಂದ ಕಜ್‌ದೀಂಗ್ ಆಗಮಿಸಿದ. ಬಹರಾಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತಿತರ ದರಬಾರಿನವರು ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಸಹ ಮುಂಜಾಗೃತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೈರಮಖಾನನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ನಯ ವಿನಯದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ.

ಶಾಹ್ ತಹ್ಮಾಸಪ್‌ನ ಸೋದರಿ ಸುಲ್ತಾನಾ ಬೇಗಮ್, ದೀವಾನ್‌ನ ಅಧೀಕ್ಷಕ ಕಾಜಿ ಜಹಾಂ ಕಜ್‌ದೀನಿ ಮತ್ತು ಹಕೀಮ್ ನೂರುದ್ದೀನ್‌ರಂಥ ಸರದಾರರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಶಾಹ್‌ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ದಿನ ಸುಲ್ತಾನಾ ಬೇಗಮ್ ಹುಮಾಯೂನನ ರುಬಾಯಿ ವಾಚಿಸಿ ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದಳು:

ನಾವು ಅಲಿಯ ಮಕ್ಕಳು
ಅಲಿಯ ನೆನಪಿನಿಂದ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ
ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇವೆ. ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ
ಅಲಿಯನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್ ಈ ರುಬಾಯಿ ಕೇಳಿ ತುಂಬ ಮುಶಿಪಟ್ಟ. “ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಬರ್(ಎಲ್ಲ ಮಸೀದಿಗಳಲ್ಲಿನ ವೇದಿಕೆ)ದಿಂದ ಬಾರಾ ಇಮಾಮ್^{೨೪}ರ ಪ್ರವಚನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರೆ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ತಂದೆಯ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದ. ಸುಲ್ತಾನಾ ಬೇಗಮ್ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಶಾಹ್‌ನ ಈ ಮಾತು

ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದಳು. ಹುಮಾಯೂನ “ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ತನಕ ಪ್ರವಾದಿಯ ವಂಶಸ್ಥರ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಶಾಹ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತಕತೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಮಾತುಕತೆಯಿಂದ ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್‌ನ ಮನಸ್ಸು ಹುಮಾಯೂನ ಬಗೆಗಿನ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಕಾಬುಲ್, ಕಂದಹಾರ್ ಮತ್ತು ಬದಖ್ಶಾಂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಆಗ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್, ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ ಬದಾಗಖಾನ ಕಾಚಾರ್ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಹುಮಾಯೂನ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕು ಎಂದು ಇದೇ ಬೈರಕನಲ್ಲಿ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಹ್ ಸಕಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ “ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತಬ್ರೇಜ್ ಮತ್ತು ಅರದ್ವಬೀಲ್‌ನ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾತರವಾಗಿದೆ. ಈ ನಗರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಶೇಖ್ ಸಫಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂತತಿಗಳ ಆತ್ಮಗಳಿಂದ ವೈರಿಯನ್ನೆದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ನಂತರ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಇರಾನ್‌ನ ಶಾಹ್‌ಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ಹಿಡಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ವಿಧೇಯತೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ನಿರ್ದೇಶನ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಅವರು ಹುಮಾಯೂನನ ಆದರಾತಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಈ ನಗರಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸೂಫಿ ಸಂತರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಮತ್ತು ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಹುತಾತ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಂದಹಾರ್‌ಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಹುಮಾಯೂನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶ:

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಗರ್ಮ್‌ಸೈರ್‌ನ ಕೋಟೆಗಳು ಹುಮಾಯೂನನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೂ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ನಿರ್ದಯಿ ಕಕ್ಕನಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅಕಬರ್‌ನನ್ನು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಸಕಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಕಂದಹಾರ್‌ದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಬದಾಗಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆ ಬಳಿ ಹೋದ. ಪಳನೆಯ ಮೊಹರ್ರಮ್ ೯೫೨ (ಹಿ)ದಂದು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಮುತ್ತಿಗೆ ಕೆಲದಿನ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ಬೈರಮಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್‌ನನ್ನು ಕಾಬುಲ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮ್ರಾನ್

ಮಿರ್ಜಾನ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಜಾರಾ ಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ಸೇನಾ ತುಕಡಿ ಎದುರಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸೋತು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿತು. ಬೈರಮಖಾನ ಅವರ ಮೇಲೆ ಜಯ ಸಾಧಿಸಿ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಲು ಮತ್ತು ಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದ. ಆದರೆ ಮಿರ್ಜಾನ್ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬೈರಮಖಾನ ವಿಫಲನಾಗಿ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ನಾಲಾಯಕತನದ ಕತೆಯನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ.

ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್ ಸೈನಿಕರು ಮುತ್ತಿಗೆ ಮುಂದುವರಿದುದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಚುಗ್ತಾಯಿ ಮನೆತನದವರ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಉಲೂಗ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಕಾಸಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಮಿರ್ಜಾ ಮೀರ್, ಶೇರ್ ಅಫ್ಜಲ್‌ಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಫಜಲ್‌ಬೇಗ್ (ನಯೀಂಖಾನ್‌ನ ಸೋದರ) ಮುಂತಾದವರು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನನ್ನು ತೊರೆದು ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಇವರ ಹೊರತಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ತುಕಡಿಯೂ ಹೊರ ಬಂದು ಹುಮಾಯೂನನ ಬಳಿ ಬಂದಿತು. ಅಸ್ಕರಿ ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ಅಭಯ ಕೋರಿದ. ತನ್ನ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ಶಾಹ್‌ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹುಮಾಯೂನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಕಂದಹಾರ್ ಕೋಟೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎಂದು ಇರಾನ್‌ನ ದೊರೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಮಾಯೂನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ರಾಜಕುಮಾರ, ಬದಾಗಖಾನ ಕಾಚಾರ್, ಅಬುಲ್ ಫತೆಹ್, ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಫ್ಘಾರ್ ಮತ್ತು ಸೂಫಿ ವಲಿ ಮಲ್ಲು ಚಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಉಳಿದ ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್ ಸರದಾರರು ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಚುಗ್ತಾಯಿ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಕೋಟೆ ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್‌ರಿಗೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡರು. ಚಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಚುಗ್ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಬಹುತೇಕ ಕಾಬುಲ್ ಸರದಾರರು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತೆ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದ. ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಅವರು ಮರಳಿ ಬಂದರು.

ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹುಮಾಯೂನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ

ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಕಂದಹಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹುಮಾಯೂನ ಬದಾಗ್‌ಖಾನ ಕಾಚಾರ್‌ಗೆ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ. ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತು ಬದಖ್ಶಾಂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಕಂದಹಾರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮರಳಿಸುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದ. ಬದಾಗ್‌ಖಾನ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹುಮಾಯೂನ ಸುಮ್ಮನಾದ. ಹೇಗಾದರೂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಬೈರಮಖಾನ, ಉಲೂಗಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ರಿಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ.

ಒಂದು ದಿನ ಒಂಟೆಗಳ ಒಂದು ಸಾಲು ಹುಲ್ಲು ಮತ್ತು ಕಾಳುಕಡಿ ಹೊತ್ತು ಒಯ್ಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಒಂಟೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ನಗರದ ದ್ವಾರದವರೆಗೂ ಹೋದ. ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ತಡೆದರು. ಆದರೆ ಹಾಜಿ ಅವನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೈರಮಖಾನ ಮತ್ತು ಉಲೂಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಬದಾಗಖಾನ ಕಾಚಾರ್ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಹೋರಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಇರಾಕ್‌ಗೆ ಹೋದ.

ಹುಮಾಯೂನ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಕಂದಹಾರ್ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ. ಯಾದಗಾರ್ ನಾಸಿರ್ ಮಿರ್ಜಾ (ಬಾಬರ್ ದೊರೆಯ ಮಗ) ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್‌ನ ದುರ್ವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನೊಂದಿಗೆ ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅರಸ ಕಾಬುಲ್ ಹೊರಗೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಿರ್ಜಾನ ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ತಂಡ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಯಾವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಸುವಿಖ್ಯಾತ ಸರದಾರ ಕೀಲಾನ್‌ಬೇಗ್ ಸಹ ಹಾಜರಾದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ದಿಜ್ಞಾಡನಾಗಿ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಹುಮಾಯೂನ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾವನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಗಜನಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಅವನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಕಳಿಸಿದ.

ಹುಮಾಯೂನ ರಮ್ಜಾನ್‌ನ ೧೦ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಕಬರ್ ಆಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದವನಿದ್ದ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಗಮ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಘಜನಿಯಲ್ಲೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವನು ಹಜಾರಾ ಸಮುದಾಯದವರ ಪ್ರಾಂತ ದಾದರ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅವರು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಶಾಹ್ ಹುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಶಾಹ್ ಹುಸೇನ್ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನಂತೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಹರ್ಷೋಲ್ಲಾಸದಿಂದ ದಿನ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಚಿಂತಿತನಾಗಿದ್ದ.

ಬದಖ್ಯಾಂ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಹುಮಾಯೂನ ಅಕಬರ್‌ನನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಅಲಿ ತುಗಾಯಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಬುಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಹಿಜರಿ ೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಬದಖ್ಯಾಂ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ತೆರಳಿದ. ಹೊರಡುವಾಗ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡಿದ್ದ ಯಾದಗಾರ್ ನಾಸಿರ್ ಮತ್ತೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ಈ ದಂಗೆಕೋರನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಹಿಂದೂಕುಶ್ ಪರ್ವತದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತೀರಗಿರಾಂದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲೇಮಾನ್ ಬದಖ್ಯಾಂದಿಂದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಆದರೆ ಅವನು ಮೊದಲ ದಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ತಾಲಕಾನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಆರೋಗ್ಯ ಒಂದಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿತು. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಗುಣಮುಖನಾದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ್ದ ಸಂಚುಗಳು ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳು ತಂತಾವೇ ಅಡಗಿದವು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಜವಲಿಬೇಗಮ್‌ಳ ಸೋದರ ಖ್ವಾಜಾ ಮುಅಜ್ಜಮ್‌ನು ಖ್ವಾಜಾ ರಶೀದ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅನಂತರ ಕಾಬುಲ್ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ರಶೀದ್‌ನು ಖ್ವಾಜಾ ಮುಅಜ್ಜಮ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಇರಾಕ್‌ದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ. ಖ್ವಾಜಾ ಮುಅಜ್ಜಮ್‌ನನ್ನು ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ಗೆ ಬದಖ್ಯಾಂಗೆ ಅರಸನ ಪ್ರಯಾಣದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಗೋರಬಂದ್ ಮೇಲೆ ಹಠಾತ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ರಾತ್ರಿ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದ. ಅವರ ಸರಕನ್ನು ದೋಚಿ ಘಜನಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ಘಜನಿಯ ಪುಂಡರ ನೆರವಿನಿಂದ ಘಜನಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಜಾಹಿದ್‌ಬೇಗ್‌ನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ. ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವನು ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ. ತಕ್ಷಣ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿತು. ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಅಲಿ ತುಗಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಂದ. ಅವನು ಆಗ ಸ್ನಾನದ

ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಫಜಲ್‌ಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಮೆಹತರ್ ವಕೀಲನನ್ನು ಕುರುಡರನ್ನಾಗಿಸಿ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಶಾಹೀ ಮಹಲ್ ಸಮೇತ ರಕ್ಷಕರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅವನು ಹಿಸ್ಸಾಮುದ್ದೀನ್ ವಲ್ದ್ ಅಮೀರ್ ಖಿಲಾಫಾನನ್ನೂ ಹತ್ಯೆಗೈದ.

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕೋಟೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದಾಗ ಅವನ ಭೇಟಿ ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಆಗಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾಬರ್‌ನ ವಿರೋಧಕನಾಗಿದ್ದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಅವನಿಗೆ “ನೋಡಿದೆಯಾ? ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೋದೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಎರಗಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನು ಅಂದ: “ರಾತ್ರಿ ಹೋದೆ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಮರಳಿ ಬಂದೆ.”

ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬದಖ್ವಾಂದ ಸುಲೇಮಾನ್ ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಬದಖ್ವಾಂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಂದಹಾರ್‌ಅನ್ನು ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ. ನಂತರ ಅವನು ಕಾಬುಲ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಈಹಾಕ್ ಮತ್ತು ಗೋರ್‌ಬಂದ್ ಬಳಿ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಸೇನೆ ಒಂದು ತುಕಡಿ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಲು ಬಂದಿತ್ತು. ಹುಮಾಯೂನ ಅವರನ್ನು ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ಚದುರಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಶೇರ್ ಅಫಗಾನ್‌ಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಉಳಿದ ಸೇನೆ ಜಮಾವಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಇಲ್ಲೂ ವೈರಿಗಳು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಶೇರ್ ಅಫಗಾನ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ. ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಬುಲ್ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ತಂಡ ಯಾವುದೋ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಬಳಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕುದುರೆಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ನಗರದೊಳಗೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಶೂರ ಸೈನಿಕ ಶೇರ್‌ಆಲಿಯನ್ನು ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ತಂಡದ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನನಿಗೂ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ತಕ್ಷಣ ಅವನು ಕೋಟೆಯ ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿದ. ಬರುವ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದ್ ಮಾಡಿಸಿದ. ಶೇರ್‌ಅಲಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅವನು ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಆದರೆ ನಂತರ ಪರಾರಿಯಾದ.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲೇಮಾನ್‌ಬೇಗ್ ಬದಖ್ವಾಂದಿಂದ ಹಾಗೂ ಉಲೂಗ್‌ಬೇಗ್, ಕಾಸಿಮ್‌ಹುಸೇನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್‌ನ ಸೇವಕರು ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಕುರಾಚಾಖಾನ ಮತ್ತು ಮಾನೂಸ್‌ಖಾನ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಮಿರ್ಜಾ ತುಂಬ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದ. ಅವನು ಮಾನೂಸ್‌ಬೇಗ್‌ನ

ಮೂವರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದ. ಅವರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಎಸೆದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಕುರಾಚಾಖಾನನ ಮಗನನ್ನೂ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಬುರುಜಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ. ಕುರಾಚಾಖಾನ ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ಹೋದ. ಅವನು “ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ನೆನಪಿಡು. ನೀನು ಮತ್ತು ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ಜೀವಂತ ಉಳಿಯಲಾರಿರಿ.” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ.

ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಪಲಾಯನ:

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಹತಾಶನಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಕೋಟೆ ಗೋಡೆ ಹಾರಿ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದ. ಕೋಟೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಕಾಬುಲ್‌ನ ಕೌಲ್ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಆ ತಪ್ಪಲೂ ಅವನಿಗೆ ಒಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಹಜಾರಾಂ ಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ತಂಡ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಅವರು ಬಟ್ಟೆ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಅವನ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ತಾವು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನನ್ನು ದೋಚಿದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಗೋರ್‌ಬಂದ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಸೇವಕರ ಬಳಿ ತಲುಪಿಸಿದರು. ಅವನು ಅಲ್ಲೂ ಉಳಿಯದಾದ. ನಂತರ ಬಲ್ಪದತ್ತ ಹೊರಟ. ಬಲ್ಪದ ರಾಜ ಶೇರ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದ. ಅವನು ಗೋರ್ ಮತ್ತು ಬಲ್ಗಾನ್ ಎರಡೂ ನಗರಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ.

ಮಿರ್ಜಾ ಶೀಘ್ರವೇ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಬದಖ್ಶಾಂ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊಲಾಬ್‌ನತ್ತ ಅವರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು.

ಕುರಾಚಾಖಾನ ಮತ್ತು ಮಾನೂಸ್‌ಬೇಗ್ ಈ ಮಧ್ಯೆ ಎಷ್ಟೋ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಅವರು ಖ್ವಾಜಾ ಬುಖಾರಿ ವಜೀರ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾಸಿಮ್‌ನನ್ನು ಅವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡ ಬಯಸಿದರು. ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಅವರ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸರದಾರರು ಅರಸನ ಸಖ್ಯೆ ತೊರೆದರು. ಮಿರ್ಜಾ ಅಸ್ಕರಿಯನ್ನು ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬದಖ್ಶಾಂಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಪರಾರಿಯಾದ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಆದರೆ ಅವರ ಬಳಿ ಹೋಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಹುಮಾಯೂನ ಮಿರ್ಜಾ ಹಿಂದಾಲ್ ಮತ್ತು ಮಿರ್ಜಾ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಬಿನ್ ಸುಲೇಮಾನ್‌ರಿಗೆ ಕರೆ ಕಳಿಸಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹಾಜರಾಗಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಕರ್

ಅಲಿ ಸನಕಾನಿ ದಾರಿ ಮಧ್ಯ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಸರದಾರರಿಗೆ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಮಿರ್ಜಾ ಹಿಂದಾಲ್ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇರ್‌ಅಲಿಯನ್ನು ಜೀವಂತ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ.

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದಾಲ್ ನಡುವೆ ಕದನ:

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕುರಾಚಾಖಾನನನ್ನು ಕುಶಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ತಾಲಿಖಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಹುಮಾಯೂನ ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕೊಕಾನ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಮಂದೆ ಕುಶಮ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕುರಾಚಾಖಾನ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕುಶಮ್‌ನತ್ತ ನುಗ್ಗಿದ. ಕುಶಮ್ ತಲುಪಿದ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ತಾಲಿಕಾನ್ ನದಿ ದಾಟಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನ ಸೈನ್ಯ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚೆದರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ. ಅವನ ಸಕಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹುಮಾಯೂನ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್‌ಗೆ ಅರಸನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾಲಿಕಾನ್‌ಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಂದ ದೋಚಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ದರೋಡೆಕೋರರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಮರು ದಿನ ಅವನು ತಾಲಿಕಾನ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಕಾಮ್ರಾನ್‌ಗೆ ಉಜಬೇಕ್‌ರಿಂದ ನೆರವು ಸಿಗದೆ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹುಮಾಯೂನನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಕೋರಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅದನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮತ್ತು ಅಸ್ಕರಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಇಬ್ಬರೂ ಹತ್ತು ಹರದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಸೈನ್ಯ ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಯೋಚನೆ ತಪ್ಪೆಂದು ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಹುಮಾಯೂನ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಖೇದವಾಯಿತು. ಅವರು ವಾಪಸು ಹೋದರು. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಅವರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಗಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅರಸ ಇಬ್ಬರೊಂದಿಗೂ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ. ಅವರಿಗೆ ಕೊಲಾಬ್ ನಗರವನ್ನು ಜಾಗೀರಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ. ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಕೊಲಾಬ್‌ದತ್ತ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಅವನು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಹುಮಾಯೂನ ಕಂದಹಾರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ವಿಜಯ ವೃತ್ತಾಂತ ರವಾನಿಸಿದ. ಆ ವಿಜಯ ವೃತ್ತಾಂತದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಒಂದು ಭಾವ ಗೀತೆಯನ್ನು

ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಬೈರಮಖಾನನ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ನೋವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಒಂದು ರುಬಾಯಿ ಸಹ ಬರೆದ. ಅವನೂ ರುಬಾಯಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದ. ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಉಜಬೇಕ್‌ರಿಂದ ವಿಪರೀತ ತೊಂದರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಹಿಜರಿ ೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನ ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾರೊಂದಿಗೆ ಬಲ್ಖಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮತ್ತು ಅಸ್ಕರಿ ಆಗಲೂ ಹಗೆ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹುಮಾಯೂನನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಕಾಬುಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಆತಂಕವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನ ತೀರ್ಮಾನ ಬದಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬಲ್ಖ ತಲುಪಿದ.

ಶಾಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಉಜಬೇಕ್ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದ. ಆದರೆ ಆ ದಿನ ಜಯಾಪಜಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಮರು ದಿನ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ, ಅಬ್ದುಲ್‌ಅಜೀಜಖಾನ ವಲ್ದ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನ ಮತ್ತು ಖಿಜಾರ್‌ನ ದೊರೆ ಶಾಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರು. ಶಾಹ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬಂದ. ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅವರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರು. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಉಜಬೇಕ್ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸೇನೆ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದವರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವ ರಾತ್ರಿ ನಂತರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದಾಳಿಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತೋ ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಬಲ್ಖದವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಇಡೀ ಸೇನೆ ಅರಸನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ದರ್ರಾ ಕುಜ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟು ಯಾವುದಾದರೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿಹಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಲ್ಖದವರಿಗೆ ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆಯೇ ನಗರವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ಸೇನೆಯ ಯೋಚನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸೈನಿಕರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೂಚು ಮಾಡಿದ. ದರ್ರಾ ಕುಜ್ ಕಾಬುಲ್ ಸಮೀಪವಿದೆ. ಯಾರಿಗೂ ಈ ಸಲಹೆ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಸೇನೆಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂರಕ್ಷಕ ಪಡೆಗಳನ್ನು ಉಜಬೇಕ್ ಸೈನಿಕರು ಹಣೆದರು. ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಹಸನ್ ಕುಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಈ ಪಡೆಗಳ

ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಜಬೇಕ್‌ರು ಸೇನೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಹುಮಾಯೂನ ತಿರುಗಿ ಭಲ್ಲೆ ಬೀಸಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೆಡಹಿದ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದಿದ್ದ. ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ, ತರದಿ ಬೇಗ್ ಮತ್ತು ತೌಲಕಖಾನ ಕವಚೇನ್ ಸಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದರು. ಆದರೆ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸೇನೆಯ ಅಶಿಸ್ತಿನಿಂದಾಗಿ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಹುಮಾಯೂನನ ಕಾಬುಲ್ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ತಂಟೆ ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಅವನು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹಿತ ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿ ಅಲಿ ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಮಿರ್ಜಾ‌ನ ವೈರಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಜಿಹಾಕ್ ಮತ್ತು ಬಾಮಿಯಾನ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹಜಾರಾ ತಲುಪಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಿಂಧ್‌ಗೆ ತೆರಳಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನ ಅವನನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ತುಕಡಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಎರಡು ಸಲ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿದ್ದ ಕುರಾಚಾಖಾನ ಮತ್ತು ಕಾಸಿಮ್‌ಹುಸೇನ್ ಮುಂತಾದವರು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ‌ನಿಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದರು. ಅರಸನ ಸೇನೆಯ ಬಲಾಢ್ಯ ಪಡೆಗಳು ಜಿಹಾಕ್ ಮತ್ತು ಬಾಮಿಯಾನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಕೊತವಾಲ್ ಕುಬಚಾಕ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅವರ ಬಳಿ ಬರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಹಿತೈಷಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಅವರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನು ಬಾಮಿಯಾನ್‌ದಿಂದ ಕುಬಚಾಕ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುರಾಚಾಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಹೋರಾಟದ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಹುಮಾಯೂನ ಕೆಲವೇ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿ ಕಾದಾಡತೊಡಗಿದ. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಖ್ತರ್ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್ ವಲ್ದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕುಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತರಾದರು. ಅರಸನ ತಲೆಗೆ ಗಾಯವಾಯಿತು. ಅವನ ಕುದುರೆ ಗಾಯಗೊಂಡಿತು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭಲ್ಲೆಯಿಂದ ವೈರಿಗಳನ್ನು ದೂರವಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾದ.

ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ:

ಹುಮಾಯೂನ ಜಿಹಾಕ್ ಮತ್ತು ಬಾಮಿಯಾನ್‌ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ವಶವಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ಬದಖ್ಯಾಂ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ತಂಡದಲ್ಲಿ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ಹಾಗೂ ಕುದುರೆ ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದವು. ಹುಮಾಯೂನ ಅವರಿಂದ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಡವಾಗಿ ಇಸಿದುಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ವಿತರಿಸಿದ. ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹತ್ತರಷ್ಟಿದ್ದ ಶಾಹ್ ಬದಾಗ್,

ತೌಲಕ್‌ಖಾನ ಕವಚೀನ್ ಮತ್ತು ಮಜನೂಂಖಾನ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ನಂತರ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವರು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ತೌಲಕ್‌ಖಾನನ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾರೂ ಮರಳಲಿಲ್ಲ. ಹುಮಾಯೂನಗೆ ಈ ಹಳೆಯ ಸೇವಕರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಖೇದವಾಯಿತು.

ಕಾಬುಲ್ ವಿಜಯ :

ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಐದನೆಯ ದಿನ ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಬುಲ್ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಸಹ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಪಂಛತರ್³ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಸೋತ. ಮಿರ್ಜಾ ತಲೆ ಮತ್ತು ಗಡ್ಡ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಬೈರಾಗಿಗಳಂತೆ ಹಿಂದುಕುಶ್ ಮತ್ತು ತುಗಾನ್ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಪರಾರಿಯಾಗುವಾಗ ಮಿರ್ಜಾ ಅಸ್ಕರಿ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಕುರಾಚಾಖಾನ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನ ವಿಜೇತನಾಗಿ ಕಾಬುಲ್ ಪ್ರವೇಶಿದ.

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಒಂದು ವರ್ಷ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕಳೆದ ನಂತರ ಹುಮಾಯೂನ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ. ಮತ್ತೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಸುತ್ತ ಕೆಲವು ಶೂರ ಸೈನಿಕರು ಜಮಾವಣೆಯದರು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಐದು ನೂರು ಸೈನಿಕರು ಅವನ ಬಳಿ ಸೇರಿದರು. ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಕುಶ್ಕಾ ಸಹ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಗಜನಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಆಫ್ಘಾನ ಹಾಗೂ ತುಗಾನತ್‌ದ ಸರದಾರರಾದ ಮೆಹಂದಿ ಖಲೀಲ್ ಮತ್ತು ದಾವೂದ್ ಜಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಧ್‌ದತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಮರಳಿ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಸಿಂಧ್ ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಆಫ್ಘಾನರ ಬಳಿ ಬಂದ. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡಲು ಘಜನಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಅರಸ ಪತ್ರ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಇತ್ತ ಹಾಜಿ “ನೀನು ಘಜನಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಠಾವಂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ಗೆ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಮ್ರಾನ್ ತುಗಾಯಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಪೇಶಾವರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಬಂಗಶ್ ಮತ್ತು ಗುರವೇಜ್⁴ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಘಜನಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಘಜನಿ ತಲುಪುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬೈರಮಖಾನ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಹಾಜಿಗೆ ಮೃದುವಾಗಿ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ, ಕಿವಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೂ ನಂತರ

ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪೇಶಾವರ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಬುಲ್ ತಲುಪಿದ. ಹಾಜಿ ಹೆದರಿ ಘಜನಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದ. ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಕರೆ ತಂದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಹುಮಾಯೂನ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಸ್ವಂತ ಸೋದರ ಮಿರ್ಜಾ ಅಸ್ಕರಿಯನ್ನು ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲೇಮಾನ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವನು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಬಲ್ತ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಸಿರಯಾ ಮತ್ತು ಮದೀನಾ ಮಧ್ಯ ಒಂದು ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಜರಿ ೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಅಸ್ಕರಿ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಕಬರ್ ಅವಳನ್ನು ಯೂಸುಫ್‌ಖಾನ ಮುಶಹಿದಿಯೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ.

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಇನ್ನೂ ಅರಸನಾಗುವ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆಫ್ಘಾನರ ಮಧ್ಯ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸೇನೆ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನ ಮೊದಲು ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಪಿತೂರಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದ. ನಂತರ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ್ನು ಸರಿ ದಾರಿಗೆ ತರಲು ಹೊರಟ. ಖೈಬರ್ ಬಳಿ ಆಫ್ಘಾನರೊಂದಿಗೆ ಹಿಜರಿ ೯೫೮ರ ಜೀಕಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಹಠಾತ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಹಿಂದಾಲ್ ಹುತಾತ್ಮನಾದ. ದುರ್ದೈವಿ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಸೋದರನ ಕೊಲೆಯಾದ್ದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ವಿಫಲನಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಆಫ್ಘಾನರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ.

ಆಫ್ಘಾನರ ದಮನ:

ಹುಮಾಯೂನ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಗಳು ರಫೀಕಾ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬೇಗಮ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದಾಲ್ ಮಿರ್ಜಾ ಜೊತೆಗೆ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಅಕಬರ್‌ನನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ. ಘಜನಿಯನ್ನು ಜಾಗೀರಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದ. ನಂತರ ತಾನು ಆಫ್ಘಾನರ ನೆಲೆಗಳತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಈ ಸಲ ಹುಮಾಯೂನ ಮೆಹಮಂದಿ ಮತ್ತು ಖಿಲೀಲ್ ಜಯಿ ಆಫ್ಘಾನ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಣಿದ. ಅವರ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ನಷ್ಟದ ವಿನಾ ಏನೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾರದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಆಫ್ಘಾನರು ಮನಗಂಡರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನಿಂದ ದೂರಾದರು. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಸಹ ಭಾರತದತ್ತ ಹೊರಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಸೂರ್ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಆದರೆ ಅವನು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಜೊತೆಗೆ ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸ ಬಯಸಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್‌ಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ನಗರಕೋಟ ರಾಜನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಕಾಮ್ರಾನ್ ಸಹ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು

ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಹೊರಟ. ಕಾಮ್ರಾನ್ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಆದಮ್‌ನು ಖುಖರ್‌ನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಒಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಯಾಗಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಹೈದರ್ ದೊಗಲಾತ್ ಕಾಶ್ಮೀರ್‌ದ ಜಮೀನದಾರರು ಬಂಡುಕೋರರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ನೆರವಿಗೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಮಾಯೂನ ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಆದಮ್ ಹೆದರಿ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟ. ಅರಸನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಮುನಜ್ಜುಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕರೆ ತಂದ.

ಮಿರ್ಜಾ ಕುರುಡನಾದದ್ದು:

ಮಿರ್ಜಾನ ಪಿತೂರಿ ದಂಗೆಗಳಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸರದಾರರು ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸಮುದಾಯದ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತನ್ನ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಸೌಜನ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸರದಾರರ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮಿರ್ಜಾನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮೀಟಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮೋಮಿನ್ ಕಾಮ್ರಾನ್ ದೃಷ್ಟಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಘಟನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ: “ಚಶಮ್ ಪೋಶಿದ್ ಜ ಬೇದಾದ್ ಸಪಹರ್.”

ಹುಮಾಯೂನ ಮಿರ್ಜಾನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೋದ. ಮಿರ್ಜಾ ಕೆಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ನಂತರ ಸಾದಿಯ ಕತಾ ವಾಚಿಸಿದ:

ಬಾದಶಾಹರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಏನೂ

ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಗುಡಿಸಲಿನ ಗೌರವ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಗಗನದವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ

ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಾದಶಾಹರ ನೆರಳು ಬಿದ್ದಿದೆ.

ಹುಮಾಯೂನ ಮೇಲೆ ಕಾಲ ಆಘಾತ ಮಾಡಿತು. ಅವನು ಮಾತು ಕಳೆದುಕೊಂಡ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಮಿರ್ಜಾ ಹಜ್‌ಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೋರಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸಿಂಧ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಮಡದಿ (ಶಾಹ್ ಸುಸೇನ್ ಅರಗೂನ್‌ನ ಮಗಳು)ಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಿದ್ದ. ಮೂರು ಹಜ್ ಪೂರೈಸಿ ಜೀಲ್‌ಕಾದ್ ೧೧, ೯೬೪ (ಹಿ)ದಂದು ಮಿರ್ಜಾ ಅಲ್ಲೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಮಜಕಾ ಮೊಹಲ್ಲಾದಲ್ಲಿ

ಅವನನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಮೂವರು ಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ಅಗಲಿದ. ಮಗನ ಹೆಸರು ಅಬುಲ್‌ಕಾಸಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಎಂದಿತ್ತು.

ಕಾಸಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಕೊಲೆ:

ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಅಕಬರ್‌ನು ಅಬುಲ್‌ಕಾಸಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಹಿಜರಿ ಫೌಝರಲ್ಲಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟ. ಅಕಬರ್‌ನು ಖಾನ ಜಮಾಂ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಬುಲ್‌ಕಾಸಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಅಕಬರ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕಾಸಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕೊಲೆಯಾಗುವಾಗ ತಾನೇ ರಚಿಸಿದ ಈ ಶೇರ್ ಹೇಳಿದ:

ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಡಿ
ಸತ್ತರೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಮಿರ್ಜಾ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಉದರದಿಂದ ಮುಜಪ್ಪರ್ ಹುಸೇನ್ ಎಂಬ ಪುತ್ರ ಜನಿಸಿದ. ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಎರಡನೆಯ ಮಗಳನ್ನು ಅಬ್ದುಲ್ ರೆಹಮಾನ್ ಮೊಗಲನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯವಳ ವಿವಾಹ ಶಾಹ್ ಫಖರುದ್ದೀನ್ ಮುಶಹಿದಿ ರಜವಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಿತ್ತು.

ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಪಂಜಾಬ ತಲುಪಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸರದಾರರು ಅರಸನ ಈ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶ್ಮೀರ್ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಆಫ್ಘಾನರು ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿದರೆ ಬಲು ಸಂಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು. ಅರಸನಿಗೆ ಸರದಾರರ ಈ ಸಲಹೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶ್ಮೀರ್‌ದತ್ತ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟ. ಸರದಾರರು ಅವನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಅರಸನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಪರವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬಿಲಗ್ರಂ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ನಂತರ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಉಜಬೆಕ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅವರು ಕಾಬುಲ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟರು. ಹುಮಾಯೂನ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಅಕಬರ್‌ನನ್ನು ಮಂತ್ರಿ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಗಜನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ಫೌಝರಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಬುಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ.

ಬೈರಮ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ:

ಅದೇ ವರ್ಷ ಅರಸ ದಂಗೆಕೋರರ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನನಿಂದಾಗಿ ಬೈರಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಕಾರಣ ಅವನು ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಹುಮಾಯೂನ ಆತಂಕಗೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ಕಂದಹಾರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದ. ಗಜನಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಂದಹಾರ್ ತಲುಪಿದ. ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಈ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನೇನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಮಾಯೂನನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಅವನು ಐದಾರು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅರಸನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಮುಂದಾದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಇದು ವಿರೋಧಿಗಳ ಕುಚೇಷ್ಟೆಯಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಯ ನಿವಾರಣೆ:

ಹುಮಾಯೂನ ಬೈರಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಸಂಪ್ರೀತಗೊಳಿಸಲು ಕಂದಹಾರ್‌ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕಳೆದ. ಹುಮಾಯೂನ ದಂಗೆಕೋರರನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿದ, ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಕಂದಹಾರ್‌ಅನ್ನು ಮುನಯೀಂಖಾನ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾರ ಸುಪರ್ದಿಗಾದರೂ ವಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಅರಸನಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ತಾನು ಅರಸನ ಜೊತೆಗಿರುವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಬೈರಮ್‌ಖಾನನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊರಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೈರಮ್‌ಖಾನನ ಸಲಹೆ ಪ್ರಕಾರ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿಯ ಸೋದರ ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನನಿಗೆ ದಾದರ್‌ನ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆಗ್ರಾ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಮನವಿಗಳು ಅರಸನಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದವು. ಅವುಗಳ ವಿಷಯ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಆಫ್ಘಾನರು ಪರಸ್ಪರ ಕಚ್ಚಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಸ ತನ್ನ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಪ್ರಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸಕಾಲವಾಗಿದೆ.”

ಶುಭ ಸಂಕೇತ:

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಹುಮಾಯೂನ ಬಳಿ ಸಕಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಚಡಪಡಿಸತೊಡಗಿದ.

ಒಂದು ದಿನ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ “ನಾನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಶುಭ ಸಮಯ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಎದುರಾಗುವ ಮೂವರ ಹೆಸರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರ ಹೆಸರುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಈ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯ ಭವಿಷ್ಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಅರಸ ತನ್ನ ಕೆಲವು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಖ್ವಾಜಾ ದೌಲತಖಾನ ಎಂದಿತ್ತು. ಕೆಲ ಹೆಜ್ಜೆ ನಂತರ ಸಿಕ್ಕ ಎರಡನೆಯವನು ರೈತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಹೆಸರು ಮುರಾದ್ ಖ್ವಾಜಾ ಎಂದಿತ್ತು. ಹುಮಾಯೂನ “ಮೂರನೆಯವನ ಹೆಸರು ಸಾದತ್ ಖ್ವಾಜಾ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಎಂಥ ಅದೃಷ್ಟ!” ಎಂದ. ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮೂರನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕ. ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಯೋಗಾಯೋಗವೆನ್ನುವಂತೆ ಅವನ ಹೆಸರು ಸಾದತ್ ಖ್ವಾಜಾ ಎಂದಿತ್ತು.

ಭಾರತದ ದಂಡಯಾತ್ರೆ:

ಹುಮಾಯೂನ ಈ ಶುಭ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ದೈವೇಚ್ಛೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅರಸನ ಬಳಿ ಕೇವಲ ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರಿದ್ದರು. ಆಫ್ಘಾನ ಸೈನಿಕರು ಲಕ್ಷ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಇದ್ದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಭಾರತದ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ.

ನಿರ್ಗಮನ:

ಹುಮಾಯೂನ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಂ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ. ನಂತರ ಹಿಜರಿ ಒತ್ತಿರ ಸಫರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಬೈರಮಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಸಹ ತನ್ನ ಶೂರ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಿ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ (ಅವರೆಲ್ಲ ಅವನ ಮನೆತನದ ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದರು) ಶಾಹೀ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಪೇಶಾವರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿದ. ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕನ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಿದ. ಖಿಜರ್‌ಖಾನ, ತರದಿಬೇಗ್‌ಖಾನ, ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಅಲಿ ಕುಲಿ ಸೀತಾನಿ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರನ್ನು ಬೈರಮಖಾನ ಜೊತೆಗೆ ಈ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿದ. ಶೇರಶಾಹನ ರೊಹತಾಸ್ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತ ಲಾಹೋರ್‌ವರೆಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಆಫ್ಘಾನ ಸರದಾರರು ಹೋರಾಟ ಮಾಡದೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಅಡೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ:

ಬೈರಮಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತ ತಲುಪಿದ. ಹೊರಾಟ ಕಾದಾಟವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಮೀನುದಾರರು ಬೈರಮಖಾನನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಫ್ಘಾನರ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿ ಶಾಹಬಾಜ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ನಸೀರ್‌ಖಾನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೀಪಾಲಪುರದಲ್ಲಿ ಜಮಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಭಂಗ ಮಾಡಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನ ಸಾಕು ಮಗ ತಿರ್ಮಜಿಯನ್ನು ಸೈಯದ್ ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿ ಮತ್ತು ಅಲಿ ಕುಲ ಸೀತಾನಿ ಜೊತೆಗೆ ಆಫ್ಘಾನರ ದಮನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಶಾಹ್ ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿ ಅವರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ. ಅವರನ್ನು ಹಣೆದು ನಿರ್ವಿಣ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ತಾತಾರಖಾನ ಮತ್ತು ಹೈಬತಖಾನರೊಂದಿಗೆ ಹಣಾಹಣೆ:

ಸಿಕಂದರಶಾಹ್‌ನು ತಾತಾರಖಾನ ಮತ್ತು ಹೈಬತಖಾನರನ್ನು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಚುಗ್ತಾಯಿಯರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮಿನೊಂದಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಎದುರಾಳಿಯ ಸಂಖ್ಯಾಬಲದಿಂದ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಎದೆಗುಂದಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸತ್ಲಜ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಅವರನ್ನೆದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಚವಾಡೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗೆದುರಾಗಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅದು ಚಳಿಗಾಲ ಆಗಿತ್ತು. ಆಫ್ಘಾನರು ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರದೆದುರು ಬೆಂಕಿ ಉರಿಸಿದರು. ಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಿದರು. ಬೈರಮಖಾನ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ತುಂಬ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವಿಶೇಷ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ವೈರಿ ಸೇನೆಯ ಹಿಂಬದಿ ತಲುಪಿದ. ಆಫ್ಘಾನ ಸೇನೆ ಬೆಳಕಿನಿಂದಾಗಿ ದೂರದಿಂದಲೇ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಬೈರಮಖಾನ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಸುರಿಮಳೆಗೈದ. ಆಫ್ಘಾನರು ಬಾಣಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯಿಂದ ದಿಜ್ಮೂಢರಾದರು. ತಮ್ಮ ಸಹಜ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉರಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸೇನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಶುಗಳ ಮೇವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯೇ ಬೆಂಕಿಗೆ ಎಸೆದು ಬಿಟ್ಟರು. ಮೊಗಲರು ಇದರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂತಸಪಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಬಲ ಬಂತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಬಾಣಗಳ ಸುರಿಮಳೆ ಮಾಡಿದರು.

ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಸೀತಾನಿ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೂ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕನ ಬಳಿ ಧಾವಿಸಿದರು. ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಫ್ಘಾನರು ಹೊರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಸೇನೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೇ ದೆಹಲಿಯತ್ತ

ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಡೆ ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪರಾರಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ಅವರ ಬಲ ಕುಂದಿ ಹೋಯಿತು. ತಾತಾರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಹೈಬತಖಾನ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯ ಅಧೋಗತಿ ಕಂಡು ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಣರಂಗದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಮೊಗಲರು ಸಂತಸದಿಂದ ಆಫ್ಘಾನರ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೋಚಿದರು. ಅವರ ಸಂತಸಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು.

ಬೈರಮಖಾನ ಆನೆಗಳನ್ನು ಲಾಹೋರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಸನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಮಾಚವಾಡಾದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಸರದಾರರನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವರು ದೆಹಲಿಯ ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳುಗಡವಿದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಅರಸ ಈ ವಿಜಯದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ. ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಖಾನಖಾನಾನ, ಸ್ನೇಹಿತರು ನಿಷ್ಠಾವಂತರು, ಸಂಗಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳಿಗೆ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬೈರಮಖಾನನ ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯ ನೌಕರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಶಾಹೀ ದಫ್ತರ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ. ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಈ ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಯುವಕರನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಖಾನ್, ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಶೂರರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನು ತಾತಾರಖಾನ ಮತ್ತು ಹೈಬತಖಾನರ ಸೋಲಿನ ನಂತರ ಆಫ್ಘಾನರಿಂದ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಭಾವೈಕ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಆಶ್ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ. ಮತ್ತೆ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು, ತೋಪುಗಳು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೊಗಲರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಪಂಜಾಬಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ:

ಬೈರಮಖಾನ ನೌಶಹರಾ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ನಗರವನ್ನು ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ನೌಶಹರಾ ಸಮೀಪ ಬಂದು ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ. ಬೈರಮಖಾನ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ನೌಶಹರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಅರಸ ನೌಶಹರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಕೆಲ ದಿನ ಉಭಯ ಸೇನೆಗಳ ಸೈನಿಕರು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದರು. ಕೊನೆಗೆ ಹಿಜರಿ ಒತ್ತಿರ ರಜಬ್‌ನ ಚಂದ್ರ ದರ್ಶನದ ರಾತ್ರಿ ಆಫ್ಘಾನರು ವ್ಯೂಹರಚನೆ ಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಅಕಬರ್‌ನ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ. ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸೈನಿಕರೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಒಂದೆಡೆ ಬೈರಮಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಮತ್ತು

ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಸೈನಿಕರು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಿಕಂದರಖಾನ, ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್‌ಖಾನ ಉಜಬೇಕ್, ಶಾಹ್ ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿ, ಅಲಿ ಕುಲಿ ಸೀತಾನಿ, ಬಹಾದುರಖಾನ, ತರದಿಬೇಗಖಾನ ಮುಂತಾದವರು ಚಂಗೇಜಿ ಸಮರ ನೀತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು. ಹೇಗೆ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯ ಮೆರೆದರೆಂದರೆ ಅದು ಕಲ್ಪನಾತೀತವಾಗಿತ್ತು. ದೇವರ ಕೃಪೆಯಾಯಿತು. ಆಫ್ಘಾನರು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಶಿವಾಲಿಕ್ ಬೆಟ್ಟದತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಉಜಬೇಕ್ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರು ಆ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹುಮಾಯೂನ ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿಗೆ ಪಂಜಾಬಿನ ಆಡಳಿತ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ನಂತರ ರಮ್ಜಾನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ದೇವರ ದಯೆ ಮತ್ತು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿ ಮೆರೆದನು. ಹುಮಾಯೂನ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಜಾಗೀರು ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ತರದಿಬೇಗನನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಮತ್ತು ಸಿಕಂದರಖಾನನನ್ನು ಆಗ್ರಾದ ಸುಬೇದಾರರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಲಿ ಕುಲಿ ಸೀತಾನಿ ಸಂಬಲ್ ಮತ್ತು ಮೇರತ್‌ನ ಆಡಳಿತದ ಫರ್ಮಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಬೈರಮಖಾನ ಈ ವಿಜಯದ ದಿನದಂದು ಈ ರುಬಾಯಿ ಬರೆದ:

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದ ಗೆಲುವು ಹುಮಾಯೂನನ
ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಅಯಿತೆಂದು ಬರೆಯಲು
ದೈವ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯ ಒಡೆಯನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಶಾಹ್ ಅಬುಲ್ ಅಲ್‌ಆಲಿ ತನ್ನ ಸಹಾಯಕರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗತೊಡಗಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ನ ತರಬೇತುದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ.

ಹುಮಾಯೂನನ ಮರಣ:

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಕನ್ಹರ್ ದೀವಾನಾ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಬಲ್‌ನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದ. ಅವನು ಮಿಯಾನ್ ದೋಆಬಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಪಾತದ ಕೃತ್ಯವೆಸಗತೊಡಗಿದ. ಅಲಿ ಕುಲಿ ಇವನನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಆಗಮಿಸಿದ. ಇವನ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಿಜರಿ ಲಗಿರಿರ ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್ ಐದರಂದು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ. ಎರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹುಮಾಯೂನ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರದ ಕೋಣೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು

ಹತ್ತಿ ಹೋದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ನಂತರ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದ. ಅರಸ ಒಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿದಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಆಜ್ಜನ್ ಅಜಾಂ (ನಮಾಜ್ ಕರೆ) ಕೊಟ್ಟ. ಅರಸ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಲು ಎರಡನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅಜಾಂ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕೋಲಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಆದರೆ ದೈವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೋಲು ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿ ಕೈ ತಪ್ಪಿತು. ಅರಸ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ. ಸೇವಕರು ದಂಗುಬಡಿದವರಂತೆ ಅರಸನನ್ನು ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ರಾಜಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಒಯ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಅವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು. ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಆಡಿದ. ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಿಜರಿ ೯೫೨ರ ರಬ್ಬಿಯಲ್-ಅವ್ವಲ್ ೧೧ರಂದು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಸ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನನ ಮರಣದ ತಾರೀಖು ದಾಖಲಾದ ಕವನ ಹೀಗಿದೆ:

ದೊರೆಯನ್ನು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಘೋರಿ ಮೇಲೆ ಗುಂಬಜ್ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಅರಸ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತಾವಧಿ ಸೇರಿದೆ.

ಹುಮಾಯೂನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಶೂರನಾಗಿದ್ದ. ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪರೋಪಕಾರ ಅವನ ಜಾಯಮಾನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದವು. ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೈಪುಣ್ಯವಿತ್ತು. ಅರಸ ಯಾವತ್ತೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರ ಸಹವಾಸ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಅರಸ ಯಾವತ್ತೂ ವುಜೂ'ದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ. ವುಜೂ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಂದೂ ದೇವರ ನಾಮ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಹುಮಾಯೂನ ಮೀರ್ ಅಬ್ದುಲ್‌ಹೈ ಸದರ್‌ನನ್ನು ಅಬ್ದುಲ್ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ. ನಂತರ ವುಜೂ ಮಾಡಿ “ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿದಾಗ ವುಜೂದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೈ ದೇವರ ನಾಮವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದ. ಹುಮಾಯೂನ ಕುಳ್ಳನಾಗಿದ್ದ, ಗೋದಿ ಬಣ್ಣದವನಾಗಿದ್ದ. ಅರಸ ಹನಫಿ' ಧರ್ಮವನಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕಾಮ್ರಾನ್ ಮತ್ತಿತರ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸರದಾರರು ಯಾವತ್ತೂ ಹುಮಾಯೂನನನ್ನು ಶಿಯಾ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರಾಜಕುಮಾರನ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ಇರಾಕ್ ಮತ್ತು ಖುರಾಸಾನ್‌ನ ಶಿಯಾಗಳು ಅರಸನನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಸ ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅರಸನ ಸ್ನೇಹಿತ ಇಮಾಮಿಯಾ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್‌ರು ಮತ್ತು

ಇರಾಕಿಯರಿಗೆ ಶಾಹೀ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ತೋರಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರನ್ನು ರಾಜಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನ ಸುನ್ನಿ ಧರ್ಮದವನಾಗಿದ್ದ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೨೮. ಪ್ರವಾದಿ ನಂತರದ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಇಮಾಮ್‌ರು. ಶಿಯಾ ಮುಸ್ಲಿಮ್‌ರು ಈ ಇಮಾಮ್‌ರಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುನ್ನಿಗಳು ಪ್ರವಾದಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಖಲೀಫಾ (ಅಬೂಬಕ್ಕರ್, ಉಸ್ಮಾನ್ ಗನಿ, ಉಮರ್ ಫಾರುಖ್ ಹಾಗೂ ಅಲಿ)ರಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದಾರೆ. -ಅನುವಾದಕ.
೨೯. ಪಂಥತರ್ ನದಿ ಕಾಬುಲ್‌ನ ಒಂದು ಉಪನದಿಯ ಹೆಸರು.
೪೦. ಬಂಗಶ್ ಭಾರತ್ ಮತ್ತು ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ್ ಗಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು 'ಕಡಮಾನ್' ಎಂತಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಗುರವೇಜ್' ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇದೆ.
೪೧. ಶುಚಿಯ ಅವಸ್ಥೆ. ನಮಾಜ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಮುಖ, ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ತೊಳೆಯುವುದು. -(ಅನುವಾದಕ)
೪೨. ಇಮಾಮ್ ಹನೀಫಾರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ಸುನ್ನಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಒಂದು ಪಂಗಡ. -(ಅನುವಾದಕ)

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

ಶಹನ್‌ಶಾಹ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಕಬರ (ಅಕಬರ ಆಜಮ್)

ಅಲ್ಲಾಮಾ ಶೇಖ್ ಅಬುಲ್ ಫಜಲ್ ಈ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಪೂರ್ಣ ಅರಸನ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು 'ಅಕಬರನಾಮಾ'ದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಕಬರನಾಮಾ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಫರಿಶ್ತಾ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಹುಮಾಯೂನ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರ ಶೇಖ್ ಜವಲಿಯನ್ನು ಹುಮಾಯೂನನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಸಲು ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಶೇಖ್ ಜವಲಿ ಕಾಲಾನೂರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಕಬರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ. ಶೇಖ್ ಇನ್ನೂ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಮರಣ ವಾರ್ತೆ ತಲುಪಿತು. ಸರದಾರರು ಸಂತಾಪ ಸೂಚನೆ ನಂತರ ಒಮ್ಮತದಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ೨ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ೯೬೨ (ಹಿ)ರಂದು ಕಾಲಾನೂರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಅಕಬರನ ವಯಸ್ಸು ಆಗ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷವಿತ್ತು.

ಬೈರಮಖಾನ ಈಗಾಗಲೇ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ ಮತ್ತು ತರಬೇತುದಾರನ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಈಗ ಅವನನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಧೀಕ್ಷಕನಾಗಿಯೂ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸೇನಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಅವನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಬೈರಮಖಾನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಕುರಿತು ಫರ್ಮಾನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳು, ರಹದಾರಿ ಮತ್ತು

ವಾರ್ಷಿಕ ತೆರಿಗೆ ಸೂಟು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ವಿರೋಧಿಯಾಗಲಿದ್ದ ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಬೈರಮಖಾನನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಕಬರನು ಸೈಯದ್‌ಜಾದೆಯ ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಅಕಬರನು ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿಯನ್ನು ಲಾಹೋರ್‌ದ ಕೊತವಾಲ್ ಗುಲ್‌ಗೀರ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸೆರೆಯಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಗುಲ್‌ಗೀರ್ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ತರದಿಬೇಗಖಾನ ಶಾಹೀ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಅಬುಲ್ ಕಾಸಿಮ್ ಮೆನ್ತಾನೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಸಂಭಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಅಲಿ ಕುಲಿ, ಆಗ್ರಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಉಜಬೇಕ್ ದೀಪಾಲಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹಾಕಿಮ್‌ಖಾನ, ತರಬೇತುದಾರ ಮುನ್‌ಯೀಂ ಖಾನ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮುಂತಾದವರು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಕಬರನು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹನನ್ನು ದಮನಿಸಲು ಶಿವಾಲಕ್ ಬೆಟ್ಟದತ್ತ ಹೊರಟ. ಒಂದು ಘೋರ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ನಗರಕೋಟದ ರಾಜ ಧರಮಚಂದ್ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಅಕಬರನ ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಅವನ ಮನೆತನದ ಜಾಗೀರು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಬರ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಜಾಲಂಧರ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅವಕಾಶದ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕಾಬುಲ್ ಮತ್ತು ಬದಖ್ಶಾಂ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಕುಶಲ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ ಮುನಯೀಂಖಾನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ವೈರಿಯನ್ನು ಮಣಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದ.

ಕಾಬುಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ:

ಅಕಬರನಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕುಲಿ ಬರ್ಲಾಸ್, ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ಶಹ್‌ಮುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಮತ್ತು ಖಿಜರ್‌ಖಾನರನ್ನು ಮುನಯೀಂಖಾನನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ಸರದಾರರ ಪೈಕಿ ಬಹುತೇಕರು ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಉಳಿದವರು ಹೊರಗೇ

ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬದಖ್ಯಾಂದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿ ಕಂಗೆಡಿಸಿದರು. ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮುನಯೀಂಖಾನನಿಗೆ ಈ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ: “ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಹೆಸರನ್ನು ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.” ಮುನಯೀಂ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿ ಈ ಶರತ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಮುನಯೀಂಖಾನ ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದಬದಖ್ಯಾಂಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಪರಾಜಯ:

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಿಯ ಮಂತ್ರಿ ಹೇಮು ಬಕಾಲ್ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆ (ಅದು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಪದಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿತ್ತು) ಆಗ್ರಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಉಜಬೇಕ್‌ನು ಹೇಮುನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದಾದ. ಆಗ್ರಾದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅದಲಿಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರ ಶಾದಿಖಾನ ಆಫ್ಘಾನ ರಹಟ್ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಖಾನ ಜಮಾಂ’ ಬಿರುದು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಖಾನ ಸೀತಾನಿ ರಹಟ್ ನದಿ ದಾಟಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ವಿಖ್ಯಾತ ಸರದಾರರಾದ ಕಾಸಿಮ್‌ಖಾನ, ಮೊಹಮ್ಮದ ಅಮೀನ್ ಮತ್ತು ಬಾಬಾ ಸಯೀದ್ ಕುಬಚಾಕಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಇರಾಕಿ ಮತ್ತು ಖುರಾಸಾನಿ ಕುದುರೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಸಹ ಇದ್ದರು. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಕದನ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಖಾನ ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಅವನ ಹಲವು ಸೈನಿಕರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರು. ಉಳಿದವರು ನದಿ ದಾಟುವಾಗ ಮುಳುಗಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ನೂರು ಜನ ಬದುಕುಳಿದರು.

ಹೇಮು ಬಕಾಲ್ ಮತ್ತು ತರದಿಬೇಗ್‌ರ ಯುದ್ಧ:

ಹೇಮು ಬಕಾಲ್ ಆಗ್ರಾ ವಶಪಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ದೆಹಲಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ತರದಿ ಖಾನ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದ ದೂತರನ್ನು ಆಸುಪಾಸಿನ ಸರದಾರ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅಬ್ದುಲಖಾನ ಲಾಲ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬದ್‌ಖಿಶಿ, ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಇಂದಜಾನಿ ಮತ್ತು ಮೀರಕ್‌ಖಾನ ಕೊಲಾಬಿ ಮುಂತಾದವರು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದರು. ಖಾನಖಾನಾಂ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಮತ್ತಿತರ ಮಿತ್ರ ಸರದಾರರು ಸಹ ಇನ್ನೂ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತರದಿಬೇಗ್ ಹೇಮು ಬಕಾಲ್ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಹೇಮು ಸ್ವಭಾವತಃ ಒಬ್ಬ ಶೂರ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಆಯ್ದ ಕುದುರೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಬಲಾಢ್ಯ ಆನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ. ಸೇನೆಯ

ಹೃದಯ ಭಾಗದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ತನ್ನೆದುರೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗತೊಡಗಿದ್ದ ತರದಿಬೇಗನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ತರದಿ ಹೇಮನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾದ. ಅದೇ ಹೇಮು ಇತರ ಸರದಾರರನ್ನೂ ಓಡಿಸಿದ. ದೆಹಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ತರದಿಬೇಗ ಮತ್ತಿತರ ಪರಾಭವಗೊಂಡ ಸರದಾರರು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸರದಾರರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೇ ತಂಗಿ ಅರಸನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೆರವು ಕೋರುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನೌಶಹರಾದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ದೆಹಲಿಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ವೈರಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಮೇರಠ ತಲುಪಿದ ನಂತರವೇ ಅವನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಗೊತ್ತಾದವು. ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ವೈರಿ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದು ತನ್ನ ಅಳಿವಿನ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸಹ ನೌಶಹರಾದತ್ತ ಹೊರಟ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಅಧಿಕಾರ:

ಅಕಬರ ಇವೆಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಜಾಲಂಧರ್‌ದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಪಂಜಾಬ ಹೊರತಾಗಿ ಉಳಿದ ಭಾರತ ಆಫ್ಘಾನರ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕಬರಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ತುಂಬ ಖೇದವಾಯಿತು. ಅಕಬರನ ವಯಸ್ಸು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಂದಾಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ 'ಖಾನ್‌ಬಾಬಾ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ "ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದಂತೆ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಮಂಜೂರಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ತಡೆಯಬೇಡ." ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ನಾಯಕ ಹುಮಾಯೂನನ ಆತ್ಮದ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಇಟ್ಟು ಮತ್ತೆ "ಕಂದಾಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾರ ವೈರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಲೆಕ್ಕಿಸದಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಅಕಬರ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಲೋಚನಾ ಸಭೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ವೈರಿ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕುದುರೆ ಸವಾರರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅರಸನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸೈನಿಕರಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸರದಾರರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಮರಳಿ ಹೋಗುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಬೈರಮಖಾನ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ. ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದರೂ ಚಾಣಾಕ್ಷತನ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ.

ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ. ಕೂಡಲೇ ಖಿಜರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಲಾಹೋರ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಖೀಜರ್‌ಖಾನ ಮೊಗಲ ಸುಲ್ತಾನ್‌ರ ಮನೆತನದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಬಾಬರ್‌ನ ಮಗಳು ಗುಲಬದನ್‌ಳೊಂದಿಗೆ ಇವನ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಕಬರ್‌ ತಾನೇ ಹೇಮು ಬಕಾಲ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ.

ತರದಿಖಾನನ ಕೊಲೆ:

ಪರಾಭವಗೊಂಡ ಸರದಾರರೂ ನೌಶಹರಾದಲ್ಲಿ ಅರಸನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಒಂದು ದಿನ ಅಕಬರ್‌ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾಗ ಬೈರಮಖಾನ ತರದಿಬೇಗ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ವಾಸ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿದ. ಅವನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಅಕಬರ್‌ಗೆ ಬೇಟೆ ತಾಣದಲ್ಲೇ ಈ ಘಟನೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಬೈರಮಖಾನ ಅವನಿಗೆ “ತರದಿಖಾನನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪ್ರಭು ಅವನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ತರದಿಖಾನನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಉದ್ವಿಗ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಂತೂ ಹೇಮುನಂಥ ಬಲಶಾಲಿ ವೈರಿಯ ಸೇನೆ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದಾನೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ರಕ್ತಪಿಪಾಸು ಆಫ್ಘಾನರು ಇಡೀ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥದ್ದರಲ್ಲಿ ತರದಿಖಾನನಂಥ ಪ್ರಭಾವಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡುವುದು ಜಾಣತನ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಸಹ ಗೊತ್ತಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅಕಬರ್‌ ಬೈರಮಖಾನನ ಮುತ್ಸದ್ದಿತನವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿದ. ಆ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ತರಹದ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ.

ದೆಹಲಿಗೆ ಅರಸನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಬೈರಮಖಾನ ತರದಿಖಾನನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೆ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಮನೆತನ ಭಾರತವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೇರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕತೆಯ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಹಲವು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು (ಆ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸರದಾರನೂ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಒಬ್ಬ ಆರಸನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ) ಬೈರಮಖಾನನೆದುರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸತೊಡಗಿದರು. ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷದಂತಹ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿಂದ ದೂರ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ

ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಅರಸ ನೌಶೇರಾದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟ. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಉಜಬೇಕ್, ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನ, ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಇಂದಜಾನಿ ಮತ್ತು ಮಜನೂಂಖಾನ ಕಾಶಕಾಲ್ ಮುಂತಾದ ಸರದಾರರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರು. ಅವರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಬೈರಮಖಾನನ ಆಪ್ತ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದ ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿ ಬೇಗ್, ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಾದಕಖಾನ ಪರವಾಂಚಿ, ಶಾಹ ಕುಲಿಖಾನ ಮೊಹರ್ರಮ್, ಮೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಾಸಿಮ್ ನಿಶಾಪುರಿ ಮತ್ತು ಸೈಯದ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಾರ್ಜಾ ಸಹ ಹೊರಟರು.

ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಮೆಹಮೂದ್ ಇಕಬಾಲ್‌ರ ನಡುವೆ ಕದನ:

ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಮು ಬಕಾಲ್ ತನ್ನನ್ನು ರಾಜಾ ಬಿಕ್ರಮಜೀತ್ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ತುಂಬ ದುರಹಂಕಾರದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ. ಅಕಬರನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಶಾದಿಖಾನ ಮುಂತಾದ ಆಫ್ಘಾನ ಸರದಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಪರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ಆಫ್ಘಾನರ ಒಂದು ಪಡೆಯನ್ನು ಭಾರಿ ತೋಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಕಬರನ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಶಾಹೀ ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಅಕಬರನ ಸೈನಿಕರು ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡರು.

ಹೇಮು ಬಕಾಲ್ ಪಾನಿಪತ್‌ದ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಆಗ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸೇನೆ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ಆನೆಗಳನ್ನೇರಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಮು ತನ್ನ ಸರದಾರರಿಗೆ ಆನೆಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿದ. ೨ ಮೊಹರ್ರಮ್ ೯೬೪ (ಹಿ) ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಸಹ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಉಭಯತರ ನಡುವೆ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭವಾದೊಡನೆ ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಿ ಶೂರರು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದರು. ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಮೊಗಲರು ಸೈನಿಕ ತರದಿಖಾನನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾರಿದ್ದರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ 'ಹವಾಯಿ' ಎನ್ನುವ ಆನೆ ಮೇಲೆ ಹೇಮು ಸವಾರನಾದ. ಅವನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಅನುಭವಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸೇನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಪಡೆಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ಸಾಲನ್ನು ಚೆದರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹೇಮು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಪಡೆಯ

ಮೇಲೆ (ಅಲಿ ಕುಲಿ ಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಆ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ) ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬೈರಮಖಾನನ ಎಲ್ಲ ಸೇವಕರು ಕೇಂದ್ರ ಪಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಮೆರೆದರು. ವೈರಿಯ ಯೋಜನೆಯ ಒಂದೊಂದು ತಂತ್ರಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿ ತಂತ್ರ ಬಳಸಿದರು. ಈ ಹಣಾಹಣಿಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಬಾಣ ಹೇಮುನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಾಗಿತು. ಅವನಿಗೆ ಅಂಥ ಗಾಯವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಂದ ರಕ್ತ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಹೇಮುನ ಕಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪು ಆಫ್ಘಾನರಿಗೆ ದುರದೃಷ್ಟದ ಸಂದೇಶವಾಯಿತು. ಅವರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಹೇಮು ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಬಾಣ ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದ. ಅದರ ಮೇಲೆ ರುಮಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಉಳಿದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ದಾಳಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವನು ಶಾಹ ಕುಲಿಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಆನೆ ಮೇಲೆ ಯಾರು ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ಶಾಹ ಕುಲಿಖಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಾವುತನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆನೆ ಮೇಲೆ ಹೇಮು ಸವಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಶಾಹ ಕುಲಿಖಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕುಲಿ ತುಂಬ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಹೇಮುನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ರಣರಂಗದಿಂದ ಒಂದೆಡೆ ಕರೆ ತಂದ. ಮುಂದೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ.

ಹೇಮುನ ಕೊಲೆ:

ಮೊಗಲರು ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಿದರು. ಅರಸ ಸೇನೆಯಿಂದ ಎರಡು ಮೂರು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರತೊಡಗಿದ್ದ. ಶಾಹ ಕುಲಿ ಹೇಮುನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಬೈರಮಖಾನ ಅರಸನಿಗೆ “ದೇವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾದ್‌ಅನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಭು ಖುದ್ದಾಗಿ ಈ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರನನ್ನು ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅಕಬರ ಹೇಮು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗದ ಒಂದು ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ‘ಗಾಜಿ’ ಎನ್ನುವ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಬೈರಮಖಾನ ಹೇಮುನ ರುಂಡವನ್ನು ಮುಂಡದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ. ನಂತರ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಹೇಮುನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಹಣಾಹಣಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ನೂರು ಆನೆಗಳು ಮೊಗಲರ ವಶವಾದವು.

ಅಕಬರ ದೆಹಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಬೈರಮಖಾನನ ವಕೀಲ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ಮೇವಾತ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶೇರ್ವಾನಿಯು ಹೇಮು ಬಕಾಲ್‌ನ ಪರಿವಾರದವರು ಮತ್ತು ಖಜಾನೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮೇವಾತ್‌ದಲ್ಲಿದ್ದ

ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿತ್ತು. ಶೇರ್‌ವಾನಿ ಮೇವಾತ್ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಶಾಹೀ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇಬ್ನ್ ಶಾಹ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಸಫವಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್‌ರ ಒಂದು ಸೇನೆ ತಹ್ಮಾಸ್‌ಪ್ ದೊರೆಯ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಕಂದಹಾರ್ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿತು. ಕಜಲ್‌ಬಾಶ್‌ರು ಅಪಾರ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಸದಿಂದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದು ಬೈರಮಖಾನನ ಸೇವಕ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶಾಹ ಕಂದಹಾರಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲತ್ತು.

ಅಕಬರನ ಪಂಜಾಬ ಪ್ರಯಾಣ:

ಈಗಾಗಲೇ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಅಕಬರನು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾ ಖಿಜರಖಾನನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ. ಖಿಜರಖಾನ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ. ಅವನು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅಕಬರ ಜಿಹಾದ್‌ನ ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಥರದ ವಿಳಂಬ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಖುದ್ದಾಗಿ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ ಆಗ ಕಾಲಾನೂರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನೆದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮಾನಕೋಟ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನು ಖುಖರ್‌ರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಬುಲ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಕಬರನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಬೇಗಮ್‌ರು ಹಾಗೂ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರ ಪರಿವಾರದವರು ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನನ ನೆರವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಸೋದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಬುಲ್‌ನಲ್ಲೇ ಉಳಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವನಿಗೇ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನನನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮಖಾನನ ತರಬೇತುದಾರ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಿಧೇಯತೆ:

ಮಾನಕೋಟ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಆರು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್ ಅಸಹಯಕನಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ “ನನ್ನ ಅಹವಾಲು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಶಾಹೀ ಆದೇಶದನ್ವಯ ನಾನು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಲು ಪ್ರಭು ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರನನ್ನು ನನ್ನ

ಬಳಿ ಕಳಿಸಬೇಕು.” ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅಕಬರನು ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ಶಮ್‌ಸುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಆತ್ಮಾನನ್ನು ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ ಆಜಮಖಾನನಿಗೆ “ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳು ಅವೆಷ್ಟಿವೆಯೆಂದರೆ ಅರಸನೆದುರು ಹೋಗಲು ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮಗ ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುರ್ರಹಮಾನ್‌ನನ್ನು ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದು ಅವಶ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೆಂದೂ ನಾನು ಅರಸನ ವಿಧೇಯರ ವಲಯದಿಂದ ದೂರಾಗಲಾರೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.” ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ವಾಪಸು ಬಂದು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹನ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಅಕಬರನಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದ. ಅಕಬರನು ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹನ ಮನವಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ. ಶೇಖ್ ಅಬ್ದುರ್ರಮಾನ್ ಹಿಜರಿ ೯೬೪ರ ರಮ್ಜಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನು ಕೆಲವು ಆನೆಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಬಂಗಾಲದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಬೈರಮಖಾನ ಬಗ್ಗೆ ಅಕಬರನ ಅನುಮಾನ:

ಅಕಬರ ಮಾನಕೋಟ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಆಸ್ಥಾನಿಕರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಲಾಹೋರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಬೈರಮಖಾನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ಮುಂದುವರಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಎರಡು ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತ ಆನೆಗಳನ್ನು ಕಾದಾಡಲು ಮೈದಾನಿಗೆ ನುಗ್ಗಿಸಿದ. ಅವೆರಡೂ ಕಾದಾಡುತ್ತ ಬೈರಮಖಾನನ ಬಿಡಾರ ತಲುಪಿದವು. ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗೆ ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಮದವೇರಿದ ಆನೆಗಳು ಕಾದಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಬಿಡಾರದತ್ತ ಆಗಮಿಸಿರುವುದು ಅರಸನ ಆಣತಿ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದಿದೆಯೇ? ನನಗೆ ಇದರ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಚಾಡಿಕೋರರು ಅರಸನಿಗೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿರಬಹುದೇ? ಅದನ್ನು ನಂಬಿ ಅರಸ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಬೈರಮಖಾನ ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಾ “ಆನೆಗಳು ಕಾದಾಡುತ್ತ ನಿನ್ನ ಬಿಡಾರದ ಬಳಿ ತಲುಪಿದ್ದು ಒಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಒಂದು ಸಂಚಿನ ಭಾಗವೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರು.” ಎಂದ. ಆದರೆ ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿದ ಬೈರಮಖಾನ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ಶಮ್‌ಸುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಆತ್ಮಾ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಬಗ್ಗೆ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಸಂದೇಹವಿತ್ತು. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಆಣೆ

ಮಾಡಿ ಹೇಳುವಂತೆ ತಾನು ಗುಟ್ಟಾಗಿಯಾಗಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಬೈರಮಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಅರಸನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ವಿವಾಹ:

ಅಕಬರ ಹಿಜರಿ ೯೬೫ ಸಫರ್ ೧೫೮೨ರಂದು ದೆಹಲಿ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಅದೇ ವರ್ಷ ಜಮಾದಿಸ್ಸಾನಿ ೨೫ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಲಂಧರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೈರಮಖಾನನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಸಲೀಮಾ ಸುಲ್ತಾನ್ ಬೇಗಮ್‌ಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಕಬರನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸಲೀಮಾ ಮಿರ್ಜಾ ಅನ್ವರುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಮಗಳು. ಅವನು ಹುಮಾಯೂನನ ಮೊಮ್ಮಗ (ಮಗಳ ಮಗ).

ಅಕಬರನಿಗೆ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ:

ಅದೇ ವರ್ಷ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮತ್ತು ಪಂಚ್ ಹಜಾರಿ ಸರದಾರರ^೧ ಖಾನ ಜಮಾಂ ಎಂಬ ಬಿರುದಿನ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಸೀತಾನಿ ಒಮ್ಮೆ ಎಂತಹ ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದನೆಂದರೆ ಅಕಬರನಿಗೆ ಅದರಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ಪ್ರಮಾದವೇನಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವನು ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್ ಎನ್ನುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆ ಹುಡುಗ ಅರಸನ ಸೇವಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅವನು ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಸದೃಢ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹುಮಾಯೂನನ ನೆಚ್ಚಿನ ಗಲಾಮನಾಗಿದ್ದ. ಖಾನ ಜಮಾನ ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ. ಮಾದರ್ ಅನ್ನಹಾರ್‌ನ ದುರುಳರಂತೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸತೊಡಗಿದ. ಖಾನ್ ಜಮಾನ ಸೇವಕರು ತಮ್ಮ ಅರಸನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತೆಯೇ ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಜನರಿಗೆ ಆ ಸಂಬಂಧದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅದು ಅರಸನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೂ ಬಿತ್ತು. ಅಕಬರನು ಖಾನ ಜಮಾನ ಮತ್ತು ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಖಾನ್ ಜಮಾನ ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಲು ವಿಳಂಬ ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡು ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಖಾನ ಜಮಾನನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಸೇನೆಯನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಖಾನ ಜಮಾನ ಹೆದರಿದ. ಫರ್‌ಜುಆಲಿ ಎಂಬ ತನ್ನೊಬ್ಬ ಸೇವಕನ್ನು ಬಂಡಾಯದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಲು ದೆಹಲಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯದೇ ಅರಸ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಫರ್‌ಜುಆಲಿ ಯೋಚಿಸಿದ. ಖಾನ್ ಜಮಾನ ಒಬ್ಬ ಶಿಯಾ ಹಾಗೂ

ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನಿಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಅಸಮಾಧಾನವಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನು ಖಾನ ಜಮಾನನನ್ನು ಬೈರಮಖಾನನ ಬೆಂಬಲಿಗ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಫರ್ಜ್ ಆಲಿ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಬಳಿ ಬಂದೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಹೊಡೆದ. ನಂತರ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಎಸೆದು ಅವನ ಕೆತೆ ಮುಗಿಸಿದ.

ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನ ಪ್ರಸಂಗ:

ಅರಸನ ಪರಿಸರ ತುಂಬ ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ವೈರಿಗಳು ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆತೆ ಮುಗಿಸಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಲು ದೆಹಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಸಂಜೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಸರವರಪುರ ಎಂಬ ಪರಗಣೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಆ ಪರಗಣೆ ಅಬ್ದುರ್ರಹಮಾನ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜಾಗೀರಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಶಾಹಮ್ ಮತ್ತು ಅವನ ನಡುವೆ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಶಾಹಮ್ ಅಬ್ದುರ್ರಹಮಾನನ್ನು ಮಣಿಸಿದ. ಅವನ ಕೈ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ. ಅಬ್ದುರ್ರಹಮಾನ್‌ನ ಸೋದರ ಮುದದ್ದಿ ಬೇಗ್‌ನಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್ ನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡಲು ಆಗಮಿಸಿದ. ಈ ಹಣಹಣಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ಬಾಣ ತಗುಲಿತು. ಅವನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ಮೃತಪಟ್ಟ.

ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನಿಗೆ ಶಾಹಮ್‌ನ ನಿಧನ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರವರಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅಬ್ದುರ್ರಹಮಾನ್ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಶಾಹಮ್‌ಬೇಗ್‌ನ ಮೃತ ದೇಹ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮರಳಿ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಮುಸಾಹಿಬೇಗ್‌ನ ಕೊಲೆ:

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಬೈರಮಖಾನನ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದ ಕಲಾಂ ಬೇಗ್‌ನ ಮಗ ಮುಸಾಹಿಬ್‌ಬೇಗ್ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೈರಮಖಾನ (ಅವನು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ)ನ ವಿರೋಧಿಯಾದ. ಮುಸಾಹಿಬ್‌ಖಾನನನ್ನು ಅವನ ಈ ನಡೆಗಾಗಿ ತರಾಟೆಗೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ. ಮುಸಾಹಿಬ್‌ನ ಕೊಲೆಯಿಂದ ಚುಗ್ತಾಯಿ ಸರದಾರರು ತುಂಬ ಸಿಡಿಮಿಡಿಸಿದರು. ಸ್ವತಃ ಅರಸನಿಗೆ ಮುಸಾಹಿಬ್‌ನ ಕೊಲೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಾದವಾಯಿತು.

ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಬಂಧನ:

ಹಿಜರಿ ೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ನದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಇನ್ನೂ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಸಾಹಿಬ್‌ನ ಪ್ರಸಂಗ ಹಸಿರಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅವಘಡ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಅಸಹನೀಯವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಖಾನ ಖಾನಾಂ ಮುಲ್ಲಾನ್ ಕತೆ ಮುಗಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅರಸನ ತರಬೇತುದಾರ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತನಾಗಿದ್ದ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜಸಭೆ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಸರದಾರರು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಎಡತಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭೇಟಿಯ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಅವನು ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ. ಬೈರಾಮಖಾನ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಿಸಲು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದ. “ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅನುಮತಿ ಕೊಡುವವರೆಗೆ ನೀವು ಒಳಗೆ ಬರಲಾರಿರಿ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀವು ಹೊರಗೇ ಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕು.” ಎಂದು ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಹೇಳಿದ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ತುಂಬ ಖೇದವೆನಿಸಿತು. ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್‌ನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಹೊರ ಬಂದ. ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದ. ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಒಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತನ್ನ ಸೇವಕರನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದ. ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಖಿನ್ನ ಮನಸ್ಕನಾದ. ಬೈರಮಖಾನ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ನೌಕೆ ಮೂಲಕ ಅವನನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬೈರಮಖಾನ ಮುಲ್ಲಾನ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸೀತಾನಿಯನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಕೀಲನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೆಹಲಿಯ ಕವಿ ಶೇಖ್ ಗುದಾಯಿ ವಲ್ದ್ ಶೇಖ್ ಜಮಾಲಿ (ಅವನು ಶೇರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆರ್ಭಟದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ತುಂಬ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದ)ಯನ್ನು ಸರದಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯನ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ.

ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ:

ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಅಕಬರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೈರಮಖಾನನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ಇನ್ನೂ ಬಲವಾಯಿತು. ಬೈರಮಖಾನ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ವಿಚಾರ ದೂರ ಮಾಡಲು ಅರಸನನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರತ್ತ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಕೋಟೆ ಶೇರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಸುಹೇಲ್ ಎಂಬ ಅವನ ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಅದಲಿ ಪರವಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಸುಹೇಲ್‌ನಿಗೆ ಬೈರಮಖಾನನ ಆಲೋಚನೆಯ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ರಾಜಾ ಮಾನಸಿಂಗ್‌ನ

ಮೊಮ್ಮಗ ರಾಮಶಾಹ್‌ನಿಗೆ ಈ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. “ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜರು ಈ ಕೋಟೆಯ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಅಕಬರ ದೊರೆಯ ಕಣ್ಣು ಈ ಕೋಟೆ ಮೇಲಿದೆ. ನಾನು ಈ ಬಲಾಢ್ಯ ಅರಸನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿಹಿತ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ.

ರಾಮಶಾಹ ಇದನ್ನು ದೈವೀಕೃಪೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಕಬರಿ ಜಾಗೀರದಾರ ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಬೈರಮಖಾನನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ರಾಮಶಾಹ್‌ನ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾದ. ಅವನು ಅಪಾರ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಇಕಬಾಲಖಾನನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ರಾಣಾನ ಪ್ರದೇಶದತ್ತ ಓಡಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಇಕಬಾಲಖಾನ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಸುಹೇಲಖಾನ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಬೈರಮಖಾನ ಇಡೀ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅಕಬರನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ಅವನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಹೇಲ್‌ನನ್ನು ಬೈರಮಖಾನನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಜೌನಪುರ ಮತ್ತು ಬನಾರಸ್ ಕೈವಶ:

ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಕಬರನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತನ್ನ ಬಗೆಗಿನ ದುರಭಿಪ್ರಾಯ ದೂರ ಮಾಡಬಯಸಿದ್ದ ಖಾನ ಜಮಾನ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಸೀತಾನಿ ಜೌನಪುರ ಮತ್ತು ಬನಾರಸ್ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಹೀ ಆಡಳಿತವಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ. ಖಾನ ಜಮಾನನ ಈ ನಡೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಅಕಬರ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ದಯಾಳುವಾದ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹುಮಾಯೂನನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಫ್ಘಾನರ್ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಅಕಬರನು ಖಾನ ಜಮಾ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ, ನಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಖಡ್ಗದ ಜೊತೆಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ.

ಅದೇ ವರ್ಷ ರಜಬ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತೈಮೂರ್ ವಂಶದ ಹಿತೈಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆಫ್ಘಾನರ ಆರ್ಭಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಬಹ್ಲೂಲ್‌ನ ಸೋದರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಗೌಸ್ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಶೇಖ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಗೌಸ್ ಬೈರಾಮಖಾನನಿಂದ ನಿರಾಶನಾಗಿ ತನ್ನ ಪುರಾತನ ಪ್ರಾಂತ ಗ್ವಾಲಿಯರ್‌ಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಹೀಗೆ ಅಕಬರಗೆ ಬೈರಮಖಾನನ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಈ ಸಲವೂ ಬೈರಮಖಾನ ಅರಸನನ್ನು ಖುಶಿಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವನ ಗಮನ ಬೇರೆಡೆ ಸೆಳೆಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಅವನು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿಯ ಸೋದರ, ಪಂಚಹಜಾರಿ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ ಬಹಾದುರ್‌ನನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಹಾಗೂ

ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಮಾಲವಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ಮಾಲವಾ ಆಗ ಬಾಜಬಹಾದುರನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಅರಸನಿಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಅಕಬರ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ಅವನನ್ನು ಆಗ್ರಾದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟ. ಅಕಬರ ದೆಹಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್ ತಲುಪಿದ. ಬೈರಮಖಾನನ ಕಡುವೈರಿ ಮಾಹಮ್ ಆತ್ಕಾ ಮತ್ತು ಅದ್ವಮಖಾನ ಅರಸನಿಗೆ “ಪ್ರಭುವಿನ ತಾಯಿ ಮರಿಯಮ್ ಮಕಾನಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತುಂಬ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಿಸಲು ದೆಹಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರೆ ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸಂತಸವಾಗುವುದು.” ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಕಬರ ಈ ಸಲಹೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟ.

ದೆಹಲಿಗೆ ಅಕಬರನ ಆಗಮನ:

ಮಾಹಿಮ್ ಆತ್ಕಾನ ಅಳಿಯನಾಗಿದ್ದ ದೆಹಲಿಯ ಸುಬೆದಾರ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ ಖಾನ ನಿಶಾಪುರಿ ಅರಸನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಅನೇಕ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅದ್ವಮಖಾನ ಇಬ್ಬರೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ “ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ನಮಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬೈರಮಖಾನ ಪ್ರಭುವಿನ ಈ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮನವಿ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಯ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಮುಸಾಹಿಬ್‌ಖಾನನಂತೆ ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಡಳಿತದ ಹಿತ್ಯೈಷಿಗಳಾದ ನಾವು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಭುವಿನ ಆಯುಷ್ಯ ವೃದ್ಧಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾ ಮತ್ತಿತರ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಬೈರಮಖಾನನ ವಿರೋಧ:

ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನವಿ ಆಲಿಸಿ ಅಕಬರ ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ. ಆದರೆ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ಹಠಾತ್ತನೇ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಜೀವವನ್ನೇ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಅರಸ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಸ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. “ನಾನು ಕೇವಲ ಮರಿಯಮ್ ಮಕಾನಿಯ ಕುಶಲ ವಿಚಾರಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಭೇಟಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಅದ್ವಮಖಾನನ ಸಲಹೆಯ ಪರಿಣಾಮವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇ ಕೈಯಾರೆ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನಕರ ಪತ್ರ ಬರೆದು ರವಾನಿಸಿದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗುತ್ತದೆ.”

ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ಎಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಬೈರಮಖಾನನ ರಾಜದ್ರೋಹ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅರಸನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೈರಮಖಾನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನ ಮೂಡಿಸಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಅರಸನ ಪತ್ರ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವನು ತುಂಬ ಚಿಂತಿತನಾದ. ಅವನು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಅರಸನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದ. “ಇಂಥ ಅಪನಂಬಿಕೆಗೆ ನಾನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕಾರಣನಲ್ಲ. ಪ್ರಭುವಿನ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡಲಾರದು.” ಎಂದು ಅರುಹಿದ. ಅವನು ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಾರೆ ಬರೆದಿದ್ದ. ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಮತ್ತು ತರಸೂನ್‌ಬೇಗ್‌ನ ಮೂಲಕ ಅರಸನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ. ಅರಸ ಬೈರಮಖಾನನ ಇಬ್ಬರೂ ದೂತರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅವರ ಬಂಧನದ ಸುದ್ದಿ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಮನಸಬ್‌ದಾರರು ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಬೈರಮಖಾನನಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ಧಾವಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಶಾಹ ಮುಆಲಿಯ ಬಂಧನ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶಾಹ ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿಯು ಲಾಹೋರ್ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಕುಮಾಂಖಾನ ಮಿಖರ್‌ನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅವನಿಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ. ಕುಮಾಖಾನ ಅಬುಲ್ ಮುಆಲಿಯ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾಗಿ ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಸೋತು ಮರಳಿ ಬಂದ. ಈ ಸೋಲಿನಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಶಾಹ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದ. ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಅಬುಲಮುಆಲಿ ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಚು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದ. ಬಹಾದುರಖಾನ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸಿಂಧ್‌ನತ್ತ ರವಾನಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಗುಜರಾತ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಪರಾಧಿ ಎನ್ನುವ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಅವನನ್ನು ಜೌನಪುರದ ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ಬಳಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಬೈರಮಖಾನನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯನ್ನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಆಗ ಅರಸ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ. ಬೈರಮಖಾನ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯನ್ನು ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಿದ.

ಬೈರಮ ಖಾನನ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಬೈರಮಖಾನನ ಅಸಮಾಧಾನ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಲವಾಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಘೋಷಿಸಲು

ಬೈರಮಖಾನ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಈ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಬೈರಮಖಾನ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಬಯಾನಾ ತಲುಪಿದ. ಬೈರಮಖಾನನು ಮಾಲವಾ ತಲುಪಿದ್ದ ಬಹಾದುರಖಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಸರದಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಬೈರಮಖಾನನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಿಸಿದ್ದ ಸರದಾರರು ಬೈರಮಖಾನನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅರಸನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಇದರಿಂದ ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ವಿನಾಶ ಖಚಿತವೆನ್ನುವುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾಲವಾ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದಾಗಿ ತುಂಬ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಾಯಿತು.

ಬೈರಮಖಾನ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ನೌಕರ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂಗಾಲದ ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನು ಕಾಬಾ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪುನೀತನಾಗ ಬಯಸಿದ. ನಾಗೋರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಬೈರಮಖಾನ ಇನ್ನೂ ತನಕ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಸಹಸರದಾರರಾದ ಬಹಾದುರಖಾನ ಮತ್ತು ಇಕಬಾಲ್‌ರಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಮಕ್ಕಾ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಬೈರಮಖಾನ ನಾಗೋರ್ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಅವನ ನಿರ್ಧಾರ ಮತ್ತೆ ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನು ಕೆಲವರ ಮನವೊಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಹಜ್‌ನ ಇರಾದೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ. ನಂತರ ಅವನು ಪಂಜಾಬನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಅಕಬರನಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಗುರು ಮೀರ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಲತೀಫ್ ಕಜ್‌ದೀನಿ (ಅವನು ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ನಂತರ ಅರಸನ ಗುರು ಎಂದು ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದ)ನನ್ನು ಬೈರಮಖಾನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರ ಮೂಲಕ “ನಾನು ಬೇಟೆ ವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವವರೆಗೆ ನೀನೇ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಈಗ ನಾನು ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಮೋಹ ಮತ್ತು ಲೋಭ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿಹಿತ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಬೈರಮಖಾನ ಅರಸನ ಆದೇಶ ಪಾಲಿಸುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಸೂಕ್ತ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಧ್ವಜ, ನಗಾರಿ ನೌಬತ್ತು ಮತ್ತಿತರ ರಾಜಶಾಹೀ ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ.

ತಾನು ಗುಜರಾತ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗೋರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ.

ಬೈರಮಖಾನ ಜೊತೆಗಿದ್ದವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: ಬಜರೂತಿಬೇಗ್ ಜುಲ್‌ಕದರ್, ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನ (ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬೈರಮಖಾನನ ಅಳಿಯಂದಿರಾಗಿದ್ದರು), ಶಾಹ ಕುಲಿಖಾನ, ಮುಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ತಿಕು, ಶೇಖ್ ಗದಾಯಿ, ಖ್ವಾಜಾಮುಜಫ್ಫರ್‌ಅಲಿ ತಿರ್ಮಜಿ (ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನ ಮೀರ್ ಮತ್ತು ದಿವಾನ್‌ನಾಗಿದ್ದ) ಮತ್ತು ಕೆಲವು ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಜನರು. ಉಳಿದಂತೆ ಬೈರಮಖಾನ ಬೆಳೆಸಿದ್ದ, ಸಾಕಿದ್ದ ಅವನ ನಿಷ್ಠಾವಂತರೆಂದು ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತೊರೆದು ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಶಾಹ ಅಬುಲಮುಆಲಿ ಸಹ ಆ ಜನರಲ್ಲೇ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನು ಕುದುರೆ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಅರಸನಿಗೆ ಸಲಾಂ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಈ ವರ್ತನೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಬೈರಮಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮ:

ಬೈರಮಖಾನ ನಾಗೋರ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಿಕಾನೇರ್ ತಲುಪಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನು ಹಜ್ ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತೆ ಕೈ ಬಿಟ್ಟ. ಅಕಬರ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ. ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಝಂಝರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಬೈರಮಖಾನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಸನ ಅಸಮಾಧಾನದ ಸುದ್ದಿ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವನು ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅಕಬರ ಅವನಿಗೆ 'ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದು, ಧ್ವಜ, ನಗಾರಿ ನೌಬತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ಬೈರಮಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಝಂಜರ್‌ದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಫರ್ಮಾನು ಹೊರಡಿಸಿ ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನನನ್ನು ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ದೆಹಲಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಖೇದವಾಯಿತು. ಅವನು ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಿದ್ಧತೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ತೆರಳಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಪಂಜಾಬ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಕಲ್ಪ :

ಬೈರಮಖಾನ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಬೈರಮಖಾನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಬರಿಂಡಾ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಆವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ. ತಾನು

ಮುಂದುವರಿದ. ಬರಿಂಡಾ ಕೋಟೆ ಬೈರಮಖಾನನ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕ ಶೇರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನ ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅವನ ನೌಕರರನ್ನು ತುಂಬ ಅವಮಾನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಿದ. ಬೈರಮಖಾನ ಬರಿಂಡಾದಿಂದ ದೀಪಾಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ದರ್ವೇಶ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಉಜಬೇಕ್ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನ ಉಪ್ಪುಂಡ ಹಳೆಯ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದ. ದೀಪಾಲಪುರ ಸಮೀಪಿಸಿದ ಬೈರಮಖಾನ ತನ್ನ ದಿವಾನ ಮುಜಪ್ಪರ್‌ಅಲಿಯನ್ನು ದರ್ವೇಶ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ದರ್ವೇಶ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಹ ಇತರರಂತೆ ಕೃತಘ್ನನಾದ. ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನ ಬಳಿ ಬರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಖ್ವಾಜಾ ಮುಜಪ್ಪರ್‌ಅಲಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ.

ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬೈರಮಖಾನನ ಸೋಲು:

ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ದರ್ವೇಶ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನಿಂದ ಬಹಳ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಂಡು ತೀರ ನಿರಾಶನಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜಾಲಂಧರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಕಬರನು ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ವಾಪಸು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಆತ್ಮಾನನ್ನು ಅವನ ಪುತ್ರಿಯರು ಮತ್ತು ಸೋದರರೊಂದಿಗೆ ಪಂಜಾಬಿನ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಬೈರಮಖಾನನ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಮಾಚವಾಡಾ ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ಖಾನ ಆಜಮ್ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಉಭಯತರ ಶೂರ ಸೈನಿಕರು ಪರಸ್ಪರ ರಕ್ತ ಹರಿಸತೊಡಗಿದರು. ವಲಿಬೇಗ್, ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಕಲಮ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹುಸೇನ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಶಾಹ ಕುಲಿಖಾನ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದರು. ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ? ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನು ಬೈರಮಖಾನನ ಕೇಂದ್ರ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದೊಡನೆ ಬೈರಮಖಾನನ ಎಷ್ಟೋ ಶೂರ ಹಾಗೂ ಸಾಹಸಿ ಸೈನಿಕರು (ಅವರಲ್ಲಿ ವಲಿಬೇಗ್ ಸಹ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ) ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಬೈರಮಖಾನ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಶಿವಾಲಿಕ್ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ:

ಈ ವಿದ್ಯಮಾನದ ನಂತರ ಅಕಬರ ದೆಹಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಅಬ್ದುಲ್ ಮಜೀದ್‌ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನಿಗೆ 'ಆಸಿಫ್‌ಖಾನ' ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಹಾಗೂ ತಾನು ಲಾಹೋರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅರಸ ಲುಧಿಯಾನಾ ತಲುಪಿದಾಗ ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನ ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಬಂದು ಅರಸನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ.

ಅಕಬರ ಅವನಿಗೆ 'ಖಾನಖಾನಾನ್' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ವಕಾಲತ್‌ನ ಹುದ್ದೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಕಬರ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಿವಾಲಿಕ್ ಪರ್ವತ ತಲುಪಿದ. ಅಕಬರನ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿ ಭಯಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಕ್ಕಿತು. ಬೈರಮಖಾನನ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಶಿವಾಲಿಕ್‌ನ ಜಮೀನದಾರರು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು. ಆ ಜಮೀನದಾರರು ಹೀನಾಯ ಸೋಲು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೂ ಬೈರಮಖಾನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮ ನಾಮಿಯನ್ನು ಅರಸನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಅರಸ ಅವನ ಸಮಾಧಾನ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಗಾಗಿ ಮಖ್ಸೂಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಿರುದಿನ ಮುಲ್ಲಾ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನಪುರಿಯನ್ನು ಅವನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ.

ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೬೮ರ ರಬ್ಬಿಯಸ್ಸಾನಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೈರಮಖಾನ ಮಖ್ಸೂಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅಕಬರ ತನ್ನ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ರಾಜಸಭೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಬೈರಮಖಾನನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವರು ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ಅಪಾರ ಗೌರವಾದರದೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಬಳಿ ಕರೆ ತಂದರು. ಅರಸನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಬೈರಮಖಾನ ತನ್ನ ಪೇಟವನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಕಬರನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಎರಗಿ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅರಸ ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದದ ಮೇಲಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಅವನ ಹಳೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡ. ಬೈರಮಖಾನನ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ "ನಿನಗೆ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಕಾಲಪಿ ಮತ್ತು ಚಂದೇರಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರಬಯಸಿದರೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಸದ ವಿಷಯ. ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದರ್ಶನದ ಇಚ್ಛೆ ನಿನಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಾ ಮದೀನಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ." ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನಿಗೆ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ:

ಅದಕ್ಕೆ ಬೈರಮಖಾನ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ: "ನನಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ನಂಬಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕೊರತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನವಿಯ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರುವುದಾಗಿದೆ. ದ್ವೇಷರ ಅಪಾರ ಕೃಪೆಯಾಗಿದೆ. ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಲಭಿಸಿತು. ಈಗ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಎಂದರೆ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ ಆಯುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಸಲು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅಕಬರ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಉಡುಗೊರೆ ನೀಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಹಜ್‌ಗೆ ಹೊರಡಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಗುಜರಾತ ಕುರಿತ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಅಕಬರ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಫಿರೋಜಪುರ ಕೋಟೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಹೊರಟ. ಬೈರಮಖಾನ ಗುಜರಾತನತ್ತ ಹೊರಟ. ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದರಿನ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಾ ಮತ್ತು ಮದೀನಾದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಬೈರಮಖಾನ ಗುಜರಾತ ತಲುಪಿದ. ಅದರ ಸಮೀಪದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತದ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರ ಮೂಸಾಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ (ಅದು ಜಮಾದಿಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ನ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು) ಸಹನೀಕ್‌ನ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸಲು ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೌಕಾ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ವಾದಕರು ಮತ್ತು ಗಾಯಕರ ಒಂದು ತಂಡವಿತ್ತು. 'ಸಹನೀಕ್' ಎನ್ನುವ ಪದದ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ; 'ಸಹನ್' ಎಂದರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಹಾಗೂ 'ಯಕ್' ಎಂದರೆ ಮಂದಿರ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮಂದಿರಗಳಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು 'ಸಹನೀಕ್' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ಬೈರಮಖಾನ ನದಿಯ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಈ ನದಿಯ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಬೆಳಗಾದೊಡನೆ ಅವನು ನೌಕೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನದತ್ತ ಹೊರಟ.

ಬೈರಮಖಾನನ ಕೊಲೆ:

ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲೋಹಾನಿ ಆಫ್ಘಾನ ಬೈರಮಖಾನನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹೇಮುನ ವಿರುದ್ಧದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನನ ತಂದೆ ಬೈರಮಖಾನನ ಆಫ್ಘಾನ ಯೋಧರಿಂದ ಕೊಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು. ಮುಬಾರಕ್‌ಖಾನ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕಠಾರಿಯಿಂದ ಬೈರಮಖಾನ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ. ಹಿನ್ನೆಲೆ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಬೈರಮಖಾನ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಾಯ ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಅವನು ಗಾಯಗಳಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಅಲ್ಲೇ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದ. ಬೈರಮಖಾನನ ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಆಫ್ಘಾನರು ಅವನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಮೀನ್ ಮತ್ತು ಬಾಬಾ ಜಂಬೂರ್ ಬೈರಮಖಾನನ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಮಗ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ನನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗುಜರಾತನತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ನ ತಾಯಿ ಹಸನ್‌ಖಾನ ಮೇವಾತಿಯ ಕಕ್ಕನ ಮಗ ಜಮಾಲಖಾನನ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ನ ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕ ೧೪ ಸಫರ್ ೯೬೪ (ಹಿ). ಗುಜರಾತನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಉಸ್ಮಾನ್‌ಖಾನ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ನನ್ನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಅಕಬರನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ನ ವಿವರವಾದ

ಕಥನ ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬರಲಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಮೊಗಲ ಮನೆತನದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ತಂದೆ ತಾತರು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರು. ಬೈರಮ್‌ಖಾನನ ವಂಶಾವಳಿ ಹೀಗಿದೆ: ಬೈರಮ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಸೈಫ್‌ಅಲಿ ಬಿನ್ ಯಾರ್‌ಅಲಿ ಬಿನ್ ಶೇರ್‌ಅಲಿ- ಶೇರ್‌ಅಲಿಯ ವಂಶ ಅಲಿ ಶುಕರ್ ತುರ್ಕಮಾನ್ ಭಾರ್‌ನವ್‌ವರೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಜೂಜನ್ ಹಸನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇರಾಕ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಹಾಗೂ ಅಬುಸಯೀದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹುತಾತ್ಮನಾದಾಗ ಶೇರ್‌ಅಲಿ ಪಲಾಯನಮಾಡಿ ಖಿಜಾರ್ ಮತ್ತು ಶಾದಮಾಂಕ್ವೆ ಆಗಮಿಸಿ ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಬುಸಯೀದ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ.

ಬೈರಮ್‌ಖಾನನ ಪೂರ್ವಜರು:

ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನು ಶೇರ್‌ಅಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೇರ್‌ಅಲಿ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಂಟು ನೂರು ಅನುಭವಿ ಯುವ ಯೋಧರ ಸೇನೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ. ಶಿರಾಜ್ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇರಾನದತ್ತ ತೆರಳಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾನಿ ಮತ್ತು ತುರ್ಕಮಾನಿ ಯುವಕರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಅನೇಕ ಜನ ಸಹ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಅವನು ಶಿರಾಜ್ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವನ ಬಳಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸೇನೆ ಇತ್ತು. ಜೂಜನ್ ಹಸನ್‌ನ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಶೇರ್‌ಅಲಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೇರ್‌ಅಲಿ ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಅವನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿರಾಸಾಂದತ್ತ ಹೊರಟ.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇರ್‌ಅಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಅವನು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹಿರಾತ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್‌ನ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಾಗ ಅವರು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಶೇರ್‌ಅಲಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಯಿತು. ಶೇರ್‌ಅಲಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದ. ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸೇವಕರು ಅತ್ತಿತ್ತ ಚೆದರಿ ಹೋದರು. ಶೇರ್‌ಅಲಿಯ ಮಗ ಅಕಬರ ಯಾರ್‌ಅಲಿಬೇಗ್ ಕಂದಜ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಸ್ರೊ ಶಾಹ್‌ನ ಸೇವೆ ಸೇರಿದ. ಬಾಬರ್ ಮಿಸ್ರೊಶಾಹ್‌ನ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಯಾರ್‌ಅಲಿಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಸಯೀಫ್‌ಅಲಿಬೇಗ್ ಬಾಬರ್‌ನ ಸೇವಕರಾದರು. ಯಾರ್‌ಅಲಿಬೇಗ್‌ನ ನಂತರ ಸಯೀಫ್‌ಅಲಿಬೇಗ್ ತಂದೆಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ. ಅವನಿಗೆ ಘಜನಿಯ ಜಾಗೀರದಾರಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸಯೀಫ್‌ಅಲಿ ಘಜನಿಯಲ್ಲೇ ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ ಅವನ ಮಗ ಬೈರಮ್‌ಖಾನ

ಆಗ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಲ್ಫೋನ್ ತನ್ನ ಆಪ್ತರ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಆಗಿನ್ನೂ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದ ಹುಮಾಯೂನನ ಸೇವಕನಾದ. ಬೈರಮಖಾನ ತನ್ನ ಆಕರ್ಷಕ ನಡತೆ, ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಗಾತಿಯಾದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ವಯಸ್ಸು ಹನ್ನೆರಡಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಮೆರೆದ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ. ಬಾಬರ್‌ನೂ ಬೈರಮಖಾನನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಕೇಳಿದ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡಿದ. ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಬೈರಮಖಾನನ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯ ಪರಿಚಯವಾದಾಗ ಹುಮಾಯೂನ ಜೊತೆಗೆ ಅವನೂ ಶಾಹೀ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಬೈರಮಖಾನನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಇದಾದ ನಂತರ ಬೈರಮಖಾನ ಹೇಗೆ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಮತ್ತು ಯಾವ ಯಾವ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಅದರ ವಿವರಗಳು ಓದುಗ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಸುಪರಿಚಿತವಾಗಿವೆ. ಬೈರಮಖಾನ ಅಸಾಧಾರಣ ಮಾನವಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಟ ಸಾತ್ವಿಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಸಮೂಹವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದೂಷಕರು, ಮಧ್ಯ ಪೂರೈಸುವ ಸುಂದರಿಯರು ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಗಾಯಕರಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಸಭೆಯ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದ. ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಲಲಿತಪ್ರಬಂಧಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನನ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಫಾರ್ಸಿ ಮತ್ತು ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ಇವೆ. ಅವನು ಪ್ರವಾದಿಯ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಇಮಾಮ್‌ರ ಪ್ರಶಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಸೀದಾ (ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರ)ಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ.

ಮಾಲವಾ ಕೈವಶ:

ಅಕಬರನು ಅದ್ಧಮಖಾನ ಆತ್ಮಾನನ್ನು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಲವಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿದ. ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗಪುರದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮೊಗಲರ ಸೇನೆ ತನ್ನಿಂದ ಹತ್ತು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ತುಂಬ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತನಾದ. ಆದರೂ ಅವನು ಮೊಗಲರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ

ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಸಾರಂಗಪುರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಯಿತು. ಮೊಗಲರು ಮೊದಲ ದಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್‌ನಿಗೆ ದಂಗುಬಡಿಸಿದರು. ಅವನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಬುರ್ಹಾನಪುರದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಅದ್ವಮಖಾನ ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್‌ನ ಸಕಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಮತ್ತು ಗಾಯಕಿ ದಾಸಿಯರನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಲವಾದ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಿದ. ಅದ್ವಮಖಾನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆನೆಯ ಸರಪಳಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಅರಸನಿಗೆ ಇನ್ನೇನನ್ನೂ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅಕಬರ ಸಹ ಖುದ್ದಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡ. ಅವನು ಕಾಕರೂನ್ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದ. ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್‌ನ ಸೇವಕ ಇಲ್ಲಿಯ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅಕಬರನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅಕಬರ ಸಾರಂಗಪುರದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅದ್ವಮಖಾನ ಅದೇ ದಿನ ಸಾರಂಗಪುರದಿಂದ ಕಾಕರೂನ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅರಸನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವನು ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ತುಂಬ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ರನಾಗಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅರಸ ಅದ್ವಮಖಾನನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ. ಅವನು ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನರವರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಸಿಂಹ ಎದುರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಯಿತು. ಅರಸ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಅವನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕೆಲವು ಎಂಥ ಪ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ ಸಿಂಹ ಅಲ್ಲೇ ಕುಸಿದು ಬಿತ್ತು. ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ಮನಸುಬದಾರರು ಅರಸನ ದೃಷ್ಟಿದೋಷ ತೆಗೆದರು. ಅವನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಶೇರಖಾನ ಬಿನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಅದಲಿಯ ಸೋಲು:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಅದಲಿಯ ಮಗ ಶೇರಖಾನ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಜೌನಪುರನ್ನು ಮೊಗಲರಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಖಾನ ಜಮಾಂ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನೆದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಘೋರ ಕದನ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಖಾನ ಜಮಾನ ಹೇಗೆ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಮೆರೆದನೆಂದರೆ ಶೇರಖಾನ ರಣರಂಗದಿಂದ ಕಾಲು ಕಿತ್ತ. ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ಸೋದರ ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಎಂಥ ಆಘಾತಗಳನ್ನು ಕೊಂದನೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಯೋಧರಿಗೆ ಸಮವಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಜಯದ ನಂತರ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನರ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಬೇರೆಯವರಂತೂ ಅವರ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿಯೇ ಇದ್ದರು.

ಆದರೆ ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಅಹಂಕಾರಿಗಳಾದರೆಂದರೆ ಅವರು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನು ಸಹ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅಕಬರ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಾಲಪಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅಕಬರ ಕಡಹ್ ಮಾಣಿಕಪುರದಿಂದ ಒಂದು ಹರದಾರಿ ದೂರ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಇಬ್ಬರೂ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಶೇರಖಾನ ಬಿನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಅದಲಿಯಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಕಬರ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರನ್ನು ಶಾಹೀ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅರಸ ಆಗ್ರಾದತ್ತ ತೆರಳಿದ. ಪ್ರಯಾಣದ ಮೂರನೆಯ ಹಂತ ತಲುಪಿ ಅಲಿ ಕುಲಿ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರಖಾನರನ್ನು ಅವರ ಜಾಗೀರುಗಳತ್ತ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನು ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದ. ಆಡಳಿತಗಾರ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಶಾಹೀ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸಿದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅಕಬರನು ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಬಿರುದುಧಾರಿ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ವಕಾಲತ್ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಖ್ವಾಜಾ ಮೋಯಿನುದ್ದೀನ್‌ನ ದರ್ಶನ:

ಹಿಜರಿ ೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಅಕಬರನು ಖ್ವಾಜಾ ಮೋಯ್ದುದ್ದೀನ್ ಚಿತ್ತಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬಯಸಿದ. ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಅಜಮೀರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಕಬರನು ಸಂಝರ್^೧ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ತಲುಪಿದಾಗ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನದಾರ ಪೂರನಮಲ್^೨ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅಕಬರನ ಮಹಲಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಶಾಹೀ ಮಾಂಡಲೀಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ. ಪೂರನಮಲ್‌ನ ಮಗ ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ ಸಹ ಶಾಹೀ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸೇರಿದ. ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಅಜಮೀರ್ ತಲುಪಿ ಮೋಯಿನುದ್ದೀನ್ ಚಿತ್ತಿಯ ದರಬಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮನ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ದರ್ಶನ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಜಮೀರ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫುದ್ದೀನ್ ಹುಸೇನ್‌ನಿಗೆ ಮೇರಟಹ್^೩ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

ಮೇರಟಹ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ:

ಮೇರಟಹ್ ಕೋಟೆ ರಾಜಾ ಮಾಲದೇವ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫುದ್ದೀನ್ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೇರಟಹ್ ಸಮೀಪ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ

ಹಾಜರಿದ್ದ ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಜಗಮಲ್ ಮತ್ತು ದೇವಂದಾಸ್ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರೂ ಹಿಂದೂ ಸರದಾರರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದರು. ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕನ್ನ ಕೊರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಬುರುಜ್‌ನ ಕೆಳಗೇ ಇದ್ದ ಸುರಂಗದಲ್ಲಿ ಮದ್ದು ತುಂಬಿ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಬುರುಜ್ ಕುಸಿಯಿತು. ಕೋಟೆಗೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ದೊರಕಿತು. ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹೊಸ ದಾರಿಯತ್ತ ನುಗ್ಗಿದರು. ರಜಪೂತರು ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದರು. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಮೊಗಲರಿಗೆ ಜಯದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಲೇ ಅವರು ವಾಪಸು ಬಂದರು.

ಮೊಗಲರ ಈ ಹಿನ್ನಡೆಯಿಂದ ರಜಪೂತರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಾಭ ಪಡೆದರು. ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು. ಮೊಗಲರ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ರಜಪೂತರು ಈ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ಸವಾರಿ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ಕೋಟೆ ಹೊರಗಡೆ ಒಯ್ಯ ಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ಶರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸಂಧಾನದ ಮನವಿಯನ್ನು ಶರ್ಫ್ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ. ಹಿಂದೂಗಳು ಈ ಶರತ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಇವರು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫ್ ಹೋಗಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಜಗಮಲ್ ಸಂಧಾನದ ಶರತ್ತನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ಆದರೆ ದೇವನ್‌ದಾಸ್‌ಗೆ ಇದು ಸಹನೀಯವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿ ಮಾಡಿದ. ಐದು ನೂರು ರಜಪೂತ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ. ಶರ್ಫ್‌ನಿಗೆ ಈ ನಡೆಯ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ದೇವನ್‌ದಾಸನನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದ. ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡುವರೆನೂರು ರಜಪೂತರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ದೇವನ್‌ದಾಸ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡನೆಂದರೆ ಅವನು ಸವಾರಿ ಮಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು.

(ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಜೋಗಿಯಂತಹ ವೇಷ ಧರಿಸಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ದೇವನ್‌ದಾಸ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಅನೇಕರು ಆ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿಜವೆಂದರು. ಅನೇಕರು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದ.)

ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೇರಟಹ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ವಿಜಯವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಬುರ್ಜಾನಪುರದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ:

ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಶಾದಿಯಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಮಂದುದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಮಾಲವಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಾಜಬಹಾದುರನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ. ಮಾಲವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ಕೋಟೆಯಾಗಿದ್ದ ಬಿಜಾನಗರ್^೨ ಅನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಜಬಹಾದುರ್ ಬುರ್ಜಾನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನು ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಖಾನ್‌ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ. ಅವನು ಮಾಲವಾದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ್‌ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಬುರ್ಜಾನಪುರದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಈ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾದಾತ್‌ರು, ಉಲಮಾಗಳು ಮತ್ತು ಶೇಖರು ಸಹ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಇನ್ನೂ ಬುರ್ಜಾನಪುರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಜಬಹಾದುರ್, ಮೀರಾನ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ಫಾರೂಖಿ ಮತ್ತು ಬಿರಾರ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ತುಗಾಲಖಾನರೊಂದಿಗೆ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಅವನ ದುರ್ನಡತೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನುಮತಿಯ ವಿನಾ ನರ್ಮದಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಮಂದು ನಗರದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸರದಾರರು ಸಹ ಅವನಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ದೂರಾದರು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ಮುಲ್ಲಾ ಸಹ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ಮಾಲವಾ ಮೇಲೆ ಬಾಜಬಹಾದುರ್‌ನ ಪುನಃ ಪ್ರಭುತ್ವ:

ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶೂರ ಹಾಗೂ ಧೀರನಾಗಿದ್ದ ತುಗಾಲಖಾನ ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಮುಲ್ಲಾ ಅತ್ಯಂತ ತಳಮಳ ಹಾಗೂ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅವನು ನರ್ಮದಾ ನದಿ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಭಾರ ಹೊತ್ತ ಒಂಟೆಗಳ ಸಾಲು ಅವನ ಕುದುರೆಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯಿತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುದುರೆ ಒಣ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ನದಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಅದರ ಜೀವ ಉಳಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸಫಲರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ. ನಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ತುಗಾಲಖಾನ ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮುಲ್ಲಾ ಪೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಾದಿಯಾಬಾದ್

ಮಂಡುಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ವೈರಿ ಇಲ್ಲೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಹಿಜರಿ ೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ ಮಾಲವಾ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ತುಗಲಖಾನ ಮತ್ತು ಮೀರಾಂ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ಫಾರೂಕಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋಲು:

ಅಕಬರನು ಕಾಲಪಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಖಾನ ಉಜಬೇಕ್‌ನಿಗೆ ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್‌ಖಾನ ಶಾಹೀ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ. ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್‌ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬಾಜ್‌ಬಹಾದುರ್ ದಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ಕಂಬಲ್ ಮೀರ್ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಕ್ಕ. ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್‌ಖಾನ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಶಾದಿಯಾಬಾದ್ ಮಂದುನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ.

ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಕೊಲೆ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಾಹ ತಹ್ಮಾಸಪ್‌ನ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಕೀಲನಾದ ಮಾಸೂಮ್‌ಬೇಗ್‌ನ ಮಗ ಸಯ್ಯದ್‌ಬೇಗ್ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಇರಾನ್‌ದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಹ ತಂದಿದ್ದ. ಅಕಬರ ಇರಾನ್‌ನ ಐದು ಸಾವಿರ ತವಮಾನ್‌ಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಕೀಲನ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಆತ್ಮಾ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಈ ಹುದ್ದೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಪಾರ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಚಸ್ಸು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದ್ವಮಖಾನ ಆತ್ಮಾ ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನ ಈ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಬಹಳ ಮತ್ಸರಪಟ್ಟ. ಅವನು ಬೈರಮಖಾನನಂತೆಯೇ ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನನ್ನು ಸಹ ಅರಸನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದುರುಳನನ್ನಾಗಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಅದ್ವಮಖಾನ ಚಾಡಿ ಮತ್ತಿತರ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನು ಅದ್ವಮಖಾನನಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡಲಿಲ್ಲ (ಅದೂ ಎಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಅವನು ಕುರ್‌ಆನ್ ಪಠಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ) ಎನ್ನುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ.

ಅದ್ವಮಖಾನ ಶಾಹೀ ಮಾನ ಸನ್ಮಾನದ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಅರಸ ತನ್ನ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವನೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಹ ಆಜಮ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅದ್ವಮಖಾನ ಶಾಹೀ ಮಹಲಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ತನ್ನ ನಿವಾಸ

ಸೇರಿದ. ಖಾನ ಆಜಮ್‌ನ ಕೊಲೆಯಿಂದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅರಸ ಆಗ ರಾಜ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ. ಆ ಸದ್ದುಗದ್ದಲದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ಶಯ್ಯಾ ಗೃಹದ ಉಡುಪಿನಲ್ಲೇ ಸಭಾಭವನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಮೃತದೇಹ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಶವವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿ ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿದ.

ಅದ್ವಮಖಾನ ಆತ್ಮಾನ ಕೊಲೆ:

ಆಕ್ರೋಶದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಅಕಬರ ತನ್ನ ಖಡ್ಗ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ಅವನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ವಮಖಾನ ಇದ್ದ. ಅಕಬರನು ಅದ್ವಮಖಾನನಿಗೆ “ನೀನು ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದ್ವಮಖಾನ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಓಡಿ ಬಂದು ಅರಸನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದ. ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದ. ಆ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದ ಅಕಬರ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡ. ಅವನು ಆಕ್ರೋಶದ ಭರದಲ್ಲೇ ಅದ್ವಮಖಾನನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಗುದ್ದಿದ. ಅದ್ವಮಖಾನ ಮೂರ್ಛಗೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದನು. ಅದ್ವಮಖಾನನನ್ನು ನೆಲದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಗಜ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಇದೇ ದಿವಾನಖಾನೆಯ ಸಭಾಗೃಹದ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಎಸೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಅಕಬರ ಆದೇಶಿಸಿದ. ತಕ್ಷಣ ಶಾಹೀ ಆದೇಶದ ಪಾಲನೆಯಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಎತ್ತರದಿಂದ ಬಿದ್ದ ನಂತರವೂ ಅದ್ವಮಖಾನ ಜೀವಂತ ಇದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಸಭಾಗೃಹಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ಸಲ ನೆಲಕ್ಕೆ ಎಸೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಸಲ ಅದ್ವಮಖಾನ ಸತ್ತು ಹೋದ.

ಅದ್ವಮಖಾನನ ತಂದೆ ಮಾಹಿಮ್ ಆತ್ಮಾ ಮಗನ ಶವ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ದಫನ್ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಮಾಹಿಮ್‌ಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಸಾವಿನಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಆಘಾತ ಮತ್ತು ದುಃಖವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಮಗನ ಸಾವಿನ ನಂತರ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವನೂ ಮೃತಪಟ್ಟ. ‘ಆತ್ಮಾ’ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಅವಳ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಕೊಕಾ’ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಜೊತೆಗೆ ಎದೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದ ಸೋದರ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವಮಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಮುನಯೀನಖಾನ ಸಹ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಅವನೇ ಅದ್ವಮಖಾನನಿಗೆ ಈ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದು. ಅದ್ವಮಖಾನನ ದುರ್ಗತಿ ಕಂಡು ಕಾಬುಲ್‌ದ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಕ್ಕನ ಮಗನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಸೂರತ್ ಪರಗಣೆಯ ಜಮೀನದಾರ ಮೀರ್ ಮುನ್ಸಿ ಮುನಯೀಂಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಕಬರನು ಮುನಯೀಂಖಾನನ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ. ಅವನ

ಮಗ ಅಜೀಜಖಾನನನ್ನು ಬಿರುದು ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾಖ್ವಾನಿಯ ಹುದ್ದೆಯೊಂದಿಗೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ.

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಖುಖರ್ ಸಮುದಾಯ ಮೊಗಲರಿಗೆ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶೇರ್‌ಶಾಹ ಸೂರಿ ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸಲ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಣ್ಣುಗೊಳಿಸಿದ್ದ. ಈ ಖುಖರ್‌ರು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಶೇರ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗದೇ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮುದ್ದಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅವರ ಸರದಾರ ಸಾರಂಗಖಾನನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಾರಂಗಖಾನನ ಮಗ ಕಮಾಲಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಿದ. ಸಾರಂಗಖಾನನ ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಅವನ ಸೋದರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಆದಮ್‌ನು ಖುಖರ್‌ರ ಸರದಾರನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ. ಅವನೂ ತನ್ನ ಕೊಲೆಯಾದ ಸೋದರನಂತೆ ಆಫ್ಘಾನರ ಬಗೆಗಿನ ವೈರವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಶೇರ್‌ಶಾಹನ ನಂತರ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹನು ಸಹ ಖುಖರ್‌ರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಖುಖರ್‌ರು ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಪೀಡಿಸಿದರೆಂದರೆ ಅವರ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳಲೂ ಹೆದರತೊಡಗಿದರು. ಆಫ್ಘಾನ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಸೇನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಖುಖರ್‌ರು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನನ್ನು ಕಾಬುಲ್, ಕಂದಹಾರ್ ಮತ್ತು ಬದಖ್ಶಾಂಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಫ್ಘಾನ ಸೈನಿಕನ ಬಗ್ಗೆ ಮರುಕ ಎನಿಸಿದರೆ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯಲ್ಲೇ ಮಾರಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ ಖುಖರ್‌ರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಿ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅವನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಪಂಜಾಬಿನ ಸರದಾರರನ್ನು ಖುಖರ್‌ರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ. ಎಷ್ಟು ಜನ ಖುಖರ್‌ರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಮದ್ದಿನಿಂದ ಸ್ಫೋಟಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಆ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಖುಖರ್‌ರ ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟು ನಿರ್ನಾಮವಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಕಮಾಲ್‌ಖಾನ ಬದುಕುಳಿದ. ಅವನು ಹೇಗೋ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಕಮಾಲಖಾನ ಜೀವಂತ ಇದ್ದುದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಾದ ನಂತರ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹನು ಕಮಾಲಖಾನನಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಧೇಯತೆಯ ಆಶ್ವಾಸನೆ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ.

ಕಮಾಲಖಾನನ ಅಧಿಕಾರ:

ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ ಪಂಜಾಬಿ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಖುಖರ್‌ರ ನಿರ್ನಾಮ

ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರದೇಶ ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಕಮಾಲಖಾನ ಅವನ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ. ಘನವಂತ ಮೊಗಲಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸತೊಡಗಿದ. ಕಮಾಲಖಾನ ಅಕಬರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡಹ್ ಮಾಣಿಕಪುರದಲ್ಲಿ ಜಾಗೀರು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಖಾನ್‌ಖಾನಾನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಫ್ಘಾನರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಮೆರೆದ. ಕಮಾಲ್‌ಖಾನ ಈ ಶೌರ್ಯ ಗಮನಿಸಿದ ಅಕಬರ ಪಂಜಾಬಿನ ಅವಿಧೇಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಅಮೀರ್ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಮಾಲ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮುಖರರ ಸರದಾರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಪಂಜಾಬಿನ ಸಮಸ್ತ ಸರದಾರರು ಅವನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಮುಖರ್‌ರ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಆದಮ್‌ನನ್ನು ಜೀವಂತ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಶಾಹೀ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಕಮಾಲಖಾನ ಮುಖರರ ಸರದಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ.

ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫ್‌ನ ಕೋಲಾಹಲ:

ಅದೇ ವರ್ಷ ತುರ್ಕಸ್ತಾನದಿಂದ ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫುದ್ದೀನನ ತಂದೆ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಯಿನ್ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಬಂದ. ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹನ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದ. ಅಕಬರನು ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫುದ್ದೀನನನ್ನು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೋಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಅವನು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಮುದ್ದಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಯಿನ್‌ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಆಗ್ರಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಕರೆ ತಂದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫುದ್ದೀನ ಹುಸೇನ್‌ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭ್ರಮೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅವನು ಅಜಮೀರ್‌ಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫನ ಆಗಮನ ಒಂದಷ್ಟು ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೈರಮಖಾನನ ಸೋದರ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿಖಾನ ಜುಲಕದರ್ ನಾಗೋರನ ಆಡಳಿತಗಾರನೆಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫ ಅಜಮೀರ್ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ತನ್ನೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವಸಾರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಗುಜರಾತನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿನ ಜಾಲೋರನತ್ತ ಹೊರಟ. ಹುಸೇನ್ ಅಜಮೀರ್ ತಲುಪಿದ ಹಾಗೂ ಯಾವ ಸಂಚು ಅಥವಾ ದಂಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಅಕಬರನ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಪವಿತ್ರ ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಶಾಹ ಅಬುಲಮುಆಲಿ ಮರಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ. ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫನ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ಶಾಹ ಅಬುಲಮುಆಲಿ ಹಿಜರಿ ೯೭೧ರಲ್ಲಿ ನಾರನೂಲ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಹುಸೇನ್

ಕುಲಿಯು ಯೂಸುಫ್‌ಬೇಗ ಮತ್ತು ಅಹಮದಬೇಗ ಎಂಬ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಸೇವಕರನ್ನು ಅಬುಲಮುಆಲಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಕಳಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫನ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅಬುಲಮುಆಲಿ ಒಂದು ತಂತ್ರ ಹೂಡಿದ. ಅವನು ಅಹಮದಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್‌ಬೇಗ್‌ನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವೈರಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೊಡನೆ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಖಡ್ಗಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟ.

ಶಾಹ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯ ಕೊಲೆ:

ಅಕಬರ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋಹರಪುರದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಸರದಾರರ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ಅಬುಲಮುಆಲಿಯನ್ನು ಹಣೆಯಲು ನೇಮಿಸಿದ. ಶಾಹ ಅಬುಲಮುಆಲಿ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಪಂಜಾಬಿನಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬಳಿ ಹೊರಟ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ಸೋದರಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ಅಬುಲಮುಆಲಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಅವನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಬಹಳ ಎತ್ತರಿಸಿದ. ಅಬುಲಮುಆಲಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಬುಲ್ ಆಡಳಿತ ಗುಂಗಾಗಿ ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅವನು ಆಡಳಿತದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ತಾಯಿಯ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದ. ನಂತರ ತಾನೇ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ವಕೀಲನಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸತೊಡಗಿದ. ಆಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿತ್ತು. ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನೂ ಕೊಂದು ಕಾಬುಲ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜನಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಈ ಇಚ್ಛೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಬುಲ್ ತಲುಪಿ ಅಬುಲಮುಆಲಿಯ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫ ಈ ಘಟನೆಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವನು ಜಾಲೋರನಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ಅಹಮದಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟ.

ಅಕಬರ ಮೇಲೆ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಹಲ್ಲೆ:

ಅಕಬರ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಮರಳಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ನಂತರ ಛಾರಸೂ ತಲುಪಿದ. ಕುತ್ಲಕ್ ಎಂಬ ಮಿರ್ಜಾ ಶರ್ಫನ ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮ ಅರಸನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಅರಸನ ಸವಾರಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಜನಜಂಗುಳಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕುತ್ಲಕ್‌ನೂ ಇದ್ದ. ಮಾಹಮ್ ಆತ್ಕಾನ ಮದರಸಾದ ಬಳಿ ನಿಂತ ಕುತ್ಲಕ್ ಕೈಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ಅರಸನಿಗೆ ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟ. ಕುತ್ಲಕ್

ಯಾವುದೋ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಗುರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಜನ ಭಾವಿಸಿದರು. ಅಕಬರ ಆಗ ಆನೆ ಮೇಲೆ ಸವಾರನಾಗಿದ್ದ. ಬಾಣ ಅವನ ಹೆಗಲ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಗೇಣಿನಷ್ಟು ಒಳ ಹೊಕ್ಕಿತ್ತು. ಜನ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕುತ್ಸಾಹನನ್ನು ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಿದರು. ಬಾಣವನ್ನು ಅಕಬರನ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಕಿತ್ತು ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಳೆಯ ಮೆತ್ತೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅರಸನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಮತ್ತು ಆತಂಕದ ಕುರುಹುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅದೇ ರೀತಿ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಹಕೀಮ್ ಐನ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಗೀಲಾನಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಅರಸನ ಗಾಯ ಮಾಯ್ದು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಇದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆನೆ ಶಿಕಾರಿಗಾಗಿ ನರವರ್ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಆಸಿಫ ಹರದಿಯನ್ನು ಕಡಹ್ ಮಾನಿಕಪುರದ ಸುಬೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅರಸ ಬೇಟೆಯ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಹೊಸ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸಿದ. ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನ ಉಜಬೇಕ್ ಬಹಳಷ್ಟು ಆನೆಗಳನ್ನು ಜಮಾಯಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನು ಒಂದನ್ನೂ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕಬರ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮುಂದುಗೊಂಡು ಹೊರಟ. ಸಾರಂಗಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ನಿಶಾಪುರಿ ಅರಸನ ಸೇವಕರ ವಲಯ ಸೇರಿದ. ಅಕಬರ ಉಜ್ಜೈನ್ ತಲುಪಿದಾಗ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನ ಉಜಬೇಕ್ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಿವಾರ, ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗುಜರಾತಿನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಕಬರ ನಾಲ್ವತ್ತು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮುಂಚೂಣಿ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನನಿಗೆ ಪರಾರಿಯಾಗಲು ದಾರಿ ಕಾಣದಾದಾಗ ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಹಣಾಹಣಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನ ವಿಜಯಿಯಾದ. ಅವನು ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಅಕಬರ ಮುಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವನು ಖಿಲ್ಜಿ ಅರಸರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಬುರ್ಹಾನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮೀರ್ ಮುಬಾರಕ್‌ಶಾಹ ಫಾರೂಖಿ ಅರಸನ ವಿಧೇಯರ ವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅಕಬರನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಅಕಬರ ಮುಂದು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕಿರಾ ಬಹಾದುರ್‌ಶಾಹನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಆಗ್ರಾದತ್ತ ಹೊರಟು ಬಂದ. ದಾರಿ ಮಧ್ಯ ಸೀರಿ ಕಲಾರಸ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಕಬರನ ಎದುರು ಆನೆಗಳ ಒಂದು ಹಿಂಡು ಬಂದಿತು. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮದಗಜವಿತ್ತು. ಸೈನಿಕರು ಅರಸನ

ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಆನೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಸೀರಿ ಕಲಾರಸ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲಾಯಿತು. ಮದವೇರಿದ ಆನೆ ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕೆಡವಿ ಹೊರ ಬಂತು. ವಿಶೇಷ ಶಾಹೀ ಆನೆಯನ್ನು ಈ ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯನ್ನೆದುರಿಸಲು ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಎರಡೂ ಆನೆಗಳ ಕಾದಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಹಿಜರಿ ೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಮಜೂಲಿಬೇಗಮ್‌ಳ ಸೋದರನಾದ ಅರಸನ ಕಕ್ಕ ಮುಅಜ್ಜಮಖಾನನನ್ನು ಯಾವುದೋ ಅಸಭ್ಯ ನಡೆಗಾಗಿ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಮುಅಜ್ಜಮ್ ಇದೇ ಬಂಧನದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಸುಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೆಡವಿ ಕೆಂಪು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಈ ಕಟ್ಟಡ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡಿತು.

ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಬಂಡಾಯ:

ಮೇಲೆ ದೃಢೀಕರಿಸಿದ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನನ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಎಲ್ಲ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಕಡುವೈರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಉಜ್ಬೇಕ್‌ರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ವದಂತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಿಹಾರ್ ಮತ್ತು ಜೌನಪುರದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸುಬದಾರ ಮತ್ತು ಜಾಗೀರದಾರರಾಗಿದ್ದ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರು ಅರಸನ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಸಹ ಇದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. ಬಂಡುಕೋರರ ನಾಯಕರಾದರು. ಹಾಗೆಲ್ಲ ಇವರಿಬ್ಬರ ತಾಯಿ ಅಸ್ಥಹಾನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವರು ಇರಾಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಪರವಾಗಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ದುರ್ವರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಉಜಬೇಕ್‌ರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅರಸನ ವಿರೋಧ ಮಾಡಲು ಕಟಿಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಆಸಿಫಖಾನ ಹರದಿಯ ಜಾಗೀರು ಸೀತಾನಿಯರ ನೆರೆಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೂ ಬಂಡುಕೋರ ಸೀತಾನಿ ಸರದಾರರ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ.

ಅಕಬರನ ಉಪಾಯ:

ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಬಂಡಾಯದ ಧ್ವಜ ಹಾರಿಸಿದರು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವಿರೋಧಿ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸೇನಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವಾಗ ವಿಳಂಬ ಮಾಡುವುದು ಅವನ ಜಾಯಮಾನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಬಂಡಾಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಬೇಟೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬಯಾನಾದಿಂದ

ನರವರ್ಗದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಕಬರನಾದರೋ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಸಿಕಂದರ ಉಜಬೇಕ್‌ನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮತ್ತು ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡಿ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಶ್ರಫಖಾನ ಮುನ್ಸಿಯನ್ನು ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಲಶ್ಕರ್‌ಖಾನ ಬಖಿಯನ್ನು ಆಸಿಫಖಾನ ಹರದಿಯ ಬಳಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಅವನು ಖಜಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಲೂಟಿಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪೈಕಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾದದ್ದನ್ನು ತರುವುದಾಗಿತ್ತು.

ಖಜಾನೆಗಳ ಕತೆ:

ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಖಜಾನೆಗಳ ಕತೆ ಏನೆಂದರೆ ಆಸಿಫಖಾನ ಹರದಿಯನ್ನು ಕಡಹ್ ಮಾಣಿಕಪುರದ ಜಾಗೀರದಾರ ಮತ್ತು ಪಂಚಹಜಾರಿ ಸರದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಸಿಫಖಾನನ ನೆರೆಯಲ್ಲೇ ಗಢ್‌ದ ರಾಜ್ಯವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಅರಸ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಸಿಫ ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಗಢ್‌ವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ದುರ್ಗಾವತಿ ಎನ್ನುವವಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ರಾಣಿ ಚೆಲುವು ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿದ್ದಳು. ಆಸಿಫ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಗಢ್‌ದ ಗಡಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಸ್ವತಃ ಆಸಿಫ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ರಾಣಿ ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಪದಾತಿಗಳ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಸಿಫನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಳು. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಕಾಳಗ ನಡೆಯಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಂದು ಬಾಣ ರಾಣಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಳು. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಅವಳು ಮಾವುತನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಕಠಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವಳೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಹೀಗೆ ಆಸಿಫಖಾನನಿಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ದುರ್ಗಾವತಿಯ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದ ಗಢ್ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ರಾಣಿಯ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗ ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಸತ್ತು ಹೋದ. ರಾಣಿ ಅಪಾರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಆಸಿಫನ ವಶವಾಯಿತು. ರತ್ನ, ಬಂಗಾರದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಜರತಾರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಶರ್ಫಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಒಂದು ನೂರು ಪಾತ್ರಗಳು ಆಸಿಫನ ಕೈ ಸೇರಿದವು. ಆಸಿಫ ಹದಿನೈದು ಆನೆಗಳ ಪೈಕಿ ಕೇವಲ ಮುನ್ನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಉಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ.

ಅಕಬರ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಗಢ್ ತಲುಪಿದ. ಬಿಸಿ ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನದ ವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅರಸ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಹೊರಟ.

ಅಶ್ರಫ್‌ಖಾನ ಮುನ್ನಿ ಮತ್ತು ಲಶ್ಕರಿಖಾನ ಬಖ್ಶಿಯ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಮಾನವಾಯಿತು. ಅಕಬರನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜಾಗೀರದಾರರಾಗಿದ್ದ ಶಾಹಮ್‌ಖಾನ, ಜಲಾಯರ್‌ಶಾಹ್, ಬದಾಗ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನರ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಹಣಾಹಣಿ ಆರಂಭವಾದೊಡನೆ ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಸಹ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಶಾಹಮ್‌ಖಾನ ಸೋತ. ಬದಾಗ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಮೀನ್ ವೈರಿಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಉಜಬೇಕರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಅಕಬರನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿದಾಗ ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನಖಾನ ಖಾನಾನನನ್ನು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯ ನಾಯಕನಾಗಿ ರವಾನಿಸಿದ. ನಂತರ ತಾನೂ ಹಿಜರಿ ೯೭೩ರ ಶವ್ವಾಲತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಹೊರಟ. ಲಖನೌತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಉಜಬೇಕ್‌ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನನಿಗೆ ಅಕಬರನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿದೊಡನೆ ಅವನು ಲಖನೌತಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಖಾನ್‌ಖಾನಾನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರಖಾನ ನರಹನ್ ಘಾಟದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡ ಸೇರಿದರು. ಅಕಬರ ಜೌನಪುರ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಆಸಿಫ್‌ಖಾನ ಬರದಿ ಅವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಕಡಹ್ ಮಾಣಿಕಪುರದ ಜಾಗೀರದಾರ ಮಜನೂಂಖಾನ ಕಾಕ್‌ಶಾಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅಕಬರ ಅವನನ್ನು ಶಾಹೀ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆಸಿಫ್ ಸೀತಾನಿಯನ್ನು ಇತರ ಕೆಲವು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಬಂಡುಕೋರರ ದಮನಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಆಸಿಫ್‌ಖಾನ ನರಹನ್ ಘಾಟಿ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಸೇನೆಯ ಎದುರು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡತೊಡಗಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಆಸಿಫ್‌ಖಾನನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಆಸಿಫ್‌ಖಾನ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಸೋದರ ವಜೀರ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಸೇನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ನಂತರ ಗಢ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ:

ಅಕಬರನು ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನ ಖಾನಖಾನಾನನನ್ನು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಸಿಫ್‌ಖಾನನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ದೊಆಬಾದ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರಖಾನರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಗ್ರಾದವರೆಗಿನ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ವಿಧ್ವಂಸ ಮತ್ತು ವಿನಾಶದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅಕಬರ ಮುಶಹೀದನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಮತ್ತು ಗೌರವಾರ್ಹ ಸರದಾರ ಸೈಯದ ಮೀರ್ ಮುಅಜ್ ಅಲಮುಲ್ಕನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬದಾಗ್‌ಖಾನ, ಮಲ್ಲಬಖಾನ (ಬದಾಗ್‌ಖಾನನ ಮಗ), ಇಕಬಾಲ್‌ಖಾನ ಲಂಗ್, ಹುಸೇನಖಾನ, ಸಯೀದಖಾನ, ರಾಜಾ ತೋಡರಮಲ್, ಮೊಹಮ್ಮದ ಅಮೀನ್ ದೀವಾನಾ, ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಆಫ್ಘಾನ ಸೂರ್, ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಮಾಸೂಮ್ ಮತ್ತು ಲಶ್ಕರ್‌ಖಾನ ಬಖ್ಷಿಯನ್ನು ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಸೀತಾನಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಕಳಿಸಿದ. ಈ ವೀರಮುದ್ರೆ ಕಂಡ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನು ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನ ಖಾನಖಾನಾನನ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅರಸನ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಕ್ಕನಂತೆ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಬ್ರಾಹಿಮಖಾನ ಉಜಬೇಕನನ್ನು ಅನೇಕ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಕಬರನು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಪ್ರಮಾದವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಜೌನಪುರವನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಅವನ ಜಾಗೀರಾಗಿ ಉಳಿಸಿದ.

ಮೀರ್ ಮುಅಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹಾದುರಖಾನ ಮತ್ತು ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಅಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. “ನನ್ನ ಸೋದರ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರುವವರೆಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಮುಅಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಾದುರಖಾನನ ಮನವಿಗೆ ಓಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಎದುರಾಳಿಯ ಮುಂಚೂಣಿ ಅಂದರೆ ಸಿಕಂದರ್ ಹಾಗೂ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅವರ ಸೇನೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲು ಮಾಡಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಅವನ ಹಲವು ಸಂಗಡಿಗರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಬಹಾದುರಖಾನ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಅವನು ಕಂಡು ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮುಅಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಾದುರಖಾನನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಸಹಿಸದಾದ. ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಕನೌಜ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಬಹಾದುರಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಲಭಿಸಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಧಾನ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಕಬರ ಜೌನಪುರವನ್ನು ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ. ತಾನು ಚಟಾರ್ ಮತ್ತು ಬನಾರಸ ಕೋಟೆಯ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡ.

ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಎರಡನೆಯ ಬಂಡಾಯ:

ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸಿಕಂದರನ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಗಾಜಿಪುರ ಮತ್ತಿತರ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ಈ ನಡೆಯಿಂದ ಅಕಬರ ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ. ಅವನು ಅಶ್ರಫಖಾನನಿಗೆ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ತಾನೂ ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಗಾಜಿಪುರದ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ. ಅಲಿ ಕುಲಿ ಒಂದು ದಟ್ಟ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಬಹಾದುರಖಾನ, ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಸಿಕಂದರಖಾನ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಏಣಿ ಹಾಕಿ ಅವರು ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಕರೆ ತಂದರು. ಅವರು ಅಶ್ರಫಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು. ಬನಾರಸ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಅಕಬರನ ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯ :

ಅಕಬರ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಅಧೀನ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಂದ ಸೇನೆ ಜಮಾವಣೆಗೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಖಾನ ಜಹಾನ ಬಹಳ ಹತಾಶನಾದ. ಅವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಪ್ರಮಾದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದ. ಅಕಬರ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಹಾದುರಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಸೋದರನಂತೆ ಕಂಡಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಹಿಂದಿನ ಸೇವೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಲವೂ ಅಕಬರ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಅವರ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದ.

ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅರಸನು “ನನಗೆ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಂತಸವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಜನ ತಪ್ಪುಗಳ ಕಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬರಲಿ. ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೇ ತಪ್ಪುಗಳ ಮೂಲವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ.” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅಕಬರನು ಖಾನ ಜಮಾನನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಅವನು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅರಸನೆದುರು ಬರಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. “ತಾವು ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನನ್ನ ಸೋದರನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುವೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅಕಬರನು ಖಾನ ಜಮಾನನ ಮನವಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಂದ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಹೊರಟ.

ಬಹಾದುರಖಾನ ಮತ್ತು ಕಾಸಿಮಖಾನ ನಡುವೆ ಕದನ:

ಅಕಬರ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಮೆಹದಿ ಕಾಸಿಮಖಾನನನ್ನು ಕಾಸಿಮಖಾನನ ದಮನ ಮತ್ತು ಗಡ್ಡ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ

ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸಹ ಒಳಗೊಳಗೇ ಅರಸನ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜೌನಪುರದಲ್ಲಿ ಆಸಿಫಖಾನ ಹರದಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆಸಿಫಖಾನನು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದಾಗಿ ಆರೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೋದರ ವಜೀರಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಗಡ್ಡ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಬಹಾದುರಖಾನ ಸೀತಾನಿ ಆಸಿಫನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಹಾದುರಖಾನ ಯಶಸ್ವಿ ಹಾಗೂ ವಿಜೇತನಾದ. ವಜೀರಖಾನ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದು ಬಹಾದುರಖಾನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಬಹಾದುರಖಾನ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ವಜೀರ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೋದರ ಆಸಿಫನ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗೊಳಿಸಿದ. ತನ್ನ ಜೊತೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗಡ್ಡಗೆ ಹೋದ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಇದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು.

ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ರಾಯಭಾರಿಗಳ ಆಗಮನ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು: “ಅಬುಲಮುಆಲಿಯ ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಕಾಬುಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ (ಖುತ್ಬಾ) ಜಾರಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲ್ತಾನ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಕಾಬುಲ್ ದೊರೆಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಬದಖ್ಯಾದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನು ಮಿರ್ಜಾ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನನ್ನು ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಹೊರ ದಬ್ಬಿ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಈಗ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭು ಈಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಬಡಪಾಯಿಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವುದು.” ಅಕಬರ ಪಂಜಾಬಿನ ಸರದಾರರಿಗೆ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ. ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕುಲಿಖಾನನಿಗೆ “ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕು.” ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಾವ ಹಾಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಾಹೀ ಸರದಾರ ಫರೀದೂನ ಕಾಬುಲಿ ಅಕಬರನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ಸರದಾರರಿಗೆ ತಲುಪುವ ಮುನ್ನವೇ ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್

ಹಕೀಮ್‌ನು ಸುಲೇಮಾನ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದ. ಸಿಂಧ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಫರೀದೂಂಖಾನ ಸಿಂಧು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ. ಅವನಿಗೆ “ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಕಬರನ ಗಮನವೆಲ್ಲ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ಉಜಬೇಕ್ ಸರದಾರರ ದಂಗೆಗಳ ಮೇಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ನೀನು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿನ ಸರದಾರರನ್ನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಲು ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ.

ಅಕಬರನ ಲಾಹೋರ್ ಪ್ರಯಾಣ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಲಾಹೋರ್‌ನ ಸರದಾರರಾದ ಕುತಬುದ್ದೀನ್ ಆತ್ಕಾ ಹಾಗೂ ಮೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ ಮುಂತಾದವರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದರು. ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನು ಮೆಹದಿ ಕಾಸಿಮ್‌ನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಪಂಜಾಬಿನ ಸರದಾರರಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಆದರೆ ಹರ ಸಾಹಸಪಟ್ಟರೂ ಅವನಿಗೆ ಯಶ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕಬರನು ಅಲಿ ಕುಲಿಯ ದಮನವನ್ನು ಕೆಲ ಕಾಲ ಮುಂದೂಡಿದ. ಆಗ್ರಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮುನ್‌ಯೀಂಖಾನನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿ ೧೪ ಜಮಾದಿಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ೯೭೪ (ಹಿ)ರ ರಾತ್ರಿ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದ. ಅಕಬರ ಇನ್ನೂ ಸರ್‌ಹಿಂದ್ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಯಾಣದ ಸುದ್ದಿ ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಸರದಾರರು ಸಂತಸದ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ನಗಾರಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ನಿद्रಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಅವನು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಅರಸ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದು ನಗರಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅರಸ ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ಕೇವಲ ಒಂದು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಭಯಭೀತನಾಗಿ ತಕ್ಷಣ ಕಾಬುಲ್ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದ. ಆಗ ಚಳಿಗಾಲ ಆರಂಭವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಸುಲೇಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ್ದ. ಹಕೀಮ್ ದಾರಿ ಸುಗಮವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕಾಬುಲ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಅಕಬರ ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ವಜೀರ್‌ಖಾನ ಅರಸನನ್ನು ಬೇಟೆ ತಾಣದಲ್ಲೇ ಭೇಟಿಯಾದ. ಆಸಿಫ‌ಖಾನ ಹರದಿಯನ್ನು

ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅಕಬರನು ಆಸಿಫಖಾನನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ವಜೀರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಪಂಚ್‌ಹಜಾರಿ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆಸಿಫಖಾನ ಹರದಿ ಮಜನೂಂಖಾನ ಕಾಕ್‌ಶಾಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಕಡಹ್ ಮಾಣಿಕಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಮಿರ್ಜಾಗಳ ಬಂಡಾಯ:

ಅಕಬರ ಪಂಜಾಬ್ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಕ್ಕಳು ಕೋಲಾಹಲ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಬಾಬರ್‌ನ ಘಟನಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನು ಅಮೀರ್ ತೈಮೂರ್‌ನ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್‌ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹುಮಾಯೂನನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ರಾಜದ್ರೋಹ ಎಸಗಿದ್ದ. ಅರಸ ಪ್ರತಿ ಸಲ ಅವನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದ. ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಉಲೂಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹಜಾರಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದ್ದ. ಕಿರಿಯ ಮಗ ಫರ್ಜಂದ್ ಶಾಹ್‌ನದು ಸಹಜ ಸಾವು ಆಗಿತ್ತು. ಉಲೂಗ್ ಮಿರ್ಜಾನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮತ್ತು ಮೆಹಮೂದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಎಂದಿದ್ದವು. ಹುಮಾಯೂನ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಲೂಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಶಾಹ ಮಿರ್ಜಾ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅವರ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದಾಗ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸಂಭಲ್ ಪ್ರದೇಶದ ಆದಮಪುರ ಪರಗಣೆಯನ್ನು ಅವನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಆದಮಪುರದಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ದಿನ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ. ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: ೧. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ೨. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾ, ೩. ಮಸೂದ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ೪. ಆಕಿಲ ಮಿರ್ಜಾ. ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಸೋದರರು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವರಿದ್ದರು. ಆಗ ಅರಸ ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಜೌನಪುರದ ದಂಗೆಯ ನಂತರ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಸೋದರರು ಅರಸನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಸಂಭಲ್‌ದ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಕಬರನು ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ದಂಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ತೆರಳಿದಾಗ ಆ ನಾಲ್ಕೂ ಸೋದರರು ತಮ್ಮ ಕಕ್ಕನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಸಿಕಂದರ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಮೆಹಮೂದ್ ಸುಲ್ತಾನ್

(ಅವರನ್ನು ಉಲೂಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಶಾಹ ಮಿರ್ಜಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು) ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಿದರು. ಹೀನ ಹಾಗೂ ದುರುಳರ ಒಂದು ಸಮೂಹ ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅವರು ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕತೊಡಗಿದರು.

ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜಾಗೀರದಾರರು ಮಿರ್ಜಾ ಮನೆತನದ ಗಲಭೆಕೋರರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು. ಅವರನ್ನು ಮಾಲವಾ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಸಿದರು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲವಾದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಒಬ್ಬ ಆಡಳಿತಗಾರನಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮುನಯೀನಖಾನ ಖಾನಖಾನಾನ ಸಂಭಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಬಯಾನಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಇದೇ ಸೆರೆವಾಸದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ.

ಅಕಬರನ ಜೌನಪುರ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಸೀತಾನಿ, ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಉಜಬೇಕ್ ಸರದಾರರಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಧಿ ಮತ್ತು ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಸರದಾರರು ಕನ್‌ಔಜ್ ಮತ್ತು ಅವಧ್ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಮತ್ತಿತರ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬಹಳ ಬೃಹತ್ತಾದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಕಬರ ಆ ಸರದಾರರನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡಲು ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸೇನೆಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. . . . ಅವನು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಆಗ ಖಾನ್ ಜಮಾನನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಯೂಸುಫ್ ಮೆಹದಿಯನ್ನು ಸೈರ್‌ಗಡ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟ. ಅವನಿಗೆ ಅರಸನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಸೈರ್‌ಗಡ್‌ದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಕಡಹ್ ಮಾಣಿಕಪುರದ ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಬಳಿ ಹೊರಟುಹೋದ. ಬಹಾದುರಖಾನ ಕಡಹ್‌ದಲ್ಲಿ ಮಜನೂನಖಾನನನ್ನು ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿರಿಸಿದ್ದ. ಅಕಬರನು ಖಾನ ಜಮಾನನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಕಡಹ್ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದ.

ಅಕಬರ ರಾಯಬರೇಲಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಖಾನಜಮಾನ ಗಂಗಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಮಾಲವಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದರ ಸುಳಿವು ಅವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಖಾನ ಜಮಾನನ ಉದ್ದೇಶ ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ಆ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ

ವಿನಾದರೂ ಸಫಲನಾದರೆ ದಕನನ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅಕಬರ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಕಡಹ್ ಮಾಣಿಕಪುರ ಕಣಿವೆ ತಲುಪಿದ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ನೌಕೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸುಂದರ ಎಂಬ ವೇಗದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರನಾದ. ಆನೆಯನ್ನು ನದಿಗೆ ಇಳಿಸಿದ. ಸರದಾರರು ಮತ್ತು ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಅರಸನನ್ನು ಸುತರಾಮ ಹೋಗದಿರಲು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಯಾರ ಮಾತಿಗೂ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನದಿಯ ಆಳ ಅಷ್ಟೇನಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಆನೆಗೆ ಈಜುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕಬರ ದೈತ್ಯಾಕಾರದ ಆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ನದಿ ಆಚೆ ದಡ ಸೇರಿದ. ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಲಿ ಕುಲಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ.

ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಆಸಿಫಖಾನ ಹರದಿ ಮತ್ತು ಮಜನೂನಖಾನ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಹಾಗೂ ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಕಬರ ರಾತ್ರಿ ನದಿ ದಾಟಲಾರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ಯಾವುದೇ ಅಪಾಯದ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಖಾನ ಜಮಾನನ ಬಿಡಾರ ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಆಗ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ಎಲವೋ ಖಬರಗೇಡಿಗಳೇ, ಘನವಂತ ಅಕಬರ ನದಿ ದಾಟಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಖಾನ ಜಮಾಂ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಆ ದನಿಯನ್ನು ಆಸಿಫಖಾನ ಮತ್ತು ಮಜನೂಂಖಾನರದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಮೋಜು ಮಸ್ತಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ನಗಾರಿ ನೌಬತ್ತಿನ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಬರತೊಡಗಿತು. ಖಾನ ಜಮಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಏಕಾಏಕಿ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಎದ್ದವರೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು.

ಹಿಜರಿ ೯೭೪ರ ಜಿಲ್‌ಹಜ್ ಒಂದು ಸೋಮವಾರದಂದು ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಹಣಾಹಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಮುಂಚೂಣಿ ನಾಯಕ ಬಾಬಾಖಾನ ಕಾಶ್‌ಖಾಲ್ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಎದುರಾದ ವೈರಿಯ ಒಂದು ಪಡೆಯನ್ನು ಹಣೆದ. ಆಗ ಬಹಾದುರಖಾನ ಕಾಶ್‌ಖಾಲ್ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಅವನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮಜನೂನನ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಹಿಂದೆ ತಳ್ಳಿದ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಸಾರಾಸಾರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಮಜನೂನಖಾನನ ಸಾಲಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆ ಸೇನೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡ ಬಯಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲವು ಸರದಾರರು ಬಹಾದುರಖಾನನ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆಯಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ಅಕಬರ

ಆನೆ ಮೇಲೆ ಸವಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೇ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾ ಇದ್ದ. ಮುಂಜಾಗೃತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಕಬರ ಆನೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದ.

ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಮರಣ:

ಈ ಮಧ್ಯ ಬಹಾದುರ್‌ಖಾನನ ಕುದುರೆಗೆ ಒಂದು ಬಾಣ ತಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಚಲಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಯಿತು. ಬಹಾದುರಖಾನ ಕುದುರೆಯಿಂದ ದೂರಾದ. ಈಗ ಅವನು ಪದಾತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಇನ್ನೂ ಈ ಘಟನೆ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಅಕಬರನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ಮುದ್ದಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ಆನೆಗಳನ್ನು ವೈರಿಯ ಸೈನ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಸಿದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಹೀರಾನಂದ ಎಂಬ ಆನೆ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಸೇನೆಯತ್ತ ಓಡಿತು. ವೈರಿ ಆ ಆನೆಯನ್ನೆದುರಿಸಲು ತನ್ನ ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನು ಓಡಿಸಿದ. ಅದರ ಹೆಸರು ರುದಯಾನಾ ಎಂದಿತ್ತು. ಹೀರಾನಂದ ರುದಯಾನಾ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ರಭಸದಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತೆಂದರೆ ಅದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದು ಬಿತ್ತು. ಆ ಆನೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದು ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಉಭಯತರು ಪರಸ್ಪರ ಹಣಾಹಣಿಗಿಳಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯ ಒಂದು ಬಾಣ ಬಂದು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನಿಗೆ ತಾಗಿತ್ತು. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಕಿತ್ತು ತೆಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣ ಬಂದದ್ದೇ ಅವನ ಕುದುರೆಗೆ ತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕುದುರೆ ಆಘಾತ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವುದೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಕುದುರೆ ಬೆನ್ನಿಂದ ಇಳಿದ. ಒಬ್ಬ ನೌಕರ ಮತ್ತೊಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅವನ ಎದುರು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ನರಸಿಂಗ್ ಎಂಬ ಆನೆ ಆಗಮಿಸಿತು. ಅದು ಅಲಿ ಕುಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿತು.

ಬಹಾದುರಖಾನನ ಕೊಲೆ:

ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಸಾವಿನಿಂದ ಅವನ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿ ತಳಮಳ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನದ ದಾರಿ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಈ ಕೋಲಾಹಲದ ಮಧ್ಯ ನಜರ ಬಹಾದುರ ಎಂಬ ಸೈನಿಕ ಬಹಾದುರಖಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಅಕಬರನು ಬಹಾದುರಖಾನನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ “ನೀನು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಖಡ್ಗ ಎತ್ತಲು ನನ್ನ ಯಾವ ದುರ್ನಡತೆ ಕಾರಣ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಬಹಾದುರಖಾನ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಪಿಟ್ಟೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೀಗೆ ಗೊಣಗಿದ: “ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಕೊನೆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು.

ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ.” ಅಕಬರ ಮಾನವಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಇನ್ನೂ ತನಕ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಸಾವು ದೃಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಹೀ ಸೈನಿಕರು ಬಹಾದುರಖಾನ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಶಾಹೀ ಹುಕುಮು ಇಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು.

ಅಕಬರನ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಪ್ರಯಾಣ:

ಕಾಸಿಮ್ ಅರಸಲಾನ್‌ನ ಎರಡು ಶೇರ್‌ಗಳಿಂದ ಖಾನಜಮಾನ ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನ ಆನೆಯ ಕಾಲ್ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಸತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ತೋಪಿನಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ಸತ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಕಬರನು ಅಲಿ ಕುಲಿಖಾನನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಜಾನ್‌ಅಲಿ ಉಜಬೇಕ್, ಯಾರ್‌ಅಲಿಬೇಕ್, ಮಿರ್ಜಾಬೇಕ್, ಮಿರ್ಜಾಹಾಲ್‌ಬೇಕ್, ಮಿರ್ಜಾಶಾಹ ಬದ್‌ಖಿಶಿ ಮತ್ತು ಅಲಿಶಾಹ ಬದ್‌ಖಿಶಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಈ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಜೌನಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಅಕಬರನು ಬೇರೆ ಬಂಡುಕೋರರಲ್ಲಿ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಆನೆ ಕಾಲುಗಳ ಬುಡಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ. ಜೌನಪುರದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮುನ್‌ಯೀನಖಾನ ಖಾನಖಾನಾನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅವಧ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಉಜಬೇಕ್ ನೌಕೆ ಮೂಲಕ ಗೋರಖಪುರಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ಯಶಸ್ವಿ ಹಾಗೂ ವಿಜೇತನಾಗಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ರಾಣಾ ಉದಯಸಿಂಗ್‌ನ ದಮನ:

ಆ ಕಾಲದವರೆಗೆ ರಾಣಾ ಉದಯಸಿಂಗ್ ಅಕಬರನಿಗೆ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರುವುದು ತನ್ನ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಅರಸ ಸತತವಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ರಾಜಧಾನಿ ತಲುಪಿದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಯಸಿದ. ಕಾರಣ ಉದಯಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಸರಿ ದಾರಿಗೆ ತರುವುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಿವಪುರ ಕೋಟೆ ತಲುಪಿದ. ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದ. ರಣತಂಭೋರ್‌ನಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ಪ್ರಭು ಸುರಜನ್ ರಾಜನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅಕಬರ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ನೌಕರರ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆದ. ಮಾಲವಾ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಕರೂನ್ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಅರಸ ಈ ಕಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮಂದು ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಭೀತಿ ಮೂಡಿತು. ಉಲೂಗ್ ಮಿರ್ಜಾ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸಹಜ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ. ಉಳಿದ ಮಿರ್ಜಾಗಳು ಪಲಾಯನದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಗುಜರಾತಿನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಅಕಬರನು ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದಖಾನ ನಿಶಾಪುರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾಕರೂನ್‌ದಿಂದ ರಾಣಾ ಉದಯಸಿಂಗ್‌ನ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ರಾಣಾ ಅಕಬರನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವನು ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಶೂರ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿ ರಜಪೂತರನ್ನು, ಅಪಾರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಲಾದ ಚಿತ್ತೂರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಾನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಕಬರ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಬಡಗಿಗಳು, ಕಲ್ಲುಕುಟಗರು, ಕಮ್ಮಾರರು, ಭೂಮಿ ಅಗೆಯುವವರು ಮತ್ತಿತರ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಭಾರತೀಯರ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಲ್‌ಛಾವಣಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ.

‘ಸಾಬಾತ್’ದ ಸಿದ್ಧತೆ:

‘ಸಾಬಾತ್’ ಎನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥ ಎರಡು ಗೋಡೆಗಳು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಎರಡು ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಬಾಣ ತಲುಪುವ ಅಂತರವಿರುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಲಗೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹಸುವಿನ ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಆಸರೆಯಿಂದ ಈ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಗಳವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗೋಡೆಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಮದ್ದು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಸುರಂಗ ಕೊರೆಯುವವರು ಈ ಗೋಡೆಗಳ ವಿಶಾಲ ದಾರಿ ಮೂಲಕ ಕೋಟೆಗಳ ಕೆಳಗೆ ಬಂದು ಕನ್ನ ಕೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸುರಂಗದಲ್ಲಿ ಮದ್ದು ತುಂಬಿ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಕಬರನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಸಾಬಿತಾ ಸಿದ್ಧವಾದೊಡನೆ ಬುರುಜಿನ ಕೆಳಗೆ ಎರಡು ಸುರಂಗಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ದು ತುಂಬಿ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲಾಯಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಬೇಗನೇ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬುರುಜು ಛಿದ್ರವಿಚ್ಛಿದ್ರಗೊಂಡಿತು. ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ದಾರಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ಎರಡೂ ಸುರಂಗಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಎರಡೂ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ಮೊದಲ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಕೋಟೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ರಜಪೂತರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡತೊಡಗಿದರು. ಉಳಿದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ನುಗ್ಗಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಿಂಡಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಪೈಕಿ ಕೆಲವರು ಮರಳಿ ಬಂದರು. ಉಳಿದವರು ರಜಪೂತರೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು.

ಉಭಯತರಿಗೆ ಅಪಾರ ನಷ್ಟ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಸುರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಭುಗಿಲೆದ್ದಿತು. ಬುರುಜು ಭಿದ್ರ ವಿಚ್ಛಿದ್ರಗೊಂಡಿತು. ಉಭಯತರ ಸೈನಿಕರು ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಯಿತು. ಸೈನಿಕರ ದೇಹಗಳು ಚೂರು ಚೂರಾಗಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದವು. ಈ ಅನಾಹುತದಲ್ಲಿ ಅಕಬರನ ಸೇನೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರು (ಅವರಲ್ಲಿ ಜಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಮಾರಹರಾ ಮತ್ತು ಮರ್ದಾನ್‌ಅಲಿ ಶಾಹ ಸಹ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು) ಹಾಗೂ ಐದು ನೂರು ನುರಿತ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮಡಿದರು. ಕೋಟೆಯವರಿಗೂ ಅಪಾರ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಯಿತು. ಈ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋಟೆ ವಶವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ರಜಪೂತರ ಬಲಹೀನತೆ:

ಈ ದುರಂತ ಘಟನೆಯು ಮರು ದಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಬಿತಾ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅರಸ ಆ ಸಾಬಿತಾ ಬಳಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜಟಮಲ್ ರಾಯ್ ಕಂಡ. ಅವನು ರಾಣಾನ ಆಪ್ತ ಬಂಧು ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಇಡೀ ದಿನ ಕೋಟೆ ಸುತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇಶಾನ್ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹಲಿನ ಶಾಹೀ ಕಿರೀಟವೊಂದು ಎದುರಿಗೆ ಚಲಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆ ಮುಖ ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಅರಸ ತಕ್ಷಣ ತುಪಾಕಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ಗುಂಡು ಜಟಮಲ್‌ನ ಹಣೆಗೆ ತಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅಲ್ಲೇ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ. ರಜಪೂತರು ತಮ್ಮ ಸರದಾರನ ಆ ಪಾಡು ಕಂಡು ಅವರ ಬಲ ಕುಂದಿತು. ಅವರು ಹೋರಾಟದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ಅವರು ಜಟಮಲ್‌ನ ಶವವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಚಿತೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ರಜಪೂತರು ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು, ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಸಹ ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿ ಮಾಡಿದರು. ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಕೋಟೆಯತ್ತ ನುಗ್ಗಿದರು. ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತುಂಬ ನಿರಾಳವಾಗಿ ಕೋಟೆ ಹೊಕ್ಕರು.

ಚಿತ್ತೂರು ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅರಸ ಸಹ ಆನೆ ಮೇಲೆ ಸವಾರನಾಗಿ ತನ್ನ ಸರದಾರರೆದುರು ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಹಿಂದೂಗಳ ಸಮೂಹವೊಂದು ಹೊರ ಬಂತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಿರುದ್ಧ ಹಣಾಹಣಿಗಳಿಯಿತು. ಹಿಂದೂಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಹೋರಾಡಿತು. ಅವರ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಬಾದಶಾಹನ ಸೇನೆಯ ಪೈಕಿ ನುಸ್ತತ್‌ಅಲಿ ತವಾಲಚಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಅಸುನೀಗಿದ. ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅರಸ ಕೋಟೆಯ

ಆಡಳಿತವನ್ನು ಆಸಿಫಖಾನ ಹರದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಯಶಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮರಳಿದ.

ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಸಿಂಹ:

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಸಿಂಹ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಎದುರು ಬಂತು. ಯಾರೂ ಈ ಸಿಂಹವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸಕೂಡದು ಎಂದು ಅರಸ ಆದೇಶಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಅಕಬರ ಒಂದು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಅದು ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ತಾಗಿತು. ಅದು ಕೆರಳಿ ಅರಸನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿತು. ಆದಿಲ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಕ್ಷಣ ಸಿಂಹದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡತೊಡಗಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬೇರೆಯವರು ಸಹ ಸಿಂಹವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಸೇನೆಯ ಜನ ಅರಸನ ಕುಶಲಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಅಕಬರ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದ. ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಚಂಗೇಜಖಾನ ಗುಜರಾತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಉಜ್ಬೈನ್ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಫತೆಹಖಾನ ಇಂದಜಾನಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ಬಖ್ಖಿ ಕಜ್ಜೀನಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಭಯಭೀತರಾಗಿ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ನದಿ ದಾಟಿ ಗುಜರಾತ ತಲುಪಿದರು.

ರಣತಂಭೋರ್ ಕೈವಶ:

ಹಿಜರಿ ೯೭೬ರ ರಜಬ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ರಣತಂಭೋರ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸಲೀಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಗುಲಾಮ ಹಿಜಾಜ್‌ಖಾನನಿಂದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದ್ದ ರಾಜಾ ಸುರಜನ್ ಅರಸನಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬರು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹೀ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಕೋಟೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಮದನ್ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಏಣಿ ಹಚ್ಚಿ ಕೆಲವು ತೋಪುಗಳು ಸ್ಥೋಟಕಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಒಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಇಷ್ಟೊಂದು ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಅರಸನೂ ಒಯ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ತೋಪುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಒಂದು ತೋಪು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದರೆ ಅನೇಕ ಮನೆಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುರಜನ್ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅರಸನಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಕೋರಿದ. ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಕೋಟೆ ಸಕಲ ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಅಕಬರನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಸಲೀಮ್‌ನ ಜನನ:

ರಣತಂಭೋರ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅಕಬರ ಅಜಮೀರ್‌ನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಯಿಯುದ್ದೀನ್ ಚಿತ್ತಿ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಶೇಖ್ ಸಲೀಮ್ ಚಿತ್ತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಫತೆಹಪುರ ಸಿಕ್ರಿಗೆ ಹೊರಟ. ಈಗಾಗಲೇ ಅಕಬರನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಅಕಬರನಿಗೆ ಬದುಕುಳಿಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವವು ಎನ್ನುವ ಸಿಹಿ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸಂತ ಸಲೀಮ್ ಚಿತ್ತಿ ನೀಡಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಅರಸನಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಸಲೀಮ್ ಜನಿಸಿದ. ಇದು ಹಿಜರಿ ೯೭೫ರ ರಬ್ಬಿಯಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ನ ೧೭ರ ಘಟನೆ. ಅಂದು ಬುಧವಾರವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಬರ ಎಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ.

ಅಕಬರ ತನ್ನ ಹರಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ. ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಗರೀಬ್ ನವಾಜ್ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಮರುಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಫಿ ಮತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಆಗ್ರಾ ತಲಪಿದ.

ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೈವಶ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಂಜರ್ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ರಾಜಾ ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಿತ್ತೂರು ದುರಂತದಿಂದ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಯಾವುದೇ ನೆಪ ಅಥವಾ ಹೋರಾಟದ ವಿನಾ ತನ್ನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅಕಬರನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಇದೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಶೇರ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಜೀವ ನೀಡಿದವನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಸಲೀಮ್ ಶಾಹನ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆ ಹಿಂದೂಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನ ಜನನ:

೩ ಮೊರ್ರಮ್ ೯೭೮-೯ (ಹಿ)ರಂದು ಅಕಬರನಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಗಂಡು ಮಗುವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಮುರಾದ್ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನೂ 'ಬಿಹಾರಿ' ಎನ್ನುವ ಬಿರುದನ್ನೂ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅರಸ ಅಜಮೀರ್ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡ. ನಗರದ ಸುತ್ತ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಗಾರೆಯ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅವನು ನಾಗೋರ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಮಾಲದೇವನ ಮಗ ಚಂದ್ರಸೇನ್ ಮತ್ತು ಬಿಕಾನೇರ್‌ದ ರಾಜ ರಾಯ್ ಕಲ್ಯಾಣಮಲ್ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಕಬರ ಬಿಕಾನೇರ್‌ದ ರಾಜನ ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಜೋಧಪುರ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ಶೇಖ್ ಫರೀದುದ್ದೀನ್ ಗಂಜೆ ಶಕರ್

ಸಮಾಧಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ದೀಪಾಲಪುರ ತಲುಪಿದ. ದೀಪಾಲಪುರದ ಜಾಗೀರದಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾ ಒಂದು ಸಂತೋಷಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ.

ಇದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿದ. ಲಾಹೋರ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಹಾಕಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿಖಾನ ತುರ್ಕಮಾನ ಸಹ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೭೯ರ ಸಫರ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಫಿರೋಜಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅಜಮೀರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಗರೀಬ್ ನವಾಜ್‌ನ ದರ್ಶನದ ನಂತರ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಉಜಬೇಕ್‌ನನ್ನು ಮುನಯೀನಖಾನ ಖಾನಖಾನಾನ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಅವನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ. ಅರಸ ಆ ಶೀಘರಸಿನನ್ವಯ ಸಿಕಂದರಖಾನನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ.

ಫತೆಹಪುರಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ:

ಸಿಕ್ರಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಅಕಬರನಿಗೆ ತುಂಬ ಮಂಗಳಕರ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಸಾಬೀತಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹಾನಗರಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ. ಅದಕ್ಕೆ 'ಫತೆಹಪುರ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಗುಜರಾತ್ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಈ ವಿಜಯದ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಾದರಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಗುಜರಾತಿನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಹಿಜರಿ ೯೮೦ರ ಸಫರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳು ತಾರಕಕ್ಕೇರಿದಾಗ ಅರಸ ಈ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಅಜಮೀರ್ ಮೂಲಕ ಹೊರಟಾಗ ಅವನು ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಖ್ವಾಜಾ ಸೈಯದ್ ಹುಸೇನ್ ಖಿಂಕ್ ಸವಾರನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಕೋರಿಕೊಂಡ. ಖಿಂಕ್ ಸವಾರ್ ಜೈನುಲ್ ಆಬದೀನ್‌ನ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಖಾನ ಕಲಾಂನನ್ನು ಸೇನೆಯ ಮುಂಚೂಣಿಯ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ರಾಯ್ ಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಮಾಲದೇವ್‌ನ ಪ್ರಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಜವಧಪುರ ನಗರದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ತಾನೂ ಗುಜರಾತದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಕಬರ ನಾಗೋರ್ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಹಜರತ್ ಶೇಖ್ ದಾನಿಯನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಶೇಖ್ ದಾನಿಯಲ್‌ಗೆ ಗಂಡು ಮಗುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅಕಬರ ದಾನಿಯಾಲ್ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಈ ಘಟನೆ ಹಿಜರಿ ೯೮೦ರ ಜಮಾದಿಲ್‌ಅವ್ವಲ್‌ನ ಎರಡನೆಯ ತಾರೀಖು ಬುಧವಾರ.

ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಕೈವಶ:

ಅಕಬರ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಗುಜರಾತನ ಪಟನ್ ತಲುಪಿದ. ಗುಜರಾತಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರ ಶೇರ್‌ಖಾನ ಫೌಲಾದಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಸೈಯದ್ ಅಹಮದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಗುಜರಾತಿನ ಪಟನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ರವಾನೆಯಾಯಿತು. ಅರಸ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿರಾಜ್‌ನ ನಿವಾಸಿ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ ಮಿರ್ಜಾ ಅಬುತುರಾಬ್‌ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಗುಜರಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಮರು ದಿನ ಎತಮಾದಖಾನ, ಸೈಯದಖಾನ, ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮಲಿಕ್, ಜಿಯಾ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಅಲಿಫಖಾನ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ಹಿಜಾಜಖಾನ ಹಬಶಿ ಮುಂತಾದವರು ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಹಬಶಿ (ನಿಗ್ರೊ ಮುಸ್ಲಿಮರು)ಗಳಿಂದ ಬಂಡಾಯದ ಆತಂಕವಿದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅಹಮದಾಬಾದಿನಂಥ ಸುಂದರ ನಗರ ವಶವಾಯಿತು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಭರೋಚ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸೂರತ್‌ನ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಅಕಬರ ಇವರಿಬ್ಬರ ದಮನಕ್ಕೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗುಜರಾತಿ ಸರದಾರರಲ್ಲೇ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಗುಜರಾತಿ ಸರದಾರರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅಕಬರ ಬಂದರ್ ಖಂಪಾಯತ್ ತಲುಪಿ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾನನ್ನು ಗುಜರಾತಿನ ಅಹಮದಾಬಾದಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಅಕಬರನಿಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ದುರುದ್ದೇಶದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅವನು ತೆರಳಿದ. ಮರು ದಿನ ನಾಲ್ವತ್ತು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಂದರಿಯ ದಡ ತಲುಪಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್‌ನ ಬಳಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕದಲಲಿಲ್ಲ. ಅಕಬರ ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಾದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸೂರತ್‌ನ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ ಸೈಯದ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ, ರಾಜಾ ಭಗವಾನದಾಸ್, ರಾಜಾ ಮಾನಸಿಂಗ್, ಶಾಹ ಕುಲಿಖಾನ ಮುಹರ್ರಮ್ ಮತ್ತು ಸುರಜನ್ (ರಾಜಾ ರಣತಂಭೋರ್) ಮುಂತಾದ ಸರದಾರರು ನಡು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ:

ಅಕಬರ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ದುರ್ಬಲ

ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ - ಅದು ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ- ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್‌ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅಕಬರ ರಾಜಾ ಮಾನಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿಯ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ನದಿ ದಾಟಿ ಕೋಟೆ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ವೈರಿ ವಿರುದ್ಧ ಹಣಾಹಣಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಶಾಹೀ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರನ್ನು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲು ಮಾಡಿದ. ಸೈನ್ಯದ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅರಸ ರಜಪೂತರೊಂದಿಗೆ ಎಂಥ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದರೆ ಎರಡೂ ಕಡೆ ವಿಷಕಾರಿ ಕಂಟಿಗಳ ಗೋಡೆಗಳಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸೈನಿಕರು ಪರಸ್ಪರ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ವೈರಿಯ ಮೂವರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದರು. ರಾಜಾ ಭಗವಾನದಾಸ್ ಭರ್ಚಿಯಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಒಬ್ಬ ಸವಾರನನ್ನು ಓಡಿಸಿದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಆ ಸವಾರ ಸಹ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಸ್ವತಃ ಅರಸನೂ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ರಾಜಾ ಭಗವಾನದಾಸ್‌ನ ಸೋದರ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದ. ಅವನ ಶೌರ್ಯದ ಮುಂದೆ ರುಸ್ತುಮ್ ಸೊಹ್ರಾಬ್‌ನ ಕತೆಗಳು ಪೇಲವವಾಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಅವನು ಬಹಳಷ್ಟು ವೈರಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಕೊನೆಗೆ ತಾನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಮತ್ತು ರಜಪೂತರೊಂದಿಗೆ ವಿಷಕಾರಿ ಕಂಟಿಗಳ ಮರೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.

ಸೂರತ್ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಅಕಬರ ಅದೃಷ್ಟ ಅವನ ಪರವಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಎದುರಿಗಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅಕಬರನಂತೆ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅರಸನ ನಿದರ್ಶನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಾರದು. ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಅಕಬರ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ.. ಸೂರತ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಮ್ರಾನ್‌ನ ಮಗಳು ಗುಲ್‌ರುಖ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸೇನೆಯ ಸರದಾರರ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದಳು. ತಾನು ತನ್ನ ಮಗ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಮಿರ್ಜಾನೊಂದಿಗೆ ದಕನಗೆ ತೆರಳಿದಳು. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಸೋಲು:

ಮಿರ್ಜಾನ ಸೇನೆ ಪಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಮಾವಣೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ 'ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಮಸೂದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನೊಂದಿಗೆ ಪಂಜಾಬಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕು.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಶಾಹ ಮಿರ್ಜಾ ಶೇರಖಾನ ಫೌಲಾದಿ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪಟನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಉಪಾಯದಿಂದ ಸೂರತ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮೊಗಲರಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.' ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯದ ನಂತರ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ನಾಗೋರ್ ತಲುಪಿದ. ಜೋಧಪುರದ ರಾಜ ರಾಯ್ ಸಿಂಗ್ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ನೀರನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ರಾಯ್ ಸಿಂಗ್‌ನಿಗೆ ಈ ನಡೆ ಕಳವಳಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನಿಕರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಕುದುರೆ ಗಾಯಗೊಂಡಿತು. ಅವನು ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದವರೆಗೆ ಅಂತೂ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲೇ ನಡೆದ. ನಂತರ ತನ್ನೊಬ್ಬ ನೌಕರನ ಕುದುರೆ ಏರಿ ದೆಹಲಿ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಅವನು ಯುದ್ಧೋಪಕರಣ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಲಾಹೋರ್ ದಾಳಿಯನ್ನು ಮುಂದೂಡಿ ಸಂಬಲ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ, ಶಾಹ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಶೇರಖಾನ ಫೌಲಾದಿ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಅಹಮದಖಾನ ಬಾರಹನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹಣಿಯಲು ತೆರಳಿದ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಪಟನ್‌ದಿಂದ ಐದು ಹರದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಿದ್ದನಷ್ಟೇ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎದುರುಗಡೆಯಿಂದ ವೈರಿಯೂ ಆಗಮಿಸಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸ್ವತಃ ಅವನು ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ರುಸ್ತುಮಖಾನ ಮತ್ತು ಮತ್ತಬಖಾನ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡರು. ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಣಿದು ದಕನದತ್ತ ಓಡಿಸಿದರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂರತ್ ಕೋಟೆಯ ದಾಳಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಶಾಹೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಕಬರ್ ಯಶಸ್ವಿ ಹಾಗೂ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಶರ್ಫುದ್ದೀನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಗೋರ್‌ದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ದಕನಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ವಿರೋಧದಿಂದಾಗಿ ಅವನ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಅಲ್ಲೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಿಹಾರದ ಜೀವ್ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಹೊರ

ಬಿದ್ದು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ನ ಬಳಿ ಹೋಗಬಯಸಿದ. ದಕನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿನ ಬಕಲಾನಾದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ ಬಂಧಿಸಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಅಕಬರನು ಶರ್ಫುದ್ದೀನ್‌ನಿಗೆ ಚಾಟಿ ಏಟು ಕೊಡಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಭೀಮಾರಿ ಹಾಕಿದ. ನಂತರ ಅವನನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿದ. ಶರ್ಫುದ್ದೀನ್ ಕೈದಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ.

ಅಕಬರ ಅಜಮೀರ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ೨ ಸಫರ್ ೯೮೧ (ಹಿ)ರಂದು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದ.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಂಭಲ್ ತಲುಪಿದ. ಪಂಜಾಬಿ ಸರದಾರರು ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ನಗರಕೋಟೆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆಗ ಪಂಜಾಬ ಪ್ರಾಂತ ವೈರಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವೆಂದು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಅವನು ಪಂಜಾಬ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದ. ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿಖಾನ ನಗರಕೋಟೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಯೂಸುಫ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಮುಹಿಬ್‌ಅಲಿಖಾನ ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಹೊರಟ. ರಟ್ಟಾ ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಖಾನ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಆಗ ಬೇಟೆಗೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದ. ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿ ಅವನ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮಸೂದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನು ಮಿರ್ಜಾ ಹುಸೇನ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ. ಆದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನೇ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಅವನ ಸೇನೆಯ ಯೋಧರು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದರು.

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ನ ಕೊಲೆ:

ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಬೇಟೆ ತಾಣದಿಂದ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಸರ್ವನಾಶ ಕಂಡು ಅವನು ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ. ತನ್ನ ಜೀವದ ಹಂಗುದೊರೆದು ವೈರಿಯನ್ನೆದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಘೋರ ಕದನದ ನಂತರ ಅವನು ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಅವನು ಮುಲ್ತಾನ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಮುಲ್ತಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅರಸನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅರಸ ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆಯ ದ್ವಾರದ ಮೇಲೆ ಆ ರುಂಡವನ್ನು ತೂಗು ಹಾಕಿಸಿದ. ಮಸೂದ್‌ನನ್ನು ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿದ. ಅವನು ಕೈದಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ.

ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ದಂಗೆ:

ಅದೇ ವರ್ಷ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನವಿಯೊಂದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅದರ ವಿಷಯ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಮುಲ್ಕ್

ಗುಜರಾತಿ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಬಹುತೇಕ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಭು ಖುದ್ದಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ ಅವರನ್ನು ಹಣೆದರೆ ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.” ಅದು ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕಬರ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಆಯ್ದ ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ (ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸರದಾರರಿದ್ದರು) ಸ್ವತಃ ತಾನು ವೇಗದ ಒಂಟೆ ಮೇಲೆ ಸವಾರನಾಗಿ ಹೊರಟ.

ಅಕಬರ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಪಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಸೇನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ: ಕೇಂದ್ರ ಪಡೆಗೆ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ವಲ್ದ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ. ಸೇನೆಯ ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವ, ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವ ಮತ್ತು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಗಳಿಗೆ ಸರದಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಸ್ವತಃ ತಾನು ಎರಡು ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಇನ್ನು ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರವಿದ್ದಾಗ ನಗಾರಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ರಿಗೆ ಅಕಬರನ ಆಕ್ರಮಣದ ವಿಧಾನ ತಿಳಿದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಗಾರಿಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಅವರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನು ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ನಗರದ ದ್ವಾರದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಶೇರಖಾನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಏಳು ಸಾವಿರ ಹಬಶಿ, ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ರಜಪೂತ್ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಕಬರನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅಕಬರ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಗುಜರಾತನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಆದೇಶ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ನಗರದ ದ್ವಾರಗಳು ವೈರಿಯ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುಜರಾತದಿಂದ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಅರಸನ ಬಳಿ ಬರದಾಯಿತು. ಅಕಬರ ನದಿ ದಾಟಿದ. ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಒಂದೂವರೆ ನೂರು ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ಶೂರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಅಕಬರನ ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅದರೊಂದಿಗೇ ಶಾಹ ಮಿರ್ಜಾ, ಗುಜರಾತಿಯರು ಮತ್ತು ದಕನನವರು ಸಹ ಶಾಹೀ ಹಿಂಚೂಣಿ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಅಕಬರ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.

ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅರಸನ ಹೆಸರು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಭಯಭೀತನಾದ. ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಅರಸನ ಪದಾತಿಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಪದಾತಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದರು. ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ತಾನೇ ಬಂಧಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪದಾತಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದ. ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಬಂಧಿಸಿದರು ಎಂದು ಅಕಬರ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನೇ ಕೇಳಿದ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಅರಸನ ಉಪ್ಪಿನ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಅಕಬರ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ (ಅದು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಎರಡು ನೂರ ಸೈನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿತ್ತು) ಒಂದೆಡೆ ಗುಜರಾತಿ ಸೇನೆಗಾಗಿ ಕಾಯತೊಡಗಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದ. ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ವಾಪಸು ಬಂದ ಅವನು ತಿಳಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅರಸ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ವೈರಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವಂತೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶ ಮಾಡಿದ. ಅರಸನೂ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿದ ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ.

ಅರಸನು ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾಗ ರಾಯ್ ಸಿಂಗ್ ಅರಸನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅಕಬರನ ನೌಕರನೊಬ್ಬನು ಇಖ್ತಿಯಾರ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ನಂತರ ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾನಿಗೆ ದಾರಿ ಆಯಿತು. ಅವನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅಕಬರ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನನ್ನು ಗುಜರಾತಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಅಜಮೀರ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಬಂಗಾಲ ಆಡಳಿತಗಾರನ ಬಂಡಾಯ:

ಅದೇ ವರ್ಷ ಬಂಗಾಲದ ಆಡಳಿತಗಾರ ದಾವೂದ್ ಬಿನ್ ಸುಲೇಮಾನ್ ಆಫ್ಘಾನ ಕಿರಾನಿ ಬಂಡಾಯದ ಧ್ವಜ ಹಾರಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಮುನಯೀನಖಾನನನ್ನು ಅವನ ಹಣಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕೆಲವು ಘರ್ಷಣೆಗಳ ನಂತರ ಮುನಯೀನ ಮತ್ತು ದಾವೂದರ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಕಬರ ಈ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ತೋಡರಮಲ್‌ನನ್ನು ಬಂಗಾಲದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ರಾಜಾ ತೋಡರಮಲ್ ಮುನಯೀನನ ಬಳಿ ಹೊರಟ. ಕಾರಣ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದಾವೂದ್‌ಖಾನನನ್ನು ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಅವನಿಂದ ಕಪ್ಪ ವಸೂಲು

ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ದಾವೂದ್ ಒಂದು ತಂತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಪ್ಪ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅನಂತರ ವಿಶ್ವಾಸ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ. ಸವನ್ ನದಿ ದಡಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಗಂಗೆ ಮತ್ತು ಸವನ್ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮುನಯೀನಖಾನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ. ದಾವೂದ್ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಮುನಯೀನಖಾನ ನದಿದಾಟಿ ಪಟನಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.

ಪಟನಾ ಕುರಿತ ಅಕಬರನ ಸಂಕಲ್ಪ:

ತಾನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಹೋಗದ ಹೊರತು ಕೋಟೆ ವಶವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಅಕಬರನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನದಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬನಾರಸಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಭೂಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸೇನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದೊಡನೆ ಅದರೊಡನೆ ಅಕಬರ ಪಟನಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಭಕ್ತರ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಕಬೀರಖಾನ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ವಿಜಯವೃತ್ತಾಂತ ರವಾನಿಸಿದ. ಅರಸ ವಿಜಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸುಕೃತ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ನದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪಟನಾ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಆಫ್ಘಾನರ ಸರದಾರ ಈಸಾಖಾನ ನಿಯಾಜಿ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಮುನಯೀನಖಾನನಿಂದ ಹತನಾದ ಮತ್ತು ಇತರರು ಪಲಾಯನದ ದಾರಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಅಕಬರನು ಖಾನ್ ಆಲಮ್‌ನನ್ನು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಹಾಜಿಪುರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಾಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಖಾನ್ ಆಲಮ್ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಫತೆಹಖಾನನನ್ನು ಮುಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ. ದಾವೂದಖಾನ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ತುಂಬ ಚಿಂತಿತನಾದ. ಅವನು ಸಂದೇಶವಾಹಕರ ಮೂಲಕ ಅರಸನಿಂದ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದ. ಅರಸ ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ: “ನೀನು ಖುದ್ದಾಗಿ ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅನ್ಯಥಾ ಆಶೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಾನು ಖುದ್ದಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ದಾವೂದ್ ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ತುಂಬ ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತನಾದ. ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ಬಂಗಾಲದಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ.

ಅಕಬರ ಆನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ದಾವೂದಖಾನನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಹರದಾರಿ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಮುನಯೀನಖಾನನನ್ನು ಪಟನಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಕಬರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನ ಬಂಧನ:

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಕೆಲವು ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾ ದುರುದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಘನವಂತ ಅಕಬರನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಕಬರ ಒಂದು ಫರ್ಮಾನು ಹೊರಡಿಸಿ ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ವಿಳಂಬ ಮಾಡದೆ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅರಸ ಅವನನ್ನು ಕೆಲ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ನಿಶಾಪುರಿಯನ್ನು ಗುಜರಾತದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಕಬರ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಯಿನುದ್ದೀನ್ ಚಿತ್ತಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ.

ಹಿಜರಿ ೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಯಿನುದ್ದೀನ್ ಚಿತ್ತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅಜಮೀರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅನೇಕ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಮುಜಫ್ಫರಖಾನ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ಅಜಮೀರ್‌ದಿಂದ ಅಕಬರ ದೆಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಕಾಬುಲ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಯಿಂದ ಉಜ್ಜಲ ನಕ್ಷತ್ರ ಮೂಡಿತು. ಅಕಬರ ಅಜುಧನ್ ತಲುಪಿದ. ಶೇಖ್ ಫರೀದುದ್ದೀನ್ ಗಂಜೆ ಶಕರ್ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪುನೀತನಾದ. ಅರಸ ಕಾಬುಲ್ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದ. ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿ ತಲುಪಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದ ಫತೆಹಪುರ ಸಿಕ್ರಿಯ ಮಸೀದಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಹಿಜರಿ ೯೮೬ರಲ್ಲಿ ಖಾನ್‌ದೇಶದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಅರಸನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಅವನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ನ ಮಗ ಮುಜಫ್ಫರ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಅವನ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಮುಜಫ್ಫರಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ದಯಾಳುವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ. ತನ್ನ ಮಗಳು ಶಹಜಾದಾ ಖಾನುಮ್‌ಳೊಂದಿಗೆ ಅವನ ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಿಸಿದ.

ಬಂಗಾಲ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿನ ದಂಗೆಗಳು:

ಅದೇ ವರ್ಷ ಪಂಚಹಜಾರಿ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ ಖಾನ ಜಹಾನ ಬಿರುದುಧಾರಿ ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿ ಬಂಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದ. ಹಿಜರಿ ೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಫತೆಹಪುರ ಸಿಕ್ರಿಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಧಾಮದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದವು. ಹುಸೇನ್ ಕುಲಿಖಾನನ ಮರಣಾನಂತರ ಬಂಗಾಲ ಹಾಗೂ ಬಿಹಾರದ ಆಫ್ಘಾನರು ಬಹಳ ಬಲಶಾಲಿಯಾದರು. ಆ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಅಕಬರನು ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಿರ್ಜಾ

ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ತ ಕಳಿಸಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಕೊಕಾ (ಜೊತೆಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಬೆಳೆದ ಸೋದರ) ಶಾದಮಾನ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿಯ ಸರದಾರನೆಂದು ನೇಮಿಸಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಶಾದಮಾನ್ ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿದ. ಪಂಜಾಬಿನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಕುವರ್ ಮಾನಸಿಂಗ್ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಅವನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾದಮಾನ್‌ನಿಗೆ ಅಪಾರ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವನ ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನಿಕರು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಸೈನಿಕರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತರು.

ಲಾಹೋರ್ ಮೇಲೆ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ದಾಳಿ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ರೊಹತಾಸ್ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಕುವರ್ ಮಾನಸಿಂಗ್ ರೊಹತಾಸ್ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಸೈಯದ್ ಯೂಸುಫಖಾನ ಮುಶಹೀದಿ ಬಳಿ ಹೋದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಯೂಸುಫಖಾನ ಮುಶಹೀದಿ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವನ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ೧೧ ಮೊಹರ್ರಮ್ ೯೮೯ (ಹಿ)ರಂದು ಹಕೀಮ್ ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಸಯೀದಖಾನ, ಭಗವಾನದಾಸ ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಮಾನಸಿಂಗ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದರು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಂಗಾಲ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಕಬರ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕಾಬುಲ್ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಅರಸ ಬಂಗಾಲ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರದ ದಂಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಪಂಜಾಬಿನತ್ತ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅರಸನ ಕಾಬುಲ್ ಪ್ರಯಾಣದ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನೂ ಕಾಬುಲ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ.

ಕಾಬುಲ್ ಕುರಿತ ಅಕಬರನ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಅಕಬರ ಸರ್‌ಹಿಂದ್‌ನ ನೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದಾಗ ಶಾಹ ಮನ್ಸೂರ್ ಶೀರಾಜಿ ಮತ್ತು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ನಡುವೆ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಅಕಬರ ಶೀರಾಜಿಯನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದ. ಕಾಬುಲ್‌ನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿ ರೊಹತಾಸ್ ತಲುಪಿದ. ಸೈಯದ್ ಯೂಸುಫಖಾನ ಮುಶಹೀದಿ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನದಿ ಮೇಲೆ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕಬರ ರಾಜಕುಮಾರರು ಮತ್ತು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನದಿ ದಾಟಿದ. ಅರಸ ಆಚೆ ದಡ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ನಿಶಾಪುರ ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಠಿಕಾಣಿ ಹೂಡಿದ್ದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪರಾರಿಯಾದರು. ಶಾಹೀ ದಂಡು ಜಲಾಲಾಬಾದ್ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅಕಬರ ರಾಜಕುಮಾರ ಸಲೀಮ್‌ನನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನನ್ನು ಸೇನೆಯ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾಬುಲ್‌ನತ್ತ ಮುಂದುವರಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಸೋಲು:

ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಕರೂನ್ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅದು ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ಹದಿನೈದು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಫರೀದೂನಖಾನ ಬಹಾದುರ ಏಳು ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುರಾದ್ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಹಠಾತ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬಹಳಷ್ಟು ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಸಫರ್ ತಿಂಗಳ ೨೨ರಂದು ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ವ್ಯೂಹ ರಚಿಸಿದ. ತೌಜಕಖಾನ ಆತ್ಮಾ ಮತ್ತು ಕುಂವರ್ ಮಾನಸಿಂಗ್ ಆನೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸಿ ಹಕೀಮ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಹಕೀಮ್‌ನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಹಕೀಮ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಅವನ ಎಷ್ಟೋ ಸರದಾರರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ:

ಅಕಬರ ಸರ್‌ಖಾಬ್ ವಿಶ್ರಾಂತಿಧಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಜಯದ ಸಿಹಿ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ. ಸಫರ್ ೨೨ರಂದು ಕಾಬುಲ್ ತಲುಪಿದ. ಹಕೀಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಗೌರಬಂದ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅವನು ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ತನ್ನ ದುಷ್ಟತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಕಾಬುಲ್ ಜನತೆಯತ್ತ ತನ್ನ ಕೃಪಾ ಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿದ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಉಪಕೃತಗೊಳಿಸಿದ. ಅದೇ ತಿಂಗಳ ೧೪ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಅಕಬರ ಕಾಬುಲ್‌ದಿಂದ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಸಿಂಧು ನದಿ ದಾಟಿದ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಗಾರೆಗಳ ಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಆ ಕೊಂಡುಗಳನ್ನು 'ಅಟಕ್' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಆ ನಾಮಕರಣದ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಹಿಂದೂಗಳ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ನೈಲಾಬ್ ದಾಟುವುದು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. 'ಅಟಕ್' ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ.

ಅಕಬರನ ಕಾಯಿಲೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ:

ಅಕಬರ ರಮ್ಜಾನ್ ೧೯ರಂದು ಲಾಹೋರ್ ತಲುಪಿದ. ಪಂಜಾಬಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು

ರಾಜಾ ಭಗವಾನದಾಸನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಲಾಹೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ ನಂತರ ಅರಸ ಫತೆಹಪುರ ಸಿಕ್ರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಸಂದೇಹದ ಮೇಲೆ ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದ ಶಹಬಾಜಖಾನ ಕಂಬುನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ. ಹಿಜರಿ ೯೯೦ರ ರಮ್ಜಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲದ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸೇನೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಕಬರ ಜ್ವರ ಮತ್ತು ಭೇದಿಯಿಂದ ಬಳಲತೊಡಗಿದ. ಹುಮಾಯೂನನಂತೆ ಅವನಿಗೂ ಅಫೀಮು ಸೇವನೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸ ಈ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಗುಣಮುಖನಾದ. ಸಾಕಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ದೇವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಅಲಹಾಬಾದ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೯೧ರ ಮುಹರ್ರಮ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲ್ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅವನು ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅಕಬರನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದ. ವಾಪಸು ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಶವ್ವಾಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ಪರಾಗ ಕಾಲುವೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅದು ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಯಮುನಾ ನದಿ ಮಧ್ಯೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು 'ಇಲಾಬಾಸ' ನಗರ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಆದೇಶಿಸಿದ. ಈ ನಗರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಇಲಾಹಾಬಾದ್' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ದಂಗೆ:

ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಗುಜರಾತಿ ಎಲ್ಲ ಗುಜರಾತಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಕಬರ ಅವನನ್ನು ಶಾಹೀ ಮಾನ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದ. ಮುಜಫ್ಫರ್ ಗುಜರಾತಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಅರಸನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಕೊನೆಗೆ ಸೇವೆ ತೊರೆದು ಗುಜರಾತಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅಕಬರ ಅಲಹಾಬಾದ್ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸಿದೊಡನೆ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಗುಜರಾತಿ ಶೇರಖಾನ ಗುಜರಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಸಂಚು ಮತ್ತು ದಂಗೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ. ಅರಸ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ ಎತಮಾದಖಾನ ಗುಜರಾತಿಯನ್ನು ಗುಜರಾತನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್ ನಿಶಾಪುರಿಯನ್ನು ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಎತಮಾದಖಾನನ ಆಗಮನದ ನಂತರ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನ್ನಂತೂ ತೊರೆದ. ಆದರೆ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಪಟನ್‌ದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ.

ಮುಜಪ್ಫರ್ ಗುಜರಾತಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್:

ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್‌ನ ಬಹುತೇಕ ಸೈನಿಕರು ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಈ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಮುಜಪ್ಫರಖಾನ ಗುಜರಾತಿ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿದರು. ಅವನ ಸುತ್ತ ಜಮಾಯಿಸಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಮುಜಪ್ಫರ್‌ಖಾನ ಗುಜರಾತಿ ಬಳಿ ಬೃಹತ್ ಸೇನೆ ಜಮಾವಣೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಏತಮಾದಖಾನ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ಮುಜಪ್ಫರ್ ಗುಜರಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಅವರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಏತಮಾದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಶಹಾಬ್ ಪಟನ್ ತಲುಪಿದರು. ಅರಸನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.

ಕುತಬುದ್ದೀನ್ ಆತ್ಮಾನ ಕೊಲೆ:

ಅಕಬರನು ಮಿರ್ಜಾಖಾನ ಎಂದು ಸುಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ವಲ್ದಾ ಬೈರಮಖಾನನನ್ನು ಅಜಮೀರ್‌ನ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಮುಜಪ್ಫರ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯನ್ನು ಹಣೆಯಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಇನ್ನೂ ಗುಜರಾತ ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಜಪ್ಫರ್ ಭರೂಚ್‌ನ ಜಹಗೀರದಾರ ಕುತಬುದ್ದೀನ್ ಆತ್ಮಾನನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಮುಜಪ್ಫರ್‌ಗೆ ಜಯ ಒಲಿಯಿತು. ಅವನು ಕುತಬುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ. ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಣ ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ಮುಜಪ್ಫರ್‌ಶಾಹ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ದಲ್ಲಿ ಸೇನೆ ಮತ್ತಿತರ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ.

ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಮತ್ತು ಮುಜಪ್ಫರ್‌ಶಾಹ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ:

ಮಿರ್ಜಾ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಪಟನ್ ತಲುಪಿದ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೊರಟ. ನಗರದಿಂದ ಮೂರು ಹರದಾರಿ ದೂರವಿರುವ ಸರಗಚ್ ಹೋಬಳಿ ತಲಪಿದ. ಮುಜಪ್ಫರ್ ಗುಜರಾತಿ ಗುಜರಾತಿಯರು ಮತ್ತು ಜಮೀನದಾರರಿಂದ ಮೊಗಲರು ಮತ್ತು ರಜಪೂತರ ಸೇನೆಯೊಂದನ್ನು ಪಡೆದ. ೧೫ ಮುಹರ್ರಮ್ ೯೯೨ರಂದು ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಕಾಳಗ ನಡೆಯಿತು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನಿಕರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಕೊನೆಗೆ

ಅಬ್ಬುರ್ರಹೀಮ್‌ಖಾನ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಸೇರಿದ. ಅಬ್ಬುರ್ರಹೀಮ್ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ವರೆಗೂ ಬಂದ. ಮುಜಫ್ಫರ್ ಇಲ್ಲಿಂದ ಎತ್ತಲೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ.

ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಪಲಾಯನ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕುಲೀಚಖಾನ ಮಾಲವಾದ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಬ್ಬುರ್ರಹೀಮ್ ಬಳಿ ಹೋದ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರು ಮುಜಫ್ಫರ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ಖಿಂಪಾಯತ್ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಮುಜಫ್ಫರ್ ನಾದವತ್ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲೇ ವೈರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಅವನು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸೇನೆ ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ನಾಶಗೊಂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾದವತ್‌ದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಜುನಾಗಢ ಸಮೀಪ ಜಾಮ್‌ನ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅಬ್ಬುರ್ರಹೀಮ್ ಕುಲೀಚಖಾನನನ್ನು ಭರೂಚ್ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ನಸೀರಖಾನ ಭರೂಚ್ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮತ್ತು ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮಡದಿಯ ಸೋದರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಏಳು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಕೋಟೆಯಲ್ಲೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೆದ. ಅನಂತರ ದಕನನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಕೋಟೆ ಕುಲೀಚ್‌ಬೇಗ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಮುಜಫ್ಫರ್ ಜಾಮ್ ಮತ್ತು ಜುನಾಗಢದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಅಮೀನಖಾನನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೇನೆ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಿಂದ ಅರವತ್ತು ಹರದಾರಿ ದೂರದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅಬ್ಬುರ್ರಹೀಮ್ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದ. ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ್‌ನತ್ತ ನುಗ್ಗಿದ. ಮುಜಫ್ಫರ್ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ ಭಿಲ್, ಕೋಲಿ ಮತ್ತು ಕಿರಾಸಾರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ. ವಿಶ್ರಾಂತಿಧಾಮದಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಣಾಹಣಿ ಆಯಿತು. ಈ ಕದನದಲ್ಲೂ ಅವನು ಪರಾಭವಗೊಂಡ. ಅವನು ಜಲವಾರಾದ ರಾಜಾ ರಾಯ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ.

ಅಬ್ಬುರ್ರಹೀಮ್ ಐದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಅರಸನ ಆದೇಶ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿ ತಲುಪಿದ. ಅಬ್ಬುರ್ರಹೀಮ್ ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕಬರ ಅವನಿಗೆ 'ಖಾನಖಾನಾನ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ವಾಪಸು ಗುಜರಾತಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಬಹ್ರಿ ತನ್ನ ಸೋದರನ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅರಸನ ನೌಕರನಾದ. ಹಿಜರಿ ೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಸೈಯದ್ ಮುಜ್ತಬಾ ಬುಜದಾರಿ

ಮತ್ತು ಖುದಾವಂದ್‌ಖಾನ ಹಬಶಿ ಸಲಾಬತಖಾನ ತುರ್ಕ್‌ನಿಂದ ಪರಾಭವಗೊಂಡು ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು.

ದಕನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆ:

ಅಕಬರ ಯಾವತ್ತೂ ದಕನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಆ ಸರದಾರರನ್ನು ಮಾಲವಾದಲ್ಲಿನ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್‌ನಿಗೆ ದಕನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಫತೆಹುಲ್ಲಾಹ್‌ನಿಗೆ 'ಅಸದುದ್ದೌಲಾ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಸಹ ದಕನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ಮಾಲವಾದಲ್ಲಿನ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಬಳಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಾಲವಾ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಖಾನ್‌ದೇಶದ ರಾಜಾ ಅಲಿಖಾನ ಫಾರೂಖಿ ದಕನನವರೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿಯ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಫತೆಹುಲ್ಲಾಹ್ ಶೀರಾಜಿಯನ್ನು ಖಾನ್‌ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಖಾನ್ ದೇಶದವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವುದು ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುರ್ತುಜಾ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಬಹ್ರಿಯ ಸರದಾರರಾದ ಮಿರ್ಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತಕಿ ನಜೀರಿ ಮತ್ತು ಬಜಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಖಾನ್‌ದೇಶದ ರಾಜಾ ಅಲಿಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಪುರ ತಲುಪಿದರು. ಖಾನ ಆಜಮ್ ಆಗ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ಬೇರೊಂದು ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಪುರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅವನು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಗರವನ್ನು ಮನಸೋಇಚ್ಛೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಹಾಳು ಮಾಡಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತಕಿ, ಬಜಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಅಲಿಖಾನ ಹಿಂದಿಯಾದಿಂದ ಮರಳಿ ಎಲ್ಲಪುರ ತಲುಪಿದರು. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ತನ್ನಲ್ಲೇ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನದಬಾರ್ ತೊರೆದು ದಕನ ಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಬ್ದುರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನನನ್ನು ಅಕಬರ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಗುಜರಾತದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಮುಜಫ್ಫರ್ ಲಾಭ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಬಜಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋದ. (ಅವನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬದಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಎಂದು ಸುಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದ) ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಮುಜಫ್ಫರ್ ಏಳು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಸೇನೆ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಅವನು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಪರದಾಡಿದ. ಆದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಪ್ರಯಾಣ:

ಹಿಜರಿ ೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಯಸಿದ. ಭಂಭರ್ ಪ್ರದೇಶ ತಲುಪಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕಬರ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನನ್ನು ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಭಂಭರ್‌ದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿದ. ತಾನು ಶ್ರೀನಗರ ತಲುಪಿದ. ಮೀರ್ ಫತೆಹುಲ್ಲಾಹ್ ಸಹ ಅರಸನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಅರಸನಿಗೆ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತನ ಸಾವಿನಿಂದ ತೀವ್ರ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಶೇಖ್ ಫೈಜಿಯು ಶೀರಾಜಿಯ ಮರ್ಸಿಯಾ (ಶೋಕ ಗೀತೆ) ರಚಿಸಿದ.

ಕಾಬುಲ್ ಕುರಿತ ಅಕಬರನ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಕಾಶ್ಮೀರ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಗಿಸಿ ಅಕಬರ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ದಾರಿ ಮಧ್ಯ ಧನಪುರ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಕೀಮ್ ಅಬುಲ್ ಫತೆಹ್ ಜೀಲಾನಿ ನಿಧನನಾದ. ಅವನನ್ನು ಹಸನ್ ಅಬ್ದಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಕಬರ ಅಟಕ್‌ದಿಂದ ರೊಹತಾಸ್ ತಲುಪಿದ. ಶಹಬಾಜಖಾನ ಕಂಬುನನ್ನು ಯೂಸುಫ್‌ಜಯಿ ಆಫ್ಘಾನರ ದಮನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಅವನು ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಕಾಬುಲ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಕಾಬುಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಉಳಿದ. ಅಲ್ಲಿನ ತೋಟಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕಾಬುಲ್ ಜನತೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಕೃಪೆ ತೋರಿ ಉಪಕರಿಸಿದ. ಅಲ್ಲೇ ಅವನಿಗೆ ರಾಜಾ ತೋಡರಮಲ್ ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಭಗವಾನದಾಸ್ ನಿಧನರಾದ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಾಸಿಮ್‌ಖಾನ ಬಹ್ರಿಯನ್ನು ಕಾಬುಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ತೌಖ್ತಾಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿ ತಾನು ೨೦ ಸಫರ್ ೯೯೮ (ಹಿ)ರಂದು ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಅಕಬರನು ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾನನ್ನು ಗುಜರಾತ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದಖಾನನನ್ನು ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನ ಉಜಬೇಕ್‌ನು ಬದಖ್ಶಾನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಬುಲ್ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಬರ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಲಾಹೋರ್ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅಕಬರ ಸಿಂಧ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿಯನ್ನು ಕರೆ ಕಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇದ್ದರೂ ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಬರನು ಮಿರ್ಜಾ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನನನ್ನು ಕೆಲವು ವಿಖ್ಯಾತ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಧ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಬಲೂಚಿಯರನ್ನು ದಮನಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ.

ಹಿಜರಿ ೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಮಾಲವಾದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಕಬರ ದಕನಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಫೈಜಿಯು ಅಸೀರ್ ಮತ್ತು ಬುರ್ಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಖ್ವಾಜಾ ಅಮೀನ್ ಅಹಮದನಗರಕ್ಕೆ, ಮೀರ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಅಮೀನ್ ಮುಶಹೀದಿ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಿರ್ಜಾ ಮಸೂದ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಭಾಗನಗರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನನ್ನು ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್‌ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಲವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಕುಲಿಖಾನನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನ ತರಬೇತುದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಜುನಾಗಢ ಕೈವಶ:

ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅಜೀಜ್ ಕೊಕಾನಿಗೆ ಗಾಯಾಳುವಾಗಿ ಜುನಾಗಢಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಅಮೀನಖಾನನ ಮಗ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದು ತಿಳಿಯಿತು. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಜುನಾಗಢ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಅವನು ಅತ್ತೆ ಹೊರಟ. ಜುನಾಗಢ ತಲುಪಿ ಅವನು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಏಳು ತಿಂಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮದ ನಂತರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನ ಸಿಂಧು ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಸೀವಾನ್‌ಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಸಿಂಧ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿ ನೌಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ.

ಮಿರ್ಜಾ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಮತ್ತು ಸಿಂಧ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರರ ನಡುವೆ ಕದನ:

ಹಿಜರಿ ೧೦೦೦ದ ಮುಹರ್ರಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿ ಸಿಂಧು ನದಿ ದಡಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಸಹ ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಸೇನೆಯ ವ್ಯೂಹ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನಿಕರು ಹತರಾದರು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸಿಂಧ್‌ದ ಜನ ಖಾನಖಾನಾನನ ಸೇನೆಗೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಗಾಗಿ ಉಳಿಸಿ ತಾನು ರಟ್ಟನತ್ತ ಹೊರಟ. ಸಿಂಧ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿ ಸೀವಾನ್‌ನವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಖಾನಖಾನಾನನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ದಂಡನಾಯಕ ದೌಲತ್‌ಖಾನ ಲೋಧಿಯನ್ನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರರ ಒಂದು ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೀವಾನ್‌ನವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಸಿಂಧ್ವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನ ಸೋಲು:

ದೌಲತಖಾನ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಎಂಬತ್ತು ಹರದಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಬಹಳ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಪ್ರಯಾಣದ ಹಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಸೀವಾನ್ ತಲುಪಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿ ಅವನ ಸೇನೆ ನಿರ್ವಿಣ್ಣವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮರುದಿನ ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ದೌಲತಖಾನನ ಬಳಿ ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಪಡೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸ ಮೆರೆದ. ಜಾನಿಯನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ,

ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅರಸನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಯೂಸುಫಖಾನ ಮುಶಹೀದಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಯಾದಗಾರ್ ಮಿರ್ಜಾನನ್ನು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಅವನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಯಾದಗಾರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಿದ. ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಅಕಬರನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಒಂದು ಕವನದ ಎರಡು ಸಾಲನ್ನು ವಾಚಿಸಿದ. ಆ ಶೇರ್‌ಅನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಸಾದರಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಯಾದಗಾರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಬೊಕ್ಕ ತಲೆಯವನಾಗಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು.

ಬಾದಶಾಹನ ಕಿರೀಟ ಅವನ ತಲೆಯ

ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತೀತು ? ತಲೆಯ ಮೇಲೆ

ಕೂದಲೇ ಇಲ್ಲ !

ಯಾದಗಾರ್ ಮಿರ್ಜಾನ ಕೊಲೆ:

ಅಕಬರನು ಫರೀದ್ ಬಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸರದಾರರ ಒಂದು ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಯಾದಗಾರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಸಹ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಫರೀದ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಪ್ರಹರ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಸಾದಿಕ್‌ಬೇಗ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಯಾದಗಾರನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಅವನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಯಾದಗಾರ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿದ್ದ. ಸದ್ದು ಗದ್ದಲ ಕೇಳಿ ಅವನು ಹೊರ ಬಂದ. ಕಾಡಿನತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ. ಯಾದಗಾರನ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವರು ಅದನ್ನು ಶೇಖ್ ಫರೀದ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಕಬರನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು.

ಅಕಬರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಶ್ಮೀರ್ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಯೂಸುಫಖಾನನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಅರಸ ಪಂಜಾಬ ಮತ್ತು ರೊಹತಾಸ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಹಿಜರಿ ೧೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನ ಮತ್ತು ಸಿಂಧ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿ (ಅವನು ಅರಸನ ಬಗೆಗಿನ ವೈರವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದ್ದ) ರಟ್ಟಾದಿಂದ ಹೊರಟು ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಅಕಬರನು ಮಿರ್ಜಾ ಜಾನಿಯನ್ನು ತೀನ್‌ಹಜಾರಿ ಸರದಾರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಸಿಂಧ್ ಮೇಲೂ ಅರಸ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ.

ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ:

ಇದೇ ವರ್ಷ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮಿರ್ಜಾ ಗುಜರಾತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನದಾರ ಖಿಂಕಾರ್ (ಅವನು ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಗೆ ತನ್ನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದ ಮತ್ತು ಬಹಳ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ) ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಬಹಳ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಿ ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹನನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ತೆರಳಿದ. ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಶಾಹ ದಾರಿ ಮಧ್ಯ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಅವನ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅರಸನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಒಡಿಸಾ ಕೈವಶ:

ಅದೇ ವರ್ಷ ರಾಜಾ ಭಗವಾನದಾಸ್‌ನ ಮಗ ರಾಜಾ ಮಾನಸಿಂಗ್‌ನು ಕಸ್ತು ಆಘ್ರಾನನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸೋದರರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ. ಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ. ಅವನು ಒಡಿಸಾ ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಆಘ್ರಾನರಿಂದ ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಕಬರನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ದಕನ ಆಕ್ರಮಣದ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಕಬರ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನನ್ನು ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಕನಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ವಾಪಸು ಬಂದರು. ದಕನನ ರಾಜರು ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಕಬರ ದಕನಅನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರ ದಾನಿಯಲ್‌ನನ್ನು ಹಿಜರಿ ೧೦೦೨ರ ಮುಹರ್ರಮ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದಕನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ

ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ದಾನಿಯಲ್ ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನಪುರ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅಕಬರನ ತೀರ್ಮಾನ ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನು ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಿಂದಲೇ ದಾನಿಯಲ್‌ನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಿರ್ಜಾ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್‌ನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನ ಮಂದುಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಬಹ್ರಿ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಅವನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಬುರ್ರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅಕಬರನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬುರ್ಹಾನ್ ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನ ಮೂಲಕ ಖಾನಖಾನಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೧೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದು ಮೃತಪಟ್ಟ. ಅವನ ಮಗ ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ. ಆದರೆ ಅವನು ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ. ಅದಾದ ನಂತರ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹಿಯ ಸರದಾರ ಮಿಯಾಂ ಮಂಝುಖಾನ ಜಾಂಗಿಯು ಅಹಮದ್ ಎಂಬ ಯುವಕನಿಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದ. ಸರದಾರರು ಅಹಮದ್‌ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಸ ಎಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೋಲಾಹಲವೇ ಎದ್ದಿತು. ಮಂಝುಖಾನ ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ನ ಸರದಾರರ ನಡುವೆ ಕದನವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನ ದಕನ ಕುರಿತ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಮಂಝುಖಾನಗೆ ಅಹಮದನಗರ್‌ದ ಸರದಾರರನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಹಮದನಗರ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡ. “ಈಗ ದಕನ ಆಡಳಿತ ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜಕುಮಾರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಆಗಮಿಸಿದರೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದು.” ಎಂದು ಅವನು ಅಹಮದನಗರ್‌ದಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಸಂದೇಶ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಮುರಾದ್ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದನಗರದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದುದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಸಹ ತನ್ನ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೆ ದಕನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ದಕನನ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದ ಗಾಲನಾ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಖಾನಖಾನಾನ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ.

ಶಾಹೀ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಹಮದನಗರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಂಝುಖಾನ ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಹಣಿದು ತನ್ನನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟ. ಮಂಝುಖಾನ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಸಕಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಹುಸೇನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಬಹ್ರಿಯ ಮಗಳು ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿಯ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಖುದ್ದಾಗಿ ತಾನು ಅಹಮದ್ ನಿಜಾಮ್ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ತೋಪುಖಾನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹೀ ಗಡಿಯತ್ತ ಪಲಾಯನ

ಮಾಡಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಮತ್ತು ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನ ದಕನ ತಲುಪಿದರು. ದಕನ ಅರಸರ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಿರುವಂತೆ ಅವರು ಹಿಜರಿ ೧೦೦೪ರ ರಬ್ಬಿಸ್ನಾನಿಯಲ್ಲಿ ಅಹಮದನಗರ್ ತಲುಪಿ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಕನ್ನ ಕೊರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಏಣಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿಯ ಶೌರ್ಯ:

ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿ ಅಪಾರ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದಳು. ಆದಿಲ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತು ಕುತಬ್‌ಶಾಹ್‌ರಿಂದ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿದಳು. ಮೂರು ತಿಂಗಳೊಳಗೇ ಸುರಂಗ ತಯಾರಾಗಿ ಬುರುಜ್ ತನಕ ತಲುಪಿತು. ಕೋಟೆಯವರಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವರು ಒಂದು ಸುರಂಗದಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರಕೊರೆದು ಮದ್ದನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದರು. ಎರಡನೆಯ ಸುರಂಗವನ್ನು ಶೋಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಸಾದಿಕಖಾನ ಖಾನಖಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸದೇ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಕಾರಣ ಗೆಲುವಿನ ಕೀರ್ತಿ ತಮಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ರಜಬ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ತಾರೀಖು ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಅವರು ಕೋಟೆ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಸುರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟರು. ಮೂರು ಸುರಂಗಗಳಲ್ಲಂತೂ ಮದ್ದು ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸುರಂಗಗಳು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದವು. ಕೋಟೆಯ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಗಜ ಗೋಡೆ ಛಿದ್ರವಿಚ್ಛಿದ್ರವಾಯಿತು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಅವರು ಉಳಿದ ಸುರಂಗಗಳು ಸ್ಫೋಟಿಸುವುದನ್ನು ಎದುರು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಈ ಸುರಂಗಗಳಿಂದ ಮದ್ದನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇತ್ತ ದಾರಿ ನೋಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅತ್ತ ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿತು. ಅವಳು ಬುರ್ಕಾ ಧರಿಸಿ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯೊಳಗಿನ ರಂಧ್ರದ ಬಳಿ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಈ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತುಪಾಕಿ ಮತ್ತು ತೋಪುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದಳು. ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಶ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಗೋಡೆ ಬಳಿ ನಿಂತಳು. ಕೋಟೆಯ ಎಲ್ಲ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿ ಗೋಡೆಯ ಒಡೆದ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹೆಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಗೋಡೆಯೊಳಗಿನ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತು.

ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿ ಮತ್ತು ಖಾನಖಾನಾನ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಸರದಾರ ಸುಹೇಲಖಾನ ಖ್ವಾಜಾ ಸರಾ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದನಗರ್‌ದತ್ತ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ

ಅಭಾವದಿಂದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಇತ್ತ ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿ ಸಹ ಮುತ್ತಿಗೆಯ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅಬ್ದುರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಸಂಧಾನದ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಕರಾರುಗಳನ್ವಯ ಬಿರಾರ್ ಮೇಲೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಪ್ರಭುತ್ವವಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅಹಮದನಗರ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಮೊಮ್ಮಗ ಬಹಾದುರ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ್‌ನ ಆಡಳಿತವಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ಸಂಧಾನದ ನಂತರ ಖಾನಖಾನಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಬಿರಾರ್‌ಗೆ ಹೊರಟರು. ಅವರು ಹಾಲಾಪುರ ಬಳಿ ಒಂದು ನಗರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಹಪುರ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು.

ದಕನಿಯರು ಮತ್ತು ಖಾನಖಾನಾನ ನಡುವೆ ಕದನ:

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನು ಬಹಾದುರಖಾನ ಫಾರೂಖಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ಬಿರಾರ್‌ನ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸರದಾರರಿಗೆ ವಿತರಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರದಾರ ಶಹಬಾಜ್ ಕಂಬು ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಮಾಲವಾಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿ ಬಹಾದುರ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ್‌ನನ್ನು ಅಹಮದನಗರದ ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದಳು. ಅಭಂಗಖಾನ ಹಬಶಿಯ ಕೈಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರಾಜ್ಯದ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಚಾಂದ್ ಬೀಬಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಕುತಬ್‌ಶಾಹಿಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಮೊಗಲ ಸರದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿರಾರ್‌ಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಖಾನಖಾನಾನ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಮತ್ತು ಸಾದಿಕ್ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನರನ್ನು ಶಹಾಪುರದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಶಾಹ್‌ರುಖ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮತ್ತು ಬುರ್ಹಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ರಾಜಾ ಅಲಿಖಾನ ಫಾರೂಖಿಯೊಂದಿಗೆ ದಕನಿಯರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಸೋನಪತ್‌ನ ಸಮೀಪ ಆಗಮಿಸಿದ.

ಖಾನಖಾನಾನನ ಗೆಲುವು:

ಖಾನಖಾನಾನ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಸೂರತ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ. ನಂತರ ನದಿ ದಾಟಿದ. ೧೪ ಜಮಾದಿಸ್ಸಾನಿ ೧೦೦೫ (ಹಿ)ರಂದು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸೇನೆಯ ಸರದಾರ ಸುಹೇಲಖಾನ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಇಬ್ಬರ ಕಡೆಯ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸರದಾರರು ಮತ್ತು

ಅಮೀರರು ರಣ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ಖಾನಖಾನಾನನಿಗೆ ಒಲಿಯಿತು. ಸುಹೇಲಖಾನ ಗಾಯಗೊಂಡು ಕುದುರೆಯಿಂದ ನೆಲಕ್ಕುಳಿದ. ಅವನ ನೌಕರರು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ರಣರಂಗದಿಂದ ಹೊರ ತಂದರು. ಖಾನಖಾನಾನ ಈ ವಿಜಯದಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಶಾಹಪುರಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ಅಕಬರನಿಗೆ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನ ಉಜಬೇಕ್‌ನ ನಿಧನವಾರ್ತೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವನು ಲಾಹೋರ್‌ದಿಂದ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ವಿಜಯದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅರಸ ತುಂಬ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಅವನು ಖಾನಖಾನಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಗೌರವದ ಸಂಕೇತವಾದ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸಾದಿಕ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಮತ್ತು ಖಾನಖಾನಾನರ ನಡುವೆ ಮನಸ್ತಾಪ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ೧೦೦೪ರಲ್ಲಿ ಅಕಬರನು ಖಾನಖಾನಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಕೆಲ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳ ಚಾಡಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಖಾನಖಾನಾನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್‌ನ ಮರಣ:

ಅಬ್ದುರ್ರಹೀಮ್ ಖಾನಖಾನಾನ ವಾಪಸಾತಿ ನಂತರ ಯೂಸುಫ್‌ಖಾನ ಮುಶಹೀದಿ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಅಬುಲ್ ಫಜಲ್ ಬಿರಾರ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿನ ಸುರತಾಲಾ, ಕಾವೀಲ್ ಮತ್ತು ಖಿಡಾಲಾದಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಮುರಾದ್ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ರೋಗದಿಂದ ಬಳತೊಡಗಿದ. ಆ ರೋಗ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ರೋಗವಾಗಿ ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ೧೦೦೭ರ ಶವ್ವಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೃತಪಟ್ಟ. ಮೃತದೇಹವನ್ನು ದೆಹಲಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಅವನ ತಾತ ಹುಮಾಯೂನನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಅಕಬರನಿಗೆ ತನ್ನ ಯುವ ಮಗನ ಸಾವಿನಿಂದ ತೀವ್ರ ಆಘಾತವಾಯಿತು.

ದಕನ ಕಾರ್ಯಚರಣೆ:

ಅಕಬರ ದಕನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹಿ ಸರದಾರರು ಬಲ ವರ್ಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಟೇರ್‌ದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಶೇರ್ ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು. ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಸೈಯದ್ ಹಸನ್ ಮುಶಹೀದಿ ಮತ್ತು ಶೇಖ್ ಅಬುಲ್ ಫಜಲ್‌ರಿಗೆ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹಿಯವರನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕಬರ ಖಾನಖಾನಾನ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿದ. ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ದಾನಿಯಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ. ಖಾನಖಾನಾನ ಮತ್ತು ದಾನಿಯಲ್ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ದಕನತ್ತ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಕಬರ ರಾಜಕುಮಾರನ ನಿರ್ಗಮನದ ನಂತರ

ತಾನೂ ಸಹ ಹಿಜರಿ ೧೦೦೭ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಕನ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡ. ಖಾನಖಾನಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರ ದಾನಿಯಲ್ ದಕನ ತಲುಪಿದರು. ರಾಜಾ ಅಲಿಖಾನನ ಮಗ ಬಹಾದುರಖಾನ ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ಅರಸನಿಗೆ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಅಸೀರ್ ಕೋಟೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಮುಂಗಿ ಪಟನ್ ಬಳಿ ಗೋದಾವರಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿ ಬಹಾದುರಖಾನನನ್ನು ಸರಿ ದಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಅಹಮದನಗರ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಕಬರ ಸಹ ಮಂದು ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಖಾನಖಾನಾನ ಮತ್ತು ದಾನಿಯಲ್‌ನನ್ನು ಅಹಮದನಗರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬಹಾದುರಖಾನನ ದಮನದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಖಾನಖಾನಾನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದನಗರ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ಅಭಂಗಖಾನ ಹಬಶಿ ಮತ್ತಿತರ ಸರದಾರರು ಹೋರಾಟ ಮಾಡದೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಅಸೀರ್ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಅಕಬರ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರಖಾನನಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ. ಅವನಿಗೆ ಸರಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಈ ಹಿತವಚನ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಮಂದುದಿಂದ ಬುರ್ಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸರದಾರರು ಅಸೀರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಮುತ್ತಿಗೆ ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಜನ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯತೊಡಗಿದರು. ಸೇನೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಕೋಟೆಯ ಸುಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿದ್ದರೂ ಬಹಾದುರಖಾನ ಫಾರೂಖಿ ಬಹಳ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ ಮತ್ತು ಕಂಗೆಟ್ಟ. ಹಿಜರಿ ೧೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಅಹಮದನಗರ ಕೋಟೆ ಕೈವಶವಾದಾಗ ಬಹಾದುರಖಾನನ ಚಿಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅವನು ಅರಸನಿಂದ ಜೀವದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೋರಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಸೀರ್‌ನ ಭವ್ಯ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅಕಬರನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯ ಸಮಗ್ರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು, ಖಜಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ವಜ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಹ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವು.

ಖಾನಖಾನಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರ ದಾನಿಯಲ್ ಅರಸನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಬುರ್ಹಾನಪುಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಹಮದನಗರ ಕೋಟೆಯಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸುಲಿಗೆಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವರು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಆದಿಲ್

ಸಂಧಾನದ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅಕಬರ ಈ ಮನವಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಮಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ದಾನಿಯಲ್‌ಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಅಕಬರ ಮೀರ್ ಜಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಇಂಜುನನ್ನು ಮದುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅಸೀರ್, ಬುರ್ಹಾನಪುರ, ಅಹಮದನಗರ ಮತ್ತು ಬಿರಾರ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ದಾನಿಯಲ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಖಾನಖಾನಾನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನ ತರಬೇತುದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಅಕಬರ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದ.

ಅಬುಲ್‌ಫಜಲ್‌ನ ಮರಣ:

ಹಿಜರಿ ೧೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ವಿಜಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೧೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅಬುಲ್‌ಫಜಲ್ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ನರವರ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಒರ್ಚಾದ ರಜಪೂತರು ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಅಬುಲ್ ಫಜಲ್‌ನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ಸಕಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಿಜರಿ ೧೦೧೨ರ ಸಫರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಮೀರ್ ಜಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಇಂಜು ಮದುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹ್‌ನ ರಾಯಭಾರಿ ಜೊತೆಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಗೋದಾವರಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಗಿ ಪಟನ್ ಬಳಿ ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮದುವೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಮೀರ್ ಜಮಾಲುದ್ದೀನ್ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಉಡುಗೊರೆಯ ಹಣವನ್ನು ಅರಸನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ.

ಅಕಬರನ ಮರಣ:

ಅದೇ ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ದಾನಿಯಲ್ ಮದ್ಯಪಾನದ ಗೀಳಿನಿಂದಾಗಿ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ. ಅವನು ಶೀಘ್ರವೇ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಅಕಬರ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರ ಅಕಾಲಿಕ ಮರಣದಿಂದಾಗಿ ದುಃಖಿತಪ್ಪನಾದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಆರೋಗ್ಯದ ಕೋಟಿ ಕುಸಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ೧೨ ಜಮಾದಿಲ್‌ಅವ್ವಲ್ ೧೦೧೪ (ಹಿ)ರಂದು ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಅವಸಾನವಾಯಿತು. ಅವನು ಐವತ್ತೊಂದು ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಕೆಲ ತಿಂಗಳು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ. 'ಫೌತ್ ಅಕಬರಶಾಹ್'ದಿಂದ ಅರಸನ ಮರಣದ ವರ್ಷ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಕಬರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಅಕಬರನಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೂ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದ. ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಲವಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸುಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಅಮೀರ್ ಹಮ್ಜಾನ ಕಥನದಲ್ಲಿ ೩೬೦ ಕತೆಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಅಕಬರನ ದರಬಾರಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪದ್ಯ ಹಾಗೂ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸಚಿತ್ರ ಸಂಕಲನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನ ಅಕಬರನದೇ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ:

ಅಕಬರನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಸ್ತೆಗುಂಟ ಐದೈದು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸವಾರರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ಅಥವಾ ಸರದಾರರ ಸುತ್ತೋಲೆಗಳು ಒಂದು ಚೌಕಿಗೆ ತಲುಪಿದರೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರ ಚೌಕಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಐವತ್ತು ಹರದಾರಿಯ ಅಂತರವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ್ರಾದಿಂದ ಗುಜರಾತಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ವರೆಗೆ ಐದು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅರಸನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದರೆ ಅಥವಾ ಅರಸನ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅವನು ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯ ಕುದುರೆ ಮೂಲಕವೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾರಣ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ನಿಗದಿತ ಸ್ಥಳ ತಲುಪುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕುದುರೆಗಳು ತುಂಬ ವೇಗದ ಕುದುರೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಅಕಬರನ ಬಳಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಆನೆಗಳು ದೆಹಲಿಯ ಬೇರೆ ಯಾವ ಅರಸನ ಬಳಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಆರು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಅಕಬರ ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲದರ ವಿವರಗಳು ಕೆಳ ಕಂಡಂತಿವೆ:

- (೧) ರೂಪಾಯಿ: ಹತ್ತು ಕೋಟಿ.
- (೨) ಮುತ್ತು ರತ್ನ: ಒಂದು ಕೋಟಿ.
- (೩) ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳ ಬಂಗಾರ ಇತ್ಯಾದಿ: ಹತ್ತು ಮಣ (ಪಕ್ಕಾ)
- (೪) ಬೆಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ (ಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳ): ಎಪ್ಪತ್ತು ಮಣ (ಪಕ್ಕಾ)
- (೫) ಕಪ್ಪು ಕಂಚು: ಅರವತ್ತು ಮಣ (ಪಕ್ಕಾ)

- (೬) ತಿನಗಾ (ಅರ್ಧ ಆಣೆ): ಐದು ಅಬ್ಬ
 (೭) ಕುದುರೆ: ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ
 (೮) ಆನೆ: ಆರು ಸಾವಿರ
 (೯) ಜಿಂಕೆ: ಒಂದು ಸಾವಿರ
 (೧೦) ಚಿರತೆ: ಒಂದು ಸಾವಿರ

ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಅಕಬರನ ಚಿರತೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೦೦೦ ಎಂದೂ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ. ಅಕಬರ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೦೦೦ರಷ್ಟು ಮಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದ. ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೯೦೦ರಷ್ಟಾಗುತ್ತಲೇ ಪಿಡುಗು ಹಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಚಿರತೆಗಳು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೧. ಪಂಚ್ ಹಜಾರಿ ಸರದಾರಿ- ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸರದಾರ. (ಅನುವಾದಕ)
೨. 'ರಿಯಾದ ಹೆಸರು' 'ಸಾಂಝುರ್' ಎಂದಿದೆ. ಇದು ಜಯಪುರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.
೩. ಫರಿಶ್ತಾ ತಪ್ಪಾಗಿ 'ಪೂರನಮಲ್' ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರಾಜನ ನೈಜ ಹೆಸರು 'ಬಹಾರಮಲ್' ಎಂದಿದೆ.
೪. ಇದು ಮೀರತ್ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು 'ಮೇರಟಹ್' ಅಥವಾ 'ಮೇರಟಾ' ಆಗಿದ್ದು ಅದು ಜೌನಪುರದ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ.
೫. 'ಬಿಜಾನಗರ್' ತಪ್ಪು ಬರಹ ಆಗಿದೆ. ಅದು 'ಬಿಜಯಗಢ' ಅಥವಾ 'ಬಿಜಾಗಢ' ಎಂದಾಗಬೇಕು.
೬. ಈ ಇಸ್ತಿ ತಪ್ಪಿದೆ. ಹಿಜರಿ ೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಉಜಬೇಕ್‌ರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದ.
೭. 'ಲಖನೌತಿ' ತಪ್ಪು. ಅದು 'ಲಖನೌ' ಎಂದಾಗಬೇಕು.
೮. 'ನರಹನ್' ಬಿಹಾರ್‌ದ ಸಾರನ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು.
೯. ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರು 'ಜಯಮಲ್' ಎಂದಿದೆ. ಜಟಮಲ್ ಅಲ್ಲ.
೧೦. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ನಂತರ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನ ನಮಾಜ್ ಸಮಯ. (ಅನುವಾದಕ)
೧೧. 'ಮಿರ್ಜಾ ಮಸೂದ್' ಬರವಣಿಗೆಯ ತಪ್ಪು. ಇತರ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಚರಿತ್ರೆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಿರ್ಜಾ ಮುನೀರ್' ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.
೧೨. ತೀನ್ ಹಜಾರಿ ಸರದಾರ- ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಸರದಾರ. (ಅನುವಾದಕ)

VII. ಡೆಕ್ಕನದ-ಅರಸರು

*

ಪಿರೀಕೆ

ನಾನು ದೆಹಲಿಯ ಅರಸರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಬರೆದ ತರುವಾಯ ಡೆಕ್ಕನ (ದಕ್ಷಿಣ)ದ ಸುಲ್ತಾನರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕಾಲದನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ಬಹುಮಾನ ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವರ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಸೆಯ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ. ಘನವಂತನಾದ ದ್ವಿತೀಯ ಇಬ್ರಾಹೀಮ್ ಆದಿಲಶಾಹನ ಉಪಕಾರ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಅರಸನ ದೊಡ್ಡ ಗುಣದಿಂದಾಗಿ ನಾನಂತೂ ಲಾಭ ಪಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ನನ್ನ ಕಾಲಕಸವಾಗಿದೆ ನಾನು ಅರಸನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕನಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವಂತಹ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯುವ ವಿಚಾರ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭಾರತ ಉಪಖಂಡದ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಬರೆಯುವೆ. ನಾನು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆರು (೬) ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

- ೧) ಇದರಲ್ಲಿ ಹಸನ್ ಆಬಾದ, ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಅರಸರು ಮತ್ತು ಅಹ್ಮದಾಬಾದ ಬೀದರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು “ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಅರಸರೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ”.
- ೨) ವಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲಶಾಹಿ ಅರಸರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದೆ.
- ೩) ನಿಜಾಮಶಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಹ್ಮದನಗರ ಅರಸರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.
- ೪) ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜರು ಅರ್ಧಾತ ಕುತುಬ್‌ಶಾಹ ಮೊದಲಾದವರ ವಿವರಣೆ ಇದೆ.
- ೫) ಬಿರಾರ ಶಾಹಿಗಳು ಇಮಾದ ಶಾಹಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು.
- ೬) ಬೀದರಿನ ಅರಸನಾದ ಬರೀದ ಶಾಹಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು.

ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಹಸನ ಆಬಾದ ಹಾಗೂ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ರಾಜರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಇವರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಮನೆತನದ ಅರಸರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧

ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು ಸುಲ್ತಾನ ಅಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗು ಬಹಮನಿ

ವಂಶಾವಳಿ :

ಈ ಅರಸನ ವಂಶಾವಳಿ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ವಿವಿಧ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ನೈಜ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋಲುವ ಮಾತಿಗೆ ಫರಿಶ್ತಾ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ಅನಾವಶ್ಯಕ ವಿಸ್ತೃತ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ರೂಢಿಯಂತೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೂ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಗಾರ ಇದ್ದನು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಗಾರನು ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಸನನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬಡವನು ಗಂಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಬಡತನದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತೊಂದರೆಗೀಡಾಗಿದ್ದನು. ಕಾರಣ ಒಂದು ದಿನ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಗಂಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತನಗೆ ನೌಕರಿ ಅಥವಾ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಬಡತನದ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವದೆಂದನು. ಗಂಗೂ ಅವನಿಗೆ ದಯತೋರಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೆಹಲಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳು ಬಿದ್ದ ತುಂಡು ಭೂಮಿ, ಒಂದು ಜೋಡಿ ಎತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಕೂಲಿಕಾರರನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಕೂಲಿಕಾರರು ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಭೂಮಿ ಅಗೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು ಹೊಡೆಯುವಾಗ ನೇಗಿಲ ತುದಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು

ಹಸನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಂತರ ತೆಗೆದಾಗ ಆ ನೇಗಿಲ ತುದಿಯು ಒಂದು ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ಸರಪಳಿಯು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಂದೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ತೆಗೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಹಂದೆ ಅಲ್ಲಾಲುದ್ದೀನನ ಕಾಲದ ಸುವರ್ಣ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸನ ಬಹಳ ನಂಬಿಗಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮಾಲೀಕನು ಊಳಲು ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಯಿಂದ ದೊರೆತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದಹಾಗೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಒಂದು ಚಾದರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗಂಗೂವಿನ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇಡೀ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು. ಗಂಗೂ, ಹಸನನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾದ ತತ್ಕ್ಷಣ ಇಡೀ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕ್‌ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ. ಯುವರಾಜ ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕ್‌ನಿಗೆ ಹಸನನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ದರ್ಬಾರಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಹಸನನ ಮುಖಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಇರುವಿಕೆ ಬಹಳ ಹಿಡಿಸಿತು, ಆತನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸುಲ್ತಾನ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ ತುಘಲಕ್‌ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅರಸನಾದ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ಕೂಡ ಹಸನನ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ, ರಾಜಭೋಗದ ಪ್ರತಿಫಲ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿ ಒಂದುನೂರು ಅಮೀರರ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನು.

ಬಹಮನಿ ಶಬ್ದದ ಮೂಲ :

ಒಂದು ದಿನ ಗಂಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಸನನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದ-ನಿನ್ನ ದೈವ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹಾಗೂ ಗೌರವಪೂರ್ಣ ಇದೆ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಕುಂಡಲಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಿನ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀನು ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗೆ ಏರುವಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ದೇವರು ನಿನಗೆ ಗೌರವಯುತವಾದ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಸರೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ಅಜರಾಮರವಾಗುವುದು. ಆಗ ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನ ನಂತರ ಕೇವಲ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹಸನನು ತನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಎರಡು ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದನು. ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆ ಸಿಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಗಂಗೂವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಹಸನಗಂಗೂ ಬಹಮನಿ ಎಂದು ಬರೆಯ ಹತ್ತಿದನು.

ಡೆಕ್ಕನದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ :

ಒಂದು ದಿನ ಸಂತರಾದ ಹಜರತ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ ಅವಲಿಯಾರವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗಾಗಿ ಭೋಜನ ಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಊಟದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಕಾರದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಹಾಭೋಜನ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪರವಾನಿಗೆ ಇತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಮಹಾನ ಸಂತರ ಸಂಗ ಬಯಸಿ ಯುವರಾಜ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕ್ ಕೂಡ ಈ ಭೋಜನ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡನು. ಬಂದಂತಹ ಎಲ್ಲ ಅತಿಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕ್ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಹೋದರು. ನಂತರ ಹಸನಗಂಗೂ, ಹಜರತ ಶೇಖ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ ಅವಲಿಯಾರವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಅವರ ಆಸ್ಥಾನ ತಲುಪಿದನು. ಸಂತರಿಗೆ ಅವರ ದೈವೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಇವನ ಬರುವಿಕೆಯು ಮೊದಲೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅವನು ಬರುವ ಸೂಚನೆ ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ತಮ್ಮ ಸೇವಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. “ಹೊರಗೊಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಸಭ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಭ್ಯತೆಯ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದರು. ಸೇವಕ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಒಬ್ಬ ಬಡವ ಹರಕು ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತರು ಕರೆತರಲು ಹೇಳಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವನೇ ಇರಬಹುದೆನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಅವನಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮರಳಿ ಹೋಗಿ ಪೂಜ್ಯರೇ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಂತಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೊರಗೆ ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಂತರು, ನೋಡಲು ಬಡಭಿಕ್ಷುಕನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಜವಾಗಿ ಡೆಕ್ಕನದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಆ ಸಂತರು ಅವನಿಗೆ ಕರೆತರಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅಂದ ಹಾಗೆ ಹಸನಗಂಗು ಸಂತರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ದರ್ಶನ ಪಡೆದನು. ಸಂತರು ಅವನ ಮೇಲೆ ದಯೆ ತೋರಿದರು. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಊಟ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ತಿನ್ನಲು ಏನು ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂತರು ತಮ್ಮ ಉಪವಾಸ ಬಿಡುವಾಗ ತಿನ್ನಲು ಇಟ್ಟ ರೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೆರಳಿನ ತುದಿ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹಸನ್‌ನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾ “ಇದು ದಕ್ಕಣದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕಿರೀಟವಾಗಿದ್ದು ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಲಾಗುವದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಡೆಕ್ಕನ ಗೆಲ್ಲುವ ವಿಚಾರ :

ಹಸನಗಂಗೂ ಸಂತರ ಮಾತನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಡೆಕ್ಕನ ಗೆಲ್ಲುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು. ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸದಾವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ಡೆಕ್ಕನದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ಈ ಆಸೆಯ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅರಸ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕ್ ಡೆಕ್ಕನಿಗೆ ತೆರಳಿ ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ತುಘಲಕ್‌ಖಾನರನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದದ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದು ಏನೆಂದರೇ—

ಯಾವನೇ ಅಮೀರನಾಗಲಿ ಮನಸಬದಾರನಾಗಲಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ತುಘಲಕ್‌ಖಾನರ ಜೊತೆ ದೌಲತಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಹಸನ್‌ನಿಗೆ ಇದು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಈ ಒಂದು ನೂರು ರಾಜಮಾನ್ಯರು, ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು. ಹಸನ್‌ನಿಗೆ ಜಹಾಗೀರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಂಜಿ ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ರಾಯಭಾಗದ ಕೆಲಭಾಗಗಳು ದೊರೆತವು. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಕ್ ಒಂದು ನೂರು ಅಮೀರರ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಮುಕ್ತಿಕ್ಕೆ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ಕೆಲ ಮನಸಬದಾರರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಈ ಬಂಡುಕೋರ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕವನು ಕೂಡಲೆ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು. ಹಾಗೂ ಬದುಕುಳಿದ ಅಮೀರರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಓಡಿಸಲಾಯಿತು. ಓಡಿ ಹೋದ ಅಮೀರರ ಬಹುಭಾಗ ಬಂದು ಡೆಕ್ಕನಿನಲ್ಲಿ ಇರತೊಡಗಿತು.

ತುಘಲಕ್‌ನಿಗೆ ರಾಜನ ಆದೇಶ ಸಿಕ್ಕ ತತ್ಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ 'ಆಲಿಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್'ನಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದದ ದೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವತಃ ಅರಸನ ಹತ್ತಿರ ಮರಳಿ ಬಂದನು. ಡೆಕ್ಕನದ ಅಮೀರರು ಆಲಿಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ಪರವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಶಾಹಿ ಬಂಡುಕೋರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದರು.

ಮಹ್ಮದ್ ತುಘಲಕ್‌ನಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ತಿಳಿದವು. ಒಂದು ನೂರು ಅಮೀರರ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು ಅರಸನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಾಜ ದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದದಿಂದ ಮರಳಿ ಕರೆಯಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ಬೇರೊಂದು ಗುಂಪೊಂದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಕ್‌ನು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಅಹ್ಮದ ಲಾಚೀನ. ಕಜಲ್ಬಾಶ್‌ಬೇಗ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್‌ಅಲಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಆಲಿಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ಹತ್ತಿರ ದೌಲತಾಬಾದಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಆದೇಶವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಡೆಕ್ಕನರ ಎಲ್ಲ ೧೦೦ ರಾಜ್ಯಮಾನ್ಯರು, ಅಮೀರರು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಹೊರಡಿಸಿದ ಆದೇಶದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಆದೇಶ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಆಲಿಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತಕ್ಷಣವಾಗಿ ಸಂದೇಶ ವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಗುಲಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಈ ಅಮೀರರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ೬ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದರು. ಮತ್ತು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೪ ಸಾವಿರ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸೈನಿಕ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ ತಲುಪಿ ಆಲಿಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ದೌಲತಾಬಾದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಆಲಿಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಲಾಚೀನನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ಅಹ್ಮದ ಲಾಚೀನನು ಈ

ಅಮೀರರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಈ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆತನು ಈ ಅಮೀರರನ್ನು ನಿಂದಿಸತೊಡಗಿದನು. ಈ ಅಮೀರರ ಸಮೂಹ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಥಮ ತಪ್ಪು ಏನೆಂದರೆ ಹೊರಡಲು ೬ ತಿಂಗಳ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದು. ಎರಡನೆಯ ತಪ್ಪು ಗುಜರಾತಿನ ವಿದ್ರೋಹಿ ಅಮೀರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದುದು. ಇದನ್ನು ಲಾಚೀನ ಆರೋಪಿಸಿದನು.

ಈ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಮೀರರ ಕಿವಿಗೆ ತಲುಪುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಮಾಣಿಕಗಂಜವರೆಗೆ ತಲುಪಿ ಒಂದು ಸಭೆ ನಡೆಸಿದರು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಆದೇಶ ಕೊಡುವಂತಹ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕ್ ಎರಡು ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಮಗೆ ಅಪರಾಧಿ ಹಾಗೂ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಆದೇಶ ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕುರಿಯನ್ನು ಕಟುಕನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಆಗುವ ಲಾಭವೇನು? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಡೆಕ್ಕನದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವದೂ ಬೇಡ ಮತ್ತು ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಕಟುಕನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವದೂ ಬೇಡ. ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಆ ಸರಹದ್ದಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರು. ಅಹ್ಮದ ಲಾಚೀನ ಅವರ ಮರುಳುಕೆಯನ್ನು ಜೋರಿನಿಂದ ತಡೆಯುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು. ಡೆಕ್ಕನದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ತುಘಲಕ್‌ನ ಈ ಕಠೋರ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಸಿಡುಕಿನ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೂ ಬರಲು ಆಗದ ಜನರು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿದರು. ಇಮಾದುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತುರ್ಕಮಾನ ಈತನ ಬಿರುದು ಸರ್‌ತೇಜವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈತನು ಎಲಿಚಪುರ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಈತ ಮುಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕ್‌ನ ಅಳಿಯನಾಗಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಬರಾರ್ ಮತ್ತು ಖಾಂದೇಶದ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ರಾಜಮಾನ್ಯರು (ಅಮೀರ) ಈ ಬಂಡುಕೋರರ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿರಬಹುದೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇಮಾದುಲ್‌ಮುಲ್ಕನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಸ್ವತಃ ಇಮಾದುಲ್‌ಮುಲ್ಕನಿಗೂ ಕೂಡಾ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯ ಕಂಡಿತು. ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಮಾನ್ಯರು (ಅಮೀರರು) ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಆತನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಲು ಸಹಿತ ಹಿಂಜರಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆದ ಕಾರಣ ಆತನು ಎಲಿಚಪುರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸ ಉಳಿಯುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಿಕರಾದ ಆತ್ಮೀಯ ರಾಜಮಾನ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ನೆಪ ಒಡ್ಡಿ ಎಲಿಚಪುರನಿಂದ ಹೊರಟನು. ಇಡೀ ಮಾರ್ಗದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಸುಲ್ತಾನ ಪುರದರಬಾದ ತಲುಪಿದನು. ರಾಜಮಾನ್ಯರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಈತನು ಪಲಾಯನ

ಗೈದದ್ದು ಸೂಚನೆ ತಲುಪಿತು. ಆ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಈತನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ತದ ನಂತರ ಅವರು ದೌಲತಾಬಾದಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ವಿದ್ರೋಹಿ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ (ಮನಸಬದಾರ) ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ದೌಲತಾಬಾದದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು. ಕೋಟೆಯ ಜನರು ಇಮಾದುಲ್‌ಮುಲ್ಕನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು. ಖಜಾನೆ ಹಾಗೂ ರಾಜನ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತು ಈ ವಿದ್ರೋಹಿಗಳ ಕೈ ಸೇರಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನು ಶತಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಡೆಕ್ಕನದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ೩ ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ದೆಹಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಡಿ ಡೆಕ್ಕನದಲ್ಲಿ ಮಹ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸಿಕನಾದಂತಹ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಇಸ್ಲಾಮಿಲ ಫತೇಹಖಾನನ ಆಳ್ವಿಕೆ :

ನೂರು ರಾಜ್ಯಮಾನ್ಯರ ಗುಂಪು ಡೆಕ್ಕನ್‌ವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಆಡಳಿತಗಾರನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಭಾರ ನಡೆಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಆಲೋಚಿಸಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಫತೇಹಖಾನನಿಗೆ ರಾಜಭಾರವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್‌ನು ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಅತ್ಯಂತ ದ್ರೋಹಿ ಮನಸಬಾದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಸಹೋದರ ಮಲಿಕ್-ಗುಲ್ ತುಘಲಕನ ರಾಜ್ಯಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಳ್ವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ ಮಲಿಕ್-ಗುಲ್‌ನು ತನ್ನ ಸಹೋದರನಿಗೆ ಸೈನ್ಯ ಬಲ ಪೂರೈಸಬಲ್ಲನೆಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಫತೇಹಖಾನನಿಗೆ ರಾಜಾಡಳಿತ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಖಾನನಿಗೆ ನಾಶಿರುದ್ದೀನ ಶಹಾ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಜನರು ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಜ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಡೆಕ್ಕನದಲ್ಲಿ ರಾಜಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ಇದ್ದಂತಹ ವಿಶೇಷ ಬಿರುದುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೂ ಡೆಕ್ಕನದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನತೆ ಸಾಧಿಸಿ ಸೈನ್ಯ ಜಮಾವಣೆಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಬಿರುದು ಹಾಗೂ ಜಾಗೀರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚುವಾಗ “ಹಸನಗಂಗೂನಿಗೂ” ಕೂಡಾ “ಜಫರಖಾನ” ಎಂಬ ಬಿರುದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಗುಲಬರ್ಗಾ, ರಾಯಬಾಗ, ಮೀರಚಲ್, ಕಲಿಯರ್ ಹಾಗೂ ಹೇಕರಿ ಪರಗಣೆಗಳು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಮೊಹ್ಮದ ತುಘಲಕನ

ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸಿಕ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಬಹರೂಗರಾಯನನ್ನು ಹಸನಗಂಗೂ ಕೊಂದನು. ಅವನು ಈಗ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದನು. ನೂರುದ್ದೀನ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಖಾನಜಾಹಾನ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟು ಡೆಕ್ಕನದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು, ಜಾಗೀರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾ ಹಾಗೂ ಮೊಹ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಮಧ್ಯ ಯುದ್ಧ :

ಮೊಹ್ಮದ ತುಘಲಕನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಗಳ ಸೂಚನೆಗಳು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದವು. ಅವನು ಕೂಡಲೇ ದೌಲತಾಬಾದ ತಲುಪಲು ತಯಾರಾದನು. ಇಮಾದುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್‌ಗುಲ್ ಅಫಘಾನ ಕೂಡಾ ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ರಾಜನ ಸೇವೆಗೆ ಹಾಜರಾದರು. ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾನು ಕೂಡಾ ೨೦ ಸಾವಿರ ಅಫಘಾನಿ ಸೈನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮೊಗಲ ರಾಜಪೂತರು ಹಾಗೂ ಡೆಕ್ಕನ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ದೌಲತಾಬಾದದ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ನಡೆದು ಮೊಹ್ಮದ ತುಘಲಕನ ವಿರುದ್ಧ ಹೊರಾಡಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದನು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಖಿಲ್ಜಿಯು ರಾಮದೇವನ ಮಗನನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿದನು. ಬಹಳ ಬಿರುಸಿನ ಸೆಣಸಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾನು ವೈರಿಯ ಬಲಗಡೆ ಮತ್ತು ಎಡಗಡೆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಈಗ ಜಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿತ್ತು. ದೆಹಲಿ ಅರಸನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಕೈಸೆರೆಯಾಗಬೇಕು ಅಥವಾ ರಣರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ದಾರಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಡೆಕ್ಕನದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಕೋಪ ಬಂದೆಸಗಿತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಹಾಗೆ ತಮ್ಮದೆ ರಾಜನಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಹೇಗೆ ಎಸಗುವುದು ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಮಾತು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನೂರುದ್ದೀನಖಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಬಾಣ ತಾಗಿತು. ಆತ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವನ ೬ ಸಾವಿರ ಸೈನ್ಯವು ಕೂಡಾ ರಣರಂಗದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾನ ಸೇನಾಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತರಹದ ಭೀತಿ ಹಾಗೂ ಅಂಜಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿ ಈತನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಧ್ವಜ ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು. ಧ್ವಜವು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಾಣದಾದಾಗ ಈತನ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ದೊರೆ ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಮತ್ತು ಈತನ ಸೈನ್ಯ ಬಲವು ಕುಂದಿತು. ಈಗ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ಸಮಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಣರಂಗದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನು ತಮ್ಮ ಡೇರೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಗಾಯಾಳು ಸೈನಿಕರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯು ಈತನ ಸೈನ್ಯ ಸುಖ ನಿದ್ರೆ ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ನಾಶೀರುದ್ದೀನ, ಹಸನಗಂಗೂ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ರಾಜಮಹನೀಯರು ಸೇರಿ ಮಹತ್ವದ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾನು ತನಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಸೈನ್ಯ

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೌಲತ್‌ಆಬಾದದ ಕೋಟೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು. ಹಸನಗಂಗು ಆತನ ಬಿರುದಿನಂತೆ “ಜಫರಖಾನ್” ೧೨ ಸಾವಿರ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಇರುವುದು. ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವು ಇತ್ತ ಕಡೆಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆದಾಗ ಈತ ಅತ್ತ ಕಡೆ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು. ಇನ್ನುಳಿದ ರಾಜಮಹನೀಯರ ಸೈನ್ಯವು ಕೂಡಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗಿರಿಗಳ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಗಣಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸುಮಾರಾಗಿ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಕಳೆದಿರಬಹುದು. ಇನ್ನುಳಿದ ರಾಜಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಗಣಗಳನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನು ಮುಂಜಾನೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಣರಂಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಖಾಲಿ ಕಂಡನು. ಇದರ ನಂತರ ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನು ಹಸನ ಗಂಗುನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ವಿದ್ರೋಹಕಾರಿ ಹಾಗೂ ವಿಭಿದ್ರಕಾರಿ ಸೈನ್ಯ ಬಲವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ತಾನು ದೌಲತಾಬಾದ ಕಡೆ ನಡೆದನು. ಬಾದಶಹನ ಕಡೆಯ ರಾಜ ಜೋತಿಸಿಗಳು ೨ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ದೌಲತಾಬಾದದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ೪ನೇ ದಿನ ತನ್ನ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಸೈನಿಕರ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕಂದಕ ಕೊರೆಯುವುದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಸುರಂಗ ತೆಗೆಯಲು ‘ಮಂಜನಿಕ್’ ಮತ್ತು ‘ಸಾಬಾತ್’ಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದರು. ಕೋಟೆಯ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆ ಕೊಡಹತ್ತಿದನು. [ಮಂಜನಿಕ್ ಮತ್ತು ಸಾಬಾತ್ ಎಂದರೆ ಸಿಡಿಮದ್ದು ಹಾಕಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಡೆಯುವುದು]

ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನಿಗೆ ಗುಜರಾತಿನ ಇಚ್ಛೆ :

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಗಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮನು ಬಂಡುಖೋರನಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ವಿಷಯ ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಹಾಗೂ ಆತನು ಗುಜರಾತನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಈ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಆತ ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನು ದೌಲತಾಬಾದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ತನ್ನ ಒಂದು ಸೈನ್ಯ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಗುಜರಾತದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ನಾಶಿರುದ್ದೀನನ ಕೆಲ ರಾಜಮಹನೀಯರು ಪಾಟೊವಾ ಮತ್ತು ನಾಸಿಕನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ರಾಜನು ದೌಲತಾಬಾದ ಕಡೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕಾರಣ ಅವರೆಲ್ಲರು ದೌಲತಾಬಾದ ಕಡೆಗೆ

ಬಂದರು. ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಮುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಸೈನ್ಯವು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಅಸ್ತು ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜನ ರಾಜನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಮುನ್ನಡೆದರು. ನರ್ಮದಾ ನದಿ ತೀರ ತಲುಪಿ ರಾಜನ ಮುಂದಿನ ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಕೆಲ ಆನೆಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬಿದ್ದ ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಹಸನಗಂಗೂ ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಹಾಯ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಈತ ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಆಸುಪಾಸಿನ ೨೦ ಸಾವಿರ ರಾಜಮಹನೀಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಪುಣ ಸೈನಿಕರ ಜೊತೆ ಅಹ್ಮದಾಬಾದ ಮತ್ತು ಬೀದರ ಕೋಟೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಇಲ್ಲಿ ಇಮಾದುಲ್ ಮುಲ್ಕನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಮೊದಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ. ಆಗ ಹಸನಗಂಗೂ ಬೀದರ ತಲುಪಿದ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಮಾದುಲ್ ಮುಲ್ಕನು ಅತ್ಯಂತ ತುರುಸಿನಿಂದ ವಿರೋಧಿ ಬಣದ ಹಸನ ಗಂಗೂವಿನ ಜೊತೆ ಸೆಣಸಾಡಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ೨೦ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಎರಡು ಬಣಗಳ ಸೈನಿಕರು ಕಂದಕಗಳನ್ನು ತೋಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾದರು. ತೆಲಂಗಾಣ ರಾಜನ ಕೋಲಾಸ ಕಡೆಯಿಂದ ೧೫ ಸಾವಿರ ಭೂಸೇನೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ದೊರೆಯು ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನಿಂದ ಅಪಾರ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ. ಇತ್ತಕಡೆ ನಾಶಿರುದ್ದೀನ ಶಹಾನು ಕೂಡಾ ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನಿಂದ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮತ್ತು ೫ ಸಾವಿರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಸನಗಂಗೂನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಈಗ ಹಸನಗಂಗೂನ ಶಕ್ತಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮ ಆತನು ಯುದ್ಧದ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫೋದಿನನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದನು. ಇತ್ತ ಕಡೆ ಇಮಾದುಲ್ ಮುಲ್ಕನು ಕೂಡಾ ವೀರತನದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈತ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಬಲದ ಎಡಗಡೆ ಮತ್ತು ಬಲಗಡೆ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಹಸನಗಂಗೂ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಹೊರಟನು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಬಹಳ ಜೋರಾಗಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡೂ ಬಣಗಳ ವೀರ ಯೋಧರು ಮಡಿದರು.

ಡೆಕ್ಕನದಲ್ಲಿ ಹಸನಗಂಗೂನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ಎಂಬುದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಇಮಾದುಲ್ ಮುಲ್ಕನಂಥಾ ಯುದ್ಧದ ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕನು ಹತನಾದನು. ಈತನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಕೂಡಾ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿನ ಸೈನ್ಯಬಲವು ಕೂಡಾ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಛಿದ್ರವಾಯಿತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನಿಕರು ಅಹ್ಮದಾಬಾದ ಮತ್ತು ಬೀದರ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಗೈದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಸೈನಿಕರು ಕಂಧಾರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಸರೆ ಪಡೆದರು. ಅಸಹಾಯಕರು ಸಾವಿರಾರು ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ ತಮ್ಮ

ನಗರಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಆಫಝಾನನು ಎರಡು ಕೋಟಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಬಿಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ತಾನು ಸ್ವತಃ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಶೀರುದ್ದೀನನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ದೌಲತಾಬಾದಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಎಲ್ಲ ರಾಜಮಹನೀಯರು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಇಮಾದುಲ್ ಮುಲ್ಕ ತುರಕಮಾನನ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ಹಾಗೂ ಸೋಲಿನಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪರಸ್ಪರ ಅಸಂತುಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಹಸನಗಂಗೂವಿನ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾದರು. ನಂತರ ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ದೆಹಲಿ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರು.

ಹಸನ ಗಂಗೂವಿನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾ ದೌಲತಾಬಾದದಿಂದ ನಿಜಾಮಪುರದವರೆಗೆ ಬಂದನು. ನಿಜಾಮಪುರವು ದೌಲತಾಬಾದದಿಂದ ಕೆಲ ಹರದಾರಿ (೨ ಮೈಲು) ಅಂತರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರು ರಾಜಮಹನೀಯರು ೧೪ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಹಸನ ಗಂಗೂ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರಜೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಆಶೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂಬ ವಿಷಯವು ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನು ಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಆತನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಹೊರಟನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರಾಜಮಹನೀಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ, ನಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಕರ ಹಾಗೂ ಆರಾಮದಾಯಕ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೇವಲ ಜನರ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹುದ್ದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೆ ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಯಾರನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮ ದೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜಮಹನೀಯರು ತಾವು ಸ್ವತಃ ಯಾರನ್ನು ದೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರೋ ಅವರನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾನು ಇಡಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಡತೆಯುಳ್ಳ ಜಫಝಾನನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಹಸನಗಂಗೂವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಈ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಬಾಗಿದರು. ಸದರುಶ್‌ರೀಫ ಸಮರಕಂದಿ ಹಾಗೂ ಮೀರ ಮೊಹ್ಮದ ಬದಖ್ತಿ ಡೆಕ್ಕನದ ಒಂದು ನೂರು ರಾಜಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಕೀರ್ತಿಮಾನ್ಯ, ಜೋತಿಷಿ ಹಾಗೂ ಗಣಿತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರುಗಳು ಸೈನ್ಯದ ಜೊತೆಗೆಯೇ ಇದ್ದರು. ಈ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜೋತಿಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿಂದು ಪಂಡಿತರ ಮಧ್ಯೆ ದೊಡ್ಡ ವಾದ ವಿವಾದವೇ ನಡೆಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ತಡವಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು.

ಹಸನಗಂಗುನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ :

ಈ ವಾದ ವಿವಾದಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸಮಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿಂದು ಪಂಡಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹಸನಗಂಗುನು ತನ್ನ ಸಮ್ಮತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ಸುಲ್ತಾನ ಕುತ್ತುದ್ದೀನನ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ೪ನೇ ತಾರೀಖು ರಬ್ಬಸಾನಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ೭೪೭ ಹಿಜರಿ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಹಸನಗಂಗುವಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಡೆಕ್ಕನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. “ಚಿತ್ರಶಿಯಾ” [ಕಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಯ] ಅಬ್ಬಾಸಿ ರಾಜರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹಸನನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದರು. ಇದು ಶುಭ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಡೆಕ್ಕನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸನ ಗಂಗುವಿನ ಹೆಸರಿನ ಶಾಸನ ಓದಿ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಈತನ ಹೆಸರಿನ ನಾಣ್ಯವು ಕೂಡಾ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಲಾಯಿತು. ಅರಸನು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನಗಂಗು ಬಹಮನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದನು. ಹಸನಗಂಗೂನ ಗುಲಬರ್ಗಾವನ್ನು ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸೌಹಾರ್ದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನ ಎಂದು ಹಸನಾಬಾದ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಎಂದು ಕರೆದನು. ಮತ್ತು ಗುಲಬರ್ಗಾವನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು.

ಮುಲ್ಲಾದಾವುದ ಬಿದರಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ (ಹೇಳಿಕೆ) :

‘ತಹಫತು-ಸಲಾತೀನ’ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಲಾದಾವುದ ಬಿದರಿಯು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಕುರಿತು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಲ್ಲಾ ಬಿದರಿಯು ಫೈರೋಜಶಹಾ ಬಹಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ, ಅರಸನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವು ಹಿಂದು ಪಂಡಿತರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ಕಾಲಮಾನದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಸದರಶರೀಫ ಸಮರಕಂದಿ ಹಾಗೂ ಮೀರಮಹ್ಮದ ಬದಖ್ತಿ ಇವರುಗಳು ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ನಾವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾಗಿದ್ದರೆ ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಇವರುಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ. ನಾನು ಹಿಂದು ಪಂಡಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಬರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಡೆಕ್ಕನದ ಆಡಳಿತ ಕೈ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಯ ಕಾಡಹತ್ತಿತು. ಈಗ ಸದರಶರೀಫ ಮತ್ತು ಮೀರಮಹ್ಮದರು ಅರಸನ ವಿಚಾರ ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಅರಸನು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಈ ದುಖಿ ಮತ್ತು ನಿರಾಸೆಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬಯಸಿದನು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸಮಯದ ವೇಳೆ (೨೦ ನಕ್ಷತ್ರ) ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ರೂಪ ನೋಡಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅರಸನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ

ಕೂಡುವ ವೇಳೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಈ ವಂಶದ ದೊರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೦ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಾಲಾವಧಿ ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಕೂಡಾ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಾವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ವಂಶದ ಕಾಲಾವಧಿ ೭೦೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ದೊರೆಗಳು ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಮ್ಮದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ದೊರಕಿತು. ಇದರಿಂದ ಈತನು ಸದರುಶೌರೀಫ ಸಮರಕಂದಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಖಾಜಿ ಮೀರಮಹಮ್ಮದ ಬದಖಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ.

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಬಹಮನಿಯ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ :

ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಮೋಯಫ್ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ೧೭೦ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅದೇ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಮತ್ತು ಅದರ ದೊರೆಗಳು ೨೦ನೂ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಸದರಿ ಜೋತಿಷಿ(ಪಂಡಿತರ) ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾಉದ್ದೀನನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಹತ್ತಿದನು. ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯಿತು. ಈತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ದಿನದಿನೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಪುಣೆ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಅದೋನಿ ಕೋಟೆಯವರೆಗೆ, ಸುತ್ತಲಿನ ಬಂದರ ಚೌಲ, ಮತ್ತು ದಾಖೋಳಗಳಿಂದ ಅಹಮದಾಬಾದ-ಬೀದರದವರೆಗೆ, ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗೂವಿನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ವಿಚಾರದಂತೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನಿಗೆ ಡೆಕ್ಕನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಭಾರ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆತನ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಆದೇಶ ಹೀಗಿದೆ. ೫ ಮಣ ಬಂಗಾರ ಹಾಗೂ ೧೦ ಮಣ ಬೆಳ್ಳಿ ಶೇಖರುರಹಾನುದ್ದೀನ ದೌಲತಾಬಾದಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಹಜರತ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ ಔಲಿಯಾರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯಲಿ ಎಂದು ಮತ್ತು ಅದರ ಪುಣ್ಯ ತನಗೆ ದೊರೆಯಲಿ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಬಡಬಗ್ಗರು, ದೀನ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಹಂಚಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾಉದ್ದೀನ ಹಸನನು ಇಸ್ಲಾಮ್ ಫತ್ತೇಖಾನನನ್ನು ಅಮೀರುಲ್ ಉಮ್ರಾವ್ ಎಂದು ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತು ಈಮೊದಲಿನ ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಹಾ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು.

ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ :

ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಫೋರಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ಈತ ಅತ್ಯಂತ ಸಾತ್ವಿಕ, ವಿಶ್ವಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸನ್ನಡತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು.

ಈತನು ಸುಲ್ತಾನ ಹಸನ ಗಂಗೂವಿನ ಜೊತೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸುನಡತೆಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಕೂಡಾ ಈತನ ಜೊತೆ ಸುವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದನು. ತರುವಾಯ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಮಗಳಾದ ಶಹಾ ಬೇಗಂಳ ಲಗ್ನವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗ ಮಹಮ್ಮದನ ಜೊತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈತ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಹಳೆಯ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದನು ಅಲ್ಲದೆ ಆತನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ಜೊತೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಈತನಿಗೆ ದೇಶದ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಗದ ಜಾಗೀರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದನು. ತದನಂತರ ದೌಲತಾಬಾದದ ಕೋಟೆಯು ಬಹರಾಂಖಾನ ಮಾಜಿಂದರಾನಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ, ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿ ಗುಲಬರ್ಗಾ ನಗರದತ್ತ ನಡೆದನು.

ರಾಜಧಾನಿ ಗುಲಬರ್ಗಾ :

ಗುಲಬರ್ಗಾ ನಗರವು ಸ್ವಚ್ಛ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಆ ನಗರಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಕೂಡಾ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಒಳ್ಳೆಯ ಭವಿಷ್ಯವೆಂದು ಗುಲಬರ್ಗಾ ನಗರವನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಭಾವಿಸಿದ. ಇದರ ಹೆಸರೂ ಹಸನಾಬಾದ ಎಂದು ಇಟ್ಟನು.

ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು :

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತನ ಷರತ್ತನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಹಾಗೂ ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು. ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಸೇವೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಬಂದ ಗಂಗೂ ಬಹಮನಿಗೆ ದಕ್ಕಿನ ಶಾಹಿ ಖಜಾನೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎರಡನೆಯ ವಚನವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲ ಶಾಹಿ ಆದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಸರು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. “ಹಜರತ ಸುಭಾನಿಯ ಕೀಳು ಸೇವಕ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗೂ-ಏ-ಬಹಮನಿ”

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸರ ಸೇವೆ, ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಹುದ್ದೆ ಕೂಡಾ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಊರು ಹಾಗೂ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಜೋತಿಷ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ತಮಗೆ ದೊರತಿದ್ದಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ವಿವಿಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಾದ ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಜೋತಿಷ್ಯ ಹೇಳುವುದು, ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ,

ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅಮೀರರ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಬಹುಮಾನ ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳಷ್ಟೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೌಕರಿ ಮಾಡುವುದು ಅವರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜವು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾಜವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುವುದು ಕೇಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡಾ ತಪ್ಪೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ವಿಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡೂ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ದುರ್ದೈವಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಗಂಗೂ ಪಂಡಿತನು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾದಶಾಹರಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದನು. ನಂತರ (೧೦೧೬ ಹಿಜರಿಶಕೆ) ದಖನ್‌ದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅರಸರ ಕಛೇರಿಯು ಹಿಂದೂಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಗೆಲುವುಗಳು :

ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಆತ ಖಡ್ಗ ಬಲದಿಂದ ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಕೊನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತುಘಲಕ ಅಮೀರರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ದಖನ್‌ದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಬೀದರ ಹಾಗೂ ಕಂದಹಾರದ ಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ರಾಜಪೂತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ತುಘಲಕ ಯುಗದ ಅಮೀರರನ್ನು ತನ್ನ ನಂಬಿಗಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳಿದ್ದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಆತ ತನ್ನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ರಾಜನ ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಶೀಲನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದನು. ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಹಾಳಾದ ಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಜಿಣ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ೭೫೨ ಹಿ.ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನು ವಿಧಿವಶವಾದನು. ಅವನ ನಂತರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗೂ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದನು.

ಈಗ ಆತನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅದರ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಡಿಪಾಯೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

ಸುಪುತ್ರನ ವಿವಾಹ :

ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆ ಕೆಲಸವೆನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮೊಹಮ್ಮದನ ವಿವಾಹವು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ರಾಜ ಪರಂಪರೆಯ ತತ್ತ್ವಗಳಂತೆ ವಧುವನ್ನು ವರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಈ ವಿವಾಹದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾಜಕುಮಾರನ ತಾಯಿಯಾದ ಮಲಿಕ ಜಹಾನಳು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು. ಈ ಸಂತೋಷದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಅಂದರೆ ಮದುಮಗನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಳು ಕೂಡಾ ಈ ಹರ್ಷೋಲ್ಲಾಸ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಮದುಮಗನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಳು ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಆಕೆಯು ಈಗ ಮುಲ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಳೆಂದು ಮಲಿಕೆ ಜಹಾನಳು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

ಬಾದಶಹನು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ಉತ್ತರ ನೀಡದೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ತತ್ಕ್ಷಣವಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಳನ್ನು ಕರೆತರಲು ಸೇವಕರನ್ನು ಮುಲ್ತಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಾದಶಹನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೇ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಲಗ್ನದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಗೆ ವಿವಾಹದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿವರೆಗೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಬಾರದೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಶಾಹಿ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಲಿಕ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಮನೆಗೆ ಕಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಸುಖ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಆ ಸಂಪೂರ್ಣ ೬ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಬಾದಶಹನು ಕಳಿಸಿದ ಸೇವಕರು ರಾಜಕುಮಾರನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಳ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅರಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಇದೇ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ತಂಗಿಯು ಮಹಾರಾಣಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಬಂದಿರುವಳೆಂದು ನೆಪಹೇಳಿ ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮಲಿಕೆ ಜಹಾನಳು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಂಡಳು. ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಳು. ಮತ್ತು ಬಾದಶಹನು ಮಾಡಿದ ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಈಗ ಸಂತೋಷಕೂಟಗಳು ಪುನಃ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಳ ಕಣ್ಣಿಂದ ನಿಕ್ಕಾಹ ಓದಿಸಲಾಯಿತು. ಮದುಮಗಳು ರಾಜಕುಮಾರನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು.

ಸಂತೋಷಕೂಟಗಳ ಏರ್ಪಾಟು :

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಬಹಳ ಸಮಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಸಂತೋಷ ಭರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಸಾಗಿದವು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಒಂದು ಸಾವಿರ ಇರಾಕ ಹಾಗೂ ಅರಬ್ಬಿ ಥಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳು, ಎರಡು ನೂರು ಕಟಾರಗಳನ್ನು, ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಬಾಸಿಂಗಗಳನ್ನು, ವಜ್ರ ಖಚಿತ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು

ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ಮನಸಬದಾರರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದನು. ಅದಲ್ಲದೆ ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕವಣಿಗಳಿಂದ ನಾಗರಿಕರ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳಾದ ರಬ್ಬಯಲ್ ಅವಲ್‌ದ ಲಿಳನೇ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಈ ಸಂತೋಷ ಸಮಾರಂಭವು ಎರಡನೇ ವರ್ಷದ ರಬ್ಬಯಲ್ ಅವಲ್ ತಿಂಗಳದ ಲಿಳನೇ ತಾರೀಖಿಗೆ ಸಮಾಪ್ತಗೊಂಡಿತು.

ಸಮಾರಂಭ ಕೊನೆಗೊಂಡ ದಿವಸ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರು ಬಾದಶಹನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಉಡುಗೊರೆಗಳು, ಮುತ್ತರತ್ನ ಹಾಗೂ ವಜ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿ ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕುಟುಂಬ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನ ಅಂತಸ್ತು ಬಹಳ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಮಲಿಕ್ ಘೋರಿಗೆ ದೊರೆತ ಈ ಎತ್ತರದ ಅಂತಸ್ತು ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಮೀರನಿಗೂ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ನವರೋಜ ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ರಾಜಮನೆತನದ ಸದಸ್ಯರು ಕೂಡಿದಾಗ ಬಾದಶಹನ ಆದೇಶದಂತೆ ಸದರುಶರೀಫ್ ಸಮರಂದಿ ಹಾಗೂ ಸೈಯದ ಅಹಮ್ಮದ ಘಜನಿ ಮುಫ್ತಿ ಇವರೀವರು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಫತಾಹನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಂದು ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಫತಾಹನಿಗೆ ಶಾಹಿ ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಬಾದಶಾಹ ಸ್ವತಃ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ. ತದನಂತರ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ನಂತರ ಜನರಿಗೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅನುಮತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಫತಾಹನ ಒಳಸಂಚು :

ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಈ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಫತಾಹನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಆತನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ದೂರಿಕೊಂಡನು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬಾದಶಹನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. “ನೀನು ಸೇನಾಧಿಪತಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ರಾಜಮಾನ್ಯರ ಸರದಾರನಾಗಿರುವೆ. ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನು ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹಾಗೂ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಸ್ವತಃ ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಾನಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಿ. ಎರಡು ಹುದ್ದೆಗಳ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಅಂತಸ್ತುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ನಿನಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಈ ದೂರು ಉಚಿತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ” ಈ ಉತ್ತರದಿಂದಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಲ್ ಫತಾಹನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತೃಪ್ತನಾದಂತೆ ಕಂಡ ಮತ್ತು ಇದರ ನಂತರ ಸಂತೋಷದಿಂದ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾದಶಹನ ಬಗ್ಗೆ ದ್ವೇಷ ಹಾಗೂ ವೈಷಮ್ಯದ ಜ್ವಾಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನು ಒಂದು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಲ ಆಪ್ತರನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಬಾದಶಹನ ಕೆಲ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಅಫಘಾನ ಅಮೀರರು ಕೂಡಾ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದರು. ಬಾದಶಹನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಸವಾರಿಗೊಸ್ಕರ ಹೊರಟರೆ ಆತನನ್ನು ಕೊಂದು ಆಡಳಿತದ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದಾಗಿ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ನಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತೆತ್ತಬೇಕಾಯಿತು.

ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನು ಹೂಡಿದ ಈ ಸಂಚು ತಿಳಿಯಿತು. ಆತನು ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದು, ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬದವರು, ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಮನೆತನದವರು, ಅಮೀರರು, ಮನಸಬ್ದಾರರು, ಧರ್ಮ ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ. ಇದರ ನಂತರ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನಿಗೆ ಅವನ ಆಶೆ ಹಾಗೂ ದುರುದ್ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ನು ಈ ಆರೋಪವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ನಂತರ ಹಸನಗಂಗೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು. “ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ವಿಷಮ ಭಾವನೆಗಳು ಇವೆಯೋ ಈಗ ತಮ್ಮ ದುರುದ್ದೇಶವನ್ನು ತೊರೆಯಿರಿ. ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹರಾಗ ಬಯಸುವವರು, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನ ಸಂಚನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿಡಿರಿ. ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿಯಿರಿ. ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಎದ್ದು ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದರು. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನೊಂದಿಗೆ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದವರು ಸತ್ಯವೇ ನುಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈಗ ಅಪರಾಧ ಸಾಬೀತಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬಾದಶಹನು ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಾದಶಹನು ಸಭಿಕರ ಕಣ್ಣಿಂದೆಯೇ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅವನು ರೂಪಿಸಿದ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದನು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಚಾರಣೆಗೂ ಒಳಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹನ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳ ಅಪರಾಧವು ಸಾಬೀತಾದರೂ ಎಲ್ಲರಗೂ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಾಹ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಅಮೀರರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದರು. ಮತ್ತು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಅದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮಾದಾನ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಹಸನಗಂಗೂ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದನು. ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದನು.

ರಾಯ ತೆಲಂಗಾಣನ ಶರಣು

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರಾಯ ತೆಲಂಗಾಣನು ಬಾದಶಹನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ಬಾದಶಹನ ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಲಜ್ಜಿತನಾದನು. ಬಾದಶಹನು ಈಗ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಯ ತೆಲಂಗಾಣನೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದನು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ದಿಲ್ಲಿಯ ಶಾಹಿ ಖಜಾನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬಹಮನಿ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬತೊಡಗಿದನು. ದೂರದೂರದವರೆಗೆ ತನಗೆ ಯಾರೂ ವಿರೋಧಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನಗಂಡ ಬಾದಶಹನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದನು. ಈಗ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತು. ಈ ವಿಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ಮತ್ತೆ ಸಭೆ ಕರೆದನು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ಅದೇನೆಂದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಇಡಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟರೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ವಿಜಯವು ನನ್ನದಾಗುವುದು. ಅಧೋನಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ವಿಜಯನಗರ ಮತ್ತು ಸೇತುಬಂಧ, ರಾಮೇಸರ್(ರಾಮೇಶ್ವರ)ದಿಂದ ಮಲಬಾರದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಗ್ವಾಲೀರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಳ್ವಾ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತನ್ನು ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದನು. “ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶವು ನದಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಜಾನವಾರುಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹವಾಮಾನಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಆದ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಈ ಜಾನವಾರುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬದುಕಲಾರವು” ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಖಿಲ್ಜಿ ಹಾಗೂ ಮೊಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಧೋರಸಮಂದರ (ದ್ವಾರ ಸಮುದ್ರ) ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬಾದಶಹನು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಹದ್ದುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಒಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳಿಸುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೀಮೆಯ ಹವಾಮಾನವು ದಖ್ಖಿನಿನ

ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ವಿದ್ರೋಹಿ ರಾಜರ ವಿದ್ರೋಹವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ, ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಬಾದಶಹನ ಒಳ್ಳೆಯತನ ಹಾಗೂ ಅನುಕಂಪವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೂ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ಮೇಲೆ ಬಲಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ತಿದ್ದಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗುಜರಾತ ಹಾಗೂ ಮಾಲ್ವಾದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

“ದಿಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಈಗ ತೊಂದರೆಗಳ ಕರಿನೆರಳು ಆವರಿಸಿದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಬಾದಶಹನು ಸ್ವತಃ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ಹಾಗೂ ಮಾಲ್ವಾದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಧೀರ, ಶೂರ ಹಾಗೂ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯವಾಗಿದೆ”. ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಹಳ ಹಿಡಿಸಿತು. ಹಾಗೂ ಅವನು ಇಬ್ಬರು ಅಮೀರರಾದ ಇಮಾದುಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ತಾಷ್ಕಂದಿ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಕಖಾನ ಲೋಧಿಯ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ದಾಳಿಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಅಮೀರರು ತಾವಲಿ ಹಾಗೂ ಬುಕರಿ (ತಾವಲಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ಉಪನದಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಈ ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬುಕರಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಹುಕರಿ, ಹುಕ್ಕೇರಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಇದು ರಾಯಬಾಗ ಹಾಗೂ ಮಿರಜದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊವರೆಗೆ ಇದೆ.)ಯವರೆಗೆ ಹಿಂದುಗಳ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಪಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಊರುಗಳಿಂದ ದೊರೆತಂಥ ಸಂಪತ್ತು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಲಾಯೇ ಅಶರಫಿ ಅಂದರೆ ೨೦೦ ಲಕ್ಷ [೨ ಕೋಟಿ] ತೊಲಿ ಬಂಗಾರ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ವಜ್ರಗಳು, ರೋಖಿ ಹಣ, ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತು ೨೦೦ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆನೆಗಳು, ಒಂದು ಸಾವಿರ ನೃತ್ಯಗಾತಿಯರು ಹಾಗೂ ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವವರನ್ನು ಕಂದಾಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜರನ್ನು ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹರಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ನಂತರ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಜನರು ರಾಜರು ಹಾಗೂ ಸುದ್ದಿವಾಹಕರೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ಈ ಅಮೀರರು ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿ ಮರಳಿಬಂದಾಗ ಬಾದಶಹನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರವಾಸದ ತಯಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ಶಾಬಾನ ೭೫೮ ಹಿ. ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ದೌಲತಾಬಾದ ತಲುಪಿದನು. ಘಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೈನ್ಯದ ನೀರಿಕ್ಷಣೆ

ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಶೂರ ಸೈನಿಕರು ಹಾಗೂ ೫೦ ಸಾವಿರ ಸವಾರರಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ನದರಬಾರ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನಪುರದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮಾಳ್ವಾ ತಲುಪುವ ವಿಚಾರ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ರಾಜಾರಾಯ್ ಹರಣನನು ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಬಾದಶಹನ ಸೇವೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈತ ರಾಜಾರಾಯ್ ಕರಣನ ಮಗನಾಗಿದ್ದನು. ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಲಭೆ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಈತನು ದಖಿನಿನ ಸೈನ್ಯದ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಬಿಕ್ಕಲಾನಾದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದನು.

ಈ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ರಾಜನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಗುಜರಾತದ ರಾಜರು ಹಾಗೂ ದಖಿನದ ಬಾದಶಾಹಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಬಾದಶಹನು ಗುಜರಾತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ರಾಜನಿಗೆ ಅವನ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಜಹಾಗೀರದಾರರಿಂದ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದ ಸಹಾಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜನ ವಿನಂತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಾದಶಹನು ತನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಾಳ್ವಾದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರಾಜನ ಹೊರತಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕೂಡಾ ಗುಜರಾತಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನಿಗೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಾದಶಹನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಅಮೀರರ ಸಲಹೆ ಪಡೆದನು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನಾದ ಫಿರೋಜಶಹಾ ಬಾರಬಕನ ಜೊತೆ ಹೋರಾಡುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವಾ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ ಎರಡೂ ಸಮಾನವಾಗಿವೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಗುಜರಾತಿನ ಜನರೆ ಸ್ವತಃ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನನ್ನು ಕರೆಯಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಷ್ಟ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ. ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನಿಗೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಹಳ ಹಿಡಿಸಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮಹಮ್ಮದನೊಂದಿಗೆ ೨೦ ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕ ಸವಾರರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದಳವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಾನು ಸ್ವತಃ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಧ್ವಜದೊಂದಿಗೆ ಗುಜರಾತಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಮೊದಲು ರಾಜಕುಮಾರ ಮಹಮ್ಮದನು ನೌಸಾರಿ ತಲುಪಿದನು. ನೌಸಾರಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬೇಟೆಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಫುಲವಾಗಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಮಹಮ್ಮದನು ಮೊದಲು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನ ತಂದೆ, ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನಿಗೆ ಕೂಡಾ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸ ಬಹಳ ಇತ್ತು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತಂದೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನು.. ಬಾದಶಹನು ಕೂಡಾ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿ ನಿರಂತರವಾದ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ವಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆದನು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಡಿತ್ತು. ಬಾದಶಹನ ಮೇಲೆ ಹವಾಮಾನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ (ಜ್ವರ ಬಂದು) ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸ ಎಷ್ಟಿತೆಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನೀರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವುದು, ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ವಾಂತಿ, ಭೇದಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಅವನು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಮರಳಿದನು. ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಬಾದಶಹನು ಧರ್ಮಪಂಡಿತರನ್ನು ಹಾಗೂ ಶರಣರನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸದರು ಶರೀಫ್ ಸಮರಕಂದಿಯ ಕೈ ಮೇಲೆ ತಾನು ಎಸಗಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದನು. ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಕತಲಗಖಾನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ದಾಯಲ್ ಅಥವಾ ಧಾಬೋಲ್ (ಒಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಾಚೀನ ಬಂದರುವಾಗಿದ್ದು ಸಾತಾರಾದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈಯಿಂದ ೧೦೦ ಮೈಲು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ಇದೆ), ರಾಯಚೂರ ಮತ್ತು ಮುದಗಲ್‌ದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶದ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ದೌಲತಾಬಾದ ಖೈಬರ (ಖೈಬರ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದು ಇದು ಜುನೇರ ಆಗಬೇಕು ಇದು ಅಹಮ್ಮದನಗರದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ದಖ್ಖಿನಿನ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಗರವಾಗಿದೆ), ಚೌವ್ವಲ್ (ಚೋಲ್ ಅಥವಾ ಚೇವಲ್ ಮುಂಬೈಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ೩೦ ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಬಂದರು ಇದೆ.), ಬೀಡ್ ಹಾಗೂ ಮುಂಗಿ ಪಟ್ಟಣದ (ಇದು ಈಗಿನ ಔರಂಗಾಬಾದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಟ್ಟಣ ಇರುತ್ತದೆ.), ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಇವು ಮರಾಠಾವಾಡಾದ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ನಗರಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಮಗನಾದ ಖಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ ಬಿನ್ ಅಲಿಶಹಾನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಬಿರಾರ ಮತ್ತು ಮಾಹೋರ (ಮಾಹೋರ ದಕ್ಷಿಣ ಬಿರಾರದಲ್ಲಿ ಮಾನಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಹಳೆಯ ಕೋಟೆ ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.) ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಫದರಖಾನ ಸೀಸ್ಥಾನಿ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಬೀದರ, ಕಂಧಾರ್, ಇಂದೋರ (ಈಗಿನ ನಿಜಾಮಾಬಾದಿನ ಹಳೆಯ ಹೆಸರು) ಕೌಲಾಸ (ಇದು ಬೀಡ್‌ದ ಹಳೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ) ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಮಗನಾದ ಆಜಂ ಹುಮಾಯುನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಮಾರಕ ರೋಗ :

ಬಾದಶಹನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲಿದನು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಾಸಿದ ಹಾಸಿಗೆಯು ಜನರು ಬಂದು ಹೋಗುವ ಓಣಿಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗಿತ್ತು. ಹಗಲಿರುಳು ಯಾವತ್ತೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬರ-ಹೋಗುವ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಬಾದಶಹನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ದೂರನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಈ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ರೋಹದಂತಹ ಘೋರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಮಹಾಪರಾಧಿಗಳ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲು ತಕ್ಷಣವಾಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬರಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಮಹಾಪರಾಧಿಗಳು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಜಮಾವಣೆ ಆಗತೊಡಗಿದರು. ನಿಷ್ಕಪಟ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂಜಲ ಹೃದಯ ಹೊಂದಿದ ಬಾದಶಹನು ಎಲ್ಲರ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ೭ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸದರಿ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಹಮ್ಮದನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ರಾಜ್ಯದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಈ ಕೈದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಲು ಹೇಳಿದನು. ಬಾದಶಹನ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಗೆಡಹತ್ತಿತು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಕೀಮರಾದ ಹಕೀಮ ಅಲಿಮುದ್ದೀನ ತಬ್ಬರೇಜಿ, ಹಕೀಮ ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಶಿರಾಜಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಹಕೀಮರು ಬಾದಶಹನ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ರೋಗ ಕೂಡಾ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಈಗ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನಿಗೂ ಕೂಡಾ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಘಳಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿದ್ದು ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು.

ಮೃತ್ಯು :

ಸಾವು ನಿಶ್ಚಿತವಾದಾಗ ಬಾದಶಹನು ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯಲು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಹಸನನು ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಪುತ್ರ ಮಹಮೂದ ಕಾಣದಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ಅವನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾಠ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಬಾದಶಹನು ನೀನು ಏನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಿ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ ರಾಜಕುಮಾರ ಮಹಮೂದ ಈವಾಗ ಹಜರತ್ ಶೇಖ ಸಾಧಿ ಸೀರಾಜಿಯವರು ಬರೆದ ಬೂಸ್ತಾನ ಓದುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಬಾದಶಹನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಿಕಾಯತ್ (ದಂತಕಥೆ) ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ರಾಜಕುಮಾರನು ಒಂದು ಹಿಕಾಯತ್ ಓದಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಜರತ್ ಶೇಖಸಾಧಿಯವರು ಇರಾಣಿನ ಬಾದಶಾಹನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಬಾದಶಹನು ಹಿಕಾಯತಿನ ಔನೇ ದ್ವೀಪದಿಯನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಮನಸಾರೆ ಕೇಳಿದನು. ಅದರ ಭಾವಾರ್ಥ ಹೀಗಿತ್ತು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ದೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ತೆರಳುವಾಗ ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಾದಶಾಹನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜೋರು ಜೋರಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ತನ್ನ ಇತರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದನು. “ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನನ್ನು ನನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.”

ಇದರ ನಂತರ ಖಜಾಂಚಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಶಾಹಿ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜಾಮೀಯಾ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹನಫೀ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಹಂಚಲು ಹೇಳಿದ. ತಂದೆಯಂತೆ ರಾಜಕುಮಾರರೆಲ್ಲರೂ ವರ್ತಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹಂಚಿ ಮರಳಿ ಬಂದು ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಾದಶಾಹನು ಸಂತೃಪ್ತನಾದನು. ಹಾಗೂ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇಹಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ೧೧ ವರ್ಷ ೨ ತಿಂಗಳು ೭ ದಿನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದನು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ರಬ್ಬಿಯಲ್ ಅವ್ವಲ್‌ದ ೧ನೇ ತಾರೀಖು ೭೫೯ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಂದು ದೈವಾಧೀನನಾದನು. ಅವನು ೬೭ ವರ್ಷ ಬದುಕಿದ್ದನು.

ಬಾದಶಾಹನ ನೈತಿಕತೆ :

ಶೇಖ ಐನೊದ್ದೀನ ಬಿಜಾಪುರಿ ತಮ್ಮ ಪುರವಣಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನನ್ನು “ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಇಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದಿರುವಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮತ್ತು ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸರಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ? ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ದೂರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಾಜರನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾದಾರಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ನಾನು ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ತತ್ತ್ವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಎಂದೂ ಜಿಪುಣತನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾವತ್ತು ಉದಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಔದಾರ್ಯತೆ ತೋರುವಾಗ ವೈರಿಗಳು ನನ್ನವರು ಪರರು ಎಂದು ಭೇದಭಾವ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಈ

ಎರಡು ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ನನ್ನನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನನಗೆ ವಿಧೇಯರಾದರು. ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರಾದರು.

ವಂಶಾವಳಿ :

ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಸಂತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನ ಸರೀಕರಾಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು ಶೇಖ್‌ಫನುದ್ದೀನ ಬಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯವರು ಶೇಖ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಿರಾಜ. ಈ ಈವರು ಧರ್ಮಪಂಡಿತರ ಬಗ್ಗೆ ನಂತರ ಬರೆಯಲಾಗುವುದು. ತುಹಫತುಸ್ಸಲಾತೀನ, ಸಿರಾಜುತ್ ತವಾರೀಖ್ ಮತ್ತು ಬಹಮನ್‌ನಾಮಾ ದಖ್ಖನಿಯ ಬರಹಗಾರರು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನ ವಂಶಾವಳಿ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಕೂಡಾ ಬರೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಬಾದಶಾಹನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಕಯಾನಿ ವಂಶದ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೇರೆಡೆಗೆ ಬಾದಶಾಹನು ಕಯಾನಿಯ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಯಾನಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವೊಂದೆಡೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನನ್ನು ಬಹಮನಿ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಸಂದಿಯಾರ ಕಡೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಬಹಮನಿ ಜನಾಂಗದವನೆಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಂದೆಡೆಗೆ ಅಫ್ಘೋಜಂದಾಕಾಕ ಬಹಮನಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿಂದ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಾಕ್ಯಗಳು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಬರೆದುದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಅಸ್ಸಂದಿಯಾರ ಜನಾಂಗದವನಿರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಮನ ನಾಮಾ ಹಾಗೂ ಅದರ ದ್ವಿಪದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂಡಾ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ದ್ವಿಪದಿಗಳೂ ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಮನ ಬಿನ್ ಅಸ್ಸಪಂದಿಯಾರ ಜನಾಂಗದವನೆಂದು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಶಕ್ತ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಹಮನ ನಾಮಾದ ಬಗ್ಗೆ ಇದರ ಲೇಖಕರು ನಿಜವಾಗಿ ಶೇಖಾವಜಿ ಇದ್ದಾರೆಂದು ಸಾಬೀತಾದರೆ ಈ ದ್ವಿಪದಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶೇಖ್ ಆಜರಿಯಂಥಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕೆಲವು ದ್ವಿಪದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವು ಸರಿ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಯಾವುದೇ ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಂತೆ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಮ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ದ್ವಿಪದಿಗಳು ಶೇಖ್ ಆಜರಿಯಂಥಾ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳ ಫಲವೆಂದು ಸಾಬೀತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸಕಾರನಾದ

ಫರಿಶ್ತಾ ಅಹಮ್ಮದನಗರದಲ್ಲಿ ಮುರ್ತುಜಾ ನಿಜಾಮಶಹಾ ಬಹರಿಯ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಿಜಾಮಶಾಹಿಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನ ವಂಶಾವಳಿಯ ಕುರಿತು ಓದಿದ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಲೇಖಕನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಬಹಮನಿ ಬಹರಾಮಗೌರನ ವಂಶಸ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಇವನ ವಂಶಾವಳಿ ಬಹರಾಮಗೌರನವರೆಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಲುಪುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗೂ-ಎ-ಬಹಮನಿ ಬಿನ್ ಕೇಕಾವುಸ್. ಬಿನ್ ಮಹಮ್ಮದ ಬಿನ್ ಹಸನ ಬಿನ್ ಸಹಾಮ ಬಿನ್ ಸೈಮೂನ ಬಿನ್ ಸಲಾಮಬಿನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಬಿನ್ ನಸೀರ್ ಬಿನ್ ಮನಸೂರ ಬಿನ್ ರುಸ್ತುಮ ಬಿನ್ ಕೇಕಬಾದ ಬಿನ್ ಮನೋಚಹರ ಬಿನ್ ನಾಮದಾರ ಬಿನ್ ಅಸ್ಸಪಂದಯಾರ ಬಿನ್ ಕ್ಯೂಮರ್ಸ್ ಬಿನ್ ಖುರಶೀದ್ ಬಿನ್ ಸಾಸಾಯಿ ಬಿನ್ ಫಗಪೂರ್ ಬಿನ್ ಫರೋಖ್ ಬಿನ್ ಶಹರಿಯಾರ ಬಿನ್ ಅಮೀರ್ ಬಿನ್ ಸುಹೇದ ಬಿನ್ ಮಲಿಕ್ದಾವುದ ಬಿನ್ ಹೊಶಂಗ ಬಿನ್ ನೇಕಕಿರದಾರ. ಬಿನ್ ಫೈರೋಜ ಬಖ್ತಿ ಬಿನ್ ನೇಹ. ಬಿನ್ ಸಾನಿ ಮತ್ತು ಸಾಸಿಅನ ವಂಶಾವಳಿಯು ಕೆಲವು ತಲೆಮಾರಿನ ನಂತರ ಬೆಹರಾಮಗೌರನಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಬೆಹರಾಮಗೌರನು ಸಾಸಾನ ಜನಾಂಗದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಸಾಸಾನ ಅಸ್ಪಂದಯಾರ ಮಗನಾದ ಬಹಮನನನ್ನು (ಕೆಯಾನಿ ಕುಟುಂಬದ ಒಬ್ಬ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ) ಜ್ಞಾಪಿಸುವಂತವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಾಗೂ ಅವನ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೆ ಬಹಮನಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಕಾರಣ ಈ ಕುಟುಂಬವು ಬಹಮನ ಬಿನ್ ಅಸ್ಸಪಂದಯಾರನ ವಂಶಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುದಾಗಿದೆ. ಫರಿಶ್ತಾನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಗಂಗೂ ಬಹಮನಿ ಹೆಸರು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಃ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಾಗೂ ಅವನ ವಂಶದವರು ಬಹಮನ ವಂಶಸ್ಥರು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೊಗಳಭಟ್ಟ ಕವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅತಿಶಯೋಕ್ತವಾಗಿ ಬರೆದು ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

ಮಹಮ್ಮದ ಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗೂ ಬಹಮನಿ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ :

ಹಸನ ಗಂಗೂವಿನ ನಿಧನದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ದಖನ್ನಿನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಕೊಡುಗೈದಾನಿ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. ರಾಜ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಂದಗೊಳಿಸಿದ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಹುಮಾ ಪಕ್ಷಿಯ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಅಲಂಕಾರವಿತ್ತು. ಅದರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸು, ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗೂನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ, ರತ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದ ಕಡುಗೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮಾಣಿಕ್ಯವಿತ್ತು. ಈತ ಕೋಲು ಹಿಡಿದ ಕಾವಲುಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಮನಸಬದಾರರ ಹಾಗೂ ಅಮೀರರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸದ ಜವಾಬ್ದಾರಿವಹಿಸಿದ.

ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬಾದಶಹನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಹಾಗೂ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಾಜರುಪಡಿಸಲು ಪಟ್ಟೇವಾಲಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಇವರಿಗೆ ಬಾರದಾರ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದನು. ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ತರುವವರು, ಬರ್ಚಿ, ಧ್ವಜ ಹಿಡಿಯುವವರು, ಬಾಣ-ಬಿಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಯುದ್ಧ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ರಕ್ಷೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಇವರಿಗೆ 'ಸಿಲಹದಾರ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವಿಶೇಷ ಯುವಕರ ಪಡೆ ಖಾಸಾಖೈಲ-ಕುದುರೆ ವೇಗದವರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ದಿನಾಲು ಮುಂಜಾನೆ ಐವತ್ತು ಸಿಲಹದಾರರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಾವಿರ

ಖಾಸಾಖೈಲದವರು ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿರಲು ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಗುಂಪು ಮರುದಿನ ಮರಳಿದಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ಇವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹಾಜರಿರಲು ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮನಸಬ್ದಾರರು ಮತ್ತು ಅಮೀರರು ತಮ್ಮ ಪಾಳೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಲಹಾದಾರರ ಜೊತೆಗೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದು, ಪಹರೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಪಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ಸರ್‌ನೌಬತ ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮೊದಲನೇ ಚೌಕಿಯ ಸರ್‌ನೌಬತನಿಗೆ ಉಳಿದವರ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ನೇಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಬಾದಶಹ ವಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಿರುದುಗಳು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ದೌಲತಾಬಾದದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಗೆ 'ಮಸ್‌ನದೆ ಆಲಿ' ಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಇದರಂತೆ ಬೆರಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ 'ಮಜಲಿಸ್ ಆಲಿ' ಬೀದರ ಹಾಗೂ ತೆಲಂಗಾಣದ ಆಡಳಿತಗಾರರನ್ನು "ಆಜಮ ಹುಮಾಯೂನ" ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಧಾನಿ ಗುಲಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಬಿಜಾಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಗೆ (ಈತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಕೀಲ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದ) 'ಮಲಿಕ್ ನಾಯಬ್' ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಮೀರುಲ್ ಉಮರಾ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪದವಿ ಬಿರುದುಗಳು ದಕನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಪದ್ಧತಿ :

ಶುಕ್ರವಾರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದಿನಗಳಂದು ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ್‌ಲ್ ಹಾಗೂ ಝರದ ಬಟ್ಟೆಯು ಶಾಮಿಯಾನ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಪರದೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ ಮುಂಜಾನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಏರಿದ ನಂತರ ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಮಾಜದ ಕರೆಯವರೆಗೆ ದರಬಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಕರೆ ಕೇಳುವ ಮುಂಚೆಯೇ ದರಬಾರವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಸ್ವಭಾವದವನಾದ ಕಾರಣ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬಾಗುವುದು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನು ಕಳಿಸಿದ ಫೈರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನ ಬಂದನಂತರ ಈ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸುಲ್ತಾನ ಫೈರೋಜ ಶಹಾ ಬಹಮನಿ ಈ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಮುರಿದು ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರ ವಂಶಜರಲ್ಲಿ

ಹಂಚುವ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮದೀನಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ ಗಂಗೂನ ಕಾಲದ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಗೋರಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಅನುಮತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರ ಸ್ವಭಾವದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಸ್ವಭಾವ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ ಕಾರಣ ಒಂದು ದಿನ ಆತನು ಸ್ವತಃ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನು ಉಳಿದ ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬದ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಜನರ ಹಾಗೆಯೇ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಬದಲು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇದೇಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಮಂಜೂರಿ ನೀಡಿದನು. ನಂತರದ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನು ಕೂಡಾ ಉಳಿದವರ ಹಾಗೇ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಖುತಬಾ :

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಅಚ್ಚುಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ್ದನು. ದಿನಾಲು ಐದು ಸಲ ನೌಬತ್ ನಗಾರಿ ತಾಷೆ ಹಾಗೂ ಶಹನಾಯಿ ವಾದನ ಬಾರಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಭೂಮಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಮಂಡಿಯೂರಿ ಕೂಡುವುದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬದ ನಂತರ ದಖ್ಖಿನಿನ್ ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಮನೆತನದವರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರತಿ ಮನೆತನದ ರಾಜ ಕಿರೀಟ ಹಾಗೂ ಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಯಾವ ಮನೆತನದವರು ಕೂಡಾ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ ಚಲಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ನೌಬತ್ ಬಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜರು ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಹಮನಿ ಅರಸರು ಮಾತ್ರ ಅರಮನೆ ದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ನೌಬತ್ ಬಾರಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದ ಬಂಗಾರ ಹಾಗೂ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ತೂಕ ಸಹ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ತೂಕದ ನಾಣ್ಯವೆಂದರೆ ೨ ತೊಲಿಯದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ತೂಕವೆಂದರೆ ೧/೪ ಪಾವ ತೊಲಿಯದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ತೂಕದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹಿ ನಾಣ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಣ್ಯದ ಒಂದು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಲಿಮಯೇತ್ಯೆಯಿಬಾ ಹಾಗೂ ಕಲಿಮಯೇ ಶಾಹಾದತ್ ಬರೆಯಲಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ದಖ್ಖಿನಿನ ಅರಸರ ಹೆಸರು ಹಾಗೂ ದಿನಾಂಕ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಿಂದು ಸರಾಫರು ಹಾಗೂ ಪತ್ತಾರರಲ್ಲಿ ಮತಾಭಿಮಾನದಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ

ವಿಜಯನಗರ ಹಾಗೂ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜರ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಶುದ್ಧ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಜಯನಗರ ಹಾಗೂ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜರ ನಾಣ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರಲಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿತ್ತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಈ ಸರಾಫರ ಕುಟೀಲ ನೀತಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಮತ್ತು ಅವನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಬಹಮನಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಮುರಿಯುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕರಗಿಸುವುದಾಗಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದನು. ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕುಟೀಲ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಮುಂದೆವರಿಸಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥಾ ಎಲ್ಲ ಸರಾಫರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಾದಶಹನು ಆದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ರಜಬ್ ೭೬೧ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸರಾಫರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಅವಿಧೇಯರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸರಾಫರ ಕೆಲಸವನ್ನು ದಖ್ಖಿನಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಖತ್ರಿಯರು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಹೀಗಾಗಿ ಬಹಮನಿ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಣ್ಯವೇ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಡೆಕ್ಕನದ ಹಳೆಯ ಸರಾಫರ ವಂಶಜರು ತಮ್ಮ ಮುತ್ತಜ್ಜರು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ರಾಜನ ಖಜಾನೆಗೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅರಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಫಿರೋಜಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆಂದೂ ಹಿಂದೂ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಂತರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿಯರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಡಿಪಾಯ ಕಂಪಿಸಿತು. ಆವಾಗ ಈ ಸರಾಫರು ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಹಳೆ ಚಾಳಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಲಿನ್ಯತೆಗೆ ಮರುಜನ್ಮ ನೀಡಿ, ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಮಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಹಾಗೂ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜರ ನಾಣ್ಯಗಳಾದ ಹೂನ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಾಪ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ನಾಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ಕಾರಣ ಈ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯುವವರೆಗೆ (ಅಂದರೆ ೧೦೧೬ ಹಿಜರಿ ಶಕೆ) ಮುಸಲ್ಮಾನರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳ ನಾಣ್ಯ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು.

ಇಸ್ಲಾಮಿ ನಾಣ್ಯಗಳು :

ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಫರಿಶ್ತಾ ತನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಶಾಹ ಕುಲಿ ಸಲಾಬತಖಾನ ತುರ್ಕ್ ಎಂಬಾತನು ಮುರ್ತುಜಾ ನಿಜಾಮಶಾಹ ಬಹರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಸರಕಾರದ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅವನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪದಪದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಕಾಲದ ಸರಾಫರನ್ನು

ಕೊಂದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದನು. ಸಲಾಬತ್‌ಖಾನನು, ಮುರ್ತುಜಾ ನಿಜಾಮಶಾಹನ ಕಾಲದ ಹಿಂದೂಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿ, ಇಸ್ಲಾಮಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಚಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಟಂಕಸಾಲಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿಜಾಮಶಾಹನ ಹೆಸರನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಬೆರಾರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಮೀರನಾದ ಸೈಯದ್ ಮುರ್ತುಜಾ ಸಮನಾನಿ ಇವನ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಇವನು ಮಾಡಿದ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಸ್ವೀಕೃತಿ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಬೆರಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಟಂಕಸಾಲಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. ಇದೇ ಪರಿಣಾಮ ಅಹಮ್ಮದನಗರದ ಸರಾಫರ ಮೇಲೆಯೂ ಆಯಿತು. ಅಂದರೆ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಪದ್ಧತಿ ನಿಜಾಮಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು. ಸರಾಫರು ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ಹಿಂದೂ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶಾಹ ಕೂಲಿ ಸಲಾಬತ್‌ಖಾನನು ಪದೇಪದೇ ಸರಾಫರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಈ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರ ಕೊನೆಗಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸಲಾಬತ್‌ಖಾನನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಾಕತಾಳಿಯಂತೆ ಅದೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಲಾಬತ್‌ಖಾನನನ್ನು ವಕಾಲತ್ತಿನ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿರಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ ಹಿಂದೂ ಸರಾಫರು ಅವನ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು.

ಎರೆಡನೇ ನಿಜಾಮ ಬುರ್ಹಾನನ ನಾಣ್ಯಗಳು :

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬುರ್ಹಾನ ನಿಜಾಮಶಾಹ ದ್ವಿತೀಯನು, ೧೦೦೧ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದನು. ಇದರ ಮೇಲೆಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತರುವ ಉದ್ದೇಶವು ಕೂಡ ಹಿಂದೂಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿಜಾಮಶಾಹನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಮೃತಪಟ್ಟನು. ಅಹಮ್ಮದನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬುಡಮೇಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಕೂಡ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಇಸ್ಲಾಮ ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲಾಮಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತೃತಗೊಳಿಸಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಹಿಂದೂ ನಾಣ್ಯಗಳ ಚಲಾವಣೆಯನ್ನು ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ತೆಲಂಗಾಣ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಿಗೆ ಬಾದಶಹನ ಮುಂದೆ ತಾವು ಅತ್ಯಂತ ಅಶಕ್ತರೆಂದೆನಿಸಿತು. ಅವರು ಯಾವತ್ತು ಭಯಭೀತರಾಗಿರಲೇ ಇದ್ದರು. ಈ ರಾಜರು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅಮೀರರನ್ನು

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ವಿರೋಧ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈತನು ಎಲ್ಲ ಸಿರಿಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮದೀನಾ ಮುನವ್ವರಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದನು. ಕೆಲ ಬಹಮನಿ ಅಮೀರರು ಕೂಡ ಈ ರಾಜರ ಜೊತೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಓಲೇಕಾರನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಬಳಿ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ರಾಯಚೂರ ಹಾಗೂ ಮುದಗಲ್‌ದ ಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕೃಷ್ಣಾನದಿ ತೀರದವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶ ಯಾವತ್ತೂ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲಿನ ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತವನ್ನು ನಮಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರದೇಶ ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನ ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಯೋಧರಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇರುವುದು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೋಲಾಸವನ್ನು ಅಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೊಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ರವಾನಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಮಗನಾದ ನಾಗದೇವನು ಕೋಲಾಸ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೂ ಡೆಕ್ಕನದ ಅರಸರಿಗೆ ಈ ಕೋಟೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಆತನು ಕೋಲಾಸವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಈ ಕೋಲಾಸ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲು ಇದೊಂದು ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದೆ. “ಇದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿಕ ಮಿತ್ರನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ವೈರಿಗಳ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.” ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ಬಂದಂತಹ ಸಂದೇಶವಾಹಕರ ಜೊತೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದನು. ಸಂದೇಶಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಿಡಿಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ರಾಜರೊಂದಿಗೆ ಒಳ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅಮೀರರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದನು. ಮತ್ತು ಈ ರಾಜರಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರೀತಿ ಆದರದಿಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಈ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹರಾದವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ದಯಪಾಲಿಸಿದನು.

ಒಂದು ಬೃಹತ ಸಭೆ :

ರಾಣಿ ಮಲಿಕ್-ಇ-ಜಹಾನ್ ಹಿಜಾಜನಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದರು. ಈಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನಗಂಡು ಅರಸ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಒಂದು ಬೃಹದ್ದಾಕಾರದ ಸಭೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದನು. ದರಬಾರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಾಯಿತು. ತೆಲಂಗಾಣ ಹಾಗೂ ವಿಜಾಪುರದ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕೂಡ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಸಲಾಯಿತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರಸನು ಅತ್ಯಂತ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಾಗಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. “ನಾನು ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬಹಳ ಸಮಯ ಗತಿಸಿತು. ನನ್ನ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯು ಮುಗಿಲೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ರಾಜರಿಗೆ, ಅರಸರಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ತನ್ನಲಿದ್ದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಒಡವೆಗಳು, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ, ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿ ಬಹಮನಿ ಅರಸರ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳಿಸುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.” ರಾಜ್ಯದ ಖಜಾನೆಯ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಮೆಕ್ಕಾ ಮತ್ತು ಮದೀನಾದಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಡೆಕ್ಕನದ ಅರಸರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಲು ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಹಳವಿದೆ ಎಂದು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಕಾರಣ ತೋರಿಸಿದನು. ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ದರಬಾರಿನಿಂದ ತೆರಳಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತಮ್ಮ ರಾಜರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಹೃದಯವಂತಿಕೆ :

ಮಲಿಕಾ-ಎ-ಜಹಾನ್‌ಳ ಹಜ್ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವೆಚ್ಚದ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಪ್ರಚಲಿತ ಮಾತು ಏನೆಂದರೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ದೇಹಾಂತದ ನಂತರ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಹಂಚುವಲ್ಲಿ ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಮೆರೆದನು. ತಂದೆಯ ಫಾತೆಹಾ ಹಾಗೂ ದಿವಸ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಹಸನಾಬಾದ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ರಾಜಭಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆಯುವ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಜಿಪುಣತನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಡವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಆದೇಶವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದನು. ದೌಲತಾಬಾದ ಹಾಗೂ ಬರಾರಿನ ಅಮೀರರಿಗೆ ಬಹುಮೌಲ್ಯವಾದ ಬಹುಮಾನ ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಅಮೀರರ ಹೆಸರುಗಳು ಸಫದರ್‌ಖಾನ ಸೀಸ್ತಾನಿ ಹಾಗೂ ಖಾನಮಹಮ್ಮದ ಎಂದು ಇದ್ದವು. ಮಲಿಕ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಫೋರಿ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮಗನಾದ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನ ಮೇಲೆ ರಾಜ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಮಳೆಗರೆದನು. ಹಾಗೂ ಇವರ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದನು.

ಇವನ ತಂದೆಯ ಗೋರಿ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಸಮೀಪವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ. ಬಡವರಿಗೆ, ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ, ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಗೋರಿಯ

ಮೇಲೊಂದು ಭವ್ಯ ಗುಮ್ಮಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಎರಡು ನೂರು ಹಾಫೀಜರು (ಕುರಾನವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿದವರು) ಸತತವಾಗಿ ಕುರಾನ್ ಓದಿ ಅವನ ತಂದೆ ಹಸನ ಗಂಗೂವಿನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಕೋರಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ನಿಯೋಜಿಸಿದನು. ಇದರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಔದಾರ್ಯವಾಗಿ ನೀಡಿದನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ತಾಯಿ ಮಲಿಕ್-ಏ-ಜಹಾನಳು ಕೂಡ ತನ್ನ ಇಡೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ಮೃತ ಪತಿಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ತರುವಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ದೇಹಾಂತದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲು ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದಳು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ವಿಧೇಯನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮದೀನಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ, ತಂದೆಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಕೋರಲು ಬಯಸಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಖಜಾಂಚಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ನಗನಾಣ್ಯ, ಆಭರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಅರಸನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರ ಪಡಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿ ಅದರ ಒಟ್ಟು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದನು. ಇದೆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಂದರೆ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯೇತರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಾದಶಹನ ಮುಂದೆ ತಂದು ಇಡಲಾಯಿತು.

ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತೂಗಲಾಗಿ ಒಟ್ಟು ೧೦೦ ಮಣ ಬಂಗಾರ, ಹಾಗೂ ೭೦೦ ಮಣ ಬೆಳ್ಳಿ ಡೆಕ್ಕನ ತೂಕದ ಪ್ರಕಾರ ತೂಗಲಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕರು ಹಾಗೂ ಅಮೀರರು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ಫೈರೋಜಶಾಹ ಬಾರಬಕನಿಗೆ ಸೈನ್ಯದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಮಲಿಕ್-ಏ-ಜಹಾನರ ಹಜ್ಜ್ ಯಾತ್ರೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ರಾಜಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಜಮಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಅರಸ ಉದಾಶೀನನಾದನು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನು ನಿರಾಶೆಯ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಅಂತರಾಳದ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಅಮೀರರ ವಿರೋಧದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನು ಉತ್ತರಿಸಿ ಸಂಪತ್ತು ರಾಜಕೋಶದಲ್ಲಿರುವುದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ತೆಗೆದಿರಿಸಲಾದ ಹಣವನ್ನು ಮರಳಿ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ.

ಅರಸನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಕಡು ಬಡವನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ದೇವರು ಇಷ್ಟು ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ದೇವರು ಬಯಸಿದರೆ ಸಂಪತ್ತು ಇಲ್ಲದೆ ಕೂಡ ನನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಅರಸ ಹೇಳಿದನು. ಅದರ ನಂತರ ಸದರು ಶರೀಫನಂತಹ ನಂಬಿಗಸ್ಥನನ್ನು ಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಅವನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ಮಲಿಕಾ-ಏ-ಜಹಾನ್‌ರ ಹಜ್ ಪ್ರಯಾಣ :

ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮುಯಿನಖಾನನೆಂಬ ಶಿಖಂಡಿ ಜೊತೆ ಬೇರೆ ಕೆಲ ಶಿಖಂಡಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಮಲಿಕಾ-ಏ-ಜಹಾನಳನ್ನು ಈ ನಂಬಿಗಸ್ಥ ಜನರೊಂದಿಗೆ ದಾಖಲ (ಈಗಿನ ಧಾಖೋಲ ಜಿಲ್ಲಾ ರತ್ನಾಗಿರಿ)ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಸದ್ಧರ್ಮಶೀಲ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವದ ಮಹಾರಾಣಿ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅತೀ ಜರೂರ ಕೆಲಸಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಇವರಿಗೆ ವಹಿಸಿದಳು. ಹಾಗೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತಿಗೊಂಡ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಹಡಗನ್ನು ಏರಿದಳು. ಮಹಾರಾಣಿಯ ಸಮೀಪದ ಸಂಬಂಧಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಗತಿಕ ಹಾಗೂ ಬಡವರು ಸೇರಿ ಅಂದಾಜು ೮೦೦ ಮಹಿಳೆಯರು ಇವರ ಜೊತೆ ಹೊರಟರು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಸದರು ಶರೀಫನಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರವಾಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಮಂದಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಿರಿಸಂಪತ್ತು ದೇವರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಮಲಿಕಾ-ಏ-ಜಹಾನರ ಹಡಗು ಬಿರುಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಜದ್ದಾ ಬಂದರ ತಲುಪಿತು. ನಂತರ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಈ ತಂಡ ಅಲ್ಲಾಹನ ಮನೆ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಮೆಕ್ಕಾ ಪಟ್ಟಣದ ಅಲ್ಲಾನ ಮನೆಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಲಿಕಾ-ಏ-ಜಹಾನ ಎಲ್ಲ ಬಡವರಿಗೆ, ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ಇಹದ ನಂತರ ಬರುವ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ನಂತರ ಮಲಿಕಾ-ಏ-ಜಹಾನ ಮದೀನಾ ಪಟ್ಟಣ ತಲುಪಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಸುಮಾರು ೪೦೦೦ ಅವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿದರು.

ಮುಲ್ಲಾ ದಾವೂದ ಬೀದರಿಯ ಹೇಳಿಕೆ :

ತುಹಫುತುಸ್ಸಲಾತೀನ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಲಾ ದಾವೂದ ಬೀದರಿ

ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮದೀನಾ ನಗರದ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಮಲಿಕಾ-
 ಎ-ಜಹಾನ ದಿನಾಲು ಹಜರತ್ ಸೈಯದ ಫಾತಿಮಾತುಜಹ್ರಾರವರ ಸಮಾಧಿಗೆ
 ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿವಸ ಅವರು ಸದರು ಶರೀಫನಿಗೆ ಹಜರತ್
 ಇಮಾಮ ಹುಸೇನರ ಸಮಾಧಿಯ ದರ್ಶನದ ಆಶೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಿ ಎಲ್ಲಿದೆ
 ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಅವರ ಸಮಾಧಿ ಕರಬಲಾದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.
 ಹಜರತ ಫಾತಿಮಾರವರ ಸಮಾಧಿ ಮದೀನಾದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗನಾದ
 ಹಜರತ್ ಹುಸೇನರ ಸಮಾಧಿ ಕರಬಲಾದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸದರು
 ಶರೀಫನು ಹಜರತ ಹುಸೇನ ಅಲ್ಲಿ ಸಲಾಮ ಯಜೀದನನ್ನು ಕುರಿತು ಸತ್ಯ ಕಥೆಯನ್ನು
 ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಾರಾಣಿ ಬಹಳ ದುಃಖಿಸಿದರು. ಸಣ್ಣ ಮಗ
 ತಾಯಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಬೀಬಿ ಫಾತಿಮಾ
 ಅಸಂತುಷ್ಟರಾಗಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹಜರತ್ ಹುಸೇನರ ಸಮಾಧಿಯ
 ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕರಬಲಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ
 ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದರು.

ಅವರು ಮದೀನಾದಿಂದ ಹೊರಡುವವರಿದ್ದಾಗಲೇ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬೀಬಿ ಫಾತಿಮಾ
 ದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಹೇಳಿದರು. ನೀನು ಹಜರತ ಹುಸೇನರ ಸಮಾಧಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದು
 ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಮರಳಿ
 ನಿನ್ನೂರಿಗೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
 ಬಡಿ ಸಾಹಿಬಾ (ಮಹಾರಾಣಿ) ತಾನು ಕಂಡ ಈ ಕನಸು ಸದರು ಶರೀಫನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ
 ಬಹಳಷ್ಟು ಹಣ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರವನ್ನು ಕೆಲ ನಂಬಿಗಸ್ಥ ಜನರ
 ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕರಬಲಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಜರತ ಅಲಿ ಹಾಗೂ ಹಜರತ ಫಾತಿಮಾರವರ
 ಗೌರವಾರ್ಜಿತ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಾದಾತ (ಒಳ್ಳೆ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವುಳ್ಳವರು) ಹಾಗೂ
 ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಹಂಚಲು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ನಂತರ ಜದ್ದಾ ಬಂದರಿನಿಂದ
 ಡೆಕ್ಕನದ ಕಡೆಗೆ ಮರು ಪ್ರವಾಸ ಬೆಳೆಸಿದಳು. ಬಡಿ ಸಾಹಿಬಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಂದರ
 ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ. ಕುಲ್ವೇರದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ
 ಆತನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಇಬ್ಬರೂ ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ
 ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಅಬಾಸಿ ಖಲೀಫನ ಆದೇಶ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಪೋಷಾಕು :

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಲೀಫ ಕಳಿಸಿದ ಪೋಷಾಕು ಧರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು
 ಅವನು ಕಳಿಸಿದ ಆದೇಶವನ್ನು ಕೂಡ ಓದಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಾಸಿ ಖಲೀಫನು
 ಡೆಕ್ಕನದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಗೆ, ಜನರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬೋಧನೆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ
 ಹೆಸರಿನ ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಖಲೀಫಾ

ಕಳಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಪೋಷಾಕ ಹಾಗೂ ಆದೇಶವನ್ನು ಗೌರವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ತಲೆಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಈ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಡೆಕ್ಕನಕ್ಕೆ ತಂದಂತಹ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಮೀರರನ್ನು ಬಹಳ ಆದರದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಮಲಿಕಾ-ಎ-ಜಹಾನ ಮರಳಿ ಬಂದ ನಂತರ ಕುಲ್ದೇರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸತತ ಎರಡು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ತದನಂತರ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರವೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷದ ವಾತಾವರಣ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಣಿ ಇಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ದಿವಂಗತ ಪತಿ ಹಸನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಗಂಗೂವಿನ ಸಮಾಧಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದಳು. ಎಲ್ಲರಕ್ಕಿಂತ ಗುಣವಂತನಾದ ತನ್ನ ಮಗನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ತನ್ನ ದಿವಂಗತ ಪತಿಯ ಸಮಾಧಿಯ ಸಮೀಪ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತ, ಮುಂಜಾನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ಎದುರು ಫಾತೆಹಾ ಓದಲು ಹಾಜರಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನ ವಿರಹದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಆಕೆಯು ಕೂಡ ೭೬೩ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಳು. ಆಕೆಯ ಸಮಾಧಿಗಾಗಿ ಆಕೆಯ ಪತಿಯ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿತು. ರಾಣಿಯು ಒಬ್ಬ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ ನಾರಿಯಾಗಿದ್ದಳೆಂದು ಹೇಳಲು ಈ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಏನೆಂದರೆ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಜೊತೆ ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆಗೆ ತೆರಳಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಕ್ಕಾ ಮದೀನಾ ಪವಿತ್ರ ನಗರದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ, ಜೀವಂತವಾಗಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದುದು ಒಂದು ಪವಾಡವೇ ಸರಿ. ಈ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ ಮಹಿಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿತು.

ರಾಜರ ಬಂಡಾಯ :

ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಚರ್ಚೆ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದೆ. ರಾಜರ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ನಾಗದೇವನಿಗೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಕಾಲ್ದಳ ಹಾಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಸವಾರರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಾರಂಗಲದಿಂದ ಕೋಲಾಸಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ಕೂಡಾ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ೨೦ ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತೇಹಖಾನನ ಮಗನಾದ ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನ್ನು ಸೈನ್ಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ಅದಲ್ಲದೆ ಆಜಂಹುಮಾಯೂನ ಖಾನ ಮತ್ತು ಸಫದರ ಸೀಸ್ತಾನಿಗೆ ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಸೈನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬರಲು ಆದೇಶ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಯಾವುದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾದಶಹಾನ ಆದೇಶದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಾಕೀತು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನು ಅತ್ಯಂತ

ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹಿಂದೂಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಎರಡು ಬಣಗಳ ಮಧ್ಯ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಹಿಂದೂ ಸೈನ್ಯ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಿತು. ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನು ವಾರಂಗಲದವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜರಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹೂನ(ನಾಣ್ಯ) ಹಾಗೂ ೨೫ ಆನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು.

ನಾಗದೇವನ ಜೊತೆ ವೈರತ್ವ :

ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೭೬೨ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಖುರ್ಚಿ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೈ, ಕಾಲು, ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕೆಲ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಕುದುರೆ ಮಾರಲು ಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರಬಸ್ಥಾನ ಥಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಅಭಿಲಾಷೆ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆದರೆ ಯಾವ ಕುದುರೆಯೂ ಖರೀದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ರಾಜರು ಖರೀದಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ದೇಶದಿಂದ ಬೇರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-ಅವರು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅರಸು ಸವಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉತ್ತಮ ಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವೇಲಂ ಪಟ್ಟಣ (ವೇಲಂ ಪಟ್ಟಣದ ಸರಿಯಾದ ಉಚ್ಚಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳದ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಿಲಂವಾಡಾ (ಜಿಲ್ಲಾ ಕರಿಮನಗರ) ಆಗಬಹುದು. ಇದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ೨೦ ಮೈಲು ದೂರ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ಗೆಲ್ಲಲಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಾಗೂ ಬೀದರ ಇದ್ದವು)ದಲ್ಲಿ ನಾಗದೇವನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆತನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಥಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ನಾಗದೇವನ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ವಹಿಸಿದನು. ಶಬ್ದೀಜ ಹೆಸರಿನ ತನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಶೂರ ಕುದುರೆಯನ್ನು, ತಾನು ಕುಳಿತ ಖುರ್ಚಿ ಹತ್ತಿರ ತರಿಸಿದನು. ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸುಲ್ತಾನಪುರದ ಸಮೀಪ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ

ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟನು. ನಂತರ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಜುನೇಡಿಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಹನ್ನೊಂದನೆ ದಿನ ಅರಮನೆಯ ಮದಮಸ್ತ ಆನೆಯನ್ನು ಏರಿ, ತೆಲಂಗಾಣದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಕಲ್ಯಾಣಿ ಸಮೀಪ ತಲುಪಿದಾಗ ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ವೇಲಂ ಪಟ್ಟಣ ತಲುಪಲು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಬೇಕಾಗಬಹುದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಆತನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-ಬಾದಶಹನ ವೇಗ ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಂದುವರೆದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ವೈರಿಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಲುಪಬಹುದು ಎಂದನು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಆನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆಜಂ ಹುಮಾಯುನನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಶೂರ ಸವಾರರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತನಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕಿ ತಾನೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ಬಾದಶಹನು ತನ್ನ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅಹಮ್ಮದ ಹಾಗೂ ಬೀದರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನೆಂದರೆ-ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದುದು ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಮುಗಿಸಿದನು. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸವಾರರ ಜೊತೆ ವೇಲಂ ಪಟ್ಟಣ ತಲುಪಿದನು. ಕಾವಲುಗಾರರು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರ ಗಮನ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಅಫಘಾನರ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಯೋಜನೆ ಫಲಿಸಿತು. ಈ ಅಫಘಾನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಹಾಗೂ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ತಾವು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಟಿದ್ದು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರು ನಮ್ಮನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಹಾಗೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದರು.

ಅವರ ಮಧ್ಯ ಈ ಮಾತು ನಡೆದಾಗಲೇ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದನು. ಈ ಅಫಘಾನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಹಿಂದೆ ಕಳ್ಳರು ಕೂಡಾ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಾವಲುಗಾರರು ಭಾವಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಸುರಕ್ಷತೆಗಾಗಿ ಅವರು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಲು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಯಾವ ವಿಚಾರವೂ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಫಘಾನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇವರು ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಈ ರೀತಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆಯೂ ಕೂಡಾ ರಾಜಾ ನಾಗದೇವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ರಕ್ತ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಸೈನ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಯುದ್ಧ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಬಲವಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು. ನಾಗದೇವನು ಒಂದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಇದು ಸುದೈವದ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದೇ ವೇಳೆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಆ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ತೋಪು ಹಾಗೂ

ಇನ್ನುಳಿದ ಕೋಟಿ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಗದೇವನು ಪೂರಾ ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಲು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ನಿರುಪಯೋಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಹಿಂದೂಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಭಯ ಹೊಕ್ಕಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಸಹಾಯ ದೊರಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ ಅವನು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದನು. ತನ್ನ ಕೆಲ ನಂಬಿಗಸ್ತ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಓಡಿಹೋದನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಅವನು ಪಲಾಯನಗೊಂಡ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಕ್ಷಣ ನಾಗದೇವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅರಮನೆಗೆ ತಂದನು. ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಖಜಾನೆಗಳ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ನಾಗದೇವನನ್ನು ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಕರೆತರಲಾಯಿತು. ಬಾದಶಹನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಕೆಟ್ಟ ವಿಚಾರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ನೀಡಲು ಕೂಡ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದನು. ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ನನಗಾಗಿ ತಂದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ನಾಗದೇವನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ನಾಗದೇವನು ಅತ್ಯಂತ ಮೂರ್ಖತನ ಹಾಗೂ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಕೋಟೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇವನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿರಿ. ಮತ್ತು ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಂಚಿ ಅದರ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕವಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಎಸೆಯಿರಿ ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಬಾದಶಾಹನ ಆದೇಶದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದರ ನಂತರ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವಂತಹ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಂತೋಷ ಕೂಟ :

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಂತೋಷ ಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾದಶಾಹನು ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಬಾದಶಾಹನ ಭೇಟಿಗೆ ಬರುವ ಸೈನಿಕನಿಗೂ ಭೇಟಿ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ನಗರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಬಾದಶಾಹ ಇಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು. ತೆಲಂಗಾಣದ ಜನರಿಗೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಯೆನಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಅವರು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಾದಶಾಹನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ಅಡ್ಡ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಬಾದಶಾಹನು ಈ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಬಹಮನಿ ಸೈನ್ಯದ ಯಾವ ಸೈನಿಕನೂ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮ, ಡೇರೆ, ಒಂಟೆ, ಆಕಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ದಾರಿಗುಂಟ ಸಾಗುವಾಗ ಪ್ರತಿ ಊರಿನಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆ ದಿವಸಕ್ಕೆ ತಗಲುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮೇವು ಹಾಗೂ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆದೇಶಿಸಲಾಯಿತು.

ಸೈನಿಕರು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ ಪಾಳಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲ ಗುಂಪುಗಳು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟು ಜಾಗರೂಕತೆ ವಹಿಸಿದರು ಕೂಡಾ ತೆಲಂಗಾಣರು ಗಿಡಮರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಸವಾರರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೫೦೦ ಸವಾರರು ಮಾತ್ರ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮಧ್ಯ ಯುದ್ಧಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಸಲ ಗೆಲುವು ಮಾತ್ರ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ತೋಳಿಗೆ ಗಾಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ತೋಳಿನ ಮೇಲೆ ಗಾಯವಾದರೂ ಕೂಡ ಬಾದಶಾಹನು ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತಿ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಾನ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. ಕೊಲಾಸನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ವಿರಮಿಸಿದನು. ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನಘೋರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಕೂಡಲೆ ಅಮೀರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಕೊಲಾಸನಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು. ಹಾಗೂ ಬಾದಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ಆದೇಶ ಪಡೆದು ತೆಲಂಗಾಣದ ಬಹಳಷ್ಟು ನಗರಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನ ಜೊತೆಗೆಯೇ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದರು.

ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನ ವಿದ್ರೋಹ :

ತನ್ನ ಮಗನ ಸಾವು ಹಾಗೂ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಂದ ಪರಾಜಿತಗೊಂಡ ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನು ೭೬೪ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಬಾರಬಕ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಕಾರಣಕರ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಸುದ್ದಿವಾಹಕರು ತಕ್ಷಣವಾಗಿ ಈ ಪತ್ರಗಳ ಕುರಿತ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾರಂಗಲದ ರಾಜನು ದಿಲ್ಲಿಯ ಅರಸನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವರ ಹಿತೈಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ದಿಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನು

ಮಾಳವಾ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತದ ಅಮೀರರಿಗೆ ಡೆಕ್ಕನದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಆದೇಶ ಜಾರಿಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅವನು ಸ್ವತಃ ಹಾಗೂ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರಿಬ್ಬರು ಮನಸಾರೆ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವರೆಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಡೆಕ್ಕನವನ್ನು ವೈರಿಗಳ ವಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಕಪ್ಪ-ಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಉಡುಗೋರೆಯನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ, ದಿಲ್ಲಿ ಅರಸರ ಖಜಾನೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಡೆಕ್ಕನದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದು ದಿಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಎಂದೂ ಆಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದ ಕಾರಣ ಈ ರಾಜನ ಪತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ನಿವೇದನೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಂದ ವಾರಂಗಲ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ವಾರಂಗಲದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಪಕ್ಕಾ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಖಾನ ಮಹಮ್ಮದನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ದೌಲತಾಬಾದದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಖಿತಲಗಖಾನನ ಹೌದಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಾಲಾಘಾಟ ದೌಲತಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿ, ಗಡಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸಫದರ್‌ಖಾನ ಸಿಸ್ತಾನಿ ಹಾಗೂ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ಖಾನನಿಗೂ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ತಲುಪಲು ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಬಾದಶಾಹನು ಈ ಹಿಂದಿನ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಲಿಕ ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿ, ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಸಾಹಸಮಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಹೊರಟನು. ಬಾದಶಾಹನು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತ ಕೊಲಾಸ ತಲುಪಿದನು. ಮತ್ತು ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ, ಬೀದರ ಹಾಗೂ ಮಾಹೂರದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಗೋಲಕೊಂಡಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಸಫದರ್‌ಖಾನ ಸಿಸ್ತಾನಿಯನ್ನು ಬರಾರದ ಅಮೀರರ ಜೊತೆಗೆ ವಾರಂಗಲ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಸ್ವತಃ ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನ ಜೊತೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಪಯಣಿಸುತ್ತ ಈ ಅಮೀರರ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟನು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ಮೃತನಾಗಿದ್ದು, ಆತನ ತಮ್ಮನ ಮಗನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಈಗ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನಿಗೆ ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸೈನಿಕ ಸಹಾಯ ದೊರೆಯುವ ಆಸೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವತಃ ಮುಸಲ್ಮಾನರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಆತ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತನು. ತನ್ನ

ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಸಲು ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ತಯಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾದಶಾಹನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಹಟ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಬಾದಶಾಹನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಾನು ಸ್ವತಃ ಬಾದಶಾಹನ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ತಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲು ಕೋರಿದನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಾದಶಾಹನ ಆದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ.

ಬಹಮನಿ ಸ್ತ್ರಾವಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಅಮೀರರೂ ಕೂಡ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೇ ಒಳಿತಿದೆ ಎಂದು ಬಾದಶಾಹನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರತೊಡಗಿದರು. ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನಿಗೆ ತನಗಿಷ್ಟವಿದ್ದ ಕರಾರುಗಳನ್ನಿತ್ತು. ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನು ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಕರಾರುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಾರಂಗಲದ ರಾಜನು ೨೦೦ ಆನೆ, ೧೨ ಲಕ್ಷ ಹೊನ್ನ, ೨೦೦ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಾದಶಾಹನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಗೋಲಕೊಂಡ ನಗರ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಾದಶಾಹನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಸತತವಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಬಹಮನಿ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ವಿನಾಶವಾದ ತೆಲಂಗಾಣ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಾಜನು ಎಲ್ಲ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಗೋಲಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರು ಹೂಡಿದ ಬಾದಶಾಹನು ಮರಳುವ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಸಂಧಾನದ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಹಣವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಮುಲ್ಲಾ ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನ ಕೊಲಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಗೋಲಕೊಂಡದ ಶಾಸನವನ್ನು ಆಜಂಹುಮಾಯೂನನಿಗೆ ವಹಿಸಿ, ಬಾದಶಾಹನು ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. ನಂತರ ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ ಹಾಗೂ ಬೀದರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಮೂರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಬೀದರನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ರಜೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿರಮಿಸಲು ಕಳಿಸಲಾಯಿತು.

ತೆಲಂಗಾಣದ ದೂತ ಆಗಮನ :

ಇದೇ ಸಮಯ ಸಂಧಾನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತೆಲಂಗಾಣದ ದೂತರು ಸುದ್ದಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಾಜರಾದರು. ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನು ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾದಶಾಹನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದನು. ಅರಬಸ್ಥಾನ ಥಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳು, ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಬಾದಶಾಹನ ಸೇವೆಗೆ ಕೊಡವಾಡಲಾಯಿತು. ತೆಲಂಗಾಣದ ದೂತರು

ಬಹದ್ದೂರಖಾನನ ಮುಖಾಂತರ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಒಂದು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ-ಬಾದಶಾಹ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಂತತಿಯವರು ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಿಕರೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಗಡಿಗೆ ಯಾವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಡೆಕ್ಕನದ ಅರಸನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರು ವಂತಹದು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದನು. ಮತ್ತು ಅವನು ಈ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ದೂತರನ್ನು ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ಒತ್ತಾಸೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದು ಆದೇಶವನ್ನು ಬರೆಸಲಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- ಗೋಲಕೊಂಡ ನಗರವು ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವಾರಂಗಲ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯಾಗಿದೆ. ತೆಲಂಗಾಣದವರು ತಾವಾಗಿ ವಿದ್ರೋಹ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂತತಿಯವರು ಅವರ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಡ್ಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ತೆಲಂಗಾಣದ ದೂತರಿಗೆ ಈ ಫರ್ಮಾನು ಕೈಸೇರಿದ ತಕ್ಷಣ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನು ಮಹಮ್ಮದ್ ತುಘಲಕ್‌ನಿಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಅಲಂಕರಿತ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಈ ಉಡುಗೊರೆ ತಂದ ರಾಜದೂತರಿಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ನಂತರ ಮರಳಿ ಹೋಗಲು ಪರವಾನಗಿಯನ್ನಿತ್ತು. ತಾನು ಸ್ವತಃ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ನವರೋಜ ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ಹಸನಾಬಾದ ತಲುಪಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಫೈರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಈ ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸೈನ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ವಿತರಿಸಿದನು. ಈ ಮೊದಲು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಹಾಗೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ದೊರೆ ಪ್ರಸಾದದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಇರಿಸಿದನು.

ಫೈರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನ :

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಕಾಲದ ಫೈರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಜನರಿಂದ ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕುರಿತು ಫರಿಶ್ತಾ ಬರೆಯುವುದೇನೆಂದರೆ-ಈ ಸಿಂಹಾಸನವು ೩ ಗಜ ಉದ್ದ ಹಾಗೂ ಎರಡುವರೆ ಗಜ ಅಗಲ (೧ಗಜ = ೩ಫೂಟ)ವಾಗಿದ್ದು, ಸಿಂಹಾಸನವು ಆಬ್‌ನೋಸ (ಬಿದಿರು ಕಟ್ಟಿಗೆ) ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಬಂಗಾರದ ತಗಡಿನ ಮೇಲೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಜ್ರಗಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟು, ಈ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ಈ ತಗಡನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಸುತ್ತ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಮಾನಿ ಮನೆತನದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅರಸನು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದರಫಿಶ್ ಕಾದಯಾನಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಇರಾಣದ ಸಾಸನಿ ವಂಶದ ಅರಸರು ತಯಾರಿಸಿದ ಯುದ್ಧ ಧ್ವಜವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅರಸನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇದರ ಸೌಂದರ್ಯ ಬೆಳೆಸಲು ಅದನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ವಜ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹುಮಾನಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹ ಕುಡಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸುರಾಹಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಇಡಲು ತಯಾರಿಸಿದ “ಚೌಕಿ”ಗಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ವಜ್ರ ಹಾಗೂ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು.

ಆ ಕಾಲದ ಸರಾಫರು ಹಾಗೂ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ ಬೆಲೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಹೊನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ವಜ್ರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ತೆಗೆದಿದ್ದು ಎಂತಹ ಅಪಶಕುನವಾಯಿತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಫೈರೋಜಾ ಎಂದೆ ನಾಮಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದೇಕೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಫರಿಶ್ತಾನಿಗೆ ದೊರಕಿದ್ದು ಇಂತಿದೆ. ಮುಲ್ಲಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ನೌಬತಿ (ಇವರ ಪೂರ್ವಜರು ಜೀವನವಿಡಿ ಈ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದರು)ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಇದರ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-ಮೊದಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಜಿನಿಂದ ಮಾಡಿತ್ತು. ಅದರ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದರ ಹೆಸರು ಫೈರೋಜಾ(ವಜ್ರದ ಬಣ್ಣದ ಹೆಸರು) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇದರ ಹಳೆಯ ಬಣ್ಣ ಅಳಿಸಿ ಹೋಯಿತು.

ಸಂತೋಷ ಕೂಟಾಚರಣೆ :

ಬಾದಶಾಹನು ಫೈರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ವರ್ಷ ನಲ್ವತ್ತು ದಿವಸದವರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಡಗರದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯದಾಯಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಯಾವ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಮಾನ್ಯರು ಹಗಲಿರುಳು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಹೊಂದಿದವರು ಅಮೀರ ಹಸನ ಹಾಗೂ ಅಮೀರ ಖುಸ್ರೂರವರು ಬರೆದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ೩೦೦ ಜನ ಕವ್ವಾಲಿ ಹಾಡುವವರು ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡನು. ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ದಿವಸ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಭೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಭಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿ ಹಾಗೂ ಸದ್ರು ಶರೀಫ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಸಮೀಪ ಕೂಡಲು ಅನುಮತಿಸಲಾಯಿತು. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತೆಹಖಾನನ ಮಗನಾದ ಬಹದ್ದೂರಖಾನನಿಗೆ ಅಮೀರರ ಅಮೀರನೆಂದು ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಬಹದ್ದೂರಖಾನನ ಮಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಮುಜಾಹಿದನೊಂದಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅದೇ ದಿವಸ ವಿವಾಹ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ತಹಫತ್ತುಸ್ಸಲಾತೀನ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಾರ ಮುಲ್ಲಾ ದಾವೂದ ಬಿದರಿ ಬರೆಯುವುದೇನೆಂದರೆ-ನಾನು ಆ ಲಗ್ನದ ದಿವಸ ಹತ್ತು ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದೆ. ಹಾಗೂ ಮೊಹರು ಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಡೀ ಸಮಾರಂಭ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವನ ಚರಿತ್ರದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿತ್ತು. ಹಜರತ್ ಅಮೀರ ಖುಸ್ರು ಬಾದಶಾಹನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿ ರಚಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕವ್ವಾಲರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಳ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಕವ್ವಾಲಿ ಹಾಡುವವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಗೌರವಧನವನ್ನು ಕೊಡಲು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ನಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿ ಬಾದಶಾಹನ ಮಾತಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿತು. ಬಾದಶಾಹನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತೆ ಇದರ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದನು. ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತನಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ನಡೆದಾಗ ನಾನು ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ನನಗೆ ಶೋಭೆ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ನನ್ನ ಆದೇಶ ನಶೆಯಲ್ಲಿರದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗ ತತ್ಕ್ಷಣ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಫರ್ಮಾನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೊಹರು ಹಾಕಿ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನೇನು ಕಡಿಮೆ ಗರ್ವಿಷ್ಣಿನಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಈ ಸಂದೇಶದಿಂದ ಬೇಸರ ಪಟ್ಟನು. ಸಂದೇಶವಾಹಕನಿಗೆ ಕತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಊರು ಸುತ್ತಿಸಿದನು.

ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನ ವಿದ್ರೋಹ :

ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ಬಾದಶಾಹನ ಸಂದೇಶ ತಂದ ದೂತನನ್ನು ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿದನು. ಮತ್ತು ೨೦ ಸಾವಿರ ಸವಾರರು ೯ ಲಕ್ಷ ಕಾಲ್ಬಳದವರು ಹಾಗೂ ೩ ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಸೈನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಖನ್ನಿನ ಸರಹದ್ದಿನ ಕಡೆ ಹೊರಟನು. ಆಧೋನಿಯ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹಾಕಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು

ನಾಶ ಮಾಡಲು ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಇದರ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿತು. ಬರಾರ ಮತ್ತು ಬೀದರಿನ ಸೈನ್ಯದವರು ಬಹಳಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾದಶಾಹನು ಆ ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯದವರನ್ನು ಕಲಕದೆ ದೌಲತಾಬಾದಿನಿಂದ ಖಾನ ಮಹಮ್ಮದನಿಗೆ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕರೆಯಿಸಿದನು. ವೇಲಂ ಪಟ್ಟಣ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೈವಶವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಒಟ್ಟು ಹಣದ ೧/೫ ಹಣವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನಾದ ಮುಜಾಹೀದನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತ ಶೇಖ ಮಹಮ್ಮದ ಸಿರಾಜರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಈ ಹಣವನ್ನು ದೀನ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಹಂಚಲು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದಲ್ಲದೆ ಸಂತರಿಂದ ಹಿಂದು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯಲು ಹೇಳಿದನು. ಹಜರತ್ ಶೇಖರು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮ ಪಂಡಿತರನ್ನು, ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಆ ಧನರಾಶಿಯನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದರು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಈ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಯಶ ದೊರೆಯಲೆಂದು ಮನಸಾರೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ಅದು ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದಗಲ್ ಕೋಟೆಯ ಸಮೀಪ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದನು. ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ೮೦೦ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಕೋಟೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಒಬ್ಬ ಸಂಬಂಧಿಕ ಕೋಟೆಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಒರಟಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಡುಕು ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯ ತೋರಿದರು. ಕಾರಣ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಜೊತೆ ವೈಷಮ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಹಿಂದುಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿದನು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯನ್ನು ಈಜಿ, ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಲುಪಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಒಡಕಿನಿಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿತೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ಮುದಗಲ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ :

ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಬಹಳ ಲಜ್ಜಾಶೀಲ ಹಾಗೂ ಮಾನಯೋಗ್ಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ವಿಷಯದಿಂದ ಅವನು ಮನನೊಂದುಕೊಂಡನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಿರಪರಾಧಿಗಳು ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರೂ ತನ್ನ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಈ

ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿಸಲು ಬಂದ ಬಡವ ಏಕೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಆದೇಶವಿತ್ತನು. ಇದೇ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ಜಮಾದಿಲ್ ಅವ್ವಲ್ ೭೬೭ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರವಾಸ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಕುದುರೆ ಏರಿ ಕಾಬು (ಪಾದಧಾರಿಣಿ)ದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ೮೦೦ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಕಾರವಾಗಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರೆಗೆ ನನಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಿಗದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುಜಾಹೀದನನ್ನು ಯುವರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಾಬ್ದಾರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ಹೊರಟು ನಿಂತನು. ಕೃಷ್ಣಾನದಿ ದಂಡೆ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಯಾವ ದೇವರು ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿದನೋ ಅವನ ಮೇಲೆ ಶಪಥ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ನದಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಮರಳಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುದಗಲ್ ಹುತಾತ್ಮರ ಪ್ರತಿಕಾರ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ನದಿ ದಾಟಿದನು. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ೯೦೦೦ ಸವಾರರಿದ್ದರು. ಎದುರಾಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ೩೦ ಸಾವಿರ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ೯ ಲಕ್ಷ ಕಾಲ್ದಳದವರಿದ್ದರು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ನದಿ ದಾಟಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ರಾಜನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನದಿಯ ನೀರು ಏರುತ್ತಲಿತ್ತು. ತಣ್ಣನೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಜೋರಾಗಿ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಖಜಾನೆ, ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮು, ಆನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರರು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರೆ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು. ಕಳಿಸಿದಂತಹ ಸಾಮಾನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಜೋರಾದ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗದೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತವು. ಇದರ ಸುದ್ದಿ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೇವಲ ಕುದುರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬಾರುಕೋಲಿನೊಂದಿಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಬೆಳಗಾಗುವುದರ ಒಳಗಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹಿ ಸೈನ್ಯವು ಹತೋಟಿ ಸಾಧಿಸಿತು. ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡುವುದೇ ಲೇಸೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆ ಜನರು ಆಧೋನಿಯ ಕೋಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದರು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಆದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ತೊಹಫತುಸ್ಸಲಾತೀನ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಎರಡು ಸಾವಿರ ಆನೆ, ಮೂರು ಸಾವಿರ ತೋಫುಗಳು ಮತ್ತು ೭೦೦ ಅರಬ್ಬಿ ಧಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳು, ಒಂದು ಜೋಡ

ಸಿಂಹಾಸನ ಬಾದಶಾಹನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಪೂರ್ತಿ ಸಂಪತ್ತು ಅಮೀರರ ಕೈವಶವಾಯಿತು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಈ ಗೆಲುವು ಮುಂದೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಗೆಲುವುಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ಮುದಗಲನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು. ಈಗ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನ್ಯ ಜಮಾ ಆಗಿತ್ತು. ಅವನು ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಆಧೋನಿಯ ಕೋಟೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಆಧೋನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದನು. ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ದೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆತನು ಹತ್ತಿರದ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಖಜಾನೆ, ಆನೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ನಡೆಸಲು ತಗಲುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ತರಿಸಿದನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಖಾನಮಹಮ್ಮದನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದುಕೊಂಡು, ಕೋಟೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟನು. ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಸಾರ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಗಳಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ತೋಪುಗಳು ಮತ್ತು ಬಂದುಕೂಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲದೆ ಮದ್ದುಗುಂಡಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾರ್ಹ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಮೀರನಾದ ಮುಕರ್ರಬ್‌ಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಎಲ್ಲ ರೋಮದ ಹಾಗೂ ಫಿರಂಗಿ ಸಂಗಡಿಗರನ್ನು ಮುಕರ್ರಬ್‌ಖಾನನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ದೊಡ್ಡದಾದ ತೋಪು ತಯಾರಿಸುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಚಲಿತ ಮಾತೇನಿತ್ತು ಎಂದರೆ-ಅವರು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ಎಲ್ಲ ಆನೆ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಸನಾಬಾದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಅವಶ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಸೈನ್ಯದ ಹತ್ತಿರವೇ ತೋಪು ತಯಾರಿಕೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಾಣ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗರೂಕತೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಸೈನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಇದರ ನಂತರ ಆಧೋನಿಯ ಕೋಟೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ನಡೆದನು. ಮತ್ತು ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ದಾಟಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ವಿಜಯನಗರದ ಮೇಲೆ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ದಾಳಿ :

ಬಹಮನಿ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಜಯನಗರದ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ವಿಜಯಿ ಆಗಿ ಮರಳಿದ ಏಕೈಕ ದೊರೆ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ. ಆತನ ನಿರ್ಧಾರ ಧೃಢವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ (ಕೃಷ್ಣರಾಯ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದು ವಿಜಯನಗರದ

ರಾಜ ಬುಕ್ಕರಾಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈತ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನನ ನಂತರ ಬಹಳಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ಮೇಲೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ) ವಿರುದ್ಧ ಮುನ್ನಡೆದ. ಈಗ ಬಹಮನಿ ಸೈನ್ಯವು ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ರಾಜನು ತಕ್ಷಣವಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಲು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಿದ. ಭೋಜಮಲ್ಲ ತಾಯಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಅವನು ಸೈನ್ಯದ ಸರದಾರನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಸೈನ್ಯದ ಒಂದು ತುಕಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಭೋಜಮಲ್ಲ ಬಹಳ ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ. ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ರಾಜ ಕೇಳಿದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾದಶಾಹನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ತರಬಹುದು. ರಾಜನ ಬಯಕೆ ಇದ್ದರೆ ಅವನ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ ಹಾಕಿ ಜೀವಂತ ತರಬಹುದು. ಅಥವಾ ರಾಜಾದೇಶವಾದರೆ ಅವನ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಜನ ಮುಂದೆ ತರಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ದುರಹಂಕಾರದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ವೈರಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಎಂದು ರಾಜ ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ಭೋಜನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸೇವಕರನ್ನು ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ೪೦ ಸಾವಿರ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ೫ ಲಕ್ಷ ಕಾಲ್ದಳದೊಂದಿಗೆ ಬಾದಶಾಹನತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದನು. ಭೋಜಮಲ್ಲನು ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಲು, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕೊಲೆ ಮಾಡಲು, ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಗೂ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದಲ್ಲದೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿಸಲು, ಹಿಂದುಗಳ ಮನಮುರಿಯುವ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಡೆಯುವ, ಗೋಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಗುಡಿ ಗಂವಾಹರಗಳನ್ನು ನಾಶ ಪಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈಗ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೇವಲ ೧೨ ಹರದಾರಿ ಅಂತರ ಉಳಿದಾಗ ಸುಲ್ತಾನ ಮೊಹಮ್ಮದನು ಖಾನ ಮಹಮ್ಮದ ಹಾಗೂ ಸರನೌಬತರಿಗೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾಲ್ದಳದವರನ್ನು ಎಣಿಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಆದೇಶ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೫ ಸಾವಿರ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ೫೦ ಸಾವಿರ ಕಾಲ್ದಳದವರಿದ್ದಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿನ ೧೦ ಸಾವಿರ ಸವಾರರು, ೩೦ ಸಾವಿರ ಕಾಲ್ದಳದವರಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮದ್ದು ಗುಂಡು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆಯೊಂದಿಗೆ ಖಾನ ಮಹಮ್ಮದನ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ಜೀಲ್ಕಾಯದಾ ೧೪ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಹಿಂದು ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮಧ್ಯೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ

ಹೋರಾಡಿದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜೀವಗಳು ಹಾನಿಗೊಂಡವು. ಎಡಗಡೆ ಮತ್ತು ಬಲಗಡೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈಸಾಖಾನ ಹಾಗೂ ಮೂಸಾಖಾನ ಇಬ್ಬರೂ ಕೊಲೆಯಾದರು. ಇಬ್ಬರು ಸರದಾರರ ಹಿಂದಿದ್ದ ಸೈನ್ಯ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಯಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೋಲು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಥಟ್ಟನೇ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ೨೦೦೦ ಸವಾರರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಣರಂಗದಿಂದ ಕೇವಲ ಮೂರು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತಲುಪಿದನು. ಖಾನ ಮಹಮ್ಮದನಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಚೆದರಿದ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತೆ ಜಮಾವಣೆ ಆಗತೊಡಗಿದರು. ಮುಕರ್ರಬನಖಾನನು ತೋಪುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ಮದ್ದು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದನು. ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ತುಂಬ ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡಿದನು. ಆತನು ಖಾನ ಮೊಹಮ್ಮದನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. 'ನಾನು ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನೀವು ಆದೇಶ ಮಾಡಿದರೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಖಾಸಾ ಸೈನಿಕರು ಹಾಗೂ ಇತರ ವೀರ ಯೋಧರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ'. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಖಾನ ಮೊಹಮ್ಮದನು ತನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಅಮೀರರನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು. 'ನೀನು ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರು. ನಾನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡುವೆನು.' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಲು ಸಮಯವೇ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಖಂಜರಗಳಿಂದಲೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಖಾನ ಮೊಹಮ್ಮದನ 'ಶೇರಶಿಕಾರ' ಎಂಬ ಆನೆಯು ಮಾವುತನ ನಿಯಂತ್ರಣ ತಪ್ಪಿ ಓಡಿ ಹೋಗಹತ್ತಿತು. ಹಾಗೆ ಓಡುತ್ತ ಅದು ಭೋಜಮಲ್ಲನ ಸೈನ್ಯದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಯಿತು. ಶೇರಶಿಕಾರ ಆನೆಯನ್ನು ಭೋಜಮಲ್ಲನ ಜನರು ಹೊಡೆದು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದರು

ವಿಜಯನಗರದ ವಿರುದ್ಧ ಗೆಲುವು :

“ಶೇರ ಶಿಕಾರ” ಆನೆಯನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಖಾನಮಹಮ್ಮದ ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಂಡನು. ಆತನು ೫೦೦ ಸವಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ನಂತರ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆ ಘಟಿಸಿತು. “ಶೇರ ಶಿಕಾರ” ಖಾನಮಹಮ್ಮದನನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನ್ಯ ಮುಂಚೂಣಿಯ ವೈರಿ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು. ಭೋಜಮಲ್ಲನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿತು. ಆತ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಉಳಿದ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಖಡ್ಗಗಳು ಇನ್ನೂ ಮ್ಯಾನಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾದಶಾಹನ

ಧ್ವಜ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡತೊಡಗಿತು. ಈ ಯುದ್ಧ ಹಾಗೂ ವಿಜಯದ ಉದ್ದೇಶ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ರಕ್ತ ಹರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಯುವಕರು ಹಾಗೂ ವೃದ್ಧರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಗೆಲುವಿನ ನಂತರ ಒಂದು ವಾರದವರೆಗೆ ಬಾದಶಾಹನು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದನು. ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿಜಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದೇ ಬಾದಶಾಹನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದ ಕಾರಣ ಆತ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಸೈನ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಡಪಾಯಿ ಭಯಪಟ್ಟು ಪಲಾಯನಗೈದು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದನು. ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ೩ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಆತನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದುಗಳ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದನು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದನು ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಾಹನು ಕೂಡ ವಿಜಯನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ದಿನವಿಡಿ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳು ಒಂದು ಬಾದಶಾಹ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಜಯ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಆತ ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಹರಡಿಸಿದನು. ಮಹಮ್ಮದಖಾನ ಹಾಗೂ ಮುಕಬರ್‌ಖಾನರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಇದರ ಗುಟ್ಟು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮತ್ತು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಮತ್ತು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆಯೇ ತಾನೂ ಹೊರಟ. ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡಿ ರಾತ್ರಿ ಗಲಭೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶಾಪದಿಂದ ಕೊನೆಗೂ ನಿಮ್ಮ ಬಾದಶಾಹನು ಮೃತನಾದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪಾಯ :

ಬಾದಶಾಹನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಚಾದರ ಹೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗುವುದರಿಂದ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆತಂಕ ಮೂಡಿತು. ಆದರೆ ಮುಕಬರ್‌ಖಾನ ಹಾಗೂ ಮಹಮ್ಮದಖಾನ ಜನರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳುತ್ತ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ಕೊನೆಗೂ ಸೈನ್ಯ ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಒಂದು ಸಮತಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೈನ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿತು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಕೂಡ ೩-೪ ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಡೇರೆ ಹಾಕಿದನು. ಈಗ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ತನ್ನ ದೈವ

ಮಿಲಾಯಿಸುವ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆತ ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿದ್ದ ಆತಂಕವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿ ದರ್ಬಾರ ನಡೆಸಿ ಸೇವಕರ ಮುಜರಾ ಹಾಗೂ ಸಲಾಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ನಂತರ ನಿದ್ರೆಯ ನೆಪ ಮಾಡಿ ದರ್ಬಾರವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದನು. ಸರದಾರರನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಿಸಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಡಲು ಹಾಗೂ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅಮೀರನು ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆದನು. ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಯುದ್ಧದ ಪೋಷಾಕವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ರಾತ್ರಿ ಗತಿಸಿದ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನು ಅದೇ ಅರಣ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ ತಲುಪಿದನು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅಮೀರನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಆಕಸ್ಮಿಕ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯ ವೈರಿಯ ದುರ್ಬಲತೆ ಹಾಗೂ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಿ ಕುಡಿದು ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾದಶಾಹನ ಸೈನ್ಯ ತಲುಪಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಕೂಗುವ ಘೋಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಸೈನ್ಯವು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿತು. ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜನು ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಗಿಂತ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಎಲ್ಲ ಖಜಾನೆ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ವೈರಿಯನ್ನು ದೂರದವರೆಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ೧೦ ಸಾವಿರ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಅದರ ನಂತರ ಕೂಡಾ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋಪದ ಜ್ವಾಲೆ ತಣ್ಣಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ೪೦ ಹರದಾರಿಯವರೆಗೆ ಜನವಸತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದನು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ದುಃಖ ಪಟ್ಟು ರಾಜನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚುನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು.-“ಸರಕಾರವು ನಮಗೆ ಅಭಿಶಾಪವಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದೆ.”

೧೦ ಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೊಲೆಯಾದರು. ನಮ್ಮ ದೈವದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಮಾನ್ಯರು ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯೂ ಕೂಡಾ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಗಂಗೂವಿನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೀನು ಕೂಡಾ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಖನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಕುತಂತ್ರಗಳಿಂದ ನಾಚಿಕೆ ಪಟ್ಟು ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಾಹನ ಒಬ್ಬ ವಿಶೇಷ ಸಮೀಪವರ್ತಿ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ.

“ತಾವು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅಷ್ಟೇ ಕೊಲೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಾವು ಅವರನ್ನು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ”.

ಬಾದಶಾಹನು ನಗುತ್ತ ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ಎಣಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನೋಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ದಿಲ್ಲಿಯ ಕೌವಾಲರಿಗೆ [ಹಾಡುವವರಿಗೆ] ಕೊಡಬೇಕಾದ ಗೌರವ ಧನ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರನ್ನು ಕೂಡಾ ಜೀವಂತ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದು ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ತಮ್ಮ ರಾಜನ ವತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಕೌವಾಲರಿಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಹಣ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಮುಂದೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು. ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನುಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದು ನನ್ನ ಜೀವನದ ತತ್ತ್ವವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ದೇವರು ಈಡೇರಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ಕೊಲೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ :

ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಬರೆದಂತಹ ಘಟನೆ ವೆಲಂ ಪಟ್ಟಣದ ದಾಳಿ ಮತ್ತು ನಾಗದೇವನ ಸಾವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾದ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿನಂತಿಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರು. ಯಾವ ಧರ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಬದಲಾಗಿ ನಿರಪರಾಧಿಗಳ ರಕ್ತ ಹರಿಸುವುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಕೊಲೆಯಂತೂ ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಗತಿಕರ ತಪ್ಪೆನಿದೆ ಎಂದು ದೂತರು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಇದು ದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಗಳ ತಪ್ಪೇನಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ನಂತರ ಸುದ್ದಿವಾಹಕರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು. “ದೇವರು ಬಾದಶಾಹನನ್ನು ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಒಡೆಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೂಡಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಬಹಳಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಖಾಯಂವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೂಡಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿರುವುದು ಎಂದು ನಮಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಇದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಹಾಗೂ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಲೋಭಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ವರ್ತನೆ ಮರುಕಳಿಸಬಾರದು. ಬಡವರು, ದೀನ ದಲಿತರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು. ದೇವರು ಇದರಿಂದ ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಮಾತಿನ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನೆಂದೂ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ನನ್ನ ವಂಶಜರು ಕೂಡಾ ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದ. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅತ್ಯಂತ ಮಹಾ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಬಾದಶಾಹನ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ :

ಇದರ ನಂತರ ರಾಜನ ದೂತರಿಗೆ ಗೌರವಧನ ಕೊಡಲಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಹಣ ಬರುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಈಗ ಬಾದಶಾಹನು ಕೂಡಾ ಬಹಳ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ನಡೆದ ಮತ್ತು ಮರುಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದೆಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ಬಾದಶಾಹನು ಸಂತರಾದ ಶೇಖ ಮಹಮ್ಮದ ಸಿರಾಜರ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೇವರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಈಗಲೂ ಕೂಡಾ ದೇವರು ನನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಹಜರತ್ ಶೇಖ ಸಿರಾಜರ ಭೇಟಿ ನಂತರ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ ನಂತರ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಸೈನ್ಯವು ದೌಲತಾಬಾದಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಬಂಡಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ದೊಂಬಿಗಳು :

ಬಾದಶಾಹನು ತಾನು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಬಾದಶಾಹನು ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾದ ಸುದ್ದಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿತು. ಗಲಭೆ ಹಾಗೂ ದೊಂಬಿ ಮಾಡುವವರು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವು ದೌಲತಾಬಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆವಾಗ ದೌಲತಾಬಾದನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ರಾಜಕಾರಣಿ ಅಥವಾ ಯೋಗ್ಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೇ ಮರಾಠಾವಾಡದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೈನ್ಯವು ಖಾನ ಮಹಮ್ಮದನ ಜೊತೆಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿತ್ತು. ಬಹ್ರಾಮಖಾನ ಮಾಜಂದರಾನಿ (ಈತನಿಗೆ ಹಸನಗಂಗೂ ತನ್ನ ದತ್ತು ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದ), ಕುಂಭದೇವ ಮರಾಠನ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದಾಗಿ ದಂಗೆ ಎದ್ದಿದ್ದನು. ಬಹ್ರಾಮಖಾನನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಬಿರಾರಿನ ಕೆಲ ಅಮೀರರು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅವನ ಜೊತೆ ತಮ್ಮ ಒಡನಾಟ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ರಾಜಾ ಬಕ್ಲಾನಾ ಕೂಡ ಬಹ್ರಾಮಖಾನನ ಜೊತೆ ತನ್ನ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ

ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹರಾಮಖಾನನ ಧೈರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಬಾದಶಾಹನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜಮಾ ಮಾಡಿದ ಬಿರಾರ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಾವಾಡದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕರವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಜಮಾ ಮಾಡುವ ಚಿಂತೆ ಕಾಡತೊಡಗಿತು.

ಆತನು ಮರಾಠಾವಾಡದ ಕೆಲವು ಪರಗಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದನು. ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಸವಾರ ಹಾಗೂ ಕಾಲ್ದಳದವರನ್ನು ಜಮಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಮಹಮ್ಮದಖಾನನಿಗೆ ಇದರ ಸುದ್ದಿ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಲುಪಿತು. ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಬಹರಾಮಖಾನನಿಗೆ ಬರೆದನು- “ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯ ಏಳುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಅತಿ ಆಶೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದೆ. ಮತ್ತು ನೀನು ಸಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿರುವಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳ ಕ್ಷಮೆಗಾಗಿ ಮುಂದೆಂದೂ ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡು ನೀನು ಸ್ವತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು, ನನ್ನ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದರೆ ಒಳಿತು. ಇರದಿದ್ದರೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ನೆಟ್ಟಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಬರೆದನು. ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನಂತರ ಸೈಯದ್ ಜಲಾಲ್ ಮಜೀದ ಹಾಗೂ ಶಾಹ ಮಲಿಕನ ಮುಖಾಂತರ ಕಳಿಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನ ಪತ್ರ ಪಡೆದ ನಂತರ ಬಹರಾಮಖಾನನು ಕುಂಭದೇವನೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಆತನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. “ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಮುತ್ಸದ್ದಿ ರಾಜಕಾರಣಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಿ ನಾವು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗ ದೌಲತಾಬಾದ ಕೋಟೆ ನಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿದೆ. ಬಿರಾರಿನ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಬಕಲಾನದ ರಾಜ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗೋಣ. ನಾವು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೂಡ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ.” ಬಹರಾಮಖಾನನ ಮೇಲೆ ಕುಂಭದೇವನ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆತ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಬಂಡಾಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಂದುವರೆಸಿದನು. ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯ ಕಟ್ಟಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಇಂಥಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಬಾದಶಾಹನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಬಂದು ಬಹರಾಮಖಾನ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಂಗಾತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದನು. ಮಸನದ್ ಆಲಿಖಾನನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ದೌಲತಾಬಾದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಬಹರಾಮಖಾನ, ಕುಂಭದೇವ ಹಾಗೂ ರಾಜಾ ಬಕ್ಸಾನದ ಕೆಲ ಸೇವಕರು ಮಸನದ್ ಆಲಿ ಖಾನ ಮಹಮ್ಮದನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕಸಬಾ ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಮಸನದ್ ಅಲಿಖಾನ ಮಹಮ್ಮದ ಬಹಳ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಿ ಅಮೀರನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆತನು ವೈರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಶೇವಗಾಂವ (ಅಹ್ಮದನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಊರು)ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದನು. ಬಹ್ರಾಮಖಾನನು ಬಹಳೆ ಅವಸರದ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಸನದ್ ಅಲಿಖಾನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಆಕಸ್ಮಿಕ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ವೈರಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಬಹ್ರಾಮಖಾನನಿಗೆ ಗೆಲುವು ಲಭಿಸದೆ ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಮರಳಿದನು.

ಈಗ ಮಸನದ್ ಅಲಿಖಾನನಿಗೆ ವೈರಿಯ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಆತನ ಸೈನ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಇತ್ತು. ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ನಾನು ಇಂತಹ ತಾರೀಖಿನಂದು ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೈವದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ತಾವು ಕೂಡ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬರುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬೀಡದ ಸಮೀಪ ಬೇಟೆಯಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಆತ ಕಸಬಾ ಗಂಜದಿಂದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕರೆಯಿಸದೇ ೩೦೦ ಜನ ಸಮೀಪ ವರ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಮಸನದ್ ಅಲಿಖಾನನ ಪತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ವೈರಿಯು ಬಹಳ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಾದಶಾಹನ ಸಮೀಪ ವರ್ತಿಗಳು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೀವ್ರಗತಿಯಿಂದ ಹೋಗುವ ಬದಲು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಬಾದಶಾಹನು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ “ನನಗೆ ನಿರ್ಧಾರಿತ ತಾರೀಖಿನಂದು ಯಾವುದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಸನದ್ ಅಲಿಖಾನನ ಹತ್ತಿರ ತಲುಪಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸವಾರರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೆಲಂಗಾಣದ ದೂರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಿಗೆ ಬೆಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗತಿಕನಾಗಿ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಅಲೆದಾಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ನನಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ನನ್ನ ೩೦೦ ಮಾಜಂದರಾನಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಹಿತೈಷಿಗಳೇ ಸಾಕು” ಎಂದ. ಇದರ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನು ಅತಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕಸಬಾ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ

ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ. ಮಸನದ್ ಅಲಿ ಮಹಮ್ಮದಖಾನ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ವೈರಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ನಂತರ ತಿಳಿಯಿತು.

ಬಾದಶಾಹನು ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ರಾಜಾ ಬಕ್ಲಾನನ ಸೇವಕರು ಓಡಿ ಹೋಗುವುದೇ ಉಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿದರು. ವೈರಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು ಲೇಸೆಂದು ಉಳಿದ ಸೈನಿಕರು ತಿಳಿದರು. ಕಾಲಚಕ್ರದ ಬದಲಾವಣೆ ಅರಿಯದ ಬಹ್ರಾಮಖಾನ ಮತ್ತು ಕುಂಭದೇವ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಮತ್ತು ದೌಲತಾಬಾದದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವಿತುಕೊಂಡರು. ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನನ ಸೈನ್ಯವು ವೈರಿಗಳ ವಿನಾಶ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿದನು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ೧೭೦ ಯುವಕರಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರು ಬಾದಶಾಹನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತನು ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವೈರಿಯ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ದೌಲತಾಬಾದದಿಂದ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರದವರೆಗೆ ತಲುಪಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಬಹ್ರಾಮಖಾನ ಹಾಗೂ ಕುಂಭದೇವ ಭಯಭೀತರಾದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಪಾಪಿಗಳು ವೇಷ ಬದಲಿಸಿ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ದೌಲತಾಬಾದನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂತ ಹಜರತ್ ಜೈನುದ್ದೀನರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ವೈರಿಯ ಜೊತೆ ಹೋರಾಡುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗುಜರಾತದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡಿರಿ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಇದರ ನಂತರ ಕುಂಭದೇವನು ತನ್ನ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಹೇಳಿದ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನ ವಿಚಾರಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಥಡಿ ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಸೂಫಿಸಂತರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರು ಇಬ್ಬರ ತಲೆ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಹಸ್ತ ಇಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಾಹನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿರಿ. ದೇವರು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ವೈರಿಯಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವಿರಿ. ಇವರಿರ್ವರು ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೋದರು.

ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಇವರು ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಆತ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೪೦೦ ಜನ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಜಂದರಾನಿಯ ಹಿಂದೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ವೈರಿಯ ಬೆನ್ನಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾಗಿ ದೌಲತಾಬಾದಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದನು. ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರು ಈತನು ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿದು ನಶೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಇವನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಲು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. 'ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವವನು ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯನು.'

ಈಗ ಮಾಜಂದರಾನಿಯ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಾದಶಾಹನು ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಅಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ನನ್ನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರು ಈ ತರಹ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದರು. 'ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಮೂರು ಜನರಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಪೂಂಸಕನಾಗಿದ್ದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಧರ್ಮಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದ. ಮೂರನೆಯವನು ಸೈಯ್ಯದ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದರವರ ವಂಶಜನಾಗಿದ್ದ. ಮೂವರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹಿಂದು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಅವರನ್ನು ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ತಲೆ ಬಾಗಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಸೈಯ್ಯದ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ತಲೆ ಬಾಗಿದರು. ಆದರೆ ನಪೂಂಸಕ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ, ನಾನು ಧರ್ಮಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಹಾಗೂ ಸೈಯ್ಯದನಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನೊಬ್ಬ ಸಿಖಂಡಿ, ನಾನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಮೂರ್ತಿ ಮುಂದೆ ತಲೆಬಾಗಲೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಕೂಡ ಆ ನಪೂಂಸಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಾಗಿದೆ. ನಾನು ನೀನು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನಿನ್ನ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತಕ್ಷಣದಿಂದ ಊರು ತೊರೆಯಲು ಹೇಳಿದ. ಅವರು ತಮ್ಮ "ಮುಸಲ್ಲಾ" (ನಮಾಜ್ ಮಾಡಲು ಕೆಳಗೆ ಹಾಸುವ ಬಟ್ಟೆ) ಮನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಹೋಗಿ ಸಂತನ ಶೇಖಬುರ್ಖಾನುದ್ದೀನನ ಪವಿತ್ರ ಮಜಾರ (ಗೋರಿ) ಹತ್ತಿರ ಮುಸಲ್ಲಾ ಹಾಸಿ ಕುಳಿತರು. ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಲನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಊರಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ಬಾದಶಾಹನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತರ ಕೋಪವನ್ನು

ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಈ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದು 'ನಾನು ಆ ಅಲ್ಲಾಹನ ಕಡೆಯಿಂದಲೇ ಬಾದಶಹನಾಗಿರುವೆ. ಈಗ ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ಬಾದಶಹನಾಗಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲೆ' [ಮನ್ ಜ ಆಂ ತುಅಂ, ತು ಜಾಂ ಮನ್ ಬಾಶ್] ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಸದರುಶರೀಫನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಹಜರತ್ ಶೇಖ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಹಜರತ್ ಶೇಖ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರು. 'ಬಾದಶಾಹನು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಸರಿ, ಬಾದಶಾಹನು ಈ ಉತ್ತರ ಪಡೆದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಸಾರಾಯಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದನು. ನೀವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು, ದುಷ್ಟತ್ಯಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಲು ತಿಳಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದನು. ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರ ಗಾಜಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಬರೆಯಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗದೇ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಮರಾಠವಾಡವನ್ನು ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತಾನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿಯುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದನು.

ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಬೋಧನೆ :

ಹಜರತ್ ಶೇಖರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರದಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಕಳ್ಳರನ್ನು, ಲೂಟಿಕೋರರನ್ನು, ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸರದಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತಹ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕ್ರೂರಿಗಳ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಕ್ರೂರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಲೂಟಿಕೋರರನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಲ್ಲಾ ದಾವೂದ ಬೀದರಿಯು ಬರೆದಂತೆ, ಕೇವಲ ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಅಂದಾಜು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಲೂಟಿಕೋರರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು. ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಯಾಯಿತು. ಹಜರತ್ ಶೇಖ ಜೈನುದ್ದೀನರವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊಗಲಾಡಿಸಲು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಈ ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಹಜರತ ಶೇಖ ಜೈನುದ್ದೀನರು ಕೂಡ ಬಾದಶಾಹನ ಉತ್ತಮ ನಡತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಗೌರವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬರೆಯುವ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾದಶಾಹನು ಕೂಡಾ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೆಲಂಗಾಣ ಹಾಗೂ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ಕೂಡ ದಖನ್ನಿನ ಅರಸನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾದಶಾಹನು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಮಾಲನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧಿ ನೆಲೆಸಿತ್ತು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅಂತಿಮ ಕಾಲ :

ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬರುವುದು ಮಾತ್ರ ಬಾದಶಾಹನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಈತನು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರರು ತುಂಬ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ನ್ಯಾಯ ಪಾಲಕ ದೊರೆಯ ಶಾಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು, ಸಣ್ಣವರು, ಒಳ್ಳೆಯವರು, ಕೆಟ್ಟವರು ಎಲ್ಲರೂ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಹಳ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಬಾದಶಾಹನು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ನಿಧನ :

ಸಂತೋಷದ ಸಂಗೀತ ನುಡಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದುಃಖವೂ ಕೂಡಾ ಬರುವುದು ಜಗತ್ತಿನ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಕೊನೆಗಾಲವೂ ಕೂಡ ಬಂದೊದಗಿತು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ಜಿಲ್ಹಾದಾದ ೯ನೇ ತಾರೀಖು ೭೭೪ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಂದು ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದನು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಅವನ ತಂದೆಯ ಗೋರಿಯ ಮಗ್ಗಲು ದಫನ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. “ಸಿರಾಜುತ್ತವಾರೀಖ” ದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಆನೆಗಳು ಬೇರಾವ ಬಹಮನಿ ಅರಸನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ವಿಶೇಷ ಆನೆ ಪಡೆಯಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಅರಸರ ಖಜಾನೆಗಿಂತ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಖಜಾನೆಯು ಎರಡುಪಟ್ಟದಷ್ಟಿತ್ತು. ಇದೇ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ಬಾದಶಾಹನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಬಹಮನಿ ಅರಸನಾಗಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ

ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಜರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಇಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ೭೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಸಂಪತ್ತು, ಅದು ಕೂಡ ಇದೆ ಬಾದಶಾಹನಿಂದ ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತು.

ಬಾದಶಾಹನು ೧೭ ವರ್ಷ ೯ ತಿಂಗಳು ೫ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದನು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೨

ಮುಜಾಹೀದಶಹಾ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಹಾ ಬಹಮನಿ

ಸುಲ್ತಾನ ಮುಜಾಹೀದನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ (ಮಗಳ ಮಗ)ನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ರಾಜಕುಮಾರನು ಮುಖ ಚಹರೆ ಹಾಗೂ ದೇಹ ಧಾರ್ಮ್ಯದಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಆಗರವಾಗಿದ್ದ. ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯ ಶೌರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿದ್ದನು. ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಈತ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಾಗೂ ತುರ್ಕಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಯಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆಯ ಹವ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತ ಯಾವತ್ತೂ ಖಡ್ಗ ಚಲಾಯಿಸುವ ಹಾಗೂ ಬರ್ಚೆ ಎಸೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಬಾಲ್ಯದ ಒಂದು ಘಟನೆ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಈತನು ಬೀಗ ಮುರಿದು ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ ತುಂಬಿದ ಚೀಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದನು. ಖಜಾಂಚಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮ್ಮದಶಹಾನಿಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರ ತಲುಪಿತು. ಆತ ಬಹಳ ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತಕ್ಷಣ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಆತ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಹಾಗೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ತಂದೆಯ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಆತನಿಗೆ ಎಲೆ ಮಾರುವ ಮುಬಾರಕೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕರೆತಂದಿದ್ದ. ಬಾದಶಾಹನು ಕೋಪಗೊಂಡು, ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ತುಂಬಾ ಗಾಯಗೊಂಡನು. ಆದರೆ ಮೌನವಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಬಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ದೂರನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎಲೆಮಾರುವ ಮುಬಾರಕನು ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕೋಪವನ್ನು ಇಳಿಸಿಯೇ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆತರುವಾಗ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೊರಟು ಹೋದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯು, ಎಲೆ ಮಾರುವ

ಬಡಪಾಯಿ ರಾಜಾದೇಶದ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ? ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜಕುಮಾರ ಸುಮ್ಮನಾದ ಮತ್ತು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ವೇಷ ಹೊರಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಮುಬಾರಕ ತಂಬೂಲನ ಬಗ್ಗೆ ವೈರತ್ವ ಹೊಂದಿದ. ಈ ಘಟನೆ ಘಟಿಸಿದ ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಮುಬಾರಕ ತಂಬೂಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ನೀನೊಬ್ಬ ಬಲಿಷ್ಠ ಪೈಲವಾನನಾಗಿರುವೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಲ ಪ್ರದರ್ಶಿಸು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮುಬಾರಕ ತಂಬೂಲನ ಮನದಲ್ಲಿ ಕುಸ್ತಿಯಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅವನು ಕುಸ್ತಿಯಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಪ್ರಭು ಹಾಗೂ ಸೇವಕ ಇಬ್ಬರ ಸೆಣಸಾಟ ನಡೆಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರನ ವಯಸ್ಸು ಆಗ ಕೇವಲ ೧೪ ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಮುಬಾರಕ ತಂಬೂಲನ ವಯಸ್ಸು ೩೦ ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಗೆಲುವು ರಾಜಕುಮಾರನದಾಯಿತು. ಮುಜಾಹಿದನು ಮುಬಾರಕನನ್ನು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಬೀಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಗೋಣಿನ ಎಲುಬು ಮುರಿಯಿತು. ಈ ಹೊಡೆತದ ಬೇನೆಯನ್ನು ತಾಳದೆ ಆತ ಮುಂದೆ ಬಹುಬೇಗ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ :

೧೯ ವರ್ಷದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಜಾಹಿದ ಶಾಹನು ಸಿಂಹಾಸನ ಏರಿದನು. ಸಿಂಹಾಸನ ಏರಿದ ಕೂಡಲೆ ದೌಲತಾಬಾದನಲ್ಲಿರುವ ಹಜರತ್ ಶೇಖ ಬುರ್ಹಾನುದ್ದೀನರ ಪವಿತ್ರ ಸಮಾಧಿಗೆ ಬೇಟಿ ಇತ್ತನು. ನಂತರ ಸಂತರಾದ ಶೇಖ ಜೈನೋದ್ದಿನರವರ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ, ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು, ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು.

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ :

ಈತನ ಆಡಳಿತಾವಧಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಮುಜಾಹಿದ ಶಹಾನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲಿಖಾನನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಆತನು ಅಲಿಖಾನನನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದದ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದನು. ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂಖಾನನನ್ನು ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ತದ ನಂತರ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದು, ತುಂಗಭದ್ರಾ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶವು ನಮ್ಮ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನು ಸೀಮೆಯನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸೋಣ. ನದಿಯ ಆಚೆಯ ಸ್ಥಳಗಳು ರಾಮೇಶ್ವರದವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ ಮತ್ತು ನದಿಯ ಬೇರೆಡೆಯ ಪ್ರದೇಶ(ಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಭಾಗ) ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಶದಲ್ಲಿರಲಿ. ಈ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಕಾಪುರ (ಧಾರವಾಡದ ಸವಣೂರಿನ ಹತ್ತಿರ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಕೆ. ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಕೇಂದ್ರಿಯ ಕೋಟೆಯಾಗಿತ್ತು.) ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳ ಎಲ್ಲ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಜಗಳ ಹಾಗೂ

ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಮಾಪ್ತಿ ಹೇಳೋಣ ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಗೆಳೆತನದ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸೋಣ.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ. ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಮುದಗಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶ ಯಾವತ್ತು ವಿಜಯನಗರದ ಸ್ವತ್ತು, ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೀಮೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಕನ್ನಡ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಆನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರುಳಿಸಿದರೆ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೇಷ ದೂರಾಗುವುದು.

ವಿಜಯನಗರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

ಈ ಕಹಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾದಶಾಹ ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಂಡನು. ತಂದೆಯ ವಿಜಾನೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು. ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ದೌಲತಾಬಾದ, ಬೀದರ, ಬಿರಾರ್‌ದ ಸೈನ್ಯಗಳು ಅತಿ ಬೇಗನೆ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಲುಪಿದವು. ಮುಜಾಹಿದಶಾಹನು ೫೦೦ ಯುದ್ಧದ ಆನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇಡಿ ವಿಜಾನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಜಯನಗರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಬಾದಶಾಹನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಆಧೋನಿಯ ಕೋಟೆಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿದನು. ಈ ಕೋಟೆಯು ದಖನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನು ಇದನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಆಶೆಯಿಂದ ಸಫದರಖಾನ ಶಿಸ್ತಾನಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಅಮೀರುಲ್ ಉಮರಾ ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನ ಹಾಗೂ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನಖಾನನನ್ನು ಸೇನಾಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತನಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ತುಂಗಭದ್ರೆ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಗಣಾ ಕನಾವಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದಾನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಬಾದಶಾಹನು ಅತ್ಯಂತ ಮೌನವಾಗಿ ಗಂಗಾವತಿಯ ಹಿಂದಿನ ದಾರಿಯಿಂದ ನಡೆದನು. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೂ ಕೂಡಾ ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಬಾದಶಾಹನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ರಾಜನು ಕೂಡ ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನಿಗೆ ಕೆಲ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಲು ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಪ್ರಾಣಭೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ಸ್ವತಃ ಏಳು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಅರಣ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಅರಣ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಯಾರೂ ಬರಬಾರದೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದನು.

ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಂಡ ಹುಲಿಯು ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ ಅವರತ್ತ ಧುಮುಕಿತು. ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರಿಗೆ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಬರ್ಚೆಯ ಬಳಕೆ ಮಾಡದಿರಲು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಸ್ವತಃ ಹುಲಿಯ ಎದುರು ನಿಂತು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಹುಲಿಯ ಪಕ್ಕಿಗೆ ತಾಕಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಅಲಗಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹೋಗಿ ಬಾಣ ಎಲ್ಲಿ ತಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಲು ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಹುಲಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಹರಿದು ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಜಾಹಿದ್ ಸ್ವತಃ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹರಿದು ನೋಡಿದರೆ ಬಾಣ ಅದರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೀಳಿ ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು.

ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಪಲಾಯನ :

ಬಾದಶಾಹನ ಶೌರ್ಯ ಮನೆಮಾತಾಗಿತ್ತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಿಂದುಗಳು ಇಂತಹ ಶೂರ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಅರಸನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ವಿಜಯನಗರದ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಬಾದಶಾಹನ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಭಯದ ಛಾಯೆ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಈಗ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ಕೆಲ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಜನರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಸ್ವತಃ ದಕ್ಷಿಣದ ಅರಣ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನಗೈದನು. ವಿಜಯನಗರ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ನಗರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನು ಈ ನಗರ ಗೆಲ್ಲುವ ವಿಚಾರ ಬಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನು.

ರಾಜನು ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಕಠಿಣ ದಾರಿಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತ ಸೇತ ಬನರಾಮೇಶ್ವರ (ರಾಮೇಶ್ವರಂ- ಇದು ಶ್ರೀಲಂಕಾ ದ್ವೀಪದ ಎದುರು ಆದಮನ ಸೇತುವೆ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ)ದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನು ಕೂಡ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ದಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನ ದೈವ ಅವನ ಪರವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಕೃಷ್ಣರಾಯ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ರೋಗ ಪೀಡಿತನಾದ. ಅರಣ್ಯದ ಹವಾಮಾನ ಅವನಿಗೆ ಆಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ವೈದ್ಯರ ಬಳಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ನಿಜ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನು ರಾಜನ ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಾ ಈ ಅರಣ್ಯದ ವಿಪರೀತ ಹವಾಮಾನದಿಂದಾಗಿ ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗುವನೆಂದು ರಾಜನು ಊಹಿಸಿದ್ದ.

ರಾಜನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರ ತಲುಪಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಿದನು. ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ವಿಜಯನಗರದ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು.

ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ರಾಮೇಶ್ವರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಈ ಬಹಾದ್ದೂರ ದೊರೆಯು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಾನು ಸ್ವತಃ ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಐದು ಸಾವಿರ ಸವಾರರ ಜೊತೆ ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಿತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಆತ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಸೀದಿಯನ್ನು ದುರಸ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಪೂಜಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಎರಡು ದಾರಿಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಾರಿಯು ಬಹಳ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಿತುಕೊಂಡು ದಾಳಿ ಮಾಡುವಂತಹ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೇ ದಾರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಇಕ್ಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಶೂದ್ರ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಬಾದಶಾಹನು ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ನಗರದೊಳಗೆ ಹೋದನು. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ದಾವೂದಶಾಹನನ್ನು ೬೦೦೦ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಶೂದ್ರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬಿಟ್ಟ.

ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನ ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ಶೌರ್ಯದ ಕಥೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಬಹಳ ಆತಂಕ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನಿಕರು ಎದುರಿಸಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಜನು ಅವಿತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಾದಶಾಹ ತಲುಪಿದನು. ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಒಂದು ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಮಂದಿರ ಕಂಡಿತು. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ಹವಳ ಹಾಗೂ ವಜ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಹಿಂದುಗಳು ಅದನ್ನು ಶೃನಪರಂಗ (ಅಲಂಕರಿತ ಸುವಾಸನೆಯ ಡಬ್ಬಿ ಎಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಜಾಹಿದ್‌ ಶಾಹನು ಅದನ್ನು ದ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವದು ತನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕೆಡವಿ, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಗಾರ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಜ್ರ ಹಾಗೂ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಹಿಂದುಗಳು ಅದನ್ನು ದ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಅಳುತ್ತಾ ರಾಜನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿಕಾರ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಣರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ಕೂಡ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ. ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟನು. ವೈರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಮನಿಸಲೆಂದು ಮಹಮೂದ ಅಫಘಾನ

ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಸಿಲಾಹದಾರನನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನದಿಯ ಆಚೆಗೆ ಹೋದನು. ಮುಜಾಹಿದ್ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಒಬ್ಬ ಶೂರ ಹಿಂದು ಸೈನಿಕನು ಬಾದಶಾಹನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದನು. ಮಂದಿರವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತ ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ, ಬಾದಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ತಲುಪಿದ. ಬಾದಶಾಹನನ್ನು ಮುಗಿಸಲೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಆತನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅರಿತ ತಕ್ಷಣ ಮಹಮೂದ ಅಫಘಾನನಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಆತ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರೆದುರುಗಡೆ ತಂದ. ಸಿಲಾಹದಾರನ ಕುದುರೆ ಎಡುವಿತು. ಈಗ ಆತ ಮಹಮೂದನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಬಾದಶಾಹ ಮುಂದೆ ಬಂದ. ಹಿಂದು ಸೈನಿಕ ಬಾದಶಾಹನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಆತ ದಖನ್ನಿನ ಅರಸನನ್ನು ಕೊಂದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲೆಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿದನು. ಆದರೆ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಇದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಬಾದಶಾಹನು ಉಕ್ಕಿನ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದಾಳಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಆತನ ಮೇಲೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನು ಆ ಬಹಾದ್ದೂರ ಹಿಂದು ಸೈನಿಕನನ್ನು ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಅವನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಹಮೂದ ಅಫಘಾನನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನದಿ ತೀರಿಗೆ ಬಂದನು. ಬಾದಶಾಹನು ನದಿಯ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಶತ್ರು ಎಲ್ಲರೂ ಬಾದಶಾಹನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಕೂಡ ನದಿಯ ಆಚೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಅವನ ಒಟ್ಟು ಸೈನ್ಯ ನದಿ ದಾಟಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಬಾದಶಾಹನು ಅಮೀರೂಲ್ ಉಮರಾ ಬಹಾದ್ದೂರಖಾನ್ ಹಾಗೂ ಆಜಂ ಹೂಮಾಯುನನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದನು. ಮುಕ್ಕರಬ್ ಖಾನ ಮದ್ದು ಗುಂಡಿನ ಹೊಣೆಹೊತ್ತಿದ್ದನು. ಮದ್ದು ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು.

ವಿಜಯನಗರದ ಗೆಲುವು :

ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ರಕ್ತಭೀಕರ ಯುದ್ಧವಾದ ನಂತರ ಹಿಂದೂಗಳು ಸೋತರು ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಗೆಲುವು ದೊರೆಯಿತು. ಆದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುವಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಸಹೋದರ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಸವಾರರನ್ನು ಹಾಗೂ ಆರು ಲಕ್ಷ ಪೇದೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಊರಿನಿಂದ ವಿಜಯನಗರ ತಲುಪಿದನು. ಮತ್ತು ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಕದನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಸಹೋದರನ ಆಗಮನದಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ರಾಜನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸರಿ ಪಡಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಂಡು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಎರಡು ಬಣಗಳ ಮಧ್ಯ ಭೀಷಣ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಎರಡು ಕಡೆ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ರಕ್ತ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಮುಕರಬಖಾನ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸದಸ್ಯರು ಕೊಲ್ಲಪಟ್ಟರು. ಬಾದಶಾಹನು ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಖಡ್ಗ ಝಳಪಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಹೋದ ಕಡೆಗಳೆಲ್ಲ ವೈರಿ ಸೈನ್ಯ ಭಯ ಪಟ್ಟು ತೋಳವನ್ನು ಕಂಡ ಕುರಿ ಓಡಿದ ಹಾಗೆ ಮುಜಾಹಿದ್‌ನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಂದೂ ಸೈನಿಕರು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನ್ಯವು ಸರಳವಾಗಿ ದಾಟಿ ಮರಳಿ ಹೋಗಲೆಂದು ದಾವುದ್‌ಖಾನನು ಒಂದು ಬಲಾಡ್ಯ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಶೂದ್ರರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ವೈರಿಗಳು ಕೂಡಾ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಂಡು ಯುದ್ಧದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ದಾವುದ್‌ಖಾನನು ಅತ್ಯಂತ ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಮುಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮದ ಪರಿವೇ ಇಲ್ಲದೆ ದಾವುದ್‌ಖಾನನು ಶೂದ್ರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಳು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಇದೇ ಯುದ್ಧದ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದನು. ಆತನು ಬಹಳ ಶೌರ್ಯದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆ ನೀಡಿದನು. ಅವನ ಕುದುರೆ ಮೂರು ಸಲ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಾಯಗೊಂಡರೂ ಕೂಡಾ ಆ ಧೀರ ಸವಾರನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನು ದಾವುದ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಕಂಡು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡನು. ಹಿಂದೂ ಸೈನ್ಯ ಸೋಲುವವರೆಗೆ ಆತ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದನು. ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನು ದಾವುದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಬೈದನು. ನೀನು ಶೂದ್ರಾ ದಾರಿಯ ಕಾವಲರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಕಾವಲು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ದಾರಿ ಹಿಂದೂಗಳು ವಶ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನನು ಕೂಡಾ ಬದುಕಿ ಮರಳಲು ಅಸಾಧ್ಯ. ಅದರ ನಂತರ ಅಮೀರರ ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನು ಆ ದಾರಿಯ ಕಾವಲು ಮಾಡಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ತಾನು ಸ್ವತಃ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಹಿಂದೂ ಸೈನಿಕರು ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಯಂಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಅವನು ಸ್ವತಃ ಆ ದಾರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಹಿಂದೂಗಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ತೋಚದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಬಯಸಿದ ಆದರೆ ಈ ಧೀರ ಬಾದಶಾಹನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದನು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಜನ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಘಟಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ತೀರದಿಂದ ರಾಮೇಶ್ವರಂವರೆಗೆ ಆರು ಹರದಾರಿ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದವರೆಗೆ ಒಂದು ನೂರಾ ಐವತ್ತು ಹರದಾರಿಯಷ್ಟಿದೆ. ಅಮಲ ನದಿಯ ತೀರದಿಂದ ತೆಲಂಗಾಣ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಹದ್ದಿನವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಅರಣ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಧೃಢ ಕೋಟೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ತೆಲಗು ಕೂಡಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಬಹಳ ಶೂರ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬುರುಗು ಬರುತ್ತದೆ. ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಯುದ್ಧದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ತಕ್ಷಣ ಇವರ ವೀರಾವೇಶ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಇವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಶೌರ್ಯದ ಅಚ್ಚು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಬಹುಮನಿ ಬಾದಶಾಹರು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಯನಗರದ ಹಾಗೂ ಇತರ ರಾಜರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದಖನ್ನಿನ ಬಾದಶಾಹರು ಬಹಳ ಧೀರರು ಮತ್ತು ಗೌರವಾನ್ವಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಶೂರ ಮುಜಾಹಿದ್‌ನು ದೈತ್ಯಾಕಾರ ಹಿಂದೂನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಸೈನ್ಯಬಲ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಇವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಜಾಹಿದ್‌ನ ಆಡಳಿತದವರೆಗೆ ಇಡೀ ತೆಲಂಗಾಣದ ಮೇಲೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸರಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಬೆಳಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಬಂದರ ಕೂಡ ಇವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರಹದ್ದಿನಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಇದ್ದರೂ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಇತ್ತು. ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ. ಹಾಗೂ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಆತ ಬಂಡಾಯಗಾರರ ಜೊತೆಗೂ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ. ಅದಲ್ಲದೇ ರಾಯನಿಗೆ ಮಲಬಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ದ್ವೀಪಗಳಿಂದ, ಬಂದರುಗಳಿಂದ ಆದಾಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಜರು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂರ್ವಜರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ೭೦೦ ವರ್ಷದ ಸಂಪತ್ತು ಇತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ರಾಜರ ಸಂಪತ್ತಿನಷ್ಟು ಸರಿಸಮನಾದ ಸಂಪತ್ತು ಈ ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಆತ್ಮಶಾಂತಿಗೋಸ್ಕರ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪಕನು ತನ್ನ ಇಡಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಗಳಿದ್ದನು. ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಹುಗಳಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು. ರಾಮೇಶ್ವರಂನಲ್ಲಿ ಹುಗಳಿದ್ದ

ಸಂಪತ್ತು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಖಿಲ್ಜಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಇನ್ನುಳಿದ ಸಂಪತ್ತು ಕೂಡ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ದೊರೆಗೆ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಿವರಣೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಇಷ್ಟು ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರ ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದಕಾರಣ ಬಾದಶಾಹನು ವಿಜಯನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದನು. ತಂದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟು ಯಾವ ಹಿಂದೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಗುಲಾಮ ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹ ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಆಧೋನಿಯ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದೇ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದನು. ಅಂದಾಜು ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ ಬಂದಿತು. ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೂಗಳು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಬಹಳ ರಭಸದ ಮಳೆಯೂ ಆಯಿತು. ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ಈ ವಿಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಲಜ್ಜಿತರಾದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ರೋಗ ಹರಡಿತು. ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಜನರು ಬಹಳ ಆತಂಕಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ಸೈನಿಕನು ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಹಾಗೂ ಅತಿಸಾರದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಾಗಿ ಒಕ್ಕೂಟದಿಂದ ಮರಳಿ ಹೋಗಲು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸಿ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಿ ಅಮೀರನಾದ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. “ಆಧೋನಿಯ ಕೋಟೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವೆ. ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ರಾಜನ ಉಡುಗೊರೆ ಪಡೆಯುವ ಇಚ್ಛೆ ನನ್ನದಾಗಿದೆ” ಬಾದಶಾಹನು ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದನು. ಆತ ಬಹುಬೇಗ ಬಾದಶಾಹನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದನು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಈ ಕೋಟೆಯು ಮೇಲಿದ್ದು ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಸರಳವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಲೆಕ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲು ಎರಡು ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹರಡಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದರಕೊಡಾ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ಬಂಕಾಪುರದವರೆಗೆ ಇರುವ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ, ಅದರ ನಂತರ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡೋಣ” ಮುಜಾಹಿದ್ ಶಾಹನು ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು. ಹಾಗೂ ಮರಳಿ ಹೋಗಿ ಬಯಸಿದನು. ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಾಹನು ಮೊದಲು ಮಲಿಕ್ ನಾಯಬನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ನಂತರ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ರಾಜಸೈನ್ಯವು ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ಮುದಗಲ್ ತಲುಪಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನ

ಜೀವನದ ದಿನಗಳು ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡವು. ಆತ ೪೦೦ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾವಲುಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾದನು. ಸಫದರಖಾನ ಸಿಸ್ತಾನಿ ಹಾಗೂ ಅಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ತಮ್ಮ ದೊರೆಯ ನಿರ್ಭಯ ಹಾಗೂ ನಿಸ್ಕಾಳಜಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದು, ಯಾವತ್ತು ಅವನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ರಾಯಚೂರಿನವರೆಗೆ ತಲುಪಿದನು. ರಾತ್ರಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ದಾವೂದಶಾಹನಿಗೆ ಬೈದಂದಿನಿಂದ ದಾವೂದಶಾಹನ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಾಧಶಾಹನ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆತ ರಾಜನಾಗುವ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿದನು. ಈ ದುರಾಶೆಯಿಂದಾಗಿ ಆತ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನ ಮತ್ತು ಮಸೂದಖಾನ (ಮುಬಾರಕ ತಂಬೂಲ ಬಿರಾರನ ಮಗ) ಇವರೀವರೂ ದಾವೂದಖಾನನಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನನಿಗೆ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಸೂದಖಾನನಂತೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ಹಾಗೂ ಸಫದರ್‌ಖಾನ ಬಹಳ ಕಾಳಜಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಬಾದಶಾಹನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬೇಟೆಯಾಡುವಾಗ ಕೊಲ್ಲುವ ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿಶೇಷ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿರಾರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮುಜಾಹಿದ್‌ನು ಸೈನ್ಯದ ಕಡೆ ಬರದೆ ಮರುದಿನ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮೀನಿನ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನ ಕೊಲೆ :

ಬಾದಶಾಹನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಮುಚ್ಚಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ರಾಜ ತನ್ನ ಡೇರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು. ದಾವೂದಖಾನ ಮತ್ತು ಮಸೂದಖಾನ ತನ್ನ ಇತರೆ ಪಿತೂರಿಗಾರರ ಜೊತೆ, ಕಾವಲು ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ನೆಪಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ರಾತ್ರಿ ಅರ್ಧಗಳೆದಾಗ ಎಲ್ಲ ಪಹರೆದಾರರು ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವವರು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ದಾವೂದಖಾನ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ. ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನನನ್ನು ಕೆಲವರೊಂದಿಗೆ ಬಾಗಿಲದ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಸ್ವತಃ ಮಸೂದಖಾನ ಮತ್ತೀವರ ಜೊತೆ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹ ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಒಬ್ಬ ಖ್ವಾಜಾ ಸರಾ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಾಲೊತ್ತುವ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ

ನಿಗ್ಗೊ ಗುಲಾಮ ಹುಡುಗ, ಇಬ್ಬರು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದರು. ದಾವೂದಶಾಹನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಚೀರ ತೊಡಗಿದರು. ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹ ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಅಹಿತವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಸಾವಿನ ಕರಿನೆರಳು ಅವರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ದಾವೂದಶಾಹನು ಕಠಾರಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ದಾಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಾದಶಾಹನ ಕರಳುಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಇಷ್ಟು ಗಾಯಗೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ದಾವೂದಶಾಹನ ಕಠಾರಿ ಹಿಡಿದ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ಗಾಯಗೊಂಡ ಹುಲಿಯು ತನ್ನ ಕೊಲೆಗಾರನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯುವಂತೆ ನಿಗ್ಗೊ ಗುಲಾಮ ಹುಡುಗ ಮಸೂದಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡಿದ. ಆದರೆ ಮಸೂದನು ಒಂದೇ ಏಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ನಿಶ್ಯಸ್ತ್ರನನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ. ಅದರ ನಂತರ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನ ಕಿವಿ ಮೇಲೆ ಬಿರುಸಾಗಿ ಹೊಡೆದನು ಹೊಡೆತದಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು.

ದಾವೂದಖಾನನು ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿ ತನ್ನ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದನು.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೪

ದಾವೂದಶಾಹ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ

ದಾವೂದಶಾಹನು ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರು ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನ ಕೊಲೆಗಾರನನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಅರಸನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಲು ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ದಾವೂದಶಾಹನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆಶ್ವಾಸನೆಯಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರಾದರು. ಆತ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಆತನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು. ನಂತರ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯ ದಾವೂದಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತು. ಹಾಗೂ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷ ಸಡಗರದಿಂದ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ಜುಲೈಜ್‌ದ ೧೭ನೇ ತಾರೀಖು ೭೭೯ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಂದು ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ಹುತಾತ್ಮನಾದನು. ಆತ ಕೇವಲ ೩ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದನು.

ಹಾಜಿ ಮಹಮ್ಮದ ಕಂಧಾರಿ ತಾನು ಬರೆದ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ, ಮುಬಾರಕ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ವಿಶೇಷ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ತಂಬೋಲ (ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಪೂರೈಸುವವ) ಅರಸನಿಂದ ಕೃಪಾ ಪೋಷಿತನಾಗಿ ಅಮೀರನಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಹುದ್ದೆಯವರೆಗೆ ತಲುಪಿದ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ಖಜಾನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುರಿದು ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ ತುಂಬಿದ ಕೆಲವು ಚೀಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದನು. ಮುಬಾರಕ ನೋಡಿ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣವಾಗಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಕೋಪಗೊಂಡು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಕೆಲ ಚಾಟಿಏಟು ಹೊಡೆಸಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತು ಮುಬಾರಕನ

ಮಧ್ಯ ವೈರತ್ಯ ಬೆಳೆಯಿತು. ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತಲುಪಿ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನು ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಆತ ದಾವೂದಖಾನನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಸಂಚು ಮಾಡಿ ಬಾದಶಾಹನನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದ. ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಮುಬಾರಕನ ಮಗ ಮಸೂದಖಾನನು ಮುಜಾಹಿದ್‌ನ ಕೊಲೆಗಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಇದರ ತಿಳವಳಿಕೆ ಕೇವಲ ಅಲ್ಲಾಹನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯು ಹುತಾತ್ಮನಾದ ತಕ್ಷಣವೇ ಮರೆಯಾದ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಸಫದರಖಾನ ಸಿಸ್ತಾನಿ ಹಾಗೂ ಆಜಂ ಹುಮಾಯೂನ ವಿಜಯನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಬಾದಶಾಹನು ಹುತಾತ್ಮನಾದ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ಇವರಿಬ್ಬರು ದಾವೂದಶಾಹನಿಗೆ ಶುಭಾಶಯ ಕೋರಲು ಬರದೆ ಒಂದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೋದರು. ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲಚಪುರ ಹಾಗೂ ದೌಲತಾಬಾದಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಇವರಿರ್ವರೂ ಅಮೀರರು ದಾವೂದಶಾಹನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ನಾವು ಕುದುರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸವಾರಿಯ ಸಾಮಾನುಗಳ ತಯಾರಿ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ತಾವು ಕರೆದಾಗ ತಕ್ಷಣ ಬಂದು ಹಾಜರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಸರಹದ್ದಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಸೀಮೆ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಲಾದ ಸೈನ್ಯ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನ ಕೊಲೆಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಂತೋಷಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಆತ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯಿಂದ ರಾಯಚೂರಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದನು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಜನರು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಒಂದು ಗುಂಪು ಅವನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೇ ಗುಂಪಿನ ಉದ್ದೇಶ ಸುಲ್ತಾನ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನ ಆದೇಶದಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದ ಅಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನಗಂಗೂವಿನ ಸಣ್ಣ ಮಗನಾದ ಮಹಮೂದಶಾಹನಿಗೆಯೇ ಹಿರಿ ಅಣ್ಣನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಘೋರಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಅಮೀರರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. “ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಯಾವತ್ತು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ, ರಾಜದ್ರೋಹ ಹಾಗೂ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕೂಡ ಪತನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತವೆಂದರೆ ದಾವೂದಶಾಹನು ತನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ದಖನ್ನಿನ ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಬಾದಶಹನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅವನತಿಗೆ ಸ್ವತಃ ನಾವೇ ಹೊಣೆಗಾರರಾಗುವುದು ಬೇಡ.” ಏಕೆಂದರೆ ಸೈಫುದ್ದೀನನು ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬದ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಅಮೀರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಮತ್ತು ಸರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಕೇವಲ ಮುಜಾಹಿದ್‌ಶಾಹನ ಸಹೋದರಿ ಅಂದರೆ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಮಗಳ ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ವಿರೋಧ

ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕೊಲೆಗಾರರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಎಲ್ಲಿ?

ಘೋರಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ದಾವೂದಶಾಹನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕರಾಗಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದ. ಅದರ ನಂತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಚನ ಓದಿಸಿದ. ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಜನಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಆತನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಆತ ದಾವೂದಶಾಹನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ಕರೆತಂದ. ಫೈರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಸ್ವತಃ ತಾನು ವಕಾಲತ್ತಿನಿಂದ ದೂರ ಸರಿದ. ಪದೇಪದೆಯಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದಾವೂದಶಾಹನು ಆತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಿ ನೀಡಿ, ತಾನು ಸ್ವತಃ ಅತ್ಯಂತ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾದ. ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಆತನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ತಲೆ ಬಾಗಿದರು. ಆದರೆ ಮುಜಾಹೀದಶಾಹನ ಸಹೋದರಿಯಾದ “ರೂಹಪರವರಆಗಾ” ತನ್ನ ಅಸಂತುಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕೊಲೆಯ ಪ್ರತಿಕಾರ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದಳು. ದಾವೂದಶಾಹನು ಆಕೆಯ ಜೊತೆ ಅತ್ಯಂತ ಮೃದುವಾಗಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಆಕೆ ಮಾತ್ರ ಇವರಿಗೆ ಶುಭ ಕೋರಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕೊಲೆಯ ಪ್ರತಿಕಾರದ ಜ್ವಾಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮಹಿಳೆಯು ಬಹಳ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೂ ರೂಹಪರವರಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಫಲಿಸಿತು. ಬಾಕಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಯುವಕ ತನ್ನ ಮಾಲಿಕನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಆತ ಬಹಳ ಬಲಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಾವೂದಶಾಹನು ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಶುಕ್ರವಾರದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಾಗಿ (೭೮೦ ಹಿಜರಿ ಶಕೆ) ಮಸೀದಿಗೆ ಹೋದ. ಬಾಕಾನು ಕೂಡ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಹೋದ. ದಾವೂದಶಾಹನು ನಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಸೀದಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಬೇರೆ ಜನರು ಬಾಕಾನ ದುರುದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಆತ ಎಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ-ದಾವೂದಶಾಹ ಮೇಲಕ್ಕೇಳಲೆ ಇಲ್ಲ. ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನನು ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗ ರಕ್ತದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಬಾಕಾನನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟ.

ದಾವೂದಶಾಹನು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಆಳಿದನು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೫

ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನಗಂಗೂ ಬಹಮನಿ

ದಾವೂದಶಾಹನ ಕೊಲೆಯ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಮಗನಾದ ಮಹಮ್ಮದಸಂಜರನನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆದರೆ ರೂಹಪರವರಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕೊಲೆಗಾರನ ಮಗ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಮಹಮ್ಮದ ಸಂಜರನಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಮೀರರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. “ಏಕೆಂದರೆ, ಮಲಿಕ್‌ರೂಹಪರವರಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಸಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಹಾಗೂ ದಂಗೆ ಏಳುವ ಭಯವಿದೆ”. ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಿಕ್‌ರೂಹಪರವರಳ ಪ್ರಶಂಸಕರಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಹಮೂದನನ್ನು ಮುಜಾಹಿದಶಾಹನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಲಿಕ್‌ಗಳು ಮಹಮ್ಮದ ಸಂಜರನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಕುರುಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. ಆಕೆಯು ಹೊಂದಿದ ದ್ವೇಷದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಉದಾಹರಣೆ ಇದಾಗಿದೆ.

“ಫತುಹುಸ್ಸಲಾತೀನ”ದ ಲೇಖಕ ಈ ಅರಸನ ಹೆಸರು ಬರೆಯುವಾಗ ತಪ್ಪು ಎಸಗಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ದ್ವೀಪದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಗುಜರಾತ ಹಾಗೂ ದಿಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಈತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಎಸಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಬಹಮನಿ ಅರಸರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ದಿನಾಂಕವನ್ನು

ತಪ್ಪಾಗಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರ ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಪ್ಪು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಮೂದಶಾಹನ ನಡತೆ :

ಈತ ಅತ್ಯಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವದ ಮತ್ತು ದಯಾಳು ಅರಸನಾಗಿದ್ದನು. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದು ಆತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೊತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಅವನ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆತ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಹನವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಆದೇಶವನ್ನು ಜಾರಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮಸನದ ಅಲಿಖಾನನನ್ನು ವಿವಾದ ಮತ್ತು ದಂಗೆಯ ಕಾರಣಿಭೂತನಾಗುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಾಗರ (ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಮೊಘಲ ಬಾದಶಾಹರು ಈ ಊರನ್ನು ನುಸ್ರತಾಬಾದ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದರು.)ದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸೆರೆವಾಸದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆತ ಮೃತಪಟ್ಟನು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಮುಜಾಹಿದ ಶಾಹನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ ಮಸೂದಖಾನನ ಕೈಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಗಲ್ಲು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ನಂತರ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನನ್ನು ಬಹಳ ವಿನಂತಿಸಿ, ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ನಾಯಬ ಮುಲ್ಕನ ಹುದ್ದೆ ಸ್ವಿಕಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಹಮೂದಶಾಹ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಲಿಕ್ ಸೈಫುದ್ದೀನನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇವನ ತಂದೆಯ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಕೂಡ ಇದೆ ಆಗಿತ್ತು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಗಲಭೆ, ಜಗಳ, ವಿವಾದಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಫದರಖಾನ ಸೀಸ್ತಾನಿ ಮತ್ತು ಆಜಮಹುಮಾಯೂನ ಕೂಡ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಸ್ವತಃ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜನ ಕೂಡ ಅವ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದನು ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯ ವಿಚಾರ ಕೈಬಿಟ್ಟನು. ಈ ರಾಜನು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ಮಹಮೂದಶಾಹನಿಗೂ ಕೂಡ ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ನಡೆದ ಮತ್ತು ಅವನ ಹಿತೈಷಿ ಹಾಗೂ ಆಜ್ಞಾ ಪಾಲಕನಾಗಿದ್ದ. ಮಹಮೂದಶಾಹ ಪವಿತ್ರ ಖುರಾನವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಂಠದಿಂದ ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ಇವನ ಬರಹ ಕೂಡ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಕವನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ದ್ವಿಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ (ಭಾವಾರ್ಥ) ಅವನ ಕೆಲವು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ದ್ವಿಪದಿಗಳಿದ್ದು ಆಗಿದೆ.

- ೧) ಯಾವ ಗೆಲೆಯನಿಂದ ಗೌರವ ಆದರಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ದುರ್ದೈವಿ. ಹಣೇಬರಹವೇ ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ.
- ೨) ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಪಟವಿದೆಯೋ ಆತನ ರಕ್ತವೇ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಹೃದಯ ನನಗಿದ್ದರೆ, ವಜ್ರದಿಂದ ಅದನ್ನು ತಿವಿದು ನಾನೇ ಸತ್ತು ಹೋಗುವೆ.
- ೩) ಇಂಥ ಮೋಸ ಕಪಟ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಇರುವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಮೋಸ ಕಪಟಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಲು ಇಚ್ಛಿಸುವೆ.

ಮಹಮೂದಶಾಹ ತನ್ನ ಯುಗದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅರಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ತಾಳೆ ಹಾಗೂ ಇದ್ದಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂತ್ಯಾಪ್ತಿ ಪಡೆಯುವಂತಹ ಗುಣ ಇವನಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕುಟ್ಟಿ ತುಂಬಲಾಗಿತ್ತು. ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ ಅವನಿಗೆ ಅತೀವ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ದುಃಖದ ಘಟನೆಗಳು ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ ತಾನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವನ ನಡತೆ ಎಷ್ಟು ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಪೋಷಣೆ :

ಮಹಮೂದಶಾಹನು ಧರ್ಮಪಂಡಿತರ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅರಬ ಹಾಗೂ ಇರಾಣದ ಪ್ರಚಂಡ ಕವಿಗಳು ದಖನ್ನಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈತ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಕವಿಯು ದಖನ್ನಿಗೆ ಬಂದನು. ಆತ ಮಹಮೂದಶಾಹನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಕವನವನ್ನು ಓದಿದ. ಬಾದಶಾಹ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆತನು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಬಾದಶಾಹ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೃಪ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಲೋಕಪ್ರಿಯತೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ದೂರ ಹರಡುತ್ತೆಂದರೆ, ಹಜರತ್ ಖ್ವಾಜಾ ಶಮಸುದ್ದೀನ ಹಾಫಿಜ ಶೀರಾಜಿಯಂತಹ ಸೂಫಿಸಂತರು ದಖನ್ನಿನ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಬಂದ ಕಾರಣ ಅವರು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ, ಅವರ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಮೀರ

ಫೈಜುಲ್ಲಾಹ ಶೀರಾಜಿ, ಖ್ವಾಜಾ ಸಾಹೇಬರ ಪ್ರಯಾಣ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಳಿಸಿ ದಖನ್ನಿಗೆ ಭೇಟಿಯನ್ನಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಿವಾಸಿಯು ತಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಜೀವನವಿಡಿ ಸ್ಮರಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈಗ ಹಜರತ್ ಖ್ವಾಜಾರವರು ದಖನ್ನಿನ ಪ್ರಯಾಣದತ್ತ ಸಹರ್ಷ ಗಮನಿಸಿದರು ಮತ್ತು ದಖನ್ನಿನಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಧವಾ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಾಯಕ್ಕೇಂದು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರು. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ತಮ್ಮ ಸಾಲ ತೀರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ಉಳಿದ ಹಣದಿಂದ ಪ್ರವಾಸದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿ ಶೀರಾಜದಿಂದ ಹೊರಟರು. ಶೀರಾಜದಿಂದ ಲಾಹೋರ ತಲುಪಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನು ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ಆ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಅವರ ಕೈ ಬರಿದಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾಜೈನುಲ್ ಆಬಿದೀನ ಹಮ್ಮಾನಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಮಹಮ್ಮದ ಗಾಜರೋನಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಇವರು ಖ್ವಾಜಾ ಶಮಸುದ್ದೀನ ಹಾಫಿಜ ಶೀರಾಜಿಯವರ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರು ಖ್ವಾಜಾ ಹಾಫಿಜರವರ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಶೀರಾಜಿ ಕಾರವಾನ (ಪ್ರಯಾಣ ತಂಡ) ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತ ಲಾಹೋರನಿಂದ ಹರಮೂಜ ತಲುಪಿತು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿ ಖ್ವಾಜಾ ಸಾಹೇಬ ಹಮ್ಮಾನಿ ಮತ್ತು ಗಾರಜೋನಿಯ ನಿಷ್ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡರು. ಆದರೂ ಹಡಗನ್ನು ಏರಿ ದಖನ್ನ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡರು. ಇನ್ನೂ ಹಡಗು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುವಕ್ಕಿರತ ಮುಂಚೆಯೇ ಬಿರುಗಾಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂಡಮಾರುತ ಬಂತು. ಖ್ವಾಜಾ ಸಾಹೇಬರು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹರಮೂಜನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಬರುವ ನೆಪ ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದರು ಹಾಗೂ ಶೀರಾಜಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ಕೇವಲ ಒಂದು ಗಜಲ್ (ಪ್ರೇಮ ಕವನ) ಬರೆದು ಮೀರ ಫೈಜುಲ್ಲಾಗೆ ರವಾನಿಸಿದರು. ಮೀರ ಫೈಜುಲ್ಲಾ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಹಜರತ ಖ್ವಾಜಾರವರ ಹರಮೂಜದವರೆಗೆ ಬಂದು ಈ ರೀತಿ ಮರಳಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಮೂದಶಾಹ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿ ದಖನ್ನದ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಹರಮೂಜದವರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದವರು ನಮ್ಮ ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಕ್ಕುದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮಪಂಡಿತ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಮುಲ್ಲಾ ಮಹಮ್ಮದ ಕಾಸಿಮ ಮಶಹದಿಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇದರಿಂದ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯ

ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಖ್ವಾಜಾ ಹಾಫೀಜರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಶೀರಾಜಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು.

ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ :

ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಭಾರವು ವಹಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹಮೂದಶಾಹ ಬಹಳ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅದರ ನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಸಾದಾ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ತೊಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಆತ ಯಾವತ್ತು ಈ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. “ಅರಸನಾದವ ದೇವರ ಖಜಾನೆಯ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೆರವರ ಸೊತ್ತನ್ನು ತನಗಾಗಿ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಸುಖಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ವ್ಯಯ ಮಾಡುವದು ಅನಾವಶ್ಯಕ ದುಂದುಗಾರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.” ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ತಲೆದೋರಿದಾಗ ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಳ ಔದಾರ್ಯ ಗುಣ ತೋರಿ ಖಾಸಾದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಎತ್ತುಗಳು ಮಾಳ್ವಾದಿಂದ ಗುಜರಾತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ದವಸಧಾನ್ಯ ಖರೀದಿಸಿ ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ದಖನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಆ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಅಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ, ಕಂಧಾರ, ಎಲಚಪೂರ, ದೌಲತಾಬಾದ, ಜನೀರ, ಝೋಲ, ದಾಬೋಲದಂತಹ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರ ಸಂಬಳ ಅರಸನ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹದೀಸ (ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರ ಸ್ವ.ಅ.ವ.ಸ.ರವರ ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳು) ಕಲಿಸುವವರಿಗೆ ಬಹಳ ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಜನರಿಗಾಗಿ ಗೌರವಧನ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಕುರುಡರಿಗಾಗಿ ದಿನಭತ್ಯ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕುರುಡರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ಈ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಣ್ಣಿದ್ದವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಕುರುಡರಾಗಿ ರಾಜಗೌರವಧನ ಹಾಗೂ ದಿನಭತ್ಯ ಪಡೆದು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮುಜಾಹೀದಶಾಹನ ಅತ್ಯಂತ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಹಮೂದಶಾಹನು ಆ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಸೂಫಿಗಳಾದ ಹಜರತ ಕುತುಬ-ಏ-ದೌರಾಂ, ಶೇಖಿಶಿರಾಜಜುನೈದಿಯವರ ಸಂಗಡ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ವರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರು ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸಮೀಪವಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ವಿಚಾರಿಸಲು ಹೋದ. ಅವರ ಮರಣಾಂತರ ಅವರ ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮತ್ತು ಫಾತೆಹಾಖ್ವಾನಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೀನದಲಿತರಲ್ಲಿ ಹಣ ಹಂಚಿದನು. ಅವನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾಗಿನಿಂದ ಎಂದೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಸಹಿತ ಯಾವ ದೇಶದ ಮೇಲೆಯೂ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದಖನ್ನಿನ ಕೆಲ ಪೋಲಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ದಖನ್ನಿನ ಅರಿಸ್ಬಾಟಲ್

ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂಧಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಿ ಸ್ವಭಾವದ ಅರಸನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ದಂಗೆ, ಜಗಳ, ಗೊಂದಲ ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು.

ಆಕ್ರಮಣಗಳು :

ಈ ಯುದ್ಧದ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ. ರಮಜಾನ ದೌಲತಾಬಾದಿಯ ಮಗ ಬಹಾವುದ್ದೀನನು ಬಾದಶಾಹನ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾದನು ಮತ್ತು ಸಾಗರದ ಮೇಲೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದನು. ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮುಹಮ್ಮದ ಹಾಗೂ ಖಾಜಾ ಇಬ್ಬರೂ ರಾಜ ಹಿತೈಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು ಇವರ ಎಣಿಕೆ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಆಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ರಾಜ ಸಾಮಿಪ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರು ಬಹಳ ಮುನ್ನಡೆ ಸಾಧಿಸಿದರು, ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಇವರ ಸಂಗಾತಿಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಾದಶಾಹನು ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಫಿರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದರೂ ಈ ಸಹೋದರರು ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳು ಗಲಭೆಕೋರರಾದರು. ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಕಾಲ್ದಳ ಸೈನ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ತಂದೆ ಕೂಡ ಈ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳಿಂದಾಗಿ ರಾಜದ್ರೋಹಿ ಎಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಬಿರುದು ತನ್ನ ಮುಪ್ಪಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದುಕೊಂಡನು, ಅವರು ಆದಷ್ಟು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹಣ ಹಾಗೂ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಜಮಾ ಮಾಡುವ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಮಹಮೂದಶಾಹ ತನ್ನ ಸಂಧಾನ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಎರಡನೇ ಸಲ ಕೂಡ ಈ ಬಂಡಾಯಗಾರರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲು ಹಾಗೂ ದಂಡಿಸಲೆಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ರವಾನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ದಂಗೆಕೋರರು ರಾಜ್ಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನೇ ಸೋಲಿಸಿದರು. ಮೂರನೇ ಬಾರಿ ಬಹುಮನಿ ಕುಟುಂಬದ ಟರ್ಕಿ ಗುಲಾಮನಾದ ಯೂಸುಫ ಅಜೋರನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಬಂಡಾಯಗಾರರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ದಂಗೆ ಹಾಗೂ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಲು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಯೂಸುಫ ಅಜೋರ ಸಾಗರದತ್ತ ಸಾಗಿದನು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಖ್ವಾಜಾ ಸ್ವತಃ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಲು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನ ಸಹೋದರ ಮಹಮ್ಮದ, ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸೈನ್ಯ ಇದ್ದು, ಯಾವತ್ತು ವೈರಿ ಸೈನ್ಯದ ಹೃದಯ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವತ್ತು ಗೆಲವು ಅವರದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಜೋರನು ಕೂಡ ಅಸಹಾಯಕನಾದ. ಯಾವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವು ಫಲ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ

ಕಾಲಾಪಹಾಡ (ಕರಿ ಬೆಟ್ಟ)ದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಇದೀಗಷ್ಟೆ ಮಹಮೂದಶಾಹನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸಬ್ದಾರ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಸೈನ್ಯದ ಮುಹಮ್ಮದನು ಬಂಡಾಯಗಾರನಾದ ಮುಹಮ್ಮದನ ಜೊತೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದ. ಇಬ್ಬರು ಯುವಕರು ಪರಸ್ಪರ ಮೇಲೆ ಖಿಡ್ಗ ಎತ್ತಿದರು, ಇವರಿಬ್ಬರ ಸೋಲು-ಗೆಲುವು, ಸೈನ್ಯದ ಸೋಲು ಗೆಲುವಾಗಿತ್ತು. ಯುದ್ಧ ಯಾಕೆಂದರೆ ಸೋಲಿನಂಚಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂಡಾಯಗಾರರ ಯಾರೊಬ್ಬ ಸೈನಿಕನು ಮುಹಮ್ಮದನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾಲಾ ಪಹಾಡನ ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಮುಹಮ್ಮದನ ಒಂದು ಕೈ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೇರೆಯಾಯಿತು.

ತನ್ನ ಸಹೋದರನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಖ್ವಾಜಾ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಯುದ್ಧ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ವೈರಿಗಳು ಬೇರ್ಪಟ್ಟರು. ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ರೂಢಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಕೋಟೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಂದಕದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಪರಸ್ಪರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಆಚೆ ಕೋಟೆ ಒಳಗಡೆ ಮಹಮೂದಶಾಹನ ಸುದೈವ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಕೋಟೆಯ ಜನರು ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಮಹಮೂದಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದರು. “ನಾವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಈ ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳ ವಶವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಹೊರಗಡೆ ಉಳಿದಿರುವರು. ಆದಕಾರಣ ನಾವು ಒಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಹಾವುದ್ದೀನನನ್ನು ಕೊಂದು ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತೇವೆ. ರಾಜ ಸೈನ್ಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಿ. ಯೂಸುಫ ಆಜೋರನು ಎರಡುನೂರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದನು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಜನ ಸತ್ಯ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಬಹಾವುದ್ದೀನನ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸಿದರೆ, ನೀವು ಅವರನ್ನು ನಂಬಿ ಕೋಟೆ ಒಳಗಡೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರಬೇಕು.

ಬಾದಶಾಹನ ಸೈನ್ಯ ಕೋಟೆಗೋಡೆ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಬಹಾವುದ್ದೀನನ ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಎಸೆದರು. ಬಾದಶಾಹನ ಸೈನ್ಯ ನಿರಾಳವಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿತು. ಮಹಮ್ಮದ ಹಾಗೂ ಖ್ವಾಜಾನ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೋದರು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇಡಿ ಬಂಡಾಯಗಾರರ ಸೈನ್ಯ ದೂರ ಸರಿಯಿತು. ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ವಿಶ್ವಾಸಿಕ ಮಿತ್ರರು ಉಳಿದರು. ಸೈನ್ಯ ಬಲದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಮ್ಮದ ಹಾಗೂ ಖ್ವಾಜಾ ಸೈನ್ಯದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ರಕ್ತ ಹರಿದು ಕೆಂಪಾಯಿತು. ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಯುದ್ಧ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಕೂಡ ವಿಜಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ಮಹಮೂದಶಾಹನ ನಿಧನ :

ಈ ಗೆಲುವಿನ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮಹಮೂದಶಾಹನು ಮಾರಣಾಂತಿಕ ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲಿದ. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ರಜಬ ಒಂದನೇ ತಾರೀಖು ೭೯೯ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಂದು ವಿಷಮ ಜ್ವರ (Typhoid)ದಿಂದಾಗಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ. ಬಾದಶಾಹನ ನಿಧನದ ಮರುದಿನವೇ ಬಹುಮನಿ ಮನೆತನದ ಅತ್ಯಂತ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಅಮೀರನಾದ ಮಲಿಕ ಸೈಫುದ್ದೀನ ಕೂಡ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಅವನ ವಯಸ್ಸು ೧೦೭ ಒಂದು ನೂರ ಏಳು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿಗೂ ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹಸನ ಗಂಗೂವಿನ ಸಮೀಪವೇ ದಫನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಅವನ ಉಯಿಲು ಆಗಿತ್ತು. ಅವನ ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು.

ಮಹಮೂದಶಾಹನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶರಿಯತ್ (ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದರ ಪದ್ಧತಿ) ಅನುಸರಿಸುವದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅಲ್ಲಾಹ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರವಾದಿಯ ಖದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಮಹಮೂದಶಾಹನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಅವಳನ್ನು ದಾರುಲ್‌ಕಜಾ (ನ್ಯಾಯಾಲಯ)ದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾಜಿ (ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ) ಪಂಟಿಸವಾಲಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಆಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ನಾಲ್ಕು ಮಹಿಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವಾಗ ಮಹಿಳೆಗೂ ಕೂಡ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಬಹುದೆಂದೆ ಅನಿಸಿಕೆಯಿಂದ ನಾನು ಈ ಅಪರಾಧವೆಸಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಶರಿಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ಈಗಷ್ಟೆ ಗುರುತಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಮಹಿಳೆ ಪಾರಾದಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು.

ಮಹಮೂದಶಾಹ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷ, ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿವಸ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದನು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೬

ಗಯಾಸುದ್ದೀನ ಬಹಮನಿ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದ ಬಹಮನಿ

ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದನ ನಿಧನದ ನಂತರ ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಗಯಾಸುದ್ದೀನ ಸಿಂಹಾಸನದ ವಾರಸುದಾರನಾದ. ಆಗ ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಆತ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಹಮೂದಶಾಹನು ಲಾಗು ಮಾಡಿದ ಕಾಯ್ದೆ ಕಾನೂನುಗಳು ಹಾಗೂ ನಿಯಮಗಳು ಇವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮುಂದುವರಿದವು. ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೊತೆ ಅವನ ವ್ಯವಹಾರ ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಾಲದ ಹಳೆಯ ಸೇವಕರ ಮೇಲೆ ಆತ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈತನ ಪಟ್ಟಾಭೀಷೇಕ ಆದ ತಕ್ಷಣ ಸಫದರಖಾನ ಸೀಸ್ತಾನಿಯ ನಿಧನವಾಯಿತು. ಬಾದಶಾಹನು ಈತನ ಸುಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಇನಾಮತುದ್ದೀನನ ಸಹಪಾಠಿಯಾದ ಸಲಾಬತಖಾನನನ್ನು ಮಜಲಿಸೆ-ಅಲಿ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟು ತಂದೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಸಲಾಬತಖಾನನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಬಿರಾರ ರಾಜ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಅಹ್ಮದ್‌ಬೇಗ ಕಜದೀನಿ ಮತ್ತು ಆಜಮ ಹುಮಾಯುನನ ಸುಪುತ್ರನಾದ ಮಹಮ್ಮದಖಾನನನ್ನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸರನೌಬತಿ ಸೇವೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಮಹಮೂದಶಾಹನ ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮನಾದ ತಗಲಚೀನನಿಗೆ ಈ ಕ್ರಮ ಸರಿಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತ ಸ್ವಯಂ ವಕಾಲತ್ತಿನ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ದಯಿ ಸೇನಖಾನನನ್ನು ಸರ-ನೌಬತಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ವಿಚಾರ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಅವನ ಆಸೆಯು ಪೂರ್ಣ ಆಗದ ಕಾರಣ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಎಲ್ಲರಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ. ಬಾದಶಾಹನು ತಗಲಚೀನನ

ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ “ಯಾವಾಗಲೂ ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲೆ ಗುಲಾಮರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಮಾಡುವವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು ಹೇಯ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಾನು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆ”. ತಗಲ್ವೀನ ಬಹಳ ಬಲಶಾಲಿ ಅಮೀರನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ದರಬಾರಿನಲ್ಲೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಅವನ ಪರವಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಹಿತೈಷಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆತ ಗಯಾಸುದ್ದೀನನನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ತಗಲ್ವೀನನ ಒಳಸಂಚು :

ತಗಲ್ವೀನನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲೂ ಪ್ರವೀಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ಗಯಾಸುದ್ದೀನ ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಆಕೆಯ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದನು. ತಗಲ್ವೀನ ತನ್ನ ಒಳಸಂಚು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಗಯಾಸುದ್ದೀನನ ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ದಿನ ಗಯಾಸುದ್ದೀನನಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡಿದ. ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲದ ಈ ಬಾದಶಾಹನು ತಗಲ್ವೀನ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಇವನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಕೊಡುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಈ ವಿಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡನು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ತಗಲ್ವೀನನ ಒಬ್ಬ ಹಳೆಯ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಿಕ ಸೇವಕನು ಗಯಾಸುದ್ದೀನನನ್ನು ಸಾರಾಯಿಯ ನಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದ. ಆತ ಪ್ರಪಂಚ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಅಲಕ್ಷನಾದನು. ಅದರ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ತಗಲ್ವೀನನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ತರುವ ನೆಪ ಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಒಂದು ಹರಿತವಾದ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಾದಶಾಹನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಾರಾಯಿಯ ನಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಆತ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋದ. ಬೀಳುತ್ತ ಏಳುತ್ತ ಕೆಳಗಿಳಿದ. ಆದರೆ ಆ ಪರಮನೀಚ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಹಿಂದೆ ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಠಾರಿಯಿಂದ ಅವನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಅವನು ಕುರುಡನಾದನಂತರ ಅವನ ಸೇವಕರನ್ನು ಬಾದಶಾಹನು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ನೆಪ ಹೇಳಿ ಸರತಿಯಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ೨೪ ಸೇವಕರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು.

ಈಗ ತಗಲ್ವೀನನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿದ.

ಕುರುಡಾದ ಕಾರಣ ಈ ಬಾದಶಾಹ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಎಲ್ಲ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಒಳ್ಳೆ ಒಳ್ಳೆ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ರಮಜಾನದ ೧೭ನೇ ತಾರೀಖು ೭೯೯ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಂದು ಈ ಘಟನೆ ಘಟಿಸಿತು.

ಮರಣ :

ಸುಲ್ತಾನ ಗಯಾಸುದ್ದೀನ ಎರಡು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಸಾಗರದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಿದ್ದ. ಆತ ಕೇವಲ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದನು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೭

ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ ಬಹಮನಿ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದ ಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದಾಗ ಅವನ ವಯಸ್ಸು ೧೫ ವರ್ಷವಿತ್ತು. ಆತ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಲಾಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದ. ಯಾವ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಬಿರುದು ಅವನದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಭಾರ ತಗ್ಗಚೇನನ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆತ ಮುಲ್ಕ ನಾಯಬ್‌ನ ಬಿರುದು ಪಡೆದು ಸರ್ವಾಧಿಪತಿಯ ಎತ್ತರ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರು ಅವನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಒಳಿತಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರು ಅವನ ಎದುರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿ ಗಯಾಸುದ್ದೀನನ ದಾಸಿ (ಖರೀದಿಸಿದ ಮಹಿಳೆ)ಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಮುಖ್ಸೂಮ-ಏ-ಜಹಾನ್ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ಕೂಡ ತಗಲ್ವೀನನನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತು ತಗಲ್ವೀನನಿಂದಾಗಿ ನಿನಗೆ ದಖನ್ನಿನ ಸಿಂಹಾಸನ ದೊರಕಿದೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು ಮತ್ತು ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಡ, ಬೇರೆಯವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಡ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ತಗಲ್ವೀನನು ಕೂಡ ಮುಖ್ಸೂಮ-ಏ-ಜಹಾನಳಿಗೆ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಹೊಸಹೊಸ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ದಾವೂದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಮಕ್ಕಳು :

ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ದಾವೂದಶಾಹ ಬಹಮನಿಗೆ ಮೂರು

ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನಿಗಂತೂ ಮಲಿಕಾ ರೂಹಪರವರ ಕುರುಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆತನ ಹೆಸರು ಮಹಮ್ಮದ ಸಂಜರ ಆಗಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯವನು ಫೈರೋಜಶಾಹ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯವನು ಅಹ್ಮದಶಾಹ. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಮತ್ತು ಅಹ್ಮದಶಾಹ ಒಂದೇ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದಾಗ ಇವರ ವಯಸ್ಸು ಆರು-ಏಳು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಮಹಮೂದಶಾಹನು ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೆ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಇವರಿಗೆ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಸವಾರನಾಗಿ ಆಡುವ ಆಟಗಳು, ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆ ಸವಾರಿಯಂತಹ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲದೆ ರಾಜಮನೆತನದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವಂತಹ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮಹಮೂದಶಾಹನು ಇವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಮಾ ಅಸದುದ್ದೀನ ತಫ್ತಾಜಾನಿಯು ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನಾದ ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ್ ಎಂಬವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ್ ಇವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸಕಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮಹಮೂದಶಾಹನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಯಾವ ಮಗುವು ಜನ್ಮ ತಾಳದಿದ್ದಾಗ ಆತ ಫೈರೋಜಶಾಹನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. “ಇಂತಹ ಶುಭ ಉತ್ತಮ ನಡತೆಯುಳ್ಳವ ಹಾಗೂ ರಾಜಕುಮಾರ ಎಂದಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ”. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದವು. ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನ ಸಹೋದರನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಳಿಯಂದಿರನ್ನಾಗಿ ಕೂಡ ಮಾಡಿದ್ದ. ಮಹಮೂದಶಾಹ ತನ್ನ ನಿಧನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಗಯಾಸುದ್ದೀನನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದ. ನಂತರ ಆತನಿಗೆ ಯಾವತ್ತು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷವಹಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದ. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಹಾಗೂ ಅಹ್ಮದಶಾಹ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಗಲ್ಜೀನನು ಗಯಾಸುದ್ದೀನನನ್ನು ಕುರುಡನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅವನ ಸ್ವಂತ ಸಹೋದರಿಯರು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ತಗಲ್ಜೀನನ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರೇರಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ತಗಲ್ಜೀನನನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ತಗಲ್ಜೀನ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ರಾಜಕಾರಣಿ ಹಾಗೂ ಮೋಸಗಾರ ಮತ್ತು ವಂಚಕನಾಗಿದ್ದನು. ಇವರು ಬೀಸಿದ ಬಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತುಕೊಂಡ. ಆತ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನನ್ನು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರ ವಿರುದ್ಧ ಬಹಳ ಪ್ರೇರಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರ ಬಗ್ಗೆ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುವದೊಂದೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಗಲ್ಜೀನನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆತನ ಸೊತ್ತನ್ನು ವಂಚನೆಯಿಂದ ತಿಂದು ಹಾಕಿದರೆಂದು ಆಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ, ರಾಜದ್ರೋಹ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ. ಏನಾದರೂ

ಮಾಡು ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನ ವತಿಯಿಂದ ಇವರೀರ್ವರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದರೂ ಮೂರ್ಖನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ ತಗಲ್ಜೀನನು ಬೀಸುವ ಮೋಸದ ಬಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವನ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ತಗಲ್ಜೀನನಿಗೆ ಇತ್ತ ಕಡೆಯಿಂದ ಭರವಸೆ ಹೋಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಮುಖ್ಯಮಂ-
ವಿ-ಜಹಾನನ ಮೇಲೆ ಹೋಯಿತು.

ಆಕೆ ಇವನ ಮಾತಿನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಬೀಳುವಂತಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಆತನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು. ಸುದೈವವಶ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಮತ್ತು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಸಾಗರದ ಕೊಠಿ ತಲುಪಿದರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರ ನೀತಿವಂತನಾಗಿದ್ದ. ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಅವರ ಆತಿಥ್ಯ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಸಾಗರದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕನ ಹೆಸರು ಸಿದ್ದು. ಅತ್ಯಂತ ನಂಬಿಗೆಯುಳ್ಳ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಅದರಲ್ಲಿ “ತಗಲ್ಜೀನನಂಥ ನೀಚ ಮನುಷ್ಯನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಹಾಗೂ ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡುವುದು. ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಗಯಾಸುದ್ದೀನನನ್ನು ಕುರುಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣು ಪಾಲು ಮಾಡಿದವನ ರಕ್ತದಿಂದ ನಮ್ಮ ಖಡ್ಗಗಳ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೀರ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.” ತಗಲ್ಜೀನನನ್ನು ಕೊಂದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಬಾದಶಾಹ ಎಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಸುಲ್ತಾನನು ತಗಲ್ಜೀನ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಮಂ-ವಿ-ಜಹಾನನ ಸಲಹೆ ಪಡೆದ.

ಫೈರೋಜಶಾಹ ಹಾಗೂ ಅಹ್ಮದಶಾಹನ ಬಂಡಾಯ :

ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನ ಕಡೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಕರ ಉತ್ತರ ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಬಂಡಾಯ ಎಳಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು ಮತ್ತು ಅವರು ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನನ್ನು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ವೈರಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಪೇದೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟರು. ಗಯಾಸುದ್ದೀನನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಜನರೂ ಕೂಡ ಇವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಸುವರೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವರ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇವರ ಯೋಚನೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಜನರು ಪಿಠೂರಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಾಗ ರಾಜಧಾನಿಯ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನು ಕೂಡ ಇವರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಇವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು.

ಇಬ್ಬರು ಪಿರೋರಾ ನದಿಯ ದಂಡೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ರಾಜಕೀರಿಟವನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿ ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹನನ್ನು ಅಮೀರುಲ್ ಉಮರಾ ಮಾಡಿದ. ಸಿದ್ಧವಿಗೆ ಸರ್‌ನೌಬತಿ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ್ ಶೀರಾಜಿಗೆ ವಕಾಲತ ಹುದ್ದೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಸಂಗಾತಿಗಳಿಗೆ ಮುಂದೆ ಮನಸಬದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಜಾಹೀರ ನೀಡುವ ಆಸೆ ತೋರಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ ಅವರ ಸೈನ್ಯ ಪಿರೋರಾದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ವೈರಿ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ತಗಲಚೇನನ ಖಜಾನೆಯ ಕೀಲಿ ತೆಗೆದು ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದನು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಮರ್ತೂಲದ ಕೋಟೆ ಹತ್ತಿರ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳು ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರಿಗೆ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಸಹಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಸಾಗರದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದರು. ಈ ಗೆಲುವಿನಿಂದಾಗಿ ತಗಲ್ಚೀನ ಹಾಗೂ ಮಲಿಕಾ-ಏ-ಜಹಾನ್‌ಳ ಘನತೆ ಹಾಗೂ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ರಾಜ ವೈಭವದ ಅಮೀರರು ಫೈರೋಜನ ಕಡೆಗೆ ವಾಲಿದರು. ಮತ್ತು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ರಕ್ಷಣೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ತಮ ಸಂದರ್ಭ ಇದಾಗಿದ್ದು, ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರಲು ತಿಳಿಸಿದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹನಿಗೆ ಇವರ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಗೆ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ್ ಶೀರಾಜಿ, ಸೈಯ್ಯದ ಕಮಾಲ್‌ದ್ದೀನ ತವೀಲ್ ಕದ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಾದಾತ್ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಮುಖ್ಸಿಮ್-ಏ-ಜಹಾನ್ ಹಾಗೂ ತಗಲ್ಚೀನನ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು. “ಜನರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾದೆವು. ಈಗ ನಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತೇವೆ. ಬಾದಶಾಹನ ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ರಕ್ಷಣೆ ಪತ್ರ ದೊರೆತರೆ ಜೀವನವಿಡಿ ಬಾದಶಾಹನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೂ ಈ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯಲಾರೇವು.” ಮುಖ್ಸಿಮ್-ಏ-ಜಹಾನ್ ಹಾಗೂ ತಗಲ್ಚೀನ ಇಬ್ಬರು ಈ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮಾಧಾನಕರ ಕ್ಷಮಾಪಣಾ ಪತ್ರ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಉತ್ತರ ದೊರಕಿದ ನಂತರವೂ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರು ಹೋಗಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಇಬ್ಬರು ಕೈಸಾಲೆ (Balcony)ಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಹುಚ್ಚು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಹೇಳಿದ “ಹೇ, ಫೈರೋಜಖಾನ, ರೋಜಘ್‌ಜೂನ್ (ಪ್ರತಿ ದಿನ ಬೆಳೆಯುವ) ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾದಶಾಹ ಮಾಡಲೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಹುಚ್ಚನ ಬಡಬಡಕೆಗೆ ಶುಭ

ಸಂಕೇತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದೇ ವೇಳೆ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರು. ಇವರಿಗೂ ಕೂಡ ರಾಜನ ವತಿಯಿಂದ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯಮಂ-ವಿ-ಜಹಾನ್ ಹಾಗೂ ತಗಲ್ವೀನ ಇವರಿಂದ ಬಹಳ ಹುಷಾರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎರಡು ವಾರಗಳ ನಂತರ ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ಸಫರ್ ಇಪ್ಪತನೇ ದಿನಾಂಕ ೮೦೦ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಂದು, ಗುರುವಾರ ದಿವಸ ಫೈರೋಜಖಾನನು ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಶಸ್ತ್ರ ಪಾತಿಕರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ತೆಗದುಕೊಂಡು ರಾಜಡೇರೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದನು. ಫೈರೋಜನ ಹಿಂದೆ ೨೦೦ ಜನ ಅವನ ಹಿತೈಷಿ ಸೈನಿಕರು ಕೂಡ ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ತಗಲ್ವೀನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. "ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಜನ ಆತ್ಮೀಯರು ಜಾಗೀರಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನು ಅನುಮತಿಸಿದರೆ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಗಲ್ವೀನನು ಇವನ ವಿನಂತಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನನು ಕೂಡ ಹೇಳಿದ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಕರೆತಂದವರನ್ನು ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ತಗಲ್ವೀನನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ. ಅಹ್ಮದಶಾಹನನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಜನರನ್ನು ಒಳಗೆ ತರಲು ಕಳಿಸಿದ. ಅಹ್ಮದಶಾಹ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಶಸ್ತ್ರಪಾಲಕರನ್ನು ಒಳಗೆ ತಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಾದಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲು ಅವನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ. ಆದರೆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದು ಅವರು ತಡೆದರು. ಇದರಿಂದ ಸಂಚು ತಿಳಿಯಿತು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಖಿಡ್ಗದಿಂದ ಕೆಲವರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಡೇರೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ತಗಲ್ವೀನನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹನಿಗೆ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದ. ಎಲ್ಲ ಮಾನ್ಯರು ಭಯಪಟ್ಟು ಕೊಠಡಿಯೊಳಗೆ ಅವಿತುಕೊಂಡರು. ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನು ಕೂಡ ಒಂದು ನೆಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡ ಸೈನಿಕರು ರಕ್ತದ ಓಕಳಿಯಾಡಿದರು. ತಗಲ್ವೀನ ಮತ್ತು ಅವನ ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.

ನಿಧನ :

೮೧೦ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ ಮದೀನಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದನು. ಆತ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಾಗೂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ದಿವಸ ಆಳಿದನು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೮

ಸುಲ್ತಾನ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ದಾವೂದಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ :

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ ನಂತರ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಸ್ವತಃ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ. ಅದೇ ವೇಳೆ ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದ ಮತ್ತು ಫೈರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ. ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಹುಚ್ಚ ಕೊಟ್ಟ ಬಿರುದನ್ನು ಶುಭ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, “ರೋಜ ಅಘ್‌ಜೂನ್” ಬಿರುದನ್ನೇ ತನ್ನದಾಗಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನನ ವಿಡ್ಡವನ್ನು ತನ್ನ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿದ. ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನನ್ನು ಕುರುಡು ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಗಯಾಸುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಾಗರದಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿದ ಮತ್ತು ತಗಲ್ವೀನನನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ. ಕುರುಡನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆತ ತಗಲ್ವೀನನನ್ನು ಒಂದೇ ಏಟಿನಲ್ಲಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ. ಮಖ್ದೂಮ-ಎ-ಜಹಾನ್ ಹಾಗೂ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ ಮದೀನಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಜೈಸೋಲ ಬಂದರಿನಿಂದ ಏರಿ ಮಕ್ಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಐದು ಸಾವಿರ ಫೈರೋಜ ಸುವರ್ಣ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಫೈರೋಜಶಾಹನ ನಡತೆ :

‘ಬಹಮನ ನಾಮಾ ದಖನಿ’ ಮತ್ತು ‘ಫುತೂಹ-ಸುಲ್ತಾನ್‌ದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಫೈರೋಜಶಾಹ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಸಭ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವ ಪೂರ್ಣ, ಗಂಭೀರ ಹಾಗೂ ಘನತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ. ಇವನ ನಂತರ ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇವನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಲಿಲ್ಲ. ಈತ ಬಹಮನಿ ವಂಶದ ಅತ್ಯಂತ ಮುತ್ತದ್ವಿ

ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ನಡತೆಯ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅನ್ಯ ಕೋಮಿನವರೆಗೆ ಕೊಡುವದು ಕಳಂಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನು ಫೈರೋಜಶಾಹನನ್ನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಎಂದರೆ ಈತನ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಈತ ಮುಸಲ್ಮಾನೇತರರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ೨೪ ಯುದ್ಧಗಳು ಈತ ಹಿಂದುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸೂರ್ಯ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ. ಬಂಕಾಪುರದ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಭಾಗಗಳು ರಾಜಧಾನಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ಈತ ರಾಜಕೀರಿಟವನ್ನು ರುಂಬಾಲದ ಆಕಾರ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಥಮ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ದಾನಧರ್ಮ ಈತನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಗೀತ ಕೇಳುವುದು. ಮತ್ತು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನೆಪವಾಗಿ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ನೆನಪು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾರಾಯಿ ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ವಿಚಾರ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಹಾಗೂ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಇವೇ ಎರಡು ಪಾಪಗಳು ನನ್ನಿಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದೇವರು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದು, ನನಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಜಿ ಮುಹಮ್ಮದ ಕಂಧಾರಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಫೈರೋಜಶಾಹ ದಿನಾಲು ಪವಿತ್ರ ಕುರ್ಆನ್ ೧/೪ ಅಂಶ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಹವಾಲು ಕೇಳುವುದು.

ಪ್ರತಿ ದಿನ ತಡ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಧರ್ಮ ಪಂಡಿತರು, ಒಳ್ಳೆಯವರು, ತೆಲಂಗಾಣ, ಸಂತರು ಮತ್ತು ಕವಿಗೋಷ್ಠಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಬಾದಶಾಹನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೊತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಆತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. "ನಾನು ಫೈರೋಜ್ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ಬಾದಶಾಹನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಕೆಳಗಿಳಿದಾಗ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತನ ಹಾಗೆ, ಸ್ವತಃ ನಾನು ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನೆಂದು ಭಾವಿಸದೇ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕೊಡುವದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ" 'ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಗೆ ಈ ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯಿಲ್ಲದ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾರು ಯಾರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಿಂದನೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಕಟ್ಟಿಚ್ಚರ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಬಯಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ತರಿಸಲು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಹಾಗೂ ಸಂತುಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವದ ಹಿರಿಯರಾದ ಮುಲ್ಲಾ ಇಸ್ಹಾಕ್ ಸರಹಿಂದಿ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನೀವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಗೆಲೆಯರ ಹಾಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ

ಮಹಮೂದ ಗಜನವಿ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಗಾರನಾದ ಅಬುರೈಹಾನನ ಘಟನೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾದಶಾಹನು ಆ ಸತ್ಯ ಘಟನೆ ಏನು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಆತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆ ಹೇಳಿದನು. ತಿಳಿದವರು ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಎಂದಿಗೂ ಇಂತಹ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಕಪಟ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಸ್ವಭಾವದವನಾಗಿದ್ದ.

ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದ ಮತ್ತು ಅಬುರೈಹಾನನ ಕಥೆ :

ಮುಲ್ಲಾ ದಾವೂದ ಬೀದರಿ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ದಂತ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಮಯ ಬೇಕು. ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದ ಮತ್ತು ಅಬುರೈಹಾನನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಅಬುರೈಹಾನ ತನ್ನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದ. ಮತ್ತು ಅವನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಕಲೆ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸ್ವಭಾವತಃ ಆತ ನಿರಾಪೇಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದ ಘಜನವಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಅಕ್ಕತ್ತಿಮನಾಗಿದ್ದ. ಘಜನವಿಗೆ ಆತನ ಈ ರೀತಿನೀತಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿವಸ ಘಜನವಿ “ಬಾಗೆ ಹಜಾರ ದರಖ್ತ”ದ ಮುಂದೆ ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಅಬುರೈಹಾನನು ಕೂಡ ಒಂದು ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಗೆ ಬಂದ. ಬಾದಶಾಹನು ಈ ಸಭೆಯ ನಂತರ ಯಾವ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು ಎಂದು ಹಕೀಮನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು.

ಜ್ಯೋತಿಷಿಯು ತನ್ನ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಗಣಿತ ಹಾಕಿ ಉತ್ತರ ಬಂದ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಬರೆದನು. ಹಾಗೂ ಮಹಮೂದ ಘಜನವಿಯ ತಲೆದಿಂಬಿನ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟನು. ಅದರ ನಂತರ ಅರಮನೆಯ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗಿದ್ದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಹಡ್ಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ಕೂಡಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಮತ್ತು ತಾನು ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಬಾದಶಾಹ ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದ ಮತ್ತು ಅಬುರೈಹಾನ ಬರೆದಂತಹ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಬಾದಶಾಹ ಮಾಡಿದಂತಹ ಆಚರಣೆಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಬರೆದಿದ್ದ. ಬಾದಶಾಹನು ಈ ಬರೆದಿಟ್ಟ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹಕೀಮನನ್ನು ಮೊಗಸಾಲೆಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಮೊಗಸಾಲೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಬಲೆ ಹಾಕಿ ಹಾಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಹಕೀಮನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪೆಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಏನೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಿಯೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳು ಎಂದು ಬಾದಶಾಹನು ಕೇಳಿದಾಗ ಹಕೀಮನು ಒಬ್ಬ ಗುಲಾಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಗದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

ಹಕೀಮನು ಆ ದಿನ ಆಗುವಂತಹ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ್ದನು.

ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಅಬು ರೈಹಾನನ ಈ ಮಾತು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಕಾಡಿತು. ಮತ್ತು ಆತನು ಅವನನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಹಕೀಮ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಜೈಲಿನ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಹಕೀಮನ ಗುಲಾಮನು ಬಜಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜ್ಯೋತಿಷಿಯು ಇವನಿಗೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದ. “ನಿನ್ನ ಮಾಲಿಕನು ಇಂದು ನಾಳೆ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿರುವನು ಆದರೆ ಇಂದಿನಿಂದ ಮೂರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಆತ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವನು.” ಗುಲಾಮ ಈ ಮಾತನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಲಿಕನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮಾಲಿಕನು ಕೋಪಗೊಂಡು ನನ್ನ ಗುಲಾಮನಾಗಿ ಬಜಾರದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಜನರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿಯಾ ಎಂದು ಆತನನ್ನು ಬೈದನು.

ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಮೂರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಅಹ್ಮದ ಬಿನ್ ಹಸನ್ ಮೇಮಂದಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಾದಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಕೀಮ ಅಬುರೈಹಾನನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಆತ ಹಕೀಮನ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ದುಃಖಪಟ್ಟನು. ಆತ ಹೇಳಿದ ಹಕೀಮನು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಎರಡು ಬಹುಮಾನ ಹಾಗೂ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಬದಲು ಜೈಲು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಮೂದ ಗಜವಿಯು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಅರಸರ ಸ್ವಭಾವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನೆ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಗುರುತಿದ್ದ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಬೇಕು. ಆ ದಿನ ಅವನ ಆದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಅವನಿಗಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದಿತ್ತು. ಬಾದಶಾಹನ ಸ್ವಭಾವ ಹುಡುಗರ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮಾನ ಸಿಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲದೇ ಅವನ ಸರಿಕರಲ್ಲಿ ಅವನ ತಲೆ ಕೂಡ ಎತ್ತರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದೇ ದಿನ ಹಕೀಮನಿಗೆ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ಬಜಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷಿಯ ಮಾತು ಸತ್ಯ ಸಾಬೀತವಾಯಿತು. ಹಕೀಮ ಅಬು ರೇಹಾನನು ಆತನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಮತ್ತು ಮಹಮೂದ ಗಜನವಿ ದರಬಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹೋದನು. ಆತನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ದೀನಾರ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕಿ ಕೂಡ ಬಹುಮಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಹಮೂದನು ಹಕೀಮ ಅಬು ರೈಹಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ, ನಿಜಕ್ಕೂ ನೀನು ಸುಲ್ತಾನ ಸಮೀಪವರ್ತಿ ಆಗಬಯಸಿದ್ದರೆ ಯಾವತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೋಲುವ ಮಾತನಷ್ಟೇ ಹೇಳು. ಬಾದಶಾಹನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರಲು ಮತ್ತು ಅವನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಎಲ್ಲರಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶ ಇದೇ ಆಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಪೋಷಣೆ :

ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಗೋವಾ, ಜೈಸೊಲ, ದಾಯಲ, (ಧಾಬೊಲ) ಬಂದರಗಳಿಗೆ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನುಪಮ ವಸ್ತುಗಳ ದಖನ್ನಿಗೆ ತರಿಸುವದು ಅವನ ಆದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆತ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವವನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಸ್ವತಃ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿ ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಉಡುಗೊರೆ ಎಂದರೆ ಈ ದೇಶದ ಕಲಾ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆತ ಪ್ರತಿ ದೇಶದ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ತನ್ನ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಆತನಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ್ತು ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದ ಕೌಶಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಜನರು ಇವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಬಹುಮಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಉಡುಗೊರೆ ಪಡೆದು ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆತ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹಳಷ್ಟು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಯೊಂದಿಗೆ ಆತನ ದೇಶದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆತನ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಇಡೀ ಜೀವನ ಪರಿಯಂತ ಮರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಅಧಿಕೃತ ಕವಿಗಳ ದ್ವಿಪದಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಠಪಾಠವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನು ಸ್ವತಃ ದ್ವಿಪದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಉರುಜಿಯಂದು ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಫೈರೋಜಿಯೆಂದು ಕಾವ್ಯನಾಮ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ. ಓದುಗರ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ನಂತರ ಅವನ ದ್ವಿಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುವುದು. ಮುಲ್ಲಾ ದಾವೂದ ಬೀದರಿ ಆತನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡುತ್ತ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕ “ತಹಫ-ಉಸಲಾತೀನ್”ವನ್ನು ಆತನ ಹೆಸರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬಾದಶಾಹನು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುರಾನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ತತ್ವಗಳು, ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಹಾಗೂ ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೈಪುಣ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಸೂಫಿ ಸಂತರ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈತ ಅಭಿರುಚಿ ಹೊಂದಿದ್ದ. ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಹಾಗೂ ಕಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ (ಶನಿವಾರ, ಸೋಮವಾರ, ಬುಧವಾರ) ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆತನು ಓದುವ ವಿಶೇಷ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಹಿದಿ, ಶರಹೆತಜಕಿರಾ, ಫನ್ನೇರಿಯಾಜಿ (ಗಣಿತ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ) ಶರಹ ಮಕಾಸಿದೆ ಕಲಾಂ, ಅಕ್ಲಿದಸ್, ಇಲ್ಮೆ ಹಿಂದಸಾ(ರೇಖಾ-ಗಣಿತ) ಮತ್ತು ಇಲ್ಮ-ವ-ಮಾನಿ,ವ ಬಯಾನ ಆಗಿದ್ದವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಓದಿಸಲು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಮಯ ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ರಾತ್ರಿ

ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾ ಶಿರಾಜಿಯವರ ವರಪ್ರಸಾದ ಮತ್ತು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ತರಬೇತಿಯಿಂದಾಗಿ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತನು. ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಮಟ್ಟವು ಮೊಹ್ಮದ ತುಘಲಕನಿಗಿಂತ ಎತ್ತರವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಶತಸಿದ್ಧ. ಸಾದಾತ ಮನೆತನದೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ರಾಜ ಫೈರೋಜಶಾಹನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹಸನ್‌ನ ವಿವಾಹವು ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ ಶಿರಾಜಿಯ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮಗಳ ವಿವಾಹವು ಅವರ ಮಗನಾದ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನನೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದದ ತರಫದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಕಟ್ಟಡಗಳು :

ಬಾದಶಾಹನು ತುಂಗಭದ್ರೆ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ನವನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಫೈರೋಜಾಬಾದ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಹೊಸ ನಗರವನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದನು. ನಗರ ರಸ್ತೆಗಳು ನೇರ, ಅಗಲ ಹಾಗೂ ದೂರದವರೆಗೆ ಹರಡಿದ್ದವು. ಒಂದು ಹೊಸ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅದರ ಒಂದು ತೀರ ನದಿಯ ದಡದವರೆಗೆ ಇತ್ತು. ತುಂಗಭದ್ರೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ಕೊರೆದು ನೀರು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಹರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಹಾಗೂ ವೈಭವಯುಕ್ತ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು.

ರಾಜ ಅರಮನೆಗಳು :

ಅರಮನೆಗಳು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಮನೆಗೋಸ್ಕರ ಬಹಳಷ್ಟು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅವು ಎಲ್ಲವೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಸುಂದರ ಹಾಗೂ ಕುಶಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಬೇಗಮಾತ(ಪತ್ನಿಗಳಿರುವ) ಪ್ರತಿ ಅರಮನೆಗೆ ಒಂದು ಕಾನೂನು ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕೇವಲ ಮೂರು ಸೇವಕಿಯಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಹಿಳೆಯೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು

ಪರವಾನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸೇವಕಿಯರು ಬೇಗಮಳ ಭಾಷೆ ಬಲ್ಲವರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹನಿಗೆ ಅರಬ್ಬಿ ಭಾಷೆ ಎಂದರೆ ಬಲು ಇಷ್ಟ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಖಿನಿ ಮಹಲ ಇದು ಸುಲ್ತಾನ ಮಹಮೂದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಮಗಳ ಅರಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬಿ ಮಾತನಾಡುವ ರಾಣಿಯರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಅರಬ್ಬಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಿಜಾಜ, ಮೆಕ್ಕಾ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಿಶೇಷ ಪಟ್ಟಣದವರಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅರಬ್ಬಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅರಬ್ಬಿ ಮಹಲ್ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಬ್ಬಿ ಭಾಷೆ ಬರದವರಿಗೆ ಈ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇತರೆ ಭಾಷೆ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆ)ಗಳನ್ನಾಡುವವರು ಬೆರೆತರೆ ಅರಬ್ಬಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಷೆ ಕೆಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ ವಕೀಲರು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅರಬ್ಬಿಯನ್ನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರಬ್ಬಿ ರಾಣಿಯು ಮರಣ ಹೊಂದಿದರೆ ತುರಂತ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತುಂಬಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಜ್ಜಿ ಎಂದರೆ, (ಪರ್ಶಿಯನ್ ಅಥವಾ ಅರಬ್ಬಿಯೇತರರು) ಇತರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಬೇರೊಂದು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂಬತ್ತು ಜನರಿದ್ದರು. ಆ ಬೇಗಮಳ ಸೇವಕಿಯರು ಚರಕಸಿ, ತುರ್ಕಿ, ರಸಿಯನ್, ಕರಜಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸಿಹಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ತುರ್ಕಿ, ಫಿರಂಗಿ, ಖತಾಯಿ, ಅಫಗಾನಿ, ರಾಜಪೂತ, ಬಂಗಾಲಿ, ಗುಜರಾತಿ, ತೆಲಂಗಿ, ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ ಬೇಗಮರ ಒಂದು ಬೇರೆ ವರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ ಮಹಿಳೆಯ ಹತ್ತಿರ ಅವರ ದೇಶದ ಹಾಗೂ ಅವರ ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವ ಸೇವಕಿಯರಿದ್ದರು. ಬಾದಶಾಹನು ದಿನಾಲು ಒಂದು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಎಲ್ಲರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬೇಗಮಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಾದಶಾಹನು ತೌರೈತ್ ಹಾಗೂ ಬೈಬಲ್ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿಯ ಪಂಡಿತರು, ಧರ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬಾದಶಾಹನ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇಸ್ಲಾಮ ಧರ್ಮದ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚವಾಗಿ ಮೂಡಿತ್ತು. ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರ ಇನ್ನಿತರೆ ಪ್ರವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅನುಸರಿಸುವ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಬೆರೆಯುವದು ಹಾಗೂ ಸಾರಾಯಿ ಸೇವಿಸುವದು ಕೇವಲ ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತು. ಹಿಂದುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈತ ಒಟ್ಟಾರೆ

ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಯುದ್ಧಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ವಿವರ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಪ್ರಥಮ ಯುದ್ಧ :

ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಬಿದರಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ-೮೦೧ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ ದೇವರಾಯನು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸವಾರರು, ತೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಪೇದೆಗಳು, ತೋಪು ಹಾರಿಸುವವರು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರೆ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮುದಗಲ್, ರಾಯಚೂರ ಮತ್ತು ಎರಡು ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದ ನಾಡಿನ ಊರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಸರಾಪರ್ದಾಶಾಹಿ (ಪರದೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ರಾಜಮನೆ)ಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ನಡೆದು ಸಾಗರವರೆಗೂ ಬಂದನು. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸವಾರರಿದ್ದರು. ಸಾಗರದ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಏಳು, ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಸವಾರರ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಇವನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಬಂದನು. ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು ದಾರಿಯ ಅಪಾಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿರಾರ ಮತ್ತು ದೌಲತಾಬಾದ ಸೈನ್ಯ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ದೇವರಾಯನ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಕಥರಾ (ಇದರ ಸರಿಯಾದ ಹೆಸರು 'ಗೆರಲಾ' ಇದೆ. ಇದು ಬಿರಾರ ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಬನಿಯೂನ್ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆಯಾಗಿದೆ)ದ ರಾಜ ನರಸಿಂಹ ದೇವ ಮಂದೂ ಹಾಗೂ ಅಸೀರದ ರಾಜರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಯನ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಬಿರಾರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಮಾಹೂರ ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನರಸಿಂಹದೇವನು ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿರಾರ ಮತ್ತು ದೌಲತಾಬಾದದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನರಸಿಂಹದೇವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವತಃ ದೇವರಾಯನ ವಿರುದ್ಧ ಹೊರಾಡಲು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು.

ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿದ್ದು, ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಎತ್ತರಗೊಂಡಿತ್ತು. ದೇವರಾಯನು ಕೂಡಾ ನದಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಡೇರೆ ಹಾಕಿದನು. ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ನದಿಯ ದಡದ ಆಚೆ ಹೋಗುವದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರ ಸಲಹೆ ಪಡೆದನು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದನು. ಇವರಲ್ಲಿ ಖಾಜಿ ಶೀರಾಜ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಆತ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹಿತೈಷಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆತ ಕೆಲ ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನು

ತನ್ನೊಡನೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮತ್ತು ದೇವರಾಯ ಅಥವಾ ಅವನ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಆತ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಹಿಂದುಗಳ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ, ನದಿಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಜನರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀರನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮತ್ತು ಇದರ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನು ಕೂಡ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹಿಂದುಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರ ನಂತರ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವದು. ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವದು. ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದವು. ಈ ಒಂದು ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ (ಹರಿಗೋಲು) ತಯಾರಾಗಿ ಬಂದವು. ಖಾಜಿ ಶೀರಾಜೋದ್ದೀನನು ಏಳು ಯುವಕರನ್ನು ಭಿಕ್ಷುಕರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ನದಿಯ ದಡವನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿ ಇಳಿದು ದೇವರಾಯನ ಸೈನ್ಯದ ಸಮೀಪ ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದನು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ವೇಶ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಆಕೆಯ ಜೊತೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯ ಶೀಲತೆಯಿಂದ ನಯಯುಳ್ಳವನ ಹಾಗೆ ಪ್ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ. ಆ ವೇಶ್ಯೆ ಮಹಿಳೆ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಂಡಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ 'ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಖಾಜಿಯ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಸವಾರಿಯು ಹೊರಟಿತು. ಆತ ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಸಿಂಗರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತಾಳ್ಮೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಅವಳು ಎಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿರುವಳು ಎಂದು ಪದೆ ಪದೇ ಕೇಳತೊಡಗಿದನು ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದನು. ಆಕೆ ರಾಜಕುಮಾರನಲ್ಲಿ ಇಂದು ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಾಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಈ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮರಳಿ ಹೊರಟಳು. ಆದರೆ ಈ ವ್ಯಸನಿಕ ಮತ್ತು ಬಹುರೂಪಗಾರನು (ವೇಷಗಾರ) ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸರೋದ ನುಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯ ಹೊಂದಿದವ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಖಾಜಿ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ವೇಶ್ಯೆಯು ತನ್ನ ತಬಲಾವನ್ನು ಖಾಜಿಯ ಎದುರು ಇಟ್ಟಳು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಲೆಯ ತೋರಿಸು ಎಂದಳು. ಖಾಜಿಯು ಬಹಳ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ವೇಶ್ಯೆಯು ಬೆರಗಾದಳು. ಇಂಥ ಒಬ್ಬ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಬರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಖಾಜಿ ಶೀರಾಜ ಹಾಗೂ ಆತನ ಸಂಗಡಿಗರು ಈ ವೇಶ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ದೇವರಾಯನ ಮಗನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ

ಪಾಲ್ಕೊಳ್ಳಲು ತಲುಪಿದರು. ಸಭೆಯು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಂದ ತುಂಬಿತು. ನಂತರ ನೃತ್ಯಗಾರ್ತಿಯರ ಗುಂಪು ನೃತ್ಯ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಇತ್ತ ಖಾಜಿಯು ಕೂಡಾ ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಹಾಸ್ಯಗಾರರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಮತ್ತು ಸಭೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ತನ್ನ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೋಡಿಯನ್ನು ತೋರಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬಹುರೂಪಿಯ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ತೋರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜಕುಮಾರ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಸಭಿಕರು ಮನಸೋತರು. ತನ್ನ ಜಾದುವಿನಿಂದಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿದನು. ನಂತರ ಹಾಸ್ಯಗಾರರ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ತನ್ನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ತೋರಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಯುಕ್ತಿ ತೋರ ತೋರಿಸುತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರನತ್ತ ಸಾಗಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ತತ್ಕ್ಷಣ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಅದರ ನಂತರ ಬೇರೆ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಒಳಗೆ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಸಭಿಕರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಹಿಲಾಲುಗಳನ್ನು (ದಿವುಟಗಿ) ಆರಿಸಿದರು. ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸಿತು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಕೊಲೆಪಾತ ನಡೆಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಾರಾಯಿ ನಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಇವರ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಸಲ್ಮಾನ ಪೇದೆಗಳು ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ನದಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದರು ಹಾಗೂ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿರೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಸಾವಿರಾರು ಸವಾರರು ನದಿಯಾಚೆಯಿಂದ ಬಂದರು. ಹಾಗೂ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕೊಂದರು.

ಘೋರ ಕತ್ತಲವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಸೈನ್ಯವು ಐದು ಹರದಾರಿಯವರೆಗೆ ಹರಡಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಯಭೀತರಾದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಡೇರೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಮೈದಾನಿನ ಕಡೆಗೆ ಅಥವಾ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ನದಿಯ ತೀರವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜನ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಭೀತಿಗೊಂಡರು ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸುಲ್ತಾನ ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪ ಬಂದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಸುಪುತ್ರನ ಸಾವಿನಿಂದ ದುಃಖ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದನು. ಆತ ತನ್ನ ಮಗನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ ಮೈದಾನದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ರಾಜನ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ವಿಜಯನಗರದವರೆಗೆ ಹೋದನು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆದವು. ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾ ಶಿರಾಜಿಯ ಕುಶಲ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ವಿಜಯ ಲಭಿಸಿತು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಗಳು ಸೋತರು. ದೇವರಾಯನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ರಾಜಧಾನಿ ತಲುಪಿದನು ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದನು.

ಆತನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಖಾನಖಾನಾನ ಹಾಗೂ ಮೀರ ಫಜಲ್ಲಲ್ಲಾ ಶಿರಾಜಿಗೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹಚ್ಚುಹಸಿರಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಖಾಜಿ ಶಿರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಹಾಗೂ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದನು.

ಈ ಅಮೀರರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೇವಕಿಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಕೈದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಅವರ ತಾಯಂದಿರು ಹಾಗೂ ಸಹೋದರಿಯರಿದ್ದರು. ವಿಜಯನಗರದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕು ಅಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ರಾಜನಿಗೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಕೂಡ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಬೇಡಿದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಖೈದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ದೇವರಾಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಸಲ್ಮಾನರೊಂದಿಗೆ ತಾವು ಬಯಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದನು. ಹಿಂದುಗಳ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಸೈನ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಓಡುತ್ತ ಹೋದರು ಮತ್ತು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ವಾದ ವಿವಾದ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಹುನ್ ರಾಜಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹುನ್ ಮೀರಫಜಲ್ಲಲ್ಲಾ ಶಿರಾಜಿಗೆ ಈ ಬೃಹತ್ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಆರುಲಕ್ಷ ಹೂನದಷ್ಟು ಪ್ರಜೆಗಳು ಸ್ವತಃ ಶೇಖರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಐದು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ರಾಜನು ತನ್ನ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಈ ಒಟ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಮೀರ ಫಜಲ್ಲಲ್ಲಾಹ ಶಿರಾಜಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಶಿರಾಜಿಯು ಒಟ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಬಾದಶಹನು ಆತನ ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕುಶಲ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕರಾರುಪತ್ರ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಎಂದಿಗೂ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಹಾಗೂ ಅಸೂಯೆ ಬೆಳೆಯಕೂಡದು ಹಾಗೂ ಎರಡು ಆಡಳಿತಗಳು ಪರಸ್ಪರರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇದರ ನಂತರ ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಎಲ್ಲ ಖೈದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತಾನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದನು. ತುಂಗಭದ್ರೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಸಫದ್ದರಖಾನ ಶಿಸಾನಿಯ ಮಗನಾದ ಫೌಲಾಧಖಾನನನ್ನು ಎರಡು ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತಾನು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಲುಪಿದನು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಈ ಪ್ರವಾಸದ ದಣಿವನ್ನು ಆರಿಸಲು ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದನು.

ಎರಡನೆಯ ಯುದ್ಧ :

೮೦೨ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಿರಾರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆತ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಮಾಹೂರ ತಲುಪಿದ. ಮಾಹೂರಿನ ಅಮೀರನು ನರಸಿಂಹನ ತೋಳಬಲದಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದು, ವಿದ್ರೋಹ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದನು. ಆತ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಹಿ ಅಮೀರರ ಮುಖಾಂತರ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಬಹಳ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸುಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದ. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಐದು ದಿವಸ ಮಾಹೂರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಅದರ ನಂತರ ನೇರವಾಗಿ ಕಟರಲಾದ ಕೋಟೆಯ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತಲುಪಿದ. ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಾಲಿಕನಾಗಿದ್ದನು. ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಕೊಂದವಾರಾ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆತ ತಕ್ಷಣ ಖಾನದೇಶ ಹಾಗೂ ಮಾಳ್ವಾದ ರಾಜರಿಗೆ ಆದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ಫೈರೋಜಶಾಹನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸೈನ್ಯಬಲವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಕೇಳಿದನು. ಖಾನದೇಶ ಹಾಗೂ ಮಾಳ್ವಾದ ರಾಜರು ಈ ಗರ್ವಿಷ್ಠ ರಾಜ ವಿನಾಶವಾಗಲೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ ಕಾರಣ ಅವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಹೀಗಾದರೂ ನರಸಿಂಹದೇವ ನಿರಾಶನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆತ ಅತ್ಯಂತ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಕನಡದಿಂದ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗು ಬಿಟ್ಟು ಯುದ್ಧ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದನು.

ಫೈರೋಜಶಾಹ ಸ್ವತಃ ರಣರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಆದರೆ ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ಖಾನಖಾನಾನು ಅವನಿಗೆ ತಡೆದರು. ಹಾಗೂ ಆ ಇಬ್ಬರು ಅಮೀರರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವು ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಜ್ಜಾಯಿತು. ಮೊದಲಿಗೆ ನರಸಿಂಹನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಯುದ್ಧದಿಂದ ದೂರರಲು ಹೇಳಿ ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಆದರೆ ಆತ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಧೃಢ ಪಡಿಸಿದ. ಈಗ ಇವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕ್ರಮಗೊಳಿಸಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಹುರಿದುಂಬಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೂ ಘೋರ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಶುಜಾಅತ್‌ಖಾನ್, ದಿಲಾವರ್‌ಖಾನ್, 'ಮುನವ್‌ಖಾನ, ಬಹದ್ದೂರಖಾನ ಈ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾದರು. ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯ ವೀರ್ಯವತ್ತಾದ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನಿಕರು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾದರು. ಖಾನಖಾನಾನು ಬಲಗಡೆಯ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಎಡಗಡೆಯ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಶೀರಾಜಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇಬ್ಬರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಂಡು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಯಾವನೋ ಖಾನಖಾನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಹರಡಿಸಿದರು. ಶೀರಾಜಿ ಇದರ ಕಡೆಗೆ

ಗಮನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಎರಡು ನೂರು ಸವಾರರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುವ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಬಾರಿಸಿ, ಡಂಗೂರ ಬಾರಿಸುವದರಿಂದ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಸ್ವತಃ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದನು.

ಸೈನಿಕರ ಮೃತ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಹೊಸ ಅಲೆ ಎದ್ದಿತು ಮತ್ತು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಸೈನಿಕರು ಶೀರಾಜಿಯ ಧ್ವಜದ ಅಡಿ ಜಮಾ ಆಗಹತ್ತಿದರು. ಈಗ ಶೀರಾಜಿ ಹಿಂದುಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಎದುರಿನಿಂದ ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಹೋಗಿ ಖಾನಖಾನಾನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಇಬ್ಬರು ಸೇರಿ ನರಸಿಂಹದೇವನ ಮಗನಾದ ಕೌಶಲರಾಯನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಆತನನ್ನು ಜೀವಂತ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಏನೋ ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸೈನ್ಯ ಕೋಟೆವರೆಗೆ ಇವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಅಂದಾಜು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ನರಸಿಂಹನು ಬಹಳ ಪರದಾಡಿ ತನ್ನ ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದನು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ನರಸಿಂಹದೇವನು ಸತತವಾಗಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟನು. ನಂತರ ಪ್ರಾಣಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದನು. ಇಬ್ಬರು ಅಮೀರರು ರಾಜನು ಸ್ವತಃ ಬಾದಶಾಹನ ಎದುರು ಹಾಜರಾಗುವವರೆಗೆ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವದು ಅತ್ಯಂತ ದುಸ್ತರ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

ಹೀಗಾಗಿ ರಾಜಾ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಎಲಚಪುರ ತಲುಪಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ನರಸಿಂಹನು ತಾನು ಬಾದಶಾಹನ ಹಿತಚಿಂತಕ ನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಇನ್ನುವರೆಗಿನ ತನ್ನ ಕುಟಿಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟನು. ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನವಾಯಿತು. ಬಾದಶಾಹನು ರಾಜನಿಗೆ ಶಾಹಿ ಪೋಷಾಕು ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಣ ಖಚಿತ ಕೀರಿಟವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತವೂ ಕೂಡ ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ನರಸಿಂಹದೇವನ ವಿನಂತಿ ಮೇರೆಗೆ ಆತನ ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಇದಲ್ಲದೆ ನರಸಿಂಹದೇವನಿಂದ ನಲ್ವತ್ತು ಆನೆಗಳು, ಐದು ಮಣ ಬಂಗಾರ, ಐದು ಮಣ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ರಾಜಧಾನಿ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಶೀರಾಜಿಯೇ ಗೆಲುವಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಆತನಿಗೆ ಪದೋನ್ನತಿ ನೀಡಿ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಮೀರ ತೈಮೂರ ಸಾಹಬೆಕರಾನ (ಸುದೈವಿ-ಇದು ತೈಮೂರಿನ ಬಿರುದು)ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ :

೮೦೪ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೀರ ತೈಮೂರನು ದಿಲ್ಲಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆಂದು

ಫೈರೋಜಶಾಹನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ವಿಜಯಿ ಈಗ ಒಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಗೆ ದಿಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಇಡೀ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಇವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿ ಅಮೀರ ತಕಿಮುದ್ದೀನ ಅಮೀರ ಮಹಮ್ಮದ ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ್ ಶೀರಾಜಿಯ ಅಳಿಯ ಹಾಗೂ ಮೌಲಾನಾ ಲುತ್‌ಫುಲ್ಲಾಹ್ ಶೀರಾಜಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಮುದ್ರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಮೀರ ತೈಮೂರನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಭಾವಶುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿ ಆದರದಿಂದ ಬರೆದ ಒಂದು ಪತ್ರವೂ ಕೂಡ ಈ ಅಮೀರರ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಹಬೆಕರಾನ್ (ತೈಮೂರನ ಬಿರುದು)ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ತೈಮೂರನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಇವರ ಮೇಲೆ ರಾಜ ವೈಭವದ ಕೃಪೆಗಳ ಮಳೆಗರಿಯಲಾಯಿತು. ಬಹಮನಿ ಅಮೀರರ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಉಡುಗೋರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಆತ ಬಹಳ ಆನಂದ ಪಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಇವರ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟನು.

ನಂತರ ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಕೆಲವೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರ ಮುಖಾಂತರ ತೈಮೂರನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ವಿನಂತಿಸಲಾಯಿತು. “ಫೈರೋಜಶಾಹ ಬಹಮನಿ ತೈಮೂರಿ ಆಸ್ಥಾನದ ಶುಭಚಿಂತಕನಾಗಿದ್ದು, ಸಾಹಬೆಕರಾನ್ ದಿಲ್ಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಬಂದರೆ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಸುಪುತ್ರರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ, ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಕೂಡ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬರಲು ಸಿದ್ಧನಿದಾನೆ.” ಅಮೀರ ತೈಮೂರನು ಇಷ್ಟು ದೂತರನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಭಾವಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ದಖ್ಖಿನ ಹಾಗೂ ಮಾಳ್ವಾದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಫೈರೋಜಶಾಹ ಬಹಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕೀರಿಟ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಒಂದು ವಿನಂತಿ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಅದರಲ್ಲಿ “ಹಿತಚಿಂತಕ ಸುಪುತ್ರ” ಎಂದು ಬಿರುದುಗಳೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೋದಂತಹ ಈ ಅಮೀರರಿಗೆ ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ವಜ್ರಖಚಿತ ಖಡ್ಗ, ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಂತಗಳ ಜಾಗೀರು, ಟರ್ಕಿ ಗುಲಾಮ, ನಾಲ್ಕು ಸರಿಸಾಟಿ ಇಲ್ಲದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿ ಕಳಿಸಿದನು.

ಗುಜರಾತ, ಮಾಳ್ವಾ ಹಾಗೂ ಖಾನದೇಶದ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಫೈರೋಜಶಾಹನಿಂದ ಭಯಭೀತರಾದರು. ಮತ್ತು ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ

ಧರ್ಮಬಂಧುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಒಡಕನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸೋಣ ಎಂದರು. ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಾಹಬೇಕರಾನನ ಖಡ್ಗ ಹಾಗೂ ದಾಳಿಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯೋಣ ಎಂದರು. ಈ ರಾಜರು ದ್ವಿಮುಖಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಒಳ ಸಂಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎನಿಸಿದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಕ್ಷಣವಾಗಿ ಹಣದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವೆವು ಎಂದರು. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ದೇವರಾಯನು ತನ್ನ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುಜರಾತ, ಮಾಳ್ವಾ ಹಾಗೂ ಖಾನದೇಶದ ರಾಜರು ಬಾದಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈರಿಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಬಾದಶಾಹನು ದೇವರಾಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಂದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿ ಬಿರುಸಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಕಟ :

ಮುಲ್ಲಾ ಬೀದರಿ ಒಂದು ಘಟನೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಲಗಿದ ಒಂದು ಸಂಕಟ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿತು. ದೇವರಾಯ ಮತ್ತು ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಮಧ್ಯ ಪರಸ್ಪರ ಕದನ ನಡದೇ ಇತ್ತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುದಗಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಗು ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು. ಆಕೆ ನಿಸರ್ಗದ ಕೈಚಳಕದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಮೂನೆಯಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆ ತಾಯಿ ಆ ಮಗುವಿನ ಮುಖ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಬಡತನವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವಳಾದಾಗ ಆಕೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಥಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ ಆಕೆಯ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಗಳು ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಸಿದ ಆಕೆ “ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಿದವನು ಆತ ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ. ಈ ಕೆಲಸ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಹುಡುಗಿ ಅವಿವಾಹಿತೆ ಉಳಿದಳು. ತಂದೆ ತಾಯಿ ಒತ್ತಾಯವು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಒಂದು ದಿನ ವಿಜಯನಗರದ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿ ತೆರಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದ ಮತ್ತು ಆ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಮಾಡಿದ.

ಪತಿಪತ್ನಿ ಆತನ ಸೇವೆ ಮನಸಾರೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮಗಳು ಎದುರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆಕೆಗೆ ಮಗಳೆಂದು ಕರೆದು ನನ್ನ ಮುಂದೆ

ಬರಲು ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಆಕೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಕೆಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೇಳಿದ ದೇವರು ನಿನಗೆ ಸೌದರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣದಕ್ಷಣವೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ದೇವರು ನಿನ್ನ ಭವಿಷ್ಯ ಉಜ್ವಲ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಹರಿಸಿದ. ನಂತರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಹುಡುಗಿ ಪ್ರಥಾಲಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಪ್ರಥಾಲ ಬಹಳ ಬೇಗ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಸೇವೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಾಲ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿದಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಥಾಲಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಖ್ಯಾತಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವರಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದರ ನಂತರ ಒಂದು ರತ್ನ ಖಚಿತ ಸರ ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುದಗಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಪ್ರಥಾಲ ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪೂಜೆಯ ನೆಪಮಾಡಿ ವಿಜಯನಗರದ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಪ್ರಥಾಲಳ ಮನೆ ಮುಟ್ಟಿ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಥಾಲಳ ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ.

ಪ್ರಥಾಲಳ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆ ಸರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಪ್ರಾಥಾಲಳ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಿಚ್ಛಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಥಾಲ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಅವರು ಆಕೆಯ ತಂದೆತಾಯಿಯನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬಂಧಿಖಾನೆಗೆ ಕಳಿಸುವಷ್ಟು ನನ್ನಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡಿರುವಿರಾ. ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಅಗ್ಗದರದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಇನ್ನು ಸತ್ಯ ಹೇಳದೆ ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆಕೆ, “ನಾನು ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಮುಸಲ್ಮಾನಳಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವೆ. ತಾವು ಆ ಶುಭಘಳಿಗೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಈ ಬಂಗಾರದ ಆಶೆಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಮಾರಬೇಡಿ ಎಂದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನನೊಂದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮತ್ತು ದೇವರಾಯನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆತ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪ್ರಥಾಲಳ ವಿರಹದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಭ್ರಾಂತನಾದನು. ಬೇಟೆಯಾಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಆತ ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ಹೊರಟ. ಸಾವಿರಾರು ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಪೇದೆಗಳು ಜೊತೆಗಿದ್ದರು. ಆತ ಐದು ಸಾವಿರ ಪೇದೆಗಳಿಗೆ ನದಿ ಆಚೆ ಮುದಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಥಾಲಳ ಮನೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಾಜನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದನು. ದೇವರಾಯನು ಸೈನ್ಯ ಬರುವ

ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಆ ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿಗನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಂಗಾರದ ಆಸೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆಂಬ ವಿಚಾರ ಅವನದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿಗನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು. ದೇವರಾಯನ ಸೈನ್ಯ ನಿರಾಶೆಗೊಂಡು ಮರಳುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವಂತೆ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹಳಷ್ಟು ನಗರ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಫೌಲಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಆತ ಕೋಪಗೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಆದರೆ ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರು ಫೌಲಾದಖಾನನನ್ನು ದಾರಿ ಮಧ್ಯೆ ತಡೆದರು ಮತ್ತು ಆತನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡೆದರು. ಆದರೆ ಫೌಲಾದಖಾನ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ಮುಖಾಬಿಲ್ ಮಾಡಿದ. ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಹರಡಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಫೌಲಾದಖಾನನಿಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು.

ಎರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಹಿಂದು ಸೈನಿಕರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಫೈರೋಜಶಾಹನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿತು. ಆತ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಸಿದ್ಧವಾಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಸೈನ್ಯದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸರದಾರ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಫೈರೋಜಾಬಾದದ ಹೊರಗಡೆ ಇದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಆತ ಸ್ವತಃ ೮೦೯ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಹೊರಟ. ಫೈರೋಜಶಾಹ ವಿಜಯನಗರ ತಲುಪಿದ. ದೇವರಾಯ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಆದರೆ ಹಿಂದು ಸೈನ್ಯ ಪ್ರತಿರೋಧವಡ್ಡಿತು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಹಮನಿ ಸೈನ್ಯವು ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿತು. ದೇವರಾಯ ತನ್ನ ಘನವಂತತೆ ಹಾಗೂ ವೈಭವ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗಿಂತ ಮುಂದಾಗಿದ್ದ. ಆತ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಪಡಿಸಿದನು. ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವು ಕೋಟೆ ಗೋಡೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತೋಪು ಹಾರಿಸಿ ಬಾಣದ ಮಳೆಗರೆದರು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕುದುರೆಗಳು ವಿಜಯನಗರದ ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಸವಾರರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾಣ ಬಾದಶಾಹನ ತೋಳಿಗೆ ತಾಕಿತು. ಆದರೆ ಬಾದಶಾಹನು ಲಕ್ಷವಹಿಸದೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾದ. ಅದರ ನಂತರ ಗಾಯ ಮಾಯಲಿ ಎಂದು ಒಂದು ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹಾಕಿದ.

ಬಾದಶಾಹ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಿದ ನಂತರ ಆತ ವಿಜಯನಗರ ಗೆಲ್ಲುವ ವಿಚಾರ ಕೈಬಿಟ್ಟನು ಹಾಗೂ ಅಮೀರುಲ್ ಉಮರಾನನ್ನು ಮಿಯಾಸಿದ್ದು ಸರನೌಬತ್‌ನ ಜೊತೆಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ದಕ್ಷಿಣದ ನಗರಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಲು ಕಳುಹಿಸಿದ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಶೀರಾಜಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಅಮೀರರನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕಳುಹಿಸಿ, ಫೈರೋಜಶಾಹನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ದೇವರಾಯನ ಮುಖಾಬಿಲೆಗಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಇರಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಯುದ್ಧ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಎಂಟು ಯುದ್ಧಗಳು ಹಿಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮಧ್ಯೆ ಆದವು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಫೈರೋಜಶಾಹ ಬಹಮನಿಗೆ ಗೆಲುವು ಲಭಿಸಿತು.

ದೇವರಾಯನು ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಗುಜರಾತಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಸಹಾಯ ಬಯಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಗಳವರೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಖಾನಖಾನಾನು ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ನಾಶ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ ಶೀರಾಜಿ ಪ್ರಸಂಗ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂಕಾಪುರದ ಕೋಟೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಾಹನ ಆದೇಶದಂತೆ ಶೀರಾಜಿ ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮಿಯಾಸಿದ್ದು ಈತನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆತ ಸ್ವತಃ ಬಾದಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡ. ಅದರ ನಂತರ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಖಾನಾಖಾನಾನು ಕೂಡ ಬಾದಶಾಹನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ರಾಜ ಕೊಡುಗೆ ಹಾಗೂ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅದರ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಮತ್ತು ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮತ್ತು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಅಮೀರರ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು. ಪರಸ್ಪರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಅಹ್ಮದಖಾನನು ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಯನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ನಿಲ್ಲಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸುಖ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬಾರದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಬಾದಶಾಹ ಮತ್ತು ಶೀರಾಜಿ ಇನ್ನಿತರೆ ಹೆಸರಾಂತ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಆದೋನಿಯ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಹೊರಟರು.

ದೇವರಾಯನಿಗೆ ಈ ಅಮೀರರ ಹಾಗೂ ಬಾದಶಾಹನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಸುದ್ದಿ ಅತ್ಯಂತ ಬೇಗನೆ ತಲುಪಿತು. ಆತನಿಗೆ ಖಾನದೇಶ ಮತ್ತು ಮಾಳ್ವಾದ ವತಿಯಿಂದ ನಿರಾಶನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ. ಅರ್ಥಾತ ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಬಾದಶಾಹನು ವಿಜಯನಗರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಪೂರ್ವ ತನ್ನ ಕೆಲ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರದಾರರನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾಹನ ಮುಖಾಂತರ ಈ

ಸಂದೇಶವಾಹಕರು ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಹತ್ತಿರ ತಲುಪಿದರು. ಮೊದಮೊದಲು ಫೈರೋಜಶಾಹ ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೆ ನಂತರ ಶೀರಾಜಿಯ ಸಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವರಾಯ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕರಾರು ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಇದಲ್ಲದೇ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಹೂನ ನಗದು, ಐದು ಮಣ ವಜ್ರಗಳು, ಐವತ್ತು ಆನೆಗಳು, ಎರಡು ಸಾವಿರ ವಾದ್ಯಗಾರರು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಾರರು ಹಾಗೂ ಗುಲಾಮರು ಸೇವಕಿಯರನ್ನು ಬಾದಶಾಹನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಪಡಿಸುವದು ಈ ಕರಾರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. ಬಂಕಾಪುರದ ಕೋಟೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ರಾಜನು ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗಾಗಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕೋಟೆಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಹರಿಸುವದು ಬೇಡ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಸಂಧಾನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶರತ್ತು ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು. ನಲ್ವತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿಜಯನಗರದಿಂದ ಬಾದಶಾಹನ ತಂಗುದಾಣದವರೆಗೆ ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಕಾರದ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಲಾಯಿತು. ಏಳು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಗೋಡೆ ದ್ವಾರಗಳು, ಘಟ್ಟ ಬಜಾರಗಳು ಶೃಂಗರಿಸಲಾಗಿದ್ದವು. ಸಂಗೀತ ಮೇಳದವರು, ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೀರ ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ ಮತ್ತು ಅಹ್ಮದಖಾನಖಾನಾನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಜಯನಗರ ತಲುಪಿದರು. ಮತ್ತು ದೇವರಾಯನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯಾಪರನಾಗಿದ್ದು, ಕಂಡು ತನಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಯಸಿದ. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಧೈರ್ಯ ತೋರಿ ಸೈನ್ಯದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಖಾನಖಾನಾನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ದೇವರಾಯನು ಬಲು ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಬಾದಶಾಹನ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿದ. ನಗರದ ಮಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಅರಮನೆಯವರೆಗೆ ಮೂರು ಹರದಾರಿಯಷ್ಟು ಅಂತರವಿತ್ತು. ಈ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮುಖಿಲಿ ಒತ್ತಾಗಿ ನೆಯ್ದಿರುವ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರು ಅರಸರು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಡೆದರು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮತ್ತು ದೇವರಾಯನ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಬೀರುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಸುಂದರ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಬಂಗಾರದ ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಹೂ ತುಂಬಿ ತಂದು ಹೂಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಅದರ ನಂತರ ಪ್ರಜೆಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀರುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಎರಡು ಕಡೆಯವರು ಕೂಡಿ ಬಡವರಿಗೆ ದಾನಧರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತ ಅರಮನೆಯವರೆಗೆ

ತಲುಪಿದರು. ದೇವರಾಯನ ಕಡೆಯಿಂದ ವಧುವರರಿಗಾಗಿ ರತ್ನ ಖಚಿತ ಪಲ್ಲಕಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಎರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಮೂರನೆದಿನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ. ದೇವರಾಯನು ಜೊತೆಗೆ ಹೋದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ. ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲಿ, ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ ಎಂದ. ಈ ಮಾತು ದೇವರಾಯನ ಕಿವಿ ಮುಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಆತ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದನು. ದೇವರಾಯ ಸೈನ್ಯ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಥಳದವರೆಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಆದರೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ ಹೇಳಿದ.

ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿದರೂ ಕೂಡ ಇಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಫೈರೋಜಾಬಾದ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಾದಶಾಹನು ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ಮುದಗಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಹೋದವರು ಪ್ರಥಾಲ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ತಂದೆತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದು ತಂದರು. ಪ್ರಥಾಲ ಬಾದಶಾಹನ ಮುಂದೆ ಬಂದಳು. ಬಾದಶಾಹನು ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಥಾಲಳನ್ನು ಕಂಡನು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ನನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ, ಕಾರಣ ಈಕೆಯನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನನ ಅರಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರಥಾಲಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಈಕೆಯ ವಿವಾಹವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗಿಸಲು ಹೇಳಿದನು. ಸಮಾರಂಭ ಜರುಗಿತು. ವಿವಾಹವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಪ್ರಥಾಲ ಹಸನನ ಅರಮನೆ ಸೇರಿದಳು. ಪ್ರಥಾಲ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಅರಮನೆ ಸೇರಿದಳು.

ಗೊಂಡವಾಡದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

ಇದರ ನಂತರ ೮೧೦ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನು ಗಣಿತ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರೇಖಾಗಣಿತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿದನು. ದೌಲತಾಬಾದದ ಬಾಲಾಘಾಟದಲ್ಲಿ ಜಂತರಮಂತರ (ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ) ನಿರ್ಮಿಸಲು ಆದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದ. ಈ ಕೆಲಸ ತನ್ನ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಂಗ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಗಣಿತಜ್ಞರಾದ ಹಕೀಮ ಹಸನ ಗಿಲಾನಿ ಮತ್ತು ಸೈಯ್ಯದ ಮಹಮ್ಮದ ಗಾಂದೋನಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಸನ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಆಕಸ್ಮಿಕ ನಿಧನ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಅಪಘಾತ ಹಾಗೂ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸ ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ೮೧೫ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಭೇಟಿಯಾಡುವ ನೆಪ ಮಾಡಿ ಗೊಂಡವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ ಹಿಂದುಗಳೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಅಂದಾಜು ಮೂರು ನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಸೂಫಿ ದಖನ್ನಿಗೆ

ಬಂದಿರುವರೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಬಾದಶಾಹನು ಅವರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ಅವರ ಹೆಸರು ಗೇಸುದರಾಜ ಎಂದಿತ್ತು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಯಾವತ್ತೂ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರನ್ನು ಆಶ್ರಯದಾತನಾಗಿದ್ದ. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಆತ ತಕ್ಷಣವಾಗಿ ಫೈರೋಜಾಬಾದದಿಂದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳನ್ನು, ಶರಣರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಶರಣರಿಗೆ ಆದರ ಸತ್ಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ದಖನ್ನಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಫೈರೋಜಶಾಹ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಹಜರತ್ ಬಂದೇನವಾಜರವರು ಕೂಡ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಹೊರನೋಟ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿರುವ ಹಾಗೆ ತೋರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣ ಆತ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಸಹೋದರ ಅಹ್ಮದಖಾನನು ಅವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಖಾನ್‌ಕಾಹ್ (ಆಶ್ರಮ) ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅವರ ಸೂಫಿ ತತ್ತ್ವಾಧಾರಿತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಪದ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಫಕೀರರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಅಕ್ಬರ್ ಹಸನ್‌ಖಾನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ :

ಬಾದಶಾಹನು ೮೧೮ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಅಕ್ಬರ್ ಹಸನ್‌ಖಾನನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ರಾಜ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಟ್ಟನು. ಅದರ ನಂತರ ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜರಿಗೆ ಈತನಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಅಜ್ಞಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತರು ಹೇಳಿದರು. “ಹಸನ್‌ನಿಗೆ ರಾಜ ಕಿರೀಟದಿಂದ ಎತ್ತರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ! ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಳ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಆವಾಗ ಸಂದೇಶವಾಹಕರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರು ಕಿರೀಟವನ್ನು ಅಹ್ಮದಖಾನ ಖಾನಖಾನಾನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಅಸಂತೋಷವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವು ರಾಜ ದರ್ಬಾರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಗದ್ದಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಗದ್ದಲದಿಂದಾಗಿ ರಾಜ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಕು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಖಾನಕಾಹ(ಆಶ್ರಮ)ವನ್ನು ನಗರದಿಂದ ದೂರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಆದೇಶದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ

ಸದ್ಯ ಅವರ ಸಮಾಧಿ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಹಾಗೂ ಎತ್ತರದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾತ್ಕಲ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

೮೦೦ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾದಶಹನು ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ವಾಹಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ಕಪ್ಪ-ಕಾಣಿಕೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದನು. ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ನಗದು ಹಣ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಬಾದಶಾಹನು ಆನಂದ ಪಟ್ಟನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾಹನು ನಲಗಂಡಾ ಎಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಪಾತ್ಕಲ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟನು. ಪಾತ್ಕಲ್‌ದಿಂದ ಆಧೋನಿವರೆಗೆ ಎಂಬತ್ತು ಹರದಾರಿ ಅಂತರವಿತ್ತು. ಬಾದಶಾಹನು ದಾಳಿ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ನಡೆದ. ಆತ ಎರಡು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಕೋಟೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತ. ಆದರೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ರೋಗ ಹರಡಿತು. ಸೈನಿಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲಿದರು. ದೇವರಾಯನು ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಈ ವೈಫಲ್ಯ ತನಗೆ ಹಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದನು. ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನು ಅವನ ಜೊತೆಗಿದ್ದನು. ಸ್ವತಃ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ವಿಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲದೇ ಗೆಲುವು ಕೂಡ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಾದಶಾಹ ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೇ ಇರುವುದು ಅವನ ಆತ್ಮಗೌರವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ತರುವುದಾಗಿತ್ತು. ಫಜಲುಲ್ಲಾಹ್ ಶೀರಾಜಿಯ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಖಾಬಿಲೆ ಆಯಿತು. ಶೀರಾಜಿಯು ದೇವರಾಯನ ಸೈನ್ಯದ ಬಲಭಾಗದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ದಿಕ್ಕುಪಾಲು ಮಾಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವಿದ್ದಾಗ ಶೀರಾಜಿಯ ಒಬ್ಬ ಅವಿಶ್ವಾಸಿಕ ಸೇವಕ ಶೀರಾಜಿ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಅವನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದನು. ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಶೀರಾಜಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೈನ್ಯ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡಿತು. ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸರದಾರರು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಖಾನಖಾನಾನನ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಜನರು ದೇವರಾಯನಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ನಂತರ ಹಿಂದೂಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಂಹಾರದ ಆದೇಶ ನೀಡಿದರು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರೆಂದರೇ ಅವರ ತಲೆಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು.

ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಗ್ಗೊಲೆ :

ಹಿಂದುಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಹಳಷ್ಟು

ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊಲೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಿಯಾಯಿತಿಯೂ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೇ ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಹಗೆತನವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಫೈರೋಜಖಾನನು ದಿಗ್ವಿಜಯಗೊಂಡು ಗುಜರಾತದಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ಮೀರ ಫಜಲಿಲ್ಲಾಹನ ಮಗನಾದ ಮುಲ್ಲಾ ಗಯಾಸುದ್ದೀನನಿಗೆ ಅಹ್ಮದಶಾಹ ಗುಜರಾತಿನ ಹತ್ತಿರ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆತನ ಸರಕಾರ ಇನ್ನೂ ಸುಭದ್ರವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಆತ ಸಹಾಯ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಖಾನಖಾನಾನನು ವಿಜಾನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದುಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಬಹಮನಿ ಗಡಿಯಿಂದ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿದ. ಇದರ ನಂತರ ಬಾದಶಾಹನು ಆತನಿಗೆ ರಾಜಕೃಪೆ ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಈಗ ಬಾದಶಾಹ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸದಸ್ಯರು ಈ ಸೋಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಮುಪ್ಪಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸೋಲು ಒಂದು ಕಷ್ಟ ಚುಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಲಜ್ಜಾಶೀಲನಾದ ಬಾದಶಾಹನು ಬಹಳ ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ದುಃಖದಿಂದ ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಆತ ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾದ. ರೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಆತನ ಇಬ್ಬರು ಗುಲಾಮರಾದ ಐನುಲ್‌ಮುಲ್ಕ ಹಾಗೂ ಬೇದಾರುಲ್‌ಮುಲ್ಕ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಏನೂ ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಆದರು. ದಖನ್ನಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕೆಲ ಗುಲಾಮರು ಬಾದಶಾಹನನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಅಹ್ಮದಖಾನಖಾನಾನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಗುಲಾಮರು ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಹಜರತ್ ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದಾನವಾಜರ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಆತ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಬಯಸಿದ. ಮಗನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸಹೋದರನ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆಸುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಮೊದಲಷ್ಟೆ ಅಹ್ಮದಖಾನನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಆತ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಬ್ಬರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಡಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜ (ಬಂದಾನವಾಜ) ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ.

ಅವರು ತಮ್ಮ ರುಂಬಾಲವನ್ನು ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಒಂದು ತಂದೆಯ ತಲೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಮಗನ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದರು. ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದರ ನಂತರ ಆತ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಊರಿನಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಖಿಲ್ಜಿ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಭೇಟಿಯಾದನು. ಅತ್ಯಂತ ಹಿತಚಿಂತಕನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಅಹ್ಮದಶಾಹನ ಮನೋಗತ ತಿಳಿದು ಆತನಿಗೆ ರಾಜಗೌರವ ನೀಡಿದನು. ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದನು.

ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ನೀನು ತೊಂದರೆಗೀಡಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆರಾಮವಾಗಿ ಇದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದೆ ಈಗ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬೇರೆಯಾಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗಿರುವೆನೆಂದು ಖಲ್ವ ಹಸನ ಬಸರಿ ಅವನ ಸಂಗಡವೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಇವರು ಖಾನಪೂರನಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಹಮ್ಮದಖಾನನು ನನಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಊರಿನ ಹೆಸರು ರಸೂಲಾಬಾದ ಎಂದು ಕರೆಯುವೆ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ. ಹಾಗೂ ಇದರ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ನಜಫ್, ಮಕ್ಕಾ ಹಾಗೂ ಕರಬಲಾದ ಸೈಯ್ಯದ ಮನೆತನದ ಜನರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಕೊಡುವೆ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಅಹ್ಮದಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ :

ಅಹ್ಮದಖಾನನು ಪಲಾಯನಗೈದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಿಜಾಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹಾಗೂ ಐನುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದರು. ಅವರು ಹೋಗಿ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋದರು. ವೈರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಅಹಮ್ಮದಖಾನನು ನಗರದ ಅಮೀರರನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಚರರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಖಲ್ವ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಆತನ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪದೇ ಅವನನ್ನು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹಸನ್‌ಶಾಹನ ತಲೆಮೇಲೆ ರಾಜ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜವಾನರನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇವಕರನ್ನು ಆತನ ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ತ ಅಹಮ್ಮದಖಾನನ ಸೈನ್ಯದ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆಗ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಐನುಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸೈನ್ಯ ಬಂದಿತು. ಅಮೀರರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಹ್ಮದಖಾನನ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಬಂದ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದು ಬಣಜಿಗರು (ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಸಮುದಾಯದವರು) ಬಿರಾರಿನಿಂದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಖಲ್ವ ಹಸನ ಬಸ್ತಿ ಈ ಜನರಿಂದ ದವಸಧಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ಕುದುರೆ ಹಾಗೂ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಅಹ್ಮದಖಾನನಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದನು. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಎತ್ತು ಹಾಗೂ ಕುದುರೆಗಳ ಸೈನ್ಯ ಕಾಣುವುದು. ಬಿರಾರಿನಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಸಹಾಯ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ವೈರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಅಹಮ್ಮದಖಾನನು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ರಾಜ ಸೈನ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪ ಬಂದಿತ್ತು.

ಅಹ್ಮದಖಾನನು ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ದಣಿದು ಒಂದು ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಡ್ಡಧಾರಿ ಫಕೀರರ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಆತನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮೂಲೆಯ ಒಂದು ಹಸಿರು ಕಿರೀಟವಿತ್ತು. ಈತ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಸಲಾಮ ಮಾಡಿದ. ಆತನು ಆ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಈತನ ತಲೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಇದು ಫಕೀರನ ಕಡೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಬಂದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದನು.

ಅಹ್ಮದಖಾನನು ಇದನ್ನು ಒಂದು ಶುಭ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆನಂದಪಟ್ಟನು. ಈ ವಿಷಯ ತಕ್ಷಣ ಹಸನ ಬಸ್ತಿ ತಿಳಿಸಿ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಕನಸು ನನಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದೆ. ನಾನು ಈಗ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಮತ್ತು ಈ ಮೊದಲು ಹಸನ ಬಸ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಮುಂದಾದನು. ಅಹ್ಮದ ಎರಡುನೂರು ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ತಲುಪಿದ. ಮತ್ತು ಬಣಜಿಗರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದನು. ನಂತರ ಯುದ್ಧ ಕಹಳೆಯನ್ನು ಊದಿಸಿದನು. ಸೈನ್ಯದ ಬಲಭಾಗ ಹಾಗೂ ಎಡಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾಗೀರದಾರರು ಅಹ್ಮದಖಾನನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಹರದಾರಿಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದನು. ಐನುಲ್‌ಮುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಬೇದಾರುಲ್‌ಮುಲ್ಕ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು. ಆದರೂ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾಡಿದರು. ಹಸನ ಬಸ್ತಿ ವೈರಿ ಸೈನ್ಯದ ಬಲ ಹಾಗೂ ಎಡ ಭಾಗದ ಸರದಾರರನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟಿದಾಗ ಆ ಇಬ್ಬರು ಗುಲಾಮರು ಕೂಡ ಯುದ್ಧ ಮೈದಾನದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋದರು.

ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಬಾದಶಹನು ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು ಹಸನಖಾನನ ತಲೆಮೇಲೆ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಟ್ಟು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಮತ್ತು ಖಾನಖಾನಾನನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಿಂದ ಮೂರು ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಕದನವಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಬಾದಶಾಹ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದನು. ಆತ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದನೆಂದು ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿ ಹರಡಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆತನ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ ಅಹ್ಮದಖಾನನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಬಾದಶಾಹನ ಇಬ್ಬರು ಗುಲಾಮರು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾಜಮಹಲ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಿತು. ಗುಲಾಮರು ಆತನಿಗೆ ಇಡೀ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅಹ್ಮದಖಾನನು ಬಾದಶಹನ ಬಗೆಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಗೌರವದಿಂದಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಸೈನ್ಯ ಕೋಟೆಯ ಸಮೀಪ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಆಗ ಇಬ್ಬರು ಗುಲಾಮರು ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಮದ್ದುಗುಂಡು ಹಾರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅಹ್ಮದಖಾನನ ಜೊತೆಗಾರರಿಗೂ ಒಂದು ಗುಂಡು ತಾಗಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ಗುಂಪು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಫೈರೋಜಶಾಹನ ನಿಧನ :

ಬಾದಶಾಹನಿಗೆ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ಆತ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹಸನಖಾನನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಸೈನ್ಯ ಈಗ ಅಹಮ್ಮದಖಾನನ ಪರವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಸೈನ್ಯ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಹಿತ ಬಯಸುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ನೀನು ಕೂಡ ಆತನ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕನಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊ

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದನು. ರಾಜಪೇದೇಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಹ್ಮದಖಾನನು ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಬಾದಶಹನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಜೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಬಾದಶಹ ಹೇಳಿದನು. “ನಾನು ಜೀವಂತ ಇರುವಾಗ ನೀನು ಬಾದಶಹನಾಗುವುದು ಕಂಡೆ ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಪಿತೃವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಡೆದು ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಈಗ ನೀನು ಹಸನನನ್ನು ನಿನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಾಹಸಮಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊ ಮತ್ತು ಕೆಲ ಘಳಿಗೆಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡಬೇಡ.

೮೨೫ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ. ಇಸ್ಲಾಮಿ ತಿಂಗಳ ಸವ್ವಾಲ ೮೨೫ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಫೈರೋಜಶಾಹ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದನು. ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಶವವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಾಜ ಸನ್ಮಾನದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಅಜ್ಜನ ಸಮಾಧಿ ಹತ್ತಿರ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಫೈರೋಜಶಾಹನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಏಳು ತಿಂಗಳು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದನು. ಕೆಲ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ಶೇರಖಾನನ ಮುಖಾಂತರ ಬಾದಶಹನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚುಕಿಸಿ ಸಾಯಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೯

ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ ದಾವೂದ್‌ಶಾಹ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ :

ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹನು ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೨೫ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಮಾಡಿಸಿದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಾದಶಹನಾದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜ ಬಂದಾನವಾಜರು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಂತೋಷದ ಸಮಾಚಾರವು ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಪಡೆಯಿತು. ಆತ ತನ್ನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಶುಕ್ರವಾರದ ಪ್ರವಚನ (ಖುತ್ಬಾ)ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನು.

ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹನ ನಡತೆ :

ಈತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಾಹಸಮಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆತ ಧರ್ಮ ಪಂಡಿತರನ್ನು, ಸಂತರನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾದಾತ್‌ರನ್ನು ಬಹಳ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಇವರುಗಳನ್ನು ಆದರಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜರ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದ. ಆದ ಕಾರಣ ಆತ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವ ಸೇವಕನಾದ. ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೂಡ ಹಜರತ್‌ರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಜರತ್ ಬಂದಾನವಾಜರಿಂದ ಗುರುದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದನು. ಮತ್ತು ಶೇಖ ಮಹಮ್ಮದ ಶಿರಾಜರ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ಅಹ್ಮದ್‌ಶಾಹನು ನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜರು ಇರಲು ಒಂದು

ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈಗಲೂ (ಈ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ಅಂದರೆ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸುಲ್ತಾನರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಹಜರತ ಬಂದಾನವಾಜ ಗೇಸುದರಾಜರಿಗೆ ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಊರುಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾಗೀರದಿಂದ ಬರುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ದಖನ್ನಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರೂ ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕಥೆ ಪ್ರಚಲಿತ ಇದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ-ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬಾತ ದಖನ್ನಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ “ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದರ ಅಂತಸ್ತು ಹೆಚ್ಚೊ ಅಥವಾ ಸೈಯ್ಯದ ಗೇಸುದ ರಾಜರದೋ? ಆತನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ “ಹಜರತ್ ಮಹಮ್ಮದರು ಅಂತಸ್ತು ಪ್ರವಾದಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹಜರತ ಗೇಸುದರಾಜರು ಬೇರೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ” ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜರೊಂದಿಗೆ ಜನರು ಹೊಂದಿದ ಅಭಿಮತ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಹಜರತ ಗೇಸುದರಾಜರವರ ವಂಶಸ್ಥರ ಬಗೆಗೆ ಮನದಾಳದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾಗೀರ ಹಾಗೂ ಹುದ್ದೆಗಳ ಕೊಡುಗೆ :

ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಖಿಲ್ಜಿ ಹಸನ ಬಸ್ರಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಕೀಲನ ಹುದ್ದೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ “ಮಲಿಕ್‌ಉತ್ತಿಜಾರ” ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇಂದಿನವರೆಗೂ ದಖನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬಿರುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಆತನು ಐನುಲ್‌ಮುಲ್ಕ ಹಾಗೂ ಬೇದಾರುಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿದನು. ಐನುಲ್‌ಮುಲ್ಕನಿಗೆ ಅಮೀರುಲ್ ಉಮರಾ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಐದು ನೂರರ ಮನಸಬ್ದಾರನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ನಿಜಾಮುಲ್‌ಮುಲ್ಕನನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದದ ಸೈನ್ಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮನಸಬ್ದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಅಧಿಕೃತ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಮತ್ತು ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮನಸಬ್ದಾರರ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಮೀರರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ಸುಬೇದಾರ ಅಥವಾ ಸೇನಾಪತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮೀರುಲ್ ಉಮರಾ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಐದು ನೂರದ ಮನಸಬ್ದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಕೀಲನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಎರಡು ನೂರರ ಮನಸಬ್ದಾರ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಮನಸಬ್ದಾರರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನವನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಾ, ಧ್ವಜ ಮತ್ತು ನಗಾರಿಯು ಕೂಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವತಿಯಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನಖಾನ :

ಹಸನಖಾನ ಸಿಂಹಾಸನ ಹಾಗೂ ಕಿರೀಟದ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಯಾರೊಬ್ಬರ ವಿನಂತಿ ಹಾಗೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಆತನಿಗೆ ೫೦೦ ಮನಸಬ ಕೊಟ್ಟು ಫೈರೋಜಾಬಾದದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಆತ ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನ ಬಯಸುವವನಾಗಿದ್ದ. ಆದ ಕಾರಣ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಫೈರೋಜಾಬಾದದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗುವ ಅನುಮತಿ ಬಾದಶಾಹನ ವತಿಯಿಂದ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆತನಿಗೆ ಈ ಜೀವನ ಆಡಳಿತದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈತನು ಕೂಡ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ವಿರುದ್ಧ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮರಣದ ನಂತರ ಇವನಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈತನನ್ನು ಕುರುಡನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಈತನು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.

ಪ್ರಥಮ ಯುದ್ಧ :

ಅಹ್ಮದಖಾನನು ತನ್ನ ನಡತೆ ಹಾಗೂ ನಡಾವಳಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಗುಜರಾತಿನ ಗಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ನಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅನುಭವಿ ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ. ದೇವರಾಯ ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಯುದ್ಧ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಹಾಗೂ ವಾರಂಗಲದ ರಾಜನಿಗೂ ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಹೊರಟ. ಆತ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹಾಕಿದನು. ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಕೂಡ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೇವರಾಯನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ದೇವರಾಯನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ತೋಪು ಹಾರಿಸುವವರು ಹಾಗೂ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಿದ್ದರು. ಇವರು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿ ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾದಶಾಹನು ರೋಮ ದೇಶದ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸೈನ್ಯದ ಸುತ್ತ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಸಿ ನಲ್ವತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಯನ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದೇವರಾಯನು ತೆಲಂಗಾಣದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನದಿಯ ಆಚೆಯ

ದಡಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಹ್ಮದಶಾಹನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರನ್ನು ಹಾಗೂ ಮನಸಬದಾರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವ ಉಪಾಯ ಕೇಳಿದನು. ಹಾಜರಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರ ಜೊತೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹರಾಗಿರುವೆವು. ಮತ್ತು ನನಿ ದಾಟಿ ಹೋಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರು. ಮರುದಿನ ಈ ಗುಂಪು ನದಿ ದಾಟಿ ರಕ್ತದೋಕುಳಿ ಆಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೆಲಂಗಾಣದ ರಾಜನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಆತ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆದರೆ ದೇವರಾಯ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎದುರು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಇದೇ ವೇಳೆ ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬದ ಹಳೆಯ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳ ಬುರ್ಹಾನ ಲೋಧಿ ಹಾಗೂ ದಿಲಾವರಖಾನ ಅಫಗಾನರು ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿದರು.

ಕಾಕತಾಳಿಯಂತೆ ದೇವರಾಯ ತನ್ನ ಕೆಲ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಸೈನಿಕರು ಅದೇ ತೋಟವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಲೆಂದು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದು ಕಂಡು ಆತನನ್ನು ತೋಟಗಾರನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಬ್ಬಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದರು. ಹಾಗೂ ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆದರು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಗುರುತಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ರಾಜನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಆದರೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಬರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ದೇವರಾಯನು ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟನು. ಆ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಮೌನವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಕ್ಷೇಮವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ನಂತರ ದೇವರಾಯ ವೈರಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಗೋ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಅವನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಟ್ಟು ಅವನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಈ ರೀತಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದನ್ನು ಅಶುಭವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ ಮರಳಿ ಹೋದನು. ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು.

ಅಹ್ಮದಶಾಹ ಇಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ಬೆನ್ನು ಬಿಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ ವಿಜಯನಗರದತ್ತ ಸಾಗಿ ಹಿಂದುಗಳ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ತಕ್ಷಣ ಇವರ ಖಡ್ಗಗಳು ಮ್ಯಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದವು. ಹಿಂದುಗಳ ನೆತ್ತರ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಮಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಕರಾರಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ರಕ್ತ ಹರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬಹಳಷ್ಟು ಜೀವಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದ ಆತ ದಿನಾಲು ಬಹಳಷ್ಟು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಜರತ ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದಾನವಾಜರ ಆಸ್ಥಾನದ ಹತ್ತಿರ ಭಕ್ತರ ಕಾಲ್ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾಗಲಿ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಎಸೆಯಲಾಯಿತು. ಆತ ಹೋದಲೆಲ್ಲಾ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು

ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇದೇ ವೇಳೆ ಕೊಲ್ಲುವದು ಮತ್ತು ವಿನಾಶ ಮಾಡುವದು ಅತ್ಯಂತ ಜೋರಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋರಟನು. ಆತ ಒಂಬಂಟಿಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ಫಿದಾಯೀನ (ಆತ್ಮಹತ್ಯಾದಳ)ರ ಒಂದು ಗುಂಪು ಅಹ್ಮದಶಾಹನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಿತ್ತು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬಾದಶಹನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಇತ್ತ ಬಾದಶಾಹನ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಬಾದಶಹ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ (ಈ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಕಟ್ಟಡವು ರೈತರ ಬೇಲಿಯಾಗಿತ್ತು ಇದನ್ನು ರೈತರು ಊರಿನಿಂದ ದೂರ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು.)ದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದ. ಈತನ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ನಾಲೆ ಅಡ್ಡವಿತ್ತು. ಆ ಜನರು ಬಾಣ ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಾದಶಹನು ಕೂಡ ಬಾಣದ ಮಳೆಗರೆದನು. ಮತ್ತು ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಂದನು. ಬಾದಶಹ ಸ್ವತಃ ಬಾಣದ ಬೇಟೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಲು ಸಮೀಪವಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಹ್ಮದಶಾಹ ನೂರಂಟು ತೊಂದರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾಲೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆವರೆಗೆ ತಲುಪಿದನು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸೈನಿಕರು ಪ್ರಾಣ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಸೈಯ್ಯದ ಹಸನ್ ಬದಕ್ಶಿ, ಮೀರಫರುಖ ಬದಕ್ಶಿ, ಮೀರ್ ಅಲಿ ಸೀಸ್ತಾನಿ, ಮೀರ ಅಲಿ ಮುರ್ದ, ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ ಕಾಬುಲ, ಮುಸ್ತಾ, ಖ್ವಾಜಾ ಹಸನ್ ಔರಸ್ತಾನಿ, ಖ್ವಾಜಾ ಬೇಗ ಕಲಂದರ, ಖ್ವಾಜಾ ಕಾಸಿಮಸಫ್ ಶಿಕನ್ ಮೊದಲಾದವರು ಆ ದಿವಸ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬಾದಶಹನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಂಡನು. ಹಿಂದುಗಳು ಕೆಲ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರು. ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಗೋಡೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯಲೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದರು. ಐದು ಆರು ಸಾವಿರ ಹಿಂದುಗಳು ಕಠಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗೋಡೆಯನ್ನು ಹಡ್ಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಅಹ್ಮದಶಾಹ ಕೆಲ ವಿಶೇಷ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಗೋಡೆಯ ಒಳಗಡೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವಿತ್ತು. ಆತನಿಗೆ ಯಾವ ಹಾನಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಬಾದಶಹ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಸಿಲೇದಾರ (ಮುಖ್ಯ ಆಯುಧ ಪಾಲಕ) ಈತ ಎರಡು ನೂರರ ಮನಸಬದಾರನಾಗಿದ್ದ. ಬಾದಶಹನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ಸೈನ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಖಾಸ್ಸಾದ ಸವಾರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟನು. ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಅಬ್ದುಲ್‌ಖಾದರ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಫಿದಾಯೀನರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅತಿ ಘೋರ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಬಹಮನಿಯ ಸುದೈವವು ತನ್ನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿತು. ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಉಪಚಾರವಿಲ್ಲದ ಕಂಟಕದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಭಯಾನಕ ದುರ್ಘಟನೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬರುವುದು ಪವಾಡಕ್ಕಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಏನಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಘಟನೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ರಾಜನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಬ್ದುಲ್‌ಖಾದರ್‌ನಿಗೆ ಖಾನೆ ಜಹಾನನ ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮನಸಬ ಕೂಡ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಬಿರಾರದ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಆತನ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರನೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಣ ಭೀತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದನು. ಆದ ಕಾರಣ ಅವನಿಗೂ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮನಸಬ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ತೆಲಂಗಾಣದ ಸೈನ್ಯದ ಸರದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಖಾನೆ ಆಜಮ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಬಹುಮಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಗೌರವ ಬಿರುದುಗಳು :

ಖಾನ್ಜಹಾನನು ಸುಧೀರ್ಘ ವಯಸ್ಸು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬಿರಾರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಬಿರಾರದ ಖಾಯಂ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ ಫತಹವುಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದಿ ಅವನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಈತ ಖಾನೆ ಜಹಾನನ ಮಗನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ನಂತರ ಬರೆಯಲಾಗುವುದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರಾಜ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದಂತಹ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ.-ಸೈಯ್ಯಹಸನ್‌ಬದಕ್ಲಿ, ಮೀರ ಫರುಖಬದಕ್ಲಿ, ಮೀರ ಅಲಿ ಸೀಸ್ತಾನಿ, ಹಸನ್‌ಖಾನ, ಫರುಖಖಾನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಮೂರನೂರು ಮನಸಬ್‌ದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕಾಸೀಮಬೇಗನು ಐದುನೂರದ ಮನಸಬ್‌ದಾರನಾಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಜಾಗೀರದಾರನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಬೇಗನನ್ನು ಕಲಂದರ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟು ಎರಡುನೂರದ ಮನಸಬ್‌ದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮೀರ ಅಲಿಕುರ್ದನು ವಿಜಯನಗರದ ಒಬ್ಬ ಪೈಲವಾನನನ್ನು ತೋಪ ಹಾರಿಸಿ ಕೊಂದಿದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ಕಾಫಿರಕುಶ್ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಏತಹಜಾರಿ ಅಮೀರರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಕಾಬುಲಿಯನ್ನು ಒಂದು ನೂರರ ಮನಸಬ್‌ದಾರನಾಗಿ ಜುನೇರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಹಸನ ಮತ್ತು ಸೀಸ್ತಾನಿ ಹಾಗೂ ಮಿಸ್ರೂ ಬೇಗ ಉಜಬೆಕ್ ಈರ್ವರನ್ನೂ

ನೂರರ ಅಮೀರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಖಿಲ್ಜಿ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಇರಾಕದವರು ಮಿರಾಸಾನದವರು, ಮಾವರುನ್ನಹಿ, ರೋಮದವರು ಹಾಗೂ ಅರಬದವರ ಪೈಕಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಯಾವತ್ತು ಹಾಜರ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿಸಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಇದರ ನಂತರ ಬಾದಶಹನು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದನು. ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟನು. ದೇವರಾಯನು ಮತ್ತೆ ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿದನು. ಬಾದಶಹನು ಕೆಲ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಖಾಸ್ಸಾದ (ವಿಶೇಷ) ಆನೆಗಳನ್ನು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಬೇಕು ಎಂದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಆನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನ ಜೊತೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಬಾದಶಹನು ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು. ಬಹಳ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ರಾಜಯೋಗ್ಯ ಬಟ್ಟೆ, ಬಹುಮಾನ, ರತ್ನ ಖಚಿತ ಸೊಂಟಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕಠಾರಿಯನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಅರಬ್ಬಿ ಹಾಗೂ ತುರ್ಕಿ ಕುದುರೆಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತು ಬದಕ್ಶಿ ಕುದುರೆಗಳು, ಐದು ಆನೆ, ಐದು ಚಿರತೆ, ಒಂಬತ್ತು ಬೇಟೆ ನಾಯಿಗಳು, ಮೂರು ಬೇಟೆ ಗಿಡುಗಗಳನ್ನು ರಾಯನ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಸ್ವತಃ ಹಸನಾಬಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು.

ಅನಾವೃಷ್ಟಿ :

ಅದೇ ವರ್ಷ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡವು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ರಾಜ ವಿಜಾನೆಯನ್ನು ಜನರಿಗಾಗಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟನು. ಉಪವಾಸದಿಂದಾಗಿ ಯಾರೂ ಸಾಯಬಾರದೆಂದು ಒಂದು ಮಂಡಿ (ಬಜಾರ)ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಈ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜನರು ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದರು. ಮರು ವರ್ಷ ಕೂಡ ಮಳೆಯ ಒಂದು ಹನಿಯೂ ಕೂಡ ಉದುರಲಿಲ್ಲ. ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಈಗ ಆತ ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಸಂತರಿಗೆ ಮಳೆಗಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಾದಶಹನು ಅಶುಭನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿ ಬೈಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಬಾದಶಹನು ದುಃಖಿತನಾದನು. ಒಂದು ದಿನ ಆತ ಬಹಳ ವೈಥೆಪಟ್ಟು ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಬಾಗಿಸಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ. ದೇವರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ

ಮಳೆ ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸಂತಸದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಬಾದಶಹ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಜನರು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಡೆಯಲು ಹೇಳಿದರೂ ಅವನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಮಳೆ ಬಹಳವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು. “ಹೇ ಅಹ್ಮದಶಾಹ ಸಂತನೆ, ನೀನೊಬ್ಬ ಸಂತನಿರುವಿ ಎನ್ನುವದು ನಮಗೆ ರುಜುವಾತಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈಗ ಜೀವ, ಜಂತು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಮರಳಿ ನಡೆಯಿರೆಂದರು. ಬಾದಶಹನು ಮರಳಿ ಬಂದನು. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬಾದಶಹ ಅಹ್ಮದಶಾಹ ವಲಿ (ಸಂತ) ಬಹಮನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಎರಡನೇ ಯುದ್ಧ :

ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೧೮ರಲ್ಲಿ ವಾರಂಗಲದ ರಾಜನು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಅಸಂತುಷ್ಟನಿದ್ದಾನೆಂದು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿದ. ವಾರಂಗಲ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಶಯ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ನಲಗಂಡಾ ತಲುಪಿದ. ಮತ್ತು ಖಾನೆ ಆಜಮನನ್ನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ಯ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆಜಮಖಾನ ಹೊರಟ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿವಸದ ನಂತರ ನಲಗಂಡಾದಿಂದ ಹೊರಟ ಹಾಗೂ ವಾರಂಗಲದ ಸಮೀಪ ತಲುಪಿದ. ರಾಜನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಬಾದಶಹ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ. ಆತ ಆಜಮಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ದೇವರಿಚ್ಛೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ ಮತ್ತು ಆತನ ಏಳು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ಇದೇ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋದರು. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ವಾರಂಗಲ ತಲುಪಿದ. ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಖಜಾನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಳಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ಬಾದಶಹ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಜಮಖಾನ ಅಬ್ದುಲ್ ಲತೀಫನಿಗೆ ಒಂದು ರತ್ನ ಖಚಿತ ಸರ, ಇಪ್ಪತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಆನೆಗಳು, ನಾಲ್ಕು ವಜ್ರದ ಜಪಮಣಿಗಳು ಮತ್ತು ನಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ದೀನಾರ (ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯ)ಗಳನ್ನು ನಗದು ಕೊಟ್ಟನು. ತದ ನಂತರ ಈ ಮಹಾ ವಿಜಯಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾನು ಸ್ವತಃ ವಾರಂಗಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಜಮಖಾನನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಶಾಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಚೌಕಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ತದನಂತರ

ಆತನಿಗೆ ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ವಾರಸುದಾರರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ಕಳಿಸಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಮೌಹಾರ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ :

ಈ ಕೋಟೆಯು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದು ಜಮೀನ್ದಾರನ ವಶವಾಯಿತು. ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೇ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಸಾವಿರಾರು ಹಿಂದುಗಳು ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಬಾದಶಹನು ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು, ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಹಿಸಾರ ಕಲಮ (ಆಗ್ನೇಯ ಬಿರಾರನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೋಟೆ ಇದೆ. ಈಗ ಅದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ.)ವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕೊಂಡವಾರಾದ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ವಜ್ರದ ಗಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಲು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಸುವವರಿಗೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಎಲಿಚಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿ ಕೋಟೆಯ ವರ್ತುಳ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಮತ್ತು ತರನಾಲಾ (ಇದು ತಪ್ಪು ಇದೆ. ಇದು ನರನಾಲಾ ಆಗಬೇಕು- ಬಿರಾರದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಭದ್ರ ಕೋಟೆಯಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಅಕೋಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮತ್ತು ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸರ ಪುರಾತನ ಕುರುಹಗಳು ಇನ್ನೂ ಇವೆ)ದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೋಟೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಮೀರ ತೈಮೂರ ಸಾಹಬೆಕರಾನನು ಖಾನ್ದೇಪ, ಮಾಲ್ವ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತವನ್ನು ದಖನ್ನಿನ ಅರಸನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆತ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಲು ಈ ನಗರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶಹಬಾದಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ ಹೊಷಂಗಶಾಹನಿಗೆ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಒಳ ವಿಚಾರ ಹೇಗೋ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಆತ ಕಥರ್ಲಾ ಕೋಟೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ ನರಸಿಂಹದೇವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದನು. ಆದರೆ ನರಸಿಂಹದೇವನು ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹೊಷಂಗನು ಖಾನ ದೇಶದ ಆಡಳಿತಗಾರನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನರಸಿಂಹನ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಸಲ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಅಪಜಯ ಕಂಡನು. ಈ ಅಪಜಯದಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಖಾನದೇಶದ ಅಮೀರರು ನರಸಿಂಹನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದರು. ನಗರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ನರಸಿಂಹನು ಸೈನ್ಯ ಪೂರೈಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಇದರ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥರವಾಗಿ ಹೋಷಂಗನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿನಾಶ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು.

ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೩೨ರಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಒಂದು ವಿನಂತಿ ಪತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆತನಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಬಲದ ಸಹಾಯ ಕೇಳಿದನು. ಆತ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಷಂಗನು ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವ ವಿಚಾರದೊಂದಿಗೆ ಬರಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಧೇಯನಾಗುವ ಗಂಡಾಂತರದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಡುವದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾಧೀನನಾಗಿರುವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ವಿನಾಶದಿಂದ ಕಾಪಾಡಬೇಕು”. ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಈ ಅರ್ಜಿ ಕೈ ಸೇರಿದ ತಕ್ಷಣ ಬಿರಾರದ ಆಡಳಿತಗಾರನಿಗೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿಸಲಾಯಿತು. ಖಾನಜಹಾನ ಕೂಡ ಹಿಂದೆ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸೈನ್ಯ ಬಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಆತ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಎಲಿಚಪುರ ತಲುಪಿದನು. ಹೋಷಂಗನು ಇನ್ನೂವರೆಗೆ ತನ್ನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಇದನ್ನು ಆತನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕಥರ್ಲಾದ ಸಮೀಪ ಬೀಡಾರು ಹೂಡಿದ. ಹೋಷಂಗಶಾಹನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಕಥರ್ಲಾ ತಲುಪಿದನು.

ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮುಲ್ಲಾ ಅಬ್ದುಲ್‌ಗನಿ ಸದರ ಮತ್ತು ನಜಮುದ್ದೀನ ಧರ್ಮ ಮಹಾಪಂಡಿತ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಧರ್ಮ ಪಂಡಿತರು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬಹಮನಿ ಬಾದಶಹರು ಮುಸಲ್ಮಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಖಿಡ್ಗ ಎತ್ತಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾದಶಹ ಕೂಡ ತನ್ನ ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ನೆತ್ತರದಲ್ಲೆತ್ತಬಾರದೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಾದಶಹನು ಹೋಷಂಗನಿಗೆ ಸಂಧಾನಪತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. “ನಾನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಿರುದ್ಧ ಖಿಡ್ಗ ಎತ್ತಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜ ಕೂಡ ಬಹಮನಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಆದ ಕಾರಣ ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ” ಹೋಷಂಗಶಾಹನು ಇದಕ್ಕೆ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಬಹಮನಿ ಸೈನ್ಯದ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಈಗ ಬಾದಶಹನ ಸಹನೆ ಮೀರಿತು. ನಾನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಧರ್ಮಪಂಡಿತರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ಲಜ್ಜೆಗೇಡಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟಕರ. ಈಗ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹರಿಯುವ ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಹೋಷಂಗಶಾಹನೇ ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮರುದಿನ ಬಾದಶಹನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕುನೂರು ಯುದ್ಧದ ಆನೆಗಳನ್ನು

ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಸೈನ್ಯದ ಬಲಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಖಾನ ಜಹಾನ ಅಬ್ದುಲ್‌ಖಾದಿರ ಮತ್ತು ಎಡಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಫತಹಖಾನನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹಖಾನನನ್ನು ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನನ್ನು ಕರಿಛತ್ರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಸ್ವತಃ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸವಾರರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹತ್ತು ಕಥಾನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಅಡಗು ತಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದನು.

ಹೋಷಂಗಶಾಹನಿಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಮಾಹಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಹೊರಟ. ದಖಿನಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಮಾಳ್ವಾದ ಸೈನ್ಯ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೋಷಂಗಶಾಹ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬಾದಶಹನು ಅಡಗು ತಾಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಮತ್ತು ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಹೋಷಂಗನ ಸೈನಿಕರು ಈ ದಾಳಿಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಬಾದಶಹನ ಸೈನಿಕರು ಹೋಷಂಗನ ಸೈನ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾನು ಸರಂಜಾಮವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಹೋಷಂಗಶಾಹನ ಪತ್ನಿ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರಿಯರು ಮತ್ತು ಎರಡು ನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು.

ವೈರಿಯು ಸೋತನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ನರಸಿಂಹನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಬಾದಶಹನು ಹೋಷಂಗಶಾಹನ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆದರದೊಂದಿಗೆ ಮಾಳ್ವೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ರಾಜಾ ನರಸಿಂಹನು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಆಮಂತ್ರಣದ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದನು. ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಥರ್ಲಾಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಒಂದು ಮಣ ಅಲ್ಮಾಸ (ಬಿಳಿಯ ವಜ್ರಗಳು) ಯಾಕೂತ (ಕೆಂಪು ಪದ್ಮರಾಗ ಮಾಣಿಕ್ಯ) ಹಾಗೂ ಅಸಲಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅಮೀರರನ್ನು ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಆತ ಮಾಹೂರವರೆಗೆ ಬಾದಶಹನ ಸಂಗಡ ಬಂದು ಬಾದಶಹನಿಂದ ರಾಜ ಪೋಷಾಕು ಹಾಗೂ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ತನ್ನ ಸುಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಕಥರ್ಲಾಗೆ ತೆರಳಿದನು. ತಾರಿಖ್-ಏ-ಮಾಳ್ವದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಕಥರ್ಲಾದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ನರಸಿಂಹನ ವಿನಂತಿ ಮೇರೆಗೆ ಹೋಷಂಗನು ಸೈನ್ಯಬಲದೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾತ್ರ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವದೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. (ದೇವರೇ ನಿಜ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾನೆ)

ನರಿಯ ಸಾಹಸಗಾಥೆ :

ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಈಯುದ್ಧ ಮುಗಿಸಿ ಬೀದರದ ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ತಲುಪಿದನು. ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಹಾಗೂ ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ಹೀಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತ ಹೊರಟಾಗ ಆತ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನೋಟವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಂತಹ ಬೃಹತ್ ಬಯಲನ್ನು ಕಂಡನು. ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಒಂದು ನರಿ ಕಂಡಿತು. ನರಿಯು ಕುಚೋದ್ಯತನದಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚಿಯ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ನೆಗೆಯುತ್ತ, ಹಾರುತ್ತ, ಜಿಗಿಯುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಾಣಿಯ ಅಭಿನಯ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಬಹಳ ಹಿಡಿಸಿತು. ಆತ ಕೆಲ ಬೇಟೆ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಆ ನರಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಬಿಟ್ಟ. ನರಿಯು ಮೃತ್ಯು ದೂತರು ತನ್ನ ತಲೆದಿಂಬಿನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಬದಲು ನಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಕದನಕ್ಕೆ ನಿಂತಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಾದಶಹ ಮನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇಷ್ಟು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಸಿಂಹಸ್ವರೂಪ ಹೊಂದಿರುವವೂ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಅಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಹನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದನು. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತು ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿರುವವರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಚಾರ ಅತ್ಯಂತ ಶುಭದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಶುಭಸೂಚಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದು ದೇವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಳಿಸಿದ ಅಗೋಚರ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಸ್ಥಳ ದಖನ್ನಿನ ಹೃದಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನೇ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಹವಾಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ ಮತ್ತು ಬೀದರದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ :

ಫರಿಶ್ತಾ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಭಾರತದ ಉತ್ತಮ ನಗರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ರಮ್ಯತೆ, ಸೊಬಗು, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ನಗರವೂ ಸರಿಸಾಟಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣು ಫಲವತ್ತಾದುದಾಗಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಸರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿ ಕಡುಗೆಂಪು ಬಣ್ಣದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಮಹಮ್ಮದ ಗವಾನ ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಸರ, ಪೇರಲ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಮಾಲಿಕರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯಾವ ತೊಂದರೆಯು ಎದುರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾದಶಹನು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಗಾರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಶುಭಮೂಹುರ್ತು ಕೇಳಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ. ಚಿತ್ರಗಾರರು ಉತ್ತಮ ನಕಾಶೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಂದು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು

ಶುಭಮೂಹುರ್ತ ನೋಡಿ ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣದ ಅಡಿಗಲ್ಲಿಡಲಾಯಿತು. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸದಾಚಾರ ಕಟ್ಟಡ ಕಾಮಗಾರಿಯವರು ಇದರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಈ ನಗರವು ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ ಬೀದರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು.

ಇಂದಿಗೆ ಐದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದಂತಹ ಹಿಂದುಗಳ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ದಖನ್ನಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರ ರಾಜಧಾನಿ ಬೀದರ ಇತ್ತು. ತೆಲಂಗಾಣ ಮತ್ತು ಮರಾಠವಾಡಿಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಬೀದರದ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದು. ರಾಮ, ಭೀಮಸೇನರು ದಖನ್ನಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ (ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತ) ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬೀದರದ ರಾಜರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜ ನಳನು ಭೀಮಸೇನನ ಮಗಳಾದ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವರ ಕಥೆಯೂ ಭಾರತದ ಪ್ರೇಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನಮೂನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಾಮಾ ಫೈಜಿ ಅಕ್ಬರಶಾಹನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ. ಇದಕ್ಕೆ “ಮಸನವಿನಲ-ವ-ದಮನ್” ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಬಹಮನ್ ನಾಮಾ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ :

ಶೇಖ ಆಜರಿ ಅಸ್ಥರಾಯಿನಿ ಬಾದಶಹನ ಜೊತೆಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಬಾದಶಹ ಹಾಗೂ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಬರೆದು ಬಹಳ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ. ಬಾದಶಹನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹನಾಗಿದ್ದ. ಆತ ಬಾದಶಹನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ‘ಬಹಮನ್ ನಾಮಾ’ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. ನಂತರ ತನ್ನ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಲು ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದ. ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಹೇಳಿದ. “ ಹಜರತ ಗೇಸುದರಾಜರ ನಿಧನದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಬಿರುಕನ್ನು ತಾವು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿದ್ದೀರಿ. ಈ ರೀತಿ ತಾವು ನಮ್ಮಿಂದ ಅಗಲುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದು” ಬಾದಶಹನ ಸೌಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಕಪಟದ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಆತ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಕಾಕತಾಳಿಯಂತೆ ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶೇಖ ಆಜರಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಎರಡು ದ್ವಿಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆದ. ಮುಲ್ಲಾ ಶರಫುದ್ದೀನ ಮಾಜಂದರಾನಿ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪದ್ಯವನ್ನು ಸುಂದರ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ನಂತರ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಅದನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಅರಮನೆಯ ದ್ವಾರದ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಬಾದಶಹನ ದೃಷ್ಟಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಈ ದ್ವಿಪದಿ ಯಾರು ಬರೆದಿರುವರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಶೇಖ ಆಜರಿ ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಜರಿ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭ ಇದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ನನ್ನ ನಾಡಿಗೆ

ತೆರಳುವ ಆಸೆ ಬಹಳ ಇದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಾದಶಹ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿಸಿದರೆ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಹಜ್ಜೆ ಅಕ್ಷರಿ (ಮಹಾ ಹಜ್ಜ) ಮಾಡುವಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಸಿಗುತ್ತೆ ಎಂದನು. ಬಾದಶಹ ಇದರಿಂದ ಆನಂದಗೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದನು. ಒಂದು ತೊಲಿ ತೂಕದ ನಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಆಜರಿ ಹೇಳಿದ ಇಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಭಾರವಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಭಾರ ಹೊರುವ ಸೇವಕರೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಾದಶಹ ದಾರಿ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಬೆಳ್ಳಿನಾಣ್ಯ ಕೊಟ್ಟನು. ವಿಶೇಷ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಹಿಂದಿ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೋಗುವಾಗ ಆಜರಿ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ “ಬಹಮನ ನಾಮಾ” ಬರೆಯುವದಾಗಿ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಇಂದಿರುವ “ಬಹಮನ ನಾಮಾ”ದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಬಹಮನಿವರೆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಮುಲ್ಲಾ ನಜೀರಿ ಮತ್ತು ದಸ್ತಾಮಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವಸಾನದವರೆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವು ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಕವಿಗಳು ದ್ವಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಇಡೀ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರಹವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದ್ವಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿನ ಒಳ ವಿರೋಧಾಭಾಸದಿಂದ ಇಡೀ ಪುಸ್ತಕ ಒಬ್ಬನೇ ಕವಿಯ ಗಹನವಾದ ವಿಚಾರದ ಪರಿಣಾಮ ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

“ಬಹಮನ ನಾಮಾ”ದ ಲೇಖಕ ಶೇಖ ಆಜರಿ :

ಶೇಖನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾವ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹ್ಮನ ನಾಮಾದ ಲೇಖಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವದು ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ ತನ್ನ ಯುಗದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೇಖ ಆಜರಿಯು ಶೇಖ ಸುದ್ದುದ್ದೀನ ಮತ್ತು ಅಲಗಬೇಗ ಮಿರ್ಜಾರ ಭೆಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಮಶಹದ್ (ಹುತಾತ್ಮ ಸಮಾಧಿ)ಗೆ ಹೋದರು. ಮಿರ್ಜಾ ಶೇಖ ಸುದ್ದುದ್ದೀನಗೆ ಕೇಳಿದ. ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಮ ರವಾಸ್ತ ಸೀನ ದಿಂದ ಇದೆಯೋ ಅಥವಾ ‘ಸೆ’ ದಿಂದ? ಶೇಖ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದ ನಾನು ಆ ರವಾಸ್ತ ಇದ್ದೇನೆ ಅದು ಸ್ವಾದದಿಂದ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. (ಪರ್ಷಿಯನ್, ಉರ್ದು, ಹಾಗೂ ಅರಬ್ಬಿ ಭಾಷೆಗಳ ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಸ’ ಎಂದು ಉಚ್ಚಾರವಾಗುವ ಮೂರು ಅಕ್ಷರ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉಪಯೋಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ) ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಿರ್ಜಾ ಹೇಳಿದ ನೀನು ಆತ ಆಗಲಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಶಬ್ದ “ಸ್ವಾದ”ದಿಂದ ಅರಬ್ಬಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಶೇಖ ಆಜರಿಗೂ ಕೂಡ ಮಿರ್ಜಾ ಅನಾ ಬೇಗ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಮ ‘ಆಜರಿ’ ಎಂದಿಡಲು ಕಾರಣ ಏನು.

ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಶೇಖ ಆಜರಿ ಹೇಳಿದ ನಾನು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದು ಆಜರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯನಾಮ ಆಜರಿ ಇದೆ ಎಂದ. ಮಿರ್ಜಾ ಹೇಳಿದ ಅಂದರೆ ನೀನು ಕವಿಯಾಗಲಾರೆ ನೀನು ವಿವರಿಸಿದ್ದ ಆಜರದ ಮೊದಲನೇ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ 'ಜುಮ್ಮಾ' ಇದೆ. 'ಫತಹಾ' ಇಲ್ಲ. ಶೇಖ ಬಿಡುತ್ತಲೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಆಜರ ತಿಂಗಳದ "ಜಾಲ" ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಅವಮಾನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಟೊಂಕ ದುಪ್ಪಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ನೆಟ್ಟಾಗಿದೆ.

ಮಿರ್ಜಾ ಅನಾಬೇಗ ಶೇಖನ ಉತ್ತರದಿಂದ ತೃಪ್ತ ಹಾಗೂ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ. ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ. ಹಾಗೂ ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಶೇಖನಿಗೆ ಮುಪ್ಪಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆತ ಅಪ್ಪರಾಯನದಿಂದ ಹಿಜಾಜಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರ ಸಮಾಧಿ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಅಹ್ಮದಶಾಹನ ದರಬಾರದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಬಾದಶಹ ಈತನಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ. ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಇವರನ್ನು ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಈತನಿಗೆ "ಮಲಿಕ್ ಶೊಅರಾ" ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟ. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ನಂತರ ಶೇಖನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಶದ ಪ್ರೀತಿ ಕಾಡಿತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಅಸ್ಥರಾಯನ ಮರಳಿ? ಹೋದ. ಆತನಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ದಖನ್ನಿನ ಕೊಡುಗೆಗಳಿಂದ ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ತನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವನ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೬೬ರಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರುವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ವಿವಾಹ :

ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಬಹಳ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಮಾಳ್ವಾದ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಮಗನ ವಿವಾಹವು ಅಸೀರದ ಆಡಳಿತಗಾರನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದನು. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಆತ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಸಂಬಂಧಿಕನಾದ ಅಜೀಜಖಾನನನ್ನು ನಸೀರಖಾನನ ದರ್ಬಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ನಸೀರಖಾನನು ಯಾವತ್ತು ಮಾಳ್ವಾದಿಂದ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಖಾನದೇಶದಿಂದ ಚಿಂತಿತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಸಂದೇಶ ಕಂಡು ಆತ ಇದು ದೇವರ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಮಗಳನ್ನು ಅಹ್ಮದಾಬಾದ ಬೀದರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಮದುಮಗಳನ್ನು ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಶುಭಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳನ್ನು ಮದುಮಗನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಐಶಾರಾಮಿ ಸಮಾರಂಭದ

ಮುಕ್ತಾಯದ ನಂತರ ಬಾದಶಹನು ಮತ್ತೊಂದು ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದನು.

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹಂಚಿಕೆ :

ರಾಮಗೀರ (ಆಗ್ನೇಯ ಬಿರಾರದ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ) ಮತ್ತು ಮಾಹೂರ, ಕಲಹಮ್, ಬಿರಾರದ ಬಹಳಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಮಹಮೂದಖಾನನಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ದಾವೂದಖಾನನಿಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ತೆಲಂಗಾಣದ ಪ್ರದೇಶ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆ ಹಳೆಯ ಅಮೀರರ ಒಂದು ಗುಂಪು ರಾಜಕುಮಾರನೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಲಾಯಿತು. ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ರಾಜಕುಮಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನಿಗೆ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ಮಗ ಮಹಮ್ಮದಖಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನ ಸಹಾಯಕನೆಂದು ಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಐಕ್ಯತೆಯಿಂದಿರಲು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದನು. ಬಾದಶಹನು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡನು.

ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ಖಿಲ್ಜಿ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಮನಸಬದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆತನಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಕಣ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿದ್ರೋಹಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದನು. ಕೊಂಕಣವು ಅಮಾಲ ನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಗಡಿಗಳಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದರೆ ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹಾಕಲು ಬಾದಶಹನ ಆದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಖಿಲ್ಜಿ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯು ರಾಜಾದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ವಿದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿದು ಬಂಡಾಯ ಪ್ರಚೋದಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಬಾದಶಹನು ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಈ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ವಿಶೇಷ ಪೋಷಾಕು, ಟೊಂಕಪಟ್ಟಿ, ವಜ್ರ ಖಚಿತ ಖಡ್ಗ ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಬೇರೆ ಯಾವ ರಾಜ ನೌಕರನಿಗೂ ಇಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ತನ್ನ ಅಭಿಮತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಗುಜರಾತದ ಅರಸರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಯಿಮ ದ್ವೀಪ (ಇದು ಮುಂಬೈಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ೫೦ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ದಡದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾದಶಹರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರವಾಗಿತ್ತು.) ವನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ಗುಜರಾತಿನ ತನ್ನ ಮಗ ಜಫರ್‌ಖಾನನನ್ನು ದ್ವೀಪ ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನೂ ಕೂಡ ಹಸನ ಬಸರಿಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಮಹಾಯಿಮ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿದ್ದ ಖಾಡಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಇಬ್ಬರು ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕೊಂಕಣದ ಕೆಟ್ಟ ಹವಾಮಾನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಮರಳಿ ಹೋದನು. ಈಗ ರಾಜಕುಮಾರ ಜಫರನಿಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಆತನು ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಎರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಯುವಕರು ಪರಸ್ಪರ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು. ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಸಹೋದರನಾದ ಹುಸೇನ್ ಬಿನ್ ಹಸನ್‌ನನ್ನು ಗುಜರಾತಿಯರು ಬಂಧಿಸಿದರು. ದಖನ್ನದವರಿಗೆ ಹೀನಾಯ ಸೋಲು ಉಂಟಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಸಿರಿ-ಸಂಪತ್ತು ಗುಜರಾತಿಯರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. “ತಾರೀಖ್-ಏ-ಮಹಮೂದಶಾಹಿ” ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕುಮಾರ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಕೂಡ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತು. ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅರಸರು ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೂ ಯಾರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಸಂತರು ಎರಡು ಕಡೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೋಪದ ಜ್ವಾಲೆ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿರಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೋಭ ಹಾಗೂ ದುರಾಶೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಹೇಳಿದರು.

ತಂಬೂಲಾ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆ :

“ತಾರೀಖ್ ಅಲ್ಲಿ” ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಯಾವತ್ತು ಗುಜರಾತಿಗಳನ್ನು ಬೇರು ಸಮೇತ ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಹಾಯಿಮ ದ್ವಿಪದ ಸೋಲಿನ ಚಿಂತೆ ಸದಾ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೩೫ರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಿಯರನ್ನು ಗೆದ್ದವನ ಮಗ ಮಹಮೂದಖಾನ ನದರಾಬಾದದಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಂಗಿದನು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿದನು. ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕಡೆಗೆ ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಹೊರಟನು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ಗುಜರಾತಿ ಕೂಡ ಇದೇ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಆದ ಕಾರಣ ದಖನಿಯರು ಮರಳಿ ಹೋಗುವುದೇ ಲೇಸೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂಜಿಲ್ (ವಿಶ್ರಮಿಸಲು ನಿಲ್ಲುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ-ಒಂದು ಮಂಜಿಲ್ ಹದಿನಾರು ಮೈಲಿನಷ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ) ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮರಳಿದರು. ಗುಜರಾತಿಯರು ಕೂಡಾ ಮರಳಿ ಬಂದು ತಾಪಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ಗುಪ್ತಚರರು ಬಂದು ದಖನಿಯರು ತಂಬೂಲಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಗುಜರಾತದವರು ಕೂಡ ಅದೇ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದರು. ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಳಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಸಂಜೆವರೆಗೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ಆದ ನಂತರ ಇಬ್ಬರು ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಬೇರೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತಂಬೂಲಾ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಫರಿಶ್ತಾ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಬದಲು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವದು

ಉಚಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಸುಣ್ಣದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ ಬೀದರದ ಕೋಟೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಇದೇ ವರ್ಷ ಅಹ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ಶೇರಖಾನನನ್ನು (ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಈತ ಸುಲ್ತಾನ ಫೈರೋಜಶಾಹನ ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಚುಕಿದ್ದವನು) ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಪರಾಧದ ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ಕೊಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು.

ಹೋಷಂಗಶಾಹನ ಕುಚೋದ್ಯ :

ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೩೭ರಲ್ಲಿ ಮಾಲ್ವಾದ ಹೋಷಂಗಶಾಹನು ದಖನ್ನಿನವರ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ವಿರೋಧದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ನರಸಿಂಹನ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು. ನರಸಿಂಹನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಕಥರ್ಲಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಹೋಷಂಗಶಾಹನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ಆತನತ್ತ ಸಾಗಿದ. ಆದರೆ ನಸೀರ್‌ಖಾನನು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಬಹಳ ವಾದವಿವಾದದ ನಂತರ ಕಥರ್ಲಾ ಹೋಷಂಗಶಾಹನ ಮತ್ತು ಬಿರಾರ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಈ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಇವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಹೋದರು.

ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನ ತೆಲಂಗಾಣ ಕುರಿತು ಸಂಕಲ್ಪ :

ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತೆಲಂಗಾಣದ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದನು. ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರ ದಾವೂದನೊಂದಿಗೆ ದ್ವೇಷ ಇಟ್ಟ ಬಹಳಷ್ಟು ಜಮೀನ್ದಾರರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಂದು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ ಬೀದರದಿಂದ ಒಂದು ಮಂಜಿಲ (೧೬ ಮೈಲು) ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಜರತ್ ನಾಶೀರುದ್ದೀನ ಕರಬಲಾಯಿಯವರಿಗೆ (ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರನ್ನು ಇವರ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದನು) ಐದು ಸಾವಿರ ತಂಗಾ (ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯ) ಇವರ ವಿಶೇಷ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ತಂಗಾವನ್ನು ಕರಬಲಾದ ಇತರೆ ಸಾದಾತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದೇ ದಿನ ನಾಶೀರುದ್ದೀನರು ಶೇರಖಾನ ಮಲಿಕ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಹೋದರು. ಅವನ ಎದುರೆ ಸವಾರಿ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹೋಗಲು ಸೈಯ್ಯದ ಇಚ್ಛಿಸಿದರು. ಶೇರ್ ಮಲಿಕನಿಗೆ ಇವರ ಈ ಕೃತ್ಯ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಸೈಯ್ಯದರಿಗೆ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದ. ಸೈಯ್ಯದ್ ನಾಶೀರುದ್ದೀನನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಮತ್ತು ಅವರು ಬಾದಶಹನ ಮುಂದೆ ಶೇರಮಲಿಕ ತೋರಿದ ಅಗೌರವದ ಬಗ್ಗೆ ದೂರಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಾದಶಹನು ಇದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಹ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ ಎಂದು ನಾಶೀರುದ್ದೀನರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ

ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಶೇರಮಲಿಕ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನಿಗೆ ಈತ ಸೈಯ್ಯದ ಕರಬಾಲಾಯಿಯವರಿಗೆ ತೋರಿದ ಅಗೌರವ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆತ ಈತನನ್ನು ಒಂದು ಆನೆಯ ಕಾಲ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಸಾಯಿಸಿದನು.

ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ನಿಧನ :

ಈತ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಎರಡು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ. ಅರಸ ಹಾಗೂ ಬಹಮನಿ ವಂಶದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆ. ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೩೮ರಲ್ಲಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದನು. ಆತ ಯಾವತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗೂ ಸದಾ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶಾಹ ನಿಅಮತುಲ್ಲಾಹ್ ವಲಿ :

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಹ ನಿಅಮತುಲ್ಲಾಹ್ ವಲಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪವಾಡಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಬಾದಶಹನು ಶಾಹ ನಿಅಮತುಲ್ಲಾಹ್‌ರವರ ವಿಶೇಷ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲೊಬ್ಬರಾದ ಶೇಖ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಜುನೇದಿಯವರ ಮುಖಾಂತರ ಮೀರಶಮಸ್ಸುದ್ದೀನ ಕಮ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಉಡುಗೊರೆ ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಿರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಾದಶಹನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಶಾಹ ನಿಅಮತುಲ್ಲಾಹ್ ಕಳುಹಿಸಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಆದರದಿಂದ ಕಂಡರು. ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಮೂಲೆಗಳ ಒಂದು ಹಸಿರು ಕಿರೀಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮುಲ್ಲಾ ಕುತ್ಬುದ್ದೀನನ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಇದು ಬಾದಶಹನ ಅಮಾನತ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಕುತ್ಬುದ್ದೀನನನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಸುಲ್ತಾನ ಫೈರೋಜಶಾಹನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹಸಿರು ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಫಕೀರರು ಇವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆಂದ. ನಾನು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನನ್ನ ಆ ಕನಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೇಳಿದ ಹಜರತ್ ಕುತ್ಬುದ್ದೀನ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಆ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಈ ಅಮಾನತ ನನ್ನಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಖೇದ ಇದೆ. ಈಗ ಶೇಖ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಅವರ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆದ ಕಾರಣ ಈ ನಿಮ್ಮ ಅಮಾನತ ನಿಮಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕಿರೀಟ ಹಾಗೂ ಆ ವೃದ್ಧರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಳು ಬಂತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಆ ವೃದ್ಧ ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿ ಇಂತಹ ಮರದ ಕೆಳಗೆ

ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಿರೀಟ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಕಿರೀಟ ತೋರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಪತ್ರವೂ ಕೊಟ್ಟ. ಈ ವಿನಂತಿ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಹ ನಿಅಮತುಲ್ಲಾಹ್ ವಲಿ ಶಹಾಬುದ್ದೀನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹ ವಲಿ (ಶರಣ) ಹೆಸರಿನಿಂದ ನೆನೆಸಿದ್ದರು. ಇದರ ನಂತರ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ತನ್ನ ಆದೇಶ ಹಾಗೂ ಫರಮಾನುಗಳಲ್ಲಿ ವಲಿ (ಶರಣ) ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಖ್ವಾಜಾ ಇಮಾದುದ್ದೀನ ಸಜಸ್ತಾನಿ ಹಾಗೂ ಸೈಫುಲ್ಲಾಹ್ ಹಸನಾಬಾದರನ್ನು ಶಾಹ ನಿಅಮತುಲ್ಲಾಹ್ ಅವರ ಪವಿತ್ರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ದಖನ್ನಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಹಜರತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗನ ಅಗಲುವಿಕೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆತ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಮೀರ ನೂರುಲ್ಲಾಹ್ ಬಿನ್ ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್‌ನನ್ನು ದಖನ್ನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಬಾದಶಹನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆತ ಮೀರ ಅಬುಲ್‌ಕಾಸಿಮ್ ಜರ್ಜಾನಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು.

ಮೀರ ನೂರುಲ್ಲಾಹ್ ಬೀದರದ ಸಮೀಪ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸುಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಬಂದನು. ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಬಾದಶಹ ಮತ್ತು ಸೈಯ್ಯದ ಸಾಹೇಬರ ಭೇಟಿಯಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಸೀದಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನಿಅಮತ್‌ಆಬಾದ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮೀರ ನೂರುಲ್ಲಾಹ್ ಅವರಿಗೆ ಆ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಹಜರತ್ ಗೇಸುದರಾಜರವರ ವಂಶಜರಿಗಿಂತ ಎತ್ತರದ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಮಲಿಕುಲ್ ಮರಾಯಿಖಿ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಮೀರ ನೂರುಲ್ಲಾಹ್‌ಗೆ ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಹಿಜರಿ ಶಕೆ ೮೩೪ರಲ್ಲಿ ಹಜರತ್ ನಿಅಮತುಲ್ಲಾಹ್ ವಲಿಯವರು ಬಾಹಾನದಲ್ಲಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದರು. ಇತರ ಸೇವಾರ್ಹರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಶಾಹ, ಮುಹಿಬ್ಬುಲ್ಲಾಹ್ ಶಾಹರೊಂದಿಗೆ ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್ ಕೂಡ ದಖನ್ನಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ವಿವಾಹ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ನೆರವೇರಿತು. ಮತ್ತು ಶಾಹ ಮುಹಿಬ್ಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ವಿವಾಹವು ಅಲಾವುದ್ದೀನನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್‌ನಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಸನ್ಮಾನ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಹ ಸಾಹೇಬರು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಈ ಮನೆತನದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ

ಶಾಹ ಖಿಲೇಲುಲ್ಲಾಹ ಅವರ ವಂಶಜರು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚು ಹಸಿರಾದರು. ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಅಮೀರರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿ ಬೀಡದ ಜಾಗೀರದಾರರಾದರು. ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ಹಿಂದುಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಿಹಾದ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನು ಅವನಿಗೆ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದನು.

ಒಂದು ನಂಬಿಗಸ್ಥ ನಾಯಿ :

ಅಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನಾಯಿ ಇತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿತ್ತು. ಆತ ಒಬ್ಬಾತನ ಹತ್ತಿರ ನಾಯಿಯನ್ನು ಅಡವಿಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಯಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಂಜೋಯಿ ಎಂಬ ಊರಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಒಬ್ಬ ವೈರಿ ಸಿಕ್ಕನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗಾಗಿದ್ದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ನಾಯಿ ಸಹಿಸದೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ವೈರಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿತು. ಮತ್ತು ಆತನ ಖಡ್ಗದ ದಾಳಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆತನಿಗೆ ಸಾಯಿಸಿತು. ಅದರ ನಂತರ ನಾಯಿ ತನ್ನ ಮಾಲಿಕನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತು. ಅದರ ಮಾಲೀಕ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಾಯಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಒಡೆಯ ಸಮೀಪದ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಊರಿನವರು ಆತನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿದರು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ತನ್ನ ಗಾಯಗಳು ವಾಸಿ ಆಗದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಆತ ಇನ್ನು ನಾನು ಬದುಕಲಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ನಾಯಿಯ ಮೊದಲಿನ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ವಸಂತೋಷದಿಂದ ಈ ನಾಯಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಇದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರು. ನನಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ನಾಯಿಯನ್ನು ಸಾವಿರ ಗೆಲೆಯರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲೆಂದು ತಿಳಿ ಎಂದು ಬರೆದ.

ಆ ನಾಯಿ ತನ್ನ ಮಾಲೀಕನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆತ ಹೇಳಿದ ನೀನು ಜನರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆ. ಓಡಿ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರುವೆ? ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ನಾಯಿಯನ್ನು ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ನಾಯಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿತು. ಅದರ ನಂತರ ಅದರ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಓದಿದಾಗ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅದರ ಸಾವಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ಪರಿತಪಿಸಿದ. ಆತ ಸಾಲದ ರೂಪಾಯಿ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರದ ಬೇರೆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ನಗರದ ಹೊರಗೆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಹುಗಿದು ಅದರ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಗುಮ್ಮಟ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಇಂದಿಗೂ ಅದು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿದೆ.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೦

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿನ್ ಅಹಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ತಂದೆಯ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡ. ಅವನಿಗೆ ಜಾಗೀರು, ಕುದುರೆ, ಆನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಆ ವಂಶದ ವಿಖ್ಯಾತ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ದಿಲಾವರಖಾನ ಆಫ್ಘಾನ್‌ನನ್ನು ಶಾಹೀ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಅಸ್ತರಾಬಾದಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂನಿಗೆ ಆಡಳಿತದ ಅಪಾರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದ. ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಗೋರಿಯನ್ನು ಅಮೀರ ಅಲ್‌ಉಮ್ರಾನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂರನ್ನು ಬಿಜಾನಗರ(ವಿಜಯನಗರ)ದ ಹಿಂದೂಗಳ ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ದಂಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಕಳಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನು ಸುಮಾರು ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯ ಸಲ್ಲಿಸಿರದಿದ್ದ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ದಮನಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವರು ಕಥರಲಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಬಿಜಾನಗರದ ರಾಜ ಈ ಸೇನೆಯ ಆಗಮನದಿಂದ ತುಂಬ ಹೆದರಿದ. ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಆನೆ, ಎಂಟು ಲಕ್ಷ ಪವನುಗಳು, ಎರಡು ನೂರು ನರ್ತಕಿ ದಾಸಿಯರು ಮತ್ತಿತರ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ರಾಜಕುಮಾರ ಮರಳಿ ಬಂದ.

ನಂತರ ಮುದಗಲ್ಲಿನ ಹೊರವಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿ ದಖಿನ್‌ನ ದುರುಳ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸುವ ಜನರು ಒಂದು ಯುಕ್ತಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಅದೇನೆಂದರೆ 'ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪಾಲುದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ನಿನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನಿಂದ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸಹ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಒಂದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು.' ರಾಜಕುಮಾರ ಈ ಕುಹಕಿ ಜನರ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾದ. ತನ್ನ ಸೋದರನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಅವನು ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಘೋರಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನರನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಚರರನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರು ರಾಜಕುಮಾರನ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಇದೇ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಬಿಜಾನಗರದಿಂದ ಸೇನೆ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ.

ರಾಜಕುಮಾರನು ಬಹು ಬೇಗ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಮುದಗಲ್, ರಾಯಚೂರ ಮತ್ತು ನಲದುರ್ಗವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನನು ಘೋರಿಯ ಕೊಲೆಗಾಗಿ ತುಂಬ ದುಃಖಿತಪ್ಪನಾದ. ಅವನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ, ಅವನ ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಾಗ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನ ಹೇಳಿದ. ಅವನು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಸೋದರನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಹೊರಟ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಘೋರ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಯಶ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನಿಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಕೆಲವು ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿನತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಬೀದರಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಪಿತೂರಿಗಾರರ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸೋದರನನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕರೆಸಿದ. ಇತ್ತ ದಾವೂದಖಾನ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ನಂತರ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ತನ್ನ ಸೋದರನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳಲಿಲ್ಲ. ಐಷಾರಾಮದ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಿ ತೆಲಂಗಾಣದಲ್ಲೇ ಮೃತಪಟ್ಟ.

ರಾಜಗಾನ್ ಕೊಕನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ಲೆಳಿಂರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನು ದಿಲಾವರಖಾನನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಗೌರವಾರ್ಪಣೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ದಂಗೆಕೋರ ಸೇನೆ, ಅಂದರೆ ಕೊಕನ್‌ದ ರಾಜರಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ರಾಹೀಲ ಮತ್ತು ಸಂಗಪಶರ ರಾಜರು ಶರಣಾಗತರಾಗಲು ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಿಂದುಮುಂದೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಕಪ್ಪ ಸಲ್ಲಿಸಲು

ಸಿದ್ಧರಾದರು. ದಿಲಾವರಖಾನ ಅತ್ಯಂತ ಚೆಲುವೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಗಪಶರನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ. 'ಸುಂದರಮುಖಿ' ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮದ ಕತೆ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನಜನಿತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ, ದಿಲಾವರಖಾನ ಲಂಚ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಕನ್‌ನ ಸುಲ್ತಾನರು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೀನಮೇಷ ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ದಿಲಾವರಖಾನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ.

ನಂತರ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ನಪುಂಸಕ ದಸ್ತೂರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ದೂರತೊಡಗಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜನರ ಮತ್ತರ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥದವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ದಸ್ತೂರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು.

ಒಮ್ಮೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ (ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಹಿರಿಯ ಮಗ) ಅವನಿಗೆ ಏನೋ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದ. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆಗುವುದು ಎಂದು ಅವನು ಜವಾಬು ಕೊಟ್ಟ. ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ಕಳೆದ ನಂತರ ಅದು ಆಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ರಾಜಕುಮಾರ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ದಸ್ತೂರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ "ಈ ಥರದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲಿದೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ರಾಜಕುಮಾರ ಮುಂಗೋಪಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರೂರನಾಗಿದ್ದ. "ದಿವಾನಖಾನೆಯಿಂದ ದಸ್ತೂರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹೊರಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ರುಂಡ ಹಾರಿಸಬೇಕು." ಎಂದು ಅವನು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ ನೌಕರನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲೂ ಹೀಗೇ ಆಯಿತು. ಆ ನೌಕರನಿಗೂ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಿತ್ತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಸಕ್ತ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಹೋಗುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಒಂದೇ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ಮುಂಡದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ. ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ದಸ್ತೂರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸೇವಕರು ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದರು. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ವಿಚಾರಣೆಗೆಂದು ಮಗನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು "ಒಬ್ಬ ಉಪ್ಪುಂಡ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಕಾವಂತ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ ನೌಕರನಿಗೆ ದಸ್ತೂರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬೈಯಿದ್ದ. ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ." ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತುಂಬ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನೆಂದೂ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು

ರಾಜಕುಮಾರನ ಮಾತನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ ನೌಕರನನ್ನು ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಹುಕುಮು ನೀಡಿದ. ಮಿಯಾನ ಮನಲ್ಲಾಹ ದಖಿನಿಗೆ ಆ ಹುದ್ದೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇವನು ಫಿರೋಜಶಾಹೀ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ.

ಬಿರಾರ್ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಬೇಗಮ್ ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನ ತನ್ನ ತಂದೆ ಬಗೆಗಿನ ಸುಲ್ತಾನನ ಔದಾಸೀನ್ಯ ಮತ್ತು 'ಸುಂದರಮುಖಿ' ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಳು. ಈ ದೂರಿನಿಂದ ನಸೀರುದ್ದೀನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡ. ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಬಿರಾರ್‌ನ ಅಮೀರರ ಬಳಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ರವಾನಿಸಿದ. ಅವರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೋರಿದ. ನಸೀರುದ್ದೀನ್ ಉಮರ್ ಫಾರೂಖಿ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಹುತಾತ್ಮ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಯುದ್ಧದ ವೀರಾಗ್ರಣಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಆ ಅಮೀರರು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ನಸೀರುದ್ದೀನನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ನಸೀರುದ್ದೀನ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕದೆ ಕೊಂಡುರಾದ ರಾಜನಿಂದ ಬಂದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿರಾರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಬಿರಾರ್ ಸೇನೆಯ ಮಹಾ ದಂಡನಾಯಕ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ನಸೀರುದ್ದೀನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕ ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರರು ಬಯಸಿದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ಈ ಸಂಚಿನ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ತಕ್ಷಣ ತರನಾಲಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಸಕಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಸೀರುದ್ದೀನನೊಂದಿಗೆ ಅಮೀರರ ಪಿತೂರಿ ಕುರಿತು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಬಿರಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಸೀರುದ್ದೀನನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿಯಾಗಿದೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ವೈರಿಗಳು ತರನಾಲಾ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಸಲಹೆಗಾರರ ಸಭೆ ಕರೆದ. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡಿದ. ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಸರದಾರರು ಒಮ್ಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಜಾರಿಯಾಗುವುದು ಸುಲ್ತಾನನ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂದರು. ಕಾರಣ ಅವರು ಈ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರೆ ಗುಜರಾತ, ಮಂದು ಮತ್ತು ಕೊಂಡುರಾದ ಆಡಳಿತಗಾರರು ನಸೀರುದ್ದೀನನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಆಲಿಸಿದ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಅವರ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ ಕುರಿತ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ, ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮತ್ತು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಸೇನಾ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಈ ಸೇವೆಗೆ ಸಮ್ಮತಿ

ಸೂಚಿಸಿದ. “ಆಡಳಿತಗಾರರಾದ ನಮಗೆ ಶಾಹೀ ಹುಕುಮನ್ನು ಸ್ವಯಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯುದ್ಧದ ಪರಾಜಯಗಳ ಮೂಲ ಕಾರಣ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಅಮೀರರ ಮತ್ತರ ಮತ್ತು ಅಸಹನೆಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ವವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸೋದರರಿಂದ ಅಂದರೆ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯ ಆಗುವುದನ್ನು ಇವರು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭು ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೊಗಲ ಅಮೀರರ ವಿಶೇಷ ಸೇನೆಯನ್ನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ದಖನಿ ಅಥವಾ ಹಬಶಿ ಅಮೀರನನ್ನು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಕಳಿಸದಿದ್ದರೆ ದೇವರ ದಯೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುವಿನ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಯಶ ನಮಗೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.” ಎಂದು ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ.

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಸುಲ್ತಾನನು ದಖನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ. ಈ ಸೇನಾ ತುಕಡಿಯ ದಂಡನಾಯಕ ಮನಲ್ಲಾಹ್ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಇದು ತುಂಬ ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಾಗಿದ್ದು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ತುಕಡಿಯನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯನ್ನಾಗಿ ಕಳಿಸುವುದೇ ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರಿಂದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಸರಿಯೇ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಸುಲ್ತಾನನೂ ಹೊರಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ವಿಶೇಷ ಸೇನೆಯ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಮೊಗಲ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರನ್ನು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅನೇಕ ಅರಬ್ಬಿ ಅಮೀರರನ್ನು – ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯಿಂದ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದರು – ಸಹ ಈ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಇವರೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಅಮೀರರನ್ನು ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ಮಂದು ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿ ಏಳು ಸಾವಿರ ಅರಬ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಅಪಾರ ಹುರುಪು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಿರಾರ್‌ನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಸಹ ತರನಾಲಾ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ. ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಹೊರಟುನಿಂತ.

ರೊಹಿತನಗರ ಕೈವಶ:

ಹಿತಕರ್ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಖಾನ ಜಹಾನ ಮತ್ತು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಭೇಟಿಯಾದರು. ಖಾನ ಜಹಾನ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಇಲಿಚಪುರ ಮತ್ತು ಮಾಲಾಪುರದತ್ತ ರವಾನಿಸಿದ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ರೊಹಿತನಗರ ಪರಗಣೆ (ಅಲ್ಲಿ ನಸೀರುದ್ದೀನನ ಸೇನಾ ಶಿಬಿರ ಇತ್ತು)ಯತ್ತ ಹೊರಟ. ರೊಹಿತನಗರ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಖಾನದೇಶದವರೊಂದಿಗೆ ಹಣಾಹಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ

ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ನಸೀರಖಾನನು ಈ ಪರಾಜಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಪಶಕುನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ರೋಹಿತನಗರದಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟ. ಬುರ್ಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಸೇನೆ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಲು ಹುರುಪು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ರೀತಿ ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ರೋಹಿತನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅನಂತರ ಬುರ್ಹಾನಪುರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನಸೀರಖಾನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ತಿಲಂಗ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ವೈರಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಣ್ಣುಗಾಯಿ ನೀರುಗಾಯಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ನಗರದ ಶ್ರೀಮಂತರಿಂದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ.

ತಿಲಂಗ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಅದಾದ ನಂತರ ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಖಾನದೇಶವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಬಲು ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಚುರುಕಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ. ನಂತರ ಬುರ್ಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಕಲ ಶಾಹೀ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ. ದಖನ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಹರ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಅವನು ಹಠಾತ್ತನೆ ತಿಲಂಗ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಶ ತಲುಪಿದ. ನಸೀರಖಾನ ವೈರಿಯ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಕಟದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಾರೋಹಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಹಣಾಹಣಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಕೋಟೆಯಿಂದ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಖಾನದೇಶದವರಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು. ನಸೀರಖಾನನ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಬಿರಾರ್‌ನ ಬಂಡುಕೋರರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಬಹುಮಾನ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳ ಸುರಿಮಳೆ:

ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಬಲಶಾಲಿ ತೋಪಖಾನೆಯೊಂದಿಗೆ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಹಮದಾಬಾದಿನತ್ತ ಹೊರಟ. ಗುಣಗ್ರಾಹೀ ಸುಲ್ತಾನನು ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್‌ನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ದೂರದವರೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸುಲ್ತಾನನು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್‌ನಿಗೆ ಕೆಲವು ಆನೆಗಳು, ಶಾಹೀ ಉಡುಗೊರೆಗಳು, ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಜರತಾರಿ ನಡುಕಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ. ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಹೋಗಲು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದ. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನು ಇತರ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಅವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ಶಾಹ

ಕುಲಿ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅವನ ಜೊತೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ. ಮದುವೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಬಲ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಹಾಗೂ ಎಡ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿಗಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ದಖಿನಿಯರು ಮತ್ತು ನಿರಾಶ್ರಿತರ (ದಖಿನಿಯೇತರರು) ನಡುವೆ ವೈರ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಜಾನಗರದ ಸುಲ್ತಾನ ದೇವರಾಯನು ತನ್ನ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ. “ನಮ್ಮ ದೇಶ, ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಉದ್ದಗಲಗಳತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದಖಿನ್ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದು. ನಮ್ಮ ಸೇನೆ ಅವರಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಬಲಾಢ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ವರಮಾನವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆದಾಗೆಲ್ಲ ದಖಿನ್‌ನವರಿಗೇ ಜಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಏಕೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ರಾಜನ ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತ “ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.” ಎಂದ. ರಾಜನ ಹಲವು ಆಪ್ತರು “ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅವರ ಕುದುರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಭಾರಿ ಗಾತ್ರದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳು ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ದುರ್ಬಲವಾಗಿವೆ. ಎರಡನೆಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ದಖಿನಿಯರ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾರೆ.” ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ದೇವರಾಯನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ:

ರಾಜನು ಬಿಜಾನಗರದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನೀಡಿದ. ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಂದ ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದ. ರಾಜನ ಬಳಿ ಆಗ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬೇಕು; ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅವರ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜನ ಸರದಾರರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಶಿಫಾರಸಿನ ಮೇರೆಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ತಜ್ಞ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಿಂದೂ ಕುದುರೆ

ಸವಾರರನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸಹ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ ದೇವರಾಯನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದೇವರಾಯನ ದಾಳಿ:

ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಹೆಚ್ಚಳದ ನಂತರ ದೇವರಾಯನು ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಯಸಿದ. ಹಿಜರಿ ೮೪೭ರಲ್ಲಿ ಅವನು ತುಂಬ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಬಹಮನಿ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ. ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಗಳ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ದೇವರಾಯನ ನಡುವೆ ಸಂಧಾನವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಹೇಳಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ. ಅದರ ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳ ಆದಾಯದಿಂದ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ವೈದ್ಯರ ಸಂಬಳವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ತೆರನಾದ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಜಿ, ಅಮೀನ್ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಮದ್ಯ ಸೇವನೆಯ ಹವ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ಜೂಜಾಟ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ದೂರವಿರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಡಂಗುರ ಸಾರಲಾಯಿತು. (ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ದುಡಿಯದೆ ತಿನ್ನುವವರ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ದ್ವೇಷವಿತ್ತು). ಅವನು ಫಕೀರರು ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷುಕರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೋಳ ತೊಡಿಸಿದ. ಅವರನ್ನು ಕೊಳೆ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು, ಮಣ್ಣು ಹೊರುವುದು ಮತ್ತಿತರ ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ. ಈ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನದ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಧರದ ಜನ ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಬಹಮನಿ ಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು.

ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಾಹೀ ಕಾನೂನು ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಸೀಸನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಸುರುವಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ (ಅವನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಏನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ) ರಿಯಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದರೆ ಆ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫರೀದ್‌ರು ಮತ್ತು ನೌಶೇರವಾನ್‌ರ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತಪ್ಪದೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತು ಈದ್‌ನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮಿಂಬರ್ ಸಮೀಪ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪ್ರವಚನ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವುದು ಹಾಗೂ ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದನ್ನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅನೇಕ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ. ಹಲವಾರು ಹೊಸ ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್‌ರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡದಿರುವುದು ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಲಾಸಪ್ರಿಯತೆ:

ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿಜಾನಗರದ ರಾಜನ ಕೋಲಾಹಲಕಾರಿ ದಂಗೆಯನ್ನಡಗಿಸಿ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಐಷಾರಾಮ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆ ಮನರಂಜನೆ ಅವನ ಗೀಳಾಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಲ್ಲ ಅಯೋಗ್ಯರ ಕೈಗೆ ಹೋಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಹೆಂಗಳೆಯರನ್ನು ಜಮಾಯಿಸಿದ್ದ. ನ್ಯಾಮತಾಬಾದ್ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಉದ್ಯಾನ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಈ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ಅವನು ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ಸಾಕಿಯರ ಮಹಫಿಲ್‌ಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಐಷಾರಾಮದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಲಾಮಿಗೆ ಅನುಮತಿ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದಖಿನಿಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಿಯಾಂ ಮನಲ್ಲಾಹ್ ದಖಿನಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟ.

ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವನು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಮೂರು ಸಾವಿರ ಅರಬ್ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಏಳು ಸಾವಿರ ದಖಿನಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ಅವನ ಜೊತೆಯಾಗಿಸಿದ. ಜುನೇರ್ ಪ್ರಾಂತದ ಬಳಿ ಇರುವ ಜಾಲನಾ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ತನ್ನ ವಾಸ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನೆ ಮೂಲಕ ಆಸುಪಾಸಿನ ರಾಜರನ್ನು ಮಣಿಸತೊಡಗಿದ. ಅದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಸಾವು ಅವನನ್ನು ಆವ್ಹಾನಿಸಿತು. ಅವನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯು ಸರ್ಕಾ ಎಂಬ ರಾಜನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ರಾಜಾ ಸಿರ್ಕಾ ಎದುರು ಎರಡು ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ.

ಒಂದೋ ಅವನು ಮುಸಲ್ಮಾನನಾಗಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ರುಂಡವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಅವನು ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಗೆ “ನಾನು ಮತ್ತು ಹವೇಲಿ ಕಂದಹಾನಾದ ಸುಲ್ತಾನ ನಾಗಸೇರ್ ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಸ್ತರದವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಾನು ಇಸ್ಲಾಮ್ ಧರ್ಮ ಅಂಗೀಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿಯುವನು. ನೀವು ವಾಪಸು ಹೋದರೆ ಅವನು ಮೂದಲಿಕೆ ಮತ್ತು ದೂಷಣೆ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ಉಗಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. ನನ್ನ ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ವಶಪಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ತೊಂದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ನನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಅಮೀರನನ್ನು ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇಸ್ಲಾಮ್ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗುವೆ. ನಾನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ (ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ) ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಜಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಧದ ದಂಗೆ ಅಥವಾ ಕಲಹ ಭುಗಿಲೆದ್ದರೆ ನನ್ನಿಂದ ವಿವರಣೆ ಕೇಳಬಹುದು.” ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ.

ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆ:

ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ “ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ ತುಂಬ ಕೆಟ್ಟದ್ದು, ದುರ್ಗಮವಾದದ್ದು, ಕಿರಿದಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.” ಅದಕ್ಕೆ ಸಿರ್ಕಾ ಎಂದ “ನಾನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯ ನಾಯಕನಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕುದುರೆ ಸವಾರನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಧದ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಾರದು ಎಂದು ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ನೀವು ತುಂಬ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.” ನಿಜವೇನೆಂದರೆ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಸಾವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ವೈರಿಯ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿದ. ಹಿಜರಿ ೭೫೦ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಅತ್ತ ಹೊರಟ.

ಒಂದು ಭಯಾನಕ ಅರಣ್ಯ:

ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ದಖನಿಯರ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಮೀರರು ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ಸಿರ್ಕಾನ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ಸಿರ್ಕಾನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲವಂತೂ ಪ್ರಯಾಣ ಸುಖಕರವಾಗಿತ್ತು. ಸೇನೆಯ ಜನರೇನೋ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಬಯಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೈನಿಕರು ಸಿರ್ಕಾನ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಸಂತಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಸಿರ್ಕಾ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎಂಥ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದನೆಂದರೆ ಅದು

ಕಿರಿದಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಂಧಕಾರಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದು ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿಯನ್ನು ಸೈನಿಕರು ಹರಸಾಹಸಪಟ್ಟು ಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಒಂದು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳು ಅದೆಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅರಣ್ಯದ ಮೂರು ಕಡೆ ಗಗನಚುಂಬಿ ಭವ್ಯ ಬೆಟ್ಟಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದೆಡೆ ನದೀಮುಖವಿತ್ತು. ಅದು ಅರಣ್ಯದ ಅಂಚಿನವರೆಗೂ ಚಾಚಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಣಿವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಗುಹೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವೆಷ್ಟು ಭೀಕರವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ನೆಲೆಯೇ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಖಿಲಘ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಸೇನೆಯ ಸಂಕಷ್ಟ:

ಸೇನೆ ಯಾವ ದಾರಿಯಿಂದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತ್ತೋ ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಖಿಲಘ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಭೇದಿಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಲ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಏಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೇನೆಯ ಜನ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ನಿಯಮಬದ್ಧರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಹತ್ತಿರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅವನು ಹರಸಾಹಸಪಟ್ಟ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಅವನ ಆಟವೇ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಸಂಜೆಯ ತನಕ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸೈನಿಕರು ಅದೆಷ್ಟು ದಣಿದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಎಚ್ಚರವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಜಾಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲೇ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಎದುರು ಬದಿರು ಎರಡು ಬಿಡಾರ ಹೂಡುವಷ್ಟು ಬಯಲು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಜನರ ಸಂಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ದಿಜ್ಮೂಢತೆ ನೋಡುವಂತಹದಾಗಿತ್ತು.

ಸೇನೆಯ ವಿನಾಶ:

ಸಿರ್ಕಾ ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ. ಅವನು ರಾಯ್ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ್‌ಗೆ “ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಎಂತಹ ಉತ್ತಮ ಬೇಟೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ನೀನು ಎಂದೂ ಅದರ ಕಲ್ಪನೆ ಸಹ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ರಾಯ್ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ್ ಮೂರು ಸಾವಿರ ತೋಪು ಚಾಲಕರು, ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಮತ್ತು ಕಠಾರಿವೀರರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಖಿಲಘ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಹೊರಟು ನಿಂತ. ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದ ನಂತರ ಕಣಿವೆ ಮತ್ತು ಗುಹೆಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಏಳೆಂಟು ಸಾವಿರ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಕುರಿಗಳಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ ಅದೆಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದರ ಸದ್ದಿನಿಂದಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಅರಚಾಟ

ಕಿರುಚಾಟ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಧಕಾರ ಎಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಕೈ ಕೈಯಾಗಿ ಕಾಣ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಕೊಲೆ:

ರಾಯ್ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ್‌ನ ಸೇನೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಕ್ರೂರಿಗಳು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಐದು ಸಾವಿರ ಕರ್ಬಲಾ, ನಜಫ್ ಮತ್ತು ಮದನಿ ಸಾದಾತ್ ಹಸನಿಯರ ಜೊತೆ ಅವನನ್ನು ಹುತಾತ್ಮನನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೇನೆಯ ಉಳಿದ ಜನ ಅಪಾರ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಈ ಭೀಕರ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದರು. ಅವರು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಪಟ ನಾಟಕವಾಡಿ ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದಿದ್ದ ದಖನಿ ಅಮೀರರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು.

ಮೊಗಲ ಸೇನೆಯ ಸಂಕಲ್ಪ:

ದಖನಿ ಅಮೀರರು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಆ ಸೈನಿಕರಿಗೆ “ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಶೀಘ್ರಾತಿಶೀಘ್ರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬನ್ನಿರಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ದಖನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಸೈನಿಕರು ಈ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿ ತಕ್ಷಣವೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಆದರೆ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು “ನಮ್ಮ ಜಾಗೀರುಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಹೀ ಹುಕುಮಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲಾರೆವು. ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಜಾಕನಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಹಣ ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ವಾಪಸು ಬರುವುದಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ದಖನಿ ಅಮೀರರು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು ಜಾಕನಾದತ್ತ ಹೊರಟರು. ಕೆಲವು ವಕ್ರ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರು “ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಮತ್ತಿತರ ಸಾದತ್‌ರ ಬಲಿದಾನಕ್ಕೆ ಇದೇ ದಖನಿ ಅಮೀರರ ದ್ವೇಷದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಜಾಕನಾ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮನವಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವೆವು ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವೆವು.” ಎಂದರು.

ದಖನಿ ಅಮೀರರ ಕುತಂತ್ರ:

ದಖನಿ ಅಮೀರರಿಗೆ ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರ ಈ ನಡೆಯ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವರು ಕಂಗೆಟ್ಟರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಂತ್ಯ ಕುರಿತು ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದರು. ಅವರು

ಕುತಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದರು. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಅದರ ವಿಷಯ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಬಲಿದಾನ ಅವನದೇ ತಪ್ಪಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಅವನು ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಿರ್ಕಾ ಎಂಬ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರನನ್ನು ನಂಬಿದ. ಅವನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಾದಾತ್‌ರು ಮತ್ತು ಮೊಗಲ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಫೋರ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ನಿಷ್ಠಾವಂತರಾದ ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದೆವು. ಆ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳ ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಎಂಥ ಮಂಕು ಕವಿದಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವನು ನಮ್ಮ ಒಂದು ಮಾತಿಗೂ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಸೇನೆಗೆ ಒದಗಿದ ಗತಿ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.”

“ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಬಲಿದಾನದ ನಂತರ ನಾವು ನಿಷ್ಠಾವಂತರು ಮೊಗಲ ಅಮೀರರು, ಸೈಯದ್‌ರು ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಸೇನಾ ತುಕಡಿಗೆ ನಾವು ಬಹಳ ಸಲ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ನಾವು ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸರದಾರನಿಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸೇರಿ ಸಿರ್ಕಾ ಮತ್ತು ಸಂಗೇಸರ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ನಿಷ್ಠಾವಂತರ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಉತ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೈಯ್ದರು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು ಜಾಕನಾ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಜಾಕನಾದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಕೊಕನ್‌ದ ರಾಜರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚು ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.”

ದಖಿನಿ ಅಮೀರರು ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖಿನಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದರು. ಅವನು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಗಲರ ಕಡುವೈರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅವನ ಬಲವಾದ ಹಿಡಿತವಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ ಮದ್ಯದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನೆದುರು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ. ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನು ಖಿಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿ ಮತ್ತಿತರರ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದನೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಳ್ಳಿನ ನಡುವಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಕಾಣದಾಯಿತು. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಬದ್ಧ ವೈರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವರ ದಂಗೆಗಳಿಂದ ವಿಪರೀತ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದ ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ರಿಗೆ ಜಾಕನಾದ ಅಮೀರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಸಾದಾತ್‌ರ ಹತ್ಯೆಗೆ ಆದೇಶ:

ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖಿನಿ

ಸುಲ್ತಾನನ ಆದೇಶ ಪಡೆದು ಸಾದಾತ್‌ರ ರಕ್ತ ಹರಿಸಲು ಹೊರಟುನಿಂತರು. ಅರಬ್ ಮತ್ತು ಅಜಮ್‌ನ ಸೈಯದ್‌ರು -ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತನೆನ್ನದೆ- ಎಲ್ಲರೂ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆಲಿಸಿದರು. ಅವರು ಜಾಕನಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ಭದ್ರತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು. ಅವರು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರ ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕೈ ಸೇರಿತು. ಅವನು ಅದು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ತಲುಪದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹರಿದು ಎಸೆದ. ಬಡಪಾಯಿ ಸಾದಾತ್‌ರಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಶದವರ ಕೈಯಲ್ಲೇ ತಲುಪಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಇಬ್ಬರು ಭಾರತೀಯರ ಸೇವೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಮೂಲಕ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಕಳಿಸಿದರು.

ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಈ ಭಾರತೀಯರು ಹಗೆ ಸಾಧಿಸಿದರು. ಎರಡೂ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನು ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕುದುರೆ, ಉಡುಗೊರೆ, ನಗದು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಖುಶಿಪಡಿಸಿದ. ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಹರಿದು ಬಿಸಾಕಿದ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸಾದಾತ್‌ರ ತಂಡವು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜ ಹಜರತ್ ಇಮಾಮ್ ಹುಸೇನ್‌ನಂತೇ ತನ್ನ ಅಂತ್ಯ ಕುರಿತು ಹತಾಶೆಯಿಂದ ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ತಲೆ ಬಾಗಿತು. ಅವರು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೈರಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಕೊಕನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಗಲಭೆಗೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿದ್ದ ದಖಿನಿ ಅಮೀರರನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ನೆರವು ಪಡೆದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಚತ್ತರ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಜಾಕನಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಜನರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಎಸಗಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಹಣಾಹಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ದಖಿನಿಯರ ಪತ್ರಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು: “ಇವರ ತಲೆಯಿಂದ ದಂಗೆ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯದ ಗೀಳು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಇನ್ನೂ ತನಕ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗುಜರಾತಿನ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನಿಂದ ನೆರವು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಈ ಗ್ರಾಮವನ್ನು

ಗುಜರಾತಿನ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ.” ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ದರಬಾರಿನ ದಖನಿ ಅಮೀರರು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಇವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಫರ್ಮಾನುಗಳ ವಿಷಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗಿರುತ್ತಿತ್ತು: “ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಎಂಥ ಘೋರ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪಾಠವಾಗಬೇಕು.”

ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಹರಸಾಹಸಪಟ್ಟು ಸಾದಾತ್ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಬೀದರ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಖನಿಯರು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮರಳಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. “ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸುಲ್ತಾನ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಈ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಉತ್ತರ ಬರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ದಕ್ಕದಾದಾಗ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತಿತರ ವಸ್ತುಗಳ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಜನರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೊರಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರುಹಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು.

ದಖನಿಯರ ಕುತಂತ್ರ:

ದಖನಿಯರಿಗೆ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಇತರ ದಖನಿ ಅಮೀರರ ಜೊತೆ ಸೇರಿ, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಾವು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೋ (ಇದು ದುಬಾರಿ ಎನಿಸಬಲ್ಲದೆನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿತ್ತು) ವೈರಿಗಳು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಹಾಗೂ ಇವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರೆ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲಾಗದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಖನಿ ಅಮೀರರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದರು. ಕೋಟೆಯ ಜನರಿಗೆ ಈ ಸಂದೇಶ ನೀಡಿದರು: “ನಾವು ಪ್ರವಾದಿಯ ಅತಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದು ನಾವು ಇಸ್ಲಾಮ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆನ್ನುವ ಹೆಮ್ಮೆಯುಳ್ಳವರು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೈಯದಾ ಆಗಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಕನಿಕರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗಾಗಿ ಕ್ಷಮಾದಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಲು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಸುಲ್ತಾನ ನಮ್ಮ ಮನವಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೆ ಆಸ್ತಿ ಅಥವಾ ಜೀವ ಹಾನಿ ಉಂಟು ಮಾಡದೆ ನೀವು

ಬಯಸಿದೆಡೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.” ಈ ದಖಿನಿ ಅಮೀರರು ತಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನನ್ನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಇಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರವಾದಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹಾನಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರು.

ಸಾದಾತ್ ಆಹ್ವಾನ:

ನಿರಾಶ್ರಿತರು ದಖಿನಿಯರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿದರು. ಅವರ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರದಷ್ಟಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ಜನ ಪಕ್ಕಾ ಸೈಯದ್ ವಂಶಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದರು. ಇವರ ಬಳಿ ಸರಕು ಸಾಗಣೆ ಹಾಗೂ ಸವಾರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟೆ ಬಳಿಯೇ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟರು. ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಇಬ್ಬರೂ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಈ ದಖಿನಿ ಅಮೀರರು ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಹಾನಿ ಉಂಟು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ದಖಿನಿಯರು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸರದಾರರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರದಾರರು (ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫಾಶಿಕನ್, ಕಿರಾನ್‌ಖಾನ ಗುರು ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ಬೇಗ್ ಯಕ್ಕಾತಾಜ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ) ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಭೋಜನಕೂಟದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುನ್ನೂರಾಗಿತ್ತು.

ಕಗ್ಗೊಲೆ ಮತ್ತು ರಕ್ತಪಾತ:

ಎಲ್ಲ ಸಾದಾತ್‌ರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದಖಿನಿಯರ ಒಂದು ಪಡೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ರ ಸನ್ನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಕರಾರಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರ ಬಂದರು. ಅಮಾಯಕ ಸೈಯದ್‌ರು ಮತ್ತು ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದರು. ಹತ್ಯಾಕಾಂಡಕ್ಕೆಂದು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ದಖಿನಿ ಸೈನಿಕರು ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಬಿಡಾರಗಳತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕವರೇ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ರಕ್ತಪಾತಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಆ ಕ್ರೂರಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ತದ ದಾಹ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವರು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಸುಗೂಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೂರು ವರ್ಷದ ವೃದ್ಧನನ್ನೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದರು. ದಖಿನಿಯರಿಂದ ಸುಮಾರು

ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಮೊಗಲರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ಸೈಯದರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ದಖನಿಯರು ಕೊಲೆಯಾದವರ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಕೊಂದರೆಂದರೆ ಕರ್ಬಲಾ ದುರಂತದ ನೆನಪು ಮತ್ತೆ ಹಸಿರಾಯಿತು. ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರವಾದಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ದಖನಿಯರು ಪ್ರವಾದಿಯ ವಂಶಸ್ಥರ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಅವರ ಕಗ್ಗೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

ಬದುಕಿ ಉಳಿದವರ ಪಲಾಯನ:

ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫ್ ಶಿಕನ್, ಕಿರಾನ್‌ಖಾನ ಗುರು ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ಬೇಗ್ ಯಕ್ಕಾತಾಜ್‌ರು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ದುರ್ದೈವಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಈ ದುರಂತ ಘಟನೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರು ಜುಬ್ಬಾ ಧರಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪುರುಷರ ಉಡುಪು ತೊಡಿಸಿ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ರಿಗೆ ಈ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಅವರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆಯನ್ನು ದಾದೂಖಾನನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಜಾಗೀರದಾರರಿಗೆ “ಇವರೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಮೋಸಗಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ತಾವು ವಿಧೇಯರು ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಬೇಲೆ ಕೊಡುವವರಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವರ ಕೊಲೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರ ಕುದುರೆ, ಸರಕು ಸಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರಗೊಡಬಾರದು.” ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫ್‌ಶಿಕನ್ ಮತ್ತಿತರ ಅಮೀರರು ಮುನ್ನೂರು ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದಿಜ್ಮಾಥರಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ದಖನಿಯರು ತಮ್ಮ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದರೆ ಆ ಶೂರರು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಸೆಣಸಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಣಗಳ ಸುರಮಳೆಗೈದು ಅವರನ್ನು ಓಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಅವರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಗರ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದಾವೂದ್‌ಖಾನ ಅವರನ್ನು ಕೆಣಕುತ್ತಿದ್ದ. “ಇವರೆಲ್ಲ ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನೀವು ಇವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿರಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕೊಂದುಬಿಡಿರಿ.” ಎಂದು ನಪಟರ್‌ನ ಜಾಗೀರದಾರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ.

ಹಸನಖಾನನ ಸನ್ನಡತೆ:

ನಪಟರ್‌ನ ಜಾಗೀರದಾರ ಹಸನ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫ್‌ಶಿಕನ್‌ರು

ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಬಿಜಾನಗರದ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಸನ್‌ನನ್ನು ವೈರಿಯ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದ್ದ. ಹಸನ್‌ಗೆ ಆಗ ಕಾಸಿಮ್‌ನ ಆ ಉಪಕಾರ ನೆನಪಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು “ಇವರು ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತಕರು ಮತ್ತು ಬಂಡುಕೋರರಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗ ಅವರು ಇಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಗುಜರಾತಿನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ – ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿದೆ – ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಹಸನ್‌ಖಾನನ ಸಹಕಾರ ಸಿಗದೆ ದಾವೂದ್‌ಖಾನನಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಯಿತು. ದಾವೂದ್‌ಖಾನ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಒಂದು ಸೈನ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಸಿಮ್‌ಖಾನ ಸಘಾಶಿಕನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಹಣಹಣಿಗೆ ತೊಡಗಿದ. ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದರು.

ದಾವೂದ್‌ಖಾನನ ಹತ್ಯೆ:

ಆಕಸ್ಮಿಕವೆಂದರೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ದಾವೂದ್‌ಖಾನನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾಣಗಳು ನಟ್ಟವು. ಅವನೇ ಅಲ್ಲೇ ಸತ್ತು ಹೋದ. ದಖನಿಯರು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವೈರಿಗಳನ್ನು ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಲ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕೋಲಾಹಲದಿಂದ ನಿರಾಶ್ರಿತರನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗಾಣದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಸನ್‌ಖಾನ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಪತ್ತು ಎದುರಾಯಿತೆಂದು ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಹಸನ್‌ಖಾನನ ಸೇನೆಯ ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅವರ ಬಳಿ ಬಂದ. “ನೀವು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರಿ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಮತ್ತವನ ಸಂಗಾತಿಗಳಿಗೆ ಹೋದ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಯಿತು.

ಸುಲ್ತಾನನೊಂದಿಗೆ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಭೇಟಿ:

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಹಸನ್‌ಖಾನ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ನೆರವಾದ. ದಖನಿಯರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದ. ದಖನಿಯರು ಆ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡೊಡನೆ ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ದಾವೂದ್‌ಖಾನನ ಶವವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಜಾಕನಾ ಗ್ರಾಮದತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಬೀಡ್ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಅವನು ಹಸನ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನವಿಯನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಆ ಮನವಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ಅವನಿಗೆ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯು ಅರಿವಾಯಿತು. ಅವನು ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಇಡೀ ಸಮೂಹ ಹುಕುಮಿನ ಮೇರೆಗೆ

ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಎದುರು ಸಮಗ್ರ ಕತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ತಕ್ಷಣವೇ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಮುಸ್ತಫಾಖಾನನ ಹತ್ಯೆಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಇಡೀ ನಗರದ ಗಲ್ಲಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಶವದ ಮೆರವಣಿಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಹುಕುಮು ನೀಡಿದ. ಮುಸ್ತಫಾಖಾನನ ಅಪರಾಧವೇನಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಅವನ್ನು ತಲುಪಿಸಿರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನು ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫ್‌ಶಿಕನ್‌ನನ್ನು ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಖೈಬರ್‌ನ ಸೇನೆಯ ಮಹಾ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಕಿರಾನಖಾನ ಗುರು ಮತ್ತು ಅಹಮದ್‌ಬೇಗ್ ಯಕ್ಕಾ ತಾಜ್‌ರನ್ನು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಅವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದ. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರನ್ನು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಘೋರಿಯ ನಿವಾಸಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಹುಕುಮಿನನ್ವಯ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರನ್ನು ಮತ್ತಿತರ ಗಲಭೆಕೋರರೊಂದಿಗೆ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಶಾಹೀ ಹುಕುಮಿನನ್ವಯ ಇವರೆಲ್ಲ ದುರುಳರ ಕೊರಳು ಮತ್ತು ಕೈ ಕಾಲಿಗೆ ಕೋಳ ತೊಡಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿದವರು, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಖೊಟ್ಟಿ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು ಮತ್ತು ಮೋಸ ಮತ್ತು ವಂಚನೆಯ ಜಾಲ ಹೆಣೆದವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಅವರ ಪರಿವಾರದವರು ತುತ್ತು ಕೂಳಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 'ತಬಕಾತ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹೀ'ಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿರುವಂತೆ ಮುಶೀರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಾತಿ ಘೋರಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅದೇ ವರ್ಷ ತೊನ್ನು ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಸಂತಾನ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಹೋಯಿತು."

ಶೇಖ್ ಆಜರಿಯ ಹಿತೋಪದೇಶ:

ಶೇಖ್ ಆಜರಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಗುರು ಆಗಿದ್ದ. ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಹಮನಸ್ಕ ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಯಾಗಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹಿಜರಿ ಲಿಖಿರಲ್ಲಿ ಶೇಖ್‌ನ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಪತ್ರ ಬಂದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹಲವು ಉಪದೇಶದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ಆ ಪತ್ರ ಓದಿ ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ. ಅವನು ಮದ್ಯಪಾನ ತ್ಯಜಿಸಿದ. ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆಸಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಂದೀಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ನರಕ ಯಾತನೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಮರಣದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಶೇಖ್ ಆಜರಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಬರಹದಲ್ಲೇ ಆ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ

ಬರೆದ. ಅವನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಹಣವನ್ನು ಖುರಾಸಾನ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತನ್ನ ತಂದೆ ಘನವಂತ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದ. ದಖನಿಯರನ್ನು ದರಬಾರ ಮತ್ತು ಮಹಲಿನ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದ.

ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ರೋಗ ರಾಜ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ:

ಹಿಜರಿ ೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಮೀನಖಂಡದಲ್ಲಿ ಗಾಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿದ. ಆದರೆ ಗುಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೋಗದಿಂದಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ತನ್ನ ನಿವಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬರುವುದು ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾವಿನ ಕುರಿತ ವದಂತಿಗಳು ಹರಿದಾಡತೊಡಗಿದವು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಅಳಿಯ ಜಲಾಲಖಾನ - ಅವನು ಸೈಯದ್ ಜಲಾಲಖಾನನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾಲಗೊಂಡಾದ ಜಮೀನದಾರನಾಗಿದ್ದ - ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆಲಾಲಖಾನ ತನ್ನ ಮಗ ಹಾಗೂ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಸಿಕಂದರಖಾನನಿಗೆ ಸೇನೆ ಮತ್ತಿತರ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ.

ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಬಂಡಾಯ:

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಾನ್ ಆಜಮ್ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ತೆಲಂಗಾಣಾದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವಿ ಅಮೀರ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಸಿಕಂದರಖಾನ ಜೊತೆ ಸೇರಿದರು. ಅವನನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸುಲ್ತಾನ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು. ಅನಾರೋಗ್ಯವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಸೇನೆಯ ಜಮಾವಣೆಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದ. ದಾಳಿಯ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ದಾಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಜಲಾಲಖಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಈ ಸಂಬಂಧ ತನ್ನ ಸಲಹೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮತ್ತು ಬಿರಾರ್ ಮಧ್ಯದ ಮಾಹವಾರ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೈನ್ಯ ಕಟ್ಟಬೇಕು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ನಿರಂತರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪತ್ರ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇದು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನನ ದಂಗೆ ಹಾಗೂ ಬಂಡಾಯದಲ್ಲೂ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೈವಾಡವಿತ್ತು.

ಸಿಕಂದರಖಾನನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಮಾಲ್ವಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಅದರ ವಿಷಯ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಒಂದು ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲವಾಯಿತು. ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವನ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ತಾವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಗಮನ ಹರಿಸಿದರೆ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮತ್ತು ಬಿರಾರ್ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಂತಗಳು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು.” ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಮಾಲ್ವಿ ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಂಬಿದ. ದಖನ್‌ನ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

ಮಾಹೋರ್ ಕುರಿತ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಜರಿ ಲೇಠರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಅವನು ಇನ್ನೂ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಅವನನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತು ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಅವನು ತೆಲಂಗಾಣಾ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೆಲ ಕಾಲದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂದೂಡಿದ. ಜಲಾಲಖಾನನನ್ನು ಹಣಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಮೆಹಮೂದ್ ಗಿಲಾನಿ ಉರ್ಘ್ ಕಾವಾನನನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಇತರ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ನ ದಂಗೆಯನ್ನು ದಮನಿಸಲು ನೇಮಿಸಿದ. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿರಾರ್‌ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬುರ್ಹಾನಪುರದ ಆಡಳಿತಗಾರನ ವಿರುದ್ಧ ಸೇನಾಸಾಡಲು ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಹೆಸರು ಮಾಲ್ವಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಸೇನೆಯ ದಂಡನಾಯಕ ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್‌ನನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನು ಸಹ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಐದು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಖಾಸಗಿ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಹೋರ್ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಮರುಪ್ರಯಾಣ:

ದಖನ್‌ನ ಸುಲ್ತಾನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೊರಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ತನ್ನೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರನನ್ನು

ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಜೊತೆಗೆ ಇರಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಖಿನಿಯರ ಜೊತೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಅಮೀರನಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಸಕಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು, ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂದೂಗೆ ರವಾನಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದ. ಅವನು ಮಾಲ್ವಿ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಅವರ ಬಲಗಡೆ ದಾರಿ ಮೂಲಕ ಹೊರಟ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಜಪೂತರು ಮತ್ತು ಆಫ್ಘಾನರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ನಾಲಗೊಂಡಾ ತಲುಪಿದ.

ಸಿಕಂದರಖಾನನ ವಿಧೇಯತೆ:

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ (ಗವಾನ್) ನಾಲಗೊಂಡಾ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ್ದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ತನ್ನ ಚಾಲಾಕುತನದಿಂದ ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ ಮನದಾಳದ ಬಯಕೆಯೂ ಅದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಕಾವಾಂ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಸಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಕ್ಷಮಾಪತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಖ್ವಾಜಾನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ ಜೊತೆಗೆ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಸಹ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ನಾಲಗೊಂಡಾ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಫಖರುಲ್ ಮುಲ್ಕನನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಮಾಹವಾರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಲಾವುದ್ದೀನನು ರಾಯಚೂರಿನ ತಾಣೆದಾರ ಫಖರುಲ್ ಮುಲ್ಕನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ. ನಂತರ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಬೀದರನತ್ತ ಮರಳಿ ಹೊರಟ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಮರಣ:

ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಮೀನುಖಂಡದ ಗಾಯ ಮಾಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಇದೇ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಿಜರಿ ಲಿಲಿರಲ್ಲಿ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಈ ಸುಲ್ತಾನನ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ.

ನಡತೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಅವನು ವಾಕ್ಪಟುತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನನ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಫಾರ್ಸಿ ಭಾಷೆಯ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು

ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದ. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಹಾಗೂ ಈದ್ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮಿಂಬರ್ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾಗಿ ಪ್ರವಚನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು 'ಅಸ್ಸಲ್ತಾನ್ ಅಲ್ ಆದಿಲ್ ಅಲ್ ಕರೀಮ್ ಅಲ್ ಹಲೀಮ್ ಅರ್‌ರಫ್ಫಾಫ್ ಅಫಿ ಇಬಾದಿಲ್ಲಾಹ್ ಅಲ್ ಫತಹ್ ಅಲಮುದ್ದುನಿಯಾ ವಾಲಿದೈನ್ ಬಿನ್ ಆಜಮ್ ಅಸ್ಸಲಾತೀನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ವಲಿ ಬಹಮನಿ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೆ ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗದಂತೆ ಒಬ್ಬ ಅರಬ್ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಕೆಲವು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ದರಬಾರ ಬಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ. ದರಬಾರಿನವರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇನೋ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಬೆಲೆಯ ಮೊತ್ತ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲು ಚೌಕಾಸಿ ನಡೆಸಿದರು. ಆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಸೈಯದ್‌ರ ಕಗ್ಗೊಲೆಯಿಂದಲೂ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಸುಲ್ತಾನ ಮಸೀದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಿಂಬರ್ ಬಳಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದಾಗ ಆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು “ನಾನು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಆದಿಲ್ (ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠುರ), ಕರೀಮ್ (ಕೃಪಾಕರ), ರಹೀಮ್ (ದಯಾಳು) ಹಾಗೂ ಆರಿಫ್ (ಸಂತ) ಅಲ್ಲ. ಓ ಸುಳ್ಳುಗಾರನೇ ನೀನು ಪ್ರವಾದಿಯ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರೆದುರು ಮಿಂಬರ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಕೂಡದು.” ಎಂದು ನುಡಿದ. ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಅಶ್ರುಧಾರೆ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅವನು “ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಪರಲೋಕದಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಎಜೀದ್‌ನಂತೆ ನಿಂದಿಸುವವರು ಇರದಿರಲಿ.” ಎಂದು ನುಡಿದ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ತಕ್ಷಣವೇ ಕುದುರೆಗಳ ಮಾರಾಟದ ಹಣ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ಕ್ಷಣ ಅವನು ತನ್ನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ತನ್ನ ನಿವಾಸದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೊರ ಬಿದ್ದದ್ದು ಅವನು ಸತ್ತಾಗಲೇ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್ ಬಿನ್ ಶಾಹ ನ್ಯಾಮತ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ವಲಿ ಮತ್ತು ಮೀರ್ ನೂರುದ್ದೀನ್ ಬಿನ್ ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್ ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದ. ಒಬ್ಬ ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಅಳಿಯ. ಎರಡನೆಯವನು ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಅಳಿಯ. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಹಿರಿಯನಾಗಿದ್ದ. ಯುದ್ಧಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಸಜ್ಜಾದಾನಶೀನ್ ಆದ. ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿ ಬದುಕಿದ.

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಜಾಲಿಮನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ:

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಮರಣಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಸಕಲ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಜಾಲಿಮ್ (ಅವನ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ರೋಷಿ ಹೋಗಿದ್ದರು) ನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನನು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೊದಲು ಕೆಲ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದೌಲತಾಬಾದಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮಗನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅವನ ಮಗ ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫಾಶಿಕನ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ 'ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತುಜಾರ್' ಬಿರುದು ಪಡೆದು ದೌಲತಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಜುನೇರ್‌ನ ಸುಬೇದಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿ ಅವರಿಗೆ ತಲುಪುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತಂದೆ ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಗುಜರಾತಿನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಕ್ರೂರ ಕೈಗಳಿಂದ ಪಾರಾದರು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೧

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಹಸನ್‌ಖಾನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ, 'ಜಾಲಿಮ್' ಬಿರುದಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಮಗ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಹಮನಿ ಅಮೀರರಾಗಿದ್ದ ಸಯೀಫಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲುಖಾನ ಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟರು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನ ಕಿರಿಯ ಮಗ ಹಸನ್‌ಖಾನನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ವಲದ್ ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡದ ಇತರ ಕೆಲವರು ಹಸನ್‌ಖಾನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಅವನ ನಿವಾಸವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲು ಹೊರಟರು.

ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ದಖನಿ ಅಮೀರರ ಸಮರ:

ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕೋಲಾಹಲಕಾರಿ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಜುಬ್ಬಾಧಾರಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ (ಅವರಲ್ಲಿ ಸಿಕಂದರಶಾಹ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರನೂ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು) ಹೊರ ಬಂದ ಮತ್ತು ದಾಳಿಕೋರರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಕೋರರು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಅವರು ಹಸನ್‌ಖಾನನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಹುಮಾಯೂನ ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋದ. ಶಾಹೀ ದರಬಾರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆನೆಪಾಲಕರು, ದ್ವಾರಪಾಲಕರು, ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯೋಧರು ಮತ್ತಿತರ ಸೇವಕರು) ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ

ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಸೇನೆ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನ ಈ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದಿವಾನಖಾನೆ ಹೊಕ್ಕ.

ಹಸನಖಾನನ ಬಂಧನ:

ಹುಮಾಯೂನ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಸನಖಾನನನ್ನು ಆಗ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಅವನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಇಳಿದಾಗ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಥರ ಥರ ನಡಗುತ್ತಲಿದ್ದ. ಅತ್ತ ಹುಮಾಯೂನ ಆ ದಂಗೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿದ್ದ ಸಯೀಫಖಾನನನ್ನು ಆನೆ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಇಡೀ ನಗರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿಸಿದ. ನಂತರ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತಿತರ ವಿರೋಧಿ ಅಮೀರರನ್ನು ಬಂದೀಖಾನೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿದ. ಮಲ್ಲುಖಾನ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನಗರವನ್ನು ತೊರೆದ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಯವರೆಗೂ ಹೋದ.

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಎಲ್ಲ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಹಣೆದು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಉಯಿಲಿನ ಮೇರೆಗೆ, ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಂದಹಾರಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಾವಾನನಿಗೆ 'ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಶಾಹೀ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ಮತ್ತು ಬಿಜಾಪುರದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮೊಗಲ ವಂಶದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಚಂಗೇಜಿ ರಾಜ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದ ಶಾಹನಿಗೆ 'ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ' ಬಿರುದು ನೀಡಿದ. ಅವನನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಘೋರಿಯ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷ ಮತ್ತು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಅವನನ್ನು 'ನಿಜಾಮ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್' ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ದಂಡನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿದ. ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಅವನ ಜಾಗೀರನ್ನಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿದ.

ಜಲಾಲ್‌ಶಾಹನ ವಿರೋಧ:

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಲಾಲಖಾನನ ಮಗ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಅವನ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕನಾಗುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ನೇಮಕಾತಿಗಳಿಂದ ನಿರಾಶನಾದ. ಹತಾಶೆಯಿಂದ ಅವನು ಶಾಹೀ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಾಲಗೊಂಡಾದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆ ಬಳಿ ಹೋದ. ಜಲಾಲಖಾನ ತನ್ನ ಮಗನ

ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯ ಸಾರಿದ. ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ಬೀದರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಬಿರಾರನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಖಾನ ಜಹಾಂನನ್ನು ಜಲಾಲುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ನೇಮಿಸಿದ.

ನಾಲಗೊಂಡಾ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಸಿಕಂದರಖಾನ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿ ತೆಲಂಗಾಣಾದಲ್ಲಿ ಖಾನಜಹಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ತಾನೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಮನ ಹರಿಸದಿದ್ದರೆ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ವಿರೋಧ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಅವನು ಅದೇ ವರ್ಷ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಸಮೀಪದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮತ್ತು ಜಲಾಲಖಾನ, ಅಂದರೆ ಮಗ ಮತ್ತು ತಂದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಜೀವದಾನಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೈರಿ ಬೇರೆಯೆ ತಂತ್ರ ಹೂಡಿದ.

ಹುಮಾಯೂನ ಮತ್ತು ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮಾತುಕತೆ:

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ. ಅಪಾರ ನಷ್ಟ ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಸಿಕಂದರಖಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿ ಏಳೆಂಟು ಸಾವಿರ ರಜಪೂತ, ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ಆಫ್ಘಾನ್ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಸಿಕಂದರಖಾನನಿಗೆ ಈ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ “ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಯಾವುದೇ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ಹತನಾಗುವೆ. ನಿನ್ನಂಥ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾವು ನನಗೆ ವಿಷಾದನೀಯವೆನಿಸುವುದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಯಾವುದೇ ಪರಗಣೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಜಾಗೀರನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನಿನಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.” ಸಿಕಂದರಖಾನ ಈ ಸಂದೇಶಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ರವಾನಿಸಿದ. “ತಾವು ದಿವಂಗತ

ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಮೊಮ್ಮಗ (ಮಗನ ಮಗ)ನಾಗಿದ್ದೀರಿ ನಾನು ಸಹ ಮೊಮ್ಮಗ (ಮಗಳ ಮಗ) ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಹಕ್ಕು ತಮಗಿರುವಷ್ಟೇ ನನಗೂ ಇದೆ. ಒಂದೋ ತಾವು ನನಗೆ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿರಿ.” ಉತ್ತರ ಕೇಳಿದ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವಾದ. ಅವನು ರಣ ಭೇರಿ ಬಾರಿಸಿದ.

ಹಣಾಹಣೆ:

ಸಿಕಂದರಖಾನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸ ಮೆರೆದ. ಅವನೊಬ್ಬ ಅನುಭವಿ ಹಾಗೂ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಯೋಧನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರತಿ ಸಲ ಸುಲ್ತಾನನ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದರೆ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶ ಒಂದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಭಯತರು ಒಂದು ದಿನ ಯಾವುದೇ ಫಲಿತಾಂಶವಿಲ್ಲದೆ ಪರಸ್ಪರರಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಮರುದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಎದುರು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಠಾತ್ತನೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಕಾನವಾನ ಬಿಜಾಪುರದ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ ಭಯಂಕರ ದಾಳಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಸಿಕಂದರ ಎಷ್ಟೋ ಶೂರ ಹಾಗೂ ಧೀರ ಸೈನಿಕರು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಗಮನಿಸಿದ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನಿಗೆ ಒಂದು ಸದವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಐದು ನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಾರರು ಮತ್ತು ಐದು ಭಲ್ಲೆ ಬೀಸುವವರನ್ನು ತನ್ನ ಮಧ್ಯದ ವಿಭಾಗದ ಸೇನೆಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಒಂದು ಮದ್ದಾನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ವಿಶೇಷ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಬಿಲ್ಲುಗಾರ ತಕ್ಷಣ ಬಾಣಗಳ ಸುರಿಮಳೆಗೈದರು. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಸಮರಸಿಂಹನಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ವೈರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಬದಿಯಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಮದ್ದಾನೆ ಸಹ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಎಷ್ಟೋ ಸೈನಿಕರು ಸಾವಿಗೆ ತುತ್ತಾದರು. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಭಲ್ಲೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಾನೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಆ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆನೆ ಪಾಲಕರ ಚುರುಕುತನ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಆನೆ ಸಿಕಂದರಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿತು ಹಾಗೂ ನೆಲದಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿತು. ನಂತರ ಇತರರತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿತು.

ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಮರಣ:

ಗಾಯಾಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಸೈನಿಕರು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವನ್ನೂ

ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿದರು. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಎದೆ ಸೀಳಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಎಲುವುಗಳು ಪುಡಿ ಪುಡಿಯಾದವು. ಹೀಗೆ ಸಿಕಂದರಖಾನನನ್ನು ಸಾವು ಚಿರನಿದ್ರೆಗೆ ತಳ್ಳಿತು. ಸಿಕಂದರ ಅನೇಕ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಪರಾರಿಯಾದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಇವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ. ಪರಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕರು. ನಂತರ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಬಿಲಾಲಖಾನನಿಂದ ಶಾಂತಿಗೆ ಮನವಿ:

ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ ಕಾವಾನ ಈ ಘಟನೆಯ ಮರುದಿನ ಶಾಹೀ ಹುಕುಮಿನನ್ವಯ ನಾಲಗೊಂಡಾ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. ಆಲಾಖಾನನ ಮಗನಂತೂ ಈಗಾಗಲೇ ಸಾವಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಉಳಿಯದಾಯಿತು. ಜಲಾಲಖಾನನು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ ಕಾವಾನ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಶಾಂತಿಗೆ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅಮೀರನಾಗಿ ತನ್ನ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಸುಲ್ತಾನ ಜಲಾಲಖಾನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿದ. ಅವನನ್ನು ಹತ್ಯೆಗೈಯಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿದ. ಜಲಾಲಖಾನ ಈ ಬಂದಿಯ ಬದುಕೇ ಅಪೂರ್ವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ದೇವಕುಂಡ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಸಿಕಂದರಖಾನನ ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದ ನಂತರ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ದೇವಕುಂಡ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಈ ಕೋಟೆ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಜಮೀನುದಾರರ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಉಪ್ಪುಂಡವರು ಮತ್ತು ಅವನ ಬೆಂಬಲಿಗರೆಂದು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಸಾರಾಸಾರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ತಾನೇ ಮುದ್ದಾಗಿ ವಾರಂಗಲ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಗೋರಿಯನ್ನು ದೇವಕುಂಡ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿದ. ತೆಲಂಗಾಣಾದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಒಗ್ಗೂಡಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರತಿ ಸಲ ಸೋಲುಣ್ಣು ಬೇಕಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೂ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ತೆಲಂಗಾಣಾದವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನಗಂಡ ಮೇಲೆ ಅವರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಪರಿ ಪರಿಯಾಗಿ ಪೀಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ:

ತೆಲಂಗಾಣಾದವರು ಈ ಮುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದಾದರು. ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಭವದಿಂದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಓಡಿಸಾ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಾಂತಗಳ ರಾಜರ ಬಳಿ ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು. ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದರು. ಆ ರಾಜರು ಕೆಲವು ಆನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಮ್ಮಕ್ಕಿನ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ತೆಲಂಗಾಣಾದವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಂತಸ ಉಂಟಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅವರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು.

ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಘೋರಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ “ಕುಮ್ಮಕ್ಕಿನ ಸೈನ್ಯ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಾವು ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.” ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಆದರೆ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಮಾತ್ರ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕೂಚು ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಹತಾಶರಾಗಿ ಪಲಾಯನಗೈಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ವೈರಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವೈರಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬೇಕು.” ಎಂದ. ಈ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮೌನಕ್ಕೆ ಶರಣಾದ.

ಶಾಹೀ ಅಮೀರರ ಪರಾರಿ :

ಮರು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಾದ ರಾಜ ಓರಿಯಾ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ಸೇನೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ತೀರ ಕಿರಿದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಬರುವುದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಅವರ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈನಿಕರು ಹತರಾದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಗೋರಿ ತೀರ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರು ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಎಂಬತ್ತು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ಓಡುತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕಡೆಗೂ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ವಾರಂಗಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಬಳಿ ತಲುಪಿದರು.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಗೋರಿಯ ಹತ್ಯೆ:

ಸುಲ್ತಾನ ಇವರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಘಟನಾವಳಿ ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಖ್ವಾಜಾ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಪಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ಹೇಳುವುದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದ. “ಈಗ ಏನೆಲ್ಲ ನಡೆಯಿತೋ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನದಾಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವರದಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸುಲ್ತಾನ ತಕ್ಷಣವೇ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಂತಹ ಶೂರ ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆಯ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರು ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಲ್ಘಿ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಸಹ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿದ.

ಯೂಸುಫ್ ತುರ್ಕ್ ಕುಚಲ್‌ನ ಬಂಡಾಯ:

ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೀಗೂ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತಾನೇ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಮೆಹಮೂದ್ ಮಾಲ್ವಿಯ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೇಡಿನ ಭಾವನೆಗಳ ಅಲೆ ಏಳತೊಡಗಿತು. ಅವನು ದೇವಕುಂಡದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಇನ್ನೂ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯೂಸುಫ್ ತುರ್ಕ್ ಕುಚಲ್‌ನು ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನ್ ಮತ್ತು ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನನ್ನು ಬಂದೀಖಾನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಇವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬೀದರ್ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಹಠಾತ್ತನೆ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಬಂದಿತು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್‌ನನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಜಮಾದಿಲ್‌ಆಖಿರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಬೇಗ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯತ್ತ ಹೊರಟ. ರಾಜಧಾನಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಸಗತೊಡಗಿದ.

ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಪ್ರಸಂಗ:

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನು ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನ್‌ಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಗೆಳೆತನ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬಂದೀಖಾನೆಗೆ ದೂಡಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ನಾಲಗೊಂಡಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಸಿಕಂದರಖಾನನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಏಳು ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗುರುವನ್ನು ಬಂದೀಖಾನೆಯಿಂದ

ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಅವರು ಯೂಸುಫ್ ಕುಚಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದರು. ಯೂಸುಫ್ ಕುಚಲ್ ಸುಲ್ತಾನನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಯೂಸುಫ್‌ನು ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಮನೆತನದೊಂದಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶಾಹ ಸಾಹೇಬ್‌ರನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದ. ಅವನು ಎಷ್ಟೋ ಕೊತವಾಲರು ಮತ್ತು ಕಾವಲುಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಪಿತೂರಿ ಮಾಡಿ ಐವತ್ತು ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಪುಟ್ಟ ಪಡೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ.

ಸೆರೆಮನೆ ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಪೇದೆಗಳು ಕಾವಲಿಗೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಯೂಸುಫ್ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಿಸಿದ. ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಪಡೆಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂಜೆ ವೇಳೆಗೆ ಶಾಹೀ ಮಹಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾವಲುಗಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಚೌಕೀದಾರರು ಯೂಸುಫ್‌ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆದರು. ಯೂಸುಫ್ ಆ ಚೌಕೀದಾರರಿಗೆ “ಬಂದೀಖಾನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಇಂತಿಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದವನೇ ತನ್ನ ಬಗಲಿನಿಂದ ಅಂದು ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಯೂಸುಫ್‌ನಿಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು. ಯೂಸುಫ್ ಮೊದಲ ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೋಗಿ ಎರಡನೆಯ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ತಲುಪಿದ. ಆ ದ್ವಾರದ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಸಹ ಅವನನ್ನು ತಡೆದರು. ಅವರಿಗೂ ಅದೇ ಖೊಟ್ಟಿ ಫರ್ಮಾನು ತೋರಿಸಿದ. ಆದರೆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಯೂಸುಫ್‌ನಿಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನಗರದ ಕೊತವಾಲ್‌ನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದರು.

ಯೂಸುಫ್ ಆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಯ ಶಿರವನ್ನು ದೇಹದಿಂದ ತುಂಡರಿಸಿದ. ಬಲವಂತದಿಂದ ಒಳ ನುಗ್ಗಿದ. ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಕೋಲಾಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲ ಕೇಳಿ ಬರತೊಡಗಿತು. ಯೂಸುಫ್ ತಕ್ಷಣ ರಾಜ್ಯದ ಗಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಿದ ಬಂದೀಖಾನೆಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಳಚಿದ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡ ರಾಜಕುಮಾರ ಯಾಹ್ಯಾಖಾನ ಮತ್ತು ಹಸನಖಾನ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಜಲಾಲುದ್ದೀನಖಾನ ಬುಖಾರಿ ತಮ್ಮ ಸಂಕೋಲೆಗಳುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಪರಿ ಪರಿಯಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಯೂಸುಫ್ ಅವರನ್ನೂ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸಿದ. ದಾರುಲ್ ಇಮಾರತ್ ಬಳಿ ಬಂದಿಯಾಗಿದ್ದ ಇತರ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ “ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮುಂದಾಗುವವರು ತಮ್ಮ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಶಾಹೀ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸೇರಬಹುದು.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ.

ಯೂಸುಫ್ ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನಖಾನ ಮತ್ತು ಸೆರೆಮನೆಯ ಇತರ ಗಣ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ರಾತ್ರಿ ಮೊದಲ ಪ್ರಹರದವರೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಕೈದಿಗಳು (ಅವರಲ್ಲಿ ಆಲಿಮ್, ಫಾಜಿಲ್, ಸೈಯದ್, ಫಕೀರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರು) ಏಳು ಸಾವಿರದಷ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಯೂಸುಫ್‌ನ ಸುತ್ತ ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ಜಮಾಯಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ ಕೈದಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದವರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿದ್ದರು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಗರದ ಕೊತವಾಲ್‌ನಿಗೆ ಘಟನೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಶೀಘ್ರವೇ ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನತ್ತ ದೌಡಾಯಿಸಿದ. ಕೈದಿಗಳು ಬಲು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದರು. ದೊಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆದು ಕೊತವಾಲ್‌ನನ್ನು ಓಡಿಸಿದರು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಎಂಬತ್ತು ವಸಂತಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ಜಲಾಲಖಾನ ಬುಖಾರಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರ ಯಾಹ್ಯಾಖಾನ ಬಿನ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಅದು ಹೇಗೋ ನಗರದ ಕೊತವಾಲ್‌ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದರು. ಕೊತವಾಲ್ ಅತ್ಯಂತ ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಅವರ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ.

ಅರಕ್ ಕೋಟೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಕುರಿತು ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನ್‌ನ ಸಂಕಲ್ಪ:

ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನಖಾನ ಮತ್ತು ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷೌರಿಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಆ ಕ್ಷೌರಿಕ ಶಾಹ ಸಾಹೇಬ್‌ನಿಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕಂಡು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಂತಿಯುತ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕುರಿತು ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಫಕೀರರು ಮತ್ತು ದರ್ವೇಶರ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಹೊರ ಬಂದರು. ಸೈನಿಕರು ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಬಂದು ಅವರ ಸುತ್ತ ಜಮಾಯಿಸತೊಡಗಿದರು. ಯೂಸುಫ್ ತುರ್ಕ್ ಸಹ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ. ಅವನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾದ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ದಿಂದ ಮೂರು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಧಾನಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು. ಅದಾದ ನಂತರ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಐದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ಪ್ರಚಂಡ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅರಕ್ ಬೀದರ್‌ನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕಿದರು.

ಅವರು ಅರಕ್‌ವನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೋಟೆಯ ಕಡೆಯವರು ತಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಿಗಿ ರಕ್ಷಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಕೋಟೆಯವರ ಪ್ರತಿರೋಧ ಅವರನ್ನು ಹತಾಶಗೊಳಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆ ವಿಚಾರ ಬಿಟ್ಟು ಬೀಡ್ ಗ್ರಾಮದತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಕಾರಣ ರಾಜ್ಯದ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು.

ಬೀದರಿಗೆ ಹುಮಾಯೂನನ ಆಗಮನ:

ಯೂಸುಫ್ ಅಮೀರುಲ್ ಉಮ್ರಾ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ. ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಜಮೀಯತ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಹುದ್ದೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದ. ಹಸನಖಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಆಪ್ತರು ಸೇನೆಯ ಜಮಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ದೈವಿ ಶಾಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದವು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವನು ತೆಲಂಗಾಣಾದಲ್ಲಿದ್ದ. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವನು ಶರ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬೀದರ್ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಬೀದರ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಅವನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಗರದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಆಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಯಾತನೆ ನೀಡಿ ಕಾಲನಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟ. ನಗರದ ಕೊತವಾಲನನ್ನು ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ದೊಡ್ಡ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಯಾಗಿರಿಸಿದ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಕೊತವಾಲ್‌ನ ದೇಹದ ಒಂದು ಭಾಗ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಡೆಗೆ ಕೊತವಾಲ ಆ ಬರ್ಬರತೆ ಮತ್ತು ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಸತ್ತು ಹೋದ.

ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಕದನ ಮತ್ತು ಹಸನಖಾನನಿಗೆ ಜಯ:

ನಂತರ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹಾಗೂ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಹಸನಖಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರವಾನಿಸಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಬೀಡ್‌ನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಖಾನ್‌ಕಾಹ್ ಬಳಿ ಭೀಕರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಸನಖಾನ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡು ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರಿತು. ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರನ್ನು ಖಜಾನೆಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೀಡ್‌ನತ್ತ ರವಾನಿಸಿದ.

ಎರಡನೆಯ ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಹಸನಖಾನನ ಪಲಾಯನ:

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಆ ಅಮೀರರ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ರಕ್ಷಕರ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಾರಣ ಆ ಅಮೀರರು ಹಸನಖಾನನ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರ ನಡುವೆ ಭೀಕರ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಹಸನಖಾನ ಎದೆಗುಂದಿದ. ತನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಬಿಜಾಪುರದತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲೇ ಏಳೆಂಟು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಬಿಜಾಪುರ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಠಾಣೇದಾರ ಸಿರಾಜಖಾನ ಜುನೇದಿ ಎನ್ನುವವನಿದ್ದ. ಅವನು ನಂತರ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನ ನೌಕರನಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾ ಮುಅಜ್ಜಮಖಾನ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ. ಸಿರಾಜಖಾನ ಹಸನಖಾನನಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ. “ಈ ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರಿ. ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ ಸದ್ಯ ತೆಲಂಗಾಣಾದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ತಾವು ನೆಲೆಸುವುದಾದರೆ ಬಿಜಾಪುರ, ರಾಯಚೂರ ಮತ್ತು ಮುದಗಲ್‌ನ ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರು ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ; ತಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಆಜ್ಞೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಲಾರರು; ಅವರೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ವಿಧೇಯ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠರಾಗುವುದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ಭರವಸೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ.” ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಸಿರಾಜಖಾನ ಜುನೇದಿಯ ಕುತಂತ್ರ:

ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನಖಾನನು ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಇತರ ಏಳು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಸಿರಾಜಖಾನ ಜುನೇದಿಯ ಮನವಿಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಬಿಜಾಪುರದ ಕಚ್ಚಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ. ಸಿರಾಜಖಾನ ಮನಸಾರೆ ಅವರ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದ. ಔತಣ ಮತ್ತು ಆತಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನೇನೂ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಅವರು ಸಿರಾಜಖಾನನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿದರು. ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಜಾಗೃತೆ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆ ವೇಳೆ ಅವನು ಸಲಾಮ್‌ನ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅವರೆಲ್ಲ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಹಲಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಮರು ದಿನ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ.

ಹಸನಖಾನ ಮುಂತಾದವರ ಬಂಧನ:

ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡು ತನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ವೈರಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಅದೆಷ್ಟು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ಹೋರಾಡಿದನೆಂದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಹುತಾತ್ಮನಾದ. ಸಿರಾಜಖಾನ ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನ್, ಯೂಸುಫ್ ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಎಲ್ಲ ಸಂಗಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳು

ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ನೀರು ಸೇರುವವರು ಮತ್ತು ಬಿಡಾರ ಹೂಡುವವರನ್ನು ಸಹ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರನತ್ತ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ದುಷ್ಟ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ತನ್ನ ತಾರಕಕ್ಕೇರಿತು. ಬೀದರಿನ ಬಾಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೇಣು ಹಾಕುವ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಜೋತು ಬಿಡಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿ ಮದವೇರಿದ ಆನೆ ಮತ್ತಿತರ ಕಾಡು ಮೃಗಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾದ ನೀರು ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ.

ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಪರಮಾವಧಿ:

ಶಾಹೀ ಹುಕುಮನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ತನ್ನ ದಿವಾನಖಾನೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಸನಖಾನನನ್ನು ಸಿಂಹದೇದುರು ಎಸೆಯಲಾಯಿತು. ಆ ಕ್ರೂರ ಮೃಗ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಿತು. ಅನಂತರ ಯೂಸುಫ್ ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಏಳೂ ಜನ ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಗಳಿಂದ ಎಳೆದು ತರಲಾಯಿತು. ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಜಮಾಯಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಆ ದುರ್ದೈವಿಗಳನ್ನು ಎಂತೆಂಥ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿದನೆಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸುವುದೂ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಭ್ಯತೆ ಎನಿಸಲಾರದು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಸಗಲಾಯಿತು. ಯಾತನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಆವಿಷ್ಕಾರವಾಗಿದ್ದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಬಡಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನರಕ ಯಾತನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರು ಒಟ್ಟಾರೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಯಃ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಜಿಹಾಕ್ ಮತ್ತು ಹಿಜಾಜ್‌ರ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಸಹ ಮೀರಿಸಿದ.

ಅನಂತರ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನಖಾನನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರನ್ನು ಶಾಹೀ ಬಾಜಾರಿಗೆ ಕರೆಸಿದ. ಅವರೆಲ್ಲ ಎಂಥವರಾಗಿದ್ದರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೂ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಟ್ಟಾರೆ ಏಳು ನೂರು ಜನರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಾಣಸಿಗರು ಮತ್ತು ವೀಳ್ಯ ಪೂರೈಸುವವರು ಮುಂತಾದವರೂ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಹಲವರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಹಲವರನ್ನು ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಮುಂದೆ ಎಸೆದು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಹಲವರನ್ನು ತಪ್ಪಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೂ ಹಲವರನ್ನು ಚಾಕೂ ಹಾಗೂ ದೊಣ್ಣೆಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಹಲವರನ್ನು ತುಣುಕು ತುಣುಕು ಮಾಡಿ ಎಸೆಯಲಾಯಿತು.

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಆಕ್ರೋಶ:

‘ತಾರೀಖ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹಿ’ಯ ಲೇಖಕ “ನಾನು ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಆಪ್ತನ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ವಾರಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಸನ್‌ನ ಬಂಡಾಯದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ಅದೆಷ್ಟು ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡನೆಂದರೆ ಅವನು ಭಾವಾವೇಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ಹರಿದು ಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೆಲವನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅವನ ತುಟಿ ಮತ್ತು ಹಲ್ಲುಗಳು ಗಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ವಾರಂಗಲ್‌ದಿಂದ ಬೀದರ ತಲುಪಿ ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆಸಗಿದನೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಬರ್ಬರರ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ನಿದರ್ಶನ ಸಿಗಲಾರದು. ಅವನ ಖಡ್ಗದೆದುರು ನನ್ನವರು ಮತ್ತು ತನ್ನವರ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎದುರು ಬಂದವನು ಹತನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಕ್ರೂರಿಯ ತುಲನೆಗಾಗಿ ಹುಜಾಜ್‌ನನ್ನು ನೌಶೇರವಾನ ಆದಿಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಹಸನ್‌ನ ಪ್ರಸಂಗ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹುಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸಿತೆಂದರೆ ಅವನು ಆ ರಾಜಕುಮಾರರ ಪೈಕಿ ಅನೇಕರನ್ನು (ಅವರು ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ಕೋಟಿ ಮತ್ತಿತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು) ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನಿಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಎಂಥ ಗೀಳು ಹತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ಅವನು ಇಡೀ ಮನು ಕುಲವನ್ನು ಸಂದೇಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವನ ಕ್ರೌರ್ಯ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಧದ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮ್, ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಮತ್ತು ಅಮಾಯಕರು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಆಕ್ರೋಶ ಮತ್ತು ಭಾವಾವೇಶದ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂತಹದಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಪರಾಧವೆಸಗಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಇಡೀ ಕತೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೇ ಹರಿದು ಬಿಸಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಆಕ್ರೋಶದ ಅಗ್ನಿ ಒಣ ಹಸಿರೆನ್ನದೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪರಿವಾರದವರನ್ನೂ ತನ್ನ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮನದಾಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಹ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ ಮಹಲಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರು ದಿನ ಅವಳ ಪತಿಯ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಃಪುರದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಹ ‘ನಿರಪರಾಧದ ಅಪರಾಧ’ಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಡಳಿತದ ಅಮೀರರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ನೌಕರರು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಂದಿಸಲು ಹೊರಟರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ

ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ದಿವಾನಖಾನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರ ಬರೆದ ನಂತರವೇ ಜನ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಇನ್ನೂ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವರು ಮನುಕುಲದ ಬಗ್ಗೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿದ. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದ. ತನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ನಿಜಾಮಶಾಹ (ಆಗ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಎಂಟು ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದ) ನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂಗನ್ನನ್ನು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ, ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್‌ನನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾದಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತನ್ನ ಉಯಿಲನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರ ಬೇರೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್‌ನನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಕೂಡದು ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ. ಕೊನೆಗೂ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನ ದಿನಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋದವು. ೨೮ನೆಯ ಜಿಲ್‌ಕಾದ್ ೮೬೫ (ಹಿ)ರಂದು ಅವನು ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ. ಹೀಗೆ ಮನುಕುಲ ಈ ಕ್ರೂರಿಯ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಯಿತು.

ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರ ಒಗ್ಗಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ. ಹುಮಾಯೂನನ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಅವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಃಪುರದ ಮೇಲ್‌ವಿಚಾರಕ ಖ್ವಾಜಾ ಸರಾ ಶಿಹಾಬಖಾನ ಹಬಶಿ ದಾಸಿಯರ ಜೊತೆ ಪಿತೂರಿ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ. ಆದದ್ದೇನೆಂದರೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಮದ್ಯದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ. ಒಬ್ಬ ದಾಸಿ ಒಂದು ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಅವನ ತಲೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದಳೆಂದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲೇ ತಣ್ಣಗಾದ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಮೌಲಾನಾ ನಜೀರಿ ಮರಣ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಿದ. ಮೌಲಾನಾ ನಜೀರಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ 'ಮಲಿಕ್‌ಅಶ್ಮೂಹರಾ' ಬಿರುದು ಲಭಿಸಿತು. ಅವನು ಶಾಹ ಹಬೀಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಜೀವನ ಕಾಲದ ಒಡನಾಡಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನು ಏಕಾಂತದ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿ ಮೂರು ವರ್ಷ ಆರು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು.

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೨

ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಮಲಿಕಾ ಜಹಾಂಳ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆ:

ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನ ಸ್ಥರದ್ರೂಪಿ ಮಗ ಅಕಬರಶಾಹ (ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಕೇವಲ ಎಂಟು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು) ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನ ತಾಯಿ ತುಂಬ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಮತ್ತು ವಿವೇಕಶಾಲಿ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನನ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಆ ಮಹಿಳೆ ತುಂಬ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ವಿವೇಕದಿಂದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಳು. ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಂತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹುಮಾಯೂನನ ಮರಣ ಪತ್ರದನ್ವಯ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನನ್ನು 'ಜಮೀಯತ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್', 'ವಜೀರ್ ಕುಲ್' ಮತ್ತು ಬಿಜಾಪುರದ ಮೇಲ್‌ವಿಚಾರಕನನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್‌ನನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಮೇಲ್‌ವಿಚಾರಕ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರು ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಹ್‌ಬಾನು ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ಮೂಲಕ ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನಳಿಂದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆಯಿಂದ ತೀರ್ಮಾನವಾದದ್ದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ರಾಜಕುಮಾರ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆತಂದು ಫಿರೋಜಾ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ರಾಜಕುಮಾರನ ಬಲ ಬದಿಗೆ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್ ಎಡ

ಬದಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಮೂವರ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಆಡಳಿತ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯಿತು.

ಓರಿಯಾ ಮತ್ತು ಓಡಿಸಾದ ರಾಜರ ಆಕ್ರಮಣ:

ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ಒಬ್ಬ ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಅನ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಂದ ಸೇನೆ, ಅಮೀರರು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರು ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಸುಲ್ತಾನನಾಗುವ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿದ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಓರಿಯಾ ಮತ್ತು ಓಡಿಸಾದ ರಾಜರು ರಾಮುಂದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ದಖನ್‌ಅನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಹಾತೊರೆದರು. ಅವರು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇಸ್ಲಾಮ್ ದೇಶದತ್ತ ಹೊರಟರು. ಅದೆಷ್ಟು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ನಡೆಸಿದರೆಂದರೆ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಣಗುಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಕೊಲಾಸಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿಯ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಯಿತು.

ಮಲಿಕಾ ಜಹಾಂ, ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಈ ದಂಗೆಕೋರರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸಲು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಎಷ್ಟು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದರೆಂದರೆ ಅವರು ಎಲ್ಲೂ ಎಡವದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದರು. ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಲ್ಕೂ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಫರ್ಮಾನುಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅಪಾರ ಹುರುಪು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ (ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಸುಲ್ತಾನರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ನಿದರ್ಶನ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ) ಓಡಿಸಾ ಮತ್ತು ಓರಿಯಾದ ರಾಜರ ಬಿಡಾರಗಳತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು.

ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹಿಯ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ ಸಂದೇಶ:

ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರ್‌ದಿಂದ ಹತ್ತು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ದಖನಿನ ಸುಲ್ತಾನರಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ವಾಪಸು ಹೋಗುವುದು ರಾಜರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರು ತಮ್ಮ ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳು

ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದರು: “ನಮ್ಮ ಹದಿಹರೆಯದ ಸುಲ್ತಾನನ ಉದ್ದೇಶ ಜಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಓಡಿಸಾ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ನೀವೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಇತ್ತ ಕಡೆಗೇ ಸಾಗಿ ಬರಿ. ನೀವು ಕಪ್ಪ ಸಲ್ಲಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ನೀವು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಂದ ದೋಚಿದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಣ್ಣುಗಾಯಿ ನೀರುಗಾಯಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಜೀವಂತ ಮರಳಿ ಹೋಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಹಣಾಹಣಿ:

ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ ನಂತರ ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್ ಬಿನ್ ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನ ಸೇನೆಯಿಂದ ಒಂದು ನೂರ ಅರವತ್ತು ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಿಹಾದ್‌ನ ಸಂಕಲ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಓರಿಯಾ ಮತ್ತು ಓಡಿಸಾ ರಾಜರ ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಸೈನಿಕರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ವೈರಿಯ ಜಂಘಾಬಲ ಉಡುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ್‌ರು ಜಯಶಾಲಿಯಾದರು.

ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಿಜಯ:

ಓಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಓರಿಯಾದ ರಾಜರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಈ ಸೋಲಿನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶರಾದರು. ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಂಗುದಾಣ ತೊರೆದು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಪರಾರಿಯಾದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತುರ್ಕ್ ಪರಾರಿಯಾದವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಕಾವಾನ, ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಹಿಂದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಕೂಚಿನ ವೇಳೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಅವರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಹಣೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ರಾಜರು ಒಂದು ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಅತ್ಯಂತ ನಯ ವಿನಯದಿಂದ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದರು. ನೆಪ, ಸಮರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಸಂದೇಶವಾಹಕರ ಪದೇ ಪದೇ ಆಗಮನದ ನಂತರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ರಾಜರು ಐದು ಸಾವಿರ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಓಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಓರಿಯಾದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿಗೆ ಬಂದ. ಅವನು ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಸೇನಾ

ಸರದಾರರಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಉಡುಗೊರೆ, ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಜರತಾರಿ ನಡುಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅವರನ್ನು ಅವರ ಜಾಗೀರುಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ.

ಹೊಸ ದಂಗೆಗಳು:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಮಾಲವಿ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು ಅಥವಾ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಘೋರಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆ ಮೇರೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆ ಕಟ್ಟಿ ದಖನ್ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಖಾನದೇಶ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಓಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಓರಿಯಾದ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅವರು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ರಾಜರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾದರು. ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದರು. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನ ಅಮೀರರು ಸಹ ಇವರನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತೆಲಂಗಾಣಾ ಸೇನೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜರನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟ. ತಾವೇ ಬಿಜಾಪುರ, ಬಿರಾರ್ ಮತ್ತು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಹೊರಟರು.

ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ವ್ಯೂಹ ರಚನೆ:

ಕಂದಹಾರ ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವು. ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳು ಹಣಾಹಣಿಗೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಗಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿ ಸುಲ್ತಾನ ಹದಿ ಹರೆಯದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪಾರ ಲವಲವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸೇನೆಯ ವ್ಯೂಹ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನನ್ನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಆಯೋಜಿಸಿದ. ತಾನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಗುಲಾಮ ಸಿಕಂದರಖಾನ ತುರ್ಕ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸೇನೆ ಮಧ್ಯಪಡೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದು ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಒಂದು ನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಸೇನೆಯ ವ್ಯೂಹ ರಚನೆ:

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ: ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ತನ್ನ ಮಗ ರಾಜಕುಮಾರ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಚಂದೇರಿಯ ಸುಲ್ತಾನ ಮುಹಾಬತಖಾನ ಮತ್ತು ಜಹೀರುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ರನ್ನು ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ. ಸ್ವತಃ ಸುಲ್ತಾನ್

ಮೆಹಮೂದ್ ತನ್ನ ಆಯ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಶೂರ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಮಧ್ಯ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ.

ಯುದ್ಧ:

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯುದ್ಧದ ನಗಾರಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮೊಳಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಶೌರ್ಯದ ಭಾವಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ವೈರಿಯ ಸೇನೆಯ ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಮುಹಾಬತಖಾನ ಮತ್ತು ಜಹೀರುಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಅಪಾರ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸದಿಂದ ದಾಳಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದರು. ಆದರೆ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ ಬಲವನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಸೈನಿಕರು ಅವರನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ತುರ್ಕ್ ಸಹ ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದ. ಕೆರಳಿದ ಸಿಂಹದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಐದು ನೂರು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಮ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಹಲವು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿಸಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಜನಿತವಾಗಿತ್ತು. ಯುದ್ಧ ತನ್ನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ತಲುಪಿದಾಗ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರು.

ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಅಪ್ರತಿಮ ಮತ್ತು ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಶೂರರು, ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತಿಳಿದಿರದಿದ್ದರೂ ಮುಖಾಮುಖಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಝಳಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಖಡ್ಗ ಈ ಸೆಣಸಾಟದಲ್ಲಿ ತುಂಡಾಯಿತು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹಿಡಿಕೆ ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಎದೆಗುಂದಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅನನ್ಯ ಸಮಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಚಾಲಾಕುತನದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದ. ಅವನು ಖಡ್ಗದ ಹಿಡಿಕೆಯನ್ನು ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿ ಎಸೆದನೆಂದರೆ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಗಾಯಗೊಂಡಿತು. ಅದರೊಳಗಿಂದ ರಕ್ತ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಗಿಯಾಸುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಕುದುರೆ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಎಳೆದ. ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಓಡಿಸಿ ಅವನ ಕೆತ್ತೆ ಮುಗಿಸಿಯೇ ಬಿಡಲಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರನ ಜೊತೆಯ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ಪಡೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿತು. ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಟ ಕಿತ್ತಿತು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಅಧ್ಯಯನ:

ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಪರಾರಿಯಾದವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಹರದಾರಿವರೆಗೆ ಅವರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಯಿತು. ವೈರಿಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹೆಣಗಳ ರಾಶಿ ಹಾಕಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ದಖಿನಿಯರು ವೈರಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಐವತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಕಂಡೊಡನೆ ಅವನು ದಿಜ್ಮಾಡನಾದ. ಅವನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಮಂದೂರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಯೋಚಿಸಿದ. ತನ್ನ ದರಬಾರಿನ ಆತ್ಮೀಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಅವನ ಮನದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವನು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಲ್ಜಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಎದೆಗುಂದದೆ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದ ಕಾದಾಡಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ.

ಆನೆಯ ಮದ:

ಆಗ ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಬಯಸಿದ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ವಿಶೇಷ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಸುಲ್ತಾನನ ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದ. ಅವನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಶೂರ ಸೈನಿಕರು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಅವನು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಯುದ್ಧ ನಡೆದಿದ್ದಾಗ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನು ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಂ ಸಿಕಂದರಖಾನನ ಆನೆಯ ಹಣೆಗೆ ಒಂದು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟ. ಸಿಕಂದರಖಾನ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ. ಬಾಣ ನೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆನೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿತ್ತು. ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಅದು ತನ್ನದೇ ಸೇನೆಯ ಹಲವು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಅಪಾಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು.

ಬೀದರಿಗೆ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಸಿಕಂದರಖಾನ ಗುಲಾಮ ತನ್ನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮತ್ತು ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಣರಂಗದಿಂದ ಆಚೆ ಹೋದ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ಸೈನ್ಯದ ಹಿಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಸೇನೆಯು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಪಡೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಬೀದರ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟರು.

ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹಿ ಪಡೆಯ ಪಲಾಯನ:

ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಸೇನೆಯೇನೋ ತನ್ನನ್ನು ಜಯಶಾಲಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದ್ದುದು ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಭತ್ತ ಚಾಮರಗಳು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗದಿದ್ದುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು ಪಲಾಯನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಶಾಹೀ ಭತ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರನತ್ತ ಹೊರಡಲು ಯೋಚಿಸಿದ. ಮುಲ್ಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಅಮೀರರು ಸಹ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯ ಬೀದರ ತಲುಪಿ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನನ ಬಂಧನ:

ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮ ಸಿಕಂದರ್‌ಶಾಹ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗದಿಂದ ಹೊರ ತಂದಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಗೌರವ ಸನ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದ. ತಕ್ಕುದಲ್ಲದ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನನನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಬಂಧಿಸಿದ. ತುಂಬ ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಹಾಗೂ ಅವಮಾನಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ತಂದು ಕಾವಲುಗಾರರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಈ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮರು ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡವಾದರು. ಅವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನ ತಾಯಿಗೆ “ನಾವು ಗುಲಾಮರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರಲ್ಲ. ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಸೇನೆ ವೈರಿಯ ಪಾಳೆಯವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನನ ಬಳಿ ಯಾವ ಸೈನಿಕನೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಿಕಂದರ್‌ಖಾನ ಸಮಯೋಚಿತ ಉಪಾಯವೆಂದು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ರಣರಂಗದಿಂದ ಹೊರ ತಂದ. ತಮ್ಮ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಈಗ ಸುಲ್ತಾನನ ಗುಲಾಮನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ತುರ್ಕಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮೊಗಲನಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಕಳಂಕದೊಂದಿಗೆ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಹವಾಲು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ದಖಿನ್‌ನ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗುಲಾಮರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನ ತುರ್ಕಿಯರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತುಂಬ ನೊಂದುಕೊಂಡಳು.

ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಂದ ಅಶ್ರುಧಾರೆ ಹೊಮ್ಮಿತು. “ಈಗ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದು ಕಾರ್ಯಸಾಧುವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಅವಳು ಅಭಯ ನೀಡಿದಳು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಾಗ ಅವನು ಸಿಕಂದರಖಾನನನ್ನು ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನಳ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತನಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಗೆ ಅವನ ಅಸಮಾಧಾನ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಅಧಿಕಾರ:

ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ಕುತಂತ್ರದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರಿವು ಇತ್ತು. ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗೆ ಅವನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಮಲಿಕಾ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಜೊತೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ ಎಂದು ಮಲ್ಲುಖಾನನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದಳು. ಸ್ವತಃ ಅವಳೇ ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗಳು, ಬೇಗಮರು, ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತು ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಜೊತೆ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟಳು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಹದಿನೇಳು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಿರಾರ್ ಮತ್ತು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ಬಹುತೇಕ ನಗರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತನಗೆ ವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಈಗ ಆಡಳಿತ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದಿಂದ ಖಿಲ್ಜಿ ಮನೆತನದವರ ಕೈಗೆ ಹೋಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ದಖನ್‌ನ ಜನತೆಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ಆಗಮನ:

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆಗ ಇನ್ನೂ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ಸೇನೆ ಹಠಾತ್ತನೆ ಗುಜರಾತಿನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಯಿತು. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನು ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರ ರವಾನಿಸಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದ. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಫಿರೋಜಾಬಾದ್‌ದಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದ. ಪಲಾಯನಗೈದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರೂ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಖಿಲ್ಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಅದೇ ಆಗ ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ

ಗುಜರಾತಿ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಬೀದರಿಗೆ ಮಲಿಕುತ್ತುಜ್ಜಾರನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ್ನು ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ನಗರದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಗುಜರಾತ ಬಳಿ ರವಾನಿಸಿದಳು. ಅವನ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಮತ್ತು ಸನ್ನಡತೆಯಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವರು ಅವನನ್ನು ತುಂಬ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿ ತನ್ನ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ವೈರಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಜೊತೆಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ದಖನ್‌ನ ನಾಲ್ಕೂ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೈನ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನು ಅರಕ್ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತನ್ನ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಮಲ್ಲುಖಾನನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಗೆ ಮಲಿಕ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್‌ನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವನು ಭಯಭೀತನಾದ. ಬೀದರದಿಂದ ಮಂದೂನತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದ. ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಹಾರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಅವನು ಪರಾರಿಯಾದ. ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ದಖನಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಒಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಿರಾರ್‌ನತ್ತ ಕಳಿಸಿದ. ಕಾರಣ ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗ ಮುಚ್ಚಿ ಮಾಲ್ವಿಯರ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡದೆ, ಸ್ವತಃ ಅವನೂ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಗುಜರಾತಿಯರ ಒಂದು ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಕಂದಹಾರ್ ಮತ್ತು ಬೀಡ್ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಸೈನ್ಯದ ದುರವಸ್ಥೆ:

ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ತನ್ನ ವೈರಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕೂ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ. ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸತೊಡಗಿದ. ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತಿತರ

ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಬಳಿ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಪಡೆ ಇತ್ತು. ಅವನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದ. ಆದರೆ ಮಲಿಕ ಅಲತಿಜಾರ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಈ ನಡೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಾವದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಲೆದೋರಿತು. ಮಂದೂ ಬಳಿ ಬಿಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಸೈನಿಕರು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಅವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ. ತಾನು ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ಯಲಾಗದ ಎಲ್ಲ ಆನೆಗಳನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ. ಮಂದೂ ಕಡೆಯ ಎಲ್ಲ ನೇರ ಮತ್ತು ಸುಗಮ ಮಾರ್ಗಗಳು ವೈರಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನೇ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಕೊಂಡವಾಡಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಪಲಾಯನ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಾವಾನನಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಪಲಾಯನಗೈದವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಅವರನ್ನು ಹಣ್ಣುಗಾಯಿ ನೀರುಗಾಯಿ ಮಾಡುವ ಯಾವ ತಂತ್ರವನ್ನೂ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕೊಂಡವಾಡಾದ ಮುಖಿಯಾ ಸಹ ಇದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅವನಿಗೆ “ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಸುಗಮವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು, ದಖಿನಿಯರ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಮತ್ತು ನಿನಗೂ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗದ ದಾರಿಯೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸು.” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಆ ಮುಖಿಯಾ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು “ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಾರಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೌದು, ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ದಾರಿ ಇದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನಾವು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಹೆ ಬಾಬಿಲ^೨ ನಂಥ ಬಾವಿಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಗೂ ನೀರಿಲ್ಲ.” ಎಂದ.

ದಾರಿಯ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳು:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಗೆ ಮಲಿಕ ಅಲತಿಜಾರ ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಯಲ್ಲಪುರ ಮತ್ತು ಕಲಕೋಟ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. “ವೈರಿ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಗುರಿಪಡಿಸುವ ಸುಗಮವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಾರಿಗಿಂತ

ದುರ್ಗಮವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುವುದೇ ವಿಹಿತ.” ಎಂದು ಅವನು ನುಡಿದ. ಒಟ್ಟಾರೆ ನೀರಿನ ಅಭಾವ, ಗಾಳಿಯ ಪ್ರಹಾರ ಮತ್ತು ದಾರಿಯ ಅಡೆ ತಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಜನರು ಸಾವಿನ ದವಡೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದರು. ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಅವರ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗತಿಕತನದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸರಕು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಪೀಡೆ ತೊಲಗಲೆಂದು ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆದರು. ತಮ್ಮ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿನ ದರೋಡೆಕೋರರೆದುರು ಎಸೆಯತೊಡಗಿದರು. ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಅದೆಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ನೀರು ಎರಡು ಬೆಳ್ಳಿ ತಿನಗಾಳಿಗೆ ಮಾರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟಾದರೂ ನೀರು ಅವಶ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಂತೂ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಈ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಹುದಗಿಡುವುದೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದರೋಡೆಕೋರರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೂ ಕೊಂಡವಾಡಾದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ತಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ಮೆಹಮೂದ್ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಹತ್ಯೆಗೆ ಹುಕುಮು ನೀಡಿದ. ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿಗೆ ಹುಕುಮಿನ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಾಚ್ಯವಾಗಿ ಬೈದು “ನಾನಂತೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸುಲ್ತಾನ ಸಾವಿರಾರು ಜೀವಗಳ ಬದಲಾಗಿ ನನ್ನೊಬ್ಬನ ರುಂಡ ತೆಗೆದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವರು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದು ಬರುವೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಕೊಂಡವಾಡಾದ ಹಿಂದೂಗಳು ಸಹ ಇತರ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರಂತೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಕೊಲೆಗೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಸತ್ತು ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಬರುತ್ತಾನೆ - ಯಾವುದೇ ಜೀವದ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಆ ಜನ್ಮದ ಅವಸ್ಥೆ ಈ ಜನ್ಮದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ, ನಿರ್ಮಮವಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಯಾತನೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ದಖನ್ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂತ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ

ಹರಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ತನ್ನ ಊಟ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅತ್ಯಂತ ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ತನ್ನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಅವನ ಧೈಯವಾಗಿತ್ತು. ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿ, ಗೋದಿ, ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಮೌಲಾನಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್‌ನ ಸತ್ಯಸಂಧತೆ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಅಹಮದಾಬಾದ ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದ ನಂತರ ಶಾಹ ಖಿಲೀಲುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಸಮಾಧಿಯ ಮುಜಾವರ್ ಆಗಿದ್ದ ಮೌಲಾನಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಹಕಗೊ ಕಿರ್ಮಾನಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ “ನನ್ನ ಬಳಿ ತರಕಾರಿ ಮುಗಿದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಿಂದ ತುಂಬ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಪಾಕಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ಸಕ್ರಮವಾದ ಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಖರೀದಿಸಿದ ಜಮೀನು ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ನೀಡಿ ಅವನಿಂದ ತರಕಾರಿ ಖರೀದಿಸುತ್ತೇನೆ..” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮೌಲಾನಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಹಕಗೊ ಕಿರ್ಮಾನಿ “ಓ ಸುಲ್ತಾನ, ನಿನ್ನನ್ನು ಲೇವಡಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವಂಥ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬೇಡ. ಮುಸಲ್ಮಾನ್‌ರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವುದು, ಅವರ ಮನೆ ಮಾರುಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ, ತರಕಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವಾಗ ಹಲಾಲ್ ಮತ್ತು ಹರಾಮ್ ಎನ್ನುವ ಕುರಿತು ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೂರ್ಖತನವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಿನ್ನೇನು? ಇದೆಲ್ಲ ದೇವರ ಭಯವಿದ್ದವನ ವಿಚಾರವೇ ಅಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಅಶ್ರುಧಾರೆ ಹರಿಯಿತು. “ನೀವು ನಿಜ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಮಾಡದೆ ರಾಜ್ಯ ಪಡೆಯಲಾಗದು.” ಎಂದ.

ಅರಬ್ ದೇಶದ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ:

ಈ ಹಿತೋಪದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬೇರೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ‘ಫತೂಹಾತ್’ ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಫರಿಶ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ: ಅರಬ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾಹ್ಯಾ ಬಿನ್ ನೂಮಾನ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸುಲ್ತಾನನಿದ್ದ. ಅವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಬು ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸೂಫಿ ಸಂತನಿದ್ದ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಏಕಾಂತದ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಘಕೀರನಂತೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಯಾಹ್ಯಾ ಬಿನ್ ನೂಮಾನ್ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಾರಿಗುಂಟ ಶೇಖ್ ಅಬು ಅಬ್ದುಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶೇಖ್ ಸಾಹೇಬ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಂದಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಪ್ರತಿವಂದಿಸಿ “ನನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲಿರುವ ರೇಷ್ಮೆ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿ ನಮಾಜ್ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೋ ತಪ್ಪೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಶೇಖ್ ಸಾಹೇಬ ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕು “ನಿನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಹ ಗಲೀಜು ಕಲ್ಮಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೂ ಮೂತ್ರದ ಹನಿ ಸಿಡಿಯದಂತೆ ಜಾಗೃತೆ ವಹಿಸುವವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಂತಿದೆ. ಹರಾಮ್ ಕೂಳಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದೆ. ನಿನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲದ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆಸಗಿದ ಅಪರಾಧ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಆಭರಣ ನೇತಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನೀನು ರೇಷ್ಮೆ ಮತ್ತು ನಮಾಜಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.” ಎಂದ. ಆ ನಿಜವಾದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಯಾಹ್ಯಾ ಬಿನ್ ನೂಮಾನ್ ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟ. ತನ್ನ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಶೇಖ್‌ನ ಕೈಯನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದ. ಅವನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ. ತನ್ನ ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಶೇಖ್ ಸಾಹೇಬನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ.

ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ:

ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ ಖಿಲ್ಜಿ ಮಂದೂಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದ. ಇತ್ತ ನಿಜಾಮಶಾಹ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ರವಾನಿಸಿದ. ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಆನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತನ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ನಿಜಾಮಶಾಹ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಬೀದರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ನಗರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನವನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಕೆಲವೇ ಕಾಲದ ನಂತರ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಬೀದರ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಜನವಸತಿಯ ನಗರವಾಯಿತು.

ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಹೊಸ ದಾಳಿ:

ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲತಿಜಾರ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಡು ವೈರಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷ, ಅಂದರೆ ಹಿಜರಿ ೮೬೭ರಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ ಅಹಮದ ತೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ದಖನ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ನಿಜಾಮಶಾಹ ಸಹ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಮುಖಾಮುಖಿಗೆ ಹೊರಟ. ಅವನು ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಾಯ ಪಡೆದ. ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ತಡ ಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನಪುರದತ್ತ ಹೊರಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಖಿಲ್ಜಿ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. ಖಿಲ್ಜಿ ಈ ಸಲವೂ ಕೊಂಡವಾಡಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮಂದೂಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅವನು ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಯೂಸುಫನಂಥ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಲ್ತಾನರು ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾದರು. ಪರಸ್ಪರ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು.

ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಮೊದಲ ಮಡದಿ 'ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನ' ಬಿರುದಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಬಹಮನಿ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗಾಗಿ ತನ್ನೊಬ್ಬ ಆಶ್ವೀಯನ ಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದಳು. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನ ಮದುವೆ ಬಲು ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ಭರ್ಜರಿ ಸಂತೋಷಕೂಟವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಪ್ರಥಮ ರಾತ್ರಿಯಂದು ಇಡೀ ಲೋಕವೇ ಸಂತಸ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಮನೆಯೂ ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಹಠಾತ್ತನೇ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನಿಂದ ಅಳುವ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸದ್ದು ಮಾರ್ದನಿಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಈ ದುರಂತ ಘಟನೆ ೧೨ ಜಿಲ್‌ಕಾದ್ ಲೀಲ್ (ಹಿ)ಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕಾಲ ಎರಡು ವರ್ಷ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೩

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಸಾನಿ ಬಿನ್ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಜಾಲಿಮ್

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಹುಮಾಯೂನಶಾಹ ಜಾಲಿಮ್ ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನ (ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನ ತಾಯಿ)ಳಿಂದ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದ. ಈ ಮೂವರ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ: (೧) ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ, (೨) ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತು (೩) ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹನು ಏರು ಯೌವನದಲ್ಲೇ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಒಡೆಯನಾದ.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಿಕ್ಷಣ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯ ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಂತೇ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನ ತಾಯಿಯ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಿರಿಯ ಮಗ ಉಮ್ಮಾ ಪರಗಣೆಗಳ ಜಾಗೀರದಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಹಚರನಾದ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಿಕ್ಷಣದತ್ತ ಅಪಾರ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದ. ಮಲಿಕಾ ಜಹಾನಳ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಹೈದರಖಾನ ಶುಸ್ತರಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಲದ ಪ್ರಕಾಂಡ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ.

ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ:

ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕೈಬರಹದಲ್ಲೂ ಪರಿಣತಿ ಸಾಧಿಸಿದ. ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ಶಾಹ ನ ನಂತರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಂಥ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಸುಲ್ತಾನ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಳೆಯ ಅಮೀರರಿಂದ ಬಹುತೇಕ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಯಂಘೋಷಿತ ಹೊಸ ಅಮೀರರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ.

ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್‌ನ ಅಧಿಕಾರ:

ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್ ಶಾಹೀ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಯಾರ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯದೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೆಹಮೂದ್ ಖಿಲ್ಜಿಯನ್ನು ದಖನ್‌ನ ಗಡಿಯಿಂದ ಆಚೆ ದೂಡಿದ ನಂತರ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಚಸ್ವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಡಿ ಭಾಗದ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ತಾಯಿ ಮಲಿಕಾ ಜಹಾಂ ತುಂಬ ದೈವಭೀರು ಮತ್ತು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನ ನಡಾವಳಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಳಗೊಳಗೇ ಭಯಭೀತಳಾದಳು. ಅವಳು ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನಿಗೂ ಅವನ ದುರುದ್ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಮರು ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಅವನನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಕಳಿಸಿದಾಗ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ತಡ ಮಾಡದೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮಲಿಕಾ ಜಹಾಂ ಅವನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತುರ್ಕ್‌ನ ಕೊಲೆ:

ಈ ಮಾತುಕತೆಯ ಮರು ದಿನ - ಅದು ಹಿಜರಿ ೮೦೦ರ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದಿನವಾಗಿತ್ತು - ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಬಹಳ ಘನತೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಗತ್ತಿನಿಂದ ಶಾಹೀ ದಿವಾನ್‌ಖಾನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅವನು ವಾಡಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದಿವಾನ್‌ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಜೊತೆ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯುವಕರ ಪಡೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಆತಂಕವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಏನೂ

ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ದೀವಾನಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಲಿನೊಳಗಿಂದ ಇಬ್ಬರು ವಯೋವೃದ್ಧ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊರ ಬಂದರು. ಅವರು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ “ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡುವ ಕಾಲ ಈಗ ಬಂದಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ “ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹರಾಮ್‌ಖೋರ್ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಂತೂ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ್ ವೈರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಶಾಹೀ ಆದೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕದೆ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೆ ಒಯ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿ ಖ್ವಾಜಾನನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿದ.

ಮಲಿಕ್‌ತುಜ್ಜಾರನ ಸನ್ಮಾನ:

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾನವಾನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಶಾಹೀ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಅಮೀರುಲ್‌ಉಮ್ರಾ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಸಕಲ ಲೌಕಿಕ ಗೌರವಾದರ ಪಡೆದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ. ಅವನನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ಬರಹದಲ್ಲಿ ‘ಮಖ್ದೂಮ್ ಜಹಾನನಿಯಾನ ಮುಆತ್‌ಮದ್ ದರಗಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಆಸಿಫ್ ಜಮ್ ನಿಶಾನ್ ಅಲ್‌ಅಮೀರುಲ್‌ಉಮ್ರಾ ಮಲಿಕ್ ನಾಯಬ್ ಮಖ್ದೂಮ್ ಖ್ವಾಜಾ’ ಬಿರುದಾವಳಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನ ವಿವಾಹ:

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ವಯಸ್ಸು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಆದೊಡನೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ ಮಾಡಿದಳು. ಮಲಿಕ್ ಅಲತಿಜಾರನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂತೋಷ ಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ಬಣ್ಣನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪದಗಳು ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಮದುವೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ತಾನು ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಕುರ್ಆನ್ ಪಠಣದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾದಳು.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ದಿನಚರಿ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಲಹೆ ಪಡೆಯದೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಅವಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಅವಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಂದನೆ

ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮದುವೆ ಗೌಜುಗದ್ದಲ ನಿಂತ ಮೇಲೆ ಅವನು ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ.

ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಸುಲ್ತಾನನು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಬಿರಾರ್ ಸೇನೆಯ ಸರದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಅಪಾರ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಜರಿ ೮೭೬ರಲ್ಲಿ ಮಾಲ್ವಾದ ಸುಲ್ತಾನನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿನ ಜನರ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮಂದೂ ಸೇನೆಯನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟಿದ್ದ ರಜಪೂತ ಮತ್ತು ಆಫ್ಘಾನ್ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹುರುಪು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಮುಖಾಮುಖಿಗೆ ಮುಂದಾದರು. ಕೋಟೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಉಭಯತರು ಹಣಾಹಣೆಗಿಳಿದರು. ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳ ಸೈನಿಕರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಸಲವೂ ದೇವರ ಅಣತಿಯಂತೆ ಮಾಲ್ವಿಯರಿಗೆ ಸೋಲಿನ ಮುಖ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರ ಪೈಕಿ ಹೊರ ಬಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡವರೂ ಸೋತು ಮರಳಿ ಕೋಟೆ ಸೇರಿದರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಎಷ್ಟೋ ದಖನಿ ಸೈನಿಕರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದು ಗುರಾಣಿ ಎತ್ತಿ ಅವರ ಹಿಂದೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನೂ ತಮ್ಮವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಲ್ವಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ದಖನಿಯರೂ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ಹೀಗೆ ಅದನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ: ವೈರಿಯ ಪರಾರಿಯಾದ ಸೈನಿಕರು ಕೋಟೆ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದೊಡನೆ ದಖನಿಯರು ಅವರಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ಸಹ ಕಷ್ಟ ಕೋಟೆಗಳಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ನಮ್ರವಾಗಿ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ದಖನಿಯರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ದಖನಿಯರು ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಜೀವ ಹಾನಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಕೋಟೆ ತೊರೆದು ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ದಖನ್‌ನ ಕೆಳ ವರ್ಗದ ಜನ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಲ್ವಾದವರನ್ನು ಅವಾಚ್ಯವಾಗಿ ಬೈದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ರಜಪೂತರ ಪೈಕಿ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು. ಆನೆ ಸಮೂಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದಿಕ್ತಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಮಾಲ್ವಾದ ಎಲ್ಲ ಜನ, ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರೆಲ್ಲ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ ಮೇಲೆ

ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಇಬ್ಬರು ರಜಪೂತರು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನೊಂದಿಗೆ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕಿಳಿದರು.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕೊಲೆ:

ಅವರು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ “ನಾವು ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ಶೂರನನ್ನು ನಾವು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆರಗುತ್ತೇವೆ.” ಎಂದರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ರಜಪೂತರು ನಿರಾಯುಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕರೆದ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಚುಂಬಿಸುವವರಂತೆ ನಟಿಸಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಳಿ ಬಂದರು. ಅವರು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸನಿಹದಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದವರಿಂದ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಕಠಾರಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡವರೇ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ ನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇತರರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರು. ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಮಾಲ್ವಿಯರ ಕೊಲೆ:

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರರು ಇದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಸವಾಯಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದರಿಯಾಖಾನ ತುರ್ಕ್. ಮೊದಲನೆಯವ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹೀ ಮನೆತನದ ಮೂಲ ಪುರುಷ. ದರಿಯಾಖಾನ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನಾಗಿದ್ದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸೋದರರು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕೊಲೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರ ಸಂಚಿನ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರ ಹಿಂದೆ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ಪಡೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು. ಕೋಟೆಯವರು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಪಡೆ ಅವರ ಬಳಿ ತಲುಪಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಆದಿಲ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತು ದರಿಯಾಖಾನರಿಗೆ ಗೌರವ:

ಯೂಸುಫಖಾನ ಮತ್ತು ದರಿಯಾಖಾನರ ಆದೃಷ್ಟದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು. ಅವರು ಸುಲ್ತಾನನ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯಿಂದಾಗಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಪದಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಒಂದು ಪಡೆಯನ್ನು ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಆಯೋಜಿಸಿದರು. ತಾವು ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಶವವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರ ತಲುಪಿದರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಸಂತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆ

ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕ ಸರದಾರರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಜಾಗೀರದಾರಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತ ಅಮೀರರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಮಂದೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಂದೇಶ:

ಮಂದೂ ಸುಲ್ತಾನ ದಖನಿಯರ ಶಾಶ್ವತ ವೈರವನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೃದು ಧೋರಣೆ ಅನುಸರಿಸಿದ. ಶರೀಫ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ “ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ವಲಿ ಬಹಮನಿ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಹೊಶಂಗ್ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಬಿರಾರ್ ದಖನ್‌ನ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಥರಲಾ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶ ಮಂದೂನ ಸುಲ್ತಾನನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಮನಿ ಅಮೀರರು ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗದಂತೆ ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹರಿಸದಂತೆ ತಾವು ಒಂದು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಜಾರಿಗೆ ತಂದರೆ ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಬಂಧುಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಲಾರದು.” ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಉತ್ತರ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಜ್ಜನ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಸದರ್‌ನನ್ನು ಶರೀಫ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಜೊತೆ ಮಂದೂಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮಾಲ್ವಾ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಗೆ “ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೊದಲಿನಂತೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರ ಹಲವು ಕೋಟೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾವು ವಶಕೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆವು. ನಾವು ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆ ನಮಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹದ ಅಪರಾಧವೆಸಗಿಲ್ಲ. ತುಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಸೋದರನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ನೀವೇ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ್ದಿರಿ. ನೀವು ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ನಡೆಸಿದ್ದಿರೆಂದರೆ ಚಂಗೇಜಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅದು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿತು. ಅವನ ಸೇನೆ ಎಂದೂ ಇಸ್ಲಾಮೀ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ಆಗಿ ಹೋದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ದಫನ್ ಮಾಡಿರಿ. ಗತ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ

ದೂರುವುದು ಯಾವುದೇ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಎಲ್ಲ ಮುಸಲ್ಮಾನ್‌ರ ಹಿತೈಷಿ ಮತ್ತು ಹಿತಚಿಂತಕ ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಸದರ್‌ನಿಗೆ ಇಡೀ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ನೀಡುವ ಯಾವುದೇ ತೀರ್ಪನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ.

ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಮಂದೂ ಪ್ರಾಂತ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಬಿಲ್ವಿ ಅಮೀರರು ಮುಂತಾದವರು ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಅವನನ್ನು ಅಪಾರ ಗೌರವಾದರಗಳೊಂದಿಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕರೆ ತಂದರು. ಮಂದೂನ ಸುಲ್ತಾನ್‌ನನ್ನು ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಂದೇಶ ತಿಳಿಸಿದ. ಆಗ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಉಲಮಾಗಳು ಮತ್ತು ಫಾಜಿಲ್‌ರು ಹಾಜರಿದ್ದರು. “ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ನಮ್ಮಿಂದಾಗಿದೆ. ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಅಪರಾಧದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸದಿರಲಿ.” ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಮಂದೂನ ಸುಲ್ತಾನ್ “ಶೈತಾನ್ ನಮ್ಮನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸದಿರಿ. ಈಗ ನೀವು ಒಂದು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿರಿ. ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಬಹಮನಿ ಮನೆತನಗಳ ಮಧ್ಯ ಮಧುರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡುವಂತಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮೆರಡೂ ಮನೆತನಗಳ ಸಂತತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶರಿಯತ್ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಯಾವ ಕೃತ್ಯವೂ ನಡೆಯಕೂಡದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಪತ್ರ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯನ್ನು ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದ. ಮಂದೂನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಪರವಾಗಿ ಸೈಯದ್ ಅಲ್‌ಉಲಮಾ ಸೈಯದ್ ಸಲಾಮುಲ್ಲಾಹ್‌ನನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪರಸ್ಪರ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಶರಿಯಾದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು, ಆಲಿಮರು ಮತ್ತು ಶೇಖ್‌ರ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಲಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಸುಲ್ತಾನರು ಈ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಪತ್ರದ ಬದಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆದರು: “ಈ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೇವರ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಲಿ. ಪ್ರವಾದಿಯ ನಿಂದನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಲಿ.” ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಸಾರ ಇಂತಾಗಿತ್ತು: “ಉಭಯತರು ಪರಸ್ಪರರ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಕೂಡದು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ತೀರ್ಮಾನಗಳಂತೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಬಿಲ್ವಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಸುಲ್ತಾನ ಮುಸ್ಲಿಮೇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ

ಪ್ರದೇಶ ಆ ಸುಲ್ತಾನನ ವಶದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಇದನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದುರಾಸೆಗೆ ಈಡಾಗಬಾರದು.”

ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆ ಮರಳಿಸಿದ್ದು:

ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕಥರಲಾದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಅಮೀರರಿಗೆ ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಸದರ್ ಹೀಗೆ ಅಡಕವಾಗಿ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ: “ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಆದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ಮಾಲ್ವಾದವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.” ಕೋಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಮೀರರಿಗೆ ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಬಾರದು ಮತ್ತು ಶೇಖ್‌ನ ಹುಕುಮನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಹುಕುಮು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎನ್ನುವ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ತಲುಪಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋಟೆಯವರು ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಪತ್ರ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಶೇಖ್ ಅಹಮದ್ ಸದರ್ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಈ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ನಂತರ ಇವೆರಡೂ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಲಹ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಮಲಿಕ್‌ಜ್ಜಾರನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಹಿಜರಿ ಲೆಽಳಿರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹುರುಪು ಹುಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ್ ಮತ್ತು ಕುಹನಿಯಾ ರಾಜರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ಕೊಕನದ ಇತರ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟ. ಜುನೇರ್ ಚಾಕನಾ, ಕಲ್ಹತರ್, ವಾಯಿಲ್, ಚೇವಲ್ ಮತ್ತು ಪಾಯೀನ್ ಮುಂತಾದ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಾ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ್ ಮತ್ತು ರಾಜಾ ಕುಹನಿಯಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ಮುನ್ನೂರು ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಕೊಲೆಗೈಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ನೆಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಹ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಜೀವ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಿಂದೂಗಳ ಉದ್ದೇಶ:

ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲತಿಜಾರನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಕುರಿತು ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೋಗುವ ದಾರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅಪಾರ ದುರಹಂಕಾರ ಮತ್ತು

ಛಲದಿಂದ ಘಟ್ಟದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಮಲಿಕ್ ಅಲತಿಜಾರ್ ಘಟ್ಟ ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ಅವಸರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. 'ಬೆಟ್ಟ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಘಟ್ಟದ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಲತಿಜಾರ ತನ್ನ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಮೇತರರ ವಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಚಾಣಾಕ್ಷತನ:

ಸವಾರ ಸೈನ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ನಿರುಪಯುಕ್ತವೆಂದು ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅಹಮದಾಬಾದ ಬೀದರಿನಿಂದ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವಾಪಸು ಕಳಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ನಾಡಿನ ಅಮೀರ ಸಯೀದಖಾನ ಗಿಲಾನಿಯನ್ನು ಜುನೇರ್‌ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಖುಶ್‌ಕದಂ ಎಂಬ ತನ್ನ ಗುಲಾಮನನ್ನು ವಾಯಿಲ್ ಮತ್ತು ಕಲ್ಹರ್ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಕುಹನಿಯಾದ ಕಾಡನ್ನು - ಅದರೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು - ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಪಾಟು ಕಾಡನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ. ಪೂರ್ತಿ ಐದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಕುಹನಿಯಾದ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆಗಾಲ ಆಗಮಿಸಿತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ ಘಟ್ಟದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ತೋಪುಗಳು ಮತ್ತು ಪದಾತಿಗಳನ್ನು ಉಸ್ತುವಾರಿಗಿರಿಸಿ ಮತ್ತು ತಾನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಪರಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಸಿದ. ಮಳೆಗಾಲವೆಲ್ಲ ಇದೇ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು.

ರಾಮಕುನಾ ಮತ್ತು ಕುಹನಿಯಾ ಕೋಟೆಗಳ ಕೈವಶ:

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ ಕೆಲ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ರಾಮಕುನಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಮಳೆಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಂದ. ಅವನು ಹಲವಾರು ತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಈವರೆಗೆ ಯಾವ ಸುಲ್ತಾನನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದಿದ್ದ ಕುಹನಿಯಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ಮಳೆಗಾಲ ಮತ್ತೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾಂ ಕಳೆದ ವರ್ಷದಂತೆ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಘಟ್ಟವನ್ನು ಶೂರ ಸೈನಿಕರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅವರು ಕೊಕನನ ಹವಾಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ತಾನು ತನ್ನ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಘಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ.

ಸಂಗೇಸರ್ ಕೈವಶ:

ಮೆಹಮೂದ್ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ.

ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸಂಗೇಸರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ಅವನು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜಮೀನುದಾರರ ಮೇಲೆ ಮಲಿಕ್ ಅಲತಿಜಾರ ಖಲಫ್ ಹಸನ್ ಬಸ್ತಿಯ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತನಗೆ ನಿಷ್ಠರು ಹಾಗೂ ವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೆಹಮೂದ್‌ನು ಈ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಜನರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ಕೂಡಾ ನಡುಗಡ್ಡೆಯತ್ತ ಹೊರಟ.

ಕೂಡಾ ನಡುಗಡ್ಡೆ ಕೈವಶ:

ಈ ನಡುಗಡ್ಡೆ ಬಿಜಾನಗರದ ರಾಜನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಒಂದು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಾಡು ಹಡಗುಚಾಲಕರಿಂದ ತುಂಬಿ ನದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ನೆಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದ. ಕೂಡಾ ತಲುಪಿ ಅವನು ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದ. ತನ್ನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ಬಿಜಾನಗರದ ರಾಜನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅವರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ ಕೂಡಾಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಮರುಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಿಗೆ ಈ ವಿಜಯದ ಸಿಹಿ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಪಟ್ಟ. ಅವನು ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಲು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ ಈ ನಡುಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಕಿಲ್ಲೇದಾರಿ ಮತ್ತು ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಪೂರ್ತಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನು ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಬಗ್ಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸಂತಸಗೊಂಡನೆಂದರೆ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಖುದ್ದಾಗಿ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ಸಂತಸ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ. ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿ ಸಹ ಅವನನ್ನು 'ಬಿರಾದಾರ' (ಬಂಧು)ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದಳು. ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಬಿರುದಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿದ. ಎಲ್ಲ ಫರ್ಮಾನುಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು 'ಹಜರತ್ ಮಜಲಿಸ್ ಕರೀಮ್ ಸೈಯದ್ ಅಜೀಮ್ ಹುಮಾಯೂನ‌ಆಜಮ್ ಸಾಹಬ್ ಅಲ್‌ಸೈಫ್ ವಲ್‌ಕಲಮ್ ಮಖ್ದೂಮ್ ಜಹಾನಿಯಾನ ಮುಆತಮದ್ ವಲ್‌ಗಾಹ್ ಶಾಹಾನ್ ಆಸಿಫ್ ಜಮ್ ನಿಶಾನ್ ಅಮೀರುಲ್ ಉಮ್ರಾ ಮಲಿಕ್ ನಾಯಬ್ ಮಖ್ದೂಮ್ ಅಲ್‌ಮಲಿಕ್‌ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾಂಅಲ್‌ಮುಖಾತಿಬ್ ಬ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಮಿಶ್‌ಕದಮ್‌ನಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ:

ಸಂತಸ ಸಂಭ್ರಮದ ಅದೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ ಗುಲಾಮ ಮಿಶ್‌ಕದಮ್‌ನನ್ನು ಉನ್ನತ ಸ್ತರದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ 'ಕಿಶ್ವರಖಾನ' ಬಿರುದಿನಿಂದ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅವನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೂದಾ ಕೋಟಿ, ಹಿಂದವಾ, ಕೊಂದವಾಲ್ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಜೋಡಿಸಲಾಯಿತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಶಾಹೀ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಹೃದಯವೈಶಾಲ್ಯ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ಸಂತಸ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ನಂತರ ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಮನೆಯಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ. ಅವನ ವಿದಾಯದಿಂದ ಮೆಹಮೂದ್ ತುಂಬ ಬೇಸರಪಟ್ಟ. ಅವನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಅಮೂಲ್ಯ ಉಡುಪನ್ನು ಕಳಚಿಟ್ಟು ಅಳತೊಡಗಿದ. ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದ. ನೆಲಕ್ಕೆ ತಲೆ ಆನಿಸಿ ಅವನು ಹೇಗೆ ಅಳತೊಡಗಿದನೆಂದರೆ ಅವನ ಗಲ್ಲಗಳ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಅವನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿನ ಎಲ್ಲ ಉಲಮಾಗಳು, ಫಾಜಿಲ್‌ರು ಮತ್ತು ದರವೇಶ್ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಆವ್ಹಾನಿಸಿದ. ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಅಮೀರನಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯ ವಜ್ರ ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟ. ತನಗಾಗಿ ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ವಿತರಿಸಿದ ನಂತರ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನ "ದೇವರಿಗೆ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ನಾನು ಇಂದು ವ್ಯಾಮೋಹದ ಕೊಳೆಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದೆ."ಎಂದ.

ಆ ಉಲಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದ. ಅವನು ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಪರಮಾಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು "ನೀನು ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದರವೇಶರಿಗೆ ವಿತರಿಸಿ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರ ರಹಸ್ಯವೇನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ "ಸುಲ್ತಾನ ನನ್ನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿ ನನ್ನನ್ನು 'ಬಿರಾದಾರ' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ ತಲೆದೋರಿತು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ದುರಭಿಮಾನದ ಭಾವನೆಗಳು

ಅಲೆಗಳಾಗಿ ಚಿಮ್ಮತೊಡಗಿದವೆಂದರೆ ನಾನು ತುಂಬ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದೆ. ನಾನು ಅದೇ ಸಂತೋಷಕೂಟದಲ್ಲಿ ಮೋಜು ಮಸ್ತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನನ್ನ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ದೂಷಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾನು ಅದೆಷ್ಟು ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟೆನೆಂದರೆ ಮಾತುಕತೆಯ ಮಧ್ಯದ ನಾನು ಸುಲ್ತಾನನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸದಾದೆ. ಸುಲ್ತಾನ ನನ್ನ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಅವನು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ. 'ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳ ತಾಕಲಾಟ ಉಂಟಾಗಿದೆ.' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ."

“ಈ ಮನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಯಾವುದೋ ದೈಹಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಸುಲ್ತಾನ ಭಾವಿಸಿದ. ನಾನು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಆದೇಶಿಸಿದ. ತಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ವಿತರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಕೇವಲ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವು ನನ್ನ ಒಡತನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಅವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸೊತ್ತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಆನೆಗಳು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೆಲ ದಿಗಳ ಕಾಲ ಬಳಿ ಇರಲಿವೆ. ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಶಾಹೀ ಲಾಯಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು.”

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸು:

ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಡುಪು ಧರಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನು ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ಮದರಸಾ ಮತ್ತು ಮಸೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಫಕೀರರ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಫಕೀರರು ಮತ್ತು ದರವೇಶರ ಸಂಗ ಅಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಕುಶಲೋಪರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಶುಕ್ರವಾರದ ರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಶುಭ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಉಡುಪು ಬದಲಾಯಿಸಿ ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಶ್ರಫಿಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡುಗಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ದೀನ ದರಿದ್ರರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇದು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಆಯುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿರಿ. ಆದರೆ ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಈ ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಕ್ಕುಲಾತಿಯನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ದಖನ್‌ನ ದಂಗೆಕೋರರು ಇಂತಹ ದೇವಮಾನವನನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹದ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಹತ್ಯೆಗೈದರು. ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುವುದು.

ಓರಿಯಾದ ರಾಜನ ಮರಣ:

ಹಿಜರಿ ೮೭೬ರಲ್ಲಿ ಓರಿಯಾದ ರಾಜ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಸಿಗುವ ಮೊದಲು ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಹಾಸನ ದಿವಂಗತ ರಾಜನ ದತ್ತುಪುತ್ರನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ. ಹೇಮಬರ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನನ ಸೋದರ ಪುತ್ರ ಬಹೀರನಿಂದ ಒಂದು ಮನವಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಓರಿಯಾದ ರಾಜನು ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ದತ್ತುಪುತ್ರ ಮಂಗಲ್‌ರಾಯ್ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ತಾನೇ ಓರಿಯಾದ ಸುಲ್ತಾನ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇನೆಗೆ ಇದು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭು ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಕಾರಣ ನಾನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಿಗದಿತ ರಕಮನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ.

ಓರಿಯಾ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಿಗೆ ಈ ಆಹ್ವಾನ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನು ತುಂಬ ಮಿಶಿಪಟ್ಟ. ಕಾರಣ ಅವನು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಓರಿಯಾ, ರಾಜಮಂದ್ರಿ ಮತ್ತು ಕುಂದೇರ ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ಬಹ್ರಿ ಅಹಮದ್‌ನಗರದ ಸುಲ್ತಾನರ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಬಹಮನಿಯಾ ರಾಜ್ಯದ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ‘ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್’ ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅತ್ಯಂತ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಓರಿಯಾಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ಓರಿಯಾ ಗಡಿ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಹೇಮಬರ ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯ ನಾಯಕನಾಗಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟ. ಮಂಗಲ್‌ರಾಯ್ ಸಹ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಮುಖಾಮುಖಿಗೆ ಮುಂದಾದ.

ಹಿಂದೂಗಳ ಸೋಲು:

ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳ ಶೂರರು ತಮ್ಮ ಒರೆಯಿಂದ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿರಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಸೆಣಸಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಪರಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಸದ ನಂತರ ಹಿಂದೂಗಳು ಪರಾಭವಗೊಂಡರು. ಅವರು ರಣರಂಗದಿಂದ ಪಲಾಯನದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಹೇಮಬರ್ ತನ್ನ ಮನೆತನದ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ವಾರಸುದಾರನಾದ.

ರಾಜಮಂದ್ರಿ ಮತ್ತು ಕಂದನೇರ್ ಕೈವಶ:

ಅದಾದ ನಂತರ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿ ರಾಜಮಂದ್ರಿ ಮತ್ತು ಕಂದನೇರ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ಇವೆರಡೂ ನಗರಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಹೇಮಬರ್‌ನನ್ನು ಅವನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೋಚಿದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು, ರತ್ನ ವಜ್ರಗಳು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ.

ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ಗೆ ಸನ್ಮಾನ:

ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿಯ ದಯೆಯಿಂದ ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ಗೆ ವಿಶೇಷ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾ ಸೇನೆಯ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಂತದ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷ ಶಾಹಿ ಸನ್ಮಾನ ನೀಡುವುದು ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಬಿರಾರ್ ಮನೆತನದ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನನ ಗುಲಾಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜನ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಫತೆಹುಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿರಾರ್‌ನ ಸೇನಾ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ:

ಈ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಸವಾಯಿಯನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತು ಉಡುಗೊರೆ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ಹುದ್ದೆ ಉನ್ನತವಾದದ್ದು. ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನು ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಮೀರರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ ದರಿಯಾಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ಗೆ ಅಧೀನರನ್ನಾಗಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ಸಹ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ವಲದ್ ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫ್‌ಶಿಕನ್, ಶಾಹ ಕುಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಜುನೇರ್ ಚಾಕನಾದ ಜಾಗೀರದಾರರಾಗಿದ್ದ ಮೊಗಲ ಅಮೀರರನ್ನೂ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಅಧೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್, ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನರ ದಯೆ

ಹಾಗೂ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವಾರ್ಹರಾದರು. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಕೃಪೆ ಹಾಗೂ ದಯೆಗೆ ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾದೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ದೇರಾಕುಹರ್ ಮತ್ತು ಅಂತೂರ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಂತೂರ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ದೇರಾಕುಹರಾ ಮತ್ತು ಅಂತೂರ ಕೋಟೆಗಳು ಲೋಧಿಗಳ ಆರ್ಭಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮರಾಠನ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಆ ಮರಾಠಾ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ಕಾಸಿಮ್ ಸಫ್‌ಶಿಕನ್‌ನನ್ನು ಅಂತೂರ ಕೋಟೆಯ ಮುತ್ತಿಗೆಗೆ ಆಯೋಜಿಸಿದ. ದರಿಯಾಖಾನನನ್ನು ದೇರಾಕುಹರಾಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅಂತೂರ ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಮರಾಠಾ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ಜೀವದಾನಕ್ಕೆ ಕೋರಿದ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫ್‌ಶಿಕನ್‌ಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ದೇರಾಕುಹರಾ ಕೋಟೆಯ ರಾಜ ಜಿಂಕ್‌ರಾಯ್ ಮೊದಲು ಸುಮಾರು ಐದಾರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಅತ್ಯಂತ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸದಿಂದ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅನಂತರ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದವು. ಅವನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ.

ದೇರಾಕುಹರಾ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ:

“ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಜೀವದಾನ ನೀಡಿದರೆ ನಾನು ನನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡುವೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ರಾಜನ ಮನವಿಯನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯ ಜನರ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಯಸುತ್ತಾರೋ ಹೋಗಲು ಅವರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ದರಿಯಾಖಾನನಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದ. ದರಿಯಾಖಾನ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಹುಕುಮನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ. ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತ. ಜಿಂಕ್‌ರಾಯ್‌ನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದ. ಬಡಪಾಯಿ ರಾಜ ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾತರ ಕಾಲದಿಂದ ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಖಜಾನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಷಾದದಿಂದ ಕೈ ಕೈ ಹೊಸಕುತ್ತ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ.

ಲಾಂಚಿ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಚೌಧರಿಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ

ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಬೀರಿದ. ಲಾಂಚಿಯ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಲಾಂಚಿಯ ರಾಜ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮರಣಾನಂತರ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ವಿನಮ್ರಪೂರ್ವಕ ಜೀವದಾನಕ್ಕೆ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ತನ್ನ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮಿನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಆ ರಾಜನನ್ನು ತನ್ನ ಅಮೀರರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಲಾಂಚಿ ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಜಾಗೀರಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಅನಂತರ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಆಹಮದಾಬಾದ್‌ಬೀದರಿನತ್ತ ಹೊರಟ.

ಸುಲ್ತಾನನ ಸಂತೋಷ ಸಂಭ್ರಮ:

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಬೀದರ ತಲುಪಿದ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳು, ಆನೆಗಳು, ರತ್ನ ವಜ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಂಖ್ಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಆ ಸಂಪತ್ತು ಅದೆಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ರಾಜಮುಂದ್ರಿ ಮತ್ತು ಕುಂದೇರ್‌ದಲ್ಲಿ ದೋಚಿದ ಸಂಪತ್ತು ಸಹ ಅದರ ಮುಂದೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಆದಿಲ್ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ಅವನಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. “ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಮಗನಾದವನಿಗೆ ಇಂತಹದ್ದೇ ಸಾಧನೆ ಸಾಧ್ಯ. ಅವನು ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೇ ತೊಡಗಬೇಕು.” ಎಂದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಆತಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನಿಗೆ ಸತ್ಕಾರ :

ಖ್ವಾಜಾ ತುಂಬ ನಮ್ರನಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ “ಪ್ರಭುವು ಶಾಮೀಲಾಗದೆ ಔತಣಕೂಟ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಲಾರದು.” ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಂತೋಷಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೋಜು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ನೀಡು. ಅನಂತರ ನನ್ನನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಖ್ವಾಜಾ ಸುಲ್ತಾನನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ಅವನ ಆದರಾತಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಅವನು ಲೋಕಾರೂಢಿ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ.

ಖ್ವಾಜಾನ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಆಗಮನ:

ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾನ ನಿವಾಸವನ್ನು ತನ್ನ ಆಗಮನದಿಂದ ಪಾವನಗೊಳಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನೂ ಔತಣದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಖ್ವಾಜಾ ಔತಣಕೂಟದ ಏರ್ಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ತರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಖ್ವಾಜಾ ತನ್ನ ನಿವಾಸದ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಸದಭಿರುಚಿ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಆಗಮನದ ನಂತರ ಖ್ವಾಜಾನ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಭವ್ಯ ಆತಿಥ್ಯ:

ಖ್ವಾಜಾ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನೆಂದರೆ ದಖನಿಯರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ದಂಗಾದರು. ಆತಿಥ್ಯದ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಆಡಳಿತದ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅಮೀರರು, ಸರದಾರರು, ರಾಜಕುಮಾರರು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಖ್ವಾಜಾ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ. “ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಹೆಸರಿಸುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ. “ನಾನು ಇದೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತೆ ನಿನಗೇ ಅದನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.” ಎಂದು ಅವನು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ನಂತರ ಖ್ವಾಜಾನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಸಹ ಅದೆಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸಿತೆಂದರೆ ಜನ ಅವರಿಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತರಪಡ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಕೀರ್ತಿ ಕಂಡು ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಂಕಟಪಡತೊಡಗಿದರು.

ಪ್ರಕೇತನರಾಯ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ:

ಬಿಜಾನಗರದ ಸುಲ್ತಾನ ಅಜೀರ್‌ರಾಯ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರಕೇತನರಾಯ್ ಹಿಜರಿ ೮೭೭ರಲ್ಲಿ ದ್ವೀಪವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಜೀರ್‌ರಾಯ್‌ನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೇ ಟಪಕಾಪುರ ಕೋಟೆಯ ದಂಡನಾಯಕ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಅವನು ಆಗಮನ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮನದ ಎಲ್ಲ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಇವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತಲೇ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡ. ಅವನು ಸೇನೆಯ ಎಲ್ಲ ಸರದಾರರು ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ವಾಯುವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತ ನೀಲಗಾನ್‌ದತ್ತ ಹೊರಟ. ಪ್ರಕೇತನರಾಯ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದು ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದ.

ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಒಂದು ಕಂದಕವಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಿತರ ರಕ್ಷಣೆಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ಬಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ರಾಜ ಪ್ರಕೇತನ್ ತುಂಬ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದ. ಖ್ವಾಜಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಶಾಹೀ ಅಮೀರರ ಬಳಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅವರ ಮೂಲಕ ಜೀವದಾನ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಮತ್ತಿತರ ಶಾಹೀ ಅಮೀರರು ರಾಜಾ ಪ್ರಕೇತನ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಆ ಮನವಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶದ ಇತರ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಸ್ಫೋಟಕಗಳ ತಯಾರಕರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಗೆ “ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಜೀವ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡು ವಾರದೊಳಗೆ ಈ ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜು ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿ ಸೇನೆಗೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ “ಕಂದಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಎಳೆಯುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಶೂರ ಸೈನಿಕರು ಯಾವ ದಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೆಡಹುವರೋ ಅದೇ ದಿನ ಈ ಕಂದಕವನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಕಾರಣ ಸೇನೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ.

ಖ್ವಾಜಾ ಇಡೀ ದಿನ ತನ್ನ ಕಾರ್ಮಿಕರೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಂದಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಕೋಟೆಯ ಜನ ಆ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣನ್ನು ಕಂದಕದಿಂದ ಹೊರ ತೆಗೆದು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಬರು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಒಂದು ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಕೋಟೆ ಏರುವುದು ಮತ್ತು ಸುರಂಗ ತೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಆದೇಶಿಸಿದ. ದಖಿನಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗರದ ಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ರಾಜಾ ಪ್ರಕೇತನ್ ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸುರಂಗ ಬುರುಜವರೆಗೆ ತಲುಪುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸೈನಿಕರು ಸುರಂಗವನ್ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತು ಫತೆಹಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕಂದಕದ ಮೂಲಕ ಕೋಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ತಲುಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮದ್ದು ತುಂಬಲಾಯಿತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಸುರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಇಡಲಾಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೋಟೆಯ ಬುರುಜು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಈ ಬಿರುಕುಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಜಾ ಪ್ರಕೇತನ್‌ನ ಸೈನಿಕರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಸುಮಾರು ಎರಡು

ಸಾವಿರ ಶೂರರು ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಕೋಟೆಯವರು ಈ ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಹಠಾತ್ತನೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ದಾಳಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದ್ದ ಕಂದಕದ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಈ ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ.

ರಾಜಾ ಪ್ರಕೇತನ್ ತನ್ನ ಉಡುಪನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ನಡೆದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಕಂದಕದ ಬಳಿ ಹೋಗಿ “ನನಗೆ ರಾಜ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಆಪ್ತರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ನೀಡಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅವನನ್ನು ಕರೆಸಿದ. ರಾಜ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಚುಂಬಿಸಿದ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪಟಗವನ್ನು ಜೋತು ಬಿಟ್ಟು “ರಾಜಾ ಪ್ರಕೇತನ್ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವುದು ಅಥವಾ ನನ್ನ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸುವುದು ಮಹಾ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ವಿಷಯ.” ಎಂದು ನುಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ರಾಜನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ ಜೀವ ದಾನ ಮಾಡಿದ.

ರಾಜನ ವಿಧೇಯತೆ:

ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿರುವಂತೆ ಕೋಟೆ ವೈರಿಯ ವಶವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಮೀರರು ಹಾಗೂ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ ಮೂಲಕ ಸುಲ್ತಾನ ರಾಜನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ರಾಜಾ ಪ್ರಕೇತನ್ ಖುದ್ದಾಗಿ ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಮತ್ತು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಸಹಾಯಕತೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಶಾಂತಿಯ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಿಗೆ ರಾಜನ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಕನಿಕರವೆನಿಸಿತು. ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ರಾಜನನ್ನು ತನ್ನ ಅಮೀರರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ.

ಬೀದರಿಗೆ ಮರುಪ್ರಯಾಣ:

ಯಾವ ಮೂಲವೇ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ರಾಜನಿಗೆ ಶಾಂತಿ ನೀಡಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಅದೇ ದಿನ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮತ್ತು ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನನ್ನು ‘ಲಶ್ಕರಿ’ ಎನ್ನುವ ಬಿರುದು ಧರಿಸಿದ. ನೀಲ ಕಾವಾನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ. ತಾನು ಬೀದರಿನತ್ತ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿಯ ಮರಣ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಜೊತೆಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಕೀರ್ತಿ ದಶ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹರಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟಳು. ಸುಲ್ತಾನ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮೃತದೇಹವನ್ನಂತೂ ಬೀದರಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ತಾನು ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ಸುಲ್ತಾನನ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ:

ಬಿಜಾಪುರ ಖ್ವಾಜಾನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಖ್ವಾಜಾ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕೆಲ ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಲು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ ಮನವಿಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಸಹ ಮನಸಾರೆ ಐಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೆದ.

ಬಿಜಾಪುರದ ಬರ:

ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನಂತರ ಬೀದರನತ್ತ ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಸುಲ್ತಾನನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆಕಸ್ಮಿಕವೆಂದರೆ ಆ ವರ್ಷ ಇಡೀ ದಖನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹನಿ ಮಳೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಾವಿಗಳು ಬತ್ತಿ ಹೋದವು, ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಬೀದರಿನತ್ತ ಮರಳಿ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ವರ್ಷ ಭೀಕರ ಬರ ಬಿತ್ತು. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಬರ 'ಬಿಜಾಪುರ ಬರ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷವೂ ಬರ ಮುಂದುವರಿಯಿತು ಮತ್ತು ಒಂದಷ್ಟೂ ಮಳೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂತಹ ಬರ ಬಿತ್ತೆಂದರೆ ನಗರ, ಹೋಬಳಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಕಾಣ ಸಿಗುತ್ತಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಸಂಖ್ಯ ಜನ ಸಾವಿಗೆ ತುತ್ತಾದರು. ಬದುಕಿ ಉಳಿದವರು ಮಾಲ್ವಾ, ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ಜಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾಲ್ವಾ, ಮರಾಠಾವಾಡಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತು. ಮೂರನೆಯ ವರ್ಷ ದೇವರ ದೆಯೆಯಿಂದ ಮಳೆ ಬಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಕಂದನೇರ್ ಕೋಟೆಯ ನಿವಾಸಿಗಳ ಬಂಡಾಯ:

'ಬಹಮನ್‌ನಾಮಾ'ದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ ಜನ ಬರ ಮತ್ತು ರೋಗರುಜಿನಗಳ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಂದನೇರ್‌ನ ಜನ ಬಂಡಾಯದ

ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಜೀವ ಹಾಗೂ ಘನತೆಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ಯಾಚಾರಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರೂರ ಗಾಜನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಾಂಡಲೀಕ ಹೇಮಬರ್ ಓರಿಯಾನಿಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸುದ್ದಿ ಸಹ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹೇಮಬರ್ ಓರಿಯಾ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ “ನೀನು ಯಾವತ್ತೂ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವ ಗುಂಗಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೀಯೆ. ತೆಲಂಗಾಣಾ ರಾಜ್ಯ ಅದರ ಮೂಲ ಒಡೆಯರ ಕೈಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೀಯೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಪೆ ತೋರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಇತ್ತ ಕಡೆ ಬಾ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದಖನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ನೆರೆಯವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೆರೆಯವನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸು. ತೆಲಂಗಾಣಾ ಗೆದ್ದು ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸು. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನೀನು ಕಂದನೀರ್ ಕೋಟೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾಗು.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ.

ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮೇಲೆ ಓಡೀಸಾ ರಾಜನ ಆಕ್ರಮಣ:

ಓಡೀಸಾ ರಾಜ ಮೋಸ ಹಾಗೂ ವಂಚನೆಯ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಏಳೆಂಟು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಜನಗರದ ರಾಜನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತೆಲಂಗಾಣಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಪ್ರಾಂತದ ಸುಬೇದಾರ ನಿಜಾಮ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಖುದ್ದಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಮುಂದಾದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಖಜಾನೆಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಸಂಬಳ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೊರಟು ರಾಜಮಂದ್ರಿ ಸಮೀಪಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಆಗಮನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಓಡೀಸಾದ ರಾಜನು ಬಹು ಬೇಗನೇ ರಾಜಮಂದ್ರಿ ನದಿ ದಾಟಿ ತನ್ನ ನಾಡಿನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ರಾಜಮಂದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಳಿ ಹೋದ. ಎಲ್ಲ ನೌಕೆಗಳು ಓಡೀಸಾದ ರಾಜನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದವು. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಆಗ ಬಲು ಜೋರಾಗಿತ್ತು. ಬೇಗ ನದಿ ದಾಟುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ನದಿ ದಾಟಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಓಡೀಸಾದ ರಾಜ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯತ್ತ ಹೊರಟ.

ಒಡಿಸಾಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಆಗಮನ:

ಸುಲ್ತಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಒಡಿಸಾದ ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರ ಮೆಹಮೂದಖಾನನನ್ನು ಖ್ವಾಜಾನೊಂದಿಗೆ ರಾಜಮುಂದ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಹಿಜರಿ ಲಲಿಲರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನದಿ ದಾಟಿ ಒಡಿಸಾ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಒಡಿಸಾದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿದ. ಮನಬಂದಂತೆ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗಿದ. ಆಗ ರಾಜ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶಾಂತಿ ನೆಮ್ಮದಿ ನೀಡಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಖಡ್ಗದ ಬಲದಿಂದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಡಿಸಾದ ರಾಜನ ಅಸಹಾಯಕತೆ:

ರಾಜಕುಮಾರ ಮೆಹಮೂದಖಾನ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಒಡಿಸಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಹ ಅವರ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಒಡಿಸಾದ ರಾಜನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಅಸಂಖ್ಯ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸತೊಡಗಿದ. ತನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಅವನು ಇನ್ನೊಂದು ತೆಲಂಗಾಣಾ ಜಮೀನದಾರರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನನ ವಿಧೇಯರ ವಲಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ “ರಾಜ ಆನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಐವತ್ತು ವಿಶೇಷ ಆನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅವನ ಮನವಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುವುದು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಈ ಆನೆಗಳು ರಾಜನಿಗೆ ಅವನ ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಚಿನ್ನದ ಸರಿಗೆಯಿಂದ ನೆಯ್ದ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಜೂಲುಗಳನ್ನು ಆನೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸರಪಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ರವಾನಿಸಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ ಒಡಿಸಾದಿಂದ ಹೊರಟ. ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆ ಬಳಿ ಹೋದ. ಈ ಕೋಟೆ ಹೇಮಬರ್ ಒರಿಯಾನ ವಶದಲ್ಲಿದೆಯೆ ಎಂದು ಜನರಿಗೆ ಕೇಳಿದ. “ಇದು ಒಡಿಸಾದ ರಾಜನ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿದೆ ಯಾರೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು

ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಈ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ದಂಗುಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ.

ಎರಡನೆಯ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಪಡೆ ಸಹ ಮುಖಾಮುಖಿಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಬಾಣಗಳ ಸುರಿ ಮಳೆ ಮಾಡಿದರು. ವೈರಿಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಸೈನಿಕರು ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಒಡಿಸಾದ ರಾಜನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಗುತ್ತಲೇ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಅವನ ಮೂಲಕ “ಇವರು ಕಾಡುಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಅನಾಗರಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಸಗಿದ ಪ್ರಮಾದ ಮತ್ತು ಅಸಭ್ಯ ನಡತೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿರಿ. ಇದು ಸಹ ನೀವು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಸೈನಿಕನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತೆಯೇ ಎಂದು ತಾವು ಭಾವಿಸಿರಿ.” ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದ.

ಕಂದನೀರ್‌ಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ರಾಜನ ಈ ಸಂದೇಶದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಹಿತವಾದ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ. ಇಡೀ ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಂತರ ಮುತ್ತಿಗೆ ಸಫಲವಾಗಿ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಅವನು ರಾಜನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಕಂದನೀರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ಕಂದನೀರ್ ತಲುಪಿ ಸುಲ್ತಾನ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಐದಾರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಓರಿಯಾ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದ. ಅವನು ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಜನರ ತಂಡದ ಮೂಲಕ ಸಾಕಷ್ಟು ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಶಾಂತಿ ಪಡೆದ. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹತ್ಯೆ:

ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಾರೆ ಕೊಂದ ಮೊದಲ ಸುಲ್ತಾನನೆಂದರೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಸುಲ್ತಾನರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹತ್ಯೆಗೆ ಆದೇಶ ಸಹ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೈಯಾರೆ ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹತ್ಯೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಪಿತೂರಿಗಳು ಭುಗಿಲೆದ್ದವು ಎನ್ನುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಸ್ವಾಸ, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಖ್ವಾಜಾನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಸುಮಾರು

ಒಂದು ವರ್ಷ ರಾಜಮುಂದ್ರಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ. ಗಡಿಗಳನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜಮೀನದಾರರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ನಿರ್ವಿಣ್ಣಗೊಳಿಸಿದ.

ನರಸಿಂಗನ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆ:

ಸುಲ್ತಾನ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ನರಸಿಂಗನ ಪ್ರಾಂತದ ಕುರಿತು ಯೋಚನೆ ಬಂತು. ಅವನು ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ “ರಾಜಮುಂದ್ರಿ ಮತ್ತಿತರ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಸೂಚಿಸು.” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಖ್ವಾಜಾ “ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲಮುಲ್ಕ್‌ನ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಖ್ವಾಜಾನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿ ರಾಜಮುಂದ್ರಿ, ಕಂದನೀರ್ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿಜಾಮ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ವಾರಂಗಲ್ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಆಜಮ್‌ಖಾನ ಬಿನ್ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಬಿನ್ ಜಲಾಲ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸ್ವತಃ ಸುಲ್ತಾನ ನರಸಿಂಗನ ಪ್ರಾಂತದತ್ತ ಹೊರಟ.

ತೆಲಂಗಾಣಾದಲ್ಲಿ ಆಜಮಖಾನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ನಿಜಾಮ್ ಅಲಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿರಿಗೊಳಿಸಿ ಯಾಕೋ ಸರಿ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ “ನಾನು ನನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರಭುವಿನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿರುವೆ. ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನನ್ನೊಬ್ಬನ ಮಗನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ನಾನು ಪ್ರಭುವಿನ ಜೊತೆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ.” ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ “ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ನಿನಗೆ ಸರಿಎನಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ, ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿರಿಯ ಉದ್ದೇಶ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಅಂತಃಪುರದ ಆಪ್ತ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಚಸ್ವಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಭೀತನಾದ. ಖ್ವಾಜಾ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗ ಇಬ್ಬರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಾರ್ಯನೀತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ರಾಜಮುಂದ್ರಿಯ ಸುಬೇದಾರನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಮಗ ಅಹಮದಖಾನನಿಗೆ ಆರು ನೂರು ಸೈನಿಕರ ಮನಸೂಬದಾರನ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಿ ಖುದಾವಂದ್‌ಖಾನ ಹಬಶಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಈ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತ್ತು.

ಈಗ ನಿಜಾಮ ಸಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದಖಾನ ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲೇ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಜಾಗೀರದಾರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ರಾಜಮಂದ್ರಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾಗಿ ನೇಮಕಾತಿ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಮನವಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನಿಗೆ ಫರ್ಮಾನು ನೀಡಬೇಕಾಯಿತು. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಫರ್ಮಾನ್ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ರಾಜಮಂದ್ರಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಹರದಾರಿ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ಗೆ ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪರವಾಗಿ ರಾಜಮಂದ್ರಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದ.

ರಾಜಾ ನರಸಿಂಗ್:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನರಸಿಂಗನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದ. ನರಸಿಂಗ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಜಟ್ಟಿಯಂತಹ ದೇಹದಾಡ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಸಂಪತ್ತು, ಸೈನ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ಅಪಾರ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತೆಲಂಗಾಣಾ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ರಾಜ್ಯ ನದಿಯ ಆಚೆ ದಡದ ಮಛಲಿಪಟ್ಟಣದವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ನರಸಿಂಗ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಬಿಜಾನಗರದ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಸಹ ಗುಳುಂ ಮಾಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅನೇಕ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಭವ್ಯ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅವನು ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಜಮೀನದಾರರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸತೊಡಗಿದ.

ಕೋಟೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ:

ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹಮನಿ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ನರಸಿಂಗನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವತ್ತೂ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ದೂರ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ವಿಚಾರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇದು ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನರ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಕೋಟೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಈ ಕಾರ್ಯವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದನೆಂದರೆ

ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೇ ಕೋಟಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಕಾರ್ಯ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷದ ಕಾಲಾವಧಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಖ್ವಾಜಾನ ಕೀರ್ತಿಯ ಪರಮಾವಧಿ:

ಕೋಟಿ ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡ ನಂತರ ಖ್ವಾಜಾ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ಕೋಟೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾನ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ. “ನಾನು ದೇವರಿಗೆ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ನನಗೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾನಂಥ ಸ್ನೇಹಿತ, ಹಿತೈಷಿ ಮತ್ತು ಸೇವಕನನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದು ನುಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಮೈ ಮೇಲಿಂದ ಉಡುಪನ್ನು ಕಳಚಿ ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಸ್ವತಃ ತಾನು ಖ್ವಾಜಾನ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದ. ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಫರಿಶ್ತಾ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಾಣ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಸೇವಕನೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ಖ್ವಾಜಾನ ಸಾಧನೆಯ ಉಚ್ಛ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತುಂಗಾವಸ್ಥೆಯ ನಂತರ ಪತನವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವೇ ಕಾಲದ ನಂತರ ಎಂಥ ವಿಪತ್ತು ಒದಗಿತೆಂದರೆ ನೋಡುವವರು ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುವಂತಾಯಿತು.

ಒಂದು ಭವ್ಯ ಮಂದಿರ:

ಒಟ್ಟಾರೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಕೋಟೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರನ್ನು ತನ್ನೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ತಾನು ಮಂದೆ ಸಾಗಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಆಗಮಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಎಸಗುತ್ತಿದ್ದ. ದೇವರೇ ಕಾಯಬೇಕು ಎನ್ನುವಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಅದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಕೊಂಡಪುರದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಪ್ರಯಾಣದ ನಂತರ ಒಂದು ಮಂದಿರ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಆ ಮಂದಿರದ ಗೋಡೆಗಳು, ಬಾಗಿಲಗಳು ಹಾಗೂ ಸೂರು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಂಗಾರ, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯ, ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಈವರೆಗೆ ಯಾವ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಸುಲ್ತಾನನೂ ಇದರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಜನ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮಂದಿರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಸೇನೆಯಿಂದ ಕೆಲ ಸಾವಿರ ಕಠಾರಿವೀರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆ ಮಂದಿರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಉಳಿದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಪುರದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಮತ್ತು

ರಾಜಕುಮಾರ ಮೆಹಮೂದಖಾನನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಅಮೀರರನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿದ. ನಾಲ್ವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಗುರಿ ತಲುಪಿ ಬಿಟ್ಟ. ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ತಲುಪಿದವರಲ್ಲಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್, ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ತಫ್ರಿಶ್‌ಖಾನ ಸಹ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಅಮೀರರು ಮಂದಿರ ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಮಂದಿರದೊಳಗಿಂದ ಕೆಲವು ದೈತ್ಯಾಕಾರದ ಬಲಾಢ್ಯ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಹೊರ ಬಂದರು. ಈ ಸವಾರರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ಬಲಶಾಲಿ ಹಿಂದೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದು ಕೆಲ ಕ್ಷಣ ಬಯಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ರಕ್ತ ಕಾರುವ ಕಣ್ಣಿಂದ ವೈರಿಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಹಿಂದೂ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಗುರಾಣಿ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಖಡ್ಗದಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಬಲು ಚಾಣಾಕ್ಷತನ ಮತ್ತು ಚುರುಕಿನಿಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಈ ದಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆದ. ಅವನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ್ನು ದಾಳಿಯೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಯಿತು. ಹಿಂದೂ ಸವಾರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಸುಲ್ತಾನ ಹೇಗೆ ಎರಗಿದನೆಂದರೆ ವೈರಿ ಎರಡು ತುಣುಕಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅದಾದ ನಂತರ ಮೊದಲಿನ ಕುದುರೆ ಸವಾರನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಸವಾರ ಸುಲ್ತಾನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಸಂಗಡಿಗರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಹಿಂದೂ ಕುದುರೆ ಸವಾರನತ್ತ ಯಾರೂ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಸವಾರನತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ.

ಮಂದಿರದ ವಿನಾಶ:

ಹಿಂದೂಗಳ ಉಳಿದ ಸೈನಿಕರು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಉಳಿದ ಸೇನೆಯೂ ಆಗಮಿಸಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗೆ ತೊಡಗಿದ. ವಿನಾಶ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಂಸದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ. ನಂತರ ವಾಪಸು ಹೋದ.

ಮಛಲಿಪಟ್ಟಣ ಕೈವಶ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ, ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್, ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನ, ಫಖರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಅಮೀರರನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಜುನೇರ್‌ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ನರಸಿಂಗನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ

ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನರಸಿಂಗನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಛಲಿಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಕಂದಪುರಪಲ್ಲಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ವಿರೋಧ:

ಖ್ವಾಜಾನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಅಮೀರರು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಗುಲಾಮರ ಮೂಲಕ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಖ್ವಾಜಾನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗುಲಾಮರು ತಳಬುಡವಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಿವಿ ಉದುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಲಾಮರ ಈ ತಂಡ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಅಮೀರರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿರೋಧಿಗಳು ಕಂದಪುರಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾನ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿದರು. ಆ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಂತ ಅಮೀರನನ್ನು ಚಿರನಿದ್ರೆಗೆ ತಳ್ಳಿದರು. ಇದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಆಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹಸನ್ ರಚಿಸಿದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಮರ್ಥನೀಯ ಮತ್ತು ಆವಶ್ಯಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಅವನ ಅನುಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನುಗಳ ಕೆಲವು ಕಲಮುಗಳಿಗೆ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

(೧) ಹೊಸದಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಂಗಡಣೆ:

ಮೊದಲು ರಾಜ್ಯ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಈಗ ಖ್ವಾಜಾ ಅದನ್ನು ಎಂಟು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ. ಒಂದೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಒಬ್ಬ ಸರದಾರನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅವನನ್ನು ದಖನಿಯರ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ತರಫದಾರ್' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿರಾರ್ ಅನ್ನು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇಮಾದ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಕಾವೇಲ್‌ನ ಮತ್ತು ಖುದಾವಂದ ಜಹಾನ ಹಬಶಿಯನ್ನು ಮಾಹೋರ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ್ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾನ ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತ ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಜುನೇರ್‌ನ ಆಡಳಿತ, ಇಂದಪುರದ ದಮನ್, ದೇಸ್ ಮುಂತಾದ ಬಹುತೇಕ ಪರಗಣೆಗಳು, ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಬಂದರಕೂಹ್ ಮತ್ತು

ನಿಲಗವಾನ್‌ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆಸಿಫ್ ಜಮ್ ಇಕ್ಬಿದಾರ್ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನನ್ನು ಬಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಹೋರ್ ನದಿವರೆಗಿನ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರ ಮತ್ತು ಮುದಗಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಬಶಿ ಖ್ವಾಜಾ ಸರಾ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಹಸನಾಬಾದ್, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಸಾಗರ ನಲವರಕ್ ಮತ್ತು ಸೊಲ್ಲಾಪುರವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಮೊದಲು ಇಡಿಯಾಗಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರಾಂತವನ್ನೂ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಮುಂದ್ರಿ, ನಾಲಗೊಂಡಾ, ಮಛಲಿಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಒರಿಯಾ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು ಇಂತಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ವಾರಂಗಲ್‌ನ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಆಜಮಖಾನ ವಲದ್ ಸಿಕಂದರಖಾನ ವಲದ್ ಜಲಾಲಖಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಎಂಟೂ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಶಾಹೀ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

(೨) ಕೋಟೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ:

ಸುಲ್ತಾನ ಅಲಾವುದ್ದೀನ ಹಸನ್‌ನ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಯಾವ ವಿಭಾಗದ ಆಡಳಿತಗಾರ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆ ವಿಭಾಗದ ಆಸುಪಾಸಿನ ಎಲ್ಲ ಕೋಟೆಗಳು ಅವನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ತಾನು ಬಯಸಿದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ಕಿಲ್ಲೇದಾರ್ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಕಾರ್ಯ ನೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಿಕಂದರಖಾನ ಮತ್ತು ಬೆಹ್ರಮಖಾನನಂಥ ಬಲಾಢ್ಯ ದಂಡನಾಯಕರು ಆ ಕೋಟೆಗಳ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿ ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ ಸಾರಾಸಾರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಒಂದು ಕೋಟೆ ದಂಡನಾಯಕನ ವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಕೋಟೆಗಳು ಸುಲ್ತಾನನ ವತಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಜಮೀನದಾರರನ್ನು ಆಡಳಿತಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಕಾನೂನಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನನ್ವಯ ದೌಲತಾಬಾದ್, ಜುನೇರ್, ಬಿಜಾಪುರ, ಕಾದೀಲ್, ವಾರಂಗಲ್ ಮತ್ತು ರಾಜಮುಂದ್ರಿಯ ಕೋಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸೇನೆಯ ಸರದಾರರ ಆಡಳಿತ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಇತರ ಕೋಟೆಗಳು ಸುಲ್ತಾನನ ಪರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

(೩) ಜಾಗೀರದಾರರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನು:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಪ್ರಾಂತ

ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ನೂರು ಸೈನಿಕರ ಅಮೀರರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪವನುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಅಮೀರರಿಗೆ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಪವನುಗಳನ್ನು ಜಾಗೀರಿನ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ನಗದು ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತೆಲಂಗಾಣಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ನೂರು ಸೈನಿಕರ ಅಮೀರರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಪವನುಗಳು ಮತ್ತು ಐದು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಅಮೀರರಿಗೆ ಎರಡೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಪವನುಗಳು ಸಂದಾಯವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಯಾರಿಗೆ ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅವರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಜಾಗೀರಿನ ವರಮಾನ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪವನುಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ಉಳಿದ ರಕಮನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಇತರ ಅಮೀರರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಕಮನ್ನು, ಒಬ್ಬನೇ ಸೈನಿಕ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ವಾಪಸು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ವಿರೋಧ:

ಈ ಕಾನೂನುಗಳು ಜಾರಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸೇನೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸುಗಮವಾಯಿತು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನವಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು ಅಮೀರರ ವರ್ತನೆಗೆ ದುಬಾರಿಯೆನಿಸಿದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗುವ ಕನಸು ಕಾಣತೊಡಗಿದ್ದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಅವರ ಕನಸುಗಳನ್ನು ನುಚ್ಚು ನೂರು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಅವರ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಆ ಅಮೀರರ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ವೈರದ ಭಾವನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಖ್ವಾಜಾನ ವಿರುದ್ಧ ಕುತಂತ್ರ:

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಖ್ವಾಜಾನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರು ಪರಸ್ಪರರ ನೈಜ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಮನಸ್ಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಖ್ವಾಜಾನ ವೈರಿಗಳು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಧದ ಅಪಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ನರಸಿಂಗನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಾವಾನನ ಕೃಪೆ ಮತ್ತು ಉಪಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ರಾಜಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಅಮೀರರು ಪರಸ್ಪರ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಜರೀಫ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಮಫ್ತಾಹ್ ಹಬಶಿ (ಅವರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಜಾಮ್

ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹ್ರಿಯ ಹಿತ್ಯೆಷಿಗಳ ಬಳಗ ಸೇರಿದ್ದರು) ಅಮೀರರು ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಅಮೀರರು ಪರಸ್ಪರ ಸೇರಿ, ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ ಬಳಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ (ಅವನು ನರಸಿಂಗ್‌ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದ) ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದು ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ವವಿಧದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಘ್ತಾಹ್ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ಜರೀಫ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ದರಬಾರನ ಭಾರತೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಖ್ವಾಜಾನ ಮೊಹರು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಗುಲಾಮನನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವನು ಗಾಢವಾದ ಸಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅವನಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು, ಮತ್ತು ರತ್ನ, ಮತ್ತು ದುಬಾರಿ ಸರಕು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಮದ್ಯಪಾನ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮಘ್ತಾಹ್ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ಜರೀಫ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಿಳಿ ಕಾಗದದ ಒಂದು ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು “ಈ ಕಾಗದ ನಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಗೆಳೆಯನ ದಿಬ್ಬಣದ ಯಾದಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ದಿವಾನ್‌ನ ಸದಸ್ಯರ ಪಟ್ಟಿ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಮೊಹರು ಸಹ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಮೊಹರನ್ನು ಒತ್ತಿದರೆ ನಾವು ನಿಮಗೆ ತುಂಬ ಋಣಿಯಾಗುತ್ತೇವೆ.” ಎಂದರು. ಆ ಗುಲಾಮ ಬಲು ಧಿಮಾಕು ಮರೆದ. ಕಾಗದವನ್ನು ಓದದೇ ಅದರ ಮೇಲೆ ಖ್ವಾಜಾನ ಮೊಹರು ಹಾಕಿದ.

ಖೊಟ್ಟಿ ಪತ್ರ:

ಜರೀಫ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಘ್ತಾಹ್ ಹಬಶಿಯ ಮನದ ಇಂಗಿತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸಂತಸದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಹ್ರಿಯ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಹೋದರು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದರು. ಈ ದುರುಳರು ಮತ್ತು ಕುತಂತ್ರಿಗಳು ಆ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಖ್ವಾಜಾನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಡಿಸಾದ ರಾಜನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದರ ಒಕ್ಕಣೆ ಹೀಗಿತ್ತು: “ನಾನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹನ ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಅಸಭ್ಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವನನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರೆ ದಖನಅನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ರಾಜಮಂದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಬಲಶಾಲಿ ಸರದಾರನೇ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಅಡೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ

ದಖನ್ ಗಡಿವರೆಗೆ ಬಂದರೆ ನಾನು ಸಹ ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ನನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನ ಹತ್ಯೆಗೈದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ.”

ಜರೀಫ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಘ್ತಾಹ್ ಹಬಶಿ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆಗ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ಬಹಿ ಸಹ ಹಾಜರಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾನ ಮೊಹರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪತ್ರ ಓದಿ ದಿಙ್ಕೂಡನಾದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬೆಂಕಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಹುಯ್ದ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಅವನ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪದೂರೂ ವಿವೇಕದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅದರ ಸಮಗ್ರ ತನಿಖೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕರೆಸಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನನ್ನು ಕರೆ ತರಲು ಸೇವಕರನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ.

ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಆಪ್ತರು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ “ಇಂದು ಯಾವುದಾರೂ ನೆಪದಲ್ಲಿ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುವುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿರಿ. ನಾಳೆ ಹೋಗಿರಿ. ಇದೇ ಸೂಕ್ತವಾದುದು.” ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಇದಕ್ಕೆ “ಹುಮಾಯೂನಶಾಹನಿಗೆ ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೂದಲು ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು. ಅವನ ಮಗನ ಕೈಯಿಂದ ಈ ಕೂದಲು ಕಪ್ಪಾದರೆ ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಬೆಲೆ ಬಂದೀತು. ಹಣೆ ಬರಹವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಖ್ವಾಜಾನ ನಿಷ್ಠಾವಂತರ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರು ಅವನಿಗೆ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸಿದರು: “ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವಂತೆ ವಿಚಿತ್ರ ಸುದ್ದಿಗಳು ಹರಿದಾಡುತ್ತಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ. ನಾವೂ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತೇವೆ.” ಖ್ವಾಜಾ ಅವರಿಗೆ “ನಾನು ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದಿಂದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಐಷಾರಾಮದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಸೇವೆಯ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ದುಷ್ಟತ್ಯ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ ಪ್ರಕರಣದ ತನಿಖೆ ನಡೆಸದೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಎಣಿಸಲಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಅದೂ ಕೇವಲ

ಒಂದು ಆರೋಪದಿಂದಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹತ್ಯೆಗೆ ಅರ್ಹನೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ “ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ ಹರಾಮ್‌ಕೋರ್‌ನಿಗೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಖ್ವಾಜಾ “ಇಂತಹ ದುರ್ಯ್ಯವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಸುಲ್ತಾನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಖೊಟ್ಟಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾಪತ್ರ ನೋಡಿದ. “ಇದು ಒಂದು ಆರೋಪವಷ್ಟೇ. ಇದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲೆ ನನ್ನದೇ ಮೊಹರು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪತ್ರ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನನ್ನದಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ.” ಎಂದ. ಖ್ವಾಜಾ ತಾನು ನಿರಪರಾಧಿ ಎಂದು ಆಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ ಆಗ ಮಧ್ಯದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ. ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಪತನದ ಕಾಲ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯ ತನಿಖೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಭೆಯಿಂದ ಎದ್ದವನೇ ಜೌಹರ್ ಎಂಬ ಹಬಶಿ ಗುಲಾಮನಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾನ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಖ್ವಾಜಾನ ಹತ್ಯೆ:

ಸುಲ್ತಾನನ ಮಾತು ಕೇಳಿ “ನನ್ನಂಥ ವೃದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬ ಸುಲಭ. ಆದರೆ ನನ್ನ ರಕ್ತ ನಿಮ್ಮ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗಬಲ್ಲದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿರಿ.” ಎಂದು ನುಡಿದ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಅತ್ತ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮಹಲಿನೊಳಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಜೌಹರ್ ಹಬಶಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಖಿಡ್ಗ ಹಿರಿದು ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನತ್ತ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಕಿಬ್ಲಾ^೧ದತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಮೊಣಕಾಲೂರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅವನು ಕಲಮಾ-ಎ-ಶಹಾದತ್^೨ ಹೇಳಿದ. ಖಿಡ್ಗ ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಬಳಿ ಬಂದೊಡನೆ “ಅಲ್‌ಹಮ್ಮುಲಿಲ್ಲಾಹ್ ಅಲಾ ನ್ಯಾಮತುಶ್ಯಹದಾ” ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು. ಅವನು ಚಿರನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ದೇಶದವ ಹಾಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರ ಸೈಯದ್ ಗಿಲಾನಿ ದಿವಾನ್‌ಖಾನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆಗ ಗುಲಾಮರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸೈಯದ್‌ನನ್ನೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲೆಗೈದರು. ಖ್ವಾಜಾನ ಕೊಲೆಯ ದುರಂತ ಘಟನೆ ೫ ಸಫರ್ ೮೮೬ (ಹಿ)ರಂದು ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಖ್ವಾಜಾನ ವಯಸ್ಸು ೭೮ ಆಗಿತ್ತು. ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಖ್ವಾಜಾ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಪ್ರಶಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಸೀದಾ (ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಕಾವ್ಯ) ಸಹ ರಚಿಸಿದ್ದ. ‘ತಾರೀಖ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹಿ’ಯ ಲೇಖಕ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಶಿಷ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ

ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಮುಲ್ಲಾ ಅಬ್ದುಲಕರೀಮ ಹಮ್ಮಾನಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾನ ಅಭಿಮಾನಿ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತ ಮುಲ್ಲಾ ಸಾಮಿ ಈ ದುರಂತವನ್ನು ಅನನ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು:

ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ದಖನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಖ್ವಾಜಾ ತನ್ನ ಬಲಿದಾನಕ್ಕಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷ ಮೊದಲು ಅಹಮದಾಬಾದ ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮದರಸಾ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಮಸೀದಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕುರುಹುಗಳು ಇನ್ನೂ ತನಕ (ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಹಿಜರಿ ೧೦೨೩ವರೆಗೆ) ಉಳಿದಿವೆ. ಈ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಅದೆಷ್ಟು ಸುಂದರ ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆಯೆಂದರೆ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಇದೀಗ ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಖ್ವಾಜಾನ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭಾಷ್ಯದ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ.. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಣಿತ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಂತೂ ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರ ಪರಿಣತಿ ಇತ್ತು. ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಲಲಿತಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅನನ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಕೈಬರಹದಲ್ಲೂ ಅವನು ಪರಿಣಿತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಕಾವ್ಯ ಸಂಕಲನ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆ 'ರೋಜತ್ ಅಲ್ ಇನ್ಯಾ' ದಖನ್‌ನ ಬಹುತೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬಳಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ತನ್ನ ಕಾಲದ ಮಿರಾಸಾನಿ ಮತ್ತು ಇರಾಕಿ ಫಾಜಿಲ್(ವಿದ್ವಾಂಸ)ರೊಂದಿಗೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವುದು ಅವನ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಖ್ವಾಜಾ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು ಅವನ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಮೌಲಾನಾ ಅಬ್ದುರ್ರಹಮಾನ್ ಜಾಮಿ ಖ್ವಾಜಾನ ಪ್ರಶಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಸೀದಾ ರಚಿಸಿದ್ದ. ಒಂದು ಕಸೀದಾದಲ್ಲಿ ಪುರಸ್ಕಾರದ ಆಸೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದ.

ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತ:

ಮುಲ್ಲಾ ಅಬ್ದುಲ್‌ಕರೀಮ್ ಹಮ್ಮಾನಿ ತನ್ನ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಮರಣದವರೆಗಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ನಮ್ರ ಲೇಖಕ ಫರಿಶ್ತಾ ಇದೇ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಖ್ವಾಜಾನ ಬದುಕಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಸಾರಾಂಶ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಘಟನೆಗಳು ತುಂಬ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿವೆ. ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಪೂರ್ವಜರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಿಲಾನನ ಸುಲ್ತಾನರ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾವತ್ತೂ ಶಾಹೀ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಖ್ವಾಜಾನ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸುದೈವಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಪಟ್ಟ ಸಹ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ. ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ (ಖುತ್ಬಾ) ಜಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಜಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಂದಹಾರಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಮನೆತನ ದೀರ್ಘ

ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಡಳಿತದ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಶಾಹ ತಹಾಸುಪನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆತನದಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಖ್ವಾಜಾ ಇಮಾದ್‌ನ ದೇಶಾಂತರ:

ಈ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಇಮಾದುದ್ದೀನ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಜನಿಸಿದ. ಅವನು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆಸುಪಾಸಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮತ್ತು ಅಮೀರರ ಮತ್ತರದಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು ಅವನ ಭಾಗ್ಯದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿ ಶೇಖ್‌ರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಅವರ ತಾಯಿ ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದಳು. ಖ್ವಾಜಾ ಇಮಾದ್‌ನಿಗೆ ಇರಾಕ್ ಮತ್ತು ಖುರಾಸಾನ್‌ನ ಸುಲ್ತಾನರು ಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಮೇಧಾವಿ ಸಂತ ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರದ ವೃತ್ತಿ ಕೈಗೊಂಡು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ.

ಬೀದರಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾನ ಆಗಮನ:

ಇದೇ ಪ್ರವಾಸದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಇಮಾದ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾದ. ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ತಾನೂ ಸಾಧಕನಾದ. ನಾಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ದಖನ್‌ನ ಸಂತರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಮತ್ತು ಅವರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪುನೀತನಾದ. ವ್ಯಾಪಾರದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವಾಯಿಲ್ ಬಂದರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಶಾಹ ಮುಹೀಬುಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತಿತರ ಸಂತರ ದರ್ಶನದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅಹಮದಾಬಾದ ಬೀದರ ತಲುಪಿದ.

ಖ್ವಾಜಾ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ದೆಹಲಿಯ ಶೇಖ್‌ರು ಮತ್ತು ಸಂತರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗ ಬಯಸಿದ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿನಿಂದ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಹಮನಿ ಅವನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಅವನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡ. ಬೀದರಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ಬಹಮನಿ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಂತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಜಮೀಯತ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕಿಯ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು 'ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾಂ' ಬಿರುದಿನೊಂದಿಗೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಗೆಯ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮೊಗಲ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಖಾಸಗಿ ಸೇವಕರಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಆಡಳಿತದ ವತಿಯಿಂದ ಅವನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಖ್ವಾಜಾ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಜನನ ಖಾವಾಂ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಈ ಗ್ರಾಮ ಗಿಲಾನ ಬಳಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಖ್ವಾಜಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು 'ಖಾವಾನ' ಬದಲಾಗಿ 'ಕಾವಾನ'^೨ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ.

ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಖ್ವಾಜಾ ಮೆಹಮೂದ್ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನ ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಮಹಲಿನ ಕೆಳಗಡೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹಸುವಿನ ದನಿ ಕೇಳಿ ಬಂತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದವರು ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ “ಈ ಪ್ರಾಣಿ ಏನನ್ನುತ್ತಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಖ್ವಾಜಾ “ಹಸುವು ದೂರುತ್ತಿದೆ. ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಕೋಮಿನವನೇ. ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಸುಲ್ತಾನನ ಮೆಹಫಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೇನು ಕೆಲಸ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದೆ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಈ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕೆ. ತುಂಬ ಖುಶಿಪಟ್ಟ. ಅವನು ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಎಲ್ಲ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರಿಗಿಂತ ನಾನೇ ಅದೃಷ್ಟವಂತ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಖ್ವಾಜಾನಂಥ ಅಪ್ರತಿಮ ಮತ್ತು ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ಅವಕಾಶವಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ.

ಹಿರಾತ್ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಂದೇಶ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿರಾತ್‌ನ ಸುಲ್ತಾನ ಸುಲ್ತಾನ್ ಹುಸೇನ್ ಮಿರ್ಜಾ ಮೌಲಾನಾ ಸೈಯದ್ ಕಾಜಿಮ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಕಂದಹಾರ್ ಹಾಗೂ ಲಾಹೋರ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಶಾಹೀ ಸನ್ಮಾನದ ಭರವಸೆ ನೀಡಿ ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮೌಲಾನಾ ಸೈಯದ್ ಕಾಜಿಮ್ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ಹಿರಾತ್‌ಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಖ್ವಾಜಾ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. ತಾನು ಹಾಜರಾಗಲಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದ. ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಜಿಮ್ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯ ಸ್ಮರಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದ. ಕಾಜಿಮ್ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೆಲ ದಿನ ಸಿರಾಜ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲೇ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ. ಹೀಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ಕಳಿಸಿದ್ದ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ತಲುಪಲಿಲ್ಲ. ಮಿರ್ಜಾ ಕಾಜಿಮ್ ಬರೆದ ‘ಶಹರ್ ಆಶೂಬ್’ ತುಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಅಶುಭ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ಬಿರುದು:

ಖ್ವಾಜಾ ಇಮಾದುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ‘ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ’ ಬಿರುದು ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ “ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿಷ್ಠಾವಂತನಿಗೂ ಶುಭಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಮುಜಫ್ಫರ್‌ಅಲಿ

ಅಸ್ತರಾಬಾದಿಗೆ ಈ ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬಿರುದು ಸಿಕ್ಕು ಕೆಲವೇ ಕಾಲ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೊಹಮ್ಮದಖಾನ ಅವನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಇದಾದ ನಂತರ ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನ ತುರ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಆದ ಗತಿ ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಕತೆ ಹೇಗೆ ಅಂತ್ಯವಾಗುವುದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಖ್ವಾಜಾನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ:

ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಲು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟೇ. ಧರ್ಮಗುರುಗಳನ್ನು ಬಲು ಗೌರವಾದರದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಗುರುವಿನ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಶೇಖರು ಮತ್ತು ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಅವನ ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ನಗುಮೊಗದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

ಖ್ವಾಜಾನ ಸರಕು ಸಂಪತ್ತಿನ ಲಾಟ:

ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಹತ್ಯೆ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ. ಖ್ವಾಜಾನ ಸರಕು ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ತಮಗಿಷ್ಟವಾದದ್ದನ್ನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದ. ಖಜಾನೆ, ಖಾಸಗಿ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಲಾಯಗಳಿಗೆ ಅದು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಖ್ವಾಜಾನ ಸ್ವದೇಶಿ ಸೇವಕರು ಈ ಗಂಡಾಂತರಕಾರಿ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹ ನ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಲದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಹಾಗೆಲ್ಲ ಖ್ವಾಜಾನ ಅಧೀನ ಅಮೀರರು ಸುಲ್ತಾನನ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಒಲವಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರಗಳಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಈ ಅಮೀರರು ಖ್ವಾಜಾಂ ಕಾವಾನನಿಗೆ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಈ ಅಮೀರರನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಅಮೀರರು ಇವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಚಿಂತಿತರಾದರು. ಸುಲ್ತಾನನ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಮೀರರು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಬಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನುಳಿದವರು ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಅಲೆಯತೊಡಗಿದ್ದರು. ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುವವರು ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ನಿವಾಸವನ್ನು ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲೇ ಬರಿದಾಗಿಸಿದರು.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾಂನ ಬಂಗಾರ, ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನು ಖ್ವಾಜಾನ ಖಜಾಂಚಿ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಹಸನ್ ಗಿಲಾನಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದ. ನಿಜಾಮ್ ತನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಖ್ವಾಜಾನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ನಿಜಾಮ್‌ನಿಗೆ “ಎಲ್ಲ ನಗದು ಮತ್ತು ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ. ಖಜಾಂಚಿ ಈ ಹುಕುಮು ಕೇಳಿ ದಂಗಾದ. “ಜೀವದ ಅಭಯವಿತ್ತರೆ ನೈಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಈ ಮನವಿಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಖಜಾಂಚಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ. ಆಣೆ ಮಾಡಿ “ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅದೆಷ್ಟು ಕೃಪೆ ತೋರುವೆನೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ.

“ಖ್ವಾಜಾನ ಜಾಗೀರಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವರಮಾನದೊಳಗಿಂದ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಳೆದು ಉಳಿದ ರಕಮನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಗೆ ಜಮೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ನಂತರವೂ ಏನಾದರೂ ಉಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ದೇವರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಖ್ವಾಜಾ ಈ ರಕಮಿನೊಳಗಿಂದ ಎಂದೂ ಒಂದು ಕಾಸನ್ನೂ ತನಗಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಖ್ವಾಜಾ ಇರಾನ್‌ನಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ‘ಲಾರಿ’ (ಇರಾನ್‌ಇನ ನಾಣ್ಯ)ಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ದಖಿನಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಆಸುಪಾಸಿನ ಬಂದರುಗಳಿಂದ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಕಮನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಲಾಭದ ಮೊತ್ತದಿಂದ ಅವನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಹನ್ನೆರಡು ಲಾರಿ ತನ್ನ ಊಟ, ಬಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದರಿಂದಲೂ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನು ದರವೇಶ ಮತ್ತು ಫಕೀರರಿಗೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ ರಕಮನ್ನು ಖ್ವಾಜಾ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯ ದರವೇಶರು ಮತ್ತು ಫಕೀರರಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.” ಎಂದು ಖಜಾಂಚಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಖಜಾಂಚಿ ನಿಜಾಮ್‌ನ ಈ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಖ್ವಾಜಾನ ವಿರೋಧಿಗಳು ಅವನಿಗೆ “ಖ್ವಾಜಾ ತುಂಬ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದ. ವ್ಯಾಪಾರದ ಆದಾಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು.” ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಖಜಾಂಚಿ ನಿಜಾಮ್‌ನು “ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರಕಮು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಬಾಬುಗಳಿಂದ ಉಳಿದ ರಕಮಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ತಾವು ಅಲ್ಲಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಮಗೆ ಒಂದು

ಬಿಡಿಗಾಸು ಸಹ ಸಿಕ್ಕರೆ ಪ್ರಭು ನನ್ನ ದೇಹದ ನೂರು ಚೂರು ಮಾಡಬಹುದು.” ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾನ ಎಲ್ಲ ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ನೌಕರರನ್ನು ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಸಿದ. ಅವರಿಂದ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ. ಆ ನೌಕರರು ಸಹ ಖಜಾಂಚಿಯಂತೆಯೇ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು.

ಸುಲ್ತಾನನ ವಿಷಾದದ ಅಶ್ರು:

ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಸುಲ್ತಾನನು ತನಗೆ ಮೋಸವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕುತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾ ಕಾವಾನನ ಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಬಲು ಖೇದವೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಖ್ವಾಜಾನನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಸಲ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಮದ್ಯದ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಎನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಅವನು ಮದ್ಯದ ಐಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ದುಃಖ ಮತ್ತು ನೋವು ಒಳಗೊಳಗೇ ತನ್ನ ಸಕಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವನ ಹೃನ್ಮನ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತ ಹೋದವು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಮೆಹಮೂದಖಾನನ ವಾರಸುದಾರಿಕೆ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ಮಗ ರಾಜಕುಮಾರ ಮೆಹಮೂದಖಾನನನ್ನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿಗೆ ಶಾಹೀ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಮಹಾನ್ ಉಲಮಾಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಜಿಗಳ ಸಹಿ ಪಡೆದ. ಆಗ ಸುಲ್ತಾನ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ “ಈಗ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಪತನದ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಪತನದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸೇನೆಯ ಅಮೀರರು ನನ್ನಂಥ ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಾಲಿಸಬಲ್ಲರು?” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಬೀದರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬ ಗಂಭೀರವಾಯಿತು. ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಬೀದರಿನತ್ತ ಹೊರಟ. ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಇರಾಕಿ ಮದ್ಯ ಸೇವಿಸಿ ಮಹಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಐಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತ. ಇದಾದ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತು. ಐಷಾರಾಮದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಮದ್ಯದ ಬಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ

ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಶಾಹೀ ವೈದ್ಯ ಅಶ್ವಫ ಜಹಾನ ಹೃದಯದ ನೋವು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಯ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ತಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದ. ಇದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗುಣವೆನಿಸಿತು.

ಮರಣ:

ಮದ್ಯದಿಂದ ಸಾವಿನತ್ತ ಸಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮದ್ಯವೇ ಮದ್ದಾಗಬಲ್ಲದು ಎನ್ನುವ ತಪ್ಪು ನಾಣ್ಣಡಿಯಂತೆ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ವರ್ತಿಸಿದ. ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿಗಳ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಮದ್ಯದ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಸಲ ಅಮಲು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ಎಚ್ಚರದಷ್ಟಿ ನರಳತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಮರಣ ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಜ್ಞಾಹೀನ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿದ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಾಗ “ಖ್ವಾಜಾನನ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದೆ.” ಎಂದ. ಅದು ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣ ಪಕ್ಷಿ ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಈ ಘಟನೆ ೧ ಸಫರ್ ೮೮೭ (ಹಿ)ರಂದು ನಡೆಯಿತು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಆಗಿತ್ತು.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೪

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಒಡೆಯನಾದ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹ್ಮಿ, ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್, ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸಗೀರ್ ಮತ್ತು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಸರ್‌ನೌಬತ್ ಮುಂತಾದ ದರಬಾರಿನ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಯಿತೆಂದರೆ 'ತಖ್ತಾ ಫಿರೋಜಾಂ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವೆನಿಸಿದ್ದ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಸಿಂಹಾಸನದ ಎರಡೂ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ತನ್ನ ಕಾಲದ ವಿದ್ವಾನ್‌ರೂ ಹಾಗೂ ತತ್ತ್ವನಿಷ್ಠ ಉಲಮಾಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ಸೈಯದ್ ಹಬೀಬ್ ಕುರ್‌ಆನ್ ಪಠಣ ಮಾಡಿ ಬಹಮನಿ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದರು.

ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಹಿರಿಯರು ಸುಲ್ತಾನನ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದರು. ತಾವು ಇಬ್ಬರೂ ಪಕ್ಕದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕುರ್ಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನನ ಬಲಬದಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೈಯದ್ ಹಬೀಬ್ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್, ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್ ಮತ್ತು ಸಗೀರ್ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ನಂತರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಈ

ಸಮಾರಂಭ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು, ಸಿಲ್ವೆದಾರ್‌ರು ಮತ್ತು ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಯೂಸುಫ ಆದಿಲಖಾನ ಸವಾಯಿ, ದರಿಯಾಖಾನ, ಮಲ್ಲುಖಾನ ಮತ್ತು ಫಖರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕರಂಥ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರು ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಏಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು?” ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಕೇಳಿದರು.

ಅಪಶಕುನ:

ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿ ಅದಕ್ಕೆ “ರಾಜ್ಯದ ಅವಶ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸದಿರುವುದು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಕೊಕನ್‌ದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಂತರ ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕಿರೀಟ ಧಾರಣೆಯ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಹುದ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ. ಮುಲ್ಲಾ ಅಬ್ದುಲ್‌ಕರೀಮ್ ಹಮ್ಮಾನಿ ಸಹ ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ದಿನವೇ ಈ ಬಗೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಪಶಕುನವೆಂದು ಬಗೆದರು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆತಂಕವಿತ್ತೋ ಅದೇ ಆಯಿತು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯೆಲ್ಲ ದಂಗೆ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳು, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಕದನಗಳಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಿತು. ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು:

ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನ ತಂದೆ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಸಹ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದರಬಾರಿನ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್‌ತಿಜಾರ ಮೆಹಮೂದ ಕಾವಾನರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅರಿವು ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತ ಶೈಲಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಅಮೀರರು ತಮ್ಮ ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳು ನನಸಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡದಾದರು. ಅವರು ಯಾವತ್ತೂ ಇದೇ ನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ವಯಸ್ಕನಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನನ ತರಬೇತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಂದಿತು. ದ್ರೋಹಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಧಟ ಸ್ವಭಾವದ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಬಗ್ಗು ಬಡಿದ. ತನ್ನ ಗುಲಾಮರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಗೌರವ ಸಮರ್ಪಣೆ:

ಸುಲ್ತಾನ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಗಿರಜಿ, ಚರಕಸಿ ಮತ್ತು ಕಲಮಾಕ್ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಸಹ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮರ ಪೈಕಿ ಕಥರಲಾದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಹಬಶಿಗಳ ಪೈಕಿ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರ ಪೈಕಿ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ರನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಗೌರವ ಸಾಕಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಅವನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಆಯ್ದ ಬೇಟೆಮೃಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನ ಹಡಗುಪಡೆ (ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಧ್ವಜ ಹಾಗೂ ನಗಾರಿಯ ವಿಶೇಷ ಮರ್ಯಾದೆ ಇತ್ತು) ಯನ್ನು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಹೀಗೆ ಅವನು 'ಬಹಿ' (ಹಡಗುಪಡೆಯ)ಎನ್ನುವ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ.

ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸಹ ಸುಲ್ತಾನನಾಗುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಭಾರತೀಯ ಗುಲಾಮರ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ತಾನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿ ಗುಲಾಮರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಈ ಗುಲಾಮರ ಪೈಕಿ ಹಲವರನ್ನು ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಹಲವರನ್ನು ಮನ್ಸಬದಾರ್‌ರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ಶಾಹ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ತರಫ್‌ದಾರ್‌ನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಗುಲಾಮರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಜಾಗೀರದಾರರಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಖ್ವಾಜಾ ಜಹಾನನಿಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿಯ ರೀತಿನೀತಿ ಮತ್ತು ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಅವನು ಬಂಡಾಯಗಾರನಾಗುವ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹೇಗೋ ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮರ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಸವಾಯಿ ಸಹ ಕಥರಲಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಮನ್ಸಬದಾರ್ ಮತ್ತು ಜಾಗೀರದಾರನಾದ. ಅವನ ಇತರ ಹಲವು ತುರ್ಕಿ ಗುಲಾಮರು ಸಹ, ಅಂದರೆ ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್ ಮತ್ತು ಸಗೀರ್, ಫರ್ದಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕೊತವಾಲ, ದರಿಯಾಖಾನ ಮತ್ತು ತಫರುಶಖಾನರನ್ನು ಅಮೀರರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ದೀನಾರ್ ಹಬಶಿ ಸಹ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ತನ್ನ ಕೋಮಿನ ಬಾಂಧವರ ತರಬೇತಿಯತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಅವನು ಸಯೀದಖಾನ ಗಿಲಾನಿ, ಜೈನುದ್ದೀನ್‌ಅಲಿಖಾನ ಮತ್ತು ಇತರ ಅನೇಕ ಮೊಗಲ ಅಮೀರರನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದ. ತನ್ನ ಗುಲಾಮ ಕಿಶ್ವರಖಾನನನ್ನು ಅಮೀರರ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿ ಗೌರವಾದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ಪಂಗಡಗಳು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳಾಗದವು. ಅವು ಇಂತಿವೆ: (೧) ಮೊಗಲ, (೨) ತುರ್ಕ್, (೩) ಹಬಶಿ ಮತ್ತು (೪) ದಖನಿ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಪಂಗಡಗಳ ಪೈಕಿ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ್ದ ಹಬಶಿ ಪಂಗಡ ದಖನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಯಿತು. ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ನಿಷ್ಠಾವಂತರೆಂದು ಬಡಬಡಿಸತೊಡಗಿತು. ಹಬಶಿಯರಂತೆ ತುರ್ಕಿಯರು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನನಿಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾದರು.

ತುರ್ಕಿಯರ ಪಡೆ ಯಾವತ್ತೂ ದಖನಿಯರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನನ ಮನದಾಳದ ಬಯಕೆ ಆಗಿತ್ತು. ಖ್ವಾಜಾ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಗವಾಯಿಯನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ತರಫದಾರ್‌ನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಅವನನ್ನು ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ಮಂದೂನ ಆಡಳಿತರರನ್ನು ಹಣಿಯಲು ರವಾನಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರ ಸರದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗೆ ಏರಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಇದರಿಂದ ಒಳಗೊಳಗೇ ತುಂಬ ನೊಂದುಕೊಂಡ. ಅವನು ಖ್ವಾಜಾನ ವಿರುದ್ಧ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಿವಿಯೂದತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಈ ಚಾಡಿಕೋರರು ಸುಲ್ತಾನನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ತನ್ನ ಬಂಡುಕೋರ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಫಲನಾದ. ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂನನ್ನು ಮೋಸ ಮತ್ತು ವಂಚನೆಯ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸಿ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನ ತನ್ನ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಂಥ ಬಲಶಾಲಿ ವೈರಿಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದ. ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನನಾದ.

ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್ ಅಮೀರರ ಆಗಮನ:

ಸುಲ್ತಾನ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಮರಣಾನಂತರ ಕೊಕನ್ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಹವರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದಖನಿ, ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್ ಅಮೀರರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಆಡ್ಯತೆಯಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ರಾಜಧಾನಿಯತ್ತ

ಹೊರಟರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ನಗರದ ಹೊರಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನ, ದರಿಯಾಖಾನ, ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್, ತಫರುಶ್‌ಖಾನ ವಲದ್ ಕಾಸಿಮ್‌ಬೇಗ್ ಸಫ್‌ಶಿಕನ್, ಅಜ್ಜರ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಗಜನಫರಖಾನ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ಆಯ್ದ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್ ಸೇನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅರಕ್ ಕೋಟೆ ತಲುಪಿದರು. ತಮ್ಮ ನೌಕರರು ಮತ್ತು ಸೇವಕರನ್ನು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಈ ಅಮೀರರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್‌ನಿಂದ ಅಪಾಯ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಇಬ್ಬರು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯೋಧರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಮೀರನ ಕಚೇರಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ನೂ ಮರುಳನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮೊದಲೇ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ನೂರು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯೋಧರನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ವಾಪಸು ಹೋಗುವುದು ವ್ಯಹಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಿಸಿ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ.

ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನ:

ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅಮೀರ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವರನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್‌ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಉನ್ನತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದರಿಯಾಖಾನ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಹೀಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರ ಉಳಿಯಿತು. ಅಮೀರರ ಕ್ರಮ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು: ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಹಿತ್ತೈಷಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಬಯಸಿದರೆ ಅವರು ಮೊದಲು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡು ವಿಪರೀತ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಅವನು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ವೈರಿಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ್ ಅಲಮುಲ್ಕ್‌ನ 'ಭಾವಾವೇಶ':

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಉದ್ದೇಶ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನಿಗೆ ತಡೆದ. ದಂಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ. ನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಂದಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯೂಸುಫ್ ತನ್ನ ವೈರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಇರಿಸಿದ. ಮಾತುಕತೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಕರೆ ತಂದ. ಯೂಸುಫ್ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ತೋರಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ತನ್ನ ಸೇನೆ ತನಕ ಹೋಗಿ ಯೂಸುಫ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಅನುಭವಿ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆ ತನ್ನ ತಂಗುದಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಯೂಸುಫಖಾನ ದರಿಯಾಖಾನನನ್ನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಗರದ ಹೊರಗಡೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ.

ಮರು ದಿನ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್, ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್ ಮತ್ತು ಸಗೀರ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ತಂಗುದಾಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್‌ನಿಗೆ “ನೀನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ಸಹ ನಗರದ ಒಳಗೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಲಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಪರಸ್ಪರ ಏಕತೆ ಬಲಗೊಳ್ಳುವುದು. ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ ವೈರಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡೋಣ.” ಎಂದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ “ಪರಸ್ಪರ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು ಏನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದೀಯೋ ಅದು ನನ್ನ ಬಯಕೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಾನೂ ಪ್ರತಿ ದಿನ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿ ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ನಾವು ಸೈನಿಕ ವೃತ್ತಿಯವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ದಿವಂಗತ ಸುಲ್ತಾನನ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದುವೇ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸರಿ ಎನಿಸದು. ಅವರು ಒಂದು ಅನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಖನಿಯರು, ದಖನಿಯರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಧದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ತಲೆದೋರಕೂಡದು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಿತೂರಿ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗೆ ದಾರಿಯಾಗಬಾರದು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ಹುದ್ದೆಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ:

ಅಂತೂ ಈ ಭೇಟಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮೊದಲಿನಂತೇ ಶಾಹೀ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು, ಮಂತ್ರಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಮತ್ತು ಅಧೀಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್ ವಾರಂಗಲ್ ದಂಡನಾಯಕ, ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಸಗೀರ್ ರಾಜಮುಂದ್ರಿಯ ತರಫದಾರ್ ಮತ್ತು ದಿಲಾವರ್ ಖಾನ ಹಬಶಿ ಅಮೀರರ ಸರದಾರನ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದೇ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಹುದ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮೂಲಕ ಅರ್ಹ ಜನರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಮವಸ್ತ್ರದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ತನ್ನ ತಂಗುದಾಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನು ಮತ್ತೆಂದೂ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ.

ಆದಿಲ್ ಖಾನ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಫತೆಹ್ ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್ ಆಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ರಿಗೆ ಕರೆ:

ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳಂತೂ ಎಲ್ಲ ಮೊಗಲ, ದಖನಿ, ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ತುರ್ಕಿ ಸೈನಿಕರು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಇದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಆಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಹ್ರಿ ಮತ್ತು ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ ದ್ರೋಹವೆಸಗಲು ಮುಂದಾದರು. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಖಾನನ ಕತೆ ಮುಗಿಸುವ ಕುರಿತು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಪರವಾಗಿ ವಾರಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರ ಆದಿಲ್ ಖಾನ ದಖನಿಯನ್ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಖಾನನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಅಮೀರರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ವಯ ಆದಿಲ್ ಖಾನ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಫತೆಹ್ ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಫರ್ಮಾನುಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಸಲುವಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹಾಜರಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರು ಫರ್ಮಾನು ತಲುಪುತ್ತಲೇ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ನಗರದ ಹೊರಗಡೆ ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದರು.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಚು:

ಆದಿಲ್ ಖಾನ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಫತೆಹ್ ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಏಕಂಗಿಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅವರು ತುಂಬ ಸಂತಸ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ

ತಮ್ಮ ತಂಗುದಾಣಗಳಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ಎರಡು ಮೂರು ವಾರ ಇದೇ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತಾನೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್‌ನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಮತ್ತು ಮುಗ್ಧನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನು “ನಾನು ಮತ್ತು ನೀನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಇಂದು ದಖನಿ ಅಮೀರರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸೋಣ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಕತೆ ಮುಗಿಸೋಣ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಭಯದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ನಾವು ಈ ಹಂತ ಪಲುಪಿದರೆ ಯೂಸುಫ್‌ನ ಹಿತೈಷಿಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಬಹುದು.” ಎಂದು ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ.

“ಫತೆಹಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರಿಂದ ಭಯಭೀತರಾಗಿರುವ ದಖನಿ ಅಮೀರರು ಅವರಿಂದಾಗಿ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ಅಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳಕೂಡದು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಆದೇಶಿಸುವುದೇ ಸೂಕ್ತ.” ಎಂದು ಅವನು ತಿಳಿಸಿದ. ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ಆ ಪ್ರಕಾರವೇ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮರು ದಿನ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯ ಒಂದು ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಮತ್ತು ಫತೆಹ ಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ರಿಗೆ “ನಿಮ್ಮ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸಬೇಕು. ಶಾಹೀ ಗೌರವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ.

ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆ:

ಫರ್ರಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕೊತವಾಲ್‌ನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನು ಕ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್‌ನಿಗೆ “ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರ ಕಡುವೈರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ಖಾನನನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದು ಎಲ್ಲ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ದೂರಾದದ್ದು.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರ್‌ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ಖಾನನ ಕಡು ವೈರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿದ. ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕೊನೆಗಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಕೊತವಾಲ್‌ನ ಮಾತಿಗೆ ಗಮನ ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

ಆದಿಲಖಾನ ದಖನಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ತೆಲಂಗಾಣಾ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಂದನೆಗಾಗಿ ಹಾಜರಾದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮುಂತಾದವರ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ಅವನು ಇಬ್ಬರೂ ಸರದಾರರನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಕರೆಸಿದ. “ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ಈಗ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಚನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ವಿಫಲಗೊಳಿಸಬೇಕು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ತುರ್ಕರ ಹತ್ಯೆ:

ಫತೆಹಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲರು ಆತ್ಮೀಯ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನು ಫತೆಹ ಅಲ್ಲಾಹನ್ನು ಇದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಸಮಾನ ಹುದ್ದೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಆದಿಲ್‌ಖಾನ ದಖನಿಯು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನನ ಕಡುವೈರಿಯಾಗತೊಡಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವ ಕರ್ತವ್ಯ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದಿಲ್ ದಖನಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಬೀರನನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದ. ಫರ್ರಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕೊತವಾಲನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಒಯ್ದು ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ತುರ್ಕರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕತೊಡಗಿದ. ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರಿಗೆ ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವಿಪತ್ತಿನ ಕುರಿತು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ತಫರುಶಖಾನ, ಕವ್ವಾಮಖಾನ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನಿಂದಾಗಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಇತರ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರಿಗೆ ವಾಸ್ತವದ ಅರಿವಾದೊಡನೆ ಅವರು ಯುದ್ಧದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಗರದ ದ್ವಾರದತ್ತ ನಡೆದರು. ಬಲು ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಮೆರೆದು ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ದ್ವಾರವನ್ನು ಮುರಿದರು.

ಸಂಘರ್ಷ:

ದರಿಯಾಖಾನನಿಗೆ ನಗರದ ದಂಗೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವನು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಇಡೀ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ವಲದ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿ ನಡುವೆ ಘೋರ ಕದನಗಳು ನಡೆದವು. ಎರಡೂ ಸೇನೆಗಳ ಸುಮಾರು ಮೂರ್ದಾಳು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಈ ರಕ್ತಪಾತ ಮತ್ತು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ ಸನ್ನಿಯ ನಂತರ ಸಹ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವಂತೆ

ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ನಗರದ ಆಲಿಮರು ಮತ್ತು ದರವೇಶರು ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಸಂಧಾನದ ಮಾತುಕತೆ ಶುರುವಾಯಿತು.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನನ ಮರುಪ್ರಯಾಣ:

ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿಗೀಡಾದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಸಹ ಸಂಧಾನವೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಬಂದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಅಧಿಕಾರ:

ಈಗ ಎದುರಾಳಿಗಳೇ ಇಲ್ಲವಾದದ್ದರಿಂದ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದರಬಾರ್ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನನ್ನು ಸರದಾರ ಮತ್ತು ಮೀರ್ ಅಲ್ಲದೇ ಇತರ ಹಲವು ಪರಗಣೆಗಳ ಜಾಗೀರದಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ ತಿಜಾರ್ ಮೆಹಮೂದ್ ಕಾವಾನನ ಗುಲಾಮನ ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಶೂರ ಸಾಹಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿಯನ್ನು ಬಿರಾರ್‌ನ ಅಮೀರರ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ 'ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂ' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಅಮೀರನ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದ. ಅವನ ಮಗ ಶೇಖ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನನನ್ನು ತಂದೆಯ ಪರವಾಗಿ ಬಿರಾರ್‌ನ ತರಫದಾರ್‌ನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಇವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯ ಗೆದ್ದ.

ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಹಿತೈಷಿ ಮತ್ತು ಸಹಮನಸ್ಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ತುರ್ಕರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಸಹ ಬಳಸದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ನಗರದ ಕೊತವಾಲ್ ಮತ್ತು ನೌಬತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸಗೀರ್‌ನನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಎಡಬಿಡದೆ ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿಲಾವರಖಾನ ಹಬಶಿಗೆ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಮತ್ಸರವಿತ್ತು. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಿವಿಯೂದಿದ. ಅವನಿಗೆ "ಇಂತಿಂಥ ಅಮೀರ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಮಗುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ

ಉಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.” ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಇಮಾದಿ ಮೇಲೆ ವಿಫಲ ಹತ್ಯೆ ಯತ್ನ:

ದಿಲಾವರಖಾನ ಹಬಶಿಯ ಈ ಮಾತು ಸುಲ್ತಾನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿತು. ಅವನು ದಿಲಾವರಖಾನನನ್ನೇ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಫತೆಹಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದಿಯ ಹತ್ಯೆಗೆ ಆಯೋಜಿಸಿದ. ಆಕಸ್ಮಿಕವೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಯಾವುದೋ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ಸುಲ್ತಾನನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಾಣಲೆಂದು ಶಾಹೀ ಮಹಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ದಿಲಾವರಖಾನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆ ಕರೆದುಕೊಂಡ. ಇಬ್ಬರೂ ಖಡ್ಗ ಹಿರಿದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಅಮೀರರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗದಿಂದ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಗಾಯಗೊಂಡ. ಅವನು ಮತ್ತು ಫತೆಹ ಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದಿ ಇಬ್ಬರ ಬಳಿಯೂ ಖಡ್ಗಗಳಿದ್ದವು. ಇಬ್ಬರೂ ಖಡ್ಗ ವರಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಿದರು. ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು.

ನಗರದಿಂದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ನಿರ್ಗಮನ:

ತಾವು ನೌಬತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಮತ್ತು ನಗರದ ಕೊಠ್ವಾಲನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ಈ ಅಮೀರರು ಈ ಘಟನೆಯ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರು. “ಸುಲ್ತಾನ ನಿನ್ನ ಜೀವದ ಶತ್ರುವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಜೀವ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.” ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಫತೆಹ ಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದರು. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಒಂದು ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಜನರು ಸುಲ್ತಾನನ ಬಳಿ ಬರು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಡೆದ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಖೇದವೆನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಈ ಅಮೀರರ ಬಳಿ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಮೀರರು ಕುತಾನಾ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಳೆಂಟು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದರು. ಸಂದೇಶವಾಹಕ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಾಪಸಾತಿ:

ಅಮೀರರು ದಿಲಾವರಖಾನ ಹಬಶಿಯನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲು ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು. ದಿಲಾವರಖಾನ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಬುರ್ಹಾನಪುರದತ್ತ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ.

ಅದಾದ ನಂತರ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಫತೆಹ್ ಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದಿ ಬಿರಾರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ವಿಪ್ಲವಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬಹಿ ತನ್ನ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಮಲಿಕ್ ವಹೀದ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ದಖಿನಿ ಮೇಲೆ (ಮೊದಲು ಅವರು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕಾವಾನನ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ನಂತರ ಶಾಹೀ ಸಿಲ್ವಿದಾರರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದರು) ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕೃಪೆ ತೋರತೊಡಗಿದ. ಮಲಿಕ್ ವಹೀದನನ್ನು ಅಮೀರನ ಹುದ್ದೆವರೆಗೆ ಬಡ್ತಿ ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದನ ತರಫದಾರ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅಶ್ರಫ್‌ನನ್ನು ಅವನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಇವರಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಏಕತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಜುನ್ನೇರ ಪ್ರಯಾಣ ಸುದ್ದಿ:

ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖಿನಿಗೆ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಮತ್ತು ಪರಂದಾ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅವನಿಂದಲೂ ಮಲಿಕ್ ವಹೀದ್ ಮತ್ತು ಅಶ್ರಫ್‌ನಂತೆ ಆಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಮಗ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ನೂರು ಆನೆ ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಸರಕು ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸಹಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಜುನ್ನೇರ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸಗೀರ್‌ನ ಬಂಡಾಯ:

ವಾರಂಗಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆದಿಲಖಾನ ಹಿಜರಿ ಲ್‌ಒರಲ್ಲಿ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಸಗೀರ್ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜಮಂದ್ರಿಯಿಂದ ವಾರಂಗಲ್ ತಲುಪಿದ. ಅವನು ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಿ ಇಡೀ ತೆಲಂಗಾಣವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸುಲ್ತಾನನ ಜೊತೆಗೆ ವಾರಂಗಲ್‌ದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ. ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ವಾರಂಗಲ್‌ದಿಂದ ರಾಜಮಂದ್ರಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಒಂದು ರಹಸ್ಯ ಪತ್ರ ರವಾನಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವರ್ಚಸ್ಸು ಕುರಿತು ಅವನಿಗೆ ದೂರಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ವಿಚಿತ್ರವಾಯಿತು. ಒಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಮೀರರನ್ನು ಓಲೈಸಲು ಕಟಿಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕವ್ವಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಿಷಯವಾಗಿ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನಿಗೆ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ.

ತಂದೆಗೆ ಮಗನ ಪತ್ರ:

ಸುಲ್ತಾನ ವಾರಂಗಲ್ ತಲುಪಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಈ ಒಕ್ಕಣೆಯ ಪತ್ರ ಬಂದಿತು: “ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದಶಾಹನ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದರಕೂಹ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಗಣೆಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮಲಿಕ್ ಅಲ್ ತಿಜಾರನ ಗುಲಾಮ ಮಶ್ಕೂರಖಾನನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕಿಶ್ವರ್‌ಖಾನನು ನಜ್ಮುದ್ದೀನ್ ಗಿಲಾನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ನಜ್ಮುದ್ದೀನ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನ ಸೇವಕ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಬಂದರ್‌ಕೂಹ್‌ದಿಂದ, ಬಂದರ್‌ವಾಯಿಲ್, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ, ಕಲ್ಹರ್ ಮತ್ತು ಬರ್ನಾಲಾವರೆಗಿನ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಈಗ ಅವನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕುಮ್ಮಕ್ಕಿನಿಂದ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಧೈರ್ಯ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿದೆಯೆಂದರೆ ಬಂದರ್ ಜೀವಲ್ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪರಗಣೆಗಳ ಮೇಲೂ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.”

“ಇದೇ ರೀತಿ ಝಾಗನಾದ ಜಾಗೀರದಾರ ಜೈನುದ್ದೀನ್ ಅಲಿ ಬಾಸ ಸಹ ನಿರಂಕುಶಮತಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇದ್ದಾಗಲೂ ವಿಧೇಯತೆಯ ಮಾತೆತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ ಸ್ವತಃ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಧೇಯನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ನೀವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶ ನೀಡುವಿರೋ ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೇವೆ.”

ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ “ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಜೈನುದ್ದೀನ್ ಅಲಿ ಬಾಸನ ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬೇರೆ ವಿಷಯದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು.” ಎಂದು ಬರೆದ. ಈ ಪತ್ರದ ಜೊತೆಗೇ ದೌಲತಾಬಾದ್‌ನ ತರಫದಾರ್ ಮಲಿಕ್ ವಹೀದ್ ಮತ್ತು ಪರಂದಾದ ಆಡಳಿತಗಾರ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದನಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಒಕ್ಕಣೆಯ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಜೈನುದ್ದೀನ್ ಅಲಿಯ ಪತ್ರ:

ಅದೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನುದ್ದೀನ್‌ಅಲಿ ಬಾಸನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅವನು “ನನಗೆ ನನ್ನ ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಗುಲಾಮರ

ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ನನ್ನ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿರಿ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದನ ದಂಗೆಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ನಾಡನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.” ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ನೊಂದಿಗೆ ನೈಜ ಸ್ನೇಹ ಹೊಂದಿದ್ದ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಜೈನುದ್ದೀನ್‌ನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಅವನು ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಅವನ ನೆರವಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ಸೇನೆಗೆ “ಮೊದಲು ಇಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಬೇಕು. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದನು ಜೈನುದ್ದೀನನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಭಾಕನಾದತ್ತ ಆಗಮಿಸಿದೊಡನೆ ಅದರೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಅವನ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬೇಕು.” ಎಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಪತನ:

ಈ ಸುದ್ದಿ ವಾರಂಗಲ್ ತಲುಪಿತು. ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿ ಪತನೋನ್ಮುಖವಾಯಿತು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಾಸವೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಮಲಿಕ್ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್, ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್, ಹಬಶಿ ಖ್ವಾಜಾ ಸರಾ ಮತ್ತಿತರ ಹಬಶಿ ಅಮೀರರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಒಡನಾಡಿಗಳು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವನಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಯಂಕರ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ನೀಡತೊಡಗಿದರು. ಸುಲ್ತಾನನಾದರೋ ಮೊದಲೇ ನಿಜಾಮ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಅಮೀರರಿಗೆ “ಸುಲ್ತಾನ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಈ ಅಮೀರರಿಗೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಪಲಾಯನ:

ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಜೀವ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜುನೇರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನ ಬಳಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿ ಮತ್ತು ಖಜಾನೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿನತ್ತ ಹೊರಟು ನಿಂತ. ದಿಲಪಸಂದಖಾನ ದಖನಿ ಬೀದರ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವನು ನಗುಮೊಗದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಹಾನ್ ಸುಲ್ತಾನನಂತೆ ಅವನನ್ನು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕರೆ ತಂದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಂಡಾಯ:

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನನ್ನು ಜುನೇರ್‌ನಿಂದ ಬೀದರಿಗೆ ಬರಲು ತಿಳಿಸಿದ. ದಿಲ್‌ಪಸಂದಖಾನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ತೆರೆದ. ಸೇನೆ ಇತ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಖುಲ್ಲಂ ಖುಲ್ಲಾ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದ. ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಕುತುಬ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿಯನ್ನು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಬೀದರಿನತ್ತ ಹೊರಟ.

ದಿಲ್‌ಪಸಂದಖಾನನ ತಂತ್ರ:

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಗನ ಬಳಿ ಹೋಗಬಯಸಿದ. ದಿಲ್‌ಪಸಂದಖಾನ ಅವನ ಈ ಬಯಕೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದ. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ “ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನು ಎಂದಿನಂತೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿಷ್ಠಾವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಕರ್ತವ್ಯದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂಡುಕೋರನನ್ನು ಸಂತ್ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ ತಡೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರಣ ಪ್ರಭುವಿನ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.” ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ದಿಲ್‌ಪಸಂದಖಾನನಿಗೆ “ನೀನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ರುಂಡ ಕತ್ತರಿಸಿ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಠೆ ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ.

ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕೊಲೆ:

ದಿಲ್‌ಪಸಂದಖಾನ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಉಪಕಾರ ಮತ್ತು ಕೃಪೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಐದು ನೂರು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಜಾಮುಲ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅವನಿಗೆ “ನಾನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಿಲ್‌ಪಸಂದಖಾನನ ಕೈ ಹಿಡಿದ. ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ದಿಲ್‌ಪಸಂದ ಬಲಶಾಲಿ ಹಾಗೂ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದ. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ವಯೋವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದ.

ದಿಲ್‌ಪಸಂದ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕಿ ಅಲ್ಲೇ ಅವನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿದ. ದಿಲ್‌ಪಸಂದ್ ಅದಾದ ನಂತರ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ರುಂಡವನ್ನು ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ. ಅವನ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರುಂಡವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ನೆರೆದ ಜನರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ “ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇದೇ ಶಿಕ್ಷೆ.” ಎಂದ. ದಿಲ್‌ಪಸಂದ್ ಆ ರುಂಡವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಅವನು ದಿಲ್‌ಪಸಂದ್‌ಖಾನ ದಖನಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಮೊಗಲರು ಮತ್ತು ತುರ್ಕಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೇ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ.

ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನ ವಿಲಾಸ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹನಿಗೆ ಯೌವನದ ಅಮಲು ಮಿತಿ ಮೀರಿ ಏರಿತ್ತು. ಮದ್ಯ, ಸಾಕಿ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವನು ಅದೆಷ್ಟು ಮಾರು ಹೋದನೆಂದರೆ ಆಡಳಿತದ ಬಹುತೇಕ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಲಾಸ ಮತ್ತು ಮೋಜು ಮಸ್ತಿ ಯಾವ ಹಂತ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ ‘ತಖ್ತಾ ಫಿರೋಜಾ’ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿಸಿ ರತ್ನವಿಚಿತ ಮಧುಪಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ. ಮದ್ಯಪಾನ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಹಾಸು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ತಾನಪುರಾ ಸಹ ತಖ್ತಾ ಫಿರೋಜಾದ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಸುಲ್ತಾನನ ಹತ್ಯೆ ಸಂಚು:

ಹಿಜರಿ ಲ್‌ರಲ್ಲಿ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ದಖನಿಯರ ವಿರುದ್ಧ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕರು ಘರ್ಷಣೆಗಳಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಬೆಂದು ಸುಲ್ತಾನನಲ್ಲಿ ಮೊಗಲರು ಮತ್ತು ತುರ್ಕರ ಬಗ್ಗೆ ಗುಮಾನಿ ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಸಫಲರಾಗಲಿಲ್ಲ. ದಿಲ್‌ಪಸಂದ್‌ಖಾನ ಮತ್ತಿತರ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ದಖನಿ ಅಮೀರರು ಸೇರಿ, ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ಹತ್ಯೆಗೈದು ಬೇರೆ ಒಬ್ಬ ಬಹಮನಿ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು. ಈ ಪಿತೂರಿಗಾರರು ಅರಕ್ ಕೋಟೆಯ ಎಲ್ಲ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು, ಕಾವಲುಗಾರರು, ಕೊತವಾಲರು, ಆನೆ ಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಪರದೆ ಎಳೆಯುವವರನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ವಿರೋಧಿಗಳ ವೈಫಲ್ಯ:

ಒಂದನೆಯ ಜಿಲ್‌ಕಾದ್ ಲ್‌ (ಹಿ)ರಂದು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಪಿತೂರಿಗಾರರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ಮತ್ತು ಪದಾತಿಗಳ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹ, ಅಂದರೆ ಅರಕ್ ಕೋಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅವರು ಕೋಟೆಯ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದ

ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಕಾರಣ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್ ಸೈನಿಕರು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಬರದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಆಗ ಮಧ್ಯಪಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಸದ್ದುಗದ್ದಲ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗರೂಕನಾದ. ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಆಗ ಪರದೆ ಎಳೆಯುವವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ದಖನಿಯರ ವಂಚಕರ ಒಂದು ಪಡೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಮೀಪ ಆಗಮಿಸಿತ್ತು. ಅಜೀಜಖಾನ ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ತುರ್ಕ್ ನೌಕರರು (ಹಸನ್‌ಅಲಿ ಸಬ್ದದಾರಿ ಮತ್ತು ಸೈಯದ್ ಮಿರ್ಜಾಯಿ ಮುಶ್ತಹದಿ ಉರ್ಘ್ ಜೊಬಡಾ ಶೂರ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠಾವಂತನಾಗಿದ್ದ) ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಆ ಗುಲಾಮರು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮುಡುಪಿಟ್ಟರು. ಈ ರೀತಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವೈರಿಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿತು. ಅವನು ಮುಖ್ಯ ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಹೋದ.

ಸಂಘರ್ಷ:

ಶಾಹೀ ಮಹಲು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಬುರುಜು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕೋಟೆಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳು ಬಂಡುಕೋರರ ವಶವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಪಿತೂರಿಗಾರರು ಮುಖ್ಯ ಬುರುಜಿನ ಬಳಿ ಯುದ್ಧ ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಬುರುಜಿನ ಎಲ್ಲ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನನ ನಿಜವಾದ ಸಂಗಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ವೈರಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಲು ಮುಂದಾದ. ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹಚರ ಅಮೀರರು ಬಾಣ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸುಲ್ತಾನ ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತ ನೌಕರನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ನೌಕರ ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮೊಗಲ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದ.

ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ದಖನಿಯರ ಪಲಾಯನ:

ಸುಲ್ತಾನನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್ ಯೋಧರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಫರ್ಘಾದಖಾನ, ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್, ಶೇರಖಾನ, ಮೆಹಮೂದಖಾನ ಗಿಲಾನಿ ಮತ್ತು ಕಿಶ್ವರಖಾನ ಮುಂತಾದವರೂ ಸೇರಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೋಟೆಯ ಎಲ್ಲ ದ್ವಾರಗಳು ಮುಚ್ಚಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿಂದ ಎಂಟು ಜನ ಅಪಾರ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಹಗ್ಗದ ಏಣಿ ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯ ಬುರುಜು ಏರಿದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮೊಗಲ ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್ ಸೈನಿಕರ ಸೇನೆ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದೆ ಎಂದು ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ದಖನಿಯರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ದಿಙ್ಮೂಢರಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗತೊಡಗಿದರು ಮತ್ತು ದ್ವಾರದಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು.

ಸುಲ್ತಾನನ ಅದೃಷ್ಟ:

ಸುಲ್ತಾನ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ದೈವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೆಲ್ಲ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಆಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನನ ಬೆಂಬಲಿಗರ ಪೈಕಿ ಸಿಲ್ವೆದಾರಿ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಅನುಭವಿ ಮತ್ತು ಯುವಕರು ಕೋಟೆಯ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಓಡುತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ಸೈನಿಕರು ಮತ್ತೆ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ ಯುವ ಪಡೆ ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆದರು. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಘೋರ ಕದನ ನಡೆಯಿತು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬೆನ್ನಟ್ಟತೊಡಗಿದರು.

ಬಂಡುಕೋರರ ಹತ್ಯೆ:

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಮನಿಸಿದ ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯೋಧ ಕಿಶ್ವರಖಾನ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜಿತ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದ. ಅವನು ಅದೆಷ್ಟು ಶೌರ್ಯ ಮೆರೆದನೆಂದರೆ ವೈರಿಗಳು ಸೋತು ನಗೀನಾ ಮಹಲ್ ಎನ್ನುವ ಕಟ್ಟಡದತ್ತ ಪಲಾಯನಗೈದರು. ಆ ರಾತ್ರಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಎಂತಹ ಕೋಲಾಹಲವೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೂ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ ಏನು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯದಾಗಿತ್ತು. ತಲೆ ತಿರುಕ ದಖನಿಯರು ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಮೊಗಲರು ಮತ್ತು ತುರ್ಕ್‌ರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲೇ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕತ್ತಲೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾಡಮಾಲಿಗಳು ಮತ್ತಿತರ ವೃತ್ತಿಯವರು (ಅವರು ಮೊದಲು ವೈರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಳಸಂಚು ಮಾಡಿ ವೈರಿಗಳು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ್ದರು) ಕಟ್ಟಿಗೆ ರಾಶಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಬೆಳಕು ಒದಗಿಸಿದರು. ವೈರಿಗಳು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಒದಗಿಸಿದರು. ಬಂಡುಕೋರರನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು.

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಖನ್‌ನ ಅಮೀರರು ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರ ಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ, ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಹೊರ ಬೀಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ಸುಲ್ತಾನ 'ಮಲಕ್ ಅಲ್‌ಮೌತ್' (ಯಮದೂತ) ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಜಹಾಂಗೀರ್‌ಖಾನ ತುರ್ಕ್‌ನನ್ನು ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಆಯೋಜಿಸಿದ. ನಗರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಖಾನಜಹಾಂ ತುರ್ಕ್‌ನನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತ ಪಡೆಯ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನೇಮಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ಶಾಹೀಲಾಯದಿಂದ ಅರಬ್ಬಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಜನರಿಗೆ

ವಿತರಿಸಿದ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸವಾರರಾಗಿ ವೈರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸಿದ.

ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ:

ಇವೇ ದಂಗೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು. ಸೂರ್ಯ ಉದಯಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿಯರನ್ನು ಚೆಂಡಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರ ಮನೆ ಮಾರುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತುರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮೊಗಲರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಪೂರ್ತಿ ಮೂರು ದಿನ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯ ಸನ್ನಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಲ್ಲೂ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಅವನು ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸುಲ್ತಾನಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟ. ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಿತು. ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯ ಸನ್ನಿ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು.

ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ:

ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ನಗರ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮದುವೆಗಳಂತೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದ. ಪೂರ್ತಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಸಂತೋಷ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತ. ಸುಲ್ತಾನ ಕೆಲವು ಸಂತೋಷಕೂಟಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಭರ್ಜರಿಯಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನ ಸಿಗುವುದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯ ಬುರುಜಿನಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಜೀವ ಉಳಿಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ಬುರುಜನ್ನು ಬಲು ಶುಭಕಾರಿ ಎಂದು ಆವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಮಹಲಿನ ಅಡಿಗಲ್ಲು ಇರಿಸಿದ. ಕೆಲವೇ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಮನಮೋಹಕ ಕಟ್ಟಡ ಮೈವೆತ್ತಿತು. ಈ ಮಹಲಿನ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಮಾರು ಹೋದನೆಂದರೆ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಇರಾಕ್, ಖುರಾಸಾನ, ಲಾಹೋರ, ಮಾಲ್ವಾ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾದಕರು ಮತ್ತು ನರ್ತಕಿಯರು ವಿಲಾಸ ಮತ್ತು ರಸಿಕತೆಯ ಪೋಷಕನನ್ನು ಕಂಡು ದಖಿನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟು ಬಂದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಕವಿಗಳು, ಕತೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಕಲಾಸಕ್ತರು ಮುಂತಾದವರು ಸಹ ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಬಹಮನಿ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜಮಾಯಿಸಿದರು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಇರಾನ್ ಮತ್ತು ತೂರಾನ್‌ಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಯಿತು.

ರಾಜಕೀಯ ದುರವಸ್ಥೆ:

ಅಹಮದಾಬಾದನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಹ ಸಣ್ಣವರು ದೊಡ್ಡವರು ಎನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಾಕಿ ಮತ್ತು ಮದ್ಯಪಾನಗೋಷ್ಠಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಸುಪಾಸಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮತ್ತು ಅಮೀರರರು ಅಲಕ್ಷ್ಯದ ಈ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂಥದ್ದು ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಭದ್ರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಶಾಹೀ ಅಮೀರರ ಪೈಕಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ತರಫದಾರರ (ದಂಡನಾಯಕರು) ಸಹಚರರಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವಾದರ ಲಭಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡದವರನ್ನು ಅವನ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಹೊರ ದಬ್ಬಲಾಯಿತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಲ್ಪ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತೆಲಂಗಾಣ ಮತ್ತು ಅಹಮದಾಬಾದನ ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ವಶದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ತರಫದಾರರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ:

ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಎಲ್ಲ ತರಫದಾರರು ಸುಲ್ತಾನನ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ (ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕನ ಮಗ) ಒಬ್ಬನೇ ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ಸುಲ್ತಾನನ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ. ಉಳಿದಂತೆ ಉಳಿದ ಅಮೀರರು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ವಿಧೇಯತೆ ಸಹ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ತರಫದಾರರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ತರಫದಾರರು ಸುಲ್ತಾನನ ಜೊತೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋದರೆ ವೈಭವ ಮತ್ತು ಅದ್ದೂರಿ, ಗತ್ತು ಮತ್ತು ರೀವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ ಅವರಿಗಿಂತ ಸಪ್ಪೆ ಎನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತರಫದಾರ್ ಅಥವಾ ಸುಬೇದಾರರ ಜೊತೆ ಸುಲ್ತಾನ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಡಬೇಕಾದಾಗ ಮರುಪ್ರಯಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಸುಬೇದಾರರು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸುಬೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸುಲ್ತಾನನ ಜೊತೆ ಇರಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನನದು ವಿಧೇಯರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ವಂದಿಸುವುದು ಬಲು ಕಿರಿಕಿರಿ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ತರಫದಾರರ ಪೈಕಿ ಯಾರೂ ಶಾಹೀ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್, ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದಿ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ:

ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಹಲವು ಸಲ ಸೋಲಿಸಿದ್ದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕನ ಮಗ

ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಅಹಮದ್‌ನಗರಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನಿಟ್ಟ ಸುಲ್ತಾನರಂತೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸತೊಡಗಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಮತ್ತು ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಬಳಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಅವರು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರವಚನ ಜಾರಿ ಮಾಡಲು ಆಗ್ರಹಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೆ ತಾವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಮೂರೂ ಅಮೀರರು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡರು. ಹಿಜರಿ ೮೯೫ರಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರೂ ಅಮೀರರು ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ನ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರವಚನದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದರು.

ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಬಂಡಾಯ:

ಹಿಜರಿ ೮೯೭ರಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ತುರ್ಕ್ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಲವಂತದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಯ ಹುದ್ದೆ ಮತ್ತು ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ತರಫದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಕಂದಹಾರ್, ಒಡಿಸಾ, ಉದಗೀರ್ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತನ್ನ ಜಾಗೀರನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದ. ಆ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಆ ಕೋಟೆಗಳ ರಕ್ಷಕರು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆದರು. ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಗಳ ಆ ರಕ್ಷಕರು ಸುಲ್ತಾನನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ತೋರಿಕೆಯ ವಿಧೇಯತೆಯನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಮಿಲ್ಲಂ ಮಿಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳು ಸಹಮನಸ್ಕರ ಒಂದು ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ.

ಕಾಸಿಮ್‌ನ ಆರ್ಭಟ:

ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸಿಮ ಬರೀದನನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯಲು ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ಸಲ ಶಾಹೀ ಸೇನೆ ಪರಾಭವಗೊಂಡಿತು. ವೈರಿ ಅದೆಷ್ಟು ಬಲಶಾಲಿ ಅಜೇಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟನೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರ್‌ದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹ್ರಿ ಬಗ್ಗೆ ಹತಾಶಗೊಂಡು ಬುರ್ಹಾನಪುರ್‌ಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ದಿಲಾವರ್‌ಖಾನ ಹಬಶಿ ಒಂದು ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀದರ್ ತಲುಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಈ ದೈವೀ ಸಹಾಯದಿಂದ ತುಂಬ ಸಂತಸಪಟ್ಟ. ಅವನು ದಿಲಾವರನನ್ನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನನ್ನು ಹಣಿಯಲು ಕಳಿಸಿದ.

ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ದಿಲಾವರ ಹಬಶಿಯ ಕದನ:

ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದಖಾನ ಮತ್ತು ದಿಲಾವರಖಾನರ ನಡುವೆ ಘೋರ ಕದನ

ನಡೆಯಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಸೋತು ಗೊಲಕೊಂಡಾಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ದಿಲಾವರಖಾನನ ಕೆಟ್ಟ ದಿನಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ವೈರಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ. ಕಾರಣ ಕಾಸಿಮ್‌ನ ಹಿತೈಷಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಜಯಶಾಲಿ ದಿಲಾವರಖಾನ ಪರಾಜಿತನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಸೋತಿದ್ದ ಕಾಸಿಮ್‌ಖಾನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದ. ಇದರ ವಿವರವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ದಿಲಾವರಖಾನ ಹಬಶಿಯ ಮರಣ:

ದಿಲಾವರಖಾನ ತನ್ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದ. ಅವನ ಒಂದು ಆನೆ ತನ್ನ ಮಾವುತನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮೀರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಮದವೇರಿದ ಆನೆ ತನ್ನದೇ ಸೇನೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿತು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡು ದಿಲಾವರಖಾನ, ಅಷ್ಟೇ ಭಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ. ಯೋಧರ ಒಂದು ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಆನೆಯತ್ತ ನುಗ್ಗಿದ. ಆನೆ ಕೆರಳಿ ಮತ್ತೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿತು. ದಿಲಾವರಖಾನನ ಸಂಗಾತಿಗಳಂತೂ ಒಂದೆಡೆ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಸ್ವತಃ ಅವನು ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ. ಆನೆ ಅವನ ಕತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಮರಳಿ ಹೋದ. ವೈರಿಯ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಚೆಂಡಾಡಿದ. ಅವನು ದಿಲಾವರಖಾನ ಹಬಶಿಯ ಸಕಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ.

ಕಾಸಿಮನ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನಾಯಕ:

ಈಗ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸತೊಡಗಿದ. ಅವನ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಕಾಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ದಖನ್‌ನಶಾಹೀ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಕಾರ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುವ ಕರಾರುಪತ್ರ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಯ ನೇಮಕಾತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಅದಾದ ನಂತರ ಕಾಸಿಮ್ ತನ್ನ ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀದರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮುಖ್ಯ ಮೀರ್‌ನ ಹುದ್ದೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದ. ಬರೀದ್ ಅದೆಂಥ ಬಲ ಮತ್ತು ಅದೆಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದರೆ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಹೆಸರಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನಾಗಿ ಉಳಿದ.

ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇದೇ ಕಾಲದಿಂದ ಬರೀದಿ ಮನೆತನದ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಿನೇ ದಿನೇ ಕಾಸಿಮಖಾನನ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ದಖನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬ

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ಬಿಜಾನಗರದ ರಾಜನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಆ ಮೂಲಕ ಅವನು “ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲಖಾನನಿಗೆ ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನೀವು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮುದಗಲ್ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರ ನಿಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಮೇಲೆ ಬಿಜಾನಗರದ ರಾಜನ ದಾಳಿ:

ಬಿಜಾನಗರದ ರಾಜ ತುಂಬ ಅನನುಭವಿ ಮತ್ತು ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ತಿಮ್ಮರಾಜ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ರಾಜ್ಯದತ್ತ ರವಾನಿಸಿದ. ಈ ದಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಿಜಾಪುರದ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡತೊಡಗಿತು. ಮುದಗಲ್ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂಗಳು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಜಾನಗರದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಿಂದೂಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟ.

ಬೀದರ ಕುರಿತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಬಿನ್ ಮಲಿಕ್ ಹಸನ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅವನಿಗೆ “ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ನನ್ನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನೀವು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನ ಆರ್ಭಟ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೋದಾ ಕೋಟೆ, ಕೊಕಫ್, ಪನಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಲ್ಹರ್ ನಿಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನು ಕಾಸಿಮ್‌ಬರೀದ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಫಖರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರ ಜೈನ್‌ಖಾನ ಜೊತೆಗೆ ಬಲು ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಬೀದರಿನತ್ತ ಹೊರಟ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ವಿಜಯ:

ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಸೇನೆ ಬೀದರ ಸಮೀಪಿಸಿದೊಡನೆ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕಾಸಿಮ್‌ನು ಅಸಹಾಯಕ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ಸವಾರನನ್ನಾಗಿಸಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು

ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ. ಕಾಸಿಮ್ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ತಾನು ಮುಂಚೂಣಿ ಪಡೆಯ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದ. ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಮತ್ತು ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೋದರನನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾಸಿಮ್ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಸೇನೆಯ ವ್ಯೂಹ ರಚಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಸಹ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಘೋರ ಕದನ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಪಾರ ರಕ್ತಪಾತದ ನಂತರ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಫಖರ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಸೋತು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಉಳಿದರು. ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬಳಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಪರಸ್ಪರ ಮೈತ್ರಿ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋದರು.

ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ದೂರು:

ಹಿಜರಿ ೮೯೯ರಲ್ಲಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿ ತನ್ನೊಬ್ಬ ಅಮೀರ ಹಾಶಿಮ್ ತಬರೇಜಿಯನ್ನು ಸಂದೇಶ ವಾಹಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ “ನದಿ ದಂಡೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಹಮನಿ ದರಬಾರಿನ ಅಮೀರ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯು ಸರಕು ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ೨೪ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಇದಿಷ್ಟೇ ಸಾಹಸದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಯಾಕೂತ್ ಹಬಶಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ನೂರು ಯುದ್ಧ ನೌಕೆಗಳನ್ನು ಮಹಾಯಮ್‌ಗೆ ರವಾನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸೈನಿಕರು ಮಸೀದಿಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಕುರ್‌ಆನ್‌ನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯ ಸನ್ನಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದಾರೆ. ಜನ ಅತ್ಯಂತ ಹೇಯ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗಿದ ಅಪರಾಧವೆಸಗಿದ್ದಾರೆ. ನೆಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸೂರತ್ ಬಂದರಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೂ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಈಗ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನೆಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ದಖನ್‌ನ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸೇನೆ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ತಂಗುದಾಣದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸೇನೆಗೆ ಜಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವೈರಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀವು ಖುದ್ದಾಗಿ ಬಹಾದುರ ಗಿಲಾನಿ ದಂಗೆಕೋರ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವುದೇ ವಿಹಿತ. ನೀವು ಖುದ್ದಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ

ಋಣದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಸೇವಕರಿಗೆ ಸಾದ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೀವು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರಿ.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಈ ಸಂದೇಶ ಕೇಳಿ ತುಂಬ ನೊಂದುಕೊಂಡ. ಅವನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಟ. ಸುಲ್ತಾನ ದಖನನ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಂದ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ತನ್ನ ಸರ್‌ನೌಬತ್ ಕಮಾಲಖಾನ ದಖನಿಯನ್ನು ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಸಹ ಅಷ್ಟೇ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮುಬಾರಿಜಖಾನ ವಲದ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ತುರ್ಕನ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ. ಮುಬಾರಿಜಖಾನ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನ ನೌಕರನಾದ ಮೇಲೆ ಅಹಮದನಗರದಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದ. ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಸಹ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಅಮೀರನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ:

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯು ಮಖ್ವೊಮ್ ಖ್ವಾಜಾನ ಗುಲಾಮರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ಖ್ವಾಜಾನ ಮರಣಾನಂತರ ಅವನು ನಜ್ಮುದ್ದೀನ್ ಗಿಲಾನಿಯ ನೌಕರನಾದ. ಖ್ವಾಜಾ ಶಹೀದ್‌ನ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ ಕಿಶ್ವರ್‌ಖಾನ ನಜ್ಮುದ್ದೀನನನ್ನು ಬಂದರ್‌ಕೂಹ್‌ದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯನ್ನು ನಗರದ ಕೊತವಾಲ್‌ನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಪಾರ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ನಜ್ಮುದ್ದೀನ್ ಗಿಲಾನಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನನಾಗುವ ಯೋಚನೆ ಮನೆ ಮಾಡಿತು. ಹಿಜರಿ ಲರ್ಮರಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರ ಗಿಲಾನಿ ಬಂದರ್‌ಕೂಹ್‌ದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಕಿಶ್ವರ್‌ಖಾನನ ಎಲ್ಲ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲ ಕಾಲದ ನಂತರ ಅವನು ವಾಯಿಲ್, ತೀವಲ್, ಕಲ್ಹರ್, ಪನಾಲಾ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ, ಸರವಾಲಾ, ನಿಲಗವಾನ್ ಮತ್ತು ಮಿರಜ್‌ನ್ನು ಸಹ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಸೇನೆ ಕಟ್ಟಿದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಅತಿರೇಕಗಳು:

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯು ಗುಜರಾತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಹಸ್ತಕೇಪ ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

ಮಹಾಯಮ್‌ಅನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಗುಜರಾತಿನ ಸುಲ್ತಾನ ಕಮಾಲಖಾನ ಮತ್ತು ಸಫದರ್‌ಖಾನರನ್ನು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಬಹಾದುರ್ ಈ ಗುಜರಾತಿ ಅಮೀರರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದ. ಅವರ ಜೊತೆಯಿದ್ದ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅವನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹೀಯಾಳಿಸುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದ. ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ವಿಚಾರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಇದು ಅವನ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅವನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಜಮಖಂಡಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅದಾದ ನಂತರ ಅವನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ಹೊರ ದಬ್ಬುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ದಂಗೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಅವನನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಅನಾಗರಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವತಃ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡಲೆತ್ತಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಇಬ್ಬರೂ ತುಂಬ ಸಂತಸಪಟ್ಟರು. ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದರು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸುಲ್ತಾನ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಫರ್ಮಾನು ಕಳಿಸಿದ.

ಸುಲ್ತಾನನ ಫರ್ಮಾನು:

“ಗುಜರಾತಿನ ಸುಲ್ತಾನ್ ನನಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕೃತ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಬಂಧಿಸಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಮಾಲಖಾನ ಮತ್ತು ಸಫದರ್‌ಖಾನರನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ನೀವು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವರ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮು ಮತ್ತು ಹಡಗವನ್ನು ಸಹ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.” ಎನ್ನುವುದು ಸುಲ್ತಾನನ ಆದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಸಂದೇಶ ವಾಹಕ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸಂದೇಶ ವಾಹಕ ಮಿರಜ್ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮ ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ತನ್ನ ಚೌಕೀದಾರರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

ಸುಲ್ತಾನನ ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ಜಮಖಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ:

ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ

ಸೈನಿಕ ನೆರವೂ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಅವನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯಲು ಹೊರಟ. ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ ಜಮಖಂಡಿ ತಲುಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ್ದ ಗಿಲಾನಿಯ ಹಿತೈಷಿ ಸೈನಿಕರು ಬುರುಜಿನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕುತುಬ್‌ ಅಲ್‌ ಮುಲ್ಕ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೈರಿಯ ಒಂದು ಬಾಣ ಕುತುಬ್‌ ಅಲ್‌ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಎದೆಗೆ ತಾಗಿತು. ಅವನು ಅಲ್ಲೇ ಅಸು ನೀಗಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಮೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶವವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಕುಲಿ ಖವಾಸ್‌ಖಾನ ಹಮ್ಮಾನಿಗೆ 'ಕುತುಬ್‌ ಅಲ್‌ ಮುಲ್ಕ್' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟಕಡು, ದರಕಿ ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಕೆಲವು ಇತರ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ಸಹ ದಯಪಾಲಿಸಿದ.

ಮಂಗಳೀರ (ಮಂಗಳವೇಡಾ) ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ ಕೋಟೆಯವರಿಗೆ ಶಾಂತಿ ನೀಡಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಅದನ್ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ನೌಕರರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಮಂಗಳೀರನತ್ತ ಹೊರಟ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಭಯದಿಂದ ಮಂಗಳೀರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಆಗಮನದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಮಂಗಳೀರ್ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ. ಸುಲ್ತಾನ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಂತರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಮಿರಜ್ ಗ್ರಾಮದತ್ತ ಹೊರಟ.

ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಬಹುತೇಕ ಸೇನಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಕೆಣಕಿದರು. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸೆಣಸಾಡಿದರು. ಗ್ರಾಮದ ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿ ಹೋರಾಡಿತು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಏನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಎಷ್ಟೋ ಯೋಧರು ಗಾಯಗೊಂಡರು ಇಲ್ಲವೆ ಅಸು ನೀಗಿದರು. ಉಳಿದವರು ಗಾಯಗೊಂಡ ಸರ್ಪದಂತೆ ಕೋಟೆಯ ಬಿಲದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕರು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹವರ್ತಿ ಅಮೀರರು ಕಂದಕವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಡೆ ಸುರಂಗ ತೋಡಬೇಕು; ಕಾರಣ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ನೀರು ಕಂದಕ ಸೇರುವಂತಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರಿಗೆ ನೀರಿನ ಆಭಾವದಿಂದ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬುರುಜಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಒಂದು ಬುರುಜನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸಹ ಅವರು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಎದುರಾಳಿಗಳು ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಕೋಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲು ದಾರಿಯೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕೋರಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಶಾಂತಿಯ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಸಹಾಯಕನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಎರಡು ನೂರು ಇರಾಕಿ ಮತ್ತು ಅರಬ್ಬಿ ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನಲ್ಲಿ ನೌಕರನಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಯಸುವವರಿಗೆ ಕುದುರೆಗಳು, ಮೇವು ಮತ್ತು ಜಾಗೀರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಬಳಿ ಹೋಗಬಯಸುವವರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಕೂಡದು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಗೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ.

ಈ ಆದೇಶ ಕೇಳಿ ಮೊಗಲರು “ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಅರ್ಹರಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೋಟೆ ವೈರಿಯ ವಶದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಬದುಕಿಗಿಂತ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಾವೇ ಮೇಲು. ಪ್ರಭು ನಮ್ಮನ್ನು ಮರಣ ದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಕಾರ ಆಗಲಾರದು.” ಎಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ನಿಗೆ ಈ ಅಸಹಾಯಕ ಸೈನಿಕರ ಮಾತಿನ ಶೈಲಿ ತುಂಬ ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮರಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಬಳಿ ಕಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಆದೇಶ ನೀಡಿದ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸುಲ್ತಾನ ಪಾದಾ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರ ಸಲಹೆ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಜನರೂ ಇದ್ದರು. ಅವರು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಗೆ “ಸುಲ್ತಾನ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಯಾಳುವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿಮಗೇ ನೀಡಿ ಮರಳಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.” ಎಂದು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದರು. ಬಹಾದುರ್ ಮೇಲೆ ಈ ಸಂದೇಶ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಲದ ವರ್ಚಸ್ವಿ ಧರ್ಮಗುರು ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತಅಲ್ಲಾಹನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ.

ಸಂಧಾನದ ಶರತ್ತುಗಳು:

ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತಅಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ ದಿನದಂದೇ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಗಂಡು ಮಗುವಾಯಿತು. ಇದು ರಜಬ್‌ನ ೨೭ನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ಘಟನೆ. ಸುಲ್ತಾನ ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಅಹಮದ್ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟ. ಅವನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಟ್ಟು ಸಂತೋಷಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತಅಲ್ಲಾಹ್ ತಬ್ರೇಜಿಯ ಆಗಮನದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. “ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿ ಎರಡು ಆನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಶಾಹೀ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ವಾಪಸು ಕೊಡಲಾಗುವುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಬಡಾಯಿ:

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತಅಲ್ಲಾಹ್ ತಬ್ರೇಜಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಗೆ “ನೀವು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿರಿ. ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನ ನಿಮ್ಮ ಮನವಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ. ಬಹಾದುರ್‌ನಿಗೆ ಖ್ವಾಜಾನ ಈ ಪತ್ರ ತಲುಪಿತು. ಅವನು ಈ ಪತ್ರದಿಂದ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಈ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಬಲ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ. ಈ ಯೋಚನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವನು “ಈ ವರ್ಷ ನಾನು ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಗುಜರಾತಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬರೆದ.

ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ಪಾದಾದಿಂದ ಕಟ್ಟಿರಗೆ ಹೊರಟ. ಈ ಕೋಟೆ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ ಅದನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಬಹಾದುರ್‌ನಿಗೆ ಮಿರಜ್ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿರ ಕೋಟೆಯ ಕೈವಶವಾದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ತನ್ನಿಂದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಕೇವಲ ಧಿಮಾಕಿನಿಂದಾಗಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ.

ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಂಕಲ್ಪ:

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ವಾಯಿಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಮಲಿಕ್ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ ತಾರಮಿ

ಕಲ್ಪರನ ಆಕ್ರಮಣದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದ. ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಂಗೆಟ್ಟ. ಆ ಪ್ರದೇಶ ಅತ್ಯಂತ ಭದ್ರ ಕೋಟೆ, ಅಂದರೆ ಪನಾಲಾದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದ. ಆ ಕೋಟೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೈವಶವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ ಕೊಲ್ಲಾಪುರನತ್ತ ಹೊರಟ. ಕಾರಣ ವಾಯಿಲ್ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದಾಗಿತ್ತು. ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಂಕಲ್ಪ ತಿಳಿದು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ದುರಹಂಕಾರದ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದ. ಪನಾಲಾ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದತ್ತ ಹೊರಟ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಯಸಿದ. ಈ ಪುಕಾರು ಕೇಳಿ ಅವನ ಸೇನೆಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಡೆ ಸುಲ್ತಾನನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಮತ್ತು ಭಯದಿಂದಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತೊರೆಯಿತು, ಕೆಲವು ಸೈನಿಕರಂತೂ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನ ಪಾಳೆಯ ಸೇರಿದರು. ಕೆಲವರು ಸುಲ್ತಾನನ ಬಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಆಗ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಂದಾದ ತರಫದಾರ್ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖಿನಿ ಪನಾಲಾ ಕೋಟೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಮೈನಾಖಾನನನ್ನು ಐನ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದನ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಈ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಉದ್ದೇಶ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪನಾಲಾ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಖುದ್ದಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಆಗ ಅದು ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ:

ಈ ಘಟನೆಗಳ ಕುರಿತ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ದಿಜ್ಮೂಢನಾದ. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಧಿಮಾಕು ಮತ್ತು ದುರಹಂಕಾರ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಕೃತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟ. ಅವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ತಬ್ರೇಜಿ ಮತ್ತು ಮಜ್ದದ್ದೀನ್ ಮೂಲಕ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅದರ ಒಕ್ಕಣೆ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಪ್ರಭುವಿನ ಪವಿತ್ರ ರುಜುವಿನೊಂದಿಗೆ ನನಗೆ ಒಪ್ಪಂದಪತ್ರ ದೊರೆತರೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ರಾಜ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ ಮುದ್ರೆ ಬಿದ್ದರೆ ನಾನು ಪ್ರಭುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ನನ್ನ ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ರಾಜನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆಂದೂ ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹದ ವಿಚಾರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಸಂಧಾನದ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಪತ್ರ:

ಸುಲ್ತಾನ ಈ ಸಲವೂ ದಂಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಮನವಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ. ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಪತ್ರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಮನವಿ ಮೇರೆಗೆ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸದರ್‌ಜಹಾನ ಮತ್ತು ಕಾಜಿ ಜೈನುದ್ದೀನ್‌ರನ್ನು ಸಹ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಈ ತಂಡ ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ನಡುವೆ ಅಡ್ಡಾಗಿದ್ದ ನದಿಯ ದಡ ತಲುಪಿತು. ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ತಬ್ರೇಜಿ ನದಿ ದಾಟಿದ. ಬಹಾದುರ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನ ದರಬಾರಿನ ಗಣ್ಯರ ಆಗಮನದ ಸಿಹಿ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದ.

ಈ ಸಲವೂ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಮನಸ್ಸು ಮರ್ಕಟವಾಯಿತು. ಅವನು ತಪ್ಪು ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಖ್ವಾಜಾ ನ್ಯಾಮತ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ತನ್ನ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಅವನು ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕುತುಬ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಕದಮ್‌ಖಾನ ಸಹ ನದಿ ದಾಟಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಬಹಾದುರ್ ಈ ತಂಡದ ಸರದಾರರಿಗೆ ಮನಸಾರೆ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಯಾವುದೇ ಹಿತವಚನಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂಡವೂ ವಿಫಲವಾಗಿ ಮರಳಿ ಹೋಯಿತು. ಕಾಜಿ ಜೈನುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು ಸದರ್‌ಜಹಾನ ಸಹ ಬಹಾದುರ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಅವನಿಗೆ ಅವರು ಸಹ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಸರಿ ದಾರಿಗೆ ತರಲೆತ್ತಿಸಿದರು. ಬಹಾದುರ್ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಹು ದೂರ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ. ಬಹಾದುರಖಾನ “ಸುಲ್ತಾನ ತನ್ನ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿದರೆ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ಪನಾಲಾ ಕೋಟೆಯ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದರೆ ನಾನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನಿಷ್ಪಾವಂತನಾಗಿ ಉಳಿಯುವೆ.” ಎಂದ.

ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ ಗಿಲಾನಿ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ:

ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗಿ ನಿರಾಶರಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಅಲ್‌ಮಾರೂಫ್‌ನನ್ನು ಪನಾಲಾದಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಜರತಾರಿ ನಡಕಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ. ಪನಾಲಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಕುತುಬ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಅಮೀರರ ಜೊತೆ ಅವನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ. ಖ್ವಾಜಾ ಮರು ದಿನವೇ

ಬಹಾದುರ್‌ನ ಗಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಬಹಾದುರ್ ದುರಹಂಕಾರದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ. ಅವನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು, ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ಪದಾತಿಗಳು, ಅಸಂಖ್ಯ ತೋಪುಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳಿದ್ದವು. ಕುದುರೆ ಸವಾರರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಗಿಲಾನಿ, ಮಾಜಂದಾನಿ, ಇರಾಕಿ ಮತ್ತು ಖುರಾಸಾನಿಯರಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದ.

ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಹತ್ಯೆ:

ರಣ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯ ಪಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಣ ಬಂದು ನಟ್ಟಿತು. ಅದು ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಆಚೆ ಹೋಯಿತು. ಬಾಣ ತಾಗುತ್ತಲೇ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂನ ಸೋದರ ಜೈನ್‌ಖಾನ ಅಥವಾ ಅಹಮದ ಮಲಿಕ್ ಮಹಾ ದಂಡನಾಯಕ ಮೈನಾಖಾನ ಭಲ್ಲೆ ಎಸೆದು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿದ. ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂ ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದ. ಜಯಭೇರಿ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಸುಲ್ತಾನ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂನ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಶೇಷ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಜರತಾರಿ ನಡುಕಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸೂಚಿಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅರಬ್ಬಿ ಕುದುರೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನು ಸಹ ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನ 'ಖ್ವಾಜಾ' ಬಿರುದಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ 'ಮಖ್ಸೂಮ್' ಪದ ಸೇರಿಸಿದ.

ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಪನಾಲಾಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಕೋಟೆಯ ಪ್ರವಾಸದ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಮೋಜನ್ನು ಸೂರೆಗೈದ. ಸುಲ್ತಾನ ಐನ್‌ಮುಲ್ಕನನ್ನು ಬಂದರ್‌ಕೂಹ್‌ದತ್ತ ರವಾನಿಸಿದ. ಕಾರಣ ಅವನು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಸೋದರನ ಮನವೊಲಿಸಿ ಸಕಲ ಸರಕು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆ ತರುವುದಾಗಿತ್ತು. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಸುಲ್ತಾನ ಬಹಾದುರ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಜಾಗೀರನ್ನು ಐನ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಕಿನಾನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ. ತಾನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ಆಪ್ತರು ಮತ್ತು ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ (ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಮ್‌ನೂ ಸೇರಿದ್ದ) ವಾಯಿಲ್ ಬಂದರ್‌ಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಅವನು ವಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಳೆದ. ನಂತರ ಮರಳುವ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ.

ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಿಜಾಪುರ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ ತನ್ನ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಲು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮನವಿ

ಸಲ್ಲಿಸಿದ. (ಸುಲ್ತಾನ ಆ ಮನವಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ). ಅವನು ಸೇನೆಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯತ್ತ ರವಾನಿಸಿದ. ತಾನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಮೀರರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರೊಂದಿಗೆ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಸುಲ್ತಾನ ಮಲಿಕ್‌ಅಲ್‌ತಿಜಾರ್ ಕಾವಾಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ 'ಕಾಲಾಬಾಗ್'ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದ. ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಅವನಿಗೆ ಮನಸಾರೆ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ ಎರಡು ಮೂರು ವಾರಗಳ ನಂತರ ಬೀದರಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಅವನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಯ ದೂತನಿಗೆ ಅರಬ್ಬಿ ಕುದುರೆಗಳು, ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಫಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಈ ಮೂಲದ ಎಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ದೃಢಪಡಿಸಿರುವಂತೆ ಸುಲ್ತಾನನು ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಮಣ (ದೆಹಲಿಯ ತೂಕ) ಮುತ್ತು, ಐದು ಆನೆ, ಅಲಂಕೃತ ಕಠಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ. ಸಫದರ್‌ಖಾನ, ಕಮಾಲ್‌ಖಾನ ಮತ್ತು ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಿದ್ದ ಇತರ ಗುಜರಾತಿಯರನ್ನು ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಗುಜರಾತಿ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಬಹಾದುರ್ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರ ನಾಲ್ವತ್ತು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ವಾಪಸು ನೀಡಿದ.

ಕುತುಬ್‌ಶಾಹಿಯ ಮೂಲಪುರುಷನಾಗಿದ್ದ ಕುತುಬ್‌ಅಲ್ಕ್ ಹಮ್ದಾನಿಯನ್ನು ಹಿಜರಿ ೯೦೧ರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ವಾರಂಗಲ್ ಮತ್ತು ಗೊಲಕೊಂಡಾಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ. ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲಕ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ತರಫದಾರ ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಹಬಶಿಯನ್ನು ಆ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಬಹಮನಿಯ ಕರಾರಿನಂತೆ ಅವನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಸನಾಬಾದ್, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಸಾಗರ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಮನಸಬ್ದಾರರ ಸ್ಥಾನಮಾನ:

ಮನಸಬ್ದಾರರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಮೀರರ ಸಹಾಯಕರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂಡಾಯದ ಬಾವುಟ ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನನು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಹಬಶಿಯ ಒಡನಾಡಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮನಸಬ್ದಾರರನ್ನು ಅವನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಖಾಸಗಿ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಮೀಲು ಮಾಡಿದ. ಅದೇ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಮನಸಬ್ದಾರರನ್ನು ಅಮೀರರ

ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಿಲ್ವದಾರರನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ತುಕಡಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಅಥವಾ ಹವಾಲದಾರೆನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಹಬಶಿಯ ಬಂಡಾಯ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ನ ಆಪ್ತ ನೌಕರ ಸೈಯದ್ ಅಶ್ರಫ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡು ನೂರರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಐದು ನೂರು ಸೈನಿಕರ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮನಸಬ್ದಾರರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅಮೀರರು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮನಸಬ್ದಾರರನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ತುಂಬ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಅಜೀಜ್‌ಅಲ್ ದಖಿನಿ ಜೊತೆ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ಬಂಡಾಯ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ. ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ ಏಳೆಂಟು ಸಾವಿರ ದಖಿನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ನಗರಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಸುಲ್ತಾನ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನಿಂದ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದ. ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಯೂಸುಫ್ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಸಹ ಯೂಸುಫ್‌ನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದರು.

ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್‌ನಿಗೆ ಸೋಲು:

ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಮತ್ತು ಅಜೀಜ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಇಬ್ಬರೂ ಮಹೇಂದ್ರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನನ ಜೊತೆ ಮುಖಾಮುಖಿಗೆ ಸಜ್ಜಾದರು. ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಹಣಾಹಣಿ ಶುರುವಾಯಿತು. ಹಬಶಿಯರ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ (ಅವನು ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದ)ನ ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸದಿಂದಾಗಿ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತು. ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಜೀವಂತ ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ. ಸುಲ್ತಾನ ಅವನಿಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದ. ಆದರೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಅವನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಅವನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಜಾಗೀರಾಗಿ ಹಸನಾಬಾದ್, ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಸಾಗರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ.

ಸಾಗರ ಕೋಟೆ ಕೈವಶ:

ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹಾದುರ್ ಗಿಲಾನಿ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ ವಾಪಸು ನೀಡಿದ. ತಾನು ಸಾಗರ ಕೋಟೆಯತ್ತ ಹೊರಟ. ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ಬಹಳಷ್ಟು ಯೋಧರು ಅಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲ್ತಾನ ಈ

ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯ ಶೂರ ಸೈನಿಕರು ಮೊದಲ ದಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಕೋಟೆಯ ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನವರು ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಶಾಹೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಅವರ ಅಳವಿನ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನ ಆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ತಾನು ರಾಜಧಾನಿಯತ್ತ ಹೊರಟ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಮೀರರ ಹತ್ಯೆ:

ಹಿಜರಿ ೯೦೨ರ ಘಟನೆ ಇದು. ಶಾಹೀ ದರಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಯೂಸುಫ್ ಗುಲಾಮ ದಖನಿ, ತಫರುಶಖಾನ ದಖನಿ, ಮಿರ್ಜಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್, ನ್ಯಾಮತ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಮೀರರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶಾಹೀ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರು. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತಿತರ ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರಿಗೆ ಈ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಮೈತ್ರಿ, ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಏಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯಮಾನ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಅದನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಮಿರ್ಜಾ ಶಮ್ಸುದ್ದೀನ್, ತಫರುಶಖಾನ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಗುಲಾಮ ದಖನಿಯರನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲ ಹಿತ್ಯೆಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಮನಸ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ತುರ್ಕಿ ಮತ್ತು ದಖನಿಯರನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಹ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಸಹ ಆಸಕ್ತಿ ತಾಳಿದ. ಇತರ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವನು ತುರ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಅವರ ವಂದನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್ ತುರ್ಕರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನ ಅವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ. ತುರ್ಕಿ ಅಮೀರರು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲು ಕೋರಿಕೊಂಡರು. ಈ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತೆ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತ. ಈ ಸಲ ಅವನು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟು ತೊಡಗಿಕೊಂಡನೆಂದರೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಘನತೆ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು.

ರಾಜಕುಮಾರ ಅಹಮದ್‌ನ ವಿವಾಹ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಹಿಜರಿ ೯೦೩ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ

ತನ್ನ ಮಗ ರಾಜಕುಮಾರ್ ಅಹಮದ್‌ನಿಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಮಗಳು ಬೀಬೀ ಸಿಸ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ. ಅವಳ ವಯಸ್ಸು ಆಗ ಕೇವಲ ಒಂದು ವರ್ಷ ಆಗಿತ್ತು. ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆ ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಮೀರರ ಆಗಮನ ನಿರ್ಗಮನದ ನಂತರ ವಿಷಯ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಇಬ್ಬರೂ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಹಸನಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಡಿಸಾ ಮತ್ತು ಉದಗೀರ್‌ದಿಂದ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಪರಂದಾದಿಂದ ಖ್ವಾಜಾಜಹಾಂ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಫಖಿರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಆ ಅಮೀರರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಕಾಜಿ ಮೌಲವಿ ಅಬ್ದುಸ್ಸಮಿ ಆ ವಿವಾಹದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಬೋಧಿಸಿದ. ಮದುಮಗಳು ಹತ್ತು ವರ್ಷದವಳಾದ ಮೇಲೆ ಮದುಮಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು.

ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ನಡುವೆ ವಿವಾಹ:

ಈ ಸಂತೋಷದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಹಬಶಿ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ರ ನಡುವೆ ಗುಲಬರ್ಗಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಾದ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಳಂದ, ಗಂಜೋಯಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಹಸನಾಬಾದ್‌ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಾಂತಗಳು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎಂದು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಬಯಸಿದ್ದ. ಕಾರಣ ಶಾಹೀ ಆಕ್ರಮಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ರ ನಡುವೆ ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಾರದು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿವೆ. ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ಭದ್ರಾ ನದಿವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ತೆಲಂಗಾಣದ ಗಡಿವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶ ತನ್ನ ಜಾಗೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್‌ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ನಡುವೆ ಕದನ:

ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಈ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಕಾಸಿಮ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್‌ರ ನಡುವೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಿರುಸಿನ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನದಿಂದಾಗಿ ಕುತುಬ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದ. ಆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಒಳಗೊಳಗೇ ಕಾಸಿಮ್ ಹೆದರಿದ. ಅವನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಜಹಾಂಗೀರ್‌ನು ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನರೊಂದಿಗೆ ಆಳಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್, ಕುತುಬ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿ ಮತ್ತು ಐನ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ರು ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಸಂತಸದ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದರು. ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯಲು ಹೊರಟರು. ಗಂಜೋಯಿ ಬಳಿ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಹಣಾಹಣಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ಐನ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಮಲಿಕ್ ಇಲಿಯಾಸ್ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದಾರಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಡಿಸಾ ಮತ್ತು ಪರಂದಾ ಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು.

ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದಾರ್ ಅಧಿಕಾರ:

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವನ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆ ಮತ್ತು ವರ್ಚಸ್ಸು ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟದ್ದಿತ್ತೆಂದರೆ ಅವನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಐನ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮಗ ಮಿಯಾಂ ಮೊಹಮ್ಮದ್‌ನಿಗೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಅವನ ತಂದೆಯ ಜಾಗೀರು ದೊರೆಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ ಎರಡು ಸಲ ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದ. ಮಂತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನ ಅಲಂಕರಿಸಿದ. ಈ ಸಲ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ತನ್ನ ಬಲವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ಅದೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ನೀರಡಿಕೆಯಾದರೂ ಅವನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಿಜರಿ ೯೦೪ರಲ್ಲಿ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಮೇಲೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ದಸ್ತೂರ್ ಗುಲಬರ್ಗಾದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಬಳಿ ಬಂದ. ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಅವನನ್ನು ಕುತುಬ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ದಸ್ತೂರ್‌ನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಬೀದರಿಗೆ ಹೊರಟ ಹೋದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನನ್ನೂ ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಲ್ತಾನ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಆ ಮೂಲಕ ದಸ್ತೂರ್‌ನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದಂತೆ ಅವನನ್ನು ತಡೆದ. ಅಹಮದ್ ಶಾಹೀ ಫರ್ಮಾನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಪರಗಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಒಕ್ಕಣೆಯ ಪತ್ರ ಬರೆದ “ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಜಾಗೀರದಾರ ಮತ್ತು ಶಾಹೀ ಮನೆತನದ ಹಳೆಯ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ವೈರದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸುಲ್ತಾನ ಒಂದು ಫರ್ಮಾನಿನ ಮೂಲಕ ಈ ಥರದ ಗಲಭೆ ಹಾಗೂ ದಂಗೆಯನ್ನು

ತಡೆದರೆ ತುಂಬ ಉಪಕಾರವಾಗುವುದು.” ಸುಲ್ತಾನ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಹುಕುಮಿನ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯ ಯೂಸುಫ್ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ದಸ್ತೂರ್‌ನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿದ.

ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್‌ನ ಹತ್ಯೆ:

ಹಿಜರಿ ೯೧೦ರಲ್ಲಿ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಅವನ ಮಗ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ತನ್ನ ತಂದೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಜೀವಚ್ಛವವಾಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಮಿಯಾನ ಮೊಹಮ್ಮದ (ಐನ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಮಗ)ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿದ. ಅವನ ಜಾಗೀರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಯೂಸುಫ್ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಶೀಯಾ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವಚನ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನಡೆದಿರದಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದಖನ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಯೂಸುಫ್‌ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆ:

ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನು ಕುತುಬ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿ, ಫತೆಹ ಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಖುದಾವಂದ್‌ಖಾನ ಹಬಶಿ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಫರ್ಮಾನು ಹೊರಡಿಸಿದ: “ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಈಗ ಖುಲ್ಲಂಖುಲ್ಲಾ ಬಂಡುಕೋರ ಮತ್ತು ದಂಗೆಕೋರನಾಗತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಧೇಯನಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಮಾಮಿಯಾ ಪಂಥವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಫರ್ಮಾನು ತಲುಪುತ್ತಲೇ ನೀವು ಶಾಹೀ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿರಿ.” ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪತ್ರದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೈ ಬರಹದಲ್ಲೇ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶೀರ್ ಬರೆದ:

ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೆಂದು
ಗರ್ವ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲ, ಸೂರ್ಯನೂ ಅವನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ
ಒಂದು ತುಣುಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿ ತೆಲಂಗಾಣಾದ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ. ಆದರೆ ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದಿ ಮತ್ತು ಖುದಾವಂದ್‌ಖಾನ ಹಬಶಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದರು

ಹಾಗೂ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದರು. ಈ ಉತ್ತರ ಪಡೆದು ಕಾಸಿಮ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಇಬ್ಬರೂ ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ಅವರು ಅಮೂರ್ ನಿಜಾಮ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಂದ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದರು.

ಸುಲ್ತಾನನ ಫರ್ಮಾನಿನ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀದರಿನತ್ತ ಹೊರಟರು. ಕೆಲ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಈ ಸಲ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿರಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಸಾಗರ್, ಹಸನಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಆಳಂದದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ದರಿಯಾಖಾನ ಮತ್ತು ಫತೆಹ ಅಲ್ಲಾಹನ ವಶಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ದಖನ್‌ನ ಸರ್‌ನೌಬತ್ ಮತ್ತಿತರ ಅಮೀರರೊಂದಿಗೆ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಜಾನೆ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಈ ಜನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಆಡಳಿತವನ್ನು ದಕ್ಷವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಐದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿರಾರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟರು.

ಬುರ್ಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲನ ಪ್ರಯಾಣ:

ಮೆಹಮೂದಶಾಹ, ಅಮೀರ ಬರೀದ, ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್, ಫಖರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ದಾನಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. ಈ ಜನರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವಿಕೆ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿತ್ತೆಂದರೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಮರು ದಿನ ಅವರು ಸಹ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ರೀತಿ ನಡೆದ ನಂತರ ಕಾವಿಲ್ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಸ್ಥಳ ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದಿಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನಿಗೆ “ಸ್ವತಃ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಆ ಸೇನ ಜೊತೆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ತುಂಬ ಅಸಭ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವು ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಬುರ್ಹಾನಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ವಿಹಿತ. ಕಾರಣ ನಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾಗಿದೆ.” ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ. ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ಬುರ್ಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಫತೆಹ ಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದಿಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ:

ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದಿಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್

ಮುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಕುತುಬ್ ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಳಿ ತಮ್ಮ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೀರರಿಗೆ “ದಖನ್‌ನ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನರಿಬುದ್ಧಿಯವನೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಮೀರ ಬರೀದ, ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿ ತಾನು ಬಿಜಾಪುರವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ಶಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಅವನ ಸನ್ನೆ ಮೇರೆಗೆ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಾರದು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಷ್ಟವಾಗಲಿದೆ. ನನ್ನ ಸಲಹೆಯೇನೆಂದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು. ಕಾರಣ ನಾನು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಮರಳಿ ಹೋಗಲು ಅವನ ಮನ ಒಲಿಸಬಹುದು.” ಈ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ.

ಬಿಜಾಪುರ ಮೇಲೆ ಸುಲ್ತಾನನ ದಾಳಿ:

ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ ನಿಜಾಮ ಮತ್ತು ಕುತುಬ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕರು ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕನ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯದೆಯೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳತ್ತ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅದರ ನಂತರ ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಈ ಒಕ್ಕಣೆಯ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ: “ಪ್ರಭು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ವಾಪಸು ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದೇ ವಿಹಿತ.” ಸುಲ್ತಾನನು ಅಮೀರನ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್‌ಅಲ್ ಮುಲ್ಕನ ಮನವಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬರೀದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಬಿಜಾಪುರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನಿಗೆ ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ನಿಜಾಮ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ ದೂರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಿಂದ ಬುರ್ಹಾನಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಫತೆಹ್ ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್‌ಮುಲ್ಕನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಮತ್ತು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಈ ದಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕು ಸರಂಜಾಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಲ್ತಾನನೊಂದಿಗೆ ಬೀದರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್, ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಫಖಿರ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿ ಮೂವರೂ ಹಿಜರಿ ೯೧೬ರಲ್ಲಿ (ಸಹಜ ಸಾವು) ನಿಧನ ಹೊಂದಿದರು. ಅವರ ಸಂತತಿ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದೆ ವಿವರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಅವರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಬೆಳೆದರು. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಬಿಜಾಪುರದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆನುವಂಶಿಕ ಹಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನು ಈ ನಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಅವನ

ಸಕಲ ಪ್ರಯತ್ನ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಪರಿಣಾಮ ಏನೂ ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದಿಲ್‌ಶಾಹೀ ಮನೆತನದ ಆಡಳಿತ ಆ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ (ಅಂದರೆ ಹಿಜರಿ ೧೦೨೩ರವರೆಗೆ) ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಹಿಜರಿ ೯೧೮ರಲ್ಲಿ ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನಾಗುವ ಕನಸು ಕಂಡ. ಅವನು ಪ್ರವಚನದಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನ ಹೆಸರನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಐದೂ ಹೊತ್ತು ಶಾಹೀ ನೌಬತ್ತು ಬಾರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಐದು ಸಾವಿರ ಪವನುಗಳನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಬಿಜಾಪುರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಾಳಿ:

ಹಿಜರಿ ೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನು ತನ್ನ ಅಪಕ್ಷ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನೆಂದರೆ ಫತೆಹ್‌ಅಲ್ಲಾಹ್ ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಕುತುಬ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿಯನ್ನು ಸಂಪತ್ತಿನ ಬಲದಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿಸಿ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನೂ ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಮೀರ ಬರೀದನು ಜಹಾಂಗೀರ್‌ಖಾನ (ದಸ್ತೂರ್ ದೀನಾರ್‌ನ ಮಗ)ನಿಗೆ 'ದಸ್ತೂರ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್' ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ವಶದಿಂದ ಹೊರ ತರಲಾಗಿದ್ದ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಹಸನಬಾದ ಅವನ ಜಾಗೀರಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ. ದಸ್ತೂರ್‌ಅಲ್‌ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ದಖನಿ ಮತ್ತು ಹಬಶಿಯರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಬೇವರಾ ನದಿಯ ಆಚೆ ಕೋಟೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಗರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಳದುರ್ಗದವರೆಗೆ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಈ ದಂಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತು ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ರು ಮಲಿಕ್ ಅಹಮದ್ ನಿಜಾಮ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಮತ್ತು ಕುತುಬ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಹಮ್ಮಾನಿಯಿಂದ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟತ್ತು ಸಾವಿರ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೇವರಾ ನದಿ ದಾಟಿ ಬಿಜಾಪುರವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ತಲುಪಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದು:

ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್ ಸಹ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವೇ ಇರುವ ಆಳಂದಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವೈರಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಗೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಗಾಯಗೊಂಡ. ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರ ಅಹಮದ್‌ನೊಂದಿಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲೇ ಉಳಿದ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್ ಸುಲ್ತಾನನೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಸಭ್ಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ

ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಲು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ಆಳಂದಪುರದಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ.

ಶಾಹ ಮುಹಿಬುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಮಗ ಮಿರ್ಜಾ ಲುತ್ಫುಲ್ಲಾಹ್ ಸುಲ್ತಾನನ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದ. ಬಲು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್ ಸುಲ್ತಾನನೊಂದಿಗೆ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಹಸನಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಮದುವೆ ಔತಣವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಕುಮಾರ ಅಹಮದ್ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದ ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್‌ನ ಸೋದರಿ ಬೀಬೀ ಸಿಸ್ತಿಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅದಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಕುಮಾರನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಸಹಾಯದ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಈ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀದರಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೊರಟ.

ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ನಗರವನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದ. ಒಡಿಸಾದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನು ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಬಹ್ರಿಯ ಬಳಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಬಲಾಢ್ಯ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀದರಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನತ್ತ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಅಮೀರರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಆಗ ಅವರು ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅವರು ವಾಪಸು ಹೋದರು. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಬೀದರಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ತಲುಪಿದ. ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನ ಮೇಲೆ ಕಾವಲು ಇರಿಸಿದ. ಇಸ್ಕಾಯಿಲ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಈ ಕಾವಲಿಂದಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬೀದರಿನಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ. ಕಾದಿಲ್‌ದಲ್ಲಿ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಚಾಚಿದ. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಮನಸಾರೆ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಹೊರಟ.

ಇಮಾದ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಬೀದರ ತನಕ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಮಲಿಕ ಅಹಮದ ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಂದ ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿದ. ನಿಜಾಮ್ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಖ್ವಾಜಾಜಹಾನ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಫಖರ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ದಖನಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಫಖರ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್‌ನು ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ಬಳಿ ಹೋದ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ವೈರಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಲು ಸಜ್ಜಾಗತೊಡಗಿದ. ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಸಹ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಯುದ್ಧ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿದ್ದ. ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಗಮನಿಸಿದೊಡನೆ ಅವನು ದರಬಾರಿನ ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ. ಆಗ ಸಂದೇಶವಾಹಕನು ಸುಲ್ತಾನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ “ಯುದ್ಧದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನ ಸ್ನಾನಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅವನು ಯಾವತ್ತೂ ಅಮೀರರ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಸುಲ್ತಾನ ಸಂದೇಶವಾಹಕನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದ. ಅವನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಅವನು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ರಣರಂಗದತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ. ಯುದ್ಧಭೂಮಿ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಇಮಾದ್‌ಅಲ್‌ ಮುಲ್ಕ್‌ನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ನಿರಾಶನಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ವಾಪಸು ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಈ ಸಲ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಎಂಥ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸಿದನೆಂದರೆ ಮೆಹಮೂದಶಾಹನಿಗೆ ಮತ್ತೆಂದೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಸುಲ್ತಾನನ ಅಸಹಾಯಕತೆ:

ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದಶಾಹನು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಎರವಾಗಿ, ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಂಜರ್ ತನ್ನ ಅಮೀರರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದಂತೆಯೇ ಜೀವಿಸತೊಡಗಿದ. ಸುಲ್ತಾನನು ಜೀವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಗಣನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಮೃತರಲ್ಲೂ ಅವನು ಗಣನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಎಲ್ಲ ಕೊತವಾಲರು, ಕಾವಲುಗಾರರು ಮತ್ತು ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನನ ಬಳಿ ಮೆಹಕತಾನಾ ಗ್ರಾಮ (ಅದು ನಗರದಿಂದ ಎರಡು ಹರದಾರಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ)ದ ಹೊರತಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಯಾವ ಭಾಗವೂ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ಆಳಿಕೆ ಇತ್ತು. ಅವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಧಾರ್ ಮತ್ತು ಒಡಿಸಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತು ಆಡಳಿತದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇಲ್ಲವೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಸುಲ್ತಾನ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಅಭಾವ ಕುರಿತು ದೂರಿದಾಗ ಅಥವಾ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಕುರಿತು ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಅಮೀರ್ ಬರೀದ್ “ಮಂತ್ರಿಗಳು (ದಖನಿಯರ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೀರರು) ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಐದಾರು ಹರದಾರಿ ಆಚೆ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಭಾಗ ನನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದು ಅದು ನನ್ನ ಖಜಾನೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಆನೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಸಾಲದಾಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಇಬ್ಬರೂ ವಿಲಾಸಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಜಾಣ್ಮೆ ಮತ್ತು ವಿವೇಕದ ಪರಿವೆಯೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮದ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿತ್ತು.

ಹಿಜರಿ ೯೨೩ರಲ್ಲಿ ಮಾಹೋರ್‌ದ ಜಾಗೀರನಾಗಿದ್ದ ಖುದಾವಂದಖಾನ ಹಬಶಿಯ ಮಗ ಹಲವು ಸಲ ಉದಗೀರ್ ಮತ್ತು ಕಂದಹಾರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ನಗರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಸುಲ್ತಾನನೊಂದಿಗೆ ಮಾಹೋರ್‌ನತ್ತ ಹೊರಟ. ದಂಗೆಕೋರರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಖುದಾವಂದಖಾನನ ಮಗ ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ.

ಈ ಘಟನೆ ನಂತರ ಫತೆಹಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಿದ. ಕಾರಣ ಮಾಹೋರ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ಸೋಲಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಸುಲ್ತಾನನು ಖುದಾವಂದ ಖಾನ ಹಬಶಿಯ ಮಗ ಗಾಲಿಬಖಾನನನ್ನು ಮಾಹೋರನ ಜಾಗೀರದಾರನೆಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಫತೆಹಅಲ್ಲಾಹ ಇಮಾದ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್‌ನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಿದ.

ಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣ:

ಸುಲ್ತಾನ ಮತ್ತೆ ಬೀದರಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಗೆ ವಾಪಸು ಬಂದ. ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹನು ಹಿಜರಿ ೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ. ಈ ಸುಲ್ತಾನ ದಂಗೆ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಮೂವತ್ತೇಳು ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿದ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೫

ಅಹಮದಶಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಿನ ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ ಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಅಲ್‌ಮಾರೂಫ್ ಬ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಸಾನಿ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ:

ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ವಶದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಬಹಳ ಸಣ್ಣ ಭಾಗವಿತ್ತು. ಅವನ ನೌಕರದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಅಮೀರರು ಬೀದರಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನ ಆಡಳಿತದ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಆತಂಕ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅಪಾಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ನ ಮಗ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ಅವನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ. ತನ್ನ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ಹೆಂಗಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ.

ಜೆಸರಿಗೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ:

ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನು ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ನನ್ನು ಕೇವಲ ನಾಮ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿದ. ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವತಃ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಕಾಲುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಕರ್ಷಕ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಾಗಿ ಅನನ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸುಂದರ್ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದ. ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ರತ್ನಖಚಿತ ಕಿರೀಟ ಮತ್ತು ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹನ ಮದ್ಯಪಾನದ ಹಾಸು ಮತ್ತು ತಂಬೂರಾ ಅವನ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಐಷಾರಾಮಕ್ಕೆ ಸಕಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಮಾಡಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ದಿನ ಭತ್ಯೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕೆಲ ಜನರನ್ನು ಅವನ ಕಾವಲಿಗಿರಿಸಿದ. ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಈ ಮಹಲಿನಿಂದ ಆಚೆ ಬರದಂತೆ ಸಹ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಆ ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.

ರತ್ನ ಖಚಿತ ಕಿರೀಟ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದದ್ದು:

ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಅನುದಾನ ಅದೃಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಕುತುಬ ಅಲ್ ಮುಲ್ಕ್ ಸಹ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ ಮರಣಾನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ರತ್ನಖಚಿತ ಕಿರೀಟವನ್ನು (ಅದರ ಬೆಲೆ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಪವನು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು) ಮುರಿದ. ಮಾಣಿಕ್ಯ, ಮುತ್ತು ರತ್ನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮದ್ಯ ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ನೀಡಿದ. ಅವನ ಈ ಕೃತ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ ಐಷಾರಾಮದ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿತ್ತು.

ಮರಣ:

ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನು ಅಸಂಖ್ಯ ಮದ್ಯ ಮಾರಾಟಗಾರರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿದ. ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಅವನಿಗೆ ಉಳಿದ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಸುಳಿವು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಈ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಿಜಾಪುರ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಂದ ಭಯಭೀತನಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್‌ಖಾನನ ಬಳಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಅಮೀರನ ಅತಿರೇಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆ ಸಂದೇಶವಾಹಕನನ್ನು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಪಾರ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾಪಸು ಕಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಶ ಸಹ ರವಾನಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆ ಸಂದೇಶವಾಹಕ ರಾಜಧಾನಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಜರಿ ೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಆಡಳಿತದ ನಂತರ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ ನು ವಿಷ ಸೇವಿಸಿ ಅಥವಾ ಸಹಜ ಸಾವಿನಿಂದಾಗಿ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೬

ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿನ್ ಅಹಮದ್‌ಶಾಹ

ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ :

ಅಹಮದ್‌ಶಾಹನ ಮರಣಾನಂತರ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಶೋಕಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಲೋಪವೆಸಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ವಾರ ಕಾಲ ಆಡಳಿತದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದ. ಸುಲ್ತಾನನ ಶೋಕಕ್ಕೆ ವಿಷಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಸಾಕಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಂತರ ಅವನು ಖುದ್ದಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ. ಅಹಮದ್‌ಶಾಹನ ಮಗ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಹೆಸರಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ ಹಾಗೂ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಸುಲ್ತಾನನಾಗಿದ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನ ತೀಕ್ಷ್ಣಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದವು.

ಜಾಣ್ಮೆ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣಗ್ರಹಿಕೆ:

ತನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತರ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ಮಾನಿನಿಯರಾಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ಸುಲ್ತಾನ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಎಂದೂ ತಪ್ಪಿಯೂ ಮದ್ಯವನ್ನು ತುಟಿಗೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸಮಯ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಮತ್ತಿತರ ಅನ್ಯರ ಹಕ್ಕು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಮೀರರನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದು ಅವನ ಮನದಾಳದ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಎಲ್ಲ ಕೇಡುಗಳ ಉಗಮಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬದುಕು:

ಒಂದು ದಿನ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನು ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ “ನನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತರು ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗೇಡಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದರು. ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗೇಡಿತನದ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ ದುರುಳರು ಮತ್ತು ಅಧಮರು ಸುಲ್ತಾನರ ಕಿವಿಯಾದಿದರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಸಿಮ್ ಬರೀದ್‌ನ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗೆ ಬೆಲೆ ಸಿಗದಾಯಿತು. ಅಯೋಗ್ಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸುಲ್ತಾನ್‌ಶಾಹಿಯ ನಿಮ್ಮಂಥ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ ಅವರನ್ನು ಕಾವಲು ಕಾಯುವುದು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಮದ್ಯದಿಂದ ನನಗೆ ಯಾವುದೇ ನಂಟಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಂಥ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಹಾಗೂ ಸೇವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಅಮೀರರ ಸೇವೆಯ ಪೂರ್ಣ ಅರಿವು ನನಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ನಾನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರರ ವಶದಲ್ಲಿರುವುದು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರದಿದ್ದರೆ ಆಸುಪಾಸಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮತ್ತು ಅಮೀರರು ಬೀದರ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿರದಿದ್ದರೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತ. ನೀವು ಐಷಾರಾಮದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸಿರಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ವಿರುದ್ಧ ಸಂಚು:

ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಕುತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಚಾಲಾಕಿತನದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನೇನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ಆಗ ಸುಲ್ತಾನನ ಮಾತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮರುಳಾದನೆಂದರೆ ಅವನು ತಾನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಳಿಸಿದ. ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಸುಲ್ತಾನನು ಬಲು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ರವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆದ. ತನ್ನ ಯಾವ ಕೃತ್ಯದಿಂದಲೂ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನದ ಇಂಗಿತ ಅರ್ಥವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಅದರ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನನು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಒಂದು ಪಡೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ. ಈ ಸಂಚಿನ ಸುಳಿವು ಯಾರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ.

ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ವಾಡಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ತಾರೀಖಿನಂದು ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಸಲವೂ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ

ಅವನು ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆ ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹಾಜರಾದ. ಸಂಚಿನ ಒಂದಿಷ್ಟು ಅರಿವಿರದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನನ್ನು ಸುಲ್ತಾನನ ಬಳಿ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ತನ್ನ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಚಿನ ಪಡೆ (ಅದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು)ಯ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಸೀನು ಬಂತು. ಅವನು ಸೀನನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಸೀನಿನ ಸದ್ದು ಕೇಳಿದ. ಇದು ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಅವನು ಮರಳಿ ಹೋದ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅವನು ಶಾಹೀ ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರ ಬಂದ.

ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನು ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕರೆದ. ಅವಳಿಂದ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಆ ಮಹಿಳೆ ತನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದೆಂದಳು. ಆಗ ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಮಹಲಿನ ಪರಿಚಾರಕರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ಒಳಗೆ ಕಳಿಸಿದ. ಅವರ ಮೂಲಕ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಅನಂತರ ಇಡೀ ಸಂಚಿನ ರೂವಾರಿ ತಂಡವನ್ನು ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟಿದ. ಅವರ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಮೊದಲಲ್ಲೇ ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡಲು ಈ ಸುಲ್ತಾನ ಯಾವ ಲೋಪವೆಸಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒಳನೋಟವುಳ್ಳವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ದುರದೃಷ್ಟ ಅವನನ್ನೇ ಜೀವಂತ ಇರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸುಲ್ತಾನ ಎರಡೂ ಕಾಲು ವರ್ಷ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೭

ಶಾಹ ವಲಿಯುಲ್ಲಾಹ ಬಿನ ಸುಲ್ತಾನ ಮೆಹಮೂದ್‌ಶಾಹ

ಶಾಹ ವಲಿಯುಲ್ಲಾಹ್ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದಾಗ ತನ್ನ ಹಿರಿಯರಂತೆ ಅವನೂ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನ ಕೃಪೆ ಮತ್ತು ದಯೆಯ ಮುರವ್ವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಸೋದರ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನಂತೆ ಅವನೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ಸುಲ್ತಾನನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನು ವಲಿಯುಲ್ಲಾಹ್‌ನನ್ನು ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾಗಿರಿಸಿದ. ಅಮೀರ ಬರೀದ್ ವಲಿಯುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಮಡದಿಯು ಪ್ರೇಮಿಯಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ವಲಿಯುಲ್ಲಾಹ್‌ನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ವಲಿಯುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ನಂತರ ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹ್ ಬಹಮನಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅವನು ಯೂಸುಫ್ ಆದಿಲ್‌ನ ಮೊಮ್ಮಗ (ಮಗಳ ಮಗ)ನಾಗಿದ್ದ.

■

*

ಅಧ್ಯಾಯ : ೧೮

ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹ ಬಹಮನಿ ಬಿನ ಮೆಹಮೂದಶಾಹ ಬಹಮನಿ

ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಪತ್ರ:

ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹನಿಗೂ ಅಮೀರ ಬರೀದ್‌ನಿಂದಾಗಿ ನಾಮ ಮಾತ್ರದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ದಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಯಾವತ್ತೂ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದ. ಎಂದೂ ಬಾದಶಾಹೀ ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಜರಿ ೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಬಾಬರ್‌ನ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನಜನಿತವಾದವು. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ್ ಕುಲಿ ಕುತುಬ್‌ಶಾಹ ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಬಲು ಪ್ರೀತಿ ಭರಿತ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ರವಾನಿಸಿದರು. ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹನಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸಹ ಬಾಬರ್‌ನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದ. ಈ ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಅದೃಷ್ಟದ ವಂಚನೆಯ ಜಾಲ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ನೌಕರರನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹಿ ನೌಕರರು ನನ್ನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಾವೇ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯರು ಇತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಈ ದುರ್ದೈವಿಯನ್ನು ಈ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಬಿರಾರ್ ಮತ್ತು ದೌಲತಾಬಾದ್‌ಅನ್ನು ತಮಗೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ.”

ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಪರಾರಿ:

ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹನ ಈ ಪತ್ರ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬಾಬರ್‌ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಯೂರಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಬಾಬರ್ ಮತ್ತು ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹರ ನಡುವೆ ಮಂದೂ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿನ ಸುಲ್ತಾನರು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹನ

ಪತ್ರದ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಾರಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಅವನು ಹಿಜರಿ ೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಬೀದರಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾವ ಇಸ್ಲಾಮ್ ಆದಿಲ್ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ.

ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನ ಪ್ರೀತಿ:

ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹ್ ೧೮ ಕುದುರೆ ಸವಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಹಮದನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹ್‌ನನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡ. ಅವನನ್ನು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ಕರೆ ತಂದ. ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ಬೀದರ್‌ನ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ್ದ. ಕಲೀಮ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗೆಲ್ಲ ನಿಜಾಮ್ ಅವನಿಗೆ ಗೌರವಾರ್ಥ ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ. ಶಾಹ ತಾಹಿರ್ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಂಡು ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನಿಗೆ “ವಿಧೇಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ ಈಗ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ವಾರಸುದಾರನೆದುರು ಹೀಗೆ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ದೂರದೃಷ್ಟಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ದರಬಾರಿನವರು ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ದಂಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಆತಂಕವಿದೆ.” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

ಮರಣ:

ಬುರ್ಹಾನ್ ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹ ನಿಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಮತ್ತೆಂದೂ ಅವನು ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹ್ ತನ್ನ ದರಬಾರಿಗೆ ಕರೆಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ವಿಷ ಸೇವಿಸಿ ಅಥವಾ ಸಹಜ ಸಾವಿನಿಂದಾಗಿ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಮೃತ ದೇಹವನ್ನು ಬೀದರಿನ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಕಲೀಮುಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಮರಣಾನಂತರ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಆಡಳಿತ ಮುಗಿಯಿತು. ದೇವರ ಆದೇಶದಂತೆ ದಖನ್‌ನಲ್ಲಿ ಐದು ಮನೆತನಗಳ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿತು. ಅವು ಇಂತಿವೆ: (೧) ಆದಿಲ್‌ಶಾಹೀ, (೨) ನಿಜಾಮ್‌ಶಾಹೀ, (೩) ಇಮಾದ್‌ಶಾಹೀ, (೪) ಕುತುಬ್‌ಶಾಹೀ ಮತ್ತು (೫) ಬರೀದ್‌ಶಾಹೀ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

೧. ಪ್ರವಾದಿ ನಂತರ ಇಸ್ಲಾಮಿ ಜಗತ್ತಿನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಖಲೀಫರ ಪೈಕಿ ಎರಡನೆಯವರು.

೨. ಇರಾನಿನ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಯಿ ಸುಲ್ತಾನರು. (ಅನುವಾದಕ)
೩. ಬಾಬಿಲೋನ್ ನಗರದ ಒಂದು ಬಾವಿ. ಅಲ್ಲಿ ಹಾರೂತ್ ಮತ್ತು ಮಾರೂತ್ ಎಂಬ ಎರಡು ದೇವತೆಗಳು ಬಂದಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಅನುವಾದಕ)
೪. ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ ಕಾಬಾದ ದಿಕ್ಕು. (ಅನುವಾದಕ)
೫. ಅಲ್ಲಾಹ್‌ನ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾದಿಯ ಸಂದೇಶವಾಹಕತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿಯುವುದು. (ಅನುವಾದಕ)
೬. ಗವಾನ್ ಎಂದೇ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು. (ಅನುವಾದಕ)

ಆದಿಲಶಾಹಿ ಅರಸು ಮನೆತನ ವಿಜಾಪುರದವರಾದ ನಮಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆ. ರಾಜಕೀಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಶಿಲ್ಪ-ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಅದು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಲೋಕಮಾನ್ಯವಾದುದು. ಈ ಕೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪದ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಾಗ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದ ನಾವು, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಖಣಿ ಉರ್ದು, ಪರ್ಶಿಯನ್‌ಗಳೆಂಬ ಅಪರಿಚಿತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ಬಹಳಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳು ಅಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿರುವುದು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆ, ಅನುವಾದ, ಪ್ರಸಾರ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತ ಬಂದ ನಮ್ಮ 'ವಚನಪಿತಾಮಹ ಡಾ|| ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ಮೂಲಕ ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದ ಫಲ 'ಆದಿಲಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನ ಯೋಜನೆ'. ಈ ಕಾರ್ಯ ಭಾವಿಸಿದಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿದರಿ ಹೋಗಿರುವ ಪ್ರಕಟಿತ-ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ, ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ, ಅನುವಾದಿಸುವ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸುದೈವಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ ಯೋಜಕರಾದ ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು, ಆದಿಲಶಾಹಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಹಾರಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಹೊಣೆಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಲಹಾಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು-ಅನುವಾದಕರು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸದೊಂದು ಆಕರ ಸಂಪತ್ತು ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಬಿ.ಎಲ್.ಡಿ.ಇ ಸಂಸ್ಥೆ, ವಿಜಾಪುರ
ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ